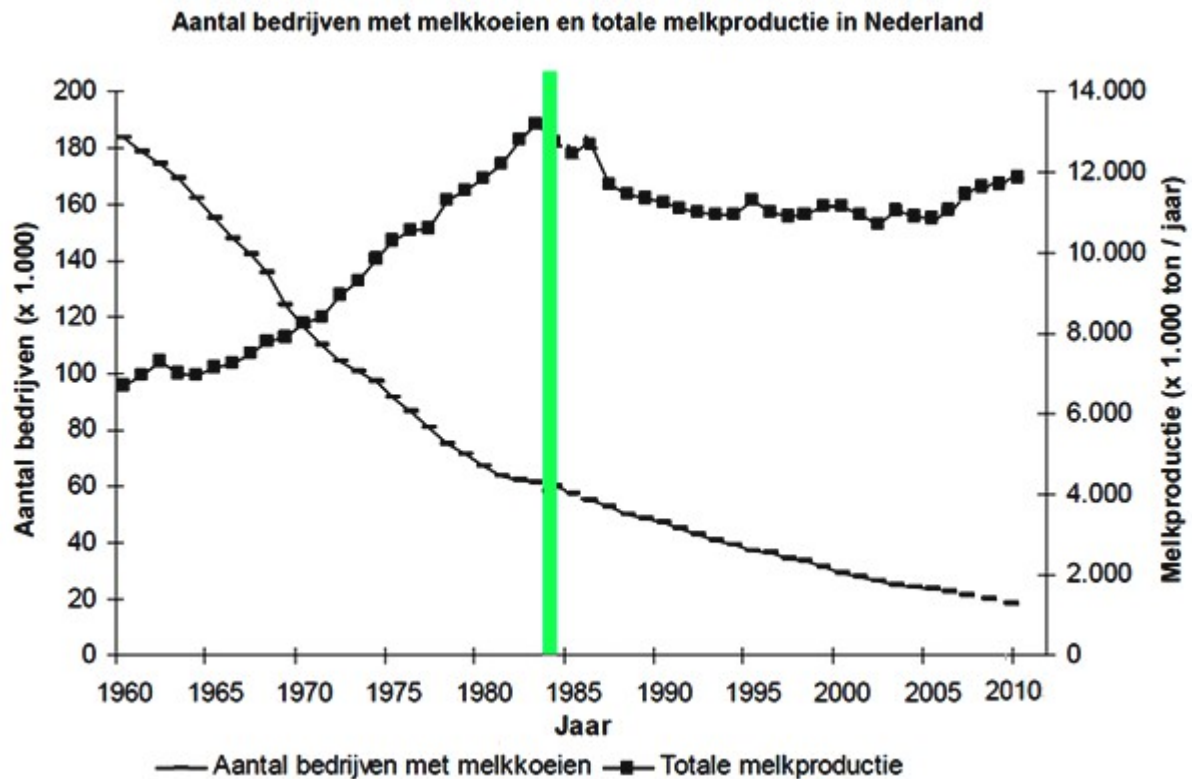

KNIPSELMAP
van
BOTERBERGEN
via
SUPERHEFFING
naar
LIBERALISATIE

zuiveloverschotten
1945 - 1984

Korte toelichting bij deze β versie.*

Deze (knipsel)MAP van Boterbergen via Superheffing naar Liberalisatie gaat over de *strijd* tegen de zuiveloverschotten. En dan vooral hoe hier tegen aan gekeken werd door tijdgenoten.

Deze manier van publiceren is dezelfde als anderen door zuivelhistorienederland.nl op internet geplaatste mappen. Kort samen gevat ‘wat stond er **toen** over dit onderwerp in – sommige – kranten.’

Ook deze map zal weer aangevuld worden met informatie – o.a. gegevens – uit andere bronnen.

Waarschuwing: De gebruikte teksten zijn vaak geschreven door landbouwwredacteuren / specialisten van de gebruikte kranten, deze hadden niet de bedoeling om ‘wetenschappelijk’ verantwoorde teksten te produceren.

De maker van deze map – zuivelhistorienederland – kan dan ook niet 100 % in staan voor alles wat is overgenomen. Toch ga ik er van uit dat zij toen, net als ik nu, er naar streefden om geen onzin op schreven. Hun doel was toen, net als die van mij nu, om de lezers informeren te verstrekken over actuele of nuttig (zuivel) onderwerpen.

* eerste gepubliceerde versie 22 augustus 2012

Uitgave van www.zuivelhistorienederland.nl

inhoud MAP van boterbergen via superheffing naar liberalisatie dl-1

Zoeken op PZ: in de tekst productschap of produkschap en binnen de inhouds-lijst met _PZ

versie 4

snelkeuze		/ 1945 / 1946 / 1947 / 1948 / 1949 / Inleiding 1950 / 1951 / 1952 / 1953 / 1954 / 1955 / 1956 / 1957 / 1958 / 1959 / 1960 / 1961 / 1962 / 1963 / 1964 / 1965 / 1966 / 1967 / 1968 / 1969 / 1970 / 1971 / 1972 / 1973 / 1974 / 1975 / 1976 / 1977 / 1978 / 1979 / 1980 / 1981 / 1982 / 1983 / 1984 / bijlagen / TABELLEN	
		1e versie geplaatst 2012-08-22 4e versie 2014-04-08	
		nw in 4e kolom is toevoeging na 1e versie	
Datum	Bron#	Onderwerp	Blz.
xxx-xx-xx		Geplaats als jaarknipsel ‘van boterberg tot superheffing 18-19 apr. 2013	034
# uit jr-map		Daarna toegevoegd in deze <i>hoofd</i> MAP	
1945			036
1945-04-14	PZC	Melkprijs veehouders – Garantieprijs – 15 – 16 ct / kg.	
1945-06-06	ND	Knipsel over kolentekort in boterfabrieken	
1945-07-12	LC	Oprichting <i>Stichting voor de Landbouw</i>	
1945-07-12	LC	De C.C.D. in actie – niet opgeven van vee	
1945-07-17	PZC	<u>S. Mansholt</u> over: Land- en tuinbouwproblemen	
1945-07-24	LC	Het verlaagde melkrantsoen	
1945-09-27	ZD	Radiorede <u>S. Mansholt</u> : ‘Landbouw-moeilijkheden.’	
1945-10-27	NBna	Radiorede: <u>Dr. Ir. P. N. Boekel</u> ‘De positie van de zuivel na de oorlog’	
1945-11-03	PZC	Melk- en vetrantsoenen in den komenden winter – gegevens	
1945-12-08	NBna	<u>S. Mansholt</u> : Problemen bij botervoorziening. Een beroep op de veehouderij.	
1945-12-20	PZC	Minister <u>S. Mansholt</u> te Arnhem: ‘Landbouw krijgt meer vrijheid’	
1945-12-28	HK	Minister <u>S. Mansholt</u> te Leeuwarden: ‘waarom boeren ook margarine krijgen’	
1946			047
1946-01-04	OB	Commentaar op: ‘Samenvoeging kleine landbouwbedrijven	
1946-01-17	VSSD	Melkprijs veehouders – Garantieprijs – 18 – 19 ct / kg.	
1946-02-02	ZZNB	Mansholt in 2e Kamer: Melk, boter en kaas worden in april weer geëxporteerd	
1946-02-13	NvhZ	<u>Ir. S.L. Louwes</u> : ‘Nederland moet meer melk gaan drinken’	
1946-03-25	ZD	<u>Mansholt</u> : Meer ambtelijke bemoeiing met den landbouw onvermijdelijk.	
1946-06-05	LD	<u>Ir. S.L. Louwes</u> : ‘Liever kaas dan boter voor export’	
1946-06-08	LC	Minister <u>S. L. Mansholt</u> : ‘Nederlands voedselpositie is critiek’	
1946-11-29	HK	Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Friesland over boter- en kaasexport	
1946-12-03	LD	Geen leeg botervlootje Onze koeien weerden zich dapper dit jaar	
1947			055
1947-01-27	LC	Margarine in plaats van boter	
1947-02-27	NvhN	Nederland voor boter-export uitgeschakeld Secr. FNZ. J. A. Geluk somber!	NW
1947-02-28	LC	Minister <u>S. Mansholt</u> over de prijspolitiek. ‘Rationalisering van de landbouw’	
1947-03-29	LC	Boter- en melkgebruik in 1939 en 1946	
1947-04-18	LC	<u>H. B. Louwes</u> : ‘ <i>Landbouwschap</i> moet verantwoordelijkheid overnemen’	
1947-04-24	PZC	Melkprijs veehouders – Garantieprijs – 14 ct / kg.	

1947-04-29	ZZNB	Zondag a.s. De zuivelsteun verlaagd	
1947-05-10	HD	Uitvoer van boter als ‘herinnering’	
1947-06-23	HK	Onze Zuivelexport gaat vooruit!	
1947-06-25	LC	Middelburg: Groote plannen van Minister Mansholt	
1947-09-23	LC	Komende winter: ‘De riem wat strakker’	
1947-10-15	LC	Rantsoenverlaging voorlopig onherroepelijk – CPN ‘kanonnen voor boter’	
1947-11-19	NvhN	FNZ. voorz. Mr. J. Linkhorst Homan over de internationale zuivelsituatie	Nw
1947-12-31	HD	Een moeilijk jaar neigt ten einde Nederland strijdt tegen armoede	
1948			068
1948-01-03	PZC	Heffingen voor landbouw en veeteelt. Landbouw-Egalisatiefonds	
1948-01-10	LC	Minister <u>S. Mansholt</u> spreekt van gematigd optimisme	
1948-02-27			
1948-03-03		Melkprijs veehouders – Garantieprijs – Zomers 18,3 ct . en ‘s-winters 20 ct	
1948-03-11	LC	Eerste boterexport boter via Harlingen	
1949-04-06	LC	Export-contingentering wordt eerstdaags opgeheven	
1948-04-24	PZC	Nieuwe voorstellen van de Regering inzake toeslagen en nw. garantieprijsen	
1948-05-19	HC	<u>S. Mansholt</u> : ‘Van een spoedige opheffing der vleesdistributie is geen sprake’	
1948-06-05	PenM	‘Stinkende’ exportboter naar België	
1948-06-10	PZC	‘Rechtzetting’: Geen <u>steun</u> aan de boeren maar steun aan de <u>consument</u>	
1948-06-30	PZC	17 Mln. nabetaling melkprijs, betaald als f 12.50 per koe.	
1948-07-07	LC	Leeuwarder melkboer over eind 7 jaar <i>melkbonnen</i>	
1948-08-24	LC	H.D. Louwes S.vd.L.: De toekomstige landbouwpolitiek	
1948-11-05	PZC	Melkprijs voor 1949, Garantieprijs 17½ ct.	
1948-11-12	HC	Onze natuurboter-export in moeilijkheden	
1948-11-18	LC	Minister <u>S. Mansholt</u> : Geen principiële wijziging in de landbouwpolitiek	
1948-11-26	PZC	<u>H.D. Louwes</u> : Boeren moeten de zaak in eigen handen nemen	
1948-12-06	NvhN	F.N.Z. Voorz. Mr. <u>J. Linthorst Homan</u> over onze Zuivelindustrie	
1948-12-09	LC	Melkproblemen – over de eerste boterexport	
1948-12-11	LC	Onze boter-uitvoer – aanvulling op voorgaande artikel	
1948-12-13	HK	De positie van onze boter, Zij wordt niet voor een appel en een ei verkocht	
▲			
1949			
1949-01-11	HK	Het boter-margarine vraagstuk – internationaal gezien	086
1949-03-19	LC	<u>Blink VVZM.</u> : ‘Geen pessimisme in de zuivelwereld’	
1949-04-27	LC	Vlees en vetten – boter – waarschijnlijk in het najaar van de bon	
1949-05-24	LC	<u>E. vd. Wiel</u> – I: Ongunstige vooruitzichten voor Nederlandse Zuivelexport	
1949-05-28	LC	<u>E. vd. Wiel</u> – II: ‘Nederlands zuivelpositie in de komende vijf jaar’	
1949-05-30	LC	Minister <u>S. Mansholt</u> : Naar inkrimping der boterproductie	
1949-06-04	LC	<u>E. vd. Wiel</u> – III: Welke overheidspolitiek voor de zuivel in nabije toekomst?	
1949-06-24	HC	Boter, margarine, vet en spijsolie van de bon.	
1949-07-06	ZD	Tweede Kamer: ‘ontstaan’ Raad van Europa ondervond weinig tegenwerking.	

1949-07-29	LC	Begroting LEF 1949; Geen wijziging inleveringsprijs boter.	
1949-08-22	HK	De Nederlandse boter-positie	
1949-09-17	PenM	Belgen smokkelen grote hoeveelheden boter	
1949-10-27	PZC	Melkprijs voor 1950, Garantieprijs gem. 17,75 ct. bij 3,5 % vet	
▲			
1950			106
1950-01-14	LC	Zuivelexport '49 meer dan verdubbeld van f 197 naar f 500 mln. / Tabel-01	
1950-03-23	PZC	1e Zuivelfonds gevormd : heffing op alle boerenmelk. (richtprijs 18,25 ct.)	
1950-04-07	HC	Onze zuivelproductie nadert weer de vooroorlogse	
1950-04-28	LD	Invoer van boter in België stopgezet. Zware slag voor de Ned. export	
1950-05-02	LC	Onderzoek FNZ en SvdL. naar bestemming melk niet mogelijk!	
1950-05-08	NvGO	HMvL.: 'Bezwaar tegen Zuivelfonds'	
1950-06-15	HC	Natuurboterverbruik dalende in ons land TABEL-01 zuivelexport	
1950-08-20	LC	15.000 ton Boterexport met f 15 miljoen verlies	
1950-09-02	LC	Boterprobleem blijft actueel – over overproductie en export naar Engeland	
1950-09-06	LC	Landbouvvraagstuk brengt Benelux in groot gevaar	
1950-09-14	LD	Nadelige boter – export kostte afgelopen jaar f 36 miljoen	
1950-11-25	ZD	Melkprijs voor 1951, Garantieprijs gem. 17,5 ct. bij 3,5 % vet (z. en w. prijs)	
1950-11-25	LD	Tien miljoen gulden voor landbouw-egalisatiefonds	
1950-11-25	PZC	Kamervragen: <u>Minister Mansholt</u> acht verlaging van melkprijs verantwoord	
1950-11-28	LC	<u>Dr. Vondeling</u> en de melkprijs: 'Ongerustheid onverantwoord'	
1950-11-29	LC	1e X <i>Plan-Mansholt</i> : Nederland in Europa: 'vraagt andere landbouwpolitiek'	
1950-12-04	NvGO	Nieuwe basis voor eventuele heffing op kaas	
1950-12-12	DW	Verleden week is er koelhuisboter in de handel gebracht.	
1950-12-21	ZD	<u>Mansholt</u> te Middelburg Regering staat pal voor bestaanszekerheid der boeren	
1950-12-28	ZZNB	De kostprijsberekening van de melk	
▲			
1951			131
1951-01-20	LD	België het boterland – 11 kg / persoon Nederland nog geen 3 kg!	
1951-01-22	PZC	BZ.: Zuivelwaarde-toeslagen voor consumptiemelk.	
1951-01-27	ZD	Veehouderijconferentie C.B.T.B., boterverbruik sterk teruggelopen	
1951-04-12	LC	Problemen van boterexport. Nog steeds onzekere vooruitzichten	
1951-04-18	LC	Zuivelexport 1950 steeg tot f 633 miljoen	
1951-06-16	HK	Meer boter door daling volvette kaasproductie	
1951-09-05	LC	Weinig boter naar Duitsland. Pas tegen de winter opleving te verwachten	
1951-09-20	LC	Landbouwfonds geeft groot overschot in LEF.	
1951-09-20	ZD	<u>S. Mansholt</u> : Veranderingen binnen LEF en zuivelfonds	
1951-10-13	PenM	Drieduizend ton boter naar Engeland.	
1951-10-22	PZC	Stichting voor de Landbouw niet eens met prijsbeleid: melkprijs moet 20 ct	
1951-10-31	PZC	Melkprijs voor 1952, Garantieprijs gem. 20 ct. bij 3,5 % vet	
1951-12-08	PZC	FNZ.: Tegen de botersmokkel naar België, contrólestrook langs de grens.	

1951-12-12	DvA	Prijs van roomboter sterk gestegen	
1951-12-18	PZC	Boter-export naar België.	
1951-12-18	ZD	<u>Minister Mansholt</u> acht twee prijzenstelsel voor melk meest wenselijk	
▲			
1952			144
1952-02-20	LC	België zou Benelux omzeilen door aankoop van Deense boter	
1952-02-21	NvhN	Benelux-geschil om boter. België koopt Deense boter! – (zelfde onderwerp)	
1952-05-05	LC	Condensexport voor 80 pct. in handen van particulieren	
1952-05-28	ZZNB	FNZ: ‘Het afgelopen jaar leverde voor de zuivel bevredigende resultaten op’	
1952-07-01	ZD	Georganiseerde landbouw – FNZ. – vraagt: Laat de consumptiemelkprijs los!	
1952-11-04	ZD	Melkprijsgarantie nog niet vastgesteld.	
1952-11-06	LC	Tekort LE.F. 1952 kleiner dan raming	
1952-11-12	ZD	Stichting vd. Landbouw. Maximum-consumptieprijs moet opgeheven worden.	
1952-11-22	PZC	Melkprijs voor 1953, Garantieprijs gem. 20 ct. bij 3,5 % vet	
1952-11-28	PZC	Consumenten-subsidie op de melk gaat volgend jaar April verdwijnen	
1952-12-17	LC	Zuivelfonds met groot overschot – kleine voorraden I.V.Z. (koelhuisboter)	
1952-12-17	ZD	FNZ.: Rumor om de „goedkope” roomboter	
1952-12-18	www	Brief Minister Mansholt aan Tweede Kamer. Garantieprijs en verrekenprijs	
▲			
1953			155
1953-01-09	LC	Zuivelfonds kan terugbetalen 22 van iedere 100 gulden heffing	
1953-01-29	ZZNB	Melkprijsvaststelling geschied volgens ingewikkelde regeling	
1953-02-28	LC	Zuivelexport beliep in 1952 ruim 827 miljoen	
1953-03-25	LC	Finse coaster KALLSÖ komt boter halen voor de Russen	
1953-04-16	ZD	Consumptiemelk in Zeeland wordt Maandag duurder	
1953-04-18	LC	Zuivelfonds stort tien miljoen gulden terug	
1953-04-21	LC	Duitse boterinvoer loopt de laatste jaren terug	
1953-05-13	NvhN	Reactie op de huidige zuivelmarkt	
1953-06-08	LC	Commentaar: ‘Geen onverdeelde vreugde over grotere zuivelproductie’	
1953-06-08	LC	Tweede restitutie uit Zuivelfonds III	
1953-06-27	PenM	Boter delft onderspit tegen margarine, behalve in België!	
1953-07-17	LC	Heffing Zuivelfonds verlaagd tot 20 ct	
1953-08-11	LC	Zuivelfonds betaalt Belgische melkpoeder	
1953-09-18	ZD	FNZ. bijeen: ‘Boer en Zuivelorganisatie tevreden over 1952.’	
1953-11-03	ZZNB	Stichting voor de Landbouw stelt voor: f 20,75 bij 3,7 pct. vet	
1953-11-19	LC	Enorme productie, ook bij de Friese stamboekkoeien	
1953-11-27	PZC	Melkprijs voor 1954, Garantieprijs gem. 20,6 ct. bij 3,7 % vet	
1953-12-07	LC	Zuivelfonds IV betaalt 18 mln. gulden terug	
1953-12-24	NvhN	Voortaan alleen verpakte boter. Koelhuisboter apart gemerkt	
▲			
1954			173

1954-01-22	LC	Gegevens 1953 Nederlandse boeren produceerden zes miljard kilo melk	
1954-01-28	LC	Melk heeft niet alleen vet als waardevol bestanddeel – ook productie en eiwit	
1954-02-23	LC	Acht landen bespreken landhouwoverschotten	
1954-05-08	PenM	Oprichting <i>Landbouwschap</i> – sinds 24 April 1954	
1954-08-21	FK	Vetgehalte drinkmelk is kwestie van overleg	
1954-11-12	DBW	NIZO: Productie verse boter ook 's winters mogelijk	
1954-12-04	PZC	Zuivelfonds-IV strooit met surprises	
1954-12-30	ZZNB	Melkprijs voor 1955 , Garantieprijs gem. 22,0 / 23,7 ct. bij 3,7 % vet	
▲			
1955			182
1955-02-07	NGeO	Wordt de boer vet van de verhoogde melkprijs?	
1955-03-11	LC	Dreigend conflict bij „Ommelanden” om nabetaling Zuivelfonds bezworen	
1955-04-28	ZZNB	Over de garantietoeslag voor melkveehouders.	
1955-06-24	LC	FAO: Kwestie landbouwoverschotten vraagt spoedige oplossing	
1955-08-27	LC	Zuivelpositie dit jaar beter dan in 1954	
1955-10-08	LC	Nederland blijft 's-werelds grootste zuivelexporteur	
1955-10-27	PZC	_PZ. Tweede Kamer keurt instelling <i>Productschap voor Zuivel</i> goed	
1955-11-12	LC	Frico / CCF: 'Gunstige vooruitzichten afzet van zuivelproducten' / Tabel-02	
1955-11-12	LC	LEI's Dijkstra: 'Door melkgrenzen ons land geen economische unie meer'	
1955-12-20	LC	Ir. J. B. Ritzema Frico / CCF – nogmaals – vertrouwen in melktoekomst	
1955-12-28	NvhN	Commentaar: de omwenteling in de zuivelindustrie	Nw
1955-12-30	ZD	Melkprijs voor 1956 , Garantieprijs gem. 22,4 ct. bij 3,7 % vet	
▲			
1956			199
1956-xx-xx		_PZ Oprichting <i>Productschap voor Zuivel</i> 15 okt. 1956 (?) – zie bijlage-14	
1956-01-26	LD	De Amerikaanse landbouw kan voorraden boter en kaas niet kwijt	
1956-02-02	PZC	Garanties en toeslagen, Melkproblemen doen stof opwaaien in tweede kamer	
1956-02-04	PZC	Slot van het (melk)liedje in de Tweede Kamer:..... „niets verandert”	
1956-03-30	PZC	BZ.: Hogere opbrengst in het melkprijsjaar 1954-1955. Lagere toeslagen.	
1956-04-21	PZC	Correctie Garantieprijs 1956 gem. 22,4 naar 24,8 ct. bij 3,7 % vet	
1956-04-21	PenM	Tien jaar buitenlandse handel in landbouw- en veeteeltproducten.	
1956-06-08	PZC	Minister Mansholt: 'Herziening nodig van het garantieprijsbeleid'	
1956-06-30	NvhN	Nederland eet anders dan voor de oorlog	
1956-07-04	NvhN	De melkproductie in 1955	
1956-07-11	FK	Nederland wil Engelsen meer boter leren eten	
1956-07-25	PZC	Aanpassing Garantieprijs per 1 mei (?) van 22,8 naar 23 ct. bij 3,7% vet	
1956-08-25	LC	<i>De Veemarkt</i> – Moeizame start <i>Produktschap voor Zuivel</i>	
1956-08-28	LC	Minister <u>Mansholt</u> noemt 1956 een noodjaar	
1956-09-05	ZD	Zuivelbond F.N.Z. handhaaft het ingenomen standpunt	
1956-09-05	ZD	Lid _PZ.: Is minister Mansholt rood of... blauw?	
1956-09-08	FK	Is een verdere afnemning van de melkproductie wel wenselijk?	

1956-09-20	LC	LEF 1957 nog in het oude garantie-spoor 166 mln. Ruim 110 voor de melk	
1956-10-09	LC	Ere-promotie S. Mansholt –	
1956-10-25	ZD	S. E. R. adviseert minister Mansholt over melkprijzen – zie 1957-03-13	
1956-12-06	LC	_PZ.: Arbeidersbestuur zuivelschap hield de deur open voor de ondernemers	
1956-12-06	FK	Eerste openbare vergadering <i>Produktschap voor Zuivel</i> – gegevens dec. 1965	
▲			
1957		Verdrag van Rome met vorming EEG (naast EGKS)	223
		_PZ. v Dam nog niet gevonden	
1957-01-01	LC	PvdA: Dr. Mansholt schetst kritieke situatie in agrarische productie en afzet	
1957-01-25	LC	Boterproblemen, overschot, koelhuisboter.....	
1957-01-26	LC	Bij Euromarkt: vrees voor onredelijk grote offers voor agrarisch Nederland	
1957-01-30	LC	_PZ.: Voorzitter v Dam en werkgeverslid Blink – VVZM. – kruisen de degens	
1957-01-30	PZC	Produktschap voor zuivel wenst prijsverhoging consumptiemelk	
1957-01-30	LC	Veel koelhuisboter voor export	
1957-02-13	LC	Melkgarantieprijs in 1955/'46 niet gehaald	
1957-02-14	PZC	Over _PZ. en standaardisatie van Zeeuwse melk	
1958-02-21	ZD	Afwikkeling Melkprijsgarantie 1956/1957 thans vastgesteld	
1957-02-24	PZC	Standaardisatie van Zeeuwse melk? Minister Mansholt moet beslissen ?	
1957-02-28	LC	_PZ. 'Euromarkt gevaar voor zuivel?'	
1957-03-13	PZC	Melkprijs voor 1957 , Garantieprijs gem. 28,4 ct. bij 3,7 % vet	
1957-03-21	PZC	_PZ. Binnenkort uitbetaling melkprijs toeslag 1955-1956	
1957-04-04	LC	<u>Dr. S. Mansholt</u> : 'heroriëntatie is nodig als in crisis van 1890' – goed gesprek	
1957-04-10	NvhN	Productie en afzet van melk en zuivelproducten in 1956	
1957-04-11	ZD	_PZ.: Toeslag melk bij betaling naar kwaliteit 2 cent	
1957-05-17	LC	Garanties voor landbouwprijzen hebben bezwaren	
1957-05-23	LC	Zuivelschap doet proef; <i>dubbelgekarnde</i> boter	
1957-06-08	LC	Geen onverdeelde vreugde over grotere zuivelproductie	
1957-08-24	NvhN	Waarschijnlijk opheffing mengverbod voor boter en margarine	
1957-09-09	LC	Vele Kamerleden akkoord met de Euro-verdragen	
1957-09-26	LC	Achttien miljoen kg koelhuisboter moet opgeruimd	
1957-11-08	NvhN	Voorraad koelhuisboter Nederland vermindert niet snel	
1957-11-08	PZC	Voorschotten uit zuivelfonds voor melkveehouders 40 ct/ % vet 100kg.	
1957-11-18	LC	Veehouderij in zorgen over eind-afrekening melkprijsgarantie	
1957-11-29	LC	West-Europa, maar ook ons land, bukt van boter	
1957-12-21	ZD	Melkprijs voor 1958 , Garantieprijs gem. 29,8 ct. bij 3,7 % vet	
1957-12-27	ZD	Toeslag melkprijsgarantie 1956-1957 uitbetaald in maart 1958	
▲			
1958			253
1958-01-03	ZD	_PZ. V Dam : „Crisis in de zuivel” werd vorig jaar realiteit	
1958-01-13	ZZNB	Dr. ir. <u>A. Vondeling</u> – P.vd.A – Minister van Landbouw	
1958-01-13	LC	Gesprek met nieuw minister A. Vondeling – goed verhaal	

1958-02-01	HN	Brief <i>Landbouwschap</i> nw. minister over nabetaling melkprijs 1956/1957	
1958-02-08	ZD	<i>_PZ. Productschap Zuivel</i> adviseert: meer vet in de consumptiemelk	
1958-02-13	LC	Botermarkt loopt naar bijna zekere ondergang	
1958-02-14	ZD	Kamervragen Vredeling: ‘Wat werd er voor de melk betaald?’	
1958-02-20	NvhN	Commentaar – de overschakeling van boter naar Kaas	Nv
1958-02-10	NvhN	Radio[raatje FNZ voorz Waes over 'vettere' melk	Nv
1958-02-21	ZD	Nabetaling-1 Gemiddelde Melkprijs 1956/1957 vastgesteld op 24,49	
1958-02-24	ZD	Aan gezamenlijke veehouders wordt 211 miljoen gulden uitbetaald	
1958-02-25	ZD	Nabetaling-2 melkprijsgarantie vastgesteld op ruim 2 cent	
1958-02-28	PZC	<i>_PZ.</i> : Vetgehalte geen basis meer voor nabetalingen melk	
1958-03-04	PZC	Minister <i>A. Vondeling</i> : Melk in de handel met 3.75 procent vet	
1958-03-12	LC	<i>_PZ.</i> : ‘Nieuwe Melkbeleid geen oplossing voor zuivel’	
1958-03-12	LC	<i>_PZ.</i> : Boze woorden over melkbeleid regering, in zuivelschap	
1958-03-13	ZZNB	<i>_PZ.</i> : ‘Leden oneens met regeringsplannen’	
1958-03-14	NvGO	Vrij Nederland: over nieuwe melkbeleid	
1958-03-17	NvGO	Tweede kamer F. den Hartog – lib. – heeft bezwaar tegen melkprijsbeleid	
1958-04-01	ZZNB	<i>Verbond van Nederlandse werkgevers</i> spreekt zich uit over zuivelprobleem	
1958-04-05	PZC	Minister Vondeling: ‘Rampzalige daling zuivelprijzen op internationale markt’	
1958-04-21	LC	Boter- en kaasprijs drastisch omlaag	
1958-04-25	NvGO	Commentaar: Zuivel-impasse	
1958-05-02	ZD	Veehouders ontvangen geblokkeerde gelden	
1958-05-08	ZZNB	Hogere voorschotten uit het Zuivelfonds	
1958-05-09	PZC	Over ‘boter-drama’, verlies bij verkoop mogelijk f 475 mln.	
1958-05-21	NvhN	Chaotische toestanden op de internationale botermarkt	
1958-06-06	NvhN	De afzet van roomboter bijna verdubbeld sinds prijsverlaging op 26 april j.l.	
1958-07-12	LC	251 zuivelcoöperaties bij exportverenigingen	
1958-07-16	LC	<i>_PZ v. Dam</i> : Afzetmogelijkheid in zuivel zwaarder	
1958-07-16-2	ZD	Grote voorraad boter nagenoeg onverkoopbaar – zelfde / andere Courant	
1958-08-12	PZC	Graanhandelaren: ‘Kostprijs van melk wordt kunstmatig verhoogd’	
1958-08-16	ZD	Beschikkingen heffingen bijdragen Consumptiemelk gewijzigd	
1958-09-11	PZC	Voorzitter van Waes – FNZ – tegen productiebeperking	
1958-09-17	LC	Geen prijsdaling voor roomboter	
1958-09-18	PZC	Minister Ir. A. Vondeling: ‘in 1959 nauwelijks verbetering te verwachten’	
1958-09-19	PZC	Dir. LEI. Prof. Horrings mening over oplossing zuivelprobleem	
1958-09-25	ZD	Nederlandse boer moet helpen melkprobleem op te lossen	
1958-10-09	LC	Europese landbouwministers bestuderen zuivelmarkt	
1958-10-14	PZC	Melkprijs voor 1959, Garantieprijs gem. 28,9 ct. bij 3,7 % vet voor 5.18 Mld.	
1958-10-15	ZD	Commentaar: ‘Bestaansmogelijkheid veehouderij staat op het spel’	
1958-10-29	PZC	Landbouw in de Tweede Kamer. Kritiek op overdracht van het marktrisico	
1958-11-12	PZC	Minister Vondeling: ‘Vorming van speculatieve voorraden koelhuisboter’	
1958-12-23	ZD	CZ. Walcheren te Middelburg iets ‘over de huidige ingewikkeldheid’	

▲			
1959			296
1959-01-14	LC	_PZ. v Dam: ‘Rijzende melkstroom bij dalend drinkmelkgebruik’	
1959-01-23	NvGO	Commentaar op positieve nieuwjaarstoespraak v. Dam	
1959-02-12	ZZNB	<u>Financiële afwikkeling</u> melkprijsgarantie 1957 / 1958	
1959-02-25	ZD	Boterverbruik vorig jaar met 35 procent gestegen	
1959-03-06	PZC	Dreiging van de overschotten. Nieuwe landbouwminister niet te benijden!	
1959-03-12	ZZNB	<u>Voorschotuitkering</u> melkprijsgarantie 1958 / 1959	
1959-05-21	ZD	Ir. J. R. Ritzema van Ikema: Zuivelmarkt toont 'gunstig beeld	
1959-07-01	LC	Botermarkt raakt overstuur door incidentele gebeurtenissen	
1959-07-15	LC	_PZ geg. 1e dl. '59: Kaasexport boven 100.000 ton in 12 mnd. TABEL-05	
1959-08-11	ZD	Koelhuisboter zonder opdruk wekt verwarring bij kopers	
1959-09-17	PZC	Minister Marijnen: ‘lagere ramingen melkprijsgarantie voor komend jaar’	
1959-09-23	PZC	Commentaar: ‘Minister Marijnen buigt beleid om op belangrijk punt’	
1959-10-29	ZZNB	Melkprijs voor 1960 , Garantieprijs gem. 28,90 ct. bij 3,7 % vet – 5,0 Mld. kg.	
1959-10-21	LC	_PZ. adviseert: Direct vrije handel voor de melk en zuivel in EEG	
1959-10-23	NvGO	Commentaar: Grilligheid zuivelmarkt, toch ruimere hoeveelheid	
1959-11-20	PZC	<i>Landbouwschap</i> ontevreden over melkprijsgarantie	
1959-11-25	PZC	Tweede Kamer uitte kritiek op omschrijving van garantiebeleid	
1959-11-26	PZC	Minister Marijnen verdedigde in Kamer gewijzigd garantiebeleid	
1959-12-04	PZC	_PZ. Beraad over uitkering uit zuivelfonds	
1959-12-05	LC	Dr. <u>A. vondeling</u> : ‘De zuivel-situatie i/h gemeenschappelijk landbouwbeleid’	
1959-12-18	LC	<u>Mansholt</u> -1: ‘EEG. korter overgangperiode beslist noodzakelijk’	
1959-12-18	ZD	<u>Mansholt</u> -2: ‘Europees landbouwbeleid drijft Nederlandse prijzen niet op’	
▲			
1960			
1960-01-13	LC	_PZ. v Dam-1: ‘Crisisfactoren in zuivel zijn nog onverminderd aanwezig’	087
1960-01-15	NvGO	_PZ. v Dam-2: besprak problemen rond de zuivel	
1960-01-19	PZC	Doorlopende voorschotten op melkprijsgarantie	
1960-01-26	ZD	FNZ: Hogere inleveringsprijzen voor boter en kaas	
1960-01-28	LC	_PZ.: ‘Zuivelschap’ discussieert met half dichte monden	
1960-01-28	FK	_PZ.: Boter krijgt voortaan naam van fabriek	
1960-01-28	PZC	_PZ.: Financiële afwikkeling melkprijjsjaar 1958 / 1959	
1960-02-19	ZD	Inleveringsprijzen V.I.B. zuivel hoger	
1960-02-25	ZZNB	Landbouw betreurt ontkoppeling garantie- en kostprijs van melk	
1960-03-04	DZ	Minister Marijne tot boeren: ‘Kostprijs melk is te hoog’	
1960-03-09	LC	_PZ. Uit kritiek op EEG-voorstellen	
1960-03-25	ZZNB	Stimulering melkproductie in wintermaanden op tweeërlei wijze	
1960-04-07	LC	Dr. S. Mansholt: ‘Zuiveloverschot op Euromarkt met behulp van subsidies’	
1960-06-02	PZC	Koelhuisboter voor Nederlandse consumenten?	
1960-06-07	LC	Exporttoeslag op boter verhoogd met 70 cent.	

1960-06-11	PZC	Woensdag beslissing over verlaging boterprijs	
1960-06-16	ZZNB	Verhoogde voorschotten op melkgarantie	
1960-06-16	LC	Groter nadelig saldo LEF – door hogere melkgarantieprijs	
1960-06-17	ZD	Handel speculeert op prijsverlaging, Boter-kwartje weegt Marijnen zwaar	
1960-06-20	ZZNB	Toeslag op boter. Consumentenprijs met 25 ct./pakje omlaag	
1960-07-01	ZD	‘Botertje tot de boom en volle pakhuizen’	
1960-08-11	PZC	<i>_PZ Produktschap zuivel</i> niet eens met prijsbeleid minister Marijnen	
1960-08-24	NvhN	Voorraad koelhuisboter groeit snel	
1960-08-25	LC	Zuivelschap stuurt minister brief over zuivel in EEG	
1960-08-26	ZD	De Planta affaire ‘tienduizenden lijden al aan Planta-ziekte’	
1960-09-02	PZC	Planta-zaak stimuleert de verkoop van boter	
1960-09-03	ZD	Kamerlid Vredeling vraagt: Koelhuisboter op de markt	
1960-09-05	ZD	Exporttoeslag op boter verhoogd – opslag 16 á 17.000 ton boter	
1960-09-08	ZD	<i>_PZ</i> : Koelhuisboter op de markt	
1960-09-13	PZC	Verse botervoorraad wordt op binnenlandse markt gebracht	
1960-09-22	LC	Biesheuvel : Dorpszuivelcoöperatie moet het kunnen opnemen tegen Unilever	
1960-09-24	ZD	Geen goedkope koelhuisboter – ‘Planta affaire’	
1960-09-30	LC	Boterkrisis is in Europa: oorlog?	
1960-10-05	ZD	Industrie: ‘Heffing op melk te hoog geacht’	
1960-10-08	PenM	Koelhuisboter prijs komt dicht bij verse boter	
1960-10-27	PZC	Melkprijs voor 1961 , Garantieprijs gem. 28,30 ct. bij 3,7 % vet – 5,0 Mld. kg.	
1960-11-17	ZZNB	Bestuur van Landbouwschap zeer ontevreden over de garantieprijsen	
▲			
1961			106
1961-01-11	LC	<i>_PZ. v Dam</i> : ‘Regering acht bestuur niet voor taak berekend’	
1961-01-12	ZZNB	<i>_PZ</i> . Cijfers 1960 van de Nederlandse zuivel – geen koelhuis	
1961-01-17	ZD	Frankrijk exporteert Nederlandse boter naar..... Nederland	
1961-03-03	ZZNB	Eindafrekening melkprijsgarantie 1959 / 1960	
1961-03-07	ZD	Beraad <i>_PZ</i> over productie kunstmelk - ‘filled milk’ - in Nederland	
1961-06-22	ZZNB	De voorschotuitkeringen op melk verhoogd	
1961-07-22	ZD	Geen verlaagde prijs voor koelhuisboter	
1961-09-13	PZC	Binnenkort koelhuisboter op Nederlandse markt	
1961-09-19	PZC	<i>_PZ</i> .: Koelhuisboter komt begin oktober in de handel	
1961-09-21	ZZNB	Tekort op begroting Landbouwegalisatiefonds f 320.800.000,	
1961-10-20	ZD	Koelhuisboter kan goedkoper	
1961-10-31	PZC	Melkprijs voor 1962 , Garantieprijs gem. 28,10 ct. bij 3,7 % vet – 5,1 Mld. kg.	
1961-11-02	PZC	De botersmokkel naar België laait weer op	
1961-11-03	ZZNB		
1961-11-29	PZC	Koelhuisboter (vol vitaminen) is werkelijk zomerboter	
1961-12-08	PZC	Koelhuisboter vijf cent goedkoper	
1961-12-14	PZC	<i>_PZ</i> Zuivelschap wil praten met minister over boterprijs	

1961-12-15	ZD	Verse boter duurder, prijs koelhuisboter twintig cent lager	
▲			
1962			116
1962-01-10	LC	_PZ. v Dam: ‘Zuivel, in ... greep landbouwpolitiek, moet zich losmaken’	
1962-01-26	PZC	_PZ. Financiële afwikkeling melkprijsjaar 1960 / 1961 – kosten 310 mln.	
1962-02-10	ZD	Export en binnenland kunnen kaasproductie niet geheel opnemen	
1962-03-09	ZZNB	Melkproductie in Nederland stijgt „onrustbarend”	
1962-03-29	PZC	Nederland heeft voorraad van 10.000 ton boter	
1962-04-03	LC	A. Vondeling: Geen ernstige tekortkoming in structuur van zuivelverwerking	
1962-10-04	ZZNB	Weer verkoop van koelhuisboter – 27.493 ton opgeslagen	
1962-10-06	PZC	Nieuw systeem melkprijsgarantie – aanpassing aan toekomstig EEG-systeem	
1962-10-19	ZZNB	Kamervragen over – toekomstige – EEG-6 plannen	
1962-11-06	PZC	Melkprijs voor 1963, Garantieprijs/verrekenprijs gem. 27,0 ct. bij 3,7 % vet.	
1962-11-08	ZZNB	KLTB.: ‘Tal van E.E.G.-landen houden zich niet aan de bepalingen’	
1962-11-23	PZC	S. v.d. Ploeg A.NAB: ‘Tegen feestdagen „keukenboter” brengen’	
1962-12-07	PZC	Geen goedkopere koelhuisboter – 22.000 ton in koelcel	
1962-12-29	HN	Melkaanvoer „De Vrijheid” Holten overschreed de 16 miljoen	
▲			
1963			123
1963-01-09	LC	_PZ. v Dam: ‘Bevreesd voor zuivel geen veilig onderdak in huis Europa’	
1963-01-11	PZC	Wellicht goedkopere koelhuisboter	
1963-02-19	PZC	Melkbrieftje-1 ‘Afwikkeling van financiële melkprijsjaar nov. 1961 – nov. ‘62	
1963-02-21	ZZNB	Melkbrieftje-2 _PZ gereed. Laatste jaar oude garantiesysteem	
1963-03-05	PZC	Slotuitkering melkprijsgarantie 1961-1962	
1963-03-08	LC	Schelhaas: Toch nog perspectieven voor melkveehouderij	
1963-03-09	PZC	Geen verhoging van toeslag op melk	
1963-03-30	DVZ	Bevredigende afzet van de koelhuis boter	
1963-04-22	ZZNB	De melkstroom indammen?	
1963-05-06	PZC	Nieuw winterprogramma voor zomerboter	
1963-05-17	DVZ	_PZ.: wil achterstand voor consumptiemelk wegwerken	
1963-06-15	NvGO	Zuivelwaardetoeslagen verhoogd	
1963-08-02	PZC	‘Smokkelaars’ sloegen de slag van hun leven bij grenscorrectie	
1963-08-10	LC	Botermarkt dreigt op drift te raken	
1963-08-13	PZC	Weer prijsverhoging voor boter verwacht	
1963-08-15	DvA	Buisman koopt 2.000 ton boter in V.S.	
1963-09-05	DVZ	4000 ton Amerikaanse boter voor Nederland	
1963-10-08	DVZ	Toeslag op industriemelk word verhoogd	
1963-10-22	PZC	Melkprijs nov. 1963 – april 1964, richtprijs 29 ct. verrekenprijs 32,65 ct.	
1963-10-23	PZC	Voorzitter K.N.L.C. over ombuiging van melkprijsbeleid	
1963-10-25	NvGO	Geen nw. richtprijs in de interim-periode, hogere toeslag voor industriemelk	
1963-10-30	NvGO	Bestuur Landbouwschap bespreekt melkprijsbeleid	

1963-10-31	ZZNB	_PZ.: Voorschotuitkering Zuivelfonds en L.E.F.	
1963-11-06	NvGO	Voorschotuitkering Zuivelfonds XIVa	
1963-11-11	ZZNB	Vervroegde uitkering LEF en Zuivelfonds-IV 1962-1963	
1963-12-12	DVZ	‘Melkbriefje’ Slotuitkering melkprijsjaar nov.1962 – nov. 1963	
▲			
1964			136
1964-01-09	PZC	_PZ. v. Dam: ‘Wil betere E.E.G.-zuivel-regeling’	
1964-01-28	PZC	E.E.G.-landbouwbeleid doet zich ook in Nederland voelen	
1964-02-14	LC	CCF. Afwezigheid sociale eenheid onder boeren in Euromarkt	
1964-03-10	LC	Coöp. Verkoopvereniging verhoogt boterprijs	
1964-03-11	LC	_PZ <i>Zuivelschap</i> grijpt niet in hij hogere boterprijs	
1964-03-16	DVZ	Botervoorraden V.I.B. koelhuizen uitgeput	
1964-03-21	LC	<i>De Veemarkt</i> : ‘Zuivelschap verdwaalt in boter’	
1964-03-21	PZC	Juridische afwikkeling Planta-affaire	
1964-04-01	DVZ	Melkprijs april 1964 / '65, Richtprijs 31 ct. Verrekenprijs 32,65 tot 34,10	
1964-04-02	ZZNB	Bedragen voorschotuitkeringen van Zuivelfonds	
1964-04-02	PZC	_PZ. Aanpassing inleveringsprijzen V.I.B.	
1964-04-03	NvGO	Consumptiemelk per 6 april één cent per liter meer	
1964-04-03	NvGO	Nieuwe richtprijs-melk in samenhang met verhoging per november 1963	
1964-04-15	LC	Beslag melkgeld 28 veehouders bij zuivelschap	
1964-05-01	DVZ	Minister Biesheuvel beantwoord vragen over zuivelaangelegenheden.	
1964-05-11	ZZNB	De melkopbrengst nov. 1962 / nov. 1963 f 27,955	
1964-06-20	PZC	Minister Biesheuvel uitleg: Nota E.E.G. Landbouwverordeningen	
1964-06-23	ZZNB	_PZ. Proef met vetgehalte verhoging CM. van 2,5 naar 3 %	
1964-09-12	PZC	Boter drie cent duurder	
1964-09-24	LC	Biesheuvel in conflict met produktschap zuivel	
1964-10-28	LC	_PZ <i>Produktschap Zuivel</i> past zich aan bij EEG-regeling	
1964-11-09	ZZNB	Beslissing: voorschotuitkering op melkprijstoeslag	
▲			
1965			151
1965-01-06	LC	_PZ. v. Dam: ‘Minder Boter en Kaas gegeten in 1964’	
1965-01-18	ZZNB	Opinie: De Zuivelzorgen van deze tijd	
1965-02-01	LC	Zuivelschap zal slechte kaas uit markt nemen – nog 9000 ton boter in koelcel.	
1965-03-10	LC	Friese Mij; ‘Opbrengstprijis melk- afhankelijk van zuivel- en richtprijzen’	
1965-03-15	ZZNB	Melkprijs april 1965 / '66, Richtprijs 32 ct. Verrekenprijs 35,10 ct.	
1965-03-20	LC	_PZ. Inleveringsprijs zuivel verhoogd	
1965-04-02	ZZNB	Voorschotuitkering aan de melkveeouders	
1965-05-17	ZZNB	Gegevens eerste kwartaal ‘hoeveelheid melk sterk gestegen’	
1965-06-24	PZC	Nabetaling op de melk melkprijsjaar april 1964 - april 1965	
1965-09-15	PZC	Koelhuisboter goedkoper?	
1965-09-16	PZC	_PZ <i>Produktschap</i> voor goedkope koelhuisboter	

1965-10-14	ZZNB	De opbrengst van de melk 1964 / 1965	
1965-10-21	DVZ	Op 1 november goedkope koelhuisboter	
1965-10-21	PZC	Zuivelcompensatie voor niet kaasproductie	
1965-10-29	PZC	Binnenkort komt koelhuisboter beschikbaar – II	
▲			
1966			162
1966-01-06	PZ	_PZ. v. Dam: ‘Somber geluid over de afzet van boter’	
1966-01-04	ZZNB	Min. Biesheuvel neemt Koekoek op de hak	
1966-03-05	PZC	Spoedig weer goedkope koelhuisboter – f 4,31 (verkoop f 1,20 p/pakje)	
1966-03-10	PZC	De boter weg bij export voor f 1,55 / kg. naar VS. en Canada	
1966-03-09	PZC	Voorstellen van Europese commissie voor Nederland aantal prijsstijgingen	
1966-03-12	PZC	Melkprijs april 1966 / '67, Richtprijs 33,50 ct. Verrekenprijs 36,10 ct.	
1966-03-18	NvGO	Melkveeouders krijgen 1,50 per 100 kilogram melk – veel EEG invloeden	
1966-03-21	ZZNB	Additionele boterafzet in de Euromarkt	
1966-03-31	PZC	Advies _PZ: Voorschot op toeslag melkprijs en zuivelfondsuitkering	
1966-04-13	PZC	Goedkeuring: Melkprijstoeslag	
1966-08-18	ZZNB	Slotuitkering melkprijs toeslag 1965 / 1966	
1966-09-14	PZC	Directeur UMC.: ‘Ik ben geen deurwaarder’ voor het <i>Landbouwschap</i>	
1966-10-04	ZZNB	Nabetaling over het melkprijsjaar 1965/'66	
1966-10-08	HN	Botersmokkelbal en boterstatistiek	
1966-12-21	DZC	Geen bijzondere toeslag op melk en melkprodukten	
1966-12-22	PZC	_PZ. advies: Zuivelfondsuitkering voor consumptiemelk	
▲			167
1967		EGKS, EEG en Eurotom samen tot Europese gemeenschap (EG.-6)	
1967-01-04	LC	_PZ. v. Dam: ‘Boterverbruikt zakt met miljoenen kilo’s maar brengt meer op’	
1967-01-05	PZC	_PZ. v. Dam: ‘Nederlander gebruikt minder boter’ – (duplo! eerder geplaatst)	
1967-01-20	ZZNB	Lezing Secretaris C. Zee voor C.M.M.C. Bruinisse over EEG.	
1967-02-03	LC	Boterfraude – met export van koelhuisboter	
1967-02-25	PZC	(Laatste) melkprijs april 1967 / '68, Richtprijs 35,0 ct. Verrekenprijs 36,10 ct.	
1967-03-30	DVZ	Voorschot uitkeringen melkjaar 1967 / '68	
1967-05-11	PZC	Nabetalingen aan melkveeouders 1966 / 1967	
1967-06-09	PZC	Restitutieregeling magere melkpoeder gaat 3 juli in	
1967-07-06	PZC	In verband met plastic verpakking: Nader onderzoek naar kosten melk	
1967-08-26	PZC	FNZ meldt: Nu al zeventien miljoen kilo kaas te veel	
1967-08-31	LC	Geen stop op productie nieuw kaasoverschot	
1967-09-21	ZZNB	Minister Lardinoise: „Geen noodtoestand in de zuivelindustrie”	
1967-11-21	LC	Kaas en boter in knel buiten EEG-markten	
1967-12-16	HN	Dertig procent meer melk bij de Coöp. <i>De Vrijheid</i> Holten	
▲			
1968			180
1968-01-03	LC	_PZ. v. Dam: ‘Zuivelindustrie mag boot niet missen bij productie kunsteiwit’	

1968-01-24	PZC	Dr. Mansholt waarschuwt EEG zit met groot boterprobleem van 140 mln, kilo	
1968-02-01	LC	Boteroverschot zwaarste probleem EEG-landen	
1968-02-25	DVZ	De „boterberg" van de E. E. G.	
1968-03-12	LC	Lardinois in principe achter plan-Mansholt	
1968-03-22	LC	Mansholt rekent met nog grotere boterberg	
1968-03-26	LC	Lardinois in Brussel: ‘Tijd nog niet rijp voor zuivelmarathon’	
1968-03-28	PZC	Landbouw-onderhandelingen EEG.: Compromis-voorstel Europese commissie	
1968-04-10	PZC	EEG. Dure roomboter hoopt zich steeds meer op – 150.000 ton.	
1968-04-20	HN	CZ. de Vrijheid Holten: ‘Melkgeld gaat met 6 cent omlaag’	
1968-04-25	PZC	Zuivelindustrie ernstig ongerust over prijsvorming	
1968-05-03	ZZNB	Veehouders ongerust over situatie op de zuivelmarkt	
1968-05-09	DVZ	_PZ treft inleveringsregeling voor magere melkpoeder	
1968-05-21	ZZNB	„Boterberg” wordt gebergte	
1968-05-29	LC	Compromis in EEG-zuivel onder druk van boeren – melkprijs 35,30 ct 3,7%	
1968-06-05	PZC	Geen nabetaling uit zuivelfonds	
1968-08-07	PZC	Boterolie – boterconcentraat – van kopeluisboter binnenkort op de markt	
1968-08-08	NvhN	Noorwegen houdt botermarkt anders schoon dan wij	
1968-08-15	PZC	CCF. bedrijf bouwt ‘recombined’ melkfabriek in Djakarta	
1968-07-27	PZC	EEG Gemeenschappelijke zuivelbeleid	
1968-09-11	NvhN	FNZ: Prijzen zuivelprodukten moeten op richtprijs melk „gericht” worden	
1968-09-18	HVV	Minister Lardinois: Landbouwbeleid in de Euromarkt kritisch bekijken	
1968-10-24	LC	Plan-Mansholt beoogt totale omwenteling EEG-landbouw	
1968-10-29	ZZNB	De E.E.G. staat voor structuurbeleid	
1968-11-07	DVZ	Overtollige boter kost E.E.G.minstens 250 miljoen dollar	
1968-12-19	PZC	Hogere heffing zuivelfonds	
▲			
1969			197
1969-01-09	NvhN	Voorz. Landbouwschap Knottnerus: ‘Plan Mansholt Sociaal onaanvaardbaar..’	
1969-01-15	LC	_PZ. v. Dam: ‘Zuivelexport op 1100 miljoen gulden’	
1969-01-29	PZC	Minister Witteveen: Plan landbouw 1980; ‘Plan Mansholt’ te duur’	
1969-02-14	NvhN	Opslag boteroverschot kostte EEG-landen in 1968 zo’n f 240 Mln.	
1969-03-27	ZZNB	Melkveehouders krijgen geld weer terug uit Zuivelfonds	
1969-03-27	HVV	Dr. Mansholt: 30.000 ton boter niet te eten	
1969-04-16	LC	(Boter)bergafwaarts	
1969-05-09	HVV	Mansholt: boterprijs moet sterk omlaag – 3e maal koelhuisboter	
1969-08-08	HN	Nog steeds geen vaststelling prijzen landbouwprodukten binnen de E.E.G.	
1969-09-11	PZC	Zeven miljoen uit zuivelfonds voor voedselhulp	
1969-09-18	HVV	Kwart miljoen melkkoeien in EEG moet worden geslacht	
1969-10-09	PZC	Veehouders krijgen deel van heffing zuivelfonds terug	
1969-10-22	PZC	Koelhuisboter goedkoper?	
1969-10-31	HN	CBTB-ers hielden praatvergadering.	

1969-11-27	PZC	Tweede Kamer ziet geen gat in boterberg	
1969-11-28	ZZNB	Kritische stemmen bij behandeling van de Landbouwbegroting	
1969-12-04	LD	In de koelhuizen liggen 324 miljoen pakjes boter	
1969-12-18	ZZNB	De boterberg naar 400.000 ton	
▲			
1970	205		205
1970-01-14	LC	_PZ. v. Dam: ‘Actie Zuivelschap tegen goedkope stuntmelk	
1970-01-14	LC	Maas van Zuivelschap: ‘Geld zuivelbeleid in EEG raakt op’	
1970-01-15	PZC	_PZ. v. Dam: ‘Melkplas groeit naar acht miljard kilo’	
1970-01-23	ZZNB	E.E.G.-landbouw: bergachtig landschap	
1970-02-11	LC	P. Westra Friese Mij: Hogere melkprijs stuit op overschot	
1970-02-21	PZC	Boterberg weer groter	
1970-02-26	LC	50 jaar <i>De Jongerein</i> – van boer tot mens	
1970-02-26-2	PZC	ZLM: ‘In Europa leven met landbouwoverschotten’	
1970-03-20	NvhN	Brief naar Minister: Landbouwschap dringt aan op hogere melkprijs	
1970-04-18	LC	<i>De Veemarkt</i> : ‘Slagroomklopper in boterberg.’	
1970-04-21	LC	FNZ. Drs. Schelhaas over landbouwpolitiek: Ik neem het niet	
1970-05-16	NvhN	Boterberg in ons land goeddeels verdwenen	
1970-05-22	DVZ	Boterberg aan het slinken	
1970-08-12	LC	Over boterbergen die ‘smelten’	
1970-09-10	LC	Boterbericht Buisman: ‘Boterberg in Nederland slinkt snel’	
1970-10-10	LC	Opruimen boterberg 135.000 ton in 1970 kost EG drie miljard gulden	
▲			
1971			221
1971-01-13	LC	_PZ. v. Dam: ‘Melk brengt halve cent meert op’	
1971-02-09	LC	EEG-restitutie boter drastisch verlaagd	
1971-02-11	NvhN	Drs. Smit voor CBTB: „Van elke drie landbouwbedrijven is er één teveel”	
1971-02-12	NvhN	<i>EEG-parlement</i> keurt plan Mansholt goed	
1971-03-10	LC	Mansholt: ‘Nederland is geen zuivelexportland’	
1971-03-13	LC	EEG-Commissie schort exportsubsidies zuivel op	
1971-03-23	NvhN	Boze boeren uit heel Europa bezetten hoofdstad België	
1971-03-25	NvhN	Belgische <i>Groen Front</i> wijs verantwoordelijkheid voor vernielingen af	
1971-03-25	NvhN	Lardinois: „Overwinning Mansholt”, Melk en boter duurt door akkoord	
1971-03-26	NvhN	Gezonde Landbouw	
1971-05-14	LC	CCF: ‘Roer moet om bij Export’ - buiten EEG	
1971-09-29	NvhN	Drs. R. Zijlstra FNZ: ‘Zuivelexport in EEG afremmen, invoer bevorderen’	
1971-09-30	LC	FNZ. Lang verslag: ‘Gematigd optimisme over zuivelmarkt’	
1971-11-18	NvhN	Geen boterberg en melkplas meer	
1971-11-18	DVZ	FNZ.: ‘Melk-prijs moet op ongelukkig moment omhoog’	
1971-12-02	LD	Alarm rond boter-voorraad	
1971-12-03	FLB	Ingezonden: Meer melk	

1971-12-06	NvhN	In gesprek met S. Mansholt: 'Wij leven op de top van onze welvaart'	
1971-12-08	PZC	Minister: Indien stijging te veel is prijsmaatregel consumptiemelk mogelijk	
▲			
1972			235
1972-01-06	ZZNB	Achtergronden van onze zuivelproductie – Zuivelbeleid – I	
1972-01-07	ZZNB	Achtergronden van onze zuivelproductie – Zuivelbeleid – II	
1972-01-12	LC	_PZ. v. Dam: 'Zuivel heeft goed jaar achter de rug'	
1972-01-27	NvhN	Boterberg dreigt weer in EEG	
1972-05-30	LC	EEG-Commissie wil boter wegwerken	
1972-07-25	PZC	Kaasmakers beperken productie tot 6000 ton / week.	
1972-07-28	NvhN	De boterberg blijft groeien	
1972-08-24	LC	Boterberg in EEG naar 300.000 ton	
1972-09-20	LC	Botervoorraad in EEG nu ruim 171.000 ton	
1972-09-21	LD	Belgische boeren: Vee stapel uitbreiden ondanks boterberg	
▲			
1973		Denemarken. Ierland en Ver. Koninkrijk bij EG – (EG-9)	241
1973-01-09	LC	_PZ. v. Dam: 'Wel alle kaas naar Frankrijk'	
1973-01-10	LC	_PZ. v. Dam: 'Bijna negen miljard kg melk in Nederland'	
1973-01-11	PZC	_PZ. v. Dam: 'Melkboer klem tussen stunt- en importmelk'	
1973-01-22	ZZNB	Rond het melkvet is een hevige strijd te verwachten – I	
1973-01-23	ZZNB	Rond het melkvet is een hevige strijd te verwachten – II	
1973-02-02	LC	_PZ 'Er staat een nieuwe zuivelcrisis voor de deur', zegt Schelhaas.	
1973-02-15	ZZNB	Den Haag: Demonstratie bijeenkomst melkhandelaren	
1973-02-17	PZC	Minimumprijs voor melk, tegen stuntmelk supers	
1973-03-23	LC	Consument merkt niets van andere landbouwprijzen	
1973-03-27	LC	Halve boterberg naar Rusland?	
1973-03-29	LC	Frico bouwt niet aan boterberg	
1973-04-10	LC	Opiniestuk: 'Boeren onder vuur'	
1973-04-21	LC	Ingezonden: Boterschandaal	
1973-09-12	NvhN	R. Zijlstra FNZ.: 'Wereld met EEG-melk meer mans'	
1973-12-18	LC	Kaasexport bereikt een recordhoogte – 200 mln. kg	
▲			
1974			256
1974-01-09	LC	_PZ. v. Dam: 'Zuivelindustrie rekent op meer melk in 1974'	
1974-01-12	LC	Over boek Produktschap: „Beeld van de Nederlandse zuivel”	
1974-02-20	NvhN	FNZ. Schelhaas-1: „Nederland kan Europese zuivelschuur worden”	
1974-02-25	ZZNB	FNZ. Schelhaas-2: 'Perspectieven melkveehouderij'	
1974-06-27	LC	_PZ. Conflict om minimum melkprijs in zuivel met minister Lubbers	
1974-08-07	NvhN	Boterberg gestegen tot 250.000 ton	
1974-08-08	LC	Boeren-furie – onrust onder boeren	
1974-08-31	LC	Ingezonden: 'Vleesberg uit Amerika'?	

1974-08-07-2	LC	Boterberg van EEG op hoogste punt seizoen	
1974-09-30	LC	Afscheid voorzitter B. v Dam / 'Melk mag niet zeven cent duurder worden'	
▲			
1975			264
1975-01-09	PZC	_PZ. Gegevens: 'Zuivelexport 3 miljard, melkproductie naar 10 miljard kilo'	
1975-02-26	PZC	Overheid tegen kuipje halfboter van 200 gram	
1975-02-26	PZC	Pleidooi voor 'uitstippen' van boter	
1975-03-22	LC	_PZ. Aanstelling nieuwe voorzitter drs. Harm Schelhaas	
1975-04-05	LC	<u>De veemarkt</u> : 'Zuivelschap steekt van der illusies op'	
1975-05-29	LC	_PZ. Schelhaas: 'Zuivelberg dient snel opgeruimd'	
1975-08-14	LC	Groen Europa vaart blind op nationalisme	
1975-08-21	LC	_PZ. Schelhaas: 'Brussel laat zuivelmarkt links liggen'	
1975-09-18	LC	_PZ. Schelhaas: 'Inkomen veehouder hoogste voorrang in zuivelbeleid EEG'	
1975-09-19	LC	Coberco beperkt kaasproductie met 240 ton / wk. extra	
1975-10-17	PZC	_PZ Produktschap zuivel geeft miljoen voor voedselhulp	
▲			
1976			272
1976-01-08	PZC	_PZ. Schelhaas: 'Melkproductie boven tien miljoen ton'	
1976-02-05	PZC	_PZ Schelhaas: 'Kaasindustrie boert goed'	
1976-06-02	PZC	Melkplas – door Piet Bukman voorzitter NCBTB	
1976-06-12	LC	Plan om melkstroom in EEG te stoppen Boeren slachtoffer inflatiebeleid	
1976-07-07	LC	Ingezonden: Over grote en kleine boeren	
1976-09-04	PZC	_PZ Schelhaas: 'Honderdduizend arbeidsplaatsen in Europese zuivel op tocht'	
1976-09-09	ZZNB	Veehouders kregen EEG-richtprijs niet	
1976-09-16	PZC	FNZ. Drs. Zijlstra: 'Melkproductie moet in toom gehouden worden'	
1976-10-09	PZC	<u>TERZAKE</u> : 'De nevels van de melkweg'	
1976-10-26	NvhN	De koe moet op dieet...	
1976-12-09	ZZNB	Melkproductie blijft stijgen	
1976-12-22	PZC	Uitstel EEG-pakket-Lardinois, Zuivelberaad mislukt	
1976-12-28	ZZNB	1976 een verloren jaar voor de zuivelpolitiek	
▲			
1977			286
1977-01-07	PZC	_PZ. Schelhaas: 'EEG kent erger zaken dan overschottenprobleem' niet	
1977-03-03	NvhN	Geen subsidie meer op boter naar Rusland	
1977-05-06	PZC	_PZ Schelhaas: 'Zachte maatregelen voor zuivel raken goeddeels uitgeput'	
1977-06-23	PZC	FNV-bonden terug in zuivelschap, nw. premie op 0 gulden	
1977-09-03	PZC	Piet Bukman: 'Boerenverzet tegen beleid Brussel'	
1977-10-15	LC	EEG-Commissie wil eind maken aan zuiveloverschot	
1977-10-29	PZC	Goedkope boter rond kerst	
1977-11-30	PZC	Goedkope boter gaat grif over de toonbank	
▲			

1978			295
1978-01-19	PZC	_PZ. Schelhaas: ‘Minimumprijs voor melk mogelijk niet verlengd’ niet	
1978-02-01	PZC	Uitvoerig verhaal over Publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties	
1978-05-17	PZC	Afzet van melk in Nederland daalt	
1978-07-05	PZC	Premies voor buiten markt houden van melk verhoogd	
1978-09-22	PZC	_PZ Schelhaas: ‘Nederlands program zuivelontwikkeling derde wereld nodig’	
1978-09-27	PZC	vd. Stee: zuiveloverschotten: ‘Garantieprijs melk bevroren’	
1978-10-19	PZC	_PZ Schelhaas: ‘Aanvulling nodig kerstboter-actie’	
1978-11-08	LC	Minister F. vd. Stee: ‘wil bij zuivelonderhandelingen in Brussel handen vrij’	
1978-11-29	PZC	Nederland slecht af bij mislukken van het Europese zuivelbeleid	
▲			
1979			305
1979-01-13	PZC	Piet Bukman: Minder melk moet	
1979-01-18	PZC	_PZ. Schelhaas: ‘Versterking Europese landbouwbeleid nodig’ niet	
1979-02-01	LC	Plan: ‘Strafheffing melk boeren met meer dan twaalf koeien’	
1979-02-28	PZC	Van Der Stee: Melkheffing buitensporig	
1979-05-09	PZC	Vd Stee: Melkproductie – EG. 4,5%, Nederland 7% – alarmerend	
1979-05-09	PZC	Vondeling: Overschotten! „je hebt de natuur niet in de hand”	
1979-05-18	PZC	Terzake: Landbouwschap 25 jaar – 1954 - 1979	
1979-06-07	PZC	Landbouwschap: Premie voor vrijwillig afslanken melkproductie	
1979-07-05	PZC	_PZ Schelhaas: Zuiveloverschotten zullen meevallen	
1979-09-06	PZC	Zuivelvoorzitter: ‘EEG moet weergod spelen’	
1979-10-25	LC	Kamer verdeeld over afgraven zuivelberg	
1979-11-22	PZC	Melkfabrieken moeten ‘superheffing’ betalen	
1979-11-23	LC	Geen kans voor Gundelachs zuivelplan ‘strafheffing’ grote boeren	
▲			
1980			315
1980-01-17	PZC	_PZ. Schelhaas: ‘Nederland nog steeds zuivelland nummer één’	
1980-01-17	ZZNB	Melkveehouderij veranderde sterk in de zeventiger jaren	
1980-02-12	LC	Kans op melkheffing (50 cent) is groter dan 90-95 % – (= plan van 1984)	
1980-02-18	LC	Commentaar: Brusselse plannen Gundelach niet acceptabel	
1980-02-21-2	PZC	_PZ Schelhaas: ‘Wél beheersing produktie melk, geen superheffing’	
1980-02-21	ZZNB	Kritiek op manier beheersing van melkproductie	
1980-05-22	PZC	Boterberg verdwenen dankzij goede gang van zaken op de Ned. zuivelmarkt’	
1980-06-11	PZC	EG-commissie bezuinigt op exportsubsidies	
1980-05-22	PZC	Boterberg verdwenen	
1980-08-01	ZZNB	Koeien trekken zich niet veel aan van het weer en geven melk	
1980-08-22	ZZNB	Boterberg slinkt, maar EEG zuivelprobleem niet opgelost	
1980-09-02	ZZNB	De prijs van melk vrij gelaten	
1980-09-04	PZC	Van Aardenne herstelt minimumprijs voor melk	
1980-09-06	PZC	Woensdag weer minimumprijs volle melk	

1980-09-17	LC	R. Zijlstra: Kritiek op de zuivel is veel te overdreven	
1980-09-10	LC	Jan Nijland stuitte melkcontingenten in CBTB-zuivel	
1980-10-16	PZC	Zuivelmarkt biedt vriendelijk aanzien	
1980-12-16	LC	Joris Schouten: 'Zuivelfabriek moet superheffing innen'	
▲			
1981		EEG plus Griekenland (EG-10)	333
1981-01-13	LC	<u>Friese boerentop</u> frontaal tegen een superheffing melk	
1981-01-15	PZC	<u>_PZ. Schelhaas</u> : 'Vraag naar zuivelproducten EEG voorlopig onverminderd'	
1981-01-15	LC	Accountantskantoor CCLB: 'Weinig verbetering voor melkende boer'	
1981-01-16	NvhN	INGEZONDEN: 'Met minder melk boer meer mans' – dreiging Superheffing	
1981-01-28	PZC	Voorzitter CBTB-West-Ned. P.W. Blokland: 'Zuivelbeleid handhaven'	
1981-03-26	LC	FNZ <u>R. Zijlstra</u> : 'Zuivel heeft goede vooruitzichten bij groei melkstroom'	
1981-04-16	LC	Komend halfjaar geen grote problemen op zuivelmarkt	
1981-08-20	PZC	<u>_PZ Schelhaas</u> : 'Fikse groei zuivelexport'	
1981-08-28	PZC	<u>TERZAKE</u> : 'Het zuiveltij gekeerd'	
1981-09-24	PZC	<u>_PZ Schelhaas</u> : Ondanks gunstige markt zorgen in zuivelsector	
1981-09-09	PZC	Amro Bank studie: 'Kosten zuivelbeleid zijn gevaar voor EG'	
1981-10-01	LC	Rinse Zijlstra FNZ 1.: Beste zuivelexport: geen nieuw beleid	
1981-10-01	PZC	<u>R. Zijlstra</u> FNZ. 2: 'Bedrijfsleven heeft geen behoefte aan subsidies'	
1981-10-21	LC	CBTB: 'Contingentering in melk: dood in pot'	
1981-10-22	PZC	<u>TERZAKE</u> : 'Veehouderij zit op rezen'	
1981-11-24	LC	Flessenmelk van supermarkt hoeft niet duur te zijn	
1981-12-07	ZZNB	Zuivel ter sprake op de jongste hoofdbestuursvergadering ZLM	
▲			
1982			347
1982-01-20	LC	<u>_PZ. Schelhaas</u> : 'Landbouw moet los van EG-gelden'	
1982-01-20	LC	Zijlstra: 'Het gaat erg goed met melk en zuivel'	
1982-01-22	LC	Bert Uri: 'Publiek slikt hoge prijsverbetering in landbouw niet'	
1982-03-19	LC	Friese boer moet meer gaan melken	
1982-04-15	LC	Zuivelbond: 'Dreigen met „straf” frustreert veehouders'	
1982-06-17	LC	Veel Friese boeren bleven in verlies	
1982-07-14	PZC	COPA: Beperk botenimport uit Nieuw-Zeeland fors	
1982-08-18	LC	<u>_PZ Schelhaas</u> : Geen grote zuivelbergen	
1982-09-02	LC	Drastisch optreden EG-Commissie bij zuiveloverschotten	
1982-09-27	ZZNB	Braks: Dit jaar vermoedelijk geen kerstboter	
1982-10-22	ZZNB	Recessie nauwelijks invloed op zuivelverkoop EG	
1982-10-29	PZC	Toch goedkope kerstboter uit EG-voorraden	
1982-12-10	PZC	<u>_PZ Schelhaas</u> bepleit gesprek tussen EG en VS over graan	
▲			
1983			357
1983-02-17	ZZNB	<u>_PZ. Schelhaas</u> : 'Premies moeten arbeidstijd in melkveehouderij verkorten'	

1983-03-09	PZC	_PZ Schelhaas: Export landbouw lijdt nu pas echt onder crisis	
1983-05-19	PZC	_PZ Schelhaas: 'Nederlandse zuivel moet waken voor afgunst EG-partners'	
1983-06-23	LC	Europese boterberg naar recordhoogte	
1983-07-30	PZC	Braks boos over extra belasting veehouderij	
1983-09-08	LC	<i>Landbouwschap</i> praat over superheffing melk	
1983-09-09	PZC	Lichte daling zuivelexport, warme zomer stimulans voor melkproducten.	
1983-10-07	LD	Boterberg groeit naar EEG- consumptie voor een jaar-consumptie	
1983-11-07	NvhN	Met 't oog op de boer. 'Superheffing'	
1983-11-11	PZC	Akkoord over superheffing melk op komst	
1983-12-05	PZC	'Landbouw verslindt teveel geld'	
1983-12-24	LC	Ontsteltenis in zuivelkringen: 'EG-Commissie gooit botermarkt kapot'	
▲			
1984			366
1984-01-04	LC	_PZ. Schelhaas: 'Zuivelberg stijgt tot grote hoogte'	
1984-01-09	PZC	Maatregelen tegen directe verkoop melk door boeren	
1984-02-01	PZC	Goedkeuring 2e kamer 'Superheffing mag maar drie jaar duren'	
1984-02-02-1	PZC	Braks: geen verbod melkverkoop bij boer.	
1984-02-02-2	PZC	ZLM 'wil duidelijkheid voor melkveehouders'	
1984-02-03	PZC	CBTB fel gekant tegen een superheffing op melk	
1984-02-11	LC	<i>De Veemarkt:</i> Superheffing lijkt steeds meer fische in het spel	
1984-02-16	PZC	Twee melkveehouders: 'De wekker wordt bij ons nooit verzet'	
1984-02-21	PZC	Driekwart boeren bereid minder melk te maken	
1984-03-09	PZC	Lezing Veehouderijbelang: 'Streven naar hoogst mogelijke melkproductie'	
1984-03-15	LC	Tweede Kamer legt zich neer bij zuivelingreep	
1984-03-15	LC	Brussel heeft nooit anders dan contingentering gewild	
1984-03-16	LC	„Superheffing over 1983 de beste keuze voor de Friese boer”	
		Invoering 'superheffing' per 2 april 1984	
1984-04-02	PZC	Melkproductie 1983 moet 7 procent omlaag	
1984-04-03	LC	R. Zijlstra: 'Braks won ten koste van verliezen eigen troepen'	
1984-04-17	PZC	Melkveehouder moet 8,35 procent korten	
1984-04-18	PZC	Melkveeouders moeten nog 0,3 pct meer korten	
1984-04-18-2	PZC	Superheffing brengt boeren in geldnood	
1984-05-06	NvhN	Gevolgen van superheffing 'Bij Frico-Domo 200 man te veel'	
1984-05-07	NvhN	Vakbond: 'Superheffing dekmantel ontslagen Frico/Domo'	
1984-05-16	LeD	Drachtige koeien massaal naar de slacht!	
1984-05-21	LC	Minister Braks: In toekomst handel in melkrechten	
1984-05-26	PZC	Veehouders weten gevolgen superheffing op te vangen	
1984-06-07	PZC	ZLM is bereid tot actie tegen superheffing melk	
1984-06-23	PZC	Bio-dynamische boeren tegen EG-superheffing	
1984-06-30	PZC	Massaal protest boeren tegen melk-toewijzing	
1984-06-30	NvhN	Door superheffing melk en kaas mogelijk duurder	

1984-07-26	LD	Voorraad van een miljoen ton. Nieuwe ruzie als EEG boterberg, wil slijten	
1984-07-28	NvhN	Nederland – zuivelland	
1984-08-07	PZC	Nationale ombudsman stelt onderzoek in naar superheffing	
1984-08-23	ZZNB	‘Melkveehouders willen groter melkquotum dan beschikking superheffing’	
1984-08-29	PZC	Braks komt op Prinsjesdag met opkoopregeling melk.	
1984-08-30	LC	<i>Landbouwschap</i> staakt overleg over superheffing	
1984-09-01	LC	<i>De Veemarkt</i> : Over een opkoopregeling van melkquotum	
1984-09-06	PZC	Opkoopregeling melk nog voor Prinsjesdag	
1984-09-06-2	LC	Minister Braks koopt melkquota van boeren op – voor 65 cent per kilo	
1984-09-07	PZC	Zeeuwse melkveehouders produceren veel te veel	
1984-09-13	PCZ	_PZ.: Superheffing werkt: boterberg geslonken – ! Zie ‘84-10-16	
1984-09-18	PZC	Veehouders betrapt op ontduiken superheffing	
1984-09-29	LC	Chaos groeit over melk en amoniak	
1984-10-04	PZC	Groeiende spanning onder de Nederlandse melkveehouders	
1984-10-10	LC	Geart Hofstra (Fr.Mij) erg verbaasd over melk in Noord-Brabant	
1984-10-12	ZZNB	Superheffing wordt voor de helft geïnd	
1984-10-16	PZC	Melkproductie loopt met 7 procent terug	
1984-10-23	LeC	Melkunie moet melk uit buitenland halen i.v.m. superheffing	
1984-10-24	PZC	Melkinvoer nodig door superheffing van de EG	
1984-10-29	PZC	Eerste inning superheffing in november	
1984-11-02	PZC	Superheffing bemoeilijkt bedrijfsovername voor jonge melkveehouders	
1984-11-03	LC	Kaasprijs loopt op bij daling aanvoer – productiebeperking	
1984-11-07	NvhN	Verrekening heffing met zuivelboeren uitgesteld	
1984-11-14	PZC	Inning van Superheffing drie maanden uitgesteld	
1984-11-19	LC	EG ‘loost’ 200.000 ton boter naar Rusland	
1984-11-22	PZC	EG-commissie: superheffing vóór 1985 innen	
1984-11-28	NvhN	Dreigend melktekort in Noorden	
1984-12-06	ZZNB	Al meer dan 1.200 aanmeldingen voor melkopkoopregeling	
1984-12-12	PZC	Braks weigert innen van de superheffing	
1984-12-13	PZC	EG-commissie houdt vast aan innen superheffing vóór 1985	
1984-12-15	PZC	Superheffing vóór 31 maart	
1984-12-20	PZC	EG-boete voor Nederland 50 miljoen gulden	
1984-12-22	PZC	Melkveestapel 5 pct kleiner	
1984-12-28	PZC	Gesprek met Braks: Harde maatregelen van een man uit de praktijk	
▲			
Bijlagen		PAS OP NOG ERG VOORLOPIG / nog veel uit MAP 2	637
bijlage-01		Lijst met namen van ministers van landbouw	637
bijlage-02		Twee jaar Superheffing in Nederland’ – drs. A. Krijger _PZ	638
bijlage-12	Boek	Uit 10 jr zuivelverordening / zuivelbeleid ? – Gegevens EEG- 1968 tot 1980	666
bijlage-14	ZJB	Het <i>Produktschap voor Zuivel</i> – uit ZJB. en Zuivelzicht 75 Jr. FNZ – 1975	679
bijlage-15	ZJB	<i>In- en verkoopbureau I.V.Z.</i> en zijn opvolger (1957 >) <i>Voedselvoorziening in-</i>	686

		<i>en verkoopbureau V.I.B. – uit ZJB.</i>	
bijlage-16	boek	Inleiding over beginjaren Zuivelbeleid E.E.G. 1957 – 1968	
bijlage-17	www	Harm Evert Waalkens: Het Plan-Mansholt	
▲			

TABELLEN

TABEL-01	Zuivelexport 1920-1953			
TABEL-02	Botergegevens 1901-1968			
TABEL-05	Kaasgegevens			
TABEL-06	EEG gegevens 1968 – 1980	(is bijlage-12)		
TABEL-07	Alle gebruikte jaargegevens			
TABEL-08	LEF begroting			

▲ Bron knipsels

		URL / (www adres)
# Bron:	XX bevat gegevens	
DBW	De Bommelerwaard	http://www.streekarchiefbommelerwaard.nl/kranten ??
DT	De Telegraaf	http://kranten.kb.nl/
DvA	Dagblad van Amersfoort	http://archiefeemland.courant.nu/
DvhN	Dagblad van het Noorden	http://www.dekrantvantoen.nl/srch/adv.do
DVZ	De Vrije Zeeuw	http://zoeken.krantenbankzeeland.nl/
DW	De Waarheid	http://kranten.kb.nl/
FK	Friese Koerier	http://kranten.kb.nl/
GC	Gorcumse Courant	http://gorinchem.courant.nu/
HC	Heerenveensche Courant	http://kranten.kb.nl/
HN	Holtens Nieuwsblad	http://erh.courant.nu/
HVV	Het Vrije Volk	http://gorinchem.courant.nu/
LeC	Leidse Courant	http://leiden.courant.nu/?mod=listkranten
LC	Leeuwarder Courant	http://www.dekrantvantoen.nl/srch/adv.do
LD	Limburgsch Dagblad	http://kranten.kb.nl/
NvhN	Nieuwsblad van het Noorden	http://www.dekrantvantoen.nl/srch/adv.do / <1968 http://kranten.kb.nl/
NvhZ	Nieuwsblad van het Zuiden	http://kranten.kb.nl/
NvGO	Nieuwsblad voor Gorinchem en O.	http://gorinchem.courant.nu/
PenM	Peel en Maas – omgeving Venray	http://venray.courant.nu/
PZV	Provinciale Zeeuwse Courant	http://zoeken.krantenbankzeeland.nl/
Tr.	Trouw	www
www	Via internet verkregen	xxxx
ZD	Zeeuwsch Dagblad	http://zoeken.krantenbankzeeland.nl/
ZJB	Zuiveljaarboek(en)	Eigen bezit
ZZNB	Zierikzeesche Nieuwsbode	http://zoeken.krantenbankzeeland.nl/
ZZ	Zuivelzicht	Eigen bezit of www

Introductie

Nog geen intro, is voorlopige versie.

1945 ¹

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet/eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg.
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1944		1.162	3.377 / ?	11,86	2.583	40 / 40 / 0	49,1 / 49,5		
1945		1.116 ²⁾	3.046 / 3,52	12,83	2.546	37 / 43 / 0	39 / 36 / 0		
1946		1.279	3.158 / 3,38	12,81	3.911	66 / 64 / 0	54 / 53 / -		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

2) In 'Opbouw' 1946-01-04 1.188

1945		Wikipedia

Provinciale Zeeuwse Courant 1945-04-14

Melkprijs veehouders (garantieprijs)²

Met ingang van 15 April a.s. moeten melkslijters die volle melk van veehouders afnemen, de volgende prijzen uitbetalen: levering franco slijters *f* 16,- per 100 L., indien de slijter de melk ophaalt van het bedrijf van de veehouder over een afstand van 0-2 km, *f* 15,75; 2-5 km. *f* 15,50; 5-7 km. *f* 15,25; boven de 7½ km. *f* 15 per 100 L.

Met ingang van 15 April zal de zuivelfabriek op verzoek van de veehouder die volle melk aan de fabriek levert, in plaats van 20 % thans 35 % van de geleverde volle melk in den vorm van ondermelk en/of karnemelk moeten terugleveren.

¹ Meer over zuivelbeleid op Europees niveau in: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/1960_tussen-wereldoorlog-en-euromarkt_15-04-2007.pdf

² Merk op dat Zuid-Nederland en een deel van Zeeland al bevrijd was! (ZHN.)

Nieuwe Dag 1945-06-16

E. De voedselpositie - Vooruit- zichten — Aardappelen:

Boter: De boterproductie hangt ten nauwste samen met het kolenvraagstuk. Eerst als de groote fabrieken in Friesland weer op volle toeren kunnen werken, zal het mogelijk zijn een voorraad van boter te vormen, die dan als **koelhuysboter** in den komenden winter gedistribueerd zal worden.

Om de vetproductie en den suikerbieten-oogst in ons land op te voeren zal de verplichte regeling voor het telen van koolzaad wel moeten worden gehandhaafd en het areaal van de suikerbieten uitgebreid.

Vleesch: Ook aan vleesch is een wereldtekort, zoodat de huidige, vrij hooge rantsoenen, niet gehandhaafd kunnen blijven.

Alles bijeen genomen is het zoo, dat men met vertrouwen en gematigd optimisme den winter tegemoet mag zien.

(Nieuwe Dag)

Provinciale Zeeuwse Courant, 26/06/1945

HET NIEUWE KABINET.

Eindelijk hebben wij een nieuwe regeering, het aantal ministers bedraagt zelfs 16. Deze mannen zijn voor het meerendeel voor de meeste Nederlanders onbekend.

Nieuwe ministers.

Ir. Mansholt is 36 jaar oud en uit Groningen afkomstig. Hij bezocht de Middelbare landbouwschool te Deventer. Hij vertoefde 3 jaar in Indië, waarna hij een boerderij in den Wieringermeer leidde. Hij was voorzitter van de Coöp. zaai-zaadvereeniging. Ir. Mansholt verichtte veel ondergronds werk.

24 juni 1945 werd Mansholt beëdigd als minister in het kabinet-Schermerhorn-Drees. Een 'nationaal kabinet voor herstel en vernieuwing'

Lecuwarder Courant, 1945-07-12

Stichting voor den Landbouw opgericht

Ter voorbereiding van één sterke publiekrechtelijke landbouworganisatie

Voor den oorlog bestonden hier te lande drie door de regering erkende landbouw- en drie landarbeidersorganisaties. Door het optreden van den Nederlandschen Landstand en van Woudenberg in 1941 werden deze verenigingen óf geliquideerd óf opgenomen in den Nederlandschen Landstand, respectievelijk het N.V.V.

De leidende figuren van de opgeheven instellingen zochten contact, dat den geheelen oorlog door bewaard bleef. Men kwam na vele besprekingen tot de overtuiging, dat het wenschelijk was na den oorlog één groote en sterke publiekrechtelijke landbouworganisatie in het leven te roepen. Dit wil echter niet zeggen, dat de bestaande vereenigingen zouden moeten verdwijnen. Het doel van de publiekrechtelijke organisatie zou zijn zich uitsluitend bezig te houden met technische, sociale en economische vraagstukken. Voorts zal zij zich dientengevolge moeten inlaten met de uitvoering van eventueel noodzakelijke landbouwordeningsmaatregelen.

Ten einde tot het instellen van een dergelijk lichaam te komen, is dezer dagen in het leven geroepen de „Stichting voor den Landbouw” die de voorbereidende maatregelen zal treffen tot het oprichten van een organisatie in bedoelden zin.³

³ Deze nieuw organisatie – het Landbouwschap – werd 1954 opgericht waarbij de Stichting voor de Landbouw weer werd opgeheven! – zie ook knipsel [1979-05-18](#) – 25 Jr Landbouwschap

„Stichting voor de Landbouw“.

ORGANISATIES VAN WERKGEVERS EN WERKNEMERS
(VAKORGANISATIES).

Opgericht 2 Juli 1945. Gevestigd Raamweg 25-27, 's-Gravenhage.

Deze stichting is voortgekomen uit het streven van:

- a) de Christelijke Boeren- en Tuindersbond in Nederland,
- b) de Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond,
- c) het Koninklijk Nederlands Landbouw-Comité,
- d) de Nederlandse Bond van Arbeiders in het Landbouw-, Tuinbouw- en Zuivelbedrijf,
- e) de Nederlandse Christelijke Bond van Werknemers in het Landbouw-, Tuinbouw- en Zuivelbedrijf, en
- f) de Nederlandse Rooms-Katholieke Landarbeidersbond „St. Deusdedit“,

om te komen tot een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de Nederlandse Landbouw.

Bestuur: H. D. LOUWES, Ulrum (Gr.), Voorzitter;
Ir G. P. F. ROYACKERS, 's-Gravenhage, Secretaris.

Leeuwarder Courant 1945-07-12

De C.C.D. in actie – op zoek naar niet opgeven van vee

Op 10 en 11 Juli werd door den C C.D. in samenwerking met de politie bedrijfscontrole gehouden te Zwaagwesteinde en Broek onder Akkerwoude. Er werd gecontroleerd op de landbouwinventarisatie. De boeren zijn na de bevrijding in de gelegenheid gesteld al hun vee dus ook het z.g.n. „zwart” vee op te geven.

Bij controle bleek echete, dat velen alsnog een onjuiste opgave hadden verstrekt, en dit tevens met hun handtekening hadden bekrachtigd. Er werd zeer veel in beslag genomen, soms 20 stuks van één eigenaar.

Mansholt over: Land- en tuinbouwproblemen ⁴

De nieuwe Minister van Landbouw, de heer Mansholt, heeft op een bijeenkomst te Alk-
maar medegedeeld dat het noodzakelijk is dat het land- en tuinbouwbedrijf wordt **gerational-**
iseerd, hetgeen o.m. moet omvatten de verkaveling, de bedrijfsleiding en de afzet. Ook is het
noodzakelijk, dat zo snel mogelijk organisaties, uit de bedrijven zelf voortkomende, een rege-
lende taak op zich nemen, De Stichting van de Landbouw bereidt een organisatie voor de
landbouw voor.

Met de tuinbouw is het nog niet zo ver. De tuinbouw valt uiteen in tal van delen, die elk hun
eigen moeilijkheden hebben. Niettemin is het nodig, dat de bestaande organisaties gecentra-
liseerd worden, want op het ogenblik werkt een apparaat met 2000 ambtenaren. Deze toestand
mag niet lang meer duren, maar dan moeten zij, die in de land- en tuinbouw werken, ook de
organen scheppen, die het werk kunnen overnemen Deze organen moeten zijn publiekrecht-
lijke organen, d.w.z. zij moeten zelf verordenende bevoegdheid bezitten.⁵

Het is echter, niet te verwachten, dat de regering zelf deze organen zal oprichten. De opbouw
moet van onderaf geschieden. In de discussie, die op deze rede volgde, werd de vraag gesteld,
waarom de groenteprijzen zo hoog zijn.

De minister antwoordde, dat de tussenhandel met een onevenredig grote winst gaat strijken. In
het bijzonder krijgen vaak de grossiers een hoge beloning voor een minieme prestatie. Het ap-
paraat van de handel deugt niet. Hier moeten de georganiseerde tuinders samen met de geor-
gaseerde veilingen ingrijpen. De winst-marge zal op korten termijn worden besnoeid.

Wat het loon van den landarbeider betreft, dat moet gelijk worden aan dat van den stadsarbei-
der. Arbeidskrachten op het land zijn zoo schaars, dat de oogst moeilijk of niet is binnen te ha-
len. In den N.O. Polder moet een oogst van 16.000 H.A. binnengehaald worden en daarvoor
zijn slechts 600 man beschikbaar.

Leeuwarder Courant 1945-07-24

Het verlaagde melkrantsoen

Dat de melkrantsoenen aanmerkelijk zijn verlaagd, heeft zoals begrijpelijk is, beroering ge-
wekt. Er wordt gemompeld, dat dit samenhangt met de uitvoer van boter naar Engeland. Na
informatie blijkt dit niet het geval te zijn. De verlaging bedoelt enkel het rantsoen voor het
hele land gelijk te krijgen.

Natuurlijk valt het niet mee, zich hierin te schikken. De boterrantsoenen zijn iets gestegen
Maar de vraag naar vet en vlees blijft groot. Het melkgebruik is in de oorlog reusachtig toege-
nomen. Het gebruik van pap is in tegenstelling met vroeger zeer gewoon geworden. Dit kon

⁴ Omdat de dubbele 'oo', 'ee', 'den' en enkele 'sch's' kort hierna werden afgeschaft zal ik daar in deze en de
hier na volgende tekst al op vooruit lopen. D.w.z. de speller van mijn tekstprogramma volgen! (ZHN.)

⁵ Zie knipsel 1949-11-26: betreft een lezing van H.D. Louwes over het zelfde onderwerp!

ook niet anders, wilde men de zeer lage vetrantsoenen enigszins aanvullen. Dat wij nu terug moeten is niet makkelijk te verdragen. Vooral niet, omdat wij het saboteren gewend zijn. Nog altijd bereiken ons berichten, dat er boeren zijn, die melk clandestien verkopen. Dit verschijnsel zal zich nu nog wel vaker openbaren, met alle gevolgen van dien. Wij willen hiertegen waarschuwen. Het is vaderlandse plicht de regering te steunen bij haar pogingen om de opbouw te bespoedigen. Wanverhoudingen moeten zoveel mogelijk gekeerd worden en die zouden ontstaan, wanneer het *melkhalen* weer begon. De regering bedenke echter wel, dat zeker ieder, die zware arbeid verricht, voldoende voeding moet ontvangen.

Zeeuwsch Dagblad, 1945-09-27

Radiopraatje Mansholt: Landbouw-moeilijkheden.⁶

Een „agrarisch bestemmingsplan”.

Minister Mansholt heeft Dinsdagavond de reeks radio-praatjes ingeleid die door het departement van *Landbouw en Visscherij* zullen gehouden worden.

Hij heeft daarbij een overzicht gegeven over de moeilijkheden waarmee de landbouw thans te kampen heeft en de plannen die beraamd zijn om den landbouw er weer bovenop te brengen.

De minister wees er op, dat er bij het herstel van de geteisterde gebieden meer dan voorheen rekening gehouden zal worden met de ruilverkaveling en met de ontginningsmogelijkheden. Meer dan ooit moet er gedacht worden aan export van landbouwartikelen. In dit verband worden er maatregelen genomen die verbetering der kwaliteit der producten beogen.

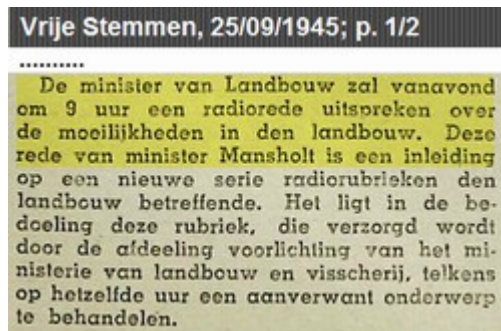
De boer en de tuinder zullen hun bedrijven zoo moeten gaan inrichten, dat zij zo goedkoop mogelijk kunnen produceren. Ook de veehouder moet niet alleen aan winst doch ook aan kwaliteitsverte betering denken. Er zullen cursussen etc. georganiseerd worden ter opvoering van de vakbekwaamheid,

Een speciaal orgaan zal met de overheid een onderzoek instellen naar de afzetmogelijkheden van akkerbouw- en veeteeltproducten. Zoo hoopt men te komen tot een „agrarisch bestemmingsplan”.

De minister deelde mee, dat t.a.v. veevoer en kunstmest maatregelen zijn genomen. Wat kunstmest betreft, in 1946 zal de helft van het verbruik in normale jaren beschikbaar zijn.

Let op: Hier is minister Mansholt ir.....

⁶ De radio werd in de eerste jaren na WO-II veel gebruikt om ‘het hoe en waarom’ over bepaalde zaken uit leggen aan de bevolking.

De positie van de zuivel na de oorlog

Radiorede van Dr. Ir. P. N. Boekel ⁷

In een causerie in de Rubriek ten behoeve van de Landbouw, zoals die wordt verzorgd door de Afdeling Voorlichting van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, sprak Maandagavond 22 October Dr. Ir. P. N. Boekel over het onderwerp: „*De positie van de zuivel na de oorlog*”.

Vast staat dat onze zuivelbereiders belangrijke bijdragen geleverd hebben tot de voedselvoorziening van ons volk. Zij hadden daarbij te kampen met een door allerlei oorzaken verminderde melkproductie, terwijl ook de kwaliteit van het product door vele andere oorzaken geleden had.

Bij de ontwikkeling en de mogelijkheden van de zuivelbereiding dient men onderscheid te maken tussen de naaste en de verdere toekomst. De naaste toekomst omvat herstel en wederopbouw. Onze verminderde veestapel is van goede kwaliteit. Uitbreiding vindt plaats. De schade aan de zuivelfabrieken is te herstellen, zodat, naar de mening van spreker, de moeilijkheden door krachtig aanpakken zullen kunnen worden overwonnen.

In de verdere toekomst dient men volle aandacht te schenken aan de binnenlandse markt. De **export**⁸ van zuivel- en melkproducten is immers nog onzeker. Met het oog op de in de toekomst mogelijke **export** moet de melkverwerking gericht worden op de voortbrenging van kwalitatief zeer goede producten, die het buitenland niet of zeer moeilijk in dezelfde hoedanigheid kan namaken; dit geldt vooral voor onze eigen kaassoorten.

Onze totale melkproductie bedroeg voor de oorlog ruim 5 milliard liter, waarvan 1 tot 1,2 milliard liter was bestemd voor directe menselijke consumptie. Door aan den consument een voortreffelijk product af te leveren, gepaard aan een propaganda, gericht op de vorming van algemene waardering van onze melk en melkproducten, zal het melkverbruik per hoofd in Nederland kunnen worden verhoogd. Tevens zal ook het vetgehalte van onze gestandaardiseerde melk opgevoerd en verbetering van de hygiënische kwaliteit moet worden bereikt door invoering van een verplichte betaling naar kwaliteit van de geleverde melk, met flinke prijsverschillen bij afwijkingen, samen met een verplichte veeziektebestrijding en regelmatige bedrijfcontrole met daaraan verbonden financiële consequenties.

Bij de verwerking van melk tot zuivelproducten, verdienen allereerst onze aandacht de Goudse en Edammer kaassoorten. De volvette-Goudse-kaasbereiding op de boerderij, die in het Zuiden en Oosten van het vasteland van Zuid-Holland en in Westelijk Utrecht nog wordt aangetroffen en waarvan de topkwaliteit in hoge mate bijdroeg tot onze reputatie als kaasland, moet hersteld worden, evenals de bereiding van de Noord-Hollandse Edammer 40+ kaas. In deze provincie dienen de kleine fabrieken hun aandeel in de productie weer terug te krijgen. De fabriekskaas moet streven naar kwaliteit in de eerste plaats. Dit kan bereikt worden door een verbod van pasteurisatie van de te verkazen melk en een gebod van pasteurisatie van wei en ondermelk. Regeling van vetklassen en kaasvormen is een dringende eis. In de vetklassen kan volstaan worden met volvet, 40+ en 20+, waarbij volvette kaas uitsluitend geproduceerd

⁷ Dr. Ir. P. N. Boekel was directeur van het Zuivelwezen, tevens Rijkszuivelinspecteur. (onderdeel van de Directie v.d. Landbouw)

⁸ Export **vet** aangezet door ZHN omdat het mij opviel hoe vaak dit woord voorkwam en..... dus belangrijk was!

zou dienen te worden in Goudse vorm, de 40+ in Edammer vorm en de 20+ in de vorm van de Leidse komijne en Friese nagel- en kanterkaas.

Kwaliteitscontrole verdient ernstige overweging, zeer zeker in verband met mogelijke **export**, om inferieure kwaliteiten te weren. Een ernstig vraagstuk voor onze kaasbereiding is het gebruik van kuilvoer. In het buitenland is dit verboden en ook in ons land heeft het kuilvoer een funeste invloed op smaak en kwaliteit van onze zuivel. Hier verdient het kunstmatige grasdrogen aanmoediging. Bij de bereiding van melkproducten dient men zich ook toe te leggen op verhoging van de kwaliteit tot het uiterste. Het *Krause*- en *Hatmakerpoeder* zijn nog voor verbetering vatbaar door de nodige zorg aan grondstoffen en bereiding te besteden. Een controle-ontwerp dienaangaande staat gereed om te worden ingevoerd.

Er bestaat geen reden voor al te veel optimisme ten opzichte van onze **export** naar Engeland van ontroomde condens. Ook hier dient men aandacht te schenken aan kwaliteitsproducten, n.l. de volle gesuikerde en ongesuikerde, waarvoor eertijds, vooral in de tropen, afzetgebieden bestonden. In de laatste plaats de verwerking van ons melkvet tot boter. Of hiervoor **export**-mogelijkheden zijn naar, bijv. de industriecentra in België en Duitsland, moet nog worden afgewacht. Voor een verzekerde binnenlandse afzet van boter is regeling van productie en afzet van margarine vereist.

Spreker eindigde met er op te wijzen, dat onze melkbewerkingenafzet geleid dienen te worden tot een vergroting van de afzet van consumptiemelk en consumptiemelkproducten. Bij de verwerking van zuivel- en melkproducten moet allereerst aandacht worden besteed aan de volvette en vette Nederlandse kaassoorten met daarnaast de bereiding van vollemelkproducten. De sluitpost wordt dan gevormd door de boter, waarvan het hoofdafzetgebied in het binnenland moet worden gezocht.⁹

Voor alles echter zullen wij moeten streven naar de bereiding van prima producten.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1945-11-03

Melk- en vetrantsoenen in de komende winter

Melkpoeder nodig om vermindering te voorkomen.

Vergeleken met voor de oorlog is het aantal koeien met ongeveer 24 % verminderd. Het bedraagt thans slechts 1.184.000 stuks. De productie per koe wordt momenteel op niet meer dan 3000 kg. per jaar geschat terwijl men verwacht, dat in de komende winter, d.w.z. van eind October tot ongeveer half Maart, de melkproductie ca. 795.000 ton zal bedragen. Hiervan gaat voor de boer, zijn gezin en zijn arbeiders circa 20 % af, terwijl ook een deel dezer melk voor de opfok van kalveren gebruikt zal moeten worden en de zuivelfabrieken een belangrijke hoeveelheid onder- en/of karnemelk moeten terugleveren.

Op deze wijze blijft er in deze winterperiode slechts ca. 433.000 ton gestandaardiseerde melk over. Wanneer de huidige rantsoenen gehandhaafd kunnen worden, zal de verzorging met deze consumptiemelk 500.000 ton melk bedragen. In het tekort zal door middel van melkpoe-

⁹ Deze opmerking, „meer kaas en de boter minder belangrijk” was het terugkerende advies van de deskundige kopstukken uit die tijd en jaren daarna. De praktijk zou echter anders worden; boter belangrijkste – en dus onverkoopbare overschotten – product en kaas op de tweede plaats. De reden is misschien heel simpel.....er waren nog veel te veel – kleine – boterfabriekjes en te weinig kaasfabrieken! (ZHN.)

der moeten worden voorzien. Wanneer het gelukt een groote hoeveelheid melkpoeder te importeren zal het consumptiemelkrantsoen gehandhaafd kunnen blijven.

Het huidige vetrantsoen zal waarschijnlijk ongewijzigd kunnen blijven. Naar schatting zal in de komende winter ca. 15.000 ton boter voor distributie beschikbaar komen. Voor veehouders¹⁰, zieken, aanstaande en jonge moeders wordt een hoeveelheid gereserveerd, waardoor voor de overige consumenten in totaal ca. 6.500 ton beschikbaar blijft.

Met handhaving van het rantsoen voor de jongste groep zal aan de groep van oudere consumenten nog slechts vijf maal een rantsoen van 125 gram boter kunnen worden verstrekt. Gaat echter de in het voornemen liggende afschaffing van de bijzondere verzorging van veehouders en personeel van zuivelfabrieken door, dan zal de distributie, zoals deze thans geldt, zeer waarschijnlijk gedurende den winter gehandhaafd kunnen worden.

Noord-Bevelands Nieuws- en advertentieblad 1945-12-08

Een beroep op de veehouderij.

Bij de botervoorziening gaan de kleine kinderen voor.

De maatregel van den Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening tot afschaffing van de speciale regeling der botervoorziening voor de melkveeouders, die met hun gezinsleden op de margarinebonnen boter ontvingen, is niet onverwachts gekomen. Reeds enige tijd geleden was aangekondigd, dat opheffing van de bijzondere verzorging der veehouders in overweging was genomen, omdat de zwakke boterpositie anders niet een voortzetting der rantsoenering met boter op de huidige basis voor de groep der kleinste kinderen, die het aller-eerst voor boter in aanmerking dienen te komen, mogelijk zou kunnen maken.

Nu met ingang van de inmiddels ingetreden nieuwe distributieperiode de veehouders met de overige consumenten gelijk zijn gesteld, zal de boterverstreking aan de kinderen tot en met vier jaar de gehele winter kunnen worden volgehouden, terwijl aan personen boven de vier jaar na 24 November j.l. waarschijnlijk nog drie maal de gebruikelijke hoeveelheid van 125 gram boter gegeven zal kunnen worden.

De melkveeouders worden als boterproducenten als normale consumenten beschouwd, omdat de hoeveelheid boter zo gering is, dat elke bijzondere verzorging van deze groep de boter-rantsoenering voor de groep der kleine kinderen deze winter onmogelijk zou maken. In veehouderskringen zijn de meningen verdeeld. Velen zien in, dat de gelijkstelling van alle bevolkingsgroepen redelijk is, nu het gaat om de boter voor de kleine kinderen. Anderen menen niettemin, dat zij als boterproducenten in de eerste plaats recht hebben op het product.

Minister Mansholt, die een beroep op de veehouders doet om aan de uitvoering van de nieuwe regeling hun volledige medewerking te verlenen, is echter overtuigd, dat zij hun mening zullen herzien, als zij weten, dat handhaving van de oude regeling een onevenredig groot deel van de beschikbare hoeveelheid boter zou opeisen.

¹⁰ Zie ook lezing minister Mansholt in Leeuwarden – ‘knipsel’ 25 dec. 1945.

Welk onevenredig groot deel zal uit de volgende becijfering blijken: De botervoorraad per 24 November is berekend op ongeveer 4.000 ton. Naar schatting zal er van die datum af tot half Maart 1946 ongeveer 4.500 ton worden geproduceerd, zodat in totaal rond 8.500 ton beschikbaar zal komen. Om de distributie vlot te laten verlopen, is een werkvoorraad bij de handel nodig van ongeveer 1.000 ton, zodat ca. 7.500 ton kan worden gedistribueerd.

Voor rantsoenen voor zieken en aanstaande moeders en aan toewijzingen voor ziekenhuizen e.d. is in deze periode ca. 2.000 ton nodig. Zouden melkveehouders op de margarinebonnen bonnen boter kunnen betrekken, dan is hiermede tot half Maart 4.500 ton gemoeid, zodat er voor de overige consumenten slechts 1.000 ton beschikbaar zou zijn. Dit zou betekenen, dat op basis der huidige distributieregeling, waarbij per 2 weken aan kinderen van 0-4 jaar 250 gram boter wordt verstrekt en aan personen boven die leeftijd 125 gram, aan eerstgenoemde groep nog slechts gedurende 5 keer 250 gram boter zou kunnen worden gedistribueerd, terwijl er voor de tweede groep, dus alle consumenten boven 4 jaar, gedurende de gehele winter geen boter meer beschikbaar zou zijn en men dus uitsluitend op margarine en vet zou zijn aangewezen.

Het is zeer twijfelachtig of de verwachting, dat uit **Denemarken** nog een hoeveelheid boter zou kunnen worden ingevoerd, in vervulling kan gaan.

Wordt de situatie in het licht van deze feiten gezien, dan mag van de veehouders begrip voor het sociale karakter van de maatregel worden verwacht. Het Nederlandse volk zal de medewerking aan de uitvoering der nieuwe regeling zien als de toetssteen van hun gezindheid. In het belang van de kleine kinderen, in het belang van de gemeenschap moge de aflevering van boter deze winter zo hoog mogelijk worden opgevoerd.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1945-12-20

Minister Mansholt: 'Landbouw krijgt meer vrijheid'¹¹

**Volksverzekering in voorbereiding.
Industrieel. herstel zal geruime tijd duren.**

Minister Mansholt heeft te Arnhem gesproken. Hij deelde mede, dat wij mogelijk kaas zullen kunnen uitvoeren. Bereiken wij in 1946 de productie van 1939, dan zal ruim 35.000 ton volvette en 40 plus kaas voor export bestemd kunnen worden. Wij moeten exportmogelijkheden zoeken voor groenten of conserveeren, aangezien we het volgend jaar een overschotproductie zullen hebben. Door samenwerking tusschen overheid en bedrijfsleven zal het bedrijfsleven in een bepaalde richting moeten worden gedreven.

Wij hopen, als er weer een half jaar verstreken is, dat er vrijwel geen beperkende bepalingen uw bedrijf meer aantasten, aldus spr. Het graan voor eigen gebruik als veevoeder zal heel gauw worden vrijgegeven. De varkens-teeltbeperking wordt opgehe-

¹¹ Een wel erg optimistisch stuk! Niet in dit artikel, wel in de inzet, een tekst over 'samenvoeging van kleine landbouwbedrijven'. Hierover besteed Mansholt's Biograaf, J. Marriënboer, (MB.) extra aandacht – blz. 139. Zie ook knipsel 1946-01-04

ven. Voor de veehouderij zal het veeboekje worden afgeschaft, behalve in een streek langs onze grens om smokkel tegen te gaan. Het handelsboekje moet nog enige maanden gehandhaafd blijven.

Ook de aankoopvergunningen en vervoersbewijzen moeten nog even wachten op liquidatie. Wat de paarden betreft, worden alle bewijzen afgeschaft. Voor de varkenscontracten wordt het maximumgewicht teruggebracht op 40 kg. Zoo gauw mogelijk worden de zuivelbeperkingen weggenomen.

Door al deze verlichtende maatregelen zullen binnen enkele maanden 4000 ambtenaren afvloeien uit het landbouwdepartement naar andere departementen of iets dergelijks.[....]

Heerenveensche Koerier, 1945-12-28

Minister Mansholt sprak te Leeuwarden

Over o.a. : ‘Waarom de boeren ook margarine krijgen op boterbonnen’.

Minister Mansholt sprak Zaterdag j.l. in de Harmonie tot een honderdtal genodigden (hoofdzakelijk boeren) uit de hele provincie in verband met de deining, die is ontstaan, door de beslissing, dat de boeren ook margarine op hun bonnen zullen ontvangen, daar anders de verstrekking van boter aan zieken en kinderen gevaar loopt.

Na een openingswoord van de voorzitter van de *Fryske Lânbouwstifting*, begon de minister met een overzicht te geven van de verwoestingen, die de oorlog in de landbouw had aangericht door inundaties, tankgrachten, enz. Daarbij komt dan nog de onzichtbare schade, bestaande in uitputting van de bodem, door gebrek aan kunstmest, waaronder vooral de lichtere gronden geleden hebben. Ook wees hij op de inkrimping van de rundvee-, varkens- en pluimveestapel. Er is een tekort aan veevoeders en kunstmest, waardoor de productie sterk geremd wordt, terwijl eindelijk de marktpositie in het buitenland voor sommige producten slecht is, daar ieder land bezuinigt op de invoer, om zijn deviezen te sparen. Zo is bv. de wereldmarktprijs voor boter ongeveer f 2.50, terwijl de productiekosten circa f 4.- bedragen. Alleen door eerste klas producten te leveren, zullen wij ons in de toekomst op de internationale markt met onze boter kunnen handhaven. Daarnaast zal misschien meer volvette en 40+ kaas geproduceerd moeten worden en minder boter. Ook voor de land- en tuinbouw geldt, dat alleen eerste klas producten geëxporteerd kunnen worden, zaaizaad, pootgoed (en hiervan niet alleen bintjes), en hoogwaardige tuinbouwproducten.

Hopeloos is de zaak niet, maar er zal hard gewerkt moeten worden om de verloren posities terug te winnen en nieuwe te verwerven. En daarvoor is het van groot belang, dat de regering de steun ontvangt van een hechte organisatie der boeren, die bereid en in staat is om straks een deel van de regeringstaak over te nemen in de nieuwe organen met een verordenende bevoegdheid. Niet de ambtenaren moeten het in de toekomst doen, maar de boeren zelf. Vooraf zal er nog wel wat moeten veranderen in de mentaliteit der boeren tegenover de noodzakelijke maatregelen.

Hierna gaf de minister nogmaals de reeds gepubliceerde cijfers van de productie en de consumptie van boter in de twintig weken na 24 Nov. die zoo goed mogelijk waren geschat.

Het bleek duidelijk, dat wanneer alles op de oude voet doorgedaan was, er een tekort zou komen. Om dit te voorkomen moest bezuinigd worden op de verstrekking aan zieken en kleine kinderen of op het verbruik der zelfverzorgers. De regering koos het laatste, omdat zij het niet verantwoord achtte, met het oog op de volksgezondheid, om de eerste categorie margarine te verstrekken. Hierdoor bleef de boter op de markt, wat voor de toekomst van belang geacht moet worden, daar de boerderij een klant is, die men nooit verliest.

Na nogmaals een beroep gedaan te hebben op aller medewerking bij de uitvoering van voorschriften die soms onsympathiek leken, doch noodzakelijk waren, eindigde de minister met nogmaals aan te dringen op een hechte organisatie, die in de toekomst zelf over de maatregelen kon beslissen.

Na een korte pauze kwam een hele rij sprekers aan het woord, die bijna allen aandrongen op verandering van het voorschrift. Duidelijk bleek, dat men overtuigd was van de moeilijke positie waarin de regering zich bevond. De bereidheid om met de regering samen te werken om uit de impasse te komen kwam eveneens sterk tot uiting. Maar een concessie van de kant van de regering, was noodzakelijk. Tenslotte stelde de heer Stallinga¹² voor, om verband te leggen tusschen de melklevering aan en de teruglevering van boter door de fabriek, b.v. door een vierde deel van het door den boer geleverde melkvet aan de fabriek aan hem terug te geven in de vorm van boter, tot een maximum van de hoeveelheid waarop bij volgens zijn bonnen recht heeft.

Hierdoor zouden alleen de boeren die geen of weinig melk meer leveren margarine ontvangen doch de anderen boter. Deze suggestie zou door den minister op korten termijn worden onderzocht.

Van de andere punten die besproken werden noemen wij nog het sociale vraagstuk, dat zeer sympathiek besproken werd, het bedrijfschap zuivel waarop veel kritiek was,¹³ de volkshuisvesting op het platteland, de melkmachines, de verwerking van melk tot melkwol, van stroo tot isolatieplaten en krantenpapier, de afzet van vee in het buitenland, de vlasprizen enz.

¹² Ir. P. Stallinga secretaris van de *Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland* – 1940 – 1973.

Meer over deze Bond: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/1972_Bakens-in-de-Tijdstroom-Tekst_08-12-2006.pdf

¹³ In een eerder verschenen artikel in *De Gelderlander* – 13 dec. 1945 – werd meer gemeld over de extra – ook financiële – steun die de land- en tuinbouwsector zou krijgen van de regering.

Zo werd genoemd dat er meer onderzoek, zoals b.v. een instituut voor zuivelonderzoek, met proeffabriek – het latere NIZO – zou komen. Andere plannen waren de uitbreiding van voorlichtings- en scholingsmogelijkheid. Ook werd er ‘gesproken’ over plannen voor een volledig nieuwe opzet van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties. Waarvan, in ons onderwerp, het opheffen van – het in 1942 opgerichte – *Bedrijfschap Zuivel* en het in werking treden van het *Productschap voor Zuivel* in 1956 zeer belangrijk is! (ZHN.)

1946

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1945		1.116	3.046 / 3,52	12,83	2.546	37 / 43 / 0	39 / 36 / 0		
1946		1.279	3.158 / 3,38	12,81	3.911	66 / 64 / 0	54 / 53 / -		
1947		1.326	3.050 / 3,52	14,79	3.918	65 / 49 / 15	53 / 50 / 0		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

1946		Wikipedia

Opbouw, 04/01/1946; p. 3/4

Distributienieuws.

OFFICIEELE BONNENLIJST

voor de eerste helft van de 1e periode 1946
6 t/m 19 Januari 1946.

Elk der volgende bonnen geven recht op het
kopen van:

Bonkaarten KA, KB, KC 601

535 t/m 541: 800 gram brood
542, 543: 200 gram bloem
544: 400 gram suiker
545: 50 gram thee
546: 125 gram boter
547: 250 gram margarine
548: 100 gram vet
549: 100 gram kaas
550, 551, 552: 100 gram vleesch
553: 2 kg aardappelen
B 51, B 52: 400 gram brood
A 53: 1 1/3 liter melk
B 53, C 53: 3 liter melk
B 54: 1 kg aardappelen.

Bonkaarten KD, KE 601

635, 636: 800 gram brood
637, 638: 200 gram bloem
639: 250 gram rijst of kindermeel
640: 500 gram suiker
641: 250 gram boter
642: 125 gram margarine
643: 100 gram kaas
644: 5 liter melk
645, 646, 647: 100 gram vleesch
648: 1 kg aardappelen
D 51, D 52: 400 gram brood
E 51: 250 gram rijst of kindermeel.

Zeeuwsch Dagblad, 05/12/1946;

WAT

krijgen we
deze week

OP DEN BON?

(8 t.m. 21 December 1946.)

Bonkaarten KA, KB, KC 612
(strook no. 4)

51-1 Brood: 800 gram brood.
51-2 Brood: 400 gram brood.
51-1 Boter: 125 gram boter.
51-2 Boter: 125 gr. margarine of
100 gr. vet.
51-3 Boter: 250 gr. margarine of
200 gr. vet.
51-1 Melk: 4 liter melk.
51-1 Vleesch: 100 gr. vleesch.
51-2 Vleesch: 400 gr. vleesch.
51-1 Alg.: 200 gram kaas.
51-2 Alg.: 50 gr. korstloze kaas.
51-3 Alg.: 500 gr. suiker, boter-
hamstrooïsel enz., of 1000 gr.
jam, stroop, enz.
51-1B Res.: 1600 gr. brood.
51-1C Res.: 800 gr. brood.
51-2B, 51-2C Res.: 3 liter melk.
51-3B, 51-3C Res.: 1 ei (vijfde
klasse).
51-4B Res.: 100 gr. kaas.

Commentaar op: Samenvoeging kleine landbouwbedrijven

Er u op ons eiland enige onrust ontstaan¹⁵. En terecht!

Niemand minder dan de Sociaal-Democratische Minister Mansholt, Hoofd van het Departement Landbouw en Visscherij heeft eenige belangrijke redevoeringen gehouden. Speciaal de passagen inzake de samenvoeging van kleine akkerbouwbedrijven veroorzaakten die onrust.

Blijkens een persverslag van 15 December 1945 zeide genoemde bewindman in een redevoering voor de Vereniging van bedrijfsvoorlichting in de Wieringermeer. „De kleine akkerbouwbedrijven zullen samengevoegd moeten worden tot bedrijven van 5 tot 8 H.A., waarop een economische bedrijfsvoering mogelijk is. Een noodwet is in voorbereiding”. Eenige dagen later gaf de pers wederom een verslag van een redevoering van denzelfden Minister, thans gehouden op het eeuwfeest der *Geldersche Maatschappij van Landbouw*. Excellentie Mansholt sprak daar ongeveer aldus: „Het kleine bedrijf zal gebracht moeten worden in een economische eenheid waar rationeel gewerkt wordt. De regering is dan ook doordrongen van de noodzaak van herverkaveling en samenvoeging van kleine bedrijven. Zij doet dat al in Walcheren en komt hiervoor met een speciale wetgeving, welke een voorbeeld zal zijn voor andere deden van het land. Dat betekent dat een deel der boeren naar elders overgebracht zal moeten worden”. Een dergelijke maatregel zou voor Flakkee groots gevolgen hebben.

Onderstaand staatje geeft daarvan een duidelijk beeld. Ons eiland heeft:

1640 bedrijven van	0	t/m	1 H.A.
1034 bedrijven van	2	t/m	5 H.A.
297 bedrijven van	6	t/m	10 H.A.
236 bedrijven van	11	t/m	20 H.A.
238 bedrijven van	21	en meer	H.A.

Dit betekent dus dat van de ruim 3400 bedrijven er ruim 2000 of wel 82 % zouden moeten worden samengevoegd.¹⁶

Het spreekt vanzelf dat daardoor zeer vele, kleine nijveren, in hun bestaan zouden worden bedreigd. Juist het klein-bedrijf vormt een stuk volkskracht, omdat deze groep door ingespannen arbeid zich heeft weten op te werken tot kleinbezitters. Bezit kweekt steeds verantwoordelijkheid en veelal initiatief, beide eigenschappen die een volk sterk maken. Het is van grote betekenis, dat tussen arbeiders en groot-werkgevers een middengroep is, die tegenstellingen verzacht.

Naast de sociale is er ook een economische zijde.

Zou samenvoeging van bedrijven de werkgelegenheid niet doen afnemen? De intensiviteit op de bedrijven zal ongetwijfeld verminderen, terwijl de teelt van grove tuinbouwproducten (uien en peen) zeker sterk zal teruglopen, hetgeen zijn terugslag zal geven op verschillende indirecte groepen van onze eilandbevolking, als de handel en het transportwezen.

Vanwege de grote belangen, die er voor ons eiland mede gemoeid zijn, hebben we ter bevoegder plaatse geïnformeerd, doch ontvingen de geruststellende mededeling, dat de noodwet tot

¹⁴ Opbouw is een van de kleinere Couranten van vlak na de oorlog, verspreidingsgebied Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden! (ZHN.)

¹⁵ Het gaat hier, zoals later uit de tekst blijkt, om het Zuid-Hollandse eiland Overflakkee. (ZHN.)

¹⁶ Landelijk gezien was het niet veel beter: MB blz. 121 heeft het over 70% van alle bedrijven die kleiner waren dan 5 H.A.

samenvoeging van bedrijven alleen betrekking heeft op het zo zwaar geteisterde Walcheren. Het ligt in de bedoeling de vrij komende landbouwers schadeloos ze stellen in de Noord-Oost-Polder.

Ons is niet duidelijk wat de Minister bedoeld heeft met de uitlating om de speciale wetgeving voor Walcheren voor andere delen van het land ten voorbeeld te stellen. We willen gaarne gerust zijn, maar vragen toch de zin der rede ze mogen verstaan. Intussen make men zijn landbouworganisaties sterk.

De maatschappij vorme zelf organen tot juiste vormgeving aan de ontwikkeling der bedrijfsverhoudingen.

Beginselen beheersen nog steeds ieders handelingen. Daarom behoort ieder Christen in eigen organisatie invloed uit te oefenen op de ontwikkeling der maatschappij.

Vrije Stemmen van Schouwen-Duiveland, 1946-01-17

Melkprijs en uitbetaling toeslag – Garantieprijs¹⁷

Per 28 Oct. 1945 werd de melkprijs voor de melkleveranciers verhoogd met 3 cent per liter. De consumentenprijs werd per 25 Nov. verhoogd van 15 op 16 cent. De veehouder-leverancier moet vanaf 28 October 1945 van de afnemer-slijter bij levering franco, huis slijter 19 cent per liter geleverde melk ontvangen. Wordt de melk door de slijter afgehaald dan mag een korting op de prijs door de slijter worden toegepast.

De melkprijs toeslag, welke vóór 28 October 1945 4.5 ct., van 28 Oct. tot 24 Nov. 7,5 cent . en vanaf 25 Nov. 1945 6,5 cent bedraagt wordt aan de melkslijters uitbetaald, bovendien ontvangt de melkslijter van het *Bedrijfschap Zuivel* een toeslag als vergoeding voor melk ophaling boven het bedrag, dat hij dienaangaande bij zijn leverancier in mindering mag brengen. [...]

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1946-02-02

Melk, boter en kaas worden in April weer geëxporteerd

Minister Mansholt schonk in de Kamer uitvoerig de aandacht aan de tuinbouw en hij ont-hulde, dat de regering zich voorstelt de groenten dit jaar van de bon te doen en enige vrijheid ten aanzien van de prijzen, vooral van primeurs te verlenen; dat binnenkort het aantal in de land- en tuinbouw werkzame ambtenaren verder zal worden ingekrompen; dat na 1 April a.s. weer tot expert van melk en andere zuivelproducten overgegaan zal kunnen worden (thans is er nog invoer van melk); dat gestreefd wordt naar de verstrekking van kaasrantsoenen van 100 gr. per week en dat alles wat ons land daarna meer produceert voor export bestemd zal worden; dat het vleesrantsoen nog steeds aan de lage kant is en dat ons land zijn toewijzing uit het buitenland heeft moeten terugbrengen van 69.000 ton tot 25.000 ton. bij gebrek aan deviezen; dat de regering vernieuwing van de vissersvloot overweegt en de visserij zal stimuleren.

¹⁷ Word – zie 1947-04-24 – 21½ aan slijters en 18½ ct aan fabriek.

Ir. S. L. Louwes¹⁸: ‘Nederland moet meer melk gaan drinken’

„Als ze weer *vrij* is”.

„Nederland moet in de toekomst meer melk gaan drinken dan vóór den oorlog” aldus verklaarde de heer Ir. S. L. Louwes, *Directeur-generaal van de Voedselvoorziening* op een te ‘s Gravenhage gehouden persconferentie.

Voor de oorlog bedroeg het melk verbruik in Nederland per jaar 100 Liter per hoofd der bevolking. Denemarken bijv. consumeerde 200 Liter per hoofd. Melk is het beste voedsel wat wij hebben, melk kunnen wij beter in natuurlijke vorm gebruiken dan door middel van een groot boterverbruik. De wijze van verkoop van melk in Nederland laat evenwel nog veel te wensen over. Verbetering hierin zal nodig zijn.

Wanneer de melkconsumptie in Nederland in de toekomst - zodra de melk „vrij” komt, - zal stijgen behoeft de afzet van de zuivelproductie minder zorg te baren dan voorheen aangezien de overschotten die anders op de wereldmarkten plaatsing zouden moeten vinden, dan minder groot zullen zijn. De heer Louwes is van mening dat Nederland er naar moet streven in de toekomst meer melk dan boter te exporteren.

Zeeuwsch Dagblad, 1946-03-25

Radiopraatje Minister Mansholt

Meer ambtelijke bemoeiing met de landbouw onvermijdelijk.

In zijn Vrijdagavond gehouden radio-rede, heeft Minister Mansholt aangekondigd, dat de internationale voedselpositie bepaalde maatregelen ten opzichte van den landbouw mogelijk maakt.

De Regering zal de bestemming van de voortbrengselen moeten regelen.

Een goede regeling van de productie en de bestemming van den oogst zal nodig zijn.

Wij zullen b.v. moeten voorkomen, dat granen, die voor menselijke consumptie nodig zijn, een bestemming als veevoeder vinden. Hoewel het streven om de ambtelijke bemoeiingen met landbouw en voedselvoorziening te beperken onverminderd blijft bestaan, zal de eerste zorg toch moeten zijn, een juiste bestemming van onzen producten.

De vele ingrijpende maatregelen van het verleden zullen niet alle terugkeren, doch de grotere vrijheid, die men na de opheffing van vele voorschriften heeft verkregen, zal niet over de gehele linie gehandhaafd kunnen worden.

¹⁸ Ir. Stevan L. Louwes (1889-1953) Landbouwkundige, voor WO-II nauw betrokken bij de *crisis wetgeving* en (voorbereiding) voedselvoorziening. Tijdens de oorlog stond Ir. Louwes aan het hoofd van een uitgebreide voedselvoorzieningsorganisatie. Na WO-II zou hij Directeur-generaal v.d. voedselvoorziening. Hij was ook een van de personen die zich bezig ging houden op internationaal terrein (F.A.O.) Ook bij de vorming van de Benelux nam hij een vooraanstaande positie in. In de O.E.E.S – voorloper van de E.E.G. was hij vicevoorzitter van Landbouw- en Voedselvoorzieningscommissie. (S. L. Louwes was een broer van Herman D. Louwes, neven van S. Mansholt ze waren opgegroeid in de – Groninger – Westpolder)

Er is van deze grotere vrijheid trouwens misbruik gemaakt, zoals het ernstig toegenomen clandestiene slachten van varkens bewijst. Het is dan ook niet uitsluitend de voedselsituatie, die het noodzakelijk maakt voor de varkenshouderij beperkende maatregelen te treffen, al is het hoofdzaak.

Spr. deed een beroep op onze landbouwers zich aan te gorden tot harden arbeid en tot loyale medewerking tevens, en het gehele volk om alle zwarte praktijken tegen te gaan. De strijd tegen frauduleuze en clandestiene handelingen is geen zaak van de controleurs van de overheid, het is de zaak van iedere Nederlander.

Limburgsch Dagblad 1946-06-05

‘Een Internationale Boeren-organisatie’

Ir. S. L. Louwes: ‘Van boter naar kaasexport’!

De leider van de Nederlandse delegatie op de thans geëindigde *Intern. Landbouwconferentie*, dhr. Louwes, verklaarde tegenover het A.N.P., dat het in de lijn van de ontwikkeling ligt, dat men thans streeft naar een internationale boerenorganisatie, die een agrarisch wereldgeweten kan opbouwen, waar door voorkomen wordt, dat in de wereld in landbouwcrisis optreedt. Zulks zou een belangrijke bijdrage tot de wereldvrede betekenen, want driekwart van de aardbevolking bestaat uit boeren en landarbeiders, wier welstand van grote invloed is op de wereldconjunctuur. Alhoewel op het ogenblik nog niet ter sprake gekomen, zag dhr. Louwes in de toekomst voor de internationale organisatie ook nog tot taak weggelegd het vraagstuk van de instandhouding van den kleinen boerenstand onder de ogen te zien.

Tenslotte bracht dhr. Louwes onzen export ter sprake. Ten aanzien van de boter-export merkte hij op, dat onze productiekosten voor boter b.v. veel hoger zijn dan die in Nieuw Zeeland en Australië. In dit verband kwam bij hem de vraag op, of het niet beter zou zijn van boter over te schakelen op kaas, maar dan een werkelijk zeer goed product, daar men anders in Engeland b.v. niet veel kans zou hebben een geregelde afzet te vinden.

Leeuwarder Courant, 1946-06-08

Minister Mansholt:

Nederlands voedselpositie is critiek

De heer S. L. Mansholt, minister van *Landbouw Visscherij en Voedselvoorziening*, die optrad als voorzitter van de Nederlandse delegatie op de te Washington gehouden conferentie, waartoe de voedsel- en landbouworganisatie der verenigde volken (F.A.O.) de vertegenwoordigers der U.N.R.R.A., de *Combined Food Board* en de *Economie Emergence Committee for Europe* en de ministers van Landbouw en voedselvoorziening had uitgenodigd, is dezer dagen te ‘s-Gravenhage teruggekeerd. In verband met zijn bezoek aan deze conferentie heeft minister Mansholt voor vertegenwoordigers der pers een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de internationale voedselpositie en een schets van de situatie in Nederland.

Ten aanzien van de voedselvoorziening in ons land merkte minister Mansholt op, dat men niet algemeen ervan overtuigd is dat de toestand inderdaad critiek is. Het vet en suikerrantsoen waren nauwelijks te handhaven. Al maandenlang leefden we van de hand in den tand. Tot dusverre heeft men met kunst en vliegwerk de rantsoenen op peil kunnen houden. Zo zijn er bijvoorbeeld op de bonnefooi schepen naar Canada gestuurd om suiker te halen. Het is gelukt daar 30.000 ton te laden. Toen brak hier prompt de havenstaking uit en de suiker bleef liggen.

Er is gesuggereerd, dat de verlaging van het suikerrantsoen een truc was om de staking te breken, maar de heer Mansholt verzekerde, dat dit niet het geval is.

Ten aanzien van het vet zitten we in een critieke positie. Als we de grondstoffen, welke in Indië liggen, niet krijgen, zullen er moeilijkheden komen. Maar de rantsoenen kunnen op peil gehouden worden door het doen lossen door vrijwilligers.

Met het graan zijn we wat gelukkiger geweest. De voorraad is thans voldoende om het broodrantsoen tot half Juli te handhaven. Dan komt er een moeilijke periode totdat ons eigen graan komt. Van 1 October af kunnen we putten uit eigen oogst. Tot dien datum hoopt men echter het rantsoen te kunnen handhaven.

De veevoederpositie is buitengewoon moeilijk.

Aangezien de kostprijs van onze boter te hoog is, zullen we moeten gaan denken aan kwaliteitsartikelen als kaas, gecondenseerde melk enz.

Tenslotte gaf minister Mansholt te kennen, dat er in Nederland een tekort bestaat aan landarbeiders, doch een overschot aan jonge boeren, die geen land kunnen krijgen om een eigen bedrijf te beginnen. Dat is een groot probleem. Wat immigratie betreft biedt Canada op dit punt grote mogelijkheden.

Heerenveensche Koerier 1946-11-29

Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Friesland

Jaarvergadering te Leeuwarden

Voorzitter R. A. Bouma zeide in zijn openingsrede dat de uiterste energie doorlopend vereist wordt om te trachten de kwaliteit van onze boter en kaas op te voeren, willen we de voor-sprong, die we nog op andere landen hebben, behouden. Dat het met de export nog niet vlot verloopt, ligt niet aan de kwaliteit. De achterstand in de inrichting van onze bedrijven moeten we zo spoedig mogelijk zien in te lopen.

[...]

De afzet van Zuivelproducten.

De heer Geluk (FNZ.) behandelde enkele vraagstukken inzake de afzet van zuivelproducten. In 1929 bedroeg onze boterexport 86 miljoen, in 1939 44 miljoen. De kaasexport in 1929 79 miljoen, in 1938 29 miljoen. De export van melkproducten in 1929 54 miljoen, in 1938 45 miljoen.

Toen kwam de oorlog. In 1940 was het met de export afgelopen. De melkproductie daalde van 5.5 miljard kg in 1939 tot 2.5 miljard in 1945. Ze kan thans geschat worden op 35 % boven die van 1945. Over drie á vier jaar kan ze weer op het oude peil zijn.

Volgens ministeriële mededelingen zal de consumentenprijs voor boter verhoogd worden tot

f3,20. De margarineprijs blijft gelijk. Deze is thans f1,28. resp. f1,36 en verhoudt zich dus tot de boterprijs als 2 : 5 (vóór de oorlog 2 : 3) Men schijnt bovendien van plan te zijn, op de boter een omzetbelasting te heffen van 2 á 3 cent per kg: op de margarine niet! De boter wordt dus meer en meer luxeproduct.

Australië en Nw.-Zeeland kunnen produceren tegen prijzen, overeenkomend met f1.65 á f1.75 per kg. c.i.f. Londen Denemarken exporteert, met regeringssteun, naar Engeland voor f2.30.

De Engelse markt is toonaangevend voor de wereldbotermarkt. Van export onzer boter bij de huidige verhouding tussen productie en exportprijs kan geen sprake zijn.

Limburgsch Dagblad 1946-12-03

Geen leeg botervlootje

Onze koeien weerden zich dapper

**Er is meer verse boter dan in de bonnen kan worden verkocht
Desondanks toch koelhuisboter op de markt!**

(Eigen reportage,)

Bij de boterdistributie in dit vriendelijke land tuimelt men vol verbazing over de eene boterkluit na de andere. Alle groote, landelijke boterleveranciers klagen luidkeels, niet dat er te weinig, maar dat er teveel boter is. Zij blijven met groote voorraden zitten. De bontoewijzing voor boter, is te gering in werphouding tot de tegenwoordige productie.

Een gunstig jaar.

De hoeveelheid verse boter, welke wordt afgeleverd, is grooter dan de hoeveelheid, die op de bonnen kan worden verkocht. De koeien hebben braaf hun best gedaan - het is een gunstig jaar geweest. Wat dit betreft, zijn we letterlijk met onze neus in de boter gevallen.

Het kantoor van den *Zuid-Nederlandschen Zuivelbond* kocht anders omstreeks dezen tijd boter in Friesland, omdat in het algemeen de productie van verse boter in ons gewest reeds in den herfst niet toereikend is. Op het oogenblik echter wordt er nog voldoende boter door de Limburgsche zuivelfabrieken afgeleverd, om in de eigen behoeften te voorzien. En de Friezen, die vroeger rustig thuis op de bestellingen bleven wachten, sturen thans gulle aanbiedingen de wereld in, om hen als-je-beliëft van de boter af te helpen. Zelfs kleine grossiers, die nooit zaken in Friesland hebben gedaan, krijgen dergelijke verzoeken thuis gestuurd,

Begrijpelijke aarzeling.

Deze toestand is onbevredigend, maar hij geeft op zich zelf geen aanleiding tot openbaar alarm-geroep, Men moet in dezen uiterst moeilijken tijd, waarin ook de overheids organen 't verre van gemakkelijk hebben, geen haartjes, in de boter zoeken! De ruime aanvoer van boterkluiten levert bovendien het bemoedigende bewijs, dat de veestapel de zware verliezen uit de oorlogsjaren verrassend snel te boven komt.

Dat men niet kwistig is met het uitgeven van extra-bonnen, om zoo het teveel aan boter kwijt te raken, is vermoedelijk ook wel te verdedigen. Tegenwoordig verdienen talrijke, menschen te weinig, om het normale voedselpakket op hun bonnen te kunnen koopen, Extra boter zouden zij volstrekt niet kunnen bekostigen, ook niet tegen den prijs, welke in den gewonen handel wordt betaald. Als er dus meer boterbonnen werden verstrekt, zou 't waarschijnlijk ge-

volg een toenemen van den zwarten handel zijn en een bevoorrechting beteekenen van de menschen met geld, die niet op een gulden meer of minder voor een zwart broodbonnetje kijken. Dat kan nogit de bedoeling van een distributiestelsel zijn.

Bovendien is - naar men zegt - de algemeene, vetpositie verre van rooskleurig. Met andere woorden: er is op het oogenblik wel boter genoeg, maar wij zitten zeer schaars in de margarine.

Verbluffend.

„Prachtig, prachtig!”, mompelt de lezer,. Maar waarom verhuist het C.D.K. (Centraal Distributiekantoor) de boter, die er teveel is, niet naar de koelhuizen, waar reeds 7 miljoen k.g. ligt opgeslagen? Als de algemene vetpositie dan zoo ongunstig is en als het overschot aan boter, om welke reden ook, beslist niet in distributie kan worden gebracht, is het toch altijd beter de boter, die wij over hebben, op te slaan voor kwade, tijden, dan haar tenslotte te laten bederven!”

Dat zegt de naïeve lezer. Maar in deze, van den kook geraakte wereld, is het onbegrijpelijke mogelijk geworden.

Terwijl de productie van verse boter nog ruimschoots voldoende is wordt de verbluffende goocheltruc uitgehaald, om ook boter uit: de koelhuizen op de markt te gooien, met het gevolg, dat het reeds bestaande overschot nog toeneemt, en behalve de verse boter tevens een gedeelte van de koelhuis-boter dreigt te bederven.

Begrijpt gij nu, waarom men - bij het vernemen van dergelijke zonderlinge zaken - vol verbazing over de, boterkluiten tuimelt? Zal deze ergernis en gegronde ontevredenheid over den gang van zaken boter aan de galg gesmeerd zijn? Werkelijk, een duidelijke uiteenzetting over het gevoerde boter-beleid is niet alleen nuttig, maar zéér gewenscht. Het woord is daarom aan de wederpartij, met name aan het C.D.K. Kom over de brug mijne heeren!

LD: 1946-12-11. De kop heeft het over – toekomstige – overproductie. Dit zal wel ter sprake zijn gekomen, in het verslag echter niets over terug te vinden. Wel uitvoerig aandacht over het ‘kleine boeren probleem’

1947

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1946		1.279	3.158 / 3,38	12,81	3.911	66 / 64 / 0	54 / 53 / -		
1947		1.326	3.050 / 3,52	14,79	3.918	65 / 49 / 15	53 / 50 / 0		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

1947		Wikipedia
18 april	Minister Liefthoek o financiën – komt met een brief waarin hij meldt dat onze deviezen positie ‘zeer kritiek’ is.	Marshallplan
5 juni	Toespraak van de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken G.C. Marshall over een groot hulpprogramma voor Europa om deze mbv. Het toezenden van voedsel en goederen er weer boven op te helpen .	
21 juli	Eerste politieke actie, onder de naam ‘product’. Dit n.a.v. het redden van onze goedkope producten – grondstoffen als rubber, tabak, thee, suiker enz. – uit onze kolonie Indonesië. Dit ook gezien in verband met de noodkreet van 18 april Kosten van deze oorlog was trouwens 3 mln gulden per dag	Politieke acties
5 aug.	Beëindiging van de eerste politieke actie, na een krachtige veroordeling van ons optreden in de vergadering van de Verenigde Naties.....	

Margarine in plaats van boter

In de periode van 2 tot en met 15 Februari zal voor personen van 5 jaar en ouder uitsluitend margarine en geen boter beschikbaar worden gesteld.

Deze maatregel is genomen om de voor de winter beschikbare botervoorraad over het gehele seizoen zo goed mogelijk te kunnen verdelen

In de voorafgaande maanden is er enige malen in het totale vetrantsoen meer boter gegeven om het hoofd te kunnen bieden aan de moeilijkheden in de grondstoffenvoorziening van de margarine-industrie. Vermoedelijk zal deze vervanging van het voor de A - B- en C-groep gebruikelijk geworden veertiendaagse boterrantsoen niet behoeven te worden herhaald.

NvhN 1947-02-27

Nederland voor den boter-export uitgeschakeld

Somber perspectief Secr. FNZ. J. A. Geluk

(Speciale reportage).

Weinig optimistische klanken doen de ronde omtrent de positie van onzen zuivel en de perspectieven voor de eerstkomende jaren. Er is een tijd geweest waarin ongeveer de helft van de geproduceerde zuivelproducten in ons eigen land werd geconsumeerd en de andere helft werd uitgevoerd, voornamelijk naar Engeland en Duitschland. Op het oogenblik zijn wij daar nog niet aan toe, maar 't is in den kring van de zuiveldeskundigen al lang geen geheim meer, dat er groote moeilijkheden te verwachten zijn voor de toekomst.

Nog steeds is onze melkveestapel niet op het vóór-oorlogsche peil en al-met-al zal daar ook nog wel een jaar of drie mee gemoeid zijn, maar al lang vóór dien tijd zullen wij hier in Nederland zitten met een surplus aan boter, waar wij geen weg mee weten.

Tenzij men zich nu reeds bezint op het nemen van de noodige maatregelen.

Welke maatregelen?

Het is een zuiveldeskundige bij uitnemendheid, de heer J. A. Geluk, secretaris van den Alg. Ned. F.N.Z., te Den Haag, die ons daarover heeft ingelicht.

Geen afnemers voor onze boter

De heer Geluk voorziet vele moeilijkheden. De melkprijs is hoog, moet hoog zijn omdat de exploitatie-kosten zoo aanzienlijk zijn. Maar als men den loonenden prijs voor een liter melk voor den boer op 16 cent stelt, dan zouden wij straks op de internationale markt (lees: Engeland, waarnaar de geheele zuivelhandel zich richt!) een prijs moeten bedingen van f 4 voor een kilogram boter. En er is geen sprake van, dat wij tegen dien prijs afnemers kunnen vinden! Ter wille van internationale verbintenissen levert Denemarken op het oogenblik aan Engeland voor ongeveer f 2,75 per kg., maar daar moet veel geld bij. Op den duur is dat natuurlijk niet vol te houden; in de eerste plaats niet, omdat een dergelijke export te zware verliezen oplevert, waartegenover voor ons geen gelijkwaardige winsten zouden staan, en ten tweede niet omdat er zelfs bij dien prijs nog nauwelijks sprake is van concurrerend optreden!

Maar onze kaas!!!

Boter is helaas geen hoogwaardig kwaliteitsproduct als kaas. De smaak, dien wij aan onze kaas weten te geven kan men elders niet namaken, en verschaft ons een internationale reputatie, welke goud waard is! Iedereen kan echter boter maken en de groote massa proeft niet zoo direct het verschil in kwaliteit als met kaas. Vandaar dat de handelspositie van landen als Nieuw-Zeeland en Australië op dit gebied onaantastbaar is, zoo lang bij hen een melkprijs van 6 à 7 cent loonend is en zij de boter voor ongeveer f2 per kg. kunnen verkoopen!

„Er is”, zoo zei ons de heer Geluk, „voor ons geen andere mogelijkheid dan ons af te wenden van de boter en ons toe te leggen op andere producten voor buitenlandschen afzet!

Alles draait daarbij om de vraag: „Waar werken wij het melkvet op loonnende wijze in weg als de boter-export voor ons niet winstgevend kan zijn?”

De regeering gaf in dit opzicht al een richtlijn aan door voor te schrijven, dat uitsluitend nog maar volvette en 40 + kaas mag worden gemaakt.

Dit is belangrijk, omdat deze maatregel de volksgezondheid ten goede komt en tegelijkertijd den naam van onze kaas op de buitenlandsche markt in aanzienlijke mate verhoogt! Sinds ongeveer een half jaar wordt er nu weer kaas door ons geëxporteerd en uit alle deelen der wereld vraagt men naar het Hollandsche product!

De heer Geluk ziet hierin een aanwijzing, dat wij in dit opzicht verder kunnen gaan dan ooit tevoren. Wij moeten ons sterk concentreren op het maken van kaas van een kwaliteit (dank zij het melkvet), welke door niemand kan worden geëvenaard. Onder die omstandigheden is die kaas van den buitenlander geen gewoon, dagelijksch voedsel meer, maar een delicatessen, welke men nuttigt na een copieuze maaltijd ! Geloof niet dat men dan zal pogen te tornen aan onzen prijs, ook al zou die extra hoog zijn

Het staat vast, dat wij aldus het melkvet veel duurder kunnen verkoopen dan in boter. Waarbij komt dat op die wijze ook de ondermelk, die nu veel aan de kalveren wordt opgevoerd, op zeer loonnende wijze zou kunnen worden weggewerkt!

Wel is waar kunnen lang niet alle boterfabrieken op de kaasmakerij worden ingeschakeld, b.v. omdat niet alle melk geschikt is voor een goed kaasproduct, maar het probleem is in ieder geval de volle aandacht waard: 1e. omdat het vol perspectief is en 2e, omdat het ons misschien een drama bespaart als dat van vóór den oorlog toen wij boter uitvoerden voor 30 à 40 cent per kg. en zelf dure margarine aten, waarvoor de grondstoffen tegen hoge prijzen werden ingevoerd.

Boter een luxe-product?

Helaas zijn in dit verband niet alle regeeringsmaatregelen hoopgevend. Als de regeering plannen voorbereidt om den boterprijs met 60 cent per kg. te verhoogen en dien van de margarine onveranderd te laten, en bovendien de omzetbelasting op boter wel en die op margarine niet op te voeren, dan stempelt zij daarmee de boter tot een luxe-product en zijn wij op den verkeerden weg! Zoolang onze boterproductie nog niet voldoende is om de binnenlandsche vraag te bevredigen, merkt men dat niet, maar allengs zal blijken, dat de afzetmogelijkheden van boter op de binnenlandsche markt daardoor ernstig worden aangetast. Daarom dient de geheele boerenstand daartegen in het geweer te komen en er op te staan. dat in een land als het onze boter het hoofdvoedingsmiddel blijft en margarine het aanvullende surrogaat!

Naast het opvoeren (ter verwerking van melkvet) van de productie van gecondenseerde melk en volle-melk-poeder voor den export, zijn er ten slotte twee dingen noodig: 1e. verhooging van het vetgehalte in de gestandaardiseerde melk van 2½ tot 3 pct. en 2e. een intensieve actie

onder het publiek tot het drinken van meer melk. Vergeleken met zuivellanden als Denemarken, Zweden, Noorwegen, Finland, Zwitserland en ook Amerika en Canada, slaan wij een wel zeer poover figuur.

Een blokje chocolademelk

Wat het verstrekken van melk op de scholen betreft, is het ongetwijfeld interessant te weten, dat men in Schotland thans proeven neemt met het verstrekken van melk in vasten vorm, b.v. als geperste staafjes melkpoeder met een smaakje van frambozen, sinaasappel, chocolade, enz.

Ter wille van de afwisseling worden de porties in drie verschillende vormen en negen diverse smaken geleverd! Het zal de moeite waard zijn t.z.t. te vernemen of op deze wijze het melkgebruik door de jeugd op aanzienlijke wijze kan worden gestimuleerd....!

Leeuwarder Courant, 1947-02-28

Friesche Maatschappij van Landbouw

Minister Mansholt over de prijspolitiek

Rationalisering van de landbouw

De *Friesche Maatschappij van Landbouw* hield gisteren haar algemene vergadering. 's morgens in de voor dit doel veel te kleine zaal van hotel „Spoorzicht”. 's-middags in de onverwarmde Harmoniezaal het hoogtepunt van deze vergadering vormde de inleiding, welke Zijne Excellentie, de minister van *Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening*, Ir. S. L. Mansholt in de middagvergadering hield.

Stijging van ledental

In zijn openingsrede constateerde de voorzitter, Ir W. Oosterbaan, met voldoening, dat er in de positie, die de boerenstand tegenover de andere bevolkingsgroepen inneemt, een grote vooruitgang is bereikt. Toch zullen we waakzaam blijven, aldus de heer Oosterbaan. Nog verkeren we in de positie van grote wereldvoedseltekorten, doch reeds thans kunnen we van vele zijden waarnemen, dat er aan de verkregen rechten van de boer wordt geknibbeld. Alleen hechte aansluiting van de gehelen boerenstand in zijn organisaties zal het gevaar kunnen bezweren. Het verheugde daarom het hoofdbestuur, dat het in zijn afdelingen een intensief medeleven en een verhoogde activiteit mag waarnemen.
[....]

Rede Minister Mansholt

Het is mij een groot genoegen in de Friesche hoofdstad voor U te kunnen spreken, aldus begon minister Mansholt zijn rede. Er zijn zeer veel vraagstukken waarvoor U staat, dit is ons bekend. Ik zal hier voornamelijk spreken over de prijzen in de landbouw, daar deze momenteel in het middelpunt van de belangstelling staan.

We moeten, aldus de minister, de toestand in het Internationale kader bezien, maar ook binnen onze grenzen geplaatst in het algemene prijzenvraagstuk. De toestand wordt vooral beheert door schaarste aan grondstoffen, voedsel en kunstmest. In het bijzonder de graantekorten zijn ernstig. Voor 1947 vreest men in sommige landen eveneens nog ernstige tekorten. Ons land

ondervindt de terugslag. De broodvoorziening is ternauwernood gewaarborgd en de regering hoopt deze te kunnen handhaven zonde rantsoenverlaging.

Als oorzaak van het graantekort noemde minister Mansholt de toename van de menselijke consumptie. De overschotten van vroeger kennen we thans niet meer. Speciaal de uitbreiding van de veehouderij in de V. S. en Canada heeft tot gevolg dat wij bij de graanleveringen op de tweede plaats komen. Daar tegenover staat echter dat de binnenlandse markt belangrijk is ver-groot. De bevolkingstoename sedert 1937 van 10 pct. is zeer belangrijk. Binnenkort zullen wij een geringer exportoverschot van landbouwartikelen hebben dan voor den oorlog.

Bescherming van de landbouw

Met de export van boter staat het niet gunstig, zo vervolgde de minister. Onze prijzen zijn hoger dan die van andere landen, daar ze gebaseerd zijn op de melkprijs van vijftien cent. Indien de Nederlandse landbouw niet tot een opbouw van een voldoende export kan komen, dan hebben we nog het middel om de landbouw te subsidiëren, zoals van 1930-1940 ook het geval was in de vorm van het **landbouwcrisisfonds**. Voorlopig zijn wij daartoe echter niet in staat. We zijn een arm land. De wederopbouw zal grote offers vragen.

Heel Nederland zal zeer hard moeten werken en dan zal er slechts een zeer sober bestaan overblijven. Nadat minister Mansholt had gewezen op het uitvallen van Duitsland als grootste afnemer, betoogde hij dat de landbouw moet komen tot verlaging van zijn productiekosten, zodat de producten zo goedkoop mogelijk verkocht zullen kunnen worden. Dan zullen we af-zetgebied kunnen vinden. Het departement van Landbouw werkt momenteel reeds aan een ontwikkelingsplan voor de landbouw voor 10-15 jaar, ten einde de landbouw te rationaliseren.

Bij het noodzakelijke verstevigen van het agrarisch fundament stuiten we op **het probleem der kleine bedrijven**. Deze produceren nu eenmaal duurder dan de grote. Deze bedrijfsvorm moet daarom speciaal gerationaliseerd worden door verkaveling grondverbetering en mechanisatie. Plannen hiervoor zijn reeds in voorbereiding.

Als de schaarste over twee, drie of vier jaar overgaat in meer overvloed zal de landbouw van de overheid bescherming mogen verwachten in de vorm van het stellen van redelijke prijzen.

Beroep op de boer

De lonen in de landbouw zijn meer gestegen dan waar ook, aldus vervolgde de minister; met de stijging van 140 pct. is echter veel goedge maakt van wat zij jarenlang heeft geleden. Hij stelt echter ook hoge eisen. Wat de prijzen van de akkerbouwproducten betreft, hier is een kleine verlaging ingetreden. Het is echter absoluut noodzakelijk, dat de regering een straf loon- en prijsbeleid voert. Slechts een evenwichtig beleid kan ons uit de moeilijkheden helpen. De minister besloot zijn rede met een beroep op de voorgangers in de landbouw om een zeer verantwoordelijk standpunt in te durven nemen, zoals de vakorganisaties bijvoorbeeld hebben gedaan door zich achter de regering te stellen. Wij zijn er van overtuigd, dat de boeren niet achter zullen blijven om ook hun aandeel te leveren in de opbouw van Nederland.

[.....]

Persoverzicht

Boter- en melkgebruik in 1939 en 1946

Dikwijls vraagt men zich af, aldus *Economische Voorlichting*, waarom het vetrantsoen nog zoo beperkt blijft. „Men redeneert dan als volgt: In Nederland is de veestapel thans ongeveer 80 pct, van dien van vóór den oorlog. Toen exporteerden we ongeveer de helft van de geproduceerde boter en hielden nog genoeg over om vrij het binnenland te verknopen. Bovendien was de melk niet gerantsoeneerd. Aangezien er thans geen boter uitgevoerd wordt zou er dus voor het binnenland meer dan voldoende moeten zijn.

Tot zover deze redenering: nu de feiten, zoals ze uit de cijfers zijn af te lezen:

In 1939 was de totale melkproductie 5.411.694 ton en in 1946 3.554.000 ton. Dit is al een heel wat groter verschil dan dat tussen de vóóroorlogse veestapel en dien van nu. De oorzaak van de geringere melkgift is in de eerste plaats de schaarste aan krachtvoer en ten tweede het feit, dat een groot gedeelte van den veestapel jongvee is.

De melkdistributie vermindert het melkverbruik niet zoo drastisch als men geneigd is aan te nemen. Deze distributie heeft vooral ten doel de consumptiemelkvoorziening te verzekeren. In 1939 werd 1.375.686 ton als consumptiemelk gebruikt, in 1946 was de hoeveelheid gestandaardiseerde melk maar weinig minder, nl. 1.296.100 ton

Ondanks het feit, dat door de standaardisatie een hoeveelheid melkvet aan de consumptiemelk onttrokken werd, bedroeg de boterproductie in 1946 nog niet de helft van die in 1939, n.l. 52.700 ton (tegen 108.532 ton in 1939). Door het ontbreken van export in 1946 kwam in dat jaar evenwel meer boter (namelijk de gehele 52.000 ton) in de binnenlandsche consumptie dan in 1939. In laatstgenoemd jaar werd 56.259 ton boter uitgevoerd en in het binnenland 49,894 ton geconsumeerd.

Wanneer men nu weet, dat in 1939 in Nederland 65.741 ton margarine werd gebruikt en in 1946 66.600 ton, dan lijkt het inderdaad alsof distributie van boter en margarine overbodig is. Maar in 1939 gebruikten we bovendien 50.279 ton spijsoliën en -vetten in anderen vorm dan margarine en die producten zijn thans nagenoeg niet voorhanden: voor zover ze er zijn worden ze naar keus in plaats van margarine beschikbaar gesteld. Dat betekent dus in ronde cijfers, dat we nog èèn vierde van het vooroorlogse totale vetverbruik te kort komen. Alleen door een straffe distributie kon de productie van spijsvetten op dit peil gehandhaafd blijven ten koste van de voorziening met vetten en oliën voor technische doeleinden.”

***Landbouwschap* moet verantwoordelijkheid overnemen** ¹⁹

H. D. Louwes: 'richtprijzen onvoldoende'

veertigduizend kleine boeren in hun bestaan hecireigd

In een gisteren te s'-Gravenhage gehouden persbijeenkomst heeft de heer H. D. Louwes, voorzitter van de *Stichting voor den Landbouw*, een uitvoerige beschouwing gegeven over de Nederlandse landbouw.

In zijn rede wees de heer Louwes er op, dat de georganiseerde landbouw in ons land klaar staat, een belangrijke vernieuwing in ons staatsbestel te helpen verwerkelijken, n.l. over te gaan tot het doen functionneren van een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, het z.g. Landhouwschap.

In de Stichting voor de Landbouw werken de drie boeren- en de drie landarbeidersorganisaties samen. Bij hen is overeenstemming aanwezig over de gedachte, dat zij als landbouwbedrijfs-genoten de verantwoordelijkheid voor de orde in eigen bedrijfstak op zich moeten nemen. Zij denken daarbij zowel aan de lonen en andere sociale verhoudingen, als aan datgene wat tot nu toe steeds als overheidstaak is beschouwd.

De heer Louwes waarschuwde in dit verband voor het dreigende gevaar, dat de taak, die op de schouders van de overheid is gelegd door de ordeningmaatregelen voor het gehele bedrijfsleven, voor de overheid te zwaar dreigt te worden en een gevaar gaat betekenen voor het goed functioneren onzer democratische staatsinstellingen. De ministers zijn overbelast met werk. Een groot ambtenaren-apparaat, aldus de heer Louwes, dreigt zijn daadkracht door zijn omvang en bureaucratie te verliezen.

Wanneer het nu mocht gelukken, in wezen op dezelfde wijze als de zorg voor het waterschapswezen in beginsel niet op de overheid berust, maar op de met publiek-rechtelijke bevoegdheid beklede organisaties der belanghebbenden, waterschappen den georganiseerden landbouwbedrijfs-genoten de verantwoordelijkheid te laten voor de orde in eigen huis, dan zou daarmee de overheidstaak ontlast worden.

Door de zeer aanzienlijke stijging van de bevolking in Nederland zijn wij - zo verklaarde de heer Louwes - gedwongen een intensieve landbouwproductie na te streven. Intensive landbouwproductie is evenwel naar verhouding duur. Toch bewegen zich de prijzen van sommige landbouwproducten in ons land op ongeveer het niveau van de wereldmarktprijzen.

De kostprijsberekeningen van het *Landbouw Economisch Instituut* hebben aangetoond, dat de door de regering vastgestelde richtprijzen voor de landbouwproducten onvoldoende zijn, ja zelfs beneden de kostprijs van bepaalde producten liggen. Deze te lage prijzen kunnen door de landbouw niet worden aanvaard, aldus de heer. Louwes. In dit verband wees spreker op de moeilijke positie van ongeveer 40.000 kleine boeren in ons land, die in hun bestaan ernstig bedreigd worden

¹⁹ Merk op dat het nog ruim x jaar zou duren dat het *Landbouwschap* zou gaan functioneren! (ZHN.)

Melkprijs voor boeren sterk verlaagd.

Beneden de kostprijs.

Naar wij vernemen is door den Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening bepaald, dat de prijs, die de boeren voor de door hun geleverde melk ontvangen, met ingang van 27 April a.s. verlaagd moet worden tot 14 cent per kg. (100 kg. is pl.m. 97 liter melk). Tot nu toe bedroeg deze prijs 21½ ct. voor directe levering aan slijters en 18½ cent voor levering aan de fabriek, bij een vetgehalte van 3.30 %. Wanneer het vetgehalte, dat 's winters meestal 4% bedraagt, deze zomer beneden de 3.30 % komt, hetgeen niet onwaarschijnlijk is, zullen de boeren nog minder dan 14 cent per kg ontvangen.

Nauwkeurige berekeningen hebben aangetoond, dat de kostprijs zonder ondernemersloon voor de boer, die gehandicapt is door onderbezetting van zijn bedrijf, 16,4 cent bedraagt. Dit betekent, dat hij deze zomer zijn melk ver beneden de kostprijs moet verkopen. Het lijdt geen twijfel of er zal van de zijde van de benadeelden een krachtige oppositie tegen de nieuwe regeringsmaatregel worden gevoerd, die er wellicht toe kan leiden, dat de boeren hun leveranties van melk staken. De naaste toekomst zal leren in hoever zij een dergelijke drastische maatregel noodzakelijk achten.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1947-04-29

De zuivelsteun verlaagd

Zondag a.s. wordt de nieuwe melkprijs van kracht, waarbij de zuivelsteun met 1 cent per kg. verminderd wordt. De oude regeling dateerde van October vorig jaar en was in zijn werking beperkt tot 26 April 1947. Bij het besluit, dat thans de oude regeling vervangt, wordt de eigenlijke melkprijs niet verminderd; deze bedroeg krachtens zuivelwaarde 10,7 ct. per kg. Aangezien deze prijs echter niet voldoende was om de productiekosten te dekken, werd daarboven een toeslag gegeven waardoor de melk 's winters 18 cent opbracht en zomers 15 cent met een jaargemiddelde van 16 cent. Thans zal dit jaargemiddelde worden teruggebracht tot 15 cent. Om deze gemiddelde prijzen te bereiken moest uit het landbouwcrisisfonds een toeslag worden gegeven van 7,3 cent op de wintermelk en van 4,3 cent op de zomer melk. Deze toeslag werd niet doorberekend in de kleinhandelspreizen en een vermindering ervan heeft dan ook geen enkele invloed op de prijzen, die de verbruiker betaalt.

Het is alleen bezuiniging op de uitgaven van het landbouwcrisisfonds. De zomer melk zal dus thans met 14 cent betaald worden. Hoe de winterprijs zal worden is nog niet te voorzien. Dat er naar gestreefd is de zuivelsteun te verlagen is begrijpelijk. De subsidies op de levensmiddelen kosten honderden miljoenen per jaar en daarvan neemt de zuivel alleen een bedrag in beslag, dat wel dicht bij de 200 dan hij de 150 miljoen zal liggen, en het merkwaardige is, dat het stelsel van toeslag per kg. de steun hoger maakt naarmate de productie toeneemt.

Wanneer thans de steun met een cent verlaagd wordt en daarmee in totaal zoo ongeveer 35 miljoen gulden per jaar minder wordt, kan dat voor een deel worden ingehaald door een toename van de melkproductie. Eén cent per kilo betekent over het gehele land één miljoen

gulden per 100 miljoen kg. melk. De huidige raming van de productie is zoo ongeveer 3500 miljoen kg. per jaar.

Het Dagblad, 1947-05-10

Uitvoer van boter

Van officiële zijde wordt volgens A.N.P. medegedeeld: Boter, dat voor den oorlog een belangrijk Nederlands exportproduct was, kan na den oorlog door de binnenlandse vetpositie onmogelijk worden uitgevoerd. Daar het echter wenselijk is dat op de wereldmarkt de herinnering aan de Nederlandse boter bewaard blijft, heeft de regering voor dit jaar de uitvoer van duizend ton boter naar tropische landen, Turkije en Griekenland toegestaan, waarvan voorlopig vijf-honderd ton is vrijgegeven. Als voorwaarde is gesteld, dat de betaling in ponden of dollars geschiedt, behalve voor West-Indië, dat in guldens kan betalen. De mogelijkheid van boterexport naar Nederlands-Indië wordt overwogen.

Heerenveensche Koerier 1947-06-23

Onze Zuivelexport gaat vooruit!

**Dit jaar één miljoen KG. boter en veertien miljoen K.G. Kaas naar het buitenland
Het sprookje van de Engelse boter-goodwill**

Daar het de veehouderij niet onverschillig kan zijn, te weten, waar onze zuivelproducten blijven en zeker niet, nu ook de export weer een woordje gaat meespreken, hebben we ons om voorlichting gewend tot enkele vooraanstaande mensen op zuivelgebied, alsmede tot de Frico te Leeuwarden. Men heeft ons zeer bereidwillig over de stand van zaken ingelicht, inlichtingen, die ons tot enkele beschouwingen nopen.

Het ene miljoen kilo boter, dat de Regering nu voor export heeft vrijgegeven, betekent bij het kwantum van vóór de oorlog nog niet veel, en is dan ook nog niet meer dan vlagvertoon. Deze export gebeurt gelukkig nu niet onder zodanige voorwaarden, dat er geld bij moet, integendeel, hij geschiedt tegen productieprijzen en is op dit moment lonend te noemen.

De TOEKOMST van onze BOTEREXPORT lijkt echter NIET ZO ROOSKLEURIG en verwacht mag dan ook worden, dat het vroegere peil niet dadelijk weer bereikt zal zijn. Over het hoe en waarom hieronder meer.

Hoewel de Nederlandse vetpositie nog verre van fraai is - een beeld dat in de meeste landen der wereld gelijk is - heeft de regering toch gemeend dat de tijd weer gekomen is, onze boter op de buitenlandse markt te laten zien. Ze heeft daartoe voor dit jaar een kwantum vrij gegeven van één miljoen kilogram, welk kwantum buiten Europa naar elk willekeurig land mag worden geëxporteerd, behalve naar Amerika en Canada, en binnen Europa alleen naar Griekenland, Turkije en Malta.

Als men die spreidingsmogelijkheid bekijkt, begrijpt men onmiddellijk dat dit vrijgegeven kwantum inderdaad nog niet veel meer betekent dan enig vlagvertoon, een mogelijkheid om in de running te blijven en een waarborg, dat we niet worden vergeten.

De boterprijs.

Zoals men weet, bedraagt de binnenlandse prijs voor 1 kg boter f 2.60, hetgeen ver beneden de productieprijs is, zodat de regering hierop steeds geld moet toebetalen. Voor de export is nu de gezonde maatregel ingevoerd, dat men door een heffing behoorlijk aan zijn productieprijs komt, zodat onze boter, inclusief verpakking en vracht op ongeveer f 5 per kg komt.

Binnen Europa zijn het vooral Griekenland en Turkije die onze aandacht hebben, vooral eerstgenoemd land, daar Turkije ook boter betreft van Australië. Griekenland verwacht geld uit Amerika en heeft dringend behoefte aan boter. Helaas is het geld uit Amerika er nog niet maar dat komt dan nog wel, hoewel er ook al weer geruchten gaan, dat Amerika aan Griekenland niet zal toestaan om een deel van dit geld voor boterinkoop van Nederland te besteden. Zoals men ziet, eenvoudig is alles nog niet!

Het zal zijn opgevallen, dat hierboven in het geheel geen sprake is van export van boter naar Engeland. Gezien de voorgeschiedenis, is het de vraag of we daar wel rouwig om moeten zijn.

Denemarken weer onder de prijs.

Na de bevrijding wierp Denemarken zich weer dadelijk op de Engelse markt en met succes, want men leverde als vroeger beneden kostprijs, zodat de Deense burger weer mocht betalen voor de goede en goedkope boter van de Engelse huisvrouw. Denemarken, dat een handels-overeenkomst heeft met Engeland, mag nu zijn boter goedkoop leveren en betaalt het volle pond voor de producten die het terugkrijgt. En het is behoorlijk gebonden, daar het een bepaald kwantum boter aan Engeland moet leveren. Daarnaast mag men een bepaalde hoeveelheid aan andere landen leveren, doch komt men daar boven uit, dan moet Engeland daarvan weer de helft hebben!

Vóór de oorlog hebben we ook voor Nederland de situatie gehad, dat we de boter voor een prikje naar Engeland exporteerden. Er waren er, die meenden dat we op die wijze onze markt daar moesten behouden, om goodwill te kweken. De feitelijke situatie was echter zo, dat behalve in Schotland, de gemiddelde Engelsman onze boter niet kende, omdat deze gewoon als mengproduct gebruikt werd en verwerkt met Nieuw-Zeelandse, Finse en Poolse boter naar de consument ging. Dit was niet het geval met de Deense boter. Daarnaar bestond in de winkels inderdaad vraag en hier had men dus in zekere zin goodwill, wat echter voor het moment - gezien de bovengeschetste gang van zaken - geen glorierijke positie is.

De thans met onze boter gevolgde koers - hoewel het kwantum nog bescheiden is - geeft dan ook meer voldoening.

Om met onze boter weer op een vooroorlogs peil te komen, zal de melk-productie in de aller-eerste plaats moeten stijgen, want daarmee liggen we nog 25 procent beneden het vooroorlogs kwantum. Natuurlijk speelt daarnaast onze vet-, vlees- en oliepositie ook een voorname rol en dan daarnaast weer de aanvoer van krachtvoer en kunstmest. Bij dit laatste is men vrijwel aangewezen op Amerika en ook Canada en daar is men niet bepaald scheutig met de levering van deze producten, omdat men ziet aankomen dat men daardoor de concurrentie in de hand werkt....! Het bereiken van het vooroorlogse peil zal dan ook alle hens aan dek vragen.

Hoe staat het met de kaasexport?

Wat de kaasproductie betreft, het besluit is gevallen de 20 + niet meer aan te maken, ook niet voor binnenlands gebruik. „Er zijn er,” aldus b.v. de heer Nijholt, directeur der Frico, „die er anders over denken, maar mijn mening is: beter iets minder van het goede, dan iets meer van het slechte; U kent ze nog wel, zeker, die plakjes, die zo taai als leer waren.”

Voor uitvoer van de kwaliteitsproducten - 40 + en volvet - is dit jaar bestemd een kwantum van 14 miljoen kilogram, waarvan 4 miljoen volgens handelsovereenkomst naar Engeland moet. Dit kwantum voor Engeland loopt dan ook over het **I.V.Z.**, dat ook de betaling regelt. Over de prijs, die we voor deze kaas in Engeland maken, laat de regering zich niet uit. De veronderstelling, dat we, wat dit betreft, ongeveer in dezelfde positie verkeren als Denemarken met zijn boter, lijkt dan ook niet zonder grond te zijn! Want ook overigens is het zó, dat, wanneer we boven een export komen van totaal 14 miljoen kg, we verplicht zijn van het meer uitgevoerde de helft aan Engeland te leveren. Dat is dus in principe precies zoals met Denemarken.

Leeuwarder Courant, 1947-06-25

Groote plannen van Minister Mansholt

Tijdens de jaarvergadering der Zeeuwse Landbouwmij. te Middelburg heeft de heer S. L. Mansholt, minister van *Landbouw en Voedselvoorziening*, een rede gehouden, waarin hij o.m. een zes-jarenplan voor de landbouw aankondigde.

Aan zijn rede te het volgende ontleend.

Ook 1948 zal een moeilijk jaar zijn. De uitkomsten van 1946 voor wat betreft de productie was gunstig: de opbrengst bedroeg ongeveer 99% pct. van die van 1939. Het evenwicht tussen productie en consumptie is verbroken en dit is een voorwaarde voor een internationale economische crisis. De verdienste van het **plan-Marshall** is dat de „have not” staten in de gelegenheid worden gesteld om aan het economisch wereldverkeer deel te nemen. De Nederlandse landbouw moet zorgen door de opvoering van de rentabiliteit der bedrijven en het afleveren van producten van goede kwaliteit te kunnen controleren.

Daartoe is in voorbereiding een zesjarenplan tot ontwikkeling van de landbouw. Deze plannen zullen dit jaar bij de begroting aan de Staten-Generaal worden voorgelegd.

Het plan voorziet in de uitbreiding van het landbouwonderwijs, verbetering der voorlichting, uitvoering van cultuur-technische werken ter verlaging van de productiekosten, en een vergaande mechanisatie.

130.000 ha zullen onder ruilverkaveling komen. 30.000 ha krijgen een betere ontwatering en 25.000 ha zullen worden her-ontgonnen, wat een zuivere landwinst betekent van 40.000 ha en een deviezenbesparing van f38.000.000 per jaar. De mechanisatie voorziet in 15.000 tractoren en 5000 aardappelpootmachines, 2000 aardappelrooimachines e.d.

Alleen de tractoren betekenen ten opzichte van de paardentractie een deviezenwinst van 16.000.000 per jaar. De agrarische politiek der regering is gericht op waarborging van een re-

delijk bestaan in de landbouw voor boeren en landarbeiders. Tenslotte wees de minister op de mogelijkheid van een agrarische politiek in het kader van Benelux.

Leeuwarder Courant, 1947-09-23

‘De riem wat strakker’

Gezien het feit dat op de jongste F.A.O.-conferentie geconstateerd moest worden, dat tengevolge van een reeks van omstandigheden, waaronder de extra strenge winter en de catastrofaal droge zomer wel de voornaamste zijn, er in de komende winter in verscheidene landen van Europa en Azië honger zal moeten worden geleden, doen de aankondigingen van Minister Mansholt over de beknotting der voedselrantsoenen in ons land waarlijk nogal mak aan.

In de Troonrede was, naar we in ons commentaar op dit stuk reeds deden opmerken, op die verlaging gezinspeeld, en sedertdien heeft men zich, gelukkig niet te lang, kunnen verdiepen in speculaties omtrent de mate waarin het Nederlandse volk zich de buikriem strakker zou moeten aansnoeren. Ze kunnen bezwaarlijk met minder rekening hebben gehouden dan nu openbaar is geworden.

Zeker, voor hen, die nu reeds moeite hebben om met hun broodrantsoen uit te komen, is een vermindering van ongeveer 9 pct. een nieuwe beproeving. Maar men kan het ook zó zien, dat het slechts één behoorlijke boterham per dag behoeft te schelen, en dat klinkt dan niet zo erg. Bovendien heeft de ervaring in de oorlog geleerd, dat men zijn brood-tekort in niet onbelangrijke mate met aardappelen kan aanvullen, waaraan geen tekort schijnt te bestaan. Tenslotte, wat deze aangelegenheid betreft heeft de Minister zich kunnen onthouden van de mededeling dat, waar men minder boterhammen kreeg, de behoefte aan boter om er op te smeren automatisch ook geringer zou zijn. Met andere woorden, van een verlaging van het - niet overdadige - vetrantsoen is geen sprake.

Gezien de geringe melkproductie als gevolg van de droogte kon een verlaging van het melk- rantsoen verwacht worden: ook deze is echter zeer gematigd. En wat we aan vlees tijdelijk meer krijgen, zullen we aan kaas, eveneens tijdelijk, moeten missen. Of, wanneer het opsouperen van de koeien die we niet meer voeden kunnen ten einde is, het kaasrantsoen weer geheel in zijn vroegere omvang kan worden hersteld, kon de minister niet met zekerheid zeggen, maar er zou naar gestreefd worden.

Zo komt een reeks van rampspoedige seizoenen, welke onze graanoogst met een kwart verminderde, het Nederlandse volk te staan op nog niet het tiende deel van zijn broodrantsoen en een klein beetje melk, en de heer Mansholt verklaarde daarbij nog uitdrukkelijk, dat deze vermindering slechts een voorzorg is, teneinde te vermijden, dat men later voor de noodzakelijkheid van veel drastischer beperkingen zou komen te staan. Waaruit men dus zou mogen afleiden, dat de regering meent, door middel van deze beperkingen het Nederlandse volk door de moeilijkste winter sedert den oorlog heen te kunnen helpen.

Velen hebben deze zomer buitenlandse gasten gehad en zij hebben de verrassing kunnen constateren, waarmee deze onze rantsoenen vernamen. Vooral de Engelsen en de Fransen oordeelden de voeding, alles door elkaar genomen, beter dan bij hen. Maar ook de Zwitsers moesten erkennen, dat zij het niet veel beter hadden, en dan zwijgen we maar van de andere landen van ons werelddeel, waarmee we minder aanraking hebben, maar waarover we zo het een en ander te lezen krijgen, dat iedere aanvechting om hen te benijden wel doet vergaan.

We willen niet beweren, dat onze rantsoenen voldoende waren, en dus nog minder, dat ze het van de winter zullen zijn. De vermenging van ons brood met 5 pct. aardappelmeel zal aan de toch al niet beste kwaliteit ervan zeker geen goed doen en het zou, in het algemeen genomen, wel zo aangenaam geweest zijn, indien we in de derde winter na de oorlog nu eens wat beter gevoed zouden worden en wat minder beslommering met „de bonnen” gehad zouden hebben.

Een der oorzaken van de te geringe arbeidsproductiviteit van ons land ligt nog steeds in de onvoldoende voeding, en waar slechts vergroting van de productie ons uit de misère kan helpen, is dit alles niet bevredigend. Heel bedenkelijk is het ook, dat de beperking onzer voedselvoorziening met het aangegeven minimum, gekocht moet worden met een vermindering onzer export, hetgeen niet alleen minder deviezen - met alle aancliffe van dien - maar ook minder kanssen voor het kweken van „goodwill” op de buitenlandse markten, waarvan wij het in de toekomst toch moeten hebben, betekent.

Maar hoe breed men al dit ongerief ook wil uitmeten - en er is geen reden om schuilevinkje te spelen - erkend moet worden dat, wanneer het bij de beperkingen blijft welke de Minister van Landbouw heeft aangekondigd. Nederland niet zal mogen klagen over de mate, waarin het te dragen krijgt aan het rampspoedige wereldtekort aan voedsel dat met name Europa en Azië voor zulke ontzaglijke problemen en zulke sombere vooruitzichten stelt.

W. E.

Leeuwarder Courant, 1947-10-15

Rantsoenverlaging voorlopig onherroepelijk

Misschien koek, beschuit en biscuits weer op de bon

(Van onze Haagse correspondent)

Kort na de plechtige eedsaflegging door Prinses Juliana in de Ridderzaal kwam reeds de Tweede Kamer bijeen o.a. om de interpellatie af te doen van de heer G. Wagenaar (C.P.N.) betreffende de verlaging van de rantsoenen voor brood, melk en kaas. Dat was wèl een hevig contrast met nog geen uur tevoren!

De interpellant had niet veel tijd nodig om te betogen, dat die verlaging ongedaan moet worden gemaakt, omdat z.i. het voorradige voedsel niet rechtvaardig wordt verdeeld en wie maar

geld heeft, zich alles via zwarte handel, restaurants of broodjeswinkels kan verschaffen. Onze regering zou „kanonnen voor boter” en „vaandels voor brood” begeren en zegt, dat onze voedseltoestand geen reden tot ongerustheid geeft, hetgeen de heer Wagenaar bestreed, uitroepend, dat een mens minstens 3900 calorieën per dag nodig heeft en nu officieel nog minder dan 2075 - d.i. het aantal vóór de verlaging - krijgt.

Laat de minister eens proberen van de bonnen en van *f*40 per week te leven, aldus de interpellant verzekerend, dat onze volksgezondheid wordt bedreigd en dat er van „herstel en vernieuwing niets terecht komt en nog veel minder van een rechtmatige verdeling der armoede”. De heer Wagenaar hekelde het feit, dat er nog voedingsmiddelen zonder bon verkrijgbaar zijn als koek, beschuit, biscuits, peulvruchten; hij wilde die artikelen weer doen distribueren. Als ook in circulatie brengen der patentbloem, welke nu alleen maar in de dure luxe-broodjes verwerkt wordt.

Minister Mambelt antwoordt.

De minister van Landbouw, ir. S. L. Mansholt, antwoordde koel en zakelijk. Hij wees op de wereldvoedseltekorten en noemde het onjuist om te zeggen, dat bij ons tekort is ontstaan door gebrek aan deviezen. De importen zijn beperkt door internationale bepalingen en meer kopen is dus onmogelijk. De minister noemde het moeilijk steeds alle voedingsmiddelen in distributie te brengen en vond, dat Nederland in de wereld nog een gelukkig figuur slaat op voedselgebied. Hij ergerde zich kennelijk aan de mening van de interpellant alsof de regering maar willekeurig te werk gaat.

Wel verklaarde ir. Mansholt, dat het niet onmogelijk is, beschuit, koek of biscuits weer in distributie te brengen en als zulks nodig is zal dat ook gebeuren.

En wat de restaurants en broodjeswinkels betreft, de minister verzocht geen overdreven voorstelling van zaken te geven, want slechts 2,10 pct. van het brood gaat naar de Horeca-bedrijven. Ook inzake het patentbloem bleek de bewindsman niet tot toegeven geneigd: bijmenging in het gewone brood zou de prijs weer doen stijgen en daarbij: heus niet alleen de welgestelde eet kleine broodjes, vond de minister, iedereen neemt de gelegenheid gaarne te baat om eens enige variatie te hebben, vond ir. Mansholt, die voorts de genoemde cijfers over de calorieën niet juist noemde en erop wees dat ook de Voedingsraad de noodzaak der rantsoenverlaging inziet, hopen, dat geen verdergaande maatregelen nodig zijn.

De minister besloot met te verzekeren, dat „honderd procent rechtmatige verdeling” onmogelijk is en het technisch uitgesloten moet worden geacht allerlei kleine artikelen maar dadelijk weer op de bon te doen. Maar wel wordt alles gedaan om een rechtmatige verdeling der aanwezige voedingsmiddelen te waarborgen.

[.....]

Voorzitter FNZ. Mr dr J. Linkhorst Homan over:

De internationale zuivelsituatie

Nieuw Zeeland een groteconcurrent

Wij hoorden toevallig, dat vóór enige dagen te Londen een persconferentie heeft plaats gevonden van de internationale zuivel-organisatie, waarbij Nederland o.a. vertegenwoordigd is geweest door mr dr J. Linthorst Homan. Deze is zo vriendelijk geweest om ons op ons verzoek het een en ander te vertellen.

Bijna alle landen kennen coöperatieve en particuliere zuivelfabrieken, zij het in onderling zeer uiteenlopende verhoudingen. In sommige landen is bijna alles coöperatief, in andere is bijna alles in particuliere handen. In Nederland is deze verhouding ongeveer 66-34 procent. De coöperatieve fabrieken zijn ondergebracht in de Algemene Nederlandse Zuivelbond (F.N.Z., 434 fabrieken, 160.000 boeren), de particuliere in de V.V.Z.M., terwijl daarnaast nog de Bond van Kaasproducenten bestaat. Deze drie organisaties zijn verenigd in een nationaal comité van de internationale bond; van dit comité is mr Linthorst Homan - evenals van de F.N.Z. - voorzitter en als zodanig is hij ook bestuurslid van de internationale bond.

Driedelinge werkzaamheid

Deze organisatie heeft een driedelinge werkzaamheid, n.l. het onderhouden van een regelmatig contact tussen de landen op economisch-, technisch- en commercieel gebied, het eens per jaar bijeenkomen van afgevaardigden - spoedig hoopt men een dergelijke bijeenkomst ook eens in ons land te kunnen houden - en het om de zoveel jaren houden van een wereldcongres voor zuivel, hetwelk in 1949 te Stockholm zal plaats vinden. De voorbereidingen daarvoor zijn reeds in volle gang en ook uit Nederland bestaat hierover reeds geregeld contact met de Zweden.

Een sterke ontwikkeling elders

Op onze vraag hoe de zuivelpositie in de verschillende landen er voor ligt, antwoordde mr Linthorst Homan, dat de oorlog de verhoudingen sterk veranderd heeft. „Er zijn veel landen, die reeds vooraan stonden en zich in oorlogstijd nog sterker ontwikkeld hebben. In Zweden heeft een totale reorganisatie plaats gevonden. Dan is er een sterke ontwikkeling in Denemarken, terwijl er een geweldige ontplooiing heeft plaats gevonden in Nieuw Zeeland, dat het grote voordeel heeft de koeien niet alleen dag en nacht, maar ook 's winters en 's zomers buiten te kunnen houden, waardoor de onkosten zéér laag zijn. En dan is nog maar een klein gedeelte van de natuurlijke groenlanden in Nw. Zeeland in gebruik.”

NvhN 1947-11-19

F.N.Z. protesteert tegen verhoging boterprijs

In de jaarvergadering van de Bond van Zuivelfabrieken in Friesland werd meegedeeld, dat de Minister heeft laten weten, dat de terugwerkende kracht over de afgelopen zomermelkprijs niet in overweging kan worden genomen. De vergadering besloot in een motie de Algemene Ned. Zuivelbond te verzoeken, met klem bij de Raad van Ministers aan te dringen op uitbetaling van de hogere melkprijs, ook voor de periode Mei 1947 tot Mei 1948, opdat het veehoudersbedrijf weer lonend wordt.

De Minister heeft laten weten, dat de terugwerkende kracht over de afgelopen zomermelkprijs niet in overweging kan worden genomen. De vergadering besloot, in een motie de Algemene Ned. Zuivelbond te verzoeken, met klem bij de Raad van Ministers aan te dringen op uitbetaling van de hogere melkprijs, ook voor de periode Mei 1947—Mei 1948, opdat het veehoudersbedrijf weer lonend wordt.

Het ligt in de bedoeling, de consumentenprijzen voor boter, kaas en consumptiemelk te verhogen, daar de Regering de consumentensubsidies niet wenst te verhogen. De boterprijs zou diensgevolge met bijna een gulden per kilogram worden opgevoerd, zodat dit voor de gemiddelde consument een luxe-product zou worden. De F.N.Z. heeft daarom bij de Minister ernstig bezwaar tegen deze verhoging van de boterprijs gemaakt.

Mr Linthorst Homan voegde daaraan toe, dat ook Amerika - dat, naar men hoopt, met Rusland voor het wereldcongres in 1949 ook tot de internationale organisatie zal zijn toegetreden - sterke vooruitgang toont. Daar valt vooral het enorme melkgebruik per hoofd van de bevolking op. Nederland staat in dat opzicht nagenoeg onderaan, in elk geval achter de V.S., Canada, Engeland, Denemarken, Noorwegen, Zweden en Zwitserland, hetgeen los staat van de distributie, omdat de situatie er reeds zo lag bij de melkstroom vóór de oorlog.

Hoe ligt de positie van ' Nederland nu?

Via de eveneens ontwikkelde landbouw in Engeland kwam het gesprek op Nederland, waarbij mr Linthorst Homan de volgende punten aangaf over onze positie:

1e. De ontwikkeling in vele andere landen ging in de jaren 1939-1945 snel vooruit.

2e. Nederland heeft minder melk dan vóór de oorlog, omdat er minder vee is, landerijen in de bezettingstijd verwaarloosd zijn, er minder veevoeder en kunstmest is. Bovendien hebben we in 1947 een droge zomer gehad, waardoor de omzet aan sommige fabrieken in het Oosten van ons land niet meer dan de helft van het vorige jaar bedroeg.

3e. De meeste fabrieken hebben door slijtage geleden en ook hebben zij nog niet de modernste machines kunnen aanschaffen.

4e. De internationale markt is door de bezetting voor ons afgesloten geweest en Duitsland is uitgevallen.

5e. Onze productiekosten zijn door onze sterke bevolkingscijfers en door onze goede sociale maatregelen, zeer hoog.

Zo ligt de situatie er dus voor en de conclusie is, aldus mr Linthorst Homan, dat Nederland op korte termijn moet onderzoeken, hoe er gemoderniseerd kan worden en gerationaliseerd (verzorging graslanden, doelmatige inrichting van het fokwezen, moderne methode melkwinning), hoe het melkvervoer gemoderniseerd kan worden (vrachtauto) en of er....

concentratie van fabrieken? kan plaats vinden. Hierbij zou het de kwestie zijn een technische rationalisatie door te voeren, maar toch niet een zodanige, dat de coöperatieve boeren de fabrieken niet meer als hun eigendom zouden beschouwen.

De situatie moet afzonderlijk bekeken worden voor boter, kaas, gecondenseerde melk en melkpoeder, alsmede straks voor de nieuwste producten uit melk, waarmede allerhande verbruiksartikelen gemaakt kunnen worden.

En dan is er de vraag, of er, indien er weer voldoende melk zal zijn, ook verse melk uitgevoerd zal moeten worden, maar dat is een kwestie, welke onder de huidige omstandigheden natuurlijk nog niet aan de orde komt. Momenteel hebben we dit belangrijke volksvoedsel nog te veel zelf nodig.

Twee belangrijke punten

Er is op het ogenblik de moeilijkheid dat terzelfder tijd moet worden gedacht èn aan de voeding van ons volk met een hoogwaardig product èn aan verbetering van de deviezenpositie door herovering van internationale markten.

Wat dit laatste betreft, mr Linthorst Homan acht 't de grote vraag of de Nederlandse internationale werkzaamheid nog wel zo zeer als vroeger op de export van boter kan blijven liggen nu door allerhande Nederlandse omstandigheden (hoge onkosten, sociale verplichtingen), onze boterprijs vergeleken met het buitenland hoog is geworden. Het zal z.i. de vraag zijn of niet nog meer dan vroeger de nadruk zal vallen op onze bijzondere kaassoorten en op melkpoeder en gecondenseerde melk.

„Moeten wij onze kaas voor de internationale markt inrichten als massaverbruiksartikel of streven naar specialiteiten, welke in Engeland en Amerika veel opgang maken?” Ook dat wordt bestudeerd.

Boter of margarine

In verband met bovenstaande staat men voor de vraag of men bij de zuivelpropaganda alleen moet wijzen op de hogere voedingswaarde van de zuivel of dat men bij deze propaganda ook moet wijzen op de grote betekenis van de instandhouding van een sterke boerenstand voor het volksleven van elk land. Hierover moet mr Linthorst Homan in 1948 in Kopenhagen rapport uitbrengen.

„Deze week ga ik met de secretaris van de F.N.Z. naar België om met de Belgische boerenorganisatie te kijken hoe bepaalde zuivelvraagstukken liggen in verband met het komende Beneluxsamengaan”.

De moeilijkheden zijn, volgens mr Linthorst Homan groot, „maar onze internationale reputatie is uitstekend en het vertrouwen is volledig, dat dank zij het grote vakmanschap van boeren, landarbeiders, fabrieksdirecteuren en fabrieksarbeiders, die zullen doorzetten, wij er zeker zullen komen”.

Hierbij kan nog worden opgemerkt, dat ook de overheid op volle kracht werkt. De Minister van Landbouw heeft verschillende commissies aan het werk gezet, o.a. voor de vorming van een Rijkszuivelinstituut. Ook ondervindt de Nederlandse zuivelindustrie veel nut van de rapporten van de Directeur van het Zuivelwezen dr Boekel, die veel in het buitenland waarneemt en ook de internationale conferenties bijwoont. Voorts is er door de organisaties in Nederland gezamenlijk een Centrale Zuivel Commissie gevormd welke onder leiding van de heer P. Okkinga te Bedum verschillende vraagstukken in studie heeft.

Hoe zit het met onze boterprijs?

„Hoe zit het met onze boterprijs?’, De vraag was logisch in verband met de voorgenomen prijsverhoging. In antwoord op deze vraag wees mr Linthorst Homan er op, dat de regering ongeveer 500 miljoen gulden per jaar toegeeft op ons distributiepakket, hetgeen betekent, dat, indien de boeren thans de wereldmarktprijzen zouden mogen berekenen, de consumenten eenzelfde bedrag meer zouden moeten opbrengen, hetgeen zou neerkomen op ongeveer f 50.- per hoofd per jaar aan hogere voedseluitgaven.

Bij boter bestaat nu echter juist een uitzondering, daar de Nederlandse boterprijs niet beneden, doch vermoedelijk boven de wereldmarktprijs ligt. „Vermoedelijk’, immers er wordt op de zogenaamde wereldmarkt veel met de boterprijs gemanipuleerd en er is een zeer groot tekort aan voedingsvet in de wereld - het vorige jaar nog ongeveer 4½ miljoen ton! - zodat bij vrije uitvoer en vrije invoer in andere landen onze boter stellig best zijn afzet zou kunnen vinden. Doch ontegenzeggelijk is de Nederlandse boterprijs in vergelijking vooral met Nieuw Zeeland hoog, wat dan ook de reden is, dat de Nederlandse zuivelindustrie koortsachtig werkt om te proberen door rationalisatie en modernisering de prijs te doen dalen, wat echter, gezien de lonen en sociale lasten, niet beneden een bepaald bedrag mogelijk zal zijn. De dagbladberichten over verhoging van de boterprijs hebben de zuivelorganisaties verrast. Een officiële reactie kon onze zegsman hierop nog niet geven.

Een moeilijk jaar neigt ten einde

Nederland strijdt tegen armoede

De omstandigheden, waaronder wij het jaar 1947 afsluiten, zijn nog weinig vrolijk te noemen. De situatie in de wereld is dermate verward, dat ook voor ons land telkens moeilijkheden opdoemen daar, waar men verwachtte, dat de toekomst wat rooskleuriger perspectieven zou bieden.

Bij een terugblik over 1947 blijkt, dat het jaar al direct met grote moeilijkheden inzette, als gevolg van de uiterst strenge winter, welke aan alles en iedereen de zwaarste eisen stelde. Dat de productie hierdoor ongunstig werd beïnvloed, behoeft geen betoog en dat ook de bevolking door een en ander ernstig werd getroffen, evenmin. Dank zij de opofferingen, welke de mijnwerkers zich wilden getroosten, bleef het volk voor ernstige nadelige gevolgen van de koudeperiode gespaard, terwijl ook de industrie, zij het vaak horten, kon blijven produceren.

Kritieke deviezenpositie.

[...] Het was noodzakelijk, dat maatregelen werden genomen, want we waren in 'n situatie gekomen, dat ons kapitaalbezit, in 't buitenland, hetwelk al niet meer ongeschonden was, zou moeten worden aangesproken en wat dit voor gevolgen zou hebben gehad, kan ieder zich indenken, die weet, dat dit lange tijd de kurk zal zijn, waarop we moeten proberen te drijven, zolang we niet in staat zijn van onze eigen productie en van die in de Overzeese Gebiedsdelen te leven. Om de eerste gevaren te bezweren, had de beheerder der lands-financiën het nodig geoordeeld, een deel van het Nederlandse bezit aan dollarwaarden in guldens om te zetten, ter dekking van het tekort op het dollarprogram.

Eén oplossing was slechts mogelijk, zei de de heer Liefstinck: opvoering van onze uitvoer. En dit is het thema dat het gehele jaar door in de handelswereld, zowel als in financiële centra geklonken heeft. Geen minister gaf zijn zienswijze over onze toestand, of hij moest wijzen op het grote belang van de uitbreiding van onze export en daarnaast op vervaardiging van kwaliteitsproducten.

Ook in Friesland was men zich bewust van de noodzakelijkheid hiervan, getuige het feit, dat de zuivelindustrie zich herhaaldelijk met dit probleem bezighield. De toekomst van onze boterexport is niet zo rooskleurig en de verwachting bestaat dan ook, dat het vooroorlogse peil in dezen niet weer zal worden bereikt. De prijzen die op de internationale markt ver beneden onze productieprijs ligt, biedt de grootste belemmeringen voor een weer opbloeien van deze uitvoer. Zou de productie weer op een vooroorlogs peil willen komen, dan zal het noodzakelijk zijn, dat de melkproductie met minstens 25 pCt. toeneemt. En zolang het gebrek aan veevoeder zo groot blijft, als het in het afgelopen jaar was, zal dit welhaast onmogelijk zijn. Hopelijk, dat hierin het volgend jaar eindelijk een flinke verbetering zal optreden. Friesland zal dan moeite kunnen doen zijn oude, stevige positie als boterexporterende provincie te heroveren. Alle hens aan dek!.... zal dan de roep moeten zijn.

Wat de kaasuitvoer betreft, deze was in het afgelopen jaar beter dan men had verwacht. Als gevolg van het feit, dat de aanmaak van 20 plus kaas is stopgezet, werd alleen volvette en 40 plus kaas uitgevoerd. Het kwantum, dat naar het buitenland ging, loonde alleszins de moeite en de verwachting bestaat, dat in de toekomst deze export nog van voornamer betekenis zal worden.

1948

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1947		1.326	3.050 / 3,52	14,79	3.918	65 / 49 / 15	53 / 50 / 0		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

1948		Wikipedia
19-dec. tot 1 jan. '51	Tweede politionele acties in Indonesië, zie ook Marshall-plan waar uit blijkt dat de Verenigde Staten deze hulp aan ons land zou intrekken als dat 'gedoe' daar niet was afgelopen.....	Politionele acties

Provinciale Zeeuwse Courant, 1948-01-03

Heffingen voor landbouw en veeteelt.

Voor het landbouwegalisatiefonds.

Door de minister van *landbouw, visserij en voedselvoorziening* is een heffingsbeschikking uitgevaardigd, welke 4 Januari in werking treedt en krachtens welke de telers van bepaalde landbouwgewassen en **veehouders** ten behoeve van het **Landbouw-egaliseringsfonds** (LEF.) verschillende heffingen zullen hebben te voldoen.

Voor aardappelen, welke aan een aardappelmeelfabriek worden geleverd, bedraagt deze heffing f 0.25 per 1000 kg., voor suikerbieten f 0.30 per 1000 kg., voor pootaardappelen f 0.60 per 1000 kg.

Melkveehouders moeten 2½ cent per 100 kg. betalen. Voor veehouders, die een voor de slacht bestemd rund afleveren (geen kalf) op een slachtveemarkt of slachtplaats, bedraagt de heffing voor klasse A f 2, klasse A f 1, klasse B f 0.75 en klasse C f 0.50 per dier.

In de meeste gevallen wordt de heffing afgehouden van de koopprijs of voor het geval van melk van de toeslag, welke daarop wordt uitgekeerd.

Minister Mansholt spreekt van gematigd optimisme

Geen reden tot ernstige ongerustheid wat betreft de voedselvoorziening

Voedingswaarde aan vetten en vitamine in boter en margarine gelijk

Over de beide zenders Hilversum I en II, heeft de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* gisteravond een radiorede gehouden over de prijzen van onze voedingsmiddelen. Na een korte inleiding besprak minister Mansholt het voedseltekort, dat over de gehele wereld heerst en vervolgens de prijzen.

Bij het bepalen van de prijzen der voedingsmiddelen dient de regering rekening te houden met het internationale prijspeil, dat - zoals u weet - sinds 1939 aanzienlijk is gestegen. Nu hadden wij verwacht, dat na een aanvankelijke stijging, de internationale prijzen enige jaren na de oorlog langzamerhand zouden dalen. Maar de schaarste aan alles wat de mens na zes jaren oorlog nodig heeft. Is ondanks de stijging der wereldproductie nog zo groot, dat deze verwachting niet zo spoedig wordt verwezenlijkt als wij wel hadden gehoopt.

De regering is bij de bepaling van het binnenlandse prijspeil mede afhankelijk van de wereldprijzen. Niettemin kan worden geconstateerd, dat Nederland een eiland van goedkoopte is in een dure wereld. Dit is vooral te danken aan het feit, dat de regering er met kracht naar streeft lonen en prijzen in de hand te houden en er voor te zorgen, dat zij niet op een te hoog niveau komen te liggen en dat er een redelijke verhouding tussen lonen en prijzen bestaat.

Om dus de prijzen van de levensmiddelen zo laag mogelijk te houden, past de regering het verschil tussen de wereldmarktprijs en de binnenlandse consumenten prijs bij uit het **landbouw-egalisatiefonds**.

Dit kost de schatkist jaarlijks honderden miljoenen, een subsidie, die wij verantwoord achten. Wanneer mocht blijken, dat het prijsverschil tussen de binnenlandse markt en de wereldmarkt *stationair* wordt, zou de overheid zich genoodzaakt zien de subsidieregelingen te herzien.

Zouden de prijzen op de wereldmarkt stijgen, dan kan de regering de subsidie zeker niet blijven verhogen, omdat een te ver doorgevoerde subsidiepolitiek toch ook weer de tendens tot inflatie in zich bergt. De prijs van de melk en van de zuivelproducten voor de consument moest worden verhoogd, omdat de prijs, die aan de veehouders wordt betaald voor de melk, met drie cent omhoog is gebracht.

Twee mogelijkheden

Wij moesten kiezen uit twee mogelijkheden, óf wel de verhoging van deze prijzen ten laste brengen van de consument, óf de prijzen voor de consument onveranderd laten en de subsidie uit het landbouwegalisatiefonds met vele miljoenen verhogen. De zorgelijke toestand van 's lands financiën, die geen verhoging van de subsidie met tientallen miljoenen guldens gedoogde, heeft ons tot het eerste moeten doen besluiten.

Samenvattend komt het hier op neer: de melkprijs werd voor de veehouders verhoogd, omdat zij met de oude prijs niet uitkwamen. Deze prijsverhoging werd in de prijs van de melk en van de zuivelproducten voor de consument doorberekend. De subsidie, die de regering op de melk- en zuivelprijzen verleent, bleef dezelfde.

Tegelijkertijd besloten wij om op de boterbon desgewenst margarine verkrijgbaar te stellen, zodat dus degenen, die de boter te duur vinden, margarine kunnen kopen en zich dus toch te-

gen redelijke prijs hun vetrantsoen kunnen verschaffen. Velen onder u geven de voorkeur aan boter boven margarine, omdat boter nu eenmaal beter smaakt.

Nu het evenwel noodzakelijk wat de boterprijs te verhogen, zodat er dus meer margarine geconsumeerd wordt, wil ik er toch op wijzen, dat voor de vetbehoefte van de mens de voedingswaarde aan vetten in margarine en boter gelijk is.

Ook het verschil in vitamine-gehalte hebben wij kunnen ondervangen door de margarine te vitamineren met vitamine a. Vooral in de wintermaanden is het vitamine a-gehalte van de boter laag.

Indien enigszins mogelijk, zullen we de vitaminering na de winter voortzetten Over het smaakverschil zult u voorlopig moeten heenstappen Eerst wanneer onze levensstandaard weer omhoog gaat, zal er op ruimer schaal boter kunnen worden geconsumeerd. Hier wil ik nog bij opmerken, dat er momenteel evenveel boter in ons land wordt gegeten als voor de oorlog.

Wat de export van boter betreft. kunt u gerust zijn. In 1946 is er niets geëxporteerd en in 1947 een klein beetje en dat is nog in hoofdzaak alleen naar de overzeese gebiedsdelen gegaan. Die kleine hoeveelheid is verkocht tegen de volledige kostprijs.

[.....]

Het kaasrantsoen

Wel kom ik nog even terug op de kwestie van het kaasrantsoen. Toen ik eind September tot u sprak, heb ik gezegd, dat het kaasrantsoen weer zou worden verhoogd, wanneer de extra vleesbonnen niet meer zouden worden verstrekt. De hoeveelheid melk, die wij van de veehouders ontvangen, is tegengevallen en wij hebben niet de hoeveelheid melkpoeder kunnen importeren, waarop wij hadden gehoopt. Indien het kaasrantsoen zou zijn verhoogd, zou het melkrantsoen onvermijdelijk verlaagd moeten zijn. En dit was beslist niet verantwoord.

Alles bij elkaar genomen meen ik, dat wij wat de voedselvoorziening betreft, de toekomst met gematigd optimisme tegemoet kunnen zien. Reden tot ernstige ongerustheid is er niet.

Ik heb u in het begin van deze beschouwing al gezegd, dat het een absolute noodzakelijkheid is, dat de regering prijzen en lonen in de hand houdt. Welbewust streeft de regering er dan ook naar het evenwicht tussen lonen en prijzen te behouden en wij zijn zeer kritisch ten aanzien van de vele aanvragen tot prijsverhoging.

Dat wij genoodzaakt waren de voedingsprijzen te verhogen, was dus een gevolg van de verhoging van de melkprijs voor de veehouders en van de internationale prijsverhoudingen. Gelukkig konden echter deze noodzakelijke prijsverhogingen in de voedingssector zoveel mogelijk opgevangen worden door de prijsverlagingen in de andere sectoren van het economisch leven. De regering zal er voortdurend naar streven prijsverlaging tot stand te brengen, waar zulks maar enigszins mogelijk is.

Het publiek begrijpt echter nog niet voldoende, dat het voor het handhaven van het prijspeil nodig is de hand te houden aan de vastgestelde prijzen en dat men zich niet moet laten verleiden tot het betalen van zwarte prijzen om een schaars artikel te bemachtigen.

Op dit punt doe ik dan ook een ernstig beroep op uw medewerking, aldus de minister.

Nieuwe Garantie melkprijs.

Voor de melk, waarvoor sinds November 1947 een voorlopige prijs was vastgesteld, is thans de definitieve prijs bepaald en wel op 18,3 cent kg. melk van 3,3 % vet. Dit zal betekenen, dat de winterprijs op 20 cent gehandhaafd blijft, doch dat de zomermelkprijs, welke ongeveer eind April ingaat op 17,5 cent per kg, melk van 3,3 % vet zal worden vastgesteld. Tenslotte zal de bestaande toeslag voor de in het Westen den lands voor directe consumptie geleverde melk met ongeveer 0,5 cent per kg. melk worden verhoogd. Ook bij deze prijsvaststelling is rekening gehouden met de in te voeren verhoging der basis-uurlonen.

Toeslagen ad f 85 miljoen.

Naast deze prijzen zijn in het bijzonder ten behoeve van bepaalde melkveehouders en van bedrijven op de lichtere gronden de volgende toeslagen gedacht:

- a) Een toeslag van 17 miljoen gulden als compensatie voor de in de zomer 1947 voor vele gebieden, mede door de bijzondere weersomstandigheden onvoldoende geldelijke uitkomsten van de melkveehouderij;
- b) een toeslag van 40 miljoen gulden als compensatie voor de in 1947 onvoldoende bedrijfsuitkomsten van bepaalde bedrijven op de lichtere gronden;
- c) een toeslag van 11 miljoen gulden voor 1948 als compensatie voor de ook in dat jaar nog te verwachten onvoldoende uitkomsten op de lichtere gronden;
- d) een toeslag van 18 miljoen gulden ter ondersteuning van de voor vele bedrijven op de lichtere gronden onvoldoende melkprijs in de periode November 1947 tot eind October 1948.

De wijze, waarop deze totaal 85.000.000 gulden vragende toeslagen zullen worden besteed, zal na overleg met de *Stichting voor de Landbouw* worden bepaald.
(Er komt geen toeslag voor 1946.....).

Groot nieuws in alle couranten uit die tijd: 'Eerste exportboter naar Engeland'

Leeuwarder Courant 1948-03-11

Onze koelhuisboter naar het buitenland

Export ook via Harlingen

Ten gevolge van de verschuiving in de boter-margarine-consumptie door het instellen van de keuzebon en door de wat meevallende productie, is de voor de winter aangelegde voorraad **koelhuisboter** ruimschoots voldoende gebleken voor de behoeften van het vetrantsoen, zo deelt het ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening mede.

Mede met het oog op de komende verse boterproductie moest aan een klein deel van de voorraad **koelhuisboter** een andere bestemming worden gegeven. Deze is thans gevonden in transacties met Engeland en België, voor respectievelijk 2000 en 1000 ton. Een gedeelte ervan zal via Harlingen worden verscheept. Naar wij vernemen, ligt het in de bedoeling nog deze maand met de export te beginnen.

Limburgsch Dagblad 1948-03-19

Eerste boterexport naar Engeland

LEEWARDEN, 18 Maart. — In de Harlinger haven zal Zaterdag a.s. een zending van 350 ton Friese boter naar Engeland verscheept worden. Hiermee wordt de eerste stap weer gezet voor de boterexport naar het Britse rijk.

Nieuwe voorstellen van de Regering inzake toeslagen en richtprijzen

De melkprijzen.

Het volgende probleem, waarvoor de regering zich gesteld zag, was dat van de bepaling van de melkprijs voor de boer.

De regering acht het gerechtvaardigd alsnog een bedrag van f 17.000.000 beschikbaar te stellen als compensatie voor de in vele gebieden onvoldoende geldelijke uitkomsten van de melkveehouderij voor de periode van 28 April tot 27 October 1947. Hierdoor zal de prijsverlaging van 1 ct. weder ongedaan worden gemaakt.

Voor de melk, waarvoor in November 1947 een voorlopige prijs werd bepaald, is thans definitief de gemiddelde jaarprijs vastgesteld op 18,3 cent per kg. Van 3,3 procent vet. Dit zal betekenen, dat de winterprijs op 20 cent gehandhaafd blijft, doch dat de zomermelkprijs, welke ongeveer eind April ingaat, 17,5 cent zal worden. Een compensatie zal worden gegeven voor de bedrijven op de lichtere gronden, voor welke deze prijs in het algemeen onvoldoende is.

De regering stelt hiervoor een bedrag van f 18.000.000 beschikbaar, hetgeen neerkomt op een toeslag van ongeveer 1 cent per kg. melk. Ook voor de bedrijven in het z.g. Westelijk consumptiegebied is een prijs van 18,3 cent in het algemeen onvoldoende. Thans wordt reeds een toeslag gegeven. Het ligt in het voornemen ook deze te verhogen en wel met ongeveer 0,5 cent per kg.

Hepkema's Courant 1948-05-19

Van een spoedige opheffing der vleesdistributie is geen sprake

't Schijnt dat de verslaggever die 's minister Mansholt's rede op de vergadering voor de P.v.d.A. te Markelo versloeg, de minister zeer fantastische dingen heeft laten zeggen, welke absoluut niet geuit waren door Z. Exc. hoge autoriteit.

Het ministerie van Landbouw heeft zich gehaast om rectificaties en tegenspraken voor de pers aan de bieden.

De minister heeft - aldus dit communiqué - als uitgangspunt van zijn redevoering gesteld, dat, hoezeer als gevolg van het Marshall-plan het economisch aspect van Nederland verbeterd moge zijn, onder de tegenwoordige omstandigheden één ding vaststaat: Nederland kan er slechts weer bovenop komen als wij hard werken en sober leven.

[....]

De minister heeft het vraagstuk van de boterexport behandeld in het raam van een uiteenzetting over de melkprijs, die, zoals men weet, lager is vastgesteld dan de melkveehouders hadden gehoopt. Minister Mansholt heeft er op gewezen, dat een nog hogere melkprijs de export van zuivelproducten zal bemoeilijken, waarbij voor boter de kostprijs toch al ongunstig hoog ligt, vergeleken bij de boterprijs in andere boter-producerende landen.

Dat is de reden, waarom de Nederlandse zuivelindustrie zich in de toekomst op de productie van andere zuivelproducten dan boter zal gaan moeten toeleveren, producten, waarvoor wel

goede afzetmogelijkheden mogen worden verwacht. Reeds komt in het thans ingetreden, nieuwe productiejaar (derhalve tot eind April 1949) 10.000 ton boter voor export beschikbaar en het is de vraag, of deze 10.000 ton, die voor het overgrote deel nog gemaakt moeten worden, in verband met de prijsmoeilijkheden afgezet kunnen worden. Dat deze 10.000 ton reeds in koelhuizen opgeslagen zouden liggen, is geheel onjuist; [...]

Over de export van landbouwproducten is gezegd, dat deze in het afgelopen jaar een belangrijke stijging te zien heeft gegeven en dat voor het inmiddels ingetreden nieuwe jaar een verdere stijging wordt verwacht tot ca. 1100 miljoen gulden. [...]

Peel en Maas, 1948-06-05

Minder prettige mededeling .

‘Stinkende’ exportboter naar België

In de vergadering van de *Algemene Ned. Zuivelbond*, waren als gasten ook enige Belgische zuiveldeskundigen aanwezig.

De heer W. Brinkman, het hoofd van het zuivelconsulentschap bij de *Belgische Boerenbond* deed hierbij enige mededelingen over de opheffing van de zuiveldistributie in België (met uitzondering van margarine en importboter) en de gevolgen daarvan. Hij achtte de toestand op zuivelgebied in België sinds 1 Mei, de datum waarop vrijheid op zuivelgebied is ontstaan, treurig. De schommelingen in de prijzen zijn zeer groot geweest.

In Maart leverde Nederland in miljoen kg boter. Dit was koelhuisboter en bleek een zeer onaangename smaak te bezitten, „Haringboter”, noemen onze Zuiderburen deze boter. Op het ogenblik is de uit Nederland geïmporteerde veel beter, doch de Belgen weigeren in dozen verpakte Nederlandse boter en willen alleen vatboter accepteren.

Amerika en Argentinië importeren veel kaas in België, maar men heeft liever de Nederlandse kaas. De vooruitzichten voor kaasexport zijn dus niet slecht.

De heer Zinhorst Homan betoogde naar aanleiding van deze mededeling; dat het ook in Nederland bekend is geworden, dat bepaalde koelhuisboter ongelukkig is behandeld. De verpakking liet te wensen over en de verzending is met de langere weg van de binnenscheepvaart geschied.

Ook de secretaris van de zuivelbond ging op het chapter „haringboter”. in; de factoren, die tot de minder goede smaak hadden geleid waren z.i. onvoldoende getinde werktuigen in de fabrieken en de warme zomer van 1947.

Ter vergadering word verder nog medegedeeld, dat de boterproductie de binnenlandse consumptie overschrijdt, zodat afzet naar het buitenland noodzakelijk is, wil men niet te veel boter in de koelhuizen houden. De export van kaas, gecondenseerde melk en melkpoeder begint steeds meer op gang te komen.

Geen ‘steun’ aan de boeren maar steun aan de consument

De heer Iz. de Bruyne te Sluis vestigt er de aandacht op, dat men vooral in de steden spoedig geneigd is over de vele „steun” te praten, die de boeren zouden ontvangen van de regering. Hij wijst er op, dat van de 87 miljoen gulden, die kort geleden door de regering werd toegestaan voor de boeren, slechts een bedrag van 17 miljoen gulden bestemd is voor hulp aan kleine boeren, terwijl 70 miljoen moet dienen als toeslag op melk en eieren, die men beneden de kostprijs heeft moeten afgeven. In werkelijkheid komt deze toeslag aan de consument ten goede.

Ook hoort men vaak zeggen, dat het bedrag van 548 miljoen gulden toeslag op het distributiekpakket zou dienen voor „steun aan de boeren”. Het is juist andersom. Iedere burger krijgt f 50.- per jaar toeslag op zijn levensmiddelenpakket. De regering noemt weliswaar het fonds, waaruit de toeslag wordt betaald „landbouw-egalisatiefonds”, maar een betere naam zou zijn „consumenten egalisatie-fonds.”

Is het een wonder dat stad en platteland soms tegenover elkaar komen te staan als men zo weinig ingelicht is over de bestemming van de rijks gelden?

Provinciale Zeeuwse Courant, 1948-06-30

17 Mln. nabetaling melkprijs, als f 12.50 per koe.

De regering heeft een beslissing genomen over de uitkering van de 17 miljoen gulden, die bedoeld waren om een nabetaling van gemiddeld 1 cent per kg. melk te geven op de te lage melkprijs van de zomer 1947

De toeslag zal aan de rechthebbende veehouders zo spoedig mogelijk worden uitbetaald op de grondslag van f 12.50 per melkkoe met uitzondering van de melkkoeien die uitsluitend voor zelfverzorgingsdoeleinden worden gehouden, een en ander op basis van de Mei-inventarisatie van 1947. De berekeningen voor de uitkering zijn inmiddels zover gevorderd, dat de aanvang der uitbetaling in de loop van Augustus kan worden verwacht.

[.....]

Leeuwarder Courant, 1948-07-07

Verhaal van een lachende melkboer

Nooit meer bonnen wegbrengen naar de Haniasteeg

„En hoe vindt u het nou, dat de melk vrij is?”

De melkboer, tot wie deze vraag gericht was, keek even verbaasd en toen kwam er een stralende glimlach op zijn gelaat.

„Wij binne nou pas, na zeven jaar, bevrijd: wij binne van de hel in de hemel komen. Het wil me nog niet eens goed aan. Van de werk had ik m’n boekje, waarin ik noteer hoeveel bonnen

ik van m'n klanten te goed heb, nog in de zak en onwillekeurig greep ik er telkens naar en dan dacht ik bij me zelf: lekker mis”.

Dan haalt hij de bonnenmisère nog eens in zijn herinnering. De lange avonden, dat hij met zijn vrouw bonnetjes zat te plakken en te schiften: de tochten naar de Haniasteeg met zijn op-plakvellen; lastige klanten, die altijd meer wilden hebben, want een ander kreeg ook meer. enz.

De handel in boter en margarine had hij al lang aan kant gedaan. De klanten trachtten hem altijd te beduvelen. Hij werd al misselijk, als hij aan bonnen dacht.

„Ik heb er grijs haar van gekregen.”

„De bakkers zien ons al scheel aan, maar ze zegge dat het brood in Augustus van de bon komt.” Opgeruimd draaft de melkboer dan met zijn kar verder bij zijn klanten langs.

Naar wij vernemen heeft het afschaffen van de melkdistributie in het algemeen in Leeuwarden geen vermeerdering in de omzet tengevolge gehad. De kleine gezinnen, vooral die zonder kinderen, nemen wel meer melk. Bij een der melkinrichtingen in de stad constateerde men een lichte verhoging in de gefortuneerde stadswijken, waar een lichte vermindering van de melk-omzet in de arbeiderswijken tegenover staat. Men schreef dit toe aan het feit, dat menig een de neiging heeft - of het misschien als een verplichting voelt tegenover Mansholt - dat te kopen. wat er op de bonnen wordt toegewezen.

De Haniasteeg, voor 1940 een straatje, waar de meeste Leeuwarders nauwelijks weet van hadden, zakt langzaam weer in de vergetelheid weg. Misschien dat over twintig jaar een melkboer nog eens een koude rilling over de rug loopt, als hij de steeg hoort noemen en hij associaties krijgt van bonnen en in de rij staan. Het langzaam uitstervende ras van distributie-ambtenaren - het is in Leeuwarden sinds het hoogtepunt na de bevrijding reeds tot een vijfde geslonken - zal niet langer het mikpunt zijn van revue-artisten en moppentappers en in het distributiekantoor gaan en blijven steeds meer luikjes dicht.

Het aantal distributiekringen, dat oorspronkelijk in Friesland in de dertig liep, is reeds vermindert tot dertien en het zal niet zo heel lang meer dure en dan zijn het er nog vijf.

Nee, de man, die in de Haniasteeg op de fietsen paste, kan elders beter een Jachtveld zoeken, zo hij dat niet reeds gedaan heeft.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1948-11-05

Melkprijs voor 1949, 17½ cent voor de boeren

Op een feestelijke bijeenkomst ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de coöperatieve Zuivelfabriek te Sellingen (Gr.) deelde de voorzitter van de *Prov. Groningse Zuivelbond*, de heer R. Visser, mede, dat minister Mansholt in een onderhoud met vertegenwoordigers van de landelijke *Stichting voor de Landbouw* de nieuwe melkprijs voor de boeren heeft bekend gemaakt. Voor de periode van November 1948 tot November 1949 zal de prijs, welke de boer voor de melk ontvangt, 17½ cent bedragen.

H.D. Louwes: De toekomstige landbouwpolitiek

H. D. Louwes over rechten en plichten landbouwers

Het hoofdbestuur, van de *Stichting voor de landbouw* heeft zijn goedkeuring gehecht aan een inleiding van de voorzitter, de heer H. D. Louwes, welke als basis voor de komende besprekingen over de toekomstige landbouwpolitiek kan leiden. Deze uiteenzetting is ook ter kennis gebracht van de minister van Landbouw.

In deze inleiding gaat de voorzitter uit van de stelling, dat de landbouw moet leven onder hetzelfde regime als het overige bedrijfsleven. De landbouw moet eisen een leidend beginsel voor het economische en sociale leven. Hij kan niet dulden, dat men hem zelf onbeschat laat en aan de andere bedrijfstakken beschutting biedt. Het leidende beginsel zal moeten zijn: bestaanszekerheid, ook voor boer en landarbeider. Dit eist een actieve landbouwpolitiek ten aanzien van de prijzen en de lonen, de uitvoer en de beheersing van de productie. Tegenover deze actieve politiek staat de plicht van de landbouw: doelmatig en hard werken en open staan voor het nieuwe. Daarnaast moet de landbouw in staat gesteld worden eigen verantwoordelijkheid te dragen voor het volbrengen van zijn taak.

Het fundament van de landbouwpolitiek is de voorziening van de binnenlandse markt en het in stand houden van een zo groot mogelijke export.

Een redelijke beloning van boer en arbeider moet de basis zijn. Om dit te bereiken kan men niet buiten maatregelen, waardoor men bepaalde prijzen kan garanderen. De Stichting zal zich nog nader moeten bereden, welke middelen hiervoor moeten worden gekozen. Daarvoor worden verschillende voorstellen gedaan. Wel bestaat eensgezindheid met betrekking tot het afwijzen van een subsidiestelsel, van een toeslag per ha of andere dergelijke middelen.

Deze immers zouden de productie uit eigen bodem niet bevorderen. Hieraan zijn trouwens ook bezwaren van psychologische aard verbonden.

Het spreekt vanzelf, dat men, indien men enerzijds maatregelen wenst, die bepaalde prijzen garanderen zich anderzijds niet kan verzetten tegen maatregelen, die de productie regelen. De Stichting is zich dit ten volle bewust. Ook hier staat men weer op een terrein, dat nog nadere onderzoekingen vergt. In de dertiger jaren regelde men de productie met maatregelen, die van directe invloed waren op het individuele bedrijf. Tegen dit systeem rijzen in boerenkringen wel zeer ernstige bezwaren. De Stichting wil thans een onderzoek instellen naar de mogelijkheid of men hetzelfde doel kan bereiken door middel van een veevoederdistributie, aangepast aan de bestaansbehoeften en de productiecapaciteit van het afzonderlijke bedrijf, doch zonder contente op de bedrijven zelf.

Indien de landbouw lonende prijzen wenst voor zijn producten, zal hij zich moeten afvragen of hij met zijn productie nog wel op de goede weg is. Onlangs is door de Stichting voor de Landbouw een studietoelstanding ingesteld, die een onderzoek zal instellen naar de nationaal meest verantwoorde bestemming van de melk, een studietoelstanding, die hetzelfde doen zal met betrekking tot de aardappelen is in oprichting. Ook voor andere sectoren zal een dergelijke studie nodig zijn, bijvoorbeeld voor de groenten, voor het varkensvlees, e.d. Dit onderzoek zal zich den tevens moeten uitstrekken tot de afzet en verwerking der producten.

Een van de moeilijkste vraagstukken van de landbouw is dat van het kleine boerenbedrijf. Het L.E.I. (*Landbouw Econ. Instituut*) zal weldra aanvangen met een stelselmatig onderzoek, met de bedoeling een gedocumenteerd inzicht in de positie der kleine bedrijven te krijgen. Nauw verband hiermede houdt het hele probleem van het grondgebruik in Nederland en niet minder dan van de emigratiemogelijkheden.

Hepkema's Courant, 1948-11-12

Onze natuurboter-export in moeilijkheden

**Als het getij verloopt, dient men de bakens te verzetten,
meent men in Friese zuivelkringen**

Onze boter-export verkeert in moeilijkheden; dit staat als een paal boven water.

In de wereldhandel vraagt men niet naar kostprijzen; men koopt daar, waar men het voordeelst terecht kan. Vraagt men te veel, dan komt men er niet aan te pas en we vragen te veel in verhouding tot de kwaliteit van het product. Drie wegen staan er nu open en wel:

- kostprijsverlaging, die dan ten koste van het levenspeil van agrarisch Nederland zal komen;
- kwaliteitsverbetering met als gevolg een product, dat men graag koopt, ook al is het wat duurder, of
- omschakeling van de bedrijven en zich specialiseren op de fabricage van verschillende soorten kaas.

Concentratie van bedrijven, een der gepropageerde verbeteringen, komt voor Friesland niet in aanmerking; hier zoekt men het meer in specialisatie.

Met het terugkeren van „normale” toestanden - maar wat is feitelijk „normaal” in deze wereld? - komen nieuwe problemen zich melden. Dit geldt vooral voor agrarisch Nederland. De tijd is voorbij, dat ondervoed Nederland graag twee tientjes neertelde in de zwarthandel voor een pondje boter! De productie gaat omhoog en omgekeerd evenredig hiermee loopt de koopkracht van het publiek terug. Vandaar dat de vraag naar de goedkopere margarine toeneemt, neemt, terwijl die naar natuurboter in gelijk tempo steeds meer afneemt. Zelfs in zodanige mate, dat de regering overweegt, de verkoop van het natuurproduct vrij te laten. Het is echter zeer de vraag, of deze maatregel de positie van de natuurboter kan herstellen. Het prijsverschil is *te* groot!

Dit betreft alleen nog maar de binnenlandse consumptie. Jarenlang was de export van boter een der pijlers waarop agrarisch Nederland steunde. Deze pijler blijkt na de laatste oorlog wel zéér wankel te zijn geworden.

Nog altijd is de vet-positie op de wereldmarkt precair en toch, ondanks deze gunstige factor, is Nederland er maar amper in geslaagd een overschot van 10.000 ton tegen kostprijs naar het buitenland te exporteren.

Tegen kostprijs; dit wil dus zeggen, dat er in feite op verloren is.

Naast Denemarken is thans NieuwZeeland een zware concurrent op de wereldmarkt geworden. De Nieuw-Zeelandse boter wordt momenteel aan Engeland geleverd tegen f2.57 per kg. Nieuw-Zeeland kon door zijn klimatologische ligging - het vee behoeft er nooit te worden gestald - veel goedkoper produceren dan de Nederlandse boer. De kostprijs van de melk ligt

hierdoor een stuk beneden die van West-Europa. Dit is niet een tijdelijke omstandigheid, maar een feit, waarmee we rekening moeten blijven houden. Het verschil is zelfs zo groot, dat het zelfs door de zeer hoge vrachten niet wordt opgeheven.

Het is weer het oude liedje, wij kunnen alleen meedoen, als we beneden kostprijs willen leveren. De Denen, met een export van 90.000 ton in 1947, bewijzen, dat alleen voor een beter product een hogere prijs is te bedingen.

Het is dus zoals we reeds vaker hebben geschreven: Nederland moet zich toeleggen op verfijning van het product. Dan alleen kan concurrentie met succes worden gewerd.

Verlaging van de kostprijs, de andere factor, kan alleen verkregen worden door een verlaging van het levenspeil. Maatregelen hiertoe zullen echter slechts node worden genomen. Toch zal Nederland moeten kiezen: óf het één óf het ander!

Daarom zijn in Friesland reeds nieuwe wegen ingeslagen. Men ziet hier een kans om uit de moeilijkheden te geraken, door zich vooral op de fabricage van kaas te specialiseren. Boter en condens maakt men in het buitenland minstens evengoed als wij, bij kaas echter hebben we nog een voorsprong, die niet zo maar is ingehaald.

Dit nu moeten we uitbuiten, is de mening van vooraanstaande mensen uit de Friese zuivelindustrie. Hier ligt nog een terrein braak dat nog perspectief biedt.

Eén ding is echter jammer; voor ons economisch leven is het van belang zoveel mogelijk in eigen behoefte te voorzien.

Verwaarlozen we de productie van boter, dan verwaarlozen we tevens een der eerst voorwaarden van zelfverzorging. Voor de productie van margarine toch zijn we aangewezen op het buitenland. Wat dat betekent, hebben de jaren die achter ons liggen genoeg aangetoond!

Het Alg. Dagblad lanceert in een artikel de mogelijkheid om door concentratie van zuivelfabrieken tot een goedkopere exploitatie te komen. Tot zekere hoogte mag dit voor de Hollandse provincies en voor het Zuiden gelden; voor Friesland, een der grootste producenten in ons land, gaat deze concentratie niet op. Ook de vergelijkingen die met het buitenland worden getrokken, gaan vaak mank. In Zweden, waar men ook een rol wil spelen op de wereldmarkt, ligt het zo, dat men nu bedrijven heeft, na de concentratie, van pl.m. 4 miljoen liter per jaar. In Friesland bestaan deze practisch al niet meer.

Bovendien zal bij samenvoeging terdege rekening moeten worden gehouden met de geografische gesteldheid. Op enkele uitzonderingen na is het werkgebied van de Friese zuivelfabrieken een aardrijkskundige eenheid. Hierbij komt bovendien nog, dat de zuivelfabrieken een reëel deel van de Friese samenleving zijn geworden. Men zal met dit feit terdege rekening moeten houden, hoewel het door sommigen, niet bekend met de toestanden op het Friese platteland, met de dooddoener „dorpisme” genegeerd zal worden.

Niet in concentratie - zouden wij daarom willen opmerken - ligt de kracht van de toekomst, maar in specialisatie.

In Friesland is men ook op dat punt reeds ver gevorderd. De aangesloten fabrieken bij de Frico hebben een vastgesteld productie-gebied, waarop zij haar krachten kunnen concentreren. Voor een goed product wordt overal graag iets extra's betaald. In deze richting zal dan ook, volgens ons inzicht, oplossing van de problemen moeten worden gevonden en niet in een kostprijsverlaging, die uiteindelijk op de hoofden van alle agrariërs, boeren zowel als land- en zuivelarbeiders, terecht zal komen.

Het zal zeker in grote mate van de regering afhangen welke weg gevolgd zal worden.²⁰

²⁰ Vreemd tot nu toe een 100 procent *boeren* problematiek en dan de slotconclusie 'de regering.....' (ZHN.)

Geen principiële wijziging in de landbouwpolitiek

Minister Mansholt: 'Slechts aanpassing aan gewijzigde omstandigheden'

(Van onze Haagse correspondent)

De Tweede Kamerleden, die Dinsdagmiddag bij de behandeling van de begroting van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* in de Kamer spraken van een ombuiging van het landbouwbeleid, zijn het slachtoffer geweest van een misverstand.

Minister S. L. Mansholt, die de sprekers Woensdagmiddag beantwoordde en constateerde, dat de afgevaardigden zich in grote lijnen hebben verenigd met zijn beleid, stelde dit in het begin van zijn rede uitdrukkelijk vast.

Er is geen principiële wijziging in de agrarische politiek van de regering voorgesteld, zei hij. Wel is er een aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden, die niet in de eerste plaats een gevolg is van de voorbereiding van de Economische Unie met België,²¹ maar wel van de overgang van de periode van schaarste-economie naar een tijd van normale economie.

Langzamerhand, komen we tot een ruimere voorziening. Zij dient gepaard te gaan met een inkrimping van het directe Overheidsingrijpen. Ook in de toekomst zal bescherming nodig zijn, doch deze hoopte de minister te verkrijgen door productie- en marktorde-ning.

De prijs van veredelde producten: melk (zuivel), vlees en eieren zal echter zo veel mogelijk in de hand gehouden moeten worden. Als aanvullende maatregelen daarbij zijn nodig productie-regelingen; met name is er behoefte aan een regeling voor de varkens. De georganiseerde landbouw bereidt deze thans voor.

Deze regelingen zullen gebaseerd zijn op het feit, dat Nederland voor zijn veredelde productie grote importen van grondstoffen nodig heeft. Door de beheersing van deze importen is orde-ning van de markt mogelijk.

De minister deelde voorts mee, dat de deviezenschaarste de invoer van krachtvoer sterk beperkt. Wij zullen ons zelf op de productie daarvan moeten gaan toelagen, waardoor tevens een vaste basis gelegd kan worden onder onze akkerbouw. Dit betekent een belangrijke steun vooral voor de kleine bedrijven op de zandgronden.

De aardappelen [...]

Op desbetreffende vragen antwoordde de bewindsman dat een aanpassing van de Nederlandse aan de Belgische landbouw niet binnen korte tijd bereikt kan worden. Men is daar afkeriger van overheidsingrijpen dan hier te lande; het zal nog heel wat moeite kosten, voordat men tot overeenstemming gekomen.

²¹ In deze MAP minimale aandacht aan de Benelux, of het moet gaan over boterexport naar België. De uitspraak in het boek in *De Crisis* (over S. Mansholt) „*De Benelux heeft ons op landbouwgebied geen stap verder gebracht*” -blz. 27, is misschien ook terug te vinden door de minimale aandacht die de toenmalige kranten besteden aan een of andere vorm van het ‘*Benelux zuivelbeleid*’. (ZHN.)

Detailkwestie.

Ingaande op talrijke detailkwesties, deelde minister Mansholt o.a, mede dat de melkprijs is verlaagd op grond van hernieuwde berekeningen van het *Landbouw Economisch Instituut*; dat de vetbehoefte van onze Benelux-partners zo groot is, dat daar misschien een mogelijkheid ligt voor de afzet van onze boter....[.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1948-11-26

Boeren moeten de zaak in eigen handen nemen

De publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de landbouw

Rede van de heer H. D. Louwes voor het Kon. Ned. Landbouwcomité

(Van onze Haagse redacteur)

De publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de landbouw moet slagen, zo heeft de heer H. D. Louwes Donderdag gezegd in zijn grote redevoering, waarmede hij de algemene vergadering van het *Koninklijk Nederlands Landbouw Comité* opende.

Als wij er niet in slagen een bedrijfsgemeenschap van allen, die in de land- en tuinbouw werken, op te bouwen, dus zowel van de patroons als van de arbeiders en deze een eigen gestalte en een eigen taak te geven door een publiekrechtelijke organisatie, dan zullen wij weer in de richting van de klassenstrijd worden gedwongen, met zijn scherpe tegenstellingen en met al zijn kansen voor een inval van de ideeën van het communisme.

Of wij zullen zelf een landbouwbeleid ontwerpen en uitvoeren, of de overheid zal het doen, want ook in de toekomst zal er landbouwpolitiek gemaakt moeten worden.

De heer Louwes was van oordeel, dat de *Stichting voor de Landbouw* in een stuk, dat als grondslag diende voor het overleg tussen de **Benelux**-landbouworganisaties, zeer duidelijk aangaf, dat het sterke verlangen naar sociale gerechtigheid en bestaanszekerheid het terugkeren naar een economisch bestel met grote vrijheid onmogelijk maakt en dat er daarom ook in de toekomst een actieve landbouwpolitiek gevoerd zal moeten worden.

Nu menen velen, dat de toestand, waarbij de overheid dit beleid voert en de georganiseerde landbouw daarbij helpt met actieve medewerking en opbouwende critiek nog zo kwaad niet is, zoals de praktijk der dertiger jaren en die na de bevrijding hebben bewezen. Er is echter geen blijvend evenwicht. Onvermijdelijk komt de invloed dáár te liggen en worden de bekwaamste en actiefste krachten daarheen getrokken, waar de daden gedaan worden en de verantwoordelijkheid gedragen wordt. Als de georganiseerde bedrijfsgenoten niet hun eigen beleid gaan voeren, dan blijven al deze aantrekkingskrachten naar de overheid toewerken.

De land- en de tuinbouw vormen de enige grote nationale bedrijfstak, waar de toestand rijp is voor de algemene aanvaarding van een publiekrechtelijk *landbouwschap*, zo vervolgde de heer Louwes. De natuurlijke verhoudingen in de land- en tuinbouw zijn voor 'n goed functioneren van publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties gunstig. Boeren en tuinders zijn niet elkaars onmiddellijke concurrenten en het onderling vertrouwen en de wil tot samenwerking zijn zeer sterk.

Het aardappeldrama van de oogst 1948 in het kort besprekend, zei de heer Louwes, dat de regering deze zaak als een nationale zaak dient te bezien. Een beleid, dat wel maximumprijzen kent doch geen minimumprijzen weet te handhaven, wel de boer aanmoedigt tot een uitgebreide aardappelteelt, maar hem niet met alle kracht helpt, wanneer in die aanlooptijd dezer zich uitbreidende cultuur prijsvallen optreden, mist iets van het eenvoudige rechtvaardigheidsbesef, dat geen regering zonder schade kan verdragen.

De regering en de georganiseerde boerenstand zullen samen moeten vechten voor een sterk, landbouwbeleid, zo eindigde de heer Louwes. Hij was er vast van overtuigd, dat de minister en zijn ambtenaren alle krachten inspannen om het gestelde doel te bereiken en hij prees het, dat in ons land, in tegenstelling tot verscheidene andere landen, het overleg tussen de regering en de organisaties steeds zo soepel verloopt. [.....]

Nieuwsblad van het Noorden, 1948-12-06

F.N.Z. Voorz. Mr. J. Linthorst Homan over onze

Zuivelindustrie

Structuële crisis leidt naar geheel nieuw beeld

In de te Zutphen gehouden vergadering van de *Gelders-Overijsselse Bond van Zuivelfabrieken* (G.O.Z.), hebben de voorzitter, de heer H. M. G. Tiel Groenestege en de voorzitter van de *F.N.Z.*, mr dr. J. Linthorst Homan, hun visie gegeven op de moeilijkheden voor de zuivelindustrie of, zoals de heer Linthorst Homan het noemde, de structurele crisis, die naar een geheel nieuw beeld leidt.

Sprekende over de in de coöperaties voortgebrachte melk en melkproducten, betoogde de heer Tiel Groenestege, dat de coöperatieve voortbrengers mogen verlangen van de binnenlandse handel, dat de consument het product bereikt onder dezelfde zorg als het is bereid, uitsluitend vers en op de meest economische wijze. Het zou z.i. lonend zijn dit eerst eens gewestelijk en dan landelijk te bestuderen, van de gewone melkslijters af tot de groothandel.

Mr. Linthorst Homan overzag de grote veranderingen t.a.v. de zuivelmarkten. Men kan hopen op enig herstel van een deel der Duitse markt, de Engelse ziet er zeer somber uit. Nieuwe markten zullen met zorg en heel veel kosten en inspanning veroverd moeten worden.

De gecondenseerde melk moge nog in de gulden jaren verkeren, dat product kan ook door anderen dan door Nederland goed worden vervaardigd. Reeds lang wordt daarom op een overgang aangedrongen, zoveel mogelijk naar kaas. Behalve kaas zal de consumptiemelk goede toekomst kunnen hebben. Maar ook dat zal sterke verandering in onze verwerkingsgewoonten eisen.

Spr. bepleitte het aannemen van een houding van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het gehele coöperatieve zuivelveld.

De F.N.Z. moet de belangen van de zuivel verdedigen, echter met de erkenning, dat het „goet geleide en economisch verantwoorde bedrijf”, maatstaf moet zijn. Een overgangstijd is redelijk en onmisbaar, doch de tijd nadert snel, in welke de organisatie behoort te zeggen: „Nu nog een kort poosje en dan gaan ons alleen de waarlijk moderne bedrijven

aan. Wie achterblijft bij gebrek aan rationalisatie mag de anderen niet langer remmen.” Er wordt straks met de beste bedrijven in de wereld geconcentreerd en die strijd zal hard om hard gaan.

De heer Linthorst Homan betoogde dat de landbouwzijde in het werk blijft overheersen: wanneer het platteland sterk wil zijn, moet de landbouw sterk zijn. Spr, hoopte dat de nieuwe leiding van het bedrijf voor zuivel goed werk zal mogen tot stand brengen en dat eens diepgaand zal worden onderzocht of het niet mogelijk is de miljoenen-uitgaven drastisch in te perken.

Leeuwarder Courant, 1948-12-09

Melkproblemen

Met de thans te Harlingen begonnen verschepping van 4000 ton boter werkt ons land - zoals we gisteren zeiden - een surplus weg waar het anders verlegen mee zou hebben gezeten.

Tengevolge van de vermindering van het subsidie op de boter is de prijs zozeer gestegen, dat de binnenlandse vraag tot gemiddeld 80 pct. van vóór November gedaald is, terwijl de productie groter is dan van den zomer nog kon worden verwacht. In deze omstandigheden had de regering ook haar toevlucht kunnen nemen tot het vrij geven van de boter, doch zij wil dit naar het schijnt niet doen voor een algehele opheffing der vet-distributie mogelijk is, teneinde te vermijden dat een aanvulling van het nog te schaarse rantsoen een kwestie van geld wordt. Mogelijk zal echter de aangekondigde verhoging van het vetrantsoen de binnenlandse boterconsumptie iets doen stijgen.

Inmiddels zijn we dan echter **in de situatie geraakt** welke al vaak te dezer plaatse voorspeld is, n.l. die van **een overproductie van boter**. Groot is deze nog niet, en indien wij aan het buitenland maar beneden de kostprijs leveren, kunnen we het overschot wel kwijt; het brengt dan altijd nog deviezen op, maar kost het landbouw-egalisatiefonds een lieve duit en het subsidiëren van export, waardoor meer geld in de circulatie komt dan het product feitelijk opbrengt, heeft een inflatorisch effect dat toch ook maar liever vermeden diende te worden.

Zolang de Deense kostprijs van de boter twee derden van de onze bedraagt en de Denen zich een beperkt rantsoen opleggen om te kunnen exporteren zullen we van de Britse markt, waarop we voornamelijk aangewezen zijn - het tijdstip dat Duitsland zal kunnen importeren lijkt nog zeer ver verwijderd - geen hoge verwachtingen kunnen koesteren en zolang de verarming in ons land doorwerkt zal er van verhoging der binnenlandse consumptie ook weinig sprake kunnen zijn.

In deze omstandigheden dringt zich eens te meer de vraag op, of onze landbouwpolitiek wel op de goeden weg is. Er zijn verscheidene redenen waarom de Denen goedkoper kunnen produceren dan wij; de gemiddelde kwaliteit van het land is beter - daar kunnen wij weinig aan doen - de bedrijven zijn rationeler (**ginds laat men de kleine bedrijfjes uitsterven; hier houdt men ze met veel kosten in leven**) de arbeidsproductiviteit in Denemarken is hoger (daar per 100 ha. 14 arbeidskrachten; hier 25). Door mechanisatie, verkleining van de oppervlakte grasland ten behoeve van voedergrassen en enige andere maatregelen zouden we iets van de achterstand kunnen inlopen, gelijk de Rijkslandbouwconsulent ir. Penders onlangs

voor de radio uiteen heeft gezet, maar dit zou reeds een belangrijke wijziging in ons, wellicht ook wel te zeer verstard, landbouw-beleid betekenen.

Er moet echter onverpoosd naar verlaging van de kostprijs van het basis-product, de melk, gestreefd worden. Niet alleen in het belang van de boterafzet, maar ook van andere zuivelproducten als kaas en gecondenseerde melk, al spreekt de noodzakelijkheid voor deze „specialités” thans misschien nog niet zo duidelijk.

Een andere vraag welke bij ons oprijst is, of hier niet heel wat meer aan de propaganda voor melk-verbruik zou kunnen worden gedaan. Tot voor kort stuitte dit wellicht af op het bestaan van de melk-distributie, maar wanneer we zien dat in Engeland, Zwitserland en andere landen ondanks de schaarste reeds een intensieve campagne voor melkgebruik werd voorbereid en begonnen, dan zouden we er toch zeker niet te vroeg bij zijn, indien thans aan dit onderwerp aandacht werd geschonken.

In Engeland kent men de „milk bars” die door hun welverzorgd, esthetisch en zindelijk uiterlijk tot een bezoek uitnodigen en waar men melk in alle mogelijke vormen en bewerkingen tot zich kan nemen. In Amerika wordt heel wat melkvet in de vorm van ice-cream aan de man gebracht en dat zijn dan heel andere „ijsjes” dan de nog altijd ietwat waterige producten welke men hier - straks nog als „weelde” belast – aanbiedt.

In dit verband vragen we ons tenslotte nog af, of de standaardisering van melk eigenlijk nog wel zin heeft. Ongetwijfeld, behalve het vet bevat de melk nog vele andere voedingsstoffen - o. a. het zeer belangrijke eiwit - die door de standaardisatie niet verdwijnen. Bovendien, gerekend het jarenlange streven naar een hoge vetproductie is het gehalte der Nederlandse melk op dat gebied groter dan veelal in het buitenland en slaat zelfs het tot een gehalte van 2½ pct. gestandaardiseerde product nog een goed figuur. Maar de psychologische uitwerking der standaardisatie - men heeft het onlangs uit een reeks ingezonden stukken in om blad nog kunnen merken - is toch zo, dat het grote publiek de aldus bewerkte melk met een scheef oog aanziet en haar ondeugden toeschrijft welke ze dan niet moge bezitten, doch welke reputatie moeilijk uitroeibaar schijnt. Afschaffen der standaardisatie en overgaan van het fokken op „plas”²² in plaats van op vetgehalte zouden in dit verband logisch zijn.

We ontveinzen ons niét, dat de hier aangestipte punten tal van problemen zullen oproepen en dat de urgentie van sommige thans wellicht nog niet algemeen gevoeld wordt, maar we kunnen ons evenmin aan de indruk onttrekken dat op landbouwgebied in ons land teveel een statische, zelfs ietwat verstarde, geestesgesteldheid heerst, tengevolge waarvan we maar al te dikwijls achter de dingen aan lopen, in tegenstelling met bijv. de Deenen, die op dit gebied dynamischer zijn en ons de de baten door de neus weg snoepen.

W. E. (?)

²² Op ‘hoeveelheid’ (ZHN.)

Onze boter-uitvoer – aanvulling op voorgaande artikel

Naar aanleiding van ons artikel „melkproblemen” in het nummer van 9 dezer wordt er ons op gewezen, dat het met de export-mogelijkheden van boter op het ogenblik nog niet zo krap staat als men uit deze beschouwing kon afleiden. Behalve aan Engeland, waarheen thans 4000 ton koelhuisboter gaat, wordt er o.a. aan België en Zwitserland vrij wat geleverd tegen een prijs die kostprijs plus een export-marge omvat. Zwitserland is hoofdzakelijk afnemer geworden in verband met onze slechte betalingsbalans: de Zwitserse vordering op Nederland zijn namelijk aanzienlijk hoger dan de Nederlandse op Zwitserland en het geeft ons gelegenheid, het verschil o.a. door boterleveranties in te lopen: hetgeen dus aanzienlijk aangenamer voor ons is dan wanneer we nog meer goud dan de laatste tijd al afgestaan moest worden hadden moeten exporteren.

In verband met het nog steeds beslaande vet-tekort in Europa zou er van de winter ongetwijfeld nog wel gelegenheid blijven bestaan om ons surplus te exporteren; hoe het in het voorjaar, met de dan weer te verwachten aanzienlijke stijging der melkproductie, zal gaan, valt thans niet met zekerheid te beoordelen.

In „*Bolwerk*” het orgaan van het *Instituut voor Landbouwcoöperatie* te Leeuwarden, wordt Nederlands boteruitvoer over het lopende jaar op 20.000 ton geschat: de kaas-export op 27.000 ton, terwijl de uitvoer van melkpoeder en condens meer en meer van betekenis wordt.

„Naast deze afzet van de hoofdproducten”, aldus besluit het blad, „zijn er echter nog mogelijkheden, die als gevolg van de schaarste min of meer in het vergeetboek zijn geraakt.

Zo is het bekend, dat het wittebrood - dat thans uitsluitend waterbrood is smakelijker en voedzamer gemaakt kan worden door er melk of melkpoeder in te gebruiken. Indien het gebruik van wittebrood weer zo algemeen zou worden als vóór de oorlog, zou hier nog een groot afzetgebied liggen.

Naar ook de chocolade-industrie kan veel meer melk gebruiken en zal ongetwijfeld doen, zodra de beperkende bepalingen worden opgeheven. Opvoering van het vetgehalte van de consumptiemelk tot een redelijk peil zou ook ook een belangrijke hoeveelheid boter vragen.

Zo zijn er nog vele mogelijkheden. Nu de melkproductie geleidelijk stijgt is het nodig alle afzetkanalen, waarvan er verscheidene opzettelijk verstopt zijn weer open te maken. Wij begrijpen, dat dit niet zonder meer kan. De behoefte aan deviezen maakt het beperken van het binnenlandse verbruik verleidelijk. Maar indien het binnenland onze producten betalen kan, moet niet uit het oog worden verloren, dat het binnenland onze grootste afnemer is, die niet mag worden verwaarloosd”

Men ziet dat onze beschouwing van 9 dezer hier vrijwel bij aansluit.

W.E.

De positie van onze boter

Zij wordt niet voor een appel en een ei verkocht

De voorzitter van de *Gelders-Overijsselse Coöperatieve Zuivelverkoopvereniging*, de heer Dijkstra te Gramsbergen, verklaarde, dat de afzet van boter in het binnenland na de prijsverhoging natuurlijk aanmerkelijk minder is geworden, maar dat ons land tengevolge hiervan met omvangrijke partijen onverkoopbare boter zou zitten opgescheept, is beslist niet waar.

De eigenaardige situatie doet zich voor, dat de boterproductie veel groter is dan verleden jaar. De melkaanvoer ligt ongeveer 40 tot 50 pct. hoger dan in 1947. De melkaanvoer is zelfs zo groot, dat de boter, die de regering voor deze maanden in de koelhuizen heeft opgeslagen, niet in de binnenlandse handel behoeft te worden gebracht, daar de productie van verse boter thans groot genoeg is om het verminderde binnenlandse verbruik te dekken, terwijl er ook nog flinke partijen voor export overblijven.

Met de boterexport waarin men aanvankelijk zo'n zwaar hoofd had, is het beter gegaan dan men gedacht had. Dacht men aanvankelijk, dat Nederland niet meer dan 10 miljoen kg. aan het buitenland zou kunnen verkopen, thans is men al dicht de 20 miljoen kg. genaderd. De boter, welke in de koelhuizen is opgeslagen als reserve-voorraad voor deze winter, doch die nu niet behoeft te worden gebruikt, zal uitgevoerd worden. Het A.N.P. vernam bij informatie in Den Haag, dat Engeland 4 miljoen kg. van deze koelhuisboter krijgt. Er is dus geen sprake van, dat wij geen weg met het overschot weten.

Men denkt wel eens, dat onze boter voor een appel en een ei wordt verkocht, doch dit is geenszins het geval. Onze boter heeft in het buitenland meer opgebracht dan in het binnenland en de heer Dijkstra verzekerde, dat de regering geen verse boter exporteert tegen een prijs, welke lager is dan de kostprijs. Er wordt om het duidelijk te zeggen, verdiend op de geëxporteerde boter!

Niettemin staat de zuivelindustrie in ons land, ten aanzien van de boterproductie voor moeilijke problemen. Met de toekomstige afzet ziet het er niet best uit. In eigen land wordt de roomboter door de lage prijs van de margarine langzamerhand een luxe artikel nu de regering geen subsidie meer verstrekt, terwijl de toekomstige afzetmogelijkheden in het buitenland als ongunstig worden aangemerkt. De kostprijs van de boter kan bezwaarlijk verlaagd worden; eerder kan er een verhoging verwacht worden.

Met deze minder gunstige factoren houdt de zuivelindustrie ernstig rekening. Men is ervan overtuigd, dat de zuivel haar melkvet voor de vervaardiging van andere zuivelproducten zal moeten gebruiken. De boterproductie zal moeten worden verlaagd en men zal moeten omschakelen op de vervaardiging van kaas en condensproducten, waarvoor in het buitenland een goede afzetmogelijkheid is. Verscheidene zuivelfabrieken zijn reeds bezig haar productie om te schakelen.

In verband met de toenemende productie van kaas en condens achtte de heer Dijkstra het zeer gewenst, dat de regering een andere exportregeling treft. Deze geschiedt nog steeds op basis van 1938. Alleen fabrieken en handelaren, die toen ook exporteerden, kunnen ook thans uitvoeren en dit heeft tot vele misstanden aanleiding gegeven. Zo zijn de exportrechten overdraagbaar en nu zijn er handelaren, die hun rechten zonder neer verkopen tegen flinke prijzen. De z.g. bevroren export moet dan ook worden ontdooid om een gezondere toestand in de zuivelindustrie te verkrijgen.

1949

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,,24	6,20	5.512	121 /69 / 52	108 / 50 / 56		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

1949		Wikipedia
26 april '49	Rotterdam de aankomst van eerste schip met hulpgoederen, waaronder 4000 ton graan i.v.m. het Europese hulpprogramma van de V.S. Beter bekend als 'Marshall-hulp' De hulpgoederen zijn ons land binnen gekomen tot in 1951. Daarna werden ze vervangen door dollar steun.	Marshallplan

Het boter-margarine vraagstuk

In het Fries Landbouwblad wijdt drs. D. de Groot een artikel aan het hierboven genoemde vraagstuk, dat hij tevens in internationaal verband ziet.

De jongste wereldoorlog belemmerde de veevoederimport, vervolgens stak de schaarste aan granen voor menselijke consumptie een spaak in het wiel en thans vormt de schaarste aan hardes valuta b.v. aan dollars een bezwaar bij het herstel van de vooroorlogs,- veevoederimporten.

Een nadelige invloed op de productie kon niet uitblijven. De productieverlaging werd het sterkst gevoeld door de gespecialiseerde zoals condens, daar de binnenlandse voedselvoorziening eerst veilig moest worden gesteld. Toch ondervond ook de boterproductie een nadelige invloed van de hier-, boven genoemde directe en indirecte oorlogsomstandigheden, wat blijkt uit de volgende cijfers.

	Maand productie.	Maand- consumptie.	(consumptie margarine)
1934		4800	4400
1938:	8600 ton	4000	5500
1939:	8700	4200	
1945:	3200	3000	
1946:	4400	4300	
1947:	4400	4200	
1948: *	5900	4400	7300

* voor 1948 geschatte productie en consumptie over 8 maanden).

In de laatste vooroorlogse jaren bedroeg dus de boterproductie meer dan het dubbele van de consumptie. Het surplus moest worden geëxporteerd. In de oorlogsjaren en daarna kon de consumptie de productie opnemen, doch nu komt er weer boter voor export vrij. De botermarkt wordt verzadigd, het margarineverbruik neemt toe. In 1934 was het gemiddelde maandelijks boterverbruik 4800 ton en het margarineverbruik 4400 ton. In 1939 waren deze cijfers 4200 en 5500 en in de eerste 8 maanden van 1948 4400 en 7300, welke gemiddelden echter over het gehele jaar gerekend nog geflatteerd zullen blijken te zijn.

Het botergebruik heeft zich wel gehandhaafd, doch is rekening houdende met verschillende omstandigheden, o.a. stijging van het bevolkingstal met 10 pct., toch gedaald. Na 1945 zijn de vetrantsoenverhogingen vrijwel geheel ten goede gekomen aan de margarine.

Oorzaak der verschuiving.

De grondoorzaak van de verschuiving van boter naar margarine is eigenlijk heel eenvoudig weer te geven met de prijsverhouding. Een prijsverhouding van margarine en boter als 1: 3 brengt vele consumenten en vooral de minder draagkrachtigen tot de margarine.

Bij een melkprijs van 17½ cent bij 3.3 % pct. vet zullen de productiekosten exclusief marges enz. zeker reeds meer dan f 4 per kg moeten bedragen. Nu is er sedert lange tijd slechts een vage band geweest tussen kostprijs van boter, inclusief marges enz. en consumentenprijs.

De gedeeltelijke subsidie-afschaffing was vooral nodig in verband met de komende economische Unie met België en . Luxemburg; het effect is met name voor de boter voelbaar geworden.

Ongetwijfeld zal bij praktisch alle consumenten de subjectieve waardering voor boter aanmerkelijk hoger zijn dan die voor margarine; toch zal deze hogere subjectieve waardering veelal niet zijn opgewassen tegen het grote prijsverschil.
Als gevolg van verschillende omstandigheden kwam er ook minder boter in de wereldhandel.

Voor de oorlog werd jaarlijks ongeveer 600.000 ton op de wereldmarkt gebracht, in 1947 slechts 260.000 ton. De boter werd schaars en duur en ook elders nam het margarineverbruik toe. De beschikbare cijfers wijzen op een voortdurende versterking van de margarinepositie ten koste van de boter.

Deze tendens zal waarschijnlijk straks nog duidelijker worden wanneer de oude en nieuwe landen die plantaardige vetten leveren, weer in de markt komen; wanneer de hoogconjunctuur tot het verleden behoort en daarmee de grotere koopkracht van vele groepen consumenten gaat verdwijnen.

Mogelijkheden.

Drs. de Groot merkt op, dat in de eerste plaats nadruk moet worden gelegd op de latente vraag naar boter in eigen omgeving. Het boterverbruik in het afgelopen jaar bedroeg in België per hoofd 11 kg en in Nederland 5 kg.

Wij moeten niet denken, aldus de schrijver, dat de boter zich zelf wel zal verkopen. Naast het zorgen voor een kwaliteitsproduct en het voortdurend streven naar kostprijsverlaging is de afzet en alles wat daarmee samenhangt van zeer groot belang. De moderne consument vraagt voorlichting, wil voortdurend overtuigd worden van de werkelijke of denkbeeldige voordelen van een bepaald product. Laten we ons spiegelen aan de resultaten die het industriële bedrijfsleven door een moderne verkooptechniek heeft bereikt.

Vanzelfsprekend moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan, wil men het doel, het tot leven brengen van de latente vraag naar boter bereiken. Het noodzakelijk om een moderne, aantrekkelijke en deugdelijke verpakking te bezigen.

Niet alleen het product zelf doch ook en vooral de verpakking moet zoveel mogelijk uniform zijn.

Dit brengt ons in aanraking met het tere vraagstuk der handelsmerken. Op weinig gebied vindt men zo'n grote verscheidenheid in merken en daarmee een gebrek aan uiterlijke uniformiteit als het gebied van de boter.

Enerzijds stichten de vele namen en merken vaak verwarring onder de consumenten, anderzijds verhindert de versnippering het gebruik van vele merken, voeren van een gebundelde, systematische afzetpolitiek. Voor de afzonderlijke merken zijn marktanalyse en reclamecampagnes veelal te kostbaar, terwijl de directe noodzaak ervan als regel ook niet wordt gevoeld. Daardoor komt er van het pousseren van de boter niet terecht wat er van terecht zou kunnen komen.

Wij zijn er ons van bewust - aldus drs. De Groot, dat we hiermee heilige huisjes aanraken doch we menen tevens stellig dat het beter is om deze heilige huisjes thans vrijwillig af te breken dan daartoe straks door de harde economische werkelijkheid te worden gedwongen.

Wij hebben zoëven reeds gezinspeeld op de industriële bedrijven. Moge de veelvuldige aan-sluiting en samenwerking, speciaal bij de verkoop van industriële producten, voor ons een punt van nadenken worden.

Overschakeling op andere producten.

Ondertussen heeft het afnemende wereldboterverbruik bij een te verwachten toename van de melkproductie de zuivelindustrie voor de vraag gesteld tot welke producten de melk het best kan worden verwerkt.

Al mogen we de boter niet als een hopeloos geval afschrijven, toch zullen we er goed aan doen met de feiten en vermoedelijke ontwikkeling rekening te houden. Men dient de bakens met het getij te verzetten, wat trouwens ook reeds gebeurt in bijna alle boterproducerende en exporterende landen.

Het relatieve aandeel van kaas, condens en andere specialiteiten stijgt voortdurend en de af-zet-mogelijkheden liggen hier zeker gunstiger dan voor boter.

Op lange termijn gezien, mag worden verwacht dat deze zuivelproducten een grote betekenis zullen krijgen. In vele streken in de wereld gebruikt men nog weinig of geen melkproducten.

De beginnende ontwikkeling en industrialisatie zal daar het levenspeil van de massa omhoog kunnen brengen en het meerdere inkomen zal naar evenredigheid of nog meer worden besteed aan meer of beter voedsel.

Dit is in onze streken anders; hier zal het meerdere inkomen vaak niet naar evenredigheid worden besteed aan voedsel doch aan andere producten.

Wij hebben hierboven even een gunstiger aspect aangeroerd, zonder daar thans verder op in te willen gaan. Zeker zullen op den duur ook voor deze producten de afzetwegen niet over rozen leiden, doch van welk Nederlands exportartikel kan dat straks wel worden gezegd?

Wij dienen voor ogen te houden dat bij een afnemende betekenis van de boter onze zuivelsector hier niet mee behoeft te vallen. Integendeel het product melk leent zich door de technische ontwikkeling tot verwerking in velerlei vorm. Deze grotere keuze bij de uiteindelijke bestem-ming van de melk stelt de verwerkende industrie zeker voor moeilijkheden.

Het kiezen van de juiste weg zal moeten worden gebaseerd op een lange-termijn marktanalyse in de diverse werelddelen. De kansen op export, de mogelijke concurrentiefactoren, de ver-moedelijke prijsontwikkeling zijn allen vragen die aan de orde zullen komen.

Voor alles zal het nodig zijn dat men als ondernemer de nieuwe wegen durft in te slaan.

Limburgsch Dagblad 1949-03-08

Geen pessimisme in de zuivelwereld

Friese Zuivelvereniging vergaderde

De Nederlandse landbouw levert ongeveer de helft van de Nederlandse deviezen en de voorzitter van de *Friese Zuivel Vereniging*,²³ de heer H. M. Gerbrandy, die dit constateerde op de derde algemene vergadering van deze vereniging, leidde daaruit af, dat de boeren met een zekere gerechtvaardigde trots voor hun belangen kunnen opkomen.

Uitbetaling melk naar kwaliteit

De band tussen leverancier en fabrikant is in het afgelopen jaar aanzienlijk versterkt en de leden van de vereniging hebben inzicht gekregen in de betekenis van de fabriek, aldus de heer H. J. Hos. secretaris. Nu er ook in Wolvega een afdeling is gesticht, bedraagt het aantal afdelingen vijftien. Met een vijftal fabrikanten is nog geen contact opgenomen. Met films en sprekers zijn de afdelingen verschillende malen bezocht.

In zijn jaarverslag roerde de secretaris ook nog de kwestie aan van de uitbetaling van melk naar kwaliteit, waarvoor nog geen bevredigende regeling is getroffen. De F.Z.V. dacht zich de invoering van deze uitbetaling met een echtheidscontrole zo als bij boter, kaas en melkproducten. Bij deze controle wordt gewerkt volgens overheidsvoorschriften en onder toezicht van de overheid.

Deze gedachten leefden ook in andere kringen en men hoopte daarom, dat de zuivelorganisaties en de regering stappen zouden doen om te komen tot een algemene, uniforme invoering van de uitbetaling van de melk naar kwaliteit. Resultaat in deze richting is er nog niet.

Hoewel de vereniging in principe geen voorstander van overheidsbemoeïing is in die zaken, welke het bedrijfsleven zelf kan behartigen, zijn er in het geval van uitbetaling van melk naar kwaliteit factoren, zoals het subjectieve oordeel van een controleur, die objectieve maatstaven noodzakelijk maken. Dit is de reden, dat de vereniging de beoordeling wenst over te laten aan onpartijdige en ervaren rijksinstanties teneinde die uniformiteit en objectiviteit te verkrijgen. De Particuliere Industrie draagt niet de schuld van het mislukken der besprekingen, die behalve het bovenstaande ook ten doel hadden, de nu dreigende versplintering te voorkomen.

In het bestuur werden voor de leveranciers gekozen de heren Tj. Kramer te Wolsum en J. Atsma, te Surhuizum en in de vacature van de heer M. S. Wiersma. de heer R. J. Riemersma te Hardegarijp. Voor de fabrikanten werd herkozen de heer J. Nauta te Sneek.

De zuivelpositie is niet ongunstig

De voorzitter van de V.V.Z.M., de heer G. J. Blink uit den Haag, sprak over „Onze zuivelpositie”. Sedert de bevrijding is de melkproductie aanzienlijk toegenomen en zij nadert nu het vooroorlogse peil. De zuivelexport werd in de laatste jaren aan banden gelegd tot plotseling in September van het vorige jaar de regering tegenover de export van zuivelproducten een ander standpunt innam, dat met welgevallen door de zuivelwereld werd begroet. Voor een behoorlijke export is het nodig, dat de kwaliteit van de melk zo hoog mogelijk is. Ook de heer Blink was in dit verband teleurgesteld over het feit, dat de besprekingen tussen F.N.Z. en V.V.Z.M. over de uitbetaling van de melk naar kwaliteit mislukt zijn. Hij verwachtte, dat de regering te zijner tijd zal ingrijpen teneinde toch tot een onafhankelijke beoordeling van de melk te komen.

²³ Een door de ‘particuliere zuivelindustrie’ in mei 1946 opgerichte vereniging, laatste melding in ZJB. 1953

Sprekende over de ontwikkeling van de zuivelmarkten, zei hij, dat een beoordeling daarvan moeilijk is, maar dat er voldoende gunstige factoren zijn om de toekomst althans niet pessimistisch te zien.

De heer Blink onderwierp de verschillende zuivelproducten aan een beschouwing, waarbij hij er op wees, dat de boter op de binnenlandse markt een oneerlijke economische concurrentie te verduren heeft van de surrogaten²⁴. Tengevolge van een onjuiste valutaregeling krijgen de surrogaten bij wijze van spreken een invoerprijs. Een commissie uit de *Stichting van de Landbouw* onderzoekt deze kwestie en zal desnoods trachten een herziening of compensatie voor de onjuiste verhouding tussen gulden enerzijds en pond en dollar anderzijds te verkrijgen. Daardoor zou de positie van de boter iets versterkt kunnen worden. Daarnaast zullen ook maatregelen getroffen moeten worden om de intrinsieke waarde van dit product tot zijn recht te laten komen. Ook zal met name de boter mettertijd profiteren van een herstel van de Duitse markt.

De positie van de kaas is gedurende de oorlog in Nederland versterkt en ook verder zal alles gedaan moeten worden om dit nog gunstiger te doen worden. De beperking van de productie van Goudse en Edammer kaas tot 40+ en volvet komt aan de goede naam van dit product in het buitenland ten goede, omdat de kwaliteit daardoor en mede door andere maatregelen verbetert. De export zal met kracht bevorderd moeten worden.

De gecondenseerde melk, waarvan de productie tijdens de oorlog stil stond, heeft zich op de buitenlandse markt reeds weer een plaats verworven dank zij de goede naam, die dit Nederlandse product steeds had. De concurrentie is echter groter en blikverpakking is niet ongelimiteerd verkrijgbaar. Dat de prijsdalingen in Amerika tot moeilijkheden op de afzetmarkt zou leiden, vreesde de spreker niet.

Met de melkpoeder is het net zo gesteld als met de boter. Bijzondere zuivelproducten worden niet in omvangrijke hoeveelheid gemaakt, maar de resultaten zijn goed.

De consumptiemelk heeft lange tijd een tweederangs-plaats ingenomen, maar het melkverbruik is vergeleken met voor 1940 met 50 pct. toegenomen en er is nog steeds een stijgende tendens. Deze melk is nog gestandaardiseerd op 2½ pct. vet, maar mettertijd moet dit vetgehalte omhoog, hetgeen aan de boterpositie ten goede zal komen.

Daarna sprak de heer Blink over de binnenkort te verwachten grotere vrijheid voor de zuivelindustrie. Hij noemde deze vrijheid van fundamentele betekenis voor de verdere ontwikkeling van de veehouderij en alles wat daarop volgt. De Benelux biedt ook goede perspectieven.

Leeuwarder Courant 1949-02-04

Landbouw- en zuivelproducten over 1948

In het gehele land werd aan zuivelproducten van veehouders ontvangen 3.657.000.000 kg of 27 pct. meer dan in 1947; werd in consumptie gebracht aan volle- en gestand. melk 1.538.000.000 kg, 12 pct. meer dan in 1947; **boter** 70.000.000 kg, 34 pct. meer; **kaas** 80.000.000 kg, 51 pct. meer; gecondens. melk 62.000.000 kg., 72 pct. meer.

²⁴ Margarine!

Boter en kaas pas later vrij

Export-contingentering wordt eerstdaags opgeheven

(Van onze Haagse correspondent)

Op 24 April as. - zo vernemen wij - wordt de contingentering van de zuivelexport opgeheven. Tot nu toe hadden de exporteurs niet het recht om zoveel boter en kaas uit te voeren, als zij zelf willen. Voor ieder van hen was een bepaalde hoeveelheid vastgesteld.

Deze bepaling vervalt, zodat voor de handelaren de mogelijkheid geopend is nieuwe klanten in het buitenland te zoeken en hun afleveringen aan de bestaande relaties te verhogen naar de mate hun productie dat toelaat. Dit betekent niet, dat op 24 April boter en kaas in het binnenland vrij gegeven worden. Op een vergadering in Leeuwarden had de heer G. J. Blink, voorzitter van de V.V.Z.M., meegedeeld, dat de opheffing van de contingentering gepaard zou gaan met de opheffing van de boter- en kaasdistributie.

De regering is wel voornemens de distributie van boter en kaas op te heffen, doch als richttijd houdt zij daarvoor aan het einde van de zomer.

Wanneer zich geen onaangename verrassingen voordoen, kan men er dus op rekenen, dat in het najaar bij de aankoop van kaas en boter geen bonnetje meer overgelegd behoeft te worden. Bij een zeer gunstige ontwikkeling van de zuivelproductie is het zelfs niet uitgesloten, dat de distributie eerder opgeheven wordt.

Vlees en vetten waarschijnlijk in het najaar van de bon

Vereenvoudiging van de heffing op de zuivel

Bij de Tweede Kamer is ingediend een nota van wijzigingen met betrekking tot de vaststelling van de begroting van inkomsten en uitgaven van het *Landbouw-egalisatiefonds* voor het dienstjaar 1949.

Vertoonde de oorspronkelijke begroting een nadelig slot van *f* 359.333.000. In het thans aangeboden gewijzigd ontwerp van wet is dit teruggebracht tot *f* 226.750.000. dus een vermindering van *f* 132.583.000. Ten gevolge van het streven der regering om de last der subsidies geleidelijk te verminderen en op grond van de recentere gegevens omtrent kwanta en prijzen is in nagenoeg alle sectoren de situatiebelangrijk gewijzigd.

De opheffing van de zgn. bakkerstoelag maakt *f* 43.000.000 minder uitgaven mogelijk, waar echter tegenover staat, dat de verlaging van de consumentenprijs van melk voor het fonds hogere kosten medebrengt tot een bedrag van naar raming *f* 18.000.000. Met de prijsverhoging van boter was in het eerste ontwerp reeds rekening gehouden. Zeer belangrijk voor het eindsaldo van de begroting is ook de lagere raming van de inkooprijzen van granen. Alleen al voor de veevoedersector maakt dit een voordelig verschil uit van circa *f* 43.000.000; voor de broodgranen van circa *f* 20.000.000.

Sedert de bevrijding had het Landbouw-egaliseringsfonds tot dusverre het karakter van een levensmiddelen subsidiefonds ten behoeve van de consument. Het mag evenwel worden verwacht, dat het karakter zich in de naaste toekomst andermaal zal wijzigen en het fonds wederom zal gaan dienen voor stabilisatie van de prijzen van de Nederlandse landbouwproducten.

Het Landbouw-egaliseringsfonds moet als een onmisbaar hulpmiddel voor de regering worden beschouwd bij haar streven naar bestaanszekerheid voor de landbouwende bevolking.

De minister acht het intussen gewenst er op te wijzen, dat bij de hantering van een egaliseringsfonds ten behoeve van de landbouw de nodige voorzichtigheid moet worden betracht. Waar het doel moet zijn stabilisatie van de prijzen van agrarische producten te verkrijgen, dient ertegen te worden gewaakt, dat men dit doel voorbij schiet en ook daar steun verleent, waar de productie zich in een minder gewenste richting ontwikkelt. De manipulaties zullen dus niet tot verstarring in productie en afzet mogen leiden, hetgeen uiteindelijk grote schade voor de landbouw en ook voor de voedselvoorziening der bevolking zou betekenen.

Distributie-maatregelen

Sinds de indiening van de begroting voor het *Landbouw-egaliseringsfonds* voor het dienstjaar 1949 hebben zich de aangekondigde wijzigingen op het gebied van de distributie en subsidiëring van levensmiddelen voltrokken.

Thans worden nog de navolgende artikelen op bonnen gedistribueerd: kaas, vlees (vleeswaren), spijsvetten en koffie, terwijl deze distributie ook incidenteel nog geschiedt voor enkele andere artikelen, waarvan een gelijkmatige verdeling gewenst wordt geacht.

Voor de eerstgenoemde belangrijke voedingsmiddelen wordt krachtig naar opheffing van de distributie gestreefd. Hoewel met eventuele gevolgen van deze opheffing voor het fonds in de begroting geen rekening is gehouden, wordt voor vlees en vetten als tijdstip gedacht aan het begin van de a.s. herfst.

Zoals vanzelf spreekt is het moment, waarop de distributie van deze producten kan worden beëindigd, ten eerste afhankelijk van de ontwikkeling van de vleesproductie in eigen land. Door de snelle toeneming van het aantal varkens laat deze zich niet ongunstig aanzien.

Gewijzigde subsidiëringpolitiek

Ten aanzien van de subsidiëring zij opgemerkt, dat een wijziging in de subsidiepolitiek, indien deze zou geschieden, een belangrijke invloed zal hebben op de eindcijfers van de huidige begroting.

Met betrekking tot het te voeren beleid kan verder nog worden medegedeeld, dat de minister streeft naar een aanmerkelijke vereenvoudiging van het stelsel van heffingen en toeslagen voor de melk en de overige zuivelproducten.

De, ingewikkelde maatregelen, welke grotendeels slechts een gevolg zijn van het streven om de producenten van alle producten precies de richtprijs te doen ontvangen, oordeelt de minister niet langer verantwoord. Het moet van meer betekenis worden geacht, dat kan worden bereikt, dat de meest gewenste en doelmatige verwerking van de melk zal worden gestimuleerd.

E. vd. Wiel – II: Ongunstige vooruitzichten voor Nederlandse Zuivelexport

In de nabije toekomst zijn de vooruitzichten voor een lonende afzet van het exportsurplus van Nederland ongunstig; het wereldexportkwantum melk zal n.l. eerder zijn hersteld dan dat de factoren – die de importvraag in ongunstige zin beïnvloeden - zullen zijn opgeheven.

Tot deze conclusie komt dr. E. van de Wiel in zijn tweede artikel over de toekomstmogelijkheden van de Nederlandse zuivelexport in „Economisch-Statistische Berichten”. Hij beziet hierin voor de nabije toekomst voor 40.000 ton te exporteren Nederlandse boter en voor 1.200.000 à 1.300.000 ton melk de mogelijkheden voor een lonende afzet op de buitenlandse markt. Dr v.d. Wiel vergelijkt hierbij de internationale zuivelpositie, zoals zij was in 1938, zoals zij thans is en zoals zij in de nabije toekomst waarschijnlijk zijn zal.

Situatie in 1938

In 1938 werd meer dan de helft van de totale uitvoer door een reeks Europese landen geleverd, waaronder de Westeuropese (met bovenaan Denemarken en Nederland) verreweg de voornaamste plaats innamen. Finland en de Baltische landen verzorgden toenmaals 10 pct. van de werelduitvoer; Nieuw-Zeeland en Australië namen ½ deel voor hun rekening; de V.S. leverde slechts 4 pct.....

Wat de invoer betreft, de tekortgebieden in Europa importeerden in 1938 97 pct. van alle boter en 83 pct. van alle kaas, welke in de wereldhandel werden gebracht. Engeland was toen de belangrijkste boterimporteur, met Duitsland; België. Frankrijk en de V.S. waren eveneens van betekenis.

De opbrengsten, welke door de exporterende landen bij de zuivelexport werden behaald, lagen in de dertiger jaren beneden het peil, dat noodzakelijk was om de producenten der melk een redelijke opbrengst voor hun product te verzekeren.

Huidige stand van zaken

Er zijn verschillende factoren, die van invloed zijn geweest op de ongunstige gang van zaken voor ons land sedert de dertiger jaren. De verbeterde koeltechniek aan boord der grote schepen stelde het Zuidelijk halfrond (waar de kostprijs van de melk belangrijk lager is dan in ons land) in staat grote hoeveelheden zuivelproducten op de West-Europese markt te brengen.

Een groot en goedkoop aanbod van zuivelproducten op een wereldmarkt, die inkromp door een slechte industriële conjunctuur, door contingenteringen en door concurrentie van vervangingsmiddelen: ziedaar, aldus dr. v. d. Wiel, de oorzaak van de slechte uitkomst der dertiger jaren.

De jaren 1946, 1947 en 1948 gaven melkproducties, welke vrijwel op vooroorlogs peil bleven - althans van landen als Engeland, Nederland, Denemarken e.d. In de Verenigde Staten echter was een zeer sterke stijging merkbaar, o.m, doordat de voormalig bezette landen nog leden onder na-oorlogsweeën en doordat militaire en civiele doeleinden een algemene, verhoogde landbouwproductie vereisten.

Ook bij de export der zuivelproducten bleek, dat voor de V. S. van een grote stijging der uitvoer sprake was.

Wat de totale boterinvoer betreft: Engeland was in de afgelopen jaren wederom de belangrijkste importeur; Duitsland viel weg als importland. De internationaal verhandelde hoeveelheden melkproducten zijn zeer sterk toegenomen doordat zij zich bij uitstek leenden voor een voorziening in voedseltekorten.

De bij uitvoer gerealiseerde prijzen waren in de laatste jaren niet verliesgevend.

De toekomst

Dr. v.d. Wiel verwacht voor de nabije toekomst in vele landen binnen korte tijd een toeneming van de melkproductie. Hij concludeert hieruit, dat Nederland in zijn streven om de landbouw voor een belangrijk gedeelte een veredelingsbedrijf te doen zijn, niet alleen staat in West-Europa. Het spreekt vanzelf dat bovenbedoelde vergrote productie haar weerslag zal vinden in de te verwachten vergroting van de export. Voor Denemarken b.v. verwacht men een hoeveelheid boter voor export van 159.000 ton (als in 1938), kaas 20.000 ton (1938: 9000 ton). melkproducten 30.000 ton (1938: 18.000-ton).

Wat de V. S. betreft: het wordt zeer wel mogelijk geacht, dat Amerika zich blijvend in de rij van zuivel-exporterende landen zal scharen.

De verwachting is dan ook, dat het aanbod aan zuivelproducten in de toekomst minstens op het peil van vóór de oorlog zal liggen. Wat de vraag betreft, meent dr. v.d. Wiel, dat op lange termijn gezien voor een uitbreiding van de consumptie van zuivelproducten in landen, die een koopkrachtige vraag kunnen ontwikkelen, nog zeer veel ruimte is.

Dit laatste geldt ook voor WestEuropa.

Op korte termijn gezien wordt het uitzicht somberder geacht. Er moet nu eenmaal rekening worden gehouden met een belangrijke vermindering van koopkracht t.a.v. 1938. De door de oorlog veroorzaakte verarming zal ook niet nalaten invloed op de vraag naar relatief dure Nederlandse zuivelproducten uit te oefenen. En dan is er natuurlijk nog de voortgaande concurrentie der margarine....

Van de Engelse markt wordt verwacht dat deze weinig mogelijkheden zal bieden voor onze zuivelproducten; kaas en boter komen hier v.n.l. uit de dominions.

Duitsland kan voorlopig nog geen importeur van belang worden. Het komt dr. v.d. Wiel twijfelachtig voor, dat België volgend jaar meer Nederlandse zuivelproducten zal opnemen; voor de oorlog reeds voorzag België (behalve t.a.v. kaas) zichzelf vrijwel geheel.

16 mei 1949 Benoeming ir. B van Dam
tot directeur van het *Bedrijfschap voor
Zuivel*.....

Nederlands zuivelpositie in de komende vijf jaar

Het is zeker, dat de veehouderij een belangrijk onderdeel van het Nederlandse landbouwbedrijf zal blijven uitmaken. In verband hiermede is de vraag van belang hoe zich de afzetmogelijkheden van de producten der veehouderij zullen ontwikkelen. **Dr. E. van de Wiel**²⁵ heeft over dit onderwerp - waarbij hij een periode van omstreeks vijf jaar in de toekomst omvat - in „*Economisch-Statistische Berichten*” een belangwekkend artikel geschreven, waarin er o.m. op wijst dat de Nederlandse veehouderij voor de afzet van zijn producten voor een belangrijk deel op de buitenlandse markt te aangewezen.

Hij gaat er van uit, dat een bepaalde melkproductie in ons land gegeven zal zijn; de overheid zal er z.i. onder bepaalde voorwaarden naar streven de bestaande melkproductiecapaciteit zo goed mogelijk te bezetten en in verband daarmee de melkveehouders een redelijke prijs voor hun melk te doen toekomen.

Dr. v.d. Wiel gaat voorts uit van de op grond van de te verwachten binnenlandse voederproductie en krachtvoerimport waarschijnlijk beschikbaar komende hoeveelheid melk.

De melkproductie zet z i. in de nabije toekomst circa 5.700.000 ton bedragen, waarbij hij ook rekening houdt met een in verband met de deviezenschaarste te verwachten geringer worden van de import van krachtvoeder. Deze productie bedroeg in 1939 5.300.000 ton, in 1947 3.830.000 ton en in 1948 4.425.000 ton.

Voor de nabije toekomst rekent dr. v.d. Wiel op een melkprijs van 15 à 18 cts., uitgaande van de huidige koetenstructuur en de te verwachten ontwikkeling van prijs en hoeveelheid der verschillende kostenbestanddelen.

Consumenten prijzen.

Hij komt t.a.v. de consumentenprijzen - aannemende dat het levensmiddelenpakket niet weer zal worden gesubsidieerd en de afschrijving zal zijn gebaseerd op de vervangingswaarde - tot de volgende cijfers:

Voor consumptiemelk (2½ pct. Vet, los. per liter) waarvan de prijs thans 21 cts. is. 23 cts. over circa 5 jaar: voor consumptiemelk – 3 pct.: 25 cts.; voor consumptiemelk – 3,30 pct.: 28 cts.; voor boter per kg (thans f4,48) f4,12; voor kaas, volvet, per kg (thans f2.30) f2.30.

Uitgaande van deze prijzen komt dr. v.d. Wiel tot een schatting van het binnenlands verbruik in de nabije toekomst. Hij meent dat het verbruik van consumptiemelk per hoofd over 5 jaar 170 kg per jaar zal zijn; in 1938 was dit cijfer 147 kg; in 1948 zou dit verbruik – indien er het gehele jaar geen rantsoenering zou zijn geweest - op 190 kg per hoofd zijn gekomen, waarbij men er rekening mee dient te houden dat de hoge na-oorlogse consumptie gedeeltelijk toe te schrijven is aan het nog heersende tekort aan andere voedingsmiddelen.

De totale consumptie over 5 jaar, exclusief zelfverzorgers, bij een geschatte bevolking van 10.480.000 zielen, zal dan 1.600.000 ton bedragen; het verbruik van tapte- en karnemelk wordt geschat op 200.000 ton.

²⁵ dr. E. vd. Wiel was in die tijd Ad. Dir. bij het LEI. Zou later **xxxxx** secretaris van het FNZ worden.(ZHN.)

Voor kaas was het binnenlands verbruik in 1937-1938 81.300 ton (7.1 kg per hoofd), voor 1946-1947 5.6 kg per hoofd. Zal de consumentenprijs over 5 jaar, f2.30 per kg bedragen, dan betekent dit een prijs t.o.v. 1937 en 1938 (reep. 71,2 en 74,5 cts per kg.), die drie maal zo hoog ligt. Het ligt dan ook niet in de verwachting, dat de niet-vette kaas in de komende jaren zijn vooraanstaande plaats wederom zal innemen. Hoewel, ter andere zijde, er een tendentie bestaat tot een groter worden van het verbruik van zuivelproducten. Dr. v.d. Wiel meent dat over 5 jaar het verbruik per jaar gelijk zal zijn aan dat van voor de oorlog, hetgeen (bij een bevolking van 10.480.000 zielen) neerkomt op 75.000 ton.

Boterverbruik.

Voor het verbruik van boter wordt een belangrijke daling t.a.v. voor de oorlog verwacht, indien geen maatregelen worden genomen tot kunstmatige vergroting er van. In 1938 was het gebruik 47.500 ton, per hoofd 5.47. De kleinhandelsprijs was in 1938 f1,66, over 5 jaar vermoedelijk.... f4.12.

Het komt dr. v. d. Wiel aannemelijk voor, dat onder vrije concurrentie met andere spijsvetten het boterverbruik niet veel meer den 30.000 ton per jaar zal bedragen. Als exportoverschot (exclusief boteruitvoer) komt de schrijver tot 1.278.000 ton (in melk uitgedrukt, bij een verwachte melkproductie van 5.700.000 ton). Voor de oorlog bedroeg dit surplus 1.247.000 ton.

Het is echter mogelijk dat zich vrij belangrijke afwijkingen in dit cijfer voordoen, omdat relatief kleine afwijkingen in de productie grote gevolgen op het surplus kunnen hebben.

Ten aanzien van de verdeling van dit uitvoeroverschot over de verschillende producten komt dr. v.d. Wiel tot de volgende cijfers:

Volvette kaas (uitgedrukt in jonge kaas) 65.600 ton: volle gecondenseerde melk 180.000 ton; volle melkpoeder 20.000 ton.

Daarnaast zal een hoeveelheid van 40.000 ton boter voor uitvoer beschikbaar zijn (In 1939 50.000 ton).

Gegevens uit tekst in tabel:

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64 / 20,0	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		
1952		1.485	3.775 / 3,68	25,27/20,6	5.601	145 / 55 / 78	73 / 28 / 50		
1953		1.505	3.880 / 3,71	24,00	5.830	159 / 78 / 86	83 / 29 / 53		
1954		1.548	3.870 / 3,72	25,51	5.863	163 / 64 / 92	82 / 32 / 52		
1954	uit tekst >	?	?	15,50	5.700	xxx / 75 / 65.6	xx / 30 / 40		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Mansholt: Naar inkrimping der boterproductie

Weer rogge in het brood

Als besluit van de voorjaarsvergadering van het *Drente Landbouw Genootschap* heeft Zaterdag in Assen de heer S. L. Mansholt, minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening*, gesproken over de landbouwpolitiek, zoals die door de regering wordt gevoerd.

In deze politiek zijn de laatste tijd grote veranderingen gekomen, waaraan, aldus de heer Mansholt, de verandering op de wereldmarkt debet zijn. Het beleid moest worden gewijzigd, omdat gezorgd moet worden gelijke tred te houden met deze markt.

Het beleid is gericht op het verkrijgen van een redelijke bestaansmogelijkheid voor boer en tuinder. Zij hangt ten nauwste samen met de verhouding tussen lonen en prijzen en tussen productie en afzet. Onderscheid zal daarbij volgens de minister niet worden gemaakt. De landbouw mag niet apart worden gezien; het landbouwbeleid moet aangepast worden in het nationaal-economisch beleid en er dient voldoende evenwicht in dit beleid te zijn. Daarbij moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de nieuwe maatregelen ook in België en Luxemburg uitvoerbaar zijn.

Een andere belangrijke factor is nog de zorg voor die maatregelen, opdat de persoonlijke bedrijfsvrijheid niet aangetast wordt, wat hierop neerkomt, dat de landbouw een eigen verantwoordelijkheid zal moeten dragen. Met de *Stichting voor de Landbouw* is men ook tot de conclusie gekomen, dat de landbouw een eigen stuk verantwoordelijkheid wordt gegeven.

Het beleid is verder gericht op een zo groot mogelijke productie, waarvoor de geijkte middelen (landbouwonderwijs enz.) worden gebruikt. De Nederlandse landbouw kan volgens de minister niet rationeel gedreven worden, indien de veestapel niet van behoorlijke omvang is.

Varkensprijzen.

Sprekende over de richtprijzen merkte de minister op, dat het voor de toekomst niet nodig is dat de prijs der varkens op f 2.05 gehandhaafd blijft. De Nederlandse veehouderij mag aanspraak maken op een redelijke beloning van de arbeid en voor een redelijk bestaan is z.i. het landbouwegalisatiefonds noodzakelijk. Hij bepleitte de wenselijkheid van Duitslands herstel op de markt. De leveringsplicht noemde minister Mansholt onherroepelijk verbonden aan een vaste rundvleesprijs.

Minder Productie van boter.

Ook de boter- en melkprijs werd uitvoerig behandeld. Spr. bepleitte de wenselijkheid van het minder produceren van boter, waarvoor reeds een stelsel is ontworpen, evenals voor de heffing per kip, hoewel de minister zich daarover niet bijster enthousiast toonde.

Tenslotte bepleitte minister Mansholt een goed georganiseerde landbouw, die naar zijn oordeel noodzakelijk zal zijn bij het oplossen van de vele moeilijkheden, welke er z.i. zeker nog zullen komen. Een krachtige landbouw- en Publiekrechtelijke organisatie dient te worden opgebouwd om die moeilijkheden het hoofd te kunnen bieden.

Enkele vragen gaven de minister gelegenheid uitvoeriger in te gaan op diverse punten. Daarbij zegde hij o. a. toe de kwestie der boter prijsverlaging van 15 cent opnieuw te zullen bekijken. Tevens gaf hij de verzekering, dat straks in de broodmelange rogge zal worden op genomen.

Leeuwarder Courant, 1949-06-04

E. vd. Wiel III: Welke overheidspolitiek voor de zuivel in nabije toekomst?

Een lonende afzet van het te verwachten melkuitvoersaldo in de nabije toekomst heeft ongunstige kansen, ze betoogde dr. E. v. d. Wiel in een tweetal in ons blad aangehaalde artikelen in „Economisch-Statistische Berichten”.

In een derde artikel in dit tijdschrift gaat hij na op welke wijze de overheid te werk moet gaan ten aanzien van de zuivelpositie, als de bij export te behalen opbrengst niet lonend zal blijken te zijn.

Het nadelige verschil tussen de kosten der veehouders en de opbrengsten van de melk moet op de een of andere wijze door de overheid worden bijbetaald, meent deze schrijver. Deze bijbetaling kan een uitkering bij de productie zijn, -of een uitkering bij de export.

De eerste methode brengt met zich mee, dat het binnenlandse prijspeil der zuivelproducten ongeveer op wereldmarktniveau komt te liggen; de tweede methode (uitkering bij export) zal de binnenlandse prijzen op een niveau brengen, dat gelijk is aan de som van de wereldmarktprijs en de overheidsuitkering. Het binnenlandse prijsniveau der zuivelproducten zal dus te allen tijde worden beïnvloed. De noodzaak van hulpverlening t.a.v. de zuivelproductie maakt het voeren van een bepaalde prijspolitiek voor de overheid dus onvermijdelijk.

Indien de binnenlandse prijzen dezer producten door overheidssteun aan de zuivelproducenten hoger zullen worden, zullen zij een ongunstige invloed hebben op de kosten van levensonderhoud: dit zal eveneens van invloed zijn op het arbeidsloon en op Nederlands totale exportpositie. Evenwel, voor boter zullen steeds goedkopere substitutieproducten aanwezig zijn, welke voor de minder koopkrachtige bevolkingsgroepen een acceptabele uitwijkmogelijkheid bieden.

Uitkering bij export

Dr. v.d. Wiel beveelt aan om bij de bijbetaling door de overheid het stelsel van uitkeringen bij export toe te passen, dat als bijkomend voordeel boven productietoeslagen een administratief gemakkelijker uitvoerbaarheid heeft.

Deze toeslag dient dan gezien te worden als een toeslag, welke het verschil tussen de op de buitenlandse markt gemaakte prijs en de binnenlandse kosten moet overbruggen en niet als een restitutie van verhogingen der grondstofkosten. Deze restitutie zal, onverschillig of boter of kaas wordt uitgevoerd, per kilogram in het product aanwezige melk steeds gelijk moeten zijn. Hierdoor zal geen differentiatie per product mogelijk zijn, waardoor de voor Nederland gunstiger kansen van kaas ten opzichte van boter weer te niet zullen gaan. Het toeslagstelsel opent wel de mogelijkheid tot deze voor onze zuivelexport belangrijke differentiatie.

De toekomstige situatie, zoals dr. v. d. Wiel die geschetst heeft, is vrij somber. De boeren zijn zich ook reeds terdege bewust van het belang dat dit vraagstuk voor hen heeft: de *Stichting voor de Landbouw* riep in samenwerking met de *Algemene Nederlandse Zuivelbond* een commissie in het leven, welke onder voorzitterschap van prof. ir. W. de Jong moet nagaan, welke de nationaal-economisch meest gewenste bestemming van de melk is.²⁶

Hepkema's Courant 1949-06-24

Boter, margarine, vet en spijsolie van de bon.

Met ingang van 23 Juni 1949 is de rantsoenering van voedingsvetten volledig opgeheven. Dit geldt zowel voor het publiek als de verwerkende industrie, waaronder o.m. te rekenen bakkers, banketbakkers, koekfabrieken, restaurants, enz., die dus voortaan boter, margarine, spijsvetten en spijsolie zonder bon of toewijzingen kunnen betrekken. Alleen voor technische doeleinden (zeepindustrie, verffabricage enz.) blijft een toewijzingssysteem van kracht.

Weliswaar lag het aanvankelijk in het voornemen in de loop van het najaar de rantsoenering te beëindigen, maar enerzijds is reeds thans een zekere verzadiging merkbaar in de consumptie, terwijl anderzijds de boterproductie ruim is en de grondstoffenpositie van de andere spijsvetten gunstig. De aanvoer van traan en de te verwachten grote koolzaadoogst zijn mede factoren, die de vetpositie in gunstige zin beïnvloeden.

De bestaande prijsregelingen blijven gehandhaafd. Spijsolie zal men niet direct overal bij de winkelier kunnen betrekken, aangezien de bevoorrading van de detaillist enige tijd vraagt. De rantsoenering van voedingsvetten die thans beëindigd is, heeft bijna negen jaar geduurd, want de distributie op bon werd ingesteld met ingang van 29 Juli '40.

Zeeuwsch Dagblad, 1949-07-06

Federatieve sfeer in Tweede Kamer

‘Raad van Europa’ ondervond weinig tegenwerking.²⁷

(Van onze parlementaire redacteur)

Als eerste punt op de agenda van de Tweede Kamer stond gisteren de stemming over de motie Droessen, waarin een verhoging van de inleveringsprijs van de boter werd gevraagd. Zoals bekend is verzette Minister Mansholt zich met hand en tand tegen deze motie. De voorzitter deelde echter mede, dat er over deze motie niet gestemd zal worden, daar er eerst overlegd zal worden met de vaste commissie voor de Landbouw. Daarna begon de Tweede Kamer met de beraadslaging over de Raad van Europa.

Europese eenheid een teer plantje.

Dit is een wetsontwerp waarmee spoed betracht moest worden, daar op 1 Augustus a.s. De algemene vergadering reeds in Straatsburg moet bijeenkomen.

²⁶ Zie verslag onderzoek; knipsel 1950-05-02

²⁷ Opgenomen in deze MAP omdat het een van de eerst gevonden ‘knipsels’ is over Europese samenwerking!

Veel interessante punten zijn bij dit debat niet aan het licht getreden. Dat was eigenlijk ook niet te verwonderen daar het Nederlandse parlement op dit Statuut toch geen amendementen kan indienen.

De heer Schmal (C.H.) was zich daarvan terdege bewust. Over details zou hij niet spreken, want de Raad van Europa is te vergelijken met een kraamkamer, waarin niet veel gedruis moet worden gemaakt. „Wind en weder” dienende, dacht deze afgevaardigde, dat men zulks later nog wel eens kon doen. Dit is volgens hem een kwestie van „pompen of verzuipen”. Men moet alles doen om te voorkomen, dat deze mijlpaal in de Europese geschiedenis een wrijfpaal zal worden. De Raad van Europa sluit, aldus de heer, Schmal, niemand uit. Ook niet degenen die reeds lang bezig zijn, zichzelf uit te sluiten. Hij was blij met dit initiatief, dat in ieder geval niet getuigde van een intellectuele lamelendigheid. Dat Nederland door deze organisatie een gedeelte van zijn soevereiniteit zou prijsgeven vond hij niet zo heel erg. De soevereiniteit is geen wezend kenmerk van het Staatsgezag.

Sinds duizend jaar

De heer Bruins Slot (A.R.) belichtte de juridische aspecten van deze zaak. Er is thans iets in Europa ontstaan, dat men sinds duizend jaar niet meer gekend heeft. Men schept een parlement terwijl er nog geen staat is, en men speculeert er dan maar op, dat er een staat zal komen. Deze spreker zag verschillende bezwaren, doch hij hoopte dat die ondervangen zouden worden, waardoor men van de pre-federale toestand zou overgaan naar de federale.

Mr. Oud (V.V.D.) had sympathie voor het federatief Europa. Het zal er ook komen, maar er moet voorzichtig gehandeld worden, zei hij. De Europese eenheid is een teer plantje, dat zorgvuldigheid behoeft wil het niet bij de eerste nachtvorst doodvriezen. Spreker waarschuwde er voor, dat de nationaliteitsgedachte gehandhaafd moet blijven en dat men er voor moet waken dat er geen landen zullen zijn, die in naam iets van Europa zullen vragen, maar die er in feite op uit zijn om hun machtspositie te versterken.

De heer Welter (K.N.P.²⁸) kan men werkelijk niet zo heel erg enthousiast noemen voor deze Raad. Voor hem zijn de Ver. Naties een baken in zee. De Raad van Europa vond hij een symptoom van ontwaking van West-Europa, dat er genoeg van heeft te worden overschreeuwd, door landen die nog duidelijk de kenmerken van de jeugd dragen. Overigens vroeg hij zich af hoe het komt dat Nederland thans zo voor een federatie is, terwijl het daarvan met betrekking tot Indonesië niets wil weten.

Maidenspeech.

Men kreeg ook een maidenspeech te horen en wel van Mej. dr Klompé (K.V.P.) die ook niet afkerig van deze organisatie was. Zij bepleitte een zo sterk mogelijk parlementair karakter van de Assemblée. De eerste vergadering te Straatsburg achtte zij beslissend en zij hoopte dat deze zou leiden tot haar doel, n.l. dat zij zal uitgroeien tot een wetgevend lichaam.

Jhr. v. d. Goes van Naters (P.v.d.A.) sprong direct op Spanje af. Wat wil de K.V.P. met Spanje? Dit land zou een pikzwart schaap betekenen in de Raad van Europa. Hij vroeg om een duidelijk antwoord hieromtrent.

De heer Wagenaar (C.P.N.) had helemaal geen behoefte aan een Raad van Europa. Hij voor-spelde, dat er niets van terecht zou komen.

In de vergadering van vandaag zal Minister Stikker antwoorden.

²⁸ KNP: Katholieke Nationale Partij / Lijst Welter – zie op www.bv.wikipedia.org/wiki/Charles_Welter

Begroting landbouwegalisatiefonds 1949

Geen wijziging inleveringsprijs boter.

Verschenen is de memorie van antwoord op het voorlopig verslag der commissie van rapporteurs uit de Eerste Kamer over het ontwerp van wet tot vaststelling van de begroting van het *landbouw-egalisatiefonds* (LEF) voor het dienstjaar 1949.

Aan deze memorie is het volgende ontleend:

Met betrekking tot de vraag, of het overleg met de vaste commissie voor de landbouw van de Tweede Kamer nopens de motie-Droesen c.s. reeds tot resultaat heeft geleid en, zo ja, tot welk, deelt de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* mee, dat hem na dit overleg, waarbij door hem een uitvoerige uiteenzetting werd gegeven van de overwegingen, welke de verlaging van de inleveringsprijs voor boter hebben bepaald, tot dusverre van de zijde van de voorstellers der motie geen officiële mededeling ter zake heeft bereikt.

Wel kan de minister mededelen, dat de nadere beschouwing van dit vraagstuk gedurende dit overleg hem geen aanleiding geeft enige wijziging aan te brengen in de inleveringsprijs voor boter.

Blijkens aan bovenbedoelde commissie voorgelegde berekeningen van het *bedrijfschap voor zuivel* - welke uiteraard deels op schattingen berusten - lijkt het geenszins onwaarschijnlijk, dat de boterfabrieken, ondanks de per 24 April j.1. doorgevoerde verlaging van de prijs voor de door het in- en verkoopbureau voor zuivel over te nemen boter, over het melkprijsjaar November 1948 – November 1949 toch gemiddeld ongeveer de richtprijs zullen kunnen halen. Dat de - ook door de hier aan het woord zijnde afgevaardigden wenselijk geachte - omschakeling van de bereiding van boter op andere producten geleidelijk zal kunnen plaats vinden, is ook voor de minister duidelijk.

[.....]

Heerenveensche Koerier 1949-08-22

De Nederlandse boter-positie

In een tweetal artikelen bespreekt het *Officieel Orgaan van de Alg. Ned. Zuivelbond* (FNZ.) de voortdurend slechter wordende positie van onze boter, op de binnenlandse als op de buitenlandse markt.

Het getal van onze binnenlandse boterklanten neemt zienderogen af. In 1945 bedroeg het boterverbruik in ons land nog 43.1% van het totale vetverbruik. In 1946 was het percentage gedaald tot 37.6, in 1947 tot 35.4, in 1948 tot 28.6, en thans bedraagt 't boterverbruik niet meer dan 15 %. Nu de verwerkende industrie niet langer de verplichting heeft 30% van de te verwerken vetten als boter te gebruiken, is een verdere daling van het binnenlands boterverbruik waarschijnlijk. Dit sterk verminderend boterverbruik in eigen land is vooral te wijten aan de ongunstige prijsverhouding tussen boter en margarine, terwijl onze boterexport afneemt, niet omdat onze boter op de internationale markt te duur is, maar, aldus het Officiële Orgaan van de F.N.Z., wijl Groot-Brittannië van Denemarken en Nieuw-Zeeland boter betreft beneden-

productiekosten. De tussen die landen afgesloten handelsovereenkomsten leveren het bewijs, dat twee-zijdige verdragen even ruïneus kunnen werken als de voormalige vrije concurrentie.

In Deens-Britse overeenkomst is niet de in kronen of ponden vastgestelde boterprijs het belangrijkste, maar de vraag, hoeveel kg. steenkool de Denen terugkrijgen voor 1 kg. boter.

Waarschijnlijk moet verder worden geacht, dat de Britse regering aan Nieuw-Zeeland bepaalde tegemoetkomingen heeft gedaan met betrekking tot de Britse leveranties aan dat dominion. Slechts op die wijze kan Denemarken aan Engeland de boter leveren voor f 2.85 en Nieuw-Zeeland (ook Australië) voor f 2.66 per kg. Deze Londense boternoteringen kunnen daardoor in geen enkel opzicht beschouwd worden als een wereldnotering. Dat blijkt ook daaruit, dat Denemarken dit voorjaar aan andere landen de boter berekende op f 3.94 en dat Canadese boeren f 3.92 ontvingen. In België levert de boter bij vrije markt gemiddeld f 4.20 op terwijl in Zwitserland de prijs nog altijd schommelt om de f 6. Onze Nederlandse boter is dus met een inleveringsprijs van f 3.88 niet te hoog.

De Waarheid 1949-09-13

Peel en Maas, 1949-09-17; p. 2/4

ook MAP België

Belgen smokkelen nu boter.²⁹

Lange tijd zijn de Brabantse schoenen 'n veel begeerd en lucratief object geweest, voor de smokkelhandel langs de Zuid-Nederlandse grens. En ofschoon deze belangstelling nog niet geheel is getaand, is men nu meer geïnteresseerd in onze beroemde natuurboter.

De Belgische economische politie staat de invoer van één kilo boter per gezin toe; de prijs is 45 francs lager dan in België. Wil men langs legale weg een groter kwantum invoeren, dan heeft men slechts te declareren, en er zit nog altijd een winstje in van ongeveer 20 francs per kilo. Het is onder die omstandigheden begrijpelijker, dat de smokkelhandel welig tiert. De voordelen zijn maar al te groot. De vorige week is in de buurt van **Baarle-Nassau** een wagen aangehouden, die 5000 kg boter over de grens wilde brengen.

De smokkelaars zijn over het algemeen ook knoeiers, die onze reputatie als boterproducenten bederven. Zij mengen er veelal margarine doorheen en brengen het product dan als echte Nederlandse roomboter in de handel. Hoezeer overigens onze zuivel in België in trek is, bewijzen de talrijke aanvragen bij de boterfabrieken in Brabant. Bestellingen van 6 tot 7 duizend kilo zijn niet zeldzaam.

Rijst de vraag of het van de Nederlandse regering niet verstandig zou zijn, om met de Belgische te gaan onderhandelen over de mogelijkheid van een grotere boterexport, teneinde de smokkelarij zoveel mogelijk te voorkomen.

²⁹ Meer over deze smokkel met onze zuiderburen in een speciale [MAP België](#).

Nieuwe melkprijs voor de boer.

Minister Mansholt heeft de gemiddelde producentenprijs voor melk voor de op 6 November 1949 aanvangende nieuwe productie-periode vastgesteld op 17.75 ct per kg. melk met 3,5 pct. Vet. Ook in het nieuwe melk-productie-jaar zal er verschil zijn in de prijs gedurende de winter- en de zomerperiode. De wintermelkprijs voor de boer zal 19,70 cent bedragen en de zomermelkprijs 16,70 cent, per kg. melk en bij een vetgehalte van 3.5 pct.

De gemiddelde prijs van 17,75 cent per kg, melk met 3,5 pct. vet komt overeen met een prijs van 16.75 cent per kg. melk met 3,3 pct, vet. Voor het thans eindigende melkproductiejaar was de gemiddelde melkprijs 17,75 cent per kg, met 3,3 pct, vet, zodat de nieuwe prijs 1 cent lager is.

De vaststelling van de nieuwe melkprijs voor de boer heeft geen betrekking op de prijs van de melk voor de consument.

1950

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Leeuwarder Courant 1950-01-14

Zuivelexport meer dan verdubbeld

Uitvoer in afgelopen jaar ruim vijfhonderd miljoen gulden

Nu de voorlopige gegevens van het centraal bureau voor de statistiek betreffende de zuivelexport in de eerste elf maanden van 1949 ter beschikking staan, blijkt duidelijk, dat de export van zuivelproducten zich in het afgelopen jaar gunstig heeft ontwikkeld. Over dit tijdvak is aan zuivel- en melkproducten tegen een waarde van ruim 489 miljoen geëxporteerd, terwijl in het overeenkomstige tijdvak van het jaar 1948 voor 197 miljoen aan deze artikelen werd uitgevoerd. Men mag derhalve verwachten, dat de zuivelexport, over het gehele jaar 1949 genomen, over de 500 miljoen gulden reikt, hetgeen meer dan een verdubbeling betekent van de zuivelexport in 1948.

De boter

De boterexport over de eerste elf maanden was naar waarde gerekend wel het belangrijkste. Het uitgevoerde tonnage steeg van ruim 19.000 ton over de eerste elf maanden van 1948 tot ruim 48.000 ton in 1949. De uitvoer naar waarde steeg over dit tijdvak van ruim 82 miljoen gulden in 1948 tot ruim 197 miljoen gulden in 1949. Onze belangrijkste afnemers waren Engeland met 16.555 ton. Frankrijk met rond 11.000 ton en België en Luxemburg met rond 10.600 ton.

Zwitserland, dat verleden jaar in het geheel niet op de Nederlandse botermarkt verscheen, kocht thans een kwantum van ruim 3000 ton, evenals Italië, dat vorig jaar een zeer kleine afnemer, thans bijna 4400 ton kocht. Voorts verscheen vorig jaar Polen in de markt voor 2000 ton.

Kaasexport

De cijfers voor de kaasexport over de eerste 11 maanden van 1949 geven eveneens een belangrijke vooruitgang naar waarde en hoeveelheid te zien. Tegen ruim 20.200 ton over de genoemde periode in 1948 stond ruim 56.700 ton in dezelfde Periode van 1949 met een waarde van resp. f 35 miljoen en ruim f 143 miljoen.

De voornaamste afnemers waren België en Luxemburg met rond 22.000 ton tegen een waarde van rond 55 miljoen gulden. Hierop volgt Engeland met rond 16.000 ton tegen circa 37 miljoen gulden en verder Frankrijk, Duitsland, Indonesië en de west.

Volle condens-melk

De uitvoer van volle gecondenseerde melk nam in genoemde periode toe van rond 42.700 ton in 1948 tot rond 99.000 ton in 1949 met een waarde van resp. 52 miljoen en 113 miljoen gulden. Hoewel ook hierbij het Verenigd Koninkrijk een belangrijke afnemer was met ruim 18.000 ton, is hier de lijst van belangrijke afzetgebieden veel gevarieerder dan bij de twee eerstgenoemde productengroepen. Het zijn vooral ook de tropen, waarnaar de hier te lande bereide gecondenseerde melk haar weg vindt.

Melkpoeder

Tenslotte vervijfvoudigde zich de waarde van het uitgevoerde vol en mager melkpoeder, maar hierbij moet, evenals bij gecondenseerde melk, de wel bescheiden uitvoer in 1948 in de gedachte worden gehouden. In 1948 ging nl. circa 2.800 ton over de grenzen tegen rond 22.700 ton in 1949 met een waarde van rond 32 miljoen gulden. Engeland was hiervan met 10.513 ton de voornaamste afnemer.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1950-03-23

Zuivelfonds gevormd: heffing op alle boerenmelk.³⁰

Als onderdeel van het Landbouw-Egalisatiefonds is een speciaal zuivelfonds gevormd. De gelden uit dit fonds zijn bestemd om eventuele verliezen bij export van zuivel- en melkproducten door het in- en verkoopbureau voor zuivel te dekken.

Dit bureau zal in tijden van overschotten zuivel- en melkproducten, behalve gecondenseerde melk uit de markt nemen om te voorkomen, dat de opbrengst van de melk ver beneden de vastgelegde richtprijs zal blijven. Eventueel zal, inplaats van overname door het bureau, toeslag bij uitvoer worden gegeven. Voorts zal het fonds worden aangewend voor uitgaven, die verband houden met toeslagen op consumptiemelk. Een in Januari ingestelde regeling voor consumptiemelk is thans vervallen. Voor gecondenseerde melk is nog geen regeling vastgesteld.

Teneinde gelden voor het zuivelfonds bijeen te brengen, zal thans een heffing op alle boerenmelk worden ingesteld. Deze is tot nader order bepaald op f 0.30 per procent vet per 100 kg melk, d.w.z. op ongeveer f 1.05 per 100 kg.³¹

Producenten van boerenkaas zullen f 10,35 per 100 kg kaas moeten betalen. Op melk die door veehouders of slijters rechtstreeks in de handel wordt gebracht rust een heffing van f 1.05 per honderd liter.

Zoals beweerd is voor melk een landelijke richtprijs vastgesteld van 18.25 ct. per liter van 3.5% vetgehalte.

Indien het landbouwbedrijf als geheel deze richtprijs niet haalt, wordt door het Landbouwegegalisatiefonds bijgepast.

Deze reling houdt de mogelijkheid open om eventuele verschillen in uitkomsten voor diverse producten tot uitdrukking te laten komen in de aan veehouders uit te betalen melkprijzen. Met dien verstande echter, dat dit voor ongunstig in de markt liggende producten slechts in beperkte mate het geval zal zijn. Uit het zuivelfonds zal het in- en verkoopbureau door inkoop of door subsidiëring steeds een bodem in de markt kunnen leggen.

Fluctuaties in de markt zullen dus in eerste instantie door de gezamenlijke zuivelbedrijven worden opgevangen. De garantie met betrekking tot de richtprijs van melk blijft echter bestaan.

³⁰ Het zuivelfonds heeft bestaan van 'zuiveljaar' 1949 / '50 tot 1968 / '69. Vreemd detail is dat het zuivelfonds elk jaar opnieuw werd ingesteld! (ZHN.)

³¹ Uitgangswaarde vetgehalte 3,5% (ZHN.)

Onze zuivelproductie nadert weer de vooroorlogse

1949 was een topjaar voor kaasexport

Uit het jaarverslag over 1949 van de *Bond van Coöperatieve Zuivelverkoopverenigingen* (B.C.Z.V.) te Den Haag blijkt, dat 1949 voor de Nederlandse zuivelproductie en -afzet een in verschillende opzichten gunstig jaar is geweest. Productie en uitvoer toonden een aanzienlijke stijging. De totale deviezenopbrengst van de uitvoer van zuivelproducten was ruim f 557 miljoen tegen f 231 miljoen in 1948. Het aandeel van de zuivel-uitvoer in de totale Nederlandse export bedroeg 14.5 % (1948: 8.5 %, 1939: 11.9) een percentage dat door geen enkele andere bedrijfstak is overtroffen.

Het belangrijkste export-artikel was boter met 40.6 % van de totale waarde van de zuiveluitvoer. Hierop volgen kaas met 28.5 % en gecondenseerde melk met 23.2 %. Een zeer aanzienlijk gedeelte van de zuivelexport was gericht op landen met „harde valuta”. Een uitzondering hierop vormt de uitvoer naar de V.S. en Canada. Nog altijd hoge tariefmuren en het feit dat beide gebieden een surplus aan zuivelproducten hebben, maken het verkrijgen van indrukwekkende dollaropbrengsten vrijwel onmogelijk.

De totale boterproductie in 1949 was 83.900 ton (1939: 104.000 ton). Het aandeel van de deelgenoten der coöperatieve zuivelverkoopverenigingen in deze was 60.7 % (1948: 53.7 %). De uitvoer bedroeg 53.400 ton (1939: 56.410 ton), waarvan 16.600 ton naar Groot-Brittannië, 14.400 ton naar België en Luxemburg, 11.100 ton naar Frankrijk, 3.800 ton naar Italië en 3.700 ton naar Zwitserland.

De Nederlandse kaasproductie van 128.000 ton overschreed de gemiddelde jaarproductie in de dertiger jaren met 7000 ton. De voor de kaasverkoop bij de coöperatieve zuivelfabrieken aangesloten fabrieken en zelfkazende boeren hadden in 1949 een aandeel in de totale productie van 36.7 % (1948: 34.9 %). De export bedroeg niet minder dan 62.000 ton (1939: 52.000 ton). De belangrijkste afzetgebieden waren België en Luxemburg met 23.000 ton, Groot-Brittannië met 17.800 ton, Frankrijk met 6900 ton en Duitsland met 5200 ton.

De voor de melk-poederverkoop bij de Coöp. Zuivelverkoop aangesloten fabrieken hadden in de totale productie van 28.000 ton een aandeel van 25.1 % (1948: 27.1 %). De totale export van melkpoeder was 22.300 ton (1939: 15.800 ton), waarvan 10.500 ton naar België en Luxemburg.

De gezamenlijke omzet van de leden van de B.C.Z.V. was 40.4 miljoen kg boter, 48.3 miljoen kg kaas en 6.7 miljoen kg melkproducten.

Invoer van boter in België stopgezet

Zware slag voor de Ned. export

BRUSSEL, 27 April. - De Belgische minister van landbouw heeft met ingang van 1 Mei de invoer van boter in België stopgezet. In afwachting daarvan zijn met onmiddellijke ingang de invoercontingenten met de helft verlaagd. De maatregel is genomen, nadat de Belgische Boerenbond in een memorandum aan de regering verzocht had om maatregelen om een ineenstorting van de zuivelprijzen in België te voorkomen. Het is volgens „*De Standaard*” te verwachten, dat de maatregel slechts voor de zomermaanden zal gelden, waarin de binnenlandse boter-productie het eigen gebruik overtreft.

In verband met deze Belgische maatregel vernemen wij nog het volgende: De prijs van de boter in België heeft na de oorlog steeds hoger gelegen. Vooral bij schaarste was de boter voor de gewone beurs niet te betalen. Door de invoer van grote hoeveelheden uit het buitenland, vooral uit Nederland en Denemarken, wist de Belgische regering de boterprijs enigszins in handen te houden. De minister van landbouw heeft echter thans bovengenoemde maatregel genomen als beschermende maatregel van de grijs der landbouwproducten. Het verlagen van de invoercontingenten tot de helft en de algehele stopzetting op 1 Mei is een gevoelige slag voor de Nederlandse export naar België. Vooral nu deze stopzetting plaats vindt in een periode, waarin de productie stijgt en de voorraden groeien.

Nederland zal naar andere afzetgebieden moeten zoeken. Het is, wellicht mogelijk de export naar Duitsland en andere landen te verhogen. Of het stopzetten van de uitvoer van veel invloed zal zijn op de binnenlandse prijs en het binnenlands verbruik is nog niet te overzien, maar men vermoedt van niet.

	Totale boter export Mln. kg.	Benelux boter export Mln. kg.	Benelux % boterexport
1948	24.1	10.5	25.3
1949	53.4	14.4	27.0
1950	64.6	20.1	31.1
1951	54.0	20.0	37.0
1952	49.9	26.5	53.1
1953	52.7	13.5	25.6
1954	52.0	7.3	14.0
1955	44.5	8.6	19.3
1960	31.1	0.108	.34

Onderzoek naar bestemming melk!

Geen plan-bestemming voor de melk mogelijk!

Onder presidium van prof. ir. W. de Jong werd in Juni 1949 een commissie ingesteld, die tot taak kreeg aan de *Stichting voor de Landbouw* en aan de *Algemene Nederlandse Zuivelbond (FNZ.)* een rapport uit te brengen, waaruit een bestemmingsplan voor melk zou kunnen worden opgebouwd.

Het oordeel luidt, dat een zodanige minimumprijs moet worden gesteld als verenigbaar is met een zekere bestaansmogelijkheid van de veehouders.

Tot welke producten de melk wordt verwerkt is volkomen afhankelijk van de vraag naar zuivelproducten. Deze is, mede gezien de structuur van de buitenlandse markt, bijvoorbeeld door steeds weer voorkomende regeringsmaatregelen elders, uiterst variabel.

Nederland zal aldus de commissie, een soepel verwerkingsapparaat moeten opbouwen, dat in staat is zich snel aan te passen aan wisselende mogelijkheden van afzet. De commissie stelt, dat het opstellen van een bestemmingsplan voor melk niet mogelijk is, maar dat de verantwoordelijkheid voor productie en afzet met inbegrip van baten en nadelen effectief zal moeten worden teruggegeven aan de zelfstandige industrieën. Men wil niet weten van productiebeperkende bepalingen, omdat deze tot verstarring van productie en productiecapaciteit leiden. Met de vraag naar zuivelproducten zal de melkprijs voor de boer dus moeten meebewegen.

Ten aanzien van het vraagstuk roomboter-margarine merkt de commissie onder meer op, dat bij handhaving van een relatief hoog peil van de prijzen der zuivelproducten in het binnenland tengevolge van het duurder geïmporteerde veevoeder, uit een oogpunt van billijke concurrentie ook de belangrijkste vervangingsartikelen in dezelfde verhouding in prijs moeten worden opgetrokken.

In het algemeen acht de commissie het perspectief van onze Nederlandse zuivelindustrie voor wat de naaste toekomst betreft „niet zodanig, dat in dit verband van optimisme mag worden gesproken”. Ter zake van de positie in de naaste toekomst van de Nederlandse boter „schijnt voor een ernstige bezorgdheid alle reden te zijn”. Vooral daarom mag niets worden nagelaten ter bevordering van de afzet van boter en andere zuivel- en melkproducten”. In verband hiermede dringt de commissie aan op een verhoging van het vetgehalte van de gestandaardiseerde consumptiemelk en op een opheffing van het verbod om melk in brood te verwerken.

De kwaliteit van verschillende zuivelproducten zal naar het oordeel van de commissie kunnen worden verbeterd indien de melk op de boerderij beter wordt gekoeld, al blijft het tweemaal per dag ontvangen van melk door de fabrieken van een nog grotere betekenis.

De commissie acht een verdere concentratie van bedrijven, zowel op het gebied van de industrie als op dat van de export, gewenst.

Uit de commissie-de Jong werd onder voorzitterschap van drs. J. J. A. Charbo en met medewerking van enige andere commissieleden een subcommissie gevormd. Deze subcommissie bestudeerde het vraagstuk van de gewenste bestemming van melk uit een oogpunt van de voeding.

In het uitgebrachte rapport wordt er op geattendeerd, dat de van 55 procent van onze cultuurgrond stammende melkproductie allereerst moet worden gezien als rijke bron van veelzijdig en uniek voedsel

De eiwit- en vetvoorziening der bevolking, welke voor de oorlog reeds voor ca 25 procent op de melkproductie was gebaseerd, werd tijdens de oorlog nog meer van de zuivelvoorziening afhankelijk. De vetvoorziening zelfs voor meer dan 60 procent.

De subcommissie constateert, dat zowel de voedingswaarde als de kosten voor de consument der diverse dierlijke producten sterk uiteenlopen. Vooral melk en daarna ook melkproducten en kaas zijn volgens dit rapport de goedkoopste hoogwaardige voedingsmiddelen.

Als veelzijdig en goedkoop voedsel wordt de melk als zodanig in een ruimere hoeveelheid en met een vetgehalte van tenminste 3 procent geconsumeerd.

Voor de vetvoorziening is het raadzaam, dat alle leeftijdsgroepen, doch vooral de kinderen, tenminste een deel van het vet gebruiken in de vorm van boter. Nog nimmer werd afdoende bewezen, dat de voedingswaarde van margarine gelijk is aan die van boter, zo meent dit college.³²

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1950-05-08

HMvL.: ‘Bezwaar tegen Zuivelfonds’

De Hollandse Maatschappij voor Landbouw hield een belangrijke vergadering

MEERKERK, Op 2 Mei hield de kring VIII (Alblasserwaard en Vijfheerenlanden) der Holl. Maatschappij van Landbouw in hotel Brughuis te Meerkerk een algemene vergadering [.....]

De zaal was tot de laatste plaats bezet.

De heer Ir Tuynman hield een inleiding over het *zuivelfonds*. Er heerst, aldus spreker, op dit moment enige ongerustheid in de zuivelwereld, voor wat betreft het verloop der afzet van zuivelproducten. De melkproductie is reeds boven het vooroorlogse peil gestegen, terwijl het vetgehalte eveneens hoger ligt. Doordat de melkprijs thans nog door de overheid is gegarandeerd, kon de boer bij een slechte zuivelprijs altijd de melk nog tegen de gestelde prijs aan de fabriek leveren. De vraag rijst echter of de regering deze garantieprijs zal handhaven en wel op ‘n voor de boer lonende basis.

Het zuivelfonds nu wil deze lonende prijs in de hand houden. Op alle melk wordt een heffing gelegd van f 0,30 per 100 kg per % vet, dit is f 1,05 bij 3,5 % vet. De gelden gaan in dit fonds en indien de prijs van een product zakt beneden de gegarandeerde prijs van f 18,- wordt dit tekort uit dit fonds aangevuld.

Op deze inleiding volgde een uitgebreide en geanimeerde nabespreking, waarbij kwam vast te staan, dat de veehouders uit deze streek niets voor het zuivelfonds voelen. Het kringbestuur zal deze gevoelens aan het hoofdbestuur mededelen.

[Vervolgens hield Dr ‘t Hooft over het nieuwe TBC.-bestrijdingsplan om in 5 jaar reactievrij te zijn.³³]

³² Minister Mansholt dacht daar anders over – zie bij LC.1948-01-10

³³ Diergezondheid valt buiten het onderwerp van deze MAP. Opmerking: de verrekening van de financiering wordt door het Bedrijfschap, later Produktschap Zuivel gedaan. Zie ook knipsel 1966-03-18 waar in staat dat de Nationale overheid en de EEG de – nog steeds gemaakte - kosten per 1 april 1967 voor een deel overnemen!

Natuurboterverbruik dalende in ons land

Op een, tijdens de Nederlandse Landbouw-week in Wageningen gehouden vergadering, heeft ir. J. Sevenster enkele cijfers omtrent de consumptie van vetten bekend gemaakt.

Het gebruik van vet inclusief (boter en margarine) beweegt zich thans ongeveer weer op vooroorlogs-niveau, namelijk 21 kg. per jaar per hoofd der bevolking.

In de verbruiksvorm zijn echter belangrijke veranderingen gekomen. Het margarine-verbruik is van 5 kg. tot 12 kg. toegenomen. Niet alleen in Nederland, maar in geheel West-Europa en ook in Amerika doet zich dit zelfde verschijnsel voor.

De wereldproductie van plantaardige vetten is sinds de oorlog iets belangrijker geworden, terwijl die van vet uit melk is teruggelopen.

India was voor de oorlog een van de grootste exporteurs van plantaardige vetten, o.a. in de vorm van grondnotenolie. Door het stijgen van de inlandse consumptie is deze export tot 1/3 van de vooroorlogse waarde teruggelopen. Uit andere delen van Zuid- en Oost-Azië, wordt, wordt ook minder geëxporteerd. De Verenigde Staten zijn de grootste exporteurs van oliën en vetten geworden en zullen nog aanmerkelijk meer kunnen leveren, indien de rest van de wereld niet aan dollarschaarste leed.

Gedurende de oorlog is de productie van plantaardig vet - vooral raapolie - in West-Europa reeds gestimuleerd. Deze ontwikkeling zet zich in vele landen nog voort. Tegenover deze stijging van productie van plantaardig vet staat in Europa een belangrijke daling van de boterproductie.

Ofschoon de totale wereldproductie van vetten thans weer ongeveer het vooroorlogs peil heeft bereikt, is de consumptie per hoofd van de bevolking nog aanmerkelijk geringer, daar er inmiddels naar schatting 200 miljoen mensen bij gekomen zijn. De consumptie van zichtbare vetten per hoofd van de wereldbevolking bedraagt dan ook zeker niet meer dan 8 k.g.

Ten gevolge van de hoge productie in de V.S. en de dollar-schaarste zijn er twee verschillende mark en ontstaan - in de dollargebieden is er een overschot van vet met lagere prijzen dan in de rest van de wereld.

Ook door verschillende regeringsmaatregelen is de marktsituatie onnatuurlijk en onoverzichtelijk. Spreker noemde in dit verband de weliswaar geringe toeslag, welke in Nederland aan de margarine word gegeven. Hij achtte het te betreuren, dat er door deze toeslag een onnatuurlijke verhouding bestaat tussen de prijs van boter en margarine.

De verdere toekomst is volgens spr. ook zeer moeilijk te voorspellen door de politieke onzekerheid waarin de wereld verkeert, maar hij geloofde niet dat belangrijke prijsdalingen van de grondstoffen voor margarine en spijsolie van veel invloed zouden zijn op de boterpositie. Het prijsverschil tussen de beide groepen van producten is zo groot, dat een daling van de margarineprijs weinig invloed meer heeft, op de prijsverhouding en dus op de boterconsumptie.

Boterexport met f 15 miljoen verlies

Het contract voor de levering van 15.000 ton boter, waarvoor in het handelsverdrag met Engeland voor 1950 in een contingent is voorzien, werd dezer dagen getekend.

De overeengekomen prijs is ongeveer f 1 per kg lager dan de boterprijs, berekend op de gegarandeerde melkprijs van f 0.18 per liter.

Voor de juiste beoordeling hiervan, aldus deelt het ministerie van Landbouw mede, dient in acht te worden genomen, dat de boterleveranties aan Engeland voornamelijk in de periode van de grootste aanvoer geschieden, zodat deze export het karakter draagt van ontlasting van de markt. Bovendien wordt in dit tijdvak vrijwel geen boter naar elders uitgevoerd.

Het accepteren van deze prijs wordt mogelijk gemaakt door de middelen, welke het onlangs gevormde zuivelfonds hiervoor ter beschikking staan.

TABEL-01**Nederlandse zuivelexport in Mln. Guldens**

◀1950 ◀tabel-lijst

In voorgaande ‘knipsel’ komen bij de vraag; ‘hoe betrouwbaarheid zijn getallen in *de courant*’? ³⁴

Hier een tabel met enkele gegevens over de Nederlandse zuivelexport – in miljoen guldens – uit de periode 1920 t/m 1950.

Bron: Zuiveljaarboek 1951 / ‘52 blz. V-16

Jaar	Boter	Kaas	Melk en Room	Gec. melk	Poeder	Caseïne	Totaal	In % landbouw uitvoer	In % totale uitvoer
1920	56.8	64.3	2.2	41.2	5.4		169.9		
21	48.7	67.7	2.8	52.4	6.1	-	177.7		
22	44.1	53.6	1.0	34.3	3.3	-	136.3		
23	41.3	54.3	1.6	42.2	4.6		144.0		
24	69.9	74.0	8.1	41.0	8.4	-	201.4	28	12
25	82.1	81.8	4.7	36.9	8.9	0.1	214.5	31	12
26	80.1	70.0	1.5	38.8	7.8	0.1	198.3	33	11
27	85.8	76.7	1.4	40.2	8.7	0.2	213.0	31	11
28	88.0	80.2	2.1	44.5	9.9	0.3	225.0	32	11
29	86.3	79.1	1.8	44.9	9.0	0.4	221.5	32	11
30	63.4	67.8	1.2	43.5	7.2	0.2	183.3	30	11
31	41.0	52.0	1.4	40.3	5.9	0.03	140.6	30	11
32	18.0	35.9	0.5	28.6	3.6	0.02	86.6	28	10
33	18.5	28.5	1.0	24.0	3.2	0.06	75.3	30	10
34	22.1	28.1	0.3	23.3	2.3	0.2	76.3	30	11
35	26.2	23.5	0.2	18.8	2.2	0.1	71.0	32	11
36	36.5	23.4	0.3	22.7	4.3	0.2	87.4	34	12
37	44.1	30.3	0.4	42.4	5.1	0.8	123.1	34	11
38	43.8	29.0	0.5	39.4	4.5	1.0	118.2	34	11
39	46.2	25.3	0.5	38.5	4.3	0.8	115.6	32	12
40	41.0	29.5	0.4	20.6	3.3	2.3	97.1	41	15
41	30.4	8.1	0.1	1.5	0.9	3.4	44.4	27	7
42	-	4.6	-	0.0	-	1.5	6.1	9	1
43	4.6	3.5		0.0	-	-	8.1	9	1
44	-	-	-	-	-		-	-	-
45	-	-	--	-			-	-	
46	0.1	6.2	-	10.7	-	-	17.1	5	2
47	2.5	37.3	0.1	41.1	3.8	0.4	85.2	10	5
48	100.0	60.0	1.2	59.2	10.1	0.2	230.8	18	8
49	226.2	159.0	7.6	129.1	35.6	0.4	557.9	29	15
50	257.7	162.6	21.1	166.1	25.5	2.6	635.6	25	12
51	237.9	174.9	16.1	228.8	39.9	8.8	706.5	22	9
52	256.9	197.7	25.7	263.3	85.3	1.5	830.9	24	13
53	233.4	197.1	28.5	245.7	58.0	1.3	765.4	22	9

³⁴ Klopt wel ongeveer! Hier moeilijk te controleren, de tekst gaat over 11 maanden en de tabel over 12 maanden. Mijn ervaring is, afgezien van een enkele maal een vergeten 0 en een verkeerde eenheid – kg. in plaats van tonnen – dat de waarden wel kloppen. Wel verwarrend in de ‘zuivel’ is dat een zuiveljaar loopt van eind april t/m 1 mei, terwijl CBS en PZ vaak werken met een kalenderjaar – 1 januari t/m 31 december. (ZHN.)

Boterprobleem blijft actueel

Binnenlands verbruik

(Van een landbouwmedewerker).

Engeland was vóór de oorlog in landbouwkringen bekend, of beter gezegd berucht, om de zeer lage prijs, die het voor de boter gaf. Een omstandigheid overigens, waarvan men moeilijk de Engelsen alleen de schuld kan geven. Dat zij profiteerden van de zwakke boterpositie en zo goedkoop mogelijk trachtten in te kopen, is van hun standpunt gezien heel begrijpelijk.

Na de oorlog is Engeland wederom verreweg het grootste importland voor boter. Al bedroeg de invoer in 1949 nog slechts twee derde van die van 1939, niettemin werd vorig jaar toch al weer driehonderdvierentwintig miljoen kilo boter geïmporteerd.

Het feit, dat van dit kwantum ongeveer twee derde wordt geleverd door de Britse dominions Australië en Nieuw-Zeeland, welke landen lage productiekosten hebben, maakt Engeland's positie sterk ten opzichte van de Europese exportlanden.

Engeland weet, dat het op Australië en Nieuw-Zeeland kan rekenen. Tegenover Denemarken heeft het dan ook steeds deze houding aangenomen: wij willen jullie boter graag hebben, maar wij kunnen er niet meer voor geven dan voor die uit onze dominions. Wel krijgen de Denen iets meer, maar zo heel veel is dat toch ook niet.

Trouwens, veel meer kunnen de Engelsen ook niet doen, want anders worden de Nieuw-Zeelandse en Australische leveranciers ontevreden.

Waarom, zo zeggen zij, moeten wij met minder tevreden zijn, terwijl onze boter even goed is dan die van welk ander land ook?

Of dit laatste het geval is, zullen wij in het midden laten. Maar het is inderdaad een feit, dat er vorig jaar overzee nogal wat ontevredenheid was, toen gemerkt werd, dat de Denen en de Nederlanders in Engeland meer voor de boter kregen dan de dominions.

De Engelse regering, - **want het zijn tegenwoordig niet meer de handelaren, maar de overheden, die over de prijs van boter en tal van andere artikelen met elkaar onderhandelen** - zit dus altijd enigszins tussen twee vuren, maar haar politiek is steeds te trachten de Deense en ook de Nederlandse boter te kopen tegen het laagste niveau, dat van Australië en Nieuw-Zeeland.

Zo gezien, is de prijs, f2,78 per kilo, die wij volgens het pas gesloten contract voor de te leveren 15.000 ton boter zullen krijgen, normaal te noemen. Hierover te klagen, heeft geen zin.

Alleen dient te worden bedacht, dat het feit, dat we in de zomer met een te veel aan boter zitten, niet alleen het gevolg is van de toenemende productie, maar evenzeer van het stelselmatig verwaarlozen van de binnenlandse markt. Dit was het geval in de crisisjaren, tussen 1930 en 1940, toen de eigen bevolking veel meer voor onze boter moest betalen dan de buitenlanders. En ook nu moeten onze huisvrouwen veel meer voor een pondje boter geven dan de Engelse regering.

Het is zeer de vraag, of dit systeem wel juist is. Het buitenland blijft nu eenmaal altijd een enigszins onzekere afnemer en onze positie wordt, internationaal gezien, sterker, als we een groot kwantum boter in eigen land weten te plaatsen, zij het dan tegen een lagere prijs dan tot na toe. Indien het zou gelukken het binnenlandse verbruik weer op te voeren tot het vooroorlogse peil van 50.000 ton per jaar, dan hadden wij Engeland als afnemer van boter helemaal niet meer nodig!

Ondertussen staat het er met de zo wisselvallige boterexport nu weer beter voor, zoals we in de L.C. van j.l. Maandag schreven. De productie kan in behoorlijke mate afzet vinden. Engeland kreeg al niet wat het hebben wou. Door een verhoogde binnenlandse consumptie kan de speling, die er is tussen productie en afzet, ten gunste van de fabrikanten gewijzigd worden. Een andere vraag is, of het wel zo juist is de strop van de Engelse export op het Zuivelfonds te laten drukken. Want dat betekent, dat deze mede wordt gedragen door de producenten van kaas en van melkproducten.

Dat lijkt erg billijk en collegiaal, maar 't komt toch in de praktijk hierop neer, dat de melkprijs van deze fabrieken wordt gedrukt ten gunste van die van zuivere boterfabrieken. Maar deze nivellering, als gevolg van een ingewikkeld systeem van heffingen en toeslagen, heeft enerzijds tot gevolg, dat er meer boter wordt gefabriceerd dan het geval zou zijn, indien deze alleen haar eigen exportverliezen zou moeten dragen. En tevens wordt zodoende, althans ten dele, bij de zuivelfabrikanten de prikkel kleiner om zich vooral toe te leggen op de bereiding van de voor de export meest rendabele artikelen. Dit is een ernstige schaduwzijde van het thans gevolgde systeem.

Leeuwarder Courant, 1950-09-06

Landbouwvraagstuk brengt Benelux in groot gevaar

(Van een landbouw-medewerker)

Het landbouwvraagstuk blijkt een ernstig struikelblok te zijn bij het, verwerkelijken om de Benelux, de economische unie tussen België, Nederland en Luxemburg. Op de ministersconferentie, die enkele weken geleden te Oostende werd gehouden, is duidelijk gebleken, dat hierover ernstige verschillen van mening bestaan. Verschillen, zo groot en blijkbaar zo diepgaand, dat een volgende conferentie is vastgesteld, die in September zal worden gehouden en speciaal zal worden gewijd aan de behandeling van de landbouwvraagstukken. Minister Mansholt heeft al verklaard, dat het welslagen van de Benelux afhankelijk is van de komende besprekingen.

De Belgische bezwaren

Het is voldoende bekend, dat in de kringen van de Belgische en Luxemburgse landbouw ernstig bezwaar bestaat tegen de economische unie met Nederland.

Dat de boerenstand bij onze Zuiderburen in de Benelux een groot gevaar ziet en er in het algemeen sterk tegen gekant is, is een feit. De prijzen van de landbouwproducten zijn daar belangrijk hoger dan in Nederland. Daarbij komt, dat onze landbouw voor tal van producten, zoals boter en kaas, pootaardappelen en groenten, om slechts enkele van de voornaamste te noemen, sterk op export is ingesteld. De Belgische (en Luxemburgse) boeren nu vrezen, dat zij van Nederlandse zijde zodanig zullen worden beconcurrert, dat het prijspeil in België sterk zal gaan dalen. Het bestaan van de landbouw zou er zodoende sterk in gevaar komen.

Het protocol van 1947

En daarom wenst de Belgische landbouw handhaving van het protocol van 1947, dat een zekere bescherming geeft. Drie jaar geleden betekende dit protocol een grote vooruitgang in het wederzijdse handelsverkeer, dit werd voor landbouwproducten namelijk vrij. Echter met dit voorbehoud: indien de prijs in het binnenland beneden een bepaald minimum daalt, dan kan het invoerende land de import stop zetten.

In de praktijk komt het nu hierop neer, dat België bepaalde Nederlandse producten, o.a. boter, met een heffing belast. Men zou ook van een (wisselend) invoerrecht kunnen spreken. Nu wil de Unie juist van de drie Beneluxlanden een economische eenheid maken met vrij onderling handelsverkeer. Daarin past geen protocol van 1947. Nederland wil dit weg hebben. België en Luxemburg houden er even sterk aan vast. Zij wensen geen overstroming met goedkope Nederlandse agrarische voortbrengselen en daardoor een in gevaar brengen van het bestaan van hun boeren.

De standpunten waren dusdanig tegengesteld, dat hierover te Oostende geen overeenstemming kon worden verkregen. Alleen dit heeft Nederland bereikt, dat voorlopig - tot 1 Januari 1951 - geen nieuwe producten onder het protocol zullen worden gebracht. Het blijft dus voorshands bij melk, boter, eieren tomaten en aardappelen, om de voornaamste te noemen.

Vershil in prijspeil

Het verschil in prijspeil van de agrarische producten in de drie landen vormt dus de grote moeilijkheid. De vraag rijst dus, waardoor dit ontstaan?

Want het is een naoorlogs verschijnsel. Vóór 1940 was er namelijk weinig verschil. Ja, de prijzen van tal van landbouwproducten lagen in ons land in vele gevallen zelfs iets hoger dan in België, als gevolg van het feit, dat de landbouw hier meer werd gesteund.

Na de laatste wereldoorlog is het verloop echter verschillend geweest. In Nederland heeft de overheid er naar gestreefd door prijsbeheersing en door het verstrekken van subsidies de kosten van het levensonderhoud zo laag mogelijk te houden. Ook inzake de lonen heeft onze regering getracht de stijging te beheersen en binnen zekere perken te houden.

En wat de pachten betreft - en hetzelfde geldt voor de huishuren - hiervan is de stijging zoveel mogelijk tegengegaan.

Daarentegen heeft in België de regering veel minder in het economische leven ingegrepen. De Belgen zijn meer voorstanders van vrijheid - blijheid, terwijl hier te lande in zekere zin de geleide economie, althans bij de overheid, opgeld doet.

Het verschil in ontwikkeling blijkt duidelijk uit de onderstaande indexcijfers, waarbij de pacht en de lonen voor beide landen zijn vergeleken met die van vóór de oorlog, waarbij 1939 op 100 is gesteld.

	Productiekosten januari 1950	
	België	Nederland
pacht	247	125
loon + sociale loten	471	337

Bovenstaande cijfers zijn ontleend aan een artikel in *Economisch-Statistische Berichten* van de hand van prof. dr. J. Horring. Ze laten ons zien, dat de landpachters in België tweemaal zo sterk zijn gestegen als in ons land, terwijl de lonen er ook veel meer omhoog zijn gegaan.

En dit is dan ook het argument van Belgische en Luxemburgse zijde: de concurrentie is niet eerlijk. De Belgen zeggen: „Jullie in Nederland hebt de lonen en pachten kunstmatig laag gehouden en geeft bovendien aanzienlijke subsidies uit de Staatskas op het levensmiddelenpakket. Het is dus geen wonder, dat gij bij lagere prijzen voor de diverse producten toch de boeren een behoorlijk bestaan kunt verschaffen!”

Inderdaad kan niet worden ontkend, dat het prijsniveau in Nederland niet natuurlijk is, maar door ingrijpen van de overheid wordt gedrukt. Van Belgische zijde schijnt als voorwaarde te zijn gesteld, dat hiermede wordt opgehouden en dat daarna pas van een vrije uitwisseling van agrarische producten sprake kan zijn.

Staat de Nederlandse landbouw hoger?

Daarentegen ontkennen de Belgen, dat hun landbouw achterlijk zou zijn. Nu is dit stellig ook niet het geval, wanneer deze in groter Europees verband wordt vergeleken. Dan staat België – na Nederland – mee bovenaan wat betreft de productiviteit van de landbouw. Prof. Horring – in zijn zo even vermeld artikel in E.S.B. – ziet fundamenteel ook weinig verschil tussen de Belgische en de Nederlandse landbouw. Hoewel tal van deskundigen in om land daar anders over denken, – onze zuivelindustrie en o.a. het veilingwezen zijn veel meer ontwikkeld – maar het zou te ver voeren hier verder op in te gaan.

Trouwens, dit punt is ook niet in discussie. Het hoofdpunt, waarover de Zuiderburen vallen, dat is het kunstmatige in het Nederlandse prijsniveau. Opmerkelijk is, dat de landbouw in België daartegen veel meer bezwaar schijnt te hebben dan de industrie!

Maar het zal voor onze regering heel moeilijk zijn aan het Belgische verlangen te voldoen. Niet alleen, dat het dan voor onze landbouw en evenzeer voor onze industrie veel moeilijker wordt om op de wereldmarkten te kunnen meekomen, maar wat een beroering en onrust geeft een nieuwe loonronde!

Het is dan ook niet duidelijk, hoe op een volgende conferentie de standpunten bij elkaar kunnen worden gebracht. Een zware taak om deze Cordiaanse knoop te ontwarren – of door te hakken – en zodoende het Benelux-karretje op gang te helpen!

Toch zal het moeten, want vrije en geleide economie gaan moeilijk samen en kunnen niet tegelijkertijd in één huishouding worden toegepast.

Limburgsch Dagblad 1950-09-14

Kostprijis Nederlandse Landbouw laagste van West-Europa

Nadelige boter – export kostte afgelopen jaar f 36 miljoen

DEN HAAG, 18 Sept. (Parl. Red.) - De Nederlandse regering, die op de binnenlandse markt boter opkoopt voor f 3.80 per K.G., verkoopt deze boter aan Engeland voor f 2.85, zodat zij f 0.95 bijpast. Ten behoeve van haar eigen consumenten past de Engelse regering op dezelfde boter nog eens f 0.52 bij, zodat de Britten onze boter voor f 2.33 per K.G. op hun brood smeren.

Deze nadelige, boterexport heeft ons in het afgelopen begrotingsjaar 36 miljoen gulden gekost.³⁵ Wij zijn echter wel gedwongen hiermede door te gaan, verzekerde Minister Mansholt Woensdag in de Tweede Kamer, omdat wij met het oog op onze betalingsbalans deze exportmarkt moeten zien te houden. Hij voelde er niets voor, om, in plaats van deze uitvoer, het vetpercentage in de melk te verhogen van 2½ op 3 procent. De binnenlandse melkprijs zou hierdoor bovendien met 2 cent per liter stijgen, wat vrijwel zeker tot verlaagde melkconsumptie zou leiden. De minister kon uiteraard niet tegenspreken, dat de boterconsumptie in ons land zeer laag is.

Vermeldenswaard is de mededeling, dat de kostprijs van de Nederlandse landbouw de laagste is van heel West-Europa. Hieraan hebben wij onze export te danken, welke, met uitzondering voor een deel van de tuinbouw, reden geeft tot tevredenheid.

De import van veevoer verloopt normaal. Onze groeiende veestapel noopt ons echter steeds meer tot een hogere eigen productie van veevoer te komen. Het subsidie op veevoer moet wel gehandhaafd blijven, omdat de broodprijs hiermee samenhangt.

De minister acht het onmogelijk om het Landbouwegalisatiefonds te splitsen in een Landbouwfonds en een consumentenfonds. Door het wisselend prijspeil op de wereldmarkt zijn voortdurend onvoorziene en ingewikkelde manipulaties nodig.

Wat de minimumfondsen in de tuinbouw betreft, blijft de minister het standpunt innemen, dat de overheid eerst dan moet bijspringen, wanneer de fondsen uitgeput zijn. De heer Groen, die van mening bleef, dat de regering reeds op een vroeger tijdstip moet bijspringen, heeft de minister dringend verzocht, over deze zaak spoedig contact op te nemen met het georganiseerde bedrijfsleven.

De begroting voor het Landbouwegalisatiefonds is z.h.st. aangenomen. Ter opvulling van de leemte, welke dreigde te ontstaan tussen het aflopen van de oude bodemproductiewet en de inwerking treding van de op stapel staande geheel nieuwe regeling van deze materie, ging de Kamer accoord met een overgangsproductiewet.

Zeeuwsch Dagblad, 1950-11-25 / Nieuwsblad voor Gorinchem 1950-11-24

Nieuwe melkprijs voor de boer.

Minister Mansholt heeft de gemiddelde producentenprijs voor melk voor het melkprijs jaar 1950 / '51 vastgesteld op 17,5 cent per kg melk met een vetgehalte van 3,5 pct. Ook in het nieuwe melkprijsjaar zal het verschil tussen de prijs gedurende de winterperiode en die in de zomerperiode 3 cent per kg bedragen. Daartoe zal in de wintermaanden vanaf 5 November j.l., weer een toeslag van ongeveer 2 cent worden gegeven, welke in de zomermaanden door middel van een heffing van ongeveer 1 cent wordt teruggevorderd.

De wintermelkprijs voor de boer zal dus ongeveer 19,5 cent bedragen en de zomermelkprijs ongeveer 16,5 cent per kg. melk van 3,5 procent vet. In verband met het tijdstip, waarop deze

³⁵ L. Dekker uit Pesse, voorzitter Drentse Zuivelbond, had het in een vergadering over „verliesgevende export naar Engeland was in 1950 19 Mln. gulden” (De Heerenveensche Koerier 22 mei 1951)

beslissing genomen is, zullen de noodzakelijke wijzigingen in de met de basismelkprijs samenhangende prijsstellingen etc. op 1 december 1950 van kracht worden.

De consumentenprijs blijft ongewijzigd.

Limburgsch Dagblad, 1950-11-25

Tien miljoen voor *landbouw-egalisatiefonds*

Dank zij Belgische maatregel tegen Nederlandse boter ³⁶

BRUSSEL, 24 Nov - (Eigen red.)

Zoals bekend, is de Nederlandse boter veel goedkoper dan de Belgische en zet de Belgische regering in de vorm van een heffing 'n flink bedrag op de Nederlandse exportprijs, totdat het Belgisch boterprijsniveau is bereikt. Dit gebeurt ter bescherming van de Belgische boter, die anders door de Nederlandse volkomen van de markt zou worden geconcentreerd. Naar thans te Brussel wordt vernomen, heeft deze heffing de Belgische schatkist het aardige sommetje van 238.5 miljoen fancies opgebracht, oftewel ruim 18 miljoen gulden gedurende de eerste acht. en een halve maand van dit jaar.

Tot dusver kwamen deze bedragen uitsluitend België ten goede, doch volgens het nieuwe Luxemburgse protocol zou de opbrengst der heffing half om half worden verdeeld. Normaliter zou Nederland dus het volgende jaar mogen rekenen op een bedrag van minstens 10 miljoen gulden ter compensatie van het feit, dat deze heffing de Nederlandse concurrentiekansen en daarmee de Nederlandse boterexport naar België vermindert. Het genoemd bedrag zou ten goede komen van het landbouwegalisatiefonds.

Limburgsch Dagblad 1950-11-28

Provinciale Zeeuwse Courant, 1950-11-25

Kamer vragen: Minister Mansholt acht verlaging van melkprijs verantwoord

T.b.c.-bestrijding onder het rundvee kan niet uitgesteld worden.

(Van onze parlementaire redacteur).

Bijna twee en een half uur heeft de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, de heer S. L. Mansholt, Vrijdagmiddag nodig gehad om alle vragen en opmerkingen te beant-

³⁶ 22 oktober 1950 was aan het slot van de Benelux-landbouwconferentie een nieuw landbouwprotocol getekend waarin deze regeling, import-heffing fifty-fifty verdelen, was geregeld. Het zou totaal gaan om tientallen miljoenen guldens. (LD 1950-10-23) (ZHN.)

woorden, die zestien afgevaardigden hem de dag daarvoor hadden voorgelegd, toen zij zijn begroting voor 1951 bespraken. Uitvoerig is hij daarbij op allerlei kwesties ingegaan.

Bijzondere aandacht schonk hij aan het prijsbeleid en met name aan de verlaging van de basisprijs van de melk. Het resultaat van het door de regering gevoerde prijsbeleid in het algemeen - zo oordeelde hij - is niet ongunstig De goed geleide bedrijven hebben er een behoorlijk bestaan door gevonden. Het verzekeren van bestaanszekerheid legt aan de regering een grote verantwoordelijkheid op. Zij heeft deze zo opgevat, dat de prijzen steeds gezamenlijk zijn bezien. De boerenbedrijven hebben door de regeling van de prijzen van verschillende producten, ook wanneer zij op een bepaald artikel wel eens minder verdienden, een redelijk rendement kunnen verkrijgen, doordat andere producten weer meer opleverden.

Wat de melkprijs betreft, merkte de bewindsman op, dat hij geen enkel bewijs had gehoord, dat een melkprijs van 17½ cent te laag is. Het kabinet acht 17½ cent op grond van alle gegevens, die het ten dienste staan, een redelijke garantie. De cijfers van het *Landbouw Economisch Instituut* over de zuivere kosten voor de boer bij de melkproductie aanvaardde hij. De prijs wordt echter mede bepaald door de opbrengst. Over wat te dien aanzien in 1950-1951 verwacht mag worden verschilt de regering met het L.E.I. van mening. Het L.E.I. heeft haar te laag geraamd.

[....]

Belangrijk was 's ministers mededeling, dat de normen voor de voedertoewijzingen soepel toegepast zullen worden. Voor de middelgrote bedrijven, dat zijn die van 12 tot 20 ha., zal de norm met ongeveer 30 verhoogd worden. Dit is echter een overbruggingsregeling voor deze winter en het aanstaande voorjaar, omdat een aantal bedrijven nog niet in staat geweest is grasland te scheuren. Ook voor de kleine bedrijven zal een zekere overbrugging gegeven worden.

[....]

Een vrij moeilijke kwestie is het vaststellen van zodanige pacht prijzen, dat aan de gebruiker van de grond een redelijk bestaan wordt gewaarborgd en de eigenaren aan al hun verplichtingen kunnen voldoen. Deze zaak wordt op het ogenblik bestudeerd.

[....]

De t.b.c.-bestrijding onder het rundvee, die voor het gehele land gecoördineerd moet worden - met kleine differentiaties voor de provincies - zal niet kunnen wachten, totdat de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie tot stand gekomen is. Zij zou dan nog wel drie jaar uitgesteld moeten worden. De minister meende, dat er zo spoedig mogelijk mee begonnen moet worden.

Op de **Benelux conferentie in Luxemburg** is een van de laatste belemmeringen om te komen tot de **Economische Unie** overwonnen, zo vervolgde de minister. Men is er op redelijke wijze in geslaagd een Unie voor te bereiden, waarin de landbouw een bijzondere positie inneemt. We zullen moeten afwachten, of er in België nog animo bestaat voor een gemeenschappelijke landbouwpolitiek.

Bij de replieken zeide de minister tot de heer Drogen, dat hij zich met een verzoek tot hernieuwd overleg inzake de melkprijs wel kan verenigen. De eindstemming over de begroting werd aangehouden.

Leeuwarder Courant, 1950-11-28

Dr. Vondeling en de melkprijs

Ongerustheid onverantwoord

De vaststelling van de garantieprijs voor melk op 17,5 ct. per kilo heeft in landbouwkringen een storm van protest opgewekt. Deze prijs was immers een halve cent lager dan die welke door het *Landbouw-Economisch Instituut* op wetenschappelijke wijze was berekend en die door de *Stichting voor de Landbouw* was aanvaard. Zeer sterk trok het daarom vorige week de aandacht, dat de landbouwspecialist van de Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer, dr. ir. A. Vondeling van Leeuwarden, de door de minister in overeenstemming met het kabinet vastgestelde prijs kostprijs-technisch verantwoord noemde, hoewel hij hier aan toevoegde, dat de verlaging psychologisch fout was. Hij was daarmee de enige parlementaire landbouwdeskundige, die zijn stem niet tegen de verlaging verhieft. Dat dit niet alleen de aandacht trok, maar ook verwondering en opschudding verwekte in Friese agrarische kringen en daarbuiten is begrijpelijk.

Wij hebben dr. Vondeling gevraagd een toelichting te geven op zijn standpunt. Teneinde alle facetten van dit standpunt te belichten vermelden we in het voorbijgaan nog, dat dr. Vondeling het eerste *kostprijsrapport* over de Nederlandse landbouw heeft geschreven. Dat was in 1940 een scriptie tijdens zijn ingenieursstudie. Deze scriptie was gebaseerd op accountantsrapporten over melkprijzen in verschillende gebieden. Nog maar kortgeleden promoveerde hij op een proefschrift, dat de economische situatie van de landbouw in de jaren 1923-'40 behandelde en dat de allerslechtste toestanden uit die jaren blootlegde.

Wat is garantieprijs?

Toen de minister de nieuwe garantieprijs bekend maakte, tekende een landbouwkundige medewerker daarbij in ons blad aan, dat deze maatregel Friesland vier miljoen gulden zou gaan kosten. Dit nu is geheel onjuist, zo zei dr. Vondeling.

De aan de boer uitbetaalde melkprijs was namelijk de laatste jaren steeds hoger dan de garantieprijs. Deze vormt immers niets anders dan een vloer, die de minister zal handhaven, wanneer de economische toestanden ongunstig voor de zuivelproducten worden. De minister heeft alleen deze vloer verlaagd, maar dat wil niet zeggen, dat hij de prijzen van de zuivelproducten gaat drukken. Deze zweven in het algemeen alle - behalve die van de consumptiemelk - boven de vloer. De Prijs, die de landbouwers tezamen voor de consumptiemelk ontvangen, wordt echter wel met een halve cent verlaagd. Doch deze verlaging wordt omgeslagen over alle melk en daar de consumptiemelk een derde van de totale melkplas uitmaakt, is de reële verlaging van de melkprijs voor dit moment een zesde cent per kilo.

Om dit te verduidelijken noemde dr. Vondeling de garantieprijs 1949-'50. Deze was toen gesteld op 18 ct., maar de Friese boer uit het klei- veengebied ontving toen 20,3 ct.. Ook in Noord-Holland ontving de boer nog een cent meer dan de garantieprijs en zelfs in het consumptiemelkgebied van Zuid-Holland kreeg de veehouder meer.

Wel acht de minister het niet toelaatbaar, dat de kaasprijzen te hoog stijgen. Hij grijpt namelijk in, wanneer de Goudse kaas boven de f 2.15 per kilo komt maar bij die kaasprijs is de boer reeds drie cent boven de garantieprijs van de melk. Voor boter, condens en melkpoeder is geen plafond gesteld.

Dr. Vondeling achtte het wenselijk, dat de minister een nauwkeuriger omschrijving van de garantieprijs gaf. Hopelijk zal het overleg, dat de minister met de Stichting gaat voeren daartoe leiden.

Voorzichtige wetenschap

De moeilijkheid bij het opstellen van de L.E.I. rapporten is, dat men nog niet beschikt over de cijfers uit een reeks normale jaren, waarop de taxaties in deze rapporten kunnen rusten. Dat bleek o.a. in 1947 toen men met taxaties kwam, die van vooroorlogse omstandigheden waren afgeleid en die schattingen kwamen faliekant uit. Ook nu heeft nog geen normale omstandigheden. Wisselende veebezetting, drie jaren, die uitersten waren in vruchtbaarheid, minder krachtvoer, verbeterde veevoedermethoden en graslandverzorging, de invloed van de K. I. en de sanering van de veestapel gedurende de oorlog zijn invloed en, die men nog niet precies heeft kunnen taxeren. De wetenschapsmensen van het L.E.I. zijn uiteraard voorzichtig bij het bepalen van de marges, die deze invloeden op de kostprijs hebben.

De kwestie is nu of de regering de berekeningen van het L.E.I. die aan de voorzichtige kant zijn, maar blindelings moet aanvaarden. Waar het in dezen op aankomt is een sociaal en politiek verantwoorde prijs. Onze zegsman wilde zich nu in geen dele ontveinzen, dat hij van oordeel is, dat het L.E.I. bij de beoordeling van de vermoedelijke opbrengsten aan de pessimistische kant is geweest.

Zo neemt 't L.E.I. voor het Friese kleiveengebied een productie aan van 4150 kg per ha. Over de periode van Met '49 tot Mei '50 bedroeg de opbrengst 4457 kg. Het verschil van ruim 300 kg verklaart het L.E.I. door een geringere veebezetting en door een ongunstiger krachtvoervoorziening. Op deze vermindering van 200 kg baseerde het L.E.I. het advies van een garantieprijs van 18 ct.

De productievermindering, die het L.E.I. aanneemt, komt overeen met ongeveer f 60,- per ha. De Invloed daarvan op het verschil tussen kostprijs en garantieprijs is driemaal zo groot als de invloed van de verlaging van de garantieprijs zelf. Wanneer men nu een productieverlaging aanneemt van 200 in plaats van 300 kg. dan is de verlaging van de garantieprijs praktisch reeds ongedaan gemaakt. Wanneer de productieverlaging slechte 100 kg bedraagt, dan is de veehouder reeds een halve cent boven de garantieprijs. d.w.z., dat het verschil tussen kostprijs en garantieprijs een halve cent groter wordt.

Voorts wees dr. Vondeling er op, dat het L.E.I. in het rapport reeds te verwachten prijsverhogingen heeft doorberekend en bovendien heeft minister Mansholt op een vergadering gezegd, dat wanneer in de loop van het jaar mocht blijken, dat de kosten hoger stijgen dan het L.E.I. veronderstelde, dat dan als nog een wijziging van de garantieprijs plaats zou vinden.

Wat is redelijk?

Een moeilijk punt voor de gemengde bedrijven is, dat de varkens- en eierprijs nog niet is vastgesteld. Rekent men echter, dat de minimum melk-, varkens- en eierprijs resp. 17.5 ct., 1.90 en 13 ct. zal bedragen, dan is het inkomen van de boer in de Wouden op een bedrijf van 9 ha nog f 4200. Dit achtte dr. Vondeling in de tegenwoordige omstandigheden een redelijk inkomen. Weliswaar is dit een moeilijk punt om over te discussiëren, want wat past bij de verantwoordelijkheid en arbeidsprestatie van een boer?

De grootste moeilijkheid is echter, dat men het gevoel heeft, dat de inkomens van de boeren door de verlaging van de garantieprijs worden gedrukt, terwijl op de inkomens van andere on-

dernemen geen contróle bestaat. Met deze cretek is onze zegsman het eens. Er is ongelijkheid.

In de Tweede Kamer heeft dr. Vondeling er op aangedrongen ook de resultaten van andere takken van bedrijvigheid te publiceren. De minister van Economische Zaken wilde hier niet aan en de meerderheid van de Kamer volgde de minister. Dr. Vondeling meende, dat hier een grote taak ligt voor de georganiseerde landbouw.

Misschien heeft men door de verlaging van de garantieprijs het gevoel, dat de regering, wanneer de nood aan de man komt, de landbouwende bevolking in de steek zou laten. Dit is een kwestie van vertrouwen in de politieke toekomst en dienaangaande was dr. Vondeling niet pessimistisch.

TABEL xx Garantieprijs melk

Bron: ³⁷

Melkprijsjaar	Garantieprijs		Gemiddelde	
1945				
1946 – 1947				
1947 – 1948				
1948 – 1949				
1949 – 1950	17,75 ^{a)}		18,71	
1950 – 1951	17,5		19,3	
1951 – 1952	20,0		22,03	
1952 – 1953	20,0		20,8	
1953 – 1954	21,46 ^{b)}		21,32	Bijbetaald uit LEF f 6.919 Mln.
	Weidegebieden	Zandgebieden		
1954 – 1955	22,0	23,7	22,6	Bijbetaling zandgebieden f 31 Mln.
1955 – 1956	23,0	24,7		
1956 – 1957				Bijbetaling 220 mln.
1957 – 1958	28,90			Beperking tot 5,x Mld.

a) Later verhoogd tot 18 ct.

b) Aanvankelijk 20,6; later met terugwerkende kracht verhoogd.

Leeuwarder Courant 1950-11-29

Plan-Mansholt vraagt andere landbouwpolitiek

(Van een landbouwmedewerker)

De doelstelling van de landbouw in Nederland verschilt principieel van die in de meeste andere Europese landen.

Op het eerste gezicht zal deze uitspraak velen misschien niet duidelijk zijn. Immers, reist men door België, Frankrijk of Duitsland, of door welk land in Europa ook, dan zal men daar evenals hier 's-zomers het vee in de weiden zien grazen en de landbouwers bezig zien met het be-

³⁷ http://www.ser.nl/~media/DB_Adviesen/1950_1959/1956/b04332.ashx

bouwen van de akkers. Het gaat misschien soms iets anders toe dan bij ons, maar een wezenlijk verschil is er toch niet.

Het grote verschil zit hierin, dat de landbouw in Nederland, evenals die in Denemarken - in tegenstelling met die in landen als België, Frankrijk en Duitsland - zich **al sinds meer dan vijftig jaar doelbewust toelegt op de export**. Op het voorzien van buitenlandse markten met kwaliteitsproducten zoals boter, kaas, eieren, bloembollen en voortbrengselen van de tuinbouw.

En dat juist bepaalt het karakter van onze landbouw en geeft de prikkel aan onze boeren, tuinders en zuivelbereiders om de kwaliteit op te voeren en het beste te leveren, want zonder export zou noch de Deense, noch de Nederlandse landbouw in zijn huidige omvang kunnen bestaan. En om in het buitenland succes te hebben, daar te midden van de vaak sterke internationale concurrentie afzet te veroveren en te behouden, daarvoor is nodig, dat onze producten aan de hoogste eisen voldoen.

Ambtenaar verving koopman

Nu is dat niet meer zo eenvoudig als vroeger: in de Periode vóór de crisis van 1929 en volgende jaren, toen de handel vrij was, behoudens dan bepaalde invoerrechten, die doorgaans niet al te zwaar waren. Toen was er nog sprake van een vrije internationale markt en waren velen bijvoorbeeld iedere week opnieuw nieuwsgierig naar de Kopenhaagse en Leeuwarder boternoteering.

Deze noteringen zijn er niet meer en zouden ook geen zin meer hebben. Want tegenwoordig zijn het veel meer de regeringen, die in de handel ingrijpen. Door het vaststellen van contingenten en quota, door het maken van afspraken omtrent hoeveelheden en prijzen bemoeien de overheden van tal van landen zich intensief met het Internationale handelsverkeer. De ambtenaar komt nu in de eerste en de koopman pas in de tweede plaats. Wel is de snelvoetige Mercurius gekortwiekt!³⁸

Tallozen ongetwijfeld zullen deze ontwikkeling betreuren. Wanneer echter Engeland de invoer van zuivelproducten centraliseert - de gehele inkoop geschiedt daarvan overheidswege wanneer andere landen verlangen, dat niet beneden een zekere minimumprijs of alleen in bepaalde perioden mag worden geleverd, dan leidt deze ontwikkeling er toe, dat ook in ons land de overheid organen in het leven roept om de handel te regelen en in de gewenste banen te leiden.

Of wij het willen of niet, wij zijn zodoende van de vrije naar de gebonden economie overgegaan. En vandaar naar de geleide economie, is slechts één schrede!

Niettemin, de behoefte van onze landbouw aan exportmogelijkheden, aan armslag en ruimte, blijft onverminderd. Wij moeten exporteren, anders zou er voor talloze boeren op hun vaak te kleine bedrijven geen bestaansmogelijkheid zijn. Deze staat en valt met een intensief bedrijf, met een zo groot mogelijke productie en met export. Trouwens, deze uitvoer is ook broodnodig om ons land de buitenlandse betaalmiddelen te verschaffen, noodzakelijk om onze invoer te betalen.

Maar met het verleggen van het zwaartepunt bij het internationale handelsverkeer naar de regeringen is het ook vooral hun taak geworden om de kanalen open te houden, om de mogelijkheden te vergroten.

³⁸ Mercurius; in de Romeinse mythologie god van de handel, reizigers en.....winst! (ZHN.)

Succes voor Nederland

Nu, wat dat betreft, is onze regering gelukkig actief. En het is voor haar zonder twijfel een succes, dat de speciaal aan het landbouvvraagstuk gewijde Benelux-conferentie, die een paar weken geleden te Luxemburg werd gehouden, tot een bevredigend resultaat heeft gevoerd. Al zijn met een vrij of althans zo vrij mogelijk handelsverkeer met België en Luxemburg de exportproblemen voor onze landbouw nog lang niet opgelost, het maakt toch wel verschil, dat het binnenland in feite wordt verdubbeld van tien tot twintig miljoen mensen.

Wanneer bovendien het **plan-Mansholt** eens werkelijkheid zou worden, ja, dan zou geheel West- en Midden-Europa één afzetgebied worden. Want dit plan streeft naar een zo ruim mogelijke handel in landbouwproducten in Europa, naar opheffing van de tolmuren en andere hinderpalen, kort gezegd, naar arbeidsverdeling binnen de groep samenwerkende Europese landen.

Zoals ir. Staf. de directeur-generaal van de Landbouw, het kortgeleden uitdrukte, het plan-Mansholt is, wat zijn werking betreft, niet veel anders dan de afspraak, die op de laatste Luxemburgse conferentie tot stand kwam, maar dan in het groot.

De handel in landbouwproducten zal echter niet geheel vrij worden. „Rekening zal worden gehouden met de productiekosten in de diverse landen en beneden een bepaalde minimumprijs, vast te stellen door de Europese Landbouwraad, zal aan landen, behorende tot de groep, niet mogen worden geleverd”. Er blijven dus grenzen.

Plan-Mansholt is realiseerbaar

Hoewel er nog wel wat water door de Rijn zal stromen, voor het plan-Mansholt werkelijkheid zal worden, toch dient te worden erkend, dat er een gezonde gedachte in zit. Gestreefd wordt naar een zo groot mogelijke samenwerking in Europa op agrarisch gebied en daarmee past dit plan uitstekend in het streven naar een Europese eenheid. Want hoe zou, deze op militair gebied bestaanbaar zijn, als de landen elkaar op economisch terrein het leven niet zouden gunnen?

Het plan-Mansholt sluit Engeland niet uit. Of echter dit land hieraan ook zal deelnemen, is zeer twijfelachtig. Zo min als de Engelse regering veel enthousiasme heeft getoond voor het plan-Schuman, net zo min is het te verwachten, dat het zich op agrarisch gebied nauw met het vasteland van Europa zal verbinden.

Groot-Brittannië toch betreft al van ouds zijn zuivelproducten voornamelijk uit zijn dominions Australië en Nieuw-Zeeland. Niet alleen, dat deze gebieden tot het Britse Rijk behoren. ook het feit, dat de productiekosten daar lager liggen dan in Europa, zodat deze landen tegen een lagere prijs kunnen leveren, is voor de Engelse betalingsbalans van betekenis. Er is bij de Engelse regering ten minste weinig animo om de Denen en de Nederlanders meer voor de boter te betalen dan Australië en Nieuw-Zeeland ontvangen.

Geen kunstmatig laaghouden der prijzen

Houdt men rekening met het feit, dat het plan-Mansholt - zo het tot uitvoering komt - er één zal zijn voor continentaal Europa, dan volgt daaruit logisch, dat de Nederlandse landbouwpolitiek zich daarop zal moeten instellen. Met het gevolg, dat de maatregelen om hier te lande kunstmatig de productiekosten laag te houden, daarin niet passen.

Trouwens, dit is voor de Belgische boeren de voornaamste reden, dat zij op de Benelux tegen zijn. En dit zal ook bij samenwerking in groter Europees verband stellig een bezwaar blijken

te zijn. Wie tegen te lage prijzen aanbiedt, kan in het buitenland op sterke tegenstand rekenen. Vroeger was het zo, wie te duur was met zijn productie, kon niet mee. Nu is het net andersom! Behalve dan in Engeland.

Van geen enkel Europees land kan worden verwacht, dat het zijn boeren - en daarmee de binnenlandse voedselvoorziening - zal blootstellen aan een te zware buitenlandse concurrentie. Het is daarom zeer begrijpelijk, dat op de conferentie te Luxemburg er op is aangedrongen, dat Nederland de subsidies, om de kosten van het levensonderhoud laag te houden, zou afschaffen.

Dit is daarop van Nederlandse zijde toegezegd en minister Liefstinck zal daar stellig niet rouwig om zijn! Het scheelt de schatkist vele miljoenen.

En het is logisch hier te lande ook het kunstmatig laag houden van de pachten van landbouwgronden te laten vervallen. Daarmede zou een steen des aanstoets worden weggenomen, terwijl ook zonder deze de hoog ontwikkelde Nederlandse landbouw de concurrentie met andere Europese landen best aan kan. Ongetwijfeld zou de kans op Europese samenwerking op agrarisch gebied daardoor groter worden. En dat is voor onze altijd kwetsbare landbouwexport wel wat waard.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1950-12-04

Nieuwe basis voor eventuele heffing op kaas

In 't voedselvoorzieningsblad van Zaterdag is de verordening van 't *bedrijfschap voor zuivel gepubliceerd*, die de mogelijkheid schept een heffing ten behoeve van het *zuivelfonds* te leggen op uitgevoerde kaas van bepaalde ouderdom. Deze verordening is analoog aan de op 2 October 1950 afgekondigde „heffingsbeschikking uitvoer kaas 1950” van de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening, met dit verschil, dat de voorzitter van het bedrijfshet bedrag der heffing bepaalt, een en ander aan de hand van 't marktverkoop van kaas. Zoals men weet, heeft deze maatregel ten doel het binnenlandse prijspeil van kaas te beheersen, waarvoor als maximum toelaatbaar wordt beschouwd een marktprijs van f2.15 per kg voor volvette Goudse fabriekskaas.

Onder kaas wordt verstaan alle soorten kaas, behalve kwark, gesmolten kaas, buitenlandse kaas en Limburgse en hervese kaas. Kaas, uitgevoerd naar de Verenigde Staten van Amerika, Canada, België of Luxemburg wordt niet met deze heffing belast.

De Waarheid 1950-12-12

Koelhuisboter

Verleden week is er koelhuisboter in de handel gebracht.

Het gaat hier om een hoeveelheid van 1½ tot 2 miljoen kg, die voor een prijs van 75 cent per pakje wordt verkocht. (De prijs van de margarine is 37 cent, die van roomboter niet afkomstig uit de koelhuizen, is 112 tot 115 cent per pakje).

Waarom is de regering plotseling zo „goedgeefs”?

Nederland voert boter naar Engeland uit, waarvan de prijs ver beneden de kostprijs ligt en die veel goedkoper is dan de boter, die men in Nederland kan kopen.

Bij de behandeling van de Landbouwbegroting 1951 stelde de communistische fractie de minister de vraag, waarom hij, inplaats van de boter naar Engeland te sturen, deze niet voor een lage prijs aan de Nederlandse bevolking beschikbaar stelde.

Minister Mansholt antwoordde hierop, dat dit niet mogelijk was, omdat dit een apart distributie-systeem zou vereisen. Daarop deed de communistische fractie het voorstel de boter voor een margarine-prijs aan de schoolkinderen te verstrekken. Als ieder kind een pakje roomboter mee naar huis zou nemen, dan zou men geen bonnen nodig hebben. Immers, vooral de schoolgaande kinderen hebben een groot gebrek aan vitaminen. Nog onlangs stelde Dr Lamberts vast, dat 60% van de schoolgaande kinderen in Rotterdam bloedarmoede heeft.

Minister Mansholt vond het voorstel van de communistische fractie wel „aardig”, maar volgens hem zou dit bij doorvoering veel geld kosten en de regering had veel deviezen nodig om iets anders in het buitenland in te kopen.

Bij dit „iets anders” behoren ook de wapens voor de oorlogsvoorbereiding. Volgens minister Mansholt dus: liever kanonnen dan boter voor de kinderen.

Dat de regering er nu toch toe overgegaan is om een partij koelhuisboter beschikbaar te stellen, is dus geen kwestie van „goedheid”, maar van noodzaak!

Engeland, dat de moeilijkheden kent van de agrarische exportlanden, dwingt Nederland haar agrarische producten ver beneden de kostprijs te leveren.

Mede om op deze prijs nog meer druk uit te oefenen, neemt Engeland niet alle voor export bestemde boter af, waardoor er een grote partij in de koelhuizen is blijven liggen.

Door de lange duur van opslag is de kwaliteit van deze boter verminderd, ongeschikt voor export. Nu Engeland deze niet meer wil hebben, wordt de thans in het binnenland gedistribueerd. Ziedaar de „gulheid” van de Nederlandse regering.

De mening van „De Kruidenier”

Het vakblad voor *detaillisten in kruidenierswaren* „De Kruidenier” zegt:

„Wat is dat voor een gehaspel met de boter?.... Het is z.g. koelhuisboter welke in opslag werd genomen om uitgevoerd te worden en die thans in kwaliteit zodanig is verslechterd, dat de boter eenvoudig niet meer geëxporteerd kan worden.”

En verder wordt gezegd, dat „deze débacle” niet alleen staat. „Reeds eerder moesten belangrijke partijen koelhuisboter aan de normale verkoop onttrokken worden en, naar verluidt, gingen er zelfs partijen naar de zeepfabrieken.”

Ten slotte wordt opgemerkt:

„Koelhuisboter, welke lang bewaard is bij een temperatuur van 4 graden onder het vriespunt, wordt zeer gevoelig bij hogere temperaturen. Snel ruimen is derhalve gebiedende eis en bovendien is opslag in de koelkast ook noodzakelijk. Ook de huisvrouw moet er op gewezen worden, dat dergelijke boter vlot geconsumeerd moet worden. Een voorzichtige inkoop lijkt ons wel zeer verstandig.”

Minister Mansholt sprak te Middelburg

Regering staat pal voor bestaanszekerheid der boeren

Procentuele gerstinlevering wordt overwogen

MIDDELBURG, Tijdens de druk bezochte algemene vergadering der Z.L.M. heeft gistermiddag de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening*, de heer S. L. Mansholt, in een rede o.m. gezegd, dat de boer niet de pakezel mag worden van de lasten, die moeten worden afgewenteld. „De regering zal pal staan”, zo verzekerde de minister, „voor een behoorlijk prijspeil in de landbouw, waardoor de bestaanszekerheid der boeren wordt gegarandeerd.”

De minister gaf een uiteenzetting van de huidige melkprijs en de gerstinname en hij deed de toezegging in overweging te nemen, om in afwijking van hetgeen is vastgesteld, n.l. de inname van 2500 kg, gerst per ha. tegen f 22 per 100 kg., te komen tot een procentuele inname, zodat bedrijven met goede grond meer moeten leveren dan bedrijven met mindere opbrengsten. Tevens deelde de minister mee, dat in overleg met de georganiseerde landbouw ook in de eerstkomende jaren een minimumprijs voor aardappelen zal worden vastgesteld. Er komen echter volgend jaar geen vastgestelde maisprijzen.

De minister verklaarde, dat er van de landbouw steeds meer wordt geëist. Er zal meer en rationeler moeten worden geproduceerd. Wanneer de productie gelijke tred wil houden met de bevolkingstoename, dan moet ieder jaar 1% pct. meer worden opgebracht. 50 pct. van de export komt voor rekening van de landbouw. De export van landbouwproducten bedroeg van Jan.- Sept. 1949 en 1950 resp. 1240 en 1740 miljoen gulden, een toename dus van 500 miljoen gulden. Het tekort op de betalingsbalans, dat in 1950 ongeveer 1 miljard zal bedragen, maakt de toestand ernstiger dan in 1949.

De feiten logenstraffen de bewering, dat het kleine bedrijf zijn tijd heeft gehad. In Nederland overheerst dit type en het kan zeer goed mee. Het voortbrengen van veevoeder door het bedrijf noemde de minister geen nadeel, doch een versteviging van de basis.

Bestaanszekerheid.

De boer moet een goede bestaanszekerheid hebben, doch deze kan de regering hem niet verschaffen. Wel moet er een zeer nauwe samenwerking bestaan tussen overheid en georganiseerd bedrijfsleven. Dit laatste moet zelf door maatregelen de basis scheppen voor behoorlijke bestaanszekerheid.

De maatregelen van de regering moeten zich beperken tot het vastleggen van prijzen voor een aantal basisproducten.

[...]

Aan de hand van enkele cijfers toonde de minister aan, dat de bestaanszekerheid voor de landbouw niet minder is dan in welke bedrijfstak. Men mag redelijk tevreden zijn over de inkomens. Voor de boeren stegen de inkomens t.o.v. van voor de oorlog met 73 pct., voor de landarbeiders met 65 pct. Daartegenover staat voor de industrie een cijfer van 3 pct. en voor de arbeiders 5 pct. Het slechtst zijn de lagere ambtenaren en kleine rentetrekkeners er aan toe, die het inkomen zagen verminderen van 100 pct, voor de oorlog tot 48 pct. thans.

Buitenlandse politiek.

Tenslotte sprak de minister over het landbouwbeleid tegenover het buitenland. De liberalisatie heeft weinig opgeleverd, want de meeste landen hebben maar in schijn meegedaan. Het is praktisch onmogelijk er mee verder te gaan.

De moeilijkheden met de Benelux op landbouwgebied schreef min. Mansholt toe aan wanbegrip voor onze landbouwpolitiek.

Wanneer echter de tarieven niet worden verlaagd en het handelsverkeer niet verder wordt vrijgemaakt, zal spoedig een catastrofale toestand als in 1933-1939 aanbreken, hetgeen een zware slag voor land- en tuinbouw zou betekenen. Tenslotte pleitte de minister voor de samenwerking in West-Europa, juist op landbouwgebied. Wordt op dit punt geen overeenstemming bereikt, dan zijn ook de andere onderlinge overeenkomsten waardeloos. „Wij zullen slagen, omdat het moet!” zo besloot de minister.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1950-12-28

Landbouw en Veeteelt

De kostprijsberekening van de melk

In het departement van Landbouw is een bespreking gevoerd tussen de Minister van Landbouw, enkele vertegenwoordigers van het *Landbouw Economisch Instituut* en enige vertegenwoordigers van de *Stichting voor de Landbouw*. Deze bespreking had betrekking op de grondslagen van de kostprijsberekening voor melk en in verband daarmee op verschillende argumenten, die de Minister in de Tweede Kamer heeft aangehaald ter motivering van de verlaging van de basisprijs voor de melk.

Bij deze bespreking kwam duidelijk naar voren, zo deelt men ons van de zijde der Stichting mede, dat er een nauw verband bestaat tussen kosten en opbrengsten, en dat men dit verband niet kan losmaken. Tevens is gesproken over de werkelijke waarden van de melkprijsgarantie voor de bedrijven op het zand, welke onder ongunstiger omstandigheid moeten werken xxx

1951

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg.
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		
1952		1.485	3.775 / 3,68	25,27	5.601	145 / 55 / 78	73 / 28 / 50		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Leeuwarder Courant 1951-01-12

België wenst geen koelhuisboter

De Nederlandse regering heeft aan België officiële voorstellen gedaan betreffende de verkoop aan België van koelhuisboter.

Dienaangaande wordt nader vernomen, dat de Belgische regering dit aanbod niet kan aanvaarden, daar België enkel verse boter wens te kopen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 18/01/1951

Einde moeilijkheden bij melklevering in zicht.

De moeilijkheden, die dreigen te ontstaan bij de levering van melk aan de consumenten in de centra van het Westen des lands, zullen naar verwachting worden opgelost, door de beslissingen, welke Woensdag door het bedrijf voor Zuivel werden genomen, worden opgelost. Besloten werd de vergoeding uit het Zuivelfonds voor alle in consumptie gebrachte melk te verhogen. Voorts zal er een correctie komen op de vergoedingsregeling, welke door de regering wordt toegepast voor het betrekken van de aanvullingsmelk uit het Noorden en Oosten des lands.

Limburgsch Dagblad 1951-01-20

België het boterland

(Van onze Brusselse redacteur)

Het is botertje tot de boom in België sinds de bevrijding! Want na de oorlog is België, een echt boterland geworden en menige Nederlandse huisvrouw zou afgunstig kijken naar de rijke porties die haar Belgische collega in de keuken verwerkt. Voor het afgelopen jaar zijn de precieze cijfers nog niet bekend maar in 1949 hebben de Belgen per hoofd niet minder dan elf kilo boter gegeten. En dat wil zeggen bijna een half pond per week voor elk gezin!

Natuurlijk eten niet alle Belgen zo royaal boter en er wordt ongetwijfeld in de arbeidersgezinnen dikwijls ook uitsluitend margarine gebuikt, maar toch men zou zelfs daar verrast kunnen staan over de hoeveelheid boter, die bij de eenvoudigste mensen nog regelmatig op tafel komt. Ondanks het feit, dat hij zo duur is, veel duurder dan in Nederland.

Het vergelijk met de Nederlandse boterconsumptie is dan ook bijna lachwekkend. Volgens onze - Belgische - zegsman, zou het Nederlandse boter verbruik in hetzelfde jaar slecht drie kilo per hoofd zijn geweest.

Nogal een verschil: En dan te bedenken, dat Nederland het boterland bij uitstek is. Maar ja, zoals wij reeds dikwijls hebben geschreven, sinds de bevrijding zijn de Belgen een verwend volk geworden.

Ze willen het beste, of althans het echte. Terwijl de Nederlanders zich veel gemakkelijker tevreden stellen met utiliteitsartikelen, stellen de Belgen hoge eisen, willen ze luxueus leven. Zonder zich daar overigens nadrukkelijk van bewust te zijn. Het is een gewoonte geworden, een kwestie van levensstandaard. Ze zijn het goed gewend en weten niet beter meer. Maar anderzijds is de Belgische kieskeurigheid er een, die aan andere normen beantwoordt dan de Nederlandse. Dat is wel zeer duidelijk te merken op botergebied.

Bij de Belgen gaat het om smaak en dikwijls ook om vooroordelen. Ze maken zich druk om het omhulseltje en maken onderscheid tussen alle mogelijke variëteiten. De boter van dié melkfabriek is beter dan die van deze en de boter uit dat landsdeel is lekkerder dan die van dat. De een laat alleen melkerijboter, de ander vindt de boerenboter beter en de derde kan geïmporteerde boter niet verdragen. Voor de gemiddelde Nederlander is boter alleen maar boter. Ze komt normaliter van een melkfabriek en rijksgecontroleerd en beantwoordt aan de gestelde hygiënische eisen. Het is een criterium, dat vanzelfsprekend is geworden voor de Nederlander. Maar bij de Belgen is ondanks alle kieskeurigheid de zaak heel wat ingewikkelder. En laten we maar zeggen: primitiever.

WANNEER we eerst even de inheemse boter nemen. Men heeft dan op de eerste plaats de boeren- of hoeveboter. Die wordt op de boerderij zelf gemaakt en daar verkocht, ofwel via tussenhandelaars. Wanneer er tussenhandelaars aan te pas komen moet ze de vermelding „hoeveboter” dragen. Er is op deze boter overigens geen enkele officiële controle.

De tweede botersoort is de „handelaarsboter”. Dit is een mengsel, dat door handelaars en grossiers wordt gemaakt van bij de boeren opgekochte boter met geïmporteerde boter door elkaar, of ook eenvoudig van verschillende soorten boerenboter al dan niet met inlandse melkerijboter. Het is een mengseltje, waarop niemand enige controle heeft, en dat ook varieert van handelaar tot handelaar. Ze wordt bovendien op alle mogelijke wijzen verpakt, gekleurd en gezouten en men vindt ze in keurige zilverpapieren halfpondspakjes maar even goed als grove kluiten in een slodderige papiertje. Maar ze moeten officieel de vermelding „handelaarsboter” dragen bij de verkoop. En zo ziet men ze ook, evenals de boerenboter, liggen in de deftigste Brusselse warenhuizen.

En dan tenslotte heeft men ook nog de melkerijboter. Die wordt vervaardigd in de door de staat officieel erkende melkfabrieken. Er wordt ook een controle op uitgeoefend. Maar.....dat wil niet zeggen, dat al deze boter het officiële controlemerk krijgt, Zo ver is men nog niet. Er zijn namelijk nog drie categorieën van melkerijboter, de eerste categorie die met controlemerk; de tweede categorie, die zonder controlemerk, maar gerechtigd om de vermelding „melkerijboter” te dragen; en tenslotte de derde categorie, zonder controlemerk, met als vermelding „keukenboter”.

Zoals men ziet is er maar een klein gedeelte van de Belgische inlandse boter, die door de officiële beugel gaat. Er wordt op het ogenblik echter stevig gewerkt aan een verbetering, niet het minst onder invloed van Benelux. En via officiële krantenadvertenties wordt bij de consumenten ook het verbruik van melkerijboter met controlemerk gepropageerd. Maar intussen vindt de boeren- en handelaarsboter met zijn dikwijls twijfelachtig verleden nog steeds gretig aftrek.

En om dan nog de boterlijst te vervolledigen, moeten we ook nog de geïmporteerde boter vernoemen. In 1950 was dat alleen Nederlandsche boter, geïmporteerd krachtens het preferentiestelsel, dat de Deense en andere boter van de Belgische markt verdreef, tot grote verontwaardiging van de Denen.....en van sommige Belgische industrieën o.a. de metaalindustrie, die grote moeilijkheden kreeg met haar export naar Denemarken. Krachtens dit preferentiestelsel is Nederland immers de eerst aangewezen leverancier en mogen de Belgen zich slechts tot andere landen wenden, wanneer Nederland niet aan de Belgische vraag kan voldoen.

In 1950 voerde Nederland naar België bijna twintig miljoen kilo boter uit. Het cijfer voor December is nog niet precies bekend, maar in de eerste elf maanden van het jaar importeerde België 17.880.000 kilo boter uit Nederland voor een bedrag van frs. 1.105.386.000 (totale

Ned. export in die tijd frs. 8.880.902.000)³⁹. Dit wil dus zeggen, dat de Belgen in het afgelopen jaar per hoofd bijna twee en een halve kilo Nederlandse boter aten.

En graag want ze heeft een goede naam. Allen in de eerste weken van dit jaar zijn er enkele moeilijkheden geweest, doordat Nederland met geheel aan de Belgische vraag aan verse boter kon voldoen en toen tenslotte, na wat heen en weer gepraat het ontbrekende kon aanvullen met koelhuisboter. Maar die zal - voor de verwende Belgen - speciaal onder die naam op de markt worden gebracht

Provinciale Zeeuwse Courant, 1951-01-22

Zuivelwaarde-toeslagen voor consumptiemelk.

De moeilijkheden, die zich voordoen bij het bijkopen van melk voor consumptiedoeleinden hebben het bestuur van het *Bedrijfschap voor Zuivel* aanleiding gegeven te besluiten om – voorlopig voor de week van 21 t/m. 27 Januari – bij de berekening van de zuivelwaardetoeslagen, de op basis van de tot volvette fabriekskaas verwerkte melk verkregen zuivelwaarde, i.p.v. met f 0,25 per 100 kg. te verhogen met f 0,75 per 100 kg.

Zeeuwsch Dagblad, 1951-01-27

Boterverbruik sterk teruggelopen

Veehouderijconferentie Chr. Boeren- en Tuindersbond,

(Van onze Utrechtse correspondent.)

Onder grote belangstelling heeft de *Chr. Boeren- en Tuindersbond* deze week zijn jaarlijkse veehoudersconferentie gehouden, waarop inzonderheid de „melk”-politiek ter sprake kwam. Zo heeft de heer R. Visser uit Onderdendam, voorzitter der *Veehouderijcommissie van de Stichting voor de Landbouw* uiteengezet hoe de melkprijs tot stand komt. Aan de heer Joh. F. Abma uit Broek in Waterland, lid van het Dagelijks Bestuur van het *Bedrijfschap Zuivel* werd gevraagd te spreken over de bestemming van de melk en de invloed hiervan op het inkomen van de veehouder. Als derde spreker trad op de heer L. P. de Vries uit Den Haag, secretaris der *Gezondheidscommissie van de Stichting voor de Landbouw*. Hij refereerde over de nieuwe plannen inzake de tuberculosebestrijding bij het rundvee.

[....]

De heer Abma maakte duidelijk waarom de overheid ook na de oorlog prijsregeland blijft optreden. Daarna gaf hij een exposé van de werkzaamheden van het *zuivelfonds*. Bij de huidige regeringspolitiek, welke beoogt het vastmettelen van de consumptiemelkprijs op straat en een uiteenlopende prijs voor de industrie zullen wij het *zuivelfonds* niet kunnen missen, concludeerde hij. De heer Abma gaf toe, dat het *zuivelfonds* weerstanden vindt, die niet alle ongerechtvaardigd zijn.

Leeuwarder Courant 1951-03-09

Geen extra verkoop van koelhuisboter met de Paasdagen

Voor Nederlandse koelhuisboter blijkt in het buitenland meer belangstelling te bestaan, dan enige weken geleden werd bevroed. Op het ogenblik is men met de uitvoer van de laatste 600 ton voor export goedgekeurde koelhuisboter bezig. Tweehonderd ton blijft in het land voor normale verkoop. Het ziet er naar uit, dat geen geforceerde verkoop van koelhuisboter tegen 85 cent per half pond omstrecks Pasen zal plaats moeten vinden.

³⁹ Koers in 1950: 100 Bfr. ca. 8 gulden. / 1 gulden ca. 12 Bfr.

Het verbruik van boter is sterk afgenomen. Volgens de heer Abma consumeerde ons volk omstreeks 1925 twaalf pond per hoofd per jaar; omstreeks 1938 elf pond; in 1948 (distributie en subsidie) elf pond; in 1949 zes en een half pond en in 1950 maar vijf pond. Daarentegen ging het margarinegebruik omhoog van 15 op 28 pond per hoofd. Kaas staat momenteel op 11½ pond, wat overeenkomt met de consumptie van 1938. Het melkverbruik, In 1930 102 kg. per hoofd per jaar, was in 1938 al opgelopen tot 144 kg. en bedraagt het laatste jaar 200 kg.

Leeuwarder courant. 1951-04-12

Problemen van boterexport

Nog steeds onzekere vooruitzichten

(Van een landbouwkundige medewerker)

Onze boterexport was in 1950 groter dan ooit tevoren. Er ging 64.600 ton de grens over, dat is ruim 12.000 ton meer dan in 1949 en 40.000 ton meer dan in 1948. Deze cijfers illustreren overduidelijk, hoezeer de uitvoer van ons eerste zuivelproduct de laatste paar jaar is vooruitgegaan.

Dit geeft reden tot verheugenis, temeer, omdat deze export, die in 1951 niet minder dan 257 miljoen gulden opbracht, voor de Nederlandse betalingsbalans van grote betekenis is.

Binnenlands verbruik gehalveerd

Het is echter niet alleen dank zij de sterk gestegen productie, dat de uitvoer zo snel omhoog ging: voor een belangrijk deel is dit ook het gevolg van de teruggang van de binnenlandse consumptie. Die bedroeg in 1950 nog maar 26.000 ton tegen - bij een kleinere bevolking - gemiddeld 47.000 ton in de jaren 1938/39. Onze huisvrouwen vinden de boter blijkbaar te duur.

En dat is voor onze zuivelpositie niet zo mooi, want daardoor is de afzet in hoofdzaak aangewezen op het buitenland. Als alles goed gaat, is dat niet erg, want daardoor krijgt Nederland de beschikking over de zo dringend nodige deviezen. Het grote bezwaar is echter, dat nu de buitenlandse afnemers niet altijd valt te rekenen. Nu Duitsland met betalingsmoeilijkheden te kampen heeft, worden wij op pijnlijke wijze herinnerd aan de bezwaren en risico van een te grote afhankelijkheid van het buitenland.

Neen, dan is de toestand van voor de oorlog, toen ongeveer de helft van de boterproductie in eigen land werd verbruikt, toch te prefereren. Een vaste klant is toch maar je ware! Men weet immers nooit ondanks tal van conferenties over de vrijmaking van de internationale handel, of er bij de export niet opeens een hinderpaal kan opduiken.

Millioenen-export

Niettemin blijft het voor onze landbouw een grootse prestatie om na het dieptepunt van de bezettingstijd in enkele jaren de melk- en zuivelproductie wederom tot zulk een hoogte op te voeren. Ondanks alle sombere voorspellingen en rapporten, blijft de boter van alle zuivelproducten tot nu toe verreweg het voornaamste exportartikel, de kaas- en gecondenseerde melk-export vertegenwoordigden in 1950 een geldswaarde van resp. 162 en 166 miljoen.

De voornaamste afnemers van boter waren in 1950 België en Luxemburg. West-Duitsland en Groot-Brittannië. Onze Oostelijke burens, die in 1950 voor het eerst weer op grote schaal zuivelproducten invoerden, namen meteen al de tweede plaats in.

Het is bij de export, dit spreekt vanzelf, echter niet enkel begonnen om het spul kwijt te raken. De te maken prijs is van niet minder betekenis. En daarbij is nogal verschil, zoals duidelijk te zien is in het onderstaande staatje.

	Boteruitvoer in 1950		gemid. p. kg.
	in 1000 kg.	in 1000 gld.	
België	20.104	97.713	f4,86
West-Duitsland	18.191	76.679	f4,00
Gr.-Brittannië	15.242	42.259	f2,66

Uit de statistiekcijfers is dus af te leiden, dat Engeland heel wat minder voor onze boter betaalde dan België en Duitsland. Bij de hoeveelheden, waarom het hier gaat, schelt dat gauw miljoenen gulden.

Engeland: geleide economie

Op het eerste gezicht is het vreemd, dat Engeland hetzelfde artikel voor een zoveel lagere prijs koopt dan de beide andere landen. Toch is dit gemakkelijk te verklaren. De Engelse regering heeft de aankoop en distributie van boter en tal van andere artikelen in eigen hand. De lage inkoopprijs voor de buitenlandse produkten levert daardoor voor de binnenlandse producenten geen moeilijkheden op. Want zij ontvangen in vele gevallen belangrijk meer. In het bijzonder geldt dit voor diverse soorten vlees. Engeland heeft hieraan een groot tekort en, ten einde de productie in eigen land te bevorderen, krijgen de Engelse boeren voor rund-, schape- en varkensvlees daarom een prijs, die wel de helft hoger ligt dan wat de buitenlanders beuren. Zo kost de bacon, een product, waarbij ook Nederland belang heeft 321,5 pond sterling per ton af Engelse fabrieken, terwijl de buitenlandse, die zeker niet minder is, door elkaar komt op £ 224.50 per ton, franco Engelse havens. Dat scheelt dus nogal wat.

De boterproductie nu is in Engeland van weinig betekenis. De meeste melk gaat direct in consumptie, zodat het buitenland nagenoeg geheel voor de Britse botervoorziening moet zorgen. De grote invoer levert daardoor voor de Engelse landbouw geen moeilijkheden op. In tegenstelling met het Verenigd Koninkrijk zijn tal van andere landen evenwel helemaal niet gesteld op te goedkope buitenlandse aanbiedingen. In ieder geval geldt dit voor de landbouw. Aangezien deze landen de eigen boeren niet aan hun lot willen overlaten en hen willen beschermen tegen te zware buitenlandse concurrentie, stellen zij als voorwaarde, dat de invoer niet beneden een bepaalde minimumprijs mag plaats vinden.

Benelux-protectionisme

Met België en Luxemburg ligt het geval nog even anders. Dank zij de Benelux mag de Nederlandse boter daar sinds enkele maanden in onbeperkte hoeveelheden worden ingevoerd, maar aan de grens wordt daarop een heffing gelegd. En die is lang niet mis. Kortgeleden is deze zelfs met 15 cent verhoogd, tot f1,75 per kilo boter.

Dit invoerrecht dient ter bescherming van de producenten van onze Beneluxpartners. Bij de vorige herfst gehouden landbouwconferenties, ter bespreking van de invoering van een volledige economische Unie, hebben onze Zuiderburen deze heffing o.a. verdedigd door te betogen, dat de Nederlandse concurrentie eigenlijk niet geheel eerlijk is. Immers, zo betoogden

zij, jullie houden door subsidies diverse levensmiddelen en daarmee de lonen kunstmatig op een lager niveau. En, wat betreft de landbouw, wezen onze Benelux-vrienden op de subsidies op het veevoer en op de lage pachten. Inderdaad, geheel ongelijk hebben zij niet.

Vandaar, dat de boter, waarvan de productie in België nogal belangrijk is - ook op vele boerderijen wordt ze nog gemaakt - door een heffing wordt beschermd. Men zou zo zeggen, die is zo hoog, dat de Belgische boeren en boterfabrieken van de Nederlandse concurrentie wel niet veel last zullen hebben. Toch schijnt dit blijkens vele uitlatingen wel het geval te zijn. het gaat immers met de boterexport naar onze Zuidelijke burens, althans in de ogen van Belgische belanghebbenden, ondanks de hoge heffing, nog niet geheel naar wens.

Als Engeland laatste toevlucht zou worden...

Toch is te hopen, dat er geen kink in de kabel komt. Want, indien Duitsland de invoer van boter gaat verminderen - en daar ziet het wel naar uit - dan resten als voornaamste kopers België en Engeland. Mocht onverhoopt ook België de boterimport gaan beperken, dan zou Groot-Brittannië het grootste deel van ons boteroverschot moeten opnemen.

Maar dat betekent *f* 1,20 – *f* 1.30 per kilo minder, wat overeenkomt met gemiddeld vijf cent per liter melk. Het spreekt vanzelf, dat deze toestand zowel de Nederlandse betalingsbalans als de direct-belanghebbende - de producenten en het landbouwegalisatiefonds dus de staat - in zeer ernstige moeilijkheden zou brengen.

Onverminderde voortzetting van de zuivelexport, niet alleen van boter, maar evenzeer van kaas, naar België en Duitsland is daarom voor Nederland een levensbelang.

Leeuwarder Courant, 1951-04-18

Zuivelexport steeg tot *f* 633 miljoen

Het binnenlandse boterverbruik daalde vorig jaar in Nederland van 32.000 ton in 1949 tot 26.000 ton. In 1939 bedroeg de consumptie nog 50.000 ton.

In totaal werd vorig jaar 93.200 ton (1949 83.900 ton) geproduceerd, waarvan 64.600 ton geëxporteerd werd. België dekte met 20.000 ton zijn hele invoer uit Nederland, dank zij de Benelux-preferentie, want het jaar daarvoor betrok het nog niet de helft van zijn invoer uit ons land. In Duitsland kwam Nederland voor het eerst aan de markt met 8.200 ton boter, dit is ruim veertig procent van de Duitse boterinvoer.

Van de totale Nederlandse export in 1950 aan zuivelproducten maakte de boter veertig procent van de waarde uit. Die totale waarde was 175 miljoen hoger dan het jaar er voor t.w. *f* 633 miljoen, d.i. twaalf procent van de totale Nederlandse export.

Ook de consumptie van kaas daalde in Nederland namelijk van 60.000 ton in 1949 tot 47.000 ton in 1950. De productie bedroeg 127.000 ton en de uitvoer steeg van 62.000 ton naar 89.900 ton. Nu de Nederlandse kaas sinds het vorige jaar in Engeland bonloos wordt verkocht, steeg de export, hoewel de Engelse regering niet langer subsidie geeft en de prijs dus hoger kwam te liggen. Het aandeel van de kaas in de zuivelexport bedroeg 25,7 pct., dat van de gecondenseerde melk 26,2 pct. en dat van de melkpoeder 4 pct. Nederland is de grootste exporteur van gecondenseerde melk ter wereld, voor kaas neemt het de tweede en voor boter de vierde plaats in

Leeuwarder Courant 1951-05-19

5000 ton boter naar Engeland

Tegen een prijs, die 5 procent hoger ligt dan het vorig jaar zal Nederland 5000 ton van zijn **boteroverschot** aan Engeland verkopen. De prijs was in 1950 f 2.78.

Heerenveensche Koerier 1951-06-16

Meer boter door daling volvette kaasproductie

Aan het zeer beknopt gehouden verslag van het *botercontrôlestation Friesland* ontleen we het volgende:

Aangesloten bleven de 99 boterproducerende zuivelfabrieken in Friesland. De totale boterproductie der aangeslotenen bedroeg in 1950: 18.277.400 kg of 3.564.908 kg meer dan in 1949. Deze stijging was groter dan een gevolg zou zijn van de hogere melkontvangst. Deze laatste was in 1950 ± 892.196.792 kg, tegenover 1949 een vermeerdering van 63.410.385 kg. De oorzaak van de sterke stijging der boterproductie ligt in de daling van de productie van volvette kaas.

De melkaanvoer bedroeg nog niet geheel die van het vooroorlogse jaar 1939 toen ze 958.000.000 kg was. Het gemiddeld vetgehalte der aangevoerde melk daalde van 3.93 in 1949 tot 3.91 in 1950.

Het onder toezicht bedrukte aantal boterwikkels bedroeg 92.778.198 tegen 99.244.659 in 1949,⁴⁰ uit welke afname het dalende boterverbruik tot uitdrukking komt, alhoewel de aflevering van 600.000 wikkels voor koelhuisboter het totaal aantal daarvan nog gunstig beïnvloedde, een en ander als gevolg van de ongunstige prijsverhouding van boter tegenover margarine. [...]

Leeuwarder Courant, 1951-09-05

Weinig boter naar Duitsland

Pas tegen de winter opleving te verwachten

(Van een landbouwmedewerker)

Wij moeten meer naar het Oosten exporteren. Daar ligt een groot afzetgebied voor onze zuivelproducten!

Deze mening kan men ook nu nog veelvuldig horen. Maar zij, die zo redeneren, voor een belangrijk deel op historische gronden, blijken niet op vaste grond te staan. Want de werkelijkheid is anders.

Het loopt namelijk met de uitvoer van boter naar West-Duitsland niet zo hard. De laatste maanden zelfs maar traag, zo zeer zelfs, dat het hiervoor toegestane dollarsbedrag nog niet eens is uitgeput. Het geld is ditmaal dus niet, zoals zo vaak, de belemmerende factor bij de

⁴⁰ Niet duidelijk: Wikkels zijn voornamelijk voor half pond verpakking, 92.778.198 wikkels is 23.194549 kg. En er werd 18.277.400 geproduceerd – bij dit controlestation? Er moet dus ook veel boter, elders aangekocht, verpakt in door hun verstrekte wikkels. (Koelhuisboter word apart vermeld, dus dat is het niet) ??? (ZHN.)

handel. Er moeten andere oorzaken zijn, die onze kooplieden verhinderen 'n zo groot mogelijke hoeveelheid van de Nederlandse zuivelproducten op de Duitse markt te plaatsen.

En die zijn er ook en wel van interne aard. In de eerste plaats valt het verbruik van boter in West-Duitsland dit jaar tegen. Zonder twijfel hangt dit verschijnsel nauw samen met de hogere prijs. Deze is namelijk in juni verhoogd en nu negentig pfennig per kilo hoger dan in de vorige zomer. Geen wonder dus, dat de Duitse vrouwen minder gaan kopen en de boterhammen dunner gaan smeren.

Zodoende is er nu in de zomermaanden een overschot aan boter, temeer, omdat de eigen productie die van 1950 overtreft. Om evenwel een instorting van de markt te voorkomen en de aan de fabrieken beloofde groothandelsprijs te kunnen handhaven, wordt van overheidswege de overproductie overgenomen en in het koelhuis geplaatst. West-Duitsland kan dus in de zomer het boterverbruik van zijn ongetwijfeld grote bevolking dekken met wat er in het land zelf wordt gefabriceerd. Directe behoefte aan de leveranties van andere landen heeft het momenteel niet.

Geen wonder dus, dat het met de uitvoer van het Nederlandse product naar de Oostelijke buren momenteel maar slapjes is. Daar is weinig aan te doen. Pas wanneer de eigen productie sterk afneemt, dus in het najaar, misschien ook eerst tegen het begin van de winter, is een opleving van de boterhandel op Duitsland te verwachten.

Leeuwarder Courant. 1951-09-20

Landbouwfonds geeft groot overschot in LEF.

Reeds werd in het kort meegedeeld, dat de begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds (1952) een nadelig saldo te zien geeft van f 110.000.000,-. Uit nadere gegevens blijkt nu, dat bij splitsing van de begroting in een landbouwfonds en een consumentenfonds, het eerste een voordelig saldo te zien geeft van f 62.375.000.- en het tweede een nadelig saldo van f 172.375.000.-

In de toelichting wijst de minister van Landbouw, V. en V. er op, dat de in de begroting opgenomen cijfers slechts met het grootste voorbehoud kunnen worden verstrekt. Omtrent de beweging van de wereldmarktprijzen kunnen onmogelijk voorspellingen worden gedaan.

De uitgaven voor het landbouwfonds belopen f 19.425.000.-, waar een bedrag van f 81.800.000.- aan inkomsten tegenover staat. De uitgaven betreffen f 12.000.000.- subsidie op ingevoerd veevoeder en f 7.425.000. verlies op de baconexport. De inkomsten komen uit heffingen op binnenlandse suiker, invoer van producten een aandeel in de accijns op gedistilleerd.

De uitgaven van het consumentenfonds vormen een bedrag van f 368.763.000.- Voor het merendeel wordt dit gevormd door subsidies aan de consument op brood, ingevoerde suiker en melk. De inkomsten van dit fonds bedragen f 196.388.000.- en betreffen een verrekening van de eerder gegeven subsidies, o.a. op margarine.

Wat betreft de import van veevoeder wordt gerekend op 850.000 ton gerst, haver, mais en andere granen (v.j. 625.000 ton). De broodgranen worden geïmporteerd tegen gemiddeld

f35.53 per 100 kg voor tarwe en f39.61 voor rogge. Aangenomen wordt, dat er volgend jaar 45.000 ton bacon naar Engeland zal gaan met een nadelig saldo van ca. f18.50 per 100 kg. Voor het kalenderjaar 1952 is gerekend met een hoeveelheid consumptiemelk van ca. 1.525.000.000 liter en met ca. 175.000.000 liter consumptiekarnemelk die ten behoeve van de verbruikers subsidie krijgen.

De heffingen en afdrachten ten bedrage van f75.000.000.- voor het **Zuivelfonds III** (1952) zijn buiten het Landbouw-Egalisatiefonds gehouden.

De onvoorziene uitgaven van het Landbouw-Egalisatiefonds zijn geraamd op f19.260.000.- (v.j. f 30.000.000.-)

Zeeuwsch Dagblad, 1951-09-20

Benelux-heffing boter van LEF naar Zuivelfonds

Ondernemerswinst, thans 20 % wordt nader bekeken.

De nieuwe tarweprijs voor de oogst 1952 is vastgesteld op f26.- per honderd kg. (oude prijs: f24.25). Dit heeft minister Mansholt gistermiddag medegedeeld in de te 's-Gravenhage gehouden jaarvergadering van de *Kon. Ned. Zuivelbond FNZ.* .
[.....]

Ter voorkoming van, in hoofdzaak met harde valuta te bekostigen, import van tarwe voor de broodgraanvoorziening gaat de regering van het standpunt uit, dat de Nederlandse tarweverbouw een grotere omvang moet krijgen dan de laatste jaren het geval is geweest. De met tarwe bebouwde oppervlakte mag niet door de uitbreiding van de verbouw van voedergranen verder inkrimpen.

De minister zei, dat de landbouwproducten voortaan in drie categorieën zullen worden ingedeeld, nl. die, waarvan de voortbrenging gewaarborgd moet worden ten behoeve van de consument; basisproducten, die voor de directe bestaanszekerheid van de landbouw van het grootste belang zijn en producten zonder prijsregeling of garantie.

Tot de eerste categorie, waarvoor de prijzen blijven vastgesteld, behoren suikerbieten, tarwe, koolzaad en consumptiemelk. Voor deze producten ontvangt de boer de kostprijs plus een redelijke ondernemerswinst, welke winst tot dusver op 20 % is vastgesteld, doch die nog nader bekeken zal worden.

Tot de basisproducten behoren melk voor industriële verwerking, vlees, voedergranen en aardappelen. Hiervoor worden gegarandeerde basisprijzen vastgesteld met vrije uitloop naar boven. Tot de derde groep behoren de handelsgewassen als koolzaad, vlas e.d. Over tuinbouw of enige garantie of regeling daarvoor heeft de minister niet gesproken.

T.a.v. de melk- en garantieprijs zei hij, dat deze niet zal worden gewijzigd.

De minister kondigde aan, dat de heffing op boter, die bij export naar België aan Nederlandse zijde wordt geheven, **per 1 Nov, a.s. niet langer in het Landbouwegalisatiefonds, doch in het Zuivelfonds zal vloeien.**

Drieduizend ton boter naar Engeland.

Met Engeland is overeenstemming bereikt over de levering van drie miljoen kilo roomboter. Na tekening van het contract zal de koelhuisboter binnen zes weken worden geleverd. De verkoop van deze 3000 ton is voorafgegaan door een proefzending van 100 ton. Nadat van Engelse zijde de kwaliteit van deze koelhuisboter accoord werd bevonden is de koop gesloten. Volgens een opgave van 't Bedrijfschap voor Zuivel bevindt zich in Nederland nog een voorraad van 14 miljoen koelhuisboter.

Deze botervoorraad is niet abnormaal groot. Na de levering op het nieuwe contract met Engeland zal de voorraad koelhuisboter nog ruim 10 miljoen kilo bedragen. Het in en verkoopbureau voor zuivel heeft deze koelhuisboter ter beschikking van de handel gesteld. Hierbij is echter de beperking gemaakt, dat de boter niet naar België en Luxemburg, West Duitsland en voorlopig ook niet naar Frankrijk mag worden geëxporteerd.

Deze maatregel dient onder meer om ingevolge de afspraken de Belgische markt voor een grote hoeveelheid goedkope Nederlandse boter te beschermen.

Als gevolg van het verhoogde invoerrecht op de boter voor West Duitsland staat de boterexport daar heen sinds begin October practisch stil. Dit is een ernstige handicap voor de Nederlandse zuivelindustrie en de handel.

West Duitsland heft maar even 25 percent op de geïmporteerde boter.

Dit verhoogde invoerrecht maakt concurrentie op de Duitse markt zeer moeilijk.

Naast de levering van 500 ton boter aan Frankrijk hoeft Nederland echter in Canada een nieuwe klant gevonden. Voor het eerst zal 500 ton Nederlandse boter naar Canada geëxporteerd worden. Gister, Vrijdag is de boter van Antwerpen uit verscheept.

Blijkens officiële cijfers moet de binnenlandse omzet van roomboter stijgen. Volgens deskundigen kan er echter geen sprake zijn van een stijging in de consumptie.

De omzetsijging van de boter moet louter worden toegeschreven aan de grote boterinkopen van de Belgen in de Zuidelijke grensgemeenten.

Doch ook de botersmokkel naar België is vrij groot. Een Belgische huisvrouw, die uit Nederland 1 kilo boter over de grens kan brengen, verdient hierop twee gulden.

De boteromzetten van verschillende boterfabrieken en winkeliers in de grensstreek zijn diensgevolge zeer groot. In Putte of Baarle Nassau zou men tot de verkeerde conclusie kunnen komen, dat de inwoners alleen maar boter eten.

Stichting v.d. Landbouw is het niet eens met prijsbeleid

Melkprijs van 20 cent noodzakelijk

De *Stichting voor de Landbouw* kan zich niet verenigen met het prijsbeleid, dat minister Mansholt voor het volgend jaar heeft voorbereid. Zij wenst handhaving van een lonend prijsniveau voor de voornaamste landbouwproducten (basisproducten), waarmee in het algemeen een rendabele productie voor de verschillende bedrijfstypen wordt verkregen.

In het bijzonder is de Stichting het niet eens met de prijs voor de melk. Zij is van oordeel, dat een gemiddelde minimum-garantieprijs voor alle geproduceerde melk van f 20 per 100 kg. melk met een vetgehalte van 3½ %, gecombineerd met een in het algemeen vrije uitloop van de prijzen naar boven, minstens noodzakelijk is voor het waarborgen van een lonende melk-productie. Zij stelt zich hierbij voor, dat bij 'n dergelijke prijsgarantie het *Zuivelfonds* in zijn huidige vorm kan worden gehandhaafd.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1951-10-31

Melkgarantieprijs voor de boer vastgesteld

De minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* heeft voor het melkjaar November 1951 – November 1952 de garantieprijs voor melk vastgesteld op 20 cent per kilogram melk met een vetgehalte van 3,5 procent (oude garantieprijs 17½ cent met een toeslag van 25 cent per 100 kilogram consumptiemelk).

De nieuwe garantieprijs, waarin de door het LEI. vastgestelde verhoging van de kosten voor krachtvoer, meststoffen, werktuigen, e.d. is verdisconteerd, geldt als een garantie voor de boer voor de gemiddelde opbrengst van alle geproduceerde melk, waarmee de toeslag van 25 cent per kilogram consumptiemelk is vervallen.

Het ligt niet in het voornemen van de regering de verhoging van de garantieprijs voor de producent tot uitdrukking te doen komen in de tegenwoordige consumentenprijs.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1951-12-08

Tegen de botersmokkel naar België. Contrôlestrook langs de grens.

De Kon. Ned. Zuivelbond richt zich in zijn *officiële orgaan* tegen het smokkelen van boter naar België, waar de prijzen vijftig procent hoger liggen, dan in ons land. Hoewel de douane al het mogelijke doet om deze smokkel tegen te gaan, is de omvang ervan ongetwijfeld zeer groot. De bond waagt zich echter niet aan schattingen.

Door deze sluikhandel in boter wordt de heffing, die half om half in Belgische beurs en in het *zuivelfonds* verdwijnt, ontdoken. Bovendien vreest men, dat met de gesmokkelde boter wordt geknoeid door vermenging met soorten van mindere kwaliteit tot „boerenboter”. Ook is de botersmokkelarij een gevaar voor de opvoedende werking van de zuivelkwaliteitscontrole, die ernstig ondergraven wordt.

Na overleg met douane-autoriteiten beveelt de Kon. Ned. Zuivelbond het nemen van scherpe maatregelen aan. Men wenst een strook langs de grenzen van 10 tot 20 km. diep.

Prijs van roomboter sterk gestegen

Weldra koelhuisboter op de markt

(Van onze correspondent)

APELDOORN - Met ingang van Maandag aanstaande zal de verbruikersprijs van roomboter andermaal worden verhoogd en wel van vier gulden tachtig per kilogram tot vier gulden vier en negentig.

Verhoudingsgewijs zal de inkoopprijs voor de winkelier ook worden verhoogd. De grote stijging (zes en veertig cent per kilo in een week tijds, is een direct gevolg van de grote vraag naar roomboter door België.

Tegenover deze sterke stijging van de vraag naar onze roomboter op de buitenlandse markt staat een geringere productie in herfst en winter. Om de nadelige gevolgen van de prijsstijging voor het binnenlands verbruik op te vangen zullen de zuivelfabrieken binnen enkele dagen overgaan tot het in ruime mate op de markt brengen van koelhuisboter, waarvan de prijs ongeveer vijftig cent per kilo goedkoper zal zijn.

Leeuwarder Courant 1951-12-14

Kort brestek

— Vernomen wordt dat de Belgische regering besloten heeft terstond Nederlandse koelhuisboter tegen 80 fr. per kilo te gaan invoeren.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1951-12-18

Boter-export naar België.

Voor de koelhuisboter die voorlopig aan België zal worden geleverd, is thans een prijs vastgesteld van 80 B. frs. per kilogram. De omvang van deze uitvoer is niet omschreven hoewel eerder is gesproken van 500 ton.

Op grond van het protocol van Luxemburg, zal van Nederlandse zijde een heffing op deze uitvoer worden gesteld, welke gelijk staat aan het verschil tussen de binnenlandse boterprijs en de minimum-exportprijs. Van deze heffing zal de helft in het *zuivelfonds*, de andere helft in de Belgische staatskas vloeien.

Minister Mansholt acht twee prijzenstelsel voor melk meest wenselijk

(Van onze parlementaire redacteur).

minister Mansholt heeft gisterenmiddag in de Tweede Kamer verklaard, dat hij het tweede prijzenstelsel voor de melk het meest juiste achtte. Hij dacht aan een prijs van 21 cent voor de consumptiemelk en van 19 cent voor de industriemelk. Daardoor zullen naar zijn mening veel bezwaren kunnen worden ondervangen, vooral wat betreft de spanningen tussen de beide soorten melk en bovendien zal het *zuivelfonds* worden ontlast.

De bewindsman ging accoord met het voorstel van de heer Biewenga (A.R.) om over dit vraagstuk nog eens overleg te plegen met de *Stichting voor de Landbouw* en hij beloofde dat de Kamer hiervan op de hoogte zal worden gesteld door de indiening van een nota.

1952

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		
1952		1.485	3.775 / 3,68	25,27	5.601	145 / 55 / 78	73 / 28 / 50		
1953		1.505	3.880 / 3,71	24,00	5.830	159 / 78 / 86	83 / 29 / 53		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Leeuwarder Courant, 1952-02-20

België zou Benelux omzeilen

Nederland protesteert tegen Belgische aankoop van Deense boter

Langs diplomatieke weg heeft Nederland bij België geprotesteerd tegen de Belgische aankoop van 500 ton verse Deense boter. Deze handelwijze strookt volgens het Nederlandse inzicht niet met het protocol van Luxemburg dat in het kader van de Benelux werd gesloten.

In België toont men zich hoogst verwonderd over het Nederlandse protest, want, zo zegt men, Nederland kan op het ogenblik niet voldoende verse boter leveren. Bovendien kent het protocol van Luxemburg Nederland een preferentierecht toe, hetgeen echter nog geen exclusiviteitsrecht betekent. Natuurlijk zal België weer boter van Nederland betrekken, zodra daar de schaarste is opgeheven. Koelhuisboter, die Nederland aanbiedt, wil België niet.

In Nederlandse zuivelkringen toonde men zich uiterst gebelgd over de Belgische handelwijze. Men zoekt er een ruiltransactie tegen Belgische industrieproducten achter. Er is overigens nog een aanwijzing, dat de Belgen hun afspraken niet behoorlijk nakomen, omdat zij hun minimumprijzen zo hoog stelden, dat de Belgische handel weinig belang in het Nederlandse product stelde. Overigens is het Nederlandse protest vergezeld gegaan van een aanbieding van 500 ton boter,

In Nederlandse zuivelkringen heeft men voorts ernstige critiek op de beslissing van het *Bedrijfschap Zuivel* om Nederlandse koelhuisboter in December op de eigen markt te brengen zonder dat op de wikkels de vermelding „koelhuisboter” voorkwam. Deze boter is even duur verkocht als de verse en daarom leverde de handel liever verse boter aan de consumenten. Hierdoor is een zekere krapte op de botermarkt ontstaan, die de Belgen hebben aangegrepen om Deense boter te kepen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1952-02-21

Benelux-geschil om boter

België ging protocol-boekje te buiten

(Van onze Brusselse correspondent)

Er is een oplossing gevonden voor het jongste Benelux-geschil, n.l. de invoer door België van 500 ton Deense boter. België zal èn 500 ton Nederlandse èn 500 ton Deense verse boter invoeren. Volgens het Benelux landbouwprotocol van 9 Mei 1947 dienen de beide Benelux-partners elkaar de preferentie te verlenen bij de levering van een aantal landbouwproducten,

welke met name zijn genoemd. De Belgische regering ageerde regelrecht tegen het protocol toen zij besliste om Deense boter in te voeren.

Wat is nu de Belgische verklaring? Sedert geruime tijd, nl. sedert begin Januari, waren onderhandelingen met Nederland gaande over bijkomende leveringen van Nederlandse boter aan België. Nederland heeft echter momenteel slechts 1000 ton koelhuisboter in voorraad, terwijl het Belgische publiek verse boter wenst. Het Belgische boterverbruik bedraagt 12 kilo per jaar per hoofd tegen 3 à 4 kilo in Nederland. Naar de letter van het protocol is de beslissing van de Belgische regering in geen geval goed te praten. Er is echter geen reden om over 500 ton boter een groot kabaal te maken, aldus zei onze Belgische zagsman, temeer omdat Nederland momenteel maandelijks 2500 ton boter naar België verzendt België in Europa de duurste prijs voor die Nederlandse boter betaalt en er nooit partijen zijn teruggezonden.

Nederlandse visie

Van Nederlandse zijde resumeerde men ons het conflict als volgt: De Belgische instanties hielden het prijsverschil tussen verse en koelhuisboter te laag. Zij hebben zelf 2000 ton Belgische koelhuisboter in de handel gebracht, ofschoon dit een geringe hoeveelheid is vergeleken met België's jaarlijkse consumptie van 95.000 ton. Maar de Belgische instanties hadden eerst de nog resterende 1000 ton Nederlandse koelhuisboter dienen te importeren, daarna zou van Nederlandse zijde geen bezwaar hebben bestaan tegen de invoer van Deense boter in België.

Thans heeft minister Mansholt geweigerd in te gaan op het Belgische verzoek om bij uitzondering 500 ton Deense boter in België toe te laten, waarop het conflict losbrak en de Belgische regering eigenmachtig besloot om die boter toch in te voeren.

De Belgische regering stelt daarom zo veel prijs op de invoer van boter, omdat de boterprijs sedert begin Januari ver boven de 100 frs per kilo schommelt, ca f 8.- kost, wat voor dit tijdstip van het jaar veel te duur is.

Slechts door invoer kan die prijs naar omlaag. De oplossing dat België én 500 ton Nederlandse koelhuisboter én 500 ton verse Deense boter afneemt. maakt een eind aan deze kleine Benelux-storm.⁴¹

Leeuwarder Courant, 1952-05-05

Condensexport voor 80 pct. in handen van particulieren

Zo goed als alle gecondenseerde melk in Nederland wordt uitgevoerd. De spreiding van deze export over de wereld is vrijwel volledig, zodat de condens naar alle delen der aarde gaat, behalve naar Australië. De export van condens bedraagt in Nederland (1951) 175.000 ton, wat 45 procent van de wereldmarkt omvat. Amerika komt pas op de tweede plaats met 24 pct. van de wereldhandel, aldus vertelde drs. L. Roepen in een bijeenkomst op de Zuivelbeurs te Utrecht.

De secretaris van de *V.V.Z.M.* voegde er nog aan toe, dat deze belangrijke deviezenbron voor wat de condens betreft, voor 80 procent in handen is van de particuliere handel en dat ze slechts voor 20 pct. door de coöperaties wordt verzorgd.

⁴¹ In een latere terugblik -NvhN 1952-04-01 – vraagt de Belgische minister van Landbouw zich af; „waarom zijn Nederlandse collega – Mansholt – zich zo druk maakt over 500 ton Deense boter. De 8 miljoen Belgen kopen meer Nederlandse boter dan de 50 miljoen Duitsers en de 50 miljoen Engelsen”

De zuivelindustrie, die de grootste Nederlandse industrie is, neemt 43 pct. van de landbouw-export voor haar rekening, t.w. voor 707 miljoen gulden, daarvan maakt de condens 230 mln. uit, de boter 238 mln. en de kaas 175 mln. gulden.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1952-05-28

FNZ. Het afgelopen jaar leverde voor de zuivel bevredigende resultaten op

De subsidie op de consumptiemelk blijft

In de dezer dagen gehouden vergadering van de *Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Drenthe*, heeft de heer J. A. Geluk, secretaris van de *Kon. Ned. Zuivelbond (F.N.Z.)* gesproken over „Actuele zuivelvraagstukken”. **Hij stelde, de vraag welke rechten de landbouw heeft om garantieprijsen te verlangen**. Daarbij moet men zich niet richten op een aanspraak ontleend aan de diensten die de landbouw in oorlogstijd aan de gemeenschap heeft verleend. Veel sterker is het argument, dat geen enkele regering kan toestaan, dat de landbouw te gronde zou gaan of althans totaal zou verarmen. Daarom zal elke regering er naar moeten streven het landhouwbedrijf lonend te houden.

De uitkomsten over 1951

Over het jaar 1951 kunnen de uitkomsten bevredigend worden genoemd. Gemiddeld word per kg. melk ruim 19 cent ontvangen, zodat de garantieprijs van 17,75 cent ruimschoots is overtroffen. Dat was trouwens ook wel nodig omdat intussen de productiekosten aanmerkelijk zijn gestegen. Het eerste kwartaal van 1952 heeft eveneens prijzen opgebracht, waarmee de veehouder tevreden kan zijn.

Het is een gezond verschijnsel, aldus de heer Geluk, dat er minder boter wordt gemaakt en daartegenover meer kaas en meer volle-melkpoeder en condens. Dit heeft de botermarkt aanzienlijk ontlast. Daarentegen is de handhaving van de lage prijzen voor consumptiemelk minder in overeenstemming met de economische werkelijkheid. Spr. legde er de nadruk op, dat een hoge melkconsumptie van grote waarde is, zowel voor de volksvoeding als voor het zuivelbedrijf. Er is echter economisch iets niet in orde wanneer een normaal levensmiddel, dat in overvloed verkrijgbaar is, beneden de kostprijs wordt verkocht.

Boter en melk

In het jaar 1951 is de boterconsumptie in het binnenland met 10 pct. gestegen. Verder heeft België 20.000 ton boter afgenomen en is aan Engeland 18.000 ton boter geleverd. Op deze laatste levering is evenwel 19 miljoen gulden verloren, welk bedrag betaald is door het Zuivelfonds en dus geput uit de winsten op de zuivelexport naar andere landen. De laatste maanden levert Nederland ook boter voor het Amerikaanse bezettingsleger in Europa. Zolang deze export meer oplevert dan verkoop aan Engeland, is deze zaak gezond. Van veel betekenis is voorts, dat de boter de Amerikaanse consument bereikt in Nederlandse verpakking, waarvan een krachtige propaganda voor het Nederlandse product uitgaat.

Verder besprak de heer Geluk consumptiemelk-vraagstuk, dat thans in zijn geheel op de heling wordt genomen. Op 13 Juli a.s. moeten nieuwe regelingen komen, waarbij een grotere bedrijfsvrijheid wordt nagestreefd. Zowel de regering als de melkproducenten zullen de con-

sumptiemelk blijven subsidiëren, maar het is mogelijk dat de vergoeding voor de aanvoer van aanvullingmelk voor de melkinrichtingen in het Westen des lands, komt te vervallen. Dit zal dan wellicht enige prijsstijging veroorzaken, doch daartegenover gezondere bedrijfstoestanden scheppen.

Zeeuwsch Dagblad, 1952-07-01

Georganiseerde landbouw vraagt: Laat de consumptiemelkprijs los!

De Stichting voor de Landbouw en Kon. Federatie van Ned. Zuiverfabrieken F.N.Z., betreuren het, dat de overheid heeft afgezien van een begin van aanpassing van de melkprijs.

In een brief aan de minister van Landbouw delen beide organisaties mede, dat de consequenties, verbonden aan een eventuele handhaving van de tegenwoordige consumptieregeling, na afloop van het lopende „melkprijsjaar” (tot 2 Nov. a.s.), geheel voor rekening van de overheid dienen te blijven.

Dan zal beslist kunnen worden over een melkprijsgarantie en een al of niet in stand houden van een *zuivelfonds-IV* voor het jaar November 1952 - November 1953, zonder dat daarbij de door de organisaties niet langer te aanvaarden gevolgen van een consumptiemelkregeling nog een rol kunnen spelen. Een oplossing kan slechts gevonden worden door het loslaten van de maximum-consumentenprijs, aldus menen de organisaties.

In het jaar tot November 1951 werd rond 45 miljoen gulden aan toeslagen op consumptiemelk door het *landbouw-egalisatiefonds* (overheidssubsidie) uitbetaald. Uit het *zuivelfonds*, dat uit heffingen op voor alle bewerkingen en bestemmingen geproduceerde melk wordt bijeengebracht door de veehouders werd 70 miljoen gulden als toeslag op consumptiemelk betaald. De veehouders in het westen des lands hebben geen vrijheid hun melk te verkopen, waar zij willen.

Bovendien scheppen de genoemde toeslagen mogelijkheden tot ontoelaatbare concurrentie tussen zuivelbedrijven. Temeer reden, aldus de organisaties, om de maximumprijs voor consumptiemelk los te laten.

Zeeuwsch Dagblad, 1952-11-04

Melkprijsgarantie nog niet vastgesteld.

Zoals bekend, heeft de *Stichting voor de Landbouw* Minister Mansholt voorstellen gedaan, die betrekking hebben op het toekomstige melkprijsbeleid. Bij de beoordeling van dit voorstel moet in aanmerking worden genomen, dat een en ander een wijziging met zich zou kunnen brengen van de melkprijs voor de consument.

Het ministerie van landbouw heeft nu medegedeeld, dat een eventueel gewijzigd melkprijsstelsel voor het melkprijsjaar 1952-1953 niet per 1 November kon worden vastgesteld. Het

ligt wel in de bedoeling de uit een eventueel gewijzigd systeem voortvloeiende nieuwe prijzen voor de boer met terugwerkende kracht per 1 November 1952 te doen ingaan.

In afwachting daarvan heeft het bedrijfschap voor zuivel inmiddels een voorlopig zuivelfonds (IV) ingesteld, teneinde o.m. uitbetaling van de zuivelwaardetoeslagen mogelijk te maken.

Oprichting Zuivelfonds-III ? 1952 / 1953

Leeuwarder Courant, 1952-11-06

Tekort LEF. 1952 kleiner dan raming

f 75.556.000 in plaats van f 110.000.000

De herziene raming voor het *Landbouw Egalisatie Fonds* voor het jaar 1952 heeft, blijkens de toelichting op grond van de situatie van 1 September van dit jaar, aanzienlijke wijzigingen ondergaan. Op de oorspronkelijke begroting werd het nadelig slot van de afdeling akkerbouw geraamd op 34.820.000 gulden, terwijl thans geraamd wordt een voordelig slot van 8.590.000 gulden,

Het hieruit volgende voordelige verschil bedraagt 43.410.000 gulden. Dit werd behaald door een voordelig verschil op broodgranen door lagere prijzen en vrachten van buitenlandse granen minder invoer, hogere binnenlandse prijzen, verhoogde prijzen van importtarwe en een batig saldo van heffingen en restituties bij de maalindustrie tot een voordelig verschil van 48 miljoen.

Op veevoeders werd een voordelig verschil behaald van 21 miljoen door 250.000 ton minder import, verhoogde binnenlandse prijs (tezamen 30 miljoen, doch een verminderd inkomen uit heffingen op uitvoer van producten van negen miljoen.

Het nadelige saldo op export bacon naar Engeland wordt thans 3,5 miljoen lager geraamd, dan op de begroting.

Het oorspronkelijke geraamde tekort op zuivel, margarine, vetten, oliën van 48,5 miljoen gulden, wordt thans twee miljoen lager gesteld. De onderafdeling zuivel belooft een nadelig verschil van 31 miljoen

De oorspronkelijke begroting gaf een nadelig saldo aan van f 110.000. Dit nadelig saldo wordt thans geraamd op f 75.556.000.

Stichting voor de Landbouw.

Maximum-consumptieprijs moet opgeheven worden.

Verplichte levering van melk is niet billijk.

De *Stichting voor de Landbouw* heeft een schrijven gericht aan de leden van de Tweede Kamer naar aanleiding van de behandeling van de Begroting. In dit schrijven geeft de Stichting een uiteenzetting over de moeilijkheden, die zich voordoen in de consumptiemelkvoorziening in het bijzonder in het Westen van het land:

De vraag naar consumptiemelk is toegenomen om twee redenen: Het verbruik is, vergeleken met voor de oorlog, gestegen met 50 pCt per hoofd der bevolking en de bevolking is sindsdien met anderhalf miljoen toegenomen. De totale behoefte is het meest gestegen in het Westelijk gedeelte van Nederland, dat het dichtst bevolkt is. Na de oorlog is de prijs van het krachtvoer aanzienlijk gestegen en is mede door het gebrek aan dollars de invoer sterk beperkt. Dit heeft tot gevolg gehad, dat vooral de wintermaanden, wanneer de koeien op stal staan, de melkproductie veel lager is dan voor de oorlog. Om deze reden moet gedurende een groot deel van het jaar, maar vooral gedurende de winter, een grote hoeveelheid aanvullingsmelk uit andere gebieden van Nederland naar het Westelijke consumptiegebied worden gebracht.

Gemiddeld over het gehele jaar genomen moet in het Westen 40 pCt van de consumptiemelk uit andere gebieden worden aangevoerd. Niet alleen dus, dat de productiekosten van de melk in het algemeen gestegen zijn, ook de hogere kosten van een grotere hoeveelheid aanvullingsmelk uit andere gebieden, hebben de kosten van de consumptiemelk in het Westen nog eens extra verhoogd.

De moeilijkheden van de consumptiemelkvoorziening zijn nog aanmerkelijk verzwaard door het handhaven van een maximum-consumentenprijs, die ligt op een peil, dat sedert 1945 vrijwel niet veranderd is en dat veel lager ligt dan de marktwaarde, van de melk. Dit bracht met zich mee, dat de verplichting voor het overgrote deel van de veehouders en de zuivelbedrijven in het Westen van het land tot het leveren van consumptiemelk, welke verplichting nog stamt uit de oorlogsjaren, tot heden toe is gehandhaafd, hoewel de veehouders in het overige gedeelte van Nederland reeds enkele jaren geleden vrijheid van bestemming voor hun melk hebben gekregen. Deze verplichting wordt algemeen als onrechtvaardig beschouwd.

Het heeft voorts tot gevolg, dat jaarlijks uit het *landbouw-egalisatiefonds* een subsidie van 7 tot 10 miljoen moet worden versterkt tot dekking van de transportkosten e.d. van de aanvullingsmelk, en een subsidie van ongeveer 70 miljoen voor alle consumptiemelk. Daarnaast geven de melkveehouders van Nederland door middel van het *zuivelfonds* nog een subsidie, welke de laatste twee jaren jaren rond 70 miljoen per jaar bedroeg.

Het tweeslachtige karakter van het beleid - voor consumptiemelk gedwongen bestemming en vaste prijs, voor de overige melk vrije bestemming en vrije prijsvorming - levert zodanige bezwaren op, dat zowel de *Stichting voor de Landbouw* als het *Bedrijfschap voor Zuivel* van oordeel zijn, dat het huidige systeem niet meer te handhaven is. Daarom heeft de Stichting in haar voorstel aan de Overheid over het melkprijzenbeleid dan ook ten sterkste aangedrongen op deze vrijheid van bestemming en op het opheffen van de maximum-consumentenprijs uiterlijk tegen het einde van deze winter.

Dit behoeft geenszins te betekenen dat de straatprijs voor de consumptiemelk met één slag zodanig verhoogd wordt als overeen zou komen met het prijsniveau van de overige melk, welke tot zuivelproducten verwerkt wordt. Om het grote verschil geleidelijk te overbruggen is het noodzakelijk uit het landbouw-egalisatiefonds en uit het *zuivelfonds* nog een zekere subsidie te handhaven.

Zeeuwsch Dagblad, 1952-11-22

De melkprijsgarantie voor de boer.

Garantieprijs 20 cent, verrekenprijs 22 cent.

Consumptieprijs onveranderd!

De minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* heeft voor het melkprijsjaar November 1952 tot November 1953 de garantieprijs voor de melk vastgesteld op 20 cent per kg. melk met een vetgehalte van 3½ % pct.

In afwijking van de in de laatste jaren gevolgde gedragslijn is de zogenaamde verrekenprijs voor consumptiemelk boven het niveau van de garantieprijs vastgesteld, n.l. op 22 cent per kg.

De regering heeft zich in principe verenigd met het voorstel van het bedrijfsleven, met ingang van 18 April 1953 de bepalingen ten aanzien van de bestemming van de melk en de prijsvorming van consumptiemelk te doen vervallen.

Dit heeft tot gevolg, dat de aanvullingsregeling voor consumptiemelk op die datum niet langer van kracht zal zijn. Aangezien de kostprijzen in de verschillende gebieden sterk uiteenlopen, is de garantieprijs voor het thans aangevangen melkprijsjaar gebaseerd op de gemiddelde kostprijs in de zandgebieden.

Bij het vaststellen van deze prijzen is er van uitgegaan, dat een wederom door het *bedrijfschap voor zuivel* ingesteld **zuivelfonds** het betalen van een toeslag op alle in consumptie gebrachte melk zou mogelijk maken. Deze toeslag zal gelijk zijn aan het verschil tussen de **zuivelwaarde** en de verrekenprijs.

Uit het Landbouw-egalisatiefonds zal opnieuw een subsidie worden verleend voor alle consumptiemelk, mede als gevolg waarvan vooralsnog geen wijzigingen in de consumptiemelkprijs zullen worden gebracht.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1952-11-28

Consumenten-subsidie op de melk gaat volgend jaar April verdwijnen

Volgend jaar April zullen er belangrijke wijzigingen in de melkprijs komen. Aan de tot dusver door de Regering uit het *Landbouw Egalisatiefonds* en het *Zuivelfonds* aan de consument verleende subsidie van gemiddeld 8 à 9 ct. per liter zal een eind gemaakt worden. Opdat de daar-

door noodzakelijke verhoging van de prijs geleidelijk geschiedt, zal voorlopig nog *f*70 miljoen uit het Zuivelfonds beschikbaar worden gesteld
[.....]

Lecuwarder Courant, 1952-12-17

Zuivelfonds met groot overschot

De zuivelpositie is dit jaar tot nu toe gunstig geweest. De gunstige zuivelmarkt heeft zich ook weerspiegeld in de voorraden van het I.V.Z., dat producten koopt wanneer de waarde beneden die van de garantieprijs voor de melk daalt.

Bij 't I.V.Z. ingeleverde magere melkpoeder kon intussen met winst van de hand worden gedaan. Ook met de ingeleverde boter zal dit wel het geval zijn, aldus de mededelingen van de *Friese Zuivelbond*. Een en ander heeft tot gevolg, dat het *zuivelfonds*, dat in November 1951 begon met een nadelig saldo van het vorige jaar, thans met een beduidend overschot zal sluiten. (Het *zuivelfonds* wordt gevormd door een heffing op alle geproduceerde melk).

De waarde van de zuivelexport, die van 1948 tot 1951 steeg van 231 miljoen gulden tot 707 miljoen, vertoonde in de eerste helft van 1952 een verdere vooruitgang van twintig procent ten opzichte van dezelfde periode van 1951. zodat aangenomen mag worden, dat deze uitvoer dit jaar op 850 miljoen gulden zal komen.⁴²

Zeeuwsch Dagblad, 1952-12-17

Rumoer om de „goedkope” roomboter

In de Kon. Ned. Zuivelbond FNZ. wordt enige critiek geuit over het afleveren van 500 ton koelhuisboter voor binnenlandse verkoop door het *bedrijfschap zuivel*. Hierover is in zuivelkringen veel te doen.

Het betrof hier koelhuisboter, die niet als zodanig herkenbaar was en om enige reden van ondergeschikt belang niet voor uitvoer in aanmerking kwam. Deze 500 ton is bij inschrijving duur verkocht, waardoor de prijs van verse roomboter ook iets steeg.

Naar F.N.Z.-oordeel was op de koelhuisboter als zodanig niets aan te merken, maar toch zou het beter zijn geweest, indien het bedrijfschap inschrijvingsvoorwaarden, gekoppeld aan een uiterste verkoopprijs en herkenbaarheid zou hebben gesteld. Dit zou verdere afbrokkeling van de binnenlandse markt hebben voorkomen en een beter psychologisch effect op het publiek hebben gehad, hetgeen ruimschoots zou hebben opgewogen tegen de ongeveer 15 cent, die thans per kilo meer in het *zuivelfonds* is gevloeid.

Het in de handel brengen van goedkopere koelhuisboter zou, aldus het oordeel van de F.N.Z. een niet te onderschatten regulering van prijsverhouding voor roomboter met België tengevolge hebben gehad.

⁴² Werd 831 mln. Zie tabel!

Brief Minister Mansholt aan Tweede Kamer.

Verrekenprijs ⁴³

Naar aanleiding van de toezegging, welke door mij op 4 December is gedaan bij de behandeling van vragen van het lid van de Tweede Kamer de heer Biewenga moge ik U Hoogedelgestrengste onderstaande uiteenzetting over de betekenis van de verrekenprijs voor de consumptiemelk en de garantieprijs voor de melk doen toekomen.

Karakter van de verrekenprijs

De kostprijs, respectievelijk de opbrengstprijzen voor de melk hebben zich de laatste jaren op dusdanige niveaus bewogen, dat deze door de Regering, in het kader van de loon- en prijs-politiek, te hoog werden geacht om daarop de prijs voor de consumptiemelk af te stemmen. Daarom werden in de achter ons liggende jaren voor de in consumptie gebrachte melk maximumprijzen vastgesteld en werd hierop van Overheidswege een subsidie verleend. Voor de periode November 1951- November 1952 heeft dit subsidie een totaal bedrag van ongeveer 70 miljoen uit het *Landbouw-Egalisatiefonds* gevergd, overeenkomende met een subsidie van ± 4 cent per liter geconsumeerde melk.

Daarnevens werd een toeslag verleend ten laste van het *Zuivelfonds*, dat is ingesteld door het *Bedrijfschap voor Zuivel* en dat wordt gefinancierd door middel van een heffing op alle tot zuivelproducten verwerkte en in consumptie gebrachte melk. Deze toeslag is tot November 1952 gelijk geweest aan het verschil tussen de marktwaarde van de melk, die verwerkt is tot zuivelproducten. en de garantieprijs voor de melk.

De hierbedoelde marktwaarde (de zogenaamde **zuivelwaarde**) wordt afgeleid uit de opbrengstprijzen van de zuivelproducten bij afzet in het binnenland en bij export. Door de fluctuaties in deze prijzen heeft de toeslag uit het *Zuivelfonds* - de z.g. zuivelwaardetoeslag - een wisselend karakter.

Zoals reeds in de brief van 19 November 1952 aan de Kamer is medegedeeld, wordt voor het melkprijsjaar November 1952 – November 1953 niet meer, zoals voordien gebruikelijk, uit het *Zuivelfonds* een toeslag verstrekt, gelijk aan het verschil tussen de zuivelwaarde en de garantieprijs, maar zal deze toeslag gelijk moeten zijn aan het verschil tussen de zuivelwaarde en de vastgestelde verrekenprijs van 22 cent. Voor het geval de zuivelwaarde daarentegen lager zou zijn dan deze 22 cent. zal eveneens de aan de consument door te berekenen prijs kunnen worden afgestemd op 22 cent, door namelijk, in plaats van een toeslag op de in consumptie gebrachte melk te verlenen, daarop een heffing in te stellen, gelijk aan het verschil met de zuivelwaarde.

Het bovenstaande wil niet zeggen, dat de verrekenprijs zonder meer zal worden doorberekend aan de consument. In de eerste plaats zij er op gewezen, dat deze verrekenprijs geldt voor melk met 3,5 pct. vet, terwijl de consumptiemelk een vetgehalte heeft van 2,5 pct. Hiervoor vindt een omrekening plaats. Daarnaast zal evenals tot nu toe is geschied uit het Landbouw-Egalisatiefonds een consumentensubsidie worden verleend.

⁴³ http://ressourcessgd.kb.nl/SGD/19521953/PDF/SGD_19521953_0002207.pdf

Voorshands is dit subsidie zodanig vastgesteld, dat de straatprijs voor consumptiemelk niet is gestegen, ondanks het feit, dat de gezamenlijke producenten thans voor de voor consumptie afgeleverde melk (van Overheid en consument tezamen) een hogere prijs ontvangen.

Karakter van de garantieprijs

Aan het eind van het melkprijsjaar zal worden nagegaan welk bedrag de tot consumptiemelk en zuivelproducten verwerkte melk voor de veehouders heeft opgebracht. Een nauwkeurige administratie wordt hiervan bijgehouden. Indien alsdan mocht blijken, dat de gemiddelde opbrengst van alle melk, dus met inbegrip van de consumptiemelk, lager is geweest dan de garantieprijs van 20 cent, wordt door de Overheid dit tekort in het *Zuivelfonds* gestort.

Voor het geval het *Zuivelfonds* een batig saldo blijkt te hebben, dat zowel kan ontstaan als gevolg van de vorenbedoelde heffing op consumptiemelk wegens daling van de zuivelwaarde beneden de verrekenprijs als wel als gevolg van een hogere financieringsheffing op de afgeleverde melk dan noodzakelijk was, is bepaald, dat dit aan de melkproducenten zal worden uitgekeerd. Het bedrijfsleven zal uiteraard ook kunnen besluiten dit saldo over te hevelen in het fonds voor het volgend jaar.

Het bovenstaande kan nog niet de volgende voorbeelden worden verduidelijkt

Veronderstelling:

A. De zuivelwaarde bedraagt meer dan 22 cent.

Door het *Zuivelfonds* wordt dan op alle in consumptie gebrachte melk een toeslag betaald, gelijk aan het verschil tussen deze waarde en 22 cent.

B. De zuivelwaarde bedraagt 22 cent.

Door het *Zuivelfonds* wordt geen toeslag verleend en op de consumptiemelk wordt niet geheven.

C. De zuivelwaarde bedraagt minder dan 22 cent.

Op alle in **consumptie gebrachte melk** wordt een heffing gelegd ten behoeve van het Zuivelfonds, gelijk aan het verschil tussen deze waarde en 22 cent.

D. De in totaal afgeleverde hoeveelheid melk, ± 4.75 milliard kg, heeft minder opgebracht dan $4.75 \text{ milliard} \times 20 \text{ cent}$. In dit geval treedt de garantie in werking en moet door de Overheid het ontbrekende bedrag in het *Zuivelfonds* worden gestort.

Nemen we aan, dat de tot zuivelproducten verwerkte melk - de z.g. **industriemelk** - gemiddeld slechts 19 cent heeft opgebracht, dan is toch de garantieprijs van 20 cent bereikt, doordat voor de voor consumptie bestemde melk - zijnde rond 1/3 deel van de totaal afgeleverde hoeveelheid - 22 cent is gemaakt. Door de egalisatie - in dit geval een heffing op de consumptiemelk van gemiddeld 3 cent, waardoor deze melk dus in eerste aanleg ook voor 19 cent is afgegaan - zal door de „industriemelker” zowel als door de „consumptiemelker” gemiddeld de prijs van 20 cent zijn behaald.

Een lagere gemiddelde opbrengst voor de industriemelk dan 19 cent zou dus, bij de verhouding industrie-consumptie als bovenvermeld, betekenen, dat de Overheid uit hoofde van de gegeven garantie zou moeten bijpassen. Bij een opbrengst van b.v. 18,5 cent voor de industriemelk zou de gemiddeld voor alle melk bereikte prijs slechts 19,67 cent bedragen, hetgeen zou neerkomen op een toeslag over alle tot zuivelproducten verwerkte en in consumptie gebrachte melk van rond 1/3 cent per kg.

De gemiddelde opbrengst van de melk zal uiteraard worden beïnvloed door de vastgestelde prijzen voor de uit de markt genomen producten, de verliezen daarop en het aan het *Zuivel-fonds* toekomende deel van de bij uitvoer van boter naar België te incasseren heffing.

De Minister van Landbouw. Visserij en
Voedselvoorziening,
MANSHOLT.

1953

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1952		1.485	3.775 / 3,68	25,27	5.601	145 / 55 / 78	73 / 28 / 50		
1953		1.505	3.880 / 3,71	24,00	5.830	159 / 78 / 86	83 / 29 / 53		
1954		1.548	3.870 / 3,72	25,51	5.863	163 / 64 / 92	82 / 32 / 52		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Leeuwarder Courant, 1953-01-09

Zuivelfonds kan terugbetalen 22 van iedere 100 gulden heffing

Het Zuivelfonds -III, dat door het bedrijfsschap voor zuivel tussen November 1951 en November 1952 werd beheerd, sluit met een batig saldo van zeventien miljoen gulden.

Dit Zuivelfonds wordt gevormd uit heffingen, die bestemd zijn om eventueel zwakke punten in de zuivelafzet te verevenen.

Berekend wordt, dat per 100 gulden heffing over genoemde periode 22 gulden in de loop van dit jaar aan degenen, op wier rekening het fonds werd gevormd, zal kunnen worden terugbetaald.

Het inkoopbureau voor zuivel (I.V.Z.), waar de industrie tijdelijke overschotten kan inleveren, beschikt nog over 1651 ton boter, doch heeft geen kaas of melkpoeder in voorraad. Zoals de zaken thans staan zal de verkoop van deze boter het batig saldo eerder vergroten dan verkleinen. Eind April kan het *Zuivelfonds-III* definitief worden afgesloten.

Zuivelfonds-III 1951/1952 afsluiting

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1953-01-29

ook MAP Schouwen-Duiveland

Afdeling Duiveland C.M.M.C.⁴⁴

Melkprijsvaststelling geschied volgens ingewikkelde regeling

Fabrieksprijs voor veehouders is vrije prijs

Onder voorzitterschap van de heer D. Eveleens en in tegenwoordigheid van het voltallige bestuur van de afdeling Duiveland van de C.M.M.C., de organisatie van de melkveehouders-slijters in Zeeland, werd in hotel Storm te Bruinisse een vergadering gehouden met de leden der afdeling Bruinisse.

⁴⁴ Coöperatieve Melk en MelkproductenCentrale een in 1949 opgerichte vereniging van veehouders, veehouders-slijters en slijters. (ZHN.)

De heer C. Zee, adviseur dier organisatie en secretaris van de *Zeeuwse Melkfederatie* heeft op deze vergadering **het melkprijsbeleid van de regering** toegelicht en de positie van de melkveehouders op Schouwen-Duiveland behandeld.

De melkprijs wordt vastgesteld volgens een zeer ingewikkelde regeling. Door het *Landbouw Economisch Instituut* (LEI.) werd tot voor kort de garantieprijs voor de melk vastgesteld, berekend naar de kostprijs op de kleizuivelbedrijven plus 20 pct. ondernemerswinst. In November 1952 is hierin een wijziging gebracht en is voor het melkjaar 1952-'53 de kostprijs voor de zandbedrijven als garantieprijs genomen. Deze garantieprijs wordt berekend per kg. melk van 3,5 pct. vet. Nu heeft deze garantieprijs weinig betekenis zolang de, werkelijke prijs ver boven deze garantieprijs ligt, zoals tot dusver steeds in onze omgeving het geval was. De fabrieksprijs die aan de veehouders wordt uitbetaald is een vrije prijs, die voortvloeit uit een overeenkomst tussen de V.Z. en de C.M.M.C.

Subsidie op consumptiemelk

Met de subsidie op de consumptiemelk staat het echter anders. Zou op de consumptiemelk geen toeslag worden gegeven dan was de prijs voor de consument 37 cent per liter, in plaats van 21 cent zoals thans. Begrijpelijk zijn met deze toeslagen grote bedragen gemoeid, die worden bijeengebracht gedeeltelijk door de boeren en voor een ander deel door de overheid. In 1952 bedroegen deze toeslagen voor de boeren (uit het Zuivelfonds), f 70 miljoen en door de overheid f 80 miljoen (Landbouwegalisatiefonds)

Op 19 April a.s. zal nu een andere regeling van kracht worden. De consumptiemelkprijs zal geleidelijk stijgen, misschien wordt in de toekomst de gehele consumptiemelkprijs vrijgelaten, al zal de opheffing van de subsidiëring wel over enkele jaren moeten worden uitgesmeerd.

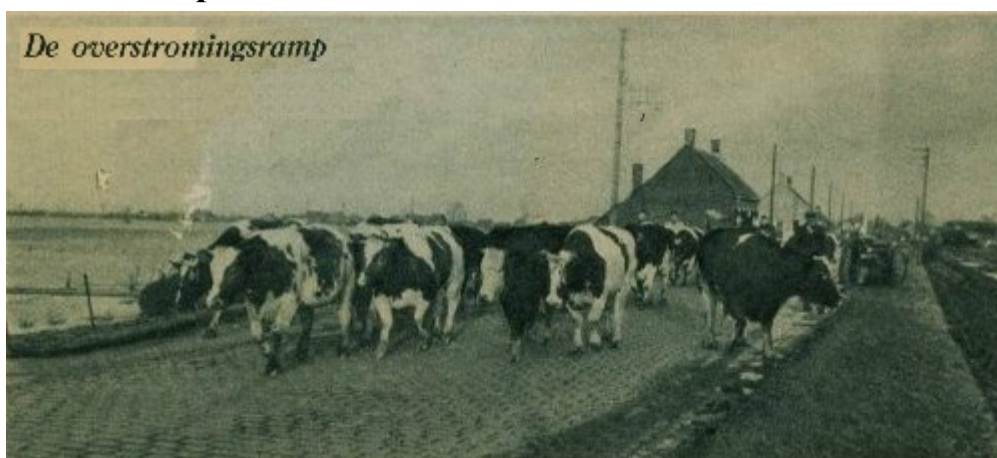
De melkheffing, thans door de boeren betaald, wordt terug gebracht van 1,7 tot 1,1 cent per liter. De vaste detaillistenprijs wordt op stal gezet. Voor Schouwen-Duiveland is dit alles voorlopig echter niet ingrijpend.

Of al deze veranderingen verbeteringen zijn is moeilijk te zeggen. Door de melkprijs laag te houden is in de jaren na de oorlog het melkverbruik, belangrijk gestimuleerd. Vergeleken bij 1939 werd in 1952 39 à 40 pct. meer melk verbruikt.

Al is in de afgelopen week de boterprijs niet onaanzienlijk gedaald, de vooruitzichten voor de zuivelexport blijven voorlopig nog vrij gunstig, door het wereldtekort aan dierlijk eiwit en vet.

[...]

1953 Februari ramp zie MAP Zeeland

Leeuwarder Courant, 1953-02-28

Zuivelexport beliep in 1952 ruim 827 miljoen

condens grootste post

De definitieve cijfers over de zuivelexport in 1952 geven een eindcijfer van f 827,152 Mln. (v.j. f 705,938).

De stijging van de export werd volgens het orgaan van de *Kon. Nederlandse Zuivelbond FNZ.* geenszins alleen veroorzaakt door de hogere prijzen, maar ook door een toeneming der geëxperteerde hoeveelheden. Alleen aan boter werd minder uitgevoerd, welke kleinere hoeveelheid niettemin een hogere opbrengst opleverde.

Kranten, 02/02/1953; p. 5/643

FEBRUARI 1953 STORMRAMP.....

Het Zuivelfonds geeft een miljoen

De georganiseerde landbouw en zuivelbereiding heeft een miljoen gulden beschikbaar gesteld. Voorlopig komt deze bijdrage uit het Zuivelfonds, dat door de rundveehouderij uit eigen middelen wordt bijeengebracht.

De hoogste totale opbrengst werd in 1952 geleverd

door de condens met f 283.292.000. Voor het eerst was de condens de hoogste zuivelpost, wat echter niet wil zeggen, dat dit product ook de hoogste deviezenopbrengst gaf, aangezien ter bepaling daarvan de waarde van het blik, dat eerst ingevoerd moet worden dient te worden afgetrokken. Ook is suiker bij condens een belangrijke toegevoegde waarde, die uiteraard niet door de veehouderij wordt geproduceerd en ten dele zelfs moet worden ingevoerd. Vooral de export van volle condens zonder suiker nam toe. n.l. van ruim 45.000 ton in 1951 tot ruim 68.000 ton in 1952. De waarde daarvan steeg van bijna 52 tot ruim 80 miljoen gulden.

De boter export bereikte een hoeveelheid van bijna 50.000 ton (v.j. 54.000) de waarde steeg tot f 257 miljoen (v.j. f 238 mln.) Boter blijft dus onveranderd in feite het belangrijkste zuivel agrarische exportproduct. De dichtst bijzijnde post is de opbrengst van de eieren, die ruim f 227 miljoen bedroeg. De derde op de zuivellijst is de kaas. Alle kaassoorten bij elkander bereikten een exportgewicht van 78.000 ton (v.j. 72.666) waaruit een rustige stijging van onze kaasuitvoer blijkt. De waarde steeg tot ruim f 197 miljoen (v.j. f 175 mill.) De uitvoer van melk en room begint een belangrijke exportpost te worden. De export van consumptiemelk bereikte een hoeveelheid van 36.890 ton (v.j. 18.872) met een waarde van f 17 miljoen (f 8 miljoen). Die van room 3.534 ton (3.228) waarde f 8.6 mill. (v.j. f 8 mill.)

Coaster *KALLSÖ* komt boter halen voor de Russen

HARLINGEN, Met een handige zwaai dreven de beide drijvende kranen in de Harlinger haven de kistjes en vaten boter in het ruim van de Finse coaster *Kallsö*. De boter van de Lijempf verdween in het voorste ruim en de vaten van de Frico in het achterste. Op de kade stond een vrachtauto uit Oudehaske en uit de auto verdween de boter rechtstreeks in het schip. Naast de vertrouwde namen van de afzenders Lyempf en Frico. Holland, stond een minder vertrouwde naam op de kisten en vaten t.w. die van de ontvanger Prodintorg-Moscow, Het is reeds de vijfde maal, dat de *Kallsö*, die met een koelruimte is uitgerust, de haven van Harlingen aandoet en met de lading van gister heeft ze reeks 1500 ton boter uit Friesland gehaald, welke door de Sovjet-Unie is gekocht en die naar een Oostduitse haven wordt vervoerd. Naar gebleken is, blijft in ieder geval een deel van deze boter in Oost-Duitsland.

Deze boter-export naar Rusland vormt een onderdeel van de transactie van 11.000 ton, welke het **I.V.Z.** enige tijd geleden met de Prodintorg heeft afgesloten. Behalve uitvoer van boter is er op het ogenblik ook sprake van een kaasexport naar Rusland. Het I.V.Z. (het in- en verkoopbureau voor zuivel) heeft vorige week de afgifte van kaas stopgezet, hoewel er grote voorraden zijn opgeslagen, die in de afgelopen maanden onverkoopbaar bleken, maar die nu bij een oplopende kaasprijs wel weer voor een deel aftrek vonden. Op de kaasbeurs in Leeuwarden werd Vrijdag aangenomen, dat het I.V.Z. een transactie van 1750 ton kaas met de Russen heeft afgesloten. De voormalige suikerfabriek van Franeker, die tijdelijk kaaspakhuis van het I.V.Z. is geweest, zal dan ook wel weer leeg raken, net als voorheen.

Zeeuwsch Dagblad, 1953-04-16; p. 1/6

Na het vrijgeven van de melkprijzen.

Consumptiemelk in Zeeland wordt Maandag duurder

Hoofdbestuur der Melkfederatie neemt vandaag de beslissing.

Nu de prijzen van de consumptiemelk met ingang van Maandag 20 April worden vrijgegeven, laat het zich aanzien, dat de melk en de melkproducten in Zeeland met ingang van Maandag a.s. duurder zullen worden. Aan de hand van een ontwerp-prijsregeling voor consumptiemelk en consumptiemelkproducten zal het hoofdbestuur van de Zeeuwse Melkfederatie vandaag over de prijzen beslissen. Aan dit ontwerp-prijsregeling, dat nog vastgesteld moet worden, ontleen we, dat 1 liter consumptiemelk op Schouwen-Duiveland, St. Philipsland, Noord- en Zuid-Beveland en Zeeuwsch-Vlaanderen van 22 ct. per liter gebracht wordt op 24 et. Voor Tholen zal deze prijs waarschijnlijk zijn 23 ct. en voor Walcheren 22 ct. Dezelfde prijzen zijn voorgesteld voor de losse gepasteuriseerde fabrieksmelk.

Voor de gesteriliseerde flessenmelk is voor Walcheren voorgesteld 29 ct., voor Tholen 30 ct. en voor overig Zeeland 31 ct. Verder wordt de prijs voor melkyogurt voor geheel Zeeland met één cent verhoogd. De slagroom voor de verwerkende bedrijven zal wellicht in prijs dalen. Gisterenmiddag werden in de „Prins van Oranje” te Goes de leden van de Melkfederatie op Z.-Beveland gehoord over de door het hoofdbestuur voorgestelde prijsverhogingen.

De vergadering ging in principe accoord met het voorstel om zich aan de bindende prijsregeling van het hoofdbestuur te houden. Het hoofdbestuur zal maatregelen nemen tegen leden en niet-leden, die zich niet aan de prijsvoorschriften houden.

Goes is tegen.

Ter vergadering bleek, dat vooral de Goese melkhandelaren tegen de verhoging van 2 ct. per liter waren. Gepleit werd om het bedrag van 22 ct. per liter te handhaven. Ook had men er ernstige bezwaren tegen, dat de melk op Walcheren 2 ct. per liter goedkoper was dan op Zuid-Beveland. Ook anderen hadden bezwaren tegen de prijsverhoging.

Tevoren had de heer C. Zee uit Middelburg college gegeven over de ingewikkelde berekening van de melkprijs. Hij zette uiteen, dat nu de prijzen zijn vrij gegeven, het Bedrijfsschap voor Zuivel de bevoegdheid heeft gekregen, om bij het optreden van excessen prijsregelend op te treden. Zo wordt de consument beschermd tegen te hoge prijzen. Ook wordt er ingegrepen, als de boeren minder dan 20 ct. per liter krijgen. Tegen lage prijzen voor de consument wordt niet opgetreden.

De subsidies van de regering en uit het *zuivelfonds* voor melkproducten blijven gehandhaafd. De toeslagen, gebaseerd op de tekortkomende-gebieden-regeling verdwijnt. Hiervoor is een onbevredigende regeling in de plaats gekomen, aldus de heer Zee.

Als oorzaak van de verhoogde melkprijzen noemde de heer Zee de hoge vervoerskosten in Zeeland. Zeeland is geen melkveegebied. In Friesland bedragen de afhaalkosten van de melk 0.4 ct per kg. en in Zeeland 1.5 ct. per kg. De Melkfederatie heeft het vrij geven van de consumptieprijzen van melk dankbaar als gelegenheid aangegrepen om de prijzen te verhogen.

De Melkfederatie, zo zei de heer Zee tenslotte, tracht te komen tot een bindende prijsregeling voor de leden. Dit streven moet lukken, want anders komen er te veel economische winddraaiingen, die nadelig zijn voor iedereen, behalve voor de consument. In de vergadering, die werd geleid door ir. Minderhoud, werd nog een krachtig pleidooi gehouden om de eenheid te bewaren.

Leeuwarder Courant, 1953-04-18

***Zuivelfonds* stort tien miljoen gulden terug**

Naar het A.N.P. verneemt heeft het bedrijfsschap voor zuivel besloten voorshands tien miljoen gulden uit het *zuivelfonds-III* terug te betalen aan de melkveehouders, die in het *zuivelfonds* heffingen hebben gestort.

Dit bedrag komt overeen met ongeveer 13 pct van de in het melkjaar November 1951 tot November 1952 gestorte gelden. Het is niet onmogelijk, dat op deze terugstorting nog een tweede zal volgen, maar zeker is zulks niet.

Uit het *zuivelfonds-IV* is in Februari een miljoen gulden aan het Rampenfonds geschonken

Landbouw en Veeteelt

Duitse boterinvoer loopt de laatste jaren terug

Ondanks de hogere prijs eten onze Oosterburen meer boter dan wij

(Van een landbouwmewerker)

Hoezeer Duitsland, wat de botervoorziening betreft, streekt naar zelfvoorziening, moge blijken uit het feit, dat in 1952 slechts ruim negenduizend (9014) ton werd ingevoerd, wat maar ruim een derde is van de import van 1951 (26.182 ton), niet meer dan een vijfde van die van 1950 en nog niet helemaal een tiende van die van 1938, toen 92.290 ton boter werd ingevoerd. Weliswaar heeft het cijfer voor 1938 betrekking op geheel Duitsland en die van de laatste jaren alleen op West-Duitsland, maar niettemin is de teruggang in 1951 en 1952 opmerkelijk en voor onze boterafzet weinig hoopgevend.

Het hoge invoerrecht (25 pct) is een belangrijke oorzaak van dit verschijnsel. Want daardoor wordt de buitenlandse boter vaak te duur om geplaatst te kunnen worden. En zo ziet men het merkwaardige verschijnsel, dat de hoeveelheden, die op grond van dat de handelsovereenkomsten het land mogen binnenkomen, vanwege de protectie en de marktsituatie doodeenvoudig geen afzet kunnen vinden. Zo heeft bijvoorbeeld Denemarken in 1952 zijn zijn Duits botercontingent bij lange na niet benut. Het mocht 15.000 ton leveren, maar bracht het slechts tot ruim 2500 ton! En Nederland kwam maar tot 1550 ton, wat het derde deel is van onze import van 1951 en circa één twaalfde van onze leverantie van boter aan West-Duitsland in 1950.

Protectie

Maar dat was voor de boterhandel op onze Oostelijke burens dan ook een bijzonder goed jaar. Sindsdien is het bergaf gegaan. De Duitse Landbouw, invloedrijk en van ouds protectionistisch ingesteld, heeft gedaan weten te krijgen dat de eigen productie behoorlijk wordt beschermd.

Van de aanvankelijke liberalisatie van de handel is zodoende, althans wat de boter betreft, niets terecht gekomen. Een hoog invoerrecht en stopzetting van de invoer in bepaalde tijden van het jaar hebben de uitvoer van boter naar dit land tot een minimum teruggebracht.

Het is de vraag, of dit zo kan blijven. Duitsland is, dank zij zijn exportindustrie, een van de grootste crediteuren van de Europese Betalingsunie met in December een tegoed van ongeveer 500 miljoen dollar. Dat brengt verplichtingen met zich mee. Zo verklaarde de voorzitter van de Deense Landbouwwaad dat de Duitse landbouwpolitiek weliswaar een interne aangelegenheid is, maar, zo zeide hij, als daardoor de wederzijdse handel met bijv. Denemarken ten gunste van Duitsland wordt scheefgetrokken, moeten wij daartegen waarschuwen.

Niettemin, op het ogenblik is de zaak nog net zo: de invoerrechten zijn hoog en de Duitse huisvrouw moet de boter duur betalen. Dat is in 1952 nog erger geworden vanwege de opheffing van de prijscontrole. Zodoende kostte de boter volgens Landbouwwereldnieuws in Dec. j.l. f 6,60 per kg. tegen f 5,74 in Dec. 1951. Dat het verbruik daardoor terugliep, is te begrijpen, temeer daar de margarineprijzen het gehele jaar door gedaald zijn (tot f 1,52 per kg in Dec. 1952)

De Duitsers moeten dus voor de boter heel wat meer betalen dan wij. En toch steeg – over het gehele jaar genomen – het verbruik van 316.000 ton in 1951 tot 332.000 ton in 1952. Hoeveel

mensen er in West-Duitsland wonen, weten we niet precies, maar globaal genomen zal de boterconsumptie per hoofd er wel tweemaal zo groot zijn als in Nederland. Een wonderlijk verschijnsel, dat er op wijst, dat de prijs voor het verbruik niet de enige maatgevende factor is. Blijkbaar hebben de Duitsers voor goed en lekker eten meer over dan de Nederlanders.

Lichtpunten

Gelukkig zijn er over de agrarische export naar onze Oosterburen ook nog een paar goede feiten te melden. Ze hield de import van kaas en eieren behoorlijk stand. En bij beide producten heeft agrarisch Nederland een groot belang.

Aan eieren leverden wij in 1952 ruim 1000 miljoen stuks, aan kaas 18.600 ton. Waardoor wij bij de eieren verreweg de eerste en bij de kaas de tweede plaats innemen. Kunnen wij dus over de handel in eieren tevreden zijn, dat Denemarken zowel in 1951 als in 1952 meer kaas leverde en ons land als hoofdleverancier verdrong, is minder prettig.

Wij hebben er al meer op gewezen: de Denen leggen zich de laatste jaren met grote energie toe op de bereiding van kaas. En met succes. De productie zowel als de export gaan daardoor voortdurend in stijgende lijn, terwijl Denemarken overal probeert hiervoor afzet te vinden. Waarbij Duitsland (met 40 pct. van de Deense uitvoer) de hoofdafnemer is. Dit moet in belangrijke mate worden toegeschreven aan het feit dat de Deense kaas steeds dertig öre (16.5 cent) per kg goedkoper wordt aangeboden dan de onze en bovendien door een krachtige verkoopactie wordt gesteund. Het zal goed zijn deze concurrent in de gaten te houden!

Bevredigend

Maar al met al was de kaasexport naar W. -Duitsland, naar hoeveelheid ten minste, in 1952 niet onbevredigend. Eigenlijk boven verwachting, want het Duitse invoerrecht op kaas (30 pct van de waarde) is nog hoger dan dat op boter.

Voor een dergelijk eerste voedingsmiddel is dit o.i. veel te hoog. Het lijkt eigenlijk nergens naar. De Denen hebben in December bij de besprekingen over de handelsovereenkomst voor 1953 dan ook erg op verlaging van de invoerrechten aangedrongen. Daartoe was te meer reden omdat de Duitse onderhandelaars dit een jaar daarvoor al hadden toegezegd. Nu waren ze echter tot geen enkele belofte te bewegen.

Zolang de protectie blijft - en dit geldt niet enkel voor W.-Duitsland - blijft ook de integratie van de Europese landbouw een vrome wens! Een vrije handel tussen vrije landen is nog lang geen werkelijkheid.

Nieuwsblad van het Noorden, 1953-05-13

Reactie op de huidige zuivelmarkt

(Van onze landbouwmedewerker)

Nu het melkvee in het volle gras loopt en de melkaanvoer van de zuivelindustrie de top van het seizoen heeft bereikt, zijn de prijzen der zuivelproducten gedaald. Boter is het minst gevraagd en kan geleverd worden aan het *Aan- en Verkoopbureau van het Bedrijfschap*, met het *Zuivelfonds* en opslag in koelhuizen als stabiliserende, overbruggende elementen, indien de prijs beneden het gestelde minimum zou dalen. In dat verband is vermeldenswaard, dat in plaats van boter de room uiteraard in bussen kan worden bewaard in de koelhuizen, want de daaruit later gefabriceerde boter is van verse niet te onderscheiden en heeft dus meer handelswaarde dan koelhuisboter.

Ook van melkpoeder neemt de vraag af en kaas is aanmerkelijk goedkoper geworden; in vorige jaren werd deze neergang vermeden door extra vraag in het buitenland wegens droogte en tekort aan veevoer in West-Europa en voorraadvorming. Thans rijst de vraag of de ondermelk in ons land weer tot veevoer zal worden verwerkt, want wegens de hogere waarde voor kaas en condens vervoederde men aan de varkens inplaats van onder- en karnemelk, meer producten met andere dierlijke eiwitten als diersmeel en vismeel.

Als een typisch Benelux-verschijnsel tegenover de Belgische bezwaren wordt de Belgische ondermelk - uiteraard tegen lage prijzen - vrij naar ons land gespuid, dat er dus geen behoefte aan heeft. In België gaat de varkenshouderij niet in de richting van bacon en wordt voorgesteld in navolging van ons land, reuzel en varkensvet in de margarine voor te schrijven. Om onze zuivelproductie niet te ontwrichten en de kwaliteit te garanderen, wordt in ons land voorgesteld de ondermelkimport bij de grens tot veevoederdoeleinden te denatureren. Binnen onze grenzen is de apparatuur van onze zuivelindustrie inmiddels zodanig aangepast aan de variërende zuivel- en melkproductenmarkt, dat elke zuivelindustrie meer op haar natuurlijke melkwinningsgebied is aangewezen, waardoor het economisch melkvervoer wordt bevorderd.

Leeuwarder Courant 1953-06-08

Geen onverdeelde vreugde over grotere zuivelproductie

Oorzaken en gevolgen van toenemende melkopbrengst

(Van een landbouw-medewerker)

Hoewel de **overstromingsramp** aan ongeveer 10.000 melk- en kalfkoeien, ongeveer 0,7 pct. van de totale Nederlandse melkveestapel, het leven heeft gekost, blijkt dit van weinig invloed te zijn op de melkproductie in ons land. Deze was in de eerste drie maanden van dit jaar juist opmerkelijk groot. Vergeleken met het eerste kwartaal van 1952 nam de melkaanvoer aan de zuivelfabrieken in dezelfde periode van dit jaar toe met niet minder dan 7,3 pct. De cijfers zijn: 1952: 824.000 ton, 1953 884.000 ton of 60.000 ton, dus 60 miljoen kg melk meer.⁴⁵

Hoe is deze grote stijging te verklaren? Zonder twijfel zullen velen in zuivelkringen zich deze vraag hebben gesteld. Het is niet gemakkelijk daarop een antwoord te geven. Beschouwt men de veestapel, dan blijkt uit de tellingen, dat deze beide jaren wel ongeveer even groot zal zijn geweest. In December 1951 waren er 1.486.000 melk- en kalfkoeien en in December 1952 1.481.000, dus nagenoeg evenveel, maar in ieder geval dit jaar niet meer. Bij de overstromingen zijn heel wat dieren verdronken (hoewel dit percentsgewijze niet van zulk een grote invloed op het totaal is), maar bovendien was er enige achteruitgang in melkopbrengst bij het geëvacueerde vee. De invloed van een ramp op de totale melkproductie kan zodoende in de eerste maanden daarna volgens het B.Z. op circa één procent worden begroot. De prestatie van het overige vee moet dus des te hoger worden aangeslagen.

Verklaring

Het *Bedrijfschap voor Zuivel* geeft in zijn overzicht van de melk- en zuivelpositie in Nederland in het eerste kwartaal van 1953 de volgende beschouwing: „Het weer was in het eerste kwartaal, wat de temperatuur betreft, zodanig, dat hiervan geen directe ongunstige invloed op de melkproductie van de op stal staande koeien uitging.

⁴⁵ Voor heel 1952 tov. 1953 4,5% (ZHN.)

Voorals gevolg van het hogere krachtvoerderbruik bleef de melkaflevering in het huidige kwartaal vrij aanzienlijk boven die van het vorige jaar. Ook het uitblijven van een mond- en klauwzeer epidemie heeft een gunstige invloed gehad op de melkaflevering in deze staltijd in vergelijking met de stalperiode van 1951/'52".

Voor de verklaring van de grotere aanvoer van melk worden dus de twee laatstgenoemde factoren van het grootste belang geacht. Vorig jaar leden er veel koeien aan het mond- en klauwzeer of hadden er van te lijden gehad. Dat zet de melkgift altijd een heel stuk terug. Dit jaar was deze ziekte gelukkig bedwongen, kwam althans maar sporadisch meer voor. Dat het er daardoor dit jaar met de melkproductie beter voorstaat, ligt voor de hand.

Ook in Denemarken schrijft men het voor een belangrijk deel hieraan toe, dat thans de melkaanvoer daar zoveel hoger ligt dan vorig jaar. Want ook daar heeft het vee vorig jaar zwaar van het mond- en klauwzeer te lijden gehad.

Ook de andere factor, een ruimere voorziening met krachtvoer, verdient alle aandacht. Als het waar is, dat daardoor de melkgift omhoog gaat - en geen practicus twijfelt daaraan - dan komt het streven van de regering om de import van krachtvoer zoveel mogelijk te beperken, toch wel in een bedenkelijk licht te staan. Jarenlang heeft minister Mansholt en met hem de landbouwvoorlichtingsdienst er op aangedrongen om het voer voor het vee zoveel mogelijk op eigen bodem te winnen. Een streven, waarvoor veel te zeggen valt, omdat daardoor de Nederlandse melkveehouderij, wat de voederbasis betreft, minder afhankelijk wordt van de toch altijd onzekere aanvoer van overzee.

Maar het is iets anders om te trachten de boeren te dwingen zich meer op de voederwinning toe te leggen door de aanvoer uit het buitenland kunstmatig te beperken. En dat is de laatste jaren gebeurd. De Overheid trad immers als alleen-importeur van veevoeder op en bepaalde, hoeveel er gedistribueerd zou worden.

Zelf beoordelen

Zou het niet beter zijn geweest om de invoer vrij te laten, zodat de boeren zelf hadden kunnen bepalen, hoeveel krachtvoer zij zouden willen kopen? Het komt ons voor, dat onze boeren best in staat zijn om zelf uit te maken, wat voor hen voordeliger is, meer voer zelf verbouwen, wat overigens ook kosten meebrengt, of meer krachtvoer kopen.

Daar de producten van eigen bodem over het algemeen te arm aan eiwit zijn, kan een krachtvoedergift zeer gunstige invloed hebben op de melkopbrengst en op de conditie van het vee. Aan de laatste factor wordt het ook toegeschreven, dat de toename van de melkstroom t.o.v. 1952 zich ook nog in het weideseizoen heeft voortgezet. Dit blijkt uit de volgende cijfers van het B.Z. omtrent de melkaanvoer in de eerste twee weken van Mei:

	1953	1952
3- 9 Mei	126.812 ton	123.227 ton
10-16 Mei	131.983 ton	126.091 ton

Merkwaardig is ook de vrij sterke stijging van het vetgehalte. Dit werd reeds in het eerste kwartaal geconstateerd, terwijl voor de week van 10-16 Mei het gemiddelde vetpercentage 3,56 was tegen 3,51 in deze week van 1952. In hoeverre dit een gevolg is van het systematische fokken op hoog vet of misschien van de betere voeding, is moeilijk uit te maken.

Meer producten

Het gevolg van de ruimere melkaanvoer met daarbij bovendien wat hoger vet is natuurlijk geweest, dat er meer zuivelproducten zijn gemaakt. Vooral meer boter en kaas.

De productie van boter nam in het eerste kwartaal van 1953, vergeleken met 1952, toe met 19,5 % en die van fabriekskaas met 24,4 %.

Vreemd genoeg is men daarover in de zuivelwereld niet zo bar verheugd. Het gaat namelijk met de export en daardoor met de handel dit jaar niet zo best. Voor alle boter is op het moment lang geen plaats, zodat de laatste weken een groot deel van de productie aan het I.V.Z. (het inkoopbureau voor zuivelproducten) wordt aangeboden en dan voorlopig het koelhuis in gaat. Voor melkpoeder zijn de prijzen momenteel slecht en ook hiervan wordt een groot deel ingeleverd in afwachting van betere tijden. Gelukkig gaat de kaas nog goed weg, maar de prijzen zijn aanmerkelijk lager dan in 1952.

Omdat het met de afzet niet zo best gaat, is er dus geen onverdeelde vreugde over de stijging van de melk- en zuivelproductie. Europa is voor het ogenblik, aldus de hoofdredacteur van het *Officieel Orgaan van de Kon. Ned. Zuivelbond F.N.Z.*, rijkelijk voorzien van melk- en zuivelproducten, waardoor de uitvoer stroef loopt en overal de prijzen afbrokkelen.

Toch moeten wij wel in het oog houden, aldus het Off. Orgaan, dat de maand Mei altijd een verzadiging van de zuivelmarkt met zich meebrengt. Telken jare komen in de eerste weidemaand alarmerende berichten over afzetmoeilijkheden met de producten. Dikwijls zijn ze echter slechts van zeer voorbijgaande aard en in elk geval brengt het restant van het jaar een minder overvloedige melkproductie.

In dit verband wordt er aan herinnerd, dat vorig jaar de vrees bestond, dat de boter niet geplaatst zou kunnen worden. Daarom werd toen begonnen met de levering van 5000 ton aan Engeland. Dit bleek achteraf niet nodig te zijn geweest, doch de plotselinge omslag van de markt, die na de Meimaand volgde, had men moeilijk kunnen voorzien.

Hoe het nu dit jaar zal gaan, is natuurlijk nog niet te voorspellen. Maar daar ook in Duitsland en Frankrijk het voorjaar droog is geweest, is de kans op een spoedige betere markt voor zuivelproducten zeer wel mogelijk.

Amerika

Wat de internationale zuivelwereld ook veel zorgen baart, zijn de grote partijen onverkoopbare zuivelproducten in de Ver. Staten. Zou de Amerikaanse regering willen proberen deze in het buitenland op de markt te brengen, dan zou dit een ramp zijn. Dit heeft minister Mansholt in Washington gezegd en er is alle kans, dat men naar hem heeft geluisterd.

Er komt althans van over de Oceaan een goed bericht. De Amerikaanse regering is namelijk begonnen met de voorraden boter, ingekocht onder het prijssteunprogramma, weg te werken. Zo wordt er 23 miljoen kg ter beschikking van het leger gesteld tegen een prijs, overeenkomend met f 1.27 per kg. Het doel is blijkbaar de margarine te vervangen, die het Amerikaanse leger tot nu toe in grote hoeveelheden gebruikte. Verder gaat er ook eenzelfde hoeveelheid naar liefdadige instellingen en is er elf miljoen kg bestemd voor schoolvoeding en soortgelijke doeleinden. Daarna blijft er nog circa 23 miljoen kg als onverkocht over.

Hoewel er ook nog aanzienlijke partijen kaas en melkpoeder in handen der Amerikaanse regering zijn, stemt deze regeling voor de boter toch tot tevredenheid. Het gevaar, dat deze voorraden tegen dumprijzen zouden worden uitgevoerd en de zuivelmarkt zouden ontreddeuren, is daarmee grotendeels voorbij.

Tweede restitutie uit *Zuivelfonds-III*

Een tweede restitutie van acht gulden per gestorte 100 gulden zal worden gedaan uit het *zuivelfonds-III*, nadat reeds in April dertien gulden is terugbetaald.

Zodoende zullen, krachtens een besluit van het bedrijfsschap voor zuivel in totaal 21 gulden worden terugbetaald voor elke 100 gulden, die in het melkprijsjaar Nov. 1951-Nov. 1952 aan heffing voor het *zuivelfonds* werden betaald.

De heffing voor het *zuivelfonds-III* bedroeg 45 cent per percent vet per 100 kilogram melk, hetgeen betekent, dat voor ongeveer 6350 kilogram melk van 3,5 procent vet 100 gulden aan heffing is betaald.⁴⁶

Peel en Maas, 1953-06-27; p. 5/6

ook in MAP België

Boter delft onderspit tegen margarine, behalve in België!

Sinds vijftien jaren levert de markt voor eetbare oliën en vetten in steeds toenemende mate de benodigde grondstoffen op voor de fabricage van margarine.

Dit product verovert geleidelijk de plaats, welke vroeger door de boter werd ingenomen.

Tegelijkertijd kan men constateren, dat oliën en vetten, die vroeger voor de vervaardiging van zeep werden gebruikt, worden verdrongen door nieuwe chemische producten, waaruit de conclusie te trekken valt, dat de voortbrengselen der natuur meer en meer door de uitvloeisels van de menselijke wetenschap, derhalve kunstproducten worden vervangen in de moderne maatschappij.

Ook de rubberplantages, die te lijden hebben van de synthetische industrie, weten hiervan mee te spreken. Indien het procédé niet zo kostbaar was, zouden de hoeveelheden petroleum-producten, die uit steenkool kunnen worden verkregen voor de aardolie-industrie zorgwekkend kunnen zijn.

Intussen kan men in het merendeel van de boterproducerende landen sinds vijftien jaren vaststellen, dat het verbruik van margarine zeer sterk is toegenomen ten detrimente van het natuurproduct. In vele landen stelt men zich dan ook de vraag, of deze neiging blijvend zal zijn en zich mogelijk nog verder zal ontwikkelen. In elk geval geeft men zich in vakkringen en bij de bevoegde instanties wel degelijk rekenschap van het verschijnsel, dat wellicht aanleiding zal moeten geven tot een herziening van de prijscalculatie en van de gehele zuivelpolitiek der bij de aangelegenheid betrokken landen.

Kenschetsende ontwikkeling der jongste vijftien jaren

De consumptie van eetbare vetten heeft zich sinds een eeuw aanmerkelijk uitgebreid en deze ontwikkeling wordt steeds duidelijker, ook per hoofd van de bevolking.

In West-Europa heeft deze consumptie zich sinds 1850 niet alleen verdubbeld als gevolg van het evenredige bevolkingsaccres maar ook, per hoofd. Het verbruik is derhalve sinds 100 jaren verviervoudigd. De consumptie van vetten is ongeveer in dezelfde mate toegenomen als de inkomens der verbruikers. Wanneer men aanneemt dat de wereldbevolking dagelijks met

⁴⁶ $6350 \times 0,035 = 222,25$ kg vet : $222,25 \times 0,45 = 100,0125$ gulden.....

70.000 hoofden groeit, dan zal over een tiental jaren het gebruik van eetbare vetten wederom met een derde zijn aangegroeid.

In principe zou dit een hoopvol feit behoren te zijn voor de boterproducenten producenten in de gehele wereld. Helaas wordt door statistische gegevens het bewijs geleverd, dat boter een ongelijke strijd heeft te voeren met margarine en meer en meer het onderspit moet delven. In 1952 is dit voor het eerst aan het licht getreden in Amerika, doch reeds in 1951 hadden de Amerikanen slechts 4,4 kilogram boter per hoofd verbruikt tegen 7,4 kilogram tijdens de jaren 1937 en 1938. Over het algemeen kan men vaststellen, dat de margarine evenveel terrein heeft gewonnen als door de boter werd prijsgegeven.

In Groot-Brittannië is de boterconsumptie tussen 1931 en 1951 van 11,1 op 5.5 kilogram per hoofd, dus met 41 pct. gedaald, in Duitsland met 27 pct., in Nederland met 46 pct., in Zwitserland met 9, in Denemarken met 13, in Noorwegen met 32 pct. De drie uitzonderingen op deze regel zijn Frankrijk met een vermeerdering van het verbruik met 17, België met 40 en Zweden met 8 pct.

Maar het voorbeeld van Nederland is wel zeer kenschetsend. In dit zoveel melk en boter producerende land wordt thans zesmaal meer margarine dan boter gebruikt. Hierin ligt een waarschuwing, misschien ook wel een les, doch zeer zeker een bedreiging opgesloten.

De exportmogelijkheden voor boter worden er niet beter op. De kostprijs, de buitenlandse concurrentie en de opkomst van de margarine zullen een toenemend gevaar betekenen. Het is vooral de prijs, welke een grote rol speelt. Een kilogram boter kost evenveel als 2.3 kilogram margarine in Amerika, 2.8 kg in West-Duitsland, 2.2 kg in Engeland, 3.2 kg in België, 3.3 kg in Noorwegen en 2.4 kilogram in Nederland.

Dit enorme prijsverschil blijft de markt voor eetbare oliën en vetten beheersen. Het is een feit waarvoor men de ogen niet kan sluiten.

Leeuwarder Courant, 1953-07-17

Heffing *Zuivelfonds*-IV verlaagd tot 20 ct

Blijkens een rondschrijven van het *bedrijfschap voor zuivel* kan de heffing van het Zuivelfonds-IV verlaagd worden. Zulks is mogelijk, omdat de uitgaven van dit *Zuivelfonds* vermoedelijk met het reeds aanwezige saldo en de nog te verwachten inkomsten ongeveer in evenwicht zullen zijn.

Gedurende het lopende fonds zal, inplaats van de 30 cent per percent vet per 100 kilogram melk. slechts 20 cent worden berekend

Per 100 kilogram boerenkaas zal f 6,60 per 100 kg. inplaats van f, 9,85 worden geheven ⁴⁷

⁴⁷ Laatste, boerenkaasgegevens gegevens, uit Zeeuwsch Dagblad 18 juli 1953.

***Zuivelfonds*-IV betaalt Belgische melkpoeder**

België ontmoet de laatste tijd moeilijkheden met het tot waarde brengen van de ondermelk, die bij de boterproductie vrij komt. Met het oog hierop wordt uit deze ondermelk o.m. magere melkpoeder volgens het verstuivingsprocedé bereid. De afzet van deze magere verstuivingspoeder levert echter voor de Belgen nog enkele problemen op. Daarom heeft het *bedrijfschap voor zuivel* besloten ten laste van het *zuivelfonds* de gelegenheid open te stellen een beperkte hoeveelheid in België geproduceerde magere verstuivingspoeder te doen inleveren bij het in- en verkoopbureau voor zuivel (I.V.Z). De prijs waartegen deze Belgische melkpoeder zal worden aangenomen is bij gelijke kwaliteit dezelfde als voor de Nederlandse magere melkpoeder.

Zeeuwsch Dagblad, 1953-09-18

Kon. Ned. Zuivelbond bijeen.

Boer en Zuivelorganisatie tevreden over 1952.

Bezwaren tegen ongelijkheid in de toeslag op de consumptiemelkprijs.

ROTTERDAM, 17 September. - Te Rotterdam is gistermiddag de algemene vergadering gehouden van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ*.

De voorzitter, C. Th. E. graaf van Lynden van Sandenburg, was van oordeel, dat boer en zuivelorganisatie over het jaar 1952 tevreden kunnen zijn, ook wat de gezondheid van het vee betreft. De prijzen van de producten zijn goed geweest. De door de regering vastgestelde garantieprijs is volgens hem met tien procent overschreden, hetgeen hij een goed resultaat noemde. Er is echter een dalende tendens in de prijzen en voor zover de cijfers over 1953 bekend zijn, meent hij, dat men wel enigszins, een of twee procent, boven de garantie-prijs zal komen.

Graaf van Lynden van Sandenburg releveerde de werkzaamheden rond de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en hij zei, dat het ontwerp voor een *productschap voor zuivel* ver was gevorderd, n.l. over de materiële inhoud waren werkgevers en -nemers het eens, behalve op één punt: het bestuur. De onderhandelingen zijn afgebroken en zoals spreker zei: „Een productschap voor zuivel is er nog lang niet”. Er zullen maatregelen beraamd moeten worden in verband met het verdwijnen van de bedrijven oude stijl op 15 Febr. 1954.

De voorzitter herinnerde aan de op 18 April j.l. opgeheven maximumconsumptiemelkprijzen, hetgeen geen moeilijkheden had gegeven. Spreker had wel een bezwaar, n.l. dat men de toeslagen uit het *landbouwegalisatiefonds* op verschillende wijze heeft vastgesteld en hij zei, dat het bestuur op het standpunt staat, dat het verschil in de toeslagen dient te verdwijnen. Het zal, zo was het oordeel van de voorzitter, met het *Zuivelfonds* in 1953 wel lopen en hij meende, dat dit fonds met een belangrijk saldo zal sluiten. Ook de uitbetaling toeslag op melk naar kwaliteit had de aandacht van de voorzitter. Hij vestigde de aandacht op de door de minister ingestelde commissie en hij hoopte, dat binnenkort resultaten tegemoet gezien kunnen worden.

Enige cijfers.

De secretaris, de heer J. A. Geluk, deelde daarna o.m. mee dat het aantal melk- en kalfkoeien bij de Mei-telling van dit jaar 1,6 pCt hoger bleek te zijn dan in 1952. De melklevering aan de fabrieken was het eerste halfjaar 1953 6 pCt hoger dan in de overeenkomstige periode van het vorige jaar.

De boterproductie nam in dezelfde periode met 16 pCt toe en de productie van fabriekskaas met 15 pCt. De productie van gecondenseerde melk was 3,5 pCt hoger dan het vorige jaar. Deze stijging komt geheel voor rekening van het ongesuikerde product, daar het gesuikerde product een daling vertoonde. Sterke vooruitgang gaf vooral de productie van magere melkpoeder te zien de productie van volle melkpoeder daalde met 20 pCt, terwijl die van mager poeder met 57 pCt. steeg.

Het verloop van een en ander is geheel in overeenstemming met de prijsverhoudingen. De uitvoercijfers, voor zover deze thans bekend zijn, tonen aan, dat de opbrengst 5 pCt lager is dan in de overeenkomstige periode van het vorige jaar. De uitgevoerde hoeveelheden zijn in het eerste halfjaar voor de kaas en de magere melkpoeder toegenomen, terwijl de uitvoer van boter en volle melkpoeder lager is dan in 1952. Ook de uitvoer van volle gecondenseerde melk is in het eerste halfjaar 1953 groter geweest dan in de overeenkomstige periode van 1952.

De Deense producten.

Tenslotte heeft dr ir D. de Waal, landbou wattaché voor Scandinavië te Kopenhagen enkele beschouwingen gegeven over de Deense melkhouderij en zuivelbereiding, toegelicht met cijfermateriaal. Volgens spreker zijn in Denemarken de omstandigheden gunstig voor agrarische export. De hoeveelheid melk per koe is in ons land gemiddeld groter dan in Denemarken, terwijl de totale melkproductie van Nederland ook iets groter is. De rundvleesproductie is daar groter dan in Nederland, aldus spreker.

Op het gebied van electrisch melken is men Nederland voor. In 1952 telde Denemarken 1381 zuivelfabrieken en in dat land, zo besloot dr ir de Waal, is vrijwel de gehele zuivelwereld op coöperatieve grondslag gebaseerd, althans wat boter en, in iets mindere mate, kaas betreft.

De Koninklijke Nederlandse Zuivelbond heeft zich in een telegram gericht tot de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening. De bond zegt daarin, ernstige bezwaren te hebben tegen de ongelijkheid in de toeslag op de consumptiemelkprijs en verzoekt de minister te willen meewerken dat dit, verschil in toeslag zo spoedig mogelijk komt te vervallen.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1953-11-03

De nieuwe melkprijs 1953 /'54

Stichting voor de Landbouw stelt voor: f 20,75 bij 3,7 pct. vet

Drie elementen bepalen beleid

Evenals vorige jaren hoeft de hoofdafdeling veehouderij van de *Stichting voor de Landbouw* ook nu geruime tijd ernstige aandacht besteed aan haar advies aan het hoofdbestuur inzake het

melkprijsbeleid voor het melkprijsjaar 1 November 1953 tot 31 October 1954. De hoofdafdeling heeft, alvorens haar advies op te stellen, deze aangelegenheid doen bespreken in een kleine commissie van deskundigen, waarin, naast enkele leden uit haar midden, ook enige vertegenwoordigers van zuivelorganisaties zitting hadden.

In zijn Octobervergadering heeft het hoofdbestuur van de Stichting het voorstel der hoofdafdeling overgenomen, hetwelk luidt, dat het karakter van het melkprijsbeleid in het melkprijsjaar 1 Nov. 1953 tot 31 Oct. 1954 in het algemeen ongewijzigd kan worden gehandhaafd.

Dit beleid wordt gekenmerkt door de volgende drie elementen:

1. Een garantieprijs voor alle melk, welke aan fabrieken wordt afgeleverd, tot boerenkaas wordt verwerkt of welke in het vollemelkgebied in consumptie wordt gebracht;
2. een verrekenprijs voor de consumptiemelk;
3. een *zuivelfonds*.

Deze drie elementen vormen, volgens de Stichting, wezenlijke onderdelen van het melkprijsbeleid en zijn onverbrekkelijk aan elkaar verbonden.

Zij heeft, bij het opstellen van haar advies omtrent de garantieprijs, speciaal rekening gehouden met het belang van deze melkprijsgarantie voor de zandgronden. De Stichting heeft op grond daarvan een prijs voorgesteld van f 20,75 per 100 kg. melk met 3,7 procent vet.

Als verrekenprijs voor de consumptiemelk stelt de *Stichting voor de Landbouw* voor f 22,75 per 100 kg. melk, eveneens met 3,7 pct. vet. Deze verrekenprijs - een vaste norm voor het gehele jaar - dient naar het oordeel van de Stichting over de garantieprijs nog een redelijke ondernemerswinst te bevatten. Deze winst wil de Stichting stellen op 10 pct.

Deze verrekenprijs is, zoals bekend, de norm voor het berekenen van de heffingen en toeslagen voor de melk, welke voor consumptiemelk worden bestemd. Als de zuivelwaarde van de melk boven de verrekenprijs ligt, wordt uit het *zuivelfonds* een toeslag - gelijk aan dit verschil - gegeven voor de melk, welke voor consumptie bestemd wordt; ligt de zuivelwaarde onder de verrekenprijs, dan zal ten gunste van het *zuivelfonds* een heffing - eveneens gelijk aan dit verschil - op deze melk worden gelegd. Het doel van de verrekenprijs is dus de schommelingen in de zuivelwaarde der melk geen invloed te doen uitoefenen op de prijs, welke als uitgangspunt dient voor de berekening van de consumentenprijs. De natuurlijke meerwaarde van de consumptiemelk ondervindt geen invloed van de verrekenprijs.

Het voorstel nopens het vetgehalte bij de verrekenprijs baseert de Stichting op dezelfde overwegingen als zijn genoemd bij, de garantieprijs voor alle melk. Eveneens maakt de Stichting bij de verrekenprijs, t.a.v. de veranderingen in de lonen, hetzelfde voorbehoud als bij de garantieprijs.

Leeuwarder Courant 1953-09-03

De boter voor Rusland

In een artikel over de Russische boterproductie, dat enige dagen geleden in ons blad stond, worden enkele cijfers genoemd omtrent de hoeveelheid boter, die er o.a. door Nederland en Denemarken aan Rusland zijn verkocht. De genoemde hoeveelheden, resp. 16.000 en 10.000 ton blijken onjuist te zijn. Door het I.V.Z. wordt namelijk 13.500 ton aan Rusland geleverd en door Denemarken 6000 ton. Ter vermijding van misvattingen wijzen wij er voorts op, dat deze boter niet door bepaalde firma's geëxporteerd wordt, doch door het semi-overheidslichaam, het In- en Verkoopbureau voor Zuivel en het betreft hier de uit de markt genomen surplusvoorraden.

Enorme melkproductie, ook bij de Friese stamboekkoeien

Zo nu en dan leest men van enorme producties bij koeien en bij gelegenheid wordt er ook wel eens een koe tot wereldkampioene uitgeroepen. In Friesland wordt een mooie productie ook bewonderd, maar van de zijde van het Friesch Rundvee-Stamboek zijn er nooit kampioenen naar voren geschoven. Wanneer men dat hier zou doen, moet men dergelijke kampioenen van elders ook serieus nemen. Juist dat valt moeilijk, omdat deze topprestaties vaak onder zorgvuldig gecultiveerde omstandigheden tot stand komen.

Beter is het een gemiddelde van het stamboek naar voren te schuiven, want een zodanig cijfer geeft veel meer overtuiging inzake de stand van de fokkerij dan een zorgvuldig opgepoetst getal. Toch vindt men in Friesland ook wel veefokkers, die er de moeite voor over hebben een koe tot een bijzondere prestatie te brengen.

De top

De beste prestatie leverde vorig jaar wel Jenne 43 (geb. 1 Mei 1942), van H. K. Vogel uit Anjum, welk dier in 358 dagen een melkproductie van 10.625 kg had bij een vetgehalte van 4.31 pct. en met een boterproductie van 503 kg. De gemiddelde dagopbrengst van Jenne 43 was (bij gedeeltelijk driemaal melken) per dag 29.68 kg melk.

Jenne 43 was de enige koe, die boven de 10.500 kg uitkwam. Dan was er nog een oude koe, die boven de 10.000 kg kwam. We weten niet welk dier dat is. Als derde komt dan Anna 33 (geb. 1 April 1940), van F. G. v.d. Zee, ook uit Anjum. Het is een dier, dat al een hele reeks enorme producties per lactatieperiode achter de rug heeft. Anna 33 is met nog een vierjarige, koe de enige, die meer dan 9500 kg melk geeft. Voor Anna 33 was de productie 9500 kg met 3.78 pct. vet. 398 kg boter in 351 dagen. De gemiddelde dagproductie bedroeg 27.5 kg melk en ook zij werd gedurende een bepaalde periode driemaal per dag gemolken.

Gemiddeld

De gemiddelde productie van de (1570) tienjarige en oudere koeien in het F.R.S. bedroeg 5327 kg melk met 3.93 pct. vet. Van deze koeien waren er 399 die tussen de 5000 en 5500 kg zaten, 281 tussen 5500 en 6000. 188 tussen 6000 en 6500. 78 tussen 6500 en 7000, 40 tussen 7000 en 7500, twaalf tussen 7500 en 8000, vijf tussen 8000 en 8500, een tussen 8500 en 9000, een tussen 9500 en 10.000, een tussen 10.000 en 10.500 en een boven de 10.500 kg melk.

In Holland

Vanwege de *Coöp. Melk Centrale* (CMC.) in westelijk Nederland, die duizenden boeren telt, is een wedstrijd gehouden voor de beste productie-koe der aangesloten leden. Slechts koeien met afgesloten melklijsten over tenminste zeven jaren en die verder al die jaren in het bedrijf van de deelnemer aanwezig waren, mochten mededingen. De koe met de hoogste productie per kalenderjaar, 6544 kg met een gemiddeld vetgehalte van 3.53 pct., stelde de eigenaar in staat gemiddeld 1448.84 per laar aan bruto-melkgeld te beuren. Weliswaar was er ook een koe met een gemiddelde productie van 7604 kg, maar deze moest van mededinging worden uitgesloten, wijl over vier lactatieperioden de lijsten ontbraken. Bij de tweede kampioene was de melkopbrengst f 1417.81 bij een melkproductie van gemiddeld 5694 kg en 4.13 pct. Vetgehalte.

Garantieprijs voor de melk vastgesteld

Op 20,6 per kg met een vetgehalte van 3,7 procent

De minister van *Landbouw, Visserij. en Voedselvoorziening* heeft voor het melkjaar November 1953 – November 1954 de garantieprijs van de melk voor de boer vastgesteld op 20,6 cent per kilogram met een vetgehalte van 3,7 procent.⁴⁸

In overeenstemming met de in het vorige jaar gevolgde gedragslijn, is de zgn. verrekenprijs voor consumptiemelk weer vastgesteld op 2 cent boven het niveau van de garantieprijs, dus op 22,6 cent per kilogram melk met een vetgehalte van 3,7 procent. Beide prijzen zijn weer gebaseerd op de door het *landbouweconomisch instituut* berekende gemiddelde kostprijs in de zandgebieden. In verband met de stijging van het gemiddelde vetgehalte zijn de prijzen niet meer zoals voorheen uitgedrukt per kilogram melk met een vetgehalte van 3,5 procent. doch per kilogram melk met een vetgehalte van 3,7 procent.

Indien men de garantieprijs en de verrekenprijs voor het melkprijsjaar 1953-1954 zou uitdrukken per kilogram melk met 3,5 procent vetgehalte, dan zouden ze resp. zijn vastgesteld op 19,5 cent (vorig jaar 20 cent) en 21,5 cent (vorig jaar 22 cent).

De relatieve verlaging van de garantieprijs met een halve cent is mogelijk, doordat de door het L.E.I. berekende gemiddelde kostprijs in de zandgebieden voor 1953-1954 één cent lager ligt, dan die van het vorige jaar.

Hiertegenover staat dat door de loonsverhoging per 1 Januari 1954 met een kostenstijging van bijna een halve cent per kilogram melk rekening moet worden gehouden. Deze wijziging van de garantie van de melkprijs voor de boer heeft geen invloed op de prijs voor de melk voor consumenten, dus op de zogenaamde „straatprijs”.

Leeuwarder Courant. 1953-12-07

Zuivelfonds-IV betaalt 18 mln. gulden terug

De melkproducenten zullen uit het *Zuivelfonds-IV* een bedrag van achttien miljoen gulden terug ontvangen. Dit is de helft van de heffingen. Voor veehouders, die rechtstreeks aan de zuivelfabriek leveren, komt de uitkering neer op tien cent per procent vet per 100 kg. over alle gedurende het melkprijsjaar November 1952-'53 geleverde melk. (De heffing bedroeg twintig cent).

⁴⁸ ZZNB_1954-08-26 komt er een aanpassing ivm gestegen lonen naar f21,40 / f23,40

Voortaan alleen verpakte boter

Koelhuisboter apart gemerkt

Het Bedrijfschap voor Zuivel heeft het uitspitten van boter uit het vat bij verkoop aan de consument verboden met ingang van 7 Januari 1954.

Dit besluit is genomen naar aanleiding van de ministeriële beschikking, dat koelhuisboter - waaronder wordt verstaan boter ouder dan 8 weken - ter onderscheiding voor het publiek op de verpakking de aanduiding „koelhuisboter” in rode kleur moet dragen.

Bij uitspitten van boter is een dergelijk onderscheid niet te zien en ter vermindering van de mogelijkheid van oneerlijke concurrentie heeft het Bedrijfschap bovenstaand besluit genomen. Het gevolg is, dat het publiek voortaan nog uitsluitend boter zal kunnen betrekken, welke is verpakt in pakjes, voorzien van het Rijksbotermerk en - voorzover het koelhuisboter betreft - bovendien van het rode opschrift „koelhuisboter”.

1954

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg.
1939		1.566	3.520 / 3,,24	6,20	5.512	121 /69 / 52	108 / 50 / 56		
1953		1.505	3.880 / 3,71	24,00	5.830	159 / 78 / 86	83 / 29 / 53		
1954		1.548	3.870 / 3,72	25,51	5.863	163 / 64 / 92	82 / 32 / 52		
1955		1.510	3.850 / 3,75	25,59	5.725	173 / 67 / 89	74 / 33 / 45		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Het jaar 1954 was gekenmerkt door ongunstige weersomstandigheden waardoor de oogst zich aanvankelijk slecht liet aanzien. De tarwe en suikerbieten hadden een lagere opbrengst, de rogge, haver, gerst, groenten en fabriksaardappelen vielen echter zeer mee.

De veehouderij had in 1954 opnieuw hogere opbrengsten; de rundveestapel, die in 1951 en 1952 was ingekrompen, breidde zich in 1954 opnieuw uit.

Leeuwarder Courant 1954-01-22

Nederlandse boeren produceerden in 1953 zes miljard kilo melk

De melkaanvoer bij de zuivelfabrieken en standaardisatiebedrijven was in 1953 5.6 pct. hoger dan in 1952, aldus blijkt uit voorlopige cijfers, die het Officieel Orgaan van de F.N.Z publiceert. De aanvoer steeg het vorige jaar van ruim 4.585.000 ton tot ruim 4.840.000 ton. Ook het vetgehalte nam weer toe en steeg van 3,645 pct, tot 3,663 pct., zodat de totale vetproductie 6.1 pct. hoger was en de hoeveelheid toenam van 167.113 ton tot 177.292 ton. Behalve genoemde aanvoer is nog ongeveer een miljoen ton melk op de boerderijen achtergebleven. De totale melkproductie naderde dus het vorige jaar de zes miljoen ton (zes milliard kilo).

De hoeveelheid melk, die in consumptie kwam, was nagenoeg gelijk aan het voorgaande jaar en bedroeg iets meer dan anderhalf miljoen ton. Met de room (8.100 ton), de onder- en de karnemelk nam de consumptiesector daardoor in totaal 1.778.000 ton melk af (v.j. 1.762.000 ton).

De boterproductie steeg met 13.3 pct. van 73.000 ton tot 83.000 ton. De productie van volle melkpoeder daalde aanmerkelijk en die van magere melkpoeder steeg.

De productie van fabrikskaas steeg met 12.6 pct, tot 140.500 ton (v. j. 125.000 ton). Van volvette kaas nam de productie met 18.8 pct. toe tot 86.300 ton en van veertig plus met 7.4 pct. tot 53.000 ton. Er werd 54.000 ton melkpoeder gemaakt, wat 9.2 pct. meer is. Gecondenseerde melk zakte iets. De daling bedroeg bij volle gecondenseerde melk met suiker 4 pct. bij een productie van 115.000 ton. De totale condensproductie daalde met 3.3 pct. tot 219.000 ton.

35.000 ton boter kon niet door de handel geplaatst worden en vond via bet I.V.Z. tegen iets lagere dan de marktprijzen zijn weg naar de consument. Bij het IVZ., werd voorts nog 17.000 ton melkpoeder ingeleverd en 3000 ton kaas. Deze kaas heeft vrijwel geheel een bestemming gekregen, terwijl de poeder gedeeltelijk (gedenatureerd) wordt verkocht voor verwerking in veevoeder.

Het Officieel Orgaan wijst er op, dat de verliezen op de ingeleverde producten gedragen worden door het *Zuivelfonds*, dat uitsluitend boerengeld bevat Het risico van de door de handel ingeleverde producten wordt geheel gedragen door de veehouders zelf. Het blad meent hierop te moeten wijzen, omdat er misvattingen bestaan. De veronderstelling, dat de producten, die door bet I.V.Z. worden overgenomen, voor rekening van de regering worden verkocht, zoals

dat in Amerika het geval is, is onjuist. Tot nu toe heeft het zuivelbedrijf zich kunnen behelpen zonder dat daaraan een cent regeringsgeld bij te pas kwam.

Leeuwarder Courant 1954-01-28

Melk heeft niet alleen vet als waardevol bestanddeel

Melkproductie per koe blijft op zelfde peil in ons land

(Van onze landbouwkundig medewerker)

Evenals in ons land het geval is, wordt ook door de Deense veehouders systematisch gestreefd naar verhoging van het vetgehalte van de melk. En het succes der Deense boeren is in dit opzicht niet minder dan dat van hun Nederlandse collega's.

Door elkaar genomen is de Deense melk zelfs nog vetter dan de onze. Want gemiddeld is men daar al boven de vier procent ! Volgens het voorlopig overzicht van de bedrijfsresultaten van de Deense zuivelfabrieken over het boekjaar 1952-'53 bedroeg het gemiddelde vetgehalte van de ontvangen melk namelijk 4,04 pct. tegen 4,02 pct. in 1951-'52. Het Nederlandse gemiddelde - circa 3,70 pct. - ligt nogal wat lager. Dit is voornamelijk het gevolg van het feit, dat men hier in verscheidene provincies pas sinds een aantal jaren doelbewust op hoog vetgehalte is gaan fokken.

Doordat de belangstelling voor de melkcontrôle bij de Nederlandse boeren voortdurend toeneemt en eveneens door het gebruik van beste stieren - bij voorkeur afstammend van moeders met hoog vet - bij de kunstmatige inseminatie gaat het vetgehalte regelmatig en vrij snel omhoog. Bij Friesland vergeleken, dat in dit opzicht bovenaan staat, is er in de meeste provincies echter nog een belangrijke achterstand.

Niet overal

Nu moet men echter niet menen, dat overal ter wereld het vetgehalte van de melk stijgt. In Engeland bijvoorbeeld gaat het al sinds jaren achteruit, zodat thans het gemiddelde 0,2 pct. lager ligt dan een dertigtal jaren geleden. In verschillende gevallen ontstaan daardoor moeilijkheden, omdat vooral in het voorjaar de door de boeren geleverde melk niet kan voldoen aan de minimeisen voor vet en droge stof.

In Noord-Italië, in het gebied van de Povlakte, valt eveneens een langzame daling van het vetgehalte der melk te constateren. Om deze nader vast te stellen, zijn bij een onderzoek gedurende twintig jaar monsters genomen, waarbij bleek, dat het gemiddelde was gedaald van 3,58 pct. in 1931-1935 tot 3,43 pct. in 1946-1951. Deze uitkomsten worden bevestigd door de ervaringen van tal van Italiaanse zuivelfabrieken en melkinrichtingen. Trouwens, ook in Frankrijk valt een vermindering van het vetgehalte op te merken, naar Leroy meedeelde op het jongste *Internationale Zuivelcongres* (Den Haag, Juni 1953).

Oorzaak tegenstelling

Wij zien dus het merkwaardige verschijnsel, dat in Denemarken en Nederland het vetpercentage der melk regelmatig en zelfs vrij snel stijgt, terwijl het in sommige andere landen daalt.

Overigens is de verklaring van deze feiten niet moeilijk. Waar de melk naar vetgehalte wordt uitbetaald, zoals in ons land en in Denemarken; brengt het eigenbelang der boeren mede, dat

hiermee bij de fokkerij rekening wordt gehouden. En aangezien het vetgehalte vooral van erfelijke factoren afhangt, blijkt het door melkcontrôle en doelbewust fokken heel goed mogelijk in de loop van enkele generaties melkkoeien te verkrijgen, die heel wat vettere melk geven dan die uit de tijd van onze grootouders.

Wel hoge productie

Maar waarom doen de Engelse boeren bijvoorbeeld dit ook niet? Wel, eenvoudig omdat daar niet naar vetgehalte wordt uitbetaald en het al voldoende is, als de melk aan minimeisen voldoet. Zo komt het, dat de Engelse veehouders vooral letten op hoge productie, maar weinig interesse hebben voor hoog vet en evenmin voor de melkcontrôle.

In Italië wordt blijkbaar hieraan ook weinig aandacht besteed. Carbone, die over de samenstelling van de melk in Noord-Italië aan het ZIII^e int. Zuivelcongres rapport uitbracht (Handelingen, deel III, blz. 1377-79), klaagt er tenminste over, dat vele fokkers hoegenaamd geen aandacht besteden aan de kwaliteit der productie. Er wordt zelfs gefokt met stieren - nog wel afkomstig van fokstations - waarvan het gehalte der melk der moeders niet eens gecontroleerd is. En dan, is het te begrijpen, dat het vetgehalte der melk langzamerhand in deze streek achteruit gaat, want veel melk en hoog vet gaan vaak niet samen. Het kan wel, maar de kans op het tegendeel is toch groter.

Waarschuwing

Al mag er voldoening zijn, dat in ons land bij de veefokkerij een betere weg is ingeslagen dan in Engeland en Italië, dat de belangstelling voor de melkcontrôle - het middel om de productie met zekerheid vast te stellen - steeds toeneemt en het vetgehalte voortdurend stijgt, toch mag een waarschuwend woord niet ontbreken.

In de eerste plaats al, omdat ondanks de steeds toenemende belangstelling onder de boeren voor de rundveefokkerij nagenoeg geen vooruitgang valt te constateren in de *hoeveelheid* melk per koe. Het vetgehalte gaat wel vooruit, maar het aantal kilo's melk, dat onze koeien geven, neemt niettegenstaande de voortdurende selectie niet noemenswaard toe, maar is nog ongeveer gelijk aan dat van een vijf en twintig jaar geleden. Dat stelt eigenlijk wat teleur bij zoveel en zulk een langdurig fokkerswerk. Men zou zo graag willen, dat hoog vet en veel melk samen gingen, maar in de praktijk valt dat niet mee. Statistisch zijn er zelfs aanwijzingen, dat over het algemeen bij het stijgen van het vetpercentage de hoeveelheid melk per koe iets afneemt. Dat is dus een tegenwerkende factor bij het streven de melkrijkheid van ons vee op te voeren.

Een tweede factor ligt o.i. in de wijze van uitbetaling van de melk. Omdat deze in ons land geheel of grotendeels naar het vetpercentage geschiedt, zullen de boeren daarmee bij de fokkerij ten zeerste rekening houden. Vandaan dat zo gauw wordt gezegd, die koe heeft zoveel kilo's vet (of boter) gegeven. Het is net, alsof het alleen om het vet gaat, alsof dat het enige bestanddeel is, waaraan de melk haar waarde ontleent. En dat is na beslist niet juist. Melk bevat nog heel wat meer, dat voor de voeding van grote betekenis is. Wij noemen de eiwitten, de melksuiker en de melkzouten, allemaal elementen van groot belang voor de voeding van mens en dier.

Gerber: snel en betrouwbaar

Het is eigenlijk wel jammer, dat hiermede bij de waardebepaling van de melk geen rekening wordt gehouden. Dat dit niet gebeurt, is niet, omdat men in de zuivelindustrie hieraan geen waarde hecht. Integendeel, maar er bestaan nog geen geschikte methoden om in het fabrieks-

laboratorium snel en betrouwbaar het gehalte aan eiwit of dat aan vetvrije droge stof te betalen.⁴⁹

En aangezien men die in de methode van Gerber voor het vet wel heeft, beperkt men er zich aan de zuivelfabrieken toe om dit te bepalen.

Maar geheel juist is het niet. Temeer niet, omdat met het stijgen van het vetgehalte het gehalte aan andere melkbestanddelen niet evenredig toeneemt. En aangezien voor een zuivelfabriek, die niet enkel boter maakt en de ondermelk naar de boerderij terugstuurt, maar die ook kaas of andere producten bereidt, wat in Friesland algemeen het geval is en dit in andere streken van ons land meer en meer wordt, is het te begrijpen, dat voor de zuivel de waarde van de melk niet enkel van het vetpercentage afhangt.

Zowel de industrie zelve als de zuivelwetenschap zijn er dan van overtuigd, dat het gewenst is om tot een ander systeem te komen ter bepaling van de waarde en de prijs van de melk. Dit zal ook zeker gebeuren, zodra men over een voor de praktijk geschikte methode beschikt.

Het ligt voor de hand, dat daarmede de veefokkers voor nieuwe problemen zouden worden gesteld. Want dan zou men bij de melklijsten ook daarnaar moeten kijken en niet enkel naar de kilo's melk en het vetpercentage. Overigens, bij de huidige betalingswijze zullen de vee-fokkers toch goed doen niet te veel naar het vet, maar vooral naar de kilo's, dus naar de hoeveelheid melk te kijken. Want het is juist de melkrijkdom, die in het buitenland de roem van ons vee uitmaakt, terwijl deze, door het fokken op hoog vet, in het gedrang dreigt te komen.

Leeuwarder Courant, 1954-02-23

Acht landen bespreken landhouwoverschotten

De voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties (F.A.O.) deelt mede, dat deskundigen uit acht landen vandaag in Washington bijeen zullen komen ter bespreking van het vraagstuk der landbouwproductenoverschotten in sommige landen. Gedelegeerden uit Argentinië, Engeland, Egypte, Frankrijk, India, Nederland, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten zullen de bijeenkomst bijwonen, welke naar verwacht wordt twee à drie weken zal duren. Volgens een door het secretariaat van de organisatie samengesteld rapport zijn de voorraden tarwe, plantaardige olie en boter in het afgelopen jaar bijna verdubbeld en die van taptemelkpoeder zijn tot het drievoudige gestegen. De voorraden rijst, kaas en katoen zijn eveneens aanzienlijk gestegen. Het grootste deel van de overschotten bevindt zich in de Verenigde Staten, doch het probleem doet zich volgens de F.A.O. vrijwel algemeen voor.

⁴⁹ In 1957 start de Friese Zuivelbond met een 'eenvoudige' meetmethode van eiwitbepaling. (LC. 1957-02-15) Kort na dit bericht, in LC 26-02-1957 begint de zuivelfabriek te Scharnegoutum (Fr.) met naast vetgehalte en hoeveelheid ook te gaan uitbetalen naar eiwitgehalte, het was de eerste. Het gaat daarna snel, (LC. 16-03-1957) zijn het al 41 fabrieken – van de 72 – die *eiwituitbetalen*.

Oprichting *Landbouwschap*⁵⁰

Sedert kort – 24 April 1954 - is het *Landbouwschap* in werking getreden. Daarmee is het organisatieleven van de land- en tuinbouw in Nederland in een nieuwe toestand gekomen. Want door dit *Landbouwschap*, door deze publiekrechtelijke organisatie hebben de boeren, tuinders en arbeiders, het recht en de bevoegdheid gekregen om zelf een aantal zaken te regelen. Het gaat daarbij dan over zaken, die voor het land- en tuinbouwbedrijf van belang zijn maar die vroeger uitsluitend door de regering beslist konden worden.

Een aantal mensen in de land- en tuinbouw vindt dit *Landbouwschap* maar een vreemde instelling. Het is iets onbekends voor hen; zij hebben er wel eens van gehoord, maar het is voor hen toch min of meer uit de lucht komen vallen.

Twintig jaar terug

Niets is minder waar. Het *Landbouwschap* is niet uit de lucht komen vallen; zij heeft een lange voorgeschiedenis.

Eerst had men de min of meer toevallige besprekingen tussen de boerenbonden over gemeenschappelijke vraagstukken; daarna kreeg men een geregeld overleg tussen de drie boerenbonden, de drie C.L.O.'s; tegelijkertijd hadden ook de landarbeidersbonden onderling hun besprekingen over hun belangen; de volgende halte op de weg der ontwikkeling was het overleg tussen werkgevers en werknemers, eerst van tijd tot tijd als men er behoefte aan had en vooral over lonen en arbeidsvoorwaarden; later werd dit overleg op vaste tijden gevoerd en had het ook betrekking op crisismaatregelen en andere economische vraagstukken; dit overleg tussen boeren, tuinders en arbeiders maakte het nodig een Centraal Secretariaat in te stellen; na de oorlog werd dit Centraal Secretariaat uitgebreid en kwam de *Stichting voor de Landbouw* tot stand.

Deze ontwikkeling van de samenwerking werd sterk bevorderd door het verlangen van de land- en tuinbouw om zelf verantwoording te dragen voor de maatregelen, die nodig zouden zijn voor deze bedrijfstak.

Twee dingen zijn dan zeker noodzakelijk en wel: overeenstemming in eigen kring, en een zeker gezag om de beslissingen te kunnen uitvaardigen en uitvoeren. Daarvandaan het blijvend onderling overleg en het streven naar de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (de P.B.O.), die de naam Landbouwschap zou dragen.

Het was de *Stichting voor de Landbouw* die in 1951 haar ontwerp indiende bij de S.E.R. voor het land. De land- en tuinbouw was de eerste, die met een eigen ontwerp kwam. Het is daarom begrijpelijk, dat het nogal enige tijd heeft geduurd voor de behandeling in de S.E.R. achter de rug was.

Het Landbouwschap

Maar eindelijk kwam dan toch de bekroning van het werk der organisaties en der *Stichting voor de Landbouw*. Op 23 Februari 1954 verscheen het besluit tot instelling van een bedrijf-schap voor de landbouw, welk bedrijf-schap de naam *Landbouwschap* draagt. Het trad in werking op 24 April.

⁵⁰ Meer over het *landbouwschap* in MAP Boerenpartij / Koekoek

In Mei 1954 is het Landbouwschap met zijn werkzaamheden aangevangen. Het doel van dit *Landbouwschap* is het bevorderen van de bedrijfsuitoefening in de land- en tuinbouw, om daardoor het algemeen belang van het Nederlandse volk te dienen.

Daarnaast heeft het als tweede taak het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de bedrijven en van de personen, die op deze bedrijven werkzaam zijn. Het spreekt vanzelf, dat het werk van het *Landbouwschap* niet in strijd mag komen met het algemeen belang van het gehele Nederlandse volk. Om botsingen tussen dat algemeen belang en het belang van de land- en tuinbouw te voorkomen, bepaalt de wet dan ook, dat de overheid het recht heeft, toezicht te houden op de werkzaamheden van het *Landbouwschap*.

Het werkterrein van het *Landbouwschap* is nogal uitgebreid. Het heeft regelende bevoegdheden op technisch, economisch en sociaal terrein en zal daarnaast natuurlijk als adviesorgaan blijven optreden.

Voor het voeren van een goede huishouding zijn eigen inkomsten nodig. Ook in dit opzicht heeft het *Landbouwschap* een aantal bevoegdheden gekregen, welke nodig zijn om de werkzaamheden goed te doen verlopen.

Het feit, dat het *Landbouwschap* een orgaan is van de bedrijfsgenoten zelf, benevens het feit, dat de organisaties de bestuursleden aanwijzen en een voortdurend toezicht kunnen uitoefenen, zijn er waarborg voor, dat het *Landbouwschap* zijn gelden zuinig zal beheren.

De lange weg

De eerste mijlpaal op de lange weg naar volledige en gelijkberechtigde samenwerking van boeren, tuinders en landarbeiders is geweest het instellen van het Centraal Secretariaat voor Land- en Tuinbouw in 1941, de tweede mijlpaal de oprichting van de *Stichting voor de Landbouw* in 1945: de derde mijlpaal is de instelling van het Landbouwschap in Febr. van dit jaar.

Hiermede hebben de land- en tuinbouw in Nederland een ideaal bereikt, waar zij lang naar gestreefd hebben; het bouwen van een orgaan, waardoor zij met hun gezag de nodige regelingen voor deze bedrijfstak kunnen treffen en uitvoeren, met het doel de land- en tuinbouw in het Nederlandse volksgeheel zijn rechtmatige plaats te geven.

De land- en tuinbouw mogen er trots op gaan, dat zij de eerste van het Nederlandse volk geweest zijn, die gebruik maken van de mogelijkheid om een P.B.O. In het leven te roepen. Dit wekt temeer bewondering als men goed beseft in welk een korte tijd deze lange weg is afgelegd; en als men weet hoe de land- en tuinbouw er twintig jaar geleden in het diepst van de landbouwcrisis voorstonden, toen vele boeren en tuinders niet of nauwelijks het bedrijf staande konden houden.

Vetgehalte drinkmelk is kwestie van overleg

Vraagstuk met haken en ogen

Het ligt in de lijn der verwachtingen, dat over het percentage vet, dat in de drinkmelk van Nederland zit en zitten zal, nog veel overleg zal moeten worden gepleegd.

Bij deze kwestie zijn verschillende belangengroepen betrokken. Allereerst wel de veehouders, die hun dagelijkse hoeveelheid verse melk zo voordelig mogelijk van de hand wensen te doen. Indien men daarbij in aanmerking neemt, dat in ons land jaarlijks twee miljard liter melk wordt opgedronken, dan is het duidelijk, dat het de boeren en daarmee de *Stichting voor de Landbouw* niet onverschillig kan laten, welk percentage vet in de drinkmelk zit. Ieder half of heel percent vet meer in de drinkmelk betekent verkoop van dit melkvet, mits door een eventuele prijsverhoging de verkoop van drinkmelk niet terugloopt.

Diverse groepen belanghebbenden

Dit is nu een kwestie, die nog buiten het vraagstuk van voedingswaarde en smaak van vettere drinkmelk, bijzonder moeilijk te bekijken is. Op grond van het tegenwoordige stelsel van beheerste lonen en prijzen zou men de conclusie kunnen trekken, dat verhoging van het vetpercentage en dus van prijs een vermindering van verkoop, dus van verbruik van drinkmelk, ten gevolge zou kunnen hebben.

Dit zou betekenen, dat de voorziening van belangrijke eiwitten en mineralen in het gedrang zou komen, terwijl deze door sommige deskundigen toch al aan de lage kant wordt geacht. Bezielt men verder het streven om ons volk door verruiming van inkomens en belastingverlagingen een grotere koopkracht te geven, dan kan men zich voorstellen, dat bij het thans al meerdere malen gesignaleerde gebrek aan voldoende koopkracht, verantwoordelijke figuren huiverig zijn om de prijs van drinkmelk door een hoger vetpercentage op te voeren en daarmee wellicht het verbruik van drinkmelk te benadelen.

Tweede groep

De melkverwerkende industrie is een andere belangengroep, die zeer geporteerd is voor verhoging van 't vetpercentage in de drinkmelk om af te komen van de grote overschotten melkvet, die veelal in de vorm van roomboter aan de markt komen. Deze moeilijk verkoopbare voorraden boter drukken de algemene boterprijs, ook bij de uitvoer, waardoor verliezen worden geleden.

Het feit, dat de Nederlandse drinkmelk, behalve in Zeeland, slechts 2,5 percent vet bevat, terwijl verse melk gemiddeld 3,7 percent bevat, brengt onderhandelaars bij besprekingen over verkopen van boter naar het buitenland vaak in een moeilijke positie, omdat men onze boterfabricage als „geforceerd” beschouwt.

De „uitwijkmogelijkheid” om het overblijvende melkvet, dat in de vorm van boter niet rendabel is, in geconserveerde vorm of als vette melkpoeder van de hand te doen, is volgens industrie- en handelskringen niet voldoende. De opheffing van het mengverbod van margarine met boter, waardoor het is toegestaan om in voor uitvoer bestemde margarine tien percent roomboter te mengen, is bij de zuivel industrie niet in goede aarde gevallen. Men is van oordeel, dat de goede naam van de Nederlandse roomboter elders schaadt.

Ingewikkeld

Nu bestaat door een ingewikkeld stelsel van compensaties en heffingen wel de mogelijkheid om verliezen op het ene product met inkomsten op het andere product te dekken. Nu echter het boter-overschot naar veler mening onrustbarend wordt, acht men deze dekkingen niet voldoende.

Een groot deel van de zuivelindustrie, in het bijzonder de coöperatieve, acht verhoging van het percentage vet in de drinkmelk tot drie percent afdoende om het kwijt te raken. Het ministerie van landbouw acht de prijsverhoging van drinkmelk, die hiermee gepaard zou gaan, niet te verantwoorden op grond van het huidige loonpeil en verhoging van het vetpercentage niet noodzakelijk voor de volksvoeding.

Sommiger gedachten gaan uit naar het handhaven van het vetpercentage van 2,5 percent, waarnaast volvette melk in de handel zou mogen worden gebracht. Dit zou tot gevolg hebben, dat de boeren, die thans de plicht tot het leveren van melk aan de drinkmelkbedrijven of de andere zuivelfabrieken hebben, dan zelf ook volvette melk aan particulieren zouden mogen leveren. De industrie vreest, dat een chaos daarvan het gevolg zou zijn, ook al omdat de boeren, die dan rechtstreeks aan particulieren zouden leveren, hun volvette melk zonder de volle winstmarges van consumptiemelkbedrijven en slijters zouden kunnen afzetten. Hetgeen voor de groep van consumptiemelkfabrieken en slijters wel eens uiterst nadelig zou kunnen zijn. Hoe uit deze uiterst ingewikkelde zaak met tegengestelde belangen en oplossing moet worden geconstrueerd is een vraag, die waarschijnlijk alleen na veelvuldig overleg zal kunnen worden beantwoord. Of het moest zijn, dat van de kant van de overheid een eenzijdig besluit zal worden genomen. Hetgeen door boeren en bedrijfsleven voorshands niet wordt verwacht. (ANP)

De Bommelerwaard, 1954-11-12

Productie verse boter ook 's winters mogelijk

In de toekomst zal het waarschijnlijk mogelijk zijn om, ondanks het grote verschil in melkproductie in zomer en winterhalfjaar, het gehele jaar door regelmatig vrijwel gelijke hoeveelheden verse boter te produceren.

Uit proeven van het *Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek* (NIZO), die bij een twaalfstal zuivelfabrieken in verschillende delen van het land genomen zijn, is n.l. gebleken dat het mogelijk is uit bevroren room, die in koelhuizen opgeslagen geweest is, zelfs na zes of zeven maanden, nog boter te bereiden, die in kwaliteit en smaak praktisch gelijk is aan de verse winterboter.

Voor de boterexport is dat van grote betekenis. Tot nu toe moest men in de zomer de overproductie van boter in koelhuizen opslaan, om die in de winter als de productie van verse boter onvoldoende was, als koelhuisboter te verkopen.

Verschillende vaste afnemers (o.a. België) wensen echter géén koelhuisboter te ontvangen. Maar aan de vraag naar verse boter kunnen wij in de winter werkelijk niet voldoen.

Meer vitamine

De uit bevroren room bereide boter heeft het voordeel boven de winterboter van een betere smeerbaarheid en een hoger gehalte aan vitamine A. meldt het Officieel Orgaan van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond.

Vooruitlopende op het gunstige officiële rapport over deze wijze van boterbereiding heeft het Bedrijfschap voor Zuivel reeds deze zomer de mogelijkheid opengesteld voor de fabrieken om room in te vriezen.

Indien men echter op grote schaal boter uit bevroren room wil gaan bereiden, is voorwaarde, dat binnen een redelijke afstand van de zuivelfabriek een koelhuis aanwezig is.

Verminderen van de noodzaak om in de zomer boter in het koelhuis op te slaan is echter een zo belangrijk doel, dat uitbreiding van het aantal koelhuizen in streken waar onvoldoende van deze instellingen zijn, te rechtvaardigen zou zijn.

Alleen als dat gebeurt zal het in de toekomst mogelijk worden de productie van verse boter over het gehele jaar uit te smeren.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1954-12-04

***Zuivelfonds-V* strooit met surprises**

Het bestuur van het *bedrijfschap zuivel* heeft besloten in deze Sinterklaastijd een bedrag uit het *Zuivelfonds-V* van ongeveer 37.5 miljoen gulden terug te betalen. De gelukkigen zijn die, aan wie in het melkjaar November 1953/'54 de heffing van het zuivelfonds werd opgelegd. De eerste categorie dezer met deze surprise bedachten betreft twintig cent per percent vet per 100 kilogram over door zuivelfabrieken en standaardisatiebedrijven van veehouders ontvangen melk of room.

Op door boerenkaas-producenten bereide kaas wordt f 6.60 per 100 kg terug betaald. Tenslotte zal over iedere honderd liter volle melk, welke door melkveeouders rechtstreeks of via slijters in consumptie gebracht werd, drie kwartjes worden teruggestort.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1954-12-30

Nieuwe garantieprijs voor de melk vastgesteld op 22 ct.⁵¹

De minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* heeft besloten, voor het melkprijsjaar November 1954-November 1955 één algemene garantieprijs voor de door de veehouders afgeleverde melk vast te stellen van 22 cent per kilogram melk en vetgehalte van 3,7 procent. Daarnaast zal voor nog nader aan te wijzen gebieden - men denkt aan de zandgronden - een toeslag op deze prijs worden verleend van 1,7 cent per kilogram. Deze toeslag zal alleen dan worden uitgekeerd, indien en voorzover de landelijk gemiddelde opbrengst over de gehele periode lager is dan 23,7 cent per kilogram. De zogenaamde verrekenprijs voor de afgeleverde consumptiemelk zal in het nieuwe melkprijsjaar 25 cent per kilogram bedragen. De regering zal binnenkort bepalen tot welke gevolgen de verhoging van de kostprijs van de melk voor de melkprijs voor de consument zal leiden.

⁵¹ In de ZZNB van 23-12-'54 staat een uitvoerig artikel waarin de landbouworganisaties hun ongerustheid uitspreken over het feit dat er nog geen nieuwe richtprijs is. Het voorgaande jaar 1954-'54 was voor het eerst na de oorlog, de richtprijs niet gehaald, wat betekende dat vanuit het LEF z'n 10 mln. Gulden moest worden bijgepast.

1955

Jaar	Melkvee- houders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1954		1.548	3.870 / 3,72	25,51	5.863	163 / 64 / 92	82 / 32 / 52		
1955		1.510	3.850 / 3,75	25,59	5.725	173 / 67 / 89	74 / 33 / 45		
1956		1.490	3.980 / 3,79	26,11	5.822	167 / 69 / 91	77 / 32 / 32		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1955-02-07

Consumptiemelk van 26 ct. naar 29 ct. liter (2,5% vet)

Wordt de boer vet van de verhoogde melkprijs?

Er is rond de verhoging van de melkprijs heel wat te doen geweest en nog deze week heeft de Tweede Kamer zich met dit probleem bezig behouden.

Want een probleem is het! Dat kan men uit allerlei redevoeringen en publicaties duidelijk merken. De melkprijsverhoging vormde met het liften het „nieuws” van de laatste tijd en het rumoer rond deze zaken heeft ongekende afmetingen aangenomen.

Wanneer wij nu speciaal de verhoogde melkprijs onder de loupe nemen, dan zien wij, dat eigenlijk niemand tevreden is. De consument is boos omdat hij meer moet gaan betalen en de boer is zeker ook niet tevreden, want de prijs die hij voor de melk krijgt ligt te laag.

Nu stellen velen het zo voor, dat de veehouder „goed” is met de verhoogde garantieprijs en hij dus de partij is, die in zijn vuistje kan lachen.

Om hierover nu eens meer te weten te komen hebben wij een praatje gemaakt met de heer, J. den Hartog, de Voorzitter van Kring VIII (Alblasserwaard en Vijfheerenlanden) van de Hol. Mij van Landbouw.

Gesprek over de verhoogde melkprijs met de heer J. den Hartog

Uit zo'n gesprek blijkt overduidelijk dat de melkprijspolitiek een buitengewoon moeilijke zaak is. Het zou tamelijk eenvoudig zijn wanneer er alleen maar consumptiemelk was, die zonder bewerking aan de consument wordt doorgeleverd, maar zo simpel is het niet.

De melk is naast direct consumptieartikel ook nog grondstoffenbron voor andere artikelen. Daarnaast speelt de exportpolitiek bij dit alles een grote rol en tenslotte moet men onder melk voor de consument wat anders verstaan dan melk van het boerenbedrijf. U weet immers, dat de consument een gestandaardiseerd product met een vetgehalte van krijgt, terwijl de boer aan de fabriek melk van uiteenlopende vetpercentages levert.

Wat de consument in ieder geval weet, is dat hij voor de melk eerst 26 cent per liter betaalde en nu 29 cent. En mogelijk weet hij ook nog, dat de garantieprijs voor de boer verhoogd werd en zo komt hij dan tot de conclusie, dat hij dus meer moet betalen terwille van de boer.

Maar.... zo ligt de zaak echter niet. De heer Den Hartog vertelde ons, dat de regering de subsidie op de melk verminderd heeft. Deze subsidie kwam de consument ten goede en dus niet de boer. Door de subsidie nu te verminderen bespaart de regering, maar dat wil niet zeggen, dat er momenteel geen sprake meer zou zijn van regeringssubsidie. Deze bedraagt toch nog

ruim 100 miljoen per jaar. Zou het Rijk echter de verhoging van de melkprijs voor zijn rekening nemen, dan zou die subsidie zo rond de 150 miljoen komen te liggen en dit is in strijd met het voornemen van de regering om de subsidie over de gehele linie te verminderen.

Nu heeft de regering de garantieprijs voor de boer weliswaar verhoogd van f 20.60 tot f 22 per 100 kg melk met een vetgehalte van 3,7%, maar deze prijs is nog onvoldoende om de boer een redelijke vergoeding voor zijn arbeid te garanderen. De landbouw moest vasthouden aan een garantieprijs van f 23.60, overeenkomende met de kostprijs die door het *Landbouw Economisch Instituut* werd berekend, als gemiddelde van alle melk in Nederland.

In de Alblasserwaard ligt deze kostprijs echter nog hoger en de heer Den Hartog toonde ons aan, dat in deze streek een prijs van gemiddeld f 24.50 de uitkomst is van de kostprijsonderzoekingen, d.w.z. dat een aantal bedrijven nog een hogere kostprijs heeft.

U begrijpt dus wel, dat 'n garantieprijs van f 22, ook al is die dan verhoogd, lang niet voldoende is om alle kostenstijgingen goed te maken en als men beweert, dat de boer van dit alles „vet” wordt, dan is dat onjuist en onbillijk en dergelijke beweringen scheppen een tegenstelling boer - consument, welke toch zeker niet mag bestaan.

Als u eens praat met de mensen uit het agrarische leven dan zult u tot de conclusie komen, dat er heel wat komt kijken voordat de melk afgeleverd is en de garantieprijs - die dan nog te gering is - binnen is. Uit die afleveringsprijs moeten heel wat kosten voldaan worden. De heer Den Hartog noemde ons: loonkosten, bedrijfsleiding, voeder- en weidegeld, meststoffen, pacht, onderhoud van gebouwen en werktuigen, rente, ziektebestrijding heffingen, enz. En tenslotte moet er toch ook nog sprake zijn van een economisch resultaat.

Wanneer u nu weet, dat het economisch resultaat in de meeste bedrijven negatief is, dan moet u toegeven, dat de verhoogde garantieprijs een noodzaak is en u zult ook begrijpen, dat de melkprijs eigenlijk hoger moest zijn. In de Alblasserwaard b.v. komt de boer bij deze prijs toch altijd gemiddeld nog f 1.25 op de kale kostprijs van 100 kg melk te kort. De hoge lonen en sociale lasten in het boerenbedrijf noodzaakten tot verhoging van de garantieprijs en algemeen is het de verwachting, dat de prijs nog meer moet stijgen omdat de lonen in de agrarische sector nog niet in overeenstemming zijn met de prestatie die de arbeider moet leveren. Dit is een hoofdstuk op zichzelf. Eigenlijk zou de beloning in het agrarische bedrijf hoger moeten zijn dan in andere sectoren, omdat de arbeider op dikwijls ongelegen tijden (ook 's Zaterdags en Zondags) moet werken. Men kan momenteel dan ook een „vlucht” waarnemen van het boerenbedrijf naar de industrie en dit alles laat niet na ongunstige gevolgen te hebben.

Nu is het inderdaad zo, dat er met betrekking tot een economische bedrijfsvoering in het boerenbedrijf nog veel te verbeteren is, maar...waar kan de productiviteit niet opgevoerd worden ?

Toen wij met de heer Den Hartog over deze zaken spraken kwamen wij wel tot de conclusie, dat de problemen rond dit alles groot zijn. Interessant was zijn mededeling, dat in andere landen de melkprijs voor het publiek aanmerkelijk hoger is dan in ons land. Bovendien levert de Nederlandse boer, met de Deense veehouder de melk nog tegen de laagste kostprijzen, zodat de zaak nu ook weer niet zo somber is als ze dikwijls wordt voorgesteld.

Het is uitermate moeilijk een welvaartsbeleid te voeren, die recht doet aan de behoeften van alle groepen en rekening houdt met alle noodzakelijkheden. Het resultaat is meestal wel, dat er ergens slagen vallen en wanneer dit het geval is met betrekking tot de verhoogde melkprijs, dan vergete men vooral niet, dat ook de veehouder één van die mensen is, die een slag te incasseren kreeg.

Duurdere melk betekent zeker niet een vetpot voor de veehouder. Mogelijk is ons hele systeem van productie en distributie te duur, want wanneer de heer Den Hartog ons vertelt, dat de boer voor melk met een vetgehalte van 2½ - die wij dus te drinken krijgen - slechts plm. 15 cent de liter zou ontvangen, dan ziet men daar direct nog een verschil van 14 cent in, welk bedrag dus nodig zou zijn voor vervoer, verwerking, de slijter, enz.

Uit dit alles blijkt wel, dat de melk en de prijs die men er voor krijgt en betaalt geen eenvoudige zaak is. En nu spreken wij nog niet eens over het zuivelfonds en alles wat daarmee annex is.

Hoofdzaak van ons gesprek met de heer Den Hartog was nu eens te horen of de boer in dezen in zijn vuistje kan lachen. Het zal u na het voorgaande duidelijk zijn, dat dit zeker niet het geval is en wij hopen, dat de consument meer begrip zal tonen voor de positie van de boer en genezen zal zijn van de eventuele gedachte, dat de boer profiteert van de drie centen die de consument meer betaalt, want nu weet u immers, dat ook de boer nog niet aan zijn trek is.

Leeuwarder Courant 1955-03-11

Een dreigend conflict bij „Ommelanden” bezworen

De losse leveranciers willen nabetaling uit *zuivelfonds*

(van onze correspondent)

Een dreigend conflict bij de coöperatieve melkproductenfabriek „*De Ommelanden*” te Groningen⁵² is na urenlange debatten en felle discussies bezworen. Niet eerder echter dan nadat de leveranciers de toezegging hadden van directie en bestuur van „*De Ommelanden*”, dat de nabetalingen uit het zgn. „zuivelpotje”, restitutiegelden van het **Zuivelfonds**, zo spoedig mogelijk zullen geschieden. Over de periode, waarin de uitbetalingen zijn opgeschort, zal rente worden betaald.

De heffing op de melk bedroeg tien cent per procent vet per honderd kilogram. Ongeveer het dubbele is terugbetaald, waarbij inbegrepen de heffing op de consumptiemelk. Het *zuivelfonds* betaalt de overgeschoten gelden eventueel terug aan de contribuanten, de fabrieken dus. Juridisch gesproken zijn deze contribuanten bevoegd met het geld te doen, wat zij willen. Sommige fabrieken betalen het uit aan de leveranciers, andere voegen het bij hun reserves en weer anderen investeren het in gebouwen of machines.

„*De Ommelanden*” had besloten, de teruggestorte gelden uit het *Zuivelfonds* niet uit te keren aan de leveranciers. De losse leveranciers kwamen hiertegen in verzet en belegden een protestvergadering. Deze vergadering werd bijgewoond door 400 losse leveranciers en duurde vijf uur.

Aanvankelijk was het bestuur van de Ommelanden ook aanwezig. Nadat de persvertegenwoordigers uit de zaal waren gestuurd ontstond direct al strijd over het probleem, bij wie de leiding van de vergadering berustte. Het Ommelanden-bestuur wilde een stem in het kapittel hebben en de leveranciers, die de bijeenkomst belegd hadden, wilden enkel de bestuursleden als gast dulden. De afloop van deze „strijd” laat zich gemakkelijk raden, toen op een gegeven

⁵² Zie meer over de langdurige staking, in 1953, bij de Groninger zuivelfabriek *de Ommelanden* op de site!

ogenblik de bestuursleden van de Ommelanden de zaal verlieten en naar de fabriek terugkeerden.

Naar wij vernamen, volgden daarna felle discussies. De losse leveranciers wilden het geld uit het „zuivelpotje” incasseren. Ze dreigden met staking van leveranties. Daartegenover stelde „De Ommelanden”, dat deze gelden in het bedrijf worden geïnvesteerd en dat rente van deze gelden betaald zal worden.

Na twee uren van debat werd de vergadering geschorst. Daarop verscheen de directeur de heer F. de Boer ter vergadering. Hij nam aan de besprekingen, die nog steeds een besloten karakter hadden, deel.

Na afloop van de vergadering deelde de voorzitter van de bijeenkomst, de heer J. Brouwer uit Hoogkerk mee, dat overeenstemming was bereikt en dat een bevredigende oplossing was verkregen. Aan de leveranciers zullen de hun toekomende bedragen over November 1953/'54 zo spoedig mogelijk worden uitgekeerd. Er zal rente worden betaald over de periode, waarin de uitbetaling is opgeschort.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1955-04-28

Garantietoeslag voor melkveehouders.

Sedert 1945 heeft de regering jaarlijks als onderdeel van het prijsbeleid in de landbouw voor de veehouders afgeleverde melk een *garantieprijs* vastgesteld. De garantie houdt in dat de gemiddelde opbrengst van alle melk niet beneden een bepaald minimum zal dalen. Voor het melkprijsjaar 1953-1954 was de gemiddelde garantieprijs voor de veehouders vastgesteld op f 21,46 per 100 kilogram melk met 3,7 procent vet. Berekeningen hebben - aldus deelt het ministerie van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* mee - uitgemaakt, dat de gemiddelde netto opbrengst van alle melk gedurende dat melk-prijsjaar voor het eerst sedert de instelling van het garantieprijsstelsel beneden de garantieprijs heeft gelegen.

De overheid zal het verschil tussen de vastgestelde garantieprijs en de berekende netto-opbrengst uit het *Landbouwegalisatiefonds* bij passen. Hiermee is een bedrag van zes en een half miljoen gulden gemoeid. Krachtens een in de Nederlandse Staatscourant van 25 April 1955 gepubliceerde beschikking van de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening*, zal ter doorbetaling aan de veehouders van wie melk is betrokken, aan de zuivelfabrieken en standaardisatie-bedrijven een bedrag van f 0,037 per procent vet per 100 kilogram melk of room worden uitgekeerd.

Provinciale Zeeuwse Courant, 11/05/1955; p.

Uit jr.-verslag CZ Walcheren 1954 /'55

..... het jaarverslag blijkt verder, dat de gemiddelde melkprijs f 24,10 per 100 kg bedroeg. Dit betekent een gemiddelde prijs van 6,37 cent per % vet per kg melk. De opbrengst der diverse producten bedroeg f 4.025.028,62. De heffingen en toeslagen van het Bedrijfsschap voor Zuivel beliepen in totaal f 1.063.070,08.

De garantieprijs van 21,46 cent per kg melk met 3,70 % vet voor het melkjaar 1953—1954, die over het gehele land gemiddeld niet werd behaald, kon bij dit bedrijf ruimschoots worden uitbetaald. De fabriek stortte in het Zuivelfonds V f 106.030,70. Terugontvangen werd in 1954 f 172.025,20, terwijl nog een restitutie van f 31.017,42 zal geschieden.

FAO: Melkpoeder naar achtergebleven gebieden

Kwestie landbouwoverschotten vraagt spoedige oplossing

(Van een landbouwmedewerker)

Op de vergadering van de FAO, de *wereldlandbouw en voedselorganisatie van de Verenigde Naties*, die in Rome is beëindigd, is een besluit genomen, dat een belangrijke stap betekent naar de oplossing van het probleem de enorme landbouwoverschotten, die zich in Noord-Amerika en gedeeltelijk ook in Europa hebben opgestapeld. Het vraagstuk is niet nieuw; twee jaar geleden reeds stelde de FAO een speciale commissie in, met de opdracht voorstellen te doen om het dreigende marktbederf tengevolge van de toenemende overproductie te keren. Tot voor kort heeft deze commissie niet veel anders kunnen doen dan de FAO nauwkeurig inlichten over de pogingen van de regeringen om individueel tot afzet van hun surplus-producties te komen.

Mogelijkheden voor Nederland

Maar deze keer dan is er een project uit de bus gekomen, dat de FAO eensklaps van registrerend-documenterend orgaan tot het peil van constructieve actie heeft opgetrokken, dat ook voor Nederland perspectieven biedt. Met alle waardering voor het statistische werk, dat deze organisatie tot nu toe heeft verricht, werd het hoog tijd, dat deze stap werd ondernomen. Alleen al in de Verenigde Staten bedraagt de waarde van de agrarische overschotten ruim 9.4 milliard dollar en hoewel dit land er zorgvuldig voor heeft gewaakt, deze overschotten tegen dumpingprijzen af te zetten, was hun aanwezigheid op zichzelf al voldoende om een dalend prijsverloop op de wereldmarkt te bewerkstelligen. Voor de Nederlandse zuivelexport ondervindt hiervan de nadelen, die in een gestage daling van de prijzen voor boter, kaas en condensmelk in het buitenland tot uitdrukking komen.

Helpende hand

Het besluit van de FAO heeft betrekking op de afzet van magere melkpoeder, een **residu-product van de boterbereiding**,⁵³ waarvoor in de zuivelproducerende landen steeds moeilijker een bestemming kan worden gevonden. De overschotten hiervan lopen in de tienduizenden tonnen. Men tracht deze weliswaar te verminderen door het eiwitrijke melkpoeder in de gemengde veevoeders te verwerken, maar dit is alleen maar met subsidies mogelijk, omdat het melkpoeder anders de concurrentie met vismeel en diermeel niet kan doorstaan. Aan de andere kant is echter gebleken, dat mager melkpoeder door toevoeging van vet en water tot melk kan worden gemaakt, waarvan de kwaliteit evenals de smaak die van de gestandaardiseerde natuurmelk ten volle evenaart.

Het is deze verwerkingsmogelijkheid, die de FAO op de idee heeft gebracht de melkpoeder-surplusen een nuttige en economische volkomen verantwoorde bestemming te geven. In de minder ontwikkelde gebieden, zoals India, Pakistan, Afrika, enz., bestaat een ernstige onderconsumptie van eiwit, omdat de voeding in deze landen uitsluitend op koolhydraten berust.

De melkproductie in deze gebieden is volstrekt ontoereikend om in het eiwit-tekort te voorzien. Daarom zo meent de FAO, is er niets vanzelfsprekender dan dat de melkpoeder-overschotten in het Westen naar deze gebieden worden overgeheveld.

⁵³ Eigenlijk waren boter en magere melkpoeder beiden dé probleemproducten, waar geen markt voor was! (ZHN.)

Nu te het natuurlijk zo, dat men er met het beschikbaarstellen van dit melkpoeder alleen nog niet komt; er moet ook nog melk van gemaakt worden. Maar de landen met poederoverschotten, die rond de conferentietafel zaten, waren zodanig geporteerd voor dit project, dat zij zich ook bereid toonden de achtergebleven gebieden voor de verwerking van magere melkpoeder de helpende hand toe te steken. Vooral Australië en Nieuw-Zeeland gaven het project alle mogelijke steun. Zij - en ook andere landen, waaronder Nederland – verklaarden, dat zij ze nodig de financiering van de bouw van herleidingsinstallaties in de desbetreffende landen wilden mogelijk maken, zodat het probleem van de productie van melk xxxxx

(niet leesbaar stukje)

xxxxx de natuurmilk, maar dat is dan juist een van de waarborgen, dat dit product voor massale consumptie in aanmerking komt.

Voordelen voor ons land

De vraag, of de Nederlandse zuivelindustrie van dit project voordelen zal hebben, moet ook nog worden beantwoord, al staat natuurlijk voorop, dat de ontwikkeling van de achtergebleven gebieden uitgangspunt en doel moet blijven. Niettemin kan worden gezegd, dat het project onmiskenbaar economische voordelen voor ons land heeft. De jaarlijkse productie van mager melkpoeder bedraagt in ons land ca. 34.000 ton. Hiervan wordt bij het In- en Verkoopbureau voor Zuivel (I.V.Z.), rond 25.000 ton ingeleverd, omdat de industrie niet weet, welke bestemming het dit product moet geven. Het restant wordt tot een hoeveelheid van ongeveer 700 ton uitgevoerd, grotendeels naar België, West-Duitsland en Frans Marokko.

Al met al draagt mager melkpoeder ook in ons land alle kenmerken van een voerschotsproduct zij het dan, dat het I.V.Z. hiervoor een bestemming weet te vinden in de veevoedersector. Het poeder wordt voor dit doel gedensureerd en tegen lagere prijzen dan de inleveringsprijzen aan de veevoederfabrikanten - merkwaardigerwijze uitsluitend de coöperatieve mengvoederindustrie - verkocht. Een klein gedeelte - enkele honderden tonnen - gaat jaarlijks naar de standaardisatiebedrijven in het Westen van ons land, die dit bestemmen voor de aanmaak van aanvullingsmelk, een bewijs overigens, dat men in ons land het kunstje van melkbereiding uit mager melkpoeder ook verstaat. Men weet dus het overschot in ons land wel weg te werken, maar zeker niet op een manier, die noodzakelijk is. Bovendien kost het ruimen van dit product het I.V.Z. handen vol geld en daarmee is de behoefte aan een economische bestemming al voldoende aangegeven.

Pro en contra

Desondanks doet zich het eigenaardige feit voor, dat het *Bedrijfschap voor Zuivel*, en met name de melkpoedercommissie, niet onverdeeld geestdriftig is over het magere melkpoederproject van de FAO. Naar ons ter ore is gekomen, vreest men dat de prijs, die ons land voor het magere melkpoeder in de minder ontwikkelde gebieden zal kunnen maken, niet bijster zal meevallen. Bovendien zouden wij dan nog ons aandeel moeten leveren in de financiering van een of meer herleidingsfabrieken in de minder ontwikkelde gebieden en dat drukt de winstmarge vanzelfsprekend ook.

Tenslotte gaan er in de consumptiemelk-industrie in West-Nederland steeds meer stemmen op om de magere melkpoeder in de toekomst meer voor de verwerking tot melk te gaan gebruiken, opdat men op die manier loskomt van de wisselvallige leveranties van aanvullingsmelk uit het Noorden en het oosten welke melk steeds tegen de hoogste zuivelwaarde moet worden gekocht.

Tegenover deze meningen staat het standpunt van het ministerie van Landbouw, dat neerkomt op een snelle aanpak van het FAO-project. Volgens het ministerie staat het allesbehalve vast, dat de prijs voor het magere melkpoeder in de toekomst op hetzelfde niveau (blijft.)
(ook hier laatste stukje niet aanwezig)

Leeuwarder Courant 1955-08-27

Zuivelpositie dit jaar beter dan in 1954

Naar de Kon. Ned. Zuivelbond (FNZ) meedeelt, steekt de zuivelpositie in vele opzichten gunstig af bij die van vorig jaar. Dit blijkt uit de opgaven van de voorraden van het In- en verkoopbureau voor zuivelproducten. Op 21 Augustus 1954 beschikte het IVZ over 12.355 ton boter, - dit jaar op 20 Augustus over 8.915 ton - mager verstuivingspoeder resp. 14.864 ton en 9.765 ton, mager walsenpoeder resp. 5.034 ton en 3.050 ton. Er is dit jaar minder ingeleverd en wat de boter betreft, vlotter weer verkocht dan vorig jaar. Tegelijk zijn de kaasprijzen belangrijk beter. Een jaar geleden noteerde de volvette Goudse kaas te Leeuwarden f 1.88-1.89, thans f 2.13- 2.15, Edammers vorig jaar f 1.671.68 thans f 1.93-1.94. Ook 't volle melkpoeder wordt behoorlijk verkocht met prijzen van f 1.90 per kg walsenpoeder en f 1.92 voor verstuivingspoeder.

De enige ongunstige factor is dat de boter, die in Engeland wordt verkocht, moet worden gesubsidieerd met een bedrag, dat zojuist verhoogd is tot 45 cent per kg. Dit is het gevolg van de wijze, waarop de Britse regering haar voornaamste boterleveranciers, Nieuw-Zeeland, Australië en Denemarken, tegen elkander uitspeelt.

Het is op dit moment moeilijk een beeld te krijgen van de vooruitzichten van de zuivelmarkt. In de zomermaanden is de productie in West-Europa behoorlijk geweest bij een vlot verlopen de hooiwinning. De vooruitzichten voor de winter zijn, wat het ruwvoeder betreft, dan ook veel beter dan vorig jaar. Daar tegenover staat, dat de arbeidsschaarste hier en daar dwingt tot extensivering van het landbouwbedrijf, waarbij minder koeien worden gemolken. Voorts heeft Denemarken de laatste tijd last van droogte. Deze factoren beperken de productie. Daarentegen is de vraag naar zuivelproducten gunstig, dank zij de hoogconjunctuur in de industrie.

Leeuwarder Courant 1955-10-08

Nederland blijft 's-werelds grootste zuivelexporteur

Amerika baant zich weg op zuivelmarkt

Dank zij de grote uitvoer van gecondenseerde melk is Nederland ook in 1954 's-werelds grootste zuivelexporteur gebleven, zo blijkt uit het jaarlijkse landbouwkundige rapport van de FAO.

In totaal heeft Nederland in 1954 een zuiveluitvoer bereikt van 389.000 ton, tegen 378.000 ton in het voorgaande jaar. Op de tweede plaats komt Nieuw-Zeeland - dank zij een grote uitvoer van boter en kaas - met een totale zuiveluitvoer van 275.000 ton, ofwel 53.000 ton minder dan in 1953. Denemarken bezet de derde plaats met een uitvoer van 242.000 ton, hetgeen 8.000 ton minder is dan in het voorgaande jaar. De Verenigde Staten verhoogden de zuiveluit-

voer met 24.000 ton tot in totaal 154.000 ton, terwijl Australië de vijfde plaats bezet met een uitvoer van 117.000 ton, hetgeen 9.000 ton minder is dan in 1953, sedert 1952 zijn de zuivel-exporten van Nederland en de Verenigde Staten geleidelijk gestegen, terwijl die van Australië en Nieuw-Zeeland geleidelijk achteruit gingen.

De Nederlandse boteruitvoer liep in 1954 met 1.000 ton terug tot 52.000 ton. De Deense boterexporteurs liepen opnieuw iets in op het verlies van 1952 en bereikten tevens met een totale boteruitvoer van 141.000 ton weer de eerste plaats op de wereldranglijst. Daarentegen gaf Nieuw-Zeeland opnieuw een sterke inzinking te zien van 161.000 tot 135.000 ton (tegen 186.000 ton in 1952).

De Nederlandse kaasuitvoer gaf in 1954 een verdere stijging te zien tot 92.000 ton tegen 86.000 ton in het voorgaande jaar en 78.000 tpn in 1952. De vooroorlogse kaasuitvoer van Nederland bedroeg ongeveer 60.000 ton per jaar. De kaasuitvoer uit Nieuw-Zeeland liep terug van 103.000 tot 94.000 ton, zodat de Nederlandse kaasexport slechts 2.000 ton bij die van Nieuw-Zeeland ten achter bleef. De Deense kaasexport liep iets terug tot 59.000 ton.

De Nederlandse uitvoer van gecondenseerde melk bleef zich bewegen op het hoge peil van 1953 en kwam daar met 209.000 ton zelfs nog iets boven uit. Nederland nam in 1954 ongeveer drie vijfden van de totale werelduitvoer van gecondenseerde melk voor zijn rekening. Daarna volgden de Verenigde Staten met 80.000 ton, Denemarken met 30.000 ton en Australië met 20.000 ton. In al deze landen liep de uitvoer van gecondenseerde melk aanzienlijk terug.

De Nederlandse uitvoer van melkpoeder vertoonde in 1954 weer een lichte stijging tot 36.000 ton. Dit is ruim twee maal zoveel als het vooroorlogse gemiddelde. De Verenigde Staten zagen hun uitvoer van melkpoeder toenemen van 58.000 tot 90.000 ton, terwijl de uitvoer van Nieuw-Zeeland opnieuw een daling vertoonde van 53.000 tot 40.000 ton. De exporten van Australië en Denemarken bleven nagenoeg gelijk aan die van het voorgaande jaar.

Voor stemmen alleen PvdA en KVP.

Tweede Kamer keurt instelling *productschap voor zuivel* goed

Minister De Bruyn won op bijna alle fronten

[Zie Bijlage -14](#)

(Van onze parlementaire redacteur).

De Tweede kamer heeft Woensdag met 40 tegen 25 stemmen het wetsontwerp tot instelling van het *productschap voor zuivel* goedgekeurd. Vóór stemden alleen de P.v.d.A. en de K.V.P. Tegen stemden de C.H., V.V.D., A.R., K.N.P. en C.P.N. (de S.G.P.-fractie was niet aanwezig.) Bij de verdediging van zijn wetsontwerp achtte minister De Bruijn het wenselijk, dat aan de georganiseerde consumenten een bescheiden plaats in de organisatie van de producenten gegeven wordt, omdat dit er toe bijdraagt het wantrouwen de kop in te drukken. Er zijn bij het tegenwoordige *bedrijfschap voor zuivel*, dat opgeheven zal worden, ruim 400 personen werkzaam, die zullen worden overgeheveld naar het productschap.

Aan de heer Groen van de KVP antwoordde de minister, dat het productschap voor pootaard-appelen niet dwingend wordt ingesteld, omdat op dit terrein te groot verschil van mening bestaat tussen de ondernemers onderling. Dit verschil loopt over het aantal zetels in het bestuur voor de coöperatieve handel. Van verschillende kanten was uit de Kamer betoogd, dat de kwaliteitscontrole niet tot de taak van het productschap behoort. De minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening, de heer Mansholt, die de beantwoording van de over de bevoegdheden van 't productschap gemaakte opmerkingen voor zijn rekening nam, vestigde er de aandacht op, dat de opvatting van een groot deel van de Kamer afwijkt van wat men bij andere productschappen wel tot de bevoegdheid rekent. Hij vond, dat men dus wel zeer klemmende redenen zal moeten hebben om voor het *productschap voor zuivel* een uitzondering te maken.

Die uitzondering is geregeld in het bestaan van een aantal privaatrechtelijke organen, die al een groot aantal jaren de kwaliteitscontrole op een uitnemende wijze hebben beoefend. Minister Mansholt had waardering voor de arbeid van deze instellingen en hij vertrouwde er op, dat zij ook in de toekomst hun taak perfect zullen vervullen, maar het uitspreken dat het productschap voor zuivel zich niet met de kwaliteitscontrole zal mogen inlaten, zoals een amendement Den Hartog (VVD) beoogde, zou deze taak bij uitsluiting aan de privaatrechtelijke organen opdragen en dit achtte de bewindsman een uitholling van de PBO.

Tot verrassing van de Kamer deelde de heer Mansholt bovendien mee, dat als het amendement zou worden aangenomen, niets de overheid zou kunnen weerhouden deze taak toch in medebewind aan het productschap op te dragen. Inderdaad steunt deze opvatting op een van de bepalingen van de wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties.

De heer Ruiter (CH) trok bij de replieken zijn amendement, dat dispariteit in het bestuur bedoelde in te voeren, in.

Het amendement van de heer Den Hartog (VVD), dat wilde voorschrijven, dat het productschap geen taak heeft op het gebied van de kwaliteitscontrole, verwierp de Kamer met 50 tegen 13 stemmen. Vóór het amendement stemden VVD, CPN, KNP en de SGP en de heer De Ruiter van de CHU. De enige veer, die minister De Bruijn moest laten, betrof de intrekking van het artikel, dat een vertegenwoordiging van het consumentenbelang in de adviescommissie voorschreef. Het was duidelijk, dat nagenoeg de gehele Kamer tegen het desbetreffende artikel was. De P. v.d. A. was er voor, doch dr. ir. A. Vondeling van deze partij, die verwerping

zag aankomen, suggereerde tot intrekking ervan. De bewindsman ging hiertoe inderdaad over, doch deelde tevens mee, dat hij de zaak nog eens voor advies aan de *Sociaal Economische Raad* zou voorleggen. Hij behield zich het recht voor, later eventueel met het voorstel om de bepaling toch in te voeren, te komen. De Kamer nam het wetsontwerp tenslotte aan.

Zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming nam de Kamer het wetsontwerp aan tot opheffing van het *hoofdbedrijfsschap voor zuivel, margarine, vetten oliën* en het *bedrijfsschap voor zuivel*.

Botergebruik in enkele Europese landen / per hfd. der bevolking in kg.
Bron LC. 1955-11-17

Land	vóór WO-II	1950	1951	1952
Frankrijk	5.4	6.1	6.6	6.7
België	8.7	1-8	11.4	11.0
Nederland	6.0	2.7	2.8	2.9
W.-Duitsland	8.5	5.4	6.1	6.7
Engeland	11.2	7.7	5.9	6.2
Denemarken	8.8	4.8	8.4	8.7
Zweden	11.1	13.6	11.8	11.4

Leeuwarder Courant, 1955-11-12

Directeur *Frico* en *Condens* zegt:

Gunstige vooruitzichten voor afzet van zuivelproducten

De vooruitzichten van de consumptie van verschillende zuivelproducten kan ik niet anders dan optimistisch bezien, zo zei ir J. B. Ritzema van Ikema op de ledenvergadering van de afdeling Het Bildt van de *Friesche Mij van Landbouw*. Maar een groot vraagteken zette de directeur van ***Frico*** en ***Condens*** achter de steeds stijgende kostprijzen van de melk in ons land. In het buitenland is die stijging er ook, doch daar gaat ze minder snel dan hier.

Kostprijs een vraagteken

In de toekomst hoeft men niet te rekenen met een snelle stijging van de melkproductie in de wereld. Wel wijzigen zich de verhoudingen in verschillende landen, maar er zijn in het algemeen geen belangrijke factoren, die de productie beïnvloeden. Wel moet rekening worden gehouden met een langzame en geleidelijke verbetering van de veestapel in West-Europa.

De zuiveloverschotten van Amerika, die lange tijd als een zwaard van Damocles boven de markt hebben gehangen, zijn tot een omvang teruggebracht, waarover wij ons geen al te grote zorgen meer hoeven te maken. Op de lange duur zal de Amerikaanse zuivelproductie lijden onder het arbeidsvraagstuk, dat in Amerika steeds nijpender zal worden.

In de voedingsgewoonten van de mens treden wijzigingen op ten gunste van de eiwitvoedingsstoffen (melk, kaas, eieren en vlees) en dit geschiedt onder invloed mede van medische adviezen, doch vooral door de geleidelijk beter wordende economische omstandigheden in onderscheidene landen. Er is een overgang van zetmeel naar eiwit in de voeding. Vooral Amerika

geeft hier de toon aan. Gebleken is, dat andere landen na kortere of langere tijd de ontwikkeling in dit land volgen. Bij de planning op de Frico en de Condens kijkt men daarom altijd met één oog naar de ontwikkeling in Amerika. De verandering in de voedingsgewoonten hebben voor de Nederlandse veehouder een grote betekenis, want er is een basis voor zijn producten geschapen, die eerder doet denken aan uitbreiding dan aan inkrimping van de productie. Ir Ritzema had dan ook een vrij groot vertrouwen in de afzet van zuivelproducten op de lange termijn.

Hij meende hiervoor te meer reden te hebben, omdat hij de huidige conjunctuur niet als zwak zag, zoals dat wel het geval was in de jaren voor 1930. In ons land zijn allerlei waarborgen, die een snelle en desastreuze ineenstorting, zoals in 1930, verhinderen. In andere landen is dit ook het geval.

Kostprijs

Maar is het mogelijk, dat de Nederlandse boer zijn producten ook steeds zal kunnen afzetten? De stijging van de kostprijs van de melk noopte ir. Ritzema hier een groot vraagteken neer te zetten. Met schrik en beklemming had hij vorig jaar vernomen dat de kostprijs met drie centen omhoog was gegaan. Iedere loonsverhoging heeft een kostprijsverhogende werking en de boer kan daar niets aan doen. Deze kostprijzen zijn het onzekere punt.

Drinkmelk belangrijk

Vervolgens besprak ir Rinzema verschillende producten afzonderlijk. Een derde van de fabriekmatig verwerkte melk wordt als consumptiemelk gebruikt. Deze binnenlandse afzet moet men niet verwaarlozen, omdat afzet in eigen land niet gehinderd wordt door allerlei bepalingen. De boeren hebben er zelfs enige invloed op de prijs, terwijl er geen concurrentie van andere landen is. De drinkmelk heeft daardoor een unieke positie. Bovendien is vergroting van het verbruik nog mogelijk. Toen echter dit voorjaar het publiek onvoorbereid voor een prijsverhoging werd gesteld, reageerde het met een geringer verbruik, dat aanvankelijk op vier procent gesteld kon worden, doch dat nu nog twee tot drie procent is.

Veel kaas

De kaas is vooral voor Friesland van belang, omdat het 35 tot 40 procent van de Nederlandse kaasproductie levert. Van alle in Nederland bij de fabrieken aangevoerde melk wordt een derde voor de kaasproductie gebruikt. Van de Nederlandse kaasproductie wordt iets minder dan de helft in eigen land geconsumeerd. Voor deze belangrijke binnenlandse afzet geldt hetzelfde als voor de drinkmelk.

Van de tachtig duizend ton kaas, die Nederland naar het buitenland stuurt, gaat 35.000 ton naar West-Duitsland, 20.000 ton naar België en 15.000 ton naar Engeland. De rest gaat naar zeventig andere landen. De meeste kaas blijft dus dicht bij huis, vooral onder invloed van de snelle stijging van de welvaart in West-Duitsland. Concurrentie is er op de Duitse markt van de Denen, die echter niet aan onze kwaliteit toe komen, evenmin als trouwens de Duitsers. In België komt een industrie van smeerkaas op onder invloed van een ook elders voorkomende smaakvervlakking en door een grote reclame, zodat er een afnemende tendens is in het gebruik van kaas.

De **gecondenseerde melk** is een eigenaardig product, waarmee we eigenlijk op een vulkaan leven. Wij moeten er rekening mee houden, dat het een vervangingsproduct is in landen, waar geen verse melk is. In de tropische landen is het vooral in gebruik als babyvoeding en als lekkernij komt het daar voor in de grote steden. Daar er in de tropische gebieden bepaalde aan-

wijzingen zijn, dat de levensstandaard er vooruit gaat, liggen er nog grote mogelijkheden voor de condens.

Boter beter

Ten aanzien van de boter was ir Ritzema minder optimistisch gestemd, doch toch ook niet zo pessimistisch als men enige jaren geleden wel was. In Nederland neemt het botergebruik geleidelijk weer toe. Er is echter een ontwikkeling gaande, die niet alleen een gevaar is voor de boter, doch voor het botervet in al onze volle-melksproducten. Zoals het reeds mogelijk is gebleken om plantenvet in margarine te verwerken, zo wordt er op het ogenblik ook reeds in Mexico plantenvet met magere melkpoeder verwerkt tot drinkmelk.

Op de Engelse markt heeft de Nederlandse boter weer een goede plaats verworven en voor de Nederlandse boter wordt op het ogenblik een prijs gemaakt, die constant boven de Deense ligt.

Leeuwarder Courant, 1955-11-12

LEI's Dijkstra bijt van zich af

Door melkgrenzen ons land geen economische unie meer

Critiek op opdracht aan het LEI

Ir. H. Dijkstra heeft voor de bond van oud-leerlingen van de rijkslandbouwwinterschool te Leeuwarden een inleiding gebonden over het *Landbouw Economisch Instituut* en over **de kostprijsberekening van de melk**. Het LEI is indertijd door het *Kon. Ned. Landbouw-Comité* opgericht en later kwam er een bestuur, waarin ook de andere standsorganisaties en de regering vertegenwoordigd waren en nu nog zijn. Het LEI stelt als neutraal orgaan tussen boeren en regering o.a. kostprijzen vast, zoals die in de boekhoudingen van de boeren gevonden worden. Deze cijfers worden objectief vastgesteld en het LEI kan er niet toe of af doen. Ir. Dijkstra vond het daarom gevaarlijk, dat de boeren kritiek oefenen op het LEI, omdat dit wel eens een averechts gevolg kon hebben.

Zwart loon er bij

Voor de kostprijsberekening van de melk wordt het loon berekend, dat de boer aan zijn arbeiders heeft uitbetaald, of dit nu wit of zwart is, zo deelde ir. Dijkstra mee teneinde anders luidende meningen te ontzenuwen. Ook voor de akkerbouwprijzen wordt nu het werkelijk betaalde loon in de kostprijs verwerkt. Als het LEI dit niet deed zou het bijvoorbeeld ook correcties moeten toepassen op de tarieven van de loonbedrijven, waardoor het geheel zou vastlopen. Bovendien kan niemand het meer uitrekenen. De opdracht, die het LEI indertijd had om alleen de cao-lonen in rekening te brengen was voor ons niet meer uit te voeren. De regering komt er echter wat mee te zitten in verband met haar garanties.

Afschrijving deugt niet

Een ander punt is, dat het LEI de kostprijzen moet berekenen op pachtbasis, hoewel de afschrijving van de gebouwen niet meer uit de pacht betaald kan worden. Voor de eigenaarsbedrijven liggen de door het LEI berekende kostprijzen dus te hoog.

Bij het berekenen van de te verwachten kostprijzen gaat het LEI wel uit van normale omstandigheden, waartoe verschillende factoren genormaliseerd worden. Over een reeks van jaren heeft het LEI een gemiddelde kostprijs van de melk bij voorcalculatie berekend op 18,20, ter-

wijl achteraf bleek, dat de kostprijs 18,60 ct per kg was geweest in de weidegebieden, hetgeen ir. Dijkstra een bevredigend resultaat noemde.

De grote verschillen in kostprijs van de melk in de verschillende streken stellen de regering voor een onuitvoerbare taak in haar politiek een redelijke beloning te geven voor een redelijke prestatie. Het heeft in ieder geval al tot gevolg, dat Nederland niet meer een economische unie zal zijn, waar het in de loop der eeuwen naar toe gegroeid is. Er zullen immers straks grenzen door ons land lopen, waarover geen melk meer vervoerd mag worden, omdat er aan beide zijden van die grens voor de boeren verschillende melkprijzen worden uitbetaald. Een garantieprijs zou echter betekenen, dat boeren met lage kostprijzen een onredelijke beloning voor een redelijke prestatie zouden krijgen.

In het verdere deel van zijn toespraak merkte ir. Dijkstra nog op, dat het er volgens het huidige systeem van moet komen, dat voor ieder gebied een garantieprijs wordt vastgesteld op grond van de kostprijs in dat gebied.

Het verschil in kostprijs is slechts voor een deel te verklaren door verschil in niveau van bedrijfsvoering. Zo is gevonden, dat in Overijssel de kostprijs van de melk een cent lager zou kunnen zijn bij een efficiënte productie, maar als die cent van de kostprijs wordt afgetrokken, dan is deze nog altijd 25 cent.

Pachtspreiding

De verschillen worden voor het grootste deel gevonden in een te geringe spreiding van de pachten. Als de pacht op het kleigebied met 115 gulden per hectare zou worden verhoogd, dan zouden de kostprijzen van het veen en de klei even hoog komen te liggen. Door dr A. Vondeling wordt dan ook al geruime tijd de idee van een bodemegalisatiefonds gepropageerd, dat door heffingen op de klei de kostprijzen gelijk zou kunnen maken. Dit is echter een kwestie, die in het politieke vlak ligt.

Bij de berekening van de kostprijs voor een bedrijf van twintig hectare wordt er van uitgegaan, dat de vervangingswaarde van de gebouwen dertig duizend gulden is. Dit is te laag, want in werkelijkheid kost het bouwen van een boerderij op twintig hectare zestig duizend gulden. Er wordt maar verondersteld, dat de eigenaar bij het bouwen van een boerderij een deel van de bouwkosten direct maar afschrijft zonder dat er iets tegenover staat. Als echter de volledige vervangingswaarde in acht zou worden genomen in de pachtnormen van de grondkamer voor gebouwen, dan zouden deze normen verdriedubbeld moeten worden. De kostprijs van de melk zou daardoor met twee, tot drie cent stijgen. Dat de kwostprijsberekening zo wordt opgezet berust op een afspraak tussen de landbouworganisaties en de overheid. Onder-tussen liggen wij met onze kostprijzen nog ver beneden het buitenland.

TABEL-02: Nederland. Boterproductie - Verbruik – Uitvoer – 1901 – 1968 [◀tabel-lijst](#)

Jaar	Productie Mln. kg.	Verbruik Mln. kg.	Uitvoer Mln. kg.	Opslag koelhuis	Bedrag mln. Gld.	Prijs f/ kg	Engeland Mln. kg.	Duitsland Mln. kg.	Luxemburg Mln. kg.	Frankrijk Mln. kg.
1901	55.7	37.0	19.9		22.1	1.10	12.0	4.4		2.3
04	53.8	35.1	21.2		23.6	1.14	8.6	8.6		2.8
07	61.2	36.3	26.5		29.4	1.12	7.5	12.7		5.1
10	64.6	37.1	29.6		32.9	1.10	7.5	15.2		5.7
13	69.6	38.8	33.4		37.1	1.12	7.1	17.1		7.6
16	74.3	45.8	33.3		36.2	1.13	2.0	28.3		0.6
17	63.1	45.9	22.1		53.9	2.46	3.8	16.0	1.6	0.5
18	45.7	46.4	2.4		7.2	3.50	0.5	1.5	0.08	0.1
19	51.0	40.0	12.3		45.4	3.75	0.1	5.9	3.7	1.7
20	57.0	38.7	18.6		56.8	3.17	5.5	3.6	3.9	2.7
21	60.0	43.6	18.2		48.7	2.72	2.9	1.0	6.1	6.6
22	62.8	46.4	20.8		44.1	2.10	3.6	0.01	9.1	6.9
23	69.4	48.6	20.5		41.3	1.86	8.5	0.9	6.4	3.1
24	73.3	43.5	30.3		69.9	2.26	4.2	20.7	3.4	0.6
25	75.0	41.6	35.9		82.1	2.28	3.5	28.4	0.2	0.2
26	83.3	43.6	41.0		80.1	1.95	7.0	30.4	1.3	0.2
27	85.1	43.6	43.2		85.8	2.00	7.8	31.9	0.5	1.0
28	85.3	45.0	42.4		88.0	1.96	6.2	33.8	0.4	0.5
29	86.7	45.8	42.6		86.3	2.00	5.8	32.5	2.7	0.5
30	87.2	51.3	37.7		63.4	1.66	4.1	28.3	3.9	0.5
31	84.8	59.1	29.7		41.0	1.37	4.3	17.1	4.8	2.5
32	85.2	70.7	18.4		18.0	1.00	2.1	8.9	3.3	3.0
33	85.5	60.6	25.5		18.5	0.73	7.4	11.5	3.6	2.1
34	87.9	57.8	33.5		22.1	0.67	15.7	13.3	2.4	0.9
35	96.2	52.9	42.5		26.2	0.62	23.6	10.7	3.1	0.4
36 ¹⁾	101.3	47.8	55.0		36.5	0.67	37.1	9.6	4.2	0.6
37	100.6	47.2	53.9		44.1	0.82	36.0	12.8	1.3	0.1
38	101.0	47.4	51.9		43.8	0.86	36.8	12.4	0.9	0.02
39	108.5	49.9	56.0		46.2	0.82	41.9	10.8	0.4	0.2
Jaar	Productie Mln. kg.	Verbruik Mln. kg.	Uitvoer Mln. kg.	Opslag koelhuis	Bedrag mln. Gld.	Prijs f/ kg	Engeland Mln. kg.	Duitsland Mln. kg.	Luxemburg Mln. kg.	Frankrijk Mln. kg.
1940	105.8	60.4	41.6		41.0	0.97	8.8	30.2	0.02	0.04
41	100.0	74.5	15.3		30.4	1.98	-	15.3	-	-
42	71.4	71.2	-		-	-	-	-	-	-
43	55.0	50.0	2.0		4.6	2.30	-	2.0	-	-
44	49.1	49.5	-		-	-	-	-	-	-
45	38.6	35.5	-		-	-	-	-	-	-
46 ²⁾	53.9	52.8	0.03		0.1	4.00	-	-	-	-
47	52.6	50.1	0.6 ³⁾		2.5 ³⁾	4.56 ³⁾	-	-	0.0	0.0
48	70.7	49.4	24.1		100.0	4.11	4.0	0.0	10.5	1.9
49	83.9	32.2	53.4		226.2	4.24	16.6	0.0	14.4	11.1
50	93.3	26.3	64.6		257.7	3.99	15.2	19.3	20.1	3.8
51	83.4	28.9	54.0		237.9	4.40	18.2	9.1	20.0	0.6
52	73.2	27.5	49.9		256.9	5.15	19.5	6.0	26.5	2.6
53	83.0	28.7	52.7		233.4	4.43	11.7	2.3	13.5	1.8
54	81.5	32.4	52.0		219.2	4.21	15.2	15.0	7.3	0.5
55	73.5	32.6	44.5		201.3	4.52	11.6	14.3	8.6	3.5
56	76.9	32.2	31.6		138.3	4.38	9.4	6.3	4.9	3.8
57	76.4	41.7	36.2		131.7	3.64	12.6	8.2	5.4	5.4
58	91.3	57.1	44.4		105.7	2.38	29.8	1.2	0.312	3.3
59	80.3	47.3	39.9		177.9	4.46	13.9	10.1	2.6	11.8
60	99.4	54.4	39.3		128.1	3.26	16.8	5.0	0.276	6.0
61	96.6	58.4	31.1		89.5	2.87	16.0	5.8	0.108	0.6
62	101.5	63.1	32.6		97.2	2.98	14.8	8.4	0.148	0.5
63	94.4	67.9	40.7		120	2.95	14.9	5.1	0.854	1.3
64	90	58.0	25.2							
65	103	53.9	35.1							
66	100	50.0	47.8							
67		41.0								
68	118									

¹⁾ Omvat 53 weken. ²⁾ Omvat 54 weken. ³⁾ Excl. scheepsproviand. 4) Voorlopige cijfers. Bron: Zuiveljaarboek 1955 – 1965

Ir. J. B. Ritzema sprak voor *Instituut voor Landbouwcoöperatie* ⁵⁴

Vertrouwen in melktoekomst

Vraag zal sneller stijgen dan zuivelproductie

Voor het *Instituut voor Landbouwcoöperatie* heeft Ir. J. B. Ritzema van Ikema, hoofddirecteur van *Frico* en *Condens*, gisteren in de Coöp. Zuivelbank gesproken over de recente ontwikkeling van de internationale zuivelmarkt. In deze causerie wees hij op enkele ongunstige ontwikkelingen, doch in het algemeen bleek Ir. Ritzema met vertrouwen de toekomst tegemoet te zien: De afzetmogelijkheden nemen sneller toe dan de productie van zuivelproducten.

De toenemende koopkracht en de veranderende voedingsgewoonten in alle beschaaftde landen zijn gunstig voor de agrariërs. In mindere mate ziet men hetzelfde gebeuren in de tropische landen. De toenemende koopkracht komt in de eerste plaats ten goede aan het voedselbudget in een gezin, doch boven een bepaald peil richt het inkomen zich naar andere dingen, nuttige en aangename zaken. De stijging van koopkracht en toenemende aankoop van voedingsmiddelen lopen dus niet evenredig. Na de oorlog is er in de hele wereld ook een verschuiving op te merken in de voedingsgewoonten, namelijk van de zetmeelproducten als aardappelen en granen naar eiwithoudende voeding als melk en kaas en naar groenten. Medische adviezen werken stimulerend in deze richting en de ontwikkeling heeft zijn eindpunt nog niet bereikt.

Minder gevaar voor overschotten

Het Amerikaanse probleem van agrarische overschotten zal zich op den duur zelf wel oplossen, zo meende Ir. Ritzema. Zo geschiedt dit reeds door de verwerking van melkpoedersurplusen in veevoer. Er valt bovendien een langzame daling van de Amerikaanse melkproductie waar te nemen, welke mede als gevolg van de tegenzin in Zondagsarbeid nog wel zal aanhouden. Deze daling zal op den duur wel niet gecompenseerd worden door de toenemende productie per koe. Voorts moet rekening gehouden worden met een groeiende bevolking in Amerika. In tegenstelling met Amerika, waar de regering de overschotten financierde, geschiedde dit in Nederland door boerengeld. Wij wisten onze voorraden steeds te liquideren zonder dat dit onaangename gevolgen had voor concurrenten. De Denen hebben wel eens zuur gekeken, maar lijken op het ogenblik meer geneigd tot overleg in dit soort zaken.

Engelse condens

Een moeilijke kwestie vormt Engeland op het ogenblik, waar de condensfabrikanten de dure boerenmelk goedkoop van de Milkmarketing Board kunnen kopen, hetgeen tot een verscherping van de concurrentiestrijd bij gecondenseerde melk in Singapore heeft geleid. Engeland wil zijn melkproductie handhaven op een peil, dat het gehele jaar de consument van verse drinkmelk kan worden voorzien. Het is voor ons een zeer gevaarlijk element, zei ir. Ritzema.

De snelle stijging van de welvaart in West-Duitsland komt tot uiting in de grotere kaasexport naar dat land, maar het is zeer protectionistisch ingesteld. De stijging van de zuivelproductie zal echter de stijging van de vraag daar niet bij kunnen houden.

⁵⁴ Zelfde strekking als voorgaande – LC-1955-11-12 – alleen nog optimistischer over de zuivel- afzettoekomst (ZHN. later gevonden!)

Melkproductie op zelfde niveau

De melkproductie in Nederland blijft ongeveer op hetzelfde niveau en varieert enigszins met de weersomstandigheden. De zuivelindustrie heeft echter 500.000 ton melk meer ter verwerking gekregen sedert 1950. De oorzaak hiervan is, dat de veehouders steeds minder wei en ondermelk van de fabriek terugkopen. In Friesland is deze ontwikkeling volkomen opgevangen door uitbreiding te geven o.a. aan de productie van melksuiker. Nationaal gezien heeft deze ontwikkeling een vergroting van de kaasproductie gegeven, hetgeen de structuur van de afzet heeft gewijzigd. Het leek allemaal goed te gaan tot voor enige weken een wel wat bangstigende situatie is ontstaan.

Boter: optimisme

De sombere klanken van na de oorlog over de toekomst van de boter zijn op het ogenblik tenminste gewijzigd in matig optimisme. De prijzen van boter en margarine liggen zover uiteen, dat de producten geen invloed meer op elkaar hebben.

Men moet de margarine nu vergeten en zich concentreren op de positieve hoedanigheden van de boter. Toekomst zit vooral in het exporteren van boter in kleinverpakking. Dit is in Engeland goed ingeslagen. Sedert enkele weken is er ook in België een begin mee gemaakt, al vinden de importeurs dat niet prettig. West-Duitsland wil deze boter in kleinverpakking nog niet toelaten, maar ieder jaar wordt het weer geprobeerd.

Kaas: spectaculair

De ontwikkeling van de kaasproductie is spectaculair en er is steeds afzet voor gevonden. Deze zomer heeft de prijsontwikkeling zich op een wat te hoog niveau bewogen en daarop is enkele weken geleden een slag gevallen. Weliswaar is de huidige productie voldoende voor de afzet, doch er zijn nog grote voorraden uit de afgelopen zomer, zodat de prijsontwikkeling volgend jaar nog wel wat moeilijk zal zijn. Doch na een jaar moeite en pijn zullen de verdere vooruitzichten niet al te pessimistisch zijn.

Geen nieuwe kaaspool

Hem was de vraag gesteld, zo zei Ir. Ritzema. waarom er nu niet weer een kaaspool⁵⁵ gevormd zou kunnen worden evenals vorig jaar. De omstandigheden liggen nu echter anders. Toen was er een beperkte productie bij vrij grote afzetmogelijkheden, doch de afzetmogelijkheden zijn gelijk gebleven bij een veel grotere productie, die niet wel in één hand is te brengen.

Kleinverpakking

Wanneer we de industrie van verstuivingspoeder willen handhaven, dan zal deze eveneens in kleinverpakking aan de markt gebracht moeten worden. Tevens zal de fabricage zich moeten richten op speciale producten als baby- en dieetvoeding. Mogelijkheden zitten er ook in het „instant”-poeder, een magere melkpoeder, die direct in water oplost. Met volle melkpoeder is dit nog niet mogelijk. Lukt dit oplossen wel, dan zal het een revolutionaire verandering geven.

Gecondenseerde melk is een vervangingsproduct voor verse melk, waarvoor in de tropen een afzetgebied is geschapen, omdat daar geen of slechts weinig verse melk voor handen is. Dat is de basis van de condensproductie. „Instant”-poeder zou het kunnen vervangen.

⁵⁵ De Kaaspool was een Fries- Gronings coöperatief alternatief voor de overheids I.V.Z. Ze werkte met iets hogere – minimum – (garantie)prijzen en heeft in 1954 enkele maanden bestaan met als doel om *wat rust te geven* op de Leeuwarder beurs. Meer er over in LC 1954-12-11 . Over later gebruik – onder deze naam – niets gevonden!

De omwenteling in de zuivelindustrie

(Van onze landbouwmedewerker)

Het afgelopen jaar heeft de aanhangige ontwikkeling in de zuivelindustrie in het Noorden des lands opzien gebaard. De moderne technische ontwikkeling geeft aanleiding tot specialisatie, integratie en concentratie, om nationaal-economisch sterker te staan. Zo is het wetenschappelijk zuivelonderzoek, de z.g. research, met krachtige steun van de Regering, in het nieuwe instituut te Ede (Gld.) op nationaal niveau gebracht (NIZO). Voor de bereiding van speciale producten zijn grote fabrieken gespecialiseerd en top-coöperaties in opkomst en ontwikkeling.

Een Commissie uit de Gron. Zuivelbond onder leiding van prof. dr D. van Os, geeft ook voor Groningen een volledig doorgevoerde concentratie tot één top-organisatie in overweging, maar inmiddels kwamen de „Domo” van Drenthe en de „Condens” van Friesland (CCF.) ook in Groningen opzetten.

De reorganisatie van het particuliere Lijempf-grootbedrijf en de behoefte aan samenwerking van de zo apart staande „Ommelanden” geven hier aanleiding en ruimte tot directe concentratie in productie en vooral afzetorganisatie, terwijl verdergaand overleg naar verluidt nog gaande is.

De provincie Groningen is nu eenmaal overwegend een akkerbouw-provincie en als zodanig toonaangevend. In Friesland en Drenthe zijn veehouderij en zuivelindustrie belangrijker, de coöperatieve zuivelindustrie krachtiger georganiseerd en op uitbreiding gericht, zodat Domo en Condens elkaar thans in Groningen ontmoeten! Naast andere particuliere zuivelindustrieën, waarvan een Friese nauw geliëerd is aan het Zwitserse Nestléconcern, legt de Lijempf zich nu in de eerste plaats toe op de productie en afzet van gecondenseerde melk, melkpoeder en speciale producten met vier fabrieken in de provincie Groningen ⁵⁶, twee in Friesland en verder fabrieken in Kampen (Ov.), Oldebroek (Gld.) en Ursum (N.H.),

De afgelopen jaren is aan modernisering in de zuivelindustrie opvallend veel geïnvesteerd, ook voor de uitbreiding van de kaasproductie inplaats van boter. De coöperatieve zuivelindustrie heeft in Drenthe veel kleine plaatselijke fabrieken door de moderne transportmiddelen en aanvoerstations, zoals bij grote fabrieken als Bedum, kan er veel worden gerationaliseerd met economische research als gids.

⁵⁶Briltl, Doezum, Tolbert en Winsum. (ZHN.)

Minister Mansholt stelt garantieprijsen vast

Veehouders krijgen 22,4 cent per kg voor de melk⁵⁷

Consumptiemelk wordt niet duurder

's-GRAVENHAGE, 29 December. - De algemene garantieprijs voor de melk, die de boer over het jaar November 1955-November 1956 zal ontvangen, is door minister Mansholt bepaald op 22,4 cent per kilo melk van 3,7 percent vetgehalte. De toeslag van maximaal 1,7 cent per kilo voor producenten in de zandgebieden en daarmee gelijk te stellen gronden wordt gehandhaafd. Indien dus de gemiddelde opbrengst in deze gebieden hoger is dan 22,4 cent, dan zal de toeslag met een overeenkomstig bedrag verminderd worden. In 1954-1955 heeft deze garantie, inclusief toeslag, het Landbouw-Egalisatiefonds rond veertig miljoen gulden gekost. Bij de huidige stand van zaken kan men voor het lopende melkprijsjaar op eenzelfde bedrag rekenen.

In de z.g. verrekenprijs voor afgeleverde consumptiemelk (de gemiddelde prijs over het jaar, welke voor melk door consumptiemelkbedrijven aan de boeren zal worden betaald in concurrentie met de industrie) wordt geen verandering gebracht. Deze blijft 25 cent per kilogram, waaruit volgt, dat de melkprijs voor de consument niet zal worden verhoogd. Verschillen zullen door het consumentensubsidie op melk worden gedekt.

Minister Mansholt, die de garantieprijs tijdens een persconferentie toelichtte, zei dat hij niet kon treden in het voorstel van het *Landbouwschap* om aan de veehouders een algemene garantie te geven van 22,7 cent en daarboven aan de zaadgronden een zodanige toeslag, dat de kostprijs van 24,9 cent werd gegarandeerd.

In overleg met de Tweede Kamer is vastgesteld, dat door het gevolgde pachtsysteem de kostprijs op de zandgronden 1,7 cent per kg hoger ligt dan in de vruchtbaarder weidegebieden. Daarnaast spelen bedrijfsgrootte en bedrijfsvoering een rol bij het kostprijsverschil, waarin blijkens cijfers van het L.E.I. maar geringe wijziging ten goede is gekomen.

Geen tweeslachtig stelsel

Deze methode, aldus de minister, zou leiden tot een tweeslachtig stelsel, waarbij aan de weidegebieden eigenlijk winst gegarandeerd zou worden. Daarom is er de voorkeur aan gegeven het systeem van de vorige periode te handhaven, waarbij in aanmerking is genomen, dat de productiekosten in de weidegebieden met 0,7 cent per kg zijn gestegen en in de zandgebieden met 0,1 cent. Men is dus opnieuw uitgegaan van het gemiddelde van de kostprijs in de weidegebieden, en die, met de toeslag gecorrigeerde, van de zandgebieden en bepaalde dusdoende de algemene garantieprijs op 22,4 cent per kg melk van 3,7 percent vetgehalte tegen 22 cent in de vorige periode.

De garantieprijs is dus met 40 cent per 100 kg verhoogd. De verrekenprijs van de consumptiemelk is echter dezelfde gebleven, nl. 25 cent per kg, hierbij zit nog altijd een, naar het oordeel van de minister, redelijke winst van 9 percent, waardoor de consumptieprijs niet hoeft te stijgen.

⁵⁷ Na het bekend worden van bovengenoemde garantieprijsen zijn er nog al wat Tweede Kamerleden die de Minister hun ongenoegen laten blijken. Het slot van het liedje is.....dat er niets veranderd – zie 1956

1956

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,,24	6,20	5.512	121 /69 / 52	108 / 50 / 56		
1955		1.510	3.850 / 3,75	25,59	5.725	173 / 67 / 89	74 / 33 / 45		
1956		1.490	3.980 / 3,79	26,11	5.822	167 / 69 / 91	77 / 32 / 32		
1957	142.000	1.493	3.985 / 3,82 / 3,21	29,36	5.876	177 / 72 / 86	76 / 42 / 36	18 in sept.	

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Limbursch Dagblad 1956-01-26

Eisenhower heeft nieuw plan

De Amerikaanse landbouw kan voorraden niet kwijt Beperking van produktie

(Van onze Haagse redacteur)

DEN HAAG, 18 januari. In agrarische kringen volgt men op het ogenblik met bijzondere belangstelling het landbouwbeleid, zoals de Ver. Staten van Amerika dat in de komende jaren wellicht zullen voeren. Meer speciaal geldt die belangstelling het vraagstuk van de omvangrijke landbouwoverschotten, tot oplossing van welk probleem president Eisenhower onlangs vergaande plannen aan het Congres heeft voorgelegd. De uitvoering van deze plannen zouden op de landbouw-economie van ons land en van onderscheidene andere landen stellig van grote invloed kunnen zijn, in het bijzonder ten aanzien van de zuivel-produkten, zo verwacht men.

Een van de Amerikaanse voornemens houdt immers de export in van kaas en boter naar het buitenland, ook naar landen achter het ijzeren gordijn, waarheen men tot nog toe niet exporteerde. De prijzen zouden daarbij zijn gelegen beneden de in Amerika geldende steunnormen voor de boeren, hetgeen de consequenties wel duidelijk maakt, zodat ook reeds verscheidene protesten zijn gehoord. De belangrijkste voorstellen van de president zouden echter bij hun verwezenlijking veel dieper in het algemeen agrarisch bestel kunnen ingrijpen, waarom wij onderstaand een wat nadere omschrijving van deze plannen geven, die aan zeer deskundige bron is ontleend.

Onverkoopbaar

Het vraagstuk van de landbouwoverschotten mag men waarschijnlijk het voornaamste probleem van de Amerikaanse landbouw in de laatste jaren noemen. Volgens gegevens van eind 1955 vertegenwoordigden deze voor het ogenblik onverkoopbare voorraden aan verschillende voornamen producten een totaal bedrag van 7.7 miljard dollar, ofwel plm 30 miljard gulden. Aan tarwe heeft men zo een overschot van 25 miljard ton, aan katoen van ruim 10 miljard balen. Aan boter en kaas ongeveer 100.000 ton ieder en voorts een niet precies bekende hoeveelheid mais.

De gewoonte in Amerika is, dat de regering een bepaalde minimumprijs voor genoemde produkten vaststelt, waartegen de boeren die bij de regering kunnen belenen, waartoe deze produkten worden opgeslagen. Alleen reeds voor het opslaan en de daaraan verbonden kosten van bewaring e.d. moet de Amerikaanse regering er per dag een bedrag van een miljoen dollar neertellen. Wanneer de markt betere prijzen te zien geeft, kunnen de boeren hun produkten terugnemen om ze te verkopen.

Een gevolg van deze enorme voorraadvorming was, dat de prijzen voor de boeren sedert 1951 wel met ongeveer tien procent daalden, maar voor de consument slechts met twee procent. Deze politiek van de Amerikaanse regering dwong ook tot een vrij strenge invoerbeperking.

Maatregelen

In het algemeen zou men de oorzaken van de grote voorraadvorming als volgt kunnen aangeven: De produktie is zeer gestegen en men is te lang doorgegaan met hoge steunprijzen. Alle maatregelen tot nu toe genomen, hebben nog geen resultaat gehad.

De nieuwe voorstellen van Eisenhower willen in de eerste plaats de boeren minder van de belangrijkste produkten (tarwe, katoen, rijst) laten verbouwen door op 'n bepaald deel van hun gronden andere gewassen te laten telen. De boeren mogen op dat deel geen produkten verbouwen, waarvan reeds overschotten bestaan en er ook geen vee op laten meiden. Als compensatie krijgen de boeren dan verhandelbare certificaten, die recht geven op dezelfde hoeveelheid produkten, die men anders zou hebben geoogst.

De president stelt zich voor in drie jaar tijds een hoeveelheid van 20 procent op de tarwe- en katoenproduktie te kunnen beperken.

Een tweede voorgestelde methode, die naast de eerste zou kunnen toegepast worden, zou bestaan in het vrijwillig beperken van bouwland over de gehele linie. Als voorwaarde hierbij geldt ook het niet telen van gewassen en het niet laten weiden van vee, waarnaast echter de boer ook de verplichting op zich neemt de natuurlijke vruchtbaarheid van de grond te verbeteren. Men hoopt daardoor voor de toekomst een hoeveelheid van goede bouwgrond in voorraad te hebben, voor het geval aan grotere produktie van bepaalde gewassen weer behoefte zou ontstaan.

Ook kan de boer zich wel aan geheel nieuwe gewassen wijden, zoals bijvoorbeeld aan de bosbouw voor houtproduktie e.d. Voornaamste doel is echter het verkrijgen van een hoeveelheid geschikte grond. Bij 'n overeenkomst als de laatstbedoelde krijgt de boer een uitkering in contant geld van de regering, maar dan is ook een contract voor verscheidene jaren vereist. Op deze wijze hoopt president Eisenhower in enkele jaren tijds een hoeveelheid van zes pct minder aan direct gebruikt bouwland te kunnen tellen.

Als bijkomende methode geldt nog een uitbreiding van die bijzondere afzet aan scholen e.d. alsmede de bovenbedoelde vergroting van de export, ook aan niet-bevriende landen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1956-02-02

Over garanties en toeslagen

Melkproblemen doen stof opwaaien in tweede kamer

Brieven van minister Mansholt en van het *Landbouwschap*

Met het oog op de bij de behandeling van de begroting van het ministerie van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* voor 1956 gedane toezegging de leden van de Tweede Kamer uitvoerig in te lichten over de melkprijstoeslag voor 1954/1955 heeft de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* een schrijven tot de Tweede Kamer gericht, waaraan het volgende wordt ontleend.

Bij het bekendmaken van de garantie-, en verrekenprijs voor het melkprijsjaar 1954/1955 heeft de regering voor nader aan te wijzen gebieden een toeslag in het vooruitzicht gesteld. De bodemvruchtbaarheid werd het criterium voor de bepaling van de toeslag, terwijl eveneens de cultuurtechnische toestand, t.w. ontsluiting, waterbeheersing en verkaveling, in de beschouwingen werd betrokken.

Het verheugt de minister zeer te kunnen mededelen, dat de samenwerking met het *Landbouwschap* zeer nauw is geweest en dat het ampele overleg bijna steeds tot de gewenste eenstemmigheid heeft geleid. De grondsoorten, welke wegens onvoldoende bodemvruchtbaarheid en slechte cultuurtechnische toestand in principe voor een toeslag in aanmerking komen, zijn: **zandgronden**, volledige toeslag; **zeezandgronden**, gedeeltelijke toeslag; **oude veenkoloniale gronden**, volledige toeslag; **jonge veenkoloniale gronden**, gedeeltelijke toeslag; **rivierkleigronden met komklei**, gedeeltelijke toeslag; sommige **veencomplexen**, gedeeltelijke toeslag; sterk **geaccidenteerde lossgronden**, volledige toeslag, **lichte lossgronden**, gedeeltelijke toeslag. De brief van de minister over de toeslagen zal vrijdagmiddag a.s. in de Tweede Kamer worden besproken.

Er is rondom de door de regering vastgestelde garantieprijs voor de melk ook het een en ander te doen geweest. De brief, die minister Mansholt daarover aan het *Landbouwschap* heeft geschreven, zal vrijdag eveneens in de Kamer aan de orde worden gesteld. De minister sprak daarin o.m. zijn bezorgdheid uit over het feit, dat de discussies van het *Landbouwschap* te veel achter gesloten deuren worden gehouden.

Het bestuur van het *Landbouwschap* heeft gisteren besloten, om in verband met het komende debat aan de Tweede Kamer een brief te richten, waarin het zijn zienswijze op het vraagstuk van de garantieprijs uiteenzet.

Het *landbouwschap* zegt daarin teleurgesteld te zijn door het feit dat de minister met zijn garantieprijs nog lager is gegaan, dan het reeds zeer krappe, voorstel van dit schap. Deze garantie is, op basis van de letter der gemaakte afspraken en gedane toezeggingen, op een zodanig niveau besteld, dat daardoor de bestaanszekerheid in vele veehouderijen wordt aangetast, vooral in het noordoosten en oosten des lands. Het *Landbouwschap* vraagt dan ook een herziening van de genomen beslissing, ook ten aanzien van de te verrekenen prijs voor consumptiemelk.

Leeuwarder Courant 1956-02-02

Eerste Kamer accoord met productschap voor zuivel

De Eerste Kamer heeft woensdagmiddag met 24 tegen 13 stemmen het wetsontwerp tot instelling van een productschap voor **zuivel** goedgekeurd. Tegen stemden de A.R., de C.H., de C.P.N. en de V.V.D., behalve de heer Louwes.

Tevens werd zonder hoofdelijke stemming het ontwerp tot opheffing van het hoofdbedrijfschap voor **zuivel**, margarine, vetten en oliën en het **bedrijfschap** voor **zuivel** aanvaard, gehouden zal kunnen worden.

Leeuwarder Courant 1956-10-16

Zuivelproductschap neemt taak van bedrijfschap over

De Staatscourant bevat een monopolie beschikking **zuivel**, waarin het productschap voor **zuivel** wordt aangewezen als monopoliehouder voor de invoer en de uitvoer van a. melk, boter, kaas, en melkvet; b. melkproducten, melksuiker etc.

De nieuwe beschikking treedt in werking met ingang van 15 oktober 1956, de datum waarop het **bedrijfschap** voor **zuivel** wordt opgeheven.

Motie-Haken – CPN. – ten dode opgeschreven

Slot van het (melk)liedje in de

Tweede Kamer: „Niets verandert”

Regering is geen verantwoording schuldig aan het *Landbouwschap*

(Van onze parlementaire redacteur)

Vijf uur lang heeft de Tweede Kamer vrijdagmiddag over de garantieprijs voor de melk gesproken, vooral naar aanleiding van de ontevredenheid, die over deze prijs in de kring van de boeren gerezen was en in verband met het feit dat de regering bij haar beslissing afweek van het voorstel, dat *Het Landbouwschap* aan de minister had voorgelegd. Minister Mansholt had aan de Kamer twee brieven over deze materie gestuurd en zes sprekers hebben „uitvoerig” het woord er over gevoerd. Doch het slot van het liedje was, dat er niets verandert. De bewindsman handhaafde zijn standpunt. Men kreeg sterk de indruk, dat het hem gelukt is, meer begrip voor dit standpunt te wekken en de enige motie, die het debat opleverde, is bij voorbaat ten dode opgeschreven. Daarover zal pas dinsdag a.s. worden gestemd.

Deze motie was afkomstig van de communistische afgevaardigde de heer Haken. Zij spreekt uit, dat de hoogte van de garantieprijs van de melk voor de producenten van zeer grote betekenis is en zij verzoekt de regering, hiermede rekening te houden en bij de komende besprekingen zo veel mogelijk aan de wensen van de boeren op dit punt tegemoet te komen, aangezien de huidige garantieprijs te laag geacht moet worden.

Nietszeggend

„Wat wil de heer Haken eigenlijk met deze nietszeggende motie?” zo vroeg minister Mansholt bij de verdediging van zijn beleid. Wij houden altijd zoveel mogelijk met de wensen van de boeren rekening. De bewindsman noemde de motie ongewenst. De overgrote meerderheid van de Kamer zal dat a.s. dinsdag wel met hem eens blijken te zijn.⁵⁸ Het voornaamste verwijt, dat minister Mansholt te slikken kreeg, was wel dat hij het voorstel van het landbouwschap niet heeft overgenomen en een gunstiger prijs heeft vastgesteld. Wij beleefden hiermee eigenlijk het eerste vrij ernstige conflict tussen de regering en een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, doch het moet gezegd, dat de bewindsman zijn positie hierin zeer duidelijk bepaalde en een bevredigende verklaring voor de houding van de regering tegenover het landbouwschap gaf.

Enkele Kamerleden drongen aan op onderhandelingen tussen de minister en het landbouwschap. De bewindsman dacht daar echter niet aan. Wij onderhandelen niet, zei hij. Het landbouwschap komt zelfstandig met voorstellen, maar de regering stelt de garantieprijs vast. Daarvoor is zij geen verantwoording schuldig aan het landbouwschap, doch uitsluitend aan het parlement. Overigens toonde de minister aan, dat et landbouwschap om tot zijn voorstel te komen was afgeweken van de tot dusver gevolgde gang van zaken en dat hij zelf zich aan de vroeger gemaakte afspraken over de methoden van berekening gehouden had.

⁵⁸ Niet gevonden. Wel iets over een motie over dit onderwerp.....die zijn begroting goedkeurde. Maar een, gemeenschappelijke, motie van KVP. AR. CH, en VVD, over de te lage garantieprijs voor melk goedkeurde. De minister legde de motie – voorlopig – naast zich neer in afwachting van het verloop van de verdere besprekingen met het Landbouwschap. (ZHN.)

Cijfers

De door een aantal Kamerleden aangevochten beslissing van de minister kwam hierop neer: In het lopende melkprijsjaar geldt een algemene garantieprijs voor de melk van 22,4 cent per kg. Het betreft melk met een vetgehalte van 3,7%. Evenals in het vorige melkprijsjaar zal daarnaast een toeslag van maximaal 1,7 cent per kg worden gegeven voor de in de zandgebieden en daarmee gelijk te stellen gebieden geproduceerde melk. Indien de landelijke gemiddelde opbrengst over de genoemde periode meer is dan 22,4 cent, zal de toeslag van 1,7 cent zo veel lager zijn als de gemiddelde opbrengst ligt boven 22,4 cent.

De zogenaamde verrekenprijs voor de consumptiemelk, die voor de periode november 1954-november 1955 werd vastgesteld op 25 cent per kg., zal niet worden gewijzigd, zodat door deze prijsvaststelling de melkprijs voor de consument niet verandert. Evenals voorgaande jaren zijn deze prijzen gebaseerd op de uitkomsten van het door het *landbouw-economisch instituut* ingestelde onderzoek naar de verwachte kostprijs voor de melk. De resultaten van dit onderzoek zijn omgerekend tot een gemiddelde kostprijs voor de weidegebieden van 21,6 cent per kg. melk met 3,7% vet en voor de zandgronden van 24,9 cent. De gemiddelde kostprijs voor het gehele land bedraagt 23,25 cent.

Achtereenvolgens oefenden de heren Van den Heuvel (a.r.), Haken (c.p.n.), Den Hartog (v.v.d.), De Ruiter (ch.) en Engelberting (k.v.p.) kritiek uit op des ministers besluit. Alleen van zijn partijgenoot dr. ir. A. Vondeling (p.v.d.a.) kreeg de bewindsman steun.

Rampzalig ?

Enkelen hunner schilderden de positie van de boeren zwart af, en zij betreurden, dat de regering van het voorstel van het landbouwschap was afgeweken. Aangezien de winstmarge is vastgesteld op 2 cent per kg en de gemiddelde kostprijs 23,25 cent per kg. bedraagt, had de verrekenprijs 25,25 cent geweest moeten zijn. De regering heeft dit bedrag echter afgerond tot 25 cent om op hetzelfde bedrag van verleden jaar te komen en om verhoging van de consumptieprijs te vermijden. Het voorstel nu van het landbouwschap om de verrekenprijs vast te stellen op 26 cent hield een winstmarge in van 2,75 cent boven de kostprijs.

Voor deze verhoging van de winstmarge was de minister niet te vinden. Zelfs kon hij de heer Engelbertink, die wenste dat de verrekenprijs in elk geval op 25,25 cent gesteld zou worden, niet tevreden stellen. Het grote bezwaar van de minister tegen het voorstel van het landbouwschap was, dat het voor de zandgebieden een garantie wilde verlenen, gelijk aan de gemiddelde kostprijs in deze gebieden, doch dat het een overeenkomstige garantie niet wenste toe te kennen aan de bedrijven in de weide-gebieden.

De minister gaf nadrukkelijk te kennen, dat hij vasthoudt aan de reeds vorig jaar getroffen regeling. Wanneer men vindt, dat de bedrijven op de zandgronden niet genoeg ontvangen, dan moet men hem maar eens verantwoorde voorstellen voorleggen, zei hij. Wat de denkbeelden van de heer Vondeling betreft (een pachtprijsstop en de toekenning van een toeslag per ha en per kg. melk) de bewindsman was bereid deze denkbeelden te bekijken, hetgeen echter geenszins wil zeggen, dat hij nu ook tot invoering er van bereid is.

Hogere opbrengst in het melkprijsjaar 1954-1955

Lagere toeslagen.

Het *bedrijfschap voor zuivel* heeft de netto-opbrengst van alle in Nederland tot zuivel- en melkprodukten verwerkte en in consumptie gebrachte melk in het melkprijsjaar 1954/ 1955 berekend op $f22,595$ per 100 kg melk met 3,7 % vet, d.w.z. ongeveer 60 cent boven de voor dat melkprijsjaar geldende algemene garantieprijs van $f22,-$ per 100 kg melk.

Dit betekent dat de toeslagen, welke voor bepaalde gebieden van ons land in het vooruitzicht waren gesteld, n.l. een toeslag van maximaal $f1.70$ per 100 kg melk met 3,7 % vet en een gedeeltelijke toeslag van maximaal $f0.85$ met het verschil ad $f0.60$ tussen de algemene garantieprijs en de netto-opbrengst zullen worden verminderd.

In de staatscourant van donderdag is een beschikking van de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening gepubliceerd, waarbij de uitbetaling van de melkprijstoeslag 1954 / 1955 wordt geregeld.

De volledige toeslag die dus op $f1,70 - f0,60 = f1,10$ per kg melk is vastgesteld, komt overeen met $f29,85$ per 100 kg melk-vet, met $f9.85$ per 100 kg kaas resp. $f1,10$ per 100 liter in consumptie gebrachte volle melk (in Zeeland en op Goeree-Overflakkee).

De gedeeltelijke toeslag (vastgesteld op $f0,85 - f0,60 = f0,25$ per kg melk) komt overeen met $f6,90$ per 100 kg melkvet, met $f2,25$ per 100 kg kaas resp. met $f0,25$ per 100 liter in consumptie gebrachte volle melk.

Nu de netto-opbrengst definitief is bepaald, kunnen de eerste betalingen van de toeslagen in het begin van april 1956 worden verwacht. Aangezien er ongeveer 160.000 betalingen moeten geschieden kunnen de betalingsmandaten niet alle tegelijk worden verzonden. Hiermede is vermoedelijk een termijn van zes weken gemoeid. Bovendien behoeven de gegevens, welke de veehouders hebben ingestuurd, vaak nog aanvulling of verduidelijking. De mogelijkheid is aanwezig tegen de berekende toeslag in beroep te komen. Dit moet geschieden binnen een maand na dagtekening van het betalingsmandaat.

Ook de veehouders, die geen toeslag ontvangen, doch niettemin van mening zijn, dat zij ervoor in aanmerking komen, kunnen in beroep gaan. Hun wordt verzocht met het inzenden van hun beroep te wachten tot 15 mei 1956. Op deze datum zijn namelijk - naar kan worden verwacht - de betalingsmandaten vrijwel alle uitgestuurd, zodat dan degenen, die geen mandaat ontvingen kunnen aannemen, dat zij geen toeslag zullen krijgen. Hun-beroepstermijn loopt tot 1 juli 1956.

Melk 1 cent duurder, met ingang van 29 april

Als gevolg van de verhoging van de kostprijs van de melk, door de verhoging van de lonen in de landbouw die op 13 februari 1956 is ingegaan, is de garantieprijs voor alle door de veehouders afgeleverde melk voor de periode november 1955 tot november 1956 verhoogd van 22,4 tot 22,8 cent per kg melk met een vetgehalte van 3,7 pct.

De toeslag van 1,7 cent voor de veehouders in bepaalde gebieden blijft onveranderd. De nieuwe garantieprijs leidt tot een verrekenprijs voor de consumptiemelk van 26 cent. Dat betekent een verhoging van de verekenprijs met één cent, die, naar het ministerie van landbouw, visserij en voedselvoorziening tenslotte meedeelt, met ingang van 29 april a.s. in de melkprijs voor de consument kan worden doorberekend.

Peel en Maas, 1956-04-21; p. 1/8

ook MAP België

Tien jaar buitenlandse handel in landbouw- en veeteeltproducten.

De uitvoer van dierlijke produkten heeft in de afgelopen tien jaar een hoge vlucht genomen. Als groep beschouwd staan de zuivel- en melkproducten met een totale uitvoerwaarde van ruim 770 miljoen gulden in 1955 aan de top, gevolgd door de sector vee en vlees met 530 miljoen en pluimvee en eieren met 420 miljoen.

In dit overzicht zal de ontwikkeling van de uitvoer van de voornaamste produkten uit deze categorieën afzonderlijk worden gezien.

ZUIVEL.

Deze groep vormt, vooral sinds 1948, een belangrijk deel van ons exportpakket. Sedert dat jaar verdrievoudigde de waarde van deze groep, waarvan het aandeel in 1955 bijna 20 pct van de totale landbouwexport was.

De voornaamste produkten van deze groep zijn: boter, kaas en gecondenseerde melk.

De boter-export liep op van 100 duizend gld. in 1946 tot 201 miljoen gulden in 1955.

In de jaren 1950 t/m. 1952 nam België ruim een derde van onze exportboter af.

Sindsdien daalde dit aandeel tot op een vijfde in 1955. Oorzaak hier van is de stijging van de boterproductie in België zelf.

In de jaren 1953 en 1954 werd de mindere uitvoer naar België opgevangen door een vergroting van de afzet naar de landen achter het ijzeren gordijn.

In 1955 liep de totale export vrij belangrijk terug, doordat in dat jaar circa 8000 ton minder boter werd geproduceerd.

Deze ontwikkeling in Nederland viel samen met een zekere schaarste op de west-europese markt, waarvan wij, gezien onze lagere productie, niet geheel konden profiteren.

De kaas-export liep op 6,2 milj. in 1946 tot 210,7 miljoen gulden in 1955.

De voornaamste afnemers zijn België en West-Duitsland. De laatste 5 jaren schommelt de export naar de Benelux om de 60 miljoen gulden met een lichte neiging tot dalen; de uitvoer naar West-Duitsland loopt in dit tijdvak echter gestadig op van 41 miljoen in 1950 tot 81 miljoen in 1955.

Andere afnemers van betekenis zijn het Ver. Koninkrijk - dat de laatste 2 jaren voor f 16 miljoen afneemt, terwijl in het verleden bedragen van om en nabij de f 30 miljoen geen zeldzaamheid waren - het westelijk halfrond met ruim f 20 miljoen gedurende de laatste 5 jaren en Afrika met meer dan f 10 miljoen.

Bovendien behoren praktisch alle west- en zelfs enige oost-europese landen, zij het dan met minder spectaculaire bedragen tot onze „vaste klanten”.

De gecondenseerde melk liep op 10.7 in 1946 tot 247.1 miljoen gld. in 1955.

Azië neemt nu al meer dan vijf jaar lang meer dan de helft van onze export af tegen een bedrag, dat zich vrij constant om de 130 miljoen gld. beweegt, meestal iets daarboven.

Afrika, ook een vaste afnemer, neemt weliswaar minder af, doch de uitvoer naar dit gebied breidde zich sterker uit. In 1951 bijv. nam dit werelddeel voor iets minder dan 30 miljoen gld. aan gecondenseerde melk van ons af, welk bedrag tot 44 miljoen gld. steeg in 1955.

Amerika (het gehele continent) toonde met iets minder dan 20 miljoen in 1951 belangstelling voor onze merken, welk bedrag in 1952 bijna verdubbelde. Daarna volgden twee jaren met ongeveer 30 milj., terwijl in 1955 voor meer, dan 40 milj. gld. werd afgenomen.

De Europese landen komen ook voor dit produkt op onze afnemerslijst voor. Met de export naar Italië en Frankrijk kon het niet verder dan 1 miljoen gld. gebracht worden. West-Duitsland steeg iets daarboven.

Aandacht verdienen de Benelux en het Ver. Koninkrijk. De uitvoer naar de Benelux daalde de laatste 5 jaar tot op de helft, nl. iets meer dan 10 milj. De export naar Engeland daalde van 18 miljoen in 1951 tot een half miljoen in 1955.

België bouwt een eigen condensindustrie op. Doordat de melkproductie in Engeland wordt uitgebreid, neemt de importbehoefte af.

Vee en vlees [.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1956-06-08

Minister Mansholt

Herziening nodig van het garantieprijsbeleid

Boer kan duurzaam aandeel hebben in algemene welvaart

(Van een onzer redacteuren)

„Het is mijn overtuiging, dat de Nederlandse boer duurzaam een aandeel in de algemene welvaart kan hebben, vooropgesteld, dat het economische beeld zich niet door plotselinge en onvoorspelbare gebeurtenissen in ongunstige zin wijzigt. Het scheppen van die situatie, waarin de boer en de landarbeiders hun deel in de welvaart volledig krijgen, vormt naar mijn mening het doel, waarnaar een bewust en goed gecoördineerd landbouwbeleid dient te streven.” Aldus de minister van landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, de heer S. L. Mansholt, in een gesprek, dat wij dezer dagen met hem mochten hebben.

„Het is voor het bereiken van dat doel noodzakelijk”, aldus de minister verder, „dat men zich losmaakt van de fictie van de wereldmarkt. Alleen wanneer het gemiddelde landbouwbedrijf duurzaam in staat is een redelijke winst te maken, kan men beginnen de nodige verbeteringen aan te brengen in de structuur van de agrarische prijs- en produktieverhoudingen.

In de naaste toekomst moeten bij de herziening van het garantieprijsbeleid drie dingen worden onderscheiden: **1**, een stelsel van maatregelen ter beïnvloeding van de marktprijzen; dat kan slechts in beperkte mate in verband met de exportpositie van onze landbouw; **2**, een stelsel van garantieprijzen, zoals we dat nu ook kennen, eventueel op een andere basis; **3**, een stelsel van toeslagen, hetzij per hectare, hetzij per produkt. Ik heb bijvoorbeeld in verband met dit laatste punt aan een kleine commissie van bekende economen en sociologen de vraag voorgelegd op welke hoogte de grondrente zou moeten liggen”.

„Welke problemen ziet U op het ogenblik als de belangrijkste en in welke richting meent U, dat de oplossing moet worden gevonden?”

„Het belangrijkste is, dat allerwegen het inzicht groeit hoezeer de vraagstukken, waarvoor de landbouw op elk willekeurig ogenblik gesteld wordt, samenhangen. Maatregelen tot verbetering van het grondgebruik houden direct verband met maatregelen in de sfeer van de prijzen”.

Verbetering grondgebruik

„Ik ben van mening, dat het van het grootste gewicht is, dat er wettelijke maatregelen komen, die het sluitstuk leveren voor de verbetering van het grondgebruik: ‘n splitsingsverbod voor bedrijven in gesaneerde gebieden dus. Voorts is het nodig, dat wij komen tot vestigingseisen voor de boer. Dan zal het programma van de bodemsanering aanzienlijk moeten worden uitgebreid; wij verbeteren thans ongeveer 15.000 hectare per jaar. Ik ben er van overtuigd dat dit 30.000 hectare moet worden.

Een andere belangrijk probleem van dit moment vormt het agrarisch inkomen, Wij moeten uitgaan van een redelijk gegarandeerd inkomen voor de boer. Daar hoort echter direct de loonvorming in de landbouw bij.

Als in oktober zou blijken, dat de landbouwlonen tengevolge van de huidige ontwikkeling van de loonvorming in ons land bijvoorbeeld vijf procent zouden zijn achtergebleven, dan meen ik, dat wij dat verschil zouden moeten opheffen”.

Garantieprijs melk

„Wat is uw mening over het feit, dat sommige agrarische kringen de laatste maanden uw beleid ten aanzien van de garantieprijs voor de melk - een beleid, waarop zij kritiek hebben - beschouwen als het meest wezenlijke deel van uw gehele beleid?”

„Ik zie de stemming, die hier en daar is ontstaan na de beslissing over de garantieprijs voor de melk voor dit jaar eigenlijk meer als een symptoom van de algemene ongerustheid, die men in agrarische kring kan waarnemen. Zakelijk immers heeft het verschil van mening, met het Landbouwschap over de garantieprijs voor de melk, een beperkte betekenis. Men vergeet wel eens bij alle-opwinding, dat dit verschil van mening gaat over een bedrag van f 240.- per jaar voor een bedrijf van vijftien koeien. Nu valt men er over, dat ik niet volledig ben tegemoetgekomen aan de verlangens van het Landbouwschap.

Maar de kern van het vraagstuk zit veel dieper. Wat wij nodig hebben is een structuurverandering in het garantieprijsbeleid. Wij moeten andere afspraken maken.

Het is overigens niet verkeerd er nog eens op te wijzen, dat het verschil van mening omtrent de hoogte van de garantieprijs voor de melk een verschil van mening is tussen ‘t Landbouwschap en de regering, en niet uitsluitend een verschil van mening tussen het Landbouwschap en mij. Het zal U in dit verband interesseren, dat de minister van Economische Zaken, prof. dr. J. Zijlstra, onlangs op een verkiezingsvergadering van de Anti-Revolutionaire Partij te Almkerk, de hoogte van de garantieprijs, zoals de regering die had vastgesteld, heeft verdedigd”.

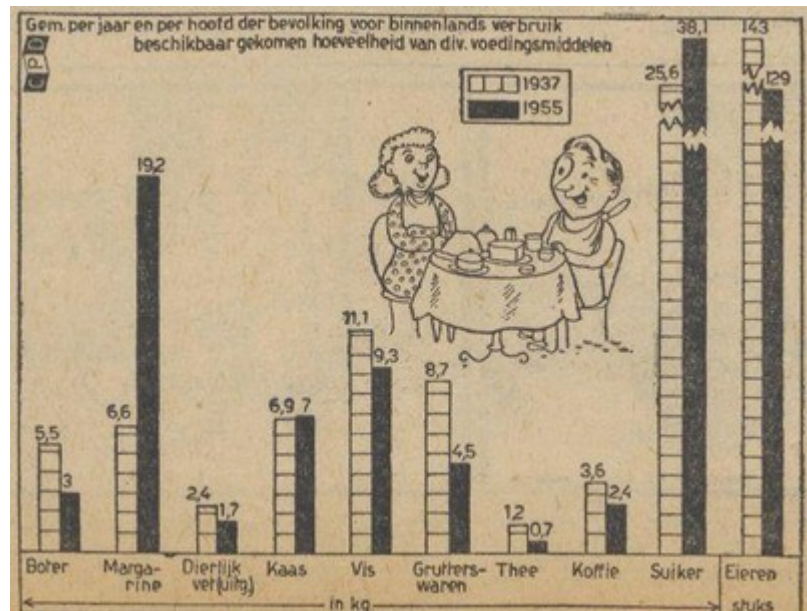
Nederland eet anders dan voor de oorlog

Meer melk en fruit, minder eieren en boter

Smaken verschillen daar valt nu eenmaal niet over te twisten. Wat dat betreft is Nederland het dagelijkse menu ook anders gaan waarderen en eten wij thans anders dan voor de oorlog. Nemen wij als vergelijking het jaar 1937 en thans (genomen naar de laatst gekende cijfers van het jaar 1955).

Het eerste dat opvalt is het zeer sterk toegenomen verbruik van margarine. Wij eten thans bijna 3 maal meer margarine dan voor de oorlog, terwijl de boter kennelijk gewogen en te duur bevonden is.

De kaas heeft in de loop der jaren dezelfde trouwe aanhang behouden en is zelfs iets gestegen. Als zeevarend volk moesten wij eigenlijk dol op vis zijn en ons steeds meer vertrouwd maken met het zeebanket. Het tegendeel is waar want tegen een verbruik (beschikbaar gekomen hoeveelheid per hoofd der bevolking) van 11.1 kg, in 1937 komen wij thans op ruim 9 kg, per jaar.

Het dagelijkse kopje thee is ook kennelijk niet meer zo „dagelijks” als voor de oorlog, want toen bedroeg het verbruik bijna het dubbele van thans.

Melk is goed voor elk, zegt het spreekwoord en een ieder is het daarmee wel eens, want Nederland is heel wat meer melk gaan gebruiken. Voor het jaar 1937 zien wij een hoeveelheid consumptiemelk genoteerd staan van 144 liter per hoofd der bevolking, thans is deze hoeveelheid gestegen tot 195 liter per hoofd van de bevolking. Zonder twijfel werd de meeste melk echter verbruikt in het jaar 1952, want toen kwamen wij op een hoeveelheid van 218 liter.

Er wordt ook meer vlees verorberd want in 1937 kwamen wij op een hoeveelheid van bijna 37 kg, terwijl dit cijfer thans is gestegen tot 39. Fruit maakt gezond, wordt er gezegd, en wat dat betreft moeten wij er wel heel wat beter op staan dan voor de oorlog, toen wij een hoeveelheid van 27 kg. per jaar noteerden tegen thans 40 (volgens het laatst bekende cijfer, over het jaar 1954).

Zo zien wij dat onze maaltijden anders moeten zijn geworden, de oorzaak van deze verandering heeft meerdere zijden, maar vooral de prijs en de smaak zijn hier de factoren die uiteindelijk bepalen wat er op onze tafel komt. En wat dit laatste betreft kunnen wij vaststellen, dat wij thans anders eten dan voor de oorlog.

De melkproductie in 1955⁵⁹

De zuivelstatistiek 1955 leert dat de Nederlandse rundveestapel van 1.5 miljoen melkkoeien op $\pm$ 1.2 miljoen ha grasland 6 miljard kg melk produceerde of gemiddeld 3855 kg per koe. Daarvan vind 35 pct. haar bestemming als consumptiemelk of 195 kg per hoofd der bevolking tegen 206 kg in 1954.

Van de 74 miljoen kg boter werd maar 3 kg per hoofd, dus 32 miljoen kg, in eigen land geconsumeerd en 42 miljoen geëxporteerd voor ruim 200 miljoen gulden.

Van de 172 miljoen kg kaas bleef 7 kg per hoofd, dus 75 miljoen kg, in eigen land en 97 miljoen kg bracht bij export 120 miljoen gulden op.

Van de 217 miljoen kg gecondenseerde melk en ruim 53 miljoen kg melkpoeder werd voor resp. 247 en 70 miljoen gulden uitgevoerd, waardoor de zuivel- en melkproduktenexport totaal ruim 761 miljoen gulden behaalde.

Voor 1956 valt enige verschuiving van de melk- naar de vleesproductie te verwachten wegens de aantrekkelijke vleesprijzen, de omstreden melkprijzen en de schaarste aan personeel. Ondertussen wordt door uitbreiding van de melkproductiecontrole en veeverbetering met behulp van de gunstige slachtveemarkt, de produktie per koe geleidelijk verhoogd.

Friesche Koerier 1956-07-11

Nederland wil Engelsen meer boter leren eten

DEN HAAG (ANP) - Nederland is toegetreden tot de *Britse Butter information Coancil*, een internationale organisatie in Londen, die enige jaren geleden is opgericht door vertegenwoordigers van de zuivelbelangen van Australië. Denemarken en Nieuw-Zeeland, ter bevordering van de propaganda voor boter in Engeland.

De *Butter Information Council* legt zich hoofdzakelijk toe op het geven van voorlichting over boter aan het publiek. Ook voert men thans een indrukwekkende reclamecampagne via de pers en commerciële televisie. De Britten, die belangen hebben bij de boter, dragen eveneens bij in de kosten van deze campagne, hoewel zij niet vertegenwoordigd zijn in de council. De resultaten van het werk van de *Butter Information Council* zijn weerspiegeld in de cijfers van het boterverbruik in Groot-Brittannië, dat steeg van 6.44 kg per hoofd per jaar in 1954 tot 6.57 kg in 1955. In de eerste drie maanden van 1956 daalde het boterverbruik weliswaar met 1.6 pct, doch in dezelfde periode daalde het margarineverbruik met niet minder dan 5.9 pct. Volgens de laatste gegevens is het boterverbruik thans weer in stijgende lijn.

De Nederlandse verzorgde in 1953 3.4 pct van de totale boterimport in Groot-Brittannië. Dit was meer dan een kwart van de Nederlandse boterexport. Het *Nederlands Zuivelbureau*, dat in Londen een eigen kantoor heeft, voert sinds enige jaren een belangrijke reclamecampagne voor Nederlandse boter in Engeland, die, evenals de reclamecampagne voor Nederlandse kaas, gefinancierd wordt door de boeren, de zuivelindustrie en de zuivelhandel in Nederland.

⁵⁹ Gegevens wijken iets af van tabel uit zuiveljaarboeken – beschouw de laatste als juister! (ZHN.)

Garantieprijs voor de melk verhoogd

Op 1 mei werd in de landbouw een loonverhoging van 3 % in de akkoordlonen en de tijdlonen doorgevoerd. In de kostprijzen welke door het *landbouw-economisch instituut* worden berekend resulteert deze loonstijging in een verhoging van de loonpost met f 0.20 per 100 kg melk met 3,7 % vet. Ingevolge de toezegging van de regering, dat goedgekeurde loonsverhogingen zullen worden doorberekend in de garantieprijzen, welke voor verschillende landbouwprodukten zijn vastgesteld, heeft de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening daarom de garantieprijs voor melk verhoogd van f 22,80 tot f 23,- per 100 kg melk met 3,7 % vet.

De verrekenprijs voor consumptiemelk blijft ongewijzigd, zodat de consumentenprijs tengevolge van deze loonstijgingen in de landbouw geen verhoging ondergaat.

Leeuwarder Courant, 1956-08-25

– ‘schap op de klippen’ –

Moeizame start *Produktschap voor Zuivel*, conflict over voorzitter

De Veemarkt⁶⁰

De ondernemers in de grootste industrie van ons land, de zuivelindustrie, staan al geruime tijd op gespannen voet met de minister van landbouw, S. Mansholt. Deze heeft hun een productschap opgelegd, waarin de werknemers evenveel zetels hebben als de ondernemers. Deze laatsten meenden, dat de tijd hiervoor nog niet rijp was. Een ander punt in de ruzie is de regeling van de kwaliteitscontrole op de melk, waarbij de minister er sterk voor geporteerd bleek te zijn deze aan het productschap op te hangen, terwijl de ondernemers deze zoveel mogelijk in hun eigen organisaties wilden houden. Coöperatie en particuliere industrie trokken hierbij één lijn. Het schap is bij de wet ingesteld.

Op 2 augustus zijn de ondernemers bij minister Mansholt geweest om te praten over een voorzitter van het productschap. Zij verkeerden in de waan, dat zij nog invloed konden oefenen op de benoeming, zo zeggen ze, en we nemen aan, dat ze zich verzet hebben tegen het voorzitterschap van Ir. B. van Dam, die nu directeur is van de voorganger van het productschap: *het bedrijfschap voor zuivel*.

Op 8 augustus werd een koninklijk besluit gepubliceerd, waaruit bleek, dat Ir. Van Dam reeds op 31 juli tot voorzitter van het productschap was benoemd. De ondernemers zijn gegriefd. De coöperatieve industrie, vertegenwoordigd door de FNZ, heeft besloten geen bestuursleden voor het productschap aan te wijzen en de VVZM, die de particuliere industrie vertegenwoordigt, zal naar wij vernemen wel dezelfde lijn trekken op haar bestuursvergadering van 4 september.

⁶⁰ De *Veemarkt* was een wekelijks ‘opiniestuk’ van de Leeuwarder Courant. Geschreven door – gezaghebbend! – landbouwredacteur J. Sudema, had deze rubriek van 1945 t/m 1985. (ZHN.)

De minister mag nu, als er twee maanden om zijn, andere organisaties aanwijzen om de zuivelindustrie te vertegenwoordigen in het productschap, maar aangezien er geen andere organisaties op dit terrein zijn, is voor de zoveelste maal het productschap voor de zuivel op de klippen geraakt.⁶¹

Leeuwarder Courant. 1956-08-28

Minister Mansholt noemt 1956 een noodjaar

Gemeenschap verantwoordelijk voor agrarische welvaart in Nederland

Bij de opening van de landbouwtentoonstelling in Kampen heeft minister S. L. Mansholt herinnert aan de benarde situatie, waarin de landbouw is komen te verkeren in de laatste jaren. De minister achtte herziening van het landbouwbeleid noodzakelijk. Hij noemde 1956 een noodjaar, dat laat zien, wat het betekent, wanneer de landbouw geen voldoende reserves kan kweken.

Deze situatie is ontstaan, zo zei de minister, doordat het industrialisatieproces de landbouw voor grote moeilijkheden stelt. In de gehele wereld heeft de landbouw een ongunstige keer genomen en Nederland is daar, als sterk op de export georiënteerd land, wel zeer speciaal bij betrokken.

Hoe moeten we ons landbouwbeleid thans aanpassen bij de bestaande situatie, zo vroeg minister Mansholt zich af. In de uitzonderlijke situatie waarin men zich thans bevindt, als gevolg van o.a. snelle bevolkingsgroei en teruggang van de agrarische conjunctuur moet het de richting uit van verantwoordelijkheid, die de gehele Nederlandse gemeenschap heeft voor de agrarische welvaart in Nederland. Dit laat zich gemakkelijk uitspreken, vervolgde minister Mansholt, maar op dit punt zijn de moeilijkheden groot.

Verhoging van de arbeidsproductiviteit achtte de minister van zeer groot belang. Hij herinnerde aan de slechte staat van de gebouwen in de zand- en weidegebieden. Hiermede zal rekening gehouden moeten worden voor het garantieprijsniveau. Minister Mansholt drong verder aan op rationalisatie van de bedrijfsvoering. Hij sprak tenslotte de wens uit dat de tentoonstelling te Kampen een zinvolle tentoonstelling zal zijn waar veel te zien zal zijn wat de boer nodig heeft voor een goede moderne bedrijfsvoering, en dat in de toekomst zal blijken dat een zodanig beleid gevoerd wordt in Nederland dat de boer de mogelijkheid vindt aan te schaffen wat hem geboden wordt.

⁶¹ Na in de eerste bijeenkomsten niet vertegenwoordigd te zijn geweest besloten de werkgevers – FNZ en VVZM – vanaf 31 jan. 1957 wel hun deelnemers te zenden naar de *Productschap voor Zuivel* vergaderingen. (ZHN.)

„Overheid gerechtigd tot dwingen”

Zuivelbond F.N.Z. handhaaft het ingenomen standpunt

Geen bestuursleden benoemd voor *Productschap Zuivel*

ENSCHEDA, 4 september. - De Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ houdt het been stijf inzake het niet benoemen van bestuursleden voor het op 15 oktober in werking tredende produktschap zuivel. In het standpunt van de FNZ is nog geen verandering gekomen, zo zeide de heer G. H. E. M. van Waes, voorzitter, tijdens de algemene vergadering te Enschede, omdat:

- 1) Minister Mansholt en zijn medewerkers een ontworpen regeling tot uitbetalen van „industriemelk” naar kwaliteit met controle daarop niet in de privaatrechtelijke sfeer willen laten, doch onder het produktschap, dus in de publiekrechtelijke sfeer willen brengen;
- 2) de FNZ. alsook andere ondernemersorganisaties door de SER niet voldoende betrokken zijn geweest bij het opstellen van het advies tot benoeming van een voorzitter van het produktschap zuivel. De thans door de kroon benoemde voorzitter, thans voorzitter van het verdwijnende *bedrijfschap zuivel*, ir. B. van Dam, geniet blijkens de woorden van de heer Van Waes, niet het vertrouwen van de FNZ en van andere ondernemersorganisaties.

In zijn jaarrede tot vele honderden stemgerechtigde leden van de F.N.Z., de organisatie van coöperatieve melkfabrieken, in de nieuwe gemeentegarage te Enschede, zei de heer Van Waes ook, dat de overheid de maatschappelijke omvorming, die gaande is, moet bevorderen. Bevorderen is zijns inziens echter niet synoniem met dwingen, zoals in de onderhavige gevallen.

„Ik wil geen negatieve woorden spreken of in een stemming van bitterheid en ontevredenheid leven”, zo zei de heer Van Waes. Ondanks alles blijft de F.N.Z. bereid mee te werken aan een spoedige totstandkoming van een *produktschap voor zuivel*. Wij accepteren de medezeggenschap van de werknemers ten volle en als goede democraten leggen wij ons neer bij de beslissing van de Tweede Kamer, dat dit op paritaire voet zal geschieden.

Maar wij staan er op, dat gedane toezeggingen worden gehonoreerd en dat met de opvattingen der vrije organisaties, voor zover dat binnen het raam der wettelijke bepalingen mogelijk is, wordt rekening gehouden”.

Geen rebellie

De voorzitter zei de bij de aanvang van de vergadering, het in hoge mate te betreuren, dat de minister noch het Departement van Landbouw, zoals anders, vertegenwoordigd waren. Men moet toch beseffen, zo zei hij, o.a., dat ofschoon er verschillen van opvatting zijn, wij niet uit rebellie handelen. Wij hebben onze houding bepaald in de hoop tot constructieve arbeid te kunnen komen in de geest van de wet op de P.B.O. Wij zijn dus altijd tot een eerlijk gesprek bereid.

Naar wij vernemen, heeft ook de bond van coöperatieve zuivelverkoopverenigingen geweigerd, een bestuurslid voor het produktschap aan te wijzen.

Naar men in zuivelkringen verwacht, zullen de drie centrale landbouworganisaties terzake van het benoemen van bestuursleden voor het produktschap zuivel een afwachtende houding aan-

nemen, van mening zijnde dat indien drie organisaties geen bestuursleden benoemen, het ook geen zin zal hebben bestuursleden te benoemen namens K.N.B.T.B., K.N.B.T.B. en C.B.T.B.

Zierikzeesch Dagblad, 1956-09-05

Is minister Mansholt rood of... blauw?

„Hij voerde ons door de tralies”

ENSCHDEDE, 4 september - In de algemene vergadering van het *Produktschap Zuivel* werden ernstige verwijten geuit aan het adres van minister Mansholt. De heer Bakker uit Genemuiden luchtte zijn gemoed over minister Mansholt, die hij verweet eerst door schrielle maatregelen de boerenstand en speciaal de veehouderij tekort te hebben gedaan.

„Vorige week heeft diezelfde minister, die ons door de tralies gevoerd heeft, te Kampen uit een heel ander vaatje getapt en hoge eisen voor herstel en rationalisering van de agrarische bedrijven gesteld aan een komende regering. Daarmee zullen zware financiële offers gemoeid zijn. Dat moet een volgende minister zeker maar opknappen”, zo riep de heer Bakker uit, die het verder „een schande” vond, dat deze „eerste boer in Nederland” de drinkmelk nog altijd laat standaardiseren en daarmee het „kostelijke natuurprodukt” vervalst, „Wij willen een behoorlijk bestaan met een redelijk prijsbeleid”, aldus de heer Bakker, die in verband met de ge-standardiseerde melk minister Mansholt ervan verdacht een „blauwe boer” te zijn, als dit tenminste met zijn politieke kleur te rijmen zou zijn.....

Friesche Koerier, 1956-09-08

Is een verdere afnemering van de melkproductie wel wenselijk?

(Van onze landbouw-economische medewerker)

In onze vorige bijdrage hebben wij aangetoond dat de melkprijs de laatste jaren wel zeer ver is achtergebleven bij de ontwikkeling van de andere kosten en prijzen. Wij hebben toen tevens laten uitkomen, dat men niet ongestraft bepaalde evenwichten in de economie kan verbreken. Ongestraft dan in deze zin, dat men er op moet rekenen dat er zekere reacties zullen optreden indien men in een bepaalde kosten- en prijzen-structuur de prijs van één product ten opzichte van de andere prijzen vrij drastisch gaat wijzigen. **De grafiek welke wij de vorige week publiceerden**, liet nu wel heel duidelijk zien, dat de melkprijs thans in sterke mate uit het verband ligt. Vandaag willen wij het dan hebben over de gevolgen welke hieruit zouden kunnen voortvloeien.

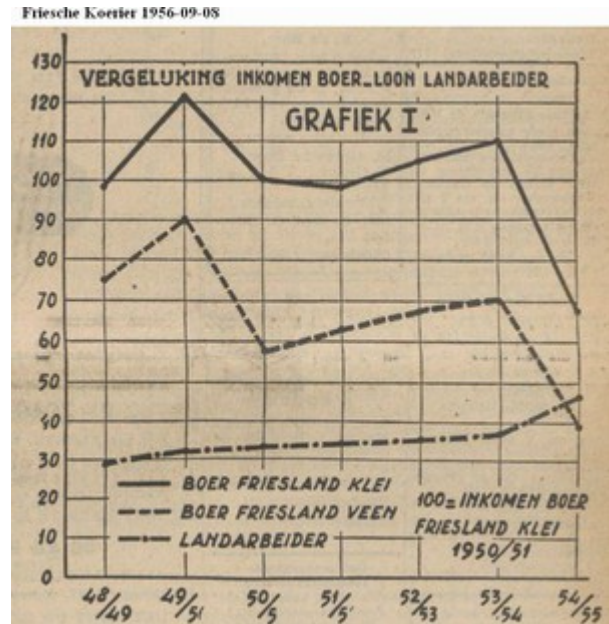
Het is goed eerst nog iets anders met deze lage melkprijs in verband te brengen. Het blijkt de laatste jaren n.l. dat deze melkprijs niet alleen lager ligt dan de andere prijzen, maar dat de melkprijs op zichzelf zodanig is, dat voor zeer vele bedrijven niet meer kan worden gesproken van een rendabele melkproductie.

Dit is geen bewering zonder meer, maar uit de boekhouding van het *Landbouw Economisch Instituut* blijkt dit zonneklaar.

Kostprijs productie

Geruime tijd geleden hebben wij in deze rubriek reeds gewezen op het feit, dat de productie tegen de kostprijs onmogelijk en tevens zinloos is. Het zinloze blijkt hieruit, dat men zich, bij productie tegen de kostprijs, inspanst om iets voort te brengen wat evenveel waard is als dat, wat men van te voren had. Dit is immers het geval wanneer men alleen de kosten krijgt vergoed.

Het onmogelijke ervan wordt de laatste tijd meer en meer duidelijk. Wanneer men produceert tegen de kostprijs is het voor de boer niet mogelijk gelden op zij te leggen als reserve tegen eventuele risico's en voor het doen van noodzakelijke investeringen. Er moet dus wel een zekere winstmarge zijn.

Grafiek-I

Uit grafiek I blijkt nog iets anders. En wel dit, dat in het boekjaar 1954/55 de boer in de veengebieden minder inkomen heeft gehad dan zijn arbeider.

Let wel, dit geldt voor het gemiddelde. Natuurlijk zullen er bedrijven zijn, waar de toestand voor de boer beter is, maar er moeten ook ettelijke bedrijven zijn, waar het beeld nog slechter is dan uit de grafiek blijkt.

In vorige bijdragen hebben wij zo duidelijk mogelijk proberen te zeggen wat hiervan op den duur het gevolg moet zijn. Om dit nog eens naar voren te brengen kunnen wij zeer goed uitgaan van de oorzaak van het feit, dat de boer minder verdient dan zijn arbeider. Wij komen dan als vanzelf terug bij de betekenis van de afwijkende melkprijs voor de ontwikkeling van de melkproductie.

Arbeidskrachten

Wanneer in een bedrijf per arbeidskracht minder wordt voortgebracht aan netto-waarde, dan het loon per arbeidskracht bedraagt, wordt er natuurlijk verlies geleden. Niettemin moet de boer aan zijn arbeider het volle loon uitbetalen wat op zijn beurt weer inhoudt, dat de boer op dit arbeidsloon toelegt. Dit bedrag dat de boer er op toelegt heeft hij natuurlijk zelf minder, en zijn inkomen was ook reeds minder dan het loon van de arbeider (per arbeidskracht werd er in onze veronderstelling immers minder verdiend dan het loon van de arbeider), zodat het reeds spoedig in deze situatie zo is, dat de boer veel minder gaat verdienen dan de arbeider.

Dit heeft nog weer een heel ander gevolg. Het betekent n.l. ook, dat indien de boer besluit het in het vervolg zonder arbeider te doen hij zijn inkomen ziet stijgen. Immers hij bespaart dan het bedrag dat hij eerst tekort kwam op het arbeidsloon van zijn arbeider. Natuurlijk gaat het niet zo maar om het in het vervolg met een arbeider minder te doen. Hier zullen belangrijke gevolgen uit voortvloeien. Wanneer de boer eerst laten wij zeggen 20 koeien melk, zal hij het in het vervolg met heel wat minder moeten doen. Hij zal zijn bedrijf kunnen mechaniseren, maar in vele gevallen zal zeer waarschijnlijk blijken, dat deze mechanisatie ook nog te duur is, en dat het noodzakelijk zal worden de veestapel vrij drastisch in te krimpen. Het zou b.v. noodzakelijk kunnen blijken de veestapel van 20 op 10 koeien terug te brengen. Een nogal in-

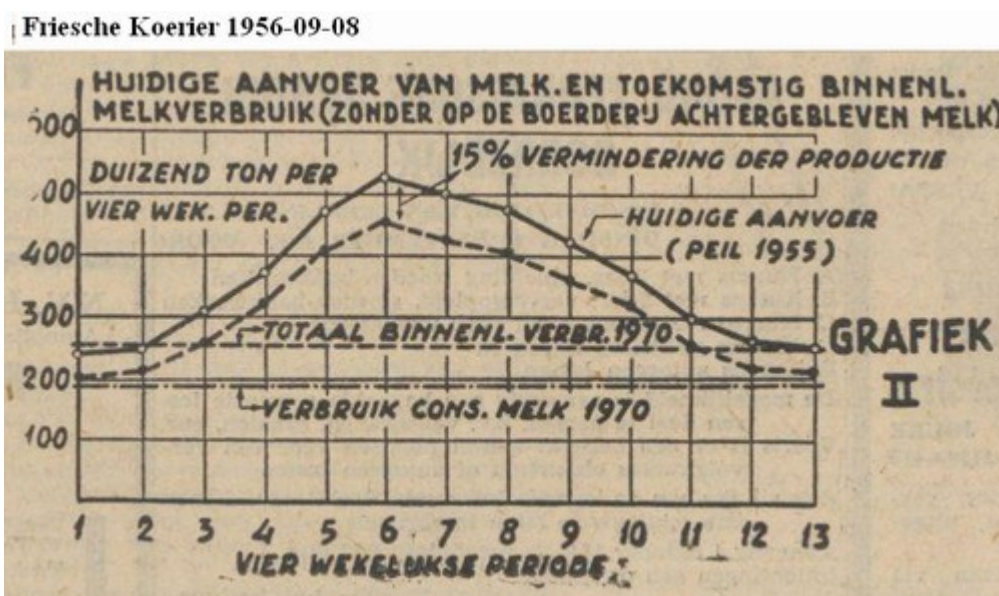
grijpende verandering zal men zeggen. Dit is het ook en vele boeren zullen tot iets dergelijks slechts node overgaan. Maar indien men merkt dat door deze ingreep het inkomen gaat stijgen zal men het op den duur ongetwijfeld doen.

Vleesprijs

Hier komt nog iets anders bij. Wanneer wij ons nog eens voor de geest halen hoe de vleesprijs zich in de loop der jaren in evenwicht heeft kunnen houden met de ontwikkeling in de economische toestand in ons land, dan blijkt hier wel uit, dat het niet alleen mogelijk is op de door ons geschetste wijze een verliesbrengende bedrijfstak af te stoten, maar bovendien hiervoor in de plaats een winstgevend bedrijfsonderdeel in te schakelen, n.l. de vetweiderij. Dit zou dan zo kunnen door het vrijkomende land bij vermindering van de melkerij hiervoor te benutten.

Wij willen graag toegeven, dat dit ook wel weer een aantal problemen oproept, en dat lang niet alle bedrijven hiervoor geschikt zijn, maar dit zal toch niet kunnen verhinderen, dat bij handhaving van de lage melkprijs vele boeren op den duur de melkproductie zullen moeten inkrimpen en de vleesproductie zullen uitbreiden. De uitbreiding van de vleesproductie zal dan waarschijnlijk niet overal even sterk zijn, de inkrimping van de melkproductie zal er niet minder om zijn.

Wij hebben ons eens afgevraagd wat in de naaste toekomst het gevolg zal kunnen zijn van een inkrimping van de melkproductie. Door de groei van de bevolking is er immers steeds meer melk nodig. Wij hebben hiervoor nagegaan wat in 1970 het verbruik aan melk in het binnenland zal zijn. Dit binnenlandse verbruik aan melk hebben wij uitgedrukt per vierwekelijkse periode, teneinde dit verbruik te kunnen vergelijken met de productie per vierwekelijkse periode. De melkproductie schommelt erg in de loop van de seizoenen, zodat men niet het verbruik en de productie per jaar moet bekijken om een indruk te krijgen van de invloed van een productie-vermindering, mindering, maar men moet dit per periode nagaan.

Grafiek- II

Het resultaat van de berekeningen ziet men in grafiek II. Men ziet in deze grafiek duidelijk, dat bij een productie-vermindering van 15 pct. er in 1970 in een groot deel van het jaar een absoluut tekort aan melk zal ontstaan. Men kan dit tekort nog opvangen door het verbruik aan kaas en boter te doen geschieden uit van te voren te vormen voorraden, maar bij een verdere productie-vermindering zal men bij de drinkmelk-voorziening ongetwijfeld vastlopen.

Voor een deel zou men dit kunnen opvangen door in de zomer melkpoeder te maken en deze in de winter weer op te lossen, maar men zou op deze wijze de kwaliteit ongetwijfeld verslechteren en bovendien moeten rekenen met de extra kosten hieraan verbonden. Hier komt nog bij, dat men dan de uitvoer aan zuivelproducten totaal zou prijs geven. **Wij willen de volgende keer graag iets uitvoeriger op deze uitvoer terug komen**, en merken hier slechts op, dat het een volkomen open vraag is of dit wel in het nationale belang is. Wij zijn van mening, dat het een onverstandige daad zou zijn de buitenlandse markten prijs te geven. Op vele van deze markten is Nederland heer en meester en het zou niet gemakkelijk zijn deze positie opnieuw te veroveren indien wij deze eenmaal zouden hebben prijs gegeven.

Toch zijn wij er van overtuigd, dat indien de melkprijs blijft zoals die nu is, wij over enkele jaren voor het feit zullen staan, dat men door schade en schande wijs geworden, de melkprijs weer zal moeten verhogen, om weer tot een behoorlijke melkproductie te komen. Het lijkt dan ook beter het niet zo ver te laten komen. Alleen om redenen van nationaal belang komen wij op deze wijze tot de conclusie, dat de melkprijs thans te laag is vastgesteld. Wij zwijgen dan nog maar over het onrecht dat ondertussen de boerenstand is aangedaan.

In een volgende bijdrage hopen wij nog een overzicht te geven van de positie van de Nederlandse zuivelproducten op de Internationale markten. Daarna is het wellicht mogelijk enkele concrete gedachten te ontwikkelen omtrent de meest juiste hoogte van de melkprijs.

Leeuwarder Courant. 1956-09-20

LEF 1957 nog in het oude garantie-spoor

Ruim 110 miljoen voor melk

De begroting van het Landbouwegalisatiefonds 1957 vertoont een eindcijfer van f 165.720.000. Voor steunmaatregelen van de roggeoogst is f 15.000.000 geraamd. Het nadelig saldo op de aan- en verkoop van suiker wordt op f 14.620.000 geraamd. Voor nadelig saldo op de export van bacon en vlees waren is een stelpost van f 25.000.000 uitgetrokken.

Voor toeslag op consumptiemelk is een post van f 80.700.000 opgenomen. Voor uitkeringen ten behoeve van veehouders tengevolge van de gegarandeerde basismelkprijs is f 49.400.000 geraamd. Deze uitkering is afhankelijk van de voor het melkprijsjaar 1956/1957 nog vast te stellen basis-melkprijs met de eventuele toeslagen daarop enerzijds en de gemiddelde opbrengst van alle melk in dat melkprijsjaar anderzijds.

Aangezien omtrent geen van beide factoren thans nog enige zekerheid bestaat, werd het uitgetrokken bedrag gebaseerd op de ter beschikking staande gegevens voor de jaren 1955 en 1956. (Uit deze toelichting op de begroting blijkt, dat er geen rekening is gehouden met de te verwachten wijziging van het garantiebeleid van de regering. Bij de begroting is uitgegaan van de bestaande situatie, zodat bij verandering van het garantiebeleid ook wijzigingen in de begroting van het fonds te verwachten zijn. Red. L.C.)

De ere-promotie van Minister S. Mansholt

Prof. dr. C. H. Edelman heeft hedenmiddag, namens de senaat van de landbouwhogeschool in Wageningen. In een rede, die in aanwezigheid van zeer vele belangstellenden werd uitgesproken in de grote kerk te Wageningen, een uiteenzetting gegeven van de overwegingen die de senaat er toe hebben geleid aan de heer S. L. Mansholt, minister voor landbouw, visserij en voedselvoorziening, de graad van doctor honoris causa in de landbouwkunde toe te kennen.

Prof. Edelman deed enige grepen uit het vele dat de heer Mansholt gedurende een periode van ruim elf jaar als verdienste kan worden toegerekend. „Maar ook al zou wellicht ieder van deze verdiensten afzonderlijk voldoende zijn geweest voor de verlening van een eredoctoraat door de senaat van de landbouwhogeschool, toch geeft ook de optelling ervan uw verdiensten onvoldoende weer, zo telde prof. Edelman [.....]

Dr. S. L. Mansholt over landbouwpolitiek

Na zijn promotie tot doctor honoris causa heeft dr. S. L. Marsholt, in zijn dankwoord een uitvoerige beschouwing gewijd aan de landbouwpolitiek.

Hij begon zijn rede met zijn dank uit te spreken voor de hem verleende eregraad en zei deze te beschouwen als een hulde aan al diegenen die hem in de afgelopen jaren van het herstel van de landbouw hebben bijgestaan. Vervolgens wenste dr. Mansholt de problematiek van de Nederlandse landbouw te plaatsen tegen de achtergrond van het economische en sociale gebeuren in ons land en in de wereld.

Hij stelde, dat de landbouw in de komende jaren met twee hoofdproblemen zal worden geconfronteerd. Nationaal: met verhoging van de arbeidsproductiviteit, omdat daardoor de integratie van de landbouw in de nationale gemeenschap moet worden verbeterd. Internationaal: met een betere en rechtvaardiger verdeling van de wereldproductie over de wereldbevolking, omdat slechts daardoor een betere internationale integratie kan worden bereikt.

Waarborgen geven

In zijn rede stelde de minister de vraag, wat dit betekent voor de plaats die de landbouw in de nationale samenleving moet innemen. „De landbouw staat voor de noodzaak, een met de andere takken van productie vergelijkbare economische prestatie te leveren aan de gemeenschap. Daarbij heeft de landbouw evenals andere takken van productie, recht op bijstand van de gemeenschap en wel in het bijzonder ten aanzien van de vraagstukken, die de werkers in de landbouw individueel of in gezamenlijk verband niet of nog niet eigener beweging aankunnen”, zo zei de minister. „in de komende jaren”, zo betoogde hij voorts, „zal de gemeenschap meer en meer van de landbouw vragen waarborgen te geven, dat de offers, die de gemeenschap voor de landbouw brengen moet en ook brengen zal, verantwoord zijn. De landbouw mag geen bodemloze put zijn, dat kan en zal de gemeenschap niet aanvaarden. Maar die waarborgen kan de landbouw niet geven, wanneer hij de beloning voor zijn produktieve arbeid niet verzekerd weet op een voor hem redelijk niveau”.

De minister betoogde, dat de hulp van de gemeenschap voor de structurele aanpassing primair moet zijn, terwijl de hulp voor het handhaven van een redelijk inkomen voor boeren en arbeiders complementair is.

Geen vrees

Overgaande van de nationale naar de internationale integratie maakte de jonge doctor enige opmerkingen over de vraagstukken van de landbouw in Europa en in de wereld. Hij stelde dat de integratie van de landbouw in Europa een proces van lange duur zal zijn. De landbouw moet zich zijns inziens gereed maken voor zijn positie in Europees verband. „De landbouw mag zich daarbij niet laten afschrikken door de vrees, niet in finesses te zullen weten hoe de agrarische positie van de nationale gemeenschap in een wijder Europees verband zal zijn”, zei dr. Mansholt.

Zeeuwsch Dagblad, 1956-10-25

S. E. R. adviseert over melkprijzen ⁶²

's-**GRAVENHAGE**, 24 okt. - De S.E.R. heeft de minister van landbouw op diens verzoek een uitvoerig advies gegeven over de prijsvorming van melk. De meerderheid van de raad is tot de conclusie gekomen, dat het systeem van de garantieprijs aan de boer verandering behoeft. Tot dusverre wordt voor alle geproduceerde melk een garantieprijs gegeven. De S.E.R. stelt zich primair op het standpunt dat gestreefd moet worden naar een zo groot mogelijke netto-opbrengst van de sector van de melkveehouderij in het nationale produkt. Daarnaast dient een redelijk bestaan voor de individuele melkveehouder bevorderd te worden.

In dit verband acht de meerderheid het wenselijk slechts voor een deel van de melkproductie (af te lezen op een basisperiode) een garantie te gaan geven. Deze garantie zou van iedere individuele melkveehouder moeten worden vastgesteld.

Daarnaast zouden maatregelen moeten worden genomen om tot verbetering van de produktiestructuur te geraken.

De garantieprijs zou zodanig moeten worden vastgesteld, dat aan boeren op goed geleide, sociaal en economisch verantwoorde bedrijven een minimuminkomen wordt verzekerd.

Voor bedrijven, die onder minder gunstige omstandigheden produceren, dient de doelstelling van het bevorderen van een redelijk bestaan voor de producent te worden verwezenlijkt door aanvullende voorzieningen. Indien de prijsontwikkeling daartoe aanleiding geeft zou er, wat dit laatste betreft, een mogelijkheid zijn om regionale bedrijfstoelagen te geven. Dit dient nader in een algemeen advies over het garantiesysteem in de landbouw te worden gezien.

Een minderheid in de S.E.R. meent, dat verbetering in de produktiestructuur uitsluitend via niet-prijspolitieke maatregelen bereikt moet worden. Zij wenst handhaving van de bestaande melkprijsgarantie.

⁶² Integraal te vinden http://www.ser.nl/~media/DB_Adviezen/1950_1959/1956/b04332.ashx

Voorzitter heeft slechts adviserende stem

Arbeidersbestuur zuivelschap hield de deur open voor de ondernemersorganisaties

Eerste openbare bestuursvergadering van het *productschap voor zuivel*

(Van onze landbouwredacteur)

Op de eerste openbare vergadering van het *productschap voor zuivel* stond de deur op een grote kier. Aanwezig waren behalve de omstreden voorzitter, Ir. B. van Dam, en de drie secretarissen, de vertegenwoordigers van enkele ministers en uiteraard de negen bestuursleden, die de arbeidersorganisaties vertegenwoordigen. Nog niet aanwezig waren de negen bestuursleden, die de werkgeversorganisaties kunnen aanwijzen. Uit de verschillende toespraken en uit de discussies bleek, dat ieder verlangend was naar het moment, dat ook de werkgevers hun deel van de „verantwoordelijkheid” op zich zouden nemen.

Het bestuur van het productschap is reeds kort na de start van het productschap op 15 oktober met zijn werkzaamheden begonnen en nam bijv. reeds belangrijke beslissingen inzake de afzet van *koelhuisboter* uit de voorraden van het I.V.Z. en op dit gebied zullen nog verdere maatregelen genomen moeten worden. Op de eerste openbare bestuursvergadering zijn enkele huishoudelijke concept-verordeningen door het bestuur goedgekeurd. Daarbij was behalve de begroting voor het tijdvak 15 oktober 1956 tot en met 31 december 1957 ook de verordening, welke de bevoegdheden van de voorzitter regelt.

Op dit terrein heeft het bestuur enige terughoudendheid betracht door de verordening slechts een werkingsduur tot 15 februari te geven. Dit is gedaan om ook de werkgevers in de gelegenheid te stellen over een definitieve regeling mee te spreken, uiteraard in de hoop, dat voor 15 februari hun plaatsen in het bestuur hebben ingenomen. De verordening kan dan eventueel gewijzigd opnieuw vastgesteld worden zonder dat de voor wijziging benodigde twee derde meerderheid in het bestuur er aan te pas komt.

Arbeiders ingenomen

Overigens betoonden de negen bestuursleden zich ingenomen met de plaats, die zij voor de arbeiders in de zuivel hebben gekregen, en uit de discussies bleek, dat zij van plan zijn in het productschap hun taak op zich te nemen. Men sprak van gewijzigde arbeidsverhoudingen en sprak algemeen ook de wenselijkheid uit, dat de arbeiders in het bestuur van het Ned. Instituut voor Zuivelonderzoek (NIZO) vertegenwoordigd zouden zijn nu daar arbeidsvraagstukken aan de orde blijken te komen. Aan het Nizo werd een subsidie verstrekt van f 1.310.000,-. In de omstreden kwestie van de kwaliteitsregeling van de melk werd door het bestuur ook een beslissing genomen, doordat de inkomsten en uitgaven van het fonds kwaliteitsverbetering van door melkveehouders in het westelijk consumptiemelkgebied geleverde melk werd vastgesteld. (Saldo en inkomsten van dit fonds bedragen ruim zes miljoen gulden).

Principiële wijziging

Bij de aanvang van de bijeenkomst heeft de voorzitter een rede gehouden, waarin hij de ontwikkeling van de overheidsmaatregelen op het terrein van de zuivel sedert 1932 schetste. Hij herinnerde eraan, dat door de overheid na de oorlog een principiële wijziging in het bestuur van het bedrijfsschap voor zuivel, de voorganger van het productschap, werd aangebracht. Tot die tijd werden de bestuursleden aangewezen door de secretaris-generaal en nadien werd het

samengesteld uit personen aangewezen door representatieve organisaties. Voor het eerst deed één vertegenwoordiger van de werknemers zijn intrede in het bestuur. De voorzitter noemde dit laatste slechts een benadering van hetgeen in de sociaal-economische sector van het moderne maatschappelijke leven een noodzaak is gebleken te zijn.

Taak voorzitter

Nadat het productschap bij de wet was ingesteld bleek, dat de werkgeversorganisatie geen bestuursleden in het schap wilden benoemen. Toch is het schap verantwoordelijk voor de vervulling van de bij de wet aan hem opgedragen taak. Als een verschil met het vroegere bedrijfsschap gaf ir. Van Dam o.a. aan dat de voorzitter in het productschap slecht een adviserende stem heeft, terwijl de voorzitter van het bedrijfsschap bij staking van stemmen een beslissende stem had en het recht bezat om de minister voor te stellen zijn goedkeuring aan een genomen besluit te onthouden.

De organisaties van de werknemers hebben blijk gegeven de nieuwe verantwoordelijkheden te willen dragen. Voor sommige organisaties van ondernemers valt het nog moeilijk deze op zich te nemen. Het bestuur van het schap hoopt, dat er in deze situatie spoedig verandering zal komen. De voorzitter wees er op, dat er van een geschil tussen dit bestuur en enige werkgeversorganisatie in feite geen sprake is.

Kleine meningsverschillen

De vice-voorzitter, de heer S. van der Ploeg (ANAB), beantwoordde de rede van de voorzitter. Hij betreurde de afwezigheid van de bestuursleden, die door de ondernemers kunnen worden aangewezen. Als er nog bezwaren tegen de voorzitter bestaan, zo zei hij, dan zijn deze wel tot een minimum gedaald, want de voorzitter heeft geen beslissende stem. Als belangrijke problemen, waarmee het schap te maken krijgt, wees hij op het SER-rapport over de melk, de stijgende kostprijs van de melk en op de gevolgen, die het wegvallen van de subsidie op de drinkmelk voor de zuivelmarkt zal hebben.

De heer Van der Ploeg sprak de hoop uit, dat de ondernemers spoedig over de kleine meningsverschillen heen zullen stappen en hun verantwoordelijkheden in het schap op zich nemen. Hij besloot zijn toespraak met te zeggen, dat de arbeiders trots zijn op dit productschap en hij zegde namens de bestuursleden de voorzitter alle medewerking en vertrouwen toe.

Bij de besprekingen bleek een grote mate van eenstemmigheid tussen de bestuursleden te bestaan. De ontwerpverordeningen werden alle zonder hoofdelijke stemming genomen.

In het bestuur van het schap hebben op het ogenblik zitting de heren S. van der Ploeg, J. Bouma, J. Koster en C. Z. de Vries, die aangewezen zijn door de ANAB en Mercurius, de heren A. de Vries (NCLB), A. P. C. Gulickx (r.k. landarbeiders), A. B. Geurts (r.k. fabrieksarbeiders), mr. W. Brak (CNV-bonden) en A. H. Schut (r.k. Transportarbeiders).

Produktschap voor zuivel geeft voorbeeld:

Stevige waarborgen voor openbaarheid

Begroting (12 miljoen voor 15 maanden) vlot goedgekeurd ⁶³

(Van een onzer verslaggevers)

DEN HAAG - Het *Produktschap voor Zuivel* heeft in zijn eerste openbare vergadering een reglement van orde gekregen, dat vandaag, zes december ingaat. In dat reglement staat, dat het bestuur openbare en besloten vergaderingen houdt. In het algemeen zullen de vergaderingen openbaar zijn. Indien het bestuur daartoe besluit, wordt een besloten vergadering gehouden. Dit is een belangrijke zaak. Men heeft de laatste maanden herhaaldelijk van allerlei kanten kritiek kunnen horen op de neiging bij veel publiekrechtelijke organen om de vergaderingen zoveel mogelijk een besloten karakter te geven en alleen die zaken, waarvan de wet op de Bedrijfsorganisatie openbare behandeling met zoveel woorden voorschrijft, in het openbaar af te doen.

Bijzondere waarborgen

Het *Produktschap voor Zuivel* is zelfs bijzonder ver gegaan. Het heeft zichzelf namelijk met een de mogelijkheid ontnomen om besloten vergaderingen te houden, zonder dat daartoe een besluit is genomen op een openbare vergadering.

Immers: de vergaderingen zijn, zo zegt het Reglement van Orde, als regel openbaar. Slechts indien het Bestuur daartoe besluit kan er een besloten vergadering worden gehouden. Daaruit volgt, dat het Bestuur daartoe beslissingen moet nemen op een openbare vergadering.

Nu lijkt dit een wat ingewikkelde en uiterst formele aangelegenheid, maar dat is het niet. Dat bleek al direct op die eerste openbare vergadering, toen voorzitter Van Dam meedeelde, dat er op 2 januari a.s. een besloten vergadering zal moeten worden gehouden, waarop verschillende prijszettingen ter sprake komen.

De vergadering besloot daartoe echter niet! Zij besloot daartoe ook niet eerder. Zij zal dus straks op de eerstvolgende openbare vergadering, dat is op 19 december a.s., moeten besluiten op 2 januari in besloten vergadering bijeen te komen. Doet men dat niet, dan zou er twijfel kunnen ontstaan aan de rechtsgeldigheid van de op die niet-officiële besloten vergadering te nemen besluiten, met alle ellende, die daaruit volgt.

Zo ziet men, hoe ingewikkeld lief en leed van de P.B.O. wel is. Dat bleek gisteren ook nog uit de begroting van 15 okt. 1956 t/m. 31 december 1957 van het Produktschap, die in de gewone dienst sluit op een bedrag van f 12.133.500.-. De belangrijkste inkomstenpost vormt de administratieve heffing, die geraamd wordt op f 10.859.500.-. De belangrijkste uitgaven-posten: personele uitgaven (ruim vier miljoen) en subsidies (f 5.710.000).

Over die subsidies rezen vragen. De heren Van der Ploeg (ANAB), Gulick (N.K.L.B.) en A. de Vries (N.C.L.B.) vestigden de aandacht op het feit, dat het Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek en het Nederlands Zuivelbureau de belangrijkste subsidies krijgen, maar dat de werknemersorganisaties alleen hun invloed kunnen doen gelden op de financiering, niet op de besteding van die bedragen.

⁶³ Iets over FNZ en VVZM problemen met PZ.....

Zij kregen van voorzitter ir. B. van Dam de toezegging, dat de leiders van beide organisaties in een van de volgende vergaderingen van het *Produktschap voor Zuivel* inlichtingen zullen verstrekken. Men kan zich er dan verder over beraden.

Op de dienst van fondsen en reserves toont de begroting een memorie-post voor deelname aan de wereldtentoonstelling te Brussel in 1957. Aan die tentoonstelling doet het Nederlands Zuivelbureau niet mee. Het P.Z. is echter van mening, dat de Nederlandse zuivel daar in het centrum van de belangstelling moet worden gesteld, gezien de grote export van onze zuivelprodukten. Hoe hoog uiteindelijk de kosten zullen worden is nog niet bij benadering te zeggen.

Verder bleek uit de besprekingen, dat men overweegt om ook het hogere personeel van de publiekrechtelijke organen in aanmerking te doen komen voor verhoging van het salaris, wanneer het Rijk tot een dergelijke vorm van „ontknikking” zou overgaan. Daarover wordt thans nog overleg gevoerd.

Diverse punten

Van de overige ter vergadering besproken punten vermelden wij nog het volgende.

Uit het openingswoord van de voorzitter bleek, dat de kaasproductie dit jaar iets is gedaald. De boterproductie vertoont een sterke stijging. Er moet op het ogenblik nog 12.800 ton, die resteren uit de door het *In- en Verkoopbureau voor Zuivel* uit de markt genomen 21.000 ton, worden geruimd. Daarvan zullen 3.000 ton in het binnenland worden verkocht.⁶⁴

De verkoop van koelhuisboter gaat vlot. De prijs is in het Westen van het land ongeveer 95 cent.

Op de volgende vergadering (19 december) zal aan de orde komen de prijsstop voor consumptiemelk, dit op verzoek van de heer Van der Ploeg (ANAB), die in deze maatregel een wel wat rigoureuze beëindiging zag van de invloed, die het voormalige *Bedrijfschap voor Zuivel* op de prijsvorming van de consumptiemelk kon doen gelden.

Verder zal men een onderzoek instellen naar de vraag of de plicht tot huis aan huis bezorgen van melkprodukten niet te zwaar wordt in die gebieden van het land, waar de woningbouw aanleiding geeft tot hoge huizen met veel trappen.

⁶⁴ Uit De Friese Koerier – 21 dec. 1956: De voorraad boter bij het I.V.Z. neemt in langzaam tempo af. In drie weken tijd is in het binnenland 900 ton als koelhuisboter afgezet. Na 5 dec. is de afzet naar het buitenland gestegen met 500 ton. Nog steeds neemt I.V.Z. ongeveer 100 ton per week voorraden uit de markt.

1957

Zie ook [bijlage-16](#) over periode 1957-1967

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1956		1.490	3.980 / 3,79	26,11	5.822	167 / 69 / 91	77 / 32 / 32		
1957	142.000	1.493	3.985 / 3,82 / 3,21	29,36	5.876	177 / 72 / 86	76 / 42 / 36	18 in sept.	
1958		1.525	4.110 / 3,81 / 3,32	32,69	6.234	187 / 83 / 98	91 / 57 / 44		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

‘Friesland’ start met eiwitcontrole- en uitbetaling!

Leeuwarder Courant 1957-01-11

Tweede dag agrarisch congres P.v.d.A.

Dr. Mansholt schetst kritieke situatie in agrarische productie en afzet

„Wijs mij het land..”

(Van onze landbouwredacteur)

Het knelpunt van de Nederlandse Landbouw ligt niet bij de inspanning en de capaciteit van de Nederlandse boer, maar bij de omstandigheden waaronder hij moet werken, welke hijzelf niet in de hand heeft. Aldus minister dr. S. L. Mansholt gister op de laatste bijeenkomst van het agrarisch congres van de Partij van de Arbeid in Tiel. Minister Mansholt⁶⁵ had de voortreffelijkheden van de landbouw in ons land geschilderd in een rede, die over de structuur van de afzet ging. Hij wees er ook op, dat de kosten van de productie de laatste jaren snel gestegen zijn, waardoor de landbouw voor structurele veranderingen staat.

De landbouw staat nu voor de noodzaak zich te meten met andere takken van productie ten einde een vergelijkbare prestatie te leveren. In het verleden is de gemeenschap in steeds meerdere mate bereid gebleken om daarbij te helpen, ook door het geven van een beloning voor productieve arbeid. Doch zijn er wel voldoende waarborgen, dat de offers van de gemeenschap voldoende zin hebben? De landbouw mag geen bodemloze put zijn. De landbouw zal duidelijk moeten verklaren, dat het haar ernst is dit vraagstuk aan te pakken.

Beslissende jaren

De komende vier jaar zullen beslissend zijn voor de structurele ontwikkeling van de landbouw en ik hoop, zo zei minister Mansholt, dat dit in het politieke werk van de regering, het parlement en de landbouworganisaties duidelijk tot uiting zal komen. „Dit spreek ik met diepe ernst uit.” zo zei de minister.

Dr. Mansholt was zijn toespraak begonnen met een schets van de Nederlandse landbouwproductie Deze heeft zijn weerga niet, wat betreft de beweeglijkheid om de vraag te volgen. Het is echter een beweeglijkheid op lange termijn. Een gelukkig verschijnsel is dat de binnenlandse markt geleidelijk groter wordt en dat er bijvoorbeeld een groter vraag komt naar dierlijk eiwit. Het melkverbruik stijgt daardoor. Ook het landbouwbeleid is daarop van invloed, want wanneer de consumentensubsidie op de melk (vier cent) wordt afgeschaft en de melkprijs van de boer, zoals op het congres (door de heer Wijnstra) was gevraagd, met vijf cent omhoog

⁶⁵ Dr. Sicco Mansholt was van 1945 tot 1958 minister van landbouw en van 1958 tot 1973 Eurocommissaris

gaat, dan gaat de straatprijs van de melk met negen cent omhoog. Dat geeft spanning in de afzet. Ook de landbouw zal bij de consumenten begrip moeten kweken voor deze ontwikkeling, anders zal er een zeer belangrijke teruggang in het melkverbruik optreden.

Consequenties boteroverschot

De onevenwichtigheid in de wereld tussen productie en consumptie leidt tot overschotten, die niet alleen in Amerika en Canada zijn te vinden, want in de Nederlandse koelhuizen ligt op het ogenblik 15.000 ton boter opgeslagen, een hoeveelheid die overeenkomt met het halve jaarlijks verbruik in Nederland.

Als er geen weg voor deze boter wordt gevonden, dan dragen wij ook bij aan de overschotten. Dan zullen er maatregelen nodig zijn om tot een verschuiving in de productie te komen. „Als ik dan spreek over de hoge prijs van bief en ik zie de moeilijkheden met de melk, dan verbaast het mij, dat het SER-rapport over de melk in de landbouw nog al wat verguisd is. Men is er niet klaar mee door te zeggen, dat het niet uitgevoerd kan worden, maar dan moet men zeggen, dat er bij de melk een probleem ligt voor de landbouw”. In de ontwikkeling van de slachtveeprijzen, die sedert 1951 met twaalf procent gestegen zijn, vinden wij een aanwijzing in welke richting het gezocht moet worden, zo zet de minister.

Kostenstijging

De moeilijkheden bij de Landbouwexport zijn in de eerste plaats ontstaan door stijging van de kosten in ons land. De ruilvoet voor agrarische producten op de buitenlandse markt is verbeterd en voor verschillende van onze agrarische producten is het dieptepunt in de prijzen al enige jaren achter ons. De kostenindex is echter met tien procent gestegen: lonen met 31 en pachten met twintig procent, maar het veevoer is achttien procent goedkoper geworden en de kunstmest zes.

Overleg met Denemarken

Ook de vooruitzichten met de eierexport naar Duitsland achtte de minister niet ongunstig. Het zou echter van de grootste betekenis zijn, wanneer we met Denemarken tot overeenstemming konden komen over de productie en de afzet. Het is zeer verheugend, dat er door onderling contact reeds een groter vertrouwen is ontstaan.

Merkwaardige prestatie

Het gehele Nederlandse volk moet er op gewezen worden tot welk een merkwaardige prestatie de Nederlandse landbouw in staat is gebleken. Met slechts twaalf tot dertien procent van de beroepsbevolking en met slechts 25 are cultuurgrond per hoofd van de bevolking levert de landbouw nog een derde deel van de productie naar het buitenland. Wijs mij een land, zo zei de minister rhetorisch, dat de zelfde prestatie levert. Wijs mij het land, waar de veredelingsindustrie zo ver is gevorderd, waar zoveel producten worden uitgevoerd en waar zo'n grote variatie in die producten bestaat. De omstandigheden moeten hier dus wel gunstig zijn en ook de structuur van de landbouw.

Toch kunnen we met de huidige structuur van de landbouw geen genoegen nemen, zo ging dr. Mansholt verder. Bepalend voor de positie van de landbouw is, hoe het staat met structuur in die landen, die wij op de wereldmarkt ontmoeten. Bij vergelijking is het duidelijk dat er dan bij onze agrarische structuur een vraagstuk ligt. De moeilijkheden voor de landbouw kunnen niet alleen verholpen worden door garanties, maar ook de structuur moet verbeterd worden.

Gevaarlijk

Dit structuurvraagstuk zal ook in Europees verband gezien moeten worden en het is merkwaardig, dat dit nog geen voldoende belangstelling vindt in brede landbouwkringen. Bij de hoogst belangrijke besprekingen, die in Brussel gevoerd worden over de Europese douane-unie tussen de zes landen van de KSG, zal het nationale landbouwbeleid van zes landen omgevormd moeten worden tot een Europees beleid. Voor de consequenties daarvan schrikt men in verschillende landen nog terug.

Geen alternatief

Daar veertig procent van de Nederlandse agrarische export naar gebieden buiten de zes-landen-gemeenschap gaat, dreigt er een groot gevaar, dat er slechts een verschuiving in de agrarische handel zal optreden binnen de gemeenschap, zonder dat er een uitbreiding binnen de gemeenschap ontstaat. Nederland verkeert, wat dit betreft in een uitzonderingspositie in de gemeenschap, en bij de integratiebesprekingen verkeren we daarvoor in een hoogst belangrijke periode. Er is echter geen alternatief voor het ontstaan van deze gemeenschap. Er is geen ruimte meer voor een nationaal beleid in de afzonderlijke landen.

Leerlingenstelsel

Met de rede van minister Mansholt kwam het einde van het agrarisch congres. Voor hem hadden nog gesproken de heer P. de Vries, secretaris van het NVV, en het Kamerlid C. Egas. De heer De Vries pleitte voor een leerlingenstelsel in de agrarische bedrijven. Hij meende, dat een beroepskeuze bij het twaalfde jaar, zoals nu het geval is, te vroeg komt en hij wilde daarom algemeen vormend onderwijs voor alle leerlingen van de lagere school tot het vijftiende jaar. Dit onderwijs zou de beroepskeuze moeten bepalen, waarna dan voor degenen, die in de landbouw willen worden opgeleid, twee jaar landbouwonderwijs moet volgen. Bij het zestiende jaar kan dan het leerlingenstelsel ingaan voor twee of drie jaar met aanvullend dagonderwijs. Avondonderwijs noemde de Inleider misdadig tegenover het kind.

Nog eens Van de Kieft

De heer Egas sprak over de wijze, waarop men in de landbouw tot gezonde bedrijven kan komen naar aanleiding van een woord van, dr. Mansholt: „Primair moet de hulp van de gemeenschap voor de structurele aanpassing zijn, terwijl de hulp ten behoeve van het handhaven van een redelijk inkomen voor boeren en arbeiders complementair is”. Tot mijn spijt, zo zei de heer Egas, heeft de heer Van de Kieft in zijn bekende artikel in Het Vrije Volk een open deur ingetrapt, wat de essentie van zijn artikel betreft. Wat de eisen van het Landbouwschap betreft, meende de heer Egas, dat daaraan hermetisch een positieve saneringsarbeid in de landbouw moest worden verbonden. Als men dat er niet aan wil koppelen dan kunnen de eisen wel eens niet aanvaardbaar zijn.

Leeuwarder Courant 1957-01-25

Uit andere bladen

Boterproblemen

Het boteroverschot in ons land heeft door het aanbod van grote hoeveelheden koelhuisboter de algemene aandacht. De oorzaken, welke tot dit surplus hebben geleid, zijn bekend, maar het „*Officieel Orgaan*” van de Kon. Ned. Zuivelbond F.N.Z. wijst erop dat wat ons thans overkomt, reeds enkele jaren heeft bedreigd. We zijn echter telkens op het nippertje ontsnapt.

Nu is het misgelopen, maar ook tevoren was de boterproductie groter dan commercieel verantwoord kon worden genoemd. De productie moet in overeenstemming met de behoefte worden gebracht. Geen gemakkelijke taak overigens, want het is zeer moeilijk de behoefte vooruit te taxeren. Toch moet er iets gebeuren.

„Uiteraard gaan onze gedachten in de eerste plaats naar verhoging van het vetgehalte van de consumptiemelk, teneinde een blijvende vermindering van de produktie te verkrijgen. Wij ontveinzen ons niet, dat dit momenteel op zeer grote financiële bezwaren zal stuiten, doch wanneer wij voorop stellen, dat zware verliezen op de boterexport eveneens uiteindelijk financiële consequenties voor de regering met zich meebrengen, menen wij de stelling te kunnen verdedigen, dat het van regeringszijde mogelijk gemaakt moet worden de consumptiemelk op een normaal vetgehalte te brengen. Vervolgens dienen maatregelen te worden genomen, die kunnen leiden tot vermindering van de boterproductie in de zomer en vergroting in de winter.

Wij willen ons hier niet voor een bepaald bepaald systeem uitspreken, doch slechte constateren dat het opslaan van melkvet in een neutrale vorm onvermijdelijk zal zijn. Waar wij de nadruk op willen leggen, is dit: bij vaststelling van inleveringsprijzen wordt de inlevering aan geen grenzen gebonden. Wanneer men inlevert, leveren boter en mager poeder een niet al te onbevredigende opbrengst op. De boterproducent maakt zich dus zomers hoegenaamd geen zorg over de afzet van zijn produkt. Hij levert in en het LVZ. zal wel zien, hoe het er weer afkomt!

Wij menen echter dat het niet voldoende is de inlevering uitsluitend te baseren op een commercieel verantwoorde prijs, want wij zullen voortaan ook moeten gaan denken aan een commercieel verantwoorde hoeveelheid. Dit is de conclusie, die wij uit de huidige toestand moeten trekken en waarvoor uiterlijk bij het begin van de weidetijd een oplossing moet zijn gevonden”.

Leeuwarder Courant 1957-01-26

Onrust rondom euromarkt – (II)

Vrees: onredelijk grote offers voor agrarisch Nederland

Droeve ervaringen in de Benelux

(Van een speciale verslaggever)

„Inwilliging van de eisen, die met name Frankrijk in Brussel stelt bij de onderhandelingen over het verdrag voor de Europese markt, zou voor onze land- en tuinbouw een steek in de rug zijn”, verzekerde ons een woordvoerder van het *Landbouwschap*. „Wij kunnen dat niet accepteren. De hele gang van zaken is er op gericht de invoer van de protectionistische landen te blijven beschermen en de uitvoer vast te leggen in contracten. Men is er nog niet uit. De delegaties zijn nog aan het touwtrekken en aan het experimenteren met allerlei sommetjes. Maar als de protectionistische landen hun zin krijgen en wij bijvoorbeeld verplicht worden de Franse overschotten aan tarwe en voedergranen te kopen, bestaat de kans, dat wij op agrarisch gebied geen dollarinkopen meer kunnen doen. En wat zal er dan met onze agrarische export (boomkwekerijprodukten, bloembollen, zuivelprodukten) naar Amerika gebeuren? Amerika heeft al gewaarschuwd”.

Het is duidelijk, dat de vorming van een gemeenschappelijke markt voor de zes KSG-landen⁶⁶ ook buiten dit marktgebied gevolgen heeft. De bedoeling van een gemeenschappelijke markt is immers om de tolmuren tussen deze landen omver te halen en zodoende voor landbouw en industrie één groot afzetgebied te vormen met ongeveer 150 miljoen mensen, waar ieder vrij kan kopen en verkopen wat hij wil. Op tal van punten zal deze vrije Europese markt echter naar buiten worden beschermd, om te voorkomen dat het marktgebied door produkten uit goedkoper producerende landen wordt overstroomd. Enkele landen, die straks deel gaan uitmaken van de Euromarkt, hebben deze bescherming reeds vrij ver doorgevoerd door het vaststellen van contingenten en heffing van zeer hoge rechten op de import van allerlei artikelen. Nu echter moet hiervoor een gemeenschappelijk tarief worden vastgesteld, maar in Brussel is het vaststellen van dat „gemeenschappelijk buitentarief” een groot struikelblok.

Goochelen met cijfers

In eerste instantie zijn alle produkten in drie groepen ingedeeld: grondstoffen, halffabricaten en eindprodukten. Direct daarna rees vraagstuk nummer 1: een grondstoffenarm land als Nederland is, voor zijn verwerkende industrie, in zeer belangrijke mate aangewezen op de import van grondstoffen en halffabrikaten, meer dan de andere landen van de Euromarkt, en heeft dus groot belang bij zo laag mogelijke tarieven. Niet voor niets zijn de Beneluxtarieven dan ook in het algemeen lager dan die van Frankrijk, Italië en Duitsland. Deze tarieven zullen nu omhoog moeten en dit zal voor de Benelux een verhoging van het prijspeil betekenen, die echter, naar prof. dr. G. M. Verrijn Stuart onlangs op de Transitodag van het Verbond van de Ned. Groothandel verzekerde, niet meer zal bedragen dan een à twee procent. Maar ons land zal dit offer moeten brengen, betoogde hij toen. Men moet niet het onderste uit de kan willen hebben en elke tariefsverhoging afwijzen, want dan is integratie beslist onmogelijk.

Maar wat ziet men nu in Brussel gebeuren? De protectionistische landen trachten er hardnekkig het gemeenschappelijk buitentarief voor allerlei produkten zo hoog mogelijk op te voeren. Daar komt allerlei kunst en vliegwerk bij te pas. Er wordt druk met cijfers gegoocheld en dat leidt tot allerlei strijdvrage, bijvoorbeeld of men bij het vaststellen van het nieuwe tarief moet uitgaan van de thans ingeschreven of de thans toegepaste tarieven. Daar zijn soms grote verschillen tussen. Frankrijk, Italië en Duitsland hebben bijvoorbeeld een ingeschreven tarief van ongeveer 25 pct. voor granen, maar in feite wordt geen heffing toegepast. Een ander probleem is of de Benelux als één land of als drie landen gerekend moet worden, hetgeen ook weer van invloed op de hoogte van de tarieven is. En het ziet er naar uit, dat de protectionistische landen in vele opzichten aan het langste eind zullen trekken, hetgeen ernstige gevolgen voor de Nederlandse industrie en landbouw hebben kan. Ernstiger dan de meeste voorstanders van integratie tot voor kort hadden verwacht.

Nederland „het haasje”?

Van welk belang zo’n gemeenschappelijk buitentarief kan zijn, blijkt uit het volgende - volkomen fictieve - voorbeeld. Stel, dat een Nederlandse fabrikant momenteel in de Ver. Staten een machine kan kopen voor 40.000 gulden, terwijl diezelfde machine in Duitsland 43.000 gulden kost en dat - in beide gevallen dus - bij invoer een recht van vijf procent van deze bedragen moet worden betaald. De fabrikant koopt uiteraard de Amerikaanse machine, die hem dan 40.000 gulden plus 5 procent is 42.000 gulden kost. Is het tarief voor machines in Frankrijk 15 procent, dan zal een Franse fabrikant diezelfde machine kunnen kopen voor 40.000 gulden plus 15 procent is 46.000 gulden.

Wordt nu het gemeenschappelijk buitentarief van de Euromarkt vastgesteld op 10 pct., dan geldt dit tarief wel voor de Amerikaanse, maar niet voor de Duitse machine, aangezien Duitsland deel van de vrije markt uitmaakt. De Amerikaanse machine kost dan f 40.000 plus 10

⁶⁶ ‘Kolen en Staal Gemeenschap’

pct. is f 44.000; de Duitse machine blijft f 43.000 zonder meer en is dan dus plotseling de „goedkoopste” geworden. Toch heeft alleen de Franse fabrikant er werkelijk voordeel van. Hij betaalt immers f 3000 minder dan voorheen, terwijl de machine voor de Nederlandse fabrikant in feite f 1000 duurder wordt. Afgezien van het feit, dat beide landen invoerrechten verloren zien gaan, heeft de veranderde situatie nog een belangrijk gevolg: Amerika heeft aan de Euro-markt een exportmogelijkheid verspeeld.

Een soortgelijk gevaar dreigt voor Denemarken op agrarisch gebied. Bij de totstandkoming van de Euromarkt zou de Duitse markt vermoedelijk grotendeels voor Denemarken verloren gaan (wellicht ten voordele van Nederland), terwijl Duitsland nu - met Engeland - een der grootste Deense klanten is. Daarom is de Deense landbouw sterk geporteerd voor een vrijhandelszone met de Europese markt. Zou deze tot stand komen en ook voor agrarische produkten gelden, dan profiteert ook Denemarken van de exportmogelijkheden op de vrije Europese markt. Tegelijkertijd kan deze grote concurrent van ons land dan echter voor import uit andere landen zelf zijn invoerrechten bepalen en dus naar andere gebieden goedkoper exporteren dan Nederland. Dan is de zaak helemaal scheef getrokken en is Nederland „het haasje”.

Ook Engeland heeft een groot risico onder ogen te zien. Het is duidelijk, dat na de totstandkoming van een Gemeenschappelijke Markt de import van bijvoorbeeld Engelse automobielen in ons land sterk zal dalen - ten gunste van de Duitse en de Franse automobielen. Zelfs dreigt het gevaar, dat de Engelse auto vrijwel geheel van de Westeuropese markt verdwijnt. Niet voor niets heeft de Britse regering daarom besprekingen geopend over een vrijhandelszone, die de Engelse industrie vrije toegang op de Euromarkt moet geven. Maar met Engeland gaat het al net als op de Euromarkt zelf: de landbouw is een uitzondering.

Beschermde boter

Nu heeft de landbouw in tien jaar Benelux al terdege ervaren wat het betekent om een uitzondering te zijn. De agrarische betrekkingen tussen de drie landen werden destijds geregeld in het *Protocol van Luxemburg*, waarin ook minimum invoerprijzen werden aanvaard. In tien jaar heeft Nederland echter geen kans gezien om ook maar een der produkten, die daarin werden opgenomen, los te maken van het protocol. „Als we dat straks in een gemeenschap van zes landen moeten proberen, lukt het nooit meer” Is de sombere voorspelling van het Landbouwschap.

België heeft destijds toegezegd om in de eerste plaats van Nederland te kopen, als het zelf agrarische produkten tekort komt. Maar hoe de Nederlandse export naar België ook gestegen is, België importeert nog rustig Deense boter op een moment, dat er 15.000 ton boter in de Nederlandse koelhuizen ligt. Het argument? „Nederland kan niet voldoende leveren”. - Aan die nogal wonderlijk klinkende motivering wordt wel een draai gegeven, want, zeggen de Belgen wij willen verse boter hebben en die kan alleen Denemarken leveren. Daar is iets van waar, want de Denen vriezen ‘s zomers room in, die ‘s winters wordt gekarnd en dat gebeurt in Nederland niet, althans niet op grote schaal.⁶⁷ Maar in Nederlandse handelskringen neemt men zelfs niet de moeite om te fluisteren, wanneer men veronderstelt dat het kopen van boter wel een Deense eis voor een wederzijdse transactie of een handelsverdrag zal zijn.

Hoe dit zij, het feit blijft dat de Nederlandse export van boter naar België in een jaar of vier terugliep van meer dan 20.000 tot ongeveer 5000 ton. En nog steeds wordt de Belgische boter, die zes gulden per kilo kost, drastisch beschermd doordat Nederlandse boter niet voor minder dan f 6.50 mag worden ingevoerd. De Nederlandse boter kost echter slechts ongeveer 4 gulden per kilo: het verschil ad. f 2.50 per kg wordt door beide landen broederlijk gedeeld. Het

⁶⁷ Zie knipsel 1954-11-12; waar uit blijkt dat deze ‘bevroren roomtechniek’ hier wel bekend was! (ZHN.)

gevolg is, dat de Belgische boeren, die een zeer goed lonende prijs voor hun boter maken, hun produktie steeds verder opvoeren en de kans voor de Nederlandse boter steeds kleiner wordt.

Veranderingen zijn nog niet in zicht. - ook al hebben de Nederlandse boeren de (socialistische) Waalse industrie-arbeiders op hun hand. Die arbeiders voelen uiteraard niets voor kunstmatig hoge prijzen en zo kan men beredeneren, dat de Nederlandse boeren nog het meest te verwachten hebben van een socialistische regering in België - al ziet men hiervan tot dusver weinig profijt.

Uitgehold

Waar de Nederlandse landbouwbelangen zozeer verstrengeld zijn in de binnenlandse politiek van onze exportlanden, is het geen wonder dat ook de Nederlandse landbouw met spanning heeft afgewacht of de Euromarkt wezenlijke verbeteringen brengen zou. Levende in die verwachting, zijn de landbouworganisaties altijd voorstanders van Europese samenwerking geweest, ook al besepte men dat er in een bepaalde overgangperiode wel offers zouden moeten worden gebracht. Nu echter vooral de Nederlandse landbouw - en niet alleen gedurende een overgangperiode - in een onmogelijke uitzonderingspositie, dreigt te worden gemanoeuvreerd, is het aanvankelijke enthousiasme danig bekoeld.

Want de hier aangestipte problemen zijn slechts voorbeelden. Frankrijk schijnt zijn export-subsidies te willen handhaven; de Fransen staan er op, dat de sociale voorzieningen in de andere landen aan het hoge Franse peil zullen worden aangepast, enzovoorts, enzovoorts. Wel zal ook Frankrijk en zullen ook de andere landen offers moeten brengen, maar in landbouwkringen groeit de vrees, dat die offers voor agrarisch Nederland onredelijk groot zullen worden. En dat, terwijl het er op begint te lijken, dat de Euromarkt dusdanig zal worden uitgehold, dat er althans op landbouwgebied eigenlijk nog maar van een schijnintegratie sprake zal zijn.

Een duidelijk beeld kan men zich echter nog steeds niet vormen, want de besprekingen in Brussel zijn geheim. Zo geheim zelfs, dat de leden van de Nederlandse delegatie en hun adviseurs - vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, aangewezen door de SER - hun post in dubbele enveloppen krijgen toegestuurd. Slechts af en toe lekt er iets van de besprekingen uit en overigens moet Nederland zijn inlichtingen uit het buitenland krijgen, o.a. uit de Franse kranten, waarin al vroegtijdig de instructies voor de Franse delegatie werden gepubliceerd. En al is daarvan het gevolg geweest, dat de Franse delegatie er zich in Brussel meermalen op beroepen schijnt te hebben niet te kunnen afwijken van bindende instructies, die al in de kranten hebben gestaan, in Nederland wordt officieel de geheimhouding gehandhaafd. En inmiddels neemt de onrust toe.

Leeuwarder Courant, 1957-01-31

Voorzitter en wergeverslid kruisen de degens even

Werkgevers zitten in Produktschap Zuivel

Bij de aanvang van de openbare vergadering van het bestuur van het *productschap zuivel* heette de voorzitter. Ir. B. van Dam de vertegenwoordigers der werkgevers welkom, die voor het eerst aan een bijeenkomst van het produktschap deelnamen. Na zijn voldoening te hebben

uitgesproken over de aanwezigheid van de werkgevers maakte Ir. Van Dam nog een opmerking van persoonlijke aard die tot enige strubbeling aanleiding gaf.

Uit de commentaren in enkele verenigingsorganen had ir. Van Dam met betrekking tot de door de betrokken organisaties bereikte overeenstemming moeten lezen, zo merkte hij op, dat enkelen de agitatie rondom de benoeming van de voorzitter nog willen voortzetten. „Tot dusverre”, aldus ir. Van Dam, „heb ik op deze zaak, die in en buiten de zuivel nogal de aandacht heeft getrokken, in het openbaar in woord noch geschrift gereageerd. Ik heb dit nagelaten omdat ik ervan overtuigd was, dat een reactie mijnerzijds in geen enkel opzicht het tot stand komen van het productschap of het goed functioneren hiervan zou kunnen beïnvloeden.

De verleiding was groot om nu, na de eerder genoemde commentaren dit stilzwijgen te verbreken doch ik ben tot de conclusie gekomen dat ook nu de tijd daartoe niet is aangebroken. Ik ben bereid de ontwikkeling aan te zien omdat ik erop vertrouw dat het feit dat onze beraadslagingen als regel openbaar zijn, legendevorming over en rondom mij optreden als voorzitter in de toekomst zal voorkomen. Een tweede overweging om op deze zaak, die mij persoonlijk raakt, niet verder in te gaan is het besef, dat wij in de naaste toekomst gezamenlijk problemen tot een oplossing moeten brengen die voor deze sector van het maatschappelijke leven van groot belang zijn”.

De heer Blink, voorzitter van de *Vereniging voor Zuivelindustrie en Melkproductie*, die hierna het woord kreeg, sprak er zijn verwondering over uit dat de voorzitter gemeend had de werkgevers op deze wijze te moeten welkom heten. Hij was van oordeel dat de woorden van Ir. Van Dam een „onjuiste toespraak op een onjuiste plaats” betekenden.

Mengverbod

Bij de voortzetting van de vergadering besloot het bestuur met betrekking tot het van een te Zoetermeer gevestigde zuivelfirma ontvangen schrijven, een studietoelichting opdracht te geven een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid en wenselijkheid het van 1942 daterende mengverbod voor boter met margarine op te heffen.

Een andere reeds in september 1956 ingestelde commissie zal op korte termijn advies moeten uitbrengen over de mogelijkheden welke kunnen leiden tot een oplossing van het probleem van het melkvetoverschot. Aan deze commissie zullen leden uit het *Landbouwschap* en uit de werknemersorganisaties worden toegevoegd.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1957-01-30

„Stijging van ongekeerde omvang....

Produktschap voor zuivel wenst prijsverhoging melk

Beperking verrekenprijs; afschaffing subsidie.

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* wil de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening adviseren de verrekenprijs voor consumptiemelk voor het lopende melkprijsjaar op niet meer dan ongeveer 2 cent per kg boven de garantieprijs te stellen. Met betrekking tot de subsidie op consumptiemelk staat het produktschap een algehele afschaffing van de subsidiëring voor en doorvoering in één keer van de hieruit voortvloeiende prijsverhoging van de consumptiemelk.

Dit blijkt uit het concept-advies aan de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening, dat op de openbare vergadering van het *produktschap voor zuivel*, op heden, woensdag 30 januari behandeld zal worden.

Voorts wordt in het concept-advies aanbevolen bij het verlenen van zuivelwaardetoeslagen op consumptiemelk de tot dusverre gevolgde werkwijze voor het lopende melkprijsjaar te handhaven, met het oog op een regelmatig en ongestoord verloop van de consumptiemelkvoorziening.

De prijsstijging van de consumptiemelk zal, meent het bestuur van het produktschap, van een ongekennde omvang zijn, als deze stijging zowel de te verwachten verhoging van de verrekenprijs omvat, als ook het afschaffen van de subsidie. Toch moet deze prijsstijging in één keer geëffectueerd worden, aldus het concept-advies, want een stapsgewijze doorvoering van de vereiste prijsverhoging zal iedere keer een omzetvermindering tot gevolg hebben, waardoor steeds een herziening van de desbetreffende kostenmarges noodzakelijk zal zijn. Dit draagt in versterkte mate bij tot een instabiel prijsniveau, waarbij de afzet van consumptiemelk, aldus de concept-brief aan de minister, zeer zeker niet is gebaat.

Het bestuur meent, dat de prijsverhoging zal dienen te geschieden omstreeks 1 juli a.s., tegen welke datum de regering voornemens is maatregelen te treffen, o.a. met betrekking tot een huurverhoging, waarbij naar het bestuur aanneemt, looncompensatie eveneens aan de orde zal komen.

Bij algehele afschaffing van de subsidie, vervolgt het concept-advies, dient ook de extra-subsidie van f 0,75 per 100 liter consumptiemelk voor het westen van Nederland te vervallen. Ditzelfde geldt voor de extra-subsidie van gemiddeld f 5.- per 100 liter consumptiemelk in de volle-melk gebieden in Zeeland en op Goeree-Overflakkee. Het is redelijk, aldus het bestuur, dat de consument het meerdere melkvet ook betaalt.

Het bestuur deelt tenslotte mede, zich er van bewust te zijn, dat een zo aanzienlijke prijsverhoging tot een grote daling van het verbruik zal kunnen leiden.

Leeuwarder Courant 1957-01-30

Veel koelhuisboter voor export

Het aantal biedingen voor de 1500 ton koelhuisboter bij het I.V.Z. heeft de beschikbare hoeveelheid overtroffen, zodat niet alle biedingen konden worden gehonoreerd. De partij is toegewezen aan een twintigtal bedrijven, die gemiddeld f 2,50 hebben geboden en waarvan de aard doet vermoeden, dat een belangrijk kwantum van de aangekochte boter zal worden geëxporteerd. Aldus de voorzitter, van het *Productschap voor Zuivel* Ir. H. van Dam in de openbare Bestuursvergadering, die het Productschap vandaag heeft gehouden.

Inmiddels heeft het I.V.Z. opnieuw een inschrijving geopend op 2.000 ton onder gelijke voorwaarden, waarvan het resultaat op zaterdag a.s. bekend zal zijn.

De voorzitter van het *productschap voor zuivel* constateerde, dat, gezien de omstandigheden, het resultaat van deze eerste inschrijving tot tevredenheid stemt. Het heeft er alle schijn van, dat bij de lagere prijzen de afzet op gang is gekomen. Hierbij mag echter niet uit het oog worden verloren, dat deze afzet met een aanzienlijk verlies gepaard gaat en de vraag rijst, of hieruit niet een les moet worden getrokken voor de toekomst.

Leeuwarder Courant 1957-02-09

KOELHUISBOTER!

Ompakcapaciteit

voor koelhuisboter beschikbaar

Levert ook aan grossiers en detaillisten in neutrale wikkels

Goöp. **Zuivelfabriek Oldeboorn**, Tel. 1

Leeuwarder Courant, 1957-02-13

Melkgarantieprijs niet gehaald

(Van onze landbouwredacteur)

In het melkprijsjaar 1955/'56 is blijkens de berekening van het *productschap voor zuivel* de melkprijsgarantie van 23 ct. per kg melk (3,7 pct. vet) niet gehaald. Het behoort tot de mogelijkheden, dat nog een bedrag van omstreeks een halve cent per kg. uit het landbouwegalisatiefonds aan de veehouders zal worden bijbetaald. De toeslagen voor de lichte grond van 1,7 ct. op het zand en van 0,85 ct. op het veen komen daar nog overheen.

De berekende netto-opbrengst verminderd met de heffing voor het zuivelfonds bedroeg 21,39 ct. per kg. In het melkprijsjaar 1955/'56, dat loopt van 30 oktober 1955 tot 28 oktober 1956, is door de veehouders in Nederland in totaal 5,2 miljard kg melk afgeleverd. De totale netto-opbrengst bedroeg 1,13 miljard gulden. Het gemiddelde vetgehalte beliep 3,752 procent.

Van de totale hoeveelheid afgeleverde melk valt ongeveer zestig procent onder een toeslag, welke naar schatting een bedrag van 50 miljoen gulden zal vragen. Daarnaast is dan nog een bedrag van 22,5 miljoen gulden nodig om de garantieprijs te realiseren. Over het afgelopen jaar moet er dus in totaal nog 72,5 miljoen gulden uit het landbouw egalisatiefonds 1956 geput worden. Op de begroting van dit fonds is echter slechts een bedrag van 47,5 miljoen gulden voor dit doel uitgetrokken, zodat er nog een aanvullende begroting te verwachten is tot een bedrag van 25 miljoen gulden.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1957-02-14

Standaardisatie van Zeeuwse melk?

Minister Mansholt moet beslissen ?

Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* besloot woensdag aan de minister van landbouw te adviseren de wenselijkheid van pasteurisatie en standaardisatie van de Zeeuwse melk (inclusief Goeree en Overflakkee) onder het oog te zien, onder verwijzing naar een gedetailleerd advies terzake van ongeveer vijf jaar geleden.

Zeeuwsch Dagblad, 15/02/1957

**Wanneer beslissing
Zeeuwse melk rijt?**

Rapport al vijf jaar oud

(Van een onzer redacteuren)

DEN HAAG, 14 febr. — De actie voor een snelle afzet van 14.500 ton koelhuisboter is geslaagd. Dit verklaarde de voorzitter van het Produktschap voor Zuivel, ir. B. van Dam, op de openbare vergadering die vandaag gehouden werd. Tot nu toe heeft men 11.500 ton koelhuisboter verkocht: hiervan werd 5500 ton bestemd voor de export. Bij de derde inschrijving bedroeg de gemiddelde prijs ruim 2.90 gulden per kilo.

Standaardisatie in Zeeland

Geadviseerd werd voorts de kwestie van het afzonderlijke subsidie op de melk in genoemd gebied te bezien in het geheel van de landelijke subsidiëring op de melk.

Het *produktschap voor zuivel* heeft een dagelijks bestuur gekozen, waarin drie leden voor de werkgevers- en drie leden voor de werknemersorganisaties deel hebben. Dr. E. van der Wiel (F. N.Z.) werd eerste plaatsvervangend voorzitter voor 1957. Namens de werkgevers zijn verder in het dagelijks bestuur gekozen de heren G. J. Blink (V.V.Z.M.) en P. J. Loonen (kath. landbouwers).

Voor de drie werknemersbonden werden de heren S. van der Ploeg (A. N.A.B.), A. P. C. Gulix (kath. landarbeiders) en A. de Vries (chr. landarbeiders) in het dagelijks bestuur gekozen. Na drie stakende stemmingen om het tweede plaatsvervangende voorzitterschap, werd de heer A. de Vries door het lot aangewezen voor deze functie. In 1958 zullen de heren De Vries en dr. Van der Wiel van de tweede en eerste plaats wisselen.

Het bestuur besloot in een brief aan de regering ernstige ongerustheid te uiten over onderhandelingen te Brussel inzake de Europese markt. Naar mening van dit bestuur komt daarbij de positie van de zuivel en met name die van kaas en melkpoeder zeer in het gedrang.

Garantieprijs

Volgens de laatste ramingen is over het melkprijsjaar november 1955-november 1956 de garantieprijs voor melk niet gehaald. Aan de regering wordt geadviseerd om thans reeds te beginnen met de uitbetaling van de toeslag op melk van bedrijven op lichte gronden van 1,7 cent per kilogram van 3.7 percent vetgehalte boven de algemene garantieprijs voor consumptiemelk. (Ruw geschat is hiermede een bedrag van 60 miljoen gulden gemoeid). Over vier weken hoopt men over voldoende gegevens te kunnen beschikken om te kunnen komen tot een advies inzake de definitieve toebetaling op de door de boeren geleverde consumptiemelk, waardoor deze de garantieprijs zullen bereiken.

Een voorlopige berekening toont aan, dat de boeren *f*22,55 per 100 kg melk gemiddeld ontvangen, inplaats van minstens de garantieprijs van *f*23,-. Dit zou betekenen, dat over het melkprijsjaar nog een bedrag van *f*0.50 of iets minder per 100 kg melk van 3.7 percent vetgehalte uit het landbouw-egalisatiefonds aan de veehouders zou kunnen worden bijbetaald.

Volgens de geraamde baten en lasten van het zuivelfonds VII lopende van nov. 1955 tot nov. 1956, is thans reeds een verlies geleden op bij het in- en verkoopbureau zuivel (I.V.Z.) ingeleverde produkten van *f*25.300.000. Geraamd wordt dat het verlies op de nog aanwezige 4500 ton boter, 470 ton kaas, 2800 ton magere melkpoeder en 1000 ton verstuivingspoeder nogmaals *f*10.200.000 zal zijn. Een totaal verlies dus van *f*35.500.000.

Aan baten werd *f*151.634.000 ontvangen uit diverse heffingen. Aan zuivelwaardetoeslagen op drinkmelk werd *f*47.622.000 uitgekeerd, aan voorschotten aan contribuanten *f*58.128.000.

Het saldo van zuivelfonds VII wordt thans geraamd op ruim 5.5 miljoen gulden.

PZ. Euromarkt gevaar voor zuivel?

In de bestuursvergadering van het *Productschap voor Zuivel* is het gister in Den Haag tot een debat gekomen over de **Euromarkt**, waarbij in twijfel werd getrokken of de melkindustrie wel voordelen zou genieten van de totstandkoming van deze markt.

Een der bestuursleden verklaarde van oordeel te zijn, dat de eerste acht jaar na het van kracht worden van het verdrag niet verwacht mag worden, dat de export van Nederlandse zuivelproducten naar de landen van de gemeenschappelijke markt voldoende compensatie zal ontvangen om de nadelen die voortvloeien uit bijvoorbeeld het met elkaar in overeenstemming brengen van de lonen en sociale voorzieningen, goed te maken.

Hij was ook bevreesd dat het beginsel van de Euromarkt ondergraven zou worden door de veiligheidsclausules, die andere landen weten te bedingen. Deze situatie, zo zei hij, is vooral voor de Nederlandse melkindustrie zeer gevaarlijk. Ook andere bestuursleden waren van oordeel, dat voorlopig voor de zuivelindustrie nog geen aanwijsbare voordelen te verwachten zijn van de Euromarkt. De voorzitter, Ir. B. van Dam, verklaarde, dat het nog te vroeg is om voorspellingen te doen. Na een periode van twaalf tot vijftien jaar zullen immers de interne grenzen opgeheven zijn en zal de Nederlandse zuivelindustrie over een afzetgebied beschikken van 160 miljoen inwoners.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1957-03-13

Na overleg met het landbouwschap

Nieuwe garantieprijs 1956-1957 voor tarwe, suiker en melk vastgesteld

Te betalen suikerbietenprijs aan teler ongeveer f 51,15 per 1000 kg

Minister 'Mansholt heeft thans, na overleg met het Landbouwschap - blijkens een brief aan de Tweede Kamer - garantieprijs voor de landbouw vastgesteld voor melk (melkprijsjaar november 1956-november 1957), tarwe en suiker (voor oogst 1957). Bij de vaststelling van de prijs is rekening gehouden met de wijzigingen in de kostprijsberekeningen, aangekondigd in de regeringsnota inzake de beperking van de bestedingen.

Voor tarwe / voor suiker [...]

Voor melk waarvoor de garantieprijs tot november 1956 23 cent per kg bedroeg met een toeslag voor de zandgebieden van 1,7 cent en voor de overgangsgebieden van 0,85 cent en met een verrekenprijs van 26 cent, is de gemiddelde garantieprijs voor alle melk thans berekend op 28,4 cent per lig melk met 3,7 % vet, geleverd in het melkprijsjaar november 1956 – november 1957. Op verzoek van het Landbouwschap zal deze gemiddelde prijs echter gedifferentieerd worden toegepast.

Het Landbouwschap verzocht de garantie voor het overgrote deel van het land te verhogen tot 28,8 cent, zijnde de gemiddelde kostprijs in Nederland, de kleiweidegebieden niet meegerekend. Deze verhoging met 0.4 cent ware te financieren door, uitgaande van de verhoogde garantieprijs van 28.8 cent, een korting toe te passen van 1.8 cent per kg voor de melk uit de kleiweidegebieden.

De zgn. verrekenprijs voor de consumptiemelk is vastgesteld op 30.1 ct. per kg. Het is nog niet mogelijk, zo deelt de minister verder mee, nauwkeurig de directe gevolgen van deze verhoging van de verrekenprijs voor de consument aan te geven. Ingevolge het besluit van de regering ligt het in de bedoeling per 1 juli 1957 de verhoogde verrekenprijs in de consumentenprijs tot uitdrukking te brengen. Zoals de minister van financiën heeft meegedeeld tijdens de beraadslaging in de Tweede Kamer over de nota inzake de beperking van de bestedingen zal de melkprijsverhoging voor de consument zich dan beperken tot 6 cent per liter.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1957-03-21

Binnenkort uitbetaling melkprijstoeslag 1955-1956

Nu uit de berekeningen van het *produkschap voor zuivel* van de netto-opbrengst van alle in Nederland tot zuivel- en melkprodukten verwerkte en in consumptie gebrachte melk in het melkprijsjaar 1955 / 1956 blijkt, dat de voor dat melkprijsjaar geldende garantieprijs niet is bereikt, zullen de toeslagen, welke voor bepaalde gebieden van ons land in het vooruitzicht waren gesteld, in hun geheel worden betaald.

In de Staatscourant van dinsdag is een beschikking van de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening gepubliceerd, waarbij de uitbetaling van de melkprijstoeslag 1955/'56 wordt geregeld. De volledige toeslag is vastgesteld op f 1.70 per 100 kg. melk. Dit komt overeen met f 45.94 per 100 kg. melkvet, met f 1.70 per 100 liter in consumptie gebrachte volle melk (in Zeeland en op Goeree-Overflakkee), met f 23.66 per 100 kg. Leidse kaas en met f 15.16 per 100 kg. Goudse kaas. De gedeeltelijke toeslag is vastgesteld op f 0.85 per 100 kg. melk, hetgeen overeenkomt met de helft van de hierboven bij de volledige toeslag genoemde bedragen.

De eerste betalingen van de toeslagen kunnen in het begin van april 1957 worden verwacht. De betalingsmandaten worden door de provinciale voedselcommissarissen verzonden. Hiermede is vermoedelijk een termijn van ongeveer zes weken gemoeid, daar niet alle mandaten - het gaat om ongeveer 165.000 betalingen - tegelijk kunnen worden verzonden. De betaling van het verschil tussen algemene garantieprijs en netto-opbrengst van de melk zal waarschijnlijk eveneens in de loop van april 1957 geschieden door verrekening via de melk- en zuivelfabrieken dan wel rechtstreeks door het produkschap voor zuivel aan de zelfkazers en veehouders in Zeeland en op Goeree-Overflakkee.

Duizendtal leden Friesche Mij in de Beurs

Dr. Mansholt: heroriëntatie is nodig als in crisis van 1890

Landbouwschap bleef in gebreke met voorstellen van „350 miljoen”

(Van onze landbouwredacteur)

Een gebruiende minister Mansholt heeft gister in de Beurs te Leeuwarden voor een duizendtal leden van de Friesche Mij van Landbouw gesproken over de nieuwe koers in het landbouwbeleid. Hij vergeleek de positie van de landbouw met die van omstreeks 1890. Toen was er een heroriëntatie nodig, die de landbouw in Nederland tot ongekende hoogte heeft opgevoerd. Ook nu is er een heroriëntering nodig, waarbij men goed dient te bedenken, dat het systeem van de garantieprijzen, zoals dat nu wordt toegepast, de aanpassing van de landbouwbedrijven aan de nieuwe situatie tegengaat.

De rede van dr. S. L. Mansholt was de eerste openbare, die hij sedert het debat in de Tweede Kamer over de landbouwpolitiek heeft gehouden. De minister had de gelegenheid nader in te gaan op verscheidene punten, die de laatste maanden aan de orde zijn gesteld. Over de melkprijsgarantie zei de minister, dat hij dit jaar wel had willen overgaan tot één melkprijs in Nederland, doch dat hij op verzoek van het *Landbouwschap* toch weer tot differentiatie was overgegaan. Bij de discussie meldden zich ook verscheidene sprekers, die de laatste tijd in verschillende wilde acties actief zijn geweest en uit hun woorden bleek, dat men nog niet geheel bevredigd was. Eisen ten aanzien van de melkprijs werden echter niet speciaal naar voren gebracht.

Bereidheid tot zekere steun aan landbouw

Er mag op worden gerekend, dat het Nederlandse volk bereid is de landbouw niet in de steek te laten in een moeilijke periode en hem een zekere steun te geven. Wel is gebleken dat het volk die bereidheid niet tot iedere prijs geeft. Het geeft namelijk niet veel, wanneer wij steeds maar weer zeggen, dat de Nederlandse landbouw aan de spits staat. Het is wel juist, maar het volk weet ook, dat er toch ook veel mankeert aan een aantal productieomstandigheden, zo zette dr. Mansholt aan het begin van zijn toespraak de situatie uiteen.

Na de oorlog is een nieuw begin gemaakt, waarbij de verantwoordelijkheid van de gemeenschap voor de landbouw tot uiting kwam. Daarbij is echter een ding achterwege gebleven: de aanpassing van de bedrijfsvorm en -grootte bij de snel veranderende omstandigheden. In de eerste plaats heeft de factor arbeid een veel hogere waardering gekregen, een ontwikkeling, die nog niet aan haar einde is gekomen. Als de landbouw er dus niet in slaagt de arbeidsproductiviteit te verhogen in evenredigheid met de industrie, dan zal het levensniveau in de landbouw achterblijven en zal hij slechts kunstmatig in stand kunnen worden gehouden. Voor de landbouw liggen er op dit terrein nog grote mogelijkheden, die echter geld kosten en tijd.

Markordening

Bij het prijsbeleid zal meer dan tot nu de kwestie van de ordening van de markt, het orde scheppen in productie en afzet, naar voren komen. Wij voelden ons wel veilig bij de garantieprijzen op basis van de kostprijzen, maar wij moeten ons niet laten misleiden door de berekening van de kostprijzen. De minister erkende, dat de prijzen de laatste jaren laag en te laag zijn geweest. Doch men moet bedenken, dat er met de landbouw een afspraak was over het karakter van de garantieprijs. Deze was afgestemd op een minimumniveau. Toen bleek, dat er

een verkeerde beoordeling van de omstandigheden had plaats gevonden, is er verandering gekomen. Overigens moet men niet blind zijn voor de gevaren van de hogere garantieprijsen, want deze staan aanpassing in de weg. Ze zijn dan niet langer een buffer voor tijdelijke moeilijkheden, maar vormen een muur tussen afzetmogelijkheden en productie.

De verandering in het prijsbeleid is de laatste maanden drieërlei geweest. In de eerste plaats werden de landarbeiderslonen verhoogd, wat geen principiële beslissing was. Over de werkclassificatie kon de regering nog geen beslissing nemen, omdat deze kwestie nog in studie is bij het college van rijksbemiddelaars. Verder is er verandering gebracht in de beloning van de boer voor zover deze berekend werd in de kost- en garantieprijsen. Deze beide veranderingen kosten bij de huidige situatie in kosten en prijzen met elkaar 150 miljoen gulden.

Als derde punt is er de kwestie van de eigenaarslasten, waarbij de regering is afgeweken van het voorstel van het *Landbouwschap*. Het Landbouwschap is in deze kwestie in gebreke gebleven, niet omdat het het probleem niet heeft opgelost, maar wel omdat dit orgaan de schijn liet bestaan, dat het het wel had opgelost. De samenhang van de verschillende factoren bij de eigenaarslasten verdienen nog nadere overweging. Het Landbouwschap had echter geen standpunt terzake van de grondrente, maar de voorzitter noemde bij de samenvatting van de voorstellen wel het bedrag van 350 miljoen gulden en wekte daarbij de indruk, dat het vraagstuk van de pacht was opgelost.

Landbouwschap kwam er niet uit

Het Landbouwschap is niet uit de kwestie van de grondrente gekomen. Het ging uit van de maximale grondrente, zoals die bij het pachtbeleid wordt gehanteerd. Het vervulde de minister met de grootste zorg, dat het Landbouwschap alles wilde incalculeren, dus zowel de maximum grondrente als de gebouwenlasten. De pacht op de kleiweidebedrijven zou daardoor tot 288 gulden per ha gestegen zijn. Dat zou een onmogelijke situatie gegeven hebben. De minister begreep wel hoe het Landbouwschap aan deze hoge normen gekomen was. Op papier bestonden ze wel, maar dat kwam omdat de gebouwenlast in de pacht zeer laag berekend werd. Het standpunt van de regering heeft geleid tot een nieuwe calculatie, waarbij vijftig miljoen gulden voor grond en gebouwen meer werd berekend. Dit bedrag moest echter worden geblokkeerd.

Gevaren door garanties

De prijzen van verschillende producten hebben door een en ander een flinke stijging ondergaan. Er dreigen echter twee gevaren. In de eerste plaats dat de productie zich niet zal richten op de mogelijkheden van de afzet, en in de tweede plaats dat de aanpassing van de structuur van de landbouw niet zonder meer zal plaats vinden. Als dus het prijsmechanisme is uitgeschakeld, zullen wij andere middelen moeten toepassen, daar komen wij niet onderuit, aldus de minister. Wij zijn er niet met de vaststelling van de garantieniveaus. Wij zullen ook niet kunnen ontkomen aan productieregelingen.

Nu is bij de melk het gevaar van een uitzonderlijk grote productie niet zo groot als bij eieren en varkens. Maar dat wil niet zeggen, dat het gevaar er niet is. De moeilijkheden zitten ook niet alleen bij de exportproducten, ook de akkerbouwers, die zich veilig voelen achter het invoersaldo van hun producten, mogen er wel rekening mee houden, dat er met de voergranen ook moeilijkheden zijn. De veehouders zeggen, dat ze geen duur voer willen hebben, maar willen profiteren van de lage prijs op de wereldmarkt. Dat kan de binnenlandse consument in het algemeen ook zeggen, merkte de minister hierbij op. Men moet echter voorzichtig zijn met het prijspeil van de wereldmarkt, dat blijkt op het ogenblik wel met de suiker. Op jaarbasis gerekend moet de schatkist op de invoer van suiker op het ogenblik 24 miljoen gulden bijleggen. Een garantieniveau is dus in het algemeen wel verantwoord.

Dodelijk initiatief

Garanties kunnen echter ook dodelijk zijn voor het initiatief van **producent, fabrikant en handelaar**. „Ik zeg niet, dat dit al gebeurt”, zo ging de minister voort. Maar zoeken wij wel naar nieuwe mogelijkheden voor de melk? Wij blijven maar steeds ingesteld op de traditionele markten voor de afzet van onze zuivel. De nieuwe kansen, die elders in de wereld door de stijgende welvaart ontstaan, mogen wij niet voorbij laten gaan. Amerika is op dit punt wet zeer diligent. De minister wilde hier een ernstige waarschuwing aan de zuivelindustrie richten. Er is wel enige activiteit, doch die komt van outsiders. Het afzetvraagstuk vraagt extra aandacht bij hogere garanties, zo zei de minister nog eens.

Garanties kunnen ook de aanpassing van de structuur in de landbouw in de weg staan. Deze aanpassing zal hierin moeten bestaan, dat de landbouw kan leven in een wereld, waarin de vijf-dagen-werkweek ingevoerd zal worden. Binnen vijf jaar zal de landbouw reeds voor dit vraagstuk staan. Nu kan de gemeenschap de schok voor de landbouw opvangen, doch die kant moeten wij niet uit. Duurzaam kan de schok slechts worden opgevangen door verhoging van het arbeidseffect in de landbouw.

De boeren doen reeds veel, maar daar staat tegenover, dat nog niet de helft van de boeren regelmatig gebruik maakt van de voorlichtingsdienst. De boer is echter ook vrij snel aan de grens van zijn mogelijkheden. Wat helpt mechanisatie als de vrijkomende arbeid niet nuttig gebruikt kan worden? Investerings zijn dan economische verspilling.

Na de oorlog is reeds begonnen met de structuurverbetering in de landbouw door middel van ruilverkavelingen. Deze zijn nu even afgeremd, doch in 1959 hopen we er weer uitbreiding aan te geven. Daarnaast zal gestreefd moeten worden naar vergroting van de bedrijven, waarvan er meer dan zestig procent kleiner is dan tien hectare.

„Ik hoor steeds weer”, zo zei de minister, „dat ik de kleine bedrijven wil opruimen. Dat mag niet, die term mag ik niet gebruiken”. Wat de minister wel wil is een zorgvuldig en doelbewust beleid, dat de vorming van nieuwe kleine bedrijven tegengaat en dat op de verdwijning van te kleine bedrijven gericht is, als de boer op dit bedrijf ophoudt met de exploitatie. Er moeten dus geen nieuwe mensen komen op niet-levensvatbare, te kleine bedrijven. De minister wilde in dezen geen koude sanering toepassen door de prijzen laag te houden.

Friesche Mij eerste

Het verheugde de minister, dat de Friesche Mij als eerste landbouwmaatschappij in Nederland met een urgentieprogramma is gekomen, waarmee hij zich in het algemeen kon verenigen en waarin deze kwestie ook aan de orde is gesteld. Men heeft beseft, dat men niet mag stil staan bij een garantieniveau, waar zestig procent van de bedrijven in ons land niet mee toe komt.

Het garantiebeleid is immers gericht op gezonde bedrijven. Hoe groot die bedrijven zijn, is niet precies te zeggen. Waarschijnlijk zal gewerkt moeten worden met arbeidsnormen voor het vaststellen van een bepaalde minimum bedrijfsgrootte, waarmee in het beleid rekening moet worden gehouden. Zoals reeds in het urgentieprogramma is opgemerkt, zullen er vestigingseisen moeten komen voor de persoon van de boer en voor het bedrijf. Slechts langs deze weg van vergroting van de landbouwbedrijven zullen wij kunnen komen tot een zelfstandige landbouw, die ook sterk staat in de **Euromarkt**.

De minister was zeer verheugd, dat het verdrag voor deze markt was getekend. De totstandkoming van de Euromarkt is een onafwendbaar politiek gebeuren. Er moet echter nog veel gedaan worden om inhoud te geven aan het verdrag, zo zei hij.

Nieuwsblad van het Noorden, 1957-04-10

Productie en afzet van melk en zuivel

(Van onze landbouwkundige medewerker).

Nederland produceerde in 1956 ruim 5 miljard kg melk of 3 pct. meer dan in 1955, terwijl de melkveestapel iets werd ingekrompen en het weer in 1956 véél ongunstiger was dan in 1955. De afzet van melk en zuivel is grotendeels op export aangewezen met als resultaat, dat bij de marktregeling voor boter, kaas, condens en melkpoeder de garantieprijs van 23 ⁶⁸ cent per kg van 3.7 pct. vet voor de melkveehouders niet geheel bereikt werd.

Voor de lichte gronden werd bovendien een toeslag van 1.7 cent of de helft bepaald, waarvan de uitvoering veel moeilijkheden oplevert. Voor het huidige melkjaar is het systeem vereenvoudigd door de garantieprijs meer uniform te stellen op 28.8 cent met een korting van 1.8 cent voor de goedkoper producerende kleiweidegebieden van Friesland en Noord-Holland.

Een overzicht van de afzet in het binnenland leert, dat het boterverbruik met 400 ton afnam, al zal dat inmiddels door de gespuide koekhuisboter van 1956 wel weer toegenomen zijn, terwijl het kaasverbruik met 2700 ton toenam. De boterproductie was trouwens in 1956 ruim 4 pct. uitgebreid en die van kaas ruim 2 pct. ingekrompen. Van gecondenseerde melk was de productie ruim 11 pct. groter en van melkpoeder ruim 16 pct. De gehele melk- en zuivelexport bedroeg 762 miljoen gulden, ruim 7 pct. van de totale Nederlandse export en ruim 18 pct. van de totale agrarische export.

Van de melkpoeder gaf de ondermelkpoeder reeds in vroegere jaren vaak een overschot, dat met verlies tot grondstof voor mengvoeders moest worden bestemd, maar inmiddels wordt magere melkpoeder als kunstmatige melk voor kalveren met succes geplaatst. Aangenomen dat dit produkt de verse volle melk voor het optrekken en het mesten van kalveren kan vervangen, is dit bij een belangrijk lagere prijs zeer aantrekkelijk en maakt het vooral op kleine bedrijven uitbreiding van het mesten van kalveren mogelijk, onafhankelijk van eigen melkvee!

Inmiddels bleef de melkproductie in de eerste twee maanden van 1957 wat achter bij verleden jaar, terwijl het nu een zachte winter was en toen een maand felle vorst. De voederpositie is kwalitatief door de natte zomer van 1956 allicht slechter, maar het voorjaar is zo vroeg, dat in de goed ontwaterde min of meer beschutte weiden reeds jongvee aan de kost komt.

⁶⁸ Klopt dit wel ? (staat wel in de krant) 28 cent lijkt me beter! (ZHN.)

Produktschap zuivel

Toeslag melk bij betaling naar kwaliteit 2 cent

Regeling boter

Het bestuur van het *Produktschap Zuivel* heeft bij verordening een maximumtoeslag bij uitbetaling van melk naar kwaliteit door fabrieken en standaardisatiebedrijven aan boeren vastgesteld op 2 cent per kilogram.

Aan te registreren organisaties ter bevordering van de kwaliteit van door veehouders gewonnen melk zal de beoordeling dezer kwaliteit worden overgelaten, o.a. aan de *Stichting voor Melkhygiëne* in het westen des lands.

Wanneer deze kwaliteitsregeling doorwerkt, zo werd ter vergadering opgemerkt, dan komt deze tenslotte tot uitdrukking in de *zuivelwaarde* van de melk. De regeling wordt 28 april van kracht.

Ter bespreking van het prijsbeleid voor melk met de minister van economische zaken werd een bestuurscommissie ingesteld, waar in vertegenwoordigers van de ministers van landbouw en van economische zaken en van het bedrijfsschap detailhandel zijn uitgenodigd.

De *inleveringsprijs* voor eerste klas boter bij het IVZ werd bepaald op f 4,34 per kg in vaten en f 4,42 per kg in kisten. Voor 2e, 3e en 4e klasse boter wordt deze prijs resp. 5, 11 en 26 cent per kg lager.

Bovendien is de betaling naar houdbaarheid na vier maanden berekend. Is de boter dan nog geschikt voor uitvoer, dan ontvangt de fabrikant de volle prijs. Is boter nog slechts geschikt voor afzet in het binnenland, dan wordt 2 cent gekort en op boter, alleen geschikt voor industrie, wordt 7 ct per kg gekort.

In 1956 was 75 procent van de ingeleverde boter na 4 maanden nog van exportkwaliteit, 20 percent geschikt voor binnenlandse afzet en 5 percent geschikt voor industriële verwerking. De „omzet van het IVZ” bedroeg plm. 100 miljoen gulden.

Leeuwarder Courant 1957-05-17

Garanties voor landbouwprijzen hebben bezwaren

Marktverstoring het gevolg

(Van een landbouwmedewerker)

Hoe begrijpelijk het ook mag zijn, dat van de zijde van de Nederlandse boerenstand wordt aangedrongen op garantieprijsen voor de voornaamste landbouwproducten, enkele pijnlijke ervaringen van de laatste tijd zijn duidelijke tekenen aan de wand, dat er aan dit systeem ernstige bezwaren zijn verbonden. [.....]

Overigens gaat Nederland op dit gebied ook niet vrij uit. De geforceerde opruiming van onze koelhuisboter tegen uitzonderlijk lage prijzen is in het buitenland nu ook niet bepaald met instemming begroet. Zo meldde Valentin Harsen, de Deense landbouwconsulent te Rome, dat

het Italiaanse ministerie van landbouw bij de Nederlandse autoriteiten tegen deze export heeft geprotesteerd. Aangevoerd werd, dat deze een schadelijke werking heeft gehad op de Italiaanse markt.

In januari werd er ongeveer 500 ton van deze boter in Italië ingevoerd tegen een gemiddelde prijs, die volgens Hansen overeen kwam met iets meer dan vier Deense kronen (f 2.20) per kilogram, terwijl er ook in februari nog leveranties van betekenis plaats vonden. De Italianen vinden, dat dit geen normale handel is. De Italiaanse douane wil daarom de factuurprijs niet als grondslag aannemen voor de berekening van het invoerrecht, maar gaat uit van een hoger bedrag.

Dit laatste is een technische kwestie van ondergeschikt belang, behalve voor de betrokken importeurs, maar de hoofdzaak is heel wat ernstiger. Het spuien van overtollige voorraden, wat altijd gebeurt, beneden de gewone marktprijs, brengt heel wat schade aan de normale export en zal het prijsniveau daarvan nadelig beïnvloeden. Geen wonder dan ook, dat er in West-Europese zuivelkringen bezorgdheid heerste, toen de Ver Staten enige tijd geleden een paar duizend ton van hun overtollige boter in Duitsland probeerden te plaatsen. Voor deze zorg was wel wat reden, al is er nog meer reden voor erkentelijkheid, dat de Amerikaanse overheid het grootste deel van deze onverkoopbare boter voor liefdadige doeleinden weggeeft.

Neen, van onze zijde kan geen krachtig protest volgen tegen de dumping met Engelse eieren of Amerikaanse boter, want in wezen is ons systeem soortgelijk. Moet het volgende op buitenstaanders geen dwaze indruk maken? Aan de ene kant wordt de productie van boter opgevoerd door de consumptiemelk gedeeltelijk af te romen, terwijl wij daarentegen van tijd tot tijd met boteroverschotten zitten. Wordt het geen tijd hiermee eindelijk eens op te houden? Vooral nu de melk zoveel duurder gaat worden, mag de consument, twaalf jaar na de oorlog, eindelijk ook wel eens niet afgeroomde melk verlangen.

Laten we maar afstappen van deze kronkel in de Nederlandse zuivelpolitiek en proberen het geheel te overzien. Wanneer dan de vraag wordt gesteld, waartoe heeft het garanderen van de prijzen voor landbouwproducten geleid, dan blijkt dat in diverse landen daardoor onverkoopbare overschotten zijn ontstaan. In de Ver. Staten bijv. heeft de C.C.C. enorme voorraden granen, zuivelproducten, katoen enz.

In Engeland is de belangrijke invoer van eieren veranderd in een export van overschotten en stijgt de melkproductie meer dan het de regering en de landbouw lief is. Frankrijk, dat de eigen landbouw krachtig beschermt, heeft mede daardoor van tijd tot tijd overschotten, die kunstmatig worden geloosd. Daarentegen weten onze autoriteiten het met de afzet van landbouwproducten over het algemeen nog aardig te klaren, hoewel in het laatste seizoen met de boter een lelijke misrekening werd gemaakt.

Geen succes

Een volledig succes kan men de geleide economie op landbouwgebied dan ook allerm minst noemen.

O zeker, het berekenen en vaststellen van garantieprijzen, dat gaat nog wel, al gaat er dan ook heel wat loven en bieden aan vooraf. Maar hoe staat het nu met de afzet van de productie, die bij een bepaalde prijs te verwachten is? Welverstaan met behoorlijke afzet, want het met groot verlies verkopen of zelfs vernietigen van een deel der productie kan nimmer als een bevredigende oplossing worden aanvaard.

Helaas hapert aan de afzet nog wel iets en daarom dienen zowel de georganiseerde landbouw als de overheid zich bewust te zijn, dat men met het garanderen van bepaalde prijzen niet klaar is. Ook over het op zijn bestemming brengen van de productie, die daarbij hoort, behoort men zich een helder beeld te vormen. Wij hebben zo het idee, dat daaraan tot nu toe onvoldoende aandacht is besteed. Nu zou men kunnen zeggen, dat is voor een klein land als het onze niet zo nodig, wij vinden nog wel een gaatje. In de loop der jaren is evenwel meermalen gebleken, dat dit niet altijd op gaat. Daarbij komt nog, dat naarmate meer landen de prijzen voor landbouwproducten gaan garanderen, de kans op overvoerde markten en op onverkoopbare overschotten groter wordt.

Hieruit volgt, dat het plaatsen der producten even belangrijk is als het produceren. Naar onze mening wordt daaraan door de landbouwproducenten onvoldoende aandacht besteed en toch is het heel belangrijk, dat er een korte en goede weg is van producent naar consument. Alleen, wanneer deze in orde is, kan men voor de productie een behoorlijke beloning verwachten. Tot nu toe echter krijgt de boer te weinig van elke gulden, die de consument voor aardappelen, melk enz. betaalt. Daarom zal de boer er voor moeten vechten om meer van die gulden te krijgen en goed doen niet te veel op garantieprijzen te vertrouwen. Want dat hele garantiesysteem staat niet op al te vaste bodem en is niet te best gefundeerd. Het is als een gebouw, dat wel veel kost, maar waarvan men tijdens de bouw nog niet precies weet, waarvoor het later gebruikt moet worden.

Leeuwarder Courant 1957-05-23

Zuivelschap doet proef; dubbelgekarnde boter

Het *Productschap voor Zuivel* heeft gister in Den Haag besloten deze zomer „zoete” boter en bevroren room op te staan, welke in de loop van de winter tot consumptieboter kan worden verwerkt. Naast boter, die uit verse melk wordt bereid, en eventueel naast koelhuisboter, kan men dan in de loop van de winter ook nog zogenaamde „dubbelgekarnde” boter uit zoete boter aan de markt verwachten en bovendien nog vers gekarnde boter uit bevroren zomerroom.

Van de zoete boter, welke bereid is uit ongezuurde room, zal maximaal een voorraad van 1000 ton worden opgeslagen en van de bevroren room een hoeveelheid, die overeen komt met 150 ton boter. Het bestuursbesluit van het productschap werd genomen met voorbijgaan van het advies van de botercommissie, die een maximum van 500 ton gesteld wilde zien en die de proef met bevroren room ontried.

In Den Haag, Rotterdam en Winterswijk zijn met dubbelgekarnde boter reeds proeven genomen bij het publiek en daarbij bleek, dat het publiek de dubbelgekarnde boter in het algemeen prefereerde boven verse winterboter. Deze voorkeur ontstond in de eerste plaats door de grotere smeerbaarheid, maar ook de smaak werd gesteld boven die van winterboter. In het rapport over dit onderzoek wordt gezegd, dat het mogelijk is, dat ook de gele kleur van de dubbelgekarnde boter or bewust een rol heeft gespeeld bij deze voorkeur. Het is echter niet uitgesloten, dat het zomervet smaakstoffen bevat, die het wintervet mist. De dubbelgekarnde boter is een menging van zomervet en wintervet.

Met het besluit om ook een proef te nemen met bevroren room is een oude strijdvraag in de zuivel beslist. Er was een fabriek, die deze methode reeds jarenlang toepaste, doch in het algemeen werd ze afgewezen, zoals ook de botercommissie in haar advies aan het bestuur van het productschap nog eens deed.

Landbouw en Veeteelt

Geen onverdeelde vreugde over grotere zuivelproductie

Oorzaken en gevolgen van toenemende melkopbrengst

(Van een landbouw-medewerker)

Hoewel de overstromingsramp aan ongeveer 10.000 melk- en kalfkoeien ongeveer 0,7 pct. van de totale Nederlandse melkveestapel, het leven heeft gekost, blijkt dit van weinig invloed te zijn op de melkproductie in ons land. Deze was in de eerste drie maanden van dit jaar juist opmerkelijk groot. Vergeleken met het eerste kwartaal van 1952 nam de melkaanvoer aan de zuivelfabrieken in dezelfde periode van dit jaar toe met niet minder dan 7,3 pct. De cijfers zijn: 1952: 824.000 ton, 1953 884.000 ton of 60.000 ton, dus 60 miljoen kg melk meer.

Hoe is deze grote stijging te verklaren? Zonder twijfel zullen velen in zuivelkringen zich deze vraag hebben gesteld. Het is niet gemakkelijk daarop een antwoord te geven. Beschouwt men de veestapel, dan blijkt uit de tellingen, dat deze beide jaren wel ongeveer even groot zal zijn geweest. In December 1951 waren er 1.486.000 melk- en kalfkoeien en in December 1952 1.481.000, dus nagenoeg evenveel, maar in ieder geval dit jaar niet meer.

Bij de overstromingen zijn heel wat dieren verdronken (hoewel dit percentsgewijze niet van zulk een grote invloed op het totaal is), maar bovendien was er enige achteruitgang in melk-opbrengst bij het geëvacueerde vee. De invloed van een ramp op de totale melkproductie kan zodoende in de eerste maanden daarna volgens het B.Z., op circa één procent worden begroot. De prestatie van het overige vee moet dus des te hoger worden aangeslagen.

Verklaring

Het *Bedrijfschap voor Zuivel* geeft in zijn overzicht van de melk- en zuivelpositie in Nederland in het eerste kwartaal van 1953 de volgende beschouwing: „Het weer wat in het eerste kwartaal, wat de temperatuur betreft, zodanig, dat hiervan geen directe ongunstige invloed op de melkproductie van de op stal staande koeien uitging.

Voorals gevolg van het hogere krachtvoerconsumptie bleef de melkaflevering in het huidige kwartaal vrij aanzienlijk boven die van het vorige jaar. Ook het uitblijven van een mond- en klauwzeerepidemie heeft een gunstige invloed gehad op de melkaflevering in deze staltijd in vergelijking met de stalperiode van 1951/52’.

Voor de verklaring van de grotere aanvoer van melk worden dus de twee laatstgenoemde factoren van het grootste belang geacht. Vorig jaar leden er veel koeien aan het mond- en klauwzeer of hadden er van te lijden gehad. Dat zet de melkgift altijd een heel stuk terug. Dit Jaar was deze ziekte gelukkig bedwongen, kwam althans maar sporadisch meer voor. Dat het er daardoor dit jaar met de melkproductie beter voorstaat, ligt voor de hand.

Ook in Denemarken schrijft men het voor een belangrijk deel hieraan toe, dat thans de melkaanvoer daar zoveel hoger ligt dan vorig jaar. Want ook daar heeft het vee vorig jaar zwaar van het mond- en klauwzeer te lijden gehad.

Ook de andere factor, een ruimere voorziening met krachtvoer, verdient alle aandacht. Als het waar is, dat daardoor de melkgift omhoog gaat - en geen practicus twijfelt daaraan - dan komt het streven van de regering om de import van krachtvoer zoveel mogelijk te beperken, toch

wel in een bedenkelijk licht te staan. Jarenlang heeft minister Mansholt en met hem de landbouwvoorlichtingsdienst er op aangedrongen om het voer voor het vee zoveel mogelijk op eigen bodem te winnen. Een streven, waarvoor veel te zeggen valt, omdat daardoor de Nederlandse melkveehouderij, wat de voederbasis betreft, minder afhankelijk wordt van de toch altijd onzekere aanvoer van overzee.

Maar het is iets anders om te trachten de boeren te dwingen zich meer op de voederwinning toe te leggen door de aanvoer uit het buitenland kunstmatig te beperken. En dat is de laatste jaren gebeurd. De Overheid trad immers als alleen-importeur van veevoeder op en bepaalde, hoeveel er gedistribueerd zou worden.

Zelf beoordelen

Zou het niet beter zijn geweest om de invoer vrij te laten, zodat de boeren zelf hadden kunnen bepalen, hoeveel krachtvoer zij zouden willen kopen? Het komt ons voor, dat onze boeren best in staat zijn om zelf uit te maken, wat voor hen voordeliger is, meer voer zelf verbouwen, wat overigens ook kosten meebrengt, of meer krachtvoer kopen.

Daar de producten van eigen bodem over het algemeen te arm aan eiwit zijn, kan een krachtvoedergift zeer gunstige invloed hebben op de melkopbrengst en op de conditie van het vee. Aan de laatste factor wordt het ook toegeschreven, dat de toename van de melkstroom t.o.v. 1952 zich ook nog in het weideseizoen heeft voortgezet. Dit blijkt uit de volgende cijfers van het B.Z. omtrent de melkaanvoer in de eerste twee weken van Mei:

	1953	1952
3- 9 Mei	126.812 ton	123.227 ton
10-16 Mei	131.983 ton	126.091 ton

Merkwaardig is ook de vrij sterke stijging van het vetgehalte. Dit werd reeds in het eerste kwartaal geconstateerd, terwijl voor de week van 10-16 Mei het gemiddelde vetpercentage 3,56 was tegen 3,51 in deze week van 1952. In hoeverre dit een gevolg is van het systematische fokken op hoog vet of misschien van de betere voeding, is moeilijk uit te maken.

Meer producten

Het gevolg van de ruimere melkaanvoer met daarbij bovendien wat hoger vet is natuurlijk geweest, dat er meer zuivelproducten zijn gemaakt. Vooral meer boter en kaas.

De productie van boter nam in het eerste kwartaal van 1953, vergeleken met 1952, toe met 19,5 % en die van fabriekskaas met 24,4 %.

Vreemd genoeg is men daarover in de zuivelwereld niet zo bar verheugd. Het gaat namelijk met de export en daardoor met de handel dit jaar niet zo best. Voor alle boter is op het moment lang geen plaats, zodat de laatste weken een groot deel van de productie aan het I.V.Z. (het inkoopbureau voor zuivelproducten) wordt aangeboden en 4w voorlopig het koelhuis in gaat. Voor melkpoeder zijn de prijzen momenteel slecht en ook hiervan wordt een groot deel ingeleverd in afwachting van betere tijden. Gelukkig gaat de kaas nog goed weg, maar de prijzen zijn aanmerkelijk lager dan in 1952.

Omdat het met de afzet niet zo best gaat, is er dus geen onverdeelde vreugde over de stijging van de melk- en zuivelproductie. Europa is voor het ogenblik, aldus de hoofdredacteur van het Officieel Orgaan van de Kon. Ned. Zuivelbond F.N.Z., rijkelijk voorzien van melk- en zuivelproducten, waardoor de uitvoer stroef loopt en overal de prijzen afbrokkelen.

Toch moeten wij wel in het oog houden, aldus het *Off. Orgaan*, dat de maand Mei altijd een verzadiging van de zuivelmarkt met zich meebrengt. Telken jare komen in de eerste weide-

maand alarmerende berichten over afzetmoeilijkheden met de producten. Dikwijls zijn ze echter slechts van zeer voorbijgaande aard en in elk geval brengt het restant van het jaar een minder overvloedige melkproductie.

In dit verband wordt er aan herinnerd, dat vorig jaar de vrees bestond, dat de boter niet geplaatst zou kunnen worden. Daarom werd toen begonnen met de levering van 5000 ton aan Engeland. Dit bleek achteraf niet nodig te zijn geweest, doch de plotselinge omslag van de markt, die na de Meimaand volgde, had men moeilijk kunnen voorzien.

Hoe het nu dit jaar zal gaan, is natuurlijk nog niet te voorspellen. Maar waar ook in Duitsland en Frankrijk het voorjaar droog is geweest, is de kans op een spoedige betere markt voor zuivelproducten zeer wel mogelijk.

Amerika

Wat de internationale zuivelwereld ook veel zorgen baart, zijn de grote partijen onverkoopbare zuivelproducten in de Ver. Staten. Zou de Amerikaanse regering willen proberen deze in het buitenland op de markt te brengen, dan zou dit een ramp zijn. Dit heeft minister Mansholt in Washington gezegd en er is alle kans, dat men naar hem heeft geluisterd.

[.....]

Nieuwsblad van het Noorden, 1957-08-24

Waarschijnlijk opheffing mengverbod voor boter en margarine

Dan geen boter-overschot en Rijk houdt geld in schatkist

(Van onze Haagse correspondent)

Naar wij vernemen bestaat er goede kans dat de minister van Landbouw en Voedselvoorziening het mengverbod voor boter en margarine binnenkort zal opheffen. Dit om te voorkomen, dat zich deze herfst weer een koelhuisboter-overschot zal gaan vormen en om te voorkomen, dat de regering volgend voorjaar weer ettelijke miljoenen moet bijleggen om de surplus-voorraden koelhuisboter ver beneden inkoopprijs op de binnenlandse markt te slijten.

Naar verwacht wordt zal de minister het uit 1940 daterende mengverbod vervangen door een „menggebod”, in die zin, dat de zogenaamde melange (een mengsel van margarine met roomboter) vijftien procent roomboter zal moeten bevatten. Volgens de berekeningen zal dan namelijk de overvloedige koelhuisboter door de mengbedrijven verwerkt worden zonder dat de boter-export in het gedrang kan komen.

Vele Kamerleden akkoord met de Euroverdragen

Wel tal van bezwaren tegen het geringe aantal garanties

De Tweede Kamer heeft in de voorlopige verslagen over de Euroverdragen vrij algemeen met het Euratomverdrag voldoening en instemming betuigd. Alen onderschreef de opvatting van de regering dat „op praktisch geen ander gebied de dringende noodzaak tot internationale samenwerking zo duidelijk naar voren treedt, als op dat van de kernenergie”. Ook ten aanzien van de Euromarkt (EEG) wordt door vele leden de mening uitgesproken dat dit verdrag goedgekeurd behoort te worden. Dit neemt niet weg, dat van verschillende zijden vrij felle kritiek is geleverd, speciaal op het verdrag inzake een Europese economische gemeenschap.

Vele Kamerleden vinden, dat de Nederlandse belangen in de E.E.G. niet voldoende veilig zijn gesteld. Zij vragen zich af waarom Nederland ten opzichte van de andere landen van de gemeenschap zo misdeeld wordt door het ontbreken van garanties. Zij achten het noodzakelijk, dat vooral rekening gehouden zal worden met de geografische ligging van ons land, de bevolkingsgroei en met het gebrek aan grondstoffen.

Het protocol waarbij aan Frankrijk wordt toegestaan speciale heffingen bij de invoer en hulp aan de uitvoer te handhaven, gaf aan tal van leden aanleiding tot het maken van opmerkingen. Frankrijk, zo betoogden vele leden, plaatst zich hiermee als het ware buiten de verdragsverplichtingen welke voor de andere staten gelden. Gaarne zouden zij op de feitelijke toepassing van dit speciale regime een toelichting van de regering ontvangen. Hoewel slechts zeer weinig leden zich vierkant tegen de verdragen verklaren, mag wel aangenomen worden, dat de regering op heel wat punten een nadere toelichting zal moeten geven. Met het Euratom-verdrag wordt over het algemeen vrij grote instemming geuit. Wel klinkt in die instemming bezorgdheid door over het gebrek aan specialisten op het gebied der kernenergie. Men geeft de regering in overweging begaafde jongeren bij hun studie financieel te steunen.

Leeuwarder Courant, 1957-09-26

Achttien miljoen kg koelhuisboter moet opgeruimd

In de gister gehouden bestuursvergadering van het produkschap zuivel heeft de voorzitter medegedeeld, dat op het ogenblik ongeveer 18.000 ton koelhuisboter voor rekening van het in- en verkoopbureau voor zuivel, (IVZ) ligt opgeslagen. Deze voorraad is groter dan in het voorjaar werd verwacht. Door gunstig weer is meer melk geproduceerd dan men kon voorzien, en er is ook meer boter uit deze melk vervaardigd, evenals in het buitenland, waardoor de uitvoer beneden de verwachting is gebleven.

Deze voorraad van 18.000 ton is aanleiding geworden om de afzet tegen gereduceerde prijzen in het binnenland mogelijk te maken. Per 1 oktober zal de Nederlandse boterhandel bij het IVZ boter kunnen kopen voor f 3,03 per kg. De winkelprijs wordt dan geschat tussen de 87 en 90 cent per pakje, dus gemiddeld f 0,88 per pakje. Teneinde de uitvoer te stimuleren is aan de exporteurs van boter de mogelijkheid opengesteld biddingen te doen bij een minimum van f 3,25 per kilogram. Reeds is op deze manier 600 ton boter afgezet.

Leeuwarder Courant 1957-10-19

Drukke smokkelhandel in koelhuisboter

Het op de markt brengen van koelhuisboter heeft weer grote bedrijvigheid teweeg gebracht aan het smokkelfront. Reeds enige dagen werden flinke botertransporten gesignaleerd aan de Nederlands-Belgische grens in West Zeeuwsch Vlaanderen. Gistermiddag heeft de vliegende brigade een goede slag geslagen. De oud-wielrenner S. uit Eede/Aardenburg werd betrapt bij het inladen van een grote partij boter in een Chrysler. Wagen en boter werden in beslag genomen. S. is gearresteerd.

De Nieuwe Holveet, 21/11/1957; p. 1

Koelhuisboter naar Duitsland Inkoop f 2.53 per kg

Vóór 20 januari kan Nederland ca 900 ton verse boter naar Duitsland uitvoeren. Dit is het resultaat van een in Duitsland gehouden inschrijving ten behoeve van de import van een niet nader aangeduide hoeveelheid verse boter. In totaal werden toewijzingen verstrekt tot 4000 ton. Hiervan zal Denemarken 1200 ton, Zweden 900 ton leveren, terwijl de rest van ca 1000 ton verdeeld is over een 8-tal andere landen.

Het In- & Verkoopbureau voor Zuivel in Nederland dat onlangs een partij van 2000 ton koelhuisboter, uitsluitend bestemd voor export, bij inschrijving aanbod, heeft deze partij thans geheel toegewezen. Er was een minimumprijs van f250 per 100 kg vastgesteld. De gemiddelde prijs waartegen werd toegewezen bedroeg f253.40 p. 100 kg.

Nieuwsblad van het Noorden, 1957-11-08

Voorraad koelhuisboter vermindert niet snel

Van de 20.000 ton tot nu toe 5000 ton afgezet

(Van onze Haagse correspondent),

Naar wij van het *Produktschap Zuivel* vernemen, vermindert de voorraad koelhuisboter welke voor verminderde prijs in de winkelbedrijven ten verkoop wordt aangeboden, niet snel, omdat de afzet van verse roomboter door het op de markt brengen van de verse roomboter door het op de markt brengen van de koelhuisboter is teruggelopen en men dientengevolge verplicht is een gedeelte van de produktie aan verse boter weer in de koelhuizen op te slaan. Wat er dus aan de ene kant afgaat, komt er aan de andere kant weer bij. Op het ogenblik is er weer export van verse boter naar Duitsland, maar ook koelhuisboter wordt geëxporteerd. Momenteel is een inschrijving op 2000 ton van deze boter geopend, welke geëxporteerd kan worden naar alle landen, behalve België. Van de 20.000 ton koelhuisboter welke beschikbaar is gesteld voor de verkoop, is tot nu toe 5000 ton afgezet, voor het grootste gedeelte in het binnenland, maar ook voor een gedeelte in het buitenland.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1957-11-08

Per 10 november a.s.

Voorschotten uit zuivelfonds-IX voor melkveehouders

Veertig cent per procent vet per 100 kg melk

's-GRAVENHAGE, 8-11. Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel*, heeft, naar het mededeelt, besloten - behoudens goedkeuring van de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* met ingang van 10 november 1957 aan de melkveehouders een voorschotuit-

kering ten laste van het *Zuivelfonds* te doen ten bedrage van f0,40 per procent vet per 100 kg. melk. Hieromtrent is bereids overeenstemming bereikt met het *Landbouwschap*.

Ten laste van *Zuivelfonds VIII* ontvingen de melkveehouders een voorschotuitkering van f0,55 per procent vet per 100 kg. melk. *Zuivelfonds VIII* wordt 9 november a.s. afgesloten, waardoor aan de voorschotuitkeringen ten laste van dit fonds een einde zal komen. Hierdoor zou het inkomen van de melkveehouders sterk ongunstig worden beïnvloed. Teneinde dit laatste te voorkomen, heeft het bestuur van het Produktschap voor Zuivel besloten ten laste van het nieuwe zuivelfonds-(IX) genoemde voorschot uitkeringen te doen. Bij het bepalen van de grootte van deze uitkering moest uiteraard rekening gehouden worden met eventuele onvoorziene ontwikkelingen welke zich in het voor ons liggen melkprijsjaar zouden kunnen voordoen.

Het telkenjare in te stellen zuivelfonds wordt o.m. gefinancierd, door heffingen welke worden gelegd op aan verwerkende bedrijven geleverde melk en op tot boerenkaas verwerkte melk. Uit dit fonds worden de marktordenende maatregelen op het gebied van de zuivel gefinancierd. Het voordelig saldo van een afgesloten fonds wordt naar rato van afgeleverde melk verdeeld onder de melkveehouders. De voorschotuitkeringen lopen op deze saldo-verdelingen vooruit.

Leeuwarder Courant, 1957-11-18

Veehouderij in zorgen over eind-afrekening melkprijsgarantie

Vele veehouders verkeren in financiële moeilijkheden, aldus een nota van de hoofdafdeling veehouderij getiteld „Afleveren en geld ontvangen?” aan het bestuur van het *Landbouwschap*. In deze nota zei de hoofdafdeling, dat de weigering van minister Mansholt om een voorschot op de melkprijsgarantie 1956-1957 te geven, met grote teleurstelling is ontvangen. Het heeft haar met diepe bezorgdheid vervuld ten aanzien van de vraag: wanneer de overheid dan wèl de eind-afrekening zal kunnen geven.

Het melkprijsjaar is reeds voorbij en de zuivelfabrieken hebben de boeren 22 tot 23 cent per kg gegeven, terwijl de gemiddelde garantieprijs 28,4 ct bedraagt. Uit het *zuivelfonds* is een voorschot van twee cent per kg uitgekeerd zodat de overheid nog ongeveer vier cent moet bijpassen. Een voorschot van 1,5 ct heeft de minister afgewezen.

Het betekent, dat een boer met twintig melkkoeien op het ogenblik met een tekort van 3000 gulden zit, hetgeen ruim veertig procent van het bedrag is, dat hem vergoed wordt voor handarbeid en bedrijfsleiding. De minister erkent, dat er vele boeren met liquiditeitsmoeilijkheden zitten. Deze ongewenste situatie is ongetwijfeld verergerd door de uitzonderlijk slechte weersomstandigheden, die zich in de laatste jaren hebben voorgedaan.

Botermarkt versleten ?

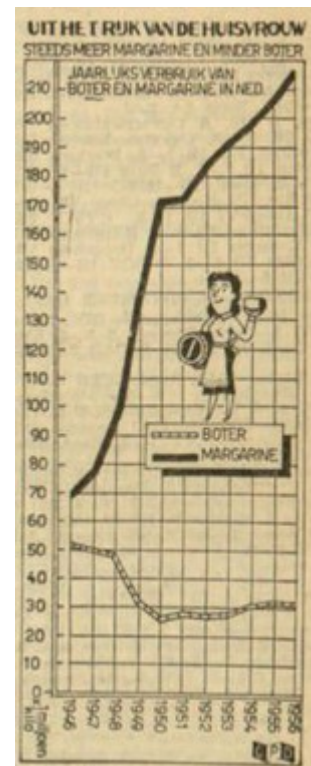
West-Europa, maar ook ons land, bulkt van boter

(Van een landbouwmedewerker)

Voor het eerst sinds de oorlogsjaren wordt er thans in Engeland meer boter gebruikt dan margarine. Gedurende de eerste zes maanden van dit jaar werd er namelijk 15.000 ton boter meer dan margarine verkocht.

Weliswaar is daarmee de vooroorlogse verhouding nog lang niet hersteld, toen de Engelsen veel meer boter dan margarine consumeerden, maar het feit, dat de boter in Engeland weer een deel van zijn oude positie heeft heroverd, is op zichzelf verheugend. Daarmee houdt echter de verheugenis op, want deze overwinning is duur gekocht. De grotere afzet is namelijk ten koste van de prijs gegaan. En aangezien het grootste deel van de in Engeland geconsumeerde boter uit het buitenland wordt aangevoerd, betekent dit dus, dat de exportlanden met een heel wat lagere boterprijs tevreden moeten zijn dan een paar jaar geleden.

Hoe zwak de boterpositie wel is, blijkt bijvoorbeeld hieruit, dat Denemarken in de tweede week van november zijn exportprijs met 10 shillings per eenter-weight moest verlagen. Daardoor kwam de prijs van de Deense boter overeen met 5,48 kroon (f 3.01) per kg, wat 1,93 kr. of rond f 1.06 per kilo minder is dan in dezelfde week van 1956.

Dat in deze tijd van het jaar, nu de productie in West-Europa iedere week kleiner wordt, niettemin tot prijsverlaging op de Engelse markt moest worden overgegaan, wordt van Deense zijde o. m. hieraan toegeschreven, dat de Nederlandse koelhuisboter nu ook in Engeland zal worden aangeboden. Volgens het Deense blad *Landbrugsraadets Meddelelser* zou de verkoop plaats vinden tegen 4,60 kr. of circa f 2.53 per kilo.

Nu zou het natuurlijk helemaal onjuist zijn het onbevredigende prijsverloop speciaal aan dit Nederlandse aanbod toe te schrijven, maar een zwakke markt wordt er natuurlijk altijd ongunstig door beïnvloed. Waarmee niet gezegd wil zijn, dat van Nederlandse zijde anders had dienen te worden gehandeld. Want we zitten met een botervoorraad, die dicht bij de 20.000 ton ligt en eerder toe- dan afneemt. Die moeten we een keer kwijt en langer wachten heeft weinig zin. De ervaring, opgedaan met het overschot van de productie van 1956, dat pas in de eerste maanden van dit jaar door het *Produktschap voor Zuivel* werd gespuid, heeft dat wel duidelijk aangetoond.

Waarom moeilijkheden

Al deze moeilijkheden met de boter, ook voor 1940 al een zorgenkind, doen vanzelf de vraag naar de oorzaken van dit zuivelprobleem opkomen. Wij kunnen daarover kort zijn. Er is namelijk eigenlijk maar één land, dat boter invoert en dat is Engeland. Nagenoeg alle andere grote consumptielanden, zoals o.a. Duitsland en Frankrijk, dekken hun behoefte in hoofdzaak

uit de productie van eigen land en geven alleen toestemming voor invoer, wanneer ze wat tekort komen. De laatste tijd importeert Duitsland nogal wat, maar niet in die mate, dat de markt daardoor een vaster aanzien krijgt.

Niet alleen het grootste deel van de Deense, Nieuw-Zeelandse en Australische boter, maar ook de overschotten van andere landen gaan naar Engeland. Gelukkig wordt deze daar opgenomen, maar dit gaat ten koste van de prijs.

En wat de Nederlandse boter betreft, moet helaas geconstateerd worden dat deze in het eigen land onvoldoende wordt gewaardeerd. Ondanks voortdurende reclame, blijft het verbruik hier te lande - ongeveer 3 - 3½ kg per hoofd per jaar - buitengewoon laag. Het is het laagste van West-Europa! In Duitsland wordt ongeveer tweemaal zoveel per hoofd verbruikt en in België zelfs drie keer zoveel.

Zeg nu niet, de boter is veel te duur! Want in landen als Duitsland, België en Frankrijk kost ze veel meer en toch eet men daar veel meer boter dan in Nederland. Het is niet zo gemakkelijk voor dit verschijnsel een juiste verklaring te vinden, maar wij hebben zo de indruk, dat men in die landen meer voor lekker eten over heeft dan wij. Maar hoe het ook zij, het gevolg is, dat meer dan de helft van de Nederlandse boter uitgevoerd moet worden. Nu hebben wij, dank zij de Benelux, een voorkeurspositie op de Belgische markt. Dat wil zeggen, dat als België boter nodig heeft, Nederland in de eerste plaats deze mag leveren. Maar onze zuiderburen breiden hun productie steeds meer uit en zo wordt de waarde van onze voorkeurspositie steeds minder.

Op Duitsland als afzetgebied valt ook weinig staat te maken. Dit land wil immers de markt voor de eigen boter niet bederven en voert daarom alleen in, wanneer het wat tekort komt. Weliswaar de laatste maanden aanmerkelijk meer dan vorig jaar, maar op ons totale overschot heeft dat weinig invloed gehad.

Zo doet zich het onaangename feit voor, dat er in de zomermaanden in ons land een teveel aan boter is, die, als ze de minimumprijs niet kan halen, wordt opgeslagen en ten slotte als **koelhuisboter**, die doorgaans prima is, tegen lage prijs geplaatst moet worden.

Boter goedkoper

Gezien de ervaringen van het vorige en die van dit jaar vragen wij ons overigens af, of het *produkschap voor zuivel* niet beter zou doen de inleveringsprijs belangrijk te verlagen. Wanneer deze lager gesteld zou worden, zou ook het binnenland de boter goedkoper kunnen krijgen en zou er allicht ook door het eigen land meer gegeten worden.

Natuurlijk zou dit het produkschap en ten slotte de overheid geld kosten, maar misschien niet meer dan bij het huidige systeem. Het is in ieder geval de moeite waard daarover eens te gaan denken en rekenen, want wat nu gebeurt, voor de kostelijke zomerboter in de winter uitverkoop te gaan houden, en daarop dik verlies te lijden, zal ook niemand kunnen bevredigen.

Zeeuwsch Dagblad, 1957-12-21

Algemene garantieprijs voor nieuw melkjaar

Werkclassificatie doet lonen stijgen

(Van één onzer verslaggevers)

Het *Landbouwschap* heeft enkele belangrijke beslissingen genomen.

In de eerste plaats aanvaardde het het voorstel van de hoofdafdeling veehouderij, voor het volgende melkprijsjaar een algemene garantieprijs vast te stellen van f29.80 per 100 kg melk met een vetgehalte van 3,7 pct. en een verrekenprijs van f32,45.

In de tweede plaats werd een reeds zeven jaren door de hoofdafdeling sociale zaken voorbereid systeem van werkclassificatie voor de landarbeid met algemene stemmen goedgekeurd. Wat betreft de melkprijs kwam in de bestuursvergadering van deze week een gewijzigd voorstel van de hoofdafdeling veehouderij aan de orde, wat werd aanvaard met de stemmen van de heren J. Haverkamp (C.B.T.B.) en G. J. ter Heege (K.N.L.C.), tegen.

De thans vastgestelde garantie- en verrekenprijs houdt de mogelijkheid in van een stijging van de consumptiemelkprijs met enkele centen per liter, tenzij de overheid de subsidie zo verhoogt, dat de consumentenprijs dezelfde kan blijven. Het *produktschap zuivel* had een protest tegen verhoging laten horen, omdat het hierdoor een omzetvermindering vreest.

Het voorgestelde werkclassificatiesysteem zal een stijging van de loonkosten voor de landarbeid meebrengen van tenminste f20 miljoen. Het is zeer de vraag of de regering dit thans in haar prijs- en loonbeleid kan inpassen. Erkend moet echter worden, dat de regering indertijd bij de beroemde „ruk aan de bel” van de landbouw, de deur voor de werkclassificatie van de landarbeid heeft opengezet.

Het landbouwschap sprak ook nog zijn grote teleurstelling uit over de beslissing van de regering inzake het varkensbeleid. Verwacht wordt een aanzienlijke daling van het prijsniveau. In een volgende vergadering zal hieraan ruimere aandacht worden besteed.

Zeeuwsch Dagblad, 1957-12-27

Toeslag melkprijsgarantie 1956-'57 uitbetaald in mrt. 1958

Het ministerie van landbouw, visserij en voedselvoorziening deelt mede, dat de op de garantieprijs 1956-1957 uit te betalen toeslag aan melkveehouders in maart 1958 zal worden uitgekeerd. De betaling van een gedeelte daarvan wordt - zoals bekend is - ingevolge een regeringsbeslissing tot begin 1959 uitgesteld.

De uitkering in maart 1958 kan slechts geschieden indien de gegevens voor het berekenen van de toeslag - te verzamelen door het *Landbouwschap* en het *Produktschap voor Zuivel* - tijdig bekend zijn. Rekening houdend met de vertraagde uitbetaling van een gedeelte van de toeslag, zal de uitkering in maart 1958 tenminste f35, per 100 kg zijn. Aan zuivelfabrieken en standaardisatiebedrijven geleverd melkvet bedragen, hetgeen overeenkomt met ongeveer f1,30 per 100 kg melk met 3.7 pCt vet.

Mansholt lid van Europese Commissie

De minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening, dr. S. L. Mansholt, zal op voorstel van de ministerraad worden voorgedragen als lid van de Europese Commissie, het toporgaan van de Europese Economische Gemeenschap. Elk der zes landen (Nederland, België, Luxemburg, Duitsland, Frankrijk en Italië) krijgt een zetel in deze commissie.

De heer Mansholt is thans 49 jaar. Sinds 1945 is hij minister van landbouw. Steeds heeft hij grote belangstelling getoond voor de mogelijkheden tot internationale samenwerking.

Leeuwarder Courant 1957-12-30

MINISTER MANSHOLT VRAAGT ONTSLAG

Dr. S. L. **Mansholt** heeft de koningin verzocht hem per 1 januari 1958 ontslag te willen verlenen als minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening. Zoals bekend zal de Nederlandse regering dr. **Mansholt** voordragen als lid der Europese Commissie, het gezagsorgaan der Europese Economische Gemeenschap.

1958

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1957	142.000	1.493	3.985 / 3,82 / 3,21	29,36	5.876	177 / 72 / 86	76 / 42 / 36	18 in sept.	
1958		1.525	4.110 / 3,81 / 3,32	32,69	6.234	187 / 83 / 98	91 / 57 / 44		
1959		1.565	4.075 / 3,85 / 3,34	33,11	6.399	205 / 83 / 106	80 / 47 / 40		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-01-03

PZ: „Crisis in de zuivel” werd vorig jaar realiteit

Produktschap voor Zuivel wacht zware taak in nieuwe jaar

(Van een onzer verslaggeefsters)

„Het beeld dat 1957 te zien geeft, is voor de zuivelindustrie verre van bemoedigend. De „crisis in de zuivel” is in het afgelopen jaar een realiteit geworden. Er is thans dan ook alle reden voor een ernstig beraad over de toekomst, een beraad, waarin vooral voor het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* een uiterst belangrijke, zoal niet beslissende rol is weggelegd”. Met deze sombere uitspraak eindigde de voorzitter van het Produktschap voor Zuivel, ir. B. van Dam, donderdag zijn nieuwjaarsrede op de openbare vergadering in Den Haag.

Het oude jaar was voor het *Produktschap voor Zuivel* zeer belangrijk, niet in het minst omdat het bestuur gecompleteerd kon worden tot een college, op basis van pariteit samengesteld uit vertegenwoordigers van ondernemers en werknemers. Ir. Van Dam roemde de teamgeest in het college en verklaarde, dat het Produktschap voor Zuivel - naar zijn mening aan alle sectoren van het Nederlandse bedrijfsleven ten voorbeeld kan worden gesteld voor wat betreft de uitvoering van de p.b.o.- gedachte.

Een van de problemen die in 1957 werden behandeld, was de kwestie van het zuivelfonds. De instelling van Zuivelfonds-IX maakte het mogelijk, de voorschotuitkeringen aan de in liquiditeitsmoeilijkheden verkerende melkveehouders voort te zetten, terwijl de uitbetalingen nu ook op een andere - door het bestuur aan te geven - wijze kan geschieden, dan op basis van het vetgehalte van de afgeleverde melk.

Een ander belangrijk punt was de standaardisatie in Zeeland en op Goeree-Over-Flakkee, die over enkele weken zal worden doorgevoerd, waardoor de consumptiemelkvoorziening in deze gebieden zal zijn aangepast aan die in het overig deel van Nederland.

Het probleem van het melkvetoverschot - waarmee ook andere landen te kampen hebben - is bestudeerd door een speciale commissie. De resultaten van deze studie zullen in de komende maanden door het bestuur van het produktschap worden behandeld.

De voorzitter verklaarde, dat 1957 voor de zuivelindustrie een slecht jaar is geweest: de kostprijzen stegen, terwijl de opbrengst van de produkten over het algemeen kleiner werd. Naar schatting is de opbrengst van de melk ruim vier cent per kilo minder geweest dan de garantieprijs, hetgeen betekent, dat de regering voor het tweede achtereenvolgende jaar moet bijspringen, om voor de Nederlandse melkveehouderij althans de kostprijs goed te maken. De centrale overheid meent op de garantie-nabetalingen nog geen voorschot te kunnen geven, omdat ‘s lands middelen dat niet toelaten. Vele melkveehouders komen hierdoor in liquiditeitsmoeilijkheden. Ook de detailhandel is somber gestemd, omdat zij de marges ontoereikend vindt.

Over het gehele jaar genomen, was de hoeveelheid door veehouders afgeleverde melk bijna twee procent groter dan in 1956. Het gemiddelde vetgehalte daalde echter van 3,76 tot 3,74 pct. Er werd ook meer kaas, boter en melkpoeder geproduceerd, maar de afzet in het buitenland wordt steeds moeilijker, vooral waar het boter en kaas betreft. Ook de cijfers over de condensexport vertonen een behoorlijke achteruitgang, terwijl de afzet van mager melkpoeder enkele maanden geleden vrijwel geheel tot stilstand kwam. De teruglevering van melk aan melkveehouders daalde met 10,5 pct. tot 380.000 ton.

Consumptie daalde

Het consumptiemelkverbruik was in de eerste zes maanden van het jaar ongeveer één procent hoger dan in 1956, maar na de prijsverhoging van 1 juli daalde het verbruik van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten met 3 pct. ten opzichte van de overkomstige periode in 1956.

De boterproductie bedroeg dit jaar 76.000 ton, d.w.z. 1000 ton minder dan in 1956. Begin 1957 bedroegen de voorraden 15.000 ton,⁶⁹ zodat er over het hele jaar 91.000 ton beschikbaar was, waarvan 81.000 ton kon worden geplaatst (42.000 ton in het binnenland). De gemiddelde prijs die voor de boter werd gemaakt was f 3,15 per kilo, 75 cent minder dan in 1956.

De kaasproductie bedroeg ruim 9000 ton meer dan het jaar daarvoor, maar de afzet lag enkele duizenden tonnen beneden die van 1956, o.m. als gevolg van de dalende export naar West-Duitsland, Engeland en Egypte.

De prijzen van **gesuikerde condens** daalde met ongeveer 28.000 ton en de prijzen van de **melkpoeder** liggen op het ogenblik beneden het inleveringsniveau. De situatie in de zuivelindustrie is dus niet erg rooskleurig.

Ir. Van Dam verklaarde, dat het Produktschap in 1958 verschillende maatregelen zal moeten nemen, om de malaise in de zuivelwereld te bestrijden.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1958-01-13

Dr. ir. A. Vondeling – P.vd.A – Minister van Landbouw

's-GRAVENRAGE, 13-1. Dr ir. A. Vondeling, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, is bij Koninklijk Besluit van 11 januari 1958 benoemd tot minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening*. De heer Vondeling is vanmorgen door H M. de Koningin op Soestdijk beëdigd.

Sinds 1945 is de heer Vondeling directeur van de „Coöperatieve Centrale Landbouwboekhouding” te Leeuwarden, een accountants- en belastingadvieskantoor. Na de Kamerverkiezingen van 1946 deed hij op 25 juli zijn intrede in het parlement als lid van de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid, waar hij zich vele jaren specialiseerde in agrarische zaken. Voorts verwierf hij als publicist en radiospreker bekendheid.

⁶⁹ Op een gegeven moment bevond zich zelfs 27.000 ton in de koelcel. FNZ. voorz. G.H.E.M. Waes uit Westdorpe, tijdens een lezing voor de CBTB te Middelburg. – (ZD_1958-01-18)

In 1948 promoveerde de heer Vondeling aan de Landbouwhogeschool op een proefschrift „De bedrijfsvergelijking in de landbouw” (een economisch-statistische studie).

Hij is lid van het hoofdbestuur van de Partij van de Arbeid, voorzitter van de stichting „Friese Pers” (Leeuwarder courant en Friese koerier), lid van de Zuiderzeeraad, voorzitter van de vereniging van Landbouwboekhoudbureau's en bestuurslid van de Nederlandse Verbruikskoöperaties.

Leeuwarder Courant, 1958-01-13

Continuatie maar ook breukpunt in het landbouwbeleid

Onderhoud met minister dr. Vondeling

Quadratuur cirkel: redelijk inkomen voor boer en niet productie naar afzet

(Van onze landbouwredacteur)

Uiteraard zal het verdere landbouwbeleid voor een groot deel een continuatie zijn van het beleid van dr. Mansholt, zo vertelde ons dr. Vondeling, de nieuwe minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* tijdens een onderhoud, dat wij met hem mochten hebben. Dat er continuatie zal zijn, vloeit al voor een groot deel voort uit het feit, dat het landbouwbeleid regeringsbeleid is. Niettemin is er een breukpunt in de ontwikkeling, die de nieuwe minister voor nieuwe problemen stelt.

Markt verzadigd

Het staat wel vast, zo zei dr. Vondeling, dat de markt verzadigd is voor agrarische producten en van enkele artikelen zelfs meer dan verzadigd, voor zover dat betreft het maken van aanvaardbare prijzen. Begin vorig jaar bleek dat duidelijk bij de eieren. Bij de varkens heeft men het een jaar lang zien aankomen. Alleen een wonder had de varkensmarkt kunnen redden. „Ik verbaas mij er over, dat het bedrijfsleven vorig jaar zo weinig onrust betoond heeft. Ik begrijp niet, dat de landbouworganisaties hun leden er met niet meer klem op hebben gewezen, dat het mis moest lopen”, aldus de minister. Men is in die tijd, toen de steekproeven ten aanzien van het aantal dekkingen een duidelijke taal spraken, te optimistisch geweest. Het zou overigens nog de vraag geweest zijn, zo merkte dr. Vondeling op, of de leden naar hun organisaties hadden geluisterd. Er is nu door de regering een aantal van 3,3 miljoen varkens gegarandeerd, maar ik vraag me af of 3,3 miljoen nog niet te hoog is.”

Moeilijkheden zuivel

De moeilijkheden op de zuivelmarkt zijn op het ogenblik wel het grootste. Een afremming in de melkproductie is voor de boer al heel moeilijk, omdat hij gebonden is aan de jaarcyclus in de melkerij. Bovendien zijn hele streken gebonden aan de melkerij. Men komt er geen uitwijkmogelijkheden.

Wel zou men de vraag kunnen stellen of alle mogelijkheden voor de afzet in het binnenland wel zijn benut. Is er hier en daar nog niet een mogelijkheid in de afzet, zo vroeg de minister zich af. Dw afzet van koelhuisboter tegen de helft van de kostprijs houdt natuurlijk op den duur op, zo voegde hij er aan toe.

De kern van het vraagstuk is, dat er niet meer geproduceerd moet worden dan men kwijt kan, terwijl daarnaast de overheid een redelijk inkomen moet garanderen. Tussen deze twee polen

ligt altijd de toeneming van de productie en om daarvoor een oplossing te vinden is niet gemakkelijk. Op dit ogenblik lijkt het zelfs nog op het zoeken naar de kwadratuur van de cirkel, als we de ervaringen van de dertiger jaren en die in het buitenland in aanmerking nemen. Het is alleen mogelijk om redelijke prijzen en een redelijk inkomen te houden, als de totale productie van de veehouderij zich houden kan en wil aan het productievolume, dat afgezet kan worden.

Garantieprijs melk

In dit verband merkte de minister nog op, dat een verlaging van de garantieprijs voor melk de boeren aanleiding zal geven om de productie nog verder op te voeren door harder te werken in de hoop, dat ze hun inkomen gelijk zullen houden. Ook betwijfelde de minister of er door een contingentering in de import van veevoer een oplossing van het vraagstuk gevonden kan worden.

Alleruiterste geval

Wel stond het volgens de bewindsman vast, dat het van het grootste belang is dat een aantal mensen zich eens terdege bezint op dit probleem, ook wat de reacties van de kleine boeren betreft. Overigens zal pas in het aller-, alleruiterste geval een toevlucht genomen mogen worden tot zeer gedetailleerde regelingen.

De situatie is echter geheel anders dan in de dertiger jaren. Toen immers heerste er buiten de landbouw een grote werkloosheid, nu is er volledige werkgelegenheid (afgezien even van de situatie op dit moment). Iedere jonge agrariër kan buiten de landbouw een goed en eerlijk stuk brood verdienen. Dat is beel anders dan in de dertiger jaren en het wordt wel eens iets te weinig in het oog genomen

Garantieprijzen zijn niet bevorderlijk voor de structuurverbetering van de landbouw. Ze hebben niet de strekking om de mensen te waarschuwen of ze niet goed doen naar iets anders uit te zien. Of er in de prijzen een sterke aanmoediging zit om te zeggen „nu word ik boer”, dat is weer een heel andere zaak, aldus minister Vondeling.

Akkerbouw concurrerend?

Ten aanzien van de akkerbouw, zou ik niet graag willen beweren, zo merkte de minister op, dat deze beter kan concurreren dan de veehouderij; eerder het tegendeel. De problemen komen hier echter niet zo naar voren, omdat de moeilijkheden in de afzet hier niet zo sterk spelen. Als ik de ontwikkeling op de suiker- en graanmarkt zie, den geloof ik niet, dat de akkerbouw de buitenlandse concurrentie beter kan doorstaan dan de veehouderij. De minister bracht dat naar voren, omdat hij in akkerbouwkringen wel eens hoort verluiden, dat daar geen problemen zijn.

Bij de behandeling van de landbouwbegroting heeft de Tweede Kamer eigenlijk niet over het structuurbeleid in de landbouw gesproken. De Kamerleden vroegen minister Mansholt of zijn opvolger niet met een nota over de structuur van de landbouw zou kunnen komen. Dit structuurbeleid is een van de kernpunten van het beleid naast dat betreffende de productie, de markt en de prijzen. Het is er een onverbreekelijk deel van.

Wat die structuur aangaat, is er wel een algemene overeenstemming betreffende een vergroting van de bedrijven. De vraag is echter tot welke grootte en in welk tempo en met welke middelen.

Het tempo en de middelen. De minister glimlachte veelbetekenend. Het is een onderwerp, waarover in den lande de meningen ten zeerste verdeeld zijn.

Nabetaling melkprijs 1956/1957

Het secretariaat van het Landbouwschap heeft ter uitvoering van een besluit van het bestuur van 15 januari j.l. een brief gezonden aan de minister van Landbouw inzake de nabetaling van het melkgeld over het melkprijsjaar 1956/'57.

Zoals bekend, heeft het *Landbouwschap* zich vóór de ambtsaanvaarding van de nieuwe minister tot de regering gewend met het verzoek om een voorschot op de nabetaling van het melkgeld voor het melkprijsjaar 1956/1957 te doen uitkeren, wegens de liquiditeitsmoeilijkheden, waarin vele veehouders verkeren. Dit verzoek is echter met het oog op de positie van de schatkist afgewezen, doch inmiddels is officieel bekend gemaakt, dat de veehouders in maart van dit jaar het grootste gedeelte van de hun toekomende nabetalings zullen ontvangen. Dit betreft het verschil tussen de garantieprijs welke in het kader van de differentiatie van de melkprijsgarantie 1956/1957 geldt voor het betrokken gebied en de landelijke gemiddelde opbrengstprijs. Aangezien echter de berekeningen daaromtrent nog niet geheel zijn beëindigd, zullen de juiste bedragen voor de nabetaling op de garantie pas in februari vastgesteld kunnen worden.

Tijdens het bewind van minister Mansholt had de regering voorts besloten om een gedeelte van het melkgeld (n.l. de aanvankelijk „geblokkeerde” 1 cent per kg. melk, geleverd in het melkprijsjaar 1956/1957) met 12 maanden vertraging na te betalen, zodat de veehouder eerst in maart 1959 op de uitkering daarvan zou kunnen rekenen.

In verband hiermede heeft het dagelijks bestuur van het Landbouwschap met klem de volgende punten bepleit:

- 1) Het Landbouwschap vraagt de minister of door zijn bemiddeling, nu hij zojuist is opgetreden als de nieuwe minister van Landbouw, de regering niet alsnog kan terugkomen op het eerder door het kabinet ingenomen standpunt inzake de vertraagde uitbetaling van de hierboven bedoelde 1 cent per kg. melk over het melkprijsjaar 1956/1957. Voor het regeringsstandpunt in deze is bij het bedrijfsleven bepaald geen begrip aanwezig. Het Landbouwschap bepleit daarom opnieuw namens de gehele georganiseerde landbouw - mede gelet op de thans meevallende belastingopbrengsten - dat zo spoedig mogelijk het volledige op de garantie na te betalen bedrag (dus inclusief bovenbedoelde cent) wordt uitgekeerd.
- 2) De huidige liquiditeitsmoeilijkheden van vele veehouders vinden hun voornaamste oorzaak in de omstandigheid, dat - door het achterwege blijven van een voorschotuitkering - dit jaar voor het eerst grote bedragen ter suppletie op de garantie pas op een zo laat tijdstip ter beschikking van de veehouders komen. Door een en ander verkeren de veehouders veelal in moeilijkheden met betrekking tot de betaling van hun belastingsschuld. Het Landbouwschap is ervan overtuigd, dat de belastinginspecteurs in verband hiermede tegenover verzoeken van individuele veehouders, die menen uitstel van belastingbetaling te moeten vragen, een soepel standpunt zullen innemen. Wanneer de regering het verzoek tot spoedige uitbetaling van het „gehele bedrag onverhoopt niet zou kunnen inwilligen, vraagt het Landbouwschap een regeling, waardoor de veehouders de nog tot maart 1959 „geblokkeerde” gelden (i.c. de vertraagde uitbetaling van 1 cent per kg melk) kunnen aanwenden ter betaling van hun belastingsschulden.

Dit zou voor vele veehouders een verlichting betekenen, te meer ook daar men kan aannemen, dat zij bij inwilliging van hun verzoek tot uitstel van belastingbetaling door de fiscus belast zullen worden met een rentebetaling van 3.6 % per jaar over hun belastingsschuld. Bij de in-

voering van zulk een regeling zou ook aan overheidszijde rente worden bespaard, daar - volgens mededelingen van minister Mansholt in de Tweede Kamer bij de openbare behandeling van de begroting van het ministerie van Landbouw voor 1958 - vastgesteld is, dat door de regering over het verhoogd uit te betalen melkgeld een enkelvoudige rente van 3% zal worden vergoed, vanaf het begin van de datum van uitbetaling van de melktoeslag.

Het Landbouwschap merkt overigens in dit verband nog op, dat bovengenoemd rentepercentage weinig in overeenstemming is met de huidige renten. Wanneer de fiscus bij uitstel van belastingbetaling reeds 3,6 %, rente in rekening brengt, meent het Landbouwschap dat een renteuitkering van 3 % over het „geblokkeerde” melkgeld – ofschoon erkend wordt dat het hier, voor wat de rentebedragen aangaat, uiteindelijk veelal geringe geldsbedragen betreft - moeilijk door 't bedrijfsleven als rechtvaardig kan worden aangevoeld. Een afschrift van deze brief is gezonden aan de minister van Financiën.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-02-08

Productschap Zuivel adviseert: meer vet in de melk ⁷⁰

Consumptiemelk twee cent duurder per jaar 9000 ton boter minder

(Van een onze verslaggeefsters)

Het Produktschap voor Zuivel heeft vrijdag in zijn openbare vergadering te Utrecht besloten, de regering te adviseren, het vetgehalte van gestandaardiseerde melk voor consumptiedoeleinden te verhogen van 2,5 tot 3 procent. Het bestuur is van mening, dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van de moeilijkheden bij de afzet van boter zal betekenen. Bij verhoging van het vetgehalte van consumptiemelk met 0,5 procent, valt n.l. bij een gelijkblijvend melkverbruik te verwachten, dat er jaarlijks 9000 ton boter minder geproduceerd zal worden.

Wanneer minister dr. ir. A. Vondeling het advies van het bestuur van het Produktschap opvolgt, betekent dit, dat de consumenten ongeveer twee cent per liter melk meer zullen moeten betalen. De uiteindelijke prijs van de consumptiemelk hangt af van de nog vast te stellen verrekensprijs en de marge voor de detailhandel. De minister zal bij het bepalen van de garantieprijs rekening houden met het advies van het Produktschap t.a.v. het vetgehalte.

Het bestuur besloot, de inleveringsprijs voor boter in het komende seizoen te handhaven op f4,34 per kilogram, inclusief verpakking en omzetbelasting. De inleveringsprijs voor kaas blijft eveneens onveranderd: voor Goudse volvette kaas f1.87 per kilogram en voor Edammer f1,67.

Het voorstel van de Adviescommissie, om, ter verkrijging van een hogere opbrengst, een heffing van 20 cent per kilo kaas op de afzet in het binnenland of in de Benelux te leggen, werd niet aanvaard.

De inleveringsprijs voor *magere melkpoeder* zal worden vastgesteld op basis van de inleveringsprijzen voor kaas en boter.

⁷⁰ Verhoging vetgehalte cm. was ook het advies van de hier boven aangehaalde FNZ. voorz. heer Waes.

De adviescommissies waren van oordeel, dat het noodzakelijk zal zij maatregelen te treffen ter bevordering van de afzet van volle melkprodukten in het bijzonder van gecondenseerde melk en melkpoeder.

Lecuwarder Courant, 1958-02-13

Voor de catastrofe?

Botermarkt loopt naar bijna zekere ondergang

Internationaal overleg of met elkaar put in

(Van een landbouwmedewerker)

Wanneer tal van landen hetzelfde gaan doen, wat schieten ze er dan ten slotte mee op? Deze vraag, die heel belangrijk is voor het landbouwbeleid, kwam bij ons op, toen wij dezer dagen lazen, dat het **Canadese** parlement was begonnen met de behandeling van een wetsvoorstel om een prijsregeling voor landbouwproducten in te voeren. Dit in navolging van de Verenigde Staten, waar reeds verscheidene jaren een dergelijke regeling geldt.

Da Canadese minister van landbouw verklaarde evenwel van mening te zijn, dat het Amerikaanse systeem te onelastisch was en daardoor tot grote overschotten had geleid, waarvan de afzet een ongelukkige uitwerking had gehad op de landbouw in Canada en in tal van andere landen. Vandaar, dat zij kwam met een voorstel van veel beperkter strekking. Er zou een fonds worden gevormd van niet meer dan 250 miljoen dollar en de steunprijzen zouden een bepaald percentage van de gemiddelde prijzen van de laatste drie jaren bedragen. Na sterk verzet van de zijde van de landbouw zullen de gemiddelden nu echter niet over drie, maar over tien jaar worden berekend, zodat daardoor ook de jaren 1948 tot 1952 met bevredigende prijzen zullen meetellen.

Wartoe leidt dit?

Laten wij nu de Canadese plannen verder rusten. Ten slotte hebben de boeren van Canada evenveel recht op een zekere basis voor hun bestaan als die van andere landen en dus ook op bepaalde minimumprijzen. Maar waar het wel om gaat, is de vraag, wartoe zal dit alles leiden en voert het tot het doel? Hierover bestaat ernstige twijfel en dat niet zonder reden. Nemen wij allereerst de agrarische problemen van de **Ver. Staten**. Daar kent men reeds verschillende jaren garantieprijzen voor de voornaamste landbouwproducten, zoals mais, tarwe, katoen, alsmede voor zuivelproducten. Kunnen deze prijzen op de markt niet gehaald worden, dan is er ten slotte een regeringsinstelling, de C.C.C., die de producten overneemt. Dit heeft geleid tot enorme, bijkans onverkoopbare voorraden. Van tarwe bijvoorbeeld had men ten slotte een overschot, zo groot als een gehele oogst. Op het laatst raakt men zo aan dit verschijnsel gewend, dat men zich er nauwelijks meer over verwondert.

Druk op wereldmarkt

Maar er is niet veel economisch inzicht nodig om te begrijpen, dat zulke grote voorraden, ook al worden ze niet direct verkocht, toch een druk op de wereldmarkt teweegbrengen. En dit geldt vooral voor goederen, die aan bederf onderhevig zijn, zoals bijvoorbeeld zuivelproducten. Ook van **boter**, **kaas** en **melkpoeder** hebben de **Ver. Staten** enkele jaren grote overschotten gehad. Nu moet tot hun eer worden erkend, dat zij deze gelukkig niet zonder meer op de buitenlandse markt hebben geworpen, want dat zou een catastrofale prijsdaling teweeg heb-

ben gebracht. Maar de Amerikanen moesten hun teveel aan boter, kaas en melkpoeder ten slotte ook kwijt en daarom hebben ze een groot deel daarvan gewoon weggegeven of tegen een heel lage prijs verkocht voor liefdadige doeleinden. Voor het merendeel in het binnenland, maar ook wel aan het buitenland, aan z.g. onderontwikkelde gebieden.

Schoon gebaar, maar . . .

Dat is mooi, zult ge zeggen. Zonder twijfel een schoon gebaar, maar onze zuivelexport en die van andere landen heeft er toch wel schade van ondervonden. Wanneer bijv. India tegen heel lage prijs Amerikaans melkpoeder kreeg dan was het onze er tegen normale prijs moeilijk meer te plaatsen. Waaruit blijkt, hoe moeilijk deze vraagstukken zijn en hoe gemakkelijk daardoor andere landen benadeeld worden.

Wij willen nu een ogenblik aandacht vragen voor de boter, waarvan de positie op het moment wel heel moeilijk is. Zelfs in deze wintermaanden, nu de productie op zijn laagst is, kunnen wij onze verse boter niet als zodanig kwijt. Ruim de helft van de weekproductie gaat in de koelhuizen en de uitslag van de koelhuizen, aldus het *Alg. Zuivelblad*, beperkt zich tot de behoefte voor binnenlands verbruik en de **IVZ-verkopen** bij inschrijving. De prijs die bij de inschrijving, wordt behaald, ligt slechts enkele centen boven de minimumprijs van f 2.50 per kg.

Het is wellicht goed hierbij ter toelichting te vermelden, dat het I.V.Z. het In- en Verkoopbureau voor Zuivelproducten, een instelling is, die de Nederlandse zuivelproducten, welke de minimumprijs niet kunnen halen, overneemt om ze later ze goed mogelijk weer kwijt te raken. Zo verkoopt het LVZ. momenteel koelhuisboter waarvan het nog een flinke voorraad heeft, bij inschrijving en maakt daarvoor slechte enkele centen meer dan de minimumprijs van f 2.50 per kg.

Denemarken in de knel

Nu is de zwakke botermarkt geen specifiek **Nederlands** verschijnsel. **Denemarken**, dat ten slotte veel meer boter produceert en uitvoert dan ons land, heeft er evenzeer mee te kampen en de grote uitvoerlanden van het zuidelijke halfrond, **Nieuw-Zeeland** en **Australië**, niet minder. Zo is de notering van de Deense boter in de week van 20-25 januari in Engeland verlaagd tot 249 sh cif. Dat komt overeen met 4,93 kr of ongeveer f 2.50 per kg vrij aan boord en ruim drie Deense kronen of circa f 1.75 per kg minder dan twee jaar geleden. Zelfs bij de huidige kleine Deense uitvoer scheelt dat meer dan twee miljoen gulden per week! Nederland heeft deze prijsdaling op de Londense markt moeten volgen.

Maar ook elders teveel

Ook in andere landen is het op het ogenblik mis met de boter. Zo heeft men in **België** ook al te veel en ook daar gaat een deel in de koelhuizen. En dat in een importland! De berichten uit **Frankrijk** zijn zo mogelijk nog slechter. Daar blijkt het boterverbruik in 1957 nogal gedaald te zijn, met het gevolg, dat er thans ongeveer 30.000 ton boter in de koelhuizen zit, terwijl de voorraden nog toenemen. Relatief het beste is de positie in **West-Duitsland**. De markt is daar prijshoudend, maar de binnenlandse productie is belangrijk groter mede als gevolg van de enorme aanvoer van melk. Zodoende wordt daardoor de eigen behoefte vrijwel gedekt en zullen er wel weinig vergunningen tot Invoer worden afgegeven.

De situatie op de botermarkt is dus weinig hoopgevend. Als gevolg van de zachte winter blijkt in de meeste west-Europese landen de productie deze winter belangrijk boven normaal te liggen. Bovendien moet rekening worden gehouden met een teruggang van het verbruik onder invloed van minder gunstige economische omstandigheden.

Engeland profiteert

En waar tal van landen o.a. **Duitsland, België en Frankrijk**, alleen de import van boter toelaten, wanneer daaraan behoefte bestaat, is er ten slotte maar één land, dat van de situatie profiteert. Dit is **Engeland**. Dat legt - gelukkig - aan de boterimport geen beperkingen in de weg en zodoende kunnen de Engelsen boter eten tegen de laagste prijzen ter wereld. En dat doen ze ook en bijgevolg is het verbruik er sterk gestegen en nu groter dan dat van margarine.

Het spreekt vanzelf, dat de stemming op de botermarkt niet gunstig is en de toekomst weinig optimistisch wordt beoordeeld. Een spoedige verbetering is ook niet te verwachten. Wellicht zou een samenspreking tussen de voornaamste boter- exporterende landen enig nut kunnen hebben, maar aangezien volgens de Denen het in de laatste tijd vooral Zweden en Finland zijn, die de prijzen op de Engelse markt bederven, zouden deze landen, en misschien nog andere, er ook bij gevraagd moeten worden.

Verbetering onwaarschijnlijk

Zolang er echter praktisch slechts één land is, dat vrij boter invoert en daartegenover meerdere, die de verliezen op de boterexport met behulp van de staatskas dragen, is een gezonde toestand op de internationale botermarkt voorshands onwaarschijnlijk.

Ander systeem melkprijs

Gezien deze omstandigheden, dringt zich voor ons land de vraag naar voren, of het wel raadzaam is het vetgehalte van de consumptiemelk op het lage niveau van 2,5 pct. te handhaven. En eveneens, of er niet meer verband tussen de opbrengst van de zuivelproducten en de uit te betalen melkprijs zou moeten worden gebracht. Weliswaar komt daarmee direct aan de orde de kwestie van een redelijk bestaan voor de boer, maar dat zal ook nog wel op andere wijze verwezenlijkt kunnen worden dan door een gegarandeerde melkprijs, die geen verband houdt met die van de zuivelproducten.

Want heeft het wel zin om de productie van boter kunstmatig op te voeren, wanneer daarvoor geen behoorlijke markt is te vinden? Deze vraag geldt niet voor Nederland alleen en daarom lijkt ons internationaal overleg hierover minstens even noodzakelijk als over de baconproductie. Ook al zal het verre van gemakkelijk zijn om tot een bruikbare oplossing te komen, zonder meer met elkaar de put in te gaan, is nog minder aanlokkelijk.⁷¹

Zeeuwsch Dagblad, 1958-02-14

Kamervragen Vredeling: Wat werd er voor de melk betaald?⁷²

Het lid van de Tweede Kamer de heer Vredeling heeft aan de minister van landbouw gevraagd, mee te delen, welk bedrag aan overheidsmiddelen in totaal is of zal worden uitbetaald aan de gezamenlijke veehouders ten behoeve van de realisering van de melkprijsgarantie 1956-1957.

Hij wil voorts weten, welk deel van dit bedrag in de eerste helft van maart a.s. zal worden uitbetaald, via het zuivelfonds reeds is uitbetaald en op een later tijdstip (en welk?) zal worden uitbetaald als gevolg van de uitgestelde nabetaling van 1 cent per kg melk.

⁷¹ Opmerkelijk dat hier geen enkele melding wordt gemaakt van de pas opgerichte EEG-6! (ZHN.)

⁷² Antwoord zie paar knipsels verder; bij 1958-02-24

Voorts informeert hij, wat, na de volledige uitbetaling van het in vraag bedoelde bedrag, de gemiddelde geldelijke opbrengst in het melkprijsjaar 1956-1957 zal zijn geweest, hoe deze zich verhoudt tot de gemiddelde in 1956-1957 geldende garantieprijs.

Ook stelt hij de vraag, of de minister niet van oordeel is, dat het in het bijzonder uit een oogpunt van financiering van het landbouwbedrijf wenselijker is, dat de uitbetaling van de garantieprijs zoveel mogelijk geleidelijk geschiedt in het lopende melkprijsjaar, inplaats van door een uitkering achteraf van een groot bedrag ineens.

Verder vraagt hij, welk bedrag in totaal over het melkprijsjaar 1956-1957 aan de gezamenlijke veehouders zal worden uitbetaald, alsmede welk bedrag via de garantieprijzen voor andere produkten is of zal worden uitbetaald als gevolg van het in 1957 aanvaarde gewijzigde uitgangspunt voor de vergoeding van de gestegen kosten van de grond en de gebouwen en welke invloed dit heeft gehad op de straatprijs voor consumptiemelk.

NvhN 1958-02-20

De overschakeling van boter naar kaas

Commentaar landbouwmedewerker

Het huidige boteroverschot zou veel groter geweest zijn als niet omstreeks 10 jaar geleden ook in ons land de zuivelproductie was overgeschakeld op kaas. Hollandse kaas is over de gehele wereld vermaard, hoewel meer landen vanouds met hun kaasexport wedijveren in kwaliteit, smaak en de laatste tijd ook door wijziging in de vorm. Ons land gaat zeer moeilijk overstap van de ronde naar de vierkante kaas, waarvoor de Westduitse markt een gewichtige factor is. Het aandeel van Nederland aldaar liep aanmerkelijk terug deels ten gunste van Denemarken, dat niet alleen goedkoper aanbiedt, maar ook met een uitgebreid assortiment aan de wisselende wensen van de klant meer tegemoet komt.

Verschillende Deense kaassoorten doen denken aan Goudse of Edammer, samen volgens een analyse van de FNZ. ruim 9000 ton van de totaal ruim 63000 ton Deense kaasexport. De overige 54000 ton zijn deels te vergelijken met Franse en Zwitserse Gruyère of Roquefort. De Danbo met een export van ruim 14000 ton is een steppekaas in vierkant model met afmetingen van 25-30 cm.

Voorts onderscheidt men zachte Deense kazen, schimmelkaas en smeltkaas. In januari van dit jaar kleeft Denemarken 1000 ton kaas meer uitgevoerd dan een jaar geleden, waarvan 600 ton meer naar Duitsland!

Dit is des te belangrijker, daar de boterexport van Denemarken naar Oost-Duitsland is komen te vervallen, terwijl Ierland sedert 1957 Engeland ook boter levert. Om de botermarkt te ontlasten leveren Deense zuivelfabrieken hun leveranciers voor elke 500 of 1000 kg. melk minstens 1 kg. boter terug in kleine verpakking. Om de kaasmarkt niet te zwaar te belasten dient men met een verdere overschakeling van boter op kaas dus voorzichtig te zijn, temeer daar onvoorziene factoren de algemene situatie of de verhouding boter, kaas, en een keur van melkprodukten de verwachte ontwikkeling vaak doorkruisen.

F.N.Z.-voorzitter: vettere melk

De voorzitter van de (Koninklijke) F.N.Z., de heer G. H. E. M. van Waes, bepleitte vanmiddag in de radorubriek „Uit het bedrijfsleven” een hoger vetgehalte voor consumptiemelk. Een enkele centen hogere prijs voor een normaal produkt lijkt hem niet onoverkomelijk. Een hoger vetgehalte acht hij niet schadelijk voor de gezondheid in het beeld van de totale vetconsumptie.

De melkafroming, aldus de heer Van Waes, dwingt tot een niet economisch verantwoorde botterproductie. Wij belasten met onze jaarproductie van 76.000 ton de Europese botterbalans nodeloos, hetgeen voor de Nederlandse zuivel in internationaal opzicht een pijnlijke en onbevredigende toestand is.

De standaardisatie, nuttig en nodig in een tijd van vetschaarste, is thans in een ernstig nationaal nadeel veranderd, aldus de heer Van Waes. Hij acht terugkeer naar natuurlijk vetgehalte in geleidelijke aanpassing met een prijsontwikkeling in een rustig tempo de juiste weg.

In spanning wacht de zuivelwereld op een beslissing van de regering, welke beslissing waarschijnlijk eind februari valt.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-02-21

Melkprijsgarantie 1956/1957 thans vastgesteld ⁷³

Uit berekeningen van het *Produktschap voor Zuivel* blijkt, dat de gemiddelde netto-opbrengst van alle melk gedurende het melkprijsjaar 1956 / 57 f 24.49 per 100 kg bedraagt en dus beneden de voor dat jaar geldende gemiddelde garantieprijs voor melk is gebleven. Deze gemiddelde garantieprijs van f 28.40 voor 100 kg melk met 3,7 procent vet is na de stijging van de loonkosten in de landbouw naar het ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening mededeelt, nader bepaald op f 28.42½

Landbouwschap ontwierp nieuwe regeling

Het verschil tussen netto-opbrengst en gemiddelde garantieprijs komt voor rekening van het *landbouw-egalisatiefonds*. Begin maart 1958 zal het bedrag van de uitkering aan de melkveehouders worden uitbetaald, behalve f 1,- p. 100 kg. melk, die, zoals bekend, „vertraagd” wordt uitgekeerd en eerst begin 1959 ter beschikking van de rechthebbenden komt.

Het was de bedoeling, uitgaande van de gemiddelde garantie, onderscheid te maken tussen de garantieprijzen voor de melkveehouders in gebieden met normaal voorkomende kostprijzen en gebieden met aanmerkelijk lagere kostprijzen. Een verhoging van de gemiddelde garantieprijs ten behoeve van de melkveehouders van de eerste groep gebieden zou volgens de voorstellen van het landbouwschap worden gefinancierd uit een korting op de gemiddelde garantieprijs ten laste van de melkveehouders in de tweede groep gebieden.

Het Landbouwschap heeft inmiddels laten weten, dat de bekostiging van ‘t beoogde onderscheid in de garantieprijzen op de voorgestelde wijze niet uitvoerbaar is gebleken. Het landbouwschap heeft een nieuwe regeling ontworpen, die wel het oorspronkelijke verschil (f 1.60)

⁷³ Verwarrende tekst! Naast dit verhaal stonden er in andere Zeeuwse couranten ook toelichtingen op deze uitbetaling.....met andere uitleg en andere getallen ?? (ZHN.)

In garantieprijs naar gebiedsoord handhaaft, maar voor alle melkveehouders 19 cent per 100 kg melk met 3,7 procent vet op de in uitzicht gestelde garantieprijs (f 28.82½ voor de ene en f 27.02½ voor de andere groep) In mindering brengt.

De minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, overwegende, dat elke andere oplossing aanleiding zou geven tot nieuwe uitgebreide berekeningen en administratieve voorzieningen - waardoor de uitbetalingen niet in begin maart zouden kunnen plaatshebben - heeft inmiddels bij beschikking de regeling bekrachtigd. De indeling van de twee soorten gebieden is daarbij bepaald en de uitkeringsbedragen zijn vastgesteld: f 95 dan wel f 36,35 per 100 kg melkvet, overeenkomende met f 3,14½ dan wel f 3,34 ½ per 100 kg melk met 3,7 procent vet, al naar gelang de veehouder is ingedeeld in een der beide groepen gebieden.

De veehouder, die het niet eens is met de op hem betrekking hebbende indeling, kan een bezwaarschrift bij de provinciale voedselcommissaris indienen met betaling van f 10, welk bezwaar geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-02-24

Minister Vondeling antwoordt op vragen

Aan gezamenlijke veehouders wordt 211 miljoen gulden uitbetaald

Op vragen van het Tweede Kamerlid, de heer Vredeling, in verband met de melkprijsgarantie 1956-1957 heeft de heer Vondeling, minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening geantwoord: Ten behoeve van de realisering van de melkprijsgarantie 1956-57 zal er in totaal aan de gezamenlijke veehouders een bedrag van ruim f 211 miljoen worden uitbetaald. Inmiddels heeft de overheid van dit bedrag circa f 157 miljoen beschikbaar gesteld. Dit zal door de zuivelfabrieken binnen uiterlijk vier weken aan de veehouders worden uitbetaald.

Van de f 211 miljoen vindt geen uitkering via het zuivelfonds plaats. Als gevolg van de uitgestelde nabetaling van 1 cent per kg melk zal een bedrag van circa f 54.000.000 begin 1959 worden uitbetaald. Na de volledige uitbetaling van de f 211 miljoen is de gemiddelde geldelijke opbrengst in het melkprijsjaar 1956/1957 van alle door veehouders aan de fabrieken afgeleverde melk gelijk aan de geldende garantieprijs.

De gemiddelde netto-opbrengst van alle industriemelk is f 22,405 per 100 kg met 3,7 pct vet geweest.

Deze prijs is gerealiseerd mede dank zij het marktordenend beleid van het *Produktschap voor Zuivel*. Voor de tekorten, die daarbij zijn ontstaan in de vorm van verliezen op de ingeleverde produkten en de bij export verleende toeslagen, is 'n bedrag van f 54.000.000 nodig geweest. Dit bedrag stemt overeen met een verlies op de voor industriële verwerking bestemde hoeveelheid melk van circa f 1.60 per 100 kg melk. Hierbij moet worden bedacht, dat de verliezen op ingeleverde boter mede zijn veroorzaakt doordat de consumptiemelk is gestandaardiseerd op een vetgehalte van 2% pct, waarvoor ruim 20.000 ton boter vrijkomt.

Zoals bekend, was de verrekenprijs voor consumptiemelk die vergeleken kan worden met de opbrengstprijzen van de industriemelk f 30,10 per 100 kg.

De minister is van oordeel, dat het uit een oogpunt van financiering van het landbouwbedrijf wenselijk is de uitbetaling van de garantieprijs eerder te doen dan in het afgelopen melk-prijsjaar. Hij is voornemens hierover tijdig met zijn ambtgenoot van financiën te overleggen mede in verband met de vraag of de stand van 's lands kas toelaat tegen het einde van het melkprijsjaar 1957/1958 een gedeeltelijke betaling te doen.

In verband met de omstandigheid, dat bij de vaststelling van de verrekenprijs is gehouden met de blokkering van de vergoeding van de ververhoging geen invloed gehad op de hoogte eigenaarslasten, heeft deze zogenaamde straatprijs voor consumptiemelk.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-02-25

Minister akkoord met voorstel

Nabetaling melkprijsgarantie vastgesteld op ruim 2 cent

De garantieprijs voor de melk over het melkprijsjaar 1956-1957 was, zoals bekend is, 28.40 cent per kg melk van 3,7 pet. vet. In de loop van het jaar zijn de lonen in de landbouw verhoogd. Dit hield in, dat ook de garantieprijs moest worden verhoogd en wel met 0.025 cent. De garantieprijs is dus geworden 28.425 cent per kg van 3,7 pet. vet.

Het *landbouwschap* heeft vorig jaar aan de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening voorgesteld bij deze algemene garantieprijs een verschil te maken tussen de kleigebieden met lagere kostprijs enerzijds en de overige gebieden anderzijds. Dit verschil zou bedragen 1,8 cent per kg. Hierdoor zou de algemene garantie van 28,425 cent gesplitst worden in een garantie voor de kleigebieden van 27,025 cent per kg, en voor de overige gebieden van 28,825 cent per kg.

Akkoord

De minister heeft zich, aldus een mededeling van het landbouwschap, tenslotte met dit voorstel akkoord verklaard, onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat men bij deze differentiatie binnen de gemiddelde garantieprijs van 28,425 cent zou blijven.

Bij de uitvoering van deze differentiatie in de praktijk bleek het echter noodzakelijk uit te gaan van de bodemvruchtbaarheid en cultuurtechnische toestand bij de afbakening van de gebieden.

Op grond van deze normen zijn de gebieden afgebakend, welke voor de lagere garantieprijs in aanmerking komen. De omvang van deze gebieden bleek echter niet voldoende te zijn om de aanvankelijk voorgestelde differentiatie van 27,025 cent en 28,825 cent volledig te kunnen toepassen binnen de gemiddelde garantie van 28,425 cent per kg. Het bestuur van het landbouwschap heeft toen besloten het ontbrekende bedrag om te slaan over alle melk van alle gebieden, hetgeen betekent 0,19 cent per kg. melk.

Hierdoor wordt de garantie: voor de kleigebieden $27,025 - 0,19 = 26,835$ cent per kg., voor de overige gebieden $28,825 - 0,19 = 28,635$ cent per kilogram.

Op deze wijze wordt de gemiddelde garantie van 28,425 cent voor alle melk toch bereikt.

Opbrengst

De gemiddelde opbrengst van alle melk in het afgelopen garantiejaar kan gesteld worden op 24,49 cent per kg. Hierbij is dan al rekening gehouden met een kleine nabetaling van het saldo van het *zuivelfonds*, welke apart zal geschieden. De nabetaling op de garantie wordt: voor de kleigebieden (dus de gebieden met de lagere toeslag) $26,835 - 24,49 = 2,345$ cent per kg. Van deze nabetaling wordt echter 1 cent per kg. „vertraagd” uitbetaald, en wel in begin 1959.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1958-02-28

Vetgehalte geen basis meer voor nabetalingen melk

Besluit van *Produktschap Zuivel*

(Van een onzer verslaggevers).

Tot dusverre was de uitkering van de nabetalingen voor de melk aan de veehouders door het *Zuivelfonds* en het *landbouw- egalisatiefonds* geregeld op basis van het vetgehalte. Donderdag is in het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* besloten de uitkeringen van 31 maart a.s. af te doen geschieden op basis van de hoeveelheid geleverde melk.

De reden hiervoor is deze: Van de fabriek ontvangen de boeren een betaling van de melk op basis van het vetgehalte (thans ook gedeeltelijk op basis van het eiwitgehalte). Voor één bepaalde hoeveelheid melk ontving een boer met bijvoorbeeld 4 procent vet in deze melk dus meer dan een boer met bijvoorbeeld 3 en een half procent vet. Het *zuivelfonds* en het L.E.F. betaalden vervolgens ook nog eens alleen op basis van het vetgehalte, zodat de boeren die melk met een hoger vetgehalte leverden tot drie maal toe voor eenzelfde hoeveelheid melk meer kregen dan boeren waarvan de melk een lager vetgehalte heeft.

Om deze reden en om een andere heeft men besloten de uitkeringen uit het *zuivelfonds* en ‘t L.E.F. voortaan op basis van de hoeveelheid melk te doen geschieden.

De andere reden is het feit, dat dit jaar voor het eerst de adviezen aan de minister van landbouw inzake de garantieprijs eveneens gebaseerd zijn op berekeningen, die verband houden met de hoeveelheid melk.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1958-03-04

Melk in de handel met 3.75 procent vet

De regering heeft voor het melkprijsjaar 1957-1958 de melkprijsgarantie vastgesteld op 28,85 cent per kilo melk met een vetgehalte van 3,7 procent. De garantieprijs is dit jaar 0,425 cent per kilo hoger dan vorig jaar en 0,95 cent per kilo lager dan ‘t Landbouwschap had voorgesteld.

De nieuwe melkprijs is bekendgemaakt in een door de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening, dr. ir. A. Vondeling ondertekende nota aan de Tweede Kamer.

Uit deze nota blijkt, dat de regering verder de volgende besluiten heeft genomen:

- 1) Behalve melk met 2,5 procent vet komt er melk in de handel met 3,75 procent vet, die ongeveer een dubbeltje per kilo duurder zal zijn.

- 2) Het ligt in de bedoeling de opheffing van het zogenaamde mengverbod mogelijk te maken, waardoor het maken van een melange van boter en margarine niet meer verboden zal zijn. Het is nog niet bekend wanneer er melange zal komen, hoe die zal zijn samengesteld en wat ze zal kosten.
- 3) De verhoging van de garantieprijs voor de boeren zal geen verhoging van de melkprijs voor de consument meebrengen. De regering zal het verschil in de vorm van extra subsidie voor haar rekening nemen. Zij verwacht dat dit verschil o.a. kan worden opgebracht door de hogere prijs voor de vettere melk. Op die melk wordt namelijk helemaal geen subsidie meer gegeven.
- 4) De garantieprijs voor de melk zal alleen gelden voor dezelfde hoeveelheid melk die in het vorig melkprijsjaar is geproduceerd, dan zullen de veehouders voor die meerdere hoeveelheid slechts de zogenaamde wereldmarktprijs krijgen, die zeer aanzienlijk ligt beneden de garantieprijs.
- 5) Het melkverbruik op de scholen zal met financiële steun van de overheid worden bevorderd.

Het nieuwe melk- en zuivelbeleid van minister Vondeling heeft het *Landbouwschap* ernstig geschokt. In een eerste commentaar werd de motivering van dit regeringsbeleid onaanvaardbaar genoemd. Ernstig is het bezwaar tegen de beslissing tot verlaging van de gevraagde garantieprijs op grond van het feit, dat de pachtprizen nog niet volledig zijn aangepast aan de nieuwe pachtnormen. De regering neemt met deze beslissing een deel terug van haar toezegging aan de landbouw om de garantieprijzen te verhogen in verband met de gestegen kosten van grond en gebouwen.

Om principiële redenen wordt het onjuist geacht het prijsbeleid volledig los te maken van de kostprijsberekeningen van het L.E.I. De geschatte verlaging van de rente op bedrijfskapitaal tot 4,5 procent in deze berekening wordt onaanvaardbaar geacht.

Leeuwarder Courant, 1958-03-12

Nieuwe Melkbeleid geen oplossing voor zuivel

Voorzitter zuivelschap zegt: ‘Onafzienbare moeilijkheden met boter’

DEN HAAG, Aan het einde van zijn toespraak in het *Productschap voor Zuivel* vanmorgen in de vergadering in den Haag over de regeringsmaatregelen ten aanzien van de melk en de zuivel, concludeerde de voorzitter, Ir. B. van Dam, dat deze maatregelen vrijwel niets inhouden om een oplossing te geven voor de moeilijkheden, waarmee de zuivelwereld worstelt, in verband met de ernst en de urgentie van het vraagstuk van de zuiveloverschotten vroeg hij zo snel mogelijk beraad.

Ir. Van Dam bleek ernstig teleurgesteld over het niet aanvaarden van de voorstellen van het *Landbouwschap* en het *Zuivelschap*. Hij vroeg zich af, hoe het nieuwe beleid zal werken op de afzetcrisis in de boter.

In de winter 1956/57 was een grote prijsval op de Engelse markt oorzaak van een geforceerde afzet van koelhuisboter op de eigen en buitenlandse markten. Na een gunstig voorjaar voor „volle” produkten bleek een grondige wijziging der marktordenende maatregelen nodig.

Reeds wekenlang brengt thans de 230 ton verse boter per week op de binnenlandse markt de inleveringsprijs van f 4.34 per kg op. De uitvoer van verse boter is slechts op gang te houden met subsidies van de koelhuisboter (ouder dan acht weken) is 15.000 ton in het binnenland afgezet tegen f 3.03 per kg terwijl 11.000 ton tegen een rijksdaalder per kilogram is uitgevoerd.

Minder verse boter

Het gevolg van de inleveringsregelingen voor verse boter is in de huidige malaise-omstandigheden nauwelijks te aanvaarden, zo zeide ir. Van Dam. De afzet van verse boter is 250 ton per week, of 350 tot 400 ton per week minder, dan toen geen koelhuisboter op de markt was. De gehele winter door is wekelijks bij het in- en verkoopbureau zuivel (I.V.Z.) 500 tot 600, ja ook 700 tot 800 ton verse boter, waarvoor geen afzet is, ingeleverd.

Een gedeeltelijke oplossing voor deze afzetcrisis was vervat in het voorstel het standaardisatiepercentage van de drinkmelk op drie procent te brengen bij een prijsverhoging van twee cent per liter. Hierdoor zou 9000 ton boter minder worden geproduceerd dan bij de huidige afroming tot 2,5 procent. De melkgebruiker zou dan jaarlijks driekwart kilo melkvet meer krijgen, hetgeen door voedingsdeskundigen niet bezwaarlijk wordt geacht.

Ondanks verhoging van het vetpercentage in drinkmelk zou toch nog 18.000 ton verse boter worden ingeleverd bij vooruitzicht op een winterafzet in het buitenland van 4000 ton. Door echter een agressieve uitvoerpolitiek voor „volle” produkten te voeren (gecondenseerde melk en volle melkpoeder) zou echter een te grote boterproduktie en daarmee een te groot koelhuisoverschot voorkomen kunnen worden.

„Dit spel.....”

Zich onthoudend van een uitspraak over de garantieprijs stelde Ir. Van Dam wel, dat het beperken van deze garantie niet zal leiden tot produktiebeperking op korte termijn. Het niet doorberekenen van de 0.4 cent per liter prijsverhoging voor standaardmelk in verband met de verrekenprijs voor drinkmelk, doch het verhogen van het consumentensubsidie met dit bedrag doet bij ir Van Dam naar de reden van „dit spel met begrippen en bijdragen uit de schatkist” vragen. Indien het vetgehalte op 3 procent zou zijn gebracht, dan zou hetzelfde resultaat verkregen zijn.

Ir. Van Dam kritiseerde het in omloop brengen van volle melk. Hij ziet slechts geringe verkoop daarvan. De verkoop van volle melk in Zweden, Duitsland en Oostenrijk loopt van drie tot 6,5 procent van het totaal. De standaardisatie ligt daar echter op ongeveer drie procent.⁷⁴

Minister Vondeling blijkt zich slechts zeer ten dele te kunnen verenigen met het voorstel om door een algemene toeslagregeling de uitvoer van volle melkprodukten buiten de Euromarkt te bevorderen. Hij geeft in overweging deze toeslag alleen te geven voor landen en gebieden, waar Nederland door bepaalde maatregelen van andere landen een ongunstige concurrentiepositie inneemt. Van een agressieve uitvoerpolitiek zal dus weinig terecht komen. aldus Ir. Van Dam.

Leeuwarder Courant, 1958-03-12

Boze woorden over melkbeleid in zuivelschap

⁷⁴ Wat ook zo uit kwam! „De 10 cent duurdere melk werd praktisch niet gedronken” aldus een commentaar dagblad *De Tijd* van 18 juli 1958. (ZD. 1958-09-11) besluit het PZ een onderzoek – enquête – in te stellen naar de oorzaken van het bijzonder lage verbruik. **Resultaat ??**

Boze woorden over de regeringsbeslissingen inzake het handhaven van standaardmelk met 2.5 procent vet en het in de handel brengen van volle melk met 3,75 procent vet en van boter, margarinemelange zijn in de bestuursvergadering van het *productschap voor zuivel* gesproken.

De heren G. J. Blink, dr. E. van de Wiel namens de *Ver. voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne* en de *Kon. Ned. Zuivelbond F.N.Z.*, Ir. J. B. Ritzema van Ikema namens de *Coöp. Zuivelaan-koopverenigingen* en de heer J. F. Abma namens de veehouderij vroegen zich af of het voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie nog zin heeft verder te gaan, nu constructieve voorstellen om uit de zuivelimpasse te geraken door het regeringsveto getroffen zijn.

Door het produktschap is voorgesteld de melk op drie procent vet te standaardiseren, waardoor 9.000 ton boter minder op de markt zou komen. Van de dan nog te verwachten 16.000 ton koelhuisboter zou een afzet in het buitenland van 4000 ton zeker zijn. Het melkvet, dat voor de overige 12.000 ton zou worden gebruikt, meende het zuivelschap via een agressieve politiek van uitvoer van volle produkten als condens en melkpoeder naar landen buiten de Euromarkt te kunnen wegwerken. De daardoor te verbeteren opbrengst van de melk zou volgens ir. Ritzema 27 miljoen gulden in de schatkist houden. De 3-percent consumptiemelk zou met inbegrip van de thans verhoogde verrekenprijs 2,4 cent per liter meer aan de verbruiker gaan kosten, dan de huidige melk. Wil men die melk slechts een cent in prijs verhogen, dan zou 21 van de 27 miljoen gulden daartoe in verhoogd subsidie nodig zijn. Winst voor de schatkist zes miljoen gulden.

Nu de regering het plan van het produktschap heeft verworpen is het niet mogelijk de agressieve uitvoerpolitiek te gaan voeren. Wij kunnen 25.000 ton koelhuisboter aan het eind van dit jaar verwachten, waarvoor alleen afbraakprijzen zullen kunnen worden gemaakt, aldus ir. Ritzema. Het op de markt brengen van melange zal door die voorraad koelhuisboter gefrustreerd worden, zo de margarine-industrie alsnog bereid zou zijn deze melange in de handel te brengen

Deze politiek zal miljoenen aan de schatkist kosten, zo zeide ir. Ritzema, evenals de andere vertegenwoordigers der werkgevers bleek hij van oordeel, dat de minister duidelijk moet worden gemaakt, waar de verantwoordelijkheid ligt. Zeker niet bij het produktschap. Welk standpunt door de meeste werknemers-vertegenwoordigers werd gedeeld. Zowel de heren A.P.C. Gulick, S. Th. van Bijsterveld en A. H. Schut namens de r.k. werknemers als de heer A. de Vries namens de chr. werknemers bleken ernstig verontrust en teleurgesteld.

Ook de heer S. van der Ploeg van de Alg. Ned. Agrarische bedrijfsbond was teleurgesteld over de regeringsbeslissingen, maar wille niet zo ver gaan als de andere spreken

(Zie voor de rede van ir. Van Dam voorgaande pagina)

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1958-03-13

Boze woorden over het melk- en zuivelbeleid

's-**GRAVENHAGE**, 12-3. - Boze woorden over de regeringsbeslissingen inzake het handhaven van standaardmelk met 2.5 % vet en het in de handel brengen van volle melk met 3,5 % vet en van boter/ margarinemelange, zijn in de bestuursvergadering van het bedrijfsschap voor Zuivel besproken.

De heer G. J. Blink, dr. E. van der Wiel, namens de *Ver. voor Zuivelindustrie en Melhygiëne* en de *Kon. Ned. Zuivelbond F.N.Z.*, ir. J. B. Ritzema van Ikema namens de zuivel-industrie, en de heer J. F. Abma namens de veehouderij, vroegen zich af of het voor de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie nog zin heeft verder te gaan, nu constructieve voorstellen om uit de zuivelimpasse te geraken door het regeringsveto zijn getroffen.

Door het produktschap is voorgesteld de melk op 3% vet te standaardiseren, waardoor 9.000 ton boter minder op de markt zou komen. Van de dan nog te verwachten 16.000 ton koelhuisboter zou een afzet in het buitenland van 4.000 ton zeker zijn. Het melkvet, dat voor de overige 12.000 ton zou worden gebruikt, meende het Zuivelschap via een agressieve politiek van uitvoer van volle produkten als condens en melkpoeder naar landen buiten de Euromarkt te kunnen wegwerken.

De daardoor te verbeteren opbrengst van de melk zou volgens ir. Ritzema 27 miljoen gulden in de schatkist houden. De 3-percentage consumptiemelk zou met inbegrip van de thans verhoogde verrekenprijs 2,4 cent per liter meer aan de verbruiker gaan kosten dan de huidige melk. Wil men die melk slechts één cent in prijs verhogen, dan zou 21 van de 27 miljoen gulden daartoe in verhoogd subsidie nodig zijn. Winst voor de schatkist: 6 miljoen gulden.

Nu de regering het plan van het produktschap heeft verworpen, is het niet mogelijk de agressieve uitvoerpolitiek te gaan voeren.

Nieuwsblad (voor Gorinchem), 1958-03-14

Melkprijs

(Uit Vrij Nederland)

Minister Vondeling is niet ingegaan op de suggestie van het *Produktschap voor Zuivel* om het vetgehalte van de gestandaardiseerde melk te verhogen met een half percent en de prijs met twee cent. Wel zal, omdat velen het wensen, volle melk beschikbaar komen (prijsverhoging tien cent) en natuurboter gemengd mogen worden met margarine. De garantieprijs voor melk is vastgesteld op f 28.85 per 100 kg met een vetgehalte van 3,7, doch geldt alleen voor dezelfde hoeveelheid die ook in het vorige melkprijsjaar werd geleverd.

Nederland heeft op het ogenblik te veel melk en dus ook te veel boter. De minister baseert zijn besluit op de overweging, dat consumptie van volle melk de boterproduktie kan remmen. Hij laat echter de melkgebruiker vrij in zijn keus, welke melk hij zal drinken.

Verhoging van het vetgehalte met een half procent zou niemand proeven, zeggen de kenners. De melkprijsverhoging zou een groot bezwaar zijn. Nu is aan de zuivelorganisaties de taak het drinken van volle melk te propageren en dit doende de voorraden koelhuisboter te vermindere-

ren. Er zal over dit besluit nog menig woord vallen. Maar de voedingswaarde 1 van melk schuilt meer in „de plas”, dan in het vet. En daarom lijkt het ons juist de verbruiker zelf te laten kiezen of hij al dan niet een dubbeltje meer wil betalen.

F. den Hartog heeft bezwaar tegen melkprijsbeleid

Woensdag heeft de heer F. den Hartog te Hoogblokland in de 2e Kamer, toen de nota betreffende het melk- en zuivelbeleid voor het melkprijsjaar 1957-1958 aan de orde was, vele bezwaren hiertegen in gebracht, naar wij in het kamerverslag van de *Nieuwe Rotterdamse Courant* lezen.

De heer Den Hartog (lib.) acht het tekenend, dat thans opnieuw behoefte bestaat aan een gesprek met de regering over het melkbeleid.

Het is voor spreker de vraag of de nieuwe bewindsman niet wat al te snel is geweest bij het nemen van zo belangrijke beslissingen. De termijn was wel erg kort.

Spreker vraagt zich af, of het zo langzamerhand niet naar een boerenbezoldigingsbesluit gaat.

Spreker meent, dat het toch die kant niet op moet. Hij kritiseert in dit verband de eenzijdige verbreking door de minister van de afspraak met 't L.E.I.

Dat de georganiseerde landbouw niet bepaald te spreken was over de prijsverlaging, is historisch gezien niet verwonderlijk. Heel anders ligt het met de afremming van de produktie. Het bedrijfsleven heeft daar wel begrip voor, maar de veehouders hebben dat niet. Het gaat hen boven de pet. Welk effect verwacht de minister van deze maatregel ?

Het bedrijfsleven staat hier voor een uiterst moeilijk vraagstuk. Wat de consumptiekant van de maatregelen betreft betreurt spreker dat de minister niet is ingegaan op het eensluidende advies van het *Produktschap Zuivel* om het vetpercentage van de melk op 3% te stellen.

Spreker betwijfelt of we nog ooit van het melksubsidie af zullen komen.

De verwachting over het verbruik van de duurdere vettere melk zijn niet hoog gespannen. De margarine-industrie voelt niet veel voor het maken van boter-en-margarine-melange.

Hoe past dit beleid in het kader van de Euromarkt? Hoe zal de taak van de produktschap hierbij zijn. Spreker heeft geen principiële bezwaren tegen deze melange, maar hij is het eens met de verwachting van de margarine-industrie.

Spreker heeft dus veel bezwaren tegen 't uitgestippelde beleid. Eventueel zal hij een uitspraak aan de Kamer vragen met als inhoud, dat de minister de door het L.E.I. ingecalculeerde rentevergoeding eenzijdig heeft verlaagd, dat de minister de afspraak inzake de doorberekening van de eigenaarslasten niet is nagekomen en dat deze gang van zaken ernstig wordt betreurd. Voorts zal daarin de vrees worden uitgesproken dat door de ver gaande omhuiging van het beleid het vertrouwen van het agrarisch volksdeel ernstig wordt geschokt en wordt erop aangedrongen om een herziening van de melkprijs in overweging te nemen.

Volgens de N. R. C. van vrijdag repliceerde de heer Den Hartog op het betoog van de bewinsman.

De heer Den Hartog (lib.) zegt geen klachten te hebben over het gevoerde overleg maar wel over het resultaat. Zonder overleg te plegen heeft de minister aangekondigd, dat hij volgend jaar van een andere bedrijfsgrootte zal uitgaan. Ook inzake de kwestie van de rente is eenzijdig door de minister besloten.

Wat de eigenaarslasten betreft blijft spreker ontkennen, dat de gemaakte afspraak is nagekomen. In de bestedingsnota zijn bepaalde bedragen genoemd waar de minister, nu aan gaat torren.

Spreker ziet geen aanleiding om de gisteren door hem aangekondigde motie binnen te houden. Hij dient de motie in met de strekking, dat de regering de door het L.E.I. in de kostprijsberekening ingecalculerde rentevergoeding eenzijdig heeft verlaagd en dat niet gehandeld is volgens de overeengekomen uitgangspunten, hetwelk door de Kamer ten eerste wordt betreurd.

Voorts wordt de vrees uitgesproken dat door de ombuiging van het beleid het vertrouwen van 't agrarische volksdeel geschokt is en dat in overweging wordt gegeven de melkprijs voor het lopende jaar alsnog te herzien, waarbij de gemaakte afspraken in acht genomen dienen te worden.

De motie wordt verworpen met 22 tegen 99 stemmen (voor stemden de lib., de comm., de S.G., de heer v. Weel (kath.v.) en van de c.h. fractie de heren Schmal, Van de Wetering, De Ruiter en Calmeyer.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1958-04-01

Verbond van Nederlandse werkgevers spreekt zich uit over zuivelprobleem

Vraag naar geheel nieuw systeem urgent

's-**GRAVENHAGE**, 1-4. De door de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening genomen beslissingen ten aanzien van de garantieprijs voor melk en het zuivelbeleid hebben tot grote beroering aanleiding gegeven, zo schrijft het *Verbond van Nederlandse werkgevers* in zijn orgaan „De Industrie”.

In een langdurig debat in de Tweede Kamer is van vele zijden het beleid van de bewindsman scherp bekritiseerd, wat er toe leidde, dat o.a. een motie werd aangenomen, waarin wordt uitgesproken, dat de garantieprijs voor melk 0,2 cent hoger behoort te zijn dan door de minister is vastgesteld.

Het wil het verbond voorkomen, dat hiermede de problemen allesbehalve zijn opgelost, omdat men zo is voorbijgegaan aan het vraagstuk, dat daaraan in werkelijkheid ten grondslag ligt. Aan de landbouwbevolking is door de regering een redelijk bestaan toegezegd. Niemand zal volgens het verbond de boeren en de landarbeiders een redelijk bestaan misgunnen en wanneer van tijd tot tijd de overheid moet helpen om moeilijkheden te overwinnen, zal daarvoor zeker volledig begrip bestaan.

Maar, aldus het verbond, zijn wij niet helemaal op de verkeerde weg, wanneer ieder verband tussen de prijzen, die de landbouw voor zijn produkten kan maken, en het inkomen dat hem wordt gegarandeerd, gaat ontbreken?

De opbrengstprijzen, die de boer in de afgelopen jaren voor de melk heeft kunnen maken, vertonen, ook afgezien van de consumptiemelk, waarvan de prijs door overheidsmaatregelen wordt gesteund, een vrij constant beeld. Zelfs kan men vaststellen, dat de gemiddelde opbrengst over 1957 iets hoger is geweest dan in de meeste voorgaande jaren. Daartegenover zijn de produktiekosten aanzienlijk gestegen en wel van 17½ cent per kg. in 1951 tot ongeveer 27 cent in 1957.

Een zuivelprobleem

Niemand, die van deze gegevens kennis neemt, zal zich er meer over verwonderen, dat wij thans voor een zuivelprobleem staan.

De belangrijkste vraag is echter niet, aldus nog steeds het verbond, of wij door de subsidie wat te verhogen of door de consument te dwingen iets vettere melk te drinken nog weer een tijdje door kunnen gaan, maar wel of niet een systeem, waarbij aan een deel van het bedrijfsleven een garantie voor een redelijk inkomen wordt gegeven, zonder dat daarbij de verkoopwaarde van de geproduceerde goederen een overwegende invloed heeft, tot onaanvaardbare consequenties leidt.

En dat deze vraag in de naaste toekomst steeds dringender naar voren zal komen, lijdt naar de mening van het verbond geen twijfel, wanneer men enerzijds ziet, dat de prijzen van de zuivelprodukten de laatste tijd een niet onaanzienlijke daling vertonen, terwijl anderzijds de landbouw de invoering van een dusdanig werkclassificatiesysteem bepleit, dat de produktiekosten nog weer zouden stijgen.

In een tijd van algemene conjuncturele teruggang of aarzeling zal men ook in deze sector moeten accepteren dat de netto-inkomens enige vermindering ondergaan, en dit niet in de laatste plaats ter wille van de zo noodzakelijke rationalisatie, zo concludeert het verbond van Nederlandse werkgevers.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1958-04-05

Mededelingen van de Minister Vondeling

Rampzalige daling zuivelprijzen op internationale markt

Slechts gedeeltelijke invoering werkclassificatie in landbouw

Tengevolge van een rampzalige ontwikkeling van de prijzen van de zuivel op de buitenlandse markt, zal de opbrengst van de melk in de periode november 1957-november 1958 ongeveer f100 miljoen lager zijn dan aanvankelijk werd verwacht, zodat rekening moet worden gehouden met een veel grotere garantieuitkering dan de geraamde f220 miljoen aan de melkvee-houders. Het geraamde tekort van het *Landbouw-Egalisatie Fonds* van f326 miljoen wordt hierdoor zeer aanzienlijk hoger, hetgeen de regering dwingt tot de uiterste behoedzaamheid ten aanzien van de uitgaven.

Aan bepaalde verlangens, zoals invoering van de werkclassificatie in de landbouw met verbetering van de landarbeiderslonen, verhoging - alsnog - van de *garantiemelkprijs* voor de veehouders en verbetering van de slijtersmarge voor de gestandaardiseerde melk, kan dan ook nog niet direct of slechts ten dele worden tegemoet gekomen. Ook bij de garantieprijzen voor de akkerbouwprodukten moest mede hierdoor enigszins van de voorstellen van het *Landbouwschap* worden afgeweken, zo deelt de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening mee.

Melkslijters houden nog zelfde winstmarge

Naar de minister verder mededeelt heeft de regering zich bij de vaststelling van de garantieprijzen voor de producenten van tarwe, voedergranen, suikerbieten en fabrieksaardappelen van de oogst 1958, opnieuw beraden over de nieuwe garantieprijs voor melk, die op 3 maart 1958 werd bepaald op f28,85 per 100 kg melk met 3,7% vet. Het beraad stond uiteraard ook in het

licht van de gedachtenwisseling over het melk- en zuivelbeleid in de volksvertegenwoordiging en de door de Tweede Kamer aanvaarde moties.

Het hernieuwde overleg over de melkprijs betrof o.m. ook de gevolgen van de tot loonsverhoging van de landarbeiders leidende invoering van de werkclassificatie in de landbouw en het sterke verlangen van de melkslijters tot een zekere verhoging van de slijtersmarge. Inwilliging van deze op zichzelf niet ongerechtvaardigde wensen zou ook een verhoging van de prijs der consumptiemelk en een aanzienlijke verhoging van het tekort van het landbouwegalisatiefonds tengevolge hebben. De regering acht beide gevolgen onder de tegenwoordige omstandigheden zeer ongewenst.

In een spoedvergadering op verzoek van het *Produktschap voor Zuivel* met de minister van landbouw op woensdagavond 2 april jl. gehouden, is melding gemaakt van een bedroevend slechte ontwikkeling van de internationale zuivelmarkt.

In het sombere licht van deze ontwikkeling heeft de regering besloten de garantiemelkprijs niet te wijzigen. Ook de garantieprijzen van akkerbouwprodukten zijn dientengevolge enigszins lager dan door het Landbouwschap werd gevraagd. Om dezelfde reden kan de gevraagde loonsverhoging van de landarbeiders door middel van de werkclassificatie, in te gaan in mei a.s., slechts ten dele worden toegepast. Ook de verlangens van de melkslijters kunnen niet direct en ten volle worden vervuld, zo meent de regering.

Beslissingen zijn voorts gevallen inzake de uitwerking van de garantiemethode voor het melkprijsjaar 1957-1958. Overeenkomstig de adviezen van het bedrijfsleven zal de uitbetaling van de garantietoeslag geschieden op basis van de hoeveelheid, dus per kg melk. Het ligt niet in de bedoeling in de garantieprijs - en dat geldt ook voor de suikerbieten - onderscheid te maken naar grondsoort van de produktiegebieden.

Aan het *Produktschap voor Zuivel* zal nog nader advies worden gevraagd over de wenselijkheid om bij de voorgenomen beperking van de melkgarantie rekening te houden met de ontwikkeling der produktie per gewest.

Gevolgen

In het algemeen, zo deelt de minister verder mee, leiden de nieuwe garantieprijzen voor de produkten van de oogst 1958 thans niet tot gevolgen voor de prijzen voor de consument. Voor zover consequenties voor de verbruikersprijzen in de toekomst kunnen optreden, zal dat voor de suiker gelden – hetgeen dan nog pas in de herfst tot uitdrukking zal komen – en waarschijnlijk niet voor andere produkten.

Over de gedeeltelijke invoering van de werkclassificatie in de landbouw, die loonsverhoging voor de landarbeiders met zich brengt, moeten nog besprekingen worden gevoerd, zodat eventuele gevolgen van doorberekening der kosten in de prijzen, thans nog niet kunnen worden aangegeven.

Boter- en kaasprijs drastisch omlaag

Maatregelen tegen zuiveloverschotten

Bijna half miljard tekort op zuivelrekening van overheid

De regering heeft besloten de overschotten aan boter en kaas tegen een aanmerkelijk lagere prijs uit de markt te nemen, dan tot nu toe het geval was. Verwacht wordt, dat de boterprijs in ons land met ongeveer 30 cent per half pons pakje zal dalen, terwijl mettertijd ook een verlaging van de kaasprijs het gevolg zal zijn van deze regeringsmaatregel.

De regering handhaaft de garantieprijs voor de melk, hetgeen tot gevolg zal hebben, dat het tekort in het landbouw-egalisatiefonds, dat kortgeleden reeds 100 miljoen gulden hoger geraamd moest worden, nog eens met 104 miljoen gulden zal stijgen, waardoor het totale tekort op de zuivelrekening van het lopende jaar - een consumentensubsidie van ongeveer 58 miljoen meegerekend - vermoedelijk ongeveer 475 miljoen gulden zal bedragen.

De maatregel van de regering komt niet onverwacht. Reeds enige weken werd er in de handel rekening gehouden met de verlaging van de inleveringsprijzen voor zuivelproducten bij het In- en verkoopbureau van de zuivel. Deze inleveringsprijzen vormden een bodem in de markt, maar ze gaven de laatste tijd aanleiding tot een zeer grote voorraadvorming van boter, terwijl ook de kaasprijs op inleveringspeil was gezakt en er dus kaas bij het I.V.Z. kon worden ingeleverd. De inleveringsprijzen lagen in verhouding tot het buitenlandse prijspeil te hoog om tot een vlotte afzet van de producten te komen. Het *Produktschap voor Zuivel* heeft daarom voorstellen gedaan deze toeleveringsprijzen te verlagen om een hogere afzet te bereiken.

De inleveringsprijs voor boter is verlaagd van f 4,34 tot f 3,10 per kg. Volvette Goudse kaas daalde van f 1,87 op f 1,50 en Edammer kaas (veertig plus) zakte van f 1,67 op ongeveer f 1,35. De verlaging van de boterprijs komt vrij snel in de prijzen voor de consument tot uitdrukking. De kaasprijzen zullen ongetwijfeld ook op een lager peil terecht komen, doch dit is mede afhankelijk van de vraag uit het buitenland. Bovendien gelden de inleveringsprijzen van de kaas voor een jong produkt, terwijl de voorraden belegen kaas - waar in het binnenland de meeste vraag naar is - van een beperkte omvang is. Dit is dan ook de reden, dat prijs van belevens kaas zich pas geleidelijk bij de nieuwe situatie aan zal passen.

Drinkmelk duurder?

Deze verlaging van de inleveringsprijzen heeft tot gevolg, dat het verschil tussen de garantieprijs van de boer en de opbrengstprijs van de melk tot ongeveer zeven cent per kg oploopt, terwijl de regering de tot een hoeveelheid van 5,18 miljard kg melk beperkte garantie van 28,85 et per kg ongewijzigd zal laten.

In verband met de toestand van de schatkist en de verlaging van de consumptieprijs voor boter en kaas, bezint de regering zich nog op middelen om de financiële gevolgen voor de schatkist te vereffenen. De regering zal nu overleggen met de *Stichting van de Arbeid* en het consumentencontactorgaan hoe dit het beste kan. Waarschijnlijk gaan de gedachten van de overheid uit naar een verhoging van de prijs van de drinkmelk, waarop nog steeds een consumenten-subsidie rust van ongeveer vier cent.

Zuivel-impasse

(Uit Alg. Dagblad.)

Op de manier, waarop de overheid een duidelijk te grote zuivelproduktie heeft bevorderd, gaat het niet langer, tenzij de overheid bereid blijft deze tak van produktie voortdurend te steunen.

Dat zou echter een wel zeer ongelijke behandeling zijn. Met hetzelfde recht zou bijv. ook de scheepsbouw om steun kunnen vragen, want ook deze tak van nijverheid is op export aangewezen. Voor de zuivelboeren, de zuivelindustrie en de zuivelexporteurs is de situatie allernaamstaand. Zij weten op dit ogenblik niet waar zij aan toe zijn en zelfs, indien de regering bereid zou zijn om thans nog bij te springen, is het duidelijk, dat niet steeds meer belastinggeld mag worden aangewend om de duidelijk failliete zuivelpolitiek te continueren.

Verandering zal er dus toch moeten komen en hoe eer vooral de zuivelboeren weten waar zij aan toe zijn, des te eerder zullen zij zich op de werkelijkheid kunnen instellen. Het is derhalve nodig, dat minister Vondeling begint met de melkprijs van haar vervalsing te ontdoen en dat melk met een groter vetgehalte zo snel mogelijk aan de markt komt. Geschiedt zulks, dan zou men bij wijze van afkoop kunnen instemmen met het opruimen van de dit jaar onverkoopbare hoeveelheid boter tegen een gereduceerde prijs, maar dan zou tevens de regering aan de zuivelwereld duidelijk moeten maken, dat tegelijkertijd een andere koers dient te worden bepaald, omdat van het **boter-drama** geen repeterende breuk kan worden gemaakt.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-05-02

Veehouders ontvangen geblokkeerde gelden

Uitkeringen een jaar vervroegd

Ruim vijftig miljoen gulden zal binnenkort uit 's rijks kas aan de melkveehouders worden uitgekeerd. De regering, zo deelt het *ministerie van landbouw, visserij en voedselvoorziening* mee, heeft tot deze stap besloten als gevolg van de slechte prijsontwikkeling bij de afzet van zuivelprodukten, die tot een belangrijk gedaalde opbrengst van de melk heeft geleid. De zuivelfabrieken zullen daardoor een lagere prijs aan de melkveehouders moeten betalen, wat grote moeilijkheden schept in de financiering van het landbouwbedrijf en met name de geldelijke positie van de veehouder afbreuk doet.

De regering zou haar maatregel kunnen beschouwen als de uitkering van een voorschot op de na afloop van het lopende de melkprijsjaar 1957-1958 te bepalen nabetaling van de garantieprijs voor de melkveehouder, maar zij geeft er de voorkeur aan de vijftig miljoen gulden - één cent per kilogram - geblokkeerde gelden van de melkprijsgarantie 1956-1957 voor dit doel te bestemmen.

Naar het *ministerie van landbouw, visserij en voedselvoorziening* nader toelicht, lag het sedert december 1957 in de bedoeling de geblokkeerde gelden van de doorberekening der verhoogde eigenaarslasten in de garantieprijs voor de melk in het begin van 1959 uit te betalen. De nieuwe situatie, die tot daling van de opbrengst van de melk leidt, noopt enerzijds tot bespoediging van de uitkering der gelden aan de rechthebbenden, terwijl verbetering van de kaspositie

van het rijk anderzijds thans de mogelijkheid heeft geschapen tot uitbetaling van het geblokkeerde aandeel in de melkprijsgarantie 1956-1957.

Daarnaast zal minister Vondeling overeenkomstig zijn reeds bekende toezegging (antwoord op de desbetreffende betreffende vragen van het Tweede Kamerlid de heer ir. Vredeling van februari 1958) nagaan, of in de loop van het melkprijsjaar november 1957- november 1958 een gedeeltelijke nabetaling van de gelden der melkprijsgarantie voor dit jaar kan worden gedaan, indien de stand van 's rijks financiën dat dan toelaat.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1958-05-08

Hogere voorschotten uit het *Zuivelfonds*

's-**GRAVENHAGE**, 7-5. Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* heeft vanochtend na breedvoerige discussies besloten het voorschot uit het *zuivelfonds-IX* aan de melkleveranciers te verhogen van f 1,50 tot f 3 per 100 kilogram.

Met hogere uitkeringen uit het *Landbouwegalisatiefonds* (L.E.F.) op basis van de garantieprijs voor ogen, durft men deze verhoogde voorschotten aan. De voorschotten zullen over de van 8 november 1957 geleverde hoeveelheden melk (plas) worden gedaan. Het saldo van het *zuivelfonds* wordt op het ogenblik becijferd op ruim 83 miljoen gulden. De verhoging van het voorschot zal 81 miljoen gulden vergen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1958-05-09

Overzicht van het zuivel-„drama”

Goedkopere boter en kaas om export weer op gang te brengen

Geraamde verlies van f 475 miljoen niet te laag begroot

(Van een onzer verslaggevers)

In de afgelopen maanden is er in de Nederlandse dagbladen enorme aandacht besteed aan de Nederlandse zuivelpolitiek. Dat er op dit terrein iets gaande is, is dus zonder meer duidelijk. Er heeft zich in een korte periode echter zoveel afgespeeld, dat het voor lang niet iedereen zonder meer mogelijk is zich een duidelijk beeld te vormen van de situatie op dit moment. Wanneer wij ons op de huidige situatie bezinnen, moeten we eerst even teruggaan in de geschiedenis.

De omstandigheden voor de zuivelproductie lagen de laatste jaren bijzonder gunstig. Dit had tot gevolg, dat de produkten bij grote hoeveelheden de fabrieken verlieten. Al spoedig rees de vraag: waar moeten we met al deze produkten naar toe? Ook in de grote concurrerende landen als bijvoorbeeld Denemarken waren de produktieomstandigheden gunstig. De importlanden hadden van alle kanten een ruim aanbod. Dit werd bevorderd door de moeilijkheid, dat de Verenigde Staten zijn surplusvoorraden verkocht tegen uiterst lage prijzen en in vele gevallen, bijvoorbeeld in het Verre Oosten, zelfs schenkinden deed.

De export naar deze landen kon men dus hoegenaamd verwaarlozen. Toen in 1956 de grote vrije markt Engeland instortte, kwam Nederland dan ook voor het probleem te staan van een jaarlijks vet-overschot van ruim 20.000 ton. Een periodieke verlaging van de prijs van koelhuisboter na de instorting van de Engelse botermarkt, bracht niet veel verlichting en de koelhuizen werden voller en voller.

Overschotten

Het **produktschap voor zuivel** werkte in deze tijd koortsachtig aan plannen om zich op zo voordelig mogelijke wijze, dat betekent met zo weinig mogelijk verliezen, van deze voorraden en de te verwachten produktie te ontdoen. Vrijwel alle buitenlandse markten waren intussen gesloten. De toeslagen op de uitvoer van boter naar Engeland was schrikbarend hoog. De **inleveringsprijs** was f 4,34 de prijs die Engeland voor een kilo boter betaalde was f 2,14, dat betekende dat de regering op elke kilo boter f 2,20 moest toeleggen, dus meer nog, dan de boter zelf opbracht.

Men wilde dus proberen de overschotten gedeeltelijk op de binnenlandse markt kwijt te raken, tegen prijzen, die weliswaar verlies zouden betekenen voor de regering, doch in mindere mate, dan waartoe men op dat moment gedwongen was.

Enige maanden geleden kwam het *zuivelschap* met een tweetal voorstellen. Het eerste voorstel was het vetgehalte van alle drinkmelk te verhogen van 2 en een half op 3 procent. Men hoopt hiermee 9 à 10 duizend ton boter per jaar aan de consument kwijt te raken. Het tweede voorstel was, globale toeslagen te geven op de export van volle condens en volle melkpoeder, teneinde deze export te verruimen.

Minister Vondeling had echter heel andere plannen. Hij stoorde zich nauwelijks aan de adviezen van het zuivelschap en kwam met zijn eigen vier punten ter tafel: **Ten eerste** naast de drinkmelk van 2½ procent vet nu ook „volle” melk, in dit geval vijf honderdste procent boven het gemiddelde: 3,75 procent vet.

Ten tweede, slechts incidentele globale toeslagen op de uitvoer van condens en volle melkpoeder.

Als derde punt wilde de minister de garantieprijs slechts laten uitbetalen over 5,18 miljard kilo melk. Hiermee hoopte hij de boeren tot produktie-beperking aan te zetten. 5.18 miljard kilo is gebaseerd op de na-oorlogse top-produktie van de melk, dat was die van 52 achtereenvolgende weken van het vorige melkjaar.

Als vierde punt kwam dan nog de opheffing van het mengverbod voor boter en margarine.

Van deze maatregelen werd niet veel succes verwacht in het *Produktschap voor Zuivel*. Dit had tot gevolg, dat men in antwoord op deze maatregelen met het voorstel kwam dan de inleveringsprijzen ook te verlagen.

De inleveringsregelingen zijn in het leven geroepen om de zomer- en winterprijzen van boter, kaas en mager melkpoeder enigszins in de hand te houden. Wanneer in de zomer de produktie hoog is, kunnen de producenten hun produkten altijd tegen een redelijke prijs (de vastgestelde inleveringsprijs) kwijt aan de pakhuizen van het *In- en Verkoopbureau voor Zuivel* (I.V.Z.). In de winter kunnen eventuele tekorten van hieruit weer worden aangezuiverd. Op deze wijze kan men in de zomer geen onrustbarende prijsdaling krijgen vanwege de concurrentie en in de winter geen grote prijsstijging vanwege een te grote vraag.

Dit systeem heeft enige jaren prachtig gewerkt, totdat men aan de overproduktie toekwam, die tot de huidige situatie heeft geleid. Wanneer men nu de inleveringsprijzen laat zakken, zullen er meer zuivelprodukten op de binnenlandse markt afvloeien door de lagere prijs, terwijl voorts de industrie van „volle” produkten (condens en volle melkpoeder) het melkvet als

grondstof goedkoper kan krijgen, hetgeen de concurrentiepositie op de buitenlandse markt weer verbetert.

Tot verlaging van de inleveringsprijzen is men thans overgegaan. Voor de consument zijn de gevolgen in de afgelopen weken reeds duidelijk merkbaar geworden. Overal zijn in de winkels de prijzen voor boter en kaas aanzienlijk verlaagd. Ook, en dat was de voornaamste bedoeling van deze verlaging, is de export weer flink op gang gekomen. Nog niet helemaal duidelijk is het, wat de financiële lasten voor de schatkist zullen blijken te zijn, maar het verloop van de zuivelafzet na de drastische verlaging der prijzen wekt wel de verwachting, dat het door de regering geraamde verlies van 475 miljoen gulden niet te laag is begroot.

Nieuwsblad van het Noorden, 1958-05-21

Iedereen geeft de schuld aan de ander

Chaotische toestanden op de internationale botermarkt

Engelse maatregelen, tegenover Nieuw Zeeland slechts een gebaar

(Van onze correspondent te Londen)

De Nieuw Zeelandse plaatsvervangende minister van Landbouw, Skinner, die al vijf maanden in Europa is om kracht bij te zetten aan de klacht van Nieuw Zeeland over oneerlijke concurrentie op het gebied van de boter-export naar Engeland, keert wel niet met lege handen, maar toch ontevreden naar huis terug.

De Engelse regering is Nieuw Zeeland weliswaar tegemoet gekomen, maar onvoldoende, waardoor de verkoop van Nieuw Zeelandse boter in Engeland verlies zal blijven opleveren. Dat verlies bedroeg tot nu toe f180.000.000- per jaar.

De Engelse minister van Handel, sir David Eccles, heeft in het Lagerhuis verklaard dat maatregelen zullen worden genomen tegen Zweden, Finland en de Ierse republiek, indien zij doorgaan ver beneden kostprijs boter op de Engelse markt te brengen. Ook de boter-invoer uit Polen en andere Oosteuropese landen, welke zich aan dumping hebben schuldig gemaakt, zal worden beperkt.

Minister Skinner heeft deze compromis-regeling slechts onder protest aanvaard.

De totale boter-invoer in Engeland zal met ongeveer 10 pct. van het importcijfer over 1957, of met ongeveer 40.000 ton, worden verminderd.

De positie van de Nieuw Zeelandse boter zal daardoor worden versterkt. De handel verwacht van deze maatregel een geringe algemene verhoging van de boterprijs.

Het besluit van de Engelse regering is niet veel meer dan een gebaar tegenover Nieuw Zeeland, dat in de oorlog door de Britten werd aangemoedigd de boterproductie ten koste van grote offers tot een maximum op te voeren. Maar ook in vakkringen betwijfelt men of de Nieuw Zeelandse boterafzet door de maatregel werkelijk geholpen wordt. Mogelijk zal thans de produktie van Engelse boter, welke in de winkels ver in de minderheid is, worden vergroot.

Tegenover de klacht van Nieuw Zeeland over vermindering van de boteruitvoer naar Engeland kan wat Nederland betreft worden opgemerkt, dat twintig jaar geleden 75 pct. van alle door Engeland ingevoerde boter uit ons land kwam. Thans is dit nog maar 2 of 3 procent.

Onderlinge wrijvingen

De Britse regering heeft dezer dagen de invoer van Belgische boter tegen een belachelijk, lage prijs verboden.

Zonder op bijzonderheden in te gaan kan worden vastgesteld, dat de toestand op het gebied van de internationale boterexport vrij chaotisch en hoogst onbevredigend is. Er is praktisch geen land, zo verzekerde men ons van deskundige zijde, dat niet zijn boter door dumping of subsidies aan de man brengt. Het onverkwikkelijke is dat iedereen de schuld aan de ander geeft. Dank zij het feit, dat Engeland, Nieuw Zeeland, Australië, Denemarken en Nederland gezamenlijk hun boterpropaganda verzorgen, blijven onderlinge wrijvingen tussen hen tot een minimum beperkt.

Het algemene boter-surplus is niet alleen bevorderd door een nat jaar, maar ook doordat de Verenigde Staten surplusmelk geschonken hebben aan landen, welke tot de afnemers van de traditionele boterexporteurs behoorden.

De Zweedse boter, welke op de Engelse markt gesmeten werd, is door de Zweedse regering opgeslagen koelhuisboter. De Zweedse regering zou om politieke redenen de boter-productie sterk hebben aangemoedigd. Zweedse en Finse boter wordt in Engeland met andere geïmporteerde boter vermengd, terwijl Argentijnse boter voor industriële doeleinden wordt gebruikt. De Denen adverteren in de Engelse bladen dat zij zich niet aan dumping schuldig maken. De Deense boteruitvoer is ook het minst kwetsbaar omdat de Deense fabrieken gezamenlijk een nationaal merk op de exportmarkt brengen.

In de Nederlandse boterexport is eenheid helaas nog altijd ver te zoeken. In de winkels kan men hier waarnemen, hoe Nederlandse fabrieken leveren onder over het algemeen weinig aansprekende eigen merken. Met een gecoördineerde verkooporganisatie zou veel meer te bereiken zijn, vooral ook omdat de Nederlandse ongezoeten boter bij de Engelsen sterk favoriet is. De Nieuw Zeelandse boter kan hiermede in kwaliteit niet worden vergeleken.

Nieuwsblad van het Noorden, 1958-06-06

De afzet van roomboter bijna verdubbeld⁷⁵

Sinds prijsverlaging op 26 april j.l.

(Van onze Haagse correspondent).

Naar wij van de zijde van het *Produktschap voor Zuivel* vernemen, is de afzet van roomboter sinds de prijsverlaging op 26 april j.l. bijna verdubbeld. In de periode 26 april-17 mei is 4900 ton afgezet tegen 2600 ton in een even lange periode vóór de prijsverlaging. Deze vergelijking gaat alleen op als men een periode beschouwt, waarin geen koelhuisboter was te krijgen. Deze 4900 ton is natuurlijk niet het binnenlands verbruik. Ook de export, is hierbij inbegrepen.

De produktie van boter is in deze tijd van het jaar op z'n hoogst: ongeveer 3000 ton per week. Alles wat hiervan niet geëxporteerd of in het binnenland verbruikt wordt, gaat naar de koelhuizen. De voorraad, welke op deze manier gevormd wordt, zal vermoedelijk komende winter

⁷⁵ Deze toename zou doorzetten, eind 1985 was er nog maar 4.500 ton in de koelcellen. Het PZ. vroeg zich zelf af of dit voldoende zou zijn voor het komende seizoen – NvhN 23 dec. 1958

op de markt moeten worden gebracht, als de produktie van verse roomboter niet groot genoeg zal zijn, om de exportbehoeften en het binnenlands verbruik te dekken. Men zal dan dus genoodzaakt zijn koelhuisboter voor het binnenlands verbruik op de markt te brengen tegen nog lagere prijs dan in de afgelopen winter het geval was.

Leeuwarder Courant, 1958-07-12

251 zuivelcoöperaties bij exportverenigingen

Volgens het Jaarverslag over 1957 van de B.C.Z.V. (Bond van Coöperatieve Zuivelverkoopverenigingen) waar ook de Frico bij aangesloten is, waren op 31 december 1957 bij de in de B.C.Z.V. georganiseerde zeven zuivelverkoopverenigingen 251 deelgenoten aangesloten, die tezamen 269 fabrieken exploiteerden.

De produktie van de aangesloten deelgenoten bij de leden van de B.C.Z.V. bedroeg in 1957: 45.500 ton boter (1956: 44.600 ton), 75.036 ton kaas (1956: 71.400 ton) en 23.016 ton melkpoeder (1956: 19.500 ton).

In het verslag wordt vastgesteld, **dat het artikel boter sedert enige jaren** in de Nederlandse zuivelverhoudingen beschouwd kan worden als een technisch onvermijdelijke „**restgrootheid**”. De produktie er van vloeit noodzakelijk voort uit het vrijkomen van botervet bij het standaardiseren van consumptiemelk, het bereiden van kaas, geconcenseerde melk, volle- en magere melkpoeder en het terugleveren van ondermelk naar de boerderij. Vooral bij het standaardiseren van consumptiemelk kwam in 1957 een grote hoeveelheid botervet vrij, n.l. 24.380 ton. De totale Nederlandse boterproduktie was praktisch gelijk aan die in het voorafgaande jaar; geproduceerd werd 76.444 ton tegen 78.880 ton in 1956

Het aandeel van de deelgenoten van de coöperatieve zuivelverkoopverenigingen in de boterproduktie bedroeg 59,5 pet (v.j. 58.2 pet). Gedurende het verslagjaar nam het binnenlands verbruik van boter toe van 32.172 ton in 1956 tot 41.744 ton in 1957: naar schatting was in het cijfer over 1957 18.000 ton koelhuisboter begrepen, tegenover ongeveer 2000 ton in 1956.

In de werelduitvoer van boter nam Nederland in 1957 de vierde plaats in na Nieuw-Zeeland, Denemarken en Australië. In de werelduitvoer van kaas de tweede plaats, direct na Nieuw-Zeeland, in de werelduitvoer van melkpoeder de derde plaats en in de werelduitvoer van gecondenseerde melk de eerste plaats.

Ir. Van Dam laat somber geluid horen

Afzetmoeilijkheden in zuivel zwaarder

Boterconsumptie in Nederland kwam op vooroorlogs peil

„Wanneer wij een terugblik werpen op hetgeen de nu achter ons liggende maanden de zuivelwereld nationaal en internationaal hebben gebracht, dan moet ik een helaas in zijn algemeenheid somber geluid laten boren. Gelukkig zijn er voor de Nederlandse zuivelindustrie wel enkele lichtpunten te onderscheiden, doch niettemin is het totale beeld van de ontwikkeling in het eerste halfjaar van 1958 verre van bevredigend.’ Aldus verklaarde vanmorgen de voorzitter van het *Produktschap van Zuivel*, ir. B. van Dam, in een rede tijdens de openbare vergadering van het bestuur.

In de laatste maanden heeft de idee, dat de zuivelafzet in een crisis verkeert zich wel aan een ieder opgedrongen, met name geldt dit voor de boter, zo ging hij voort. In nagenoeg alle westerse landen is de melkproduktie en daardoor de produktie van boter toegenomen, waardoor de reeds bestaande afzetmoeilijkheden zijn vergroot. Verscheidene traditionele boter-importerende landen hebben hun grenzen voor boter gesloten, waardoor het aanbod op de weinige overgebleven markten zo is toegenomen, dat van een sterk overaanbod gesproken kan worden. Het resultaat is dan ook, dat - de overal sterk gedaalde prijzen ten spijt - de internationale voorraad, op dit moment nagenoeg onverkoopbare boter zeer hoog is. Alleen al de Nederlandse voorraad bedroeg op 30 juni 16.500 ton, dat is 4.500 ton meer dan een jaar tevoren. Bovendien kan worden verwacht dat de Nederlandse voorraden, ondanks de gestegen binnenlandse consumptie, tot het eind van het jaar zullen aangroeien tot zo'n 20.000 ton.

Produktiebeperking

De beperking van de melkgarantie tot een kwantum van 5.18 miljard kg melk schijnt, aldus ir. Van Dam, niet tot het resultaat te leiden, dat de produktie tot of onder die omvang beperkt blijft. De melkproduktie steeg in de afgelopen zes maanden namelijk vergeleken met de twee vorige jaren, met 200.000 ton tot 3.300.000 ton, de afleveringen met een zelfde kwantum tot 2.800.000 ton. We dienen evenwel te bedenken, dat die beslissing om de garantie te beperken genomen is op een laat tijdstip. Daarnaevens zijn de produktievoorwaarden in dit halfjaar uitermate gunstig geweest. De vraag, welke weg bewandeld moet of kan worden om tot een zeker beperking van de produktie te komen is in studie. Waarschijnlijk zullen de eerste resultaten van deze studie binnenkort openbaar worden gemaakt.

De totale produktie van kaas bedroeg in de verstreken maanden 85.000 ton tegen 76.000 ton in de overeenkomstige periode van 1957.

De export beliep 46.000 ton tegen 39.500 ton in 1957 en 43.750 ton in 1956.

De binnenlandse consumptie van kaas blokt zeer sterk beïnvloed te zijn door de prijsdaling. Indien we de laatste vier weken als basis voor een calculatie nemen, dan valt uit het binnenlandse verbruik van 6200 ton in die periode op voorzichtige wijze een jaarlijkse consumptie van 76.000 á 80.000 ton te becijferen. Vergeleken met de binnenlandse kaasafzet in de twee voorafgaande jaren van 68 á 70.000 ton betekent dit een verbruiksstijging met twaalf tot vijftien procent sinds de prijsdaling eind april. De kaasvoorraden verminderden ondanks de grote produktie met 1800 ton.

Minder rooskleurig

Heel wat minder rooskleurig dan met de kaas staat het er nog steeds met de condens en het melkpoeder voor. Globaal gesproken kan gezegd worden, dat de verwachtingen die we van de verlaging van de boterinleveringsprijs hadden, met betrekking tot de exportkansen van volle condens en vol melkpoeder, in geen enkel opzicht door de ontwikkelingen schijnen te zijn bevestigd. Ik zeg hier met opzet „schijnen”, want ofschoon de omvang van de export dezer produkten sterk teleurstelt, kan zelfs bij benadering niet worden gezegd welk beeld de exportcijfers van condens en vol poeder te zien zouden hebben gegeven indien de boterprijs niet zou zijn verlaagd.

De produktie van vol poeder liep terug, als gevolg van de mindere afzetmogelijkheden van ca. 25.000 ton tot 13.000 ton, de export van 14.500 tot 12.500 ton. De voornaamste achteruitgang moet worden gezocht in de export in bulk. Als een van de oorzaken kan ik wijzen op het feit, dat een land als **België** zelf de produktie van vol poeder - zij het met behulp van een subsidie - ter hand heeft genomen. Produceerde dit land het vorige jaar nog slechts zo'n 800 ton, dit jaar zal de produktie van vol poeder daar zeker 4.000 ton bedragen.

De produktie van condens daalde van 143.000 ton tot 132.000 ton. de export van 114.500 ton tot 100.300 ton. De relatief sterker achteruitgang van de export vergeleken bij de produktie wordt verklaard door de gestegen binnenlandse afzet van koffiemelk. De daling van de condensexport vindt - voor zover het betreft de gesuikerde condens - haar oorzaak in de mindere vraag enerzijds en de groter concurrentie van Denemarken en Engeland anderzijds. Vooral het laatste land, dat zijn sterk toegenomen melkproduktie via de industrie naar de wereldmarkt dirigeert, ontpopt zich steeds meer als een grote concurrent.

Minder drinkmelk

De afzet van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten toont, vergeleken met de eerste zes maanden van het vorige jaar, een achteruitgang, namelijk van 744.500 ton tot 717.900 ton. Deze daling is veroorzaakt door de prijsverhoging voor consumptiemelk, die 1 juli van het vorige jaar is doorgevoerd. Immers de met elkaar vergeleken perioden vallen respectievelijk voor en na deze prijsstijging. Overigens moet ik hieraan onmiddellijk toevoegen, aldus Ir. Van Dam, dat de omzetsdeling voor consumptiemelk voor meer dan de helft is gecompenseerd door een verdere stijging van het verbruik van koffiemelk.

De botersituatie, nationaal en internationaal, ziet er dreigend uit. De Nederlandse boterproduktie bedroeg in de eerste helft van 1958: 49.500 ton tegen 35.000 ton in dezelfde periode van 1957 en 40.000 ton in 1956.

Na de per 26 april getroffen prijsmaatregelen daalde de prijs voor verse boter in het binnenland tot ongeveer het peil waarop tevoren de koelhuisboter werd verkocht. Voor zover het zich laat aanzien heeft dit geleid tot een aanmerkelijke stijging van afzet in het binnenland, welke volgens de laatst bekende cijfers thans op ca. 1000 à 1200 ton per week kan worden gesteld. Hiermede is het botervetbruik per hoofd van de bevolking weer op een cijfer gekomen dat nagenoeg gelijk is aan het vooroorlogse. De totale binnenlandse afzet aan koelhuisboter en verse boter belooft daardoor in de eerste helft van 1958 ca. 25.000 ton tegen 20.500 ton in de eerste helft van 1957, toen eveneens, naast verse boter, koelhuisboter in consumptie werd gebracht.

Voorzitter Produktschap voor Zuivel:

Grote voorraad boter nagenoeg onverkoopbaar

(Van een onzer verslaggeefsters)

De voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, ir. B. van Dam, heeft in de openbare vergadering van het produktschap een overzicht gegeven van de situatie in de zuivelwereld gedurende de eerste zes maanden van dit jaar. Hij noemde de ontwikkeling van de zuivelindustrie van januari tot en met juni verre van bevredigend en sprak over een crisis in de zuivelafzet, die met name geldt voor de boter.

Situatie ziet er dreigend uit

In bijna alle westerse landen is de melkproductie toegenomen. Verscheidene traditioneel boter-importerende landen hebben hun grenzen voor de boter gesloten. Er is sterk overaanbod en de interne nationale voorraad van - volgens ir. Van Dam - nagenoeg onverkoopbare boter is momenteel zeer hoog. Alleen al in Nederland bedroeg het overschot op 30 juni 16.500 ton; 4500 ton meer dan verleden jaar. De voorz. sprak de verwachting uit, dat deze hoeveelheid tegen het eind van dit jaar ongeveer 20.000 ton zal zijn.

Het vraagstuk van het boteroverschot is buitengewoon moeilijk op te lossen. Het wordt bestudeerd door internationale organisaties, maar volgens ir. Van Dam valt het te betwijfelen, of de regeringen de nuttige aanbevelingen van deze organen binnen afzienbare tijd zullen opvolgen.

De voorzitter verklaarde, dat de vraag, via welke weg men moet komen tot een zekere productiebeperking, in studie is en dat de eerste resultaten van deze studie waarschijnlijk binnenkort openbaar gemaakt zullen worden.

Consumptiemelk

De prijsverhoging voor consumptiemelk, die op 1 juli van het vorige jaar werd doorgevoerd, veroorzaakte een achteruitgang van de binnenlandse afzet van 744.500 ton in de eerste helft van 1957 tot 717.900 ton in de maanden januari t/m juli 1958. De omzetsdaling is echter voor meer dan de helft gecompenseerd door een verdere stijging in het verbruik van koffiemelk.

„De afzet van consumptiemelk met 3,75 pct vet is tot dusverre ver beneden de meest pessimistische verwachtingen gebleven”, aldus de voorzitter. Per week wordt ongeveer 230 ton vette dure melk verkocht tegen 29.000 ton melk met een vetgehalte van 2,5 pct.

Opmerkelijk was de stijging in de afzet van room: van 5800 en 6900 ton in de eerste zes maanden van resp. 1956 en 1957 tot 7200 ton in 1958.

De botersituatie ziet er volgens ir. v. Dam dreigend uit. De Nederlandse productie bedroeg in de eerste helft van 1958 ongeveer 49.500 ton tegen 35.000 ton in dezelfde periode van 1957. De koelhuisvoorraden stegen sinds 1 januari van 13.500 tot 16.500 ton.

De verlaging van de boterprijs op 26 april leidde tot een grotere binnenlandse afzet. Men schat de boterconsumptie nu op 1000 á 1200 ton per week, wat wil zeggen, dat het boterverbruik per hoofd van de bevolking weer gelijk is aan het vooroorlogse.

Zowel de export van verse als die van koelhuisboter nam toe. Ondanks deze stijging en de hogere binnenlandse consumptie, groeiden de voorraden in de koelhuizen. De voorzitter besloot zIJn rede met de opmerking, dat de huidige situatie dringend verbetering behoeft.

Graanhandelaren hebben kritiek op advies Landbouwschap

Kostprijs van melk wordt kunstmatig verhoogd

Garantiebeleid moet worden gewijzigd

Het *comité van graanhandelaren* heeft zijn zienswijze gegeven op de door het *landbouwschap* geadviseerde oplossing inzake het probleem van de te grote oneconomische melkproduktie in Nederland. In 'n communiqué zegt dit te Rotterdam gevestigde comité, dat moet worden nagegaan welke oorzaken tot deze overproduktie hebben geleid en gezegd wordt:

„In de afgelopen jaren heeft de regering de melkproduktie o.m. via haar melkbeleid aange-moedigd. De laatste jaren evenwel hebben zich in het buitenland structurele wijzigingen vol-trokken, waardoor de Nederlandse exportpositie voor zuivelprodukten in het gedrang is geko-men. Aan deze gewijzigde omstandigheden zullen wij ons moeten passeren.

Minister Vondeling heeft in juni nog gesteld, dat de verantwoordelijkheid voor deze aanpas-sing primair ligt bij de producenten, die niet geheel buiten het marktrisico behoren te staan.

Tot dusverre evenwel, aldus het comité, heeft de melkgarantieprijs een stimulans gegeven tot een grotere produktie. De produktiestijging is hier een sprekend bewijs van. In zijn rede voor de vereniging van fabrikanten van en handelaren in kunstmeststoffen en voederstoffen te Am-sterdam op 11 juni gaf minister Vondeling als zijn mening te kennen, dat volgens zijn inlich-tingen de melkveehouders het gebruik van kunstmest intensiveren en hun veestapel willen uit-breiden, waaruit spreker concludeerde, dat men uit hoofde van de melkgarantieprijs de melk-produktie niet zal inkrimpen.

Een heffing op krachtvervoer zal het verbruik wellicht doen dalen en in ieder geval een direc-te kostprijsverhogende werking hebben op melk, varkensvlees en eieren. Terwijl nu enerzijds moet worden gestreefd naar een aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden en een herori-ëntatie op de wereldmarkt, worden, aldus het comité van graanhandelaren, de kostprijzen kunstmatig verhoogd.

Deze ongerijmdheid dwingt, tezamen met de ernstige twijfel of een lager krachtvoerverbruik een afname van de melkproduktie zal betekenen tot een afwijzend standpunt ten opzichte van het voorstel van het landbouwschap. Om een economische omvang der melkproduktie te be-reiken zal het garantiebeleid moeten worden afgestemd op de afzetmogelijkheden van de zui-velprodukten.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-08-16

Beschikkingen heffingen bijdragen Consumptiemelk gewijzigd

In de staatscourant van gisteren zijn een wijziging heffingsbeschikking consumptiemelk 1958 en een wijziging bijdragebeschikking consumptiemelk 1958 verschenen.

Hierbij worden de heffingsbedragen, die na ontroming van volle melk tot standaardmelk be-taald moeten worden door consumptiemelkbedrijven aan het *zuivelfonds* in overeenstemming gebracht met de geldende verrekenprijs van f30.55 per 100 kg melk.

Door het wijzigen van de bijdragebeschikking wordt per 17 augustus in feite het subsidie op consumptiemelk uit het *Landbouw-Egalisatiefonds* verhoogd van f 4.15 op f 6.45 per 100 liter. Hiermee is de situatie, die eind april ontstond door de verlaging van de boterprijs, administratief rechtgetrokken. De wijzigingen hebben geen invloed op de straatprijs van standaard-consumptiemelk. Theoretisch betekenen zij een halve cent per liter verhoging op de straatprijs van volle consumptiemelk.

Friese Koerier, 1958-09-11

CBS. Gegevens: Koelhuisboter is in de week 25 aug. tot 31 aug. opgelopen met 1.339 ton tot 19.290 ton in totaal. [.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1958-09-11

Samenwerking noodzakelijk

Voorzitter FNZ tegen productiebeperking

Correctie aanbevolen in prijsverhouding

In zijn rede, waarmede de voorzitter van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond, F.N.Z.*, de heer G. H. E. M. van Waes, de algemene vergadering van deze organisatie gisteren in de Rivièrahal te Rotterdam, opende, getuigde hij van een vast vertrouwen in de toekomst van de Nederlandse melkveehouderij en de Nederlandse zuivelindustrie.

De heer Van Waes concludeerde dat er geen reden is om de produktie kunstmatig te beperken, behoudens wellicht enige correctie in de prijsverhouding tussen krachtvoer en melk. Met nadruk vestigde hij de aandacht op de taak, die het Nederlandse zuivelbedrijf te vervullen heeft in de **Europese Economische Gemeenschap** (EEG.) op grond van het feit, dat ons land bij uitstek geschikt is voor de melkveehouderij en daarbij op lage produktiekosten kan wijzen. Overigens drong spreker met kracht aan op een verdere verbetering van de produktiemethoden en op toenemende samenwerking tussen de zuivelcoöperaties om het beste resultaat tegen de laagste kosten te verkrijgen.

De hoofdvraag waarvoor de zuivel zich thans ziet geplaatst, luidt: moet de melkproduktie worden beperkt ja of neen ?

Men heeft zich af te vragen, of de produktiemiddelen, die thans worden gebruikt voor de voortbrenging van melk misschien bij een andere wijze van aanwending meer nut zouden kunnen opleveren.

Spreker gaf het advies daarover niet te snel te oordelen. Want het is geenszins eenvoudig de grond, de arbeid en in het vee en inventaris gestoken kapitaal voor een andere bedrijfstvorm dan melkproduktie te gebruiken. Houden we produktievermogen over waarvoor geen nuttiger toepassing is aan te geven, dan betekent dit verlies. Daarom was hij van mening, dat er geen reden is onder de gegeven omstandigheden produktiebeperking aan te bevelen.

Op twee in het oog springende feiten wilde de heer Van Waes de aandacht vestigen. Ten eerste gaf de laatste jaren het akkerbouwbedrijf slechtere uitkomsten dan de veehouderij. Ten tweede waren de krachtvoer prijzen laag in verhouding tot de garantieprijs voor de melk. Naar spre-

kers mening zou het aanbeveling verdienen de rendementsverhouding akkerbouwveehouderij recht te trekken, teneinde te bereiken dat de boeren niet uit de akkerbouw zouden vluchten naar de veehouderij.

Lecuwarder Courant, 1958-09-17

Geen prijsdaling voor roomboter

(van onze landbouwredacteur)

Een bericht in een Amsterdams blad over de prijsverlaging van roomboter heeft tot moeilijkheden in de boterhandel geleid. Hoewel het bericht op zichzelf volkomen onjuist is, hebben winkeliers, grossiers enz. reeds bestellingen bij de fabrieken geannuleerd als gevolg van de te verwachten aarzeling die het bericht bij de kopers van boter teweeg kan brengen. Zuivelfabrieken remmen op het ogenblik de produktie in boter in binnenlandse verpakking.

Een prijsdaling van roomboter, gesproken wordt over 28 ct. per pakje, ligt ook niet in de lijn van de ontwikkeling, omdat de produktie in Nederland in de komende weken steeds meer op dezelfde hoogte komt als de consumptie van 1200 ton per week. Hoogstens kan een kleine prijsdaling van koelhuisboter verwacht worden. Een prijsdaling van verse boter wordt tegengehouden door de inleveringsprijzen voor zuivelprodukten, welke door de regering worden vastgesteld.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1958-09-18

Minister Ir. Vondeling: in 1959 nauwelijks verbetering te verwachten

Garantieprijzen worden vroeger vastgesteld dan gebruikelijk was

(Van onze, parlementaire redacteur)

Het in het komende begrotingsjaar te voeren beleid, dat evenals in voorgaande jaren mede gericht zal zijn op liet verzekeren van een redelijke bestaansbasis aan de landbouw, moet uiteraard in het teken staan van de toenemende moeilijkheden bij de afzet van landbouwprodukten. Gezien de mate, waarin de Nederlandse landbouw een exporterende bedrijfstak is, vraagt het verloop van de export, naar volume en naar waarde, de bijzondere aandacht. Uit de tot dusverre beschikbare gegevens en de daarop gebaseerde ramingen, blijkt dat een verbetering in de situatie in 1959 nauwelijks kan worden verwacht. Aldus de *minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening* in de memorie van toelichting op zijn begroting voor 1959.

Hoewel het uitvoer-volume zich vrijwel over de gehele linie op een niet onbevredigend peil kon handhaven, is met name de situatie op het gebied van de zuivel zeer ongunstig ten gevolge van de sterke prijsdaling van boter en kaas. De tuinbouwsector vertoont een relatief gunstig beeld. Ook de export van de produkten in de vee- en vleessector en in de pluimveesector kon zich handhaven. De cijfers over de exportprijzen mogen tot een zekere hoogte als kenmerkend worden beschouwd voor de economische toestand van de Nederlandse landbouw. Het beeld wordt echter nog somberder, indien men er op let, dat de kostenfactoren een voortgezette stij-

ging te zien geven, die ver uitgaat boven de stijging van de prijzen (exclusief toeslagen) voor de landbouwprodukten en die door de voortschrijdende verhoging van de produktiviteit slechts zeer ten dele wordt vergoed.

De vraag rijst, aldus de minister, of de weinig rooskleurige situatie van, voorbijgaande aard is dan wel dat een structurele ontwikkeling gaande is en onze landbouw zich zal moeten instellen op blijvende afzetmoeilijkheden. De beantwoording van deze vraag, aldus de minister, zal mede bepalend zijn voor de wijze, waarop en de mate waarin een bijdrage uit de overheidsmiddelen aan de landbouwbedrijven zal moeten worden verstrekt.

De overheid is in het kader van haar toezeggingen aan de landbouw bereid geweest de ernstige gevolgen, die deze ontwikkeling voor de melkproducenten zou hebben, zoveel mogelijk op te vangen. Het zou echter naar het oordeel van de minister niet aangaan de moeilijkheden in de zuivelsector ook in de verdere toekomst geheel voor rekening van de overheid te laten komen. Ook de veehouders beseffen, dat er een ontwikkeling in de wereld gaande is, die noopt tot aanpassing van de bedrijfsvoering.

Gelet op de ontwikkeling elders lijkt aan een beperking van de melkproduktie niet te kunnen worden ontkomen. Met de georganiseerde landbouw is thans overleg over dit vraagstuk gaande. De minister weet, dat ook, bij de georganiseerde landbouw het realiteitsbesef aanwezig is om te begrijpen, dat een blijvende inkomensoverdracht aan de landbouw ten laste van de andere bevolkingsgroepen voor een onbeperkte overproduktie op de duur geen aanvaardbare situatie is. De regering vertrouwt, dat tezamen met 't bedrijfsleven 'n oplossing zal kunnen worden gevonden, waarmede uiteindelijk het belang van de landbouw en 's lands belang het beste zijn gediend.

Evenals in voorgaande jaren zal het systeem van garantieprijsen voor landbouwprodukten de belangrijkste basis vormen voor het inkomensbeleid ten behoeve van de landbouw. In dit verband is de vraag gerezen, aldus de minister, of het geen, aanbeveling verdient het inkomensbeleid in meerdere mate los te maken van het prijsbeleid met betrekking tot afzonderlijke produkten. Aangezien het hier gaat, om een vraagstuk van principiële aard en zulks bovendien een koerswijziging zou betekenen, is rijpe overweging hiervan nodig.

Met de georganiseerde landbouw is in het lopende begrotingsjaar uitvoerig van gedachten gewisseld over de grondslagen voor de kostprijsberekeningen, zoals in de bij de behandeling van de melknota door de Tweede Kamer aanvaarde motie-Biesheuvel was verzocht. Daar ten tijde van de opstelling van de memorie van toelichting op de deze begroting het overleg nog niet was beëindigd, stelt de minister zich voor bij de nadere mededelingen, die over de garantieprijsen zullen worden gedaan, tevens de resultaten van het overleg over de grondslagen van de kostprijsberekeningen te belichten.

De minister heeft het voornemen de garantieprijsen op een vroeger tijdstip vast te stellen dan voorheen gebruikelijk was. Dit kan alleen door gebruik te maken van minder recente basisgegevens. Er wordt naar gestreefd de garantieprijsen van de akkerbouwprodukten tijdig voor de mondelinge behandeling van deze begroting bekend te doen zijn. Voor de garantieprijs van de melk zal dus zulks eveneens krachtig worden bevorderd.

Prof. Horring's mening over oplossing zuivelprobleem

Beperking, van de melkprijsgarantie

Prof. dr. J. Horring, directeur van het *landbouw economisch instituut* is van mening, dat de oplossing van het zuivelprobleem in ons land het best kan worden verkregen door een beperking van de melkprijsgarantie. Die garantie zou alleen moeten worden gegeven over een basiskwantum van 80 tot 85 procent van de gemiddelde produktie over de laatste drie jaar. Prof. Horring verdedigt dit standpunt in een pre-advies aan het Nederlands landhuishoudkundig congres voor zijn bijeenkomst op 16 oktober as.

De gemiddelde inkomensgarantie voor de rundveehouderij moet worden gehandhaafd, zo meent prof. dr. Horring. Tegelijkertijd moeten de producenten geconfronteerd worden met de reële prijsverhoudingen van uitvoer van melk en invoer van krachtvoer en die van de alternatieve produkten, vlees en akkerbouwgewassen.

Naar zijn mening kan dit op 2 manieren gebeuren n.l.:

- 1) door de garantieprijs alleen te laten gelden voor een basiskwantum op elk individueel bedrijf. De meer geproduceerde melk levert dan niet meer op dan wat de industriemelk bij uitvoer opbrengt. Dit basiskwantum moet niet meer bedragen dan 80 à 85 procent van de gemiddelde produktie van de laatste drie jaren.
- 2) door een combinatie van: kunstmatige verhoging van de krachtvoerprijs, gunstiger vleesprijs, aantrekkelijke prijzen voor akkerbouwprodukten en het bevorderen van het scheuren van grasland.

Beide stelsels hebben bezwaren. Prof. Horring meent echter, dat economisch rationeel melkbeleid alleen te verenigen is met een politiek van inkomensgaranties, als men voor het variabele deel van de melkproduktie de privaat-economische rentabiliteit ongeveer in overeenstemming brengt met, de nationaal economische rentabiliteit⁷⁶. De keuze van de weg daartoe ligt in het vlak van de technisch-administratieve uitvoerbaarheid.

Afgezien daarvan geeft prof. Horring de voorkeur aan het stelsel van een gegarandeerd basiskwantum per bedrijf.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-09-25

Nederlandse boer moet helpen melkprobleem op te lossen

De Nederlandse boer zal zijn deel bijdragen om te komen tot een vermindering van de grote schatkistuitgaven voor onze melkproduktie. Voor 't huidige melkprijsjaar ging men reeds akkoord met een beperking van de garantieprijs voor de melk tot 5,18 miljard kg.; voor het komende produktiejaar is men bereid tot een nieuwe beperking van de garantie. Over de omvang hiervan beraadt het bedrijfsleven zich nog.

⁷⁶ Zal de gemiddelde boer dit snappen?.....ZHN. niet!

Het aandeel van de boer bestaat voorts daarin, dat de georganiseerde landbouw heeft aangeboden de import krachtvoerprizen te verhogen, zodat de produktie in de wintermaanden zal dalen en de produktie via eigengeteeld krachtvoer ook in prijs zal dalen.

De voorzitter van de hoofdafdeling veehouderij van het *Landbouwschap*, de heer R. Visser, formuleerde gisteren in de openbare vergadering van het landbouwschap op deze wijze de bereidheid van de landbouw tot het voor zijn rekening nemen van een positief, constructief aandeel ter oplossing van dit nationale vraagstuk.

Bij de volgende maandelijks bespreking met de minister in oktober zullen definitief de plannen van de regering met betrekking tot de omvang van de gegarandeerde melkproduktie en de maatregelen ter bespreking van de winterproduktie bekend gemaakt kunnen worden, zodat voor de aanvang van het nieuwe melkprijsjaar, per 1 november, de boer weet waar hij aan toe is.

Het niet dekken van de kostprijs door de garantieprijs maar het vaststellen van de garantieprijs op een bepaald percentage van de kostprijs wees het landbouwschap al. Het geeft de voorkeur aan de beperking van een volwaardige garantieprijs tot een bepaalde omvang van de produktie.

Provinciale Zeeuwse Courant, 27/09/1958; p. 3

Weer koelhuisboter verkrijgbaar

Opnieuw is een kwantum van een half miljoen kilogram koelhuisboter voor binnenlandse consumptie beschikbaar gesteld. Deze boter zal weer door het voedselvoorzienings- en verkoopbureau per inschrijving worden verkocht.

De eerste 300 ton is deze week toegewezen tegen een gemiddelde prijs van bijna f 2,81 per kg.; dat betekent dat deze boter in de winkel tegen 75 cent à 80 cent per half pond verkrijgbaar zal zijn.

De boter, die thans wordt aangeboden, werd in mei en juni van dit jaar geproduceerd en is dus nog betrekkelijk vers. De voorraden in de koelhuizen bedroegen per 13 september 16.724 ton, dat is ongeveer 3000 ton minder dan op de overeenkomstige datum in 1957.

Zeeuwsch Dagblad, 11/10/1958; p. 1

Toeslag op boterexport verlaagd

Eigen nieuwsdienst

AMSTERDAM — De toeslag op de uitvoer van verse boter naar Engeland is verlaagd tot 66 cent per kg.

Er is op het ogenblik een zeer goede vraag in Engeland naar Nederlandse boter. De beschikbare hoeveelheid voor export is op het ogenblik niet zo groot. Dat is ook een van de redenen, dat voor binnenlandse consumptie regelmatig koelhuisboter wordt vrijgegeven. Er blijft dan meer verse boter voor export beschikbaar.

De prijzen van verse boter lopen, als gevolg van het afnemende aanbod thans op. Vergeleken met veertien dagen geleden is verse boter thans ongeveer 20 cent per kg duurder.

Leeuwarder Courant. 1958-10-09

Europese landbouwministers bestuderen zuivelmarkt

De ministers van landbouw van de zes landen van de Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.) zijn gister in Parijs bijeengekomen voor het uitstippelen van een gemeenschappelijke gedragslijn ten aanzien van zuivelprodukten, vlees en ten aanzien van andere landbouw-

aangelegenheden. Over de uitslag van de besprekingen, die gehouden werden aan de vooravond van de vandaag beginnende tweedaagse conferentie van het ministerscomité voor landbouw en voedselvoorziening van de O.E.E.S., is niets bekend gemaakt.

De huidige boterovervloed op de wereldmarkten is het meest acute vraagstuk, dat in de bijeenkomst van het O.E.E.S.-comité zal worden besproken. De ministers zullen de aanbevelingen overwegen, die in juli door de raad van de O.E.E.S. zijn gedaan en die voorzien in bevordering van het verbruik van zuivelprodukten, beperking van het aanbod van gesubsidieerde boter op de internationale markten en vermindering van strengere invoerbeperkingen.

Bij hun besprekingen zullen de ministers uitgaan van een rapport, dat uitgebracht is door het comité van de plaatsvervangers van de ministers van landbouw. Volgens dit rapport valt er sedert het voorjaar een verbetering te bespeuren in de situatie op de botermarkt, maar is het nog steeds noodzakelijk de ontwikkelingen nauwlettend gade te slaan en maatregelen voor te bereiden om te komen tot stabilisatie van de markt. De conferentie zal worden bijgewoond door afgevaardigden van de Verenigde Staten, Canada, Joegoslavië en Spanje.

Provinciale Zeeuwse Courant 1958-10-14

Vermindering van lasten

Regering beperkt garantieprijs voor melk tot vijf miljard kg.

Veehouders krijgen deel van het marktrisico te dragen

(Van onze Haagse redactie)

De *minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening* – A. Vondeling – heeft thans - twee weken eerder dan vorig jaar - de garantieprijs voor de melkveehouders voor het jaar 1958/1959 ongewijzigd vastgesteld op - afgerond - f 28.90 per 100 kg met 3,7 procent vet. Hierbij is rekening gehouden met een volledige doorvoering van de werkclassificatie op 1 mei 1959. Deze garantieprijs wijkt af van het voorstel van het landbouwsehap, dat een ga- xxxxx-kening is gehouden met een volledige doorvoering van de werkclassificatie.

Verder heeft de regering besloten:

- 1) Verlaging van het gegarandeerde kwantum van 5,18 miljard kg tot 5 miljard kg;
- 2) De veehouders zullen verder een deel van het marktrisico voor hun rekening moeten nemen. In verband hiermede heeft de regering besloten, dat van het verschil tussen de garantieprijs en de opbrengst van de gegarandeerde hoeveelheid f 5 per 100 kg volledig en van het restant slechts 50 procent ten laste van het *landbouw egalisatiefonds* zal worden nabetaald;
- 3) De regering is bij de kostprijsberekening uitgegaan van twee hectare grote kostprijsbedrijven, om de voortschrijdende technische ontwikkeling ook in de basis van het landbouwprinsbeleid tot uiting te brengen.
- 4) Daar de risico-overdracht onder uitzonderlijk ongunstige afzetverhoudingen zal leiden tot een niet onbelangrijke inkomensverlaging, heeft de regering besloten de gemengde zandbedrijven enige compensatie te bieden. Daartoe is f 25 miljoen beschikbaar gesteld voor een aanvullende regeling voor de voedergranen.

- 5) Door f5 miljoen beschikbaar te stellen ten behoeve van een versnelde abortusbang bestrijding hoopt de regering tot een geringe vermindering van de melkproductie te komen. Op langere termijn verwacht de regering hiervan een verbetering van de exportmogelijkheden voor gebruiksvee.
- 6) Het ligt niet in de bedoeling van de regering op dit moment een heffing op veekoeken in te stellen.

De regering handhaaft het verschaffen van bestaanszekerheid aan goed geleide, sociaal en economisch verantwoorde bedrijven als primaire grondslag voor het landbouwprijsbeleid. Minister Vondeling, die de gevolgen van het thans uitgestippelde beleid voor het inkomen van de boer heeft getoetst door middel van rentabiliteitsberekeningen, is van mening, dat de nieuwe garantieregelingen met de bijbehorende maatregelen in voldoende mate de gewenste bestaanszekerheid verschaffen.

De nieuwe garantieprijsen voor het jaar 1959 hebben uiteraard geen directe gevolgen voor de verbruiksprijzen. Of de geringe verhoging van de prijs voor de melkveehouder van de consumptiemelk (verrekenprijs) een verhoging van de prijs voor de verbruiker tot gevolg zal hebben, hangt mede af van de uitkomst van het nader beraad der regering na ontvangst van het advies van de *Sociaal Economische Raad* met betrekking tot de consumentensubsidie op de melk.

De nieuwe garantieregeling voor de melk geeft een vermindering van de lasten voor het landbouw egalisatiefonds van circa f400 tot circa f300 miljoen. Daar staat echter een verzwaring van lasten tegenover van f25 miljoen voor de aanvullende toeslagrekening voor de telers van voedergranen op de gemengde zandbedrijven en f5 miljoen voor een versnelde uitvoering van de bestrijding van de abortus-bang onder het rundvee.

In de kringen van de georganiseerde landbouw, zo is ons bij informatie gebleken, is men met de nieuwe maatregelen niet erg ingenomen. Een van onze zegslieden beschuldigde de regering zelfs van het niet nakomen van beloften. Hij verweet haar, dat zij juist op het ogenblik, dat het in de melkveehouderij begint te knellen, op de garantieprijs, die is ingesteld om moeilijkheden op te vangen, beknibbelt.

De landbouw heeft er begrip voor, dat de regering niet eindeloos de volledige melkplas kan blijven subsidiëren. Als zij een deel van de subsidie wil laten vervallen, dan moet zij dat echter duidelijk zeggen en open kaart spelen. Nu probeert zij hetzelfde effect te bereiken door „foefjes”. Men keurde dat scherp af. De regering heeft indertijd meer toegezegd, dan zij thans verwezenlijkt. Een consumentensubsidie is er om tenslotte afgeschaft te worden. Het moet beschouwd worden als een overbrugging naar een economisch gunstiger tijd. De garantieprijs echter, zo verzekerde men ons nogmaals, krijgt pas zijn volle betekenis, als er moeilijkheden rijzen. Die zijn er nu en juist op dit ogenblik gaat de regering tot verlaging over

De nieuwe garantieprijsen

Bestaansmogelijkheid veehouderij staat op het spel

Gunstig klimaat voor uitbreiding akkerbouw?

(Van onze landbouwmedewerker)

GOES. - Nu de beslissing van de Regering met betrekking tot de garantieprijsen voor de oogst 1959 is gevallen, weten de Nederlandse akkerbouwers en veehouders tijdig waar ze aan toe zijn. In dit opzicht kan tenminste van een winstpunt worden gesproken. Overigens zal het besluit van de Overheid wel met gemengde gevoelens zijn ontvangen, vooral onder de veehouders, die immers de grootste veer moeten laten.

Ondanks de ernstige bezwaren van het *Landbouwschap*, is ten aanzien van de melk n.l. besloten een gedeelte van het marktrisico voor rekening van de veehouder te laten komen. De regering is van oordeel dat de veehouder meer in aanraking moet komen met de ongunstige situatie op de zuivelmarkt en heeft daarom gemeend dat de producent een gedeelte van het prijsrisico moet meedragen.

Dit standpunt mag op het eerste gezicht heel aannemelijk lijken, maar in wezen is het voor de veehouderij levensgevaarlijk. Het gaat hier om zodanige bedragen dat het bestaan er mee gemeoid kan zijn. Een bedrag van f 100 miljoen, dat bij handhaving van de huidige ongunstige marktsituatie door de totale Nederlandse veehouderij gedragen zal moeten worden, is zeker geen peulschilletje.

Hierbij moet uiteraard niet uit het oog worden verloren, dat het werkelijke risico nog groter is, omdat de garantie slechts geldt voor 5 miljard kg., dat is ongeveer 90 procent van de huidige melkproductie. Met deze beperkte garantie is het Landbouwschap akkoord gegaan, evenals met een zodanige bestemming van het eindsaldo van het *Zuivelfonds* dat de lasten voor 's-Rijks schatkist aanmerkelijk verlicht worden. Hiermee werd de offerbereidheid van het bedrijfsleven voldoende aangetoond. Er kon evenwel beslist niet verder worden gegaan, omdat de inkomenspositie van de veehouderij te sterk zou worden aangetast.

De minister weet uiteraard heel goed dat de gemengde zandbedrijven de eerste slagen te incasseren krijgen en heeft daarom meteen een doekje voor het bloeden gegeven. door een bedrag van f 25 miljoen beschikbaar te stellen voor een aanvullende regeling voor de voedergranen. De bedoeling hiervan is tevens de rentabiliteitsverhouding akkerbouw: veehouderij iets ten gunste van de akkerbouw te laten wijzigen, waardoor een verdere verschuiving van de akkerbouw naar de veehouderij kan worden tegengegaan.

Hoewel dit op zichzelf een loffelijk streven is, vragen we ons toch af waarom de minister niet in is gegaan op het voorstel van het *Landbouwschap* om in de minimumgarantieprijs voor de voergranen een winstfactor op te nemen. Dit zou een wezenlijke verbetering van het „akkerbouwklimaat“ betekend hebben. Of het genoemde bedrag van f 25 miljoen het gewenste effect zal hebben, wagen we ten eerste te betwijfelen.

[.....]

Uitgangspunt

Een belangrijk facet is nog dat de regering bij de prijsvaststelling is uitgegaan van 2 hectare grotere kostprijsbedrijven. De bedoeling hiervan is de voortschrijdende technische ont-

wikkeling ook in de basis van liet landbouwprijsbeleid tot uitdrukking te brengen, Het Landbouwschap heeft zich hiertegen sterk verzet, omdat het van mening is dat de toegenomen mechanisatie en rationalisatie, in de praktijk niet hebben geleid tot een stijging van de bedrijfs-grootte in de groepen van de kostprijsbedrijven. Men mag dus aannemen dat de bedoelde aanpassing van de bedrijfsvoering binnen de bestaande bedrijfsgrootte heeft plaatsgevonden. Bovendien moet wel bedacht worden dat de grootte van de huidige groep kostprijsbedrijven toch al boven het gemiddelde ligt. De minimum bedrijfsgrootte is nu van 10 op 12 ha. gebracht.

De minister zegt dat de nieuwe garantieregelingen met de bijbehorende maatregelen naar zijn mening in voldoende mate de gewenste bestaanszekerheid (we spreken liever van mogelijkheid) zullen verschaffen. We zijn hier allerm minst van overtuigd Over deze zaak zal het laatste woord nog wel niet gesproken zijn.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1958-10-29

Landbouw in de Tweede Kamer

Veel kritiek op overdracht van het marktrisico

De heer Kodde – S.G.P. kan regeringsbeleid niet goedkeuren

(Van onze parlementaire redacteur)

De Tweede Kamer is dinsdag begonnen met de behandeling van de begroting van *landbouw, visserij en voedselvoorziening* voor 1959. De meeste sprekers leverden kritiek op de beslissing van de minister een deel van het marktrisico over te dragen aan de veehouderij. De heer De Ruiter (c.h.) meende, dat hierdoor geen redelijke bestaansbasis aan de landbouw is verzekerd.

Hoewel men algemeen waardering had voor het tijdig bekendmaken van de melkgarantieprijs, meenden vele Kamerleden, dat door de overdracht van het marktrisico het garantieprijsbeleid in de lucht is komen te hangen. Geen enkele boer weet hoe straks de garantieprijs zal zijn, betoogde de heer Engelbertink (k.v.p.). Voor de heer Den Hartog (v.v.d.) was de overdracht van het marktrisico onaanvaardbaar, terwijl de heer Biesheuvel (a.r.) vroeg of een stelsel van minimum-garantieprijzen zich wel verdraagt met een verdeling van het risico. Alleen de heer Egas (p.v.d.a.) achtte een overdracht van het risico aanvaardbaar gezien de budgettaire positie.

De heer Engelbertink (k.v.p.) meende, dat er geen sprake is van het voeren van een rustig landbouwbeleid. Wij worden steeds weer geconfronteerd met een wisselend beleid en hij betreunde het, dat de minister soms zo weinig aandacht schenkt aan de serieuze adviezen van het *Landbouwschap* en het *Produktschap voor Zuivel*.

De heer Van Dijk (v.v.d.) gaf enkele voorbeelden van de moeilijkheden, die onze landbouw van de **E.E.G.-partner**, ondervindt. Ook de staatkundig-gereformeerde afgevaardigde, de heer Kodde, verwachtte van de E.E.G. geen oplossing van de bestaande moeilijkheden. Hij kon de regeringspolitiek niet goedkeuren en pleitte voor meer vrijheid in de landbouw. De heer Kodde vreesde, dat de overheid steeds meer zal gaan regelen.

Door vereenvoudiging zou zijns inziens juist bezuiniging kunnen worden bereikt. Hij meende verder, dat gestreefd moet worden, vooral in de tuinbouw, naar het verschaffen van vervan-

gende grond voor hen, die moeten wijken voor de industrie. Het zuivelbeleid is naar zijn oordeel vastgelopen. Het streven zal erop moeten zijn gericht het produkt op eenvoudige wijze te brengen van de producent naar de consument. Spreker verklaarde zich voorstander van de distributie van volle melk van hoogwaardige kwaliteit.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1958-11-12

Minister Vondeling:

Vorming van speculatieve voorraden koelhuisboter

Bij juiste behandeling van ompakken blijft kwaliteit behouden

Op vragen van het lid der Tweede Kamer de heer Egas heeft de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening onder meer geantwoord dat de veronderstelling, dat in de afgelopen weken een speculatieve voorraadvorming heeft plaats gehad met van het *voedselvozienings In- en Verkoopbureau* betrokken hoeveelheden koelhuisboter, inderdaad gewettigd is. De gelegenheid hiertoe is ontstaan door een onverwacht optreden van een zekere schaarste aan verse boter, waardoor de prijzen sterk zijn opgelopen.

Het verband tussen de prijzen van verse boter en koelhuisboter en het feit, dat de handel acht weken de tijd werd gegeven aangekochte partijen koelhuisboter om te pakken in „kleinverpakking”, heeft ertoe geleid, dat de handel, speculerend op een toenemende vraag naar koelhuisboter en een mogelijk verdere stijging der prijzen, grotere voorraden heeft gevormd dan in het verleden nodig waren voor de directe voorziening in de binnenlandse behoefte.

De vraag, of deze gang van zaken een nadelige invloed heeft gehad op de kwaliteit van de koelhuisboter, die de consument wordt aangehouden, wordt ontkennend beantwoord. Door deze handelswijze is slechts een verschuiving ontstaan van de in de koelhuizen opgeslagen voorraden van het *voedselvozienings In- en Verkoopbureau* naar die van de handel. De boter blijft - nu als voorraad van de handel - in het koelhuis opgeslagen tot het tijdstip van ompakken.

Het is echter niet uitgesloten, dat, indien de verwachte grotere binnenlandse vraag niet optreedt, hierdoor later een vermindering van de kwaliteit der aan de consument aangeboden koelhuisboter kan ontstaan, doordat deze na het ompakken niet op de juiste wijze wordt behandeld.

Dat weleens aanmerkingen worden gemaakt op de kwaliteit van de aangeboden koelhuisboter, is namelijk doorgaans te wijten aan de wijze en de duur van opslag, nadat de boter is omgepakt. Voorwaarde voor het aanbieden van dit kwaliteitsprodukt is, dat deze boter, na het ontdooien en ompakken, zo snel mogelijk de consument bereikt. Bij een juiste distributie en een zorgvuldige behandeling van het produkt kan de kwaliteit volledig behouden blijven. In dit verband wordt erop gewezen, dat, indien koelhuisboter een afwijkende kwaliteit blijkt te vertonen, door middel van de aanduiding op de verpakking steeds de herkomst kan worden nagegaan, waardoor de consument een houvast heeft.

Er zijn verschillende maatregelen getroffen ter beperking van de mogelijkheden tot het aanhouden van voorraden op speculatieve gronden. Deze maatregelen hebben betrekking op de bij inschrijving beschikbaar gestelde hoeveelheden, de termijn, waarbinnen toegewezen partij-

en moeten worden omgepakt - deze termijn is teruggebracht tot vier weken -, en de afgifteprijzen bij verkoop door heil V.I.B.

Uiteraard kan in een oplopende markt niet elke speculatie worden voorkomen. De minister is echter van oordeel, dat de genomen maatregelen voldoende zijn.

Zeeuwsch Dagblad, 1958-12-23

Zuivelfabriek „Walcheren” te Middelburg boekte goede omzetten

MIDDELBURG. - Onder voorzitterschap van de heer S. Simonse te St. Laurens hield in de Sociëteit „De Vergenoeging” de coöp. zuivelfabriek „Walcheren” haar ledenvergadering. De voorzitter kon er in zijn openingswoord op wijzen dat 1958 een gunstig jaar voor dezen boerenstand zal worden. Hij spoorde aan om actief te blijven in het verenigingsleven.

De directeur deelde mee, dat in 1958 19¾ miljoen kg melk door de veehouders op Walcheren aan de fabriek zal worden geleverd, met een gemiddeld vetgehalte van ± 3,82 %. Als voor-schotprijs was met inbegrip van de *Zuivelfonds*- en *Regeringstoelage* (LEF) 26,85 cent per kg melk uitbetaald.

[....]

Uitvoerig werd stilgestaan bij de buitenlandse handel en werd met cijfers aangetoond hoe gevaarlijk en moeilijk het is voorspellingen te doen. Zo steeg bijv. in enkele weken tijds de boterprijs van ± f 2,90 tot ± f 3,80 en de kaas van ± f 1,50 tot ± f 2,25 per kg, wat een hogere opbrengst van ruim 9 ct per kg melk betekent. **Het gehele stelsel van verrekening in de zuivelsector is thans erg ingewikkeld.** Van iedere liter consumptiemelk moet 19,6 cent, van slagroom room 58 cent en van koffieroom 48 cent aan het *zuivelfonds* worden afgedragen. Bovendien moet van de roomsoorten nog 5 % omzetbelasting worden betaald.

[....]

1959

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1958		1.525	4.110 / 3,81 / 3,32	32,69	6.234	187 / 83 / 98	91 / 57 / 44		
1959		1.565	4.075 / 3,85 / 3,34	33,11	6.399	205 / 83 / 106	80 / 47 / 40		
1960	116.332	1.628	4.205 / 3,88 / 3,35	29,43	6.721	203 / 86 / 109	99 / 54 / 39		

¹⁾productie / consumptie / export mln. kg.

Leeuwarder Courant, 1959-01-14

PZ.: Rijzende melkstroom bij dalend drinkmelkgebruik

Zuivel vond tenslotte bij hogere prijzen een steeds ruimere afzet ⁷⁷

(Van onze Haagse correspondent)

De melkproductie in Nederland steeg in 1958 tot 6.240.000 ton, een nieuw produktierecord, dat gepaard ging met een stijging van het gemiddelde vetgehalte van 3.724 tot 3.79 pct. De grotere melkproductie is terug te vinden bij de productie van de onderscheidene produkten, aldus deelde Ir. B. van Dam, voor; van het *Produktschap voor Zuivel* mee in zijn nieuwjaarsrede in de bestuursvergadering van vanmorgen.

In de eerste plaats in de boter, waarvan de productie in 1958 steeg tot 91.500 ton tegen 76.000 ton in 1957. In de loop van het jaar ontstond een niet onbelangrijk grotere vraag naar boter. Er was een complex van afzetmogelijkheden, waardoor het zelfs noodzakelijk was de afgifte van koelhuisboter voor export, te staken, teneinde te voorkomen, dat er niet voldoende van deze boter zou overblijven voor de binnenlandse markt. Voor de aanvang van het nieuwe productie-seizoen (in april), zal de thans nog aanwezige voorraad koelbuisboter wel geheel zijn geruimd, aldus de voorzitter. De verse-boterprijs maakte zich begin oktober los van de inleveringsprijs, een beweging, die met een verschil van 90 cent haar hoogtepunt bereikte. In december vond een correctie plaats met 30 cent zodat de prijs aan het eind van het jaar 60 cent boven de inleveringsprijs lag.

Meer kaas en condens

De productie van kaas voor de export nam in 1958 toe met 11.000 ton. Het binnenlandse verbruik van kaas steeg van 72.000 tot 84.000 ton. De export werd tot 96.000 ton uitgebreid. Wat het prijsverloop betreft lagen in dec. de prijzen voor jonge Goudse fabriekskaas en Friese Edammers gemiddeld op resp. f 2.20 en f 2.09, dat is circa 30 cent per kg boven het prijspeil van eind 1957 en zeer aanmerkelijk boven de verlaagde inleveringsprijs.

De uitvoer van condens in 1958 is vrijwel gelijk geweest aan die in het voorafgaande jaar, waarbij - op een totale export van bijna 225.000 ton - in weerwil van het feit, dat de uitvoer van condens naar de Filipijnen met circa 15.000 ton is teruggelopen, ruim 100.000 ton afzet heeft gevonden in Oost- en Zuidoost-Aziatische gebieden. Ten aanzien van de afzet van niet-mager melkpoeder is het opmerkelijk, aldus ir. Van Dam, dat tegenover een achteruitgang van

⁷⁷ In het NvhN begon het verslag over deze eerste PZ. vergadering met: dat de „voorzitter ir. B. van Dam, met de grootste reserve zich gewaagd aan een prognose voor het komende jaar. Hij sprak daarbij over de Euro-markt en zei, dat ons land bereid is in dit verband loyaal en royaal zijn verplichtingen na te komen, o.a. door contingenten vast te stellen voor de invoer van verse melk, room, boter en gecondenseerde melk zonder suiker”.

onze leveringen aan enige traditionele markten, zoals België en West-Duitsland, de afzet in kleinverpakking naar tropische en sub-tropische gebieden is toegenomen.

Minder drinkmelk

Wat de consumptiemelk betreft moest ir. Van Dam een wat somber geluid laten horen. Bedroeg in 1957 het hoofdelijk verbruik van consumptiemelk inclusief consumptiemelkproducten en room 197,8 kg, in 1958 daalde dit cijfer tot 190 kg. Uiteraard speelt in deze vergelijking nog de invloed van de op 1 juli 1957 ingevoerde prijsverhoging een grote rol. Bovendien wordt een deel van de verbruiksdaling gecompenseerd door de gestegen binnenlandse consumptie van gecondenseerde melk, waartoe ook de zgn. koffiemelk behoort van 4,5 tot 5,4 kg per hoofd van de bevolking. Omgerekend naar gewone melk bedraagt deze compensatie echter niet meer dan 2 kg. Het feit is er dus, aldus ir. Van Dam, dat het verbruik van consumptiemelk met 6 kg per hoofd is gedaald.

Na de verlaging van de inleveringsprijzen in april 1958 hebben de kaasprijzen tot half augustus op een niveau gelegen, dat resulteerde in een netto-melkprijs van circa f 14 per 100 kg melk met, 3,7 procent vet - nadien herstelden de prijzen zich zodat in het tijdvak van 9 november tot en met 3 januari uit de kaasprijzen een melkprijs resulteerde van circa f 24,50 tegen f 20,75 het jaar tevoren. Ten aanzien van de andere producten als melkpoeder en condens ligt de situatie vergeleken bij het vorige jaar minder gunstig. Bij een vergelijking van de gemiddelde netto-opbrengst van alle melk in het tijdvak van 9 november 1958 tot en met 3 januari 1959 en het overeenkomstige tijdvak een jaar daarvoor, blijkt, dat de opbrengst thans een gulden per 100 kg melk hoger heeft gelegen.

Voor de opbrengstcijfers van alle melk over het gehele jaar zijn de bij export voor onze producten te maken prijzen in hoge mate bepalend. Als men uitgaat van de veronderstelling, dat het binnenlandse prijsniveau over het geheel weinig zal veranderen, kan het, zo betoogde de voorzitter, in cijfers aldus uitdrukken, dat een verhoging van de melkopbrengst met een cent per kg slechts verkregen kan worden, indien ons zuivelexportpakket ongeveer vijftig miljoen gulden meer opbrengt.

Nieuwsblad (voor Gorinchem), 1959-01-23

Commentaar: ‘Zuivel’

(Uit, Elseviers Weekblad)

Hoe ingrijpend de zuivelsituatie in betrekkelijk korte tijd is gewijzigd, blijkt uit het feit dat de nieuwjaarsrede van de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* ditmaal „minder somber” kon zijn. Daarvoor schijnt inderdaad reden. „De laatste maanden zijn de opbrengsten van onze producten sterk gestegen” en van de verheugende kentering in de marktsituatie „heeft de Nederlandse zuivelafzet ten volle kunnen profiteren”.

Bij een melkproduktie, die tot een nieuw record van 6.240.000 ton steeg, is de afgifte van koelhuisboter voor export thans gestaakt; wordt de markt voor boter thans willig genoemd; steeg het binnenlandse kaasverbruik van 6,5 tot 7,5 kg per hoofd; vermeerderde de kaasexport met 11.000 ton; bleef de uitvoer van condens vrijwel gelijk aan 1957; is de achterstand in de uitvoer van niet-mager melkpoeder ten opzichte van 1957 geheel ingelopen. Het verbruik van consumptiemelk is echter met 6 kg tot 190 kg per hoofd gedaald; doch de gemiddelde netto-

opbrengst van alle melk ligt in het tijdvak van 9 nov.-3 Jan. thans een gulden per 100 kg hoger dan in de zelfde periode van het vorige jaar.

Enigszins klagend merkt de voorzitter op, dat terwijl de zuivel in de loop van het jaar zozeer in de publieke aandacht stond, het opvalt, dat, „nu het onze bedrijfstak weer beter gaat, wij de laatste tijd uit het nieuws zijn”.

Zou de oorzaak hiervan misschien ook kunnen zijn, dat nu het deze bedrijfstak beter gaat, er door deze veel minder „aan de bel getrokken” wordt en zijn op zo vele wijzen uitgeoefende aandrang op overheid en publiek om de steun te wijzigen, bij deze verbeterde situatie wat minder sterk is dan bij de crisistoestand?

Zeeuwsch Dagblad, 1959-02-25

Boterverbruik vorig jaar met 35 procent gestegen

(Eigen nieuwsdienst)

DEN HAAG. - In 1958 is het gemiddeld verbruik van boter per hoofd van de bevolking in ons land gestegen tot 5,11 kilo van 3,79 kilo in 1957. Voor margarine waren deze cijfers resp. 19,65 en 19,31 kilo, een veel geringere stijging dus. De stijging van het boterverbruik bedroeg circa 35 procent.

Vorig jaar is het boterverbruik het vooroorlogse peil - in 1938 was dit per hoofd 5,53 kilo - weer genaderd. Toen beliep de consumptie van margarine per hoofd echter nog maar 7,07 kilo. Sinds 1938 is overigens het verbruik van oliën en vetten sterk gestegen. Bedroeg dit toen nog slechts 20,15 kilo per hoofd, in 1957 was dit 28,07 kilo; en in 1958 zelfs 29,57 kilo.

Het meest opmerkelijke is de stijging van de margarineconsumptie. Het verbruik van slachtvetten is gedaald van 2,47 kilo per hoofd in 1938 tot 0,54 kilo in 1957 en 0,31 kilo in 1958.

Op het ogenblik zijn de voorraden koelhuisboter vrijwel geliquideerd; er zijn nog enkele handelsvoorraden. De boterproductie bedraagt 700 à 800 ton per week. Als men bedenkt dat in 1958 gemiddeld 1088 ton boter per week, voor binnenlands verbruik is afgeleverd, dan is het duidelijk dat de positie voor verse boter thans nogal krap is en dat de prijs de neiging vertoont aan te trekken.

Binnen afzienbare tijd kan men echter een aanzienlijk grotere produktie verwachten. Een en ander is ontleend aan een overzicht van het produktschap margarine, vetten en oliën.

De dreiging van de overschotten

Nieuwe landbouwminister krijgt geen benijdenswaardige taak

Tijdperk van de garantieprijsen nadert zijn einde

(Van onze landbouw medewerker).

Hoewel de regeringen van praktisch alle landen ter wereld de economische ontwikkeling in zekere banen leiden, zijn er overal opnieuw overschotten aan tal van produkten ontstaan, die marktverstoring optreden. De mens wil in zijn ijver en met zijn werkkraft steeds meer van het aardse goed vergaren. Voorlopig blijken er in vele onderdelen van het totale produktieproces nog zeer grote mogelijkheden te zitten en mede daardoor zien wij juist in een tijdperk, waarin dit proces niet door schokkende gebeurtenissen als grote oorlogen wordt verstoord, ondanks het ingrijpen van de regeringen, alom overschotten ontstaan; die hun weg naar die gebieden, waar gebrek heerst door allerlei omstandigheden, niet kunnen vinden. Dit gaat snel en nog steeds komen de moeilijkheden, die uit deze overschotten voortvloeien, vrij onverwacht. Een recent voorbeeld vormen de grote voorraden steenkolen, waarmee West-Duitsland en België te kampen hebben.

In de landbouwsector dreigen reeds lang dergelijke problemen. In en na de oorlog werd er in de oorlogvoerende landen alles op gezet de produktie van voedsel zo hoog mogelijk op te voeren. In de jaren daarna pasten de regeringen van de meeste westerse landen een systeem toe, waarbij aan de eigen boeren een redelijk bestaan werd gegarandeerd. Dit bereikte men door voor een aantal produkten een prijs te garanderen, waarin een winstmarge werd berekend.

Een van de bekendste stelsels was het Amerikaanse. Voor o.a. tarwe, mais en katoen werden jaarlijks minimumprijzen vastgesteld. De boer mocht deze produkten vrij verkopen, maar had tevens het recht deze bij de staat in te leveren tegen deze minimumprijzen. Wanneer de vrije markt hoger lag dan deze vastgestelde prijzen, deed hij natuurlijk het eerste. Lag de vrije prijs lager, dan leverde, hij zijn oogst in. Dit systeem werkte voortreffelijk zo lang de wereldprijs zich op of boven deze inleveringsprijzen bewoog. De misère begon echter, toen dit gedurende langere tijd niet meer het geval was. De staat kwam toen met steeds grotere voorraden te zitten. Deze zijn inmiddels dermate gegroeid, dat president Eisenhower vorige week aankondigde, dat de voorraad tarwe bijvoorbeeld zo groot is, dat Amerika de oogst van een geheel jaar kan ontberen en dan nog gemakkelijk het eigen volk kan voeden, de exportverplichtingen kan nakomen en de nodige hoeveelheden kan schenken aan de achtergebleven gebieden.

Het feit, dat de prijs, die de Amerikaanse regering voor deze voorraden maakt onder de aan de boeren betaalde inleveringsprijs ligt, is oorzaak van aanzienlijke verliezen voor de schatkist. Daarbij moeten de zeer hoge opslagkosten geteld worden. Deze belasting wordt op den duur ondragelijk. De overige westelijke landen kunnen zich alleen maar gelukkig prijzen, dat deze voorraden niet tegen elke prijs op de wereldmarkt gespuid worden, want een landbouwcrisis, zoals wij in de dertiger jaren gekend hebben, zou er het gevolg van zijn.

Dat deze voorraden desondanks een voortdurende prijsdrukkende werking uitoefenden is begrijpelijk, daar het aanbod als het ware onbeperkt is, al is dit dan tegen een kunstmatig opgehouden prijs.

Ook in een klein land als het onze zien wij dezelfde verschijnselen, al spelen de Nederlandse overschotten geen beslissende rol op de wereldmarkt.

De verschillende regeringen, die wij in Nederland na de oorlog hebben gehad, hebben een landbouwbeleid gevoerd, waarbij aan de boer op een sociaal en economisch verantwoord bedrijf een redelijk inkomen werd gegarandeerd. Teneinde dit beleid in de praktijk uit te voeren, werden er voor een aantal produkten prijzen gegarandeerd.

Voor tarwe en suikerbieten gold een vaste garantieprijs, waarin een winstmarge was berekend. Voor de voedergranen en de **melk** garandeerde onze regering een minimumprijs, gebaseerd op de kostprijs met een vrije uitloop naar boven. Dit stelsel geldt in grote lijnen nog steeds, maar er is hier en daar al aan geknabbeld. Want ook in ons land deden zich verschijnselen voor van het ontstaan van verliesgevende overschotten. Het sterkste speelde dit bij de melk.

Doordat het aanbod van zuivelprodukten op de internationale markt in het achter ons liggende jaar de vraag verre overtrof, kwam er een gevoelige prijsdaling tot stand. Vele, ook Westeuropese landen kampten met een overschot aan boter en boden deze tegen prijzen aan, die een stuk lagen beneden de door de Nederlandse regering aan de melkveehouders gegarandeerde prijs. Tegenover deze verminderde kans op een winstgevende afzet stond een stijging van de melkproduktie. Het is bijzonder moeilijk uit te maken of de stijging van de produktie tot oorzaak heeft de door de regering gegarandeerde prijs of de steeds voortschrijdende verbetering van de Nederlandse veestapel en toevallige gunstige weersomstandigheden. Het lijkt niet onredelijk deze drie genoemde factoren gezamenlijk verantwoordelijk te stellen.

De gevolgen van deze gang van zaken zijn iets anders, dan de gevolgen van de overschotten in Amerika. Terwijl dit laatste land onder enorme voorraden gebukt gaat, konden onze zuivelprodukten verkocht worden. De prijs was echter verliesgevend

Melk

De Nederlandse melkproduktie bedroeg in het melkjaar 1957/'58 bijna 5.5 miljard kilogram. Hiervan garandeerde de regering 5,18 miljard kg. tegen een prijs van f28.90 per 100 kg. De opbrengst van alle aan de fabrieken geleverde melk bedroeg slechts iets meer dan f21. De regering heeft dus aan de melkveehouders ruim f400 miljoen moeten uitbetalen. Voor het eerst zien wij eenzelfde verschijnsel bij een ander door de overheid gegarandeerde produkt, de suikerbieten. Een ongekend grote uitzaai (81.000 ha) en een hoge opbrengst leverden in oogstjaar 1958 een suikeroverschot op van ongeveer 70.000 ton. Ook hier ligt de prijs op de vrije wereldmarkt lager dan de aan de boeren gegarandeerde prijs.

Het zal natuurlijk de vraag zijn of zich dergelijke uitzaai en opbrengst herhalen. Maar ook hier dreigen overschotten, waarmee men moeilijk of slechts verliesgevend weg kan. Reeds heeft de vorige minister van landbouw, ir. Vondeling, aangekondigd dat de garantieprijs slechts zal gelden voor de in Nederland verbruikte suiker. De garantieprijs voor de melk zal slechts gelden voor 5 miljard kg. Het is duidelijk dat het tijdperk, waarbij voor een onbepaalde hoeveelheid produkt een garantieprijs geldt, zijn einde nadert.

Hoe men dan desondanks aan de boer een redelijk inkomen wil verschaffen voor het werk, dat hij verricht, is een vraagstuk, waar men nog zomaar niet uit is. Een stelsel van een garantie voor een deel van de totale produktie levert o.a. de onbillijkheid op, dat zij, die zijn produktie

niet heeft willen of kunnen uitbreiden de dupe wordt van degenen, die dit op onverantwoorde wijze wel heeft gedaan.

Een produktiebeperking, die in het uiterste geval per bedrijf zal moeten gaan, heeft een geweldige administratie tot gevolg en daar schrikt men van terug.

De minister van landbouw, die na de verkiezingen het beleid moet uitstippelen, staat voorwaar voor geen benijdenswaardige taak.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1959-02-12

Financiële afwikkeling melkprijsgarantie 1957/1958

's-**GRAVENHAGE**. De minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* ad interim⁷⁸ heeft bepaald, dat de melkprijsgarantie 1957-'58 financieel zal worden afgewikkeld door een slotuitkering van 93 cent per 100 kg, over alle afgeleverde melk.

De vastgestelde garantieprijs bedroeg f28,90 per 100 kg, melk met 3,7 pct. vet, geldende voor een hoeveelheid van 5,18 miljard kg. melk. Zoals men weet, was de beperking van de garantie tot een hoeveelheid melk (gelijk aan die welke in het voorafgaande melkprijjsjaar was afgeleverd) ingevoerd met het oog op de beperkte afzetmogelijkheden op de zuivelmarkt.

Het *Produktschap voor Zuivel* berekende de netto-opbrengst van alle afgeleverde melk op f21,035 per 100 kg. Hierbij is o.m. rekening gehouden met een eventueel verlies op de nog aanwezige, niet verkochte regeringsvoorraden zuivelprodukten. Het verschil tussen netto-opbrengst en garantieprijs ($f28,90 - f21,035 = f6,865$) zou volledig zijn uitgekeerd, indien de melkproduktie de 5,18 miljard kg. niet had overschreden. Dit is wel het geval: er werd 300 miljoen kg. melk meer afgeleverd, nl. 5.483 miljard kg. Deze 300 miljoen kg. melk heeft in beginsel slechts de marktprijs opgebracht i.c. ongeveer 21 cent per kg. Om redenen van praktische aard wordt het voor de melkprijsgarantie uit het *landbouw-egaliseringsfonds* beschikbare bedrag van 470,5 miljoen gulden ($5,18 \text{ miljard} \times 7,865 \text{ cent}$) omgeslagen over 5,483 miljard kg.

Elke veehouder zal een toeslag van f7,43 per 100 kg. melk ontvangen over alle afgeleverde melk. Reeds zijn voorlopige betalingen gedaan van f 6,50 per 100 kg., zodat er dus nog overblijft te betalen een bedrag van 93 cent per 100 kg. over alle melk. Het Produktschap voor Zuivel zal de uitbetaling zo regelen, dat de zuivelfabrieken aan het begin van de volgende week over de gelden ter doorbetaling aan de veehouders í kuntien thsclikken.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1959-03-12

Voorschotuitkering melkprijsgarantie 1958/1959

's-**GRAVENHAGE**. De *minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* a.i. heeft thans een doorlopende voorschotuitkering op de gelden van de melkprijsgarantie 1958-'59 ingesteld, die periodiek zal worden uitgekeerd. Rekening houdende met de beperking van de thans lopende garantie tot 5 miljard kg. melk met 3,7 procent vet en met het feit, dat de vee-

⁷⁸

houderij een gedeelte van het marktrisico voor haar rekening heeft, is de uitkering voorlopig bepaald op 1½ cent per kg. melk en 0,4 cent per procent vet, hetgeen met elkaar neerkomt op ongeveer 3 cent per kg afgeleverde melk.

De eerste betaling, waarvoor eind volgende week ca. f 40 miljoen ter beschikking van de zuivelfabrieken ter doorbetaling aan de veehouders zal worden gesteld, heeft betrekking op de hoeveelheid melk, geleverd in de periode van 9 november 1958 (het begin van het melkprijsjaar 1958-'59) tot en met 14 maart 1959.

De daarop volgende betalingen zullen gelijktijdig komen met de regelmatige uitkeringen, eveneens circa 3 cent per kg. melk, door het *Produktschap voor Zuivel* uit het Zuivelfonds.

Zeeuwsch Dagblad, 1959-05-21

Ir. J. R. Ritzema van Ikema:

‘Zuivelmarkt toont gunstig beeld’

LEEUWARDEN - Op de zuivelmarkt is een vrij gunstige situatie ontstaan doordat de crisis van 1958 zich niet heeft herhaald, aldus ir. J. B. Ritzema van Ikema, hoofddirecteur van de *Coöperatieve Condensfabriek Friesland*. (CCF.) Naar zijn mening zijn productie en afzet thans op een gunstige basis gekomen. Er wordt op het ogenblik gezocht naar een prijspeil dat de garantieprijs voor de melk vrij dicht benadert.

Hij verwachtte dan ook dat de garantiebeting van de regering voor de melk het komende jaar (november 1959-november 1960) belangrijk lager zal zijn dan in het lopende jaar. Naast tevredenheid over de binnenlandse afzet is er ook tevredenheid over de exportcijfers. Ir. Ritzema van Ikema merkte daarbij op, dat Engeland nu een onbeperkte invoer van melkpoeder tot 30 april 1960 toestaat.

Botermarkt raakt overstuur door incidentele gebeurtenissen

Producenten en handel vrezen ernstige gevolgen voor afzet

(Van onze Landbouwredacteur)

Ruim een maand lang is de botermarkt in Nederland in beweging en steeg de kiloprijs met een gulden, terwijl een verdere verhoging niet uitgesloten lijkt. Deze stijging heeft een sterk speculatief karakter en wordt door de producenten en ook door een deel van de handel bedreurd. Men vreest namelijk, dat de boterprijs meer is gestegen dan markttechnisch verantwoord is en men verwacht in de komende maanden een terugval en daarmee een hernieuwde ontwrichting van de botermarkt. De botermarkt in Nederland heeft drie pijlers: de binnenlandse markt, de export naar Engeland en de afzet naar enkele variamarkten. De prijsstijging brengt de afzet naar al deze drie markten in gevaar. Reeds ligt de Nederlandse boterprijs in Engeland 65 cent per kilo boven die van Denemarken.

De wilde prijsbeweging is in eerste instantie veroorzaakt door een vrijwel algemene produktiedaling in West-Europa. Engeland produceerde in het eerste kwartaal van dit jaar ruim tachtig procent minder dan vorig jaar, Denemarken vijf procent en Nederland 25 procent.

Het vorig jaar gaf echter een sterk gestegen produktie te zien bij enorme voorraden, die sedert 1957 de koelhuizen verstopten. In mei begonnen de prijzen op te lopen juist op het moment, dat er een daling verwacht mocht worden. De droogte in West-Europa gaf waarschijnlijk een nieuwe stoot aan de prijs en toen vorige week bekend werd, dat Frankrijk voor 1000 tot 2000 ton boter aan de markt zou komen, was het hek van de dam. Er zou tijdelijk een botertekort kunnen optreden en de prijs vloog nog eens met veertig cent omhoog.

Ingevolge het verdrag voor de Europese Economische Gemeenschap moet Frankrijk (eigen produktie 300.000 ton) bij een eventueel tekort op zijn boterbalans preferentiële rechten geven aan de EEG-landen. Praktisch betekent dit dat het boter moet invoeren uit Nederland, dat op het ogenblik het enige boterexporterende land van de zes EEG-landen is. Zodra Frankrijk met de importen zijn eigen boterprijs weer teruggedrukt heeft, is het met de Nederlandse export weer gedaan. Nederland had de prijsstijging misschien kunnen voorkomen, door een uitvoerheffing van veertig cent op te leggen, doch dit is in het kader van de EEG niet geoorloofd. Dit valt te betreuren, want de Nederlandse boterprijs, staat nu bloot aan zeer wisselvallige invloeden, die de botermarkt in Nederland verstoren.

Vorig jaar had de regering een voorraad boter van ongeveer 18.000 ton, waarmee zij regulerend kon werken, doch de voorraden, ongeveer 4.000 ton, zitten nu bij de handel, die uiteraard 'n zo hoog mogelijke prijs moet maken. Deze handel voelt zich ook niet geroepen om de bo-

tervoorziening van Nederland te financieren. Het hangt van de sterkte van de handen, waarin de boter nu zit, af, wat er in de eerstkomende maanden gaat gebeuren.

In de waagschaal

Na de scherpe prijsverlaging van april 1959 verdubbelde de afzet van boter in Nederland. In plaats van 600 ton gaat er wekelijks 1200 ton in de binnenlandse consumptie. Een belangrijke invloed op deze binnenlandse afzet had het grensverkeer met Duitsland. De rest van de weekproductie kon men kwijt in Engeland, voor scheepsproviandering en enkele kleinere exportgebieden als de Nederlandse Antillen. Deze afzet wordt in de waagschaal gezet door een te hoge prijs en in kringen van de producenten en de handel verwacht men, dat de verhoogde prijs de opnamecapaciteit van de reeds genoemde markten zal verminderen.

De stijgende boterprijs zal ook reeds een grotere boterproductie veroorzaken en er dreigen daarmee straks weer overschotten, die uiteraard de prijs kunnen drukken en de markt verstoren. Dan zit men weer met de brokken. In de winterperiode wordt dan opnieuw een wilde uitslag van de boterprijs verwacht en een nieuwe verstoring van de afzetkanalen.

Voor de Nederlandse zuivelindustrie, althans voor de grote organisaties, was de boter een restprodukt geworden. Wanneer in de behoeften van de drinkmelkvoorziening (de afoming daarvan ging naar de boter) was voorzien, ging men na hoeveel kaas, condens en volle melkpoeder men moest maken. De melk, die er over bleef werd bestemd voor de boterproductie en de daarbij vrijkomende ondermelk kwam terecht in de poedertorens. (De voorraad magere melkpoeder bedraagt op het ogenblik ruim 16.000 ton).

Met beleid en een voorzichtige hantering van de prijs zou men de boterconsumptie in Nederland weer kunnen opbouwen. De prijsverlaging van het vorig jaar heeft velen weer voor de boter gewonnen en de consumptie steeg in Nederland van 3,7 kg per hoofd van de bevolking tot 5,4 kg. In Duitsland en Engeland is de consumptie per hoofd respectievelijk 7,3 kg. en 7,9 kg. Daarbij heeft Duitsland een prijs, die bijna het dubbele is van de Engelse. Er zijn dus mogelijkheden voor een verhoging van de boterconsumptie in Nederland. Onder voorwaarde echter, dat men de consument niet afschrikt met onrustige prijzen en - dat is misschien nog belangrijker - dat men de voorraden bij de kleinhandel niet blootstelt aan een lange omlooptijd. De snellere boteromzet in de winkels heeft er aanzienlijk toe bijgedragen de kwaliteit van de boter op peil te houden.

Kritieke prijs

Een bijkomend punt is tenslotte nog, dat men niet weet, waar de kritieke prijs voor de boter in Nederland op dit ogenblik ligt. De kleinhandel heeft zich misschien in de afgelopen weken bevoorradat in de verwachting, dat de prijs zou stijgen, zodat producenten noch handel enig inzicht hebben in de werkelijke omzetten over de toonbank en bij de melkboeren. Het kritieke punt, waarop de vooral in het westen en zuiden van ons land prijsgevoelige huisvrouwen zich van de boter afwenden was 20 juni nog niet gepasseerd. Daardoor weet men niet precies, waarop volgend haar de inleveringsprijs voor boter gesteld moet worden en blijft het voor de overheid en voor het bedrijfsleven een tasten, waarbij miljoenen kostende misgrepen gedaan kunnen worden. Een onjuist taxeren van de zuivelmarkt heeft dit voorjaar in het bedrijfsleven reeds tot flinke stroppen geleid.

Overigens moet wellicht ten overvloede nog worden opgemerkt, dat de boterprijs nog niet op het niveau is gekomen van voor de prijsverlaging van april 1958. Op zichzelf is dat reeds een bewijs, dat de zuivelmarkt nog steeds niet in orde is en zelfs al zou dit prijspeil bereikt worden, dan nog komt de boterprijs en in het algemeen evenmin de prijs van zuivel niet overeen

met de melkprijs, die de boer krachten de melkprijsgarantie ontvangt. Daarnaar gerekend is de boter in Nederland ook nog goedkoop met 120 cent per pakje.

Leeuwarder Courant, 1959-07-15

Kaasexport passeert mijlpaal 100.000 ton in 12 maanden

Ir. Van Dam: Gevoel van tevredenheid

(Van onze Haagse correspondent)

In het eerste halfjaar van 1959 hebben de veehouders aan de fabrieken circa 50.000 ton of bijna twee procent meer melk afgeleverd dan in de overeenkomstige periode van 1958. Waar de produktie in het eerste kwartaal gelijk bleef, heeft de gestegen aanvoer dus plaats gehad in het tweede kwartaal toen dan ook inderdaad de melkaflevering drie procent hoger lag dan in het jaar daarvoor. Dit deelde de voorzitter van het *Productschap voor Zuivel*, ir. B. van Dam, mee in een woensdag, tijdens de vergadering van dit Productschap uitgesproken rede, waarin hij met een zeker gevoel van tevredenheid, een terugblik gaf over de verstreken zes maanden. De droogte heeft weinig invloed op de produktie gehad.

De stijging die de kaasproduktie de laatste jaren te zien heeft gegeven heeft zich in het eerste halfjaar van 1959 voortgezet. Vergeleken bij de eerste zes maanden van het jaar ervoor is ongeveer 7500 ton of acht procent meer fabriekskaas voortgebracht. De produktie van 40 plus kaas bleef ongeveer 1500 ton achter zodat aan volvette fabriekskaas 9000 ton meer werd geproduceerd in welk kwantum ongeveer 5 á 6000 ton Cheshire en Cheddar kaas is inbegrepen.

De produktie van condens bedroeg in de verstreken zes maanden circa 160.000 ton dat is twintig procent meer dan in hetzelfde tijdvak van 1958. Voor melkpoeder waren de cijfers niet-mager melkpoeder circa 30.000 ton, dat is 40 procent meer en mager poeder 15.000 ton of 6 procent minder. De boterproduktie is door de verbeterde situatie voor de volle produkten tot normalere proporties teruggebracht zodat vergeleken met de eerste zes maanden van 1958 25 á 30 procent minder boter beschikbaar was.

De export van kaas kan in het eerste halfjaar van 1959 hoewel de officiële gegevens over juni nog ontbreken, worden geraamd op 51.000 ton. Aangezien in het laatste halfjaar van 1958 eveneens een dergelijk kwantum werd geëxporteerd overtrof de uitvoer van kaas in de laatste twaalf maanden de 100.000 ton, hetgeen een mijlpaal in de geschiedenis van de Nederlandse kaasuitvoer betekent. Het binnenlands verbruik was niettegenstaande het feit dat de groot handelsprizen gedurende een groot deel van de afgelopen zes maanden boven die van het vorige jaar lagen bijna 3000 ton hoger. Daar tegenover een hogere produktie ook een aanmerkelijk hogere afzet in binnen- en buitenland heeft gestaan, is de voorraadpositie momenteel zelfs gunstiger dan verleden jaar.

Snelle afzet condens

Het feit, dat de condensvoorraad eind juni twintig procent lager was dan op het vergelijkbare tijdstip van het jaar er voor, wijst erop, dat de produktie snel wordt afgezet, respectievelijk, dat de grotere produktie het gevolg is van een goede orderpositie. De positie van het produkt **mager melkpoeder** is aanzienlijk beter dan vorig jaar. Er wordt momenteel ook voor andere doeleinden dan verwerking tot kunstkalvermeel mager melkpoeder van het *VIB* gekocht.

In dit verband laakte de voorzitter van het produktschap het, dat in het afgelopen jaar terwille van de afzetpositie van andere agrarische bedrijfstakken, mager melkpoeder uit de VIB-voorraden beschikbaar werden gesteld tegen sterk verlaagde prijzen. De aldus geleden nog grotere verliezen op de opbrengst van de poederprodukten van de poeder drukten uiteraard hun stempel op de opbrengst van de melk. Het is mij goed, aldus ir. Van Dam, als men ten departemente meent naar andere agrarische bedrijfstakken de steunende hand te moeten uitsteken, doch het gaat mij bepaald te ver indien dit geschiedt op deze, geen eerlijke opening van zaken gevende wijze.

Boter duurder

Eind juni lag de boterprijs een gulden boven het inleveringsniveau, waarmee het prijspeil weer bereikt werd dat gold voor de prijsverlaging per 27 april 1958. Ir. Van Dam was van oordeel, dat afgaande op de laatste beschikbare cijfers, de recente prijsverhogingen niet tot een minder verbruik hebben geleid. Hierbij moet echter bedacht worden, dat de laatste prijsverhogingen na deze periode van kracht worden. Het verbruiksbeeld stemt dus zeker niet tot ontvredenheid. Weliswaar is aan het begin van deze maand de laatste prijsverhoging grotendeels ongedaan gemaakt, doch de opbrengst, die thans in Engeland voor de Nederlandse boter wordt verkregen, bedraagt thans nog het dubbele van het vorig jaar.

Leeuwarder Courant 1959-07-09

Boterprijs deze week verlaagd

(Van onze landbouwredacteur)

Overeenkomstig de verwachting is de boterprijs deze week weer teruggelopen. Er ging 36 cent van een kg af, waardoor een pakje boter nu weer 111 cent kost. In de **boterhandel** leeft nu de hoop, dat de binnenlandse consument weer boter begint te kopen en dat ook de Engelse markt weer boter van ons zal nemen. De boterprijs was voorvorige week verhoogd met veertig cent in afwachting van een Franse import van 1500 ton, welke maandag is los gekomen. Op het verhoogde prijspeil verstopten de afvoerkanalen naar de traditionele markten. Afgewacht moet worden of de afzet nu weer op gang komt.

Leeuwarder Courant 1959-10-31

Boterrecord

De Veemarkt

De boterprijs bereikte deze week tenslotte het punt, dat in de **boterhandel** een „all-time record” werd genoemd. Met ruim zes gulden werd de hoogste officiële prijs gehaald, die er ooit voor boter in Nederland is gemaakt. De zwart-handelsprijzen zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. Zelfs met deze record-prijs worden overigens de gemiddelde produktiekosten van de melk niet gedekt.

TABEL-05 Kaasgegevens: Productie - Verbruik – Uitvoer.
[◀ tabel-lijst](#)

Jaar	Productie Mln. kg.	Verbruik Mln. kg.	Uitvoer Mln. kg.	Bedrag Mln. Gld.	Prijs f / kg.	Engeland Mln. kg.	Duitsland Mln. kg.	Benelux Mln. kg.	Frankrijk Mln. kg.
1901			47.3	16.6	0.35	18.0	6.5	11.1	3.4
03	70.3		49.5	17.3	0.35	17.2	7.1	13.2	3.7
06	79.1		47.5	16.6	0.35	12.8	7.9	14.4	3.3
10	84.0		55.7	19.5	0.35	13.6	1.5	17.3	3.9
12	95.7		59.5	20.8	0.35	15.3	11.1	18.8	3.3
16	111.8	21.5	90.3	31.7•	0.35	6.8	76.3	2.4	1.8
17	84.6	28.6	56.0	68.9	1.23	12.4	29.2	4.3	1.7
18	52.4	47.5	14.9	19.9	1.34	5.1	7.1	0.1	0.2
20	67.9	24.0	45.2	64.3	1.42	5.8	13.3	0.9	0.4
21	97.7	47.1	52.3	67.7	1.29	6.9	13.6	13.2	9.6
22	97.6	34.3	65.2	53.6	0.82	9.3	9.4	19.6	14.2
23	105.5	45.5	62.0	54.3	0.88	11.0	9.4	15.7	12.9
24	110.5	35.5	77.3	74.0	0.96	7.9	31.5	14.3	10.3
25	113.3	36.1	79.7	81.8	1.03	7.3	36.2	13.9	9.7
26	122.5	40.8	84.2	70.0	0.83	9.3	39.8	12.6	8.3
27	125.9	31.6	97.3	76.7-	0.79	11.1	45.4	14.5	10.3
28	132.2	43.0	92.1	80.2	0.87	11.7	39.6	17.2	10.6
29	134.8	42.0	95.8	79.1	0.83	9.9	42.6	17.1	11.4
30	136.9	46.2	93.8	67.8	0.72	9.6	39.4	19.0	12.9
31	132.8	49.2	86.4	52.0	0.60	8.9	34.8	17.9	13.8
32	119.5	44.8	77.1	35.9	0.47	9.2	32.2	17.6	9.6
33	121.7	59.3	63.9	28.5	0.45	6.7	25.1	17.3	7.0
34	116.4	57.4	61.2	28.1	0.46	7.1	23.8	17.4	4.7
35	117.3	58.1	61.1	23.5	0.40	10.9	16.9	19.7	4.2
36	121.4 ¹⁾	65.4	56.8	23.4	0.42	10.0	13.4	20.0	4.0
37	124.6	62.6	62.6	30.3	0.48	11.0	19.3	19.5	3.5
38	125.0	67.6	58.5	29.0	0.50	10.1	17.1	20.0	3.4
39	120.8	69.2	52.0	25.3	0.49	7.0	15.3	19.3	2.4
Jaar	Productie Mln. kg.	Verbruik Mln. kg.	Uitvoer Mln. kg.	Bedrag Mln. Gld.	Prijs f / kg.	Engeland Mln. kg.	Duitsland Mln. kg.	Benelux Mln. kg.	Frankrijk Mln. kg.
40	107.8	59.8	48.2	29.5	0.61	3.3	28.6	13.8	0.5
41	69.9	59.8	10.2	8.1	0.77	-	8.9	1.3	-
42	51.7	47.5	4.0	4.6	1.15	-	4.0	-	-
43	46.0	43.2	3.0	3.5	1.17	-	3.0	-	-
44	40.1	40.1	-	-	-	-	-	-	-
45	37.4	42.8	-	-	-	-	-	--	-
46	66.2 ²⁾	63.9	2.5	6.2	2.70	-	-	-	1.3
47	64.8	48.6	14.7	37.3	2.54	3.2	-	4.7	2.6
48	99.2	54.5	22.7	60.0	2.64	6.2	0.0	11.2	0.1
49	130.0	60.5	62.0	159.0	2.56	17.8	5.2	23.0	6.9
50	129.1	47.0	69.9	162.6	2.33	6.1	22.3	25.3	4.5
51	143.0	54.4	72.7	174.9	2.41	11.7	18.0	26.6	1.4
52	145.1	54.5	78.1	197.7	2.53	12.1	19.4	25.3	3.1
53	158.5	57.9	86.0	197.1	2.29	10.9	27.9	25.1	1.3
54	163.3	64.0	92.1	207.3	2.25	7.6	34.0	25.9	1.2
55	172.8	66.7	89.0	210.7	2.37	7.2	36.6	24.7	1.9
56	167	69.4	90.9	213.0	2.34	7.1	38.3	24.7	2.0
57	177	72.2	85.7	207.3	2.42	6.1	37.1	24.2	2.1
58	187	82.9	97.6	209.3	2.15	8.9	44.9	24.3	3.2
59	205	82.5	105.6	248.5	2.35	15.0	44.6	22.8	5.9
60	203	85.5	109.1	235.3	2.16	9.3	49.9	22.8	4.4
61	213	90.6	107.9	236.8	2.19	7.6	54.5	22.8	0.9
62	225	92.2	109.2	236.7	2.17	8.6	53.7	20.0	5.9
63	215	96.8	117.5	253.5	2.16	10.3	55.2	18.8	4.4
64	215 / 204	93.4	105.9	260.7					
65	221 / 212	95.9	119.0	322.5					
66	235 / 225	97.2	135.2	383.8					
67	270	?							
68	256 / 243	11.9	152.8						

1) Omvat 53 weken 2) Omvat 54 weken 3) voorlopige cijfers xx niet juist of fout op site Bron: Zuiveljaarboeken

Koelhuisboter zonder opdruk wekt verwarring bij kopers⁷⁹

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - Het *Produktschap voor Zuivel* stelt zich voor deze winter de boter, ouder dan acht weken en die in de koelhuizen heeft gelegen zonder de opdruk „koelhuisboter” voor de verkoop toe te laten.

Reden van deze afwijking op de Rijksbotermerkenbeschikking is dat dit jaar voor het eerst de boterhandel voor eigen rekening en risico boter heeft opgeslagen - dus niet zoals voorheen bij het voedselvoorzieningsinkoopbureau heeft ingeleverd tegen een vastgestelde prijs.

Het bestuur van het produktschap acht het niet mogelijk nog dit seizoen maatregelen te nemen, waardoor alle boter ouder dan acht weken de opdruk „koelhuisboter” kan verkrijgen. Tegen dit voorgenomen besluit, dat het produktschap morgen in zijn vergadering zal behandelen, is al scherp verzet gerezen. Juist in een tijd, dat boter meer belangstelling van de consument heeft gekregen, gaat men nu het verschil tussen verse boter en koelhuisboter verdoezelen. Verscheidene grote zuivelorganisaties vrezen, dat de naam van boter met Rijksmerk grote schade zal worden toegebracht. Op de consument zal het verdwijnen van de aanduiding „koelhuisboter” een zeer onaangename indruk maken, zo menen zij.

Buitenlandse boter

Wat de invoer van buitenlandse boter betreft, is het produktschap nog in dubio of invoer moet worden toegelaten of niet. In ieder geval zal alle buitenlandse boter in Nederland dienen te worden overgepakt in wikkels, waarop de oorsprong van de boter duidelijk moet zijn aangegeven. Wat samenstelling betreft dient deze boter t.a.v. vet, vocht- en zoutgehalte niet af te wijken van de Nederlandse.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1959-09-17

Lagere raming landbouwegalisatiefonds

Voor melkgarantie 200 miljoen geraamd

Bedrag moet niet gezien worden als maximum

(Van onze parlementaire redacteur)

Op de begroting van het landbouwegalisatiefonds voor 1960 is een bedrag van 200 miljoen gulden gebracht voor uitkeringen aan veehouders tengevolge van de melkprijsgarantie. De *minister van landbouw en visserij*, mr. **Marijnen**, vertrouwt, dat dit bedrag, rekening houdende met een voortgaande geleidelijke verbetering van de afzetmogelijkheden in de zuivelsector, voldoende zal zijn. De bewindsman stelt hierbij echter uitdrukkelijk vast, dat indien de zuivelinstallatie zich ongunstig zou ontwikkelen, het bedrag van 200 miljoen niet moet worden gezien als een maximum.

⁷⁹ Genoemd voorstel werd een maand later in een volgende PZ vergadering besloten. Er lag op 29 augustus 1959 4.422 kg boter in koelcellen – particulier – tegenover 16.751 kg. een jaar eerder. Van de 4.422 Kg ging mogelijk nog een deel naar Frankrijk (PZC 1959-09-10)

Het nadelig saldo van het Landbouwegalisatiefonds voor 1960 is geraamd op f 291.818.000,-. Dat is aanzienlijk lager dan de laatste raming van het nadelig saldo, ad f 446.662.000,- van het L.E.F. voor 1959.

Deze lagere raming is in hoofdzaak te danken aan de gunstiger situatie in de zuivel en aan de vermindering van de uitgaven, die het gevolg zijn van de in twee etappes (1 januari 1960 en 1 april 1960) uit te voeren opheffing van de toeslag op de consumentenprijs van melk. Hierdoor is voor het eerste kwartaal van het komende jaar nog slechts f 8.250.000,- aan consumenten-subsidie nodig.

In het algemeen is de raming van de bedragen voor de effectuering van de garantieprijsen gebaseerd op het huidige beleid. Zo is geen rekening gehouden met de gevolgen van een mogelijke herziening van de landarbeiderslonen op de garantieprijsen.

Andere bedragen

Akkerbouw f 65.000.000,-, waarvan 45 miljoen voor, de garantietoelage aan telers van rogge, gerst, haver en gemengd gewas. Suiker is onveranderd geraamd op 2 miljoen gulden. Fabrieksaardappelen van de oogst 1960 worden geraamd op 18 miljoen gulden. Het voor steun op varkensvlees opgenomen bedrag ad f 10.000.000,- is gebaseerd op het huidige beleid.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1959-09-23

Nieuwe koers in landbouw garantie-beleid

Minister Marijnen buigt beleid om op belangrijk punt

Landbouworganisaties zullen zich er wel niet voetstoots bij neerleggen

(Van onze landbouwkundige medewerker)

De regen van begrotingscijfers is weer over ons volk uitgestort. In de Memories van Toelichting op de verschillende hoofdstukken hebben alle ministers hun bedoelingen en hun plannen uiteengezet. De tijd om op te maken, wat dit voor de vele sectoren van ons maatschappelijk leven betekent, is aangebroken. Welnu, wat hebben bijvoorbeeld de Zeeuwse boeren en de landarbeiders, te verwachten van het landbouwbeleid, zoals dit thans door minister Marijnen is aangekondigd?

Toen in mei van dit jaar de regeringsverklaring van **het nieuw opgetreden kabinet-De Quay** het licht zag, was het landbouwbeleid er buiten gelaten, omdat de regering zich nog ernstig wenste te bezinnen, welke wegen moesten worden ingeslagen. Er lag op dat ogenblik een advies over dit onderwerp van de *Sociaal Economische Raad*.

In dit advies kwamen twee stromingen tot uiting. De eerste wilde de prijzen van de door de overheid gegarandeerde landbouwprodukten baseren op de kostprijzen van de goedkoopst werkende bedrijven en dan met een stelsel van toeslagen per ha, de boeren aan een redelijk bestaan helpen. De tweede wilde het oude systeem handhaven, waarbij de garantieprijzen gebaseerd werden op gemiddelde kostprijzen.

In zijn „Nota inzake de hoofdlijnen van het in de naaste toekomst te voeren garantiebeleid voor de landbouw”, welke de minister tegelijk met zijn begroting aan de Tweede Kamer heeft aangeboden, kies de bewindsman duidelijk voor het tweede stelsel.

Op dit punt kunnen de boeren en hun organisaties gerust zijn, want ook hun voorkeur ging uit naar garantieprijzen, gebaseerd op gemiddelde kostprijzen.

Er is echter een ander punt, waarover de tongen al los zijn gekomen en de pennen in beweging zijn gebracht. Onder de ministers Mansholt en Vondeling werden de garantieprijzen van de produkten tarwe, voedergranen, suikerbieten en melk als het ware gekoppeld aan de kostprijzen, zoals deze door het *Landbouw Economisch Instituut* werden berekend. Elke kostprijsverhoging, zoals loonsverhoging, pachtprijsverhoging, hogere materialenprijzen, leidde tot een hogere garantieprijs.

Van deze binding wil de nieuwe minister zich los maken, althans, lossen. Hij stelt, dat voortaan niet automatisch elke kostprijsstijging een hogere garantieprijs zal medebrengen.

Van dit voornemen nu is de georganiseerde landbouw erg geschrokken en reeds in de voorbereidingen, die het bestuur van het landbouwschap met de heer Marijnen heeft gehad, heeft dit lichaam zich tegen dit onderdeel van het beleid verklaard. De minister deelt dit loyaal aan de Tweede Kamer mede.

Belangrijksteverschilpunt

Daar deze kwestie verreweg het belangrijkste verschilpunt vormt met het tot nog toe na de oorlog gevoerde landbouwbeleid, willen wij hier iets dieper op ingaan. Vermoedelijk zal zij ook bij de komende behandeling van de landbouwbegroting in de Tweede Kamer de hoofdschotel van het debat vormen.

Het is begrijpelijk, dat de landbouworganisaties op het standpunt staan, dat elke kostprijsverhoging, welke natuurlijk niet het gevolg is van een slechte bedrijfsvoering, juist in de garantieprijzen moet worden doorberekend. Deze prijzen zijn er immers om aan het goed geleide bedrijf een redelijk bestaan te verschaffen. Een doelstelling, die ook deze regering tot de hare maakt, getuige de verklaring van mei j.l. De kostprijzen worden minutieus uitgerekend, door het L.E.I., dat door overheid en organisaties beheerd wordt. Laat men deze solide basis los, wat blijft er dan van de garantie over, zo redeneren de organisaties.

Maar ook de minister heeft zijn argumenten. Hij wijst in de eerste plaats op de door deze regering ingevoerde vrijere loonvorming. Een loonsverhoging in de landbouwsector zal, evenals in de andere bedrijfstakken, slechts toegestaan worden, wanneer deze uit een produktiviteitsstijging voortvloeit.

De loonsverhogingen zullen nergens mogen leiden tot prijsverhogingen. Daarom zal deze regering loonsverhoging in de landbouw ook niet doorberekenen in de garantieprijzen. Zelfs, al komen zij niet uit een produktiviteitsstijging voort en werken zij dan kostprijsverhogend.

Wij zijn van mening, dat dit, waar de meerderheid van de Tweede Kamer de vrijere loonvorming aanvaard heeft, een moeilijk te bestrijden argument zal zijn, al zullen de landbouworganisaties zich er niet voetstoots bij neerleggen.

Aan de andere kant zouden de besprekingen tussen werkgevers- en werknemersorganisaties over de hoogte der lonen wel eens moeilijker kunnen worden, dan in het verleden het geval was. Denken wij maar aan een arbeidsintensieve teelt als de suikerbietenverbouw, welke in Zeeland zo'n belangrijke plaats inneemt. Een loonsverhoging zonder doorberekening in de garantieprijs betekent voor dit gewas een minder rendement, tenzij men verder kan mechani-

seren. Afgezien van de hoge kosten hieraan verbonden, is dit juist bij een gewas als suikerbieten geen eenvoudige zaak. Daarvoor spelen door de mens niet te veranderen factoren als klimaat en samenstelling van de grond een te grote rol.

De minister heeft nog andere argumenten. Hij wil voorkomen, dat het beginsel van de eigen verantwoordelijkheid der agrarische producenten te veel wordt uitgeschakeld. Voorts acht hij het niet wenselijk, dat door een straffe binding van garantieprijs aan kostprijs, een te grote omvang van een produktie in stand gehouden wordt. Het is duidelijk, dat hij hierbij aan de melk denkt, waarvan de afzet vorig jaar grote moeilijkheden veroorzaakte en de schatkist te veel geld kostte. Tenslotte groeien wij naar een **Euromarkt**, waarin een straffe binding niet mogelijk zal zijn.

Wanneer dit nieuwe principe door de volksvertegenwoordigers aanvaard wordt, dan betekent het voor de Zeeuwse boeren in de eerste plaats dat komende loonsverhogingen niet meer worden doorberekend in de prijzen van hun tarwe, voedergranen en suikerbieten. Zij zullen zich ernstig moeten bezinnen of op de arbeidskosten valt te bezuinigen, daar anders hun rendement vermindert. Gezien de reeds sterk doorgevoerde mechanisatie dient betwijfeld te worden of dit lukt. Daar een achterblijven van de landarbeiderslonen bij andere zeker niet bevorderlijk is voor goede verhoudingen op het toch al ontvolkte platteland, moet men vrezen voor een lager rendement voor de boer van genoemde produkten.

Weinig nieuws

Naast dit uiterst belangrijke principiële punt bevat het landbouwbeleid van minister Marijnen niet veel nieuwe dingen. Voortgegaan zal worden met de inspanning om de structuur van de landbouwbedrijven te verbeteren. Zeeland is, dank zij de herverkaveling, al een heel eind op deze weg

Onderzoek en voorlichting blijven een grote rol spelen. Door het voeren van een garantieprijs-beleid zal de Nederlandse landbouw beschermd blijven tegen de instabiliteit van de wereldmarkt, die immers een overschottenmarkt is. Dit zal gelden voor die produkten, die voor de inkomstenvorming van de boer van essentieel belang zijn, met name de tarwe, voedergranen, suikerbieten en de melk. De uitvoering van deze garanties ondergaat geen wijziging. Natuurlijk kunnen deze punten ook beschouwingen ontlokken, maar deze vallen in het niet bij de hierboven uiteengezette principiële koerswijziging of zo men wil koersombuiging.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1959-10-29

Nieuwe garantieprijzen voor de landbouw door de minister vastgesteld

's-GRAVENHAGE, 28-10. Behandelde de minister van Landbouw en Visserij in een half september bij de volksvertegenwoordiging ingediende nota de beginselen en methoden van het garantiebeleid voor de landbouw, vandaag is de praktische uitwerking van de hoofdlijnen van het beleid voor 1959/1960 gevolgd. Minister Marijnen heeft daarbij tevens de nieuwe garantieprijzen, overeenkomstig zijn bedoeling vóór November 1959, vastgesteld.

Gegeven de situatie en mede gelet op de ernstige gevolgen van de langdurige droogteperiode voor vele melkveehouders, heeft de regering besloten - bij wijze van beslissing ad hoc - geen

wijziging te brengen in het niveau van de garantieprijs en de hoeveelheid gegarandeerde melk ongewijzigd te laten. De landelijk geldende minimumgarantieprijs is voor november 1959-november 1960 vastgesteld op f 28,90 per 100 kg. melk met 3,7 procent vet voor een gegarandeerd produktiekwantum van vijf miljard kg. (Adviesprijs Landbouwschap: f 29,65 voor 5.24 miljard kg.).

Verrekenprijs consumptiemelk

De zg. verrekenprijs voor de consumptiemelk en aanverwante produkten, die boven de garantieprijs een winstmarge toekent aan de melkveehouders, is vastgesteld op f 30,60 per 100 kg. melk met 3,7 procent vet. (Oude prijs: f 31,10, adviesprijs Landbouwschap, uitgaande van een garantieprijs van f 29,65 eveneens f 31,10).

De verlaging van de verrekenprijs met 0.5 cent per kg. zal met de hogere waarde - dank zij de verbeterde zuivelsituatie - van het bij standaardisatie van de melk vrijkomende melkvet, de komende verhoging van de straatprijs van de consumptiemelk als gevolg van de afschaffing van de consumentensubsidie - momenteel nog gemiddeld per liter ongeveer zes cent - beperken tot maximaal vier cent per liter.

De suikerbieten en De tarwe [.....]

Lecuwarder Courant, 1959-10-21

Zuivelschap adviseert regering:

Direkt vrije handel voor de melk en zuivel in EEG

(Van onze Haagse korrespondent)

Het *Produktschap voor Zuivel* acht het in het belang van de zuivelsectoren van de zes EEG-landen, dat wordt overgegaan tot onmiddellijke instelling van een onderling vrij handelsverkeer voor alle zuivel- en melkprodukten en tot een gemeenschappelijke stabilisatie van de zuivelmarkt. Deze gedachten zijn nader uitgewerkt in een rapport, dat het Produktschap in zijn vergadering van vanmorgen heeft vastgesteld en dat aan de regering zal worden aangeboden.

Het Produktschap hoopt, dat de regering de suggesties van dit rapport zal overnemen bij het streven naar een gemeenschappelijk landbouwbeleid, dat, volgens het EEG-verdrag, de voorwaarde is voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijke markt voor landbouwprodukten. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet tot stand komen tijdens de overgangstijd van twaalf tot ten hoogste vijftien jaar, gedurende welke tijd één markt binnen de deelnemende landen tot stand zal worden gebracht.

Uitgangspunt voor het komen tot een onderling vrij handelsverkeer en stabilisatie van de zuivelmarkt is de tendens tot grotere melkproductie. Wanneer wordt uitgegaan van de ontwikkeling van de melkproductie sedert 1950 en de situatie, waarin deze zich thans bevindt, is het geenszins uitgesloten, dat over vijftien jaar ongeveer zeventien miljoen ton melk meer beschikbaar zal zijn. De toeneming van de bevolking wordt in die tijd geschat op circa tien procent. Een gelijk hoofdelijk verbruik als thans veronderstellende, volgt daaruit een meerverbruik van zes miljoen ton melk, zodat voor circa elf miljoen ton melk uit de EEG-landen een additionele afzet moet worden gevonden.

De toenemende onevenwichtigheid in de ontwikkeling van vraag en aanbod betekent, dat het gebied van de EEG als geheel en ieder der lidstaten afzonderlijk in de noodzaak zullen komen te verkeren een aanvullende afzet te vinden voor de meerdere geproduceerde melk. Deze noodzaak kan voor verscheidene lidstaten tot pijnlijke gevolgen leiden, daar zij over het algemeen niet over zoveel aanwendingsmogelijkheden van de boerenmelk beschikken als in Nederland het geval is. Het rapport zegt, dat het niet te boud is te veronderstellen, dat het hier uiteindelijk zal gaan om de afzet van een pakket melk- en zuivelprodukten, dat 300.000 tot 400.000 ton melkvet bevat. Op een of andere wijze zal deze hoeveelheid melkvet een bestemming moeten krijgen naar het zich laat aanzien zowel binnen het gebied van de EEG als daarbuiten.

Voor zuivelprodukten met een prijsgevoelige vraag en een niet prijsgevoelig aanbod op lange termijn is binnen de EEG slechts één oplossing te vinden. Indien de tot op heden op de invoerrechten aanvullend getroffen nationale maatregelen op EEG-niveau worden verlegd naar de grens van de tolunie. Zou dit niet geschieden, dan zouden alle grillen van de zogenaamde wereldmarkt voor boter via dat produkt op de Euromarkt doorwerken en het voeren van enig bewust zuivelbeleid bij voorbaat onmogelijk maken.

Nieuwsblad (voor Gorinchem), 1959-10-23

Ruimere hoeveelheid

(Uit De Rotterdammer)

Een van de belangrijkste uitgangspunten van de regering bij haar landbouwbeleid is ongetwijfeld de beperking van de financiële tekorten, welke ten laste komen van de schatkist.

In het recente verleden heeft men het gezocht in maatregelen, welke de produktie beperken en daarmee gelijktijdig de financiële consequenties voor de schatkist binnen bepaalde perken houden.

Het is thans uitermate moeilijk, te beoordelen, of dit beleid geslaagd genoemd mag worden, want de huidige sterk geslonken tekorten in het Landbouw-Egalisatie-Fonds (LEF) moeten immers in nauw verband gezien worden met de bijzondere opleving van de zuivelmarkt in geheel West-Europa.

Men mag er thans zelfs blij onz zijn, dat onze melkproduktie zich over het melkprijsjaar 1958-1959 niet beperkt heeft tot de gegarandeerde hoeveelheid van vijf miljard kilo, maar hier waarschijnlijk een half miljard kilo bovenuit gaat. Was dit niet het geval, dan zou melk-export naar Frankrijk thans een nog veel moeilijker zaak zijn.

Rekening houdend met de marktsituatie op dit moment en de seizoenmatige daling van de melkproduktie in de winter, kan men stellen, dat de huidige opleving in de zuivelsector zich nog ten minste tot juni van het volgend jaar zal voortzetten, dus gedurende het overgrote deel van het nieuwe melkprijsjaar november 1959 tot november 1960. Dit betekent in de periode, tot juni a.s. een opbrengst van de melk, welke in de buurt ligt van de garantieprijs, een opbrengst dus, die geen noemenswaardige financiële tekorten zal opleveren.

We willen hiermee niet zeggen dat de veehouderij het voor het nieuwe jaar wel zonder garantieprijs zal kunnen stellen en evenmin dat de regering de garantieprijs maar ongelimiteerd zal moeten laten gelden. Met de grilligheid en de onberekenbaarheid van de zuivelmarkt zal de

regering ook voor de toekomst rekening moeten houden. Maar wel zou de marktsituatie het toelaten de hoeveelheid melk, waarvoor de garantie geldt, wat ruimer te stellen dan vijf miljoen kilo.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1959-11-20

Brief naar minister Marijnen

Landbouwschap ontevreden over melkprijsgarantie

Ook landbouwcomité maakt bezwaren

(Van onze Haagse redactie)

Het bestuur van het Landbouwschap heeft in zijn woensdag gehouden vergadering besloten een brief te schrijven aan de minister van *landbouw en voedselvoorziening*, waarin wordt gezegd, dat het garantiebeleid voor de melk het Landbouwschap niet bevredigt. De garantieprijs voor dit produkt is zonder nadere argumentatie belangrijk beneden de gemiddelde kostprijs vastgesteld.

Zoals bekend heeft de minister de garantieprijs voor de melk voor 1959/ 1960 onveranderd bepaald op f28,80 per 100 kg, terwijl het Landbouwschap een garantieprijs van f29,65 had gevraagd. De beslissing ten aanzien van de garantieprijsen voor de akkerbouwprodukten acht het Landbouwschap in het algemeen niet ongunstig.

Naast de bezwaren tegen de methodiek der berekening, heeft het Landbouwschap bezwaar tegen de conclusie van de minister, dat de uitkomst der berekening duidelijk wijst op een zekere spiraalwerking tussen garantieprijs en kostprijs. **Er is namelijk geen enkele aanwijzing, dat de geconstateerde kostprijsstijging te wijten is aan het gevoerde garantiebeleid.**

Het Koninklijk Nederlands Landbouw-Comité heeft gisteren een telegram gezonden aan de fractievoorzitters van de Tweede Kamer. Het maakt daarin bezwaar tegen de ook zijns inziens te lage garantieprijs voor melk.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1959-11-25

Garantieprijs van melk onder kostprijs

Tweede Kamer uitte kritiek op omschrijving van garantiebeleid

(Van onze parlementaire redacteur.)

De ombuiging door minister Marijnen van het garantieprijsenbeleid in de landbouw heeft dinsdag in de Tweede Kamer lang geen onverdeelde instemming gevonden. De kritiek kwam niet alleen van de kant van de oppositie, van de P.v.d.A., voor welke partij de heer Egas de minister voorhield, dat het garantiebeleid onzekerheid heeft geschapen en onrust heeft gewekt, maar o.a. ook van de zijde van de A.R.. De heer Biewenga verweet aan de bewindsman een normloze politiek. Zelfs de partijgenoot van mr. Marijnen, de heer Van der Ploeg (K.V.P.),

had kritiek. Hij herinnerde over het hoofd van de minister van landbouw en visserij heen de staatssecretaris van sociale zaken, de heer Roolvink eraan, dat deze verzekerd heeft, dat ten aanzien van de lonen in de landbouw niet zal worden gediscrimineerd.

Lonen in landbouw bleven achter

Dat de kwestie van de garantieprijsen in het middelpunt stond, vond mede zijn oorzaak in de nieuwe richting, die minister Marijnen is ingeslagen. Hij heeft namelijk de garantieprijs voor de melk aanzienlijk beneden de kostprijs vastgesteld. Zij het, dat deze garantieprijsbepaling een ad hoc karakter draagt met het oog op een nader overleg over een eventuele aanpassing van de basis voor het garantiebeleid.

De minister is voornemens om in het algemeen de garantieprijsen in mindere mate te koppelen aan de kostprijsen. Enkele afgevaardigden vestigden er in navolging van het *Landbouwschap* de aandacht op, dat de doelstelling van het garantiebeleid - het waarborgen van een redelijke bestaansmogelijkheid op het goed geleide, sociaal-economisch verantwoorde landbouwbedrijf - haar neerslag heeft gevonden in de zorgvuldige geformuleerde en na rijp beraad vastgestelde uitgangspunten voor de kostprijsberekeningen in het overleg tussen de minister van landbouw en het Landbouwschap. Deze prijspolitieke uitgangspunten hebben onder meer betrekking op de waardering van de arbeid van de boer en van de landarbeiders. Juist te dien aanzien toonden o.a. de heren Kodde (s.g.p.), Biewenga (a.r.) en v. d. Ploeg (k.v.p.) zich niet gerust.

De heer v.d. Ploeg (k.v.p.), die zich ervan bewust was, dat de produktiviteitsstijging in de landbouw - een van de voorwaarden voor de goedkeuring door het college van rijksbemiddelaars van een loonsverhoging - niet goed gemeten kan worden, wenste dat het voorgestane garantiebeleid in elk geval de waarborgen inhoudt van een voldoende beloning. Hij vertolkte daarmee ook de mening van een aantal andere leden.

Do heer Egas, die betwijfelde of de redenering van de minister: minder garantie, meer risico, meer eigen verantwoordelijkheid en dus een grotere produktiviteit, wel opgaat, was van oordeel, dat de extra risico's voor de melkproducenten gecompenseerd behoren te worden door een toenemende structurele activiteit. Hij overwoog zelfs de indiening van een motie, als hij niet de toezegging kreeg, dat de onzekerheid in het garantiebeleid wordt opgeheven en een beter structureel beleid gevoerd wordt.
[...]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1959-11-26

Gezocht wordt naar nieuw basis voor melkbeleid

Minister Marijnen verdedigde in Kamer gewijzigd garantiebeleid

Gezonde ontwikkeling van lonen in/ landbouw mag niet worden geremd

(Van onze parlementaire redacteur.)

Mr. Marijnen, de minister van landbouw en visserij, houdt voet bij stuk.

Bij de behandeling van zijn begroting voor 1960 heeft hij woensdag in de Tweede Kamer de door hem voorgestane wijzigingen in het garantie beleid verdedigd tegen de aanvallen, die

daarop van verschillende kanten waren gericht. Hij is voorstander van een ontkoppeling van de garantieprijs en de kostprijs. Wat de lonen in de landbouw betreft verklaarde hij zich bereid, indien mocht blijken dat de verlaging van de garantieprijs op grond van een toegenomen produktiviteit een wezenlijke rem zou vormen voor een gezonde ontwikkeling van de lonen in de landbouwsector, dit punt opnieuw in het kabinet aan de orde te stellen.

Naar het oordeel van de minister vormt het garantiebeleid een normaal onderdeel van de algemene sociaaleconomische politiek, die er op gericht is een evenwichtige groei van het economische leven bij een hoog niveau van werkgelegenheid te bevorderen. **De eigen aard van het agrarische productieproces, de typische economische structuur van de Nederlandse landbouw en de zo zeer wisselende marktverhoudingen in deze sector, maken het noodzakelijk voor de landbouw ten dele andere beleidsinstrumenten te gebruiken dan die, welke in de andere sectoren van het economische leven doeltreffend zijn gebleken.**⁸⁰

De minister zag echter in beginsel geen verschil tussen het voor de landbouw gehanteerde instrumentarium en dat voor de andere sectoren van het bedrijfsleven. De gelijkwaardigheid van het beleid is tot uitdrukking gebracht in de praktische uitwerking van het garantiebeleid. Dit beleid dient naar het oordeel van de minister te bestaan uit een complex van garantieregelingen voor die landbouwprodukten, waarvoor de marktverhoudingen ongezond zijn en die voor de inkomensvorming in de landbouw van wezenlijke betekenis zijn.

Dit complex van garantieregelingen zal in het algemeen moeten worden afgestemd - aldus de bewindsman - op het niveau der noodzakelijke produktiekosten op vakkundig geleide, sociaal-economisch verantwoorde bedrijven, bij een verantwoorde intensiteit van de bedrijfsvoering. Een dergelijke afstemming behoeft niet te betekenen, zo betoogde mr. Marijnen - hier lag het kernpunt van het verschil in opvatting, tussen de minister en enkelen van zijn opposenten, vooral de socialisten - dat de garantieregelingen voor de verschillende produkten moeten worden gebaseerd op de gemiddelde kostprijzen.

Melk

Aangezien de minister ervan overtuigd was, dat er een duidelijke wisselwerking, een onderlinge beïnvloeding van het garantiebeleid en het kostprijsniveau bestaat, meende hij dat de volgens de gebruikelijke methode berekende kostprijs van melk geen bruikbare basis vormt voor de vaststelling van de garantieprijs en dat in overleg met het Landbouwschap in het komende jaar naar een nieuwe, meer verantwoorde basis voor het melkprijsbeleid zal worden gezocht.

Hij onthield zich van uitspraken op het terrein van de toepassing van het gedifferentieerde loonbeleid op het terrein van de landbouw. Dat is een zaak, die de minister van sociale zaken aangaat. Als minister van landbouw en visserij achtte Mr. Marijnen zich slechts indirect betrokken bij de doorgevoerde koerswijziging in het loonpolitieke vlak, omdat voor het goed functioneren van het gedifferentieerde loonbeleid in de landbouw wijzigingen in het garantiebeleid moesten worden aangebracht.

[.....]

Moties

Bij de replieken diende de heer Egas van de P.v.d.A. een motie in, die de regering uitnodigt een evenwichtiger samenstel van structuur- en garantiemaatregelen te ontwikkelen, zodanig dat de positie van de agrarische bevolking in haar geheel niet wordt verslechterd en een redelijke verdeling van het agrarisch inkomen wordt gewaarborgd. Ook de heer Van der Ploeg van

⁸⁰ Dik en onderstreept om dat dit tot op heden een van de argumenten is tegen – verdergaande / volledige – liberalisatie van de melkveehouderij. (ZHN.)

de K.V.P. kwam met een motie, mede ondertekend namens de A.R. en de C. H.U., die de bedoeling had de lonen van de landarbeiders niet achter te stellen bij die in andere bedrijfstakken.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1959-12-04

Beraad over uitkering uit *zuivelfonds*

Zoals bekend heeft het *produktschap voor zuivel* zich ertegen verklaard dat het op de melkplas gedane gedeelte van de uitkeringen uit het *zuivelfonds* en het *landbouw-egalisatiefonds* door de zuivelfabrieken aan de veehouders wordt doorbetaald op basis van het eiwitgehalte. Het heeft besloten deze mogelijkheid, voor wat de uitkeringen uit het *zuivelfonds* betreft, niet te openen en de minister van landbouw en visserij voorgesteld dat bij de uitkeringen uit het LEF. ook niet te doen.

De minister blijkt nu een andere mening hierover te hebben. Hij heeft er geen overwegende bezwaren tegen dat de fabrieken gelegenheid krijgen het plas gedeelte van de garantiebetalings op basis van het eiwitgehalte aan de veehouders doorbetalen.

De voorzitter merkte op dat, als er geen goede controle is, het gevaar bestaat dat bepaalde fabrieken zich aan ontoelaatbare manipulaties zullen schuldig maken, zoals dat vroeger ook wel met het vet is gebeurd. In een volgende vergadering zal het produktschap zich nader beraden over een eventuele wijziging van de uitkeringsverordening.

Leeuwarder Courant 1959-12-05

‘De zuivel-situatie in het gemeenschappelijk landbouwbeleid’

Moderne landbouwpolitiek (dl-10)

door Dr. A. Vondeling ⁸¹

Van de agrarische produkten is in ons land de melk het belangrijkste. Zowel de producent als de consument en de regering hebben er dan ook bij voortduring de grootste belangstelling voor. Voor al het feit dat de melkprijs hij de producent en hij de consument gesubsidieerd wordt is de oorzaak van een algemene, óók politieke belangstelling.

In 1958 bereikten deze subsidies uit de schatkist een hoogtepunt; f 507 miljoen was het totale bedrag, dat ik toen als eerstverantwoordelijke voor dit beleid heb moeten bijpassen. De ernst van de Nederlandse zuivelsituatie is daarmee wel voldoende aangeduid. In 1959 zal ruim f 300 miljoen moeten worden gesubsidieerd. De regering denkt voor het komende jaar aan ruim f 200 miljoen genoeg te hebben; heel wat minder dan in 1958, maar toch nog steeds een grote som!

⁸¹ Was toen weer – gewoon – kamerlid voor de P.v.d.A.

Hoe zal nu de situatie worden in de grotere ruimte van de Euromarkt, in het licht en als onderdeel van het gemeenschappelijk landbouwbeleid? Het opstel dat de Eurocommissie in haar voorstellen in het bijzonder wijdt aan de melk- en zuivelsector telt 18 bladzijden. Het geeft eerst een overzicht van de huidige situatie en van de ontwikkeling in de laatste jaren.

In het E.E.G. gebied neemt de melkproductie jaarlijks toe met bijna 3 pct. Deze toeneming is zowel een gevolg van het grotere aantal koeien als van de stijging van de productiviteit per koe. Ten opzichte van vóór de oorlog is de melkopbrengst met 20 pct toegenomen, terwijl het vetgehalte voorheen tussen de 3 en 3,7 pct. lag en nu gemiddeld in de zes landen tussen 3,4 en 3,8 pct. schommelt.

De bestemming van de melk was In 1957/58 als volgt:

voor directe menselijke consumptie	: 25 %
voor boter	: 40 %
voor kaas	: 15 %
voor andere melkproducten	: 5 %
voor dierlijk voedsel	: 15 %

Het is voldoende bekend, dat de gebruiksgewoonten in de zes landen erg verschillen. Vooral betreft dit melk en boter; ten aanzien van kaas zijn de verschillen niet erg groot.

De commissie acht het **weinig waarschijnlijk** dat het aantal koeien in de komende jaren nog aanzienlijk zal stijgen. De produktie per koe zal echter blijven toenemen, zodat een totale jaarlijkse stijging met 1 á 2 pct. wordt aangenomen.

De Commissie verwacht dat het grootste deel van deze vermeerdering in boter zal moeten worden omgezet. Deze grotere hoeveelheid boter overtreft echter de bevolkingsgroei, zodat de boterconsumptie per hoofd moet stijgen.

WAT de prijsontwikkeling in de laatste 45 jaar op de wereldmarkt betreft blijkt uit de cijfers dat die van boter ten achter gebleven is bij die van de andere belangrijke landbouwprodukten. Dientengevolge hebben vijf van de zes landen die geen overschot hadden, hun boterprijzen aan de grens beschermd. Nederland heeft echter als enig exportland de wereldmarktprijs aangehouden, zodat de boterprijs hier veel lager heeft gelegen, evenals de prijzen van andere zuivelproducten met uitzondering van consumptiemelk. Opmerkelijk is het dat de prijzen, die de boeren voor de geleverde melk ontvangen, niet veel verschillen. Een en ander zal ook naar het oordeel van de Commissie de grootse mogelijke moeilijkheden geven bij de eenmaking van de markten

Als gevolg van gemeenschappelijke markt zullen de prijzen in Nederland sterk stijgen, hetgeen de bestaande export in hoge mate bemoeilijkt en natuurlijk ook de binnenlandse consumptie beïnvloedt.

Het ligt voor de hand dat de Commissie grote moeilijkheden ziet ontstaan als gevolg van een productiestijging die de „binnenlandse” consumptie (vermoedelijk) zal overtreffen. Merkwaardigerwijs volstaat zij slechts met de constatering, dat een te verwachten prijsdaling op de Euromarkt voor de producenten slechts goed te maken is door hogere subsidies, hetgeen de uitgaven van de Leden-Staten zal doen toenemen.... De mogelijkheid van een kleinere productiestijging is in het algemene gedeelte van dit hoofdstuk niet gesteld. Pas bij de uitwerking wijdt zij er twee zinnen aan.

Wat de doelstellingen van het toekomstige beleid betreft kan ik verwijzen naar die van de voergraanpolitiek. Het viel mij op dat in het rijtje ook de kwaliteitsverbetering opgenomen is, wat bij de andere produkten ontbreekt. De gemeenschappelijke markt voor de zuivel moet volgens de Commissie in zes Jaar na aanneming van deze voorstellen door de Raad van ministers voltooid worden.

Bij de nadere uitwerking van de doelstellingen ben ik nog de volgende interessante opmerkingen tegengekomen: het mesten van rundvee moet zo voordelig mogelijk gemaakt worden; het door de fabrieken toe te passen systeem van berekening bij de uitbetaling van het **melkgeld** dient aangepast te worden aan de vereisten die de marktverhoudingen stellen; de problemen van de **boterafzet** moeten in nauwe samenhang met die van alle andere eetbare vetten worden geregeld: een aparte regeling voor de **consumptiemelk** zal vooral ten doel moeten hebben de prijzen te stabiliseren en het verbruik te vergroten door zowel de kwaliteit als het distributie-apparaat te verbeteren.

Wat de te volgen gedragslijn in de overgangsperiode betreft worden door de Commissie soortgelijke opmerkingen gemaakt als t.a.v. de voergraanpolitiek: het onderling verkeer moet geleidelijk vrijer gemaakt worden: de prijzen dienen elkaar te naderen; de marktpolitiek moet worden gecoördineerd; het gedrag tegenover derde landen moet rekening houden met het na zes jaar te voeren gemeenschappelijke beleid. Geconstateerd wordt dat er voorlopig een afzetgebied buiten de Euromarkt - inclusief de zogenaamde geassocieerde gebieden (in Afrika vooral) - zal moeten blijven voor gecondenseerde melk Ook zal in jaren met een overvloedige productie boter geëxporteerd moeten worden.

Zoals bekend kan een land in de overgangsperiode, als de afschaffing van de onderlinge invoerrechten en van de contingenten ernstige verstoringen geven van de nationale markt, minimumprijzen voor de invoer stellen. Nu is het merkwaardige dat de Commissie nergens een poging doet de vereisten op te sommen waaraan de berekening en het gebruik van minimumprijzen moet voldoen. Volgens het Verdrag moet zij met voorstellen daartoe komen en tot voor kort werd ook door iedereen verwacht dat zij een aantal normen zou noemen.

Dit te (nog) niet gebeurd. Men kan toch moeilijk de mening van de Commissie „dat het peil van de minimumprijzen niet uit mag gaan boven dat wat door de prijsverschillen tussen betrokken land wordt gerechtvaardigd”, een duidelijke richtlijn noemen waarmee in de praktijk gemakkelijk kan worden gewerkt! Waarschijnlijk wil de Commissie niet direct alle hooi op de vork nemen en probeert zij stap voor stap en straks van geval tot geval haar voorstellen eerst aangenomen en dan uitgevoerd te krijgen. Vermoedelijk wacht de Commissie met een nadere uitwerking tot de Raad van ministers de voorstellen die nu op tafel liggen heeft aanvaard. De minimumprijzen vormen een zeer gevaarlijk goedje en ik kan heel goed begrijpen dat de commissie hiervoor de „elke dag een glaasje”-politiek gaat toepassen. Wellicht zal zij de noodzakelijke verduidelijkingen willen geven in de voorstellen die zij zich voorneemt jaarlijks aan de Raad van ministers te, doen.

Wat de inhoud van het na de overgangsperiode te voeren gemeenschappelijke beleid betreft, volsta ik met het noemen van de instrumenten:

a. een bureau, dat boter uit de markt ken nemen als de prijzen te laag worden (lager dan 15 pct. beneden de richtprijs die jaarlijks voor 30 september word vastgesteld) en dat regels vaststelt voor de in- en uitvoer van zuivelprodukten;

b. een fonds, dat zijn middelen uit regeringsbijdragen, invoerheffingen aan de grens en overboekingen uit andere fondsen kan krijgen.

Aparte vermelding verdient nog de volgende korte en wel erg laconieke constatering: als er een structureel overschot is zal het nodig zijn de melkproductie te beperken. Deze beperking dient gekoppeld te zijn aan de regeringsprogramma's tot verbetering van de agrarische structuur. Ook bij de beoordeling van de zuivelvoorstellen kan hetzelfde worden gezegd als wij t.a.v. het uitgestippelde voergraanbeleid zeiden: bijna alles komt op de toepassing aan.

Tenslotte nog een enkele opmerking over het rapport dat het *Produktschap voor Zuivel* onlangs vaststelde. Van dit rapport over „Het gemeenschappelijk zuivelbeleid in de landen van de EEG” hebben uitvoerige uittreksels in de pers gestaan. Een vluchtige vergelijking van beide voorstellen leidt tot het volgende resultaat: Het Produktschap gaat uit van een grotere toeneming van de melkproductie en dientengevolge ook van een grotere noodzaak van export buiten de Euromarkt: het vraagt bijzondere aandacht voor de noodzaak van een gemeenschappelijke financiering van het marktordeningsbeleid (dus geen afwenteling van exportmoeilijkheden op Nederlandse schouders); het Produktschap stelt terecht de noodzaak van harmonisatie van de voorschriften met betrekking tot hygiëne, samenstelling en kwaliteit: het propageert de bewerkstelling van compenserende uitvoerheffingen (door de exportlanden: in feite dus vooral Nederland) in de overgangperiode.

Het lijkt mij toe dat de beide voorstellen elkaar nergens bijten. Integendeel, het Produktschap heeft bij de voorbereiding van zijn rapport kennelijk geweten wat er in de Brusselse keuken bekookst werd. Het is dus te verwachten dat de Nederlandse zuivelwereld in meerderheid geen grote bezwaren zal ontwikkelen tegen de voorstellen van de Europese Commissie. Dat zou een verrassende ontwikkeling zijn, gezien de vrees die bijvoorbeeld een goed jaar geleden vrijwel allerwegen in Nederland te constateren viel.

Leeuwarder Courant 1959-12-18

Mansholt over landbouw in EEG

Korter overgangperiode beslist noodzakelijk

(Van onze Haagse correspondent)

Dr. S. L. Mansholt, de vice-voorzitter van de Europese commissie, heeft vrijdag op een persconferentie te Den Haag verklaard, dat verkorting van de overgangperiode om te komen tot een gemeenschappelijk landbouwbeleid in de EEG-landen beslist noodzakelijk is. In plaats van de overgangperiode van twaalf jaar, waarvan het verdrag van Rome spreekt, zal voor de landbouw deze periode moeten worden teruggebracht tot zes jaar. Zou het huidige nationale landbouwbeleid nog een twaalftal jaren worden voortgezet, dan moet er ernstig aan worden getwijfeld, aldus dr. Mansholt, of daarna nog een gemeenschappelijke markt mogelijk zal zijn.

Alvorens een toelichting te geven op de voorstellen van de commissie inzake het gemeenschappelijke landbouwbeleid, wees dr. Mansholt er op, dat deze voorstellen nog voor wijziging vatbaar zijn. Te verwachten is, dat de definitieve voorstellen in de loop van de maand maart naar de raad van ministers zullen gaan. Dr. Mansholt constateerde, dat, ook zonder het nationale landbouwbeleid in de verschillende landen, de ontwikkeling van een gemeenschappelijk beleid al gecompliceerd genoeg is, doordat de omstandigheden in de landbouw moeilijk zijn. En deze moeilijkheden zijn niet door een eenvoudig garantiebeleid tot oplossing te brengen. In de toekomst zal er een constructief beleid moeten worden gevoerd.

Structuur voorop

De commissie is er bij haar voorstellen vanuit gegaan, dat er een nauwe relatie bestaat tussen hetgeen er op de markten moet gebeuren en hetgeen er aan de verbetering van de structuur moet worden gedaan. Het structuurbeleid moet echter voorop staan, zo betoogde dr. Mansholt. Een marktbeleid alleen is niet duurzaam te handhaven. Bij het structuurbeleid streeft de commissie **niet** naar grote bedrijven. Een modern geleid gezinsbedrijf is economisch verantwoord. Een andere moeilijkheid voor de landbouw is het vraagstuk van de **overproductie**. Over de gehele wereld is er een overproductie van graan, suiker en plantaardige vetten. Om hier tot een oplossing te komen, zijn lapmiddelen onvoldoende.

Wegens de moeilijkheden, die een toestand van voortdurende overproductie met zich brengt, dient het marktbeleid gericht te zijn op een evenwicht tussen de voorbrenging en de binnen en buiten de gemeenschap bestaande afzetmogelijkheden. Na afloop van de overgangperiode dient er één markt te zijn, waar regionaal geen tarieven, contingenten of minimum-prijzen meer zullen zijn.

De grondslagen, waarop de gemeenschappelijke markt- en handels-politiek voor landbouw-produkten dient te worden opgebouwd, zijn vervat in een reeks voorstellen voor de ordening van de belangrijkste landbouwmarkten. Eén van de beginselen is, dat de prijsvaststelling zo zal moeten zijn, dat we niet komen tot een overproductie. In de overgangperiode zullen we, zo betoogde dr. Mansholt, empirisch naar een richtprijs moeten zoeken. Door maatregelen aan de buitengrens houden we het prijsniveau in stand. De import moet worden stopgezet als de markt overvoerd dreigt te worden. Er zal een zekere steun aan de graanmarkt kunnen worden gegeven door het opkopen van overschotten tegen de geldende richtprijs. Op grond van een jaarlijks voorzieningsplan worden invoercertificaten verleend, welke drie maanden geldig zijn en de importeur tot invoer binnen een vastgestelde termijn verplichten. Dr. Mansholt zette uit-een, dat een verplichte bijmenging voor brood met zachte tarwe in een gemeenschappelijke markt niet meer nodig is.

zuivel

De verkoop van consumptiemelk wordt door geografische omstandigheden beperkt. Om deze reden blijft het de taak van de regeringen op basis van de gemeenschappelijke richtprijs de wijzen af fabriek voor consumptiemelk vast te stellen.

Voor boter wordt een zodanige **interventieprijs** vastgesteld, dat de opbrengst van de tot boter verwerkte melk ongeveer vijftien procent beneden de richtprijs daalt. Daalt de marktprijs van boter onder de interventieprijs, dan wordt door het Europese zuivelbureau ingegrepen. Deze maatregelen worden door het stabilisatiefonds voor de zuivelmarkt gefinancierd. Dr. Mansholt stelde, dat aan de boterprijs weinig te doen is. Als de boter duurder wordt is er een onmiddellijke invloed van de margarine. Daardoor is de boterprijs aan een maximum gebonden.

Tijdens de discussies zei dr. Mansholt nog, dat in een gemeenschappelijke markt geen enkele lid-staat het recht zal hebben een eigen garantiebeleid te voeren. Verder betoogde hij, dat Nederland in een dergelijke markt graan zal kunnen uitvoeren naar Duitsland, hetgeen thans nog niet mogelijk is, omdat Duitsland een stelsel van contingentering kent.

Verwachting van dr. Mansholt

Europees landbouwbeleid drijft Nederlandse prijzen niet op

Eigen nieuwsdienst

DEN HAAG - Dr. S. L. Mansholt, vice-voorzitter van de Europese commissie, verwacht van het gemeenschappelijke Europese landbouwbeleid zoals dat door de commissie is ontworpen, geen belangrijke prijsstijging voor Nederlandse agrarische produkten.

Als de gemeenschappelijke agrarische markt voor de zes verwezenlijkt zal zijn - volgens de Europese commissie zal dat over zes à zeven jaar het geval moeten zijn - dan zal de tarweprijs naar dr. Mansholt verwacht niet meer dan drie gulden per honderd kilo zijn gestegen, dat is twee kwartjes per jaar. Voor de export van veredelingsprodukten naar derde landen zal Nederland steeds aanspraak kunnen maken op restitutie van de heffingen die zijn gelegd op aangewende basisprodukten.

Decentralisatie

Voor de uitvoering van het beleid zal zoveel mogelijk worden gestreefd naar decentralisatie van de uitvoeringsorganen. Er zal een zeer klein centraal-apparaat komen dat functioneert aan de hand van de centraal genomen beslissingen, d.w.z. door de raad van ministers en de commissie.

Dr. Mansholt wees erop dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid zodanig zal moeten zijn, dat het leidt tot oplossingen van de bestaande moeilijkheden en niet slechts een cureren aan symptomen. Daarom zal er een zeer nauwe relatie moeten zijn tussen wat aan de markt geschiedt moet en wat er aan de structuur moet gebeuren. Een marktbeleid alleen achtte hij niet duurzaam te rechtvaardigen.

Gezinsbedrijven

Het structuurbeleid zal niet gericht zijn op grote gemechaniseerde bedrijven, maar op modern geleide gezinsbedrijven. Dit niet alleen om sociologische redenen, maar ook op economische gronden. Speciaal geldt dit voor de voortbrenging van dierlijke produkten en groenten en fruit, echter niet voor granen en suiker. Maar de produktie van dierlijke produkten wordt steeds belangrijker.

De landbouwpolitieken in de verschillende landen van de Euromarkt lopen nog zeer uiteen, zo verklaarde dr. Mansholt; er worden produkties gestimuleerd door hoge prijzen terwijl er eigenlijk geen behoefte aan is. Die nationale ontwikkelingen moeten worden gecoördineerd. De behoeften van de markt moeten worden vastgesteld en daarop moet weer het gemeenschappelijke structuurbeleid zijn gericht. Voor dit doel zal een Europees structuurfonds in het leven worden geroepen, dat op gemakkelijke voorwaarden kapitaal ter beschikking zal stellen voor zinvolle projecten.

Voor de granen zal zoveel mogelijk weer een normale handel worden geschapen met richtprijzen voor bepaalde consumptiecentra, welke prijzen zo moeten worden vastgesteld dat overproduktie wordt vermeden. Voor de Duitse graanhandel zal het neerkomen op een belangrijke bevrijding van zijn kluisters, voor de Nederlandse graanhandel zal, de nieuwe toestand zeer goede mogelijkheden geven, aldus dr. Mansholt.

Voor dierlijke produkten wil de Europese commissie niet zover gaan als voor granen en suiker. Hier wordt geen prijsniveau gegarandeerd. Er zal wel een zekere richtprijs komen, maar de markt zal doorgaans zelf voor de nodige stabiliteit moeten zorgen. De margarineconsumptie zal zich vrij moeten kunnen ontwikkelen, zodat de boterprijs aan een bepaald maximum zal zijn gebonden. Een zekere bijdrage uit het te creëren Europese zuivelfonds zal mogelijk zijn bij inzakken van de prijs.

Voor groenten en fruit bestaat het streven tot een vrije markt te komen binnen enkele jaren voor een aantal genormaliseerde produkten. Het zijn juist de mindere kwaliteiten die nu in het internationale verkeer marktverstoring werken.

1960

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1959		1.565	4.075 / 3,85 / 3,34	33,11	6.399	205 / 83 / 106	80 / 47 / 40		
1960	116.332	1.628	4.205 / 3,88 / 3,35	29,43	6.721	203 / 86 / 109	99 / 54 / 39		
1961	109.433	1.676	4.155 / 3,91 / 3,36	29,51	6.952	213 / 91 / 108	97 / 58 / 31		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Leeuwarder Courant, 1960-01-13

Crisisfactoren in zuivel zijn nog onverminderd aanwezig

Waarschuwing ir. Van Dam in Zuivelschap

Belemmering handelsverkeer en droogte bedierven markt

(Van onze Haagse correspondent)

In de vandaag gehouden vergadering van het *Produktschap voor Zuivel* heeft de voorzitter, ir. B. van Dam, een overzicht gegeven van het wel en wee in de zuivelwereld gedurende het afgelopen jaar. Hoewel ir. Van Dam toegaf, dat er wellicht argumenten kunnen worden aangevoerd voor de bewering dat de zuivel in de - althans nabije - toekomst met gematigd vertrouwen tegemoet kan zien, wilde hij toch de waarschuwing laten horen, dat de omstandigheden, waaruit in 1956/'57 de crisis in de zuivel voortvloeide, thans nog alle aanwezig zijn. Deze omstandigheden zullen een bedreiging blijven vormen, zolang in Europa belemmeringen van allerlei aard het vrije handelsverkeer voor de zuivelprodukten onmogelijk maken. Hij sprak daarom de wens uit, dat zij die binnen de EEG hieraan schuldig zijn, meer en meer zullen gaan handelen naar de letter, maar vooral ook naar de geest van het EEG-verdrag.

Te hoge prijs voor hoge zuivelprijs

Ir. Van Dam was van mening, dat de ontwikkeling van de zuivelmarkt in 1959 zeer merkwaardig is geweest. Hij onderstreepte de hier en daar beluisterde opmerking, dat de tijdelijk al te hoge vlucht welke de prijzen van de zuivel in die periode hebben genomen, eerder moet worden betreurt, dan dat zij kan worden toegejuicht. De schuld voor deze gang van zaken mag niet uitsluitend worden gezocht bij de handel. De oorzaak ligt in de eerste plaats hij het feit, dat normale handel onmogelijk is.

Dat de droogte, die in grote delen van West-Europa de afgelopen zomer heeft gekenmerkt, van desastreuze invloed is geweest op de melkproductie, wordt door de nuchtere cijfers weerproken, aldus ir. Van Dam. Van de EEG-landen is alleen Frankrijk het slachtoffer van de droogte geworden. Er was dus geen reële grond voor enige ongerustheid over de voorziening van het EEG-gebied met melk en zuivelprodukten. Dat desondanks zulk een vrees zich toch heeft gemanifesteerd en dat hierdoor het marktverloop in ernstige mate is beïnvloed, wilde ir. Van Dam toeschrijven aan een psychose, die de alle records brekende zomer massaal deed ontstaan.

Stijgende melkafzet

In 1959 is voor het eerst sinds 1952 de hoeveelheid in consumptie gebrachte melk en melkprodukten ten opzichte van het jaar daarvoor gestegen. Zij bedroeg 1.680.000.000 kg, hetgeen een stijging van circa twee procent betekent. Het hoofdelijk gebruik bleef nagenoeg gelijk,

namelijk circa 190 kg. Daarnaast is in 1959 nog 6.2 kg. gecondenseerde melk, voornamelijk koffiemelk verbruikt tegen 5.4 kg. in 1958. Het is nog niet duidelijk hoe de grotere afzet moet worden verklaard.

De totale produktie van gecondenseerde melk bedroeg in 1959 circa 338.000 ton, hetgeen 52.000 ton meer is dan in 1958, een stijging van ongeveer achttien procent. De grote produktie en het feit, dat de voorraden bij de fabrikanten in het algemeen kleiner zijn geweest dan het jaar daarvoor, wijzen er op, aldus ir. Van Dam, dat de afzetmogelijkheden voor gecondenseerde melk in 1959 zeer goed zijn geweest. Ten aanzien van de melkpoedersector betoogde ir. Van Dam, dat de produktie van niet-mager melkpoeder 53.000 ton bedroeg, hetgeen ongeveer 18000 ton of ruim 50 procent meer is dan in 1958. De afzetmogelijkheden voor dit produkt zijn in het afgelopen jaar zeer gunstig geweest. De produktie van mager melkpoeder bleef aanzienlijk achter bij die van 1958. Bedroeg de produktie in 1958 47.000 ton, in 1959 kwam deze niet verder dan 24.000 ton. dit als gevolg van de toegenomen produktie van volle produkten.

Kaasrecord

In 1959 werd een kaasproduktie van 203.000 ton bereikt, hetgeen een record mag worden genoemd. Vergeleken met 1958 werd ongeveer 17.000 ton meer fabriekskaas geproduceerd, waarvan ruim 15.000 ton volvette kaas. De bereiding van kaas op de boerderij handhaafde zich op rond 11.000 ton. In 1959 is er serieus naar gestreefd ons kaasassortiment verder uit te breiden. Ook ten aanzien van de kaasexport kon ir. Van Dam melding maken van een record. Zij overschreed voor het eerst de 100.000 ton in een kalenderjaar en bereikte een kwantum dat om en nabij de 104 miljoen kg zal liggen. Hiermede heeft ons land zich stevig op de eerste plaats genesteld in de rij van de kaasexporterende landen.

In het binnenland is in het afgelopen jaar ongeveer hetzelfde kwantum afgezet als in 1958, namelijk 83.000 ton, hetgeen neerkomt op eenzelfde hoofdelijk verbruik van rond 7.4 kg. Het verbruik gedurende het eerste halfjaar gaf een toeneming te zien van circa 3000 ton, welke stijging in het tweede halfjaar echter teniet werd gedaan. Dat dit een kwestie van prijs is geweest, is duidelijk.

Doordat in 1959 aanzienlijk meer melkvet werd verwerkt in volle produkten, was de produktie van boter in het voorjaar en de zomermaanden van 1959 25 a 30 pct. lager dan in de overeenkomstige maanden van 1958. Doordat ook in andere boterexporterende landen het binnenlandse boterverbruik was gestegen, verminderde het aanbod op de wereldmarkt. Bovendien was ook elders, met name in Engeland en West-Duitsland, een groter boterverbruik en daardoor een grotere importbehoefte merkbaar. Deze goede vraag bleef bestaan, ook toen de prijs al belangrijk was aangetrokken. Ir. Van Dam achtte het jammer, dat door de droogte-psychose in de nazomer een verwrongen beeld is ontstaan van de werkelijke marktsituatie. Hierdoor ontstonden geruchten en werden verwachtingen gewekt, die tenslotte resulteerden in te hoge prijzen.

Nukken en grillen

Ir. Van Dam zei het nuttig te achten, gezien de ervaring van de laatste maanden, eens ernstig te bestuderen welke mogelijkheden er zijn om de binnenlandse botermarkt wat minder afhankelijk te maken van de nukken en grillen van de export. Hij was ervan overtuigd, dat de fluctuaties van de boterprijs nimmer zo schokkend zouden zijn geweest, indien binnen de EEG eerder een vrije handel in boter zou zijn toegelaten, waarvoor hij trouwens in juli van het vorig jaar al een lans had gebroken. Hij was er bovendien van overtuigd, dat dan ook de voorziening van met name de Duitse en de Franse markt met minder moeilijkheden gepaard zou zijn

gegaan. Liberalisatie van de boterhandel tussen de EEG-landen onderling zou eerder tot een harmonisatie en een stabilisatie van de markt leiden dan tot een ernstige verstoring.

In het afgelopen jaar, is duidelijk gebleken, dat de Nederlandse consument wel degelijk prijs stelt op boter. Was in 1958 al gebleken, dat bij een consumentenprijs van circa 90 cent per pakje een binnenlandse afzet van 1200 à 1250 ton boter per week mogelijk was, in het begin van 1959 bleef - ofschoon de prijs iets verhoogd werd – de afzet gehandhaafd op circa 1000 à 1150 ton per week. Bij prijzen van f 1.60 tot f 1.70 per pakje werd wekelijks toch nog 450 à 550 ton boter in het binnenland verkocht. Waarbij het tot stand komen van een gemeenschappelijk landbouwbeleid binnen de EEG met een hogere boterprijs dan waaraan wij in Nederland gewend zijn geweest, rekening gehouden moet worden mag wellicht uit de thans opgedane ervaring enig optimisme voor de toekomst worden geput.

Ir. Van Dam wilde degenen ontnuchteren die in de afgelopen maanden hebben gesproken over exorbitant grote winsten in de zuivel. Voor volvette fabriekskaas en voor boter waren de gemiddelde prijzen in het melkprijsjaar 1958/1959 resp. f 2,06 en f 3,67. met andere woorden, zij waren van dezelfde orde van grootte als die welke de laatste vijf jaar met uitzondering dan uiteraard van het melkprijsjaar 1957/1958 hebben gegolden.

Wat de opbrengst voor de melkveehouders betreft zette ir. Van Dam uiteen, dat de berekende opbrengst per 100 kg melk met 3,7 pct. vet circa f 20,90 heeft bedragen, exclusief de zuivelfondsuitkering. De totale opbrengst van de melk inclusief zuivelfondsuitkering is f 24,55. Vergelijken wij dit, aldus ir. Van Dam met de garantieprijs van f 28,90 dan blijkt dat de nabetaling in het kader van het garantieprijsbeleid over vijf miljard kg melk ongeveer f 4.35 zal bedragen. De nabetaling uit het landbouw-egaliseringsfonds zal ongeveer f 3.90 bedragen. Hierop is reeds als voorschot betaald f 3.--.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken) 1960-01-15

Ir. B. van Dam besprak problemen rond de zuivel⁸²

Woensdag heeft Ir. B. van Dam in zijn nieuwjaarsrede in de openbare vergadering van het Bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* het afgelopen jaar laten passeren en de problemen rond de zuivel aangehaald. Het is ons echter niet mogelijk om de gehele rede weer te geven zodat wij ons hebben moeten beperken tot het aanhalen van de meest belangrijke zaken.

Ir. Van Dam begon met het blootleggen van de grondoorzaken van de marktverstoring in het begin van het jaar.

Oorzaken marktverstoring

De ontwikkeling op de zuivelmarkt in 1959 is zeer merkwaardig geweest, aldus Ir. Van Dam. Was er aanvankelijk slechts sprake van een normale voortzetting van het herstel dat eind 1958 was begonnen, de latere ontwikkelingen verdienen het predicaat „normaal” naar mijn mening beslist niet. Van harte kan ik de hier en daar beluisterde opmerking, dat de tijdelijk al te hoge vlucht welke de prijzen van de voortbrengselen onzer bedrijfstak in die periode hebben genomen, eerder moet worden betreurd dan dat zij kan worden toegejuicht, onderstrepen. Ik moet hieraan echter onmiddellijk toevoegen, dat naar mijn stellige overtuiging de schuld voor deze gang van zaken bepaald niet uitsluitend mag worden gezocht bij de handel. Indien in dit op-

⁸² Zelfde nieuwjaarsrede als voorgaande.....maar andere beschrijving!

zicht 'n schuldvraag zou mogen worden gesteld, dan kan de oorzaak van het onregelmatige marktverloop in de eerste plaats worden gevonden in het bestaan van systemen, die het goederenvervoer zozeer belemmeren, dat normale handel onmogelijk is.

Een belangrijke rol heeft verder gespeeld het feit, dat in bepaalde milieu's plotseling de vrees ontstond voor een extreme schaarste aan melk en zuivelprodukten als gevolg van de droogte; een vrees waarvoor met de cijfers in de hand niet zo duidelijk reden was. Dat ten slotte bij de handel, evenzeer opgezwepen door geruchten, de begeerte ontstond om extra winsten te behalen kan niet ontkend worden.

Droogte niet merkbaar bij melkproduktie

Dat de droogte die in grote delen van West-Europa de afgelopen zomer heeft gekenmerkt van desastreuze invloed is geweest op de melkproduktie, wordt door de nuchtere cijfers weerproken. Om met de situatie in Nederland te beginnen: weliswaar is in enkele provincies gedurende korter of langer tijd de produktie van melk bij die in het voorafgaande jaar ten achter gebleven; landelijk gezien is van 'n serieuze invloed op de omvang van de produktie geen sprake geweest. De Nederlandse melkproduktie steeg, in 1959, vergeleken bij een jaar ervoor, met 260.000 ton tot 6.500.000 ton.

Ik kom tot de slotsom, aldus Ir. Van Dan, dat de invloed, die de langdurige droogte op de melkproduktie binnen de E.E.G. heeft gehad, beslist geen reële grond is geweest voor enige ongerustheid over de voorziening van dit gebied met melk en zuivelprodukten. Dat desondanks zulk een vrees zich toch heeft gemanifesteerd en dat hierdoor het marktverloop in ernstige mate is beïnvloed, wil ik toeschrijven aan een psychose die de alle records brekende zomer massaal deed ontstaan.

Grotere afzet

Wat de afzet van consumptiemelk in het binnenland betreft: het optimisme waarvan ik in juli j.l. gewaagde t.a.v. het consumptiemelkverbruik, is bewaarheid door de cijfers. Ik stelde toen dat het er naar uitzag dat voorlopig het dieptepunt van de consumptiemelkafzet was bereikt. Die uitspraak is niet te voorbarig geweest. Dit jaar is voor het eerst sinds 1952 de hoeveelheid in consumptie gebrachte melk en melkprodukten ten opzichte van het jaar daarvoor gestegen. Zij bedraagt 1.680.000.000 kg, hetgeen een stijging van circa 2 % betekent. Het hoofdelijk gebruik bleef nagenoeg gelijk, namelijk circa 190 kg. Daarnaast is in 1959 nog 6.2 kg gecondenseerde melk, voornamelijk koffiemelk, verbruikt tegen 5.4 kg in 1958.

Of deze hogere afzet zich zal weten te handhaven, valt nauwelijks te voorspellen. Wij moeten immers rekening houden met het feit dat de prijsverhoging van de consumptiemelk met 2 cent per liter, die dezer dagen is ingegaan, en de prijsverhoging in dezelfde orde van grootte, die in april zal ingaan, de zojuist genoemde gunstige afzetontwikkeling kan verstoren.

De stijgende vraag naar zuivel en melkprodukten heeft ook de prijzen van melkpoeder tot een ongekende hoogte doen oplopen. Zij bereikten eind oktober een hoogtepunt, waarna ook bij teruglopene prijzen vrijwel geen zaken meer in melkpoeder tot stand kwamen. Als gevolg van de snelle prijsstijging in de zomermaanden zullen overigens de in het begin van het produktie seizoen afgesloten voor-verkopen, waarvan in vele gevallen de looptijd zich tot het einde van liet jaar uitstrekte, voor de melkpoederfabrikanten in het algemeen wel niet voordelig zijn geweest.

Record aan kaas

De stijging van 8 % per jaar, die de kaasproductie de laatste jaren te zien heeft gegeven, heeft zich ook in 1959 consequent voortgezet. In dat jaar werd een produktie van 203.000 ton bereikt. Dit is een record. Vergeleken met 1958 werd ongeveer 17.000 ton meer fabriekskaas geproduceerd, waarvan ruim 15.000 ton volvette kaas. De bereiding van kaas op de boerderij handhaafde zich op rond 11.000 ton.

Ook ten aanzien van onze kaasexport kan ik melding maken van een record. Zij overschreed voor 't eerst de 100.000 ton in een kalenderjaar en bereikte een kwantum dat om en nabij de 104 miljoen kg zal liggen. Hiermede heeft ons land zich stevig op de eerste plaats genesteld in de rij van kaasexporterende landen.

In het binnenland is in het afgelopen jaar ongeveer hetzelfde kwantum afgezet als in 1958, namelijk 83.000 ton, hetgeen neerkomt op eenzelfde hoofdelijk verbruik van rond 7.4 kg. Het verbruik gedurende het eerste halfjaar gaf een toeneming te zien van circa 3.000 ton, welke stijging in het tweede halfjaar echter teniet werd gedaan. Dat dit een kwestie van prijs is geweest is evident.

Voorraadpositie niet rooskleurig

Aan het begin van 1959 was de kaasvoorraad ongeveer 4.000 ton lager dan op het overeenkomstige tijdstip van 1958. Medio juni bedroeg dit verschil 4.500 ton. Het tweede halfjaar gaf een geheel ander beeld te zien. De voortdurend hogere produktie, de tegenvallende afzet in het binnenland en de stagnatie in de export gedurende vele weken, veroorzaakt door het grillige verloop der marktprijzen, maakten dat de balans omsloeg. De kaasvoorraad was op 5 december bijna 8.000 ton hoger dan het jaar ervoor. Aan het einde van het jaar zal dit verschil tengevolge van de leveringen van kaas naar Frankrijk wel wat kleiner zijn geworden, maar dit neemt niet weg, dat de voorraadpositie, vergeleken bij het begin van het jaar, niet rooskleurig is.

De drastisch verlaging van de inleveringsprijzen, in het voorjaar van 1958 getroffen om het hoofd te bieden aan de toen bestaande moeilijkheden in de zuivel, is van grote invloed geweest op de ontwikkelingen op de botermarkt in het afgelopen jaar. Hieruit immers resulteerden de sterk vergrote binnenlandse vraag en vermindering van de boterproduktie. Doordat in 1959 aanzienlijk meer melkvet werd verwerkt in volle produkten, was de produktie van boter in het voorjaar en de zomermaanden van 1959 25 à 30 % lager dan in de overeenkomstige maanden van 1958.

Boterprijs bleef hoog

Doordat ook in andere boterexporterende landen het binnenlandse boterverbruik was gestegen, verminderde het aanbod op de wereldmarkt.

Deze goede vraag bleef bestaan, ook toen de prijs al belangrijk was aangetrokken. Het was jammer, dat door de droogte-psychose in de nazomer een verwrongen beeld ontstond van de werkelijke marktsituatie. Hierdoor ontstonden geruchten en werden verwachtingen gewekt die ten slotte resulteerden in te hoge prijzen.

Dat het voor Nederlandse begrippen hoge prijsniveau aanleiding is geweest tot velerlei uitingen van ontevredenheid van consumentenzijde, is begrijpelijk. Onder de gegeven omstandigheden waren de prijsstijgingen echter onvermijdelijk. Immers, men mag niet uit het oog verliezen, dat maatregelen om de prijzen op de binnenlandse markt te beheersen altijd zullen moeten neerkomen op een beïnvloeding van de export. In de concrete situatie zou dit hebben betekend een beperking van de export. Dit laatste is niet alleen met het oog op internationale

verdragen en verplichtingen, maar ook op grond van liet feit, dat de zuivelindustrie en handel voor een belangrijk deel op export zijn gericht en als zodanig in ons economische bestel een belangrijke functie hebben, een bijzonder moeilijke aangelegenheid waar we niet zo gauw of zo gemakkelijk toe overgaan.

Consument wil wel boter

Als ik thans uw aandacht vraag voor een beeld van de binnenlandse afzet van boter, aldus Ir. Van Dam, dan doe ik dat met een zeker gevoel van voldoening. In het afgelopen jaar is duidelijk gebleken, dat de consument wel degelijk prijs stelt op boter.

Was in 1958 al gebleken, dat bij een consumentenprijs van circa *f*0,90 per pakje een binnenlandse afzet van 1200 à 1250 ton boter per week mogelijk was, in het begin van 1959 bleef - ofschoon de prijs iets verhoogd werd de afzet gehandhaafd op circa 1000 à 1150 ton per week. Ondanks elkaar snel opvolgende prijsverhogingen na juni, liep de afzet in het binnenland slechts langzaam terug.

Bij een prijs van *f*1,25 tot *f*1,35 per pakje - het prijsniveau waarop vroeger de binnenlandse afzet van 650 ton per week reeds aanzienlijk bleek te dalen - werd thans nog een afzet bereikt van 800 à 900 ton. Bij prijzen van *f*1,60 tot *f*1,70 per pakje werd wekelijks toch nog 450 à 550 ton boter in het binnenland verkocht. Waar wij bij het totstandkomen van een gemeenschappelijk landbouwbeleid binnen de EEG met een hogere boterprijs dan waaraan wij in Nederland gewend zijn geweest, rekening moeten houden, mag wellicht uit de thans opgedane ervaring enig optimisme voor de toekomst worden geput.

Financiële resultaten

Het zal velen in kringen buiten de uwe, die in de afgelopen maanden hebben gesproken over exorbitant grote winsten in de zuivel, ontvuchten te vernemen wat bijv. voor produkten als boter en kaas de gemiddelde prijzen in het melkprijsjaar 1958-'59 zijn geweest.

Voor volvette fabriekskaas en voor boter waren deze prijzen resp. *f*2,06 en *f*3,67, m.a.w. zij waren van dezelfde orde van grootte als die welke de laatste vijf jaren, met uitzondering dan uiteraard van het melkprijsjaar 1957/'58, hebben gegolden.

Wat de opbrengst voor de melkveehouders in het vorige jaar betreft, ten slotte dan het volgende. De berekende opbrengst per 100 kg melk met 3.7 % vet heeft circa *f*20,90 bedragen, exclusief de zuivelfondsuitkering. Uit *Zuivelfonds-X* is een voorschot van *f*3,- uitbetaald, terwijl het zich laat aanzien dat nog een bedrag van circa *f*0,25 zal kunnen worden nabetaald. In totaal zal de zuivelfondsuitkering dus circa *f*3,25 kunnen bedragen. Aangezien deze uitkering echter wordt betaald over de werkelijke hoeveelheid melk, en de garantieregeling slechts geldt voor een hoeveelheid van in totaal 5 miljard kg. dient op de zuivelfondsuitkering; een omrekening te worden toegepast.

Doen wij dit, dan resulteert over 5 miljard kg melk een zuivelfondsuitkering van *f*3,65. De totale opbrengst van de melk inclusief zuivelfondsuitkering is derhalve *f*24,55. Vergelijken wij dit met de garantieprijs van *f*28,90 dan blijkt, dat de nabetaling in het kader van het garantieprijsbeleid over 5 miljard kg melk ongeveer *f*4,35 zal bedragen. Omgerekend over de hoeveelheid aan zuivelfabrieken afgeleverde melk en tot boerenkaas verwerkte melk van 5,585 miljard kg. melk, bedraagt de nabetaling uit het Landbouw Egalisatie Fonds circa *f*3,90. Hierop is reeds als voorschot betaald *f*3,-, zodat nog uit het Landbouw Egalisatie Fonds (LEF) een nabetaling van ongeveer *f*0,90 per 100 kg melk kan worden verwacht.

Consequenties voor schatkist

Bezien wij de consequenties in totaal hiervan voor de schatkist, dan is te becijferen dat uit het L.E.F. voor het melkprijsjaar 1958-1959 circa 220 miljoen gulden zal moeten worden nabetaald. In 1957-1958 was dit f 407.000.000 en in het jaar daarvoor f 212.000.000.

Bezien we de jaren 1958 en 1959 en verdiepen wij ons in de oorzaken van de sterke divergentie in hun respectieve financiële resultaten voor de zuivel, dan behoeven wij geen conclusie te trekken: de conclusie immers dringt zich dan zelf op. Deze namelijk: dat onze bedrijfskolom voor zijn financiële uitkomsten in zeer belangrijke mate afhankelijk is van omstandigheden, waarop - dit is recentelijk bij herhaling gebleken - **van Nederlandse zijde geen of nauwelijks enige werkelijke invloed kan worden uitgeoefend.**

Concreet gesteld: dat de resultaten voor de zuivel in hoge mate afhankelijk zijn van het min of meer opportunistisch importbeleid van onze E.E.G.-partners. Ik noem dit beleid min of meer opportunistisch, omdat vaak beslissingen worden genomen op grond van de waardering van de ogenblikkelijke situatie, die het beleid om tot een integratie van Europa te komen doorkruisen. Achteraf blijkt dan dikwijls nog, dat de situatie verkeerd beoordeeld was, zodat ook op korte termijn de genomen beslissingen nadeel berokkenen

Belemmerende invloeden

Ofschoon er wellicht argumenten kunnen worden aangevoerd voor de bewering dat in de zuivel de - althans nabije - toekomst met gematigd vertrouwen tegemoet kunnen zien, wil ik op het voorgaande toch ook een waarschuwing baseren. En wel deze: dat de omstandigheden waaruit in 1956-1957 de crisis in de zuivel voortvloeide, thans nog alle aanwezig zijn en dat zij een bedreiging zullen blijven vormen zolang in Europa belemmeringen van allerlei aard het vrije handelsverkeer voor de produkten van onze bedrijfstak onmogelijk maken.

Ik zou derhalve deze beschouwing aan het begin van het nieuwe jaar willen besluiten met de wens, dat zij, die binnen de E.E.G. hieraan schuldig zijn, meer en meer zullen gaan handelen naar de letter, maar vooral ook naar de geest van het E.E.G.-verdrag en de andere verdragen en internationale verplichtingen, die zij hebben aanvaard en aangegaan in het belang van de ontwikkeling der wereldeconomie.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1960-01-19

Doorlopende voorschotten op melkprijsgarantie

De minister van landbouw en visserij heeft besloten ook in het lopende melkprijsjaar doorlopende voorschotten aan de veehouders te verlenen op de gelden die zij uit hoofde van de melkprijsgarantie 1959/'60 zullen ontvangen. De uitkering is voorlopig bepaald op f 1 per 100 kg melk plus 25 cent per procent vet per 100 kg melk, zodat het voorschot ongeveer 2 cent per kg melk bedraagt.

De eerste uitkering heeft betrekking op de afgeleverde melk sedert 8 november 1959, het begin van het melkprijsjaar; de volgende zullen regelmatig tegelijk met de uitkeringen door het *produkschap voor zuivel* uit het *zuivelfonds*, die van gelijke hoogte zijn, plaatshebben.

De fabrieken zijn thans in staat gesteld het zogenaamde „plasgedeelte” van de voorschotsuitkeringen (f 1 per 100 kg melk) eventueel op basis van het eiwitgehalte van de ontvangen

melk aan de veehouders door te betalen. Aldus heeft het ministerie van landbouw en visserij medegedeeld.

Zeeuwsch Dagblad, 1960-01-26;

Kon. Ned. Zuivelbond FNZ. adviseert:

Hogere inleveringsprijzen voor boter en kaas

Scherpe fluctuaties worden voorkomen

DEN HAAG (ANP) - De *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond F.N.Z.* meent dat verhoging van de inleveringsprijzen van boter en kaas zal verhinderen dat de prijzen van deze produkten voor de verbruiker in de maanden met geringe produktie zo abnormaal hoog zullen oplopen als dat vorig jaar het geval is geweest. Inleveringsprijzen zijn prijzen waartegen de regering bij overvloed produkten uit de markt neemt en zodoende de markt steun verleent.

De minister van landbouw en visserij zal waarschijnlijk binnenkort een beslissing nemen over de inleveringsprijzen voor dit jaar. Het produktschap zal hem, daarbij adviseren en de F.N.Z. meent, dat dit advies moet inhouden een verhoging van de inleveringsprijs voor volvette kaas - vorig jaar *f* 1.60 per kg.- tot *f* 1.80 en voor boter – vorig jaar *f* 3,35 - tot *f* 3,85.

De lage inleveringsprijzen van vorig jaar, zo stelt de F.N.Z., werden vastgesteld onder druk van de zuivelcrisis, van 1958 en van de afzetmoeilijkheden, die men voor 1959 verwachtte. In de eerste vier maanden van 1959 werden de regeringsvoorraden boter als goedkope koelhuisboter met verlies verkocht. De zuivelmarkt ontwikkelde zich, in dat jaar echter heel anders dan men, verwacht had.

Grote schommelingen

Hoewel men zich op zeer lage prijzen had voorbereid, liepen, deze hoog op als gevolg van het opruimen der voorraden en van de vrees die men koesterde voor de gevolgen van de droogte en vermoedelijk ook door de verhoogde koopkracht. In de zomer en het najaar bleven de prijzen belangrijk boven de inleveringsprijzen. Toen in augustus en september de prijzen abnormaal hoog werden, waren er vrijwel geen regeringsvoorraden. Een middel om een herhaling van deze toestand te voorkomen ziet de F.N.Z. in het verhogen van de inleveringsprijzen van boter en kaas. De inleveringsprijs van magere melkpoeder zou ongewijzigd kunnen blijven. Een boterprijs van *f* 3,85 wordt mede aanbevolen, omdat volgens de F.N.Z. gebleken is, dat de daarmee corresponderende winkelprijs van omstreeks *f* 1,10 per half pond zeer aanvaardbaar is voor het merendeel van de boterverbruikers.

Het is te verwachten dat in de maanden met de hoogste produktie meer boter zal worden geproduceerd dan onmiddellijk in binnen- en buitenland kan worden verkocht.

Een iets hogere inleveringsprijs zal, volgens de F.N.Z. aanleiding kunnen geven tot een grotere inlevering. De aangelegde voorraden kunnen mogelijk optredende sterke prijsstijgingen in najaar of winter opvangen door deze op dat ogenblik in de handel te brengen.

Zuivelschap discussieert met half dichte monden

(Van onze Haagse korrespondent)

Publikatie in de pers van het standpunt van de *Kon. Ned. Zuivelbond* FNZ inzake de inleveringsprijzen van boter en kaas, heeft ertoe geleid, dat in de woensdag gehouden vergadering van het *Produktschap voor Zuivel* in tegenstelling met de gewoonte, in het openbaar werd gesproken over het advies dat straks over deze prijzen aan de minister van landbouw zal worden uitgebracht. Het betreft hier de prijzen waartegen een eventueel tijdelijk overschot aan boter en kaas bij het VIB (*voedselvoorzienings in- en verkoopbureau*) kan worden ingeleverd.

Aan het begin van de vergadering wees de heer S. van der Ploeg (ANAB) op deze publikatie, waarin hij vooral laakte, dat de FNZ, die een verhoging van deze prijzen voorstelde, dit in het belang van de consument acht. Daarom stelde de heer Van der Ploeg voor, dat alle leden van het produktschap in de gelegenheid moesten worden gesteld hun mening over de hoogte van de inleveringsprijzen in het openbaar kenbaar te maken.

Tijden, het hierop gevolgde debat betreurden verschillende bestuursleden de publikatie. De heer Blink (VVZM) vond het niet erg tactvol van de FNZ haar mening via de pers uit te dragen. Hij kon dan ook wel meegaan met een openbare behandeling, maar zag toch als bezwaar hiertegen, dat daardoor allerlei speculaties over de komende anderhalf jaar openlijk bekend worden. Dr. E. van de Wiel (FNZ) verdedigde zijn organisatie. Hij meende dat de vertegenwoordigers van de FNZ door de publikatie niet gebonden zijn en hij was het eens met de heer Blink, dat argumentaties voor de verschillende standpunten niet naar buiten dienen te worden gedragen. Hij stond dan ook huiverig tegenover een openbaar debat.

Voorzitter ir. B. van Dam bracht het voorstel-Van der Ploeg om de zaak in het openbaar te behandelen in stemming met als resultaat dat de stemmen staakten. De uitslag was zeven tegen zeven. De vergadering was echter niet voltallig, zodat volgens het orde-reglement een nieuwe stemming in de volgende vergadering zou moeten worden gehouden. Daar er echter haast was met het opstellen van het advies, hakte de voorzitter de knoop door en plaatste het voorstel op de agenda van de openbare vergadering.

„Een vertoning”

Opnieuw ontstond er debat toen het aan de agenda toegevoegde punt aan de orde kwam. De heer Blink wilde dat men zich zou beperken tot het geven van zijn visie over de inleveringsprijzen, maar dat men de argumentaties met het oog op het Nederlandse algemeen belang in de besloten vergadering kenbaar zou maken. Dit voorstel dat ook de instemming kreeg van de heer Van der Ploeg werd echter bestreden door de heer Loonen (KNBTB) die het maar „een vertoning” vond. Het bestuur ging echter met het voorstel-Blink akkoord.

Algemeen was men van oordeel, dat er nog steeds behoefte beslaat aan de interventieprijzen. De heer Blink toonde zich wat de hoogte van deze prijzen betreft een voorstander van handhaving op het bestaande niveau. In een deskundig betoog sloot de heer ir. J. B. Ritzema van Ike ma zich aan bij de FNZ, die de inleveringsprijzen wil verhogen voor kaas, namelijk op f 1.80. voor boter op f 3.85. terwijl die voor mager melkpoeder onveranderd kunnen blijven. De huidige prijzen zijn: voor kaas f 1.60. voor boter f 3.35. Ir. Ritzema nam aan dat de consument wel wat meer voor zijn boter wil betalen dan twee jaar geleden. De heer Van der Ploeg betoogde dat als men voor de consument een voordeel denkt te scheppen door voor hem de mogelijkheid te openen in de winter koelhuisboter te kopen, diezelfde consument dan in de gehe-

le zomer een hoge prijs voor de boter zal moeten betalen. Hij wilde de inleveringsprijzen slechts met mate verhogen en stelde voor deze prijs voor wat de kaas betreft op *f* 1.80 te stellen en voor de boter op *f* 3,65.

De heer A. de Vries (NCLB) wilde eveneens de prijs voor kaas op *f* 1.80 stellen en die voor boter iets hoger dan de heer Van der Ploeg, namelijk op *f* 3.70 of *f* 3.75. De heer Loonen sloot zich aan bij het standpunt van ir. Ritzema. De heer Abma (CBTB) zei persoonlijk te willen gaan naar een prijs van *f* 1.86 voor de kaas en *f* 4.00 voor de boter. Ook in verband met het streven naar een gemeenschappelijke markt voor landbouw- en zuivelprodukten wilde hij de prijs niet al te laag stellen.

Tenslotte was het dr. Van der Wiel die het standpunt van de FNZ vertolkte. Daar de elasticiteit van de vraag naar boter in het binnenland gelijk is aan één, meende dr. Van der Wiel dat we goed doen de prijs voor het binnenland van de boter niet te laag te stellen. Ook met het oog op de noodzaak van prijsstabilisatie achtte dr. Van der Wiel een hogere prijs gewenst. Hierdoor zal er een groter streven zijn om boter bij de VIB in te leveren. Hij onderstreepte verder het argument van de EEG-markt.

Hierop sloot de voorzitter de discussies. Stemming voor het advies zal in een besloten vergadering geschieden.

Friese koerier, 1960-01-28

Boter krijgt voortaan de naam van fabriek

Produktschap bespreekt inleveringsprijzen

DEN HAAG (ANP) - Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* heeft gisteren besloten in principe akkoord te gaan met een regeling waarbij de zuivelfabrieken verplicht zijn hun naam te vermelden op de wikkel van de pakjes boter, die zij in de handel brengen. Als zij om bijvoorbeeld kwaliteitsredenen hun naam niet aan de boter willen verbinden, dan dient deze het opschrift „koelhuisboter” te dragen.

Boter, die door het *Voedselvoorzieningsinkoopbureau* in de handel wordt gebracht, zal ook, zoals dat het geval al was, moeten zijn voorzien van de aanduiding „koelhuisboter”.

Aan de minister zal worden gevraagd uit de rijksvoorschriften de bepaling te schrappen, die aangesloten en bij een botercontrolestation gebiedt boter, ouder dan acht weken, te verpakken in wikkels met de opdruk „koelhuisboter”. De bedoeling van het Produktschap is namelijk, een regeling te creëren die aan wel- en niet-aangesloten een gelijke behandeling garandeert. [...] (als voorgaande)

Produktschap voor zuivel

Financiële afwikkeling melkprijsjaar 1958 / 1959

Kosten 212,750 Miljoen gulden

(Van onze Haagse redactie)

Het produktschap voor zuivel heeft in zijn gisteren gehouden vergadering de financiële afwikkeling van het melkprijsjaar 1958-1959 vastgesteld. De netto-opbrengst per 100 kg. melk met 4,7 procent vet is berekend op f 20,946.

Reeds als voorschot werd uitgekeerd uit het zuivelfonds-X f 167.004.000 en wel f 1,50 per 100 kg melk plus f 0,40 per kg vet. Omgeslagen over 5 miljard kg melk komt deze uitkering neer op f 3,34 per 100 kg melk.

Het resterende deel van het saldo van het zuivelfonds bedraagt f 14.942.000. Omgeslagen over 5 miljard kg melk bedraagt dit per 100 kg melk f 0,299. De uiteindelijke netto-opbrengst ter vergelijking met de garantieprijs is dus f 24,585. Het produktschap zal het resterende deel van het saldo van het zuivelfonds ad f 14.942.000 nog aan contribuanten uitkeren. Deze uitkering zal over 5.585 miljard kg melk inclusief 208 miljoen kg vet kunnen bedragen: f 0,115 per 100 kg melk plus f 0.04 per kg vet.

Het produktschap heeft ook uitgerekend wat nog uit het landbouwegalisatiefonds zal worden uitgekeerd. Het verschil tussen de vastgestelde garantieprijs ad f 28,90 en de berekende uiteindelijke netto-opbrengst ad f 24,585 bedraagt f 4,310.

Aangezien het „gedeelde marktrisiko” hier geen rol speelt, daar het verschil kleiner is dan f 5,- per 100 kg melk, kan het totaalbedrag hetwelk niet de garantie is gemoeid worden gesteld op 5 miljard kg melk á f 4,315 per 1.00 kg, in totaal f 215.750.000.

Op grond van de uitgevoerde berekeningen komt de melkprijstoeslag, omgeslagen over 5,585 miljard kg melk met 208 miljoen kg vet, neer op f 1,925 per 100 kg melk plus f 0,52 per kg vet, daar bij wijze van voorschot reeds f 1,50 per 100 kg melk plus f 0,40 per kg vet is uitbetaald zou uit het *landbouwegalisatiefonds* nog een uitkering resulteren van f 0,425 per 100 kg. melk plus f 0,12 per kg vet.

Zeeuwsch Dagblad, 1960-02-19

Inleveringsprijzen zuivel hoger

DEN HAAG (ANP) - De regering heeft de zg. inleveringsprijzen voor zuivelprodukten voor het seizoen 1960 op een iets hoger peil vastgesteld, dan vorig jaar.

Het voor de overheid handelende V.I.B. (*Voedselvoorziening in- en verkoopbureau*) kan boter, kaas en melkpoeder, geproduceerd na 31 januari, overnemen tegen de volgende prijzen: boter f 3,65 (was f 3,35) per kg, incl. verpakking en omzetbelasting; volvette Goudse fabriekskaas,

f 1.70 (was f 1,80) per kg.; mager melkpoeder f 88,50 (was f 87,40) per 100 kg. extra kwaliteit walsenpoeer en f 91,- (was f 91,40) per 100 kg. extra kwaliteit verstuivingspoeder. Met de inleveringsregeling wordt (beoogd voor de betrokken zuivelprodukten een bodem in de markt te leggen om onbeperkte prijsinzinkingen in perioden van grote melkproductie, in casu de zomermaanden, te voorkomen.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1960-02-04

Landbouw betreurt ont koppeling garantie- en kostprijs van melk

UTRECHT, 23-2. „Het is in hoge mate te betreuren, dat de ont koppeling, van de garantieprijs en de kostprijs van de melk daadwerkelijk is doorgevoerd”, aldus de voorzitter van de kring Utrecht van de *Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond*, vanmorgen bij de opening van de voorjaarsvergadering van de **A.B.T.B.**, die in Utrecht is gehouden.

Hij herinnerde eraan, dat met de kostprijs zoals die verleden jaar is berekend, geen rekening is gehouden bij het vaststellen van een garantieprijs. De toezeggingen van de minister tijdens de behandeling van de begroting van Landbouw in de Tweede Kamer, dat hij alsnog contact zou opnemen met het *Landbouwschap*, zou men, volgens de heer Hilhorst, eigenlijk boerenbedrog kunnen noemen, aangezien er ook na dit contact geen enkele wijziging in het garantiebeleid is aangebracht. Wij moeten er nu op tijd voor zorgen, zo zei hij, dat in het vooroverleg met de regering de data goed worden uitgezet, opdat voorkomen wordt, dat de houding politiek wordt voortgezet en dat het *Landbouw Economisch Instituut* zijn werkzaamheden wel kan staken, omdat men de garantieprijs toch niet op zijn berekeningen baseert.

„Wij moeten de regering overtuigen van het grote onrecht dat men op het ogenblik bezig is over landbouw en veehouderij uit te storten”, aldus de heer Hilhorst.

Zeeuwsch Dagblad, 1960-03-04

Minister tot boeren: ‘Kostprijs melk is te hoog’

Van onze correspondent

LEEWARDEN. - Het ont koppelen van de garantieprijs en de kostprijs voor melk hoeft be-slist geen aanslag te betekenen op het garanderen van een verantwoord inkomen voor de boeren op goed geleide bedrijven. Wat dit betreft kunt u op mij rekenen. Deze verzekering uit de mond van minister Marijnen kregen gisteren de boeren te horen, die in Leeuwarden een vergadering van de *Friese maatschappij voor landbouw* bijwoonden.

Naar de mening van de minister zijn de ministers van landbouw door het gevoerde garantiebeleid mede schuldig geweest aan de verhoging van ongewenste produktiestijgingen. Tot de gevolgen van dat beleid behoort het vervallen van de prikkel om datgene te produceren wat nationaal economisch het voordeligst is. Er is een - wat de minister noemde - produceren op de garantie ontstaan.

Het systeem van de automatische koppeling is verder onder andere verantwoordelijk voor het verlies aan concurrentiekracht van de Nederlandse melkveehouderij op de buitenlandse markt. De kostprijs van de melk in Denemarken - die in 1946 nog gelijk was aan die van de melk in ons land - ligt nu belangrijk lager dan de kostprijs, waarvan in Nederland wordt uitgegaan bij het vaststellen van de garantieprijs, zo noemde de minister als voorbeeld

Het ontkoppelen van de kostprijs en de garantieprijs was volgens hem van het grootste belang voor een evenwichtige landbouwpolitiek op langere termijn.

Leeuwarder Courant 1960-03-09

Zuivelschap uit kritiek op EEG-voorstellen

Boter is bijproduct van kaas en poeder

Het *Produktschap van Zuivel* in Den Haag kan zich op vele punten verenigen met de voorstellen van de EEG-commissie voor een gemeenschappelijk landbouwbeleid doch op een aantal voorname punten en vooral op dat van de prijsvorming van melk, neemt het een ander standpunt in dan de EEG-commissie. Het produktschap meent dat men niet moet uitgaan van een min of meer gefixeerde opbrengst van de melk, doch dat gestreefd moet worden naar een zo hoog mogelijke prijs bij de afzet in binnen- en buitenland, met een zo klein mogelijke toeslag op de produktie. Dit is echter alleen denkbaar als de melk, die de optimale prijs op de binnenlandse markt niet bereikt, kan worden uitgevoerd naar derde landen. Hierbij zal een exportpremie nodig zijn, die het verschil tussen de optimale prijs en de wereldmarktprijs overbruggt, aldus een rapport van de commissie internationale samenwerking van het produktschap, dat woensdagochtend op een bestuurvergadering in Den Haag is besproken. Het rapport zal, aangevuld met opmerkingen die op de vergadering zijn gemaakt, aan de Nederlandse regering en de EEG-commissie in Brussel worden toegezonden.

Het produktschap is met de EEG-commissie van mening dat zich een steeds groter verschil in aanbod en vraag zal voordoen op de Europese zuivelmarkt en dat de landbouw moet worden gezien in zijn relatie tot het economisch en sociale leven in het algemeen. Het produktschap en de EEG-commissie komen beide tot de conclusie dat extreme prijsuitslagen op de Euro-markt moeten worden voorkomen en dat in beginsel op de interne markt een ander prijsniveau kan bestaan dan op de wereldmarkt, met alle consequenties van dien voor de gemeenschappelijke handelspolitiek. Voorts menen beide dat de vraag naar zuivelprodukten zal moeten worden vergroot, o.a. door verbetering van de kwaliteit en het distributie-apparaat.

Het rapport van de commissie internationale samenwerking werd woensdagochtend in de vergadering van het produktschap ingeleid door dr. E. van de Wiel. (FNZ). Dr. Van de Wiel had als kritiek op de EEG-voorstellen, dat daar alles schijnt te draaien om de boter, terwijl dat toch een bijproduct is van kaas en melkpoeder. Het voornaamste object van het Europese zuivelfonds, waarin de EEG-voorstellen voorzien, moest volgens hem zijn een actieve steun aan de export, doch de EEG-commissie spreekt alleen over financiering van de opslag van overtollige produkten.

De heer G. J. Blink, (VVZM) betreurde dat het rapport geen duidelijk beeld geeft van wat men nu eigenlijk wil bereiken. Het hoofddoel is toch dat de boer voor zijn melk een redelijke prijs

krijgt. Volgens hem lijkt het echter of men van deze gelegenheid gebruik wil maken om de zuivelindustrie en de handel te beschermen. Dat zou echter een schadelijke bescherming zijn. Ir. J. B. Ritsema van Ikema, (coöp. zuivelverkoopverenigingen) wees er onder andere nog op, dat Nederland nu het enige netto-exporterende land voor zuivel in de gemeenschap van de zes is. De Euromarkt zal echter als geheel ook netto-exporterend worden, en hiermee is volgens hem In de EEG-voorstellen niet voldoende rekening gehouden. Men zal grotere aandacht moeten besteden aan het openhouden „van de weg naar buiten”. De financiering van de exportpremies zou een gemeenschapsaangelegenheid moeten zijn, zo verklaarde bij voorts.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1960-03-25

Tweede kamer

Stimulering melkproductie in wintermaanden op tweeërlei wijze

DEN HAAG, 24-3. Op vragen van het kamerlid Egas (P.vd.A.) heeft de minister van Landbouw en Visserij vandaag o.a. medegedeeld dat de stimulering van de melkproductie gedurende de wintermaanden op tweeërlei wijze geschiedt. Ten eerste is er de stimulans die uitgaat van het huidige garantiebeleid op de landelijke wintermelkproductie.

Door het garantiesysteem, waarbij de garantieprijs geëffectueerd wordt door eenzelfde nabetaaling op elke kilogram melk, ongeacht de zuivelwaarde, wordt uiteraard de prijsverhouding tussen wintermelk en krachtvoer beïnvloed. Dit kan ertoe leiden, dat het voor de veehouders privaat-economisch voordelig is, de krachtvoedergift per koe te verhogen, waardoor de melkproductie tijdens de wintermaanden toeneemt. Naar 's ministers mening verdient het aanbeveling, na te gaan of deze ontwikkeling nationaal-economisch wel verantwoord is.

Uit vroegere onderzoeken op dit terrein is wel gebleken, dat dit een uitermate moeilijk en complex vraagstuk is. De minister wil speciale aandacht voor dit probleem vragen van de commissie, die - in overleg met het georganiseerde bedrijfsleven - is gevormd ter bestudering van de gehele zuivelproblematiek.

Ten tweede is er de stimulans - die door het bedrijfsleven zelf gegeven wordt - via de uitbetalingspolitiek. In bepaalde gevallen - zoals bijvoorbeeld in het westen des lands door de C.M.C. - wordt een extra stimulans aan de wintermelkproductie verstrekt via een speciale wintermelktoeslag. In dit geval geeft dus het bedrijfsleven er de voorkeur aan gemiddeld een wat lagere melkprijs uit te betalen en het bedrag dat men dan overhoudt uit te keren in de vorm van een toeslag op de wintermelk.

Graanbeleid in EEG blijft gericht op invoer van vier tot zes miljoen ton

Dr. Mansholt verdedigt zijn plannen: Zuiveloverschot op Euromarkt met behulp van subsidies

(Van een onzer verslaggevers)

Het prijsbeleid voor granen, dat de Europese Commissie zal voeren indien haar voorstellen voor de totstandbrenging van een gemeenschappelijke landbouwpolitiek in de Europese gemeenschap worden goedgekeurd, zal bijzonder voorzichtig zijn. Met name zal alles vermeden worden dat een stimulans zou kunnen opleveren tot hogere graanproductie op het Euromarktgebied. Het gaat met deze produktie ook zonder dergelijke stimulansen al hard genoeg.

De Europese Commissie zal haar graanprijsbeleid zo voeren, dat er steeds een invoer van voedergranen van ongeveer vier tot zes miljoen ton per jaar mogelijk en nodig zal blijven. Indien niettegenstaande de door de Kommissies gevoerde prijspolitiek, de tarweproductie in het Euromarktgebied te hoog zou worden opgevoerd, zal de boer het risico van zijn eigen overproductie zelf moeten dragen. Aldus verklaarde de vice-voorzitter van de Europese Commissie, dr. S. L. Mansholt, woensdagmiddag tijdens een in het Rijnhotel te Rotterdam gehouden conferentie, belegd door de Europese Beweging in Nederland over de landbouwvoorstellen van de Europese Commissie, welke onder leiding van dr. Mansholt zijn opgesteld.

Deze landbouwvoorstellen gericht op de totstandbrenging van een gemeenschappelijk landbouwbeleid, hebben in vele kringen van Nederlandse belanghebbenden - vooral in die van handel en industrie, zo constateerde dr. Mansholt - ongerustheid gewekt, hetgeen in de aanbieding van vele nota's aan de regering tot uitdrukking is gekomen. Dr. Mansholt verklaarde woensdagmiddag in Rotterdam dat veel van deze bezwaren op misverstanden en verkeerde interpretaties berusten.

Een der meest algemene misverstanden terugkerende in vrijwel alle bezwaarschriften noemde hij de aan de Europese Commissie toegeschreven bedoeling om Nederland aan te wijzen als een tekortgebied voor granen en de daaraan verbonden konklusie, dat de aan de Europese boeren te betalen tarweprijs zou worden afgestemd op een richtprijs voor Nederland met daarop de vergoeding voor de transportkosten naar dit tekortgebied. Vele bezwaarschriften trokken de konklusie dat dan de aantrekkelijkheid van de produktie van tarwe gelegen in de enorme hoogte van de prijs zo groot zou worden, dat het Euromarktgebied zelfvoorzienend zou worden, waardoor invoer van goedkope voedergranen zou moeten worden geweerd, en automatisch de export van veredelde landbouwprodukten met ondergang zou worden bedreigd.

Dr. Mansholt verwees deze konklusies naar het rijk der fabelen, al gaf hij toe dat zij waren veroorzaakt door een ongelukkige Nederlandse vertaling uit de oorspronkelijke Duitse tekst van de voorstellen. De kommissie denkt er eenvoudig niet aan Europa in een aantal zones te verdelen en Nederland als een tekortgebied aan te wijzen. Er moet een enkele vrije markt komen inplaats van de zes markten waarop nu 90 procent van de graanhandel in staatshanden is of op overeenkomstige wijze wordt gedirigeerd.

Het stelsel dat de kommissie daarvoor gekozen heeft is vrijwel identiek aan het Nederlandse, praktisch vrij en compleet met heffingen en restituties. In die vrije markt wordt een bepaald prijsniveau afgestemd op de eis dat de invoer van granen moet worden gehandhaafd - ge-

creëerd en op dat prijsniveau zal er een vrije handel zijn. Het systeem dat voor dat prijsniveau zal worden gehanteerd zal zijn de vaststelling van een richtprijs op een bepaald punt.

Kansloos konflikt

Naar aanleiding van kritiek geuit door het Produktschap Zuivel, en tijdens de conferentie te Rotterdam herhaald door de voorzitter van dit produktschap ir. B. van Dam, verzette dr. Mansholt zich tegen de suggestie dat de garanties voor de zuivelafzet geschapen zouden moeten worden door vaststelling van een zogenaamde optimale prijs gekoppeld met exportsubsidies.

Het socialistische Tweede Kamerlid Vredeling noemde dat voorstel van de kant van zuivel een schoolvoorbeeld van een monopolie, gepaard met dubbele prijzen. Zo'n systeem zou de EEG in het meest kansloze konflikt met het GATT, de algemene overeenkomst voor handel en tarieven brengen, zei dr. Mansholt. Zijnerzijds achtte hij de enige mogelijkheid om de boer een redelijk inkomen aan de zuivel te garanderen, een systeem van zorg voor zo groot mogelijke normale export, gepaard met afzet van overschotten op de binnenlandse markt met behulp van subsidies.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1960-06-02

Koelhuisboter voor Nederlandse consumenten?

(Van onze Haagse redactie)

Naar verluidt is er al zoveel onverkoopbare boter in de Nederlandse koelhuizen opgeslagen, dat er hooguit nog plaats is voor de overschotten van de komende 14 dagen, die tegen de op de garantieprijs afgestemde bodemprijs naar het voedselvoorzienings in- en verkoopbureau afvloeien.

Blijkens een informatie, die minister Marijnen woensdagmorgen aan het Tweede Kamerlid de heer Borst (C. P.N.) hierover heeft gegeven, was de voorraad op 21 mei naar schatting 12.000 pond en deze voorraad achtte de minister niet normaal of zelfs zodanig dat het opportuun moest worden geacht het *Produktschap voor Zuivel* te verzoeken maatregelen te nemen. Deze maatregelen zouden moeten betreffen de bevordering van de binnenlandse afzet van boter door een prijsverlaging die wellicht gelijk zou staan met de exportsubsidie naar Engeland ad. 60 cent per kilo.

De verwachting was, dat eerst half juni met de ruiming van de voorraad koelhuisboter tegen verlaagde prijs op de binnenlandse markt zou moeten worden begonnen. Al werd de top in de melkproductie in april al bereikt, toch laat het zich wel aanzien, dat thans eerder met de ruiming moet worden begonnen. Een subsidie van 60 cent per kilo voor boter die naar Engeland wordt uitgevoerd heeft de verkoop niet noemenswaard gestimuleerd.

Exporttoeslag op boter verhoogd

Het Produktschap voor Zuivel heeft de toeslag op geëxporteerde boter met ingang van 3 Juni verhoogd van 60 tot 70 cent per kilo. Voor de export naar Engeland heeft deze verhoging terugwerkende kracht tot 29 mei. Verder zal de toeslag nu ook gelden voor export naar Italië.⁸³ De andere EEG-landen blijven van de regeling uitgezonderd. Engeland is op het ogenblik voor onze boter de enige exportmarkt van enige betekenis. Als indertijd niet tot de toeslag van 60 cent was besloten, dan zou, naar het oordeel van het *Produktschap voor Zuivel* ook deze export geheel zijn weggevallen.

Wat de binnenlandse markt betreft had het Produktschap aanvankelijk overwogen, maatregelen te gaan nemen voor de koelhuisboter als tenminste 10.000 ton bij het voedselvoorzienings *In- en Verkoopbureau voor Zuivelproducten* zou zijn ingeleverd. Men is nu echter meer geneigd te zijner tijd maatregelen te nemen voor de verse boter. Tot nu toe is bij het VIB⁸⁴ IVZ ongeveer 8000 ton ingeleverd. De door de handel zelf in de koelhuizen opgeslagen hoeveelheid bedraagt nu naar schatting ruim 16.000 ton, er is de laatste weken 1500 á 1800 ton per week opgeslagen.

De afzet van verse boter in het binnenland is wel iets hoger dan de afgelopen winter, maar het herstel is niet zo groot als men bij het Produktschap verwacht had. De afzet bedroeg dit voorjaar ruim 3200 ton per vierweekse periode, terwijl men op ongeveer 4000 ton gehoopt had.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1960-06-11

Woensdag beslissing over verlaging boterprijs

Om de afzet van boter op de binnenlandse markt te bevorderen zal het bestuur van het Produktschap voor Zuivel hoogstwaarschijnlijk komende woensdag besluiten tot verlaging van de consumptieprijs voor boter. Dit besluit zal worden benomen aan de hand van een advies, dat door de botercommissie van het produktschap is opgesteld, en dat de omvang van de prijsverlaging in het midden laat, omdat hierover in de commissie geen eenstemmigheid zou bestaan.

De voorraad boter in de koelhuizen stijgt nog steeds. Bij de particuliere handel was al op 28 mei 13.775 ton boter aanwezig en de voorraad iedere week met een kleine 2000 ton toeneemt.⁸⁵

Bij 't voedselvoorzienings- in- en verkoopbureau (V.I.B. was op 4 juni een voorraad van 10.490 ton boter opgeslagen. In de kringen van het zuivelschap is men echter bepaald niet van oordeel, dat van een panieksituatie gesproken kan worden. Het is normaal, aldus redeneert men, dat in het seizoen waarin de melkaanvoer het grootst is, een deel van die boter in de koelhuizen wordt opgeslagen, die dan weer op de markt wordt gebracht in de wintermaanden, wanneer de melkaanvoer geringer is. Aanvankelijk had men er over gedacht de bij het V.I.B.

⁸³ Merk op dat Italië een van de deelnemende landen binnen de EEG is waar nog een exptr subsidie voor wordt verstrekt! Deze zou vier jaar later, per 1 nov. 1964, bij het ingaan van nieuwe EEG regelgeving gaan vervallen. (ZHN.)

⁸⁴ VIB is per 7 juli 1958 de opvolger van IVZ

⁸⁵ Was in verslag in pond aangegeven; mogelijk worden tonnen bedoeld. (ZHN.)

ingeleverde boter als koelhuisboter op de markt te brengen, doch thans zou men in de kringen van het *produkschap voor zuivel* er de voorkeur aan geven voor de verse boter een lagere prijs vast te stellen.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1960-06-16

Verhoogde voorschotten op melkgarantie

DEN HAAG, 14-6. Minister Marijnen heeft besloten de doorlopende voorschotten, die de melkveehouders ontvangen op de hun krachtens de melkgarantieregeling voor het jaar 1959-1960 toekomende gelden, te verhogen. De lage opbrengst van de melk heeft hem hiertoe aanleiding gegeven.

De voorschotten bedroegen tot nu toe een gulden per 100 kg. melk plus een kwartje per procent vet per 100 kg. melk. Zij worden nu, met terugwerkende kracht tot het begin van het melkprijsjaar (8 november 1959), *f* 1,50 per 100 kg. melk plus 40 cent per procent vet per 100 kg. Dat betekent, dat het totale voorschot per kilogram melk van twee tot drie procent verhoogd wordt.

Het bedrag van de verhoging over het reeds verstreken deel van het melkprijsjaar zal nog deze week naar de zuivelfabrieken worden gezonden, ter doorbetaling aan de veehouders.

Leeuwarder Courant, 1960-06-16

Groter nadelig saldo LEF - melkgarantie

In een brief aan de Tweede Kamer deelt de minister van Landbouw mee, dat het nadelige saldo van het *landbouwegalisatiefonds* over 1960, in tegenstelling tot de raming van 1 januari op *f* 309.723.000 per 1 april geraamd moest worden op *f* 370.889.000.

Het verschil van *f* 60.966.000 wordt volgens de toelichting voornamelijk veroorzaakt door een verhoging van de melkgarantie met *f* 75 miljoen tot *f* 275 miljoen aangezien de gemiddelde opbrengst per honderd kilogram melk thans wordt geschat op *f* 23,40 bij een garantieprijs van *f* 28.90 voor 5 miljard kilogram.

In andere sectoren, zoals voor suiker en walvisvaart, worden de nadelige saldi thans lager geraamd, zodat het verschil van 60 miljoen gulden met de raming van begin 1960 overblijft.

Boterhandel speculeert op prijsverlaging

Boter-kwartje weegt mr. Marijnen zwaar

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - Een ontijdig uitgelekt bericht over de boterprijs heeft de minister van landbouw, mr. Marijnen in een dwangpositie gebracht. In een besloten vergadering heeft het *Productschap voor Zuivel* woensdag maatregelen voorbereid om de boter op de binnenlandse markt een kwartje per pakje goedkoper te brengen. Een dergelijk besluit behoeft de goedkeuring van de minister van landbouw.

Gisteren is het bericht over de komende prijsverlaging bekend geworden en is een acute staking van de boterhandel opgetreden.

De minister kan dan ook moeilijk iets anders doen dan de prijsverlaging goedkeuren, hetgeen voor hem niet aangenaam is zo kort na de beantwoording van vragen van het Tweede Kamerlid de heer Borst.

Vorige maand nog deelde de minister in antwoord op deze vragen mee dat de prijsverlaging van boter niet op komst was.

Uitstel?

De minister schijnt nog van mening te zijn dat prijsverlaging op dit ogenblik niet noodzakelijk is. Wel is de voorraad boter in de koelhuizen nu gestegen tot 18.000 ton, maar alarmerend noemt men dit nog niet. De vooruitzichten voor de afzet zijn evenwel ongunstig en het productschap heeft zijn besluit grotendeels op deze grond genomen.

De goedkeuring van het departement is gisteren nog niet afgekomen en dat de minister wel gaarne enige tijd voor beraad zou wensen, ligt aan de financiële consequenties. Een lagere boterprijs betekent dat de melk minder gaat opbrengen en dat dus meer geld bij de *melkgarantieprijs* moet, geld dat uit de schatkist moet komen. Gisteren nog liet de herziene raming van het *Landbouwegalisatiefonds* zien dat er voor 1960 in die garantieprijs 75 miljoen gulden meer bij moet dan was geschat. Hoeveel gaat deze boteroperatie kosten?

Het spreekt, dat de minister van financiën daar zeker benieuwd naar zal zijn.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1960-06-20

Toeslag op boter Consumentenprijs kan omlaag

DEN HAAG, 17-6. Naar het A. N.P. verneemt heeft minister Marijnen vandaag in de late namiddag zijn goedkeuring gegeven aan het besluit van het productschap voor Zuivel, op de voor de binnenlandse markt bestemde boter een toeslag uit het *zuivelfonds* te geven van een gulden per kilogram. De beslissing van de minister is telefonisch aan het productschap meegedeeld. Het productschap heeft daardoor nog vandaag circulaire aan de betrokkenen kunnen zenden, zodat de door de toeslag mogelijk gemaakte verlaging van de consumentenprijs maandag al kunnen ingaan.

Lage prijs van korte duur

‘Botertje tot de boom en volle pakhuizen’

Door onze agrarische medewerker

De lucht heeft er de laatste week wel vaak dreigend uit gezien, maar regen is er zo goed als niet gevallen. De waterstand in de rivieren is laag en de waterleidingbedrijven moeten op uiterste zuinigheid, bij het waterverbruik aandringen. Als de stedeling en de forens hun tuintje al niet meer mogen sproeien, hoe moet dan de toestand op het boerenland wel worden? Zal 1960 weer zo droog worden als 1959? Het ziet er wel naar uit!

Overigens heeft die droogte van vorig jaar onze boeren meer voordeel dan schade gebracht, al zijn er natuurlijk groepen boeren op het lichte zand geweest die inderdaad een zware tol aan de droogte hebben moeten betalen. Verreweg de meerderheid heeft echter ontdekt dat zonnig droog weer in ons lage land de grasgroei slechts weinig doet verminderen, doch de kwaliteit belangrijk doet verbeteren. Vandaar dat men op het ogenblik geen vrees hoort uiten over het uitblijven van de regen.

Het is wel zeer merkwaardig dat in bijna alle landen van West-Europa het droge jaar is gevolgd door een zeer grote melkproductie, waardoor in tegenstelling met het voorjaar van 1959, thans de pakhuizen in Engeland, Duitsland, België en Frankrijk en natuurlijk niet te vergeten in ons eigen land stampvol liggen met boter. Het enige land dat hierop een uitzondering maakt is Denemarken, waar de droge zomer en de nawerking daarvan tot op de huidige dag inderdaad een duidelijke daling van de melkaanvoer hebben veroorzaakt. De Deense melkproductie ligt op het moment 1 pct. lager dan vorig jaar, terwijl de Nederlandse integendeel 7 pct. hoger ligt.

Te veel

Maar de Engelsen hebben een botervoorraad van 50.000 ton en de Duitsers van 40.000 ton, wat belangrijk meer is dan deze landen normaal in het midden van het jaar bezitten. Gelukkig neemt de Engelse voorraad met een 1000 ton per week af (ook al door de beperkte Deense aanvoer) maar de Duitsers weten niet goed wat ze moeten beginnen met de 30.000 ton boter die nog uit de winterproductie afkomstig is en waarvoor het publiek thans niet veel belangstelling toont. Het ziet er naar uit dat de Duitse regering binnenkort deze oude boter, die inderdaad koelhuisboter is, met subsidie zal moeten wegwerken

En in Nederland

Als in ons eigen land op het ogenblik boter met een zware subsidie wordt verkocht, dan betreft dit geen echte koelhuisboter maar integendeel het verse produkt, al is dat dan enkele weken in het koelhuis opgeslagen geweest. Half april bedroeg de botervoorraad bij het V.I.B. (dat is het regeringsbureau dat moeilijk te plaatsen voorraden landbouwprodukten van de producenten overneemt) nog geen 250 ton. Twee maanden later was die voorraad opgelopen tot 14.000 ton terwijl er bovendien nog 4.000 ton voor rekening van het particuliere bedrijfsleven lag opgeslagen. Oude koelhuisboter is in Nederland dus niet aanwezig.

Het was de snelle toeneming van de voorraden, die er toe deed besluiten de kleinhandelsprijs van de boter met een gulden te subsidiëren. De bedoeling daarvan is uitsluitend de aangroei van de voorraden te remmen en zo mogelijk zelfs de voorraden te doen slinken. Maar het is

niet nodig de gehele botervoorraad te liquideren, want dat zou ons later in het jaar in grote moeilijkheden kunnen brengen.

Londen koopt

Het ziet er naar uit, dat reeds in de eerste week van de nieuwe regeling het beoogde effect is bereikt. Er is nl. geen boter meer voor inlevering aangeboden!

Dit is echter mede het gevolg van de gebeurtenissen op de Londense markt, die een plotseling sterk toegenomen vraag naar de Nederlandse boter hebben veroorzaakt. De Denen en de Nieuwzeelanders, die maanden lang tegen telkens lagere prijzen hebben verkocht en die daarvoor ook de prijs van de Nederlandse boter naar omlaag trokken, hebben plotseling hun prijs met 10 shilling per cwt. (ongeveer een dubbeltje per kg.) verhoogd en dat was juist op het moment dat Nederland zijn subsidie die op boter voor Engeland van 60 op 70 cent had gebracht.

Onze boter werd dus een dubbeltje goedkoper, tegen de Deense een dubbeltje duurder. Het gevolg was dat de Nederlandse boter het goedkoopst werd en dit veroorzaakte dat de uitvoer van de ene week op de andere opliep tot meer dan het vijfvoudige, nl. van nog geen 200 ton tot 1000 ton. J.1. dinsdag hebben de Denen nogmaals hun prijs verhoogd met 10 shilling, zodat Nederland nu pl.m. 10 cent onder de wereldmarkt ligt. Te verwachten is dus, dat de export-subsidie zal worden verminderd.

De exporteurs zien aldus weer nieuwe perspectieven, terwijl de binnenlandse handel grote aankopen deed om de te verwachten sterk toenemende vraag te kunnen opvangen. Vandaar dat er geen boter meer voor inlevering werd aangemeld; integendeel, de handel kan de vraag haast niet bijhouden.

Krachttoer

Indien deze verhoudingen enige weken zo blijven, zal de botervoorraad vrij spoedig zijn geslonken tot een hoeveelheid die geen overmatige last meer betekent. Het kan zelfs zijn, dat het op een gegeven moment noodzakelijk zal worden het verbruik te remmen en dat zal dan gebeuren door de subsidie te verminderen. Wij voorspellen onze lezers dan ook geen constante boterprijs gedurende lange tijd. De huidige toestand moet men zien als een krachttoer, die net te lang kan en mag worden volgehouden.

Zet de droogte door, dan zal er alle reden zijn om een flinke botervoorraad achter de hand te houden ten ende te voorkomen dat in het najaar de boter weer zo duur wordt als een jaar geleden. De verbruiker heeft meer belang bij een constante, matige prijs dan bij afwisselend spotkoopjes en onbetaalbare prijzen.

Minister Marijnen om onderhoud gevraagd

Produktschap zuivel niet eens met prijsbeleid

Bedrijven krijgen niet voldoende armslag

(Van onze Haagse redactie)

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft zich woensdag unaniem akkoord verklaard met het preadvies van een commissie uit het bestuur, waarin kritiek wordt geleverd op het beleid van de overheid ten aanzien van de prijzen van de consumptiemelk. Het preadvies was uitgebracht naar aanleiding van de brief van de *Vereniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne* (V.V.Z.M.), waarin ter verhoging van de fabrieks- en distributiemarges wordt gevraagd de heffingen onmiddellijk te verlagen en een deel van de heffingen te reserveren.

De commissie zegt in haar preadvies, dat zij na een nauwkeurige analyse van de stand van zaken ten aanzien van de consumptiemelkprijzen tot de conclusie is gekomen, dat de huidige door de overheid toegepaste stringente prijsbewaking aan de bedrijven geen armslag geeft voor de uitvoering van wensen en eisen op het gebied van kwaliteitsverbetering, research en mede daaruit voortvloeiende aanpassing der bedrijfsinrichting. De nadelige gevolgen hiervan wreken zich steeds meer en doen zich des te sterker gevoelen waar de indruk bestaat, dat de consumptiemelkbedrijven door het ingrijpen van de overheid zwaarder worden getroffen dan andere bedrijfstakken, aldus het preadvies.

Het bestuur van het produktschap besloot woensdag een brief te schrijven aan de minister van landbouw en visserij met het verzoek over dit onderwerp eens uitvoerig met de bewindsman van gedachten te zullen mogen wisselen.

Met de commissie was het bestuur van het produktschap het eens, dat er bij de overheid ten sterkste moet worden aangedrongen op een soepeler houding ten aanzien van de consumptiemelkprijzen teneinde een zodanig bedrijfseconomisch klimaat te scheppen, dat een gezonde ontwikkeling van het consumptiemelkbedrijf gewaarborgd is.

De stemmen staakten (zeven tegen zeven) in het produktschap ten aanzien van een verder deel van het preadvies. In dit deel wordt gezegd, dat indien de overheid aan deze gerechtvaardigde verlangens van het bedrijfsleven ook thans geen gehoor zou geven, een deel van de commissie op het standpunt staat, dat het voorstel van de V.V.Z.M. uitgangspunt zou kunnen zijn voor een mogelijke regeling, inhoudende, dat na verloop van een jaar wordt nagegaan wat de gemiddelde werkelijke kosten zijn geweest ten opzichte van de marges. Het verschil zou uit het *zuivelfonds* kunnen worden betaald.

Voorraad koelhuisboter groeit snel

(van onze Haagse correspondent)

De voorraad boter in de koelhuizen steeg in de week van 7 tot 14 augustus, de laatste waarover officiële cijfers beschikbaar zijn, tot 16 miljoen kilogram. De gunstige weersomstandigheden veroorzaken een boteroverschot dat veel hoger ligt dan vorig jaar. Wekelijks wordt op het ogenblik ongeveer 900 ton ingeslagen, tegenover circa 130 ton in de overeenkomstige weken van het vorig jaar.

Een der bestuursleden van het Produktschap voor zuivel, de heer S. van der Ploeg, vroeg vanochtend in de openbare vergadering van dit Produktschap of de enorme voorraden geen aanleiding zijn om koelhuisboter op de markt te gaan brengen, althans de uitgifte voor te bereiden.

Ir. J. B. Ritzema van Ikema verzette zich daar onmiddellijk tegen. Hij achtte de noodzaak nog niet aanwezig

Voorts wees hij erop, evenals enkele andere bestuursleden, dat boterproblemen in besloten vergaderingen van het produktschap plegen te worden behandeld.

[.....] (zie onder)

Leeuwarder Courant 1960-08-25

Zuivelschap stuurt minister brief over zuivel in EEG

Afzetproblemen in besloten vergadering

(Van onze Haagse korrespondent)

Het *Produktschap voor Zuivel* heeft in zijn woensdag gehouden openbare vergadering besloten in een brief aan de minister van Landbouw en Visserij zijn bezorgdheid uit te spreken over de **voorstellen voor een gemeenschappelijk zuivelbeleid**, zoals deze thans in definitieve vorm door de commissie van de *Europese Economische Gemeenschap* aan de raad van ministers zijn voorgelegd.

Deze bezorgdheid van het produktschap is toe te schrijven aan het feit, dat de ontwerpvoorstellen ten aanzien van het eindstadium van de gemeenschappelijke melkveehouderij, zuivelindustrie en -handel van wezenlijk belang zijn, niet zodanig zijn geformuleerd dat een werkschema is ontstaan, waarop de Nederlandse zuivel zich voor de toekomst met vol vertrouwen kan oriënteren. De voorstellen van de kommissie betreffende de overgangperiode acht het produktschap op enkele punten voor het Nederlandse zuivelbedrijfsleven niet acceptabel.

Geen enkele der aanwezige bestuursleden had over de voorgestelde tekst van de brief een opmerking te maken. Ook konden zij zich verenigen met de bij de brief gevoegde bijlage, waarin het produktschap zich min of meer distancieert van de kritiek van de margarine-, vetten- en oliënssector op de voorstellen voor het gemeenschappelijk zuivelbeleid.

Wel zegde de voorzitter, Jr. B. van Dam, op een vraag van een der leden toe een bespreking te bevorderen van de kwestie van de verhoging van het vetgehalte van de melk tot drie procent - dat wordt Europees normaal geacht - tegen een nader te bepalen vetwaarde.

Afzetproblemen

Vrij uitvoerig is van gedachten gewisseld over het al of niet wenselijke van openbaarheid van de besprekingen van het produktschap over afzetproblemen. De heer S. van der Ploeg (ANAB) vroeg namelijk of, nu de warme dagen wel voorbij zullen zijn, niet begonnen moet worden met de verkoop van koelhuisboter. De voorzitter wilde deze kwestie het liefst bespreken in een besloten vergadering, aangezien er zoveel commerciële belangen en belangen van handelspolitiek mee gemoeid zijn. De heer Van der Ploeg was voor openbaarheid. Tenslotte bleek, dat het produktschap voor zuivel een gedetailleerde bespreking het liefst in eigen kring hield, maar wel prijs stelde op publicatie van de conclusies, waartoe men zou komen.

Zeeuwsch Dagblad, 1960-08-26

Directeur-generaal van volksgezondheid:

Tienduizenden lijden al aan Planta-ziekte

Een slachtoffer at slechts één pakje

Van een onzer verslaggevers

DEN HAAG - Het totaal aantal ziektegevallen, dat wordt toegeschreven aan het gebruik van de nieuwe Planta-margarine is opgelopen tot dertig à veertigduizend. Een klein deel hiervan is inmiddels weer hersteld.

Nadat, zoals wij gisteren meldden, de uitslag in het oosten was doorgedrongen, is zij nu ook in de noordelijke provincies terecht gekomen. Dit wordt, naar de medici aannemen, verklaard uit het feit, dat de distributie van de nieuwe Planta, die ongeveer drie weken geleden begon, niet direct het hele land heeft bestreken.

Tien dagen

De artsen hebben er bovendien uit kunnen opmaken, dat er een latente periode in deze vergiftigingsverschijnselen optreedt, waardoor na het gebruiken van de nieuwe Planta een dag of tien verstrijkt, waarin niets gebeurt. Zou het een infectieziekte zijn, dan zou men kunnen spreken van de incubatietijd.

Zelfde bron

Bij de ziektegevallen werden aanvankelijk enige geconstateerd, die geen Planta gebruikt zouden hebben. Later bleek, dat bij verblijf bij familie of kennissen wel degelijk de gewraakte margarine was gegeten.

In één geval in Rotterdam had een patiënt slechts één pakje nieuwe Planta in huis gehad, waarna hij weer was teruggegaan op oude Planta, omdat de leverancier nog geen voorraad had.

Verklaring

In een verklaring, die gisteren door de directeur-generaal van de volksgezondheid, prof. dr. P. Muntendam in Den Haag is afgelegd zei hij:

In ons land hebben zich naar schatting enige tienduizenden gevallen van huidziekte voorgedaan. Bij het overgrote deel van de patiënten zijn de ziekteverschijnselen opgetreden na het gebruik van Planta in de nieuwe samenstelling.

In de vergadering, waar deze verklaring werd afgelegd, waren aanwezig de geneeskundige en farmaceutische inspecteurs, de directeur van de GG en GD van Rotterdam, de voorzitter van de gezondheidsraad en de directie van de N.V. Van den Bergh en Jurgens, vergezeld van hun wetenschappelijke medewerkers op bacteriologisch, biologisch en scheikundig gebied.

„Goedaardig”

In de vergadering is uitvoerig gesproken over de bewuste ziekte. In zijn mededeling noemde prof. Muntendam de ziektegevallen van de laatste dagen over het algemeen van een goedaardig karakter, hoewel in een beperkt aantal gevallen de ziekte een ernstig verloop heeft genomen.

Onderzoek

De fabrikant heeft de margarine Planta met rode opdruk reeds uit de handel genomen. Het wetenschappelijk onderzoek naar de aard van de ziekte en naar het mogelijk verband tussen het optreden van de ziekte en het nuttigen van Planta met rode opdruk wordt door alle betrokken instanties onder leiding van de directeur-generaal met kracht voortgezet, aldus de mededeling van prof. Muntendam.

Planta-affaire stimuleert de verkoop van boter⁸⁶

(Van onze Haagse redactie)

De Planta-affaire heeft ertoe geleid, dat het publiek de laatste dagen ondanks het feit, dat de in opspraak gekomen margarine geheel uit de circulatie is genomen, in grote mate is overgegaan tot het kopen van boter, die op het ogenblik tegen een redelijke prijs verkrijgbaar is. Bij sommige winkeliers in zuivelprodukten werd verklaard, dat bij hen de verkoop van boter deze week zelfs met 50 procent is toegenomen. Ook bij de Vereniging van de Groothandel in Boter bestaat de indruk, dat de boterverkoop is gestegen. Men beschikt daar echter nog niet over exacte cijfers.

Toch maakt men zich bij de boterhandel geen illusies. Men verwacht, dat het publiek straks als de Planta-zaak enigszins is geluwd, weer op de margarine zal overgaan. In elk geval zal de stijgende boterconsumptie, die thans te constateren is, de botervoorraden weinig verminderen. Bij het V.I.B. is thans een voorraad van 18.000 ton opgeslagen. De melkproduktie loopt als gevolg van seizoensinvloeden wel terug, maar blijft toch nog hoog. De boterproduktie is dan ook 30 pct. groter dan vorig jaar. In de kringen van het *Produktschap voor Zuivel* is men dan ook van oordeel, dat maatregelen nodig blijven om een afzet voor deze overtollige boter te verkrijgen. - (Zie ook [knipsel 1964-03-21](#) over aansprakelijkheid Unilever)

Zeeuwsch Dagblad, 1960-09-03

Kamerlid Vredeling vraagt:

Koelhuisboter op de markt

(Eigen nieuwsdienst)

DEN HAAG. - Het socialistische Tweede-kamerlid H. Vredeling, heeft minister Marijnen gevraagd of hij – **om de huidige botercrisis op te lossen** - bereid is goedkope koelhuisboter ter beschikking te stellen. Als dat niet het geval is, dan zou de heer Vredeling willen weten op welke manier de minister dan wel denkt de moeilijkheden het hoofd te bieden.

De heer Vredeling heeft de minister verder onder andere gevraagd, of hij kan bevestigen, dat de botervoorraden in de **Westeuropese landen** op het ogenblik de 200000 ton ruim hebben overschreden, terwijl deze voorraden op het overeenkomstige tijdstip in het ongunstige zuiveljaar 1958 „slechts” 175.000 ton bedroegen. Ook wil hij weten of in Nederland op het ogenblik 16.000 ton koelhuisboter voorraad is

⁸⁶ Uit diverse kranten blijkt dat er behoorlijke paniek was. Door de officiële publikatie op zaterdagmiddag, waren de kranten nipt in de gelegenheid op het nieuws te plaatsen. De radio en televisie namen de taak van de pers over. Er werd echter slecht geluisterd, wat ook niet zó gemakkelijk was, er moesten namelijk nummers onthouden voor opgeschreven worden die werden genoemd. De mensen brachten massaal alle reeds gekochte margarine terug naar de winkel, en kochten voor alle zekerheid geen andere margarine maar roomboter. Met het gevolg dat deze op raakte en uit de normale nieuwe aanwas niet kon worden aangevuld.....(Zie couranten aug./sept. 1960)

Exporttoeslag op boter verhoogd

DEN HAAG. - De toeslag op geëxporteerde boter is met een stuiver verhoogd tot een gulden. Voor Engeland geldt deze verhoging met terugwerkende kracht tot 28 augustus, voor Italië en andere landen buiten de E.E.G. is zij ingegaan op 1 september.

Bij het V.I.B., het voedselvoorzienings- en verkoopbureau, is thans tussen de 12.000 en 13.000 ton boter ingeleverd. Daarenboven is nog circa 4.000 ton boter door de handel opgeslagen. Het produktschap zuivel acht de totale hoeveelheid opgeslagen boter normaal voor de tijd van het jaar.

Zeeuwsch Dagblad, 1960-09-08

Ook Produktschap:

Koelhuisboter op de markt

Eigen nieuwsdienst

DEN HAAG, - Het *produktschap voor zuivel* zal de regering adviseren koelhuisboter uit de voorraden van het *Voedselvoorzienings in- en verkoopbureau* (VIB) op de markt te brengen. Het gaat in eerste instantie om een partij van achtduizend ton. Is die verkocht dan zal het produktschap bekijken of het nodig is de overblijvende hoeveelheid bij inschrijving te verkopen. Op de boter van het VIB wordt, bij ompakking in kleinverpakking, dezelfde toeslag van tachtig cent per kilo gegeven als op de verse boter voor de binnenlandse markt, zo stelt het produktschap zich voor.

Ook de industrie en grootverbruikers die de koelhuisboter van het VIB in grootverpakking afnemen zouden van de toeslag kunnen profiteren, voorlopig tot een hoeveelheid van tweeduizend ton, die boven de partij van achtduizend ton komt. Op verse boter in grootverpakking wordt de toeslag niet gegeven, iets wat bij de industriële verwerkers nogal wat ontevredenheid heeft gewekt.

De boter die niet naar de industrie of de grootverbruikers gaat, moet vier weken na verkoop door het VIB, zijn omgepakt in wikkels met de opdruk „koelhuisboter”, aldus het produktschap.

De botercommissie van het produktschap heeft uitgerekend, dat een extra boterafzet van zes- tot zevenhonderd ton per week nodig is om het nieuwe produktieseizoen zonder koelhuisvoorraden te kunnen beginnen.

Op advies *produkschap zuivel*

Verse botervoorraad wordt op binnenlandse markt gebracht

Om aan gestegen vraag te voldoen

In een maandag gehouden extra vergadering heeft het bestuur van het *produkschap voor zuivel* de vraag onder ogen gezien wat er gedaan moet worden om te voorzien in de op dit moment sterk gestegen vraag naar boter, aldus is namens dit bestuur meegedeeld. Het bestuur meent, rekening houdend met de verwachtingen ten aanzien van de produktie en de afzet in de eerstkomende weken, dat - mede met het oog op reeds aangegane exportverplichtingen - op zeer korte termijn gezorgd moet worden voor een noodzakelijke aanvulling van de uit de normale produktie beschikbaar komende hoeveelheden boter, zodat aan de sterke vraag van de binnenlandse consument naar boter ten volle kan worden voldaan.

Hiermede is ook overwogen, dat moet worden voorkomen, dat als gevolg van een zekere, momentele schaarste aan boter op de binnenlandse markt, de boterprijs zal stijgen. Het bestuur heeft de minister van landbouw en visserij geadviseerd: 1 Het kwantum van 1500 ton verse boter, waarover het voedselvoorzienings in- en verkoopbureau V.I.B. nog beschikt, voor afzet in het binnenland beschikbaar te stellen tegen een afgifteprijs, die correspondeert met de huidige binnenlandse boterprijs. 2. Zo nodig koelhuisboter uit de voorraden van het voedselvoorzienings in- en verkoopbureau ter beschikking van de handel te stellen. Hieromtrent zal - zo stelt het bestuur voor - dan een dagelijks contact tussen het ministerie van landbouw en visserij en het produkschap voor zuivel moeten plaatshebben, teneinde te bepalen op welk tijdstip en tegen welke prijs de koelhuisboter moet worden prijsgegeven.

Deze maatregelen zullen, naar de verwachting van het bestuur van het produkschap voor zuivel, er toe leiden dat van nu af voldoende boter voor het binnenland beschikbaar zal zijn om aan de behoefte van de consument te voldoen. „De minister van landbouw en visserij heeft zich tijdens een maandagavond gehouden bespreking met deze voorstellen van het produkschap voor zuivel kunnen verenigen”, aldus de woordvoerder van het produkschap voor zuivel

In Nederland werd in 1959 47.500 ton roomboter verkocht tegen 230.000 ton margarine. In 1958 bedroeg de afzet van roomboter in het binnenland 57.000 ton tegen 219.500 ton margarine. Indien men deze cijfers tegen gemiddelde weekomzetten beziet, dan kan men ongeveer nagaan hoe groot op het ogenblik het omstreden kwantum Unilevermargarine (zeventig procent) is, dat op bevel van de officier van justitie te Rotterdam werd geblokkeerd.
[.....]

Mr. Biesheuvel op FNZ-vergadering:

Dorpszuivelcoöperatie moet het kunnen opnemen tegen Unilever

Boer moet snelle uitbreiding melkproduktie tegengaan

DEN HAAG, Het bestuur van een dorpszuivelcoöperatie zal dienen te beseffen dat het moet kunnen concurreren tegen de Unilever, en dat dit bij de oude bedrijfsvormen wel heel moeilijk is. Het investeringsbeleid in de zuivelindustrie zal niet moeten worden afgestemd op de situatie van vandaag, maar op de toekomst. Dit zei mr. B. W. Biesheuvel, voorzitter van de Nederlandse CBTB, gister op de algemene vergadering van de FNZ.

Mr. Biesheuvel stemde in met het betoog dat de voorzitter van de FNZ in zijn openingsrede had gehouden voor grotere bedrijfseenheden, concentratie en samenwerking in de coöperatieve zuivelindustrie. Een andere instelling van de nog sterk aan tradities gebonden boerenstand zal nodig zijn.

Het budgettaire argument voor een stellen van de garantieprijsz beneden de harder geworden kostprijsz zou op mr. Biesheuvel thans geen indruk maken, gezien de gunstige economische situatie, waarin ons land zich blijkens de miljoenennota bevindt. Twee argumenten voor een lossen maken van de binding tussen garantie- en kostprijsz blijven dan nog over: de ontwikkeling in de EEG en het gevaar voor wat de minister na zijn Sas van Gentse rede is gaan noemen het „scheef trekken” van het bouwplan.

De EEG leidt er inderdaad toe dat wat de kostprijsz betreft een soepel beleid gevoerd moet kunnen worden. De kostprijsz voor de melk zullen in het in november beginnende melk-prijsjaar gemiddeld een cent lager liggen dan in het lopende jaar. Mr. Biesheuvel noemde het verheugend dat de melkveehouders er, ondanks de loonsverhogingen, toch in geslaagd zijn met een lagere kostprijs uit de bus te komen, dat is belangrijk voor Nederlands concurrentiepositie en voor de positie van de landbouw in onze nationale samenleving. Hij was het niet eens met die boeren, die alleen bedenkelijk kijken als de kostprijsz lager worden gesteld, niet als ze omhoog gaan.

Als een taak van de individuele veehouder, van de organisaties en van de overheid beschouwde hij het, op kort zicht een te snelle en te ongebreidelde uitbreiding van de melkproduktie te voorkomen. Hij was erkentelijk voor de hulp, die de overheid de boer biedt - voor het melkveehouderijbeleid is voor het nieuwe begrotingsjaar 230 miljoen uitgetrokken - maar hij vond het ook een ongezonde toestand, dat die hulp nodig is. De boeren en hun organisaties zullen al het mogelijke moeten doen om aan die toestand een einde te maken.

De secretaris van de FNZ, dr. E. van de Wiel, deed in deze vergadering een aantal mededelingen over de ontwikkelingen in de zuivelsektor gedurende de laatste maanden. Voor de eerste acht maanden van dit jaar ligt de Nederlandse melkproduktie niet minder dan tien procent boven het niveau van vorig jaar. De afzet van gecondenseerde melk en melkpoeder is bevredigend, die van consumptiemelk, boter en kaas minder bevredigend. De afzet in de consumptiemelksektor, uitgerekend de koffiemelk, is twee procent lager dan vorig jaar.

Het bestuur van de FNZ meent dat doeltreffende maatregelen voor stabilisatie van de boterprijs dienen te worden genomen. Een verhoging van het vetgehalte van de melk, om te beginnen van 2% tot 3 procent, mag nu bepaald niet meer worden uitgesteld.

De minder gunstige gang van zaken op de wereldmarkt, heeft niet nagelaten haar invloed te doen gelden op de hoogte van de voor het melkprijsjaar november 1959/1960 te verwachten melkprijs. De opbrengst van de produkten, na aftrek van de zuivelfondsheffing, kan voor dit jaar geschat worden op *f* 19,20 per 100 kg melk met 3,7 pct vet. De opbrengst heeft vorig jaar bedragen *f* 20,95 en het jaar daarvoor *f* 17,87 per 100 kg melk. Uit het zuivelfonds, waarin dus de opbrengsten van de consumptiemelk zijn verwerkt, is dit melkprijsjaar een uitkering te verwachten van naar schatting *f* 2,925 per 100 kg.

Uitgaande van een melkproduktie van zes miljard kg en van een gegarandeerde hoeveelheid van vijf miljard kg, valt te berekenen dat uit het landbouw-egalisatiefonds - uit overheidsgelden dus - *f* 5,18 per 100 kg afgeleverde melk zal moeten worden bijgepast.

Gemiddeld ontvangt de Nederlandse veehouder voor zijn melk dan *f* 27,30 per 100 kg. De garantieprijs bedroeg *f* 28,90 voor een hoeveelheid van 5 miljard kg. Door deze beperking van de garantie tot vijf miljard kg, ontvangt de melkveehouder dus *f* 1,60 minder dan de garantieprijs.

Indien de schatting van de melkopbrengst juist zou zijn, kan berekend worden dat de veehouder aan het einde van dit melkprijsjaar - na de voorschotuitkeringen uit zuivelfonds en LEF - uit het zuivelfonds nog *f* 1.- en uit het LEF nog *f* 2,20, totaal dus nog *f* 3,20 per 100 kg als nabetaling zal krijgen.

De werknemersorganisaties in de zuivelindustrie hebben enige tijd geleden het verzoek gedaan om met de arbeidstijdverkortung een begin te maken en wel per 1 november. De FNZ staat tegenover een verkortung van de werkweek bepaald niet afwijzend en zal In eigen kring door deskundigen laten nagaan hoe de moeilijkheden het beste ondervangen kunnen worden.

Leeuwarder Courant, 1960-09-30

Boterkrisis is in Europa: oorlog?

(Van onze landbouwredaktenr)

Op het eind van de zomer is de botersituatie slechter dan ooit. Overal hopen de overschotten boter zich op, terwijl de voorraden, die in Nederland zijn ingeleverd of op het punt staan ingeleverd te worden bij het VIB de 18.000 ton overschrijden. Voor Nederland is deze voorraad niet bijzonder hoog in vergelijking met andere jaren, die grote boteroverschotten te zien gaven. In Europees verband zijn de voorraden echter hoger dan ooit. Geschat wordt dat er meer dan 200.000 ton boter in Europa ligt opgeslagen. Dat is meer dan in het crisisjaar 1958.

De recente dalingen van de boterprijs op de enige vrije botermarkt ter wereld, die van Londen, hebben de Denen in een soort paniekstemming gebracht, waarbij ze heftige verwijten doen aan drie EEG-landen. Nederland, Frankrijk en België, hoewel ze bijvoorbeeld de grote exporten van Polen maar onbesproken laten. In kringen van de Nederlandse boterexport meent men, dat Denemarken nu „oorlog” wil op de botermarkt.

Een aanvankelijk voorgestelde verlaging van de prijs van Nederlandse boter op de Londense markt van twintig cent is deze week niet doorgedaan en tot vijf cent beperkt gebleven. In de boterhandel hoopt men nu, dat het produktschap voor zuivel en de minister snel zullen besluiten tot het beschikbaar stellen van koelhuisboter voor de buitengewoon lage prijs van zestig cent per pakje. Dit had reeds eerder moeten gebeuren, zo meent men, doch het zal wel eind september worden voor een dergelijke maatregel uitgevoerd zal worden

Het Tweede Kamerlid ir. H. Vredeling (PvdA) heeft aan minister Marijnen vragen gesteld over de huidige hotercrisis. Hij wil weten wat de minister van plan is te doen en dringt aan op het beschikbaar stellen van goedkope koelhuisboter.

Zeeuwsch Dagblad, 1960-09-24

Minister Marijnen:

Geen goedkope koelhuisboter (Planta-affaire)

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - Het Planta-drama heeft geleid tot een sterk verhoogde vraag naar boter in ons land. Of deze verhoogde vraag blijvend is moet nog worden afgewacht, zo deelt minister Marijnen mee in antwoord op schriftelijke vragen van het Tweede Kamerlid Borst (C.P.N).

De voedselvoorziening maakt het op dit moment niet nodig over te gaan tot het beschikbaar stellen van koelhuisboter tegen een prijs die lager is dan de huidige prijs van verse boter.

Uit de antwoorden die de minister op schriftelijke vragen van het Tweede Kamerlid Vredeling (soc.) heeft gegeven, blijkt dat er thans ongeveer dertien-duizend ton koelhuisboter is opgeslagen. Aan het begin van deze maand bedroeg de voorraad ongeveer negentienduizend ton.

De afneming van de voorraad is naast de sterk gestegen vraag in het binnenland ook het gevolg van een stijging van de export.

Het zal van de verdere situatie afhangen wanneer en tegen welke prijs de voorraden koelhuisboter zullen worden geruimd, aldus de minister.

Zeeuwsch Dagblad, 26/09/1960

Na „dolle zaterdag” BOTERAFZET BIJNA VERDUBBELD

DEN HAAG. — De laatste twee weken, dus na de „dolle zaterdag” in de Planta-affaire, is in het binnenland circa tweeduizend ton boter per week afgezet tegen daarvoor 1150 ton, zo raamt men in handelskringen.

Van de 1500 ton verse boter, door het Voedselvoorzienings- en verkoopbureau (V.I.B.) beschikbaar gesteld, is 650 ton verkocht. Van de overige 850 ton is een deel nog beschikbaar, een ander deel is inmiddels koelhuisboter geworden. De totale hoeveelheid koelhuisboter in ons land bedraagt nu circa 14.000 ton, waarvan 13.000 ton bij het V.I.B.

Het produktschap zuivel heeft de toeslag op boter die wordt uitgevoerd inmiddels verlaagd van f 1.10 tot f 0.95 per kilo. Voor Engeland gaat deze verlaging vandaag in, voor de andere betrokken landen op 16 oktober.

Heffing op melk te hoog geacht

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG. - Vrijwel alle consumptiemelkbedrijven van westelijk Nederland hebben zich verenigd in een actie om de heffing op de melk verlaagd te krijgen. Deze heffing is ingesteld bij een beschikking van de minister van landbouw (wegens verschil tussen de basisprijs van de fabriek en de verrekenprijs) en bedraagt f 14.51 per honderd liter melk. Het geld is bestemd voor het *zuivelfonds*.

De bedrijven stellen, dat zij op de losse melk 35 cent per honderd liter en op de flessenmelk 78 cent per honderd liter te kort komen en dat zij daardoor in grote moeilijkheden zijn geraakt. Een commissie, optredende namens de bedrijven, heeft de Dordtse advocaat mr. P. Bijleveld in de arm genomen en in een brief aan het *produktschap voor zuivel* met klem verzocht met ingang van het nieuwe melkprijsjaar de heffingen verlaagd te krijgen (dat is met ingang van 1 november). Zou hieraan niet worden voldaan, dan behouden zij zich het recht voor alle stappen te ondernemen met betrekking tot het betalen van de heffing, die nodig zullen zijn, aldus de brief.

De bedrijven voorzien - indien het tot een conflict komt - onherroepelijk moeilijkheden ten aanzien van de melkvoorziening in het westen. Van de ondernemingen kan niet worden verwacht, dat zij gemiddeld 50 cent per honderd liter melk blijven bijpassen uit eigen middelen, zo menen zij.

Peel en Maas, 1960-10-08

Koelhuisboter prijs komt dicht bij verse boter

Het ziet er naar uit, dat wanneer er binnenkort koelhuisboter op de markt komt, de prijs daarvan niet veel lager zal liggen dan die van verse boter.

Na urenlange discussies is het bestuur van het Productschap voor Zuivel nog niet tot een beslissing gekomen.

Bij wijze van compromis zou men de toeslag voor verse boter slechts met 10 cent per kilo verlagen en het prijsverschil tussen de verse en de koelhuisboter stellen op 30 cent per kilo, dus slechts 7,5 ct, per pakje.

Ter vergadering bleek, dat de minister van Landbouw en Visserij, mr. Marijnen een prijsverschil van 12 ct per kilo of 3 ct per pakje in de gedachte heeft.

De kwestie - het Productschap wil de koelhuisboter in elk geval zo spoedig mogelijk op de markt brengen - zal heden zaterdag verder behandeld worden in een nieuwe vergadering van het Productschap te Utrecht.

Zeeuwsch Dagblad, 11/10/1960;

KOELHUISBOTER 76-78 CENT

DEN HAAG — De normale winkelprijs van de koelhuisboter — die in de loop van deze week op de markt komt — zal 76 tot 78 cent per pakje bedragen, zo heeft minister Marijnen vastgesteld. Daarmee heeft hij zich aangesloten bij het compromisvoorstel van het Productschap voor zuivel.

Ook is de minister akkoord gegaan met het voorstel van het productschap om de binnenlandse toeslag op de verse boter te verlagen van 80 tot 64 cent per kilo. De normale winkelprijs van verse boter wordt daardoor 84 tot 86 cent per pakje.

Advies landbouwschap genegeerd

Minister Marijnen verlaagt de garantieprijs voor melk

Verhoging consumentenprijs kan tot 1 cent worden beperkt

(Van onze Haagse redactie)

De minister van landbouw en visserij, mr. V. G. M. Marijnen, heeft thans het voor het oogstjaar 1960/61 ontwikkelde. Complex van garantieregelingen in een nota bij de Tweede Kamer ingediend. Op grond van de lagere kostprijzen heeft de minister een aantal garantieprijsen lager gesteld dan het landbouwschap heeft geadviseerd. Voor de melk is de minimum-garantieprijs bepaald op f 28.30 per 100 kg melk met 3,7 procent vet. In het melkprijsjaar 1959/60 was de prijs f 28.90. De gegarandeerde hoeveelheid melk is evenals vorig jaar weer bepaald op 5 miljard kg. De minister heeft dus niet voldaan aan de wens van het *landbouwschap*, dat had geadviseerd de garantieprijs vast te stellen op f 28,65 en voor een gegarandeerd kwantum van 5.31 miljard kg. melk. De zogenaamde verrekenprijs voor de consumptiemelk en aanverwante produkten is vastgesteld op f 29,40 per 100 kg. melk met 3,7 procent vet (vorig jaar f 30,60).

Op basis van deze (nieuwe) verrekenprijs is het mogelijk, de stijging van de consumentenprijs voor melk, als gevolg van de verhoging van het vetgehalte per 7 november a.s. tot 3 procent, te beperken tot 1 cent per liter. Het landbouwschap had de verrekenprijs bepaald willen zien op f 29,55 per 100 kg melk met 3.7 procent vet.
[....]

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1960-11-17

„Slag in het verweerde gezicht van de boer”

Bestuur van Landbouwschap zeer ontevreden over de garantieprijsen

Sterke afwijking van algemeen prijsbeleid

DEN HAAG, 16-11. Het bestuur van het *landbouwschap* heeft in zijn vandaag gehouden openbare vergadering uiting gegeven aan grote ontevredenheid over de voor het jaar 1960-1961 vastgestelde garantieprijsen. Afkeurende beoordelingen van het regeringsbeleid in dezen, die ook reeds geformuleerd zijn in het op 2 november door het landbouwschap aan de Tweede Kamer gezonden adres, kon men nu uit de mond van verscheidene bestuursleden vernemen. Vooral richtte de kritiek zich tegen het melkprijsbeleid.

De heer Nysingh (K.N.L.C.) noemde het optreden van de minister „bijzonder onsportief” en „een slag in het verweerde gezicht” van de boer van het gemengde bedrijf op de lichte gronden. De heer Oosterhuis (K N.L C.) sprekende over de melkprijs, vroeg zich af waarom de landbouw zijn productiviteitsstijging niet in de prijs mag behouden, terwijl de andere sectoren van het bedrijfsleven dat wel mogen. De heer Tiggelaar (A.N. A.B.) zei dat met de minister

een heel positieve afspraak over dat behoud van productiviteitsstijging gemaakt is. Die afspraak herinnert de minister zich kennelijk niet meer.

Vergelijking met industrielonen

De minister is met zijn garantiebeleid te sterk afgeweken van het algemene prijsbeleid, meende de heer Stokman (Ned. Chr. Landarbeidersbond). Terwijl men in de industrie maar weinig van prijsverlagingen hoort gaan de garantieprijzen voor de landbouw, die toch al een sociale achterstand heeft, wél omlaag. De heer Tuynman (K.N.L.C.) vestigde de aandacht op de financiële eisen, die de overgang van arbeidsintensief naar kapitaalintensief bedrijf aan de boer stelt. Vele jonge boeren, die met een geweldige schuldenlast zijn begonnen, komen nu door het garantiebeleid wel heel moeilijk te zitten.

De heer Mertens (K.N.B.T.B.) was het met de heer Tuynman, die speciaal het oog had op de akkerbouw, wel eens, maar meende toch dat men moeilijker tegen het garantiebeleid voor de akkerbouwprodukten kan ingaan dan tegen dat voor de melk. In de weidegebieden, zo meende hij, zal de melkprijs voor de boer, gezien de beperking van de gegarandeerde hoeveelheid en het „gemillimeter” rond de saldi van het *Zuivelfonds*, in de praktijk wel op 26½ cent komen. Dat betekent dat ook in die gebieden - die een lagere kostprijs hebben dan de lichte gronden - de produktiviteitsruimte er niet uit komt.

ZZ NB 17/11/1960; p. 4/10

Verse boter iets in prijs omhoog

DEN HAAG, 16-11. De verse boter zal met ingang van heden (donderdag) drie à vier cent per pakje duurder worden. De prijs van de koelhuisboter zal onveranderd blijven.

Een en ander is het gevolg van het woensdagmiddag door het bestuur van het produktschap voor Zuivel in besloten vergadering genomen besluit, de toeslag op verse boter voor het binnenland te verlagen van 64 tot 50 cent per kilogram. Aanleiding daartoe is geweest de spanning die zich, zoals meestal in deze tijd van het jaar, op de botermarkt voordoet. De produktie loopt wat terug, terwijl de vraag ongeveer gelijk blijft. Het produktschap acht het onder deze omstandigheden gewenst de afzet van koelhuisboter wat te stimuleren en hoopt dat door de nu genomen maatregel te bereiken.

Zeeuwsch Dagblad, 01/12/1960

Verse boter duurder

Eigen nieuwsdienst

DEN HAAG. — Een pakje verse boter wordt met ingang van vandaag drie cent duurder.

De prijsverhoging is een gevolg van het besluit van het Produktschap voor zuivel om de toeslag op verse boter te verlagen van vijftig tot 38 cent per kilo.

De prijs van de koelhuisboter wordt niet veranderd.

1961

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg.
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1960	116.332	1.628	4.205 / 3,88 / 3,35	29,43	6.721	203 / 86 / 109	99 / 54 / 39		
1961	109.433	1.676	4.155 / 3,91 / 3,36	29,51	6.952	213 / 91 / 108	97 / 58 / 31		
1962	103.972	1.751	4.200 / 3,92 / 3,32	29,34	7.283	225 / 92 / 109	102 / 63 / 32		

1) Productie / consumptie / export

Leeuwarder Courant, 1961-01-11

Voorzitter Zuivelschap

PZ.: ‘Regering acht bestuur niet voor taak berekend’

De voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, ir. B. van Dam, heeft in zijn vanmorgen gehouden nieuwjaarsrede gesproken over de positie van dit productschap en de mogelijkheid voor het bestuur, ook in de toekomst zijn taak naar behoren te blijven vervullen. Daarbij maakte hij een aantal kritische opmerkingen over de verhouding tussen het productschap en de minister van Landbouw.

Voor de verhouding tussen het produktschap en de centrale overheid - en met name die met het ministerie van landbouw - kon ir. Van Dam niet veel waardering hebben. Principieel liggen hier nog verscheidene problemen waarvoor geen oplossing is gevonden. Zij betreffen de mate van vertrouwen die de regering in het bestuur van het produktschap stelt en de daaruit volgende beperkte vrijheid van handelen, die het produktschap als autonoom lichaam wordt gelaten.

Ir. Van Dam erkende, dat de regering verantwoordelijk is voor het onder haar toezicht door het produktschapsbestuur te voeren zuivelbeleid, in het bijzonder omdat hieraan, nu de regering een garantiopolitiek voert, consequenties voor de schatkist verbonden zijn. In het streven naar beperking van de consequenties der garantiopolitiek manifesteert zich een kompetentiekwestie tussen de overheid en het produktschap op het stuk van het marktbeleid.

Het streven der regering om op het marktbeleid een sterke invloed te hebben achtte ir. Van Dam begrijpelijk, maar de juistheid ervan wilde hij bestrijden. Als de regering zou menen dat het bestuur zijn taak niet naar behoren verricht - uit een bepaalde maatregel zou men dit kunnen afleiden - zou de consequentie hiervan moeten zijn dat zij door het treffen van de nodige institutionele voorzieningen de taak, die de wetgever aan het bestuur heeft opgelegd, zelf ter hand neemt. De weg die de regering in plaats daarvan heeft gekozen: het zich meer en meer gaan bemoeien met zelfs de kleinste details van het bestuursbeleid, hiermee de mogelijkheden tot zelfwerkzaamheid van het bestuur belemmerend, is zoal niet in strijd met de letter, dan toch zeker in strijd met de geest van de wet op de bedrijfsorganisatie. Ter verduidelijking voegde de voorzitter er aan toe, dat hij bepaald nog niet zo ver was om een maatregel als de door hem genoemde ernstig in overweging te geven.

Zuivelfonds

Ir. Van Dam noemde hierna de maatregel waaruit z.i. afgeleid zou kunnen worden dat de regering het produktschapsbestuur niet voor zijn taak berekend acht: de aanwijzing, die dit bestuur enige maanden geleden van de minister van landbouw heeft gekregen, voortaan geen uitvoering meer te geven aan besluiten aangaande toeslagen uit het zuivelfonds, voordat toestem-

ming van of namens de minister is verkregen. Ir. Van Dam zag hierin een aantasting van de positie van het zuivelfonds en een inperking van de zelfwerkzaamheid van het produktschap.

Schadelijk

Schadelijk voor het aanzien van het produktschap is het volgens Ir. Van Dam geweest, dat enkele blijkbaar onvolledig geïnformeerde Tweede Kamerleden bij de behandeling van de landbouwbegroting zich geroepen voelden de staf over het produktschapsbestuur te breken, zonder dat de regering trachtte op grond van de haar bekende feiten het beleid van dit college te rechtvaardigen. De regering kan niet de verantwoordelijkheid dragen voor alle faits et gestes van een publiekrechtelijk orgaan, gezien deszelfs autonomie, maar in de onderhavige zaak zou een woord van verdediging van regeringszijde wel op zijn plaats geweest zijn.

Aan het bestuur zijn ook ongegronde verwijten gemaakt over de beslissing, die het ten aanzien van de verhoging van het vetgehalte van de melk heeft genomen. Na ampele besprekingen kwam het tot de gevolgtrekking dat het, wegens de vele onzekerheden - o.m. betreffende de verrekenprijs in 1960/'61, de waardebepaling van het vrijkomende en het in de melk achterblijvende melkvet, de consumentenprijs - niet met zijn verantwoordelijkheid strookte op dat moment over een verhoging van het vetgehalte een advies aan de centrale overheid uit te brengen. Dit besluit kon des te gerader worden genomen omdat de beslissing reeds ten principale door de regering was genomen en omdat het produktschap niet om advies was gevraagd. Het bestuur zou een advies bepaald niet hebben ontweken, indien de regering hieraan werkelijk behoefte had laten blijken. Nu was het welbewust afzien van een „advies in de mist” de enig juiste houding.⁸⁷

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1961-01-12

Cijfers 1960 van de Nederlandse zuivel

DEN HAAG, 11-1. In zijn nieuwjaarsrede heeft de voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, ir. B. van Dam, een overzicht gegeven van de economische situatie in de zuivel-bedrijfstak.

In 1960, zo deelde hij mede, bereikte de melkproduktie een recordhoogte, namelijk 6.850.000 ton, hetgeen vergeleken met het jaar ervoor een stijging van 7 procent betekent.

Een relatief groot deel van de meerproduktie aan melk vond zijn weg naar de condensindustrie. De produktie van condens steeg namelijk met 15 pct.

De produktie van vol melkpoeder bleef vergeleken met 1959 nagenoeg gelijk; die van mager melkpoeder daarentegen steeg met meer dan 100 pct.

De produktie van fabriekskaas bleef over geheel 1960 gezien 1.000 ton ten achter bij die in het jaar ervoor, ofschoon in de eerste vier maanden een 4.000 ton kaas meer werd geproduceerd dan in de overeenkomstige periode van 1959. De boerenkaasproduktie was 2.000 ton lager dan in 1959.

De export van kaas bedroeg tot en met november meer dan 100 000 ton. Hiervan ging 45 pct. naar Duitsland.

De boterproduktie bereikte bijna de 100.000 ton.

⁸⁷

Frankrijk exporteert Nederlandse boter naar....Nederland

Van een onzer verslaggevers

DEN HAAG. - Frankrijk exporteert Nederlandse boter naar Nederland. Dit merkwaardige verschijnsel doet zich de laatste weken voor als gevolg van het Franse boteroverschot. De boter is in het afgelopen voorjaar, vers van de koe naar Frankrijk uitgevoerd. Nu wordt diezelfde boter „gerepatrieerd”, in het zuiden van ons land omgepakt en als koelhuisboter op de Nederlandse markt gebracht.

Alles bij elkaar gaat het om niet meer dan een paar honderd ton.

De boter wordt met een zware exportsubsidie uit Frankrijk naar ons land gestuurd. Zij krijgt echter aan de Nederlandse grens een heffing te verduren van dertig cent per kilo, dit om de prijs op het peil van de Nederlandse markt te brengen.

Ook België - waar nog kort geleden op grote schaal boter naar toe werd gesmokkeld - voert nu wonderlijk genoeg boter bij ons in. Zij gaat dezelfde weg als de Franse (Nederlandse) boter.

Het is voor het eerst sinds het einde van de oorlog, dat Nederland boter invoert.

De vreugde voor de Fransen en Belgen zal overigens maar van korte duur kunnen zijn. Over een maand of drie, vier, komt de Nederlandse boterproductie weer goed op gang en dan wordt het uitvoeren van boter naar ons land voor België en Frankrijk heel wat minder aantrekkelijk.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1961-03-03

Eindafrekening melkprijsgarantie 1959 / 1960

Kosten f 296,2 miljoen gulden

DEN HAAG. De minister van landbouw en visserij heeft zich kunnen verenigen met de door het *Produktschap voor Zuivel* berekende gemiddelde netto-opbrengstprijs van de melk over het melkprijsjaar van november 1959 tot november 1960.

De berekening resulteert in een bedrag van f 22,976 per 100 kg. melk met 3,7 procent vet. Deze opbrengst is derhalve f 5,924 per 100 kg, melk beneden de voor dat melkprijsjaar vastgestelde garantieprijs van f 28,90 gebleven. Zoals bekend, gold de garantie voor ten hoogste 5 miljard kg, melk. In totaal zullen de toeslagen die uit hoofde van de garantie moeten worden verleend, f 296,2 miljoen belopen (over het melkprijsjaar 1958-1959 f 212,8 miljoen).

Problemen voor zuivelindustrie

Beraad Produkschap over produktie kunstmelk – ‘filled milk’ – in Nederland

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - In zijn vergadering van 8 maart zal ‘t *produkschap zuivel* zijn advies aan de minister van landbouw vaststellen over kunstmelkprodukten.⁸⁸

Speciaal zal ‘t produktschap onder het oog zien de vragen of er voor Nederlands mager melkpoeder een afzetgebied bij de kunstmelk-industrie te vinden is en of Nederlandse ondernemingen zelf een dergelijke produktie ter hand mogen nemen in het buitenland of in Nederland zelf.

Kunstmelk, ook bekend onder de naam „*filled milk*”, wordt gemaakt van mager melkpoeder en plantaardig vet. In de Philippijnen heeft de produktie een grote vlucht genomen (in 1959 rond 60.000 ton). Dit land was tot voor kort een van de belangrijkste afnemers van Nederlandse gecondenseerde melk, maar onze export is nu overeenkomstig die 60.000 ton gezakt.

Voor de Nederlandse zuivelindustrie betekent de opkomst van „filled milk” dus een ernstig probleem, temeer omdat grote gebieden in Afrika en het Verre oosten de vraag onderzoeken in hoeverre de kunstmelk tegemoet kan komen aan de eiwitbehoeften van de bevolking. Deze gebieden produceren zelf veelal de goedkope plantaardige vetten en hebben met de filled milk dus het voordeel de eigen produktie te steunen en de bevolking een goedkoper produkt aan te bieden dan geïmporteerde melk.

22 Fabrieken

De Nederlandse wettelijke voorschriften staan niet toe het bereiden en afleveren van melkprodukten die een ander vet bevatten dan melkvet. Evenmin wordt toegestaan de uitvoer van produkten uit koemelk gewonnen, die een ander vet bevatten dan melkvet. Op deze bepalingen is de garantie voor de onvervalsheid van de Nederlandse zuivel- en melkprodukten gebaseerd.

In 1958 werden bij een enquête 22 filled-milk-fabrieken ter wereld geteld, waarvan tien in Amerika, drie in de Philippijnen, twee in Engeland en een in Nieuw Zeeland, Spanje, Thailand. Mexico, Indonesië, El Salvador en Honduras elk.

⁸⁸ ‘Kunstmelk’ werd van af midden jaren vijftig – kom het in de Zeeuwse Couranten voor eerste maal tegen in 1957 – gebruikt voor melkvervangers bij opfok van kalveren. Bestaande uit mager-melkpoeder aangevuld met vitaminen, vetten e.d. Dit ter vervanging van de – duurdere – volle melk. (ZHN.)

Zeeuwsch Dagblad, 28/04/1961

Unilever gegevens:

Verbruik gedaald

Het gezamenlijke verbruik van margarine in Nederland was in de laatste drie maanden van 1960 ongeveer tien procent lager dan normaal. Dit zal gedeeltelijk aan de Planta-affaire hebben gelegen maar voor een ander deel aan de goedkope koelhuisboter.

Het marktaandeel van Van den Bergh & Jurgens daalde in het begin met ongeveer twintig procent. Sindsdien is weer ruim de helft van deze daling ongedaan gemaakt, aldus de voorzitter van de raad van bestuur van Unilever.

Provinciale Zeeuwse Courant, 18/05/1961

Goedkope koelhuisboter verdwijnt voorlopig

De minister van landbouw en visserij heeft, op advies van het produkt-schap voor zuivel, besloten de afgifte van koelhuisboter uit de voorraden van het voedsel-voorzienings- en verkoopbureau stop te zetten.

Dat betekent dat over enige tijd geen goedkope koelhuisboter meer in de winkels te krijgen zal zijn. De nu bij het V.I.B. aanwezige voorraad van ongeveer 4500 ton zal daar blijven tot in het herfstseizoen de boterproductie weer terugloopt.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1961-06-22

De voorschotuitkeringen op melk verhoogd

DEN HAAG, 20-6. De *minister van Landbouw en Visserij* heeft besloten de voorschotuitkeringen aan melkveehouders uit hoofde van de garantieregeling voor melk ten laste van het landbouwegalisatie fonds te verhogen van f 1,- per honderd kg. melk plus f 0,25 per procent vet tot respectievelijk f 1,50 en f 0,40. De minister heeft voorts zich kunnen verenigen met het besluit van het *produkt-schap voor zuivel* de voorschotuitkeringen uit het zuivelfonds gelijktijdig te verhogen van f 1,- per honderd kg. melk plus f 0,25 per procent vet tot respectievelijk f 1,25 en f 0,31.

Het lopende melkprijsjaar heeft thans voldoende inzicht in de te verwachten opbrengst van de melk kunnen verschaffen om deze verhogingen te rechtvaardigen, zo deelt het ministerie van Landbouw en Visserij mede.

Door beide verhogingen wordt het totale voorschot op de van november 1960 tot november 1961 afgeleverde en nog af te leveren melk ongeveer 5½ cent per kg. Tot dusver bedroegen deze voorschotuitkeringen samen ongeveer 4 cent per kg. Over de reeds verstreken periode zal de uitkering in de vorm van een bedrag ineens geschieden.

De zuivelfabrieken zullen in staat worden gesteld de betreffende uitkeringen reeds in de loop van de volgende week aan de melkveehouders uit te betalen.

Leeuwarder Courant 1961-07-10

Toeslag boterexport weer verhoogd

Het produkt-schap voor zuivel heeft de toeslag op geëxporteerde boter verhoogd van 98 cent tot f 1,13 per kg. Voor Engeland is de verhoging ingegaan op 3 juli, voor de andere niet-EEG-landen en voor Italië (het enige EEG-land waarvoor de toeslag geldt) op 7 juli.

Geen verlaagde prijs voor koelhuisboter

DEN HAAG. - De koelhuisboter zal dit jaar niet tegen verlaagde prijzen op de binnenlandse markt worden gebracht. Het is noodzakelijk de boterprijs te stabiliseren op het tegenwoordige niveau onder meer om te voorkomen dat de spanning in Benelux op dit punt wordt vergroot. Dit deelt minister Marijnen (landbouw) mee in antwoord op vragen van het Tweede-Kamerlid, de heer Borst. Hij zegt voorts dat de voorraden koelhuisboter als gevolg van de relatief hoge boterproductie van de laatste weken sterk zijn toegenomen, te weten met 1300 ton per week. Dit ondanks het feit dat de ontwikkeling van het binnenlandse verbruik vrij bevredigend was. De voorraden bedroegen op 8 juli 20.000 ton, dat is ongeveer 5000 ton meer dan een jaar geleden, toen er evenwel, in tegenstelling tot dit jaar, leveringen naar de landen van de EEG hadden plaatsgevonden.

Volgens de minister mag verwacht worden dat de toeneming van de botervoorraad in de naaste toekomst als gevolg van de seizoensdaling van de melkproductie, alsmede door een verruiming van de exportmogelijkheden, sterk zal afnemen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-09-13

Binnenkort koelhuisboter op Nederlandse markt

In zuivelkringen wordt aangenomen dat binnenkort - men spreekt van binnen enkele weken - een niet aanzienlijke hoeveelheid koelhuisboter op de binnenlandse markt zal worden gebracht. De *directie voor de voedselvoorziening van het ministerie van landbouw* heeft het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* voor een bespreking vrijdag op het departement ment uitgenodigd.

Naar wij van welingelichte zijde vernemen, zal het onderwerp van gesprek in hoofdzaak de koelhuisboter betreffen. Op het ogenblik is in de koelhuizen veel meer boter opgeslagen dan vorig jaar op hetzelfde tijdstip het geval was. Men verwacht dat tegen het eind van september tweemaal zoveel boter zal zijn opgeslagen als vorig jaar.

Provinciale Zeeuwse Courant 1961-09-19

Koelhuisboter komt begin oktober in de handel

Het ministerie van landbouw en visserij heeft meegedeeld, dat minister Marijnen heeft besloten koelhuisboter uit de regeringsopslag van het voedselvoorzienings in- en verkoopkantoor voor de handel beschikbaar te stellen.

Deze koelhuisboter zal na een proces van ontdooien, verpakken en distribueren in de loop van de eerste week van oktober bij de detailhandel verkrijgbaar zijn en, op basis van een groothandelsprijs van f 3,10 per kilogram af koelhuis, worden verkocht voor ongeveer f 0,90 per pakje van 250 gram. Het ligt in de bedoeling de prijs van de koelhuisboter voorshands op dit

peil te handhaven. De minister van landbouw en visserij heeft zijn beslissing inmiddels ter kennis gebracht van het *Produktschap voor Zuivel*.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1961-09-21

Tekort op begroting

Landbouwegalisatiefonds f 320.800.000

Waarvan de melk-sector 258 mln.

DEN HAAG, 1919. De bij de Tweede Kamer ingediende begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds 1962 sluit met een nadelig saldo van f 320.800.000.

Ten behoeve van de garantieregeling voor binnenlandse granen toeslag aan telers van rogge, haver, gerst en gemengd gewas op de lichte gronden) en de daaraan gekoppelde garantieregeling voor fabrieksaardappelen, geteeld op de veenkoloniale gronden, is ook thans een bedrag ad f 60 miljoen uitgetrokken. In de akkerbouwsector is voorts onder de inkomsten een bedrag van f 10 miljoen opgenomen, dat vermoedelijk in 1962 aan het saldo van de egalisatieheffingen op ingevoerde granen c.a. kan worden onttrokken, met inachtneming van een verantwoorde reserve met het oog op toekomstige restitutieverplichtingen.

Aangenomen wordt dat ten behoeve van het marktordenenbeleid voor de varkenshouderij weer f 10 miljoen nodig zal zijn.

Op grond van een nader vast te stellen garantieprijs voor melk en de op basis van de verwachte marktsituatie geraamde opbrengst, wordt voor de melkprijstoeslag f 258 miljoen uitgetrokken. (Vorig jaar f 230 miljoen, laatste raming voor 1961: f 316 miljoen).

Zeeuwsch Dagblad, 1961-10-20

Koelhuisboter kan goedkoper

Van onze parlementaire redacteur

DEN HAAG. - Er moet in het najaar en het voorjaar niet zoveel verschil in prijs bestaan tussen koelhuisboter en verse boter, meent de minister van landbouw en visserij mr. V.G.M. Marijnen. Dit is de reden waarom de prijs van koelhuisboter voorlopig is vastgesteld op 3,10 gulden per kilo, dat is veertig cent beneden de inleveringsprijs van verse boter.

Er wordt nu nog vrij veel verse boter geproduceerd en daarom wil de minister van landbouw voorkomen dat de vraag zich al te sterk op koelhuisboter richt. In de komende maanden zal de koelhuisboter goedkoper moeten worden, aldus zei minister Marijnen gisteren in de Tweede Kamer in antwoord op een vraag van de socialist mr. Daams. Een regelmatige afzet wordt daardoor bevorderd.

In het voorjaar zal, tegen de tijd dat het afloopt met de koelhuisboter, de overgang naar verse boter ook weer geleidelijk aan moeten verlopen; dan zal het prijsverschil dus weer wat geringer moeten zijn.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-10-31.

Garantieprijs melk 1961 / 1962 vastgesteld

De minister van landbouw heeft meegedeeld, dat de minimumgarantieprijs voor melk voor 't melkprijsjaar 1961/1962 vastgesteld is op f 28,10 per 100 kg met 3,7 pct vet. Deze garantieprijs zal gelden voor een gegarandeerd produktiekwantum van 5,1 miljard kilogram.

Dit kwantum zal bestaan uit: die melk, welke wordt bestemd voor de bereiding van zuivelprodukten, die onder het verrekenprijsstelsel in het binnenland worden afgezet, berekend tegen de via de prijzen der eindprodukten gerealiseerde netto-opbrengstprijis van de daarin verwerkte melk. Voor het resterende gedeelte is bedoeld de industriemelk, berekend tegen de gemiddelde opbrengstprijis van alle tot industrieprodukten verwerkte melk.

Een uit hoofde van deze garantieregeling te verstrekken nabetaling zal, evenals in het voorafgaande melkprijsjaar, voor 50 pct op het melkvet en voor 50 pct op de melkplas worden gebaseerd.

De verrekenprijs voor melk, die wordt bestemd voor de bereiding van consumptiemelk en aanverwante produkten is voor het melkprijsjaar 1961/1962 vastgesteld op f 29,40 per 100 kg melk met 3,7 pct vet. Tenslotte is de zogenaamde verrekenprijs voor melk, die bestemd wordt voor de bereiding van consumptiemelk en verwante produkten, gehandhaafd op f 29,40 per 100 kg melk, eveneens met 3,7 procent vet, zodat hierdoor geen verandering in de consumptieprijis, de straatprijis, voor de consument komt. (???)

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-11-02

Strengere straffen verwacht

De botersmokkel laait weer op

Belgische douane verscherpt toezicht aan de grens

(Van een Vlaamse medewerker)

Men verwacht in België een sterke toename van botersmokkel, dit in verband met het op de markt brengen van koelhuisboter in Nederland. Sedert begin oktober leggen de smokkelaars volgens de Belgische toldiensten overigens reeds een ongewone bedrijvigheid aan den dag. Vrij grote hoeveelheden boter konden in beslag genomen worden en dit laatste is wellicht een gevolg van de reorganisatie en modernisering welke de laatste maanden bij de Belgische douane werd doorgevoerd. Men beschikt thans over nieuwe Amerikaanse wagens, die een topsnelheid van 200 km per uur kunnen bereiken.

Toch zijn velen nog van oordeel dat de 7200 man personeel, waarover de douane- en accijnsdiensten in België beschikken niet voldoende is. In elk geval zullen de Belgische toldiensten in de komende weken een verscherpt toezicht uitoefenen op de 450 km lange grens met zijn 250 toegangswegen, waarvan er slechts een veertigtal bestendig bewaakt worden. In verband hiermede hebben verschillende dag- en weekbladen cijfers bekendgemaakt over de omvang van de botersmokkel.

Zo werd in 1960 in totaal 184 ton boter, welke clandestien over de grens werd gebracht, door de Belgische toldiensten in beslag genomen, tegenover slechts 46 ton door de Nederlandse. Er werden tijdens ditzelfde jaar 250 smokkelauto's buitgemaakt.

Niettegenstaande de inspanningen van de toldiensten wordt slechts een zeer klein gedeelte van de gesmokkelde boter onderschept. In 1960 werd naar schatting 12.000 tot 13.000 ton boter clandestien België binnengebracht. Het ministerie van financiën heeft uitgerekend dat deze smokkelbedrijvigheid verleden jaar 500 miljoen fr. aan de schatkist heeft gekost. Het Belgisch landbouwfonds moet er immers zorg voor dragen, dat het boteroverschot in eigen land uitgevoerd wordt, maar dit is slechts mogelijk wanneer de staat een zeer belangrijke toelage per kg boter bijpast. In 1960 werd aldus 10.000 ton uitgevoerd. Aldus komt men tot de zonderlinge conclusie dat België van boterinvoerder thans uitvoerder geworden is.

Geen zware straffen

Men kan zich best voorstellen welke reusachtige winsten de smokkelaars opstrijken, vooral dan wanneer het Nederlandse koelhuisboter is, welke over de grens wordt gebracht. In België weet men overigens best wat er mede aan te vangen. De smokkelwaar wordt gemengd met andere boter en er komt een keurig etiket op met de vermelding „Handelaarsboter”.

Naar kwaliteit, smaak en prijs wordt de boter in België in drie categorieën ingedeeld: melkerijboter, boerenboter en tenslotte de handelaarsboter. Het is vooral met laatstgenoemde soort dat Nederlandse smokkelwaar kan gebruikt worden, vooreerst omdat de wettelijke bepalingen, welke door de Belgische zuiveldiensten moeten als basis genomen worden voor de controle, lang niet zo streng zijn als voor de andere soorten en anderdeels omdat het dank zij het vervullen van bepaalde formaliteiten eigenlijk vrij gemakkelijk is de clandestien ingevoerde waar als „Handelaarsboter” te vervoeren.

Herhaalde malen zijn in België reeds stemmen opgegaan om de wetgeving en de reglementering ter zake te wijzigen, maar tot nu toe is hiervan niets terecht gekomen. Wanneer men weet dat sommige landbouwers in Wallonië tien maal meer boter verzetten dan ze in werkelijkheid kunnen produceren, begrijpt men dat er iets mis is en toch laat de wetgeving niet toe in te grijpen.

Onlangs, nog werd een smokkelwagen met 1800 kg boter afkomstig uit Nederland onderschept, die bestemd was voor een landbouwer uit Henegouwen.

Te soepel

Verder is de Belgische wetgeving in veel gevallen veel te soepel voor de smokkelaars. Dikwijls lopen zij gevangenisstraffen op, maar het gebeurt meer nog dat een „minnelijke schikking” wordt getroffen, waarbij de betrokken smokkelaar aan de Belgische staat een fikse boete betaalt en voor de rest vrijuit gaat. De jongste tijd wordt echter in België strenger opgetreden. Alle gevallen welke in België betrekking hebben op douane en accijnzen, zijn echter in principe, wanneer er geen misdrijf werd gepleegd, zoals het schieten op tolbeambten, vatbaar, voor een minnelijke schikking.

Het is een openbaar geheim op welke wijze de smokkel aan de grens wordt uitgeoefend. Voor- eerst zijn er de benden, die werken met verschillende grote Amerikaanse wagens, die over het algemeen niet veel meer dan 5000 fr. waard zijn. Men neemt nochtans heel dikwijls bepaalde voorzorgen. Zo draagt de auto een valse nummerplaat en een nagemaakt fiscaal kenteken. De herkomst van deze wagen nagaan is meestal onmogelijk, vermits het nummer op de motor en op de batterij werd weggevijsd. Men gebruikt soms ook zwaardere banden om het stukschieten te voorkomen, terwijl de benzinetank voorzien wordt van geblindeerde platen. De chauffeur van een dergelijke auto „verdient” gewoonlijk ongeveer 9000 fr. per tocht, maar de man die de vetste winsten opstrijkt, blijft natuurlijk achter de schermen. De voorposten of „spionnen” welke, al dan niet met een wagen, vooropgestuurd worden, ontvangen 500 tot 700 fr. per opdracht.

Soms wagen zich enkelingen aan de smokkel per auto, maar het risico is natuurlijk bijzonder groot, vermits men meestal een belangrijke hoeveelheid ineens vervoert. Dan is er de draagsmokkel, die ofwel in benden ofwel voor eigen rekening wordt uitgeoefend. De boter wordt in hoeveelheden van 25 tot 30 kg per man door de velden de grens overgedragen. Het loon van deze dragers is gewoonlijk 10 fr. per kg, zodat zij op één enkele nacht een aardig sommetje kunnen verdienen.

Winstgevend

Smokkel is dus een erg winstgevende bedrijvigheid, welke men zelfs met de strengste maatregelen niet zal kunnen uitroeien, omdat de winsten te aantrekkelijk zijn. Het grote prijsverschil tussen de boter in België en in Nederland is de oorzaak van deze diepingewortelde smokkel en na het debat, dat hierover onlangs in het Beneluxparlement in Den Haag werd gehouden, ziet het er nog niet naar uit dat het vraagstuk spoedig een oplossing zal krijgen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-11-29

Zonneschijn in de winter

Koelhuisboter (vol vitaminen) is werkelijk zomerboter

„Het is voor velen de naam koelhuisboter, waardoor men de knip op de beurs houdt”, vertelde ons dezer dagen een zuiveldeskundige bij uitstek. „’t Is een beetje een stiefkind, maar met wat liefde en zorg kun je er veel plezier aan beleven”, vervolgde hij in voor ons - op dat moment nog – raadselachtige beeldspraak. Onderwijl schoof hij ons met een uitnodigend gebaar twee botermonsters toe. Met het air van de vakman staken wij de kluitjes in de mond en proefden deze met de tong. Het „tja”, dat wij na redelijk lang proeven aarzelend wisten uit te brengen, Was voor hem - en voor ons - een bewijs, dat zijn theorieën waarheid bevatten.

Exportkwaliteit

Jaarlijks wordt in Nederland ongeveer 80 tot 90.000 ton roomboter geproduceerd. Een belangrijk gedeelte hiervan komt in de koelhuizen terecht. Bijna, 93 % van alle boter blijkt de strenge keuring van het Z.K.B. (*Zuivel Kwaliteitscontrole-Bureau*) te kunnen doorstaan. Deze boter wordt dan voorzien van een wikkel met blauwe opdruk waarop naast het keurmerk (het Nederlandse wapen) terecht het predikaar „exportkwaliteit” prijkt. Dit is de beste boter die u zich kunt voorstellen. De andere zeven procent - één op de vijftig mensen zou misschien het verschil proeven - krijgt een wikkel met groene opdruk, waarop in de regel „eerste-kwaliteit” vermeld staat. Beide kleuren kunnen zowel bij verse boter als bij koelhuisboter voorkomen.

„Stamboek”-nummer

Door een codenummer, dat op ieder pakje en op iedere kist, op ieder vat of tonnetje gedrukt staat, is het b.v. in geval van een klacht mogelijk de „levens-geschiedenis” tot en met de oorsprong van iedere gram boter te achterhalen, onverschillig of men nu in Chili, Canada Porto Rico, Amsterdam of waar ook ter wereld is. U begrijpt dat dit voor de im- en exporteurs van onze boter een enorme waarborg is. Maar niet alleen voor hen, doch ook voor u, Nederlandse consument.,

Vitaminen

Gebleken is dat, men ondanks een bepaald prijsverschil tussen verse roomboter en koelhuisboter de keus laat vallen op de eerste. Smaak, versheid, geur, alsmede kwaliteit spelen hierbij een rol. Koelhuisboter wordt over het algemeen gebruikt voor diverse (huishoudelijke) bereidingsdoeleinden.

Ten aanzien van koelhuisboter zijn echter enkele voordelen - afgezien van het prijsverschil - te noemen, die over het algemeen weinig of zelfs geheel niet bekend zijn.

Heeft u bij de aankoop van een pakje „koelhuis” er wel eens bij stilgestaan, dat u „zomer”-boter koopt, d.w.z. boter die in de zomermaanden werd geproduceerd. Dit houdt o.m. in dat het vitaminegehalte - vitamine A, B en C – hoger ligt dan van de verse (winter-) roomboter. Ook is zij beter smeerbaar. Een nadeel is echter, dat ze minder lang houdbaar is bij huishoudelijk gebruik, waardoor sneller smaakveranderingen optreden dan bij verse roomboter.

Indien u echter die hoeveelheid betreft, die u vrij spoedig kunt verbruiken - b.v. binnen drie á vier dagen - dan houdt zij haar goede smaak. Fnuikend is wel het botervlootje, dat verschillende malen per dag en dagen, achtereenvolgende van de koele keuken op de tafel in de vrij warme kamer komt. Niet bevorderlijk is ook nieuwe boter aan de nog in het vlootje resterende boter toe te voegen. Wanneer u koelhuisboter dat kleine beetje meer behandeling geeft dat haar toekomt, zult u bemerken hoeveel meer plezier en smaak u ervan kunt beleven. Probeer het maar eens; het is de moeite best waard.

Samenvatting

Samenvattend kan men zeggen, dat koelhuisboter vrij snel oxydeert, d.w.z. na blootstelling aan de lucht - dus niet op een, koele plaats bewaard - vrij gauw in kwaliteit achteruit gaat, waardoor smaakverandering optreedt. Dit kan reeds merkbaar zijn na de derde of vierde dag. Stem uw aankoop van koelhuisboter daarom af op een consumptie binnen drie dagen. De voordelen van, een dergelijk beleid? Tevreden gezichten, een goede smaak, vanuit voedingsoogpunt de hoogste waarde (behoud van het vitaminegehalte) en een besparing van tien tot vijftien cent per pakje. Eet smakelijk en gezond.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-12-08

Koelhuisboter vijf cent goedkoper

Een prijsverlaging voor de consument van vijf cent per pakje koelhuisboter zal het gevolg zijn van het besluit van minister Marijnen met ingang van 1 januari 1962 de groothandelsprijs van koelhuisboter uit de voorraden van het *voedselvoorzienings in- en verkoopbureau* (V.I.B.) te verlagen van f 3,10 tot f 2,90 per kilogram, aldus deelt het ministerie van landbouw en visserij mede.

Teneinde de bevoorrading van de handel zo normaal mogelijk te laten verlopen, zal op de op 1 januari a.s. bij de ompakkers voorradige V.I.B.boter in oorspronkelijke verpakking een toeslag worden gegeven. De minister van landbouw en visserij is tot dit besluit gekomen op grond van de verwachting, dat nieuwe exportmogelijkheden een zekere prijsverhoging van verse boter teweeg zullen brengen. Door middel van een prijsverlaging voor koelhuisboter wordt er naar gestreefd, het totale beeld van de boterprijs zo stabiel mogelijk te houden.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-12-14

Zuivelschap wil praten met minister over boterprijs

(Van onze Haagse redactie)

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft gisteren besloten een audiëntie aan te vragen bij de minister van landbouw en visserij om van de bewindsman te vernemen, welke richting hij denkt te gaan met de boterprijs.

Aanleiding tot dit verzoek was een beslissing van de bewindsman, waarbij rekening houdend met de verlaging van de heffing op de export van verse boter naar West-Duitsland tot dertig cent per kilogram de afgifteprijs van koelhuisboter, bestemd voor verkoop in het binnenland, eveneens wordt verlaagd en wel met twintig cent per kilogram. Deze beslissing week af van het in besloten vergadering opgestelde advies van het bestuur van het produktschap.

Zeeuwsch Dagblad, 1961-12-15

Verse boter duurder, prijs koelhuisboter twintig cent lager

Van onze economische redactie

DEN HAAG. - De prijs van verse boter wordt op 1 januari met 20 cent per kilo verhoogd. Deze maatregel hangt samen met het vrij scherpe tekort aan verse boter dat zich begint af te tekenen. Tegenover een produktie in de komende twee maanden van omstreeks zeven duizend ton staat een afzet (inclusief export) van 6800 ton. Dit alles leidde er toe om de vraag naar koelhuisboter aan te moedigen: er is op het ogenblik in ons land een voorraad van vijftien duizend ton (15.000) koelhuisboter.

De koelhuisboter wordt op 1 januari nu 20 cent per kilo goedkoper. Daardoor zal het prijsverschil tussen een pakje koelhuisboter en een pakje verse boter van een half pond 25 cent gaan bedragen. De binnenlandse vraag naar verse boter zal door dit alles zeker worden getemperd.

1962

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg.
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1960	116.332	1.628	4.205 / 3,88 / 3,35	29,43	6.721	203 / 86 / 109	99 / 54 / 39		
1961	109.433	1.676	4.155 / 3,91 / 3,36	29,51	6.952	213 / 91 / 108	97 / 58 / 31		
1962	103.972	1.751	4.200 / 3,92 / 3,32	29,34	7.283	225 / 92 / 109	102 / 63 / 32		
1963	100.871	1.750	4.095 / 3,91 / 3,34	33,01	7.020	215 / 97 / 118	95 / 68 / 41		

Leeuwarder Courant. 1962-01-10

Voorzitter zuivelschap:

Zuivel, in verstikkende greep landbouwpolitiek, moet zich losmaken

De zuivel moet zich los maken uit de langzamerhand verstikkende omarming door de landbouwpolitiek, een omarming, die nadelig is, niet alleen voor de industrie maar ook voor de veehouderij. Met enige schroom sprak vanmorgen in de openbare vergadering van het *produkschap* voor zuivel in Den Haag, de voorzitter, ir. B. van Dam, deze woorden.

Het is een algemeen belang, dat het Nederlandse publiek ervan wordt doordrongen dat de zuivelindustrie niet verliesgevend is - integendeel - doch dat in een hoog geïndustrialiseerd westers land het melkveehoudersbedrijf niet lonend kan worden uitgeoefend op de wijze waarop en onder de omstandigheden waaronder dit nu in het algemeen nog gebeurt. Als men neemt, dat de grote toeslagen op de melk een probleem zijn dan moet men dit probleem aan de kant van de veehouderij aanpakken en niet, zoals nu geschiedt, aan de kant van zuivelindustrie en -handel.

In zijn nieuwjaarstoespraak had ir. Van Dam eerst geconstateerd, dat de zuivelindustrie niet die waardering krijgt, die een bedrijfstak met een bijdrage van twee miljard gulden aan het nationaal inkomen, verdient. Het Nederlandse publiek meent, dat de ondersteuning, die de Nederlandse melkveehouderij van de regering ontvangt, in feite een ondersteuning is aan de Nederlandse zuivelindustrie en dat is beslist, onjuist. Het is onjuist de zuivelindustrie in gebreke te stellen als deze voor melk nauwelijks twintig cent kan betalen, doordat de opbrengst van de produkten, die uit deze melk gemaakt worden, niet meer toelaat.

Ir. Van Dam meende, dat het garantieprijsstelsel, waarbij de overheid het verschil tussen gemiddelde kostprijs en de marktwaarde van de melk bijpast ten onrechte tot een onderwaardering van de zuivelindustrie heeft geleid. Het is betreurenswaardig, maar ernstiger is nog, dat de overheid zelf in het slop der verwarring is geraakt. Uit de beslissingen van het departement blijkt, dat landbouwpolitiek I en zuivelbeleid worden vereenzelvigd zulks ten koste van een

reëel en gezond zuivelbeleid en waarschijnlijk ook van een reële en gezonde landbouwpolitiek.

Inleveringssysteem en verrekenprijs, oorspronkelijk de hoekstenen voor een economisch verantwoord zuivelbeleid, zijn geleidelijk gedenatureerd tot de zuivelsektor steeds meer in zijn bewegingen belemmerende instrumenten om de budgettaire consequenties van de landbouwpolitiek te limiteren. De weg, die de overheid heeft ingeslagen is onjuist en gevaarlijk, omdat de vrijheid tot toekomstige expansie ontbreekt, hetgeen voor het tot waarde brengen van de melk in de toekomst ernstig nadelig kan zijn.

Als toekomstverwachting sprak ir. Van Dam uit, dat er in de komende tijd vooral ook in de andere Westeuropese landen steeds meer melk zal worden geproduceerd. In Nederland is in 1966 een melkproduktie te verwachten van 7,8 miljoen ton (in 1960 bijna 7 miljoen ton) met een vetgehalte van 3,9 procent. De afzetmogelijkheden zijn niet florissant. Voor 1966 valt te verwachten, dat Nederland een aanzienlijk groter kwantum zuivelprodukten over de grenzen moet wegwerken dan nu het geval is.

De EEG-landen bieden daartoe geen grote mogelijkheden, terwijl Engeland ook al met beperkende maatregelen begint. In de onderontwikkelde gebieden zijn de afzetmogelijkheden nog zeer beperkt en het valt niet te verwachten, dat daarin spoedig verbetering komt. Ook moet men rekening houden met onaangename verrassingen van achter het IJzeren Gordijn.

In West-Europa is al Russische boter verkocht en onze kondensexporteurs ondervinden nu en dan al concurrentie op Aziatische en Afrikaanse markten van Chinese of Tsjechische zijde.

Misplaatst

Ir. Van Dam wilde ernstig waarschuwen tegen de lichtvaardige wijze, waarop de laatste tijd geoordeeld wordt over mogelijkheden voor prijsverhogingen op de binnenlandse markt. Het „advies” van het *Landbouwschap* over de ingewikkelde zaak van een productieheffing op kaas was misplaatst en onverantwoord, het berust immers niet op een gedegen kennis van de materie. Het Landbouwschap heeft zelf moeilijke problemen genoeg op te lossen en het produktschap is geen koekoek die zijn ei in een andermans nest uitgebreed wil zien.

In de onderontwikkelde gebieden zag ir. Van Dam nog wel mogelijkheden om overschotmelk af te zetten. De Nederlandse overschotten kunnen elders een schrijnende nood lenigen. De regering zou jaarlijks een zekere hoeveelheid melk kunnen kopen, deze laten verwerken en de bereide produkten in te passen in de hulpprogramma's. Ook de vestiging van Nederlandse zuivelindustrieën in de achtergebleven gebieden moet mogelijk worden gemaakt.

De melkproduktie bereikte in 1961 een omvang van bijna zeven miljard kg., hiervan werd 6.150.000 ton aan de zuivelindustrie geleverd. 1.7 procent meer dan in 1960, zo deelde ir. Van Dam voorts mee. Er werd 203.000 ton fabriekskaas geproduceerd en 9.000 ton Cheddar. De boerenkaasproduktie steeg voor het eerst sedert jaren, namelijk van 9.000 ton tot 10.000 ton. De kaasexport wordt geraamd op rond 108.000 ton, wat 1000 ton minder is dan in 1960. De export van de traditionele kaassoorten liep terug met ongeveer 5.000 ton. West-Duitsland nam 4.000 ton meer af.

Juichen om record?

De produktie van gekondenseerde melk (inklusief koffiemelk) bereikte een omvang van 400.000 ton, hetgeen een nieuw record betekent. Voor gejuich is weinig reden, zo meende ir. Van Dam, de stijgende lijn in de kondensproduktie vertoont thans een afvlakking. De toename van de produktie is vrijwel geheel in het binnenland verkocht. De aanbeveling aan de bevol-

king om een voedselvoorraadje aan te leggen is ongetwijfeld de laatste maanden van invloed geweest op de afzet van kondens in het binnenland.

De produktie van melkpoeder daalde met 6.000 ton tot 102.000 ton, waarbij een verschuiving optrad van vol naar mager poeder. Hoewel er 25.000 ton poeder bij de overheid moest worden ingeleverd, was er toch nog een aanzienlijke invoer van poeder uit het buitenland ten behoeve van de kunstmelkvoederindustrie. Het axioma dat een melkpoeder verwerkende industrie voor haar export het melkpoeder tegen wereldmarktprijs moet krijgen is feitelijk een onverteerbaar iets voor een zuivelbeleid, dat zich richt op een zo goed mogelijk tot waarde brengen van de melk.

In 1961 werd 96.500 ton boter geproduceerd, 3.000 ton minder dan in 1960. Ondanks een prijsstijging is het toegenomen binnenlandse verbruik voor een deel behouden gebleven. Gemiddeld werd wekelijks een 1.100 ton in het binnenland afgezet. De afzet van consumptiemelk, vertoonde het afgelopen jaar opnieuw, zij het een geringe achteruitgang. Misschien kan de voorzichtige conclusie worden getrokken, dat de achteruitgang in de afzet tot staan is gekomen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1962-01-26

Produktschap voor Zuivel

Financiële afwikkeling melkprijsjaar 1960 / 1961

Ruim 310 miljoen gulden uit de schatkist

(Van onze Haagse redactie)

in de woensdag gehouden vergadering van het produktschap voor zuivel heeft de financiële afwikkeling van het melkprijsjaar 1960-1961 plaats gehad. Volgens een in een nota van het dagelijks bestuur opgenomen berekening bedraagt de uiteindelijke netto-opbrengst van de melk f22,418 per 100 kg melk met 3,7 procent vet.

Daar de door de minister vastgestelde garantieprijs f28,50 per 100 kg melk met 3,7 procent vet bedraagt en het verschil dus f6,082 groot is, kan het totaal bedrag hetwelk met de garantie is gemoeid, worden gesteld – op 5,1 miljard kg melk (de hoeveelheid waarvoor de garantie geldt) à f6,082 per 100 kg dat is f 310.182.000.

Voor de helft omgeslagen over de 6.215.4338.669 kg melk, die van de Veehouders is ontvangen, en voor de helft over de bijbehorende 236.226.082 kg - vet, komt de melkprijstoeslag neer op: f2,52 per 100 kg melk plus f0,65 per kg. vet. Daar bij wijze van voorschot reeds is uitbetaald: f2, per 100 kg, melk plus f0,53 per kg. vet., zou uit het landbouwegalisatiefonds nog een uitkering resulteren van f0,52 per 100 kg melk plus f0,12 per kg vet.

Wat de uitkering uit het zuivelfonds betreft, geldt het volgende: het saldo van dit fonds bedraagt f160.069.000. Voor de helft omgeslagen over de 6.215.438.669 kg melk en voor de helft over de bijbehorende 236.226.082 kg vet komt dit neer op een uitkering van: f1,32 per 100 kg melk plus f0,33 per kg vet.

Aangezien in de loop van het, melkprijsjaar 1960-1961 reeds een voorschot-uitkering op het saldo van 't zuivelfonds is verleend van f1,25 per 100 kg melk plus f0,31 per kg vet, wordt

aan de contribuanten een slot-uitkering gedaan van: f 0,07 per 100 kg melk plus f 0,02 per kg vet.

In de nota van het dagelijks bestuur wordt opgemerkt, dat het uit praktisch oogpunt aan te bevelen is, de uitkering, uit het zuivelfonds en de uitkering uit het landbouw-egalisatiefonds tegelijkertijd te doen geschieden.

Zeeuwsch Dagblad, 1962-02-10

Export en binnenland kunnen kaasproductie niet geheel opnemen⁸⁹

LEEWARDEN, De stemming op de *Leeuwarder zuivelbeurs* was ook vandaag kalm al was er iets meer handel dan de laatste weken het geval was. De notering liep op tot f 1.94 voor de volvette kaas. In feite betekent dit echter dat zij negen cent lager noteerde dan vorige week.

Toen werd immers nog gehandeld tegen f 1.93. Het geldt hier tweeweekse kaas, die nog gefabriceerd was voor 27 januari, de datum waarop de minister een heffing van tien cent op nieuw geproduceerde kaas legde. Voor baby Edammers en lunchkaas was de druk der heffing vorige week al ingegaan, daar deze soorten als negendaagse kaas op de markt komen.

Vandaag zijn ook de inleveringsprijzen bekend geworden, waartegen de regering kaas van de fabrikanten overneemt. Deze prijs is f 2.18 per kilo voor achtweekse kaas, hetgeen overeenkomt met f 1.95 voor tweeweekse. Bewaarloon, pakhuishuur enz. brengen na acht weken die prijs op f 2.18. De verwachting in Leeuwarden was vandaag, dat de noteringen nu niet meer beneden de vandaag vastgestelde zullen zakken, aangezien de fabrieken dan voor hetzelfde aan het V.I.B. kunnen leveren. Dat zal niet gebeuren, want de export en het binnenland zijn niet bij machte de kaasproductie geheel op te nemen. De regering zal dus veel moeten overnemen en wij hoorden enkele fabrikanten al opmerken: er gaat te weinig kaas weg. De regering krijgt alles op haar dak en kan alvast wel pakhuizen gaan huren.

Met de boter blijft het miseren. Er zitten nog miljoenen kilo's in de koelhuizen, waar momenteel minder uitgeslagen wordt dan er aan onverkoopbare boter binnenkomt. Er worden maatregelen overwogen om de koelhuisvoorraden sneller te doen slinken. Het schijnt nu in het voornemen te liggen om naast koelhuisboter nog goedkopere keukenboter beschikbaar te stellen. Dit is voor export ongeschikte koelhuisboter z.g. zoete boter. Men raakt de kluts kwijt in alle te verkrijgen soorten, maar feit is, dat de regering op deze keukenboter veel geld zal moeten toeleggen. De boter immers wordt voor f 3.40 van de fabrikanten overgenomen, in de koelhuizen gezet en aanstonds voor twee gulden aan de handel terugverkocht, die ze dan als keukenboter beneden de prijs van koelhuisboter mag verkopen.

⁸⁹ Als voorbeeld geplaatst, verder zal er in deze MAP weinig aan kaasafzetproblemen worden besteed! (ZHN.)

C.M.M.C. Bruinisse

Melkproduktie in Nederland stijgt „onrustbarend”

Verbetering veekwaliteit mede oorzaak

BRUINISSE. Op de deze week gehouden vergadering van de C.M.M.C. afdeling, heeft de voorzitter van de organisatie op Schouwen-Duiveland, de heer D. Eveleens - gelijk gemeld - belangrijke cijfers medegedeeld over het melkveebestand op het eiland.

De rijksveeteeltconsulent voor Schouwen-Duiveland, de heer Lantinga, was verhinderd op deze vergadering aanwezig te zijn wegens een ongesteldheid.

Na het verslag van de voorzitter volgde een referaat van de heer Zee, die evenals de heer Eveleens die regionaal de stijging van het aantal melkkoeien had gesignaleerd, mededeelde dat ook landelijk de melkproduktie onrustbarend stijgt, niet alleen dat meer melkkoeien worden gehouden, maar ook door verbetering van de kwaliteit van het rundvee. De produktie van 5,1 miljoen kg. van het jaar november 1958 t/m. oktober 1959 is gestegen tot 6,2 miljoen kg., dus een toeneming van 1,1 miljoen kg.

Van deze melk wordt aan drinkmelk en zuivelprodukten 55 pct. afgezet in het binnenland, dus moet 45 pct. worden geplaatst in het buitenland. Dit lukt alleen door ver onder de kostprijs te exporteren. De exportprijs was vorig jaar plm. 19 cent per kg., de kostprijs voor de boer 28½ cent per kg. van 3,7 pct. vet. De consumptiemelkheffing, zijnde 13 cent per liter, komt in het Zuivelfonds.

De boter

Er is voor boter een bodem in de markt van f3,75 per kg., waarvoor aan het V.I.B. (Inkoopbureau) kan worden geleverd, maar de voorraad is ondanks de lage inleveringsprijs 12 miljoen kg. De consument profiteert hiervan omdat een deel van deze boter in schaarse tijden op de markt komt als koelhuisboter. De kostprijs van de boter is f5,86 per kg. en de boter zou voor de consument f6,50 per kg. moeten kosten als normaal kon worden geleverd, zonder steun, toeslagen of bijslagen.

Een en ander kost de regering ruim drie miljoen gulden, terwijl de berekening van de garantiëprijs, juist omdat meer melk wordt geleverd dan waarvoor garantie wordt gegeven, zodanig is, dat de gegarandeerde 28,1 cent niet wordt gehaald.

Of de E.E.G. verbetering zal kunnen brengen dient te worden afgewacht. Wij hebben in elk geval de beste koeien, al kan Denemarken misschien nog iets goedkoper produceren dan Nederland. Denemarken is nog niet in de E.E.G. opgenomen, in Nederland zit de pluimveehouderij al aan de grond, terwijl de teelt van tomaten en druiven verloren zal gaan, omdat Italië en zuid Duitsland veel goedkoper deze vruchten kan produceren, misschien dat de melk dan juist naar die landen zal kunnen gaan en voor de melkveehouderij het nodige soelaas kan brengen. [...]

Nederland heeft voorraad van 10.000 ton boter

Bij de ingang van het zuiveljaar 1962 op 1 april zal er in Nederland een voorraad van negen- à tienduizend ton boter zijn. Dat is nog nooit vertoond. Dit werd gistermorgen met verontwaardiging geconstateerd door de heer S. van der Ploeg, die in Utrecht het voorzitterschap van de vakgroep zuivelbewerkers van de algemene *Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond* heeft aanvaard.

„Bij deze rare politiek van de regering zijn we in een misselijke situatie geraakt”, aldus de heer Van der Ploeg, die meent, dat de Nederlanders deze voorraad boter „van hun eigen geld” weg hadden kunnen eten voor 75 cent per pakje, terwijl er nu geruchten gaan dat de boter op de een of andere manier in het veevoeder zal worden verwerkt.

In een gesprek dát eergisteren met de minister van landbouw over deze zaak is gevoerd, vond men geen oplossing voor het boterprobleem. Volgens de heer Van der Ploeg zijn er rigoureuze maatregelen nodig die durf en doorzettingsvermogen van de regering vragen. Hij herinnerde er aan, dat de koelhuisboter wel voor 65 cent per pakje op de binnenlandse markt is gebracht.

Zeeuwsch Dagblad, 28/03/1962;

Goedkopere boter is mogelijk

Eigen nieuwsdienst

UTRECHT. — De voorraad van negen à tienduizend ton boter, die op het ogenblik in koelhuizen is opgeslagen kunnen de Nederlanders „voor 75 cent per pakje weg eten” zei de heer S. van der Ploeg, voorzitter van de vakgroep zuivelbewerkers van de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond.

In een gesprek met de minister van landbouw, mr. Marijnen, is geen oplossing gevonden voor het boterprobleem. Volgens de heer Van der Ploeg, die eraan herinnerde dat vier jaar geleden de koelhuisboter voor 65 cent per pakje op de markt is gebracht, zijn rigoureuze maatregelen van de regering noodzakelijk.

Leeuwarder Courant, 1962-04-03

Studiekommissie Vondeling rapporteert:

Geen ernstige tekortkoming in structuur van zuivelverwerking

„Van werkelijk grote tekortkomingen in de structuur van de verwerking en de afzet van melk en zuivel is geen sprake”. Tot deze conclusie komt de in mei 1960 ingestelde „kommissie zuivelproblematiek”, waarvan prof. dr. A. Vondeling voorzitter is. De minister van landbouw heeft van het rapport kennis genomen, maar zich nog geen oordeel gevormd over de inhoud. Minister Marijnen heeft het rapport om advies voorgelegd aan de besturen van het *Landbouwschap* en van het *Produktschap voor Zuivel*.

Het onderzoek, heeft volgens de commissie weinig nieuws opgeleverd. Op verschillende gebieden zijn nieuwe ontwikkelingen gaande, waarvan een groot deel de instemming van de commissie verwierf, zodat naar haar mening volstaan kan worden met de opmerking, dat versnelling van de ontwikkeling wenselijk is

Zowel bij het onderzoeken van het aspect der verwerking als van de afzet heeft de commissie het nuttig geacht de in Nederland bestaande situatie te bezien tegen de achtergrond van de ontwikkeling van de versterking en de organisatie van de afzet in **Nieuw-Zeeland** en **Dene-**

marken, welke beide landen in belangrijke mate zuivelprodukten exporteren. Als gevolg van belangrijke verschillen in produktie-omstandigheden en afzetstructuur is het trekken van een vergelijking niet altijd mogelijk gebleken, niettemin meent de commissie, dat de structuur en het aanpassingsvermogen van ons melkverwerkende apparaat een vergelijking met die van andere exportlanden (met name Denemarken en Nieuw-Zeeland) zeer goed kan doorstaan. Ook bleek de gemiddelde omvang van de fabrieken in Nederland vergelijkbaar te zijn met die in Nieuw-Zeeland en veel groter dan die in Denemarken.

Om te kunnen beoordelen of een of ander systeem van centrale export - zoals dat in Nieuw-Zeeland voor boter en kaas en in Denemarken voor boter bestaat - ook voor Nederland wenselijk is, ontbrak het de commissie aan voldoende gegevens. Het was hierom niet mogelijk om na te gaan of de onderlinge concurrentie van Nederlandse exporteurs tot benadeling van de opbrengst heeft geleid, en om te beoordelen of bij een andere structuur van de afzet een hogere opbrengst zou kunnen worden bereikt. De ter beschikking staande gegevens leidden tot de conclusie, dat thans niet moet worden overgegaan tot centralisatie van de export door middel van diepingrijpende overheidsmaatregelen. De commissie beveelt het bedrijfsleven aan de samenwerking bij de afzet op vrijwillige basis te versnellen.

Concentratie

De commissie is van mening, dat er in Nederland mogelijkheden liggen om door middel van concentratie van de melkverwerking en een daarmee gepaard gaande specialisatie, te komen tot een hogere netto-opbrengst van de melk. Hetzelfde geldt voor samenwerking tussen bestaande verwerkingsapparaten en een daaruit voortvloeiende mogelijkheid tot specialisatie.

Wat betreft de productie-voorschriften en regelingen op het gebied van de exportcontrole - waarvan de commissie overigens het belang onderschrijft - acht zij het wenselijk, dat vooral ten aanzien van de verpakkingseisen de verantwoordelijkheid meer bij de exporteur komt te liggen, indien duidelijk sprake is van een merkartikel.

Over de vestigingseisen voor de kleinhandel zegt de commissie, dat naast het verbod tot verkopen van verpakte gepasteuriseerde melk in levensmiddelenbedrijven, ook het verbod tot het verkopen van verpakte consumptiemelkproducten moet worden opgeheven. Voorts vindt de commissie het gewenst de omzetbelasting op melk- en zuivelprodukten af te schaffen.

Aanbevelingen

Ten aanzien van het marktbeleid komt ze tot de volgende aanbevelingen: een verbetering van de presentatie van het product boter, door betere verpakking, koeling enz. zou op korte termijn moeten worden bereikt. Het aantal merken, dat voor boter wordt gebruikt zou op den duur sterk moeten worden beperkt. Hiervoor is een verdere concentratie van de afzet noodzakelijk. Dit geldt ten dele ook voor de kaas, wil men de ontwikkeling in de richting van het merkartikel zo snel mogelijk laten verlopen.

De commissie is van oordeel, dat er voor het product consumptie-ijs op de binnenlandse markt nog belangrijke mogelijkheden voor de zuivelindustrie liggen, waaraan tot dusverre te weinig aandacht is geschonken.

Prijsbeleid

Over het op de binnenlandse markten te voeren prijsbeleid is de commissie niet tot een duidelijke uitspraak kunnen komen. Door de beslissing van de centrale overheid voor de productieheffing op kaas is de beleidslijn voor dit product in wezen reeds uitgezet, aldus de commissie.

Voor wat de boter betreft is de commissie van mening, dat wegens onderlinge tegenstrijdigheid van de voor het prijsbeleid van belang zijn bij de factoren, het aangeven van een bepaalde richting niet mogelijk is. Dit beleid zal in grote mate van de marktomstandigheden op het moment van beslissen afhangen. De uitkomsten van het internationale overleg zullen in hoge mate mede bepalend zijn.

De commissie is van mening, dat het in de toekomst te voeren exportbeleid baat zal kunnen vinden bij een betere verkenning van de exportmarkten. In het algemeen acht de commissie het wenselijk, dat tegenover centrale import centrale export wordt gesteld. Zolang merken-afzet met daarop afgestemde reclame geen algemene toepassing vindt acht de commissie het van belang, dat de gemeenschappelijke reclame zich kan richten op de oorsprong van het Nederlandse product, dat als zodanig herkenbaar moet zijn.

In koelcellen zal 30.000 ton liggen en geen 'pond'.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1962-10-04

De koelhuisboter

DEN HAAG, 1-10. - De afzet van boter geeft zowel voor binnenlands gebruik als voor export in 1962 een enigszins gunstiger beeld te zien dan in het voorafgaande jaar en er wordt niet overwogen koelhuisboter in veevoeder te verwerken.

In de laatste jaren is een beleid gevoerd waarbij een zo stabiel mogelijk prijsverloop van boter op de binnenlandse markt is nagestreefd. Dit beleid heeft bevredigende resultaten opgeleverd. Zo heeft de minister van Landbouw en Visserij, mr. V. G. M. Marijnen, meegedeeld in antwoord op schriftelijke vragen van het Tweede Kamer-lid de heer Egas (P.v.d.A.).

De voorraad koelhuisboter bij het *in- en verkoopbureau van de voedselvoorziening* bedroeg op 27 september 27.493 ton. Verder is aan het bureau aangeboden doch niet overgenomen 1.879 ton.

De minister heeft inmiddels besloten met ingang van 1 oktober j.l. de koelhuisboter uit de voorraden van het bureau beschikbaar te stellen tegen de prijs van f 2,90 per kg. Deze prijs komt overeen met die, welke het *Produktschap voor Zuivel* heeft geadviseerd.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1962-10-06

Nieuw systeem melkprijsgarantie

Naar het A.N.P. verneemt is de minister van landbouw en visserij voornemens voor het in november aanstaande beginnende melkprijsjaar 1962-1963 enige verandering te brengen in het systeem van de melkprijsgarantie.

Op het ogenblik geldt de garantie in ons land voor een hoeveelheid melk (5,1 miljard kg) die kleiner is dan de werkelijke jaarproductie. Wat de boeren op de garantieprijs over deze hoeveelheid tekort zijn gekomen, wordt hun uit het Landbouw-Egalisatie-Fonds uitbetaald.

In de op stapel staande E.E.G.-zuivelregeling zal waarschijnlijk een door middel van marktmaatregelen te realiseren richtprijs voor alle geproduceerde melk worden opgenomen. De minister wil nu, door verandering van het nationale systeem, alvast in de richting van het toekomstige E.E.G.-systeem werken. Met het *Landbouwschap*, dat hij reeds van zijn voornemen op de hoogte heeft gesteld, zal de minister hierover nog overleg plegen. Het ligt verder in zijn bedoeling ter zake een nota te doen verschijnen.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1962-10-19

Kamervragen over – toekomstige – EEG-6 plannen

DEN HAAG, 18-10. Van de vijftig vragen die bij de vaste commissie voor financiën van de Tweede Kamer zijn gerezen naar aanleiding van de miljoenennota, zijn er nogal wat die het vraagstuk van de belastingen aanroeren. [.....]

Vraag over E.E.G.-heffingsstelsel

Er is door de commissie ook een vraag gesteld over het effect van de invoering van het E.E.G.-heffingsstelsel, waardoor, zoals door de regering is meegedeeld, het nadelig saldo van het landbouw-egalisatiefonds kleiner is geworden.

Vele leden zouden voor het vormen van hun oordeel gaarne een zo nauwkeurig mogelijk inzicht krijgen in de financiële gevolgen van dit heffingsstelsel. Is het juist, dat de ontwerp-begroting voor 1963 ten gevolge hiervan een circa 100 miljoen gulden gunstiger beeld vertoont?

Welk prijsverhogend effect treedt als gevolg van deze heffingen op en bij welke groepen van artikelen is dit het geval? Zou het geen aanbeveling verdienen dit prijsverhogend effect zoveel mogelijk te compenseren voor de sociaal zwakke groepen, bijvoorbeeld door de lastenverlichting, welke de schatkist hierdoor verkrijgt, te bestemmen voor een bijdrage aan de A.O.W.....

Per 12 november 1 cent

Prijs melkprodukten gaat 1,5 cent omhoog

Thans richtprijs voor alle melk

In een geheel nieuwe opzet van het garantiebeleid voor de landbouw in de melk- en zuivelsector, heeft de regering voor het zogenaamde melkprijsjaar van november 1962 – november 1963 een richtprijs voor alle melk vastgesteld in plaats van - zoals tot dusver - een garantieprijs voor een beperkte hoeveelheid.

Deze richtprijs voor alle door de melkveehouders geleverde melk bedraagt *f* 27,- per 100 kg melk met 3,7 procent vet en ligt *f* 1,- per 100 kg hoger dan de gemiddelde opbrengstprijis van *f* 26, per 100 kg, die de veehouder in de praktijk ontvangt onder de tot nu toe geldende regeling met een garantieprijs van *f* 28,10 voor 5,1 miljard kg melk.

De verrekenprijs voor de melk, die wordt bestemd voor de bereiding van consumptiemelk en aanverwante melkprodukten, is vastgesteld op *f* 30,65 per 100 kg met 3,7 procent vet, uit welke prijs en welk vetgehalte de melkprijs voor de consument wordt afgeleid. Deze verrekenprijs die rechtstreeks invloed heeft op de zogenaamde straatprijs, is *f* 1,25 per 100 kg hoger dan de oude verrekenprijs van *f* 29,40.

Anderhalve cent

Deze hogere verrekenprijs komt met ingang van 12 november 1962 tot uitdrukking in een prijsverhoging van de drinkmelk en de consumptiemelkartikelen (pap, vla en dergelijke) met één cent per liter. De verhoging zal in de tweede helft van het melkprijsjaar door een verhoging met een halve cent worden gevolgd.

De nieuwe opzet van het melkprijsbeleid sluit aan bij de opzet, die de Europese commissie van de *Europese Economische Gemeenschap* in haar ontwerp-zuivelverordening heeft voorgesteld.

Hoewel deze verordening nog onderwerp van behandeling uitmaakt in de raad van ministers der E.E.G., is inmiddels wel gebleken, dat er tegen de door de commissie ontworpen beleidsopzet in algemene zin geen overwegende bezwaren der lid-staten bestaan. Het nieuwe garantiesysteem gaat uit van een richtprijs voor alle melk, die het karakter draagt van een na te streven gemiddelde producentenprijs af-boerderij.

Deze richtprijs wordt nagestreefd met de volgende middelen:

- De verrekenprijs voor de bereiding van consumptiemelk en aanverwante produkten.
- Een op de hoogste opbrengst gerichtmarktordenend beleid voor de tot zuivelprodukten verwerkte industriemelk.
- Een van te voren vast te stellen toeslag per 100 kg industrieel verwerkte melk, die in het tot nu toe geldende garantiesysteem pas achteraf werd bepaald.

Donkere wolken boven veehoudersbedrijven

Tal van E.E.G.-landen houden zich niet aan de bepalingen

HAARLEM, 8-11. „Gaarne spreek ik de hoop uit dat de donkere wolken boven de veehoudersbedrijven weer mogen wegtrekken en wij niet genoodzaakt zijn het vertrouwen in de minister van Landbouw voor een redelijke behandeling van de agrarische werkers op te zeggen”, aldus merkte de voorzitter van de vakgroep veehouders van de katholieke land- en tuinbouwbond, de heer M. P. van der Weijden, op in de te Haarlem gehouden vergadering van de vakgroep.

Hij kwam bij het geven van een overzicht van de gang van zaken in het bedrijf tot de conclusie, dat de veehouders en de houders van gemengde bedrijven met kippen en varkens van een „koude kermis” zijn thuis gekomen.

Men kwam in tijdnood door de late uitgang van het vee naar de weide, het weer was slecht en daardoor kwamen de groeiomstandigheden in het gedrang en een en ander had tot gevolg een daling van de vee- en varkensprijzen, kippen, eieren en slachtpluimvee. Daarbij dient volgens de voorzitter ook gevoegd te worden het feit, dat de belofte over een verbetering door de Euromarkt niet waar gemaakt kon worden.

Hij deelde mee dat het inkomen van de veehouders sinds 1958-1959 gedaald is van f 9.760,- tot f 6.710,- en de gemengde bedrijven tot f 4.250,-. Dit is geschied in een land waar ieder het de laatste jaren had over verdeling van de welvaart, aldus de heer Van der Weijden.

Prijsinstorting

Volgens de voorzitter kan men zich niet aan de indruk ontkomen dat tal van E.E.G.-landen zich niet aan de bepalingen houden, daarentegen is Nederland zo fatsoenlijk dat wel te doen met de gevolgen van prijsinstorting in ons land.

De boer vindt zo langzamerhand geen gehoor meer, waar dat nodig is en het lijkt dat alle andere maatschappelijke groeperingen hun problemen op de rug van de boeren laten oplossen, zei spr., die vervolgde, dat dit verwijt met name de overheid betreft, waar men de boer is gaan zien als een wandelend klachtenboek, waarin men liever niet te vaak moet bladeren.

Sprekende over de melkprijs zeide de heer Van der Weijden, dat de veehouder met vele problemen worstelt.. De boer wordt een te grote produktie verweten. Wie heeft er om gevraagd, zo vroeg hij. Wat zal men straks doen met de mijn arbeiders als de produkten in E.E.G.-verband ook veel minder nodig zouden zijn wegens de olieprodukten en de miljarden aardgasbel in Slochteren? Krijgen die dan ook het verwijt teveel geproduceerd te hebben. De overheid stelt de melkprijs vast en de boer heeft de laatste jaren de berekende kostprijs nooit ontvangen door de bepaling dat slechts een deel van de melk voor een garantieprijs in aanmerking komt. Dit noemde hij een vreemdsoortige maatregel die in geen enkel E.E.G.-land wordt toegepast.

Tegen feestdagen „keukenboter” brengen zegt ANAB.

De voorzitter van de *Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond*, de heer S. van der Ploeg, heeft op een gisterochtend in Utrecht gehouden vergadering van de vakgroep zuivelbewerkers van de A.N.A.B. kritiek geuit op de stijging van de koelhuisbotervoorraad.

Hij deelde mede, dat deze voorraad momenteel 26.557 ton bedraagt, bijna 10.000 ton meer dan het vorige jaar. In tegenstelling tot 1961 ligt er nu ook nog 8000 ton kaas opgeslagen. De heer Van der Ploeg zei, reeds maanden geleden voor deze gang van zaken te hebben gewaarschuwd. De A.N.A.B., aldus de heer Van der Ploeg, adviseerde destijds, de koelhuisboter voor 75 cent per pakje op de markt te brengen. De regering heeft dit bedrag niet willen overnemen, waardoor de koelhuisboter nog steeds 85 cent kost, Wel heeft de regering, volgens de heer Van der Ploeg, een camouflagemogelijkheid voor de afzet gevonden en is zij bereid 1000 ton boter in de vorm van een gratis pakje voor iedere consument op de markt te brengen.

Dit betekent, naar de mening van de A.N.A.B.-voorzitter, dat de gemiddelde opbrengst van een pakje boter door deze gratis verstrekking toch weer op 75 cent komt. Reeds eerder is door de A.N.A.B. de suggestie gedaan, om vooral tegen de feestdagen te komen met een nieuw produkt, namelijk keukenboter. Ruim 6000 ton van de thans aanwezige voorraad koelhuisboter is minder geschikt, aldus de heer Van der Ploeg en zou als keukenboter voor een prijs van 60 cent per pakje op de markt gebracht kunnen worden.

Geen goedkopere koelhuisboter

(Van onze parlementaire redacteur)

Er bestaat geen aanleiding om de prijs van koelhuisboter voor binnenlands gebruik in prijs te verlagen, hoewel 22 duizend ton ligt opgeslagen en ze goedkoop wordt geëxporteerd, zo heeft de minister van landbouw en visserij, mr. Marijnen, gisteren in de Tweede Kamer meegedeeld ten antwoord op mondelinge vragen, die hem door mevrouw De RoosOudegeest van de P.v.d.A. waren gesteld.

Niet geheel afwijzend stond hij tegenover het bestemmen van een hoeveelheid koelhuisboter voor bak- en braaddoeleinden. Aangenomen moet worden, dat dit dan boter zal zijn, die al langer bewaard wordt en dat de prijs ervan iets onder die van de andere koelhuisboter zal liggen.

Mevrouw De Roos-Oudegeest informeerde of wegens de grote hoeveelheid opgeslagen koelhuisboter - zij sprak van 28 duizend ton - een actief afzetbeleid noodzakelijk is en of het juist is, dat koelhuisboter wordt geleverd aan Spanje. Italië en andere landen voor een prijs van f 1.85 per kg en aan Rusland zelfs voor f 1.60 per kg.

Minister Marijnen deelde mee, dat de hoeveelheid koelhuisboter op 4 december j.l. 22.000 ton groot was. De aflevering aan een aantal landen geschiedt tegen de prijs van f 1,85. Naar Italië en Spanje en nog enkele andere landen is 2150 ton geleverd. De export naar landen achter het ijzeren gordijn is gering. Voor deze laatste landen wordt de prijs van geval tot geval bekeken.

Holtens Nieuwsblad, 1962-12-29; p. 5/11

Melkaanvoer „*De Vrijheid*” overschreed de 16 miljoen Botermakerij wordt stop gezet

De Coöp. Zuivelfabriek „*De Vrijheid*” hield donderdagmiddag in café „*Slationszicht*”.....
[....]

De directeur de heer C. Broersma, deed hierna verschillende bedrijfsmededelingen, waaruit blijkt, dat de aanvoer van melk op 24 december jl. de 16 miljoen k.g. is gepasseerd en dat de hoogste dagontvangst meer dan 62.000 kg bedroeg. Deze aanvoer betekent een toename van 30 % in de afgelopen 10 jr. en zij stelt fabriek en personeel voor hoge eisen.

In welke richting het zuivelbeleid zal gaan is naar de mening van de directeur moeilijk te zeggen, omdat men niet in de toekomst kan zien. De E.E.G. speelt hierbij een voornamelijk rol. Het is te verwachten, dat alles niet langs de natuurlijke lijnen zal verlopen en dat men het in de toekomst ook niet zonder overheidsbemoeiingen zal kunnen stellen.

Men denkt over een gemeenschappelijke richtprijs in de melk, een boterinterventieprij en over een heffings- en restitutieregeling. Het komende jaar zal de boer te doen krijgen met een richtprijs van 27 ct.

Uitvoerig schetste de heer Broersma hoe deze prijs is samengesteld, mede uit de opbrengst van de consumptiemelk, via *zuivelfonds* en landbouwegalisatiefonds.

[.....]

1963⁹⁰

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1962	103.972	1.751	4.200 / 3,92 / 3,32	29,34	7.283	225 / 92 / 109	102 / 63 / 32		
1963	100.871	1.750	4.095 / 3,91 / 3,34	33,01	7.020	215 / 97 / 118	95 / 68 / 41		
1964	96.967	1.685	4.130 / 3,82 / 3,35	34,34	6.971	215 / 93 / 106	90 / 58 / 25		

Leeuwarder Courant. 1963-01-09

Voorzitter Zuivelschap bevreesd voor zuivel geen veilig onderdak in huis Europa

Goede bedoelingen ondergraven door machtige EEG-partners

(Van onze Haagse correspondent)

De voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, ir. B. van Dam, vreest, dat - zoals de kaarten nu liggen - het in aanbouw zijnde huis Europa straks, als het gereed is, de Nederlandse zuivel niet het veilige onderdak zal geven, dat bij het heien van de eerste paal ervan mocht worden verwacht. Ir. Van Dam zei dit vanmorgen in zijn nieuwjaarsrede aan het begin van de vergadering van het bestuur van dit produktschap.

In de eerste plaats was ir. Van Dam van mening, dat het opschuiven van het tijdstip van invoering van het gemeenschappelijk zuivelbeleid reden geeft tot ernstige bezorgdheid. Hij doelde op de bezorgdheid, die de Nederlandse zuivelwereld bekruipt bij het zien, hoe nog tijdens het beraad over de gestalte, die het gemeenschappelijk zuivelbeleid zal moeten krijgen, geleidelijk alle goede bedoelingen worden ondergraven, die in het verdrag van Rome zo fraai zijn geredigeerd. „Van het aanlokkelijk perspectief, dat ons enkele jaren geleden uit dit verdrag achten toe te lachen - een markt van 170 miljoen verbruikers, die geleidelijk doch automatisch, meer mogelijkheden zou bieden - is voor de zuivel niets terechtgekomen. Integendeel, we hebben onze mogelijkheden zien inkrimpen”.

Een ieder die zich realiseert, dat 75 procent van de totale Nederlandse melkproductie wordt afgezet binnen de EEG met inbegrip van Nederland - weet, aldus ir. Van Dam - dat zich aan de Nederlandse zuivel een drama dreigt te voltrekken. Immers, de historische positie van Nederland als zeer belangrijke leverancier van zuivelprodukten wordt aan de vooravond van de inwerkingtreding van een gemeenschappelijk Europees zuivelbeleid steeds meer uitgehold.

Een land als Frankrijk daarentegen, politiek duidelijk invloedrijker dan Nederland, heeft de tot dusverre gerealiseerde onderdelen van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek doelbewust dienstbaar weten te maken aan eigen aspiraties om zich zodoende geleidelijk een positie op te bouwen, die bepaald afwijkt van de historisch gegroeide verhoudingen op agrarisch gebied. De mogelijkheid tot een wending ten goede biedt het in behandeling zijnde Europese ontwerp-zuivelverordening echter niet, terwijl de aan de gang zijnde besprekingen erover al evenmin veelbelovend zijn, aldus Ir. Van Dam.

⁹⁰ 15 Mei 1963 waren er verkiezing. De minister van landbouw Mr. Marijnen werd (31 juli 1963) leider van een nieuw kabinet, KVP, AR, CHU, en VVD. B. W. Biesheuvel – KVP. – werd de nieuwe minister van landbouw.

Melkopbrengst

„Rekening houdend met alle factoren kan worden aangenomen, aldus ir. van Dam, dat de gemiddelde opbrengst van alle in 1962 verwerkte melk - inclusief zuivelfondsuitkeringen en een bijbetaling van f 4,- uit het landbouw-egaliseringsfonds – f 26,80 is geweest bij een garantieprijs van f 28,10 voor een kwantum van 5,1 miljard kg welk. De Nederlandse zuivelwereld heeft alles uit de markt gehaald wat er gegeven onze mogelijkheden te behalen viel, aldus ir. Van Dam.

Ir. Van Dam deelde mede, dat de geproduceerde hoeveelheid melk in het kalenderjaar 1962 is gestegen met vijf procent tot de nieuwe recordomvang van ruim 7¼ miljard kg. De aanvoer bij de fabrieken steeg met zes procent tot bijna 6½ miljard kg. In de laatste tien jaar steeg de melkproductie met ongeveer 30 procent. In die periode steeg de aflevering van melk aan de fabrieken met 40 procent. De kaasproductie bereikte met een omvang van 223.000 ton een nieuw record. De omvang van de kaasexport kwam in 1962 ongeveer overeen met die van 1961. De stijging van het verbruik van kaas in het binnenland, welke nog in 1961 plaats vond, heeft zich in 1962 niet voortgezet.

Wat de boter betreft deelde ir. Van Dam mee, dat hiervan in het afgelopen jaar 101.500 ton of 5000 ton meer dat is een vijf procent meer dan in 1961 en 2000 ton meer in 1960 werd geproduceerd. Indien we de 14.000 ton, die zich aan het begin van het jaar nog in de koelhuizen bevond, meetellen, was dus in 1962 ruim 115.000 ton boter beschikbaar. Hiervan is 97.000 ton afgezet, waarvan 63.000 ton in het binnenland en 34.000 ton door export. Het binnenlandse boterverbruik liep op tot 1350 ton per week.

De afzet van melkpoeder en gecondenseerde melk is toegenomen. De export van gecondenseerde melk nam vergeleken met 1961, toe met circa 25.000 ton. Eveneens in kwantitatief opzicht is de gang van zaken in de consumptiesector niet alle onbevredigend geweest. De totale omzet via zuivelfabrieken verhandelde consumptiemelk bleef in 1962 vrijwel onveranderd en bedroeg circa 1800 miljoen kg. Ir. Van Dam meende, dat de daling van het consumptiemelkverbruik tot staan schijnt te zijn gekomen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1963-01-11

Wellicht goedkopere koelhuisboter

Als minister Marijnen het goedvindt⁹¹ zal begin maart worden begonnen met de verkoop van keukenboter, koelhuisboter die, naar de bedoeling is, bij afgifte door het V.I.B. f 2,40 per kilo zal kosten, zodat de winkelprijs omstreeks de 75 cent per pakje zal kunnen komen. Het bestuur van het produktschap heeft hiertoe besloten.

Bij de keuring van koelhuisboter worden drie kwaliteitsklassen aangehouden: E. (geschikt voor export), B. (geschikt voor binnenlandse consumptie), en I. (industrieboter). Tot voor enkele jaren werd alle E-boter geëxporteerd. De laatste jaren echter was er zo veel E-boter dat niet alles geëxporteerd kon worden. Vandaar dat in het binnenland eerst E-boter en dan B-boter werd afgezet, zonder prijsonderscheid.

Nu zal, als de plannen van het produktschap worden goedgekeurd, de B-boter onder de naam van keukenboter en voor een wat lagere prijs dan de E-boter worden verkocht. Voor die lagere

⁹¹ Een paar weken later vond de minister het goed, er kwam 2 maart een bericht over in de staatscourant !

prijs heeft men dan een iets groter risico dat men een pakje van wat minder goede kwaliteit treft. Het wachten is nu nog op de beslissing van minister Marijnen. Van de zijde van het ministerie van landbouw herinnerde men eraan dat minister Marijnen op 6 december jl, in antwoord op vragen van het Tweede-Kamerlid mevrouw De Roos-Oudegeest, heeft gezegd weinig te voelen voor een tweede soort koelhuisboter, omdat dan direct het gevaar ontstaat dat een belangrijk deel van de normale afzet van koelhuisboter vervangen zal worden door deze keukenboter.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1963-02-19

Afwikkeling van financiële melkprijsjaar 1961-1962 ⁹²

(Van onze Haagse redactie.)

De veehouders zullen een slotuitkering ontvangen van 10 cent per 100 kg geleverde melk plus 7 cent per kg vet. Hierbij is een bedrag van 10 cent per 100 kg melk verrekend, dat de veehouders bij voorschotuitkering uit het zuivelfonds te veel hebben ontvangen. Eén en ander blijkt uit de financiële afwikkeling van het melkprijsjaar 1961-'62, die in de woensdag gehouden vergadering van het bestuur van het produktschap voor zuivel heeft plaatsgehad.

Volgens de in een nota van het dagelijks bestuur opgenomen berekening bedraagt de uiteindelijke netto-opbrengst van de melk f 22.761 per 100 kg melk met 3,7 procent vet. Daar de door de minister van landbouw vastgestelde garantieprijs f 28,10 per 100 kg melk met 3,7 procent vet bedraagt en het verschil dus f 5,339 groot is, kan het totaalbedrag hetwelk uit het landbouw-egalisatiefonds moet worden betaald, gesteld worden op 5.1 miljard kg melk (de hoeveelheid waarvoor de garantie geldt) – maal – f 0,05339 per 100 kg dat is f 272.289.000 of 38 miljoen gulden minder dan in het vorige melkprijsjaar.

Het saldo van het zuivelfonds bedraagt f 152.764.000, terwijl met de verleende voorschotuitkeringen een bedrag gemoeid was van f 159.219.000, zodat f 6.455.000 te veel aan de veehouders is uitgekeerd.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1963-02-21

Melkbrieftje Zuivelproduktschap gereed

Laatste jaar oude garantiesysteem

DEN HAAG, 20-2. Het *Produktschap voor Zuivel* heeft zijn *melkbrieftje* over het melkprijsjaar november 1961-november 1962 nu definitief opgesteld. Het was het laatste jaar waarin het oude garantiesysteem (aanvulling van het tekort door de overheid) gold; de regering is nu overgegaan op het **richtprijsstelsel**.

In dat jaar werd 6.538.271.606 kg melk in fabrieken en boerenkaasmakerijen verwerkt, 1.438.271.606 kg méér dan de 5,1 miljard kg, waarvoor de garantie gold.

⁹² Twee 'knipsels' over de nabetaling.....het blijft moeilijk voor een 'laak' (ZHN.)

Die totale hoeveelheid, zo heeft het produktschap uitgerekend, heeft met inbegrip van zuivelfonds- en garantie-uitkeringen per 100 kg met 3,7 procent vet f25,798 opgebracht, dat is f2,302 minder dan de garantieprijs van f28,10 en f0,207 minder dan de raming van f26,- voor alle melk, die het ministerie van landbouw in oktober j.l. maakte. De melk bevatte in totaal 249.949.932 kg vet.

De veehouders zullen - na de voorschotten die ze al uit het *Zuivelfonds* en het *Landbouw-Egalisatiefonds* ontvangen hebben, uit het *Landbouw-Egalisatiefonds* nog een dubbeltje per 100 kg melk en 7 cent per kg vet krijgen. Het zouden twee dubbeltjes per 100 kg melk zijn geweest, ware het niet dat aan voorschotten uit het *Zuivelfonds* een dubbeltje per 100 kg meer was uitgekeerd dan het saldo van dat fonds tenslotte bleek toe te laten. Het dubbeltje te veel uit het *Zuivelfonds*, het door het produktschap beheerde marktordeningsfonds, wordt nu verrekend met één van de twee dubbeltjes uit het *Landbouw-Egalisatiefonds*, het fonds waaruit de garantiegelden van de regering komen.

Overheidsgarantie

Met de overheidsgarantie over het afgelopen jaar is in totaal een bedrag gemoeid van f272.289.000,-. Dat bedrag was nodig om voor de gegarandeerde 5,1 miljoen kg het verschil tussen de garantieprijs van f28,10 en de uiteindelijke netto-opbrengst van f22,761, zijnde f5,332 per 100 kg te overbruggen. Die uiteindelijke netto-opbrengst bestaat uit een berekende netto-opbrengst van f19,403 plus een bijdrage van f3,358 uit het *Zuivelfonds*. Het *Zuivelfonds* heeft een saldo van f152.764.000,-, maar aan voorschotten is al f6.455.000,- méér uitgekeerd dan dit bedrag. Dat zal nu met het reeds besproken dubbeltje van het L.E.F. verrekend worden.

Het sommetje, dat tot de opbrengst van f25,798 per 100 kg voor de totale hoeveelheid melk leidt, ziet er als volgt uit: berekende netto-opbrengst f19,403, saldo *Zuivelfonds* omgeslagen over alle melk f2,297, melkprijs toeslag uit het L.E.F. (overheidsgarantie) omgeslagen over alle melk f4,098.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1963-03-05

Slotuitkering melkprijsgarantie 1961-1962

Minister Marijnen zal – aldus deelt het ministerie van landbouw en visserij mede - de melkprijsgarantie 1961-1962 financieel doen afwikkelen met een slotuitkering, van ongeveer 4 cent per 100 kg in het melkprijsjaar 1961-1962 afgeleverde melk (20 cent per 100 kg melk, vermeerderd met 7 cent per procent vet per 100 kg melk).

Tot nu toe is aan voorschot op de eindafrekening ongeveer f3,70 per 100 kg melk betaald (f1,90 per 100 kg melk, vermeerderd met f0,47 per procent vet per 100 kg melk). Aangezien uit het *zuivelfonds* f0,10 per 100 kg te veel aan voorschotten is uitgekeerd, zal dit bedrag worden verrekend met de hiervoor genoemde slotuitkering. De rechthebbenden kunnen de slotbetaling binnen een maand tegemoet zien.

De hoeveelheid melk, waarop de garantie van toepassing is, heeft gedurende het in november van het vorig jaar geëindigde melkprijsjaar 1961-1962 ruim 6,5 miljard kg bedragen. De volle garantie - f28,10 per 100 kg melk met 3,7 pct vet - strekt zich evenwel uit tot 5,1 miljard kg, waarvan de opbrengst op f22,761 per 100 kg is berekend. Dientengevolge is de bijbetaling uit

het landbouwegalisatiefonds op de gegarandeerde hoeveelheid bepaald op f 5,339 per 100 kg. over de 6,5 miljard kg is dit f 4,098 per 100 kg. Het totale met de melkprijsgarantie gemoeide bedrag is f 272.289.000.

Leeuwarder Courant 1963-03-08

Drs. Schelhaas sprak voor Friese Mij

Toch nog perspectieven voor melkveehouderij

Organisatie afzet moet drastisch verbeterd worden: grote eenheden

(Van onze landbouwredakteur)

Er is op langere termijn bepaald wel perspectief voor de melkveehouderij. De melkveehouderij heeft wel vaker een crisis doorstaan. Mits wij de moed niet verliezen, dan zal het de Nederlandse melkveehouderij en zeker de Friese gelukken om ook deze crisis te overwinnen. Dat was gister het slot van het betoog, dat drs. H. Schelhaas, econoom van de FNZ, hield in de algemene voorjaarsvergadering van de *Friese Mij van Landbouw* in de *Harmonie* te Leeuwarden.

Speciaal twee perspectieven zag drs. Schelhaas. Het op den duur afnemen van de overproductie van melk. Het prijsbedervende overschot is toch slechts gering. De tweede mogelijkheid tot een betere prijsvorming zag hij in een betere organisatie van de zuivelafzet. Deze dient te geschieden in vier goed samenwerkende concerns, waarbij een einde wordt gemaakt aan de versplintering, die er is. (Bij de discussie daagde de heer De Jong van Joure de aanwezigen uit: „Ik soe hjir wolris ien achter de mikrofoan hawwe wolle, dy't it net iens is mei drs. Schelhaas”.)

Drs. Schelhaas was begonnen met uiteen te zetten, dat de landbouw in technische ontwikkeling bepaald niet bij de industrie is achtergebleven. Volgens een Amerikaanse onderzoeker is deze de laatste honderd jaar in de landbouw zelfs tweemaal zo groot geweest als in de industrie. Ook de arbeidsproduktiviteit neemt in de landbouw sneller toe dan in de industrie. De efficiency in de industrie is lang zo groot niet als de ondernemers laten voorkomen. Niettemin valt te constateren, dat de landbouw er niet zo gunstig voorstaat.

Afzet achterlijk

Op het ogenblik heeft de landbouw met drie ontwikkelingen in de wereld te maken. De opkomst van het grootbedrijf is er een van. In de industriële revolutie van de laatste honderd jaar is bijna overal het kleinbedrijf weggespoeld. Op het ogenblik is de winkelstand aan de beurt. Slechts één bedrijfstak wist tot dusver het grote bedrijf op een afstand te houden en dat is de landbouw. Maar het lijkt er op, dat het grote bedrijf zich voorbereid om de stormloop te beginnen op het laatste weerstandsnest.

In de varkens en kippenhouderij hebben de grote mammoetbedrijven de kop reeds opgestoken.

De tweede ontwikkeling betreft de overproductie op bijna elk gebied in de westelijke landbouw. De oorzaken daarvan zijn de verzadigde mens, de marktvorm van de landbouw, de noodzakelijke opvoering van de arbeidsproduktiviteit en gebrekkige organisatie van de afzet, waardoor kansen totaal onvoldoende worden benut. De zuivelafzet ligt zeker 30 jaar bij de

meest moderne ontwikkeling ten achter. De landbouw is er door dit alles niet in geslaagd evenwicht te brengen tussen vraag en afzet, wat de industrie de laatste tien jaar wel is gelukt Slechts een verhoogde economische en sociale druk op de landbouw kan evenwicht herstellende krachten in het leven roepen.

Algemeen wordt in de zuivelsektor nog een langdurige periode van overproduktie verwacht, maar er zijn ook stemmen, die het andere zeggen. De snelle produktietoename van de landbouw van de laatste tien jaar zou slechts tijdelijk zijn en zich de komende jaren niet herhalen. Een tegengestelde tendens zal zich doorzetten. Ook drs. Schelhaas was van mening dat de tendens tot overproduktie op langere termijn niet zonder meer permanent is. Er zijn reeds hoogontwikkelde landen, waar de stijging van de melkproduktie niet meer zo snel gaat of waar deze reeds terugloopt, zoals in Denemarken.

Waar een grote achterstand was in te halen, zoals in Frankrijk, daar is nog een snelle stijging. De bescherming, die de traditionele importlanden toepassen heeft de Nederlandse melkveehouderij in ernstige moeilijkheden gebracht. Het waren politieke en geen economische factoren, die de Nederlandse melkveehouderij in een afzetcrisis deed belanden.

Voorlopig zal de overproduktie wel blijven, maar of dit in de verre toekomst zo zal blijven, wist drs. Schelhaas niet. Hij pleitte verder voor een grotere voedselhulp aan de onderontwikkelde landen, waar het dreigende voedseltekort de derde ontwikkeling is, waar de landbouw mee heeft te maken. Hij wilde, dat de landbouw zelf met een program van hulpverlening zou komen, want er moet iets gebeuren. Anders gaat het volgend jaar weer net zo als dit jaar met de melkprijs. Een heleboel lawaai, een terecht verontwaardigde boerenstand en een Tweede Kamerdebat, dat niet verder komt dan een motie over paardestaarten.

Vijf jaar

Behalve een program voor hulpverlening aan de onderontwikkelde landen, dient er ook een beleid te komen, dat er op gericht is de melkproduktie zoveel mogelijk binnen de perken te houden. Want zelfs met een goed hulpprogramma zullen we de komende vijf jaren nog wel zuiveloverschotten houden. Er is binnenkort op het gebied van de produktiebeperking een nogal ingrijpend voorstel te verwachten, dat niet inhoudt het wègsaneren van een aantal boeren; doch een beperking van de hoeveelheid melk, die door de individuele melkveehouders aan de zuivelfabrieken kan worden afgeleverd. Verder dient de zuivelorganisatie grondig op de helling te komen. De huidige organisatie is onmachtig om de grote vragen van deze tijd aan te pakken. Drs. Schelhaas wilde de afzet heel konkreet samenbrengen in enkele grote eenheden.

De dreiging van het grootbedrijf, het mammoetbedrijf, zou de landbouw kunnen tegen gaan door de afzet stevig in handen te nemen en door het arbeidsprobleem aan te pakken. Als het zelfstandig veehouderijbedrijf ten gronde gaat dan gaat het aan het arbeidsprobleem ten gronde en niet aan het kostenprobleem. Ernst zal moeten worden gemaakt met onderlinge hulpverleningsdiensten. Drs. Schelhaas dacht, dat hier ook voor de zuivelcoöperaties een nieuwe taak lag. De landbouw zal verder zijn public relations beter moeten verzorgen. In 90 van de 100 gevallen beheerst de regering de publiciteit betreffende de landbouw en niet de landbouw zelf.

Verder merkte drs. Schelhaas op, dat de boeren een harder gevecht moeten gaan voeren om een hogere melkprijs. Als er recht gedaan werd, zou de Nederlandse landbouw meer krijgen dan nu. In Nederland lag in 1962 de melkprijs lager dan in de andere EEG-landen, niet minder dan drie cent beneden het EEG-gemiddelde. In heel Europa lag alleen Denemarken nog beneden Nederland. Het niveau van de melkprijs zou zeker drie cent omhoog moeten.

Geen verhoging van toeslag op melk

(Van onze parlementaire redacteur).

De minister van landbouw en visserij mr. Marijnen kan, zolang niet vaststaat dat er een betekend verschil bestaat tussen de bij de vaststelling van de toeslag aangehouden opbrengstprijzen en de daarmee vergelijkbare werkelijke opbrengstprijzen van de industrieel verwerkte melk over het jaar 1961/'62, een verhoging van de toeslag van f 6,30 per 100 kg industriemelk niet in overweging nemen.

Hij heeft dit donderdag in de Tweede Kamer geantwoord op 'n desbetreffende vraag van de heer Egas van de P.v.d.A. Op de vraag om mede te delen hoe hoog uiteindelijk de gemiddelde prijs per kg melk met 3,7 procent vet over het jaar 1961/'62 zal zijn, die aan de boeren ten goede komt, antwoordde de bewindsman, dat de door het *produkschap voor zuivel* berekende gemiddelde theoretische uitbetalingscapaciteit van de zuivelfabrieken over het jaar november 1961-november 1962 f 26,39 per 100 kg. melk met 3,82 procent vet bedraagt; Indien bij de omrekening van de gemiddelde opbrengstprijzen per 100 kg melk met 3,82 procent vet op melk met 3,7 procent, evenals bij de vaststelling van de garantieprijs het geval is geweest, rekening wordt gehouden met een prijs van f 4 per kg melkvet, bedraagt de met de vastgestelde garantieprijs vergelijkbare gemiddelde opbrengstprijzen f 25,90 per 100 kg melk met 3,7 procent vet.

De Vrije Zeeuw, 1963-03-30

Bevredigende afzet van de koelhuisboter

De afzet van koelhuisboter is als gevolg van de bijzondere weersomstandigheden van de afgelopen winter zeer bevredigend verlopen. Voor de thans nog resterende zeer geringe voorraad zal gemakkelijk een passende bestemming worden gevonden. Bijzondere maatregelen behoeven dan ook niet te worden genomen.

Minister Marijnen deelt dit mee in zijn memorie van antwoord aan de Eerste Kamer over de landbouwbegroting 1963.

De minister ziet geen aanwijzingen, dat het tot nu toe gevoerde zuivelbeleid, zou hebben gevoerd tot een niet-verantwoorde omvang der investeringen in de zuivelindustrie. Hij acht het nuttig te overwegen, in hoeverre de bestemming van een gedeelte van de melkproduktie voor opfokdoeleinden in een surplussituatie kan bijdragen tot maximalisatie van de opbrengst van de geproduceerde melk.

De resultaten van de studies, die hierover in de kring van het Landbouwschap voor zuivel vericht worden, ziet hij met belangstelling tegemoet.

Landbouw en veeteelt

De melkstroom indammen?

In de laatste weken zijn allerlei maatregelen besproken die ten doel hebben, de hoeveelheid in Nederland voortgebrachte en aan fabrieken aangevoerde melk te beperken. Over de noodzaak daarvan is men het algemeen eens.

Hier en daar is er nog wel een pessimist, die voorspelt, dat over enige jaren de melkstroom vanzelf zal afnemen, o.m. door het zeer gebonden, bestaan dat de melkveehouderij is. Onmogelijk lijkt dat niet, maar de kwestie is, dat de overproduktie van thans zoveel moeilijkheden geeft, dat men dit niet langer aanzien wil. Bovendien kan men de produktie inperken zonder de latente (verborgen) produktiecapaciteit aan te tasten. Dat wil zeggen, dat men later de voortbrenging geleidelijk weer kan opvoeren.

Gezien de telkens terugkerende grote afzetmoeilijkheden bij zuivelprodukten is het begrijpelijk, dat men de produktie zoekt in te perken door een deel daarvan geldelijk onaantrekkelijk te maken. Ook al is dit voor vele betrokkenen onaangenaam en ook al wordt er op het ogenblik nog steeds minder melk aangevoerd dan vorig jaar om deze tijd (hetgeen maar een tijdelijk verschijnsel is), het blijkt onmogelijk in ons land nog voldoende steun te vinden voor de grote melkproduktie van rond zeven miljard kg.

Minder melk en minder kosten

Nu moet men niet menen, dat beperking van de produktie bereikt moet worden door de produktiviteit te veronachtzamen. Produktiecontrole en daarop gebouwde teeltkeus, goede voederwinning, voordelig voederen en vooral het toepassen van een goede arbeidsmethode blijven even noodzakelijk als voorheen. Zouden wij deze dingen veronachtzamen dan zou de produktie wel teruglopen maar de kostprijs van het restant zou stijgen en wij zouden, dubbele klappen krijgen.

Het gaat er dus om, minder melk voort te brengen en dan liefst tegen lagere kostprijs per kg. melk. Het spreekt vanzelf, dat dit een geheel nieuwe aanpak eist. Wij kunnen in dit opzicht twee soorten bedrijven onderscheiden, nl. gemengde en gras-, landbedrijven. Op de eerste kan men vaak enig weiland scheuren en tevens andere bedrijfsonderdelen intensiveren, bv. door meer kippen, slachtkuikens of varkens te houden. Dit alles is op vele grasbedrijven niet mogelijk.

Inderdaad kan worden vastgesteld, dat op de gemengde bedrijven in de laatste 10 jaar steeds meer bouwland in gras is gelegd. De garantieprijs, (thans richtprijs) voor de melk was een vaste basis, al was men er veelal niet mee tevreden. Intussen bleken tal van teelten op lichte gronden niet meer te voldoen en, dit was een reden temeer om op grasland over te gaan. Zaden en granen waren niet zo aantrekkelijk meer, koolzaad en suikerbieten verdwenen en de aardappelteelt bleek te arbeidsintensief.

Men zal zich nu echter moeten afvragen, of dat alles nog wel geldt. De graanprijzen zijn zeer redelijk. Op vele bedrijven kan met goed gevolg tarwe verbouwd worden die een beste prijs maakt. De aardappelteelt kan worden gemechaniseerd. Ook komen thans de teelten voor de conservenfabrieken sterk op, zoals doperwten, spinazie, stambonen enz. die alle machinaal kunnen worden geoogst. Zelfs voor de aardappelen van de lichte gronden zullen in de toe-

komst wellicht uitstekende afzetmogelijkheden bestaan. De practici zullen op al deze argumenten antwoorden, dat zij alles voor de betrokken teelten voelen, mits die voor hen geldelijk aantrekkelijk worden gemaakt.

Op de weidebedrijven

De bijdrage die op deze bedrijven geleverd kan worden, bestaat alleen hierin, dat minder melkvee wordt gehouden. Theoretisch kan men volle melk aan de kalveren geven inplaats van kunstmelk, men kan meer boerenkaas gaan maken enz. Doe ch dat zijn volkomen irreële gedachten.

Zolang de kalvermelk goedkoper is dan het natuurprodukt, zal ze gebruikt worden en voor kaasmaken is in de meeste gevallen geen tijd over. Een groter verbruik van ondermelk op de boerderij zou zeker overwogen kunnen worden, doch alleen ook weer als dat voordelig is. De vermindering van het aantal melkkoeien kan bereikt worden door meer vet te weiden.

Men zal hierop antwoorden, dat de vetweiderij de laatste tijd allesbehalve lonend is geweest. Zelfs de kalvermesterij heeft inzinkingen gekend. De heer De Veer van het *Produktschap voor Vee en Vlees* heeft er echter al herhaaldelijk op gewezen, dat velen verkeerd vetweiden. Men koopt een mager, afgemolken dier en weidt dat vet. Zulk een dier groeit echter niet, d.w.z. het vormt geen spieren (=vlees) meer, alleen maar vet. En juist dat rundvet heeft maar geringe waarde. Wij moeten leren jongvee te weiden, zodat wij met mager vlees op de markt komen. Dit kan tot begin september, dus even voor de grote uitstoot van ouder vee komt, lovend afgezet worden.

Maar dan zullen wij de moeite moeten nemen dit jongvee prima weiden te geven. Dit kan: het mag zelfs ten koste van, het melkvee gaan.

Overigens liggen er in vele weidestroken toch nog percelen, die wel degelijk geschikt zijn om te worden gescheurd. Veelal voelt men hier niets voor, omdat men zowel de werktuigen als de vakkennis daarvoor mist. In zo'n geval kan men een beroep doen op de loonwerker. Men kan voeraardappelen verbouwen, eventueel voorafgegaan door snijrogge of andere voedergrassen die verkoopbaar zijn. **De melkstroom kan inderdaad ingedamd worden, wanneer wij daartoe bereid zijn.**

de Vrije Zeeuw, 1963-05-06.

Nieuw winterprogramma voor zomerboter

Het Produktschap voor Zuivel wil proberen, althans een deel van het overschot aan zomerboter, dat pas in de wintermaanden kan worden verkocht, te bevrijden van de naam „koelhuisboter” en er een hogere prijs voor te maken. Of dat zal lukken kan men nog niet zeggen, omdat men niet weet wat er tussen nu en oktober, de maand waarin het „koelhuisboterseizoen” zou kunnen beginnen, nog te gebeuren staat. De aan het bedrijfsleven gedane mededelingen over de nieuwe plannen zijn dan ook met de nodige voorzichtigheid geformuleerd.

Enerzijds wil men niet meer alle bij het *Voedselvoorzienings In- en Verkoopbureau* (V.I.B.) ingeleverde boter onder de naam koelhuisboter en tegen gereduceerde prijs verkopen, anderzijds wil men door het geven van een vergoeding het bedrijfsleven in vergoeding stellen voor eigen rekening en risico boter op te slaan, dus als het ware „bij zich zelf in te leveren.”

Wat de door het V.I.B. te verkopen boter betreft: Men wil althans voor de E boter dat is de voor export geschikte kwaliteit, de aanduiding „koelhuisboter” laten vervallen en deze boter aan de binnenlandse consument ter beschikking stellen tegen een prijs die overeenkomt met die voor verse boter. Zekerheid of dit voornemen kan worden uitgevoerd kan niet worden gegeven. De voorraadpositie van het V.I.B. kan een rol spelen en men kan nog niet overzien hoe de afzet van B-boter, dat is de alleen voor binnenlandse consumptie goedgekeurde V.I.B.-boter, zal worden geregeld. (Zoals bekend is in maart j.l. B-boter afgezet als „keukenboter”, koelhuisboter tegen extra lage prijs. - Red. A.N.P.)

De regeling ter bevordering van opslag door het bedrijfsleven zelf houdt in een vergoeding voor de kosten van transport naar het koelhuis, van op- en uitslag en van bewaring; alsmede een vergoeding voor renteverlies en assurantie en een tegemoetkoming in het kwaliteitsrisico. De boter of de room moet bereid en opgeslagen zijn tussen 1 mei en 30 september 1963 en ten minste twee maanden in het koelhuis blijven. Op die voorwaarde wordt, bij uitslag vóór maart 1964, voor boter van exportkwaliteit een vergoeding gegeven van f 13,65 per 100 kg. Voor de eerste maand van opslag en van f 3,15 voor elke volgende maand, voor bevroren room een vergoeding van f 14,50 voor de eerste maand en f 2.70 voor elke volgende maand. De vergoeding zal niet worden gegeven als in de week, waarin de boter of de room wordt uitgeslagen, de marktprijs voor boter boven de f 4,50 per kg komt. Voor opslag van z.g. zoete boter is een analoge regeling gemaakt.

Voor room wordt de vergoeding alleen gegeven aan hen. die een hoeveelheid, overeenkomend met tenminste 50.000 ton botervet, opslaan. Deze methode komt daarom alleen voor zeer grote bedrijven in aanmerking. Men is vrij in de bestemming, die men aan de room wil geven.

Het Produktschap hoopt, door deze maatregelen de verliezen van het Zuivelfonds bij de afzet van boteroverschotten te kunnen verminderen. De kosten van de vergoedingsregeling voor het bedrijfsleven komen overeen met de kosten, die bij opslag van dezelfde hoeveelheden door het V.I.B. zouden worden gemaakt.

de Vrije Zeeuw, 1963-05-17

Produktschap Zuivel wil achterstand voor consumptiemelk wegwerken

Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* is van mening dat de melk, die in de vorm van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten (pap, vla, yoghurt enz.) wordt afgezet, de boeren minder oplevert dan de tot industriële zuivelprodukten (boter, kaas enz.) verwerkte melk. Het bestuur zou het redelijk vinden als de achterstand voor de consumptiemelk zou worden weggewerkt via de prijsstelling voor dit produkt.

In afwachting van de totstandkoming van de mogelijkheid hiertoe heeft het bestuur in zijn woensdag gehouden besloten vergadering echter besloten, het verschil op andere wijze te overbruggen, namelijk door verhoging van de zuivelwaardetoeslagen op consumptiemelk en consumptiemelkprodukten.

Die zuivelwaardetoeslagen, die ten laste van het *Zuivelfonds* komen, hebben ten doel de fabrikanten van consumptiemelk in staat te stellen aan hun boeren dezelfde prijs voor de melk uit

te betalen als de fabrikanten van „industrieproducten”. Met terugwerkende kracht tot 21 april jl. wordt nu de tot dusver verleende extra toeslag van 25 cent per honderd liter consumptiemelk verhoogd tot 60 cent.

Bovendien wordt in de bepaling van de grondslag voor de zuivelwaardetoeslagen een wijziging aangebracht, waardoor die toeslagen zullen kunnen oplopen tot maximaal twintig cent boven het niveau, dat bij de tot nu toe gevolgde berekeningsmethode verkregen werd.

Nieuwsblad (voor Gorinchem), 1963-06-15

Zuivelwaardetoeslagen verhoogd

Het bestuur van het Produktschap voor Zuivel heeft besloten met onmiddellijke ingang de tot dusverre ten laste van het *Zuivelfonds* betaalde zuivelwaardetoeslagen op consumptiemelk en consumptiemelkprodukten te verhogen. Geconstateerd is namelijk, dat er een achterstand bestaat in de uitbetalingsmogelijkheden voor de tot deze produkten verwerkte melk ten opzichte van die van melk, verwerkt tot industriële zuivelprodukten.

Het zou naar de mening van het bestuur redelijk zijn, indien dit tekort werd gecorrigeerd in de prijsstelling voor consumptiemelk. In afwachting van de mogelijkheid tot verwezenlijking hiervan, heeft het bestuur gemeend thans reeds op andere wijze het verschil te moeten overbruggen.

Met ingang van 21 april 1963 wordt de tot dusverre verleende extra toeslag van f 0,25 per 100 liter consumptiemelk verhoogd tot f 0,60.

Voorts is met ingang van dezelfde datum in de bepaling van de grondslag voor de zuivelwaardetoeslagen een wijziging gebracht. De wijziging impliceert dat deze toeslagen zullen kunnen uitlopen tot maximaal f 0,20 boven het niveau van de op basis van de huidige berekeningswijze verkregen zuivelwaardetoeslagen.

Tot nu toe werden ter bepaling van deze toeslagen iedere vierweekse periode berekend:

- a. de zuivelwaarde van tot volvette fabriekskaas verwerkte melk;
- b. de zuivelwaarde van alle industrieel verwerkte melk. (De hoogste van de onder a en b bedoelde zuivelwaarden vormde de basis voor de zuivelwaardetoeslag).

Thans zullen per vierweekse periode ook worden berekend:

- c. de zuivelwaarde van alle tot kaas verwerkte melk (volvette fabriekskaas, boerenkaas ;
- d. de zuivelwaarde van alle industriemelk, exclusief de tot kaas verwerkte melk.

De zuivelwaardetoeslagen op consumptiemelkprodukten zullen worden gebaseerd op de hoogste der onder c en d bedoelde zuivelwaarden, met dien verstande, dat geen hogere zuivelwaarde toeslag zal worden verleend dan op basis van de hoogste der onder a en b bedoelde zuivelwaarden, verhoogd met f 0,20 per 100 kg melk.

Bij grenscorrectie: In één nacht miljoenen verdiend

Smokkelaars sloegen de slag van hun leven

Zelfkanters brengen vandaag de buit in veiligheid

(Van onze speciale verslaggever)

Er is gisteren in de Zelfkant in één klap voor miljoenen verdiend, want toen om twaalf uur woensdagnacht de oude NederlandsDuitse grens werd verlegd naar de stadsgrens van Sittard, bleek dat de oude Duitse douaneposten weliswaar normaal bleven doordraaien, maar alleen om invoerrechten te heffen op koffie, thee en brandewijn. De vijftig dubbele vrachtwagens, die voor de oude grens hadden staan wachten vol graan, suiker, **boter, kaas**, eieren, gevogelte enz. enz., mochten vrij doorrijden.

De honderden Zelfkanters, die naar de oude grensposten waren gegaan en gezien hadden hoe om twaalf uur precies de Nederlandse douaniers hun kantoren sloten, en vervolgens een paar honderd meter verder liepen naar de Duitse douanekantoren haalden verlicht adem.

Nog 's-middags had de minister-president van Rheinland-Westfalen gezegd dat Zelfkanters die een paar kilogram van dit of dat in huis hadden gehaald geen last zouden krijgen, „omdat niet zij, maar de grens smokkelde”, doch dat profiteurs, Zelfkanters en andere Duitsers ernstig zouden worden aangepakt. Bonn heeft echter anders beslist en de profiteurs gaan vrij uit. De grootsten zijn handelaren in Dusseldorp, Hamburg, Frankfort enz., die de afgelopen weken voor miljoenen aan goederen in de correctiegebieden hebben opgeslagen. Het grapje luidde: de bodem van de Zelfkant is door alle voorraden een meter gezakt.

Goudkoorts

Terwijl gisterochtend in de winkels de prijzen werden omgezet van guldens in marken, reden zware vrachtwagens af en aan om de opgeslagen goederen in te laden voor verder vervoer Duitsland in. Er was een koortsachtige activiteit te bespeuren, die niet zo verwonderlijk is als men weet, dat de Duitse douane volgende week waarschijnlijk huis aan huis gaat controleren, of er zich abnormaal grote hoeveelheden koffie, boter of sterke drank bevinden, waarvoor dan invoerrechten moeten worden betaald.

Maar lang vóór deze algemeen verwachte grondige controle zal alle etenswaar de zolders en kelders en andere opslagruimten verlaten hebben voor „veiliger oorden”, verder in Duitsland. Dan zal onder meer de veertig ton boter verdwenen zijn,⁹³ die de afgelopen dagen is opgeslagen onder het toneel van de recreatiezaal van een plaatselijke jeugdhierberg.

opstopping

Bij de twee oude grensovergangen raakte de zaak woensdagavond verstopt. Want behalve de vrachtwagens stond het er vol met de met 300 niet te tellen auto's van de Zelfkanters, die poolshoogte waren gaan nemen van eventuele beslissingen van het laatste uur van de zijde der financiële heren in Bonn. Er heerste tot twaalf uur een opgewonden zenuwenstemming daar in het donker, alsof er een

⁹³ Dit artikel gaat over een klein Limburgse 'correctiegebied' bij gebied' Elten was de 'smokkel' vele malen groter, latere bericht

Provinciale Zeeuwse Courant, 08/08/1963;

Veel koelhuisboter ging naar de correctiegebieden

(Van onze Haagse redactie)

Vóór de overdracht van de correctiegebieden aan Duitsland is naar schatting 1800 tot 2000 ton koelhuisboter uit Nederland naar deze gebieden gebracht. Dit is gisteren op een desbetreffende vraag in de vergadering van het bestuur van het produktschap voor zuivel meegedeeld.

Deze grote hoeveelheid boter, die nu zijn weg verder door Duitsland vindt, is dus vrij van de heffing van invoerrechten bij onze oosterburen terecht gekomen. De mogelijkheid is echter niet uitgesloten, dat de Duitse fiscus met een naheffing van belasting zal komen.

paniekerige oorlogsevacuatie gaande was. Toen de vrachtwagencolonne zich, zij het voetje voor voetje, ongehinderd in beweging kon zetten, liep het verkeer helemaal vast, want de Zelfkanters maakten op dat zelfde moment rechtsomkeer, spoedden zich naar huis en begonnen met het openlijk opladen van de vrachtwagens, die ze hadden gehuurd en waarmee ze de komende dagen verder Duitsland zullen inrijden om er hun voorraden kwijt te raken.

Op de terugreis van de oude grens naar Tudder en Sittard kon men zien dat ook de winkeliers in het holst van de nacht nog druk bezig waren. Zij schreven nieuwe prijskaartjes uit.

Leeuwarder Courant, 1963-08-10

Botermarkt dreigt op drift te raken

Boterimport in Nederland

(Van onze landbouwredakteur)

Bij circulaire van het *Produktschap voor Zuivel* is de gelegenheid opengesteld 2.000 ton boter aan te bieden, welke afkomstig is uit het buitenland. De import van boter (invoerrecht ruim 17.5 procent) is noodzakelijk geworden, omdat Nederland eerder dit jaar te veel boter heeft geëxporteerd en de regelmatige afzet van boter op de binnenlandse markt in gevaar komt. Het produktschap heeft de inleveringsprijs voor boter bij het **VIB** reeds verhoogd teneinde de boterproductie in Nederland zelf te stimuleren. Mee als gevolg daarvan is de prijs van de boter in Nederland met twintig cent per kilo omhoog gegaan.

Op het eerste gezicht lijkt het vreemd, dat de overheid - het zuivelschap kan in dezen niet buiten het ministerie van landbouw om handelen - door import de prijs tracht te drukken van de Nederlandse boter, die nu bij lange na de kostprijs van de melk niet opbrengt. De achtergrond van deze handelwijze is, dat er in Nederland jaarlijks een 90.000 ton boter geproduceerd wordt, waarvoor plaats moet worden gevonden.⁹⁴ Voor ruim de helft daarvan is in het binnenland afzet te verwachten tegen prijzen, die in het buitenland niet gemaakt kunnen worden. Wilde prijsbewegingen zouden de zich steeds uitbreidende klantenkring voor de boter in Nederland van de boter kunnen vervreemden, zodat in tijden van overvloed de boter tegen zeer lage prijzen van de hand gedaan moet worden, omdat de binnenlandse markt kapot is gemaakt.

Het behoud van markten is daarom een van de belangrijkste doelstellingen, die men zich in het zuivelbeleid heeft gesteld. Daardoor doet zich op het ogenblik het vreemde feit voor, dat er nog steeds boter met een subsidie naar Engeland gaat. Bij de laatste prijsverhoging van twintig cent in Nederland is de toeslag op de boterexport naar dit land met slechts tien cent verhoogd. De exporteurs, die vaste relaties in Engeland hebben en die voor hun boter in kleinverpakking daar een geregelde afzet hebben, komen daardoor moeilijk te zitten.

Terwijl in andere jaren in de loop van de zomer voorraden boter werden gevormd, die soms naar de 30.000 ton liepen en die als koelhuisboter geforceerd op de binnenlandse markt werden gebracht, is er dit jaar praktisch nog geen boter bij het *VIB* ingeleverd. Dat betekent niet, dat er geen botervoorraden in Nederland zijn. De handel heeft kennelijk de gehele zomer na het dulle voorjaar nog al enig vertrouwen in de toekomst van de boterprijs gehad, want begin

⁹⁴ Gegevens PZC 1963-08-14: Boterproductie Nederland per week op dat moment 2300 ton, hiervan is 1300 ton voor binnenlands gebruik, 300 ton voor export en 'er is 700 ton over'.

augustus was er een voorraad van ongeveer 7.000 ton boter, de produktie van ongeveer drie weken. Zuivelautoriteiten meenden al, dat er voor de stabilisatie van de boterprijs in de loop van de winter geen vuiltje aan de lucht was.

Van de 7.000 ton bleek echter op het beslissende ogenblik bijna 2.004 ton in Elten te staan, waar de prijs van f 3,40 bij het verleggen van de grens opliep tot DM 6.60, het Duitse prijs-niveau. Deze „export” bleek volkomen legaal te zijn op basis van een klau-sule, die niet aan iedereen bekend was. Niemand heeft durven geloven, dat deze oorlogs-nasleep een kortstondig EEG-geluk met zich zou brengen. Indien de Duitse douane bij-voorbeeld eens een weekje gewacht had met het verplaatsen van de grenspalen dan zou bij warm weer de boter de feestzalen van Ellen uitgestroomd zijn. Risiko's waren er aan deze vorm van export dus wel verbonden. Er zou echter met recht aan de doeltreffend-heid van de vaderlandse boterhandel getwijfeld zijn, wanneer men van de gelegenheid geen gebruik had gemaakt.

Afgewacht moet nog worden of de kleine verhoging van de boterprijs ook een nadelig effect zal hebben op de boterkonsumptie in Nederland. Voor de boeren is de Eltense transactie in eerste instantie niet ongunstig. De richtprijs, die zij voor de melk ontvangen, is vastgesteld voor wat betreft de toeslag, die zij uit het Landbouw-Egalisatie Fonds ontvangen. Maakt hun zuivelfabriek meer geld uit de boter dan is dat als een extra te beschouwen. Of de Friese boe-ren allen van de transakte bij Elten zullen profiteren is ons niet duidelijk geworden.

We hebben wel de indruk, dat de voornaamste Friese boterexporteurs in dezen op hun tellen gepast hebben. In welke mate er echter door de Friese exporteurs geprofiteerd is, valt niet te beoordelen. Het zal in ieder geval allicht meer zijn dan de stijging van de boterprijs met twin-tig cent per kilo, (bijna een cent per kilo melk), waarvan de in Nederland gebleven boter tot een hoeveelheid van 5.000 ton profiteert. Indien dat namelijk niet het geval is, zou bij sommi-gen de botervoorraad niet zo radicaal zijn opgeruimd. In kringen van het produktschap voor zuivel hoorden we schattingen van een gulden per kilo als winst voor de Nederlandse expor-teur, een schatting, die waarschijnlijk aan de hoge kant is en die ook heftig wordt ontkend. [.....]

Provinciale Zeeuwse Courant 1963-08-13

Nu tot f 1,20 per pakje

Weer prijsverhoging voor boter verwacht

Friese handelaar Buisman verhoogt vandaag de prijs⁹⁵

Nederlands grootste boterhandelaar, de heer R. Buisman, in Leeuwarden, verhoogt zijn boter-prijs voor de groothandel met ingang van vandaag van f 3,60 tot f 4,- per kilo. Dit betekent dat de huisvrouw bij de detaillist f 4,80 per kilo, of f 1,20 per pakje zal moeten gaan betalen.

95

Deze prijsstijging is de tweede binnen veertien dagen, vorige week ging de boterprijs al met 20 cent per kilo omhoog. Vrijwel zeker is dat het voorbeeld van de heer Buisman door de overige Nederlandse boterhandelaren zal worden gevolgd, zo meent men in bevoegde zuivelkringen. De omzet van de heer Buisman belooft ruim 10.000 ton boter per jaar. In een gesprek met het A.N.P. verklaarde de heer Buisman dat de botermarkt rijp is voor deze ingrijpende prijsverhoging. Nederland is een goedkoopte-eiland, zo zei hij. „Ik voel er weinig voor”, aldus de heer Buisman, „de zwaar gesubsidieerde Nederlandse boter naar België te laten verdwijnen, laten de smokkelaars ook maar 40 cent meer betalen”.

Spuien

De binnenlandse botervoorraad was volgens hem op 3 augustus nog 5000 ton. Er is boter genoeg, zo zei hij, maar men gaat er op zitten. Hij verwacht dat de handel weldra zal gaan spuien, als ze de indruk krijgt dat er een top in de prijzen is bereikt.

Hij kon niet zeggen of de prijsverhoging van vandaag voorlopig de laatste is: „Er is nu eenmaal te weinig boter in de wereld en wij vragen er nog steeds twee derde van de kostprijs voor”.

De heer Buisman meent dat is gebleken dat men de draagkracht van de Europese bevolking heeft onderschat en de Nederlandse consument door te hoge subsidies eigenlijk heeft verwend.

De heer Buisman, die zei dat hij dagelijks contacten onderhoudt met „Den Haag”, verklaarde daar geen weerstand te hebben ondervonden toen hij de plannen voor een drastische verhoging van de boterprijs liet doorschemeren.

Niets bekend

Onze Haagse redactie meldde dat het ministerie van landbouw en visserij gisteravond niets bekend was van de stap van de heer Buisman. De eerste reactie was: „De boterprijs is vrij, dus de prijsverhoging mag, maar wel vragen we ons af waar die veertig cent heengaan. Steekt de heer Buisman dat in zijn eigen zak”. Het antwoord van de heer Buisman: „Vanaf dinsdag betaal ik die veertig cent aan de fabriek”.

Dagblad voor Amersfoort, 1963-08-15

„Ik vecht graag een robbetje”

Buisman koopt 2.000 ton boter in V.S.

„Van Eltense export van 2100 ton was 900 ton van mij”

(Van een onzer redacteurs)

*D*E Leeuwarder botergroothandelaar R. BUISMAN tijdens de persconferentie in het Kurhaus te Scheveningen.

DEN HAAG, donderdag. - De Friese boterhandelaar de heer H. H. Buisman (59 jaar)⁹⁶ heeft gisteren op een door hem belegde persconferentie onthuld, dat hij - voordat hij het aanbod deed boter van de zuivelfabrieken in te kopen voor f 4.00 per kg in plaats van voor f 3.36 per kg - in alle stilte op en neer naar de Verenigde Staten is gevlogen, en daar 2100 ton boter van uitstekende kwaliteit voor een redelijke prijs heeft gekocht „A contant betaald kan tegen september de eerste 200 ton worden verwacht.” Wanneer er een tekort op de binnenlandse markt zou komen, dan kan de heer Buisman elk gewenst ogenblik met deze Amerikaanse boter - maar ook met andere boter van onbekende oorsprong „in” de markt komen.

Als gevolg van de recente ontwikkelingen op de botermarkt - zo zei de heer Buisman - is het nu niet meer mogelijk voor Nederland ongezoeten boter in Amerika te kopen. De botertransactie die hij bliksemsnel deed, was de eerste tussen Nederland en de VS sinds 1782.

De heer Buisman was gisteren persoonlijk in het geweer gekomen, omdat hij zijn goede naam als zelfstandig boterhandelaar, „nationaal en internationaal erkend”, onder de vele perspublicaties in het gedrang zag komen. Hij zet met betrekking tot zijn opzienbarend aanbod, boter tegen 4 gulden in te nemen: „Ik kan dat allemaal doen, omdat ik geheel zelfstandig ben, vrijgezel, geld genoeg heb en omdat ik het fijn vind een robbertje te vechten, Ik zal mij over niet al te lange tijd uit de zaken terugtrekken om op mijn bezittingen in Ierland te gaan wonen”.

Groot aanbod

De heer Huisman is er vast van overtuigd, dat hij het nu aangegane gevecht zal winnen. Hem worden op het ogenblik grote hoeveelheden boter tegen f 4.00 aangeboden, die hij allemaal inkoopt. Voor een deel is deze voorraad al weer doorverkocht.

De in de Verenigde Staten gekochte boter is, nu er nog een importheffing bestaat van 75 cent per kg, te duur voor de Nederlandse consument, maar als deze toch al verlaagde heffing te zijner tijd vervalt, dan is de Amerikaanse boter betaalbaar. Hij zal zijn Amerikaanse voorraad (nog) niet aanbieden aan het *produkschap voor zuivel*, dat voor dergelijke aanbiedingen in de markt is. De heer Buisman acht het voldoende als het produktschap weet dat hij de beschikking heeft over 2100 ton Amerikaanse boter.

Mocht deze voorraad niet in Nederland geplaatst kunnen worden, dan kan hij zo worden doorverkocht,

Uitvoerig lichtte de heer Buisman toe, waarom hij 40 cent per kg meer is gaan betalen, De Nederlander betaalt te weinig voor zijn boter en de boer ontvangt te weinig voor zijn produkt. Handel en consument zijn gebaat bij een vaste prijs en niet bij herhaalde prijswisselingen. Daarbij komt nog, dat als de veehouder meer voor zijn produkt ontvangt, er minder uit de schatkist bijgelegd hoeft te worden. Het is dus een nationaal belang een hogere boterprijs te creëren.

Sinterklaas

Dat de consument dan iets minder dan 10 cent meer voor zijn roomboter moet betalen, acht de heer Buisman in deze tijd van welvaart geen onoverkomelijk bezwaar. Alles wat de heer Buisman meer ontvangt dan voorheen, draagt bij af aan de boeren. „Als zelfstandig boterhandelaar behoor ik tot de laatste der Mohikanen en de familie Buisman geniet een onbeperkt vertrouwen bij de boeren. Op de beurs in Amsterdam noemen ze mij „sinterklaas”, zei bij grinnkend.

⁹⁶ Een paar dagen na deze persconferentie werd de heer H. Buisman in overspannen toestand, opgenomen in een Amsterdamse kliniek, waar hij 21 september na een hartaanval overleed ! (PZC. 24-09-1963)

Over de winstgevende boterhandel bij de overdracht van **Elten** en **Tudderen** zei hij, dat van de officiële 2100 ton boter die in dat gebied was opgeslagen op 1 aug 900 ton van hem was geweest. Een boterhandelaar moet altijd op zijn hoede zijn: „Ik verdien het meest als het Produktschap voor Zuivel in augustus met vakantie is en als er bijvoorbeeld ergens een zuivelcongres wordt gehouden”.

de Vrije Zeeuw, 1963-09-05

4000 ton Amerikaanse boter voor Nederland

Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* heeft in zijn op woensdag gehouden vergadering besloten 4.000 ton Amerikaanse boter in Nederland in te voeren. De toewijzing hiervan geschiedt op basis van de laagste aanbiedingen, variërend van circa f 4,08 tot f 4,14 per kg.

De ingevoerde boter zal onmiddellijk na aankomst in Nederland in de handel worden gebracht. Verwacht kan worden dat dit in de loop van oktober het geval zal zijn. De Amerikaanse boter zal aan de handel worden afgeleverd tegen een prijs die iets lager is dan de huidige prijs van Nederlandse boter.

De inkooprijzen en de te verkrijgen opbrengsten voor de ingevoerde boter zullen geen na-deel voor het *Zuivelfonds* opleveren.

Indien het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* dit nodig acht ter stabilisatie van de binnenlandse boterprijs zal nog meer boter worden ingevoerd.

Het besluit om boter te importeren vloeit voort uit de beraadslagingen in vorige vergaderingen, toen de botersituatie werd geanalyseerd. Bij die gelegenheden werden in ogenschouw genomen de tot eind maart 1964 beschikbare hoeveelheden Nederlandse boter, de geschatte binnenlandse boterafzet in die periode en de situatie op de internationale botermarkt.

Het bestuur kwam toen tot de conclusie, dat er tot het einde van het lopende melkproductiejaar evenwicht is tussen het aanbod van Nederlandse boter en de hiervoor aanwezige, commercieel aantrekkelijke afzetmogelijkheden. Het heeft nochtans gemeend er goed aan te doen bij wijze van veiligheidsmaatregel een hoeveelheid boter te importeren, om zodoende een marge te scheppen tussen aanbod en vraag. waardoor de stabilisatie van de binnenlandse boterprijs wordt gediend.

Voor invoer in Nederland is daarna circa 40.000 ton buitenlandse boter aangeboden, afkomstig uit de Verenigde Staten, Frankrijk, België en Oosteuropese landen. De gevraagde prijzen liepen uiteen van circa f 4,08 tot f 5,50 per kilogram. In deze prijzen zijn begrepen de invoerheffing op boter van 75 ct per kilogram en het invoerrecht op boter, hetwelk voor uit niet EEG.-landen afkomstige boter 17,7 procent bedraagt. De inleveringsprijs voor Nederlandse boter bedraagt ongeveer f 3,55 per kilogram.

Hoeveelheid en prijzen van de aanbiedingen wijzen er duidelijk op, dat op de internationale botermarkt een ruim aanbod bestaat, zo meent het *Produktschap voor Zuivel*.

Toeslag op industriemelk word verhoogd

De aan de veehouders ten goede komende toeslag van f6,30 per honderd kilo op het melk-prijsjaar november 1962 tot november 1963 industrieel verwerkte melk zal worden verhoogd. De *minister van Landbouw* en het *Landbouwschap* hebben vorige week in hun maandelijks gesprek overeenstemming bereikt over een correctie van de industriemelkwaarde 1961/1962 die als basis voor de vaststelling van die toeslag heeft gediend.

De *industriemelkwaarde* was door de vorige minister vastgesteld op grond van een schatting, waarvan de nauwkeurigheid later van de kant van het bedrijfsleven is aangevochten. Het bedrag van de correctie is nu vastgesteld op 30 cent per honderd kg industriemelk.

De regering heeft nog geen beslissing genomen over het bedrag dat naar het oordeel van het *Landbouwschap* extra boven deze correctie dient te worden verstrekt ter tegemoetkoming in de slechte bedrijfsuitkomsten over het afgelopen jaar. Het Landbouwschap verzocht de minister te bevorderen dat de nabetalingen over het bijna verstreken melkprijsjaar, gezien de acute nood, ten spoedigste zouden worden uitgekeerd.

In de bespreking tussen minister en Landbouwschap kwam voorts aan de orde het voorstel van de minister om de aanvang van het melkprijsjaar te verschuiven van november naar april. In dit voorstel zou het tijdvak november 1963-april 1964 gelden als een afzonderlijke periode. Het Landbouwschap heeft zijn bereidheid getoond hieraan mede te werken, mits deze interimperiode niet, gekoppeld wordt aan het thans lopende melkprijsjaar en mits de beleidsmaatregelen voor deze periode een aanzienlijke verbetering van de rentabiliteit van de melkveehouderij tot gevolg zullen hebben. De minister heeft toegezegd het melkprijsjaar 1962/1963 per 2 november a.s. af te sluiten en voor de interimperiode november 1963-april 1964 een afzonderlijk zuivel. fonds in te stellen.

Het *Landbouwschap* stelt zich voor, in de loop van deze week gedetailleerde voorstellen aan de minister voor te leggen betreffende de gewenste hoogte van de verrekenprijs en de toeslag op de industriemelk.

In het overleg met de minister is ook van gedachten gewisseld over de te verwachten algemene ontwikkeling van het loon- en prijsbeleid en de consequenties hiervan voor de land- en tuinbouw.

[....]

De Vrije Zeeuw, 1963-10-22

Melkprijs wordt met twee cent per liter verhoogd

Regering verhoogd verrekenprijs voor consumptiemelk met twee gulden per 100 kilogram

Koffiemelk 5 cent omhoog; karnemelk, yoghurt, pap en vla met 2 cent per liter

De regering heeft besloten, voor de „overgangsperiode”, dat is de periode tussen het in november 1963 eindigende, oude, en het in april 1964 beginnende, nieuwe melkprijsjaar, de aan de boer toekomende verrekenprijs voor consumptiemelk met twee gulden te verhogen tot f32,65 per honderd kilogram.

Voorts wordt de toeslag per honderd kilogram industriële verwerkte melk voor deze periode verhoogd van zeven gulden tot acht gulden. In het lopende melkprijsjaar november 1962 tot november 1963 dus, bedroeg deze industriemelktoeslag f6,30 per honderd kilogram melk. De regering heeft nu echter besloten haar voor dit lopende jaar (november 1962 – nov. 1963) met terugwerkende kracht te verhogen tot f7, per honderd kilogram melk.

Als gevolg van de verhoging van de verrekenprijs zal de melkprijs voor de verbruiker met ingang van 3 november 1963 met twee cent per liter worden verhoogd.

Koffiemelk 5 cent omhoog

De verhoging van de verrekenprijs kan ook gevolgen hebben voor de prijzen van de consumptiemelkprodukten, zoals koffiemelk, vla, pap en yoghurt. Economen van het ministerie van Landbouw hebben uitgerekend dat het voor koffiemelk kan neerkomen op een prijsverhoging van vijf cent per liter, voor karnemelk, yoghurt, pap en vla op twee cent per liter.

De verhoging van de prijzen van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten, zo deelde minister Biesheuvel maandagmorgen in een persconferentie mee, zal een verhoging van de kosten van levensonderhoud met 0,2 procent met zich brengen.

De verhoogde toeslagen voor industriemelk, zo deelde de minister maandagmorgen in de persconferentie mee, zullen geen invloed hebben op de prijzen van de uit industriemelk vervaardigde zuivelprodukten zoals boter en kaas.

Boter- en kaasprijzen niet omhoog

Het besluit tot verhoging van verrekenprijs en industriemelktoeslag is vrijdag j.l. door het kabinet genomen. Minister Biesheuvel zei, dat hij voor deze kabinetsbeslissing zeer veel waardering heeft en er voor honderd procent achter staat.

Het *Landbouwschap* had voor het lopende melkprijsjaar (november 1962-november 1963) een industriemelktoeslag van f8,- per honderd kg gevraagd. Het is f7,- geworden, dus een gulden lager. Het Landbouwschap heeft de minister zijn teleurstelling hierover kenbaar gemaakt. De reactie van het Landbouwschap op de besluiten voor de interimperiode (november '63 -april '64) was de minister nog niet bekend.

Verbetering van inkomen van de veehouders

De beslissing van het kabinet, zo zei de minister verder moet gezien worden tegen de achtergrond van de wens van alle politieke partijen, een verbetering van het inkomen van de Nederlandse veehouderij tot stand te brengen. Er is niet naar gestreefd, exact een richtprijs vast te stellen, maar wel naar het bewerkstelligen van een inkomensvermeerdering voor de veehouderij van tenminste twee cent per kilogram melk.⁹⁷

In de overgangsperiode van vijf maanden zullen de door de regering genomen maatregelen, tezamen met de verwachte hogere opbrengst van de industriemelk op de markt, er toe leiden dat het inkomen der veehouders gerekend op jaar basis, 130 miljoen gulden hoger wordt.

De aanvullende industriemelktoeslag voor het melkprijsjaar november 1962-1963 gaat het *Landbouw-Egalisatiefonds* van het rijk ongeveer 32 miljoen gulden kosten, de toeslag op de industriemelk in de overgangsperiode november 1963-april 1964 kost het *Landbouw-Egalisatiefonds* honderd miljoen gulden en de verhoging van de verrekenprijs voor consumptiemelk in de overgangsperiode komt de consumenten op 15 miljoen gulden te staan.

⁹⁷ Merk op, dat bij de afgelopen verkiezingen als reactie op de grote onrust onder de boeren een nieuwe partij, de Boerenpartij van Hendrik Koekoek, in de Tweede kamer was gekomen met 3 zetels. (ZHN.)

Voorzitter K.N.L.C. Over ombuiging van melkprijsbeleid

In de rede, die hij gistermiddag in Arnhem hield in de algemene vergadering van zijn organisatie, heeft de voorzitter van het *Koninklijk Nederlands Landbouwcomité*, ir. C. S. Knottnerus, onder meer commentaar gegeven op de regeringsbeslissing inzake de melkprijs. Hij zag in de nabetaling op de toeslag voor industriemelk voor het jaar 1962-1963 een erkenning door de huidige regering, dat het landbouwbeleid het vorige jaar hoogst onvoldoende is geweest.

Hij was daar de regering dankbaar voor, maar meende dat het psychologisch beter zou zijn geweest, wanneer de regering op dit punt aan de wensen van het *landbouwschap* was tegemoetgekomen. Het landbouwschap had een verhoging van deze toeslag tot f 8,- per 100 kg gevraagd, de regering ging tot f 7,-.

Ditzelfde geldt volgens ir. Knottnerus eigenlijk ook voor de afwijking door de regering van het standpunt van het *landbouwschap* voor de overgangperiode november 1963-april 1964 (voor deze periode wordt de industriemelktoeslag f 8,- per 100 kg, terwijl het landbouwschap f 8,60 gevraagd had).

De ambtenaren van het departement hebben kennelijk hogere verwachtingen gehad van de *zuivelwaarde* (de marktopbrengst van zuivelprodukten) dan de economen van het landbouwschap. De heer Knottnerus zou het bijzonder toejuichen, wanneer deze gunstige verwachtingen werkelijkheid zouden worden, maar wanneer dat nu niet het geval is, is daarmee alle hoop van de boer op een ombuiging van het beleid in de waagschaal gesteld. De minister heeft hier bepaald een heel groot risico aanvaard.

De georganiseerde landbouw, zo zei de heer Knottnerus, ziet de melkprijs als een criterium voor de gehele landbouwpolitiek van de regering. De afgelopen jaren was dat landbouwbeleid bijzonder schriel.

Nieuwsblad (voor Gorichem en omstreken), 1963-10-25

Overgangstoestand in de ontwikkeling van een ruimer melk prijsbeleid

Geen nieuwe richtprijs in de interim-periode, wel hogere toeslag voor industriemelk

Consumptiemelkprijs stijgt door hogere verrekenprijs

De zorgelijke economische toestand op de gemengde zandbedrijven en de weidebedrijven in de nationale landbouw, zoals die blijkt uit de achteruitgang der bedrijfsresultaten, heeft de Regering aanleiding gegeven tot een ruimer melkprijsbeleid. Dat ruimere melkprijsbeleid komt tot uiting in een achteraf verhoogde toeslag op de industrieel verwerkte melk in het melkprijsjaar 1962-1963 en in een vooraf bepaalde, opnieuw verhoogde, industriemelktoeslag voor de interim-periode van 3 november 1963 tot 1 april 1964. De verrekenprijs voor de consumptiemelk gaat met twee gulden per 100 kg melk omhoog, wat de melkprijs voor de verbruiker twee cent per liter doet stijgen met ingang van 3 november 1963.

Richtprijs

De minister van landbouw- en visserij, M. Biesheuvel, handhaaft in principe de het vorige jaar ingevoerde technische opzet van het beleid, waarbij een richtprijs voor alle door de melkveehouders geleverde melk is ingesteld in plaats van een garantieprijs voor een beperkte hoeveelheid melk en een vooraf bepaalde toeslag op de industriemelk, die vroeger achteraf werd vastgesteld. Daar in overeenstemming met het *Landbouwschap* en het *Produktschap voor Zuivel* evenwel is besloten het melkprijsjaar te verschuiven van de periode, november/november naar april/april, zal pas per 1 april 1964 een nieuwe richtprijs worden vastgesteld, geldende voor de duur van het melkprijsjaar april 1964 - april 1965, met de daarbij behorende verrekenprijs voor de door de veehouders geleverde drinkmelk en de toeslag voor de tot zuivelprodukten verwerkte industriemelk.

De verschuiving naar 1 april is gewenst vanwege:

1. een betere samenhang tussen het marktordenend beleid voor de zuivel en het melkprijsbeleid. De vaststelling van de zgn. inleveringsprijzen voor boter, kaas en mager melkpoeder, die gedurende een belangrijk deel van het jaar bepalend zijn voor het binnenlandse prijspeil van deze artikelen, gaat dan vooraf aan de vaststelling van de richtprijs voor de boerenmelk;
2. het feit, dat het door de Europese Commissie van de Europese Economische Gemeenschap (EEG.) voorgestelde gemeenschappelijke zuivelbeleid der zes landen ook uitgaat van een melkprijsjaar, dat loopt van april tot april, zodat een gemakkelijke aansluiting van het nationale beleid reeds bij voorbaat verzekerd is.

Overgangsmaatregelen

In aansluiting op een afwikkeling op verbeterde basis van het aflopende melkprijsjaar 1962/1963, is in verband met de verschuiving tot 1 april 1964 thans volstaan met enkele overgangsmaatregelen voor de periode november 1963 tot april 1964.

In de eerste plaats zal de industriemelktoeslag over het lopende melkprijsjaar november 1962 tot november 1963 met terugwerkende kracht worden verhoogd van f 6,30 tot f 7,- per 100 kg melk. In deze verhoging is begrepen een éénmalige, correctie van de industriemelktoeslag met f 0.30, als gevolg van de - naar achteraf is gebleken - te hoge raming van de industriemelkopbrengst bij de invoering in 1962 van het nieuwe richtprijsstelsel. Met deze correctie heeft minister Biesheuvel de belofte van zijn ambtsvoorganger tot het nader bezien van de werkelijke opbrengst van de industriemelk ingelost.

Voor de overgangperiode november 1963 - april 1964 heeft de regering besloten:

1. De toeslag per 100 kg industriemelk verder te verhogen van f 7,- tot f 8,-
2. De verrekenprijs voor consumptiemelk met f 2,- te verhogen tot f 32,65 per 100 kg. (???)

Minister Biesheuvel heeft met de nieuwe voorzieningen in het melkprijsbeleid een bijdrage willen leveren tot verbetering van de rentabiliteit der bedrijven en van de inkomenspositie der veehouders, daarbij uitgaande van een redelijke bestaansmogelijkheid van het sociaaleconomisch verantwoorde bedrijf

Gevolgen – kosten – begroting

Tezamen met de te verwachten hogere opbrengst van de industriemelk via de zuivelmarkt, zullen de getroffen maatregelen er toe leiden dat de gemiddelde opbrengst van de melk gedurende de overgangperiode, voor de veehouders een verhoging zal ondergaan met circa f 2,- per 100 kg in vergelijking met de situatie onder het herziene melkprijsbeleid 1962/1963. Dat betekent op jaarbasis een bedrag van f 130 miljoen meer voor de veehouders.

De kosten van de aanvullende industriemelktoeslag achteraf voor 1962/1963 bedragen ongeveer f 32 miljoen ten laste van het Landbouw-Egalisatiefonds (LEF) van het rijk. De nieuwe toeslag op de industriemelk voor de overgangsperiode 1963/1964 vraagt ongeveer f 100 miljoen, waarvoor een aanvullende begroting-1963 van het Landbouw-Egalisatiefonds als budgettaire voorziening zal worden ingediend bij de Staten-Generaal. De f 2,- verhoging van de verrekenprijs voor de consumptiemelk komt in de interim-periode overeen met een bedrag van circa f 15 miljoen.

Deze verhoging werkt door in de melkprijs in de detailhandel en komt dus ten laste van de consument.

Als gevolg van deze verhoging zal de melkprijs voor de verbruiker met ingang van 3 november 1963 met twee cent per liter worden verhoogd. Daarentegen hebben de verhoogde toeslagen geen invloed op de prijzen van de uit industriemelk vervaardigde zuivelprodukten als boter en kaas.

Nieuwsblad (voor Gorinchem), 1963-10-30

Bestuur Landbouwschap bespreekt melkprijsbeleid

Het bestuur van het *Landbouwschap* heeft in zijn openbare vergadering van 23 oktober 1963 de jongste ontwikkelingen van het melkprijsbeleid besproken, onder andere naar aanleiding van het openingswoord van de voorzitter.

De bestuursleden verheelden niet, dat zij zich enigszins teleurgesteld gevoelen over de uitslag van het overleg met de minister van Landbouw. Nadrukkelijk stelden zij echter, dat de positieve resultaten van deze besprekken niet over het hoofd gezien mogen worden. Het Landbouwschap heeft inderdaad iets voor de veehouderij kunnen bereiken, met name de verhoging van de verrekenprijs met f 0,02. Van zeer groot belang achtte het bestuur de voorbereiding voor de bespreking over het prijsbeleid voor het nieuwe melkprijsjaar, dat van april 1964 tot april 1965 zal lopen.

Het bestuur gaf voorts de *hoofdafdeling Veehouderij* opdracht voorstellen voor te bereiden ten aanzien van hulpmaatregelen die - zoals de voorzitter in zijn openingswoord reeds had gezegd - buiten het prijspolitieke vlak voor de veenweidebedrijven getroffen moeten worden. Bovendien gaf men te kennen, dat op korte termijn nader beraad over de structurele moeilijkheden van de veehouderij dringend nodig is.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1963-10-31

Voorschotuitkering *Zuivelfonds* en LEF.

Drie gulden voor 100 kg melk met 3,7 procent vet

DEN HAAG, 30-10. Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* heeft woensdagmiddag in zijn besloten vergadering het besluit genomen, uit het voor de periode 3 november 1963 t/m 4 april 1964 ingestelde *Zuivelfonds-XIVa* een voorschotuitkering te doen verlenen van f 3,- per 100 kg melk met 3,7 procent vet.

De voorschotuitkering uit het Zuivelfonds voor het jaar 1962-1963, dat per 2 november wordt afgesloten, bedroeg circa f 2,50 per 100 kg melk met 3,7 procent vet.

Bovendien heeft het bestuur aan de minister van landbouw en visserij geadviseerd, over de periode 3 november 1963 t/m 4 april 1964 een voorschotuitkering op de melkprijstoeslag uit het *Landbouwegalisatiefonds* te verlenen van circa f 4,50 per 100 kg melk met 3,7 procent vet. De voorschotuitkering uit het *Landbouwegalisatiefonds* voor het aflopende melkprijsjaar bedroeg f 4. per 100 kg melk met 3,7 procent vet.

Voorts is besloten zo spoedig mogelijk de *sluituitkering uit Zuivelfonds XIV* te laten uitbetalen.

Nieuwsblad (voor Gorinchem), 1963-11-06

Voorschotuitkering Zuivelfonds XIVa

Het Bestuur van het Produktschap voor Zuivel heeft in zijn besloten vergadering van 30 oktober 1963 het besluit genomen uit het voor de periode 3 november 1963 t/m 4 april 1964 ingestelde Zuivelfonds XIVa een voorschotuitkering te doen verlenen van f 3,-- per 100 kg melk met 3,7% - vet. De voorschotuitkering uit Zuivelfonds XIV, dat per 2 november wordt afgesloten, hedraagt. ca. f 2,50 per 100 kg melk met 3,7 % vet.

Bovendien heeft het Bestuur aan de Minister van Landbouw en Visserij geadviseerd over de periode 3 november t/m 4 april 1964 een voorschotuitkering op de melkprijstoeslag te verlenen van ca. f 4,50 per 100 kg. melk inct 3,7% vet. De huidige voorschotuitkering uit het Landbouw Egalisatie Fonds (LEF) bedraagt ca. f 4,-- per 100 kg melk met 3,7 % vet. Voorts is besloten zo spoedig mogelijk de slotuitkering uit Zuivelfonds XIV te laten uitbetalen.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1963-11-11

Vervroegde uitkering LEF. en Zuivelfonds-XIVa 1962/'63

DEN HAAG, 9-11. Minister Biesheuvel (Landbouw en Visserij) meent dat het niet op zijn weg ligt de financiële moeilijkheden van tal van veehouders met een compensatietoeslag te overbruggen. Hij is wel bereid te bevorderen dat de slotuitkeringen uit het *Landbouw Egalisatiefonds* en het *Zuivelfonds* over het jaar 1962-1963 en de voedergraantoeslag oogst 1963 - tezamen een bedrag van ongeveer 130 miljoen gulden - zo snel mogelijk worden uitbetaald ter verbetering van de liquiditeitspositie van vele bedrijven.

De bewindsman deelt dit mee in antwoord op schriftelijke vragen van het Tweede Kamer-lid de heer Jager (C.P.N.).

Slotuitkering melkprijsjaar 1962 – 1963

Over het afgelopen melkprijsjaar. November 1962 / november 1963, kunnen de veehouders een slotuitkering tegemoet zien van 63 cent per 100 kg melk plus 19 cent per procent vet per 100 kg melk. Van de 63 cent voor de melk komt 46 cent uit het *Landbouw-Egalisatie Fonds* (LEF) en 17 cent uit het *Zuivelfonds*. Van de 19 cent voor het vet komt 14 cent uit het *Landbouw-Egalisatiefonds* en 5 cent uit het *Zuivelfonds*. Het gemiddelde vetgehalte heeft over genoemd jaar 3,832 procent bedragen.

Het *Produktschap voor Zuivel*, dat de berekening opgesteld heeft, streeft ernaar de uitkering uit het door het Produktschap beheerde *Zuivelfonds* en de uitkering uit het *Landbouw Egalisatie Fonds* van de overheid gelijktijdig te geschieden.

Er is in het afgelopen melkprijsjaar in totaal 6.391.834.436 kilogram melk aan fabrieken afgeleverd of tot boerenkaas verwerkt. Van die totale hoeveelheid kwam 1.903.235.864 kg aan de markt in de vorm van consumptiemelk of consumptiemelkprodukten.

De rest, 4.438.593.572 kg, werd verwerkt tot „industrieproducten” (inclusief boerenkaas), die in aanmerking kwamen voor de industriemelktoeslag van *f* 7 per 100 kg uit het *Landbouw-Egalisatie Fonds*. De toeslag die, zoals bekend, door een verhoging achteraf het genoemde peil van *f* 7 bereikte, gaat het Fonds dus *f* 314.202.000 kosten. Omgeslagen over alle geleverde melk komt dat neer op *f* 2,46 per 100 kg melk plus 64 cent per procent vet per 100 kg melk. Als voorschot is al uitbetaald *f* 2 over de melk en 50 cent over het vet, zodat als slotuitkering uit het L.E.F. nog rest de genoemde 46 cent voor de melk en 14 cent per procent vet.

Het *Zuivelfonds* voor 1962/ 1963 sluit met een saldo van *f* 179.339.000. Omgeslagen over alle melk maakt dit een uitkering mogelijk van *f* 1,42 per 100 kg melk plus 36 cent per procent vet per 100 kg melk. Als voorschot is al gegeven *f* 1,25 voor de melk en 31 cent over het vet, zodat voor de slotuitkering uit het *Zuivelfonds* nog resten de genoemde 17 cent voor de melk en 5 cent per procent vet.

Bij elkaar opgeteld komen de slotuitkeringen over melk en vet uit beide fondsen neer op ongeveer *f* 1,35 per 100 kg in het melkprijsjaar 1962/1963 afgeleverde melk: één gulden uit het L.E.F. en 35 cent uit het *Zuivelfonds*. Dit blijkt uit een mededeling van het ministerie van Landbouw.

De beide slotuitkeringen zullen gelijktijdig worden gedaan en de veehouders zullen ze binnen een maand kunnen tegemoet zien. Het nieuwe richtprijsstelsel maakt een aanzienlijk vroegere uitbetaling mogelijk dan bij het oude garantiesysteem het geval was.⁹⁸

⁹⁸ Daarnaast was er ook een verzoek van de Tweede Kamer voor eerdere uitbetaling! (ZZNB 1963-11-11)

1964

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg.
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1963	100.871	1.750	4.095 / 3,91 / 3,34	33,01	7.020	215 / 97 / 118	95 / 68 / 41		
1964	96.967	1.685	4.130 / 3,82 / 3,35	34,34	6.971	215 / 93 / 106	90 / 58 / 25		
1965	91.560	1.723	4.200 / 3,86 / 3,32	38,02	7.151	221 / 96 / 119	103 / 54 / 35		

Provinciale Zeeuwse Courant, 1964-01-09

Nieuwjaarsrede ir. Van Dam

voorzitter *Produktschap* wil betere E.E.G.-zuivelregeling

„Producentensubsidie niet langer in stijl met systematiek”

(Van onze Haagse redactie).

De voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, ir. B. van Dam, acht het een lichtpunt, dat op 23 december van het vorig jaar te Brussel de E.E.G.-zuivelverordening nog niet is aangenomen, omdat daardoor wellicht nog de mogelijkheid blijven bestaan in de komende maanden voor de toekomstige zuivelregeling in de Europese gemeenschap iets beters te maken dan er nu op tafel ligt.

De heer Van Dam zei dit in zijn nieuwjaarsrede bij de aanvang van de gisteren gehouden vergadering van het bestuur van het produktschap. De voorzitter van het produktschap wees erop, dat ten onrechte in verschillende publikaties is gesteld, dat er op 23 december van het vorig jaar een zuivelverordening zou zijn vastgesteld. Dit is niet zo, al zijn er wel enkele punten overeengekomen, die in de komende zuivelverordening moeten worden verwerkt.

Het is bijzonder moeilijk, aldus de heer Van Dam om te weten te komen wat de: concrete inhoud van het „package-deal” is geweest. Naar de inlichtingen, die hij had kunnen krijgen behelst dit, voor wat de zuivel betreft, een viertal punten:

In de eerste plaats zal een lid-staat, die aan zijn melkproducenten een toeslag verleent ter aanvulling van de opbrengst uit de markt bij de uitvoer van zuivelprodukten naar een andere lid-staat de bevoegdheid hebben het bedrag van deze betaling terug te heffen waar tegenover bij invoer van dezelfde produkten afkomstig uit andere lid-staten een subsidie moet worden toegekend van dezelfde grootte.

Dit is voor Nederland, vooral voor onze schatkist ongetwijfeld een belangrijk besluit, maar bezie ik, aldus ir. Van Dam, het beginsel van een dergelijke regeling, dan moet mij van het hart, dat de beslissing om bij uitvoer naar een partnerland de eventuele toeslag weer aan een uitvoerend land te doen toekomen, in principe reeds op 20 december 1960 was genomen. Dit is ons althans toen van regeringszijde medegedeeld. „Ik kan de nu genomen beslissing dan ook nauwelijks als een noviteit zien”.

„Aantrekkelijk”

Het tweede onderdeel waarover in Brussel overeenstemming is bereikt is, dat niet slechts de restitutie bij uitvoer naar derde landen voor een telkenjare stijgend gedeelte bij 'n gemeenschappelijk fonds declarabel zal zijn, doch ook de op deze export betrekking hebbende toeslag. De laagste binnen de gemeenschap verleende restituties zullen hiervan de basis vormen.

Hiervan wilde ir. Van Dam zeggen, dat het ongetwijfeld een financieel aantrekkelijk punt is, doch dat het nauwelijks als een element van zuivelpolitiek kan worden beschouwd.

In de 3e plaats werd door de raad van ministers, aldus ir. Van Dam, overeengekomen, dat ten aanzien van de invoer van boter uit derde landen onderscheidene prijzen zullen worden vastgesteld al naar gelang deze boter uit aangezuurde dan wel uit zoete room is bereid. De strekking hiervan schijnt te zijn om een zekere differentiatie mogelijk te maken tussen de heffingen op boter afkomstig uit Scandinavië en die op boter van andere herkomsten buiten de gemeenschap. Een beslissing, die volgens ir. Van Dam voor ons land van weinig betekenis is.

Ten slotte is nog te Brussel besloten, dat in lid-staten, waar de nagestreefde toenadering van de nationale richtprijzen voor melk leidt tot verlaging van het boereninkomen, subsidies mogen worden gegeven ter compensatie hiervan, welke subsidies van 1970 af echter niet meer aan de melkproductie als zodanig mogen zijn gebonden. Dit is een punt, aldus ir. Van Dam, dat - althans rechtstreeks - voor Nederland niet van belang is, zolang tenminste onze richtprijs nog tot de laagste in Europa behoort.

Suggestie

Ir. Van Dam was van oordeel, dat zijn suggestie voor producenten-subsidies niet langer in strijd geacht kan worden met de in de E.E.G. aanvaarde systematiek. Zou deze gedachte om enigerlei reden niet aanvaardbaar zijn, dan zou de suggestie, welke het bestuur van het produktschap zuivel midden december jl. heeft gedaan, om reeds meteen bij de inwerkingtreding van de zuivelverordening te komen tot eenzelfde richtprijs voor de melk voor de gehele gemeenschap een bruikbaar uitgangspunt vormen.

De voorzitter van het produktschap deelde ten slotte nog mede, dat over het melkprijsjaar 1962-1963 de opbrengst naar raming f 27,85 per 100 kg melk met 3,7 pct. vet heeft bedragen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1964-01-28

E.E.G.-landbouwbeleid doet zich ook in Nederland voelen

Subsidies verdwijnen, boer moet inkomen uit markt halen, prijzen stijgen

Wat heb ik aan de E.E.G.? Dit vraagt de Nederlandse boer zich weer met vele landgenoten af na de besluiten, die twee dagen voor Kerstmis te Brussel zijn genomen over het toekomstige landbouwbeleid in de E.E.G. Het antwoord op deze vraag kan in drieën uitvallen:

1 de consument zal meer voor de zuivelprodukten moeten betalen, omdat de prijzen via de afbraak van de producentensubsidies meer aangepast zullen worden aan de werkelijke kosten van de melk (boter en kaas). Als het komt tot een uniforme graanprijs in de E.E.G., dan zullen ook het brood en de veredelde agrarische produkten als eieren, gevogelte en varkensvlees duurder worden;

2 de boeren en ook de zuivelfabrieken zullen door de in de E.E.G. overeengekomen geleidelijke afbraak van de producentensubsidies meer dan vroeger op de markt moeten letten. De boeren zullen meer van hun inkomen straks uit de markt dienen te „halen”;

3 de overheid profiteert van de E.E.G.-regeling doordat de subsidies uit de schatkist aan de boeren geleidelijk verdwijnen en zij de subsidies bij de export van zuivelprodukten naar derde landen voor een deel kan declareren bij het Europese landbouwfonds. In de nabije toekomst zal de Nederlandse schatkist op de kosten van het zuivelbeleid 100 miljoen gulden besparen.

De afspraken, die in december te Brussel zijn gemaakt, zijn in hoofdzaak principebeslissingen geweest, die echter van verstrekkende betekenis zijn. Tot die afspraken behoort het besluit, dat in beginsel op 1 april 1964 een E.E.G.-landbouwreglement van kracht zal worden. Dit betekent de afschaffing van de handelsbelemmeringen, zoals kwantitatieve restricties en douanerechten. In plaats daarvan komt een systeem van invoerheffingen als overgang naar een gemeenschappelijke markt voor de melk in de zes landen. Het belang, dat Nederland heeft bij de invoering van dit landbouwreglement, springt in het oog als men let op de zuivelsituatie in de zes E.E.G.-landen. Nederland heeft een exportoverschot, maar bij de andere lid-staten neemt de eigen produktie snel toe, zodat zij dus veel minder nodig hebben.

Elk der zes landen heeft een eigen, nationale, richtprijs voor de melk, waaronder is te verstaan een na te streven gemiddelde producentenprijs voor de melk af-boerderij. Gedurende het eerste jaar van toepassing van de gemeenschappelijke regeling van de melkmarkt, wordt aan de lid-staten nog een zekere vrijheid gelaten bij het vaststellen van hun richtprijzen. De nationale richtprijzen voor melk lopen niet ver uiteen. De minimumrichtprijs treft men in Frankrijk aan, terwijl de hoogste, de maximumrichtprijs, in Duitsland bestaat.

Hoofdbeginsel

Hoofdbeginsel van de E.E.G. is, dat de boer zijn richtprijs zoveel mogelijk uit de markt haalt, dus zonder subsidies. Eerst wil de E.E.G. die nationale marktprijzen gaan aanpassen, welke liggen beneden de minimale richtprijzen.

In Nederland is dit het geval. Stel de richtprijs voor melk in Nederland op 30 cent en de hoeveelheid melk nodig voor de produktie van een kilo boter op 20 liter, dan moet in Nederland een kilo boter circa 6 gulden kosten. In werkelijkheid hoeft voor een kilo boter op de markt, dank zij de subsidies, slechts circa 4 gulden betaald te worden. Nu redeneert de E.E.G.: je marktprijs is niet in overeenstemming met je richtprijs. Het verschil tussen 4 en 6 gulden moet dus worden aangepast, b.v. elk jaar met een zesde, dat is gemiddeld ruim 30 cent per jaar. Deze aanpassing van de marktprijs geschiedt via een geleidelijke vermindering van de producentensubsidie. Deze subsidie wordt omgezet in een hogere marktprijs.

Heffingen

Vergeleken met de bestaande invoerpraktijk brengt de instelling van het heffingensysteem niet direct een grote verandering in het onderlinge handelsverkeer tot stand. Eerst als er een uniforme richtprijs is, zal de weg naar een werkelijk vrij handelsverkeer geopend zijn. De heffingen hebben ten doel de prijsverschillen tussen de verschillende lid-staten ongeveer te doen verdwijnen. De heffingen worden minder naarmate de marktprijzen aan elkaar gelijk worden.

De Nederlandse schatkist profiteert van het systeem. Normaal is in het E.E.G.-stelsel, dat de heffingen ten goede komen aan het land, dat invoert. Voor Nederland geldt echter het omgekeerde. De Nederlandse zuivelprodukten worden door het invoerland niet met een heffing belast. Daarentegen legt Nederland bij uitvoer een exportheffing op, die dus in onze schatkist terecht komt. Voorts mag Nederland volgens het E.E.G.reglement van 1 juli a.s. af de helft van de bij export naar derde landen te verlenen subsidies voor rekening van het gemeenschappelijke landbouwfonds brengen. Nederland heeft deze concessie verkregen in verband met het hier bestaande systeem van rechtstreekse toeslagen uit de schatkist voor de producent. Wij mogen

zelfs bij de vaststelling van het totaal van subsidies bij de export naar derde landen rekening houden met de toeslag, die uit de schatkist aan de boer worden gegeven. Het bedrag van de in werkelijkheid verleende exportsubsidies zal dus hiermede worden verhoogd.

Bijsmaak

Een onaangename bijsmaak is echter, dat de concurrentiepositie van onze boter slechter wordt. Het hogere prijsniveau van onze zuivelprodukten leidt er toe, dat wij op een andere wijze zullen moeten concurreren met de E.E.G.-landen. Verder is ook op de binnenlandse markt de concurrentiepositie van de boter achteruitgegaan ten opzichte van de margarine.

Nederland heeft toestemming gekregen om voorlopig de bijdrage aan de Italiaanse producenten van olijfolie rechtstreeks uit de schatkist te betalen, dus niet via een verhoging van de margarineprijs, die voor de Nederlandse consument op circa drie cent per pakje zou neerkomen.

Drs. P. A. J. Wijnmaalen, secretaris van de *Christelijke Boeren- en Tuindersbond*, tevens bestuurslid, van het *Economisch en Sociaal Comité* van de E.E.G., die de onderhandelingen te Brussel van nabij heeft gevolgd, gaf in een interview als zijn mening te kennen, dat de Nederlandse boeren niet zo blij behoeven te zijn over deze „overwinning” van minister Andriessen. Van een overwinning kan trouwens niet worden gesproken, want er is hier slechts sprake van een uitstel. Minister Andriessen is ook niet ontkomen aan kritiek in de buitenlandse pers. Zo spotte het Franse blad *Le Monde*, dat „een Nederlands minister de indruk wekte bereid te zijn de E.E.G. te laten uitglijden op een pakje margarine”.

Of de geleidelijk hogere boterprijs zal leiden tot een geringere consumptie in het binnenland, moet nog worden afgewacht. Ook in 1963 steeg de prijs, maar desondanks is er dat jaar meer boter dan ooit in Nederland gegeten.

Graanprijs

kan weg even laten staan ivm. ‘Plan Mansholt’

Het is wel een grote teleurstelling, dat de ministers te Brussel er niet in zijn geslaagd om, overeenkomstig het voorstel van de Europese Commissie, een uniforme graanprijs ineens door te voeren. Dr. S. L. Mansholt had dit plan ontworpen, waarbij de uniforme graanprijs het midden houdt tussen de hoogste en de laagste prijzen voor graan in de gemeenschap. Het Duitse peil zou als gevolg daarvan omlaag moeten, terwijl het Nederlandse omhoog zou worden gebracht. De ministers zijn echter overeengekomen, dat deze prijstoenadering op basis van het voorstel-Mansholt vóór 15 april a.s. zal worden geregeld.

De Nederlandse boeren zijn door dit uitstel in een grote onzekerheid komen te verkeren. Voor onze veredelingsindustrie is het van het allergrootste belang te weten hoe het toekomstige prijsniveau voor de voedergranen er uit zal zien. Drs Wijnmaalen zei te verwachten, dat als de Europese ministerraad er niet in slaagt spoedig te komen tot een uniforme graanprijs de ontwikkeling van de E.E.G.-landbouwpolitiek onduidelijk blijft en de boer opnieuw niet weet waaraan hij toe is inzake het Europese prijspeil.

Zoals bekend hebben de Duitse boeren, en daarom uit politieke overwegingen ook de Duitse regering grote bezwaren tegen het plan-Mansholt, omdat invoering daarvan zal neerkomen op een lager inkomen voor de Duitse boer. Wel voorziet het plan-Mansholt in een compensatie van geleden inkomensverliezen aan de Duitse boeren in de vorm van toeslagen uit het gemeenschappelijke landbouwfonds. Drs. Wijnmaalen is van mening, dat er toch al een aanpassing komt. Een volledige doorberekening van de loon- en prijsstijgingen in de Nederlandse landbouwprijzen brengt ons al dicht bij het plan-Mansholt, zo luidt zijn oordeel. Ook de Duit-

sers betogen: „nog een aantal jaren inflatie in Nederland en andere landen, en de aanpassing van de graanprijs is bereikt”.

Het plan-Mansholt betekent volgens drs. Wijnmaalen een belangrijke verduidelijking van de Europese landbouwpolitiek aangezien het moet leiden tot een vrije markt van granen en veredelingsprodukten. Bovendien vormt de vaststelling van een gemeenschappelijke graanprijs in de voorstellen van dr. Mansholt, aldus drs. Wijnmaalen, de motor voor de verdere uitbouw van de Europese structuurpolitiek, zoals die tot uitdrukking komt in de gemeenschapsplannen, die ten doel hebben het welvaartsniveau van de boer te verhogen, met name in die streken, die het moeilijk hebben. Rundvlees en rijst

Ook voor de sectoren rundvlees en rijst is het gemeenschappelijke beleid geregeld. Beide regelingen brengen echter voorlopig weinig veranderingen voor Nederland. Voor het rund-

Leeuwarder Courant 1964-02-14

niet alles bruikbaar

Ritsema van Ikema sprak op technische dag plattelandjongeren

Nederlandse kaas dreigt te struikelen over willekeurige Duitse drempelprijs

Afwezigheid sociale eenheid onder boeren in Euromarkt

In de loop van dit jaar zal de EEG-zuivelverordening in werking treden. De daaraan verbonden drempelprijs voor kaas en de uitwerking van de EEG op de Nederlandse zuivelexport naar landen buiten de EEG, vervullen ir. J. B. Ritsema van Ikema, president-direkteur van de CCF, met grote zorg. Hij deelde het gister mee op de technische dag van de drie plattelandjongerenorganisaties in Leeuwarden, nadat hij eerder op de dag ook reeds enkele honderden Groninger boeren op de veehouderijdag van de *Groninger Mij. van Landbouw* in Groningen eenzelfde schrikbeeld had voorgehangen over drempelprijs en export naar derde landen.

Duitsland kan de drempelprijs, dat is de prijs, waartegen de Nederlandse kaas op de Duitse markt moet verschijnen, tamelijk willekeurig hoog vaststellen en het kan daarmee de eigen produktie in belangrijke mate beschermen. Het is nog niet duidelijk welke normen Duitsland bij het berekenen van de drempelprijs zal hanteren, doch er zitten voor Nederland verschillende ongunstige mogelijkheden in.

Een ander gevaar in de overgangsjaren van de EEG is, dat bij een eventueel tekort aan melk op de Euromarkt de Nederlandse export naar landen buiten de EEG zal opdrogen, indien er niet voldoende subsidies op worden gegeven. Ir. Ritsema wilde deze exporten in stand houden, omdat hij behalve in de eerstkomende jaren opnieuw een sterke stijging van de melkproduktie in de EEG verwacht, waarvoor dan buiten de EEG een bestemming gevonden zal moeten worden. Hij achtte het daarom gewenst de traditionele exporten ook in de komende jaren in stand te houden. Herovering van de verloren gegane markten zou in volgende jaren op extra grote moeilijkheden stuiten. Enige hoop op subsidiëring uit de EEG-kas putte ir. Ritsema uit het feit, dat Frankrijk met zijn zuivelexport voor dezelfde problemen komt te zitten. De Nederlandse regering en het Produktschap voor Zuivel zullen echter met de subsidiëring moeten beginnen, waarna over zes jaar de EEG, die subsidie geheel overneemt.

Als gevolg van een goede vleesprijs verwachtte ir. Ritzema, dat de melkproduktie in Nederland zich de komende jaren in Nederland iets zal stabiliseren om daarna evenals in de andere landen van de EEG opnieuw te gaan stijgen. In bepaalde delen van Duitsland en Frankrijk is nog een ruime produktiestijging mogelijk. In Nederland wordt een stijging van de melkproduktie op dit moment afgeremd door een teruggang in de arbeidsbezetting op de bedrijven.

Kaaskwaliteit

Ir. Ritzema pleitte voor een verbetering van de kwaliteit van de melk, die bestemd is voor de consumptie. Hij achtte het mogelijk, dat met ingang van het nieuwe melkprijsjaar met een grotere toeslag voor de drinkmelk gewerkt zal kunnen worden. Hij constateerde een stijging van het kaasverbruik in Nederland en hij voegde er aan toe, dat er wel eens gezegd wordt, dat Nederland bezig is zijn kwaliteitsvoorsprong op andere landen te verliezen. Die stelling kon hij in het algemeen wel onderschrijven. Maar als men zegt, dat de kwaliteit hier is teruggaan, dan was hij het er niet mee eens. De gemiddelde kwaliteit van de kaas is de laatste tien jaar gestegen, terwijl de uitschieters naar boven en naar beneden er wat uit zijn gegaan.

Het buitenland is hard bezig zijn achterstand in te lopen, daarom moeten we met de kwaliteit van onze kaas niet tevreden zijn en die steeds nauwgezet in studie nemen. Ir. Ritzema kon er ook niet mee instemmen, als zou Nederland nalatig zijn geweest met het introduceren van nieuwe kaassoorten. Er zijn wel pogingen gedaan om nieuwe soorten op de markt te brengen, doch het Nederlandse publiek wil er niet aan.

Geen Walhalla

De secretaris van de Friese CBTB. Ir. L. Eringa, sprak over het landbouwbeleid, dat gevoerd moet worden om goed mee te kunnen komen in de EEG. De geestdrift, waarmee de Nederlandse boeren tien jaar geleden de eventuele Euromarkt begroetten is verdwenen, zo constateerde hij. De boeren zagen er toen een beste toekomst in, omdat de EEG importerend was voor alle produkten, die zij exporteerden. Die EEG wordt echter geen Walhalla voor de boeren, omdat ook daar een overvloed aan agrarische produkten zal bestaan en daarbij staan die uit de veehouderij voorop. Bovendien dreigt het gevaar, dat Nederland met zijn veredelingsproduktie buiten het centrum van de graanproduktie zal komen te liggen. Dit centrum komt in Frankrijk te liggen, hetgeen inhoudt, dat graan daar het goedkoopste is en dat de veredelingsproduktie daar dus over de goedkoopste grondstof zal kunnen beschikken. Tot nu toe was Rotterdam het centrum van het graan. Om de Rotterdamse haven heeft zich de veredelingsproduktie ontwikkeld.

Bij de beschouwing van de landbouw in de EEG moet men er rekening mee houden, dat in verschillende streken de produktie per hektare niet veel meer zal toenemen, maar dat de produktie per man nog lang niet aan zijn eind is. Wanneer de EEG in 1970 funktioneert dan vormen de zes landen commercieel en technisch wel een eenheid, doch sociaal niet. Dat houdt in, dat de boeren in de verschillende streken ook in bedrijfssituaties, die overigens geheel gelijk zijn hun kostprijzen anders zullen waarderen. Dat is nu al zo in een en dezelfde streek, laat staan tussen Friesland en Sicilië. Het „tevredenheidsniveau” tussen de verschillende streken loopt ver uiteen. Om de toestand in de EEG in evenwicht te houden, zal men wel nieuwe systemen moeten bedenken, meende ir. Eringa. Als de Euromarkt tot stand gekomen is, dan begint het sociale werk en misschien zullen er dan wel afspraken gemaakt moeten worden voor de produktie. Sprekende over de toekomst, zei ir. Eringa, dat de landbouwbedrijven zo klein geworden zijn, dat iedere ondernemer wel tot specialisatie moet overgaan. Deze specialisatie brengt grote risico's met zich mee en hij vroeg zich af of die risico's niet over verschillende produkten verdeeld moet worden.

De technische dag van de plattelandsjongerenorganisaties, die ook deze keer weer een geheel agrarisch karakter droeg, stond onder leiding van de heer G. B. Holtrop. Deze vroeg zich af of het werk van de technische commissie niet uitgebreid kon worden. Hij deelde mee, dat er in dezen overleg gepleegd zou worden in een gezamenlijke vergadering met de hoofdbesturen. Er liggen nog vele zaken, die de organisaties met elkaar kunnen doen en het zou goed zijn, wanneer die aangepakt werden.

Leeuwarder Courant 1964-03-10

Coöp. zuivelverkoopvereniging:

Boterprijs met 34 cent per kilo omhoog

De Bond van Coöperatieve Zuivelverkoopverenigingen heeft met ingang van gisteren de prijs, die voor de onverpakte boter aan de fabriek wordt betaald, met 34 cent verhoogd tot f 4,32 per kilogram. Dit kan leiden tot een winkelprijs van ongeveer f 1,25 per pakje. Dit besluit, waarvan wij zoals bekend al eerder melding maakten, is inmiddels door de partikuliere boterhandel gevolgd.

Als motief voor deze verhoging geeft de coöperatieve handel op dat Nederland in de jaren tot 1970 naar het EEG-prijspeil toe zal moeten groeien. Verwacht wordt, dat EEG-zuivelverordening op 1 juli in werking zal treden. Die datum valt in het hoogseizoen als de botervoorraden groot zijn. Een prijsverhoging op dat tijdstip lijkt minder gewenst zodat men er liever nu reeds toe over gaat.

Een tweede argument is dat iedereen de prijsaanpassing al aan zag komen. Dat werkte de neiging op de botervoorraden te blijven zitten in de hand, zodat de botervoorziening in deze tijd, nu de melk en boterproductie laag zijn en de importboter vrijwel uitverkocht is, in gevaar kan komen. De Bond van Coöperatieve Zuivelverkoopverenigingen meent dan ook dat de prijzen der zuivelprodukten zodanig aangepast moeten worden, dat ze de kosten gaan dekken. Op het ogenblik staan ze volgens deze handelaren in geen enkele relatie tot de richtprijs voor de melk.

Onzekerheid is in de zuivelwereld ontstaan, zo verneemt het ANP eerder, doordat minister Biesheuvel tegen de verwachting in nog geen richtprijs voor de melk heeft vastgesteld voor het in april beginnende nieuwe melkprijsjaar. Vanmiddag zal het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* in een extra besloten vergadering de situatie bespreken. Naar verluidt zullen daar voorstellen ter sprake komen tot het leggen van een produktieheffing op voor binnenlandse konsumptie bestemde boter en kaas en eventueel ook op melkpoeder.

Leeuwarder Courant, 1964-03-11

Zuivelschap grijpt niet in bij hogere boterprijs

Het Produktschap voor Zuivel zal geen maatregelen treffen, die het huidige prijsniveau van de Nederlandse zuivelprodukten beïnvloeden, voordat de regering een beslissing heeft genomen omtrent het niveau van de richtprijs voor de melk, de hoogte van de verrekenprijs en de

melkprijs toeslag. De inleveringsprijzen voor boter, kaas en mager melkpoeder blijven dus vooralsnog ongewijzigd. Tot dit besluit te het bestuur van het Produktschap gekomen in een gister gehouden extra besloten vergadering.

De extra-vergadering was noodzakelijk geworden, omdat de zuivel-verkoopverenigingen met een gevolgd door de partikuliere boterhandel zelfstandig en buiten het produktschap om tot verhoging van de boterprijs met 34 cent per kilo waren overgegaan. In de kringen van het produktschap verkeerde men aanvankelijk in de stellige mening, dat er geen verhoging zou komen van de inleveringsprijzen voor boter en kaas. De gedachten gingen in de richting van een produktieheffing, zoals die bij kaas reeds bestaat. Ook een produktieheffing betekent een verhoging van het prijspeil, zij het langs meer indirekte weg.

Doordat de beslissing omtrent de richtprijs van de melk nog niet afgekomen is, terwijl er op de botermarkt spanningen ontstonden, is tot een verhoging van de boterprijs overgegaan. Deze verhoging is buiten het Produktschap omgegaan en doorkruist dus min of meer het beleid van het schap, dat steeds gericht is geweest op de stabilisatie van de boterprijs. De coöperatieve zuivelverkoopverenigingen motiveren hun prijsverhoging met een verwijzing naar de noodzakelijke aanpassing bij het EEG-prijspeil en naar dat dreigende boterspekulatie.

Leeuwarder Courant 1964-03-16

Exporttoeslag boter verhoogd

Het **Produktschap** voor **Zuivel** heeft de toeslag op de boteruitvoer naar Engeland verhoogd van 95 cent tot f 1.28 per kg. Daardoor is een aanpassing verkregen aan de dezer dagen ingegane verhoging van de binnenlandse boterprijs. De maximum hoeveelheid boter, die per week voor deze toeslag in aanmerking komt is nu gesteld op 150 procent van de gemiddelde wekelijkse uitvoer in de jaren 1961, 1962 en 1963, in plaats van op honderd procent, zoals tot nu toe. Doordat de boteruitvoer zowel naar Engeland als naar andere bestemmingen aan een heffing van 75 cent per kg. is onderworpen, komt de nieuwe toeslag in feite neer op 53 cent per kg. Inmiddels is aan het produktschapsbestuur een voorstel tot afschaffing der uitvoerheffing voorgelegd.

Leeuwarder Courant 1964-03-16

VIB zonder boter

Het Voedselvoorzienings- In- en Verkoopbureau (VIB), de rijksinstelling waar boter, die geen normale afzet kan vinden, pleegt te worden ingeleverd, heeft geen onsje boter meer in voorraad. Dat is voor het eerst sinds vele jaren.

Al enige weken lang beschikte het over niet meer dan enige tientallen tonnen. Het VIB is de vierduizend ton Amerikaanse en 500 ton Franse boter, die het in opdracht van het **produktschap** voor **zuivel** heeft ge- en verkocht, nu ook geheel kwijt.

de Vrije Zeeuw, 1964-03-16

Botervoorraden V.I.B. uitgeput

Het voedselvoorzienings- in- en verkoopbureau (V.I.B.), de rijksinstelling waar boter, die geen normale afzet kan vinden, pleegt te worden ingeleverd, heeft geen onsje boter meer in voorraad. Dat is voor het eerst sinds vele jaren. Al enige weken lang beschikte het over niet meer dan enige tientallen tonnen. Het V.I.B. is de vierduizend ton Amerikaanse en 500 ton Franse boter, die het in opdracht van het *Produktschap voor Zuivel* heeft ge- en verkocht, nu ook geheel kwijt.

De groothandel heeft nog wat restanten importboter, die nu gebruikt worden „ter aanvulling”. Men heeft zich namelijk, naar wij van de zijde van de coöperatieve groothandel vernamen, genoodzaakt gezien bij de afgifte van binnenlandse boter aan de detailhandel een rantsoenering in te stellen. Men verwacht wel dat de situatie nu iedere week beter zal worden, doordat de verhoogde prijs de produktie van boter voor de zuivelfabrieken aantrekkelijker heeft gemaakt. Daar staat tegenover dat de Paasdagen naderen (29 en 30 maart) en in de week voor Pasen is de boterafzet meestal aanzienlijk groter dan normaal. Vorig jaar werd in die week 1700 ton boter verkocht tegen normaal 1350 per week, in 1962 was het 1500 ton tegen 1200 ton normaal.

Het grote, vooral Duitse toeristenbezoek is een belangrijke oorzaak van dit verschijnsel. De boterhandelaren wachten nu vol belangstelling af welke invloed het vroege tijdstip, waarop Pasen dit jaar valt, zal hebben op het vreemdelingenverkeer.

Leeuwarder Courant 1964-03-21

Zuivelschap verdwaalt in boter

De Veemarkt

De nationale planning in de zuivel is in de winter 1963-64 misgelopen. De grondslag voor de misrekening werd vorige zomer gelegd toen het *Produktschap voor Zuivel* een dienstregeling voor de geforceerde boterexport had afgekondigd, die niet mocht worden ingetrokken toen het spul in de war liep. De boter werd met een dikke subsidie bij miljoenen kilo's het land uitgejaagd alsof het vergif was en toen waren de voorraden dermate ingekrompen, dat er 4400 ton boter uit Amerika en Frankrijk ingevoerd moest worden.

Er waren drie schattingen over de invoerbehoefte: één van het Zuivelschap, één van Ritzema van Ikema en één van Sake van der Ploeg. Ir. Ritzema hield zich iets links van het midden en daar heeft men zich aan gehouden. Dat was de eerste misrekening. De tweede misrekening was die van de boterprijs. Met de prijs moet voorzichtig gescharreld worden, want anders zak- te de consumptie en de smokkel naar België. Niettegenstaande de hogere prijs, die uiteindelijk na veel herrie op het niveau was gekomen, dat de fa. Buisman voor wenselijk had gehouden, zakte de consumptie niet noemenswaardig.

Het Zuivelschap bleek daarmee zijn functie om de boter tot een hoge waarde te brengen niet goed te hebben vervuld. Een derde misrekening zette de kroon van onvermogen op het Schap. Deze betreft het achterblijven van de melkproduktie bij die welke door het Zuivelschap geraamd was. De boeren, die hun dienstbaarheid aan statistieken zat waren handelden in de afgelopen winter geheel anders dan ze gewoon zijn te doen. Ze gingen door met het verkopen van vee voor de slachterij en voor de export, omdat ze het beu zijn met veel werk weinig melkgeld te verdienen. De boer bleek niet het gewoontedier te zijn, waar men hem steeds voor heeft aangezien.

Nu is er een krappe situatie bij de voorziening van de consument met het half pondje boter. Dit zou niet nodig geweest zijn, wanneer er van de geproduceerde melk voldoende naar de roombakken werd gevoerd. Zonder enige pijn en moeite zou de botervoorziening in stand gehouden kunnen worden. Voorwaarde is echter, dat er dan minder kaas en condens gemaakt wordt. Dat geeft hier en daar wat pijn en omdat de zuivelfabrikanten intern op ieder pijntje net zo reageren als de boeren naar buiten, worden om de lieve vrede in het Schap te bewaren niet die maatregelen genomen, die passend zijn voor de situatie.

Het Schap faalt daarmee juist op dat punt, waarvoor het is ingesteld, namelijk voor het marktordenend beleid. De moeilijkheden zouden voor een belangrijk deel opgelost kunnen worden, wanneer iedere zuivelonderneming een voldoende spreiding zou hebben van zijn belangen over het gehele assortiment van produkten, dat de belangen van al deze ondernemingen ongeveer gelijk op liepen.
[.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1964-03-21

[terug naar 1960-09-02](#)

HAAGS GERECHT

Unilever gaat vrijuit in de Planta-affaire ⁹⁹

Verdachten buiten vervolging gesteld

(Van een onzer verslaggevers)

Unilever zal niet worden vervolgd, in de zogenaamde Planta-affaire. De negen verdachten in deze zaak, allen werkzaam bij Van den Bergh en Jurgens (een dochteronderneming van Unilever), zijn eveneens buiten vervolging gesteld. Nadat de Rotterdamse rechtbank in oktober van het vorige jaar had afgezien van vervolging, heeft het Haagse gerechtshof in raadkamer dat besluit bevestigd. De advocaatgeneraal bij het Haagse gerechtshof, mr. F. C. Kist, heeft tegen dit arrest cassatie aangekend.

De zogenaamde Planta-affaire ontstond bijna vier jaar geleden. Van den Bergh & Jurgens verwerkte in de plantenmargarine een nieuwe anti-spatmiddel en als gevolg daarvan leden naar globale schatting honderdduizenden gebruikers van Planta aan een bepaalde soort jeukziekte. Ongeveer driehonderd mensen moesten in een ziekenhuis worden opgenomen en volgens officiële mededelingen in de Tweede kamer veroorzaakte deze jeukziekte tenminste één dodelijk slachtoffer.

Minister Veldkamp maakte, als resultaat van uitgebreide onderzoeken bekend dat er een oorzakelijk verband zou zijn gevonden tussen het nieuwe anti-spatmiddel en de jeukziekte. In medische kringen vond de conclusie van minister Veldkamp echter geen bijval en ook deskundigen zijn het daarover nooit eens geworden.

De Rotterdamse rechter-commissaris benoemde een commissie van vijf deskundigen die voor de justitie voldoende materiaal verzamelde om een kennisgeving van verdere vervolging te laten uitgaan. Unilever diende echter een bezwaarschrift in tegen die kennisgeving. Het concern werd in zijn bezwaren door de Rotterdamse rechtbank in het gelijk gesteld. waarna de officier van justitie tegen die beslissing beroep aantekende.

Het Haagse gerechtshof behandelde drie weken geleden in raadkamer het beroep van de Rotterdamse officier van justitie en bevestigde de uitspraak van de Rotterdamse rechtbank.

⁹⁹ Toevoeging Bron. http://www.inzichten.nl/geschiedenis/geschied_10.htm [.....]

Uiteindelijk kregen ruim 100.000 Nederlanders last van de 'blaasjesziekte'. vier mensen overleden; honderden werden opgenomen in ziekenhuizen. Twee weken na de ontdekking werd via de radio een verkoopverbod afgekondigd voor alle margarinemerken van het Unilever-concern. Dit verbod trof zodoende ook Zeeuws Meisje en Blue Band. Het leverde het concern een forse schadepost op. Niet alleen door het stilvallen van de verkoop, maar later ook door de uitgekeerde schadevergoeding. Unilever betaalde aan 8.000 personen 1,25 miljoen gulden uit. Dit was echter niet op te vatten als een 'schuldbekenenis', zo zei Unilever. Planta als merk was natuurlijk reddeloos verloren. Maar niet getreurd, het merk Planta werd in Nederland vervangen door Brio. In een aantal andere landen bestaat het merk Planta nog wel.

Melk wordt weer duurder

Prijsstijging een cent per liter 6 april a.s.

De minister van Landbouw heeft voor het jaar 1 april 1964 – 1 april 1965 de richtprijs afboerderij voor alle af te leveren melk vastgesteld op f 31,- per honderd kilogram met 3,7 procent vet. De verrekenprijs cm. wordt verhoogd van f 32,65 tot f 34,10 per 100 kg. Daardoor zal de melkprijs op 6 april één cent per liter stijgen.

De nieuwe richtprijs ligt f 2,- per 100 kg melk hoger dan het richtprijspeil in de afgelopen periode van vijf maanden. Deze verhoging is een gevolg van het feit dat de produktiekosten sinds het melkprijsjaar 1962 / 1963 met ongeveer f 2,- per 100 kg zijn gestegen.

De nieuwe richtprijs zal worden nagestreefd met de volgende middelen:
een verrekenprijs voor de consumptiemelk van f 34,10 per 100 kg met 3,7 procent vet;
een geraamde opbrengst van f 21,20 per 100 kg in de periode 1964 / 1965 tot zuivelprodukten verwerkte industriemelk;
een tevoren bepaalde uit het *landbouw-egaliseringsfonds* te bekostigen toeslag van f 8,- per 100 kg industriemelk.

De verrekenprijs voor de consumptiemelk, die van f 32,65 tot f 34,10 per 100 kg melk met 3,7 procent vet is verhoogd, leidt tot een evenredige stijging van de consumenten prijzen voor consumptiemelk en aanverwante artikelen als yoghurt, pap, vla e.d.

De industriemelktoeslag van f 8,- per 100 kg bij het werkelijk gemiddelde vetpercentage kost het rijk f 349,6 miljoen, waarin op de begroting 1964 van het landbouwegegaliseringsfonds is voorzien.

Verdere stijging te verwachten

Tussen begin november en nieuwjaar, zo bleek uit een toelichting die minister Biesheuvel op de genomen besluiten gaf, kan nog een tweede verhoging van de straatprijs met een cent per liter worden verwacht. Het tijdstip zal afhankelijk zijn van de ontwikkeling op de zuivelmarkt. De straatprijsverhoging per 6 april a.s. komt neer op een cent per liter voor melk, pap, yoghurt e.d. en 2½ cent per liter voor koffiemelk.

Volgens de raming zal in het komende melkprijsjaar 6,3 miljard kilogram melk worden afgeleverd die, berekend tegen de richtprijs van 31 ct. per kg. de boeren 1,953 miljard gulden zal opbrengen.

De richtprijsverhoging van november en die van thans moeten in combinatie met elkaar worden gezien, meende de minister. Hij had de indruk dat het *Landbouwschap* over het hoofd ziet, dat in november reeds een belangrijke verbetering werd bereikt. De richtprijs ging toen ook met twee cent omhoog, van 27 naar 29 cent per kilogram. Men heeft toen niet exact allerlei kostenfactoren berekend, maar gestreefd naar een zo snel mogelijke inkomensverbetering voor de veehouder.

De nieuwe verhoging met twee cent vertegenwoordigt de stijging van de produktiekosten ten opzichte van het melkprijsjaar november 1962-november 1963.

De E. E. G.

Op de genomen beslissing is ook de E. E. G. van invloed geweest. In de toekomst zullen we als E.E.G.-partner elke verhoging van de melk-richtprijs moeten realiseren door verhoging van de produktenprijzen en niet meer door verhoging van de toeslag. Ook op dit moment, zo meent de minister, kan Nederland, gezien de E. E. G., de bestaande toeslag op industriemelk van f 8,- per honderd kg niet meer verhogen.

Met de nieuwe richtprijs van 31 cent ligt Nederland 2,4 cent boven het voor de hele E. E. G. geldende minimum en 3,8 cent beneden het voor Frankrijk, België, Duitsland en ons land geldende maximum.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1964-04-02

Voorschotuitkeringen van Zuivelfonds

DEN HAAG, 1-4. De voorschotuitkering, die de veehouders uit het *Landbouw-Egalisatiefonds* ontvangen, blijft in het op 5 april aanstaande aanvangende nieuwe melkprijsjaar ongewijzigd: f 2,25 per honderd kilogram melk en 55 cent per procent vet per honderd kilogram melk.

De voorschotuitkering uit het *zuivelfonds* zal voorlopig lager zijn dan zij in de afgelopen periode was, omdat het Produktschap enige voorzichtigheid gewenst acht, nu er nog geen begroting voor het nieuwe *zuivelfonds* is. Deze voorschotuitkering die f 1,60 per honderd kilogram melk en 35 cent per procent vet per honderd kilogram melk was, komt daarom voorlopig op respectievelijk f 1,- en 25 cent.

Minister Biesheuvel heeft de tekst van zijn beschikking betreffende de toeslag uit het Landbouw-Egalisatiefonds iets gewijzigd, om een eind te maken aan de moeilijkheden die zich in vorige jaren hebben voorgedaan als het *Landbouwschap* bij zuivelfabrieken beslag legde op melktegoeden van boeren die weigerden hun heffing te betalen. In de nieuwe tekst wordt gesteld dat het Produktschap de melkprijstoeslag aan de veehouders verleent, dat het Produktschap de toeslag ter beschikking van de zuivelfabrieken stelt en dat de zuivelfabrieken haar namens het Produktschap aan de veehouders uitbetalen.

Laatste deel uit een uitvoerig artikel waar uit blijkt dat de melkveehouders en hun organisaties zeer ontevreden zijn over de voorgestelde melkprijzen van 31 cent van de Minister Biesheuvel! [.....]

Inleveringsprijzen

Tegelijkertijd vergaderde gistermorgen in Den Haag het bestuur van het *produktschap voor zuivel* en die vergadering heeft over de inleveringsprijzen meer klaarheid gebracht. Het bestuur van het produktschap heeft de minister verhogingen van de inleveringsprijzen geadviseerd, die naar het oordeel van dit bestuur voldoende zijn, om het huidige niveau van de op de markt gemaakte prijzen te consolideren. De minister heeft nog tijdens de produktschapsvergaderingen via zijn vertegenwoordiger laten weten, dat hij dit advies overneemt.

Voor boter gaat de inleveringsprijs met 40 cent per kg omhoog, van f 3,93½ tot f 4.33½, dat is het huidige marktprijsniveau. De „theoretische inleveringsprijs” voor jonge kaas (theoretisch omdat kaas in werkelijkheid pas ingeleverd wordt als ze niet jong meer is) gaat 15 cent per kg omhoog, van f 2,25 naar f 2,40. Dat is iets lager dan de marktprijs op dit ogenblik. Het produktschap zal op boter een productieheffing leggen, gelijk aan de verhoging van de inleveringsprijs, dus 40 cent per kg.

Op kaas gaat het een productieheffing leggen van 29 cent, dat is 15 cent - het bedrag van de verhoging van de inleveringsprijs - meer dan de bestaande, door de minister opgelegde heffing, die nu gaat vervallen. (De ministeriële heffing was eigenlijk 15 cent, maar zou, indien zij gehandhaafd was, volgens het produktschap om technische redenen tot 14 cent verlaagd moeten zijn).

De minister heeft, naar hij eveneens via zijn vertegenwoordiger in de vergadering liet weten, de heffingen al goedgekeurd. Wel maakte hij enig voorbehoud in verband met E.E.G. regelingen. De heffingen zullen alleen voor de voor het binnenland bestemde boter en kaas gelden - bij export worden zij gerestitueerd. Boerenkaas wordt nu ook aan een heffing onderworpen, die echter geen 29, maar slechts 15 cent zal bedragen.

Nieuwe richtprijs melk f 0,31

Consumptiemelk per 6 april één cent per liter meer

De Minister Biesheuvel van *Landbouw en Visserij* heeft voor het jaar 1 april 1954 – 1 april 1965 de richtprijs af-boerderij voor alle af te leveren melk vastgesteld op f 31,- per honderd kilogram met 3,7% vet.

Nieuwe richtprijs

De nieuwe richtprijs ligt f 2,- per 100 kg melk hoger dan het richtprijspeil in de thans afgelopen periode van vijf maanden. Deze verhoging is een gevolg van het feit dat volgens de berekeningen van het *Landbouw Economisch Instituut* de produktiekosten van de melk sinds het melkprijsjaar 1962-1963 met ongeveer f 2,- per 100 kg zijn gestegen. Met het doorberekenen van deze kostenstijging in de nieuwe richtprijs heeft minister Biesheuvel derhalve de in het kader van een ruimer melkprijsbeleid in november 1963 aangebrachte verbetering in het producentenprijspeil – van circa f 2,- per 100 kg. - voor het komende melkprijsjaar volledig gehandhaafd.

De nieuwe richtprijs zal worden nagestreefd met de volgende middelen:

- een verrekenprijs voor de consumptiemelk van f 34,10 per 100 kg. - met 3,7 % vet;
- een geraamde opbrengst van f 21,20 per 100 kg in de periode 1964/1965 tot zuivelprodukten verwekte industriemelk;
- een van te voren bepaalde, uit het Landbouw-Egalisatiefonds (LEF) te bekostigen, toeslag van f 9,- per 100 kg industriemelk.

Consumptiemelk

De verrekenprijs voor de consumptiemelk, die met f 1,45 van f 32,65 tot f 34,10 per 100 kg. melk met 3,7% is verhoogd, leidt tot een evenredige stijging van de consumentenprijzen voor consumptiemelk en aanverwante artikelen als yoghurt, pap, vla e.d. Dat houdt in, dat de consumentenprijs voorlopig met één cent zal worden verhoogd en wel met ingang van maandag 6 april 1964. Dit betekent een stijging van de kosten van levensonderhoud met 0,1 procent.

De geraamde gemiddelde opbrengst van f 21,20 voor de tot zuivelprodukten - boter kaas e.d. - verwerkte industriemelk ligt f 2,65 per 100 kg hoger dan de raming gold voor het herziene melkprijsbeleid 1962/'63.

Bij de vaststelling van de verrekenprijs voor de consumptiemelk en van de opbrengstprijzen voor de industriemelk is rekening gehouden met het feit dat de onlangs van kracht geworden E.E.G.-zuivelverordening voorschrijft, dat elke verhoging van de richtprijs moet worden doorberekend in het binnenlandse prijspeil voor consumptiemelk en de verschillende zuivelprodukten.

De industriemelktoeslag van f 8,- per 100 kg melk bij het werkelijk gemiddelde vetpercentage vormt het sluitstuk van de verschillende zuivelregelingen. Deze toeslag kost het Rijk een bedrag van f 349,6 miljoen, waarin op de begroting 1964 van het Landbouw-Egalisatiefonds is voorzien.

Oude toeslag met f 0,50 Verhoogd

De beslissing van de minister is niet in overeenstemming met de verlangens van het *Landbouwschap*, dat een complex voorzieningen vroeg, gericht op een richtprijs van f 0,33. Daarentegen heeft de bewindsman wel gehoor gegeven aan het verzoek van het *Landbouwschap* om compensatie voor de aanpassingsloonronde per 1 januari 1964. Minister Biesheuvel heeft alsnog een compensatie toegekend in de vorm van een verhoging van de voor de interimperiode 1 november 1963-1 april 1964 bepaalde toeslag voor de industriemelk van f 8,- tot f 8,50 per 100 kg melk met werkelijk gemiddeld vetgehalte, daarbij ook gelet op de doorberekende kosten in de verbeterde opbrengst, van de zuivelmarkt. Met deze verhoging zal over de interimperiode een totaal-toeslagbedrag worden uitgekeerd van circa f 100 miljoen, welk bedrag reeds bij aanvullende begroting voor deze periode beschikbaar was gesteld.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1964-04-03

Nieuwe richtprijs-melk in samenhang met verhoging per november 1963

Versterkte inkomenspositie veehouders verbeterd

In zijn toelichting ter persconferentie van dinsdag 11, maart 1964 over de melkprijs heeft Minister Biesheuvel, mede ter beantwoording van vragen, er op gewezen dat na de verruiming van het melkprijsbeleid 1962/1963, in de interimperiode november 1963 april / 1964, een verhoging van het peil van de richtprijs tot stand is gekomen van f 2,- per 100 kg melk, die in het bijzonder was bedoeld als bijdrage tot verbetering van de rentabiliteit der bedrijven en van de inkomenspositie der veehouders.

Daarop is dan vijf maanden een volledige doorberekening van de kostenstijging gevolgd, inclusief doorberekening niet alleen van de eerste vijf procent loonsverhoging, maar ook als uitzondering van de tweede vijf procent, waardoor de versterkte inkomenspositie is geconsolideerd, mede gelet op het eigen aandeel van de veehouder in de verhoogde arbeidskosten.

In feite is de richtprijs van f 31,- ligt nog f 2,40 boven het minimum van de zuivelregeling van de *Europese Economische Gemeenschap* (EEG.) en is f 3.80 beneden het voor Nederland geldende maximum, hetgeen de Minister voor Nederland als exportland van zuivelprodukten van belang acht, want wij mogen ons in geen geval „uit de markt prijzen”. Frankrijk heeft inmiddels zijn richtprijs op f 28,75 bepaald, zijnde praktisch het toegestane EEG-minimum van f 28,60. Daar staat tegenover, dat Frankrijk voor het rundvlees maximum van de EEG heeft gekozen, terwijl Nederland, dat de nationale oriëntatieprijs per 1 juli a.s. dient vast te stellen, is uitgegaan van de normale, bevredigende, ontwikkeling van de vleesprijzen.

De bewindsman heeft zich niet aan de indruk kunnen onttrekken, dat het *Landbouwschap* bij zijn vraagprijs van f 33,- te weinig verband heeft gelegd met de per 1 november 1963 voorafgaande aanzienlijke verbetering van het richtprijs peil, toen reeds rekening is gehouden met wensen, die in de vraagprijs van f 33,- wéér een rol hebben gespeeld.

Op de vraag naar de aan de geschatte opbrengst van de industriemelk ten grondslag liggende overwegingen, antwoordde de Minister, dat het prijsdoel van de opbrengst der zuivelprodukten op de vrije markt uitgaat van een geraamde produktie van 6,3 miljard kg, waarvan 4,37 kg industriemelk. Indien via de inleveringsprijzen het bestaande, verbeterde, prijspeil der zuivel-

produkten zal worden geconsolideerd, kan de raming van f 21,20 per 100 kg industriemelk met een opbrengst van f 926 miljoen die nodig is om de richtprijs van f 31,- te verwezenlijken, worden gehaald. De consumptiemelk draagt via de verrekenprijs, vermeerderd niet een cent meerwaarde, voor 1,93 miljard kg met f 677,4 miljoen bij de melkopbrengst, terwijl de indii strietoeslag van f 8,- een waarde betekent van f 349,6 miljoen, derhalve in totaal f 1.953 miljoen.

Overigens heeft ook de verbeterde richtprijs een betrekkelijke waarde, hoewel één cent per kilogram meer de weidebedrijven f 1100,- en de gemengde zandbedrijven f 600,- oplevert. Er zijn nog grote kostprijsverschillen en ook de uitbetalingsprijzen van de zuivelfabrieken lopen wel 3 á 4 cent uiteen. Met een of twee cent meer kan de Minister niet veel uitrichten. Er zijn meer factoren dan de melkprijs in het spel! Het streven naar een rendabel bedrijf steunt niet alléén op het richtprijsbeleid van de Overheid, ook het verwerkings- en afzetbeleid is van belang, maar het komt vooral aan op het bedrijfsbeleid en de bedrijfsvoering van de individuele boer.

Leeuwarder Courant, 1964-04-15

Beslag melkgeld 28 veehouders bij *zuivelschap*

(Van onze Haagse correspondent)

Het *Produktschap voor Zuivel* heeft van een deurwaarder bericht ontvangen, dat namens het *Landbouwschap* beslag zal worden gelegd op de melkprijstoeslag van 28 boeren, die in gebreke zijn gebleven de verschuldigde heffingen aan het Landbouwschap te betalen. De waarnemend voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, de heer A. P. C. Gulick deelde dit mee aan het begin van de woensdagmorgen gehouden openbare vergadering van het schap.

De door de regering aan de veehouders verleende melkprijstoeslag van acht cent per kg melk wordt uitbetaald door het Produktschap. Hierbij worden als regel de zuivelfabrieken ingeschakeld. De laatste beschikking melkprijstoeslag is door de minister van Landbouw en Visserij zodanig geredigeerd, dat het produktschap rechtstreeks debiteur is van de melkveehouders. Daardoor kan het produktschap niets tegen deze beslaglegging doen. Op een desbetreffend verzoek van de heer P. J. Hupkes (VVZM) zegde de waarnemend voorzitter toe, dat van deze beslaglegging kennis zal worden gegeven zowel aan de betrokken veehouders als aan de zuivelfabrieken.

de Vrije Zeeuw, 1964-05-01

Minister Biesheuvel beantwoord vragen over zuivelaangelegenheden.

DEN HAAG. In antwoord op vragen van het Tweede Kamerlid de heer P. Voogd (B.P.) over de produktie en de prijzen van landbouw en veeteeltprodukten heeft de minister van landbouw o.a. het volgende medegedeeld:

De **boterinvoer** bedroeg in de periode van 28 december 1963 tot 4 april 1964 1950 ton. Op 4 april was er een botervoorraad van 2905 ton.

In het eerste kwartaal van het jaar 1964 is in totaal circa 3900 ton boter **geëxporteerd**, waarvan circa 3050 ton naar het Verenigd Koninkrijk. Op de laatstgenoemde hoeveelheid is een netto toeslag verstrekt van ca. f0,20 per kg. Op de naar andere landen geëxporteerde boter in kleinverpakking is geen toeslag verstrekt. De naar deze landen uitgevoerde boter in grootverpakking was onderworpen aan een heffing van f0,75 per kg.

Het gedurende de afgelopen winter door het produktschap voor zuivel gevoerde boterafzetbeleid is gericht geweest op een regelmatige voorziening van de binnenlandse markt tegen zo stabiel mogelijke prijzen en handhaving van onze traditionele exporten.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken moest gedurende het winterhalfjaar 1963-1964 worden overgegaan tot de import van 500 ton Franse en 4200 ton Amerikaanse boter.

Voor het jaar 1964 wordt de Nederlandse boterproductie geraamd op 85.000 à 90.000 ton, bij een binnenlands verbruik van 55.000 à 60.000 ton.¹⁰⁰ Naar het Verenigd Koninkrijk zal ca. 16.000 ton kunnen worden afgezet, zodat voor export naar andere landen een hoeveelheid van 10.000 à 15.000 ton beschikbaar zal zijn.

[.....]

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1964-05-11

De melkopbrengst nov. 1962 / nov. 1963 f 27,955

DEN HAAG, 9-5, - De netto-opbrengst van de melk voor de veehouders in het melkprijsjaar november 1962 – november 1963 heeft bedragen f27,955 per honderd kilogram met 3,7 procent vet, terwijl de richtprijs- f27,- was. Het *Produktschap voor zuivel* heeft dit uitgerekend. Het opbrengstbedrag wordt als volgt gespecificeerd: marktopbrengst bedroeg f20,233, toeslag uit *Landbouwegalisatiefonds* f4,916, uitkering saldo uit *zuivelfonds* f2,806.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1964-06-20

Minister Biesheuvel geeft uiteenzetting:

Nota E.E.G. Landbouwverordeningen

Binnenkort in Tweede Kamer

Ten behoeve van de vaste commissie voor landbouw en visserij uit de Tweede kamer, die binnenkort in een openbare commissievergadering met hem van gedachten zal wisselen over dit onderwerp, heeft minister Biesheuvel in een nota een gedetailleerde uiteenzetting gegeven van de basisverordeningen voor zuivel, rundvlees, rijst en voor de fondsen, waarover de E.E.G.-ministerraad onlangs overeenstemming heeft bereikt. Hij geeft ook een overzicht van de stand van zaken ten aanzien van de uitvoeringsverordeningen.

De minister betreurt het, dat de verordeningen betreffende de uitvoeringsregelingen niet zodanig zijn geweest, dat het gemeenschapsbeleid conform de basisverordeningen op 1 juli van dit jaar van kracht kan worden. Nog steeds staat hij op het standpunt dat het nodig is, de in dis-

¹⁰⁰ Opvallend goede schattingen: was 90.000 resp 60.000

cussie zijnde verordeningen gelijktijdig in werking te doen treden. In elk geval lijkt het hem noodzakelijk, over de uitvoeringsregelingen voor de hoofdprodukten van de zuivelsector overeenstemming te bereiken voordat de beide andere reglementen (rundvlees en rijst) in werking treden. Dit vloeit voort uit de bereikte principiële overeenstemming tijdens de marathonzitting van december 1963.

De minister betreurt het ook dat nog geen overeenstemming is bereikt over de gemeenschappelijke graanprijs. Nederland heeft daardoor, in tegenstelling met het voorstel der Europese commissie, voor het verkoopseizoen 1964/1965 een beslissing ad hoc moeten nemen. Verder uitstel daarvan zou voor ons land het grote risico met zich hebben gebracht dat de heffingen op veredelingsprodukten niet tijdig, op 1 juli a.s., zouden kunnen worden aangepast.

Bij die aanpassing gaat het om het volgende: het beschermend element in de heffingen moet met 2/15 worden verminderd. Het graanelement in de heffingen moet worden verlaagd met het effect van de vooroogst 1964 gerealiseerde toenadering der drempelprijzen voor voedergranen. De tegemoetkoming die vorig jaar voor één jaar aan West-Duitsland werd verleend bij de afbraak van het graanelement van de heffingen loopt op 30 juni af. De invoering van een uniforme coëfficiënt voor de omzetting van voedergranen en eieren.

Graan

Het stemt de minister tot voldoening dat de vaststelling van gemeenschappelijke graanprijzen door de recente gang van zaken niet geheel van de baan is. Terecht heeft de Europese commissie haar voorstellen gehandhaafd.

Tot 1 december 1965, zo deelt de minister mee, kan het Nederlandse verrekenprijsstelsel voor consumptiemelk worden gehandhaafd. Uiterlijk op die datum zal een E.E.G.-regeling voor consumptiemelk, die voor 1 juni 1965 moet zijn vastgesteld, daadwerkelijk worden toegepast.

Zoals bekend regelt de zuivelverordening, die de E.E.G.-ministerraad in februari jl. vaststelde, nog alleen de zogenaamde industriële zuivelprodukten.; De voor de producenten na te streven richtprijzen voor de melk, zoals de lid-staten die, binnen de door de E.E.G.ministerraad gestelde prijsgrenzen, voor de periode tot 1 april 1965 hebben vastgesteld, zijn de volgende: België f 33,40, Frankrijk f 28,85, Italië f 37,65, Luxemburg f 35,84, Nederland f 31; alles per honderd kg melk met 3,7 procent vet. De Duitse richtprijs is nog niet bekend.

Zuivel

Met het produktschap voor zuivel wordt op het ogenblik overleg gepleegd over de instelling van een officiële Nederlandse notering voor boter, kaas, melkpoeder en gecondenseerde melk. Een juiste prijswaarneming moet van het grootste belang worden geacht voor een goede functionering van het heffingenstelsel, dat, zoals bekend, ook voor de zuivel is voorzien. Het zuivelbedrijfsleven, zo meent de minister, zal stellig behulpzaam kunnen zijn om via zijn inlichtingenbronnen tot een goede prijswaarneming te komen. Stellig zal ook kunnen worden geprofiteerd van de ervaring, die terzake reeds is opgedaan bij de granen.

Zierikzeesche Nieuwsbode 1964-06-23

Proef met vetgehalte verhoging van van 3 naar 3,5 %

DEN HAAG, 22-6. Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* gaat woensdag a.s. van gedachten wisselen over het vetgehalte van de consumptiemelk. Begin vorig jaar is - zoals - be-

kend in Alkmaar en Hengelo een proef genomen met twee soorten de ene met de gebruikelijke drie procent vet, de andere met drie en een half procent. Naar aanleiding van de resultaten van die proef heeft het bestuur van het Produktschap aan de organisaties die zijn leden aanwijzen, aan zijn consumptiemelkcommissie en aan het bedrijfschap voor de detailhandel in melk en melk- en zuivelprodukten advies gevraagd over het beleid dat in de toekomst ten aanzien van het vetgehalte gevoerd moet worden.

Die adviezen zijn nu binnen. De consumptiemelkcommissie acht zich op het moment niet in staat tot een bepaalde uitspraak te komen. Zij staat niet bij voorbaat afwijzend tegenover het in de handel brengen van twee soorten melk met een verschillend vetgehalte en is van mening dat aan het bedrijfsleven enige vrijheid moet worden gelaten om in deze richting te experimenteren. Van de organisaties vinden de meeste, dat de opzet van de in Alkmaar en Hengelo gehouden proeven zich niet leent voor een beantwoording van de vraag welk beleid in de toekomst ten aanzien van de consumptiemelk gevoerd moet worden. Voornamelijk komen ze tot dat oordeel omdat bij die proeven de vettere melk voor dezelfde prijs werd verkocht als de „gewone”.

Vermindering boterproductie

Het secretariaat van het Produktschap heeft uitgerekend dat een half procent vet meer in de melk een vermindering van de boterproductie met ongeveer negenduizend ton per jaar zou betekenen. Reeds bij het bestaande vetgehalte zou de te verwachten boterproductie in het wintertijdvak 1964-1965 onvoldoende zijn om alleen al de binnenlandse boterconsumptie, die bij handhaving van de huidige boterprijs in dat tijdvak verwacht kan worden, te dekken. In 1965-1966 wordt een wat hogere melkaflevering en dus een hogere boterproductie verwacht, maar ook dan nog wordt in het winterhalfjaar een statistisch botertekort verwacht. Doordat in het zomerhalfjaar de koeien wat royaler plegen te zijn dan in het winterhalfjaar is de werkelijke toestand wel wat rooskleuriger dan de statistische. Over de melkjaren 1964-1965 en 1965-1966 als geheel gezien zal, zelfs bij verhoging van het vetgehalte van de melk tot drie en een half procent, nog respectievelijk 20.000 en 22.500 ton boter overblijven voor export. Dat is ongeveer de hoeveelheid die nodig is voor de export naar Engeland en West-Duitsland en voor de export in kleinverpakking.

Nieuwsblad (voor Gorinchem), 24/06/1964; p. 9/12

Wat eet men in de landen van de E.E.G.?

Uit gegevens en statistieken over het levensmiddelengebruik in de landen van de E.E.G. blijkt, dat de Nederlander de meeste melk drinkt, namelijk 123,9 liter per hoofd van de bevolking per jaar, terwijl het gemiddelde in de E.E.G. 85,2 liter bedroeg. De Nederlander gebruikt ook de meeste suiker: 41,4 kg per jaar, dat is ruim tweemaal zoveel als de gemiddelde Italiaan die met 20,3 kg genoegen neemt. De Italianen eten echter de meeste graanprodukten: 129,2 kg per hoofd van de bevolking per jaar. Daarvan was het gebruik in Nederland het geringst n.l. 81,4 kg. De Fransen eten de meeste kaas en vlees, respectievelijk 8,4 kg en 70,9 kg, terwijl de gemiddelde Italiaan zich met 25,6 kg vlees tevreden stelt. Deze gegevens zijn gebaseerd op de gemiddelde cijfers over een tijdvak van vijf jaar.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1964-09-12

Boter drie cent duurder

De coöperatieve en de particuliere groothandel in boter hebben besloten met ingang van gisteren de boterprijs te verhogen met twaalf cent per kilogram, dus drie cent per pakje.

Ze geven voor dit besluit de volgende motivering:

enerzijds is de productie gedaald, anderzijds beweegt de afzet in het binnenland zich op een behoorlijk niveau, terwijl ook de export zich goed houdt. Hierdoor zijn productie en vraag

niet langer met elkaar in evenwicht. Dit maakt het nodig, dat de handel de voorraden boter gaat aanspreken, die in de zomermaanden zijn opgeslagen. Aangezien aan deze voorraadvoorziening kosten zijn verbonden, was een prijsverhoging noodzakelijk.

Vorig jaar heeft een door het produktschap voor zuivel in het leven geroepen regeling gegolden, waarbij aan de handel een vergoeding werd verleend voor de opslag van boter. Dit jaar bestaat een dergelijke regeling niet.

Leeuwarder Courant, 1964-09-24

Franse melkstaking breidt zich uit

Biesheuvel in konflikt met produktschap zuivel

Minister stuurt dagelijks 70 ton melk naar Frankrijk

De staking van de drinkmelklevering in Frankrijk breidt zich verder uit. Minister Pisani weigert te onderhandelen over een verhoging van de groothandelsprijs van de melk. De staking kan wel twee maanden duren, zeggen de vertegenwoordigers van de veehouders. Minister Biesheuvel heeft de dagelijkse uitvoer van 75.000 kg melk naar Frankrijk toegestaan. Hij kwam daarmee terug op een eerder in overleg met het ministerie door het Produktschap voor Zuivel genomen besluit tot stopzetting van de export van melk in tanks.

Het bestuur van het produktschap heeft in een besloten vergadering een voorstel verworpen om de uitvoer van 75.000 kg melk toe te staan, nadat minister Biesheuvel eerst een onderhoud had gehad met functionarissen van het schap. Het produktschap is in deze zaak gehouden zich aan de aanwijzingen van de minister te houden.

Een hoeveelheid van 70 ton melk per dag staat in geen verhouding tot de hoeveelheid melk, die dagelijks in Nederland aan de fabrieken komt. Een bedrijf als de CCF in Leeuwarden verwerkt dagelijks een miljoen kg melk. Hieruit blijkt wel, dat het besluit van minister Biesheuvel niet meer u den een symbolisch gebaar. In Frankrijk neemt nu de afzet van melkpoeder en gekondenseerde melk in blik snel toe.

Terughouding

De drie centrale landbouworganisaties in Nederland zijn van mening dat de grootste terughoudendheid in acht moet worden genomen ten opzichte van een levering van drinkmelk aan Frankrijk. Zij hebben dit bekendgemaakt na een vergadering in Den Haag over de weigering van de Franse boeren om melk te leveren aan de grote steden. De landbouworganisaties staan zeer sympathiek tegenover het streven van de Franse organisaties naar een verhoging van hun melkprijs, die de laagste is in de EEG. Zij menen niet in een beoordeling te moeten treden van de middelen, die de Franse organisaties voor dit doel hebben aangewend en constateren dat een actie in de vorm van opschorting van leveranties in de huidige Nederlandse verhoudingen, mede gezien het regelmatige en reële overleg tussen overheid en het georganiseerde bedrijfsleven, een ongebruikelijke is.

Anab: niet rijden

„Vervoer geen melk naar Frankrijk”, heeft de heer Sake van der Ploeg, voorzitter Anab zijn ledenchauffeurs van melktankauto's geadviseerd. „Ik wil niet dat ze het gevaar lopen daar te worden gemolesteerd”, deelde de heer Van der Ploeg mee. De heer Van der Ploeg meent dat iedereen zich wel kan voorstellen dat een Nederlandse melktransportauto op zich al een onge-

woon verschijnsel is op de Franse wegen. „Gezien de ietwat temperamentvolle mentaliteit van de Franse boeren ten noorden van Parijs, kan men er zeker van zijn dat deze boeren een transport van Nederlandse melk met chauffeurs van mijn bond niet ongemoeid zullen laten”, aldus de heer Van der Ploeg. In verband daarmee heeft hij alle chauffeurs van melktankauto's afgeraden vanaf heden zonder overleg met het hoofdbestuur van de Anab een opdracht van zijn werkgever (zuivelfabriek) te aanvaarden om melk door of naar Frankrijk te rijden.

Leeuwarder Courant, 1964-10-28

Produktschap Zuivel past zich aan bij EEG-regeling

Het **Produktschap voor Zuivel** heeft in zijn vanmorgen gehouden vergadering zijn regelingssysteem aangepast aan het op 1 november ingaande EEG-zuivelreglement. Verschillende toeslagen heffingsregelingen verdwenen om plaats te maken voor de nieuwe Europese ordening. Zo komt er bijvoorbeeld een einde aan de toeslag op de boterexport naar Italië.

Verlengd werd een regeling waarbij de prijs van volle-melkpoeder die in het binnenland aan grootverbruikers wordt afgezet, wordt opgetrokken tot de ook voor consumptiemelk geldende verrekenprijs. De regeling is bedoeld om bij levering aan ziekenhuizen, inrichtingen e.d. oneerlijke concurrentie van volle-melkpoeder met gewone melk te voorkomen.

Exporteurs van kaas en boter naar Guadeloupe, Martinique, Reunion en Frans Guyana zitten met een moeilijkheid. Deze Franse gebieden, tot nu toe, in het Nederlandse afzetbeleid behandeld als „derde landen” worden beschouwd als delen van Frankrijk, zodat onze exporteurs er voortaan te maken krijgen met de Franse drempelprijs. Voor kaas, vertelde een der bestuursleden, betekent dat een overgang van een exporttoeslag van f 1,20 naar een invoerheffing van 36 cent per kilo.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en Omstreken), 1964-10-30

Voorschotuitkering Zuivelfonds verhoogd

Het Bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* heeft besloten de voorschotuitkering uit het *Zuivelfonds* aan de veehouders te verhogen met 50 cent per 100 kg melk.

Het Bestuur heeft voorts de Minister van *Landbouw en Visserij* geadviseerd, het voorschot op de melkprijstoeslag te verhogen met eenzelfde bedrag.

Beide voorschotuitkeringen bedroegen tot dusverre resp. f 2,50 en f 4,30 per 100 kg melk.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1964-11-09

Voorschotuitkering op melkprijstoeslag

DEN HAAG, 7-11. De minister van landbouw en visserij heeft besloten, de voorschotuitkering op de melkprijstoeslag 1964-1965 met vijftig cent per honderd kg. melk te verhogen.

Deze voorschotuitkering bedraagt thans *f* 5 per honderd kg. melk. Hieraan voorafgaand heeft het *Produktschap voor Zuivel* besloten, het voorschot op de uitkering uit het saldo van het *Zuivelfonds XV* met een gelijk bedrag te verhogen. De uit deze verhogingen voortvloeiende bedragen zullen aan het eind van deze maand aan de veehouders worden uitgekeerd.

1965

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1964	96.967	1.685	4.130 / 3,82 / 3,35	34,34	6.971	215 / 93 / 106	90 / 58 / 25		
1965	91.560	1.723	4.200 / 3,86 / 3,32	38,02	7.151	221 / 96 / 119	103 / 54 / 35		
1966	86.420	1.764	4.150 / 3,82 / 3,33	39,41	7.242	235 / 97 / 135	100 / 50 / 48		

Leeuwarder Courant 1965-01-06

Prijsstijgingen remden afzet

Nederlandse huisvrouw kocht in 1964 minder boter en kaas

Aanpassing aan de EEG, zal consumptie nog meer aantasten

(Van onze Haagse correspondent)

Door de stijging van de prijs is het verbruik van boter in het binnenland aanmerkelijk gedaald. In 1964 werd 58.000 ton boter in het binnenland verkocht, dat is 10.000 ton minder dan in 1963. Hierbij moet wel worden bedacht, dat in 1963 nog 8500 ton koelhuisboter tegen lagere prijs in het verkeer is gebracht. De afzet in het binnenland van Nederlandse kaas is eveneens gedaald en wel met 3000 ton tot 92.000 ton. Daarentegen werd ongeveer 3000 ton kaas voor consumptie ingevoerd, hoofdzakelijk Goudse kaas uit België. Het kaasverbruik in 1964 heeft dus geen gelijke tred gehouden met de bevolkingsaanwas. De daling van het gemiddelde kaasverbruik per hoofd van de bevolking ging gespaard met een stijging van de consumptie-prijzen, die voor jonge kaas ongeveer vijf cent en voor belegen kaas circa vier cent per 100 gram uitmaakte ten opzichte van 1963. Dit zei Ir. B van Dam, de voorzitter van het Product-schap voor Zuivel, in zijn nieuwjaarsrede tijdens de openbare vergadering van het zuivel-schap.¹⁰¹

Ir. Van Dam vestigde tevens de aandacht op de gevolgen, die de prijzenaanpassing in de EEG voor onze binnenlandse markt kan hebben. Onderdeel van deze prijsaanpassing is, dat de invloed van de melkprijstoeslag op de consumentenprijzen van zuivelproducten geleidelijk tot nul wordt teruggebracht. Voor kaas en boter vloeit alleen al hieruit een prijsverhoging voort van respectievelijk circa 35 cent en 60 cent per kg. Naar mijn stellige overtuiging, aldus ir. Van Dam, zal dit de consumptie in Nederland aantasten.

Ir. Van Dam meende, dat het boterprijspijl in Nederland een hoogte heeft bereikt, waarbij vele consumenten het er eenvoudig niet meer voor over hebben boter te kopen in plaats van andere spijsvetten.

Ook in de huishoudelijke aankopen van kaas is een teruggang te constateren, aldus Ir. van Dam. Werd in de eerste tien maanden van 1962 per 100 huishoudingen gemiddeld per vier weken 151 kg. kaas gekocht en was deze hoeveelheid in 1963 opgelopen tot 153 kg. in het verstreken jaar werd in die periode per 100 huishoudingen nog slechts 149 kg gekocht.

Gezien de reacties van de Nederlandse huisvrouwen op de recente prijsverhogingen, vroeg ir. Van Dam zich af of het in het kader van de EEG-politiek onvermijdelijke prijsstijgingen, niet gewenst is deze operatie in een belangrijk kortere tijd door te maken dan nu in de EEG-rege-

¹⁰¹ Een week later stond in het Officieel Orgaan van het FNZ. Een reactie op dit, naar hun mening, veel te pessimistische verhaal over de binnenlandse zuivelconsumptie (LC. 1965-02-01)

lingen is voorzien. Een gemeenschappelijke EEG-prijs voor melk en zuivelproducten geeft immers de gelegenheid, zij het op een Prijsniveau dat tot voor kort in Nederland nog ondenkbaar leek, de binnenlandse markt weer te gaan uitbreiden, omdat dan een zekere rust in de prijzen kan worden gehandhaafd.

Verder kan dan de gemeenschappelijke markt in de EEG zonder belemmeringen worden doorgevoerd

Kansen voor kaas

In zijn nieuwjaarsrede, die meer nog dan vorige jaren doorspekt was met cijfers, heeft de voorzitter van het *Productschap voor Zuivel*, verder meegedeeld, dat de totale kaasexport voor 1964 kan worden geraamd op 105.000 ton tegen 117.000 ton in 1963. Aan Westduitsland en België is ongeveer evenveel kaas geleverd als in 1963. Naar Frankrijk is het vorige jaar 4000 ton kaas uitgevoerd, waarvan ongeveer 1500 ton in de twee maanden na het in werking treden van de EEG-regeling. Ten aanzien van onze kaasafzet naar derde landen, welke met inbegrip van de uitvoer naar Engeland ruim 25 pct van de totale Nederlandse export van traditionele kaassoorten uitmaakt, is het, aldus Ir. Van Dam, noodzakelijk gebleken een agressieve verkooppolitiek te blijven voeren.

Kondens hoger

De uitvoer van niet-mager melkpoeder heeft zich in 1964 gehandhaafd op het peil van 1963. In totaal bedroeg zij 32.000 ton. De export van condens bedroeg 340.000 ton, hetgeen 12.000 ton meer is dan in het jaar daarvoor. Ir. Van Dam had kritiek op de Europese zuivelverordening. Alle bezwaren, die hij enkele jaren geleden had opgesomd tegen het dienstbaar maken van de zuivelpolitiek aan de landbouwpolitiek op korte termijn, zoals toen door de Nederlandse regering gebeurde, gelden volgens Ir. Van Dam - zelfs in nog sterkere mate - voor de EEG regeling voor zuivel. Het primaire doel daarvan is immers niet de ontwikkeling van de zuivelindustrie en handel, doch het voeren van een prijspolitiek, die erop gericht is de boer uit de opbrengst van de produkten op de gemeenschappelijke markt de richtprijs te kunnen uitbetalen. Dit is landbouwpolitiek, maar geen zuivelbeleid, betoogde de voorzitter van het Produktschap.

Ir. B. van Dam zei dat de totale melkproduktie in 1964 6.950.000 ton heeft bedragen, dat is bijna een pct minder dan in het voorafgaande jaar. Van deze hoeveelheid is 6.250.000 ton aan fabrieken afgeleverd, vrijwel evenveel als in 1963. Over het verloop van de melkproduktie deelde hij mee, dat terwijl in het eerste kwartaal van 1964 de totale melkaflevering nog 5,5 pct lager was dan in 't eerste kwartaal van 1963, de hoeveelheid afgeleverde melk in het laatste kwartaal van 1964 circa acht pct. hoger lag dan in de overeenkomstige periode van het jaar ervoor. Dit enorme herstel in de melkaflevering is zowel door toeneming van de Melkveestapel als door een herstel in de produktie per koe teweegebracht.

Leeuwarder Courant

12-01-1965

AAN DE GALG GESMEERD

Een koe in Murmerwoude
zat diep in zak en as,
omdat, haal je de koekoek,
ze ontevreden was.

Men was haar komen zeggen
dat in de kranten staat,
dat onze boere- **boter**
nu naar het Oosten gaat

Miljoenen halve ponden,
subsidie zelf, erbij,
gaan naar de satellieten
voor een appel en een ei.

Dit broelde in haar uier,
dat spookte door haar kop.
het beest, een Friese Stamboek,
zette haar melkgift stop.

Nu ligt ze te herkauwen:
„We hebben hier een schap
voor **melk**, voor kaas en **boter**
waar ik geen barst van snap.

Ik laat me toch niet **melken**
voor Ulbricht, het karrepeerd,
want dan is ook mijn **boter**
aan de grote galg **gesmeerd!**”

Leeuwarden,

S. de Bruin.

Agrarisch nieuws

Zuivelzorgen¹⁰²

Op het ogenblik is het in de melkveehouderij rustig. Grote protesten tegen de melkprijs worden niet gehoord en dat betekent altijd dat de prijs redelijk goed is. Ietwat verwonderd kijkt de Nederlandse veehouder op, als hij verneemt dat de Fransen er in geslaagd zijn, dank zij een of ander foefje, hier Edammer kazen aan te bieden tegen een prijs die dertig cent beneden de onze lag. De andere maal is er een bevel van het ministerie, dat de restitutie bij uitvoer van ongesuikerde condens naar Duitsland omlaag moet, terwijl de zuivelwereld het daar helemaal niet mee eens is.

Zolang de melkprijs redelijk blijft, let de veehouder daar niet te veel op. Hij weet dat er sinds enige maanden een zuivelregeling voor de E.E.G. is en meent, dat daarmee de zaak wel in kannen en kruiken is. In werkelijkheid moet die zuivelregeling voor de Euromarkt nog heel wat verder uitgebouwd worden en zijn er toch wel een paar wolkjes aan de lucht.

De produktie daalt niet meer

Nederland is van ouds een land met een grote uitvoer van melk en zuivel. Duitsland, Italië en in mindere mate Frankrijk, zijn invoerlanden. Dat zullen wij wel merken als men de regelingen verder gaat uitwerken. Een uitvoerland houdt in het algemeen niet van teveel handelsbepemmeringen bij het verkeer met de buitenwereld, want het moet zijn spullen kwijt. Een invoerland heft graag rechten op invoer, o.m. om daarmee de eigen produktie te beschermen.

Wat Nederland betreft is er met veel gejubel verkondigd, dat de totale melkproduktie en die per koe, die al sinds jaren aan het dalen was, in 1964 gestegen zou zijn. In werkelijkheid is de daling bijna tot stilstand gekomen. De totale produktie bedroeg nl. nog maar één procent minder dan die van 1963. Het aantal koeien is niet meer gedaald. Vermoedelijk is de produktie per koe inderdaad wat omhoog gegaan (men spreekt van 6 procent), maar vergist u zich op dit punt niet.

Er zijn drie factoren van invloed geweest, die met de aanleg of het vermogen van onze dieren weinig van doen hebben. Op de eerste plaats natuurlijk het gunstige weer en de dito ruwvoederpositie. Op de tweede plaats is de gemiddelde leeftijd van onze koeien gestegen. En op de derde plaats heeft de kunstmelk vermoedelijk wéér terrein gewonnen op de natuurmelk, zowel bij de opfok als bij het mesten van kalveren. Niettemin mag men verwachten, dat de melkproduktie in haar geheel weer een stijgende lijn zal gaan vertonen, zowel in ons land als daarbuiten.

Een dalend verbruik

Melk mag dan in 1964 nog zo „in” en zo „verrukkelijk” geweest zijn, het publiek dacht er anders over, want ondanks de bevolkingsaanwas daalde de afzet van drinkmelk in het binnenland met één procent. Ook het boterverbruik daalde, nl. met 15 miljoen kg. Tenslotte daalde óók het kaasverbruik, nl. met rond 3 miljoen kg.

¹⁰² Onbekende schrijver, mogelijk een of andere landbouwredacteur / voorlichter, *Agrarisch nieuws* was nl. een regelmatig verschijnende rubriek. (ZHN.)

U ziet, dat onze voedingsdeskundigen, die nogal eens verkondigen dat ons volk steeds „hoogwaardiger veredelingsprodukten” gaat eten, niet altijd gelijk krijgen van de statistiek. De oorzaak van de dalingen zit ten delen ook wel in de prijsstijgingen: kaas 4 cent per 100 gram, losse melk 3 cent, flessenmelk 4 cent, melkprodukten 5 cent per kg. De boter wordt straks nóg duurder, zodat het verbruik vermoedelijk verder zal dalen. Een veeg teken is, dat zelfs in België het margarineverbruik stijgt. Er zijn echter ook ernstige klachten geweest over de kwaliteit.

Denk aan de afzet!

Als de produktie niet meer daalt of zelfs weer gaat stijgen bij een dalend verbruik, komt de afzet spoedig in gevaar. De regeling voor de E.E.G. heeft als voornaamste doel, de eigen producenten te beschermen. Tot op zekere hoogte is dat begrijpelijk, maar het bevordert natuurlijk de produktie. Immers, hoe beter de melkprijs, des te meer melk, doordat ook minder goed geleide bedrijven (of bedrijven op minder goede weidegrond) dan nog aan hun trekken komen. Ook dáár is nog weinig op aan te merken, al dient er ook hier selectie te zijn. Maar voor Nederland zijn er twee gevaren. Als wij de E.E.G. afsluiten voor derde landen, kan onze condensuitvoer in gevaar komen en die neemt nu reeds een kwart van onze melkproduktie voor zijn rekening. Op de tweede plaats kan er binnen de Euromarkt gemakkelijk een flink overschot gaan ontstaan.

Men zegt, dat de zes landen daar niet zo bang voor zijn, omdat in zo'n geval de natuurlijke selectie zal gaan optreden, d.w.z. dat door de prijsdalingen de beste of best geleide bedrijven zullen overblijven. Dat zou inderdaad het geval zijn, wanneer er een volkomen vrije handel in melk en zuivel zou zijn binnen de E.E.G. Daar zijn wij echter nog precies vijf jaar vandaan en intussen kan er heel wat gebeuren.

Het oude liedje

Men kan het hele vraagstuk als volgt samenvatten. Zodra de E.E.G. een regeling voor een produkt aanvaardt, moet men de grootst mogelijke haast maken met de uitbouw daarvan en met de vrijmaking van het handelsverkeer. Doet men dat niet, dan schept men een overgangsfase, waarin miljarden worden verspild aan nodeloze subsidies, beschermingsmaatregelen, produktie-uitbouw en concurrentievervalsingen, met als eindresultaat toch een overvoerde en bedorven markt. Dat hebben we gezien bij de eieren.

Voor Nederland betekent dit, dat wij zullen gaan aandringen op een zo spoedig mogelijk liberaliseerd zuivelverkeer en op niet al te straffe maatregelen tegen derde landen. Aangezien echter de zuivelregeling dermate ingewikkeld is, dat wij toch nog wel een paar jaar in de overgangsfase zullen zitten, dienen wij alles op alles te zetten om de kwaliteit van melk en zuivel te verbeteren.

Dit is geen afgezaagde leer, want zelfs bij het winnen van de grondstof, de melk dus, heersen nog zeer betreurenswaardige misstanden.

Zuivelschap zal slechte kaas uit markt nemen

Het Produktschap voor Zuivel heeft voorstellen aanvaard tot het uit de markt nemen van kaas van onkende kwaliteit. Om welke hoeveelheid het gaat is nog niet bekend. Afgewacht moet worden hoeveel er wordt ingeleverd. Dit vertelde de heer M. J. Maas, secretaris van het *Produktschap voor Zuivel* in Utrecht op de veehouderijconferentie van de *Nederlandse Christelijke Boeren en Tuindersbond*. Volgens hem heeft de achteruitgang in kwaliteit die zoveel opzien heeft gebaard zich bij niet meer dan enkele honderden tonnen kaas voorgedaan op een totale jaarproductie van meer dan 200.000 ton. Wel was de heer Maas van mening dat er aan de kwaliteit van melk- en zuivelprodukten nog wel wat kan worden verbeterd. Daar wordt dan ook aan gewerkt, ze zei hij.

Het produktschap raamt voor het op 1 april beginnende nieuwe melkprijsjaar een toeneming van de melkproduktie met ongeveer twee procent. Dat betekent 7.170.000 ton melk waarvan 8,5 miljoen ton aan fabrieken zal worden afgeleverd. Met alle voorbehoud zal men zich kunnen instellen op een toeneming van de kaasproductie met twee procent tot 220.000 ton, van de boterproductie met drie procent tot 93.000 ton en van de productie van gecondenseerde melk met drie à vier procent tot 490.000 ton.

In de koelhuizen ligt op het ogenblik 9000 ton boter die men graag voor half maart kwijt zou willen en onze kaasvoorraad is groter dan ooit. De heer Maas stond daarom wat huiverig tegenover de gedachte aan een uitbreiding van de rundvleesproductie met de daaraan verbonden biologische consequentie van een eveneens hoger wordende melkproductie.

Leeuwarder Courant, 1965-03-10

Friese Mij achter Landbouwschap

Opbrengstprijis melk- afhankelijk van zuivel- en richtprijzen

(Van onze landbouwredacteur)

LEEWARDEN, Zo vlak voor het ingaan van het nieuwe melkprijsjaar kreeg de melkprijs, die overigens nog niet bekend is, ruime aandacht in de algemene voorjaarsvergadering van de *Friese Mij van Landbouw*, die gister in *Zalen Schaaf* te Leeuwarden werd gehouden. Bij de ingekomen stukken stelde de afdeling Achtkarspelen, dat de vraagprijs van het Landbouwschap te laag was, terwijl verschillende andere afdelingen, die voor een verhoging van de richtprijzen pleitten ook een hogere richtprijzen voor rundvlees noodzakelijk achtten. Het hoofdbestuur deelde bij monde van de sekretaris, ir. J. Swierstra, mee, dat de produktenprijzen te laag zijn. De prijzen voor melk en slachtvee, die het Landbouwschap voor 1965/66 gevraagd heeft, acht het hoofdbestuur aanvaardbaar.

Hel hoofdbestuur becijferde aan de hand van de LEI-berekeningen, dat de arbeidsinkomens op de kleiweidebedrijven (21 ha) bij de vraagprijzen van het Landbouwschap op bijna f 16.400 zouden komen, op de veenweidebedrijven (20,5 ha) op f 11.900 en in de Friese Wouden (13.5 ha) op bijna f 11.100. Bij deze uitkomsten is rekening gehouden met de huidige

pachtprijsnormen en het hoofdbestuur is van mening, dat de pachtnormen evenzeer omhoog moeten als de produktenprijzen. Voorkomen zal moeten worden, dat het pachtprijspeil uitstijgt boven dat van andere EEG-landen. De bevriezing van de richtprijzen voor de melk in EEG-verband, zoals die is voorgesteld door de EEG-kommissie, is gelukkig niet door de EEG-raad van ministers overgenomen, zo konstateerde het hoofdbestuur.

Mr. J. F. G. Schlingemann, economisch adviseur van het *Koninklijk Nederlandse Landbouw-Comité*, merkte naderhand in zijn inleiding op, dat er zeer weinig kans op is, dat de regering meer zal geven dan een richtprijs van 32 cent voor de melk¹⁰³. (De richtprijs over het afgelopen prijsjaar bedroeg 31 cent, terwijl de werkelijke opbrengstprijs voor de boer gemiddeld op 32 cent ligt. Red. L. C.) Bij de eventuele vaststelling van een richtprijs is het ook nog van heel veel belang, dat die prijs ook nog gehaald wordt, zo voegde mr. Schlingemann daaraan toe.

Verschillende marktfactoren hebben er invloed op. Zo moet de prijs van boter omhoog, omdat de prijssubsidie, die nu nog gegeven wordt in zeven jaar moet worden afgebroken. De consumptie is echter zeer afhankelijk van de prijs, terwijl verwacht moet worden, dat de margarineprijs niet veel zal stijgen.

Naar aanleiding van vragen uit de vergadering merkte mr. Schlingemann later nog op, dat in **Brussel** wordt overwogen toch over te gaan tot zogenaamde „deficiency-Paymenten”, waarbij de boterprijs op een lager niveau gestabiliseerd wordt dan overeenkomt met de melkprijs, die aan de boer wordt uitbetaald. De boterafzet zou namelijk bijzonder moeilijk worden als de prijs 4½ maal zo hoog zou worden als die van margarine.

Zou het in 1967 komen tot een richtprijs voor de melk in de EEG, dan zou dat zeker nog niet betekenen, dat er ook één prijs voor boter en kaas is. Mr. Schlingemann achtte dat juist om politieke redenen uitgesloten. De gedachte aan subsidies op de consumptie van boter en kaas dringt zich dan op.

De afdeling Donkerbroek-Haule wilde, dat de Stichting Beheer Landbouwgronden ook buiten de ruilverkavelingen gronden aankoopt, opdat de boeren, die in het kader van het Ontwikkelings- en Saneringsfonds hun grond moeten verkopen niet afhankelijk zijn van een beperkte groep kopers, zoals hier en daar het geval is. Het hoofdbestuur is bereid bij de Stichting Beheer Landbouwgronden aan te dringen op optreden van de stichting in gevallen, zoals de afdeling die bedoelt. Ook voelt het hoofdbestuur wel voor een bredere toepassing van de financieringsregeling, zoals deze bij ruilverkavelingen wordt toegepast. Wil de Nederlandse landbouw in de EEG niet achteraan komen, dan zal veel meer op het gebied van de subsidies gedaan moeten worden. De Nederlandse georganiseerde landbouw moet dus blijven aandringen op evenveel hulp van zijn overheid, als in andere EEG-landen wordt gegeven.

Visie op EEG

Mr. Schlingemann sprak over de EEG, de *Europese Economische Gemeenschap*, die volgens het *Verdrag van Rome* in 1970 tot stand moet zijn gebracht. In de komende jaren moeten de economische grenzen tussen de zes verdragslanden geslecht worden. Dat gebeurt niet in de eerste plaats met economische bedoelingen, maar wel om politieke redenen. Nederland is in het geheel van 180 mln. mensen slechts een klein onderdeel, dat vele van zijn voortreffelijke regelingen op economisch terrein zal moeten laten vallen. In Brussel zullen nieuwe regelingen worden getroffen en daarvan worden we in Nederland in toenemende mate afhankelijk. De zes partnerlanden kunnen hun invloed oefenen in Brussel, maar de besluiten die daar genomen worden, worden ook bepaald door de rest van de wereld die een machtig economisch blok in Europa ziet ontstaan en die daarop ooit invloed oefent.

¹⁰³ Minister Biesheuvel besliste dat het 32 cent werd (LC. 1965-03-13) – Landbouwschap wilde 34 cent

Een van de doelstellingen van de EEG is een gemeenschappelijk landbouwbeleid en in Brussel is men begonnen met het markt- en prijsbeleid aan te pakken. Er bestaan nu reeds gemeenschappelijke regelingen voor een reeks van produkten, (90 procent van de agrarische produktie) die men later ook onder gemeenschappelijke prijzen wil brengen. Alle nationale regelingen voor tarwe zijn komen te vervallen o.a. het meng- en maalgewicht voor het Nederlandse broodmeel. Wat het gevolg zal zijn van dit streven naar een gemeenschappelijk prijs-pijl, valt moeilijk te zeggen.

Er zullen verschuivingen optreden. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk, dat het graan uit het noorden van de EEG geëxporteerd zal worden louter omdat het dicht bij de grote havens ligt, terwijl het Franse graan binnen de EEG zal blijven. In het algemeen is de situatie voor de Nederlandse veredelingslandbouw in de EEG niet ongunstig omdat de Nederlandse produktiegebieden tegen de grote bevolkingskoncentraties in West-Europa aanliggen.

Dure kompensaties

Duitsland. Italië en Luxemburg moeten in het kader van de gemeenschappelijke graanprijs hun graanprijzen verlagen en omdat die verlaging voor de boeren hard aankomt, zullen er uit de EEG-fondsen kompensaties worden gegeven. Mr. Schlingemann was niet gelukkig met die kompensaties, omdat ze opnieuw verstorend werken op de konkurrentieverhoudingen en dan zullen we ondanks de versnelde aanpassing van de graanprijs toch tot 1970 moeten wachten op gelijke voorwaarden. Belangrijk voor Nederland is wel, dat bij de versnelde aanpassing de heffing op de veredelingsprodukten aan de binnengrenzen zal vervallen. Dat geldt dan in het bijzonder voor eieren, slachtpluimvee en varkensvlees.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1965-03-15

Nieuwe richtprijs voor melk vastgesteld op 32 cent per kg.

Eén cent meer dan in het aflopende prijsjaar

DEN HAAG, 13-3. Minister Biesheuvel heeft voor het in april beginnende nieuwe melkprijsjaar de richtprijs voor de melk vastgesteld op 32 cent per kg met 3,7 procent vet, dat is een cent meer dan in het nu afgelopen prijsjaar. Het landbouwschap had 34 cent gevraagd. De verrekenprijs voor consumptiemelk en aanverwante produkten komt op 35,1 cent per kg melk, eveneens een cent meer dan in het aflopende jaar Het landbouwschap had een verrekenprijs van 37,1 cent gevraagd.

De nieuwe oriëntatieprijs voor slachtrunderen zal f212,50 per honderd kilo levend gewicht bedragen, dat is f13,50 meer dan in 1964-'65. Het landbouwschap had gevraagd deze prijs zo dicht mogelijk bij het in de E.E.G. afgesproken maximum van D.M. 240 (circa f217,-) te brengen. De oriëntatieprijs voor slachtkalveren blijft ongewijzigd op f285 per honderd kg levend gewicht.

De interventieprijs, alleen voor slachtrunderen, wordt f197,50 per 100 kg. levend gewicht (was f185,-).

Het ministerie van landbouw en visserij heeft over de nieuwe prijzen het volgende communiqué uitgegeven:

„Rekening houdende met **de verplichtingen jegens de Europese Economische Gemeenschap** voor Zuivel en het Rundvlees - met name de vastgestelde minimum- en maximum grenzen der prijzen - heeft de minister van landbouw en visserij, mr. B. W. Biesheuvel, thans

de nationale prijzen voor de veehouderij in ons land vastgesteld voor het tijdvak april 1965-april 1966.

De richtprijs voor de melk van de veehouder-producent is bepaald op *f* 32,- per 100 kg melk met 3,7 procent vet; dat is *f* 1,- meer dan de richtprijs voor 1964-1965.

De verrekenprijs, die de boer ontvangt voor de consumptiemelk, de melkprodukten (vla's, pappen, e.d.) en de gecondenseerde melk is vastgesteld op *f* 35,10 per 100 kg melk met 3,7 procent vet; ook dat is *f* 1,- meer dan de verrekenprijs voor 1964 -1965.

De melktoeslag, de veehouder toegekend voor de tot zuivelprodukten (boter, kaas) industriëel verwerkte melk is vastgesteld op *f* 4,45 per 100 kg, wat *f* 1,- lager is dan het voor het jaar 1964-1965 geldende bedrag.

Volgens mededelingen van het ministerie van landbouw en visserij zijn de nieuwe richt- en verrekenprijzen voor melk zo vastgesteld, dat de consumentenprijs voor melk niet hoger hoeft te worden. Op de consumentenprijzen voor beter en kaas zullen de nieuwe inleveringsprijzen slechts een gering verhogend effect hebben.

[Slachtrunderen.....]

Leeuwarder Courant, 1965-03-20

Inleveringsprijs zuivel verhoogd

DEN HAAG, De minister van landbouw heeft het Produktschap voor Zuivel doen mededelen, dat hij zich kan verenigen met de voor het melkprijsjaar april 1965 - april 1966 voor het Produktschap geadviseerde inleveringsprijzen, die zullen bedragen voor eerste kwaliteit boter. Incl. verpakking, *f* 4,72 per kg, voor tweeweekse goudse fabriekskaas *f* 2.55 per kg en voor mager verstuivingsmelkpoeder *f* 1.08 per kg. De prijzen zijn iets verhoogd.

Ter uitvoering van het EEG-heffingen- en restitutiebeleid voor de zuivelprodukten zijn voorts in de raad van EEG-landbouwministers van 17 maart de voor het nieuwe melkprijsjaar geldende Nederlandse drempelprijzen vastgesteld. De drempelprijzen vormen het sluitstuk op de reeds eerder vastgestelde nationale richtprijsverhoging en verlaging van de melkprijstoeslag.

Deze drempelprijzen zullen bedragen (in guldens per 100 kg - die van het afgelopen jaar tussen haakjes): weipoeder 58.72 (58.72), vol melkpoeder 245.24 (221.24), mager melkpoeder 122.53 (119.53), gekondenseerde melkpoeder zonder suiker 165.21 (161.43), gesuikerde gec. melk 197.53 (193.24). blauw groen geaderde kaas 437.30 (439.05) Permezaanse kaas 533.77 (534.05), Emmenthaler kaas 398.20 (368.05). Goudse kaas 287.66 (273.05). St. Paulin kaas 342.72 (327.05), melksuiker 121.53 (121.53), boter 515.39 (474.20), Cheddar kaas 276.06 (245.05), Tilsiter kaas 290.24 (273.05) en Camembert kaas 413.79 (411.05).

De drempelprijs 1965/'66 voor mager melkpoeder voor veevoeder, die thans *f* 113.16 per 100 kg bedraagt, zal op een nader tijdstip worden vastgesteld. In de raadszitting is besloten, geen drempelprijs meer vast te stellen voor het produkt verse kaas, waaronder te verstaan wrongel of kwark - voor nov. 1964 - april '65 geldt voor dit produkt een drempelprijs van *f* 513.05 per 100 kg.

Advies PZ.: Voorschotuitkering aan de melkveehouders

DEN HAAG, 1-4. Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* heeft besloten de melkveehouders met ingang van 4 april 1965 een voorschotuitkering uit het *zuivelfonds* te verlenen ten bedrage van *f* 1,60 per 100 kg, melk plus *f* 0,42 per procent vet per 100 k.g. melk.

Voorts zal de minister van landbouw en visserij worden geadviseerd de veehouders met ingang van dezelfde datum een voorschot op de melkprijstoeslag te verlenen ten bedrage van *f* 1,05 per 100 kg. melk plus *f* 0,28 per procent vet per 100 kg. melk.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1965-05-17

Totale hoeveelheid melk sterk gestegen

Binnenlandse afzet consumptiemelk gedaald met 2 %

DEN HAAG, 15-5. De totale hoeveelheid der veehouders aan Nederlandse fabrieken afgeleverde melk is in het eerste kwartaal van dit jaar 8 procent of 92.000 ton hoger geweest dan in de overeenkomstige periode van 1964, hoofdzakelijk als gevolg van de sterk gestegen melkgift per koe. Het produktschap voor zuivel deelt dit mee.

De meer aangevoerde melk werd voor het grootste deel verwerkt tot boter en mager melkpoeder. Hierdoor steeg de boterproduktie met 23 procent tot 14.500 ton en de produktie van mager melkpoeder met ca. 40 procent tot 4.600 ton. Ook de produktie van kaas en gecondenseerde melk is omhoog gegaan en wel met 8 à 9 procent. Ten aanzien van de gecondenseerde melk werd dan ook een nieuw record bereikt, namelijk een kwartaalproduktie van 106.000 ton.

Binnenlandse afzet gedaald.

De binnenlandse afzet van consumptiemelk daalde met 6.000 ton (bijna 2 procent), welke teruggang mede voor rekening komt van de mindere afzet van karnemelk (ongunstige weersomstandigheden voor de tijd van het jaar).

Ook de boterafzet gaf een daling, te zien, namelijk tot 12.700 ton, of 85 procent van de afzet in het eerste kwartaal van 1964. De afzet van kaas daarentegen gaf voor het eerst sinds 1963 weer een stijging te zien n.l. met 5 procent.

Export.

Met betrekking tot de export zijn alleen gegevens beschikbaar over de eerste twee maanden. De uitvoer van kaas en volle gecondenseerde melk daalde ten opzichte van de overeenkomstige periode van 1964 met resp. 2 procent en 9 procent, zij het dat de waarde van de kaasuitvoer met 10 procent steeg. De export van melkpoeder steeg van. 10.000 tot, bijna 16.000 ton; de uitvoer van boter liep met 600 ton op.

Nabetaling op de melk melkprijsjaar april 1964 - april 1965

Over het melkprijsjaar april 1964 - april 1965 zullen de melkveehouders nog 31 cent per honderd kg melk plus 11 cent per procent vet per honderd kg melk ontvangen aan nabetalingsen. Omdat het gemiddelde vetgehalte van de melk 3,826 procent was zal de nabetaling op het vet gemiddeld ongeveer 42 cent per honderd kg melk komen.

Van de 31 cent op de melk komt 20 cent uit het *landbouwegalisatiefonds* en 11 cent uit het *zuivelfonds*; van de 11 cent per procent vet komt 8 cent uit het *L.E.F.* en 3 cent uit het *zuivelfonds*. Zoals gebruikelijk hebben de veehouders het grootste deel van de uitkeringen, die hun uit beide fondsen toekomen, in de loop van het melkprijsjaar al bij wijze van voorschot ontvangen.

De nabetalingsen dienen om het bedrag vol te maken. Van de totale uitkering uit het *L.E.F.*, groot *f* 2.70 per honderd kg melk plus 70 cent per procent vet per honderd kg melk, is resp. *f* 2,50 plus 62 cent per procent vet al als voorschot uitbetaald, zodat nog een na-uitkering van 20 cent plus 8 cent per procent vet overblijft.

Van de totale uitkering uit het *zuivelfonds*, groot *f* 1,61 per honderd kg melk plus 42 cent per procent vet per honderd kg melk, is resp. *f* 1,50 plus 39 cent per procent vet als voorschot uitbetaald, zodat nog een na-uitkering van 11 cent plus 3 cent per procent vet overblijft.

Koelhuisboter goedkoper?

(Van onze Haagse redactie)

Boter wordt de komende maanden vermoedelijk enkele dubbeltjes per pakje goedkoper. In de koelhuizen ligt ongeveer 33.000 ton, dat is ruwweg 130 miljoen pakjes, boter opgeslagen. Om die voorraad kwijt te raken, zal de boterprijs, die nu ongeveer *f* 1,30 per pakje van 250 gram is, aanzienlijk omlaag moeten. Het *Produktschap voor Zuivel* zal zich vandaag in een besloten vergadering beraden over de afzet van de koelhuisboter.

Het natte weer van de afgelopen maanden heeft sappige weiden opgeleverd waar de koeien zich aan veel gras te goed hebben gedaan. Hierdoor is de melkopbrengst groot geweest waardoor veel boter is geproduceerd.

Het Produktschap wil voorkomen dat op 1 april 1966, als het nieuwe boterseizoen begint, nog een grote voorraad in de koelhuizen ligt. Daarom wordt overwogen, de binnenlandse vraag te vergroten door de boter goedkoper te maken, de uitvoer te bevorderen door extra export-subsidies, en meer vette melkpoeder te maken die in het buitenland kan worden verkocht.

Produktschap voor goedkope koelhuisboter

Als de **Europese commissie in Brussel** het goed vindt,¹⁰⁴ zal in de komende maanden in ons land weer koelhuisboter tegen verminderde prijs worden verkocht. Het bestuur van het produktschap voor zuivel besloot gistermorgen de procedure in te leiden die, naar men hoopt, via een verzoek van de Nederlandse regering tot het fiat van Brussel zal leiden.

Als het produktschap zijn zin krijgt zal het voedselvoorzienings- en verkoopbureau 9000 ton boter aan de handel verkopen tegen een prijs, die 15 cent beneden de inleveringsprijs ligt. De inleveringsprijs is f 4,70 per kilogram. De goedkope boter zou van 1 november af gedurende drie maanden beschikbaar gesteld moeten worden. De reductie op de binnenlandse markt van 15 pct van de interventieprijs is het maximum waartoe men volgens de E.E.G.-regelingen zou mogen gaan. Duitsland is in een binnenlandse afzetbevordering van deze aard al voorgegaan.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1965-10-14

Landbouw en veeteelt

De opbrengst van de melk 1964 / 1965

DEN HAAG, 13-20. In het melkprijsjaar april 1964-april 1965 heeft de melk de Nederlandse melkveehouders gemiddeld f 32,72 per 100 kg. met. 3,7 procent vet opgebracht. Dat is f 1,72 meer dan de voor dat jaar geldende richtprijs. In deze totale opbrengst zijn de uitkering uit het door het bedrijfsleven zelf gevoede *Zuivelfonds* en de door de regering gegeven toeslag op industrieel verwerkte melk inbegrepen. Over alle melk omgeslagen bedroeg de *industriemelk toeslag* f 5.63 per 100 kg., waarvan echter een kwartje ingehouden werd voor de runderziektenbestrijding. Trekt men dat kwartje af, dan komt de totale opbrengst op f 32,47. *Het Produktschap voor Zuivel* heeft dit alles uitgerekend.

De Nederlandse zelfstandige melkhandelaar verkoopt per klant per week gemiddeld 9,4 liter consumptiemelk en consumptiemelkprodukten.

de Vrije Zeeuw, 1965-10-21

Op 1 november goedkope koelhuisboter

De Europese commissie heeft haar goedkeuring nog niet gegeven aan de verkoop van negenduizend ton koelhuisboter met een prijsreductie van vijftien procent, waarmee het *produktschap voor zuivel* in Nederland zou willen beginnen op 1 november a.s. of, als sommige bestuursleden van het schap hun zin zouden krijgen, zelfs eerder. De voorzitter van het produktschap, ir. B. van Dam, deelde dit mee aan het bestuurslid de heer S. van der Ploeg, die er in de rondvraag naar informeerde.

¹⁰⁴ De eerste keer dat ik tegen kom dat 'Brussel' toestemming moet verlenen! (ZHN.)

Volgens een publicatie is van Belgische kant voorgesteld, de beslissing over het goedkoop verkopen van koelhuisboter aan de E.E.G.-ministerraad over te laten. De Belgen zouden willen bevorderen dat de boteroverschotten worden uitgesmolten of in de voedingsindustrie worden verwerkt. De Nederlandse en Duitse leden van het beheercomité - waarin de regeringen der lidstaten zijn vertegenwoordigd - waren daar echter fel tegen gekant.

In Duitsland is reeds goedkope boter verkocht. De Franse vertegenwoordiger zou - nog altijd volgens „Agrar-Europe” - eveneens de beslissing aan de E. E.G.-ministerraad willen overlaten. Het Franse ministerie van landbouw zou een regeling willen waarbij ook niet alleen ingeleverde, maar ook door particulieren opgeslagen boter tegen verminderde prijzen kan worden afgezet.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1965-10-21

Zuivelcompensatie voor niet kaasproductie

Producenten van andere zuivelprodukten dan kaas zullen een compensatie krijgen voor nadelige gevolgen, die zij kunnen hebben ondervonden van het op 1 september jl. door het *produkschap voor zuivel* genomen besluit, de produktieheffing op kaas met terugwerkende kracht tot 4 april jl. te doen vervallen.

Over de periode van 4 april tot 18 september zullen de fabrieken voor melk, die ze tot iets anders dan kaas; consumptiemelk of consumptiemelkprodukten hebben verwerkt, uit het *zuivelfonds* een uitkering van 40 cent per honderd kg ontvangen. Deze compensatie betekent voor het door het bedrijfsleven gevoede *zuivelfonds* een uitgave van ruim tien miljoen gulden.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1965-10-29

Binnenkort komt koelhuisboter beschikbaar – II

Naar het ministerie van landbouw en visserij meedeelt, zal met ingang van de tweede, week van november koelhuisboter bij de detaillisten verkrijgbaar worden gesteld. De Europese commissie heeft het Nederlandse verzoek ingewilligd negenduizend ton koelhuisboter met een prijsreductie van vijftien procent voor de Nederlandse consument beschikbaar te mogen stellen.

Het *produkschap voor zuivel* had onlangs minister Biesheuvel gevraagd, daartoe stappen in Brussel te doen ondernemen. De prijsreductie van zeventig cent per kilogram wordt verleend op een bedrag van f 4,72 per kilogram, zijnde de prijs, waartegen de boter is ingeleverd. Het verkrijgen van toestemming voor uitslag uit de koelhuizen van deze boter met prijsreductie was noodzakelijk in gevolge een bepaling in de EEG-zuivelverordening.

Vanaf gisteren wordt de boter bij het voedselvoorzieningsin- en verkoopbureau (VIB) aan de handel beschikbaar gesteld. Met het ontdooien, het overpakken van de koelhuisboter in kleinverpakking en het distribueren over de kleinhandel is ongeveer tien dagen gemoeid. De huidige regeringsvoorraad boter, die nu met negenduizend ton zal worden verminderd, bedraagt thans ruim 25.000 ton,

De consumentenprijs van een pakje koelhuisboter zal als gevolg van de toegekende prijsreductie ongeveer twintig cent per pakje lager liggen dan de prijs van de verse boter.

1966

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1965	91.560	1.723	4.200 / 3,86 / 3,32	38,02	7.151	221 / 96 / 119	103 / 54 / 35		
1966	86.420	1.764	4.150 / 3,82 / 3,33	39,41	7.242	235 / 97 / 135	100 / 50 / 48		
1967	80.363	1.787	4.225 / 3,83 / 3,30	39,73	7.520	270 / ?			

Provinciale Zeeuwse Courant, 1966-01-06

Produktschap: Sombere geluid over de afzet van boter

(Van onze Haagse redactie)

Ir B. van Dam, de voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, heeft in zijn gisteren gehouden nieuwjaarsrede sombere geluiden laten horen over de afzet van boter, die ongeveer 23.000 ton achter bleef bij de produktie. Indien zich geen bijzondere afzetmogelijkheden voordoen kunnen we verwachten, aldus ir. Van Dam, dat bij het begin van het nieuwe melkprijsjaar in april aanstaande een hoeveelheid boter uit de produktie van het lopende melkprijsjaar van tenminste 15.000 ton onverkocht zal zijn gebleven.

In de eerste helft van 1965 werd 25 pct meer boter geproduceerd dan in hetzelfde tijdvak van 1964. Hoewel daarna het verschil ten opzichte van 1964 afnam, bleef de produktie tot november groter dan die in de vergelijkbare periode van 1964. In totaal werd in het kalenderjaar 1965 102.500 ton, boter geproduceerd, dat is 16 pct meer dan 1964 en 8 pct meer dan in 1963. Van de in totaal 113.000 ton boter, die in 1965 beschikbaar was, kon in de loop van het jaar 90.000 ton worden afgezet. Op 31 december j.1 bevond zich nog een voorraad van rond 23.000 ton in de koelhuizen.

De Europese commissie heeft Nederland gemachtigd om gedurende de periode van november tot en met januari 9.000 ton V.I.B-boter tegen extra gereduceerde prijs in het binnenland af te zetten. De prijs van deze koelhuisboter ligt 15 á 20 cent per pakje lager dan die voor verse boter. De belangstelling voor deze koelhuisboter blijkt echter slechts slechts matig te zijn, aldus ir Van Dam, de hierdoor verkregen meerafzet is niet groter dan 75, hooguit 100 ton per week.

Ir Van Dam deelde mede, dat in 1965 de melkproduktie ongeveer 7.140.000 ton bedroeg, dat is ruim 180.000 ton of 2½ á 3 pct melk meer dan in 1964. Aan de dalende tendens, welke de melkproduktie in de voorafgaande jaren heeft vertoond, is hiermede een eind gekomen.

In het afgelopen jaar werd 209.000 ton fabriekskaas geproduceerd tegenover 204.000 ton in 1964, deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan de uitbreiding van de cheddar-kaasbereiding, namelijk tot 16.000 ton.

Ten aanzien van de gecondenseerde melk vond ir Van Dam het een bedenkelijk teken, dat de stijgende lijn welke de produktie en export van dit produkt in een reeks van jaren ten zien heeft gegeven in 1965 is doorbroken. Alleen de produktie van koffiemelk is ten opzichte van 1964 nog toegenomen en wel met 5 Pct.

De binnenlandse afzet van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten daalde ten opzichte van 1964 met ongeveer een half procent. Deze daling komt volgens de heer Van Dam geheel

voor rekening van de geringere karnemelkafzet in het zomerhalfjaar, waaraan de weersomstandigheden uiteraard niet vreemd zullen zijn geweest.

Een globale balans opmakend van de verstreken twaalf maanden, wilde ir. Van Dam aan de kredietkant het feit noteren, dat de waarde van de Nederlandse zuivelexport naar alle waarschijnlijkheid voor het eerst groter is geweest dan een miljard gulden. Bovendien zou hij daaronder willen boeken, dat in het binnenland hogere prijzen en opbrengsten konden worden verkregen voor de produkten.

Traditiegetrouw deelde ir Van Dam tenslotte mede, dat het er naar uitziet, dat de voor het lopende melkprijsjaar vastgestelde richtprijs van f 32,- per 100 kg melk met 3.7 pct vet zal worden gerealiseerd. Hij schatte de werkelijke opbrengst voor de veehouders op gemiddeld f 32,75.

Overigens vond ir Van Dam het goed erop te wijzen, dat de slotuitkering uit het *zuivelfonds* lager zal zijn dan die uit het vorige *zuivelfonds*. Is verleden jaar 22 cent per 100 kg melk uitbetaald, aan het einde van het huidige melkprijsjaar zal dit naar schatting 10 cent zijn. De slotuitkering uit het landbouw egalisatiefonds zal waarschijnlijk ongeveer de helft bedragen van die over het vorige melkprijsjaar welke circa vijftig cent per 100 kg melk bedroeg.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1966-03-04

Min. Biesheuvel neemt Koekoek op de hak

ARNHEM, 3-3. „Als wij ons over zouden geven aan de vrijheid en blijheid van Koekoek en de zijnen, prediken wij het faillissement van de landbouw”. Dit zei minister mr. B. W. Biesheuvel op de vanmiddag in Arnhem gehouden toogdag van de *Christelijke Gelderse Boeren- en Tuindersbond*.

Hij voegde er aan toe dat wanneer een boer op de 23e maart zijn stem zou uitbrengen op de Boerenpartij, hij daarmee zijn eigen doodvonnis zou tekenen. In zijn kritiek op de Boerenpartij zei minister Biesheuvel voorts, dat het geknoei en de negatieve afbraakpolitiek van Koekoek en de zijnen verontrustend is en inwerkt op de boerenstand.

De vrijheid van de heer Koekoek zou voor de melkafzet betekenen dat de boer niet de richtprijs van 32 cent maar de 20 cent van de wereldmarkt zou ontvangen, terwijl de prijzen voor granen gehalveerd zouden worden. Hiertegenover stelde de minister dat tijdens zijn bewind de melkprijs dusdanig is verhoogd, dat het de veehouderij ruim 325 miljoen gulden heeft opgeleverd. Een wonder noemde hij het dat gezien de onkostenpositie van de wereldzuivelmarkt het in het afgelopen jaar is gelukt 50 miljoen gulden boven de richtprijs uit te komen.

Spoedig weer goedkope koelhuisboter

DEN HAAG. De minister van landbouw en visserij heeft in overleg met het *produktschap voor zuivel* besloten uit **regeringsopslag** van koelhuisboter vijftienhonderd ton voor de binnenlandse consument te bestemmen tegen een prijs van ten hoogste *f* 1,20 per pakje van tweehonderdvijftig gram. Aan de botergroothandel is daarom de gelegenheid opengesteld tot eind maart 1966 bij het *Voedselvoorzienings In- en Verkoopbureau* (VTB) deze koelhuisboter te betrekken tegen, de prijs van *f* 4,31 per kilogram.

Met het ontdooien en het ompakken van de koelhuisboter in kleinverpakking en het distribueren over de kleinhandel zijn ongeveer tien dagen gemoeid. Er dient rekening mede te worden gehouden dat, indien zou blijken dat koelhuisboter aan de consumenten wordt verkocht tegen een hogere prijs dan *f* 1,20 per zakje van tweehonderdvijftig gram, de ministers van economische zaken en van landbouw en visserij niet zullen aarzelen een prijsbeschikking uit te vaardigen voor koelhuisboter, waarin deze prijs van *f* 1,20 als maximum prijs wordt vastgesteld.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1966-03-10;

De boter weg bij export voor f 1,55 / kg.

Nederland is deze week met één slag al zijn exporteerbare koelhuisboter kwijt geraakt voor een prijs van ongeveer *f* 1,55 per kilogram.

Canada is met 3500 ton de grootste afnemer, gevolgd door de Verenigde Staten met 1000 ton. Nog 1500 ton is langs andere weg voor export vrijgekomen. Het betreft hier in totaal een hoeveelheid van 6000 ton. Het produktschap voor zuivel heeft een hoeveelheid van 1500 ton veilig gesteld voor binnenlands gebruik. De totale hoeveelheid koelhuisboter in Nederland bedroeg ongeveer 12.000 ton, waarvan ongeveer 4500 ton niet geschikt was voor export. Voor binnenlands gebruik resteert nu nog deze 4500 ton plus de hoeveelheid van 1500 ton, die het produktschap heeft gereserveerd. Deze boter wordt op de binnenlandse markt aan de consument verkocht voor *f* 4.32 per kilogram of *f* 1,20 per pakje.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1966-03-09

Kosten van levensonderhoud 1 procent omhoog

Voorstellen van Europese commissie houden voor Nederland een aantal prijsstijgingen in

Rundvlees: 10 pct.; rijst: 25 pct.; boter en kaas: 34 pct.

De kosten van levensonderhoud in Nederland zullen met één procent stijgen, indien de voorstellen van de Europese commissie voor de invoering van een aantal gemeenschappelijke prijzen voor landbouwprodukten worden aanvaard, aldus hebben deskundigen in Brussel berekend.

De scherpste prijsstijgingen in ons land zullen boter en kaas ondergaan, waarvan de marktprijs met niet minder dan 34 procent zal stijgen, De marktprijs voor rundvlees zou met bijna tien procent omhooggaan en die voor rijst met ruim 25 procent. De Europese commissie heeft voorgesteld Nederland toe te staan door een tot eind, 1969 in grootte afnemende subsidie de prijsstijging voor, boter en kaas geleidelijk te doen verlopen om in het bijzonder het verbruik van boter niet in gevaar te brengen.

Uit schatkist

Deze subsidie zal echter niet door het landbouwfonds van de Europese Economische Gemeenschap worden gefinancierd, maar uit de Nederlandse schatkist moeten worden betaald. Eén van de argumenten van de Europese commissie is, dat de consument in ons land in dat geval toch al tot aan het einde van de overgangsperiode van het **verdrag van Rome** van een kunstmatig lagere boterprijs kan profiteren.

De prijsvoorstellen der Europese commissie houden in, dat op 1 juli 1967 of het daarna beginnende verkoopseizoen (voor melk is dit op 1 april) gemeenschappelijke prijzen voor alle zes EEG-landen van kracht worden voor melk, zuivelprodukten, rundvlees, suiker, oliehoudende zaden en olijfolie.

Aanvaarding van het niveau, dat de Europese commissie voorstelt voor deze prijzen zou behalve in Nederland ook in Frankrijk en België prijsstijgingen veroorzaken, zij het in mindere mate.

Prijsdalingen zouden zich voordoen in, Italië en in de Duitse bondsrepubliek. Berekend is, dat de gemeenschappelijke financiering van het landbouwbeleid bij de volledige werking ervan in 1970 het Europese landbouwfonds bijna 2,5 miljard gulden per jaar zal kosten op basis van het door de Europese commissie voorgestelde prijsniveau. Dit bedrag zou nodig zijn voor terugbetalingen aan de zes nationale schatkisten van restituties om de uitvoer van landbouwprodukten naar landen buiten de EEG mogelijk te maken, van de kosten voor interventies in de EEG zelf en enkele steunmaatregelen,

Voltooiing

Naar de mening van de Europese commissie zal aanvaarding van haar voorstellen de gemeenschappelijke markt 'een heel eind' dichter bij haar voltooiing brengen. Niet alleen komt een vrije markt voor landbouwprodukten tot stand, maar wordt ook door de vaststelling van gemeenschappelijke prijzen voor alle landbouwprodukten (voor granen gebeurde dit al in december 1964) richting gegeven aan de landbouwproductie op middellange termijn en wordt de voortzetting van de onderhandelingen in de 'Kennedyronde' mogelijk gemaakt.

I

De Europese commissie voorziet overigens voor 1970 een grotere invoerbehoefte van rundvlees, rijst en plantaardige oliën. De uitvoer van melkoverschotten kan iets toenemen terwijl er geen wijziging wordt verwacht in het huidige geringe productieoverschot van suiker.

De prijzen, zoals door de Europese commissie voorgesteld, zijn;

Richtprijs voor melk f 34,39 per 100 kg; interventieprijs voor boter: f 638,03 per 100 kg; drempelprijs voor boter: f 692,33 per 100 kg; oriëntatieprijs voor levende runderen: [enz.....]

Minister Biesheuvel

Richtprijs voor melk f 33,50 per 100 kg.

Prijs voor de consument 1 cent omhoog

De minister van landbouw en visserij, mr. B. W. Biesheuvel, heeft gisteren de nationale prijzen voor de veehouderij voor het tijdvak april 1966-april 1967 bekendgemaakt.

De richtprijs voor de door de veehouders geleverde melk is bepaald op f 33,50 per 100 kg melk met 3,7 % vet. Dat is f 1,50 meer dan voor 1965- 1966.

De verrekenprijs, die de boer ontvangt voor de consumptiemelk, de melkprodukten (vla's, pappen) en de gecondenseerde melk is vastgesteld op f 36,10 per 100 kg melk met 3,7 procent vet, dat is een verhoging van de oude prijs met f 1,-. De melktoeslag, de veehouder toegekend voor de tot zuivelprodukten verwerkte melk zal f 3,55 per 100 kg bedragen, wat opnieuw een verlaging betekent, ditmaal van f 0,90. Met ingang van 1 april 1966 zullen de kosten van een overnameregeling voor Goudse en Edammerkaas, tot dusver betaald uit gelden van het Landbouw Egalisatiefonds, ten laste van de veehouders uit het *zuivelfonds* moeten worden gefinancierd.

[....]

Voor de consument

Door de slechts met 1 gulden per 100 kg. verhoogde verrekenprijs kan de verhoging van de melkprijs voor de consument per 4 april 1966 beperkt blijven tot 1 cent per liter, wat ook geldt voor melkprodukten als pappen, vla's, en dergelijke, koffiemelk circa 2 cent per liter)

Om de richtprijs voor de melkveehouder te halen, moeten nog de inleveringsprijzen voor boter en kaas, waar-over het *produkschap voor zuivel* nog advies zal uitbrengen, worden verhoogd, maar het effect van de nieuwe inleveringsprijzen op de consumentenprijzen zal bij de thans geldende marktprijzen niet verder gaan dan tot circa 10 cent per pakje boter en tot circa 15 cent per kg kaas.

Landbouwschap

Het door de minister met het Landbouwschap gevoerde overleg, inzake het melkprijsbeleid en het rundvleesbeleid voor het jaar 1966-'67 heeft niet tot volledige overeenstemming geleid. Het belangrijkste punt, waarover geen overeenstemming mogelijk bleek, betreft het niveau van de richtprijs voor melk en de oriëntatieprijs voor rundvlees. Het Landbouwschap had voorgesteld: een richtprijs voor de melk van f 34, per 100 kg melk met 3,7 procent vet, een oriëntatieprijs voor slachtrunderen van f 225,- per 100 kg met een interventieprijs van 95 procent van deze oriëntatieprijs.

De minister heeft dit voorstel niet kunnen volgen. Voor wat het melkprijsbeleid betreft, heeft daarbij mede een rol gespeeld, dat de minister heeft gemeend, zulks met het oog op de ontwikkeling van het EEG-zuivelbeleid op langere termijn, zijn medewerking aan een beperkte extra steunaafbraak niet te mogen onthouden. Voor wat het rundvleesbeleid betreft is naar het oordeel van de minister bij de huidige marktverhoudingen en gelet op verhoudingen tussen de lid-staten een grotere prijsverhoging dan waartoe de regering heeft besloten, niet mogelijk.

Dierziektebestrijding

Naast de beslissingen in het kader van het markt- en prijsbeleid heeft de regering voorts besloten, dat met ingang van de nieuwe periode een overheidsbijdrage in de kosten van de georganiseerde dierziektebestrijding van f 0,10 per 100 kg afgeleverde melk zal worden verstrekt, waardoor het mogelijk wordt de inhouding op het melkgeld van f 0,25 per 100 kg ten behoeve van de dierziektebestrijding tot f 0,15 te verlagen. Met ingang van 1 april 1967 zal deze overheidsbijdrage worden verhoogd tot f 0,25 per 100 kg afgeleverde melk.

Op deze wijze, brengt de minister van landbouw en visserij tot uitdrukking, dat de volksgezondheid ten eerste gebaat is bij een afdoende bestrijding van dierziekten en mede verantwoordelijk is voor het verplichte karakter van de bestrijdingsmaatregelen. Door de verhoging van de bijdrage van het rijk in de kosten in twee etappen te doen verlopen, zullen op 1 april 1967 de kosten van de georganiseerde dierziektebestrijding voor de helft door het bedrijfsleven (Landbouwschap) en voor de helft door het rijk geschieden. De kosten voor de gezondheidszorg op het individuele bedrijf blijven hierbij buiten beschouwing.

O.- en S.-fonds

Minister Biesheuvel zal, tenslotte, het bestuur van het ontwikkelings- en saneringsfonds voor de landbouw, dat in de loop van maart beslissingen zal moeten nemen over de besteding van gelden aan ontwikkelingsprojecten, financieel in staat stellen een wat ruimer beleid te voeren.

EEG-zuivelmarkt

Minister Biesheuvel vindt het van het grootste belang, dat zo spoedig mogelijk een vrije EEG-zuivelmarkt tot stand komt. Daarom, zo verklaarde de minister, en niet in de eerste plaats ter verlichting van de schatkist, heb ik mij in de vergadering van de EEG-ministerraad soepel getoond tegenover de wens van een versnelde afbraak van steun op de melk.

Behalve de verplichte vermindering van de overheidssteun van 46 cent per 100 kg industriemelk, zal de regering nog 44 cent extra inhouden, in totaal dus 90 cent, hetgeen betekent, dat 34 miljoen gulden minder op de industriemelk zal moeten worden bijgelegd dan vorig jaar.

Minister Biesheuvel was verder van oordeel, dat de aangekondigde maatregelen budgettair niet tot hogere uitgaven zullen leiden. Wel zal er bij uitvoer naar derde landen meer gerestitueerd moeten worden en worden de uitgaven voor de dierziektebestrijding verhoogd, maar daar staat tegenover, dat de hogere uitgaven voor het ontwikkelings- en saneringsfonds voor de landbouw eerst in 1967 tot uitdrukking zullen komen, dat de steunafbraak een voordeel oplevert voor de schatkist en dat, indien het financiële reglement voor de EEG-landen tot stand zal zijn gekomen, in de schatkist bijdragen zullen vloeien uit het Europese oriëntatie- en garantiefonds, die dienen ter financiering van de export naar derde landen.

De overheidsbijdrage van 10 cent per 100 kg afgeleverde melk in de kosten van de georganiseerde dierziektebestrijding kost het rijk tot 1 april 1967 zes en een half miljoen gulden. Daarna wordt deze bijdrage van de overheid gebracht op 25 cent, waarmee een bedrag van zestien en een half miljoen gulden zal zijn gemoeid.

Melkveehouders krijgen anderhalve gulden meer per 100 kilogram melk

In overeenstemming met de verplichtingen jegens de *Europese Economische Gemeenschap* (EEG) voor melk, zuivel, rund- en kalfsvlees - speciaal de minimum- en maximumgrenzen der prijzen - heeft de minister van *landbouw en visserij*, mr. B. W. Biesheuvel, de nationale prijzen voor de veehouders voor het tijdvak april 1966 - april 1967 vastgesteld en op vrijdag 11 maart bekend gemaakt.

De richtprijs voor de door de veehouders geleverde melk is bepaald op *f* 33,50 per 100 kg melk met 3,7% vet; dat is *f* 1,50 meer dan voor 1965/1966.

De verrekenprijs, die de boer ontvangt voor de consumptiemelk, de melkprodukten (vla's, pappen) en de gecondenseerde melk is, vastgesteld op *f* 36,10 per 100 kg melk met 3,7% vet; dat is een verhoging van de oude prijs met *f* 1, .

De Melktoeslag, de veehouder toegekend voor de tot zuivelprodukten verwerkte melk zal *f* 3,55 per 100 kg bedragen, wat opnieuw een verlaging betekent, ditmaal van *f* 0,90.

Met ingang van 1 april 1966 zullen de kosten van een overnameregeling voor Goudse en Edammerkaas, tot dusver betaald uit gelden van het *Landbouw Egalisatiefonds*, ten laste van de veehouders uit het *zuivelfonds* moeten worden gefinancierd.

[rundvlees.....]

Verplichtingen

Bij de vaststelling van het melkprijsbeleid voor het komende jaar moest rekening worden gehouden met de verplichtingen van de EEG-zuivelverordening: de richtprijs moest liggen binnen de door de ministerraad van de *Europese Economische Gemeenschap* vastgestelde prijsgrenzen, nl. *f* 37,29 als maximum en *f* 31,22 als minimum. In de Raad is tevens overeengekomen dat Duitsland, België en Luxemburg hun richtprijzen voor het komende melkprijsjaar niet zullen verhogen, terwijl Frankrijk en Nederland een plafond van *f* 34,25 hebben aanvaard. Bovendien is Nederland de verplichting opgelegd, naast de in de EEG-zuivelordening voorgescreven vermindering van steun van *f* 0,46 per 100 kg industriemelk, een bedrag van *f* 0,44 per 100 kg. extra in te houden.

[rundvlees.....]

Kosten dierziektebestrijding.

Naast de beslissingen in het kader van het markt- en prijsbeleid heeft de regering voorts besloten, dat met ingang van de nieuwe periode een overheidsbijdrage in de kosten van de georganiseerde dierziektebestrijding van *f* 0,10 per 100 kg afgeleverde melk zal worden. verstrekt, waardoor het mogelijk wordt de inhouding op het melkgeld van *f* 0,25 per 100 kg ten behoeve van de dierziektebestrijding tot *f* 0,15 te verlagen. Met ingang van 1 april 1967 zal deze overheidsbijdrage worden verhoogd tot *f* 0,25 per 100 kg afgeleverde melk.

Op deze wijze brengt de minister van Landbouw en visserij tot uitdrukking dat de volksgezondheid ten eerste gebaat is bij een afdoende bestrijding van dierziekten en mede verantwoordelijk is voor het verplichte karakter van de bestrijdingsmaatregelen. Door de verhoging van de bijdrage van het Rijk in de kosten in twee stappen te doen verlopen, zullen op 1 april 1967 de kosten van de georganiseerde dierziektebestrijding voor de helft door de bedrijfs-

leven (*Landbouwschap*) en voor de helft door het Rijk geschieden. De kosten voor de gezondheidszorg op het individuele bedrijf blijven hierbij buiten beschouwing.

Minister Biesheuvel zal, tenslotte, 't bestuur van het *Ontwikkelings- en Saneringsfonds*; voor de Landbouw, dat in de loop van maart beslissingen zal moeten nemen over de besteding van gelden aan ontwikkelingsprojecten, financieel in staat stellen een wat ruimer beleid te voeren.

Rentabiliteit van het bedrijf

Voor het bepalen van het prijsbeleid voor de veehouderij heeft de Minister, behalve met de EEG-verplichtingen allereerst rekening gehouden met de rentabiliteit van het bedrijf. Op grond van berekeningen van het *Landbouw Economisch Instituut* is een beeld van de bedrijfsuitkomsten voor 1966-1967 en van de inkomenspositie van de veehouder ontworpen. Het totaal arbeidsinkomen van de boer-ondernemer zal bij de zuivere weidebedrijven, al naar gelang gebied en bedrijfsgrootte, variëren van *f* 10.430 tot *f* 13.690 en bij de bedrijven op de zandgronden van *f* 7.160 tot *f* 11.160.

Bij het bepalen van de richtprijs e.a. voor de melk is verder gelet op de stijging van de productie een toename tot 6,7 miljard kg melk, bij de ontwikkeling van het binnenlandse verbruik - vooral de ontwikkeling van het boterverbruik baart zorgen - en de moeilijke marktsituatie voor de zuivel. De ontwikkeling van het EEG-zuivelbeleid op langere termijn heeft de Minister er toe gebracht zijn medewerking aan een beperkte extra verlaging van de toeslag voor de industriemelk niet te onthouden.

[rondvlees...]

Gevolgen voor de verbruikers

De hogere richtprijs voor de melk en de verlaging van de toeslag voor de veehouders voor de industriemelk moeten ingevolge de bepalingen van de E.E.G.-zuivelverordening worden doorberekend aan de consument. De minister heeft er evenwel naar gestreefd - ook rekening houdende met de ontwikkeling van de binnenlandse consumptie - de prijsverhogingen binnen aanvaardbare grenzen te houden. Door de slechts met *f* 1,- per 100 kg melk verhoogde verrekprijs kan de verhoging van de melkprijs voor de consument per 4 april beperkt blijven tot 1 cent per liter, wat ook geldt voor melkprodukten als pappen, vla's, e.d. (koffiemelk: ca. 2 cent per liter).

Om de richtprijs voor de melkveehouder te halen moeten weliswaar de inleveringsprijzen voor boter en kaas - waarover het *Produktschap voor Zuivel* nog advies zal uitbrengen - worden verhoogd, maar het effect van de nieuwe inleveringsprijzen op de consumentenprijzen zal bij de thans geldende marktprijzen niet verder gaan dan tot ca. 10 cent per pakje boter en tot ca. 15 cent per kg kaas.

[rondvlees...]

Land- en tuinbouw

Additionele boterafzet in de Euromarkt

De diensten van de *Europese Commissie* hebben inderdaad ten behoeve van de discussie over het te voeren boterafzetgebied, in het *Comité van Beheer voor Melk en Zuivelprodukten* en het Speciale Comité voor de Landbouw een werkdocument samengesteld.

Hierin wordt een overzicht gegeven van alle mogelijkheden die er - naast de reeds in de EEG. – zuivelverordening voorziene mogelijkheid tot het beschikbaar stellen van koelhuisboter tegen gereduceerde prijs - bestaan ter vergroting van de boterafzet respectievelijk ter vermindering van de boterproductie in de Gemeenschap.

Dit antwoordt minister B. W. Biesheuvel van landbouw en visserij, mede namens zijn ambtgenoten van economische zaken en van financiën o.a. op schriftelijke vragen van het Tweede Kamerlid de heer S. van der Ploeg.

In het werkdocument worden als verdere mogelijkheden ter vergroting van boterafzet respectievelijk ter vermindering van boterproductie genoemd:

- afzet tegen gereduceerde prijs van gesmolten boter op de binnenlandse markt;
- afzet in de vorm van gesmolten boter en boterolie naar derde landen;
- verhoging van het vetgehalte van de consumptiemelk;
- verwerking van botervet in kunstmelkpoeder ter gedeeltelijke vervanging van melk-vreemde vetten;
- afzet tegen gereduceerde prijs aan de voedings- genotmiddelenindustrie;
- afzet aan industrieën in de Gemeenschap die thans uit derde landen geïmporteerde boter binnen het kader van het veredelingsverkeer verwerken;
- verplichte afname van boter door de leveranciers van melk aan zuivelfabrieken en
- afzet tegen verlaagde prijs aan speciale groepen verbruikers zoals legeronderdelen, ziekenhuizen, bejaarden en economisch zwakkeren.

Uit deze opsomming blijkt duidelijk, zo zegt minister Biesheuvel, dat het werkdocument een zo volledig mogelijke opsomming geeft van de technische mogelijkheden, zonder daaruit een keuze te maken.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1966-03-31

PZ.: Advies voorschot op toeslag melkprijs en zuivelfondsuitkering

Als de minister van landbouw en visserij het advies van het *produkschap voor zuivel* volgt zullen de boeren in het in april beginnende melkprijsjaar in totaal f 1,95 per 100 kg melk plus 50 cent per procent vet per 100 kg melk ontvangen als voorschotuitkeringen op de melkprijs-toeslag tot het *landbouwegalisatiefonds* en op de uitkering uit het *zuivelfonds*.

Over de voorschotuitkering uit het *zuivelfonds*, *f* 1,10 per 100 kg melk en 26 cent per procent vet, kon het bestuur van het produktschap gisteren zelf beslissen. Over de voorschotuitkering uit het *LEF* bracht het een advies aan de minister uit, dat neerkwam op 85 cent per 100 kg plus 24 cent per procent vet. Met de voorschotuitkering uit het *LEF*, zal ongeveer *f* 119.600.000 gemoeid zijn, met die uit het *zuivelfonds* ongeveer *f* 141.600.000.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1966-04-13

Goedkeuring: voorschot zuivelfonds en melkprijstoeslag

De minister van landbouw en visserij heeft besloten - naast het voorschot op de uitkering uit het *zuivelfonds* ten bedrage van *f* 1,10 per 100 kg melk plus *f* 0,26 per procent vet per 100 kg melk - aan de veehouders een voorschot uitkering op de melkprijstoeslag 1966-1967 te verlenen van 85 cent per 100 kg melk plus 24 cent per procent vet per 100 kg, melk. Dit komt in totaal neer op circa 3,88 cent per kg melk.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1966-08-18

Slotuitkering melkprijs toeslag 1965 / 1966

Ter financiële afwikkeling van het melkprijsjaar 1965-1966 is een slotuitkering vastgesteld ten bedrage van ongeveer 24½ cent per 100 kg door veehouders aan de fabrieken afgeleverde c.q. tot boerenkaas verwerkte melk. Deze uitkering kunnen de veehouders binnen een maand via hun zuivelfabriek tegemoetzien, gelijktijdig met de slotuitkering uit *zuivelfonds-XVI* ten bedrage van ruim 4½ cent per 100 kg melk.

De toeslag voor industrieel verwerkte melk, bedroeg voor dat jaar, als bekend, *f* 4,45 per 100 kg. Bij een hoeveelheid van 3,8 miljard kg industriemelk, in genoemd melkprijsjaar verwerkt, komt derhalve ten laste van het *Landbouw Egalisatie Fonds* een totaal van *f* 171,8 miljoen gulden. Hierop komen in mindering de kosten wegens dierziektenbestrijding (op de totale melkproduktie van 6,5 miljard kg à *f* 0,25 per 100 kg, of in totaal *f* 16,3 miljoen), zodat voor uitkering aan de veehouders *f* 155,4 miljoen ter beschikking komt.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1966-09-14

Directeur G.C. Slob U.M.C. Utrecht ‘Ik ben geen deurwaarder’

Weigert achterstallige contributie af te houden van melkgeld¹⁰⁵

UTRECHT (ANP) - De directeur van de *Utrechtse melkcentrale*, tevens hoofddirecteur van de zuivelfabriek NV. voorheen P. Stam in Vianen, de heer G. C. Slob, heeft gistermorgen op een persconferentie zijn grieven gespuid over het landbouwschap en het produktschap voor

¹⁰⁵ Dit is het enige – van de vele – artikel over het *Landbouwschap gedoe* wat ik in deze MAP opneem. Meer in de nog te plaatsen ‘MAP Koekoek boeren’. (ZHN.)

zuivel. De heer Slob ligt namelijk al een jaar of twee met deze schappen in de clinch omdat hij weigert, achterstallige landbouwschapscontributie af te houden van het melkgeld dat hij aan zijn leveranciers, de boeren, betaalt. Hij weigert eveneens, het *produktschap voor zuivel* gegevens te verschaffen over het aantal kilogrammen melk dat hij van de betrokken boeren heeft afgenomen.

„Er zijn heel andere manieren om de contributie voor het landbouwschap te innen”, zo zei hij. „Ik vind dat het niet op mijn weg ligt: als ik voor het landbouwschap ga optreden als onbezoldigd deurwaarder of rijksveldwachter verstoort dat de relatie met mijn leveranciers.”

De heer Slob verklaarde, dat hij enkele tientallen boeren is kwijtgeraakt aan de concurrentie, omdat andere fabrieken het praatje rondstrooien dat hij wel gelden inhoudt en gegevens verstrekt.

Verzoek

Na een langdurige briefwisseling en vele gesprekken met het landbouwschap die tot geen enkel resultaat leidden, is de heer Slob een half jaar geleden door het produktschap voor zuivel benaderd met het verzoek, op te geven hoeveel kilo melk een bepaalde boer hem verleden jaar had geleverd.

De melkfabrieken zijn verplicht, gegevens te verstrekken over de melkaanvoer. Het gaat daarbij echter om de totale hoeveelheid die alle boeren iedere vier weken gezamenlijk aanvoeren. Het produktschap vroeg nu een specificatie ‘ten behoeve van de inhouding van het landbouwschap’.

Op die manier zou het produktschap kunnen berekenen, op welk bedrag uit het *zuivelfonds* (dat via de melkfabrieken wordt uitbetaald) de desbetreffende boer recht had. Van dat bedrag zou dan in Den Haag al de contributie voor het landbouwschap kunnen worden afgehouden. De heer Slob weigerde de specificatie te geven.

Inmiddels liggen er bij de Utrechtse Melkcentrale wel vier door het landbouwschap betekende beslagen op het aan vier boeren uit te betalen melkgeld, maar de heer Slob is niet van plan er iets aan te doen’.

Volkomen onverwacht verscheen maandag bij de kaasfabriek in Vianen een ambtenaar van de AID, die gegevens over enkele leveranciers wilde hebben. De directeur van de fabriek, de heer Stam, weigerde dit na overleg met hoofddirecteur Slob en werd toen volgens zijn zeggen door de ambtenaar bedreigd met ‘inbeslagname van de boekhouding en desnoods het halve kantoor’. De heer Slob vindt dit ‘een schandalige manier van intimidatie’.

Na veel heen en weer gebel maakten de heer Slob en de AID-ambtenaar een afspraak op de centrale in Utrecht voor gistermorgen elf uur. De heer Slob vertelde de ambtenaar daarbij, dat hij bij dit gesprek de pers zou uitnodigen. Een kwartier later belde de ambtenaar op met de mededeling, dat hij overleg had gepleegd met zijn superieuren en dat was besloten, eerst juridisch advies in te winnen voordat hij zijn afspraak zou nakomen.

Nabetaling over het melkprijsjaar 1965/'66

DEN HAAG, 3-10. De Nederlandse melkveehouders hebben onlangs over het melkprijsjaar 1965-1966 een nabetaling ontvangen van in totaal 14 cent per honderd kg melk plus vier cent per procent vet per honderd kg melk.

Daarvan komt uit de overheidskas 13 cent per honderd kg melk en drie cent per procent vet, uit het *zuivelfonds* 1 cent per honderd kg melk en 1 cent per procent vet.

Het grootste deel van de uitkeringen uit overheidskas (*landbouw-egalisatiefonds*) en *zuivelfonds* was al voordien in de vorm van voorschotten geschied. De totale uitkering uit het L.E.F. bedroeg *f* 1,18 per honderd kg melk plus *f* 0,31 per procent vet, de totale uitkering uit het *zuivelfonds* *f* 1,61 per honderd kg melk en *f* 0,43 per procent vet.

Holtens Nieuwsblad, 1966-10-08

ook in Peel en Maas

Botersmokkelbal en boterstatistiek

Men trapt rechtgeaarde veehouders op hun ziel als men maar één goed woord over margarine zegt. Niettemin is boter in onze volkshuishouding tot een schimmig produkt geworden, waarvan wij niet weten waarom het ontstaat, noch waar het blijft. Wat het ontstaan betreft bedoelen wij natuurlijk niet het karnproces, maar de reden daarvan. Er zijn niet zo heel veel zuivelfabrieken meer die alleen boter maken. Het is een nevenprodukt geworden, dat tegen een bepaalde prijs ingeleverd kan worden en dan min of meer onder verantwoordelijkheid van rijksorganen staat. Er zijn wél veel zuivelfabrieken en standaardisatiebedrijven, die boter maken van melk- en roomoverschotten. Maar het ontstaan van die overschotten is altijd begunstigd door de verplichte standaardisatie. En omdat ons volk voor ruwweg 90 % margarine gebruikt en voor 10 % boter, kent Nederland sinds 1950 al boteroverschotten: 30 tot 50 duizend ton per jaar!

Verward produkt, verwarde markt

Is boter een verliesgevend produkt? Dat is moeilijk te zeggen. De wereldmarktprijs voor boter schommelt thans tussen *f* 1,90 en *f* 2,- per kg. Het is duidelijk, dat voor die prijs niemand boter kan maken uit normale melk. Vanouds echter was levering van boter aan Engeland mogelijk. Dit land stelde elk jaar een contingent vast, waarbij een hele reeks landen stuk voor stuk een bepaalde hoeveelheid mochten leveren. Of dat voordelig was? Misschien niet, maar af en toe zaten wij met grote boteroverschotten in de koelhuizen en dan waren wij blij dat wij leveren mochten. Want boter was een bijprodukt, dat, hoe dan ook, tóch ontstond.

Tenslotte kon men de vraag stellen, wat voordeliger zou zijn: niet standaardiseren en dus minder boter voortbrengen, of wél standaardiseren en de boter uitvoeren. Omdat margarine hier tóch hoofdzaak was en is, was het antwoord verre van eenvoudig. En de uitvoerkansen naar niet-Engelse landen wisselen nogal.

Om de boterkwestie uitputtend te behandelen zou men een dik boek moeten schrijven. En dat zou vermoedelijk alleen leesbaar zijn voor vakmensen met zuivelkennis

De pot en de ketel

Men schat, dat rond 15 % van onze boterproductie (70-90 miljoen kg) naar België werd gesmokkeld. Dat zegt natuurlijk niets, want de produktie wisselt van jaar tot jaar en de smokkelaars hielden geen statistieken bij. Enige jaren geleden is in Oostburg eens een boterbal georganiseerd door het smokkelgilde, ter gelegenheid van de kwart miljoenste kilo boter die in West-Zeeuws-Vlaanderen in dat jaar over de grens zou zijn gesmokkeld (de douaniers waren óók uitgenodigd, maar verschenen niet!), doch men begrijpt, dat deze statistiek een slag in de lucht was.

België verweet Nederland, jaar in jaar uit, dat het onvoldoende maatregelen nam tegen de smokkel, dat het kunstmatig een lage boterprijs schiep door de verplichte melkontroming en de lage inleverprijzen. Nederland verweet België, dat het onvoldoende tegenmaatregelen nam en vooral dat het de boterprijs kunstmatig hoog hield alsmede dat dit land de Benelux-overeenkomsten (die nooit veel betekend hadden) geen goed hart toedroeg enz. Wij krijgen de indruk, dat hier de pot aan de ketel zijn zwartheid verweet. De schuld ligt zeer kennelijk bij beide partijen, al moet men toegeven, dat die schuld berust op een hele reeks diepgaande marktverschillen.

Nauwelijks een kwart van de Belgen eet margarine. De „hoeveboter” (boerderijboter, door de boerin zelf vervaardigd) geniet daar hoog aanzien. Als de margarinefabrikant het aandurf metersgrote affiches op te hangen met margarinereclame met de slagzin „zo heerlijk, zo gezond”, dan vult men dit met geschilderde letters aan met de woorden „dat ge er aan krepeert!” Dat geschiedde lang na de Planta-affaire en erg hard trad men er bepaald niet tegen op

Smokkel kwijnt

De boter is het beste bewijs er voor, dat twee landen, die economisch samen willen gaan, snel en grondig daarvoor maatregelen moeten treffen. Want doet men dat niet, dan blijven de verschillen bestaan tot de jongste dag met alle gevolgen daarvan. Intussen is de Benelux geheel overvleugeld door de E.E.G. en dat betekent, dat het prijsverschil in boter in anderhalf jaar zal uitsterven tot nul komma nul. En al lang vóór dit nulpunt is bereikt, zal de botersmokkel niet meer lonen en eveneens uitsterven.

Eigenlijk is dit proces al lang aan de gang. In twee jaar tijds is het prijsverschil gedaald van f2,50 tot f0,75 per kg. En voor drie kwartjes per kilo kan geen smokkelaar met zijn zak over de grens sluipen. Daarvoor kan ook geen smokkelbedrijf nog pantserauto's, kraaienpoten enz. financieren.

Ho, zegt u, maar het gebeurt dan toch maar! De vraag is echter: wat gebeurt nu nog? Limburg en Zeeland zijn doodstil. Er is nog slechts één sector actief, n.l. die tussen Valkenswaard en Thorn. Er is echter de laatste tijd via weekbladen en televisie veel aandacht aan dit restant van een eertijds bloeiend bedrijf besteed en nu meent iedereen plotseling, dat de smokkel bloeit als nooit tevoren. Deze kwijnt echter en vele smokkelaars hebben naar andere bezigheden moeten omzien. Men houdt dan ook rekening met een verhoogde criminaliteit (smokkelen was geen misdaad!) in Noord-Brabant.

Complicaties

Nederland heeft veel geld verdiend aan de botersmokkel. Niet alleen dát zat de Belgische Boerenbond hoog, maar dan vooral ook het feit, dat de gesmokkelde boter de Belgische prijs drukte. Daar kwam dan nog bij, dat onze smokkelaars veelal goedkope koelhuishoter uitvoerden. Tenslotte vermoedt men, dat heel veel boter bestond uit een mengsel van boter en marga-

rine. Als dat waar was, was het prijsverschil natuurlijk heel wat groter dan drie kwartjes per kilo.

Blijkbaar hebben enkele malafide melkfabrikanten in België van de smokkelaars geleerd. In juli werd namelijk heel wat personeel van een zuivelfabriek in Deftingen gearresteerd wegens melkvervalsing. Deze bestond niet uit het toevoegen van water, maar uit het vervangen van melkvet door vreemd vet, bijvoorbeeld plantaardige olie. Deze is namelijk heel wat goedkoper dan melkvet. De Raadkamer van Oudenaarde behandelde het geval en het bleek, dat de vervalsing zich over vele jaren uitstreckte en wellicht nog in veel meer fabrieken is toegepast.

Intussen wendde de Belgische senator De Paep zich met een nota tot zijn minister, van landbouw (Héger) waarin heel wat misstanden werden blootgelegd, o.a. het onvermogen van de controlerende instellingen om vreemd vet in melk en zuivel aan te tonen.

De heer De Paep verzuimde echter te zeggen, dat België al 20 jaar geleden een deugdelijke controle op de boterproductie had moeten instellen (bijv. door genummerde wikkels) en de zaak zelf uitgelokt heeft.

Er rest beide landen nu niets anders meer dan zo snel mogelijk te streven naar werkelijk gelijke prijzen en een volkomen gelijk controlestelsel. Dat zal dan 't einde zijn van een misstand, die naast geldelijke ook morele gevolgen heeft gehad. Want smokkelen is geen sport meer; het is een wanbedrijf, waarbij doden en gewonden zijn gevallen. Het feit dat men dit in de grensstreken zo gemoedelijk opvatte, is een heel veeg teken voor de daar heersende mentaliteit. In dit opzicht is het een geluk, dat de E.E.G. weldra gaat doen wat Benelux niet kon: de economische eenheid vestigen. Een betere aanpassing van de boterproductie aan de werkelijke vraag is op den duur ook te verwachten, maar dat is uiteraard een onderwerp op zichzelf.

de Vrije Zeeuw, 1966-12-21

Geen bijzondere toeslag op melk en melkprodukten

De minister van landbouw, mr. B. W. Biesheuvel, heeft het *produktschap voor zuivel* medegedeeld, dat hij niet kan instemmen met het door het bestuur van het produktschap genomen besluit 't daarheen te leiden, dat over het lopende melkprijsjaar een bijzondere toeslag, overeenkomend met f 0,68 per 100 liter melk over alle onder het verrekenprijsstelsel vallende produkten, uit 't *zuivelfonds* wordt uitgekeerd.

Het bestuur had bij het nemen van zijn bestuur overwogen dat 't verlenen van een dergelijke toeslag noodzakelijk is ter dekking van het tekort in rentabiliteit, dat voor de consumptiemelkbedrijven zou zijn ontstaan tengevolge van de door de minister van economische zaken genomen beslissing ten aanzien van de prijzen voor consumptiemelk en consumptiemelkprodukten gedurende het melkprijsjaar 1966/'67.

Met de minister van economische zaken is minister Biesheuvel evenwel van oordeel dat de prijsverhogingen, die deze bij beschikking van 30 september 1966 heeft vastgesteld, voor 't lopende melkprijsjaar een voldoende rentabiliteit voor de betrokken bedrijven waarborgen.

PZ. advies: Zuivelfondsuitkering voor consumptiemelk

DEN HAAG (ANP). - Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft gistermorgen besloten, over het melkprijsjaar april 1966-april 1967 aan de consumptiemelkfabrieken een bijzondere uitkering te doen van 30 cent per honderd liter in consumptie gebrachte consumptiemelk en consumptiemelkprodukten. Chocolademelk, koffiemelk en room vallen hierbuiten.

Veertien dagen geleden besloot het produktschapsbestuur tot een bijzondere uitkering van 68 cent per honderd liter consumptiemelk en consumptiemelkprodukten, met inbegrip van de genoemde drie artikelen. Minister Biesheuvel keurde dat besluit echter niet goed. Het produktschap vond dat de consumptiemelksector tekort kwam aan de door de *minister van economische zaken* voorgeschreven maximum-consumentenprijzen, de minister van economische zaken zelf en minister Biesheuvel vonden dat niet. Voor de nu vastgestelde toeslag is opnieuw de goedkeuring van minister Biesheuvel nodig.

Het produktschapsbestuur besloot ook tot een verhoging met een dubbeltje per honderd kg melk van het maximum voor de zuivelwaardetoeslag, de toeslag die aan consumptiemelkbetrieben wordt gegeven om te zorgen dat deze tenminste evenveel en zelfs iets meer aan hun boeren kunnen betalen als de fabrieken die boter, kaas e.d. maken. Het aan die toeslag gestelde maximum is een wisselend bedrag, omdat het gebonden is aan de zuivelwaarde (de waarde van tot zuivelprodukten verwerkte melk) in achtereenvolgende vierweekse perioden. De verhoging van het maximum geldt voor de periode 13 november 1966 -1 april 1967.

1967

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1966	86.420	1.764	4.150 / 3,82 / 3,33	39,41	7.242	235 / 97 / 135	100 / 50 / 48		
1967	80.363	1.787	4.225 / 3,83 / 3,30	39,73	7.520	270 / ?			
1968		1.865	4.250 / 3,85 / 3,39	42,66	7.791	250 / 101	118 /	15,7 ⁵⁾	— ⁵⁾

Leeuwarder Courant, 1967-01-04

Boterverbruik zakt met miljoenen kilo's maar boter brengt meer op

Nieuwjaarsrede in Zuivelschap

B. v. Dam: 'Zuivelexport bleef in 1966 op ongeveer miljard gulden'

(Van onze Haagse correspondent)

De Nederlanders eten steeds minder roomboter. In het afgelopen jaar werd slechts 50.000 ton boter op de binnenlandse markt verkocht tegen 53.900 ton in 1965 en 60.000 ton in 1964. De jaren 1960 tot en met 1963 lieten nog een stijgende afzet van boter zien, nl. van 54.000 tot circa 68.000 ton. Dit heeft ir. B van Dam, de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, vanmorgen in zijn nieuwjaarsrede medegedeeld. ir. van Dam zag dit dalende boterverbruik in ons land als een gevolg van het EEG-zuivelregime. Als gevolg van de krachtens EEG-verordeningen verplichte afbraak van de melkprijstoeslag is de binnenlandse boterprijs van ongeveer f 3,50 in de jaren 1960 tot en met 1963 opgelopen tot omstreeks f 5,25. Rekening houdend met de per april te verwachten prijsstijgingen moeten we er op voorbereid zijn, dat in 1967 de totale binnenlandse afzet van boter niet hoger zal zijn dan 45.000 ton.

Het financiële resultaat van deze prijsverhogingen is, althans op de binnenlandse markt, positief geweest, zo verklaarde ir. Van Dam. De verkoop van de kleinere hoeveelheid tegen hogere prijs heeft de zuivelindustrie aanmerkelijk meer opgebracht dan de verkoop in de jaren 1960-1963 van een grotere hoeveelheid tegen lagere prijs.

De stijging van de kaasprijs als gevolg van de EEG-zuivelpolitiek heeft geen verlaging van het totale binnenlandse verbruik ten gevolge gehad, verklaarde ir. Van Dam. In de jaren 1960-1963 is de verkoop van kaas op de binnenlandse markt geleidelijk aan toegenomen van 86.000 ton tot 97.000 ton. In 1964 is er een daling tot 93.000 ton, waarna de afzet weer stijgt tot 97.000 ton in 1965. In het afgelopen jaar is dit cijfer vrijwel ongewijzigd gebleven.

Minder drinkmelk

De stijging van de consumptiemelkprijs is niet een rechtstreeks gevolg van de EEG-zuivelverordening maar van de nationale beslissingen ten aanzien van de richtprijs en de verrekenprijs. Daarnaast speelt de stijging van kosten van verwerking en distributie natuurlijk een rol, hoewel de minister van Economische Zaken deze slechts vertraagd in de consumentenprijs tot uiting heeft laten komen. Van 1960 tot en met 1963 is de consumentenprijs voor flessenmelk in het westen opgelopen van 44 tot 49 cent per liter. In 1964 was er een stijging van 5 centen daarna is de prijs opgelopen tot 57 cent gemiddeld over 1966. Het verbruik van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten is in die jaren geleidelijk achteruitgegaan van ruim twee miljoen ton in 1960 tot ongeveer 1,9 miljoen ton in 1966. De vrij forse prijsstijging in 1964

heeft geen merkbare invloed gehad op de geleidelijkheid van de daling, die vooral wordt veroorzaakt door een gestadige vermindering van het hoofdelijke verbruik van melk en karnemelk. Het verbruik van producten zoals yoghurt, vla, room en koffiemelk daarentegen neemt regelmatig toe.

Miljard export

De waarde van de Nederlandse zuivelexport heeft in 1966 circa één miljard gulden bedragen, evenals in het jaar daarvoor, zo deelde ir. Van Dam mede. De voorzitter van het Produktschap trok uit dat cijfer de conclusie dat de veehouderij, de zuivelindustrie en de handel in zuivelproducten voor de Nederlandse economie nog steeds van zeer grote betekenis zijn. Door zijn export draagt de zuivelsector in zeer belangrijke mate bij aan de Nederlands, deviezenpot, aldus ir. Van Dam.

De invloed analyserende, die de EEG-regelingen hebben uitgeoefend op de export, merkte de voorzitter van het Produktschap op, dat voordat deze regelingen van kracht werden, er een voortdurende vermindering van ons financiële belang op de EEG-markt viel te constateren. In 1960 was de waarde van onze zuivelexport naar de EEG partners 290 miljoen of 35 pct. van de totale export. In 1963 was het financiële belang van de zuivelexport naar de lidstaten gedaald tot 260 miljoen of 31 pct. van het totaal. Daarna viel er zowel absoluut als relatief een stijging te zien nl. in 1964: 280 miljoen of 31 pct; in 1965: 370 miljoen of 38 pct en in 1966: 390 miljoen of 39 pct. Uit deze cijfers blijkt, aldus betoogde ir. Van Dam, dat de export naar de EEG van toenemen belang is, maar dat de derde landen markten voor de positie van de Nederlandse zuivel nog steeds van overwegende betekenis zijn.

Condens somber

Een somber geluid moest ir. van Dam laten horen over de condensuitvoer. Tot en met 1964 vertoonde deze uitvoer een gestadige toeneming. In 1965 trad een daling op, die in 1966 voortging en leidde tot een uitvoer van 261.000 ton, de laagste sinds 1960. De waarde bedroeg het vorige jaar 290 miljoen gulden tegen 370 miljoen in 1964. De teruggang van de condensexport komt met name voor rekening van het gesuikerde produkt. De uitvoer van niet mager melkpoeder naar derde landen bedraagt sinds 1960 rond 30.000 ton per jaar. Alleen in 1962 en in 1965 was daarmee circa 35.000 ton gemoeid. Met uitzondering van die twee jaren bedroeg de waarde van die uitvoer gemiddeld circa 30 miljoen gulden.

Melk in winkel

Ir. Van Dam schonk ook aandacht aan het verschijnsel, dat levensmiddelenbedrijven de laatste tijd een warme belangstelling hebben getoond voor de verkoop van verpakte melk. In de kringen van de melkdetailhandel maakt men zich hierover nogal zorgen, omdat wordt gevreesd, dat de bezorging van consumptiemelk hierdoor zal worden uitgehold. Ir. Van Dam meende, dat deze vrees overbodig is als de melkdetailhandel de consument in de bezorging aan huis maar een goede service blijft bieden.

Hij wilde nu niet ingaan op het feit, dat enkele levensmiddelenbedrijven melk tegen sterk verlaagde prijzen aanbieden.¹⁰⁶ Ir. Van Dam was er namelijk van overtuigd, dat dit een tijdelijk verschijnsel zal zijn. Zodra de verpakte melk voor deze bedrijven een vast onderdeel van hun artikelenassortiment zal zijn zullen ook de levensmiddelenbedrijven ongetwijfeld tot verantwoorde prijsstelling komen. Indien dan de melk die in de winkel wordt afgehaald, toch enkele centen goedkoper zal zijn dan bij bezorging aan huis, dan zal naar Ir. Van Dam stellig verwacht, de Nederlandse consument in overgrote meerderheid niettemin de bezorging aan huis prefereren en daarvoor dus wat extra's over hebben.

¹⁰⁶Zoekwoord: 'Stuntprijzen' / 'Stuntmelk'

Boven richtprijs

De voorzitter van het Produktschap verwacht, dat de gemiddelde opbrengst per 100 kg melk met 3,7 pct. vet voor de veehouders circa *f* 34,25 zal bedragen bij een richtprijs van *f* 33,50. De slotuitkering, uit het *Landbouw-Egalisatiefonds* zal circa 20 cent per 100 kg melk bedragen. Of uit het *zuivelfonds-XVII* nog een uitkering kan worden verwacht, is op dit ogenblik nog niet te zeggen. Indien dit wel het geval zal zijn, zal deze ook tot circa 20 cent per 100 kg beperkt blijven. Met een en ander rekening houdend meende ir. Van Dam veilig te kunnen stellen, dat de opbrengst circa *f* 34,25 zal bedragen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1967-01-05

PZ. voorz. van Dam: ‘Nederlander gebruikt minder boter’

(Van onze Haagse redactie)

De Nederlanders eten steeds minder roomboter. In het afgelopen jaar werd slechts 50.000 ton boter op de binnenlandse markt verkocht tegen 53.000 ton in 1965 en 60.000 ton in 1964. De jaren 1960 tot en met ‘63 lieten nog een stijgende afzet van boter zien, namelijk van 54.000 tot ca 68.000 ton. Dit heeft Ir B. van Dam, de voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, woensdagmorgen in zijn nieuwjaarsrede medegedeeld.

Ir. Van Dam zag dit dalende boterverbruik in ons land als een gevolg van het EEG-zuivelregime. Als gevolg van de krachtens EEG verordening verplichte afbraak van de melkprijstoeslag is de binnenlandse boterprijs van ongeveer *f* 3.50 in de jaren 1960 tot en met 1963 opgelopen tot omstreeks *f* 5,25. Rekening houdend met de per april te verwachten prijsstijgingen moeten we er op voorbereid zijn, dat in 1967 de totale binnenlandse afzet van boter niet hoger zal zijn dan 45.000 ton. De totale boterproductie bedroeg 100.000 ton. Aan het eind van 1966 bedroeg de botervoorraad nog circa 20.000 ton, waarvan ongeveer 14.000 ton VIB-boter was.

De stijging van de kaasprijs als gevolg van de EEG-zuivelpolitiek heeft geen verlaging van het totale binnenlandse verbruik ten gevolge gehad. In de jaren 1960-1963 In de verkoop van kaas op de binnenlandse markt geleidelijk aan toegenomen van 86.000 ton tot 97.000 ton. In 1964 was er een daling tot 93.000 ton. waarna de afzet weer steeg tot 97.000 ton in 1965. In het afgelopen jaar is dit cijfer vrijwel ongewijzigd gebleven.

Het verbruik van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten is in die jaren geleidelijk achteruit gegaan van ruim 2 miljoen ton in 1960 tot ongeveer 1,9 miljoen ton in 1966. Het verbruik van produkten zoals yoghurt, vla, room en koffiemelk daarentegen neemt regelmatig toe. Nederland exporteerde in 1966 voor een waarde van 1 miljard aan zuivelprodukten.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1967-01-20

deel naar Zeeland

Lezing Secretaris C. Zee melkfederatie over EEG.

BRUINISSE, 18-1 Voor de afdeling Oosterland-Bruinisse hield de heer C. Zee, secretaris van de *Zeeuwse Melkfederatie*, een referaat over „de E.E.G. en de afzetmogelijkheden van melkprodukten”.

Voor de melk en melkprodukten begon de E.E.G. gedeeltelijk te functioneren in november 1964, in april 1968 wordt de regeling volledig en definitief.

Van de produktie in 1966 werd totaal 6,6 miljard kg melk ontvangen door de fabrieken. Van deze hoeveelheid ging 2 miljard kg weer de fabriek uit als consumptiemelk, 2 miljard kg als boter en kaas, Een kleine 3 miljard kg werd geëxporteerd de opbrengst daarvan was 1,1 miljard gulden. Bij de exportwaarde van het zuivelpakket vallen alle andere agrarische exportprodukten die geëxporteerd worden in het niet.

In 1960 ging voor *f*290 miljoen of 35 % van onze zuivelexport naar de E.E.G.-landen, 65 % naar derde landen.

In 1963	<i>f</i> 260 miljoen is 31 %,
In 1964	<i>f</i> 280 miljoen is 31 %,
In 1965	<i>f</i> 370 miljoen is 38 %,
En 1966	<i>f</i> 400 miljoen of 40 %.

Er is dus een stijging, al is Engeland nog steeds onze belangrijke klant voor boter. Kaas, melkpoeder en condens worden naar ieder land in de wereld geëxporteerd.

In 1965 consumeerde Nederland aan melk en melkprodukten (uitgezonderd boter en kaas voor *f*529 miljoen, aan kaas voor *f*352 miljoen en aan boter voor *f*255 miljoen. Voor brood was de consumptie *f*624 miljoen, aardappelen *f*199 miljoen, groente en fruit *f*1,1 miljard gulden.

De voedingsgewoonten wijzigen zich, de consumptiemelk in de vorm van losse melk en goedkope soorten vermindert, maar de slagroomproduktie is zes keer zo hoog als voor 1940. Vla en kant en klare produkten worden steeds meer gekocht. Terwijl het gebruik van gewone melk daalt. Bij de melkhandelaar steeg de afzet van melk door verkoopstunts in de Galerie Moderne en andere zaken.

De marge op gewone melk is vergeleken bij de kant en klare produkten ook het allerlaagst. Ook in de verpakking treden grote veranderingen op. Momenteel zijn er 38 verschillende verpakkingsmogelijkheden voor melk. Wij hebben tegenwoordig ook wegwerpverpakkingen van glas, in 1965 gingen de melkprodukten voor ½ % in een andere dan glasverpakking maar in 1966 was dat al 9 %.

In Zweden waar de levensstandaard 2½ keer zo hoog is dan in Nederland is het glas echter nog steeds niet verdrongen.

Voor de melkfabrieken brengt een en ander echter hogere kosten mee, als uit de ene machine een lijn van melkflessen moet komen en uit een andere machine een lijn van melk in andere verpakking.

Terwijl het grootwinkelbedrijf steeds meer de greep op de markt krijgt en het aantal zaken van grootwinkelbedrijven van 1960 tot 1966 steeg van 2441 tot 3460 is een stijging van 42%, daalde het aantal kleinhandelzaken. In de groentehandel van 16.500 tot 11.194 is 32%, bakkerijen 36 %, slagerijen 23 %, wild en gevogelte 41 %.

Het aantal kruideniersbedrijven verminderde van 23.000 in 1950 tot 18.000 in 1965 is een daling van 22 % en over de gehele linie genomen kan men zeggen dat het aantal middenstandszaken in zijn geheel verminderde van 313.000 in 1958 tot 264.000 in 1965 also een daling in 8 jaar van 19 % (in de kruideniersbranche).

In totaal ging echter het aantal middenstandsbedrijven met niet minder dan 27 % achteruit of van 80.853 tot 59.285.

Een euvel in de E.E.G. is echter ook de z.g. concurrentievervalsing waaraan landen als Duitsland en Frankrijk zich schuldig maken. Beide E.E.G. partners van Nederland leven natuurlijk onder dezelfde regels, als Nederland maar wat met de ene hand wordt gegeven, wordt met de andere teruggenomen.

In Duitsland kan men bij aankoop van agrarische bedrijven een subsidie van 40 % krijgen, terwijl door rente subsidie die door de overheid wordt verstrekt goedkoop geld bij de Raiffeisenbanken kan worden. In Frankrijk worden eveneens diverse agrarische subsidies gegeven.

In Nederland geeft de Overheid wel toeslag op de industriemelk, maar de subsidie die de Overheid bij ons geeft zijn belangrijk minder dan in andere landen en toch is straks in de gehele E.E.G. de verkoop vrij, vermoedelijk al in 1968.

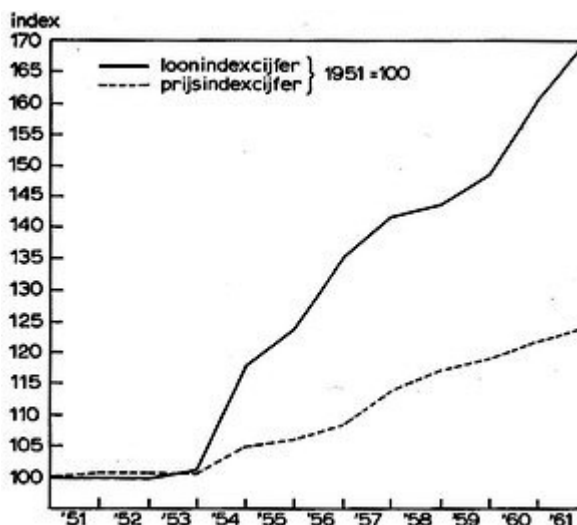
Dan zou het dus kunnen gebeuren dat Belgische consumptiemelk of Belgische aardappelen op de Nederlandse markt komen, zonder dat men de invoer in ons land daarvan kan weren, enkel en alleen omdat al of niet door de zoëven gesignaleerde concurrentievervalsing dit land goedkoper kan produceren dan Nederland, waardoor de Nederlandse prijs aantrekkelijk wordt. Nederland zal dus moeten blijven kunnen concurreren wil men geen moeilijkheden krijgen. De kleinheid van de bedrijven vormt voor onze concurrentiepositie een remmende factor.

Gezamenlijke exploitatie en concentratie kan een middel zijn om onze concurrentiepositie te verstevigen. De melkprijs, de gemiddelde prijs, die de boer dit lopende seizoen waarschijnlijk zal ontvangen zal ongeveer 34 à 34¼ cent zijn. Het seizoen loopt nog tot eind april 1967. Voor het daarop volgende seizoen schatte de heer Zee de opbrengst op 35½ à 36 cent, alles met een gehalte van 3,7 % vet.

Onderontwikkelde landen

Hij zag ook nog wel gunstige perspectieven voor de afzet, in de toekomst al vormt de ontwikkeling van b.v. een continent als Afrika wel een bedreiging op den duur. Als de onderontwikkelde landen tot ontwikkeling worden gebracht en dat worden ze en het is goed dat dit gebeurt, zal het nadeel zijn, dat ze goedkoper zullen kunnen produceren, dan de landen in het westen, dus ook als Nederland. Onze concurrentiepositie op de wereldmarkt zal daardoor worden aangetast, maar zover is het thans nog niet.

Meer aandacht zal moeten worden gegeven aan de verhoging van de produktie, door het uitselecteren van hoogwaardig vee. Melk geeft nog altijd een hoge voedingswaarde. Wat de bedrijfsgegevens betreft mag men eveneens niet ontevreden zijn. De opbrengsten in de bloembollensector zijn stukken hoger, dan van zuivelprodukten, maar anderzijds overtreft het rendement in de zuivelsector, dat van de akkerbouwprodukten en van de produkten uit de fruitteelt en de tuinbouwsector, wanneer men het rendement per ha gaat berekenen. Alleen de margarine is in de zuivelsector een niet te onderschatten

concurrent. Ons fruit moet concurreren tegen de uit andere E.E.G.-landen ingevoerde citrusvruchten.

Het verbruik van boter gaat achteruit, maar de prijs ging omhoog. De kiloprijs van boter was in 1962 f 3,50, in 1966 gemiddeld f 5,25. De afzet van boter was in 1960 55.000 ton, in 1966 50.000 ton. Hoewel dus de afzet verminderde was de opbrengst door de veel hogere prijs ook belangrijk hoger.

De prijs van de consumptiemelk steeg met 9 cent per kg in 5 jaar, de kaasprijs steeg van f 1,80 in 1960 naar f 3.- per kg in 1966, een stijging van f 1.20 per kg. Melk en kaas bleken veel minder prijsgevoelig dan boter. De omzet van deze produkten daalde niet.

Aan de andere kant ondergingen ook de lonen een enorme stijging. De loonkosten bedroegen in 1953-1954 21,46 cent per kg, in 1964-1965 32,72 per kg. of anders; uitgedrukt in 1953-1954 f 1,27, in 1963-1964 f 3.21 per uur

Naast een stijging van de melkprijs in een bepaald tijdvak van 56 % staat een loonkostenstijging van 87%.

De melkvoorziening op Schouwen-Duiveland

Tegenover 960.000 overnachtingen op Schouwen-Duiveland in 1965, werd in 1966 een aantal bereikt van 1,1 miljoen. De tijdelijke bevolkingstoename die daarvan vooral in de zomer een gevolg is, vergt op het eiland van de melkbezorger een grote inspanning. Het invoer" van een zomer- en wintermelkprijs - zoals was voorgesteld door de heer Eveleens - zou zeker gewettigd zijn.

Nog om andere redenen wil men een zomer- en winterprijs invoeren, namelijk door in de winter meer en in de zomer minder per kg uit te betalen. De grote melkplas in de zomer wordt dan tegen een geringere prijs uitbetaald dan de kleinere hoeveelheid in de winter. Uiteindelijk ontvangt dan ieder wel de prijs die hem toekomt maar de betalingen ontlopen elkaar niet zoveel. Immers, de betalingen worden meer gespreid.

Een ander mogelijk gevolg hiervan die verwacht wordt is dat de boer zal gaan proberen de data dat de koeien kalven te verschuiven, waardoor men meer melk krijgt in de winter en minder in de zomer. In Engeland is men hiermee reeds aardig geslaagd. De heer Zee wees in dit verband naar het boekje over dit onderwerp van de rijksveeteeltconsulent, ir. Harmsen.

De rondvraag

Bij de rondvraag sprak de heer Jac. v.d. Berg Fz. over een rationalisering van de melkophaaldienst, die nu al veertig jaar met bussen plaats vindt, en eigenlijk niet met de tijd meegaat. De heer v.d. Berg dacht hierbij aan het ophalen per melktank. Het bestuur heeft zich hierover al eens beraden maar berekeningen hebben aangetoond dat de veehouder daarvoor grote investeringen zal moeten doen. Met het laten rijden van een tankwagen is men niet klaar. Op de bedrijven zelf zal sprake moeten zijn van koelinstallaties en daarvoor zijn de bedrijven op Schouwen-Duiveland te klein. Bussenspoeling en vervoer van melkbussen zal dus voorlopig nog wel de aangewezen manier zijn om de melk naar de fabriek te brengen. Bij een rijdende melkontvangst zou de boer zelf ook voor het schoonhouden van de bussen moeten zorgen. Dit laatste vormt ook voor de fabriek wel eens een probleem. Hoe lang nog zal men personeel kunnen aantrekken dat zich daarmee wil belasten.

Ook op andere manier geeft het - vervoer problemen. Door de heren v.d. Have en Hage uit Oosterland, die hun bedrijf hebben aan Rijksweg 18, werd gewezen op het gevaar waar zij zelf aan blootstaan, nu zij de bussen niet meer aan de kant van de weg waar zij wonen kunnen plaatsen. Zij moeten de bussen thans eerst over de drukke rijksweg dragen omdat de melkauto niet meer langs de rijksweg mag stoppen, terwijl ophalen op het bedrijf eveneens niet mogelijk is. Besloten werd aan de rijksverkeersinspectie opheffing te vragen van het stopverbod voor de melkauto.

Leeuwarder Courant, 1967-02-03

Boterfraude

Nader wordt over deze boterfraude vernomen, dat er vorig jaar reeds een proces verbaal is opgemaakt in deze zaak tegen een coöperatieve zuivelfabriek in het arrondissement Zutphen. In zijn verweer stelt het bestuur van de fabriek, dat er geen sprake is van frauduleuze handelingen. Of tot vervolging in deze zaak zal worden overgegaan is nog niet beslist. De fabriek verzond boter naar Zwitserland en het viel de *Algemene Inspectie Dienst* op, dat de boter niet ging naar het adres, dat in Zwitserland min of meer een monopolistische positie heeft op dit terrein. Om welke hoeveelheid het bij deze fabriek gaat, kon de justitie niet meedelen.

Boterhandelaren in Friesland menen, dat het hier een zaak betreft, die reeds eerder in de publiciteit is geweest. Volgens hen heeft de boteraffaire de normale gang van zaken op de markt niet verstoord. Zij vermoeden, dat het hier koelhuisboter betreft. De fraude vertoont grote overeenkomst met die welke enige tijd geleden met mais werd ontdekt. Daarbij passeerde mais herhaaldelijk de grens tussen Nederland en België, waarbij telkens de EEG-heffingen in de zakken vloeiden van de handelaren.

Volgens Belgische functionarissen in Antwerpen zou er ongeveer 2.000 ton voornamelijk Nederlandse boter en kaas naar Italië zijn verscheept, terwijl werd voorgegeven, dat de partij voor Zwitserland bestemd was. De EEG keerde ten laste van de betrokken landen exportsubsidies uit voor die boter, omdat deze buiten de EEG terecht kwam. Er is voor ongeveer tien miljoen gulden aan deze exportsubsidies gedeclareerd, hoewel die boter nooit het gebied van de EEG heeft verlaten. De partij kwam in Italië terecht.

Hetzelfde spel werd gespeeld met boter afkomstig uit Denemarken en Amerika. Bij de invoer in de EEG werd hiervoor door de importeur een heffing betaald, welke werd terug geven als de boter werd uitgevoerd naar een land buiten de EEG. Voor ongeveer 200 ton boter is deze teruggave aangevraagd, hoewel de zending in Italië terecht kwam en niet in Zwitserland, zoals werd voorgegeven.

De zaak kwam aan het licht toen Italiaanse douaniers merkten, dat er iets aan de hand was met boter, die in koelwagens het land binnenkwam.

Volgens de exportdocumenten kwam de boter uit Antwerpen maar bij onderzoek bleek dat de bijbehorende documenten vervalst waren. Er was geknoeid met stempels en drie Belgische exportfirma's, die op de papieren vermeld stonden, bleken niet te bestaan. De bedrijvers van de fraude zijn bekend, maar hun namen zijn nog niet genoemd.

Melk- en rundveeprijsbeleid in komende jaar

Richtprijs voor uielk: f 35,- per 100 kg melk

DEN HAAG, 27-2. De minister van landbouw en visserij. mr. B. W. Biesheuvel, heeft in een brief aan de Tweede Kamer een nadere uiteenzetting gegeven van de beslissingen omtrent het melkprijsbeleid en het rundveeprijsbeleid in de periode april 1967-april 1968.

Het markt- en prijsbeleid is vastgesteld tegen de achtergrond van de voltooiing van het gemeenschappelijke E.E.G.-beleid per 1 april 1968. Om een geleidelijke overgang naar het beleid in de eindfase te bereiken, heeft de regering er naar gestreefd per 1 april van dit jaar ongeveer de helft van de aanpassingen, die op grond van reeds genomen beslissingen noodzakelijk zijn, door te voeren. Voor het jaar april 1967-april 1968 is het volgende beleid vastgesteld:

Zierikzeesche Nieuwsbode, 02/02/1967; p. 3/12

„Melkgesprek” voor laatste maal nationaal

DEN HAAG, 1-2. Dit jaar voor het laatst zal de minister van landbouw de richtprijs voor de melk - dat is de prijs die voor de boeren nagestreefd wordt - nationaal moeten vaststellen. Zijn mogelijkheden zijn beperkt. De richtprijs is nu f 33,50 per honderd kg. melk met 3,7 procent vet, voor het melkprijsjaar dat op 1 april a.s. begint zal hij niet verder omhoog mogen dan tot f 35,30, de prijs die op 1 april van het volgend jaar in alle E.E.G.-landen van kracht wordt.

A. De richtprijs voor melk is vastgesteld op f 35,- per 100 kg melk met 3,7 procent vet, hetgeen een verhoging van f 1,50 inhoudt ten opzichte van het melkprijsjaar 1966/'67. Deze richtprijs resulteert uit de volgende beslissingen met betrekking tot de verrekenprijs voor consumptiemelk, de industriemelktoeslag en het interventieniveau voor boter.

B. De verrekenprijs voor melk die voor consumptiedoeleinden wordt bestemd is ongewijzigd vastgesteld op f 36,10 per 100 kg melk met 3,7 procent vet. Op basis van deze verrekenprijs zal het mogelijk zijn de verbruikersprijzen voor consumptiemelk en aanverwante producten op het thans bestaande peil te handhaven.

C. De toeslag per 100 kg industrieel verwerkte melk - exclusief de melk verwerkt tot gecondenseerde melk - is vastgesteld op f 1,77 per 100 kg, hetgeen een verlaging inhoudt van f 1.70 per 100 kg ten opzichte van het voor het melkprijsjaar 1966/'67 vastgestelde toeslagbedrag.

D. De interventieprijs voor boter zal per april 1967 met f 60,25 worden verhoogd tot f 577,75 per 100 kg, welke verhoging tevens zal doorwerken in de prijzen van de overige industriele zuivelprodukten.

[.....]

De boterprijs

In zijn toelichting zegt minister Biesheuvel dat de inleveringsprijs voor boter is verhoogd van f 517,50 per 100 kg tot f 638,- per 1 april 1968. De helft van de prijsverhoging i.c. f 60,25, zal per 1 april van dit jaar ingaan. Dit houdt tevens in dat de regering er onder de huidige omstandigheden geen aanleiding toeziet gebruik te maken van de mogelijkheid om in Nederland tot uiterlijk 1969 een aflopende consumentensubsidie op boter te verstrekken.

De consumptiemelkprijs

Over de prijs van consumptiemelk zegt minister Biesheuvel dat in het melkprijsjaar 1966/'67 voor de melk, die voor consumptiedoeleinden werd bestemd, een vaste verrekenprijs, gold, waarin boven de richtprijs een marge van f 2,60 per 100 kg melk met 3,7 procent vet was op-

genomen. De E.E.G.-ministerraad heeft enkele regels vastgesteld, teneinde te voorkomen dat de nationale consumptiemelkstelsels na 1 april 1968 de concurrentieverhoudingen in de industriemelksector verstoren. In verband met deze regels is het gewenst voor het melkprijsjaar 1967/'68 het bestaande verrekenprijsstelsel voor melk die voor consumptiedoeleinden wordt bestemd te handhaven en de marge in de verrekenprijs boven de richtprijs - thans f2,60 per 100 kg - wat te verlagen.

de Vrije Zeeuw, 1967-03-30

Voorschot uitkeringen melkjaar 1967 / '68

In het in april beginnende melkprijsjaar 1967/'68 zullen de veehouders aan voorschotuitkeringen ontvangen: 90 cent per honderd kg aan fabrieken afgeleverde of tot boerenkaas verwerkte melk. 25 cent per procent vet per honderd kg melk. Hiervan komt zowel uit het landbouwegalisatiefonds als uit het *zuivelfonds* 45 cent per honderd kilogram melk. Uit het landbouwegalisatiefonds komt 13 cent, uit het zuivelfonds 12 cent per procent vet.

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft hiertoe woensdagmorgen besloten. Tot nu toe werden de uitkeringen uit het *L.E.F.*, na advies van het produktschap, door de minister van landbouw vastgesteld. De minister heeft deze bevoegdheid nu aan het produktschap overgedragen. De zuivelfondsuitkeringen werden altijd al door het produktschap vastgesteld.

Uit het *landbouwegalisatiefonds* komt - dit jaar voor het laatst - de overheidstoeslag van f 1,77 per honderd kilogram industrieel verwerkte melk. Naar schatting zal hiermee een bedrag aan voorschotuitkeringen en nabetalingen - gemoeid zijn van in totaal f 74.075.000. Het zuivelfonds zal in 1967/'68 volgens de raming een saldo hebben van f 90.960.000. Daaruit zullen o.m. de interventiekosten op Goudse en Edammer kaas moeten worden gedekt.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 07/04/1967; p. 4/12

Voorschotuitkeringen melk

In het in april beginnende melkprijsjaar 1967-1968 zullen de veehouders aan voorschot-uitkeringen ontvangen: 90 cent per honderd kg. aan fabrieken afgeleverde of tot boerenkaas verwerkte melk en 25 cent per procent vet per honderd kg. melk. Hiervan komt zowel uit het Landbouwegalisatiefonds als uit het Zuivelfonds 45 cent per honderd kg. melk. Uit het Landbouwegalisatiefonds komt 13 cent, uit het Zuivelfonds 12 cent per procent vet.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1967-05-11

Nabetalingen aan melkveehouders 1966 / 1967

DEN HAAG (ANP) - Over het melkjaar april 1966 - april 1967 ontvangen de melkveehouders nog een nabetaling van 32 cent per honderd kg melk plus 8 cent per procent vet per honderd kg melk.

Hiervan komt 10 cent per honderd kg melk plus 3 cent per procent vet uit het *landbouwegalisatiefonds* (industriemelktoeslag) en 22 cent per honderd kg melk plus 5 cent per procent vet

uit het *zuivelfonds*. Het grootste deel van de uitkeringen uit beide fondsen hebben zij in de loop van het melkjaar al bij wijze van voorschot ontvangen.

De totale uitkeringen - voorschot plus nabetaling - bedragen: uit het *landbouwegalisatiefonds* 96 cent per honderd kg melk en 28 cent per procent vet per honderd kg melk; uit het *zuivelfonds* f 1,32 per honderd kg melk en 31 cent per procent vet per honderd kg melk. Van de 6.711.566.606 kg melk, die in het genoemde melkjaar aan fabrieken werd afgeleverd of tot boerenkaas werd verwerkt, kwam 4.039.828.033 kg in aanmerking voor de industriemelktoeslag van f 3,55 per honderd kg. Voor het landbouwegalisatiefonds betekent dat een uitgave van f 143.414.000. Een gedeelte daarvan: vijftien cent per honderd kg melk of in totaal f 10.000.000 wordt ingehouden als bijdrage van de boeren aan de dierziektebestrijding. Voor uitkering blijft dus over f 133.000.000. Het onder de veehouders te verdelen saldo uit het *zuivelfonds* over het melkjaar 1966-1967 bedraagt f 168.124.000.

Het zuivelfonds had het afgelopen melkjaar onder zijn uitgavenposten een post van f 4.641.000 voor bijzondere uitkering op consumptiemelk. Tot die uitkering besloot het bestuur van het produktschap voor zuivel in december jongstleden, omdat de uitbetalingscapaciteit van de consumptiemelkfabrieken achter was geraakt bij die andere verwerkingssector.

In de berekening van de uitkering uit het landbouwegalisatiefonds over 1966-1967 was, naar het *produktschap voor zuivel* nader meedeelt, een fout geslopen. Als bijdragen in de kosten van de dierziektenbestrijding was abusievelijk tien cent per 100 kilogram melk in mindering gebracht in plaats van vijftien cent. Een en ander leidt ertoe, dat voor uitkering niet circa 137 miljoen gulden zoals aanvankelijk was meegedeeld beschikbaar was, doch circa 133 miljoen. Hierop gebaseerd, was de slotuitkering aanvankelijk vastgesteld op respectievelijk 33 en 9 cent.

Een hierop betrekking hebbende concept verordening zal op 24 mei aanstaande door het bestuur worden behandeld.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1967-06-09

Restitutieregeling magere melkpoeder gaat 3 juli in

DEN HAAG (ANP) - Minister Lardinois wil op 3 juli aanstaande een restitutieregeling bij de uitvoer van magere melkpoeder naar derde landen laten ingaan. Over de hoogte van de restitutie zal nog ambtelijk overleg worden gepleegd.

De minister heeft dit meegedeeld aan het *produktschap voor zuivel*. Wegens de moeilijke marktpositie waarin het magere melkpoeder is geraakt had het produktschap bij herhaling op zo'n regeling aangedrongen. De laatste weken voerde het daarbij mede als argument aan dat de afzetmoeilijkheden voor melkpoeder hebben geleid tot een abnormaal hoge kaasproductie bij een ongeveer gelijkblijvende vraag naar kaas. Aan een inleveringsregeling voor magere melkpoeder, die ook door het produktschap gewenst wordt, kan de minister zijn goedkeuring niet geven.

In verband met plastic verpakking

Nader onderzoek naar kosten melk

Ontwikkeling niet tegenhouden

DEN HAAG (ANP) - Zou blijken dat de kosten voor melk in plastic verpakking hoger komen dan die voor melk in flessen, of de kosten voor melk in, papier verpakking meer dan drie cent per liter hoger dan die voor flessenmelk, dan zal het ministerie van economische zaken zijn standpunt inzake de prijsstelling herzien.

Dat is de uitkomst van een gesprek, dat een delegatie van het *produktschap voor zuivel* eind vorige week heeft gehad met de directeur van de prijzen van het ministerie van economische zaken.

Het produktschap gaat nu, in samenwerking met de accountantsdienst van het ministerie van landbouw, bij een aantal fabrieken die plastic of papierverpakking voeren een onderzoek naar de kosten instellen. Na de vakanties zal economische zaken zich dan oriënteren over de invloed van deze eenmalige verpakking op de kosten van distributie.

De minister van economische zaken heeft, zoals bekend, vastgesteld dat melk in plastic niet duurder mag zijn dan flessenmelk, terwijl melk in papier drie cent per liter duurder mag zijn. Volgens de verpakkingsdeskundige van het ministerie wegen de besparingen die met de plastic verpakking bereikt worden, en die men mede in de distributiesector moet zoeken, op tegen de hogere kosten voor verpakkindinstallatie e.d. Het produktschap had bezwaar tegen ministers beslissing.

Het deelde in het gesprek van vorige week mee dat een consumptie-melkbedrijf in het westen van het land een contract heeft gesloten met een bedrijf, dat driewandig plastic levert, dat geen licht doorlaat. De kosten voor hierin verpakte melk liggen echter boven die van flessenmelk.

Koelkast

Het ministerie, zo bleek in het gesprek van vorige week, is er niet van overtuigd dat de verpakking lichtdicht moet zijn: de fles is dat ook niet (de bruine fles heeft het in ons land niet gedaan) en de koelkast vindt in de huishouding steeds meer ingang.

Ervaringen, opgedaan met eenmalige verpakkingen in andere sectoren, houden volgens het ministerie een sterke waarschuwing in geen hogere prijzen te berekenen dan die voor de oorspronkelijke verpakking. Waar onder aandrang werd ingestemd met een prijsverhoging, is deze verhoging naderhand op aandrang van het bedrijfsleven weer ongedaan gemaakt. De besparingen bij eenmalige verpakking zijn namelijk steeds van dien aard gebleken dat grootwinkebedrijven gemakkelijk tegen de prijs van de oorspronkelijke verpakking konden blijven verkopen.

De directeur van de prijzen heeft echter, na het aanhoren van de argumenten van het produktschap, te kennen gegeven dat het zeker niet de bedoeling van het ministerie is de ontwikkeling tegen te houden. Vandaar de instemming van het ministerie met een nader onderzoek naar de kosten.

FNZ Meldt: Nu al zeventien miljoen kilo kaas te veel

Voor april 1968 nog 15 miljoen kilo erbij?

DEN HAAG (ANP) - Nederland heeft zeventien miljoen kilo kaas te veel en dat overschot dreigt voor het einde van het lopende melkprijsjaar, voor april 1968 dus, nog met vijftien miljoen kilo vergroot te worden.

Dat meldt het officieel orgaan van de *Kon Nederlandse Zuivelbond FNZ*. De zeventien miljoen kilo liggen nu al klaar om straks na inlevering in de pakhuizen van het voedselvoorzienings in- en verkoopbureau VIB te worden opgeslagen. Het is niet onrealistisch er rekening mee te houden dat de melkproductie blijft op het hoge niveau dat ze ten opzichte van vorig jaar heeft bereikt, terwijl er geen aanleiding is te verwachten dat er plotseling extra hoeveelheden melk tot consumptiemelk, gecondenseerde melk of melkpoeder zullen worden verwerkt.

Vandaar de vrees van het blad dat die vijftien miljoen kilo kaas ook nog ingeleverd zullen worden. Latere afzet door het VIB van zo'n dertig miljoen kilo ingeleverde kaas kan, volgens de schatting van het zuivelblad, voor de melkveehouderij een strop van 45 tot 60 miljoen gulden gaan betekenen. Met een verlies van f 1,50 tot f 2 per kg moet toch wel tenminste rekening worden gehouden.

Volgens de voor dit jaar vastgestelde regelingen komen de hiermee gemoeide gelden ten laste van het *zuivelfonds*, hetgeen betekent dat de verliezen door de melkveehouderij in zijn totaliteit gedragen moeten worden. Het FNZ-blad vraagt zich af of het niet mogelijk is, die in het komende half jaar te verwachten extra-kaasproductie toch nog te verminderen of geheel teniet te doen. Zou de productie tussen half september en het eind van het melkprijsjaar beperkt blijven tot de hoeveelheid die ook vorig jaar in die periode werd geproduceerd, dan zou ongeveer tien miljoen kg kaas minder bij het VIB terechtkomen.

Leeuwarder Courant, 1967-08-31

Geen stop op productie nieuw kaasoverschot

Produktschap voor Zuivel doet niets

Extra verlies voor veehouderij geraamd op twintig miljoen

Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* heeft in zijn besloten vergadering na ampel raad besloten, geen maatregelen te nemen om verdere uitbreiding van het kaasoverschot tegen te gaan. Zoals bekend is er een overschot van zeventien miljoen kg kaas, die bij het *voedselvoorzienings in- en verkoopbureau* VIB ingeleverd moet worden, terwijl de mogelijkheid bestaat dat daar nog een grote hoeveelheid bij komt. Het Produktschap heeft verschillende mogelijkheden voor maatregelen onder de loep genomen. Tenslotte is het voorstel van de regeringscommissie van het Produktschap, niet tot maatregelen over te gaan, aanvaard. De regeringscommissie had dit voorstel unaniem gedaan en uit het bestuur kwamen geen voorstellen.

In de bestuursvergadering van het Produktschap, zo verneemt het ANP van bevoegde zijde, ging de keuze tussen twee hoofdrichtingen voor de melk, die dit jaar meer bij de zuivelfabrie-

ken wordt aangevoerd dan vorig jaar. Ofwel men blijft er kaas van maken, waarbij de verliezen op bij het VIB ingeleverde kaas voor rekening van het *Zuivelfonds*. d.w.z. van de veehouders komen. Ofwel men maakt er magere-melkpoeder van, hetgeen bevorderd zou kunnen worden door een contingentering van de kaasproductie en een toeslag op de productie van magere melkpoeder. Behalve meer magere-melkpoeder ontstaat er dan ook een extra productie van boter. Wordt deze ingeleverd, dan kunnen de verliezen worden gedeclareerd bij het EEG-landbouwfonds, dat voor een aanzienlijk deel uit belastinggelden gevuld wordt.

Meer melk

In de rest van het melkprijsjaar, dus van september tot april, wordt nog een extra melkproductie verwacht van 100.000 ton. Daar zou 10.000 ton kaas van gemaakt kunnen worden, die bij inlevering de veehouders een verlies van twintig miljoen gld. zou kunnen opleveren. Benut men de andere produktiemogelijkheden: magere-melkpoeder plus boter, dan ontstaat er 4000 ton boter, waarop bij inlevering drie gld. per kilo verlies zou worden geleden, zodat ze het EEG-fonds twaalf miljoen gld. zou kunnen kosten.

Door zijn besluit geen maatregelen te nemen zag het bestuur af van een gedeeltelijk afwentelen van het verlies op het EEG-fonds. Ook de komende maanden zal de extra melk in de kaas terecht komen. Andere factoren die van invloed waren op de besluitvorming: vrees van andere sectoren in de zuivelindustrie voor de consequenties als de extra melkstroom hun kant zou worden opgeleid i.p.v. naar de kaasfabrieken; vrees voor moeilijkheden en onbillijkheden bij de uitvoering van een kaascontingenteringsregeling en een melkpoedertoeslagregeling; vrees voor een uitlopen van de kaasprijs als gevolg van een contingentering van de kaasproductie.

Van belang is ook dat men nu in de kaaswereld wat optimistischer gestemd is ten aanzien van de afzetmogelijkheden dan een paar weken geleden. De jonge kaas uit de „normale” productie, d.w.z. de hoeveelheid die de productie van vorig jaar niet te boven gaat, raakt men wel kwijt.

Meer kaas

De kaasproductie ligt thans volgens gegevens van het Productschap, zestien procent boven normaal. In het nu verstreken deel van het melkprijsjaar is 20.000 ton meer geproduceerd dan in de overeenkomstige periode van vorig jaar. In het nog resterende deel van dat melkprijsjaar wordt, zoals gezegd, een meerproductie van 10.000 ton verwacht. Bij het VIB is tot nu toe 3000 ton ingeleverd. Daar zal nog meer bijkomen, maar hoeveel is niet te schatten. Reden tot paniek ziet men bij het Productschap nog niet. Zolang de ingeleverde hoeveelheid niet boven de 15.000 ton komt, is het niet zo erg. Er zijn wel meer jaren geweest waarin tussen de 10.000 en 12.000 ton werd ingeleverd. Wel gaat het Productschap nu proberen in het buitenland additionele afzetmogelijkheden voor kaas te vinden. Dat zou dan met de door de EEG-regelingen mogelijk gemaakte exportrestitutie moeten geschieden.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1967-09-07

Landbouwschap : Meer aandacht voor het eiwit in de melk

DEN HAAG, 6-9. Hoe kan men de Nederlandse boer ertoe krijgen meer aandacht te besteden aan het eiwit en minder aan het vet in de melk? Is het mogelijk bij de uitbetaling van het melkgeld sterker de nadruk op het eiwit te leggen?

Een woensdag door het Landbouwschap ingestelde commissie onder voorzitterschap van de heer P. J. Loonen ¹⁰⁷ gaat zich met deze vragen bezighouden. Dit is het resultaat van een initiatief van het *Nederlands Rundveestamboek* en van stappen, die de Coöperatieve Zuivelorganisatie F.N.Z. en de drie centrale landbouworganisaties naar aanleiding daarvan hebben ondernomen.

In de commissie-Loonen zal, behalve het *Produktschap voor zuivel*, de zuivelcoöperaties en de vakbeweging, ook de particuliere zuivelindustrie vertegenwoordigd zijn. Tot dit laatste werd besloten naar aanleiding van een opmerking die de heer S. van der Ploeg (A.N.A.B.) woensdag in de bestuursvergadering van het Landbouwschap, hierover maakte.

De commissie-Loonen zal inzonderheid aandacht besteden aan de problemen rond het onderzoek van de melk op eiwitgehalte. Zij zal nauw contact onderhouden met een reeds eerder in het jaar gevormde commissie onder voorzitterschap van dr. ir. R. Politiek, die een aantal actuele vraagstukken in de rundveehouderij bestudeert en die zich ook met de foktechnische kant van het eiwitprobleem bezig zal houden.

Meer eitwit - minder vet

In de voorbereidende briefwisseling heeft de F.N.Z. de aandacht gevestigd op twee feiten: in de E.E.G. bestaat de neiging het melkvet hoger en het melkeiwit lager in geld te waarderen dan hier in Nederland het geval is. De wereld heeft niet zoveel behoefte aan meer vet maar wel aan meer eiwit. Er wordt in E.E.G.-verband gedacht aan een zodanige prijsstelling voor boter, kaas en melkpoeder, dat de waardeverhouding vet : eiwit ongeveer 70: 30 wordt. In ons land ligt de nadruk momenteel minder op het vet dan in E.E.G.-verband het geval zal zijn. De vraag rijst daarom of niet gestreefd moet worden naar een hogere eiwit- en een lagere vetwaardering in de E.E.G.

De ontwikkeling van de melkproduktie in de E.E.G. doet de F.N.Z. ernstig vrezen voor het ontstaan van ernstige boteroverschotten in dit gebied. Een waardeverschuiving in de richting van het eiwit zou een daling van de boterprijs met zich kunnen brengen en daarmee waarschijnlijk een vergroting van de boterafzet.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1967-09-21

Minister Lardinois: „Geen noodtoestand in de zuivelindustrie”

ENSCHDEDE, 20-9. Met zwartgallige artikelen, ook in de zuivelpers bewijst men niet de beste dienst aan de Nederlandse zuivel. Alarmgeluiden werken nimmer afzetbevorderend of prijsstimulerend. Integendeel, ze werken de lusteloosheid in de hand. Het image van de Nederlandse zuivel wordt er niet door verbeterd en men zet er geen kilo kaas meer door af.

Aldus reageerde *minister Lardinois* woensdagmiddag op publicaties over de huidige grote kaasoverschotten, die volgens zuivelkringen zijn ontstaan doordat de minister dit jaar geen in-

¹⁰⁷ Het betreft hier een commissie van het *Landbouwschap*, (?) gezien het onderwerp en de twee genoemde namen P. J. Loonen en S. vd. Ploeg beiden ook lid van het *Produktschap voor Zuivel* hier geplaatst!

In de MAP over de zuivelfabriek Venray staat iets meer te lezen over deze Jan Loonen. Het was een echte *verga-derboer*, met heel veel andere bestuursfuncties in de landbouw, zo was hij onder meer voorzitter van de hoofdafdeling van het *Landbouwschap* en bestuurslid van het *Produktschap voor Zuivel*. Ook voorzitter van Regionaal Orgaan voor Melkhygiëne..... (ZHN.)

leveringsregeling voor magere melkpoeder heeft uitgevaardigd. De minister sprak in Enschede in de vergadering van de F.N.Z., de toporganisatie van de Coöperatieve zuivelindustrie. Ook in deze vergadering werd kritiek uitgeoefend op 's-ministers, beleid in dezen, en wel door de algemeen secretaris van de F.N.Z. dr. E. van de Wiel.

Het ware te wensen, aldus minister Lardinois, dat diegenen die te lichtvaardig de overheid te hulp roepen om orde op zaken te stellen, meer zelfvertrouwen aan de dag legden om de vraagstukken waarvoor wij ons gesteld zien zoveel mogelijk op eigen kracht tot een bevredigende oplossing te brengen. De toegenomen kaasproductie, aldus de minister, stelt ons wel voor een extra krachtsinspanning, waarvoor wij niet mogen terugschrikken. Kwaliteitsverbetering bij de produkten en vindingrijkheid en vastberadenheid bij de afzet dienen de lijfspreuk te zijn.

Geen noodtoestand

De minister schatte dat de veehouder voor een totale melklevering aan de zuivelfabriek van zeven miljard kg in het lopende melkprijsjaar rond 2500 miljoen gulden aan melkgeld uitbetaald zullen krijgen. Tegen die achtergrond krijgen de verliezen op ingeleverde kaas, geschat op tussen de 15 en 40 miljoen gulden een reëlere betekenis: zij liggen in de orde van grootte van een procent.

Van 1 januari tot 2 september is de kaasproductie ten opzichte van dezelfde periode van vorig jaar met ruim 27.000 ton toegenomen. Daarvan was echter 8000 ton Cheddarkaas en daarvoor geldt niet het „eigen risico” van het (door de veehouderij zelf gevulde) *zuivelfonds*, wanneer, begunstigde door uitermate goede groeiomstandigheden, de melkproductie toeneemt met vijf procent, leek het de minister niet gemotiveerd onder deze omstandigheden te spreken van een noodtoestand.

Leeuwarder Courant, 1967-11-21

Kaas en boter in knel buiten EEG-markten

Nieuw-Zeeland gaf vanmorgen zware schok

De Nederlandse export van melk- en zuivelproducten bedraagt ongeveer een miljard gulden. Alleen bij boter speelt de export naar Engeland een belangrijke rol, omdat dit land praktisch de enige vrije botermarkt ter wereld heeft, hoewel ook deze gecontingenteerd is. Nederland exporteerde ruim 20.000 ton (ongeveer de helft) van de totale export naar Engeland tegen een prijs van ruim drie gulden per kg.

De verdere ontwikkeling van deze markt na de devaluatie van het pond moet worden afgewacht. Nieuwzeelandse en Deense boter nemen een belangrijke plaats in op de Londense markt en hun boter, bepaalt ongeveer de marktprijs. De devaluatie van Denemarken met bijna acht procent en de schrikwekkende daling vanmorgen van de Nieuwzeelandse dollar met twintig procent hebben de situatie op de Londense markt geheel ondoorzichtig gemaakt. Noteringen worden nog niet gegeven. De zware devaluatie in Nieuw-Zeeland zal zich verder vooral voelbaar maken op de export van boter, kaas en condens naar derde landen, landen buiten de EEG, op welke export, door Brussel reeds de maximale restituties werden gegeven en waar de zuivelexport niet verder kan worden gesubsidieerd.

De kaasexport richt slechts voor een deel (ongeveer tien procent) naar Engeland. Deze export bedraagt jaarlijks 10.000 ton. Ze ondergaat veel minder de invloed van die van andere landen, omdat Nederland met een specifiek product komt. Wel kan hier Denemarken met een vervangend product komen. In de sector van de **gecondenseerde melk** speelt Engeland geen rol, evenmin als bij de **melkpoeder**.

Verschillende landen, wier munteenheid in nauwe relatie staat tot het Britse pond, zijn grote afnemers van gecondenseerde melk uit Nederland. In 1965 beliep de export van dit product in verschillende vormen meer dan 250 miljoen gulden. Onder deze landen bevindt zich o.a. Hongkong met twintig miljoen gulden, dat ook gedevalueerd heeft. Aangezien verwacht wordt, dat de devaluatie van het pond zijn invloed niet zal missen op de ontwikkelingslanden en tot een verminderde koopkracht zal leiden, kan dit van invloed zijn op de export van gecondenseerde melk die zich vooral op de tropische en sub-tropische gebieden richt.

Overigens wordt de positie van de Nederlandse condens in deze landen toch reeds aangetast door een toenemende concurrentie o.a. uit andere EEG-landen, die mede profiteren van de EEG-restituties, die voor gecondenseerde melk, in Brussel worden vastgesteld. De gesuikerde condens krijgt de laatste jaren grote concurrentie van de „recombined milk”, die ter plaatse wordt gefabriceerd en uit hoofde daarvan vindt reeds een sterke vermindering van de Nederlandse export plaats.

De Deense landbouw probeert al jarenlang vaste voet te krijgen op de kaasmarkt. Van jaar tot jaar wordt de kaasproductie aangeschroefd. Deze bedroeg in het afgelopen seizoen 1966-67 126.000 ton, terwijl de boterproductie daalde tot 158.000 ton. De kaasexport steeg tot 84.000 ton en de boterexport daalde naar 103.000 ton. Dit gebeurde niettegenstaande een stijging van de boterprijs in Londen en een daling van de kaasprijzen als gevolg van de moeilijker wordende toegang tot de EEG-markt.

De Deense devaluatie staat ongetwijfeld in verband met de moeilijkheden die de Deense landbouw ondervindt door de EEG. De 45 plus kaas kwam in Denemarken op nog geen twee gulden per kilo, waar die in Nederland ruim drie bedraagt. De Deense devaluatie zal ongetwijfeld een nieuwe druk leggen op de prijzen van Nederlandse kaas in Engeland.

De Nederlandse zuivelexport is zeer gedifferentieerd. Alleen bij de **kaas** nemen de EEG-landen (met harde valuta) een groot deel (70 procent) van onze export op. Bij **boter** is dit percentage slechts tien procent, de helft gaat naar Engeland en de rest naar vele landen in de wereld, waar de Nieuwzeelandse en Deense concurrentie groot is en als gevolg van de devaluatie van deze landen nog groter wordt. Bij de **gecondenseerde melk** neemt de EEG minder dan tien procent op en bij de **poeder** bedraagt dit percentage 60 procent, hetgeen vooral een gevolg is van de kalvermelkproductie.

Holtens Nieuwsblad, 1967-12-16

Dertig procent meer melk bij de Coöp. *De Vrijheid* Holten

Verwerkingskosten niet gestegen

De Coöp. Zuivelfabriek „*De Vrijheid*” zal dit jaar een 30 pct. hogere melkaanvoer boeken dan het voorgaande jaar. Dit betekent een ontvangst van ruim 23 miljoen kg melk

[.....]

Marktsituatie

De directeur gaf een uitvoerige uiteenzetting van de marktsituatie der zuivelprodukten. De bo-terafzet was redelijk met niet te grote voorraden. De kaasproduktie was groter, er waren grotere voorraden, terwijl de prijzen beneden het inleveringsniveau bleven. De z.g. V.I.B.-inlevering geschiedt dit jaar voor het laatst. Er wordt gedacht aan een opvangcentrum voor alle E.E.G.-overschotten, waarbij men verliezen wil betalen uit een zuivelfonds. Cheddaskas valt onder de E.E.G.-regeling. Volle melkpoeder gaat redelijk goed weg, de produktie is echter kleiner. Er is teveel magere melkpoeder, vooral in Frankrijk en België. De prijzen liggen beneden de drempelprijs. De Condensproduktie is thans afgestemd op de verkoop. De afzet in 't Verre Oosten is moeilijk. De afzet naar Duitsland is belangrijk voor de C.C.G.O. Door de goede ruwvoederpositie verwacht men deze winter 5 à 6 pct melk meer dan het vorige jaar.

1968

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet/eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg.
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1967	80.363	1.787	4.225 / 3,83 / 3,30	39,73	7.520	270 / ?			
1968		1.865	4.250 / 3,85 / 3,39	42,66	7.791	250 / 101	118	15,7 ^{5p}	— ^{5p}
1969		1.903	4.190 / 3,85 / 3,33	41,07	7.915	270 / 10,3	112	35.8	21,8

Boterberg EEG. 1968 was 300.000 Ton

Zie ook MAP CZ. Holten / 1968

Leeuwarder Courant. 1968-01-03

PZ. v. Dam: ‘Zuivelindustrie mag boot niet missen’ bij productie kunsteiwit

Voorzitter Zuivelschap

De zuivelmarkt zal in toenemende mate te maken krijgen met de resultaten van de research op het terrein van de produktie van volwaardig eiwit door synthese of door processen, die gebruik maken van grondstoffen, welke tot dusverre ongebruikt zijn gebleven voor de voeding van mens en dier. Dit zei ir. B. van Dam, de voorzitter van het *Productschap voor Zuivel*, in zijn nieuwjaarstoespraak.

In de gevallen, dat de door middel van deze processen geproduceerde eiwitten in het menselijke dieet worden opgenomen, vindt vaak tevoren een menging plaats met mager melkpoeder of plantaardige eiwitten. Ir. Van Dam meende, dat men er de ogen niet voor mag sluiten, dat de met de thans mogelijk gebleken methoden te verkrijgen eiwitten ongetwijfeld op den duur een grote rol zullen gaan spelen in het menselijke dieet. Ir. Van Dam was ervan overtuigd, dat men er in zal slagen de gebreken, die deze produkten thans nog tonen, weg te nemen en de kostprijs ervan omlaag te brengen.

Het zuivelbedrijfsleven dient naar zijn mening deze nieuwe ontwikkelingen als een uitdaging tegemoet te treden en er voor te zorgen, dat het niet de aansluiting met de toekomst zal missen. Het zal moeten overwegen of het een rol zal kunnen spelen bij de produktie, de verwerking of de commercialisatie van de uit andere bronnen dan melk te verkrijgen eiwitten, aldus Ir. Van Dam.

Ir. Van Dam deelde verder mee dat de melkproduktie in 1967 een nieuwe recordhoogte heeft bereikt van ruim 7,5 miljard kg, dat is vier procent meer dan in het jaar ervoor. De melkaflevering aan de fabrieken steeg met vijf procent tot 6.9 miljard kg, eveneens een nieuw record. De binnenlandse afzet van consumptiemelk, condens (koffiemelk) en kaas was globaal gezien vrijwel even groot als in 1966. Het boterverbruik zakte echter met zestien procent tot 41.000 ton. De uitvoer van boter, condens zonder suiker en vol melkpoeder nam toe, maar die van kaas, gesuikerde gecondenseerde melk en mager melkpoeder daalde. De zuivelexport heeft bijna 60 miljoen gulden meer opgebracht dan in 1966 toen de waarde reeds meer dan een miljard gulden bedroeg.

Te verwachten valt, aldus Ir. Van Dam, dat de melkproduktie binnen de EEG in de komende jaren sterk zal stijgen. Dit geldt vooral voor onze partnerlanden, waar de veebezetting per ha grasland en de produktie per koe nog ten achter is bij de huidige situatie in Nederland. Volgens de laatste prognose van het *Produktschap Zuivel* zet de melkveestapel in de gemeenschap in 1975 zo'n negen procent hoger zijn dan in 1965. Wij verwachten voorts, zo ging de

heer Van Dam verder, dat de gemiddelde produktie per koe in dezelfde periode zal stijgen van 3.170 kg tot 3.280 kg. Een en ander leidt tot een melkproduktie in 1975 van circa 78 miljard kg, dat is ruim negen miljard kg of bijna veertien procent meer dan in 1966. Op Italië na, zullen alle lid-staten in 1975 tenminste zelfvoorzienend zijn.

Ir. Van Dam noemde de grote kaasproduktie in 1967 onverantwoord. In het verstreken jaar is 260.000 ton fabriekskaas geproduceerd tegenover 225.000 ton in 1966. De voorzitter van het Zuivelschap weet deze vergrote produktie aan de weigering van de regering, naast een inleveringsregeling voor boter en voor kaas ook weer een inleveringsregeling voor mager melkpoe-der tot stand te brengen.

De door de prijsaanpassing in de EEG noodzakelijke prijsstijgingen hebben in Nederland een bijzonder ongunstige invloed op het boterverbruik. De consumentenprijs voor verse boter steeg in het afgelopen jaar tot f 1.60 à f 1.65 per pakje en een verhoging van de prijs per 1 april 1968 is onvermijdelijk. Over het dalende boterverbruik in ons land gaf ir. Van Dam enkele cijfers. Terwijl in 1964 nog circa 58.000 ton boter werd afgezet, liep dit kwantum in 1967 terug tot 41.000 ton. Het is onwaarschijnlijk, dat dit kwantum zal worden gehandhaafd.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-01-24

Dr. Mansholt waarschuwt

EEG zit met groot ,boterprobleem'

Ongeveer 140 mln kilo

BRUSSEL (ANP) - Dr S. L. Mansholt heeft dinsdag de ministers van landbouw van de EEG in Brussel gewaarschuwd, dat het boteroverschot van de gemeenschap abnormaal groot begint te worden en een probleem van de eerste orde gaat opleveren.

Tot 1964 hebben de zes landen min of meer een evenwicht gekend tussen produktie en afzet-mogelijkheden, doch sedertdien is de boterproduktie alsmaar gestegen en de onverkochte voorraden in de koelhuizen hebben zo langzamerhand een omvang van 140 miljoen kilogram bereikt, zo zei hij op de eerste landbouwministerraad in het nieuwe jaar.

Mansholt waarschuwde dat volgens de vooruitzichten dit overschot jaarlijks met zeker 40 miljoen kilogram zal toenemen als er geen maatregelen worden getroffen voor beperking van de produktie en stimulering van het verbruik.

De Nederlandse vice-voorzitter van de Europese commissie legde dit vraagstuk aan de ministers voor bij de indiening van voorstellen voor de definitieve marktregeling in de zuivelsector van de gemeenschappelijke markt. Volgens zijn ramingen zou het gemeenschappelijke zuivel-beleid de Europese kas in 1968-1969 circa 2,8 miljard gulden gaan kosten, waarvan alleen al 900 miljoen voor het ruimen van de overtollige boter. Dit is aanzienlijk meer dan enkele jaren geleden werd voorzien bij de discussies over de Europese melkprijs: toen kwam men op een totaal van 1,6 miljard gulden voor de Europese zuivelsector.

Melk prijs

Mansholt weet het verbreken van het evenwicht tussen produktie en afzetmogelijkheden in de zuivelsector voornamelijk aan de hoge Europese melkprijs, die de ministers hebben vastgesteld, en aan onvoldoende pogingen om de afzet van met name boter te vergroten.

Aangezien er vrijwel geen mogelijkheden zijn voor vergroting van de boterafzet buiten de Europese gemeenschap zal men binnen de zes voornamelijk moeten zoeken naar mogelijkheden om de produktie van melk te beperken en de consumptie van melk en boter te vergroten, zo betoogde Mansholt.

Hij gaf een aantal min of meer theoretische mogelijkheden voor een beleid in deze richting, zonder zelf nog een keuze te doen en met de mededeling, dat een aantal van die suggesties om politieke of psychologische redenen moeilijk of niet uitvoerbaar zouden kunnen zijn.

Ter beperking van de melkproduktie zou men volgens hem kunnen denken aan verlaging van de richtprijs voor melk of althans bevrozing ervan op het huidige Europese niveau van 39 pfennig per liter voor een aantal jaren, aan een groter verschil tussen richtprijs voor melk en interventieprijs voor boter, extra-belasting op veekoeken die gebruikt worden om melkvee te fokken en premies aan kleine boeren met bijvoorbeeld 5 melkkoeien als zij van melkproduktie op vleesproduktie zouden overschakelen. Vergroting van de afzet van melk en boter was in theorie mogelijk door een drastische verhoging van de belasting op margarine (evenals een verlaging van de melkprijs voor de boeren echter niet goed denkbaar, zo gaf Mansholt toe), verhoging van het vetgehalte van de consumptiemelk tot 3½ procent, afzet van koelhuisboter tegen lage prijzen aan bijvoorbeeld leger en horecabedrijven.

Mansholt legde de problematiek op tafel zonder zelf de nodige conclusies te trekken, in de hoop dat een discussie van de ministers hem aanwijzingen zouden geven voor het uitwerken van een beleid op dit gebied.

Verbruik

De Belgische en Duitse ministers van landbouw lieten zich in eerste instantie zeer voorzichtig uit. Maar verlaging van de melkprijs kwam volgens hen zeker niet in aanmerking. Ook zou geen beleid gevoerd kunnen worden dat de kleine boeren in hun bestaan zou aantasten. Men zou volgens hen een oplossing in deze sector voornamelijk moeten zoeken in een stimulering van het boterverbruik. Ook de Nederlandse minister Lardinois meende dat men voorzichtig moet zijn met de analyse van de door Mansholt verschaftte gegevens. Deze had bijvoorbeeld weliswaar gezegd, dat de Europese zuivelpolitiek in 1968-69 2,8 miljard gulden zou kosten, doch had hij wel rekening gehouden met de inkomsten uit heffingen op bijvoorbeeld ingevoerde voedergranen en zuivelprodukten.

Van de door Mansholt genoemde mogelijkheden om verbetering in de situatie te brengen sprak de Nederlandse minister nog het meeste aan de gedachte om de richtprijs voor melk te bevrozen en een soepeler beleid te voeren met grotere afstand tussen interventiebeleid en richtprijs, met name door verlaging van de toeslag op magere melkpoeder en teruggeleverde ondermelk.

Deze opvatting van minister Lardinois werd in grote trekken gesteund door de Luxemburgse minister Büchler.

Boteroverschot zwaarste probleem EEG-landen

Tweede Kamer behandelt „Landbouw”

Onpopulaire maatregelen van dr. Mansholt te verwachten

(Van onze parlementaire correspondent)

De EEG-Commissie verwacht dat op 1 april het boteroverschot in de EEG 140.000 ton zal bedragen. Dat is tien procent van de boterproductie in de EEG. Volgens prognoses van de Commissie zal dit overschot aan het eind van het seizoen jaarlijks met ongeveer 40.000 ton toenemen. Voor 75.000 van de 140.000 ton is geen koopkrachtige vraag aanwezig. Dit deelde minister Lardinois woensdagavond in de Tweede Kamer mee tijdens de behandeling van de begroting van Landbouw en Visserij. Van het overschot komt ongeveer de ene helft in Frankrijk en de andere helft in Duitsland voor. Nederland heeft slechts een overschot van ongeveer 6000 ton. Van het probleem de grote boteroverschotten weg te werken verwachtte de minister de grootste moeilijkheden.

De bewindsman zette uitvoerig uiteen welke onpopulaire maatregelen dr. S. Mansholt, de vice-voorzitter van de EEG-Commissie, zou hebben voorgesteld om de zuivelmarkt weer in evenwicht te brengen. Op het gebied van de prijzen gaf dr. Mansholt drie mogelijkheden in overweging, aldus minister Lardinois. Ten eerste de mogelijkheid de melkprijs niet te bepalen op 39 Pfennig maar op 36 Pfennig. De tweede mogelijkheid is een groter verschil tussen richtprijs en interventieprijs te bepalen en als derde mogelijkheid zag dr. Mansholt de melkprijs te laten voor wat hij is en voor enkele jaren vast te leggen.

De tweede reeks maatregelen, waaraan dr. Mansholt denkt, hebben betrekking op de consumptie. Het vetgehalte van de consumptiemelk zou tot 3,3 procent dienen te worden verhoogd onder gelijktijdige ter beschikbaarmaking van melk met een lager vetgehalte, zgn. diëtmelk. In dit verband wordt ook gedacht aan een extra afzet in de ontwikkelingslanden.

Over de vraag of op 1 april het gemeenschappelijke zuivelbeleid kan ingaan, wilde de minister nog geen uitspraak doen. Aan het eind van de maand februari zijn vier dagen gereserveerd om uitsluitend in Brussel te praten over het gemeenschappelijke zuivel- en rundvleesbeleid. Voorlopig mikken we echter op 1 april, verklaarde minister Lardinois. Mocht 1 april niet te halen zijn vanwege de tijdnood, dan acht de minister het niet uitgesloten, dat het beleid half april of op 1 mei zal ingaan. De minister begreep, dat het zuivelbedrijfsleven graag zekerheid wil hebben over de datum, dit in verband met het afsluiten van contracten.

De minister was tegenstander van een inleveringsregeling voor mager melkpoeder, waarop verschillende afgevaardigden hadden aangedrongen. De minister zag als groot gevaar van een dergelijke inleveringsregeling dat de zuivelindustrie zich in een verkeerde richting zou bewegen en dat met name de boterproductie met 50 procent zou uitbreiden.
[.....]

De „boterberg" van de E. E. G.

De botervoorraden. in de Europese gemeenschap zijn in de periode 1962-'66 gestegen van 81,9 miljoen kg tot 152,3 miljoen kg, zo heeft de Europese commissie verklaard in antwoord op vragen van de Nederlandse afgevaardigde Vredeling.¹⁰⁸

De stijging is het gevolg van oplopende voorraden in Duitsland, Frankrijk en België/Luxemburg.

Terwijl Nederland aan het eind van 1966 een voorraad bezat van 19 miljoen kg (tegen 19,2 miljoen kg in 1962), liepen de voorraden in Duitsland op van 14,6 tot 47,2 kg, in Frankrijk van 43,2 tot 76,9 miljoen kg en in België/ Luxemburg van 4,9 tot 9,2 miljoen kg.

De boterberg werd onlangs door dr. Mansholt op circa 140 miljoen kg geraamd.

Leeuwarder Courant, 1968-03-12

Verzet in EEG-ministerraad

Lardinois in principe achter *plan-Mansholt*

EEG-zuivelmarkt komt niet op tijd. (1 april) klaar

De minister van landbouw uit Nederland, ir. P. J. Lardinois, was gister de enige in de ministerraad van de EEG, die in principe achter de voorstellen stond, die commissaris Mansholt bij de raad heeft ingediend om tot een regeling te komen van de zuivelproblemen in de EEG.

De maatregelen, die dr. Mansholt wil nemen bestaan o.a. uit het bevriezen van de melkprijs gedurende drie tot vier jaar op een niveau, dat 0.9 cent later ligt dan de huidige prijs. Ook is in een heffing op margarine voorzien. Behalve minister Lardinois verzetten de landbouwministers zich - de een meer de ander minder - tegen de plannen van dr. Mansholt en de EEG-Commissie. De ministerraad is gister niet uit de problemen gekomen en zet vandaag de beraadslagingen voort.

De besprekingen in Brussel verlopen zeer moeilijk en in de wandelgangen laat men weinig los omtrent de gang van zaken in de ministerraad. Het beraad is vanmorgen voortgezet in een zogenaamde beperkte zitting, waarbij de ministers zo weinig mogelijk ambtenaren om zich heen hebben. Het verzet tegen de plannen van dr. Mansholt werd geleid door de Belgische minister Heger, die sprak van een absurd idee om de melkprijs te veranderen nadat deze in 1966 met veel moeite was vastgesteld op een voor de Belgische boeren absoluut minimum. De boeren rekenen er op, dat deze prijs op 1 april ook van kracht wordt, zo zei hij. Minister Hoecherl van Duitsland kwam nog het dichtste bij het standpunt van ir. Lardinois.

Commissaris Mansholt gaf op een persconferentie toe, dat het onder de huidige omstandigheden onwaarschijnlijk is, dat op 1 april de gemeenschappelijke zuivelmarkt van kracht wordt. Dit leek hem geen ramp. Laten we maar hopen op de datum van 1 mei, zo zei hij. Hij zei ook, dat er in ieder geval iets gedaan moet worden aan de vraag en het aanbod van zuivelproducten in de EEG.

¹⁰⁸ Hier stond echt 1962 / '66 of dit juist is moet nog gecontroleerd worden! (ZHN.)

Hij herinnerde er aan dat de prijzen in 1966 door de ministerraad hoger zijn vastgesteld dan de Commissie verantwoord achtte. Bij het uitwerken van de maatregelen om deze prijs op 1 april te laten ingaan, is gebleken dat de overschotten nu reeds veel groter zijn dan werd voorzien. Op de wereldmarkt is de prijs van boter bovendien sterk gedaald, zodat het gemeenschappelijk beleid in de zuivelsector veel meer zal gaan kosten dan men in 1966 dacht. Niettegenstaande het verzet tegen zijn plannen zijn deze gister niet verworpen, zo merkte dr. Mansholt nog op.

Het *Landbouwschap* heeft een bespreking gehad met minister Lardinois voor deze naar Brussel ging. In het bijzonder is daarbij gesproken over eventuele overgangsmaatregelen, die moeten worden getroffen indien in Brussel niet wordt bereikt, dat het gemeenschappelijk zuivelbeleid op 1 april ingaat. Met name zijn voor het Landbouwschap aan de orde de vragen op welk niveau de richtprijs moet worden gesteld en of naast de inleveringsregeling voor boter ook voor mager melkpoeder een bodem in de markt moet worden gelegd. De besprekingen tussen de minister en het Landbouwschap zullen deze week worden voortgezet na afloop van de ministerraad in Brussel.

Het *Comité van Boerenorganisaties* in de EEG, de **Copa**, heeft bij de ministerraad geprotesteerd tegen de voorgestelde verlaging van de melkprijs. De verlaging zou op onrechtvaardige wijze de inkomsten van de EEG-boeren drukken, terwijl de productiekosten stijgen en er reeds een achterstand bestaat van het boereninkomen ten opzichte van andere sectoren van de economie, aldus het protest.

De Copa spreekt zich uit voor een margarinebelasting van 45 cent per kilogram om het concurrentie-evenwicht met boter te herstellen. He huidige boteroverschot in de EEG bedraagt volgens de Copa slechts drie procent van de totale consumptie, terwijl de EEG meer dan de helft van wat zij aan vetten nodig heeft van elders invoert.

Leeuwarder Courant, 1968-03-22

Mansholt rekt met nog grotere boterberg

Dr. S. L. Mansholt, vice-voorzitter van de EEG-Commissie, heeft in Luxemburg meegedeeld dat zijn schattingen betreffende boteroverschotten in de komende jaren in de gemeenschap nog te laag geweest zijn. Zij zullen nog veel meer dan 40.000 ton per jaar bedragen. Dr. Mansholt baseerde dit op de jongste cijfers over melkleveranties aan fabrieken.

In het EEG-parlement zei de commissaris dat van 1 januari tot 11 maart van dit jaar, vergeleken met 1967 België de melkleveranties aan fabrieken met ruim acht procent zijn gestegen. In Duitsland was het percentage 3,4, in Frankrijk bedroeg het meer dan tien en in Nederland is zelfs de produktie met meer dan tien procent gestegen.

Het parlement maakte donderdag een begin met bespreking van de maatregelen die dr. Mansholt heeft voorgesteld om op middellange termijn een structureel evenwicht op de zuivelmarkt tot stand te brengen. Twee van die maatregelen kregen in het bijzonder de aandacht, namelijk die om de richtprijs voor melk te verlagen van 39 tot 38 Pfennig per kilo en om een gemeenschapsheffing te leggen op ingevoerde plantaardige en oliehoudende vetten die dienen voor margarine-fabricage. Tot dit laatste heeft de ministerraad overigens in 1963 al besloten, maar dat besluit is nooit geëffectueerd.

Dr. Mansholt verdedigde zich tegen aanvallen van de Franse gaullist de Lipkowsky, die hem van koele technocratie beschuldigde. **De werkelijke moeilijkheden van de landbouw zijn gelegen in de uitzichtloosheid van familiebedrijven die geen kans zien rendabel te worden, zo zei dr. Mansholt.** Een testcase zal het voor de gemeenschap zijn, als de Commissie met structuurvoorstellen gaat komen. Voor de uitvoering daarvan zijn per jaar miljarden dollars nodig. De Nederlandse liberale afgevaardigde ir. Baas becijferde in dit kader dat alleen in Nederland voor het veranderen van eenmansbedrijven in tweemansbedrijven al 300 miljoen gulden per jaar nodig zal zijn. In de komende twintig jaar zal dit in de gemeenschap minstens tien tot vijftien miljard per jaar vergen, aldus de heer Baas.

Leeuwarder Courant, 1968-03-26

Lardinois in Brussel:

‘Tijd nog niet rijp voor zuivelmarathon’

(Van onze correspondenten)

De Nederlandse minister van Landbouw Ir. P. J. Lardinois meende gisteravond na afloop van de eerste dag van de nieuwe zitting van de EEG-ministerraad die aan de zuivelproblemen is gewijd, dat de tijd eigenlijk nog niet rijp is voor een zuivelmarathon. Hij stond daarbij lijnrecht tegenover de mening van zijn Franse collega Faure, voorzitter van de raad, die van oordeel is dat de zaken steeds moeilijker worden op te lossen, wanneer men langer praat.

Nederland heeft bij monde van zijn bewindsman van landbouw gisteren gepleit voor een zeker evenwicht binnen de gehele landbouwsector. Zo kan het voorkomen dat men uit sociale en binnenlandse politieke overwegingen prijzen toestaat die economisch eigenlijk niet verantwoord zijn. Minister Lardinois voelde er dan ook meer voor dat de ministers thans zouden proberen de zuivel en rundvleesverordeningen „rond” te maken.

De besprekingen gingen voornamelijk over de financiering van de zuivelpolitiek die dreigt op te lopen tot een bedrag van 800 miljoen dollar per jaar tenzij de subsidies worden verlaagd. Het voorstel van de Italiaanse minister Mario Restivo, een plafond in te stellen op de uitgaven voor zuivelprodukten, zou door Frankrijk en Nederland met verontwaardiging zijn aangehoord daar beide landen de grootste zuivellanden van de EEG zijn.

Voor zijn vertrek naar Brussel zei minister Lardinois in Eindhoven, dat het dit keer niet alleen de Fransen zijn die moeilijk doen, maar vooral de Belgen.

België, dat aan de vooravond van verkiezingen leeft, staat zeer afwijzend tegenover de voorstellen, die de EEG-Commissie over de éénwording van de zuivelmarkt heeft gedaan. Waar een gemeenschappelijke markt zonder bijdragen van de Commissie ondenkbaar is, zal België wel water bij de wijn moeten doen. Openstelling van de zuivelmarkt is voor Nederland een zaak van het allergrootste gewicht. Nederland heeft een produktie die honderdzesentwintig procent van zijn consumptie is en minstens veertig procent moet er uit.

De Nederlandse minister van Landbouw verwacht, dat bij de totstandkoming van de gemeenschappelijke markt de boterprijs in ons land met vijf procent zal stijgen en in België met twaalf procent zal dalen. Een verhoging van de margarineprijs zit er volgens de bewindsman niet in. Nederland zou zich daar overigens fel tegen verzetten. De melkprijs zou niet veranderen.

Ir. Lardinois zei: „Als onze zuivelindustrie het wil volhouden, dan zal zij nog nauwer moeten gaan samenwerken om sterker te staan. Er is in ons land al concentratie, maar deze zal zich op nog grotere schaal moeten voortzetten. In Frankrijk ontstaan zeer grote zuivelconcerns, zo groot zelfs dat we er moeite mee zullen krijgen. Maar niet alleen uit oogpunt van efficiency is verdere concentratie noodzakelijk, ook omdat er afnemers zijn die steeds groter hoeveelheden gaan vragen (denk aan de ondernemingen met tientallen supermarkten) moet men van verkoopzijde tot bundeling van krachten komen.”

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-03-28

In landbouw-onderhandelingen:

Compromis-voorstel van de Europese commissie

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - De *Europese commissie* is woensdagochtend in de landbouwonderhandelingen van de EEG met een compromisvoorstel gekomen, dat - onder meer - de heffing op margarine handhaaft, de richtprijs voor melk stelt op 39 pfenning (35,5 cent) en de interventieprijzen van boter verlaagt van 196,25 tot 170 dollar (resp. f 710,43 en f 615,40).

Heffing op margarine

De opbrengst van de margarineheffing – een zaak, waartegen Nederland zich op grond van overwegingen van levensonderhoudskosten fel verzet - zou per jaar 87,5 miljoen dollar moeten zijn.

Dit bedrag zou eigen inkomsten vormen voor de gemeenschap. De landen die het bedrag heffen, moeten het dus afdragen.

Kosten

De lidstaten, zo zegt het voorstel moeten 50 pct dragen van de kosten van het opruimen van de bestaande botervoorraden – koelhuisboter. Dat zou voor hen samen uitkomen op ongeveer 125 miljoen dollar. De andere 50 pct zouden door het *Europese landbouwfonds* worden gedragen. De subsidie op de magere melkpoeder wordt herleid tot 8,25 dollar per honderd kilogram en die op vloeibare magere melk wordt verhoogd tot 1,05 dollar per honderd kilogram.

[.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-04-10

Dure roomboter hoopt zich steeds meer op

Wat doen we er mee. Nu al rond 150.000 ton

(Van onze correspondent)

UTRECHT - Rond de 150.000 ton roomboter ligt in koelhuizen opgeslagen in de zes landen van de Europese Economische Gemeenschap. De Nederlandse huisvrouw die er een half pondje van wil kopen, moet er sinds maandag een gulden en 67 cent voor neertellen - maar ze kijkt wel uit. De duurste margarine is meer dan een gulden goedkoper en ook lekker.

Wat let haar dan om margarine op tafel te brengen? Zo komt er steeds meer roomboter, ongeveer 40.000 ton per jaar, die niet wordt opgegeten. En het zal nog erger worden: de prijs zal nog stijgen, terwijl er ook nog meer boter zal komen. Prijsstijgingen drijven de toch al geringe consumptie verder terug met als gevolg: alweer meer boter.

„Vloer”

De consument - die in zijn eigen belang een deel van zijn hersens in de portefeuille heeft zitten - rekent buiten de politiek. Het is de gewoonte bij overvloedige produkten zodanig te manipuleren dat er ‘een vloer in de markt’ komt te liggen. Die vloer moet er zijn om de producenten van die overvloed grond onder de voeten te verschaffen, de garantie te geven van een redelijk inkomen. Dat zouden ze niet binnenhalen als de prijs van hun afzet vrij bepaald werd op de markt, die immers overvol zit en zonder ingrijpen de consument in staat zou stellen voor een appel en een ei in te kopen.

Die ‘vloer in de markt’ kan op tal van manieren worden gelegd. Om ons te beperken tot het zuivelgebeuren: de Nederlandse regering heeft de veehouders altijd een garantie gegeven, dat zij hun melk niet onder een bepaalde prijs hoefden te verkopen, ongeacht de afzet:

Deze garantieprijs verschafte de boeren een behoorlijk inkomen uit hun melkvee en hield de consumentenmelk tamelijk goedkoop. Met andere woorden: het was een subsidie naar twee kanten: naar de boeren en naar de consumenten. Jaarlijks kostte die garantieregeling het rijk 200 tot 400 miljoen gulden. De regering kocht overtollige voorraden op.

Subsidie-foefjes

Dat liep best tot we begonnen aan de EEG. In de *Europese Economische Gemeenschap*, zo is het officiële beleid, moeten op den duur de prijzen van alle produkten gelijk liggen zonder subsidiefoefjes. Pas dan is er een vrije handel mogelijk zonder concurrentievervalsing en zonder fatale concurrentieslagen die bepaalde bedrijfstakken in sommige landen anders, bij ongelijke prijzen maar met vrije handel, zou vernietigen.

De subsidie, nodig voor de vloer in de markt zou komen te vervallen, en is inmiddels al grotendeels afgebroken. Voortaan moest de consument zelf een vastgestelde richtprijs betalen voor zijn melk, boter en kaas, en wel het volle pond, zonder subsidie. Voeg daarbij het feit dat de Nederlandse zuivelprijzen vergeleken met andere EEG-landen aan de lage kant waren en dus moesten worden opgetrokken en de stijgende consumentenprijs voor zuivel is verklaard. Aan die prijzen valt niet te morrelen, de vrije markt heeft er geen invloed op, het wordt allemaal in Brussel op de EEG-conferenties geregeld.

Overproduktie

Het ontstaan van de onafzienbare overschottenbotern hangt met de overschakeling van garantie- op richtprijzen nauw samen. Melkvee houden is een lonende en zekere bezigheid door deze stelsels. Hoeveel melk er ook komt, de prijs die de boer ervoor krijgt verzuurt niet. Met als gevolg dat er in de loop der jaren een overproduktie is ontstaan van melk, die voor 1967 wordt geraamd op een miljard liter.

Al die melk wordt verwerkt tot boter en van de rest maakt men magere melkpoeder die weer wordt verwerkt, althans gedeeltelijk, tot kalfsvoer.

Als gevolg van dit nieuwe kalfsvoer kregen de beestjes geen volle melk meer, die ging ook naar de fabriek: nog meer roomboter. Daar komt nog bij de boter uit het afromen van de consumptiemelk

en de koelhuizen vullen zich vanzelf. De groeiende overproduktie aan melk is overigens niet of nauwelijks het gevolg van uitbreiding van de veestapel, maar van verhoging van de produktie per koe.

Voorals in Frankrijk is op dat punt de laatste jaren veel bereikt door het toedienen van krachtvoerkoeken. Tot overmaat van ramp doemt ondertussen een tweede overschotprobleem op: dat van magere melkpoeder. Van alle overtollige melk die wordt verwerkt tot roomboter blijft poeder over, dat wel voor een gedeelte kan worden gebruikt, als veevoeder maar lang niet geheel. De veestapel groeit daarvoor niet genoeg en dat is ook helemaal niet de bedoeling.

Voor enkele jaren was de uitvinding van de zogenaamde kunstkalvermelk op basis van het magere melkpoeder een oplossing voor het 'restprodukt' van de roomboter. Nu groeien ook daar onverkoopte voorraden, omdat nu eenmaal de melkproduktie steeds grotere overschotten vertoont.

EEG-probleem

Het roomboterprobleem is een duidelijk uitvloeisel van de EEG-politiek, het is dan ook een EEG-probleem en geen nationaal. In 1963 lag er in de hele EEG maar 57.000 ton boter opgeslagen, binnenkort is dat driemaal zoveel. De 150 miljoen kilo van nu lijkt veel, maar dat valt mee, tegen een totale jaarproduktie aan boter in de EEG van 1,25 miljard kilo boter. In feite is er maar een produktie overschot van 3.5 procent in de EEG. Voor Nederland ligt dat wel heel anders: wij maken bijna tweemaal zoveel roomboter als we opeten.

Welk land in de EEG nu precies de meeste boter op het hoofd heeft, is niet eenvoudig te becijferen. Frankrijk is ongetwijfeld het land waar de produktie per koe het hardst is gestegen, met als gevolg- de grootste bijdrage tot een snel groeiend boteroverschot. Daar slaat tegenover, dat de Fransen ook het meeste boter per hoofd van de bevolking opeten. Ze kunnen bij lange na niet hun eigen melkvet opkrijgen, maar doen meer hun best dan de andere EEG-ers. Nederland echter is nauwelijks meer melk gaan produceren, dus ook niet meer boter. Onze geheel eigen bijdrage bestaat uit een verminderde consumptie van roomboter: in 1964 lustten we nog best ruim 22 pakjes per hoofd, twee jaar later nog geen 18 meer. De Fransen verorberden toen 29 pakjes, 4 meer dan twee jaar daarvoor.

Wat doen we ermee ?

Wat kan de EEG met die 150.000 ton boter doen om ze kwijt te raken? Algemeen wordt ingezien, dat de oplossing is: verlaging van de roomboterprijs, verbetering van de concurrentiepositie tegenover de veel goedkopere margarine. Een groep boterhandelaren heeft dan ook al bij het *produkschap voor zuivel* een uitgewerkt voorstel ingediend de roomboter te gaan verkopen voor minder dan een gulden per pakje, dus zestig cent onder de nu geldende prijs. Het zou dan gaan om koelhuisboter, dus niet om de verse boter.

Naar verluidt is minister Lardinois van landbouw nog erg huiverig voor zo'n drastische campagne, omdat er dan naar zijn idee weer minder verse boter wordt verkocht en die hoopt zich dan weer op. Volgens schattingen kan Nederland echter de 16.000 ton roomboter die wij zelf over hebben binnen drie maanden kwijt zijn als begonnen wordt aan een 'totale prijsenslag'. Het beste is dan daarmee te beginnen in 't begin van de winter, als de huisvrouw voor de feestdagen veel moet bakken en braden.

De Europese commissie heeft 450 miljoen gulden uitgetrokken voor de EEG-landen als bijdrage in de kosten van het opkopen van overtollige voorraden. Nederland kan het haar toekomstige geld ook gebruiken om overschotten goedkoop op de markt te brengen.

De Food and Agriculture Organisation (Wereldvoedselorganisatie van de Verenigde Naties) toont grote belangstelling voor 50.000 ton roomboter, eenderde van de EEG-voorraad. Verwacht wordt, dat deze transactie doorgaat.

De ontwikkelingslanden zouden van de roomboter **boterolie** willen maken, die vermengen met **magere melkpoeder** en zo voortreffelijke **melk** krijgen. Op die manier kan de EEG daar nog heel wat magere melkpoeder kwijt.

Het vetgehalte van onze consumptiemelk verhogen, zodat er minder roomboter uit dat deel van de produktie gemaakt kan worden, biedt een gedeeltelijke bijdrage aan de oplossing. Overigens gaan de gedachten van de Europese commissie een andere kant uit: men wil melk op de markt brengen met een lager vetgehalte om de consument meer keus te geven en omdat de mensen doorgaans al vet genoeg of zelfs te vet eten. Die magere melk zou goedkoper zijn dan de melk met 2.5 pct vet die we nu krijgen, zodat te verwachten valt dat de consument de magere kiest. Resultaat: meer vet, dus alweer meer roomboter.

Niemand gelooft dat de enige fundamentele oplossing, namelijk beperking van de melkproduktie in de EEG, enige kans maakt. Hoe minder melk, hoe minder roomboter, dat spreekt. Maar beperking van de veestapel tast het inkomen aan van de veehouders, die dat, machtig georganiseerd in belangengroepen als ze zijn, nooit nemen. Alleen met hogere prijzen voor hun produkten is dat te vermijden, maar dat slikken de consumenten weer niet.

Holtens Nieuwsblad, 20-04-1968; p. 3/4

Veehouders in hun beslaan bedreigt....

Melkgeld gaat met 6 cent omlaag

Bij de eerstvolgende uitbetaling van de melkgelden zullen de veehouders 6 cent per kilogram minder ontvangen dan de tot nu toe geldende melkprijs. Deze mededeling deed de directeur van de Coöp. Zuivelfabriek „*De Vrijheid*”, de heer C. Broersma, in de dinsdagavond in café Jansen gehouden vergadering van de vereniging „*Jong Holten*” toen aan het, in die bijeenkomst, gevormde forum de vraag voorgelegd werd of er nog winstmogelijkheden zijn op dure gronden waarvoor f 13.000,- tot f 15.000,- per hectare betaald wordt.

De heer Broersma ging bij deze uitspraak wat nader in op de situatie, zoals die zich thans ontwikkeld heeft op het gebied van de zuivel in de E.E.G. Het melkprijsjaar loopt van april tot april. De voorgenomen EEG-markt voor de zuivel is niet per 1 april j.l. tot stand gekomen, zodat thans een z.g. interim-periode is ingetreden. Met ingang van die datum is een bestaande toeslag op de melk van één cent per liter komen te vervallen. Bovendien is de toeslag uit het *zuivelfonds* uit hoofde van de industriemelk van een halve cent vervangen door een heffing van 40 cent per 100 liter, hetgeen neerkomt op een verschil van één cent voor de veehouders.

De kaasprijzen zijn vrijdag met 42 cent per Kg gezakt hetgeen een verlaging betekent van de melkprijs met ruim vier cent. In totaal derhalve een vermindering van 6 cent per liter. Het is duidelijk, dat dit een ernstige aantasting inhoudt van de bestaanszekerheid van de veehouders, indien hierin niet spoedig verandering zou komen. Zij zullen derhalve, om tot een rendabele exploitatie van hun bedrijven te komen, geen dure gronden moeten kopen.

De leden en leveranciers van „*De Vrijheid*” hebben inmiddels bericht ontvangen, dat zij met deze melkprijsverlaging rekening zullen moeten houden.

Het is geen plaatselijke aangelegenheid, maar een verschijnsel, dat zich in de weidegebieden en ten aanzien van de gemengde bedrijven overal voordoet. red.).

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-04-25

Noodkreet tijdens vergadering

Zuivelindustrie ernstig ongerust over prijsvorming

Kaasprijs zakte aanzienlijk,

DEN HAAG (ANP) - De bestuursvergadering van het *produktschap voor zuivel* eindigde woensdag bij de rondvraag met een noodkreet van de heer Van de Wiel (coöp. Zuivelindustrie FNZ.), die door verschillende van zijn medebestuurders werd overgenomen. De heer Van de Wiel gewaagde van buitengewoon grote ongerustheid over de prijsvorming in de zuivel en van ontstemming over het uitblijven van regeringsmaatregelen, waardoor de richtprijs voor de melk nog enigszins waar kan worden gemaakt. De heer Loonen, vertegenwoordiger van de veehouderij, vulde aan dat de beroering in zijn kring zeer groot is. Wat men wil is een inleveringsregeling voor magere melkpoeder, maar minister Lardinois heeft deze onlangs opnieuw geweigerd.

Na het *vervallen van de inleveringsregeling voor kaas per 1 april* hebben de kaasprijzen op de Leeuwarder zuivelbeurs op goede vrijdag een enorme val gemaakt: de volvette zakte van f3,17 tot f2,75 per kilo. Bovendien blijven de noteringen voor magere melkpoeder laag. Een situatie die men als noodsituatie kan aanduiden, meende de heer Van de Wiel. Terwijl de voor de boer nagestreefde richtprijs voor de melk 35 cent per kilo bedraagt leiden de huidige kaasprijzen tot een melkprijs van 26 cent, de prijzen van magere melkpoeder en boter tot een melkprijs van 29 cent. Dat wil dus zeggen, aldus de heer Van de Wiel, dat de boer een zeer belangrijke veer moet laten.

Verliezen

Volgens de berekeningen, vertelde de heer Van de Wiel, zal de gerealiseerde melkprijs in het deze maand begonnen melkprijsjaar vier á vijf cent beneden de richtprijs liggen. Dit komt mede doordat de verliezen op de voor 1 april nog ingeleverde kaas, die zo groot waren dat ze niet geheel gedekt konden worden uit het zuivelfonds 1967-1968. voor een deel op het, nieuwe zuivelfonds zullen drukken. Het produktschap heeft hiertoe onlangs besloten.

De heer Van de Wiel vertelde dat het produktschap vorige week donderdag bij minister Lardinois op bezoek is geweest en toen weer een weigering kreeg op het verzoek om een inleveringsregeling voor magere-melkpoeder. De heer Koster (ANAB) voegde daar even later aan toe, dat de minister bij diezelfde gelegenheid ook het beschikbaar stellen van goedkope koelhuisboter heeft geweigerd. De heer Koster betreurde dat, omdat hij beide zaken van groot belang achtte voor de oplossing van het zuivelprobleem.

Veehouders ongerust over situatie op de zuivelmarkt

DEN HAAG, 2-5. De veehouderijcommissie van de *Ned. Christelijke Boeren- en Tuindersbond* heeft zich in een spoedvergadering uitvoerig beraden over de zorgelijke situatie in de zuivelmarkt.

Deze situatie, mede ontstaan door het uitstellen van de beslissing over het E.E.G.-zuivelbeleid, heeft tot ernstige ongerustheid geleid onder de Nederlandse veehouders. De rigoureuze prijsdaling vindt juist plaats in de topperiode van de melkproductie. In de maanden april tot juni wordt gemiddeld 45 procent van de productie voortgebracht. Inmiddels is op jaarbasis omgerekend, de opbrengstprijs voor de boer gedaald tot rond 4 procent¹⁰⁹ beneden de richtprijs, aldus de commissie in een communiqué.

De commissie is zeer bezorgd over deze ontwikkeling, die naar haar gebleken is, op veel bedrijven tot acute financiële moeilijkheden aanleiding geeft. De commissie is van oordeel, dat een inleveringsregeling voor mager melkpoeder noodzakelijk is ter verdere ondersteuning van de marktprijs. Reeds herhaalde malen heeft het bedrijfsleven aan de minister van landbouw gevraagd, deze inleveringsregeling, die door het bedrijfsleven via het zuivelfonds zelf moet worden gefinancierd, te mogen vaststellen. De minister heeft echter tot nu toe zijn goedkeuring hieraan onthouden.

Nu echter het E.E.G.-zuivelbeleid opnieuw is uitgesteld, waardoor de huidige situatie voortduurt, acht de commissie het dringend gewenst dat de minister alsnog op zeer korte termijn zijn goedkeuring aan deze inleveringsregeling zal geven.

de Vrije Zeeuw, 1968-05-09

Produktschap voor zuivel treft inleveringsregeling voor magere melkpoeder

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft besloten een inleveringsregeling te treffen voor magere melkpoeder, geproduceerd na 1 juni a.s. De prijs, waartegen het poeder zal worden overgenomen, bedraagt 142,50 gulden per 100 kg verstuivingspoeder.

De regeling zal gelden tot de inwerkingtreding van het stelsel van gemeenschappelijke prijzen voor zuivelprodukten in de E.E.G., maar uiterlijk tot 1 november a.s.

De aan de inleveringsregeling verbonden kosten zullen voor rekening komen van het *zuivelfonds*.

Tijdens een onderhoud dat het bestuur op 8 mei heeft gehad met de minister van landbouw, heeft de minister ingestemd met het treffen van bovenbedoelde regeling.

¹⁰⁹ Mogelijk moet dit 4 ct. zijn ? (ZHN.)

„Boterberg” wordt gebergte

ROME, 20-5. Uit het wereldboteroverschot, kortweg boterberg, is in 1967 een botergebergte gegroeid. De botervoorraad **van de hele wereld** bereikte in 1967 de verontrustende omvang van 450.000 ton (1966: 350.000) ton. Dit blijkt uit een maandag in Rome gepubliceerd rapport van de voedsel- en landbouworganisatie (F.A.O.) van de V.N. Begin dit jaar waren de botervoorraden 200.000 ton. groter dan de als voldoende beschouwde voorraden. Volgens de voedsel- en landbouworganisatie Zal de boterproduktie dit jaar nog verder worden vergroot.

De toeneming van, de botervoorraad in 1967 werd voornamelijk veroorzaakt door een toename van de voorraden in de Verenigde Staten, en Frankrijk. De voorraad in de E.E.G., nam met 46.700 ton toe, waarvan de Franse voorraad met 33.800 ton. Bijna de helft van de totale wereldbotervoorraad bevond zich eind 1967 in de E.E.G.

Leeuwarder Courant, 1968-05-29

Prijzen zuivel en margarine omhoog

Compromis in EEG-zuivel onder druk van boeren

Richtprijs melk blijft op 35,3 ct. bij 3,7 pct vet

De ministers van Landbouw in de EEG hebben in de nacht van dinsdag op woensdag overeenstemming bereikt over een uniform zuivelbeleid. Hiermee is het uniforme landbouwbeleid in de EEG vrijwel een feit geworden. De nieuwe regelingen gaan 1 juli in. Het compromis dat nu bereikt is wordt beschouwd als een succes voor de Franse minister van landbouw Edgar Faure, en voor zijn Belgische en Luxemburgse ambtsgenoten.

De Belgen en de Fransen wilden de melk en boterprijs op het eerder vastgestelde peil handhaven, terwijl, de EEG-commissie verlaging had voorgesteld met het oog op de overproductie. De boterprijs zal in Nederland opnieuw met vijf cent per halfpnds Pakje omhoog gaan, terwijl er mettertijd een heffing op margarine komt van drie tot vijf cent per pakje.

Er is bij de besluiten van deze nacht ongetwijfeld zeer sterk rekening gehouden met de onrust onder de boeren, zo zei minister Lardinois na afloop. Doch het is in onze samenleving nu eenmaal geen eenvoudige zaak om aan prijzen te willen tornen die de boeren in de EEG-landen een bepaald inkomen bezorgen, voegde hij er aan toe.

De ministers waren dinsdagavond om half elf, na inleidende discussies sedert maandagmiddag, aan de conferentietafel gaan zitten met een nieuw compromis van de *EEG-Commissie* inzake de zuivelpolitiek. Het compromis, gebaseerd op voorstellen die de Franse minister Faure als voorzitter van de raad de vorige maand op een mislukte marathonvergadering in Luxemburg had gedaan, opende de mogelijkheid voor sommige landen om op de uniforme prijzen nationaal correcties toe te passen wegens verschillen in omzetbelasting of btw (belasting op de toegevoegde waarde).

Na urenlange discussies werd men het tenslotte eens over de volgende hoofdpunten voor het EEG-zuivelbeleid 1968-69:

- EEG-richtprijs voor melk 35,30 per 100 kg.
- interventieprijs voor boter f 628,07 per 100 kg (met correctiemogelijkheid naar boven van f 9,90 voor België. Luxemburg en Italië en voor Duitsland naar beneden met f 21,00)
- interventieprijs voor magere melkpoeder f 149,32 per 100 kg (met correctiemogelijkheid voor België. Luxemburg en Frankrijk van f 9,90 naar boven)
- steun voor magere melk, die als veevoeder wordt gebruikt, van f 5,40 per 100 kg en voor magere melkpoeder van f 29,90 per 100 kg.

Minister Lardinois verklaarde vanmorgen om half zes, toen de vergadering afliep, dat hij het resultaat niet op alle punten bevredigend vond. Doch het uiteindelijke compromis was het beste dat onder de gegeven omstandigheden haalbaar was.

Minister Lardinois verwachtte voorts, dat met het nieuwe EEG-regime de richtprijs voor melk (35,3 cent) meer dan met het huidige Nederlandse stelsel door de boeren in Nederland gerealiseerd zou kunnen worden. Tenslotte meende hij, dat de onlangs ingezakte kaasprijzen zich weer zouden herstellen op het niveau van de afgelopen winter.

De kosten van de EEG-zuivelpolitiek in het jaar 1968-'69 zijn in eerste aanleg beperkt tot 630 miljoen Dollar. Als meer geld nodig blijkt te zijn, moet de ministerraad zich nader beraden over het beleid of bijpassen. In het bedrag van 630 miljoen Dollar zijn niet de kosten berekend voor het opruimen van de huidige boteroverschotten.

De ministers besloten voorts hun resolutie van 1964 inzake invoering van een heffing op margarine (die in Nederland de margarine drie tot vier cent per pakje duurder zal maken) uit te voeren, gekoppeld aan het Europees parlementair toezicht op de opbrengst van deze belasting (van maximaal 87,5 miljoen dollar per jaar).

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-06-05

Geen nabetaling uit zuivelfonds¹¹⁰

DEN HAAG (ANP) - De melkveehouders zullen dit jaar hun twee gebruikelijke nabetaalingen moeten missen, het geld dat daarvoor beschikbaar zou zijn moet nu dienen om een deel van de verliezen op ingeleverde kaas te dekken.¹¹¹

Van de 'industriemelktoeslag', de toeslag die de regering gaf op tot boter verwerkte melk, lag de in de loop van het jaar gedane voorschotbetalingen, nog een bedrag van f 10.248.000, gereed als slotuitkering. Omdat deze toeslag over het jaar april 1967-april 1968 nog met 1,7 per honderd kilogram melk, nu is afgeschaft, zou het de allerlaatste slotuitkering van de overheid zijn geworden. Maar zelfs dat ging niet door, omdat de overheid het geld in het door het produktchap voor zuivel beheerde *zuivelfonds* stortte.

¹¹⁰ Tekst behoorlijk *hersteld*, ivm. de grote hoeveelheid opmaak fouten (ZHN.)

¹¹¹ Dit kon er nog wel bij! In de stad Groningen waren een groep protesterende boeren uit onvrede met de lage melkopbrengst zelf aan het uitventen geslagen, wat weer tot gevolg had dat de melkslijters – in loondienst – zich demonstratief inschreven bij het Arbeidsbureau..... PZC 1968-05-30

In het melkprijsjaar 1967-1968 heeft dat zuivelfonds al een verlies geleden van f 15.540.000 op 7.729 ton ingeleverde en weer verkochte kaas. Aan het einde van het melkprijsjaar lag er echter nog 22.371 ton ingeleverde kaas en daar kan nog meer bijkomen.

Weliswaar wordt de kaasinleveringsregeling in het nieuwe melkprijsjaar niet voortgezet, maar voor 1 april geproduceerde kaas mag nog ingeleverd worden. Mede dankzij die overheidsstorting van ruim tien miljoen heeft het zuivelfonds nu een reserve van f 42.549.000. Een deel van de nog resterende verliezen op de kaas en de restitutie van een melkpoederheffing zullen eruit bekostigd worden.

Dat wil zeggen dat de veehouders ook uit hun eigen fonds geen slotuitkering meer kunnen verwachten. Wel moeten zij van 1 april jongstleden af 40 in plaats van 10 cent per 100 kilo melk heffing aan het fonds betalen, omdat die reserve lang niet genoeg is om alle verliezen te dekken.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-07-27

Naar waarde éénder EEG-Landbouwproductie

Maandag gemeenschappelijke markt zuivel en rundvlees¹¹²

Vertraging door meningsverschillen

BRUSSEL (ANP) - Maandag 29 Juli wordt in de EEG de gemeenschappelijke markt voor zuivel en rundvlees van kracht - sectoren die naar waarde gerekend, ongeveer een derde van de gehele EEG-landbouwproductie vertegenwoordigen.

De openstelling van deze vrije EEG-markt met gemeenschappelijke Europese prijzen komt vier maanden later dan aanvankelijk was voorgenomen. De ministers van landbouw van de Zes hebben bij het uitwerken van de laatste regelingen voor de zuivel- en vleessector in het afgelopen half jaar nogal wat vertraging opgelopen door meningsverschillen over de steeds groter wordende overproductie van melk en boter.

Dr Mansholt, de Nederlandse vice-voorzitter van de Europese commissie, heeft nog geprobeerd de Europese melkprijs wat verlaagd te krijgen, teneinde de melkproductie wat af te remmen, doch die poging is mislukt. In de komende herfst zal deze discussie overigens weer opgenomen moeten worden, aangezien men dan moet gaan denken aan de vaststelling van de gemeenschappelijke prijzen voor het seizoen dat in april 1969 begint. De belangrijkste wijzigingen op 29 juli voor de zuivel- en rundvleessector zijn het afschaffen van heffingen en douanerechten in het handelsverkeer binnen de gemeenschap en het instellen van gemeenschap-

¹¹² De datum dat de EEG het zuivelbeleid – volledig – over neemt is niet duidelijk! Zoals uit de tekst blijkt zijn ook nu, niet alle onderdelen volledig EEG-beleid. Jr.- boek WP over 1968 heeft het er over; „dat op 29 mei, na langdurig onderhandelingen overeenstemming werd bereikt over de hoofdlijnen van de definitieve marktordening van de sector melk- en zuivelproducten en van de sector rundvlees. Deze verordeningen werden op 24 juli 1968 van kracht.”

Het Produkschap Zuivel hanteert als datum, 27 juni 1968, dat is de dag dat de EEG.-Verordening nr. 804/68 van de Raad van kracht werd. Deze bevat de ‘gemeenschappelijke ordening der Europese (van de zes) markten in de sector melk en zuivelproducten’. In Biografie Mansholt (BM.) wordt 1 juli 1968, de datum dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid tot stand kwam, als datum genoemd. Conclusie tot nu; „we zijn er langzaam ingedommeld”. Zie inleiding bij 1969 (ZHN.)

pelijke heffingen op invoer uit landen buiten de EEG. De Europese commissie stelt die heffingen vast, wekelijks voor runderen en rundvlees, tweemaal per maand voor zuivelprodukten en eenmaal per maand voor bevroren vlees.

Correcties

Voor boter en magere melkpoeder blijft aan de onderlinge grenzen evenwel, tot april volgend jaar, nog een speciaal systeem van kracht voor het corrigeren van verschillen die tussen de zes landen nog zijn blijven bestaan, om door nationale afwijkingen van de Europese interventieprijs voor boter.

De nieuwe EEG-regelingen voorzien tenslotte in de mogelijkheid, dat noodmaatregelen worden getroffen als de markt in gevaar komt. De Europese commissie beslist daarbij over toepassing van vrijwaringsmaatregelen, als de prijzen dreigen in te storten als gevolg van te sterke aanvoer van buiten de Europese ministerraad kan maatregelen treffen in het tegenovergestelde geval, dwz. als de gemeenschappelijke markt verstoord wordt door te hoge prijzen bij invoer. De Europese commissie en de ministerraad van de gemeenschap zullen na de vakanties op het gebied van zuivel en rundvlees overigens weer snel aan de slag moeten gaan. Afgezien van de vaststelling van nieuwe Europese prijzen, die volgend jaar van kracht moeten worden, zal de raad o.m. een gemeenschappelijk controlemerk voor boter moeten vaststellen en regelingen treffen voor afzet van 140 tot 160.000 ton overtollige boter.

In de sector rundvlees moeten nu nog, evenals voor de industrie in het algemeen, de belastingen en douanewetgeving geharmoniseerd worden, evenals de keuringsvoorschriften.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-08-07

Eerste boterconcentraat (boterolie)¹¹³ komt binnenkort reeds op de markt

LEEUWARDEN (GPD) - De regering heeft 5000 ton koelhuisboter beschikbaar gesteld uit de v.i.b.-voorraden voor de produktie van boterconcentraat. Binnenkort is dit produkt in de winkels te verwachten. Veel eerder dan verwacht werd.

Boterconcentraat is speciaal bestemd voor braden van vlees en dergelijke, doch het is ook smeerbaar op de boterham. Het wordt gemaakt van boter door er alle vocht uit te halen. Om verwisseling met boter te voorkomen is er 2 pct sesamolie aan toegevoegd en bovendien enig eiwit dat bij het braden onder roeren bruin wordt en aangeeft dat het vlees in het botervet gelegd kan worden. De verwijdering van het vocht uit de boter voorkomt het spatten in de pan.

Bij een goede produktie van boterconcentratie kan het aroma van de boter bewaard blijven. Het heeft ook - hoe kan het anders - een roomgele kleur. De prijs zal 82 of 83 cent per pakje van 250 gram zijn. Het produkt komt ook in bekertjes ter beschikking die echter 6 cent duurder zijn.

¹¹³ Naar berichten van een week later (PZC 16-08-1968) was er van het bedrijfsleven nog geen grote belangstelling. Er waren ook nog al wat kinderziekten, bv. Het in wikkels geleverde product werd te snel vloeibaar en liep dan uit de wikkels, was niet lang houdbaar en de twee mengsels boterolie en sesamolie waren slecht mengbaar. Er werd wel gewerkt aan deze 'kinderziekten'. Ik kom het product boterolie later nog wel eens tegen bij levering aan ontwikkelingslanden. Het werd ook wel gebruikt, samen met magere melkpoeder, voor 'recombinet' melkproductie. Zie volgende knipsel PZC 1968-08-15 – niet verder uitgezocht! (ZHN.)

De bereiding van boterolie is in 1964 in Nederland begonnen. Het produkt ging aanvankelijk alleen voor export weg. Er bleek een vrij grote behoefte te bestaan aan boterolie, die oa. wordt gebruikt in de tropen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1968-08-08

Noorwegen houdt botermarkt anders schoon dan wij

In herfst maatregelen tegen boteroverschot

(Van onze landbouwmedewerker)

In de komende herfst zullen speciale maatregelen nodig zijn om de zware belasting, die de botervoorraden op de EEG-markt uitoefenen, te verlichten. Hoewel de boterproductie maar een klein percentage vormt van de totale produktie van overschotten drukt ze toch bijzonder zwaar.

In Noorwegen heeft men het probleem van de boteroverschotten ook sinds enige tijd aangepakt. Volgens het vakblad van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond houdt men daar de botermarkt schoon door vanaf mei de prijs van consumptieboter tijdelijk te halveren. Daardoor kan de koelhuiscapaciteit beperkt blijven. Door de voorkeur te geven aan een direct verlies van ruim twee gulden per kilo ten bate van de consument en een landelijke reclamecampagne voor verse boter, worden ook de melkveehouders verplicht maandelijks een paar kilo boter af te nemen.

Voor zover de exportmarkt dan nog tekort schiet, wordt ook tegen lagere prijzen aan sociale instellingen geleverd. Eventuele restanten worden tenslotte aan de margarine-industrie overgedaan.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-08-15

Fries bedrijf bouwt ‘recombined’ melkfabriek in Djakarta

LEEWARDEN (GPD) - De CCF. - *Coöperatieve Condens Fabriek* – in Leeuwarden heeft van de Indonesische autoriteiten vergunning gekregen voor de bouw van een fabriek voor ‘recombined’ melk bij Djakarta. De aanvraag daartoe werd dit voorjaar ingediend, mede namens een Indonesische onderneming.

Met de bouw van de fabriek is een bedrag gemoeid van tussen de 4 en de 5 miljoen gulden. De CCF heeft reeds eerder dergelijke fabrieken gebouwd in Koeala Loempoer, Singapore en Lorenzo Marques, welke geëxploiteerd worden in samenwerking met lokale ondernemingen. De CCF neemt ook deel in de bouw van een soortgelijke fabriek in Bangkok, samen met de DOMO en de Coöperatieve Condensfabriek Gelderland-Overijssel.

De CCF is op het ogenblik bezig met de inrichting van deze fabriek. Ook in Djakarta hoopt de CCF tot samenwerking te kunnen komen met andere Nederlandse zuivelcoöperaties. Voor de bouw van de fabriek is grond aangekocht tussen Djakarta en Tandjong Priok.

„Recombined” melk wordt gemaakt uit mager melkpoeder, waaraan boterolie is toegevoegd. De melk komt dan als gecondenseerde melk in blik aan de markt. Boterolie is boter waaraan het vocht onttrokken is.

Nieuwsblad van het Noorden, 1968-09-11

Dr. Van de Wiel (FNZ)

Prijzen zuivelprodukten moeten op richtprijs melk „gericht” worden

Verhoog de prijzen van zuivelprodukten in de EEG. zodat ze op een niveau komen, dat overeen komt met de richtprijs voor de melk. Dr. E. van de Wiel, algemeen secretaris van de *Ko-ninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ*, gaf dat gistermiddag op de algemene vergadering van die bond in Tilburg in overweging.

Een tegendraads voorstel: prijsverhoging terwijl er een overschot is. Dr. Van de Wiel gaf dat zelf toe, maar aan de andere kant leek het hem toch ook normaal dat de consument de kostprijs betaalt. En de richtprijs dekt de kosten van de melkproduktie nog niet eens. Op het ogenblik betaalt de consument voor verschillende zuivelprodukten minder dan die richtprijs. Op EEG-niveau scheelt dat zo’n twee à drie cent per kilo melk.

Inkomenspolitiek

Voor het lopende melkprijsjaar worden de uitgaven van de zuivelafdeling van het Europese Landbouwfonds, nodig om het inkomen van de melkveehouders op peil te houden, op twee miljard gulden geschat, afgezien nog van het kleine miljard dat nodig is voor het opruimen van het bestaande boteroverschot.

Omdat het op korte termijn niet zal lukken de groei van de melkproduktie voldoende in toom te houden, zou het voor het zuivelbeleid benodigde bedrag in de komende jaren nog wel verder toenemen, en dat, zo vreesde de heer Van de Wiel zou wel eens kunnen leiden tot een toenemende genegenheid tot verlaging van de melkprijs. Zo’n verlaging - of zelfs een gelijk laten van de prijs wat, gezien de kostenstijgingen, op een reële prijsverlaging zou neerkomen - is een bijzonder simpele ingreep.

Zo voldoet men zelfs aan alle eisen die dr. Van de Wiel eerder in zijn betoog zelf aan het te voeren beleid had gesteld; behalve aan de eerste eis, namelijk dat het inkomen van de veehouderij niet mag worden aangetast.

Vandaar zijn voorstel de EEG-overheid dan maar wat te ontlasten door de consument wat meer te laten betalen. Het verschil tussen de alsdan door de consument op te richten richtprijs en de interventieprijzen zou hij door middel van een heffing in het Europese landbouwfonds willen storten. Een heffing van drie cent per kilo melk zou de uitgaven van dat fonds uit hoofde van de zuivelinkomenspolitiek terugbrengen van twee tot één miljard gulden.

Prof. C. Boon, voorzitter van de *Belgische Boerenbond*, ziet nog wel toekomst voor het gezinsbedrijf. Hij vertelde dat gistermiddag aan de algemene vergadering.

Als het gezinsbedrijf economisch gezien de geschiktste bedrijfsvorm zou zijn, maar sociale nadelen zou hebben, zou de heer Boon dat bedrijf niet willen, maar hij achtte economische noch sociale gronden aanwezig waarom in de melkveehouderij het een- of tweemansbedrijf het niet tegen andere bedrijfsstructuren zou kunnen opnemen. Wat de aanwending van de produktiefactoren betreft, heeft het rationeel werkende een- of tweemansbedrijf volgens hem geen reden tot twijfelen aan de doelmatigheid van zijn structuur.

Het Vrije volk, 1968-09-18

Minister Lardinois:

Landbouwbeleid in de Euromarkt kritisch bekijken

(Van een onzer verslaggevers)

Het landbouwbeleid in de Euromarkt zou best nog eens kritisch bekeken kunnen worden. Ook het markt- en prijsbeleid voor agrarische produkten is niet onaantastbaar. Dit beleid kan nog worden gestroomlijnd en bijgestuurd.

Dit zegt de minister van Landbouw, ir. Lardinois, met zoveel woorden in de toelichting op de begroting van Landbouw voor 1969. De minister meent, dat de gemeenschappelijke Europese markt niet alle problemen van de Nederlandse landbouw kan oplossen. Het wegvallen van de grenzen tussen de zes EEG-landen biedt voor de overschotten aan tarwe, suiker, fruit en zuivel onvoldoende soelaas.

„We zullen er ons op moeten instellen, dat het proces van aanpassing van produktie een vraag geruime tijd zal vergen. Met name voor de zuivel moet, zowel voor Nederland als voor de hele EEG, vooralsnog met een toenemend verschil tussen produktie en afzet rekening worden gehouden,” aldus de minister.

„Het vinden van meer evenwicht tussen de zuivelproduktie en de afzet zal in de komende tijd het centrale vraagstuk moeten vormen in het landbouwoverleg, dat te Brussel wordt gevoerd.” In eerste instantie moet worden gestreefd naar een duurzame verhoging van het verbruik van melk- en zuivelprodukten binnen de Euromarkt.

[Fruittelt en verbod op hormoonbehandeling kalveren.....]

Leeuwarder Courant 1968-10-14

Geen sociale prijzen maar economische

Plan-Mansholt beoogt totale omwenteling EEG-landbouw

Melkveehouderijbedrijven dertig keer zo groot

(Van onze landbouwredacteur)

De regeringen van de zes EEG-landen bestuderen op het ogenblik een plan-Mansholt, dat de Europese landbouw in tien jaar geheel moet moderniseren. Het plan betekent een totale omwenteling in de landbouwpolitiek. Niet langer zullen in de landbouw sociale normen de

prijzen bepalen maar economische. Boeren, die in aanmerking willen komen voor sociale uitkeringen, zullen hun bedrijven moeten inbrengen in samenwerkingsgroepen.

De akkerbouwbedrijven in de EEG zullen volgens dit plan gemiddeld vijf tot zes keer zo groot moeten worden als ze op het ogenblik zijn en de melkveehouderijbedrijven zouden zelfs dertig tot vijftig maal zo groot moeten worden als hun huidige omvang. De ombouw van de EEG-landbouw zou gedurende tien jaar jaarlijks drie tot vijf miljard dollar kosten. Hetgeen maximaal zo'n 180 miljard gulden belooft. Overigens sprak het Kamerlid Sake van der Ploeg vorige week in Leeuwarden al van 300 miljard gulden.

Het plan-Mansholt vormt nog een geheim document, dat niettemin in Le Monde omschreven werd als volumineus. Het Franse dagblad blijkt evenals de Duitse Frankfurter Allgemeine over vrij uitvoerige inlichtingen over het plan te beschikken, die kennelijk rechtstreeks uit Brusselse EEG-bronnen komen. De vice-president van de EEG-Commissie, dr. Sicco Mansholt, heeft dit jaar op verschillende plaatsen en in invloedrijke kringen reeds uitvoerig van zijn inzichten blijk gegeven. Ze kwamen er op neer, dat er miljoenen mensen uit de landbouw moeten verdwijnen, goedschiks of kwaadschiks.

Minister Lardinois heeft in Zuidlaren kortgeleden gezegd, dat hij bij de bedrijfsvergroting in de landbouw niet zo ver wilde gaan als Mansholt, maar uit berichten in Le Monde maken we op, dat de Franse regering in ieder geval bereid is tot een herziening van de Franse landbouwpolitiek en wel dusdanig, dat deze politiek zich aanpast bij het plan-Mansholt.

Het aantrekkelijke van het plan-Mansholt voor de regeringen der zes landen is, dat commissaris Mansholt van mening is dat vanaf 1972 de bedragen, die nodig zijn om de ontworpen agrarische markten te ondersteunen, zullen afnemen. In november reeds moeten de regeringen in de EEG-ministerraad een beslissing nemen over het plan-Mansholt, dat als futuristisch en fanatistisch werd gekenschetst nog voor de regeringen er begin oktober kennis van hadden genomen. Hier rolde de donder voor de bliksem uit.

Meer bos

In de verschillende publicaties over het plan wordt telkens gezegd, dat in de EEG een oppervlakte van zes procent van de 72 miljoen hectare uit productie genomen moet worden voor bebossing. Dat is dan 4,5 miljoen hectare, een oppervlakte zo groot als België heet het dan.

Alleen Le Monde zegt dat de oppervlakte groter is dan België en dat klopt wel, want de oppervlakte van dit land is drie miljoen hectare, waarvan anderhalf miljoen landbouwgrond. Le Monde is ook verder het meest exact in zijn opgaven. Het blad zegt, dat de EEG-landbouw volgens Mansholt in 1980 twee derde van het benodigde voedsel zal kunnen voortbrengen. Die EEG-landbouw zal dan bestaan uit de grote bedrijven, die Mansholt zich voorstelt. Deze bedrijven zullen er niet zonder meer komen, doch zullen met subsidies uit de grond moeten worden gestampt.

Het plan houdt verder in, dat de prijzen van de agrarische produkten in de EEG niet verder verhoogd zullen worden, terwijl er voor graan zelfs een prijsverlaging tot stand zal moeten komen. De exodus van boeren en arbeiders uit de landbouw, die nu in de EEG drie procent per jaar bedraagt, zal in de komende tien jaar tot 4.5 procent moeten worden verhoogd. De gebieden, die uit de productie genomen moeten worden liggen voornamelijk in Frankrijk. De Hamburgse Die Zeit zegt dat Mansholt twee derde van de arbeidskrachten uit de landbouw wil verwijderen door premies te geven, grond uit productie te nemen en een prijzenstop in te voeren. De overblijvende bedrijven zullen na een gesubsidieerde trainingsperiode blootgesteld

worden aan de ruwe wind der internationale concurrentie en dan voornamelijk die van de Amerikaanse farmers. De premies aan de vertrekkende boeren zullen voornamelijk gegeven worden aan hen, die een ander vak willen leren.

De Frankfurter Allgemeine legt vooral de nadruk op sociale maatregelen in het plan-Mansholt. Niemand zal gedwongen worden de landbouw te verlaten, alles gaat vrijwillig en met pensioen of premie. Er komen voor drie miljoen melkkoeien afslachtpremies en voor de mes-terij van rundvee zullen ook premies worden gegeven. De geconcentreerde bedrijven zullen geen kolchosen zijn, maar wel de nadelen missen van het eenmansbedrijf, dat Mansholt als niet langer houdbaar beschouwt. Het blad neemt Mansholt reeds in bescherming als zou zijn standpunt als een niet ernstig te nemen utopie klinken, want tien jaar geleden beschouwde men de huidige wijze van boeren ook reeds als utopie. „De waarheid was steeds radicaal, veelal ook utopistisch”. aldus de Frankfurter Allgemeine.

Opvallend is, dat de genoemde bladen, maar vooral de beide Duitse ingewijden zijn in het plan-Mansholt. Het betreft hier niet alleen de drie meest invloedrijke bladen uit de EEG-landen, maar wat de Duitse betreft ook de markantste critici van het landbouwbeleid in de EEG en in hun eigen land. De Frankfurter Allgemeine schrijft dan ook in zijn artikel over het plan-Mansholt, dat de te hoog vastgestelde prijzen in de EEG tot grote verstoringen van de markt hebben geleid. Die hoge prijzen leidden tot overproductie en daarmee tot „oeverloos stijgende” interventie- en exportsubsidies. Ook Die Zeit schrijft in de trant van „we hebben het altijd al gezegd”. Uit de genoemde artikelen zou men kunnen opmaken, dat het plan-Mansholt wel bijzonder ambitieus is, maar anderszijds toch ook niets anders beoogt dan de voortzetting van een agrarische revolutie, die reeds aan de gang is

Dit is slechts betrekkelijk waar. In de periode 1960 - 1966 is de gemiddelde bedrijfsgrootte in de EEG-landen slechts gestegen van 10,4 tot 10,9 hectare, praktisch geen verandering. In Amerika kwam die grootte van 122 op 130 ha. De uittocht van de boeren is na die van hun arbeiders en hun zoons in Europa nog maar net op gang gekomen.

Rijstebrijberg

Welke kansen het plan-Mansholt maakt om tot uitvoering te komen is in de mist gebleven. Mogelijk zullen de regeringen de conceptie overnemen, want daar is de tijd langzamerhand wel rijp voor. Het constante signaleren van de boterberg, de suikerberg en wat voor andere bergen er nog meer zijn, hebben bij het publiek de gedachte ingang doen vinden, dat de EEG-landbouwpolitiek schandaleus is om een woord van de Frankfurter Allgememe te gebruiken, terwijl anderzijds de boeren er bepaald niet door tevreden zijn gesteld. De herhaalde constatering, dat de EEG-landbouwpolitiek vastgelopen is, zijn nu uitgemond in de rijstebrijberg-Mansholt, die de respectieve regeringen straks mee terug nemen naar hun eigen haardsteden.

Op nationaal niveau zal het plan zijn uitwerking moeten krijgen, deels ook met nationale mid-delen. Op aandrang van de PvdA-fractie in de Tweede Kamer zijn de besprekingen over de landbouwbegroting inmiddels reeds uitgesteld tot minister Lardinois uit Brussel is terugge-keerd met een dan ongetwijfeld in de ogen van Mansholt onherkenbaar gewijzigd plan-Mansholt.

Nederland is overigens reeds bezig met de voorbereidingen om het plan uit te voeren. Aan het ministerie van Landbouw en Visserij is een splitsing doorgevoerd, waarbij de naam Land-bouwvoorlichting verloren is gegaan en waarbij de voorlichting is gesteld onder een nieuwe Directie Bedrijfsontwikkeling. Dit directoraat zal zich volgens zijn directeur. ir. A. de Zeeuw, in de eerste plaats richten op de voorlichting van de potentieel levenskrachtige bedrijven. Wat

dat bij de huidige regering, die zich juist het lot van de kleine zelfstandigen zou aantrekken, zal betekenen, mag Joost weten, en als Joost het niet weet, kan hij het bij Mansholt gaan vragen.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1968-10-29

Blik door het wereld venster

De E.E.G. staat voor structuurbeleid

Onrust en bange voorgevoelens overheersen

In het E.E.G.-beleid t.a.v. de landbouw zoals dat de laatste 10 jaar is gevoerd, zijn duidelijke hoofdlijnen te onderkennen. De eerste is wel deze, dat men gestreefd heeft naar een zo spoedig mogelijke verwerkelijking van de vrije Europese markt voor landbouwprodukten en dat men deze nagenoeg ook heeft bereikt. De tweede was deze, dat men getracht heeft het prijspeil in die E.E.G. te beschermen tegen verstoringen van buitenaf via een ingewikkeld stelsel van heffingen (op invoer uit) en restituties (bij uitvoer naar) derde landen. Ook dat is gelukt, op enkeler uitzonderingen na zoals eieren en tuinbouwprodukten, die dan ook marktinstoringen kennen.

Tegelijk echter trachtte ieder land zijn produktie op te voeren, vooral bij de z.g. basisprodukten waarvoor interventies gelden, zoals granen, melk en zuivel. Bij die basisprodukten, vooral in de zuivelsector, maar ook bij andere voortbrengselen zoals suiker, fruit, groenten en af en toe slachtkuikens, beginnen overprodukties zich af te tekenen. Wat nu te doen?

Zegt men agrariërs, dat hun gouden tijd voorbij is, dan kan men op felle tegenstand rekenen. Want voor vele bedrijven is er de laatste 10 jaar geen gouden tijd geweest. Men moest zich immers snel aanpassen aan de sterk stijgende kosten (lonen, machines, kunstmest, voeder enz.) en mechaniseerde. Dat kostte geld. Bovendien moest men de bedrijven vergroten en rationaliseren.

Het is echter niet te ontkennen, dat het landbouwbeleid in de E.E.G. de gemeenschap zóveel geld gaat kosten, dat de ministers van financiën zich, gaan verzetten. Ook de openbare mening komt in het geweer. De stemming is slecht. Daardoor kunnen volslagen ondeskundige lieden. (althans ondeskundig op dit gebied!) aan bod komen en rare, onuitvoerbare voorstellen doen of onjuiste kritiek geven. Daartoe behoort ook de kritiek van dr. Drees op het zuivelbeleid. De actie rietsuiker i.p.v. bietsuiker hoort er eveneens toe. Maar al zijn de uitspraken en acties waardeloos, ze zijn symptomen. Het valt niet te ontkennen, dat in de laatste 10 jaar de goede bedrijven uitstekend gerendeerd hebben, in het algemeen. Een aardappeldrama van 1967 en een regentragedie van 1968 doen daar weinig aan af. Dàt bedoelt men als men zegt dat de gouden tijd voorbij gaat of reeds is.

Verwaarloosd structuurbeleid

Het is niet waar, dat de E.E.G. helemaal niets heeft gedaan aan de produktiestructuur. Er zijn toelagen geweest voor verscheidene projecten en er zijn faciliteiten geweest voor investeringen, ontwikkeling en sanering. Maar de grote lijn ontbrak en wat men deed was te weinig. Bovenal werd geen goed beeld gegeven van de produktieontwikkeling in de nu komende tijd, terwijl men tóch, van mening is dat men zó niet verder kan gaan.

Het gevolg is geweest, dat plotsklaps allerlei rare uitspraken werden gedaan. Wij doelen, dan niet op die Hamburgse graan handelaar, die maar even vijf miljoen ha. grond in de E.E.G. uit de produktie wilde nemen. Hij dacht alleen aan bouwland, maar men zou evengoed grasland voor speelweiden kunnen bestemmen. Het bontste van allen maakte dr. Mansholt het. Ook hij wilde veel grond (4 miljoen ha.) uit de produktie nemen, maar bovendien wilde hij 6 miljoen boeren hun bedrijven doen sluiten! Het wonderlijkste (om niet te zeggen: het meest stuitende) was daarbij wel, dat deze vice-voorzitter van de E.E.G.-commissie zijn uitspraak deed in een Leidse studenten sociëteit. Niemand zal wat tegen die sociëteit hebben, maar wanneer Mansholt daar opeens zulke uitspraken doet kan men concluderen dat hij nog niet weet waar hij iets moet zeggen en waar niet. Want Mansholt is geen onbetekenend particulier. Of zou hij van oordeel zijn zijn dat met de boeren tóch niet te praten is en dat men dus beter overal elders belangrijke uitspraken kan doen?

Voorzichtigheid is geboden

Het Zou natuurlijk ronduit een schande als in een wereld met voedseltekorten de E.E.G. Zo- maar 4 of 6 miljoen ha. grond uit de produktie zou nemen. Mocht dat wenselijk zijn, dan zal men het toch uiterst geleidelijk moeten doen want niemand wint er iets bij als men 6 miljoen werklozen erbij krijgt. Sommigen denken, aan voedselhulp via de overschotten uit de E.E.G., anderen aan een beter geplande agrarische produktie. Zo kan men stellen, dat de graanproduktie weer gericht zou kunnen worden op de teelt van voergranen, waarvan de gemeenschap een groot tekort heeft.

De kwestie is alleen maar, dat een daarop gerichte politiek onmiddellijk heftige tegenmaatregelen van Amerika zou uitlokken. Hier botsen industriële en. landbouwbelangen op elkaar en er zijn wel meer produkten waarbij dat het geval is, zoals groenten, fruit en eieren. Toch zal men moeten inzien, dat het gedogen van invoer uit derde landen geen agrarisch maar wél een, industrieel belang is. En zal men bereid moeten zijn daarvoor te betalen. De kwestie is, dat de agrariërs in de E.E.G., als zij een geplande produktie aanvaardn, bij een sterk autarkische E.E.G. geen hinder van overschotten zouden hebben. Dit facet van het vraagstuk wordt vaak te weinig gezien.

Wat wordt het structuurbeleid?

Kort samengevat is het dit. Nu het niet meer gaat om de meeste kg. per ha, maar om de voordeligste produktiewijze, zal men met kracht bedrijfsvergroting nastreven. Men kan dat doen, via ontwikkelings- en saneringshulp óf via de prijzen. Vrije prijzen in de E.E.G. voor agrarische produkten vormen een, ideaal dat de niet-agrariërs voor ogen staat. Het is echter volstrekt niet duidelijk hoe daarbij een sociaal verantwoord beleid t.a.v. de landbouw mogelijk is. Voorts blijkt uit de bedrijfsinkomsten van de weinige zeer grote bedrijven in Nederland wel, dat Mansholts ideaal, op zijn minst twijfelachtig is. Ook blijkt wel, dat bedrijfscombinaties en gezamenlijke exploitatie van dure werktuigen óók een middel tot kostenverlaging is.

De oplossing van de puzzel is: een beter arbeidsinkomen bij minder kg-opbrengst, zo niet landelijk, dan, toch nationaal en gemeenschappelijk. Deze oplossing te vinden is verre van eenvoudig. En omdat onrust, en bange voor gevoelens overheersen in agrarische kringen zou al veel gewonnen zijn als vaststond dat eventueel te volgen richtlijnen voorzichtig, geleidelijk en met grote wijsheid zullen worden, toegepast. Want al is de moeilijkheid groot, een al te radikale ingreep zou moeilijkheden geven die nog veel groter zouden zijn. Het gaat om vele miljoenen en hun belangen.

Overtollige boter kost E.E.G. minstens 250 miljoen dollar

De kosten van het afzetten van 150.000 ton boter die men in de Europese economische gemeenschap te veel heeft, worden voorlopig geraamd op 250 miljoen dollar (rekeneenheden).

Dat zegt de E.E.G.-commissie in antwoord op vragen van de Nederlandse socialist ir. H. Vredeling. Precies kan de commissie het nog niet zeggen. Dat komt omdat sommige van de maatregelen die ze heeft voorgesteld, voor het eerst worden toegepast.

De maatregelen zijn: levering aan bepaalde verwerkende industrieën, aan de consumenten in de vorm van boterconcentraat¹¹⁴, aan bepaalde groepen consumenten bij wie het boterverbruik kan worden verhoogd, het toevoegen aan „kunstmelk”-poeder en levering aan ontwikkelingslanden.

De commissie voelt meer voor het verkopen van boterconcentraat tegen verlaagde prijs dan voor het verlagen van de prijzen van koelhuisboter. Boterconcentraat, zo zegt ze, is duidelijk van boter te onderscheiden en het verbruik ervan kan gestimuleerd worden zonder dat dit gaat ten koste van het normale boterverbruik. Verlaagt men de prijzen van koelhuisboter, dan gaat dat – zo is de ervaring – wel ten koste van het verse boter gebruik.

Het Vrije Volk, 07/12/1968; p. 1/16

Leger krijgt boter voor 22,5 cent

BRUSSEL (AP) De legers van de EEG-landen kunnen goedkoop roomboter eten. Gisteren heeft de EEG-commissie die probeert de gemeenschap te verlossen van haar enorme botervoorraden, dit bepaald.

De EEG-landen mogen nu aan EEG-legers boter verkopen voor f 90 per 100 kilo, dat is 22,5 cent per half pond.

Al eerder werd om dezelfde reden van boter-ophoping toegestaan, het produkt goedkoop te verkopen aan de snoep- en andere boterverwerkende industrieën in het eigen gebied.

Het Vrije Volk, 10/12/1968; p. 1/16

Met Kerstmis koelhuisboter

BRUSSEL (ANP). De Europese ministerraad heeft er maandag in Brussel mee ingestemd, dat in Nederland in de komende twee maanden 3000 ton koelhuisboter tegen verlaagde prijs op de markt wordt gebracht.

Het is de bedoeling dat deze twaalf miljoen pakjes — met een prijsverlaging van 55 tot 40 — voor Kerstmis nog in de handel worden gebracht.

Vorig jaar kon de Nederlandse minister van Landbouw, Lardinois, nog zelfstandig beslissen over de afzet van boter uit de voorraden in de koelhuisen tegen lagere prijzen, doch sedert het van kracht worden van de Europese zuivelmarkt in juli jl. was toestemming van de EEG-ministerraad nodig.

¹¹⁴ Boterolie ?? (ZHN.)

Hogere heffing zuivelfonds¹¹⁵

DEN HAAG (ANP) - De veehouders zullen op de door hen tussen 8 december jongstleden en 1 april aanstaande aan fabrieken geleverde melk een heffing van dertig cent per honderd kg. moeten betalen. De heffing op aan fabrieken geleverde room wordt f 1,80 per honderd kg. Dit betekent een verdubbeling van de heffing, want het was een dubbeltje voor melk en zestig cent voor room.

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft hiertoe vandaag besloten. Het wil op deze manier het geraamde tekort van het *zuivelfonds* voor 1968-1969 (f 3.225.000) doen verdwijnen. De heffingsverhoging zal naar schatting f 3.460.000 opbrengen, zodat er, als het fonds per 1 april wordt afgesloten, nog een bescheiden overschot kan zijn.

¹¹⁵ In ZZNB 1969-03-27: blijkt dat deze verhoging niet nodig was geweest – zie daar

1969

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg.
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1968		1.865	4.250 / 3,85 / 3,39	42,66	7.791	250 / 101	118 /	15,7 ⁵⁾	— ⁵⁾
1969		1.903	4.190 / 3,85 / 3,33	41,07	7.915	270 / 10,3	112	35,8	21,8
1970	67.167	1.896	4.340 / 3,85 / 3,33	41,08	8.252	279 / 107	121	53,5	—

Boterberg EEG 1 nov. 1969 was 420.000 ton

Jaarboek WP. over 1969

LANDBOUWPOLITIEK. De Nederlandse en Belgische landbouwpolitiek is voor wat de markt- en prijspolitiek betreft nu geheel opgegaan in het gemeenschappelijk landbouwbeleid in de EEG.

Deze markten prijspolitiek is vnl. gericht op het isoleren van de agrarische prijzen binnen de EEG. van de invloed van de lagere wereldmarktprijzen door de vaststelling van richtprijzen. Deze richtprijzen worden grotendeels verwezenlijkt door een systeem van variabele heffingen bij invoer van buiten het EEG-gebied en vaste interventieprijzen waartegen de overheid de produkten aankoopt, indien het prijspeil binnen de EEG beneden een van de richtprijs afgeleide niveau daalt. Voor sommige produkten, zoals oliehoudende vruchten en zaden (olijven, koolzaad), bestaat daarnaast een stelsel van directe toeslagen aan de producenten. Bij de uitvoer van landbouwprodukten naar landen buiten de EEG wordt het verschil tussen het interne EEG-prijsniveau en de wereldmarkt overbrugd door subsidies, die restituties bij export worden genoemd.

Het systeem van landbouwpolitiek in de EEG heeft geleid tot overproductie, vooral van zuivelprodukten (boter), tarwe en suiker. Hierdoor zijn de kosten van dit beleid zeer hoog opgelopen (in 1970 tot ca. f 10 miljard); deze kosten worden gedragen door het Europese Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw. Het structuurbeleid (ruilverkaveling, grondverbetering, afwatering, irrigatie, subsidies voor bedrijfsverbetering e.d.) en de sociale politiek voor de landbouw (sociale bijstand, vervroegde pensionering, bedrijfsbeëindigingsvergoedingen) zijn tot nog toe grotendeels voorbehouden gebleven aan de nationale politiek van de lidstaten der EEG. Wel heeft de Europese Commissie hierover eind 1968 een gerucht makend memorandum ingediend bij de Raad van Ministers van de EEG, het 'memorandum 1980', gepubliceerd 20 dec. 1968 en bekend geworden als het zgn. **Plan-Mansholt**.

Het Plan-Mansholt is gericht op de landbouw in 1980. Het centrale punt van dit plan is een drastische vergroting van de produktie-eenheden in de landbouw. Daartoe dient de landbouwbevolking in tien jaar te worden gehalveerd. Daarnaast moet vijf miljoen ha marginale (dwz. minder goede) cultuurgrond uit de landbouwproduktie worden genomen en worden bestemd voor bebossing en recreatie.

Als middelen om tot dit doel te geraken voorziet het Plan-Mansholt in de volgende maatregelen:

- a) De verbetering van de produktiestructuur in het algemeen. Deze moet bereikt worden door een drastische vermindering van het aantal landbouwbedrijven en het stichten van veel grotere produktie-eenheden en moderne landbouwbedrijven. Parallel daarmee dient een vermindering van de agrarische beroepsbevolking in de EEG van tien miljoen personen in 1970 tot vijf miljoen in 1980 plaats te vinden. Ter stimulering van deze ontwikkeling worden in het plan investeringssteun en kredietfaciliteiten voorge-

steld. Degenen die de landbouw verlaten en hun grond ter beschikking stellen ter verwezenlijking van dit plan, zullen een uitkering ineens ontvangen. Verder worden maatregelen voorgesteld ter verbetering van de beroepsopleiding en de omscholing, het geven van toeslagen op ouderdomspensioenen en een regeling voor vervroegde pensionering vanaf het 55ste jaar. Daarnaast moet een communautair regionaal ontwikkelingsbeleid worden gevoerd om alternatieve werkgelegenheid buiten de landbouw te scheppen.

- b) Het onttrekken van grond aan de produktie. De Europese Commissie stelt voor verdere uitbreiding van de oppervlakte aan cultuurgrond achterwege te laten en in de komende tien jaar vijf miljoen ha (ruim 7%) aan de agrarische produktie te onttrekken.
- c) Het verbeteren van de afzetstructuur. Door bundeling van het aanbod van land- en tuinbouwprodukten door middel van producentengroeperingen en contractteelt, welke ontwikkeling door subsidieverlening gestimuleerd moet worden, wil de Commissie de markt- en afzetstructuur moderniseren.

Nieuwsblad van het Noorden, 1969-01-09-a

Voorzitter Knottnerus van Landbouwschap

Plan-Mansholt: sociaal onaanvaardbaar beleid

„Het plan-Mansholt versterkt de toch al bestaande misvatting, dat de overschotproblemen het gevolg zouden zijn van een verouderde structuur van de landbouwbedrijven. Het gaat hier om een sociaal onaanvaardbaar beleid en het is een rem op de structuurverbetering door de boeren en tuinders zelf.” Dit zei gisteren voorzitter Ir. C. S. Knottnerus van het *Landbouwschap* in zijn nieuwjaarsrede, waarin hij weinig heel liet van het plan-Mansholt. Hij zei er om nog dit van: „We lopen op het ogenblik het gevaar, dat de agrarische bevolking die toch al twijfelt aan de juistheid van het landbouwbeleid, haar vertrouwen daarin verliest.

Op de ledenvergadering van de *Coöperatieve Melkproductenbedrijven DOMO-BEDUM G.A.*, die gisteren in Assen is gehouden, is het plan-Mansholt ter sprake gebracht door hoofd-directeur K. de Boer. Volgens hem zal realisering geheel of gedeeltelijk, mogelijk leiden tot een periode van marktverstoringen en speculaties.

Vervolg in MAP DOMO-BEDUM

Leeuwarder Courant, 1969-01-15

Nederlanders aten meer kaas dan ooit

Zuivelexport op 1100 miljoen

Boterproduktie op 120.000 ton p.j., consumptie op 550 ton per week

Het Nederlandse volk heeft in 1968 de record-hoeveelheid van honderdduizend ton kaas genuttigd, maar liet de boter steeds meer links liggen. Het verbruik daarvan daalde met niet minder dan 25 procent tot 31.000 ton, een nieuw laagtepunt. Het hoofdelijk verbruik was slechts 2.5 kg. Het verbruik van consumptiemelk en consumptiemelkproducten daalde iets, dat van gecondenseerde melk, waaronder koffiemelk, handhaafde zich.

De voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, ir. B. van Dam, vertelde dit vanmorgen in zijn nieuwjaarsrede. De fob-waarde van de zuivelexport bedroeg in totaal f 1100 miljoen, een bedrag in dezelfde orde van grootte als het vorige jaar. Sinds op 29 juli het stelsel van gemeenschappelijke zuivelprijzen in de EEG van kracht is geworden hebben wij met onze produkten op de markten van de partnerlanden weer wat gemakkelijker entree gekregen. Het Nederlandse zuivelbedrijfsleven heeft hiervan volgens Ir. Van Dam een redelijk goed gebruik van gemaakt.

De heer Van Dam ging vervolgens de lotgevallen van de verschillende zuivelprodukten in 1968 na. Kaas: produktie fabriekskaas 244.000 ton, 7 pct minder dan in 1967. Oorzaak van deze daling na jaren van geregelde stijging: het verdwijnen van de inleveringsregeling na 30 maart 1968. Produktie boerenkaas 8000 ton, vijf procent meer dan in 1967. Binnenlandse consumptie Nederlandse kaas 96.000 ton of vijf pct meer dan vorig jaar. Consumptie geïmporteerde kaas 4000 ton, samen 100.000 ton. Kaasexport 150.000 ton (plus 15.000), de export van Cheddar en bij het VIB ingeleverde kaas inbegrepen.

Laat men deze buiten beschouwing dan resteert een „traditionele” export van 121.000 ton (plus 10.000). Van deze stijging kwam 6000 ton voor rekening van de EEG, 4000 ton van derde landen.

Het *voedselvoorzienings in- en verkoopbureau* (VIB) had in 1968 de beschikking over 38.000 ton ingeleverde kaas, waarvan 25.500 in datzelfde jaar ingeleverd, de rest oudere voorraad. Het kon 28.000 ton verkopen; 25.000 ton ging naar de smeltkaasindustrie in binnen- en buitenland, ruim 3000 ton werd door de handel teruggekocht. Het laat zich volgens ir. Van Dam aanzien dat de nog resterende 10.000 ton binnen enkele maanden zal zijn afgezet.

Boter: produktie 120.000 ton (plus 22.000). Oorzaak van de stijging: de melk die na het einde van de kaaslevering de kaasbak leed, werd vrijwel geheel tot boter en mager melkpoeder verwerkt.

De binnenlandse boterconsumptie is danig aangetast door twee achtereenvolgende prijsverhogingen: nu nog slechts 550 ton per week. Uitvoer boter en botervet 55.000 ton, waarvan 10.000 ton in de vorm van boterolie, waarvan weer de helft via het wereldvoedselprogramma naar ontwikkelingslanden ging. Boteruitvoer naar Engeland 18.000 ton, naar de EEG ruim 9000 ton.

Het VIB beschikte in 1968 over 71.000 ton ingeleverde boter, waarvan 57.000 ton in datzelfde jaar ingeleverd. Het raakte er 31.000 ton van kwijt, zodat eind 1968 nog 40.000 ton over was. Van de 31.000 ton kwam 3000 ton als koelhuisboter op de binnenlandse markt.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1969-01-29

Minister Witteveen in Brussel:

‘Plan-Mansholt te duur’

(Van onze correspondent).

BRUSSEL - Minister van financiën Witteveen heeft gisterochtend in de EEG-ministerraad het ‘plan-landbouw 1980’ van de Europese commissie ‘teleurstellend’ genoemd en hij heeft met name het deel dat ingrijpende wijzigingen in de structuur van de Europese landbouw wil brengen afgewezen, omdat de financiële lasten naar het oordeel van Nederland zulke belang-

rijke uitgaven zouden vergen, dat die in geen enkele staatsbegroting kunnen worden opgenomen.

De interventie van de Nederlandse minister van financiën maakte deel uit van de eerste algemene beraadslagingen over het plan 1980 (dat ook wel '**plan-Mansholt**' wordt genoemd, hoewel deze met nadruk heeft verklaard dat het als een voorstel van de gehele Brusselse commissie moet worden gezien), waaraan aan Nederlandse zijde ook minister Lardinois en staatssecretaris De Koster hebben deelgenomen.

Met uitzondering van Italië, dat uiteraard van het structuurplan nog wel wat voordelen verwacht, bleken ook de andere landen gereserveerd tegenover de structuurwijzigingen (samenstellen van bedrijven, vervroegd staatspensioen voor landbouwers, afslachten van de veestapel, onttrekken van gronden aan de landbouw enz.) te staan.

Het ging daarbij ook vooral om de financiële consequenties en om het feit dat de regeringen de structuurpolitiek eerder als een nationale taak willen zien dan als een vorm van gemeenschappelijk beleid. Geen van de aanwezige ministers heeft echter zo rondweg als de Nederlandse bewindsman de structuurwijzigingen afgewezen omdat de kosten niet te dragen zouden zijn voor de nationale begroting.

Ook de nieuwe voorstellen voor het markt- en prijsbeleid zouden voor Nederland een extra uitgave vragen van 3,6 miljard gulden voor één jaar, terwijl de omschakelingen ten behoeve van het structuurplan zeker op tweeëneenhalf keer dat bedrag (ook voor één jaar) zouden uitkomen.

Tegen de strekking van het structuurplan heeft Nederland minder bezwaren, zoals minister Lardinois heeft uiteengezet. Het ziet de noodzakelijkheid voor 1969 - 1970 op zo kort mogelijke termijn de landbouw-prijzen vast te stellen, zeker tegen de achtergrond van een structuurbeleid. Met dat vaststellen is men, als gevolg van het feit, dat de commissie zo laat is gekomen, in tijdnood. Nederland voelt er echter niets voor om, zoals België heeft voorgesteld, de huidige prijzen te handhaven. Vooral het zuivelbeleid zou Nederland 1 miljard gulden meer kosten, en in het bijzonder de boterprijzen achten wij te hoog. Terwijl de produktiekosten voor 1 kilo boter f 6,25 bedragen zou daarvoor om de overschotten te helpen wegwerken f 12 per kilo moeten worden betaald.

Analyse

Wat het structuurbeleid betreft, kon ons land zich bij monde van de minister van landbouw wel aansluiten bij de analyse, die de commissie van de situatie heeft gegeven en zal mogelijke maatregelen ter verbetering treffen zoals de afslachtpremies, die vooral nuttig voor kleine boeren zouden kunnen zijn. Nederland is echter van oordeel dat in het plan *landbouw 1980* de verantwoordelijkheid voor grootte en omvang van de landbouwbedrijven te veel centraal wordt gesteld. In ons land is dat veel meer een kwestie van belanghebbenden.

Minister Debré van Frankrijk heeft in de eerste plaats eveneens geconstateerd dat naar Franse mening de markten prijspolitiek tot het gemeenschapsbeleid behoort en dat de structuurpolitiek een kwestie was die de nationale regeringen aangaat. Hij heeft ook nog opgemerkt dat naar zijn mening landbouw en industrie met elkaar in evenwicht dienden te zijn. Wanneer men dus enerzijds de tarieven voor industriële produkten afbreekt moet men daar anderzijds een preferentieel systeem tegenover stellen. Staatssecretaris De Koster heeft die opvatting bestreden en daarbij ook gewezen op de verantwoordelijkheid van de EEG-landen tegenover de zogenaamde derde wereld, met name de ontwikkelingslanden. Ook dat bleek een dialoog van

doven, zodat tenslotte het besluit dat de ministers van landbouw nu eerst over de prijsvoorstellen van 1969-1970 zouden gaan onderhandelen de meest verstandige beslissing scheen.

Zij zullen zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval voor 1 april 1969 tot overeenstemming trachten te komen. Mocht één van hen het nodig achten dat de zgn. grote ministerraad (daaraan nemen dus ook de ministers van buitenlandse zaken en die van financiën deel) bijeenkomt dan zal dat gebeuren.

Het structuurbeleid zal door een dergelijke algemene raad van ministers worden behandeld. Daar zal echter eerst nieuwe studie door de permanente vertegenwoordigers aan voorafgaan. Zij zullen worden bijgestaan door een deskundige financiële zaken en een landbouwdeskundige.

De ministers hebben het ook nog over de toetreding van Engeland en andere kandidaatleden gehad. Staatssecretaris De Koster vatte gisteravond samen: „We zijn geen stap voorwaarts gekomen, misschien is er wat meer duidelijkheid in onze standpunten”. Begin maart zal het onderwerp opnieuw ter sprake komen. Inmiddels zullen de permanente vertegenwoordigers een tussentijds rapport uitbrengen.

Nieuwsblad van het Noorden. 1969-02-14

Opslag boteroverschot kostte EEG-landen in 1968 zo'n f 240 mln.

(Van een onzer correspondenten)

In het afgelopen jaar ontstond er in de koelhuizen van de zes EEG-landen een boteroverschot van ongeveer 300.000 ton. De opslag daarvan vergde een uitgave van zo'n f 240 miljoen, wat neerkomt op f 800 per ton per jaar.

Het kaasoverschot kon door middel van de produktie beperkende en de afzet bevorderende maatregelen grotendeels worden opgeruimd.

In West-Duitsland werd het vetgehalte van consumptiemelk vorig jaar verhoogd van 3 tot 3,3 pct., met als resultaat dat het verbruik ruimschoots werd gehandhaafd. Dit ondanks een prijsverhoging van 4 pf, per liter.

Bij een weekomzet van 50 miljoen kg. melk werd de boterproduktie wekelijks beperkt met 150 ton (bijna 3 pct.). Niettemin hebben onze oosterburen vorig jaar bijna 30.000 ton boter meer geproduceerd dan geconsumeerd.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1969-03-27

Melkveehouders krijgen geld weer terug uit *Zuivelfonds*

DEN HAAG, 26-3. De Nederlandse melkveehouders krijgen de twintig cent per honderd kilo melk, die zij sinds 8 december vorig jaar meer moesten betalen aan heffing voor het *zuivelfonds*, terug.

Het bestuur van het *produkschap voor zuivel* heeft daartoe woensdag besloten. In december besloot het bestuur, de heffing van tien tot dertig cent te verhogen, omdat men grote verliezen vreesde op de resterende voorraden ingeleverde kaas uit de productie 1967-'68. Die verliezen zijn meegevallen, bovendien hoefde minder geld van de industriemelk- naar de consumptiemelksector te worden overgeheveld dan was verwacht. Daardoor zou het fonds per 31 maart a.s. naar raming een overschot kunnen hebben van 15,9 miljoen gulden. Door het teruggeven van de heffingsverhoging gaat daar 3,5 miljoen van af.

Verder besloot men anderhalf miljoen te besteden aan een tegemoetkoming aan de consumptiemelksector, door voor de maanden februari en maart van dit jaar het plafond voor de zogenaamde zuivelwaardetoeslagen af te schaffen.

Het Vrije volk, 1969-03-27

Dr. Mansholt: 30.000 ton boter niet te eten

Tien percent van de 300.000 ton boter, die al meer dan een jaar opgeslagen ligt, is niet meer voor menselijke consumptie geschikt. Dit heeft dr. Mansholt in Brussel meegedeeld aan de ministers van Landbouw in de EEG.

Dinsdag zijn de ministers er niet in geslaagd nieuwe prijzen voor landbouwprodukten vast te stellen.

Als noodmaatregel zijn de prijsregelingen voor zuivelprodukten en rundvlees met drie maanden verlengd tot 1 juli. De Nederlandse minister van Landbouw, ir. Lardinois, heeft zich uit protest van stemming onthouden. Verlenging van de bestaande prijsregeling betekent namelijk het handhaven van de tijdelijke correctiemaatregelen die maken dat de boeren in Frankrijk, België en Luxemburg een hogere prijs voor hun melk krijgen dan hun collega's in de andere EEG-landen.

Leeuwarder Courant, 1969-04-16

(Boter)bergafwaarts – ingezonden?

De zuiveloverschotten in de EEG groeien weer in angstwekkend tempo. Wanneer de huidige ontwikkeling doorgaat, zal de boterberg dit jaar nog van 300.000 ton aangroeien tot 470.000 - een waarde van bijna drie miljard gulden. De melkpoederberg groeit bijna even snel. Die omvat thans een 400.000 ton en zal volgens de deskundigen eind september ongeveer 500.000 ton hebben bereikt - een waarde van nog eens drie kwart miljard.

Zij die tegen het plan-Mansholt tekeer gaan, zullen als zij opzien naar deze gesubsidiëerde bergen, moeten toegeven, dat het op deze wijze niet kan doorgaan. Naarmate de zuiveloverschotten bergopwaarts gaan dreigt het EEG-landbouwbeleid bergafwaarts te gaan.

Het Plan-Mansholt voorziet in een hervorming van de landbouwstructuur in de EEG, waardoor de productie beter wordt afgestemd op de markt en de boeren, die over blijven, sociaal een beter bestaan hebben. De miljoenen, waarmee nu het steeds meer scheef groeien van de

productie wordt gesubsidiëerd, zouden beter kunnen worden besteed aan een hervorming in de geest van het plan-Mansholt. Dat zal wel lekenpraat zijn. Maar een leek - tevens belasting-betaler - kan aan de boter- en melkpoederbergen zien, dat het nu niet goed gaat.

Het Vrije volk, 1969-05-09

Mansholt: boterprijs moet sterk omlaag

(van onze correspondent LOUIS VELLEMAN)

Dr Sicco Mansholt, ondervoorzitter van de Europese uitvoerende commissie heeft in het Europees parlement in Straatsburg opnieuw krachtig aangedrongen op drastische verlaging van de roomboterprijs. Als de prijs voor de consument met 30 pct. wordt verminderd, is er kans, zei Mansholt, het overschot van 300.000 ton enigszins te verkleinen. De schepper van het plan '*landbouw 1980*' sprak gistermiddag in Straatsburg over wat genoemd werd 'de verstikkende boterberg' en de 'uitdeinende melkzee.'

Maandag en dinsdag zullen in Luxemburg de ministers van Landbouw van de EEG-landen bij elkaar komen. Zij zullen voor 1 juli spijskers met koppen moeten slaan, de toestand wordt onhoudbaar.

Een, aantal parlamentsleden stortte zich in het onverwachte debat. De Nederlandse socialist Vredeling verweet zijn parlement wel te willen praten over de overschotten maar niet over het plan-Mansholt, waarin plannen staan om de markt te saneren. De liberale heer Dulin wilde de Engelsen snel laten toetreden tot de EEG. Zij zullen de boter wel opeten, zei hij. Waarop anderen reageerden met de opmerking dat de Australische roomboter nog geen derde kost van de Europese.

(zelfde courant)

Voor derde keer goedkope koelhuisboter

DEN HAAG (ANP) - Voor de derde maal sedert november vorig jaar zal goedkope koelhuisboter, die tegen ten hoogste f 1,20 per 250 gram door de detailhandel mag worden verkocht, verkrijgbaar zijn. De voorraad koelhuisboter in ons land, die door deze maatregel met 3.000 ton zal worden verminderd, bedraagt thans 44.000 ton.

Holtens Nieuwsblad, 1969-08-08

Speelbal politieke inzetten

Nog steeds geen vaststelling prijzen landbouwprodukten binnen de E.E.G.

De georganiseerde landbouw raakt steeds somberder gestemd over de prijsvaststelling van de landbouwprodukten binnen de E.E.G. Dit kwam o.m. tot uitdrukking in de vergadering van het hoofdbestuur van de O.L.M. van deze week.

„We moeten in de toekomst het ergste vrezen ten aanzien van de landbouwprijzen”. aldus voorzitter D. J. Jonkhans van de *Overijsselsche Landbouw Maatschappij* in zijn openingsspraak in de vergadering van het O.L.M.-hoofdbestuur. Hij sprak er zijn teleurstelling over uit, dat de E.E.G., landbouwministers er in Brussel weer niet in waren geslaagd de prijzen voor dit jaar vast te stellen, mede als gevolg van de kabinetscrisis in Italië. En met de verkiezingen in de Duitse Bondsrepubliek voor de deur valt een voortdurende impasse te vrezen. De landbouw wordt steeds meer een speelbal van allerlei politieke inzetten; aldus de heer Jonkhans.

Zware tijd voor de boer

Hij voorspelde een zware tijd voor de boer, nu er geen zicht op is dat men in E.E.G.-verband het probleem van de overschotten goed zal aanvangen en de publieke opinie hoe langer hoe meer negatief beïnvloed wordt door publikaties, die de landbouw ten onrechte, als één achterlijke zaak voorstellen, waarbij herhaaldelijk op de aangroeiende boterberg wordt gewezen. Er bestaat naar zijn mening groot gevaar, dat men aanstonds in paniek raakt en harde maatregelen neemt, die voor de boeren onaanvaardbaar zijn.

Het probleem voor de overproductie ziet de heer Jonkhans niet als een kwestie van prijsstelling, omdat de ervaring leert dat de boer bij lagere prijzen meer produceert. Het prijsbeleid zal er volgens zijn inzicht op gericht moeten zijn de goede ondernemer in staat te stellen met zijn tijd mee te gaan en zijn bedrijf aan te passen. Welke bevolkingsgroep accepteert het eigenlijk, dat zijn inkomen in twee jaar niet is gestegen, maar zijn kosten wel, zo vroeg hij zich af. We moeten als landbouw meer op de grote trom slaan, meende hij.

De O.L.M.-voorzitter achtte het een dringende noodzaak, dat er heel spoedig overheidsmaatregelen worden genomen om de produktie te remmen. Een begin zou de instelling van een slachtpremie kunnen zijn, aldus de heer Jonkhans. Het O.L.M.-hoofdbestuur besloot unaniem een brief te zenden naar het Koninklijk Nederlands Landbouw Comité, waarin het zijn verontusting uitspreekt over uitstel van een zaak die geen uitstel gedooft.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1969-09-11

Zeven miljoen uit zuivelfonds voor voedselhulp

RIJSWIJK (ANP) - Uit het overschot van het *zuivelfonds* voor het melkprijsjaar april 1968-april 1969 zal een bedrag van zeven miljoen gulden beschikbaar worden gesteld voor de aankoop van boter, mager melkpoeder en andere zuivelprodukten voor voedselhulp. De minister van landbouw en visserij heeft zich bereid verklaard om uit overheidsgelden eveneens zeven miljoen voor dit doel beschikbaar te stellen.

De zeven miljoen in het *zuivelfonds* diende tot nu toe als garantie voor verliezen die zouden kunnen ontstaan doordat Nigeria zendingen zuivelprodukten, die als voedselhulp naar Biafra gestuurd worden, niet doorlaat. Na 30 september wordt deze garantie door de minister van landbouw en visserij overgenomen, zodat het bedrag dan voor het nieuwe doel vrijkomt. Het is de bedoeling het bedrag, dat hierna nog in het *zuivelfonds* overblijft, onder de veehouders te verdelen na 30 september. Het *zuivelfonds* voor 1968-'69 was het laatste dat Nederland heeft gekend. Na het inwerking treden van de gemeenschappelijke zuivelmarkt in de EEG heeft het bestuur van het produktschap besloten voor het lopende melkprijsjaar, geen nieuw fonds meer te stichten.

Kwart miljoen melkkoeien in EEG moet worden geslacht

BRUSSEL (ANP) De EEG-landen gaan een kwart miljoen melkproducenten koeien uit de produktie nemen: er komt een slachtpremie op het slachten van 250.000 koeien. Het minimum, zei een ontevreden Europese-Commissielid dr. Mansholt over het slachtcompromis, dat afgelopen nacht door de ministers van landbouw van de Gemeenschap werd bereikt. De Europese botervoorraad, die nu jaarlijks met 100.000 ton stijgt zal na het slachten van een kwart miljoen koeien nog altijd met 70.000 ton stijgen. 'Ik ben het met de Franse minister Duhamel eens, dat de landbouwministers zich te veel in technische details verdiepen, in plaats van politieke beslissingen te nemen.' aldus dr. Mansholt.

Het compromis houdt in dat per koe f 720 slachtpremie wordt gegeven. Voor nog eens een kwart miljoen koeien wordt een 'omschakelingspremie' voor stopzetting van de melkproduktie gegeven, ook van f 720 per dier. Als meer boeren belangstelling hebben voor de regeling, zal de EEG-ministerraad er nader over vergaderen. De helft van de kosten van de actie is voor rekening van het **EEG-landbouwfonds**, de andere 360 miljoen gulden is voor rekening van de zes EEG-landen zelf.

Italië, dat nauwelijks melkvee heeft, krijgt als compensatie een subsidie aan zijn citruskwekers.

Resultaat tussen dec. 1969 en april 1970			Bron: PZ. 10 jr zuivelbeleid 1980	
Slachtpremie			Niet in de handelbrengen	
	aanvrager	koeien	aanvrager	koeien
België	5.116	23.780	442	8.162
West-Duitsland	40.530	168.189	3.132	64.033
Frankrijk	10.691	49.479	3.965	64.814
Italië	6.389	33.219	720	15.128
Luxemburg	212	905	41	717
Nederland	2.421	14.888	516	10.393
Totaal EEG	65.359	290.460	8.816	163.247

Provinciale Zeeuwse Courant, 1969-10-09

Veehouders krijgen deel van heffing zuivelfonds terug

RIJSWIJK (ANP.) - De Nederlandse veehouders krijgen een deel terug van de zuivelfonds-heffing, die ze in het melkprijsjaar april 1968 – april 1969 hebben moeten betalen. De heffing bedroeg tien cent per honderd kilo afgeleverde melk en zestig cent per 100 kilo afgeleverde room. Ze wordt nu achteraf verlaagd tot resp. drie en achttien cent. Via de zuivelfabrieken zullen de boeren het te veel betaalde, alles bij elkaar ongeveer f 5.100.000, terug ontvangen.

Het bestuur van het *produkschap voor zuivel* kon (woensdag) tot deze mildheid-achteraf besluiten, omdat er in Nederlands negentiende en laatste zuivelfonds een batig saldo was van f 5.703.000. De ruim f 600.00, die na het terugbetalen van het heffingsgeld overblijft, blijft nog even achter de hand voor eventuele nagekomen posten, en dan is het uit met de jaarlijkse zuivelfondsen, die als hoofdtaak hadden het voordeel van de zogenaamde verrekenprijs voor

consumptiemelk aan alle melkveehouders ten goede te laten komen. Nieuwe EEG-regelingen hebben aan die taak een einde gemaakt.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1969-10-22

Koelhuisboter goedkoper?

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - De ministers van landbouw van de zes zullen zich begin volgende week in Luxemburg weer bezig moeten houden met de boteroverschotten. Ons land heeft op het ogenblik circa, 73.000 ton koelhuisboter in voorraad en voor het Europa van de zes zal die zogeheten boterberg in totaal rondom de 400.000 ton liggen.

Verondersteld wordt dat minister Lardinois zijn collega's zal voorstellen te besluiten dat voor onbepaalde tijd koelhuisboter zal mogen worden afgezet tegen een prijs die vijftig procent van het thans geldende bedrag bedraagt.

De roomboter kan tegen die prijs met margarine en andere vetten concurreren. Naar verluidt zouden Frankrijk en Duitsland wel iets voor dit plan gevoelen en zouden zij eveneens een dergelijke machtiging willen vragen. Het ligt in de bedoeling dat het Europees landbouwfonds op deze boter een subsidie van circa f 1,15 per kilo zou geven.

Holtens Nieuwsblad, 1969-10-31

CBTB-ers hielden praat vergadering.

De leden van de afd. holtens van de *Chr. Boeren- en Tuindersbond* (CBTB) hield in gebouw „Rehoboth” de jaarlijkse zgn „Praatvergadering” die door voorzitter Hm. Landeweerd met gebed werd geopend na lezing van het schriftgedeelte Psalm 40:1-12.

Im zijn openingswoord herinnerde voorzitter Landeweerd aan de prachtige zomer en de mooie herfst. Er groeide heel veel en het geoogste was van goede tot zeer goede kwaliteit. Dank voor zoveel zegen past ons jegens God die dit alles gaf.

Het is zeer te betreuren dat men de overschotten niet brengt daar waar dagelijks honderden mensen sterven van honger en gebrek.

Na dit openingswoord sprak de heeft Landeweerd een woord van welkom waarbij hij zich in het bijzonder richtte tot de heer H. W. Kemink te Hardenberg afgevaardigde van het Provinciaalbestuur CBTB.

De heer Kemink stond achterenvolgens stil bij de miljoenennota, saneringsfonds (waar onder de nieuwe voorwaarden weinig belangstelling meer bestaat) het samenvoegen van 7 à 8 kleine bedrijfjes in een maatschap, de boterberg en 't plan van dr. Mansholt (afslachten van 250.000 melkkoeien), ruimtelijke ordening, de EEG enz.

Er ontstond zich naar aanleiding van deze voor de boeren zo hoogst belangrijke zaken een geanimeerde discussie.

De vrij goed bezochte praatavond werd door de heer Kemink met dankgebed gesloten.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1969-11-27

Tweede Kamer ziet geen gat in boterberg

(Van onze parlementaire redactie)

DEN HAAG - Vooral de boteroverschotten in ons land en in de gehele EEG kregen gisteravond tijdens de debatten in de *tweede kamer* over de begroting van landbouw veel aandacht. Van allerlei zijden kreeg **minister Lardinois** verschillende suggesties om het probleem van de overschotten op te lossen. De KVP-er Van Koeverden stelde voor aan de kleine bakkers goedkoper boter te leveren. Ir Van Rossum (sgp) vroeg zich af - evenals trouwens de heer Van Koeverden - of de boter niet meer omgevormd kan worden tot 'neutraal vet', wat tegemoet komt aan de grote behoefte aan vet in de wereld.

Drs Dijkstra (d'66) stelde voor de waardering van de melk in de toekomst niet meer te laten afhangen van het vetgehalte, maar van het eiwitgehalte, zodat de boeren zullen trachten zoveel mogelijk eiwitrijke melk in plaats van vette melk te produceren. Daarmee kan het boteroverschot worden bestreden, zo zei hij, maar bovendien komt men dan tegemoet aan de grote behoefte in de wereld aan dierlijke eiwitten.

De heer Van Koeverden was van mening dat het EEG-beleid met betrekking tot de overschotten faalt. Hij drong er bij de minister op aan meer in Brussel te doen **om de afzet** van boter te stimuleren. Ook het ch-kamerlid Tolman had weinig waardering voor het EEG-beleid: 'men heeft wel wat geknabbeld aan de boterberg, maar het is niet tot een opruiming gekomen. Het grote vraagstuk is niet opgelost'.

Procenten

Alleen democraat Dijkstra liet een wat positiever geluid horen. De overschotten zijn volgens hem het gevolg van een bewust gekozen sociaal beleid. 'Dit sociale beleid heb ik juist geacht', zo voegde hij eraan toe. 'Het probleem van de overschotten is in wezen slechts een probleem van enkele procenten naar boven en naar beneden, zoals dat het geval is met het vetgehalte'.

De socialist Van der Ploeg vroeg de minister een nauwkeurige berekening van de kosten van een aantal produkten. **Het onbehagen bij de consument, bij de belastingbetaler, bij de boer, de burgers en buitenlui groeit. Hij weet dat alles veel kost. Hij weet dat hij een deel daarvan betaalt, maar niet welk deel. Het is de taak van de minister om meer inzicht te geven in wat bijvoorbeeld een pond boter gemiddeld kost. Wat betaalt Brussel en wat betaalt Nederland?** Fel verzette Van der Ploeg zich tegen plannen, die de minister bij geruchte zou koesteren, om de agrariërs te dwingen zelf meer boter te gebruiken. 'Als dit de minister lukt', zo vroeg hij zich af, gaat hij het dan proberen met de pluimveehouders voor de hoeveelheden van eieren die zij moeten eten onder de leus 'u moet verplicht eieren voor uw

geld kiezen'. Het kamerlid verklaarde dat zijn fractie zich tegen elke vorm van consumptiedwang zal verzetten.

De heer Tolman (CHU) was ook wel tegen consumptiedwang, maar vond wel dat de betrokkenen, zoals de veehouders en de melkverwerkende industrie, zich toch wel eens moeten gaan bezighouden met het probleem.

[.....]

Prijsbeleid

De heer Tolman bleek het niet eens te zijn met de opvatting van minister Lardinois, dat men via lagere prijzen naar lagere productie moet komen. Met betrekking tot de prijsvoorstellen in de EEG om zo tot herstructurering te komen, zoals die deze week zijn bekend gemaakt, merkte hij op dat dat slecht nieuws was uit Brussel'.

De CHU-fractieleider vindt, evenals de fractie van de VVD, een prijsverlaging van landbouwprodukten niet meer acceptabel.

De socialist Van der Ploeg kon zich wel verenigen met het idee van de prijsverlaging. Hij zag daarin geen gevaar voor de lonen, omdat de overgrote meerderheid van de landarbeiders toch niet werken op de kleine, marginale bedrijven. Drs. Dijkstra vond dat in deze materie nog te weinig inzicht bestaat, waardoor hij vooralsnog wat huiverig stond tegenover de prijsverlagingen.

De opmerking van dr Mansholt dat elke nieuwe hectare in de landbouw de EEG tweeduizend gulden kost, vond Tolman niet juist. Overigens zei hij, dat Mansholt maar eens duizend gulden (het EEG-aandeel) ter beschikking zou moeten stellen voor het braak laten liggen van een ha bouwland. 'Dan zullen de landbouwers in de rij gaan staan', meende de heer Tolman. Minister Lardinois interrumpeerde, dat men zelfs met f 500,- nog wel miljoenen hectare kan krijgen, maar dat dat dan toch wel een besluit zou moeten zijn van de EEG-ministerraad.

De antirevolutionair drs R. Zijlstra had ernstige kritiek op de prijsvoorstellen voor granen, suiker en melk die minister Lardinois uit Brussel heeft meegebracht.

Hij rekende de kamer voor dat deze prijzen, die op het huidige niveau gehandhaafd zijn, de gemiddelde ondernemer in de landbouw 1500 tot 2000 gulden gaat kosten, een inkomstenverlaging van rond 10 pct. Drs Zijlstra zei met spijt te hebben geconstateerd dat de compensatie voor dit verlies ten enen male ontbreekt.

Minister Lardinois hoopt de volgende week te antwoorden.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1969-11-28

TWEEDE KAMER – aanvulling op bovenstaande!

Kritische stemmen bij behandeling van de Landbouwbegroting

DEN HAAG, 26-11. De Nederlandse huisvrouw die nu koelhuisboter tegen sterk gereduceerde prijs kan kopen, vraagt zich af waarom eerst de kosten gemaakt worden om van verse boter koelhuisboter te maken en of het niet verstandiger is die kosten te vermijden door in tijden van overproductie verse beter tegen lage prijzen op de markt te brengen.

Woordvoerder en pleitbezorger van de huisvrouw was tijdens de behandeling van de landbouwbegroting in de Tweede Kamer de heer Van Koeverden (KVP). Men zal ook moeten trachten overschotten te voorkomen vond hij en daarvoor ging het besluit van de EEG-ministerraad 500.000 stuks melkvee door afslachting of overschakeling op vleesproductie uit de markt te nemen, hem niet ver genoeg. Hij dacht aan twee miljoen stuks, die dan wel op zodanige wijze uit de melkproductie zullen moeten verdwijnen dat het evenwicht op de vleesmarkt er niet door wordt verstoord.
[De fruitteelt.....]

Limburgsch Dagblad 1969-12-04

Topje van de boterberg verdwijnt, maar:

In de koelhuizen liggen 324 miljoen pakjes boter

(Van onze correspondent)

DEN HAAG, 4 dec. - Deze week al mag de beslissing worden verwacht, dat de 7.500 ton koelhuisboter die in Nederland op de markt wordt gebracht zal worden uitgebreid tot 10.000 ton. Op die manier verdwijnt de top van de boterberg die ook in de Nederlandse landbouwwereld hoog oprijst. Op dit ogenblik ligt in de vaderlandse in de voorraadschuren 66.000.000 kilogram aan boteroverschot opgeslagen. De handelsvoorraad meegerekend bedroeg het totaal eind september zelfs 81.035.000 kg, dat wil zeggen: 324 miljoen pakjes. Dat is wel iets meer dan 54.237.000 kg van een jaar daarvoor.

Nederland heeft er een probleem bij. In de omringende landen is dat overigens niet anders. De gigantische boteroverschotten zijn tot de uitrusting gaan behoren van de zich in hun gemeenschappelijke landbouwpolitiek nog uiterst moeizaam bewegende EEG-partners. Eind september was de EEG-berg (september 1968 345.621 ton) tot 415.784 ton gestegen. Op het hoofdkantoor van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond* constateert drs. H. Schelhaas: „Dat we met een erfenis van vorig jaar zitten blijkt wel uit het Cijfer van april 1968: het EEG-overschot was toen 180.000 ton”.

De heer Schelhaas is hoofd van de economische afdeling van de zuivelbond. Gevraagd naar zijn mening over het ontstaan van de boterberg zegt hij: „In elk westelijk land heb je landbouwoverschotten. De achtergrond is deze: de marktform van de landbouw is bijzonder zwak. Er zijn immers miljoenen kleine boeren. Philips bijv. kan zeggen: zoveel t.v.-apparaten zijn nodig, dit is mijn planning. Maar met miljoenen boeren kun je dat niet. Het marktmechanisme werkt in de landbouw niet zodanig dat er een automatisch evenwicht ontstaat”.

Aan de voet van de boterberg blijft de Nederlandse boer zijn melkproductie nijver uitbreiden. In de eerste negen maanden van 1968 bedroeg de melkaanvoer 5.908.000 ton. Is dat zo langzamerhand niet wat teveel van het goede?

Net als toen

„Ik kan me”, antwoordt drs. Schelhaas. „voorstellen dat het iets irriterende heeft voor de mensen. De berg stijgt en de boeren blijven toch produceren. Maar dat komt omdat elke boer voor zichzelf handelt, net zo als die kleine ondernemingen dat 30 jaar geleden deden Net zoals men toen de werkloosheid niet aan kon kunnen we nu niets doen aan de landbouwoverschotten”.

In dit verband speelt ook de sterk toegenomen productiviteit van de landbouw een belangrijke rol, Drs. Schelhaas erkent dat. Hij zegt: „Er wordt eerder te hard dan ouderwets gewerkt. Was de boer op het technisch niveau van vijf jaar geleden blijven staan, dan zou het melkoverschot er nu niet zijn. Een logische maatregel zou dus zijn om een aantal boeren af te laten vloeien. De Nederlandse landbouw is daar helemaal voor”.

Een drastische sanering van het boerenbedrijf kan wet degelijk meehelpen aan de beteugeling van de overproductie. Het werk van het onder het kabinet-Marijnen ingestelde ontwikkelings- en saneringsfonds is in dat opzicht niet zonder resultaat gebleven. Schelhaas: „Een paar duizend boeren vloeiden af. Maar het werkt tot onze teleurstelling in Nederland niet zo erg meer. Dat ligt naar onze mening aan de te grote zuinigheid van het huidige ministerie van landbouw. **Mansholt** heeft geprobeerd deze regeling op Europees niveau over te brengen. Maar zijn plan is helaas in de Brusselse politieke molen blijven steken”.

Die uitspraak tilt ook het gesprek naar Europees niveau. De heer Schelhaas over de essentiële factor van de spectaculaire groei van de ingeklusde botermassa: „De ellende is dat door de ontwikkeling van de Europese landbouwpolitiek de laatste jaren niets is gedaan. Die nalatigheid heeft het hele probleem zo ernstig gemaakt. Dan willen de Fransen niet, dan zijn het de Duitsers, dan weer de Belgen, die heel dwars zijn, en ga zo maar door. Mansholt zegt elke maand: „Ze hebben weer niets gedaan”. Dat is juist”.

In de EEG-landen (met een jaar-consumptie van 1,3 miljoen ton aan boter en Nederland als het meest margarine-minded) knellen in de snel gerezen boterberg-problematiek de banden die de partners moeten aaneensluiten. Schelhaas: „Wij zijn pas twee jaar met de EEG bezig. Ik herinner mij dat we in 1959 in Nederland ook met een overschot van 30.000 ton aan boter zaten. Het is altijd zo. Maar behalve door de mooie zomer van vorig jaar is het probleem verscherpt door de Europese landbouwpolitiek. Toen wij het alleen mochten oplossen waren we ook eerder van de voorraden af.

Uw zou er in moeten zitten om te weten hoe moeizaam de Europese landbouwpolitiek werkt. Het is goed om er bij te zeggen dat in 1968 ook de niet-EEG-landen met een boterberg kampen. Maar in bijv. Denemarken, Finland, Oostenrijk en Noorwegen was de zaak gauw opgelost. Daar kwamen slachtpremies voor melkkoeien, daar werd goedkope boter veel eerder op de markt gebracht”.

De aandrang om de aanval op de boterberg te ondernemen komt vooral van Nederlandse zijde. „Maar”, zo berust de heer Schelhaas: „Landen als West-Duitsland, Frankrijk en België zeggen: het loopt zo’n vaart nog niet”. Een voorbeeld van recente datum. Schelhaas: „Ook in de EEG-landen mag nu eindelijk worden begonnen met de afslachtpremies voor melkkoeien, ook al wordt het wel februari voordat de eerste koe onder die regeling valt. Nu is naar mijn gevoel die regeling veel te beperkt opgezet. Ze is bedoeld als eerste EEG-maatregel. In de EEG-landen mogen in totaal 250.000 melkkoeien worden afgeslacht. Er zijn daarnaast evenwel premies voor de omschakeling van melk- op vleesproductie. Dat is veel te weinig. Wij hadden het viervoudige, twee miljoen koeien dus, onder die regeling willen laten vallen”.

Weidegrond

Een oplossing kan mogelijk ook schuilen in het onttrekken van grond aan het koeien-bestand. Er is wel eens op gewezen dat met name in het westen het weidegebied te groot van omvang is. Drs. Schelhaas echter: „Nederland heeft minder dan een tiende deel van de EEG-melkproductie. Het is niet de taak van Nederland alleen om het probleem op te lossen. Bovendien, de weidegronden in het westen behoren tot de beste in de EEG. De vraag doet zich dan voor:

waarom deze gronden opofferen en niet bepaalde gebieden in Frankrijk of West-Duitsland. We mogen misschien best iets ruimer omspringen met de aanleg van nieuwe steden. Ik wil er echter wel aan herinneren dat wij nog altijd één miljard aan deviezen opbrengen voor de Nederlandse economie".

Het boteroverschot, in heel Nederland à *f* 0.50 tot *f* 1,- per kilo voor een jaar in de koelhuizen opgeslagen, is inmiddels voldoende gestegen om de minder met overproductie gezegende ontwikkelingslanden enig dienstbetoon te verschaffen. Naar het ontwikkelingsgebied zijn inmiddels 5000 ton boterolie en 15.000 ton magere melkpoeder verstuurd. Schelhaas: „Evenals de boeren vinden ook wij het jammer, dat die boter hier maar blijft liggen. Het zegt ook wel iets dat de boeren zonder morren *f* 7 milj. op tafel hebben gelegd voor het wereldvoedselprogramma in Rome, dat voor dat bedrag bij ons melk- en zuivelprodukten heeft gekocht-.

„Dat gebaar heeft ook weer stimulerend gewerkt voor de EEG, dat nu een ontwikkelingsprogramma voor de voedselhulp heeft. Aan de andere kant, de tijd van voorbereiding is weer zodanig dat het wel tot april zal duren voordat het besluit van Juli kan worden uitgevoerd”.

Een verlaging van de minimumprijs voor boter (de boeren ontvangen *f* 6.06 per kg.) lijkt naar de opvattingen van de zuivelbond geen oplossing te kunnen bieden om de berg te ondermijnen. Schelhaas verzekert: „De inkomsten van de boeren zouden dan te zeer in het nauw komen. Alle studie, wijzen uit dat hun inkomsten toch al lager liggen, dan die van vergelijkbare groepen in de samenleving”.

Ondertussen valt er in de burelen van de zuivelbond enig optimisme te signaleren, wanneer de cijfers weer hun niets verbergende taal spreken. Schelhaas: „We gaan nu toch wel wat de goede kant op. In oktober nam de totale EEG-voorraad met 23.000 ton af. Vorig jaar oktober nam ze nog met 8000 ton toe. Bovendien krijgt de Franse regering wat meer oog voor het probleem”.

De in te zetten slachtvee-premieregeling kan het eerste soelaas bieden. Alom komen ook „sociale” oplossingen op gang. In Nederland bijv. mag het leger al uit de overschot-voorraden putten. „Waar wij” zegt drs Schelhaas, „echter veel meer heil in zien zijn de koelhuisboteracties, het op de markt brengen dus van boter uit de koelhuizen tegen een lagere prijs”.

Heel ver weg schemert nog een andere oplossing. „Stel”, zegt Schelhaas, „dat de berichten juist zijn dat er in Rusland door een misoogst een grote vraag naar boter is. Dat zou een uitkomst kunnen zijn. Per slot van rekening heeft Rusland in de vijftiger jaren West-Europa ook al van zijn boteroverschotten afgeholpen”. Maar ook dan zal de boterberg niet geheel en al van de landbouwhorizon verdwijnen.

„In de landbouwpolitiek”, verklaart drs. Schelhaas, „zullen we moeten blijven rekenen op het bestrijden van overschotten”.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1969-12-18

De boterberg

DEN HAAG, 17-12. Op 1 november was 312 kilo¹¹⁶ boter opgeslagen in koelhuizen van de interventiebureaus van de lidstaten van de gemeenschappelijke markt, en 92 miljoen kilo door

¹¹⁶ De krant wist het soms ook niet moet 321 miljoen kilo zijn! (ZHN.)

particuliere voorraadhouders, aldus heeft de minister van landbouw en visserij, ir. Lardinois in antwoord op vragen van het Tweede Kamerlid Koekoek (B.P.) meegedeeld

1970

Leeuwarder Courant, 1970-01-14

Meningen in bestuur nog verdeeld

PZ. v. Dam: 'Actie Zuivelschap tegen goedkope stuntmelk'

(Van onze correspondent)

De stuntverkoop van melk is in het afgelopen jaar aanzienlijk toegenomen. Thans wordt bijna vier procent tegen twee procent een jaar eerder, van alle verpakte melk tegen stuntsprizen verkocht. Op grond van deze ontwikkeling heeft het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* aan het ministerie van economische zaken de bevoegdheid gevraagd om eventueel een minimumprijsregeling voor melk vast te stellen. Het gesprek daarover is echter nog niet afgerond.

Dat zei vanmorgen ir. B. van Dam, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* in zijn nieuwjaarstoespraak. Ook wanneer deze bevoegdheid wordt verleend staat nog niet vast of er gebruik van zal worden gemaakt, de meningen over de wenselijkheid van een minimumprijs voor melk in het produktschapsbestuur zijn verdeeld.

Ir. Van Dam zei ook dat de vorig jaar verlangde verhoging van de consumptiemelkprijs met drie cent niet tot stand is gekomen. In september is de prijs van de consumptiemelk met één cent verhoogd, verder wilde Economische Zaken niet gaan. In zuivelkringen vreesde men deze winter moeilijkheden bij de consumptiemelkvoorziening wanneer de prijsverhoging met drie cent er niet zou komen. „Dat is echter nogal meegevallen”, zo zei de heer Van Dam. In zijn toespraak wees ir. Van Dam erop dat maandag de EEG-ministerraad weer bijeenkomt om zich te wijden aan de problematiek van de zuivel in de EEG-landen. Hij zei te hopen dat nu eindelijk besluiten zullen worden genomen, die kunnen leiden tot een betere verhouding tussen de melkproductie in de EEG en de vraag naar melk- en zuivelprodukten. Het z.g. „miniplan-Mansholt” kan daartoe een begin zijn.

In het afgelopen jaar is het hoofdelijk verbruik van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten met één procent gestegen. Dit moet vooral worden toegeschreven aan de ongebruikelijk mooie zomer. Momenteel bestaat twintig procent van alle melkverpakkingen uit papier of plastic.

Leeuwarder Courant, 1970-01-14

Maas van Zuivelschap: Geld zuivelbeleid in EEG raakt op

(Van onze landbouw redacteur)

Er is een moment en dat moment is niet zo ver meer weg dan keert de wal het schip, dan is het geld voor het zuivelbeleid in de EEG op. Dit zei de heer M. J. Maas, secretaris van het *Produktschap voor Zuivel*, gister op de veehouderijconferentie van de Nederlandse CBTB in Zwolle. De heer Maas vroeg zich af of de komende ministerraad van de EEG de moed zal kunnen opbrengen om tot ingrijpende maatregelen inzake het zuivelbeleid te komen. Het is nu al een jaar geleden, dat de EEG-Commissie met een plan kwam (plan-Mansholt) en er is nog niets gebeurd.

De bedragen, die het zuivelbeleid vraagt, zijn zo ontzaglijk groot, zei de heer Maas, dat men zich met verbazing afvraagt, of degenen, die dit geld bijeen moet brengen, geen bezwaar maken en eenvoudig een grens trekken. Zullen de ministers van financiën niet zeggen tot hiertoe en niet verder?

Het is voor mij duidelijk, aldus de heer Maas, dat wanneer de landbouwministers niet tot maatregelen besluiten er op een moment buiten de landbouw om een grens gesteld zal worden.

Een verhoging van de margarineprijs, waarover enkele aanwezigen op de conferentie vragen stelden, zal leiden tot een verdere verlaging van de boterconsumptie, aldus de heer Maas, omdat de huisvrouw, zo is uit onderzoekingen gebleken, voor spijsvetten in de huishouding steeds minder gaat uitgeven. Als de margarine duurder wordt gaat ze daarom het gebruik van boter beperken, want dat is het duurste produkt in de spijsvetten.

Omdat de vraagstellers een noordelijk accent hadden voegde de heer Maas aan deze opmerking nog toe, dat het boterverbruik op het platteland in het noorden duidelijk onder het gemiddelde in Nederland ligt. De boer eet niet meer boter dan de gemiddelde Nederlander.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1970-01-15

Weer twee procent meer in 1969 / Verbruik in Nederland neemt toe

PZ. v. Dam: ‘Melkplas groeit naar acht miljard kilo’

RIJSWIJK (ANP) - De weersomstandigheden dienende zullen de Nederlandse koeien dit jaar wel aan een produktie van meer dan acht miljard kilo melk komen. Het afgelopen jaar waren ze er al na aan toe: 7.925 miljoen kilo. Dat was twee procent meer dan het voorgaande jaar en een nieuw record. Aan de gemiddelde koe lag het niet, want die bleef met 4200 kilo vijftig kilo beneden de produktie van 1968, maar wel aan het aantal koeien, want dat nam met drie procent toe. Van de totale produktie ging 7,4 miljard kilo, naar de fabrieken, 2.5 procent meer dan in het voorgaande jaar. Dit wat de melkproducenten betreft.

En de Nederlandse melkconsument ?

Eindelijk, na zeventien jaar ging hij weer wat meer melk drinken in plaats van minder: het hoofdelijk verbruik van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten steeg in 1969 met 1 procent.

Voor al het mooie weer in de zomer is daar debet aan. Snel steeg de omzet van de half-vette melk (anderhalf procent vet, buiten eigen eiwit nog anderhalf procent eiwit plus andere droge bestanddelen extra). Eind 1968 werd er 160 ton per week van verkocht, eind 1969 al 800 ton.

Temidden van de diverse verschijningsvormen van consumptiemelk heeft het nieuwe produkt al een omzet-aandeel van drie procent verworven, iets meer dan chocolademelk en chocoladetapmelk samen. Een andere nieuweling, de magere vruchtenyoghurt, maakt het ook wel en heeft al een omzet-aandeel van 1 procent.

Opvallend was de toeneming van de afzet van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten in eenmalige verpakking. Van alle melkverpakkingen bestaat nu al twintig procent uit papier en plastic.

De voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, ir B. van Dam, heeft deze cijfers en gegevens woensdag ter gelegenheid van de eerste bestuursvergadering in het nieuwe jaar bekendgemaakt

Summier in zijn nieuwjaarsrede, uitvoeriger in een daarbij bevoegd doch niet voorgelezen overzicht.

Exportwaarde

Hij deelde ook mee hoe groot de Nederlandse, zuivelexport in 1969 was: f 1.250 miljoen (fob-waarde)¹¹⁷. 100 miljoen meer dan in 1968. En wat de Nederlandse melkveehouders in het jaar 30 maart 1969 tot en met 28 maart 1970 naar raming voor hun melk zullen maken: een netto-opbrengst van f 34,2 per honderd kilo met 3.7 procent vet. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de invloed, die de te Brussel nog te nemen beslissing over de melkprijs voor het jaar april 1970- 1 april 1971 zou kunnen hebben op de marktprijzen in de laatste maanden van het oude prijsjaar.

De boterproductie verminderde met 7.000 ton tot 111.000 ton, maar de voorraad van het VIB, het inleveringsbureau, wies aan van 40.000 ton eind 1968 tot 56.000 ton eind 1969. In de loop van het jaar werd 65.000 ton ingeleverd, 49.000 ton verkocht. Het binnenlands verbruik van boter in allerlei vormen was 36.000 ton, 3.000 ton meer dan in 1968.

De Nederlandse consumptie van binnenlandse kaas steeg van 96.000 ton tot 98.500 ton, die van ingevoerde kaas daalde van 4.000 tot 2.500 ton.

De kaasexport steeg van 151.000 ton tot de recordhoeveelheid van 160.000 ton. Laat men het restant ingeleverde Goudse en de Cheddar buiten beschouwing, dan was er een stijging van de, export der traditionele kaassoorten tot 140.000 ton, dat is met 14 procent op 17.000 ton. Van die stijging ging 15.000 ton naar EEG-landen, waardoor de export van specifiek Nederlandse kaassoorten naar de lid-staten de 100.000 ton zeer nabij kwam.

De produktie van gecondenseerde melk steeg van 477.000 tot 490.000 ton, alweer een record. De stijging zat geheel bij het volle ongesuikerde produkt: van 360.000 tot 382.000 ton: het meer geproduceerde ging naar derde landen. Bij magere condens was er een produktiedaling. De produktie van mager melkpoeder steeg met 18.000 ton of 17 procent tot 87.000 ton. Het verbruik van dit produkt door de Nederlandse veevoedersector overtreft de binnenlandse produktie. Ir. Van Dan) vindt het daarom teleurstellend dat meer dan de helft van de binnenlandse produktie, namelijk 46.000 ton, bij het interventiebureau werd ingeleverd, terwijl 165.000 ton uit andere EEG-landen werd ingevoerd. Er werd 15.000 ton mager melkpoeder uitgevoerd, voornamelijk als ontwikkelingshulp ingevolge het wereldvoedselprogramma.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1970-01-23

E.E.G.-landbouw: bergachtig landschap

ZEIST, 22-1. „Het landbouwbeleid in de EEG doet bij velen de vraag rijzen of het gekozen systeem wel het juiste is. Omdat de wet van vraag en aanbod niet wordt toegepast kom je tot

¹¹⁷ FOB staat voor 'Free On Board' en is een term die bij de import en export van goederen wordt gebruikt. Indien de leverancier je een FOB-prijs aanbiedt dan houdt dit in dat alle kosten (de kosten voor het opmaken van documenten, het vervoer naar de haven, etc.) om je zending aan boord van het schip te krijgen voor zijn rekening zijn.

een landschap waarvan velen zeggen dat als je op de tarweberg staat, de suikerberg zo hoog is dat je de boterberg niet meer kunt zien . . . Het is kennelijk gemakkelijker om een reis naar maan te maken dan een gezond landbouwpolitiek uit te denken.”

Dit zei de voorzitter van het *produktschap voor pluimvee en eieren*, de heer H. H. Garrelds in Zeist op de eerste openbare bestuursvergadering in 1970.

Het vrije prijs- en marktmechanisme zonder interventie zoals dat voor de pluimveehouderijsector geldt vindt de heer Garrelds evenwel een bevredigend systeem. Als de wet van vraag en aanbod buiten werking zou worden gesteld, zou men al gauw tot produktie- of contingentieringsregelingen komen die zijns inziens voor de Europese pluimveehouderij catastrofaal zouden zijn.

De pluimveehouderijsector draagt wel de gevolgen van marktordenende maatregelen voor andere produkten. Door het voergraanprijsbeleid bijvoorbeeld kosten de granen van het pluimveevoederpakket hier f 15,50 (75 procent) per 100 kilo meer dan op de weldmarkt. Het gevolg is, dat steeds minder granen in de veevoeders worden gebruikt omdat op de wereldmarkt vervangende grondstoffen die niet onder heffingsregelingen vallen worden gekocht. Ze zijn weliswaar duurder, maar kosten hier minder dan de voergranen met heffingen. Privaat-economisch is dit begrijpelijk, aldus de met het Europese economische belang.

Hij herhaalde zijn pleidooi voor vaste lagere heffingen op voergranen waarbij het wereldmarktprijsverloop volledig kan doorwerken. Hij denkt daarbij aan een vaste heffing van bijvoorbeeld f 7,50 per 100 kilo om een begin te maken met de gezondmaking van het graanprijsbeleid. Aan de graanverbouwers zouden - indien nodig - aanvullende toeslagen moeten worden gegeven.

Leeuwarder Courant 1970-02-11

P. Westra voor Friese Mij:

Hogere melkprijs stuit op overschot

(Van onze landbouwredacteur)

Zo lang de zuiveloverschotten er zijn, is er geen kans op een hogere prijs voor de melk, ze bevestigde de heer P. Westra, gisteravond in Oldeboorn voor de afdelingen Boornbertum, Nij-Beets, Tijnje en Utingeradeel van de *Friese Mij van Landbouw*. De heer Westra adjunct-secretaris van de *hoofdafdeling veehouderij van het Landbouwschap* is bezig daartoe een plan op te stellen, waarbij de produktie meteen een bestemming wordt gegeven.

Hij was van mening, dat men in Brussel de politieke moed niet zal kunnen opbrengen om de melkprijs te verlagen. Mogelijk zal de oriëntatieprijs voor vlees met vijf procent verhoogd worden. De veehouders komen op deze manier in de knel: bij een gelijk blijvend prijsniveau stijgen de kosten. De moeilijkheden treden vooral aan de dag bij de bedrijfsovername, de bedrijfsontwikkeling en de bedrijfsvergroting. Een prijsverhoging van twee cent voor de melk helpt daar niet meer.

Er zal een nieuw beleid moeten komen, mogelijk door middel van de grondbank en een subsidiëring van stallen. Het realiseren van een gemeenschappelijk structuurbeleid voor de EEG-landbouw zag de heer Westra somber in wegens de grote verschillen in de landbouw. Moge-

lijkheden voor de ontwikkeling van de veehouderij zag hij in de ontkoppeling van grond en koeien, zoals ir. H. Dijkstra tien jaar geleden reeds betoogde. De produktie van graswafels in de grasdrogerij te Workum vormt de aanloop voor een proef op dit gebied.

Als je uit de grupstal stapt naar de ligboxenstal, dan heb je de eerste stap naar de toekomst gedaan, zo zei de heer Westra. De autoriteiten zijn zich echter nog onvoldoende bewust van de moeilijkheden, die dit met zich brengt op het gebied van de financiering e.d. De Nederlandse boeren en zeker de Friese boeren hebben met hun bedrijfsgrootte een voorsprong in de EEG. Als zij geen toekomst meer hebben, dan ziet het er voor de anderen al heel duister uit.

De vele aanwezigen bestookten de heer Westen met vragen over verbeteringen, die er in het prijsbeleid moeten worden aangebracht. Voorzitter D. P. de Vries wilde de besturen van de standsorganisaties naar huis sturen, wanneer deze niet tot grotere activiteit komen. De toestand is nu slechter dan ten tijde van de grote demonstratie in Heerenveen, zei hij. De heer De Vries was van oordeel, dat het te stil blijft om de prijsverlaging van de melk.

De heer Westra meende, dat met overleg op het ogenblik meer te bereiken is dan met acties doch hij erkende, dat de teruggang voor de veehouderij sluipend is. Het komt allemaal op hetzelfde neer, zo reageerde hij op de klachten, boer wezen op deze dure grond kan niet. Als dat dan zo is, moet men zeggen, dat men er mee ophoudt. Het punt is echter, dat men boer wil blijven met een inkomen, waarbij de melkprijs zich moet aanpassen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1970-02-21

Boterberg weer groter

ROME (AFP) - De zuivelindustrie heeft in 1969 wederom meer boter en magere melkpoeder geproduceerd dan op de binnenlandse en buitenlandse markten kon worden afgezet. Dit is vooral het gevolg van de toenemende productie in West-Europa. Volgens de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de VN, zijn de vooruitzichten voor 1970 nauwelijks gunstig te noemen.

De botervoorraden zijn in Noord-Amerika en Oceanië verminderd, maar in West-Europa zijn de voorraden vorig jaar wederom toegenomen.

De botervoorraden in de voornaamste boter producerende landen zijn toegenomen van 630.000 ton op 1 november 1968 tot 680.000 ton op 1 november 1969. De FAO is van mening dat voorraden ter grootte van 200.000 ton ‚redelijk’ zijn.

De botervoorraden van de EEG zijn toegenomen van 380.000 ton op 1 november 1968 tot 420.000 ton op 1 november 1969. De FAO verwacht dat de voorraden dit jaar nog verder zullen zijn toegenomen.

50 jaar *De Jongerein* – van boer tot mens

DE JONGEREIN, de oudste en grootste organisatie van landbouwjongeren in Friesland, viert 7 maart haar gouden jubileum. Initiatiefnemers waren in 1919 Klaas Homan. Evert Jaarsma en Wouter Zwart. *De Jongerein* bleef vooral geesteskind van Zwart, voorzitter van 1919-1942, nu 79 jaar oud, maar onverwoestbaar jong, provo van het eerste en het laatste uur. Dat *De Jongerein* nog springlevend is, bewijst het feit, dat Jong Agrarisch Friesland, loot van de Jongerein-boom, morgen in **Oldeboorn** gaat praten over een fusie van de Friese Mij met de beide christelijke boerenorganisaties in Friesland. CBTB en ABTB.

De Jongerein heeft destijds, vooral door Wouter Zwart, een idealistische lading meegekregen uit de Jongfryske Mienskip: Het ging niet alleen om het agrarische, ook om het Friese, niet alleen om Friesland, ook om de wereld. Doel was de agrarische jeugd maatschappelijk en cultureel bewust te maken. Niet alleen het inzicht in eigen beroep moest worden versterkt, maar ook het uitzicht naar buiten verruimd. Naast idealisme zat er aanvankelijk ook oude boerenromantiek achter.

Die romantiek is uitgestorven. Zij is tenonder gegaan in de verbittering van de crisis in de dertiger jaren, het oorlogsgeweld en de ontredde van de jaren veertig, de technische revolutie in het agrarisch bedrijf en de meedogenloze economische wetten en normen van de Euromarkt in de vijftiger en zestiger jaren. Voor de boeren gaat het nu om zijn of niet-zijn.

Zij zien vermoeid aan tegen hun bergen van boter en oceanen van melk. Zij moeten met miljarden aan subsidies gesteund worden. Zij zijn gewikkeld in een afval-race van zoveel-koeien-perman, waarbij vaak gezondheid, gezin en levensgeluk in de knel komen.

De boeren zijn met steeds minder mensen steeds meer gaan produceren. Maar zij zijn achter gebleven bij de algemene welvaartsstijging. In Friesland is hun gemiddeld inkomen nu nauwelijks f 13.000,- per jaar. Velen houden de zaak gaande door met het hele gezin in de tredmolen te gaan lopen. Sommigen kunnen er lichamelijk en geestelijk niet tegenop. Velen hebben hun woede en wanhoop uitgeschreeuwd in de Boerenpartij. De Boerenpartij heeft hun niet geholpen. De laatste tijd klinken de noodkreten weer dringender. De samenleving kan en mag daar niet doof voor blijven.

Tussen 1950 en 1970 zijn er in de EEG-landen tien miljoen boeren verdwenen. Van de resterende tien miljoen moeten er in de zeventiger jaren nog eens vijf miljoen afvloeien. In Nederland moet in de komende tien jaar een derde deel van de nog 150.000 bestaande boerenbedrijven afvallen. Niet omdat de groene paus van Brussel Sicco Mansholt dat eist maar omdat de kleinen geen leefbaar bestaan meer hebben en het toe moet op een menswaardig bestaan voor de boeren, die blijven.

„Wie het goed voor heeft met de boeren, moet hun toewensen, dat zij hun verslaafdheid aan het verdovende middel der subsidies zullen weten te overwinnen,” schreef prof. Hartog onlangs in „The Economist”. Het moet toe op bedrijven, die zich over tien, twintig jaar sociaal en economisch zelf kunnen bedruipen, meent D’66-er drs. Dijkstra. De boeren mogen geen slaven worden of blijven van hun eigen bedrijf. Het Groene Front van de landbouw lijkt in de Tweede Kamer met 27 vertegenwoordigers politiek sterk vertegenwoordigd. Maar het komt aan op de kracht van argumenten en feiten. **Mansholt uitjouwen is gemakkelijker dan hem weerleggen.**

Het is vóór alles nodig, dat de drie landbouworganisaties in Nederland - de algemene, de protestants-christelijke en de rooms-katholieke - tot eenheid komen. Friesland is de aangewezen provincie om daarin voorop te gaan. De *Friese Mij* is een organisatie, waarin christenen en niet-christenen al vele jaren vruchtbaar samenwerken. Vele ouderen zijn nog niet ze ver. Maar de jongeren willen niet meer wachten. Hopelijk maken zij dat morgen in Oldeboorn de ouderen op ondubbelzinnige wijze kenbaar. De tijd is rijp voor éénwording, overrijp.

Als *De Jongerein* niet bestond, moest ze nu worden uitgevonden. De agrariërs moeten door evolutionaire veranderingen heen. Boer-worden is een moeilijker keuze dan ooit tevoren. Jonge boeren moeten weten, wat er in Friesland, de Euromarkt en de wereld te koop is. Zij moeten moderne ondernemers worden en daartoe niet alleen anders leren hándelen, maar ook anders leren dénken. In de zeventiger jaren moeten de Friese boeren besluiten nemen, persoonlijk en in hun organisaties, die voor de toekomst van agrarisch Friesland beslissend zijn.

De Jongerein is met zijn tijd meegegaan: met vormingswerk, in zijn Jongereinhuis in Beers. zijn *Agraryske Peteargroepen*, zijn *Teenoclubs* en zelfs zijn *Dolle Mintsjes* vorige week in **Mantgum**. *De Jongerein* moet de tekenen des tijds blijven verstaan. Het gaat niet alleen om zakelijk inzicht, maar ook om visie, niet alleen om welvaart, maar om welzijn, niet alleen om de boer als ondernemer maar ook om de boer als mens, niet alleen om Friesland, maar ook om de wereld, waarin miljoenen mensen creperen door gebrek aan voedsel. De agrarische jeugd van Friesland heeft niet alleen Ingenieurs, technici en economen nodig, maar ook idealisten en getuigen als Wouter zwart. N.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1970-02-26

Voorzitter kring Walcheren ZLM.

,In Europa leven met landbouwoverschotten

Ir. L. de Wit: 'Toekomst voor minder agrarische bedrijven'

MIDDELBURG - De regeringen blijken nationaal en internationaal geen raad meer te weten met de problemen van de landbouwoverschotten. Het komt mij echter als reëel voor, dat wij, in Europees verband, met deze overschotten ,leren leven'. Men kan de overproductie in de landbouw op één lijn stellen met problemen als de steeds terugkerende geldontwaarding en werkloosheid in de industrie.

Evenmin als de gewone burger individueel iets kan doen aan het inflatieprobleem, kan de individuele boer het probleem van de landbouwoverschotten verhelpen'

Aldus betoogde woensdag tijdens de jaarvergadering van de kring Walcheren van de Z.L.M. in 'De Brasserie' te Middelburg, de voorzitter van deze kring, de heer S. de Visser.

De heer De Visser zei het dan ook als een primaire taak te zien van de overheid om de gevolgen van inflatie, werkloosheid en zo ook het ontstaan van landbouwoverschotten te bestrijden. De voorzitter had er eerder ook op gewezen, dat men in de Verenigde Staten reeds sinds jaren heeft leren werken met het verschijnsel van de overschotten. Uit het feit van de overproductie heeft men daar niet de conclusie getrokken, dat daarom het inkomen van de landbouwers maar lager zou moeten zijn dan dat van de rest van de samenleving'. Aldus betoogde de heer Visser, die dan ook pleitte voor een redelijke beloning voor de prestaties van de agrarische werkers.

De heer De Visser had, overigens bij wijze van grap, ook nog even het ministerie van *CRM* bij het probleem van de landbouwoverschotten betrokken: Alleen dat ministerie schijnt nog over voldoende financiën te beschikken. Zou het dan niet wenselijk zijn om de minister van landbouw in overweging te geven om in overleg met zijn ambtgenote mej. Klompé de beruchte boterberg op de monumentenlijst te zetten?

De kringvoorzitter stelde voorts, dat het voor de landbouw thans bijzonder moeilijk is geworden, niet alleen door het grote aantal onzekere factoren waarmee men heeft te kampen, maar vooral ook door de ‘razensnelle’ ontwikkeling waarin de agrarische bedrijfsvoering terecht is gekomen. Wat drie jaar geleden modern en aangepast leek, is nu verouderd en vraagt om vernieuwing. Waar men tot voor kort nog specialisatie voldoende achtte, schijnt nu nog alleen een allround bedrijfshoofd uitkomst te kunnen bieden’. Zo betoogde de heer De Visser, die wat de toekomst van de landbouw betrof, zich tenslotte toch niet pessimistisch wilde opstellen.

Vergroting

Dat deed ook niet, zo bleek uit zijn inleiding, ir L. de Wit, *rijkslandbouwconsulent*, die sprak over het onderwerp: ‘Heeft de landbouw nog toekomst? Zo ja, in welke richting?’

Die toekomst achtte de heer De Wit overigens nog slechts aanwezig voor een deel van de huidige landbouwers. Naar zijn mening zou men over een aantal jaren moeten komen tot grotere structuren in het landbouwbedrijf waarbij dan ook de industriële principes zoals een zo verantwoord mogelijke arbeidsverdeling en uiteraard een zo goed mogelijke benutting van de machines, zullen moeten worden gehanteerd.

‘In die bedrijven zal de boer de specialist kunnen zijn’. Aldus de heer De Wit, die voor tussenfase naar deze volgens hem noodzakelijke bedrijfsvergroting drie mogelijkheden opsomde:

1. onderlinge samenwerking tussen landbouwbedrijven.
2. samenwerking met een loonbedrijf en
3. schaalvergroting van het bedrijf.

‘De bruto-productiviteit op de bedrijven zal jaarlijks met acht procent moeten stijgen, wil men de inkomensontwikkeling van buiten de landbouw kunnen bijbenen’. Zo betoogde ir De Wit, die van mening was dat ook daarom de landbouw in de toekomst niet meer zal kunnen worden bedreven zoals nu nog het geval is. Vermindering van het aantal kleinere, op de eerste plaats natuurlijk de onrendabele, bedrijven achtte hij ook noodzakelijk omdat deze op den duur toch niet meer zullen kunnen voldoen aan de steeds verdergaande eisen op het gebied van automatisering en mechanisering.

Belangrijkste factor voor de inkomensverbetering noemde de heer De Wit de ‘verlaging van de kosten en de verhoging van de productiviteit per man’. Naar zijn overtuiging zouden de meeste landbouwbedrijven in hun huidige omvang, de daarvoor noodzakelijke grotere en betere machines niet kunnen aanschaffen omdat daardoor een ‘overmechanisatie’ en daardoor ook een ‘overinvestering’ zou optreden. Op dit punt achtte hij overigens wel een gezond loonbedrijf van grote betekenis, omdat door samenwerking met een dergelijk bedrijf deze overmechanisatie in veel gevallen zou kunnen worden vermeden.

Veel waarde hechtte de heer De Wit in dit verband aan een gemeenschappelijk gebruik van de duurdere werktuigen. Bepalend is hier natuurlijk wel de graad van individualisme van de betrokken landbouwers, zo voegde hij daaraan toe.

Richting

Voor wat betreft de 'richting' zei de heer De Wit het noodzakelijk te achten, dat per bedrijf de alternatieve mogelijkheden worden gezien. Hij wees in dit verband onder meer op de mogelijkheden van intensivering van het grondgebruik door de keuze van bepaalde gewassen, en in niet aan de grond gebonden productie, zoals veeteelt.

Met betrekking tot de landbouwsituatie op Walcheren en trouwens in geheel Zeeland, stelde ir De Wit, dat deze thans sterk onder de invloed staat van de toenemende industrialisatie. Die industrialisatie heeft voor velen hogere lonen en een betere secundaire arbeidsvoorzieningen met zich mee gebracht. De werktijd en ook de 'spierbelasting' is aanmerkelijk verminderd. De verlangens naar die verbetering leven ook onder de agrarische ondernemers, aldus de landbouwconsulent. Hij betoogde voorts dat, als het gemiddelde werknemersinkomen op 32.000 gulden kan worden gesteld, de agrariër daarbij nog zeker de beloning voor zijn ondernemerschap en voor zijn geïnvesteerd kapitaal - en dat alles te bereiken in een redelijke arbeidstijd - moet kunnen bijtellen. Ook hierin zag de heer De Wit een belangrijk argument om te komen, zoals dat buiten de landbouw is gerealiseerd, tot een vergroting van de productie per arbeidskracht.

Ir De Wit was zijn inleiding begonnen met te verwijzen naar de wereldlandbouwsituatie. Hij zei daarbij van opvatting te zijn, dat de landbouwproductie op de wereld nog op zijn minst zal kunnen worden verviervoudigd, enerzijds door een verdubbeling van het landbouwareaal en anderzijds door verbetering van de produktiemethoden.

Normen

,Voor wat dit laatste betreft worden thans reeds in de VS normen gesteld die wij in West-Europa nog niet als haalbaar kunnen zien', aldus de heer De Wit, die in dit verband als voorbeeld een verzorgingsgebied X van 400 hectare groenteelt per man noemde.

De heer De Wit ging ook nog in op het EEG-landbouwbeleid en de positie van Nederland daarin. Hij waarschuwde ervoor, dat men uit de EEG geen gouden bergen moet verwachten. Voor vele produkten verwachtte hij in plaats van een stijging eerder een stabilisatie en, voor bijvoorbeeld de suikerbieten, zelfs een lichte daling van de prijzen.

's-Middags reageerde de heer De Wit ook nog op een aantal vragen en opmerkingen, die door discussiegroepen, gevormd uit deelnemers aan de vergadering, naar voren werden gebracht. Daarbij kwamen nog vele zaken zoals de tarieven van de loonwerkers, het probleem van de afzet, het 'bevriezen' van de prijzen, tijdige aanpassing van het landbouwonderwijs, pachtprizen, en de mogelijkheden van grondaankopen aan de orde.

Nieuwsblad van het Noorden, 1970-03-20

Landbouwschap dringt aan op hogere melkprijs

In een donderdag aan minister Lardinois verzonden brief dringt het *Landbouwschap* op-nieuw met klem aan op een verbetering van de melkprijs voor de boeren. Aanleiding tot deze stap: het uitblijven van beslissingen over de begin deze week gehouden vergadering van EEG-landbouwministers en het op handen zijn van de EEG-ministerraadsvergadering van morgen, waar het onderwerp weer ter sprake komt.

Bij de prijsstelling van de melk, aldus het Landbouwschap, kan de rentabiliteit van de Nederlandse veehouderij het eenvoudig niet langer verdragen, dat het inleveringsprijsspeil van boter beneden het EEG-niveau ligt. Het opheffen van deze achterstand is wel het minste waarop onze veehouders voor het prijsjaar 1970-1971 recht hebben. Indien de ministers van de EEG vrijdag geen akkoord weten te bereiken over eenzelfde prijsniveau voor melk in alle lidstaten, dan verzoekt het Landbouwschap, mede naar aanleiding van besprekingen met vertegenwoordigers uit het zuivel-bedrijfsleven, i.c. de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ* en de *Coöperatieve Melkcentrale CMC*, u nogmaals met nadruk om onmiddellijk in Brussel goedkeuring te vragen voor opheffing van de negatieve correctie op de inleveringsprijs voor boter in Nederland per 1 april 1970.

Het Landbouwschap stelt verder in zijn brief dat het het verlagen van de Europese prijs voor melk geen verantwoord middel acht om meer evenwicht te brengen tussen vraag en aanbod. Wel staat het positief tegenover wijzigingen van de prijsverhouding tussen melkvet en melkeiwit, mits de producentenprijs voor melk niet wordt aangetast.

Leeuwarder courant 1970-04-18

Slagroomklopper in boterberg.

De Veemarkt

DE SNELLE GROEI van de boterberg vorig jaar lokte in agrarische kring de steeds vaker gehoorde opmerking uit, dat de anti-agrarische politici de berg opzettelijk opklopten alsof het slagroom was om de landbouwpolitiek er in te laten smoren. Dit verwijt zal men dit jaar niet kunnen horen, want met man en macht heeft de landbouw er voor gezorgd, dat het zogenaamde negatief correctief op de boterprijs wordt opgeheven, waardoor in Nederland nog meer boter gemaakt kan worden dan vorig jaar reeds het geval was.

De boterproduktie ontwikkelt zich snel in catastrofale richting, catastrofaal in de zin, dat ieder er zich mee gaat bemoeien en ach en wee gaat roepen over boeren, die in de watten worden gelegd. De voorraden stijgen sneller dan het vorige jaar. Eind maart werd er vijftig procent meer boter in de koelhuizen gezet dan het vorige jaar en de voorraden bij het VIB lagen toen veertig procent boven die van het voorgaande jaar. Ze beliepen ruim 50.000 ton.

De ontwikkeling lijkt in een andere richting te gaan dan het vorige jaar. Toen was uiteindelijk de boterproduktie zes procent lager dan in 1968 en deze kwam op ruim 111.000 ton. De helft van die produktie staat dit jaar reeds in het koelhuis op het moment, dat de grote aanvoer van melk nog moet beginnen, terwijl er op gerekend moet worden, dat de melkveestapel drie procent groter zal zijn dan in 1969. Aanhoudend slecht weer en een ook anderszins tegenvallende melkaanvoer kunnen in de komende weken de produktie overigens sterk drukken, maar dat geeft de schatkisten slechts weinig verlichting, want het kostbare onderhoud van de boterberg blijft bestaan en dat geld had nuttiger besteed kunnen worden in de landbouw.

De ramingen over de boterproduktie in de EEG zijn iets gunstiger dan de ontwikkeling in Nederland zich laat aanzien. Er wordt slechts een produktiestijging van 25.000 ton geschat op een totaal van 1375.000 ton. Van die hoeveelheid kan 1130.000 ton voor prijzen verkocht worden, die boven het niveau van de kooprijzen van de EEG liggen, terwijl 245.000 ton bij de overheid terecht komt en tegen lagere prijzen weggewerkt moet worden. Geschat wordt dat

er voor zo'n 35.000 ton boter in het geheel geen plaats is. Een deel brengt bij verkoop niet eens de rente op, die er ingestoken is tijdens de bewaring.

Het vrij hoge niveau, waarop de consumptie zich in de EEG nog bevindt, is bemoedigend, maar degenen, die telkens gereed staan om Frankrijk de schuld te geven van de boterellende mogen toch wel bedenken, dat Frankrijk ondanks zijn in Nederlandse ogen primitieve marktmethoden per hoofd van de bevolking 9,3 kg boter per jaar consumeert tegen Nederland 3,6 kg.

De grote wegprater van boterbergen, FNZ's drs. H. Schelhaas, komt maandag in Leeuwarden voor de Friese Zuivelbond over problemen en perspectieven van de zuivelindustrie spreken. Hij zal de zuivelindustrie zeker geen minderwaardigheidscomplex proberen aan te praten. Hij zal met trots op de vaste afnemer kunnen wijzen en de perspectieven voor de zuivelindustrie zijn groots, de grondstof wordt immers steeds goedkoper.

De moeilijkheden met een volledige afzet van alle melk en andere omstandigheden hebben de zes landen van de EEG elk tot een zuivelbeleid gebracht, dat slechts in naam is gericht op een naar elkaar toegroeien. De Duitse boeren slepen jaarlijks zo'n 1,7 miljard gulden in de wacht omdat als gevolg van de revaluatie hun prijzen met acht procent zouden dalen. In werkelijkheid is die daling nog niet de helft geweest, terwijl de Duitsers voor hun produkten merken ontvangen, die internationaal meer waard zijn. Het aparte Duitse protectionisme beschermt de Duitse boeren meer tegen de lage melkprijs dan de Nederlandse. Het niveau, waarop hun zuivel gesteund wordt ligt een cent per kilo melk hoger dan in Nederland. Overigens liggen de Belgen zelfs 2,35 cent boven het Nederlandse niveau.

Frankrijk zit ruim een cent onder Nederland als gevolg van de devaluatie van het vorige jaar toen de Fransen niet onmiddellijk in het binnenland hun prijzen hoefden aan te passen bij de EEG-richtsprijzen. Dat zou geleidelijk geschieden. Bij deze prijsvergelijkingen is het wel zaak te bedenken, dat het theoretische prijzen zijn, die afgeleid werden van het boter- en melkpoederniveau. In werkelijkheid zijn de verschillen als gevolg van verschillende uitbetalingscapaciteit der fabrieken veel groter. Minister Lardinois signaleerde in Friesland zelfs verschillen van tien cent over 1969
[.....]

Leeuwarder Courant, 1970-04-21

Drs. Schelhaas over landbouwpolitiek: 'Ik neem het niet'

Overschotten onvermijdelijk

Voorstellingen omtrent landbouw te ongunstig

(Van onze landbouwredacteur)

„Ik neem het niet”, dat was de grondtoon die drs. H. Schelhaas aan zijn inleiding voor de Friese Zuivelbond wilde geven, toen hij gister in de Harmonie in Leeuwarden voor de bond sprak over de huidige landbouwpolitiek. De FNZ-econoom wees de sombere toekomstperspectieven af en stelde dat de positie van de landbouw en de veehouderij in het bijzonder veel gunstiger is dan men algemeen laat voorkomen. Drs. Schelhaas meende, dat de veehouderij recht heeft op een hogere melkprijs o.a. ter compensatie van de inflatie.

De veehouderij kampt met drie problemen, die echter los van elkaar staan, het zijn die betreffende de overschotten, de inflatie en het structuurprobleem. Het optreden van overschotten is bijna onvermijdelijk in een moderne samenleving, zo concludeerde drs. Schelhaas, maar de EEG heeft moeite met de aanvaarding van dit probleem. Amerika heeft de desbetreffende fase reeds achter de rug en ook de EEG zal er doorheen moeten. Drs. Schelhaas gaf een reeks mogelijkheden aan en het zou hem niet verwonderen, wanneer de EEG dezelfde oplossingen zou kiezen als Amerika, waarbij hier meer de nadruk zou komen te liggen op de afvloeiing van boeren uit de landbouw.

Voorraden kleiner

Ondanks alle berichten over boterbergen bestaat er op het ogenblik in de EEG geen grote noodzaak voor het doorhakken van een knoop. De voorraden nemen af: ze stammen nog uit 1968. De situatie is anders geworden dan Mansholt heeft voorspeld. De EEG -zuivelpolitiek is geheel vastgelopen en effectieve besluiten worden er niet meer genomen. Ze zouden ook niet uitgevoerd kunnen worden.

Bij vrijlating van alle prijzen zou er uiteindelijk een evenwichtsprijs voor melk ontstaan, die niet onbelangrijk hoger is dan de huidige relatief lage EEG-melkprijs. Dit kan niet serieus worden overwogen, omdat er een ernstige crisis zou ontstaan in de veehouderij en een productiedaling, die tot enorme stijging van de prijzen zou leiden. Als gevolg van de huidige overschotten is de prijs echter lager dan de „evenwichtsprijs op lange termijn”. Overigens is de EEG-melkprijs internationaal gezien niet aan de hoge kant.

Drs. Schelhaas voerde tien argumenten aan om de zuiveloverschotten niet te zeer te dramatiseren o.a. de invoer van goedkoop Amerikaans veevoer. Als de boeren even lang zouden werken als gemiddeld in de industrie het geval is zou er geen zuiveloverschot zijn. Een en ander achtte de spreker voldoende reden om een prijsverhoging van de melk serieus te bezien. Ook hier past een houding van „Ik neem het niet” als de politiek, de maatschappij en de publieke opinie de zuiveloverschotten gebruiken om het landbouwkomen onder druk te zetten.

Het effect van de kostenstijgingen als gevolg van inflatie e.d. schatte drs. Schelhaas voor 1969 op een reële achteruitgang voor de boer van minstens 2,5 tot 3 cent per kg melk, afgezien nog van de absolute daling in de melkprijs van ongeveer een halve cent tot een cent, teweeggebracht door de regeingspolitiek. Als de inflatie blijft aanhouden dan is de landbouw bij bevrozing van het huidige prijspeil tot faillissement gedoemd, hoezeer zij ook rationaliseert en probeert de kostprijs te drukken. De gehele landbouw zal storm moeten blijven lopen tegen het bastion van de prijsbevrozing.

Geheel los van deze problemen staan de moeilijkheden met de structuur van de bedrijven. De anti-propaganda voor de landbouw, die van het plan-Mansholt op dit punt is uitgegaan, heeft de prestaties van de landbouw bij de structuurverbetering op de achtergrond gedrukt. De grote Nederlandse veehouderijbedrijven, die samen tachtig procent van de melk produceren, behoren tot de economisch verantwoorde bedrijven en deze groep behoort internationaal gezien bovendien tot de beste bedrijven ter wereld. Verlangd mag worden, dat op deze bedrijven een inkomen wordt verdiend dat een redelijke mate van welvaart toelaat.

De perspectieven voor de zuivelindustrie beoordeelde drs. Schelhaas al gunstig. In de veehouderij bestaat een behoorlijk vakmanschap en de industrie is behoorlijk toegerust. Voor eiwitten uit melk vallen betere afzet mogelijkheden te verwachten naar de onderontwikkelde landen. Door concentratie in de zuivelindustrie zal men steeds beter toegerust zijn om die kansen te benutten.

Concentratie

Het zou de rest van het land wel tegenvallen indien Friesland er niet op vrij korte termijn in zou slagen de Friese melk in één hand te brengen er één Friese melkveehoudersvereniging op te richten. Dergelijke concentraties zouden ook meer weerstand kunnen bieden tegen de opdringende kunstmelkprodukten. In het algemeen moet de landbouw meer aan reputatiebehartiging doen en strijdbaarder worden bij het verdedigen van zijn belangen. De maatschappij als geheel is de laatste jaren duidelijk strijdbaarder geworden en gaat zich soms ook van hardere middelen bedienen.

Op het ogenblik is voor alles nodig dat de ministerraad van de EEG komt tot een effectieve bestrijding van de, boteroverschotten. De boterberg moet zo snel mogelijk verdwijnen. Ook is het nodig dat de landbouw compensatie ontvangt voor de gevolgen van de inflatie, die andere bevolkingsgroepen hebben veroorzaakt.
[.....]

Nieuwsblad van het Noorden, 1970-05-16

Mede door Duitse aankopen

Boterberg in ons land goeddeels verdwenen

(Van onze correspondent in
Leeuwarden)

De boterberg in Nederland is in de afgelopen week praktisch opgeruimd als gevolg van een omvangrijke export en reservering van de bestaande voorraden voor speciale bestemmingen. Het *Voedselvoorzienings In- en Verkoopbureau van de regering*, het VIB, verkocht gistermiddag „nee” aan klanten, die om boter kwamen. Deze verrassende ontwikkeling valt samen met een verhoging van de boterprijs volgende week met zes cent per pakje. Eerder dit jaar werden reeds de voorraden magere melkpoeder opgeruimd, terwijl nu ook de voorraden overschotgraan bij het VIB geruimd zijn.

Begin mei was de botervoorraad in Nederland bij het VIB 50.000 ton. Er werd weinig boter ingeleverd, omdat er speculatie gaande was op een hogere inleveringsprijs voor boter. In de afgelopen week verminderden de voorraden bij het VIB met 10.000 ton tot 40.000 ton als gevolg van een tekort. Bovendien kochten Duitsland en enkele andere landen in de EEG nog 4000 ton koelhuisboter en verder ging er 2000 ton boter van het VIB naar landen buiten de EEG.

Toen het VIB zijn verplichtingen voor het komende jaar naging, bleek, dat er voor 28.000 ton boter van de resterende 40.000 ton reeds een bestemming was ten behoeve van het World Food Program, braadolie e.d. Het VIB had dus nog de vrije beschikking over 12.000 ton boter van betrekkelijk jonge datum. Deze zal als koelhuisboter naar derde landen worden geëxporteerd.

Boterberg aan het slinken

(Van onze parlementaireredactie)

DEN HAAG - De Nederlandse boterberg is flink aan het slinken. Het *produktschap voor zuivel* rekent erop dat aan het eind van het lopende melkjaar - maart 1971 - de botervoorraad bij het Nederlandse inleveringsbureau (VIB) enkele tienduizenden tonnen kleiner zal zijn dan eind maart j.l., toen de Nederlandse berg 50.000 ton groot was.

Eind maart 1969 was de berg 40.000 ton. De exacte botervoorraden vallen moeilijk te voorspellen, omdat de omvang vooral afhangt van de melk- en boterproductie in dit jaar.

Voor een groot deel van de ingeleverde botervoorraad is een bestemming gevonden. De extra afzet die is verworven, is van blijvende aard. Zo is het gelukt de Nederlandse handelaren die koelhuisboter aan landen buiten de EEG leveren, bij elkaar te brengen. Zij treden voortaan bij de inschrijvingen op als één partij, waardoor de Nederlandse positie versterkt is.

Heroverd

Daarnaast is een stuk afzetmarkt heroverd in landen waar de afzet van Nederlandse boter in de laatste jaren goeddeels verloren was gegaan. Door bemiddeling van Nederlandse exporteurs hebben handelaren uit deze derde landen zich bereid verklaard de Nederlandse koelhuisboter te pousseren, mits ze kunnen rekenen op regelmatige levering. Tenslotte heeft ook een aantal boterverwerkende industrieën belangstelling getoond voor ingeleverde Nederlandse boter, ook onder voorwaarde dat regelmatig geleverd kan worden.

Koelhuizen

Niettemin zal het ook dit melkjaar voorkomen dat ingeleverde boter voor langere tijd in koelhuizen opgeslagen ligt, voordat er een bestemming voor gevonden is. Wel is het inleveringsbureau begonnen de afzet van de botervoorraden te plannen. Er moet namelijk ook boter gereserveerd worden voor andere doeleinden.

Dat zijn de goedkope boterlevering aan banketbakkers, de bereiding van industriële halffabrikaten, voor levering aan sociale instellingen in krijgsmacht, voor bereiding van braadboter, en voor het wereldvoedselprogramma waarop onder meer levering van zg.-boterolie staat. Al deze afzetmogelijkheden bestaan al sinds langere tijd. Er is in EEG-verband toe besloten.

Leeuwarder Courant 1970-08-12

Over boterbergen die ‘wegsmelten’

IN DE EUROMARKT doet zich een opmerkelijk natuurverschijnsel voor: De angstwekkend hoog gerezen boterbergen beginnen weg te smelten. Eind vorig jaar bedroegen de boteroverschotten in de zes EEG-landen in totaal nog 336.000 ton. Zij zullen aan het einde van dit jaar tot „slechts” 250.000 ton zijn geslonken. De melkproductie schijnt nauwelijks nog te stijgen, vooral onder invloed van de slachtpremies, waarvoor honderdduizenden koeien worden afgeslacht en de afzet van boter neemt toe.

Sommige optimisten juichen al en zeggen, dat zij gelijk hadden toen zij beweerden, dat zaken als boterbergen zich vanzelf wel oplossen. Boterbergen verdwijnen echter niet vanzelf; zij worden alleen lager doordat de kosten hoger worden. Het zuivelbeleid van de EEG zal dit jaar al 3,5 miljard gulden kosten en de vermindering van de boterbergen alleen al 1,9 miljard gulden. De boterbergen verminderen alleen door maatregelen, die extra geld kosten, zoals de afzet van koelhuisboter, export-subsidies en de verwerking in andere producten. Er wordt in de EEG wat gesleuteld aan de gevolgen van een scheef zuivelbeleid, maar dat beleid wordt niet wezenlijk veranderd. En lage boterbergen of hoge boterbergen, de boeren worden er hier geen cent beter van.

Leeuwarder Courant, 1970-09-10

‘Boterberg in Nederland slinkt snel’

Bericht van de CV Zuivelexport R. Buisman

In een bericht van de CV Zuivelexport R. Buisman aan de zuivelfabrieken wordt gesteld, dat de situatie op de botermarkt de laatste weken drastisch is veranderd. Het frappante feit doet zich voor, dat de botervoorraad van de interventiebureaus in de EEG nagenoeg geheel verkocht is. Wat nog rest is gereserveerd voor enkele programma's (zoals voor boterolie voor het Wereld-Voedselprogramma) en voor leveringsverplichtingen aan exporteurs. Volgend jaar april als het nieuwe melkproductiejaar begint, zal de boterberg in de EEG verdwenen zijn, aldus het bericht.

Op 1 augustus jl. was de botervoorraad bij de interventiebureaus in de EEG ongeveer 230.000 ton en bij de particuliere voorraadhouders ca. 70.000 ton; totaal zo'n 300.000 ton, hetgeen 100.000 ton minder is dan vorig jaar. In ons land was op genoemde datum de VIB-voorraad 27.000 ton, maar voor reserveringen en verplichtingen was 24.000 ton nodig, zodat de vrije VIB-voorraad slechts 3000 ton bedroeg. Er zijn bij de interventiebureaus enorme partijen koelhuisboter gekocht voor export op een later tijdstip. De bureaus beschikken nu niet meer over grote voorraden. Binnenkort zullen dan ook wel enkele programma's voor koelhuisboter beëindigd worden.

Aan het eind van dit jaar zal zeker de afgifte van koelhuisboter voor „braadboter” en „banketbakkersboter” gestopt worden. En over de afgifte van sterk afgeprijsde koelhuisboter voor kleinverpakking op de binnenlandse markt behoeft men helemaal niet meer te denken.

Leeuwarder Courant 1970-10-10

Opruimen boterberg EG kost drie miljard gulden

(Van onze correspondent)

Het opruimen van boteroverschotten heeft de EEG vorig jaar meer dan drie miljard gulden aan exportsubsidies gekost, zo heeft de EEG-Commissie meegedeeld. De strop voor de gemeenschap is evenwel nog veel groter geweest, indien men in aanmerking neemt dat bij die drie miljard nog niet eens de ettelijke tientallen miljoenen aan opslagkosten zijn begrepen.

Volgens ramingen zullen de Landbouwoverschotten van de gemeenschap dit jaar niet meer die gigantische afmetingen aannemen als in vorige jaren. Het boteroverschot wordt voor 1970 geschat op 135.000 ton (240.000 ton in 1969). De gemeenschap zit dit jaar ook weer met een surplus van 600.000 ton suiker. Wat echter aanmerkelijk minder is dan de 1.248.000 ton van vorig jaar. Het graanoverschot, vorig jaar nog 8,2 miljoen ton, wordt voor dit jaar geschat op 4,9 miljoen ton.

1971

Leeuwarder Courant, 1971-01-13

Ir. Van Dam voor Zuivelschap:

Melk brengt halve cent meert op

De melk heeft in het nog lopende melkprijsjaar tot april ruim een halve cent per kg meer opgebracht dan in het voorgaande jaar. Dit deelde de voorzitter, ir. B. van Dam van het *Produktschap voor Zuivel* vanmorgen mee in zijn nieuwjaarstoespraak. De opbrengst zal ongeveer f 35,15 per 100 kg melk bedragen bij 3,7 procent vet. (De richtprijs bedraagt in de EEG f 35,50. De berekende melkprijs houdt geen rekening met neveninkomsten van de zuivelindustrie).

De meest opvallende zaak in 1970 is de opruiming van de botervoorraden in de EEG geweest. Aan het begin van het seizoen 1969-1970 bedroegen die voorraden 300.000 ton boter en 215.000 ton magere melkpoeder. Er werden toen extra maatregelen getroffen, waardoor de voorraden afnamen tot 220.000 ton, hoewel ze in Nederland nog met 10.000 ton stegen tot 50.000 ton. Daarna kwam ook de ruiming van de Nederlandse voorraden op gang. Op het eind van 1970 was in de EEG nog 95.000 ton interventieboter in voorraad, waarvan in Nederland 3.300 ton. Voor dit Nederlandse restant is reeds afzet gevonden.

Er is een drastische verandering gekomen in de voorraadpositie, maar we dienen ons wel te realiseren aldus ir. Van Dam, dat het verschil tussen vraag en aanbod van melk niet is weggenomen. Zoals de zaken er voor staan, moeten wij er op voorbereid zijn, dat een betrekkelijk geringe stijging van de melkproduktie weer kan leiden tot het ontstaan van nieuwe overschotten.

De heer Van Dam vroeg zich af of het geen tijd wordt het starre regiem ten aanzien van de consumptiemelkprijzen los te laten. In Duitsland heeft de regering kennelijk voldoende vertrouwen in de zelfregulerende werking van de melkmarkt, want daar worden de prijzen los gelaten.

Boven acht miljard

De afzet van de produkten uit de zuivel is in 1970 in het algemeen bevredigend verlopen. De melkproduktie steeg met 3,5 procent tot 8,25 miljard kg. De melkaflevering aan de fabrieken nam met vier procent toe tot 7,7 miljard kg. De kaasproduktie bedroeg 271.000 ton, een stijging van 8.000 ton. Het binnenlandse kaasverbruik bereikte een recordomvang van 173.000 ton. De boterproduktie steeg met 10.000 ton tot 122.000 ton. Het binnenlandse verbruik beliep 36.000 ton, waarvan slechts 16.000 ton verse boter.

De produktie van condens bleef gelijk aan die van 1969 met 500.000 ton, de export bleef op 350.000 ton en de binnenlandse koffiemelkafzet was iets hoger met 122.000 ton. De produktie van magere melkpoeder steeg tot 95.000 ton en de import daalde van 175.000 ton in 1969 tot 100.000 ton in 1970. De produktie van niet-mager poeder beliep 58.000 ton, waarvan 41.000 ton werd uitgevoerd.

De afzet van consumptiemelk en consumptiemelkprodukten is in het afgelopen jaar met één procent gedaald, hetgeen een vermindering van het hoofdelijk gebruik met twee procent is.

Het aandeel van de losse melk in de totale verkoop daalde in tien jaar van 35 procent tot vier procent van de omzet.

Toeslagen

De exportwaarde van de zuiveluitvoer bedroeg in 1970 ruim 1,7 miljard gulden (zonder 600 miljoen gulden EEG-restituties) en dat is ongeveer 450 miljoen meer dan in 1969. Prijsverhoging van melk achtte ir. Van Dam niet de aangewezen weg om te komen tot verbetering van de inkomens in de veehouderij. Hij achtte het voorstel van dr. Mansholt om inkomenstoelagen te geven, die niet aan de produktie gebonden zijn, verstandiger.

De melkproduktie in de EEG bedraagt 75 miljoen ton, waarvan 5,5 procent in de vorm van zuivelprodukten e.d. naar derde landen wordt geëxporteerd. Voor de EEG als geheel is dit een betrekkelijk klein kwantum, waaraan men wellicht geen al te grote betekenis zal hechten. Voor Nederland echter, dat het leeuwendeel van die export verzorgt, is het een duidelijk belang, dat de EEG deze uitvoer door een toereikend restitutiebeleid mogelijk blijft maken, zei de heer Van Dam. De helft van de Nederlandse zuivelexport gaat naar derde landen.

Leeuwarder Courant, 1971-02-09

EEG-restitutie boter drastisch verlaagd

De EEG-Commissie heeft de restitutie op boter, die naar landen buiten de EEG wordt geëxporteerd met 36 cent per kg verlaagd. Voor de Engelse markt zijn de bestaande restituties echter gehandhaafd. Welke invloed de verlaging op de boterexport zal hebben valt nog niet na te gaan, zo deelt men in de kringen van de zuivelexport mee. De EEG-Commissie heeft deze maatregelen genomen naar aanleiding van de vermindering der EEG-botervoorraden en een verbetering van de wereldmarkt voor boter.

Ook de restitutie op boterolie, die aanvankelijk buiten schot gebleven was, is nu onverwacht door Brussel met 58 cent per kg verlaagd. Een direct gevolg voor de export heeft dit niet, omdat de meeste exporteurs hun positie in de eerstkomende maanden door prefixaties veilig gesteld hebben. De concurrentiepositie voor de boterolie-export kan echter in de loop van dit jaar wel aangetast worden.

Nieuwsblad van het Noorden, 1971-02-11

Drs. Smit FBvCZ. voor CBTB.:

„Van elke drie landbouwbedrijven is er één teveel”

(Van één onzer verslaggevers)

„Van elke drie landbouwbedrijven in Nederland is er één te veel” Dit zei drs. H. H. Smit, hoofd van de *accountantsdienst van de Friese Zuivelbond*, gisteren tijdens de algemene vergadering van de Groninger **CBTB** in *Het Tehuis* te Groningen. Drs. Smit adviseerde voor inkomensverbetering van de boer geen buitenparlementaire acties te houden, omdat „wij agrariërs daarbij minder discipline ten toon spreiden dan de arbeiders bij dergelijke acties.”

Voorzitter G. Kadijk zei bezorgd de toestand in de tuinbouw te volgen. In zijn toespraak tot de vergadering vóór de heer Smit aan 't woord kwam, stelde de heer Kadijk onder meer dat er bijzondere maatregelen moesten komen voor Zuidelijk Westerkwartier, waar het inkomenspeil van de bevolking ongeveer f 1000 lager ligt dan in Oost-Groningen.

Volgens drs. Smit dreigt de Pachtwet een vloek te worden voor de landbouw. „Zij is een belemmering voor de verdeling van de grond.” aldus drs. Smit. Hij pleitte ervoor dat coöperaties meer landbouwers in dienst nemen, die hun bedrijf beëindigen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1971-02-12

EEG-parlement keurt plan Mansholt goed

BRUSSEL. Het Europese Parlement heeft gisteren het plan-Mansholt, dat beoogt de voorwaarden te scheppen voor een geleidelijke en duurzame modernisering van de landbouw, waardoor een einde kan worden gemaakt aan het achterblijven van de landbouwinkomens, in grote lijnen goedgekeurd. Het plan voorziet in maatregelen om boeren boven de 55 jaar aan te moedigen de landbouw te verlaten en hun grond beschikbaar te stellen, en uitbreiding en modernisering (met hulp van de gemeenschap en de nationale staten) van andere bedrijven.

De uitvoering van het plan zal in de beginperiode een miljard gulden per jaar vergen (waarvan de helft ten laste van de lidstaten komt), en na vijf jaar 9 miljard. Maar ook de kosten van het huidige markt- en prijsbeleid lopen in de miljarden: alleen al voor het zuiveloverschot zal dit jaar meer dan 2 miljard gulden moeten worden uitgegeven.¹¹⁸

Dr. S. L. Mansholt, vice-voorzitter van de Europese Commissie, zette nogmaals uiteen dat in de zes landen van de Europese Gemeenschap nog 4.8 miljoen boeren zijn, van wie slechts 400.000 moderne, aan bepaalde normen voldoende bedrijven hebben. Van de resterende 4,4 mln. bedrijven worden 2,5 miljoen geleid door boeren die ouder zijn dan 55, van wie driekwart geen opvolger heeft. Het is deze groep die de Europese commissie door sociale voorzieningen in staat wil stellen er mee op te houden. Het is dus niet alleen een probleem van de landbouwproductie, het is ook een sociaal probleem, aldus dr. Mansholt.

Leeuwarder Courant 1971-03-10

Mansholt vindt melk te duur

‘Nederland is geen zuivelexportland’

Nederland is beslist niet meer als zuivelexporterend land (buiten de EEG) te beschouwen, aldus dr. Mansholt in een interview dat voor de AVRO-microfoon werd gehouden in het middagprogramma Delta. Aanleiding tot dit gesprek was de „boterberg” en een bericht uit Leeuwarden, waarin een exporteur er zich over beklagde dat de boterexport onmogelijk werd gemaakt.

¹¹⁸ Stond in teksts bedragen in in Dollars; resp. 300 mln. / 2,5 mld. / en 600 mln. Dollar (ZHN.)

Ook nu de wereldmarkt is gestegen moet uit de staatskassen op de export f3.40 per kg boter worden toegelegd. Onder export is steeds te verstaan afzet naar derde landen, omdat de afzet binnen de EEG niet meer als export geldt, maar min of meer als binnenlandse afzet. Van normale export van boter is geen sprake meer, aldus dr. Mansholt, maar dat geldt evenzeer van kaas en van condens. Dat is allemaal gesubsidieerde en zwaar gesubsidieerde export.

Door de hoge melkprijs hebben wij ons uit de markt geprijsd, aldus dr. Mansholt en met Denemarken kunnen wij beslist niet meer concurreren en ook niet met Nieuw-Zeeland. Daarom heeft, naar opvatting van dr. Mansholt Nederland als zuivelexporterend land afgedaan. Niettemin achtte dr. Mansholt het nog wel verstandig dat een boer zijn veestapel uitbreidt, mits hij in staat is rationeel te produceren. Boeren in b.v. Frankrijk of Duitsland die onder moeilijke omstandigheden met hoge kostprijzen werken kunnen er beter mee ophouden. De uitlating van dr. Mansholt geeft eens te meer te kennen dat men bij de EEG nauwelijks enige waarde toekent aan de export naar derde landen. De restitutiepolitiek van de EEG-Commissie geeft reden tot grote bezorgdheid, of dit nu in de zuivelsektor is of in de sectoren vee en vlees, pluimvee en eieren en granen.

Leeuwarder Courant, 1971-03-13

EEG-Commissie schort exportsubsidies zuivel op

De boterberg in de EEG is voorlopig verdwenen en de EEG-Commissie in Brussel heeft de export-subsidies op botter boterolie, magere melkpoeder, en sommige soorten room opgeschort, behalve voor export naar Engeland. Op het ogenblik is in Brussel een andere regeling voor de export buiten de EEG in de maak om de boterberg van deze zomer te kunnen wegwerken. De reeds aangemelde export valt niet onder de regeling en kan normaal doorgaan.

Aan het beheerscomité voor de zuivel zijn door de EEG-Commissie suggesties gedaan, die neer komen op een verkorting van de tijd, waarin de zogenaamde prefixaties voor de export-restituties lopen. De EEG-Commissie wil dit doen om de omvangrijke speculaties tegen te gaan. Volgende week zal het beheerscomité waarschijnlijk zijn standpunt bepalen en verwacht mag worden, dat dan ook de nieuwe regeling weldra van kracht zal zijn.

Het is niet zeker of er opnieuw exportmogelijkheden komen voor magere-melkpoeder, omdat de EEG voor dit produkt netto-importerend is en export dus niet noodzakelijk is. Ook bestaat de mogelijkheid, dat de exportrestituties voor boter in kleinverpakking beter komen te liggen dan voor boter in blik.

De boter- en melkpoedervoorraden zijn op het ogenblik krap en het is hier en daar mogelijk iets meer voor deze produkten te ontvangen dan kortgeleden mogelijk werd geacht. Eind maart beginnen echter de poedertorens weer in produktie te komen en dan zal er ook direct weer meer boter zijn.

Vanwege de EEG-Commissie is in Brussel meegedeeld, dat er dit jaar gerekend moet worden met een boterberg van 135.000 ton. Het opruimen en exporteren naar de wereldmarkt van deze berg zou dit jaar 800 miljoen gulden gaan kosten, ruim de helft minder dan het vorige jaar. De directie van de Frico was gisteravond vol vertrouwen omtrent het weer instellen van de exportrestituties.

Ir. J. B. Ritzema van Ikema, president-directeur van de CCF deelde ons mee, dat de berichten over het opschorten van de exportsubsidie voor gecondenseerde melk als onjuist beschouwd zouden moeten worden. De CCF was daarvan nog niets gebleken. Merkprodukten hebben namelijk een regelmatige afzet, waarbij men geen posities kan innemen inzake te verwachten marktontwikkelingen voor bulkprodukten.

Nieuwsblad van het Noorden, 13 maart 1971, blz.1

Boterberg weggesmolten

De Europese commissie in Brussel heeft besloten de subsidies die bestonden op de export naar niet-EEG landen van boter op te heffen. Deze exportsubsidie is overbodig geworden omdat de Europese boterberg in feite niet meer bestaat.

Nieuwsblad van het Noorden. 1971-03-23

Boze boeren uit heel Europa bezetten hoofdstad België

(Van onze correspondent in Brussel)

De grootste boerendemonstratie uit de Europese geschiedenis wordt vandaag in Brussel gehouden. Er worden niet minder dan 100.000 landbouwers uit allerlei EEG-landen verwacht. Ze willen de ministers van landbouw die er vergaderen onder druk zetten en betere prijzen voor hun produkten afdwingen. De boeren mochten vanmorgen niet met hun tractoren de stad in. Ze moesten te voet gaan.

Ondanks het verbod aan de gouverneur van de provincie Brabant deden boeren op het einde van de ochtend toch pogingen om op drie plaatsen met tractoren Brussel binnen te rukken. Dat gebeurde op het wegenkruispunt Quatrebraai, bij Groenendaal en bij Steenokkerzeel. Ze werden tegengehouden door eenheden van de Rijkswacht, die de boeren een proces-verbaal gaf.

Op alle strategische punten in Brussel staan thans grote aantallen overvalwagens en waterkanonnen van de Rijkswacht opgesteld. Dat is het geval o.m. bij de parlementsgebouwen, bij het Berlaymont-complex, waar de diensten van de Europese Commissie zetelen en bij het „Karel de Grotegebouw”.

De animo voor de landbouwers om vandaag in Brussel te zijn is bijzonder groot. Niet alleen een groot aantal landbouwers uit Groningen is er present, ook helemaal vanuit Sicilië zijn Italiaanse ontevreden naar de Belgische hoofdstad getrokken. Ze hadden er een vliegreis plus overnachting van 350 gulden voor over. Een deel van hun onkosten wordt door hun standsorganisaties vergoed. En Brussel was daarom gisteravond geen hotelkamer meer vrij.

In België wordt nauwelijks gewerkt in de landbouw. Veilingen en melkfabrieken liggen stil. Iedereen trok gisteren en vanmorgen naar de hoofdstad. Door het Comité van de Beroepsorganisaties in de Landbouw (COPA) werd een grote demonstratieve bijeenkomst gehouden. Daarna trok men voor een demonstratie de stad door.

De veiligheid rond het Karel de Grote-gebouw, waar de ministers vergaderen is verscherpt als nooit tevoren. Op de vijftiende verdieping zitten ze vrijwel onaantastbaar. Hun auto's zijn dat nu ook, want die zijn van de parkeerplaats bij het gebouw naar de ondergrondse garages gebracht.

Jonge Vlaamse boeren zijn gisteravond al met een actie begonnen. Ze blokkeerden de telefoonlijnen van het gebouw van de Europese commissie. De jonge boeren van de „Katholieke Landelijke Jeugd” hebben vanuit heel Vlaanderen het gebouw opgebeld.

Andere jonge katholieke agrariërs verspreidden gisteravond al pamfletten bij het station in Brussel waar behalve de normale reizigers ook veel buitenlandse boeren aankwamen. De jonge boeren hadden opdracht de massa-demonstratie van vandaag al voor te bereiden.

Blokkades

In Bretagne (Frankrijk) begon de agitatie door boeren gisteren ook al. Ze blokkeerden er de straten en spoorwegen met tractoren. Ook werden ruiten ingegooid en autobanden in brand gestoken om aandacht op de naar hun mening te lage prijzen te vestigen. In Pontivy werd nadrukkelijk agrarisch gedemonstreerd. Voor het stadhuis en het gebouw van de onderprefectuur werd een fikse hoeveelheid gier neergegooid. Het stonk enorm in de stad.

Verder hebben de Duitse boeren zich gisteren al geroerd. Dertigduizend landbouwers demonstreerden in Sleeswijk-Holstein (Noord-Duitsland) Met tractoren trokken de boeren naar verzamelpunten waar ze verkeerswegen blokkeerden. Ze eisen dat hun eigen minister Ertl vandaag in Brussel een hard standpunt inneemt.

Op de COPA-vergadering in Brussel stelden de Europese boerenorganisaties de EEG-overheid in gebreke. Men was boos al 2,5 jaar te moeten wachten op structuur- en prijsmaatregelen. De Italiaanse boerenleider Vertrone zei: „Tweemaal niets is werkelijk te weinig voor gezagsgetrouwe - en misschien te gezagsgetrouwe mensen, die wij boeren zijn.”

Voorzitter Vertrone van de COPA dreigde met hardere acties als die eisen niet ingewilligd worden. De toestand voor de boeren is ondragelijk geworden, zo liet hij weten.

Nieuwsblad van het Noorden, 1971-03-25

Belgisch Groen front wijst verantwoordelijkheid voor vernielingen af

BRUSSEL, Het Belgische *Groen Front*, waarin de drie belangrijkste boerenorganisaties verenigd zijn, heeft gisteren in een officiële mededeling de verantwoordelijkheid afgewezen voor de vernielingen die dinsdag tijdens de boerenbetoging in Brussel zijn aangericht. Het Groen Front stelt voor deze vernielingen „kleine groepen, hoofdzakelijk van niet-boeren”, aansprakelijk. „Het zou te betreuren zijn als de publieke opinie de boerenstand aansprakelijk zou stellen voor dit optreden van kleine groepen,” zo luidt het in de verklaring.

Het Groen Front stelt in zijn verklaring vast dat „van de 120.000 Belgische beroepsboeren en tuinders er 100.000 in Brussel aanwezig waren, waarbij zich nog een sterke afvaardiging uit de EEG-lidstaten had gevoegd. In een indrukwekkende manifestatie van solidariteit hebben alle boeren en tuinders eendrachtig en publiekelijk willen optreden voor de verdediging van hun rechtmatige belangen.”

Het Groen Front kondigt aan dat het „zijn acties onverminderd zal voortzetten teneinde in communautair of nationaal kader de vastgestelde doelen te bereiken.” „De goed werkende boer en tuinder op ‘n economische verantwoord bedrijf moet volwaardig in deze maatschappij ingeschakeld worden. Basisvoorwaarden voor deze participatie zijn lonende en jaarlijks aangepaste prijzen voor de land- en tuinbouwprodukten.” aldus de verklaring, die ook stelt dat de Europese boerenstand door de Europese technocraten en meer in het bijzonder dr. Mansholt uitgedaagd en getergd wordt met allerlei onuitvoerbare plannen.

Dr. Mansholt heeft niet op deze beschuldigingen gereageerd. Dr. Mansholt, die een besloten vergadering van de ministers van Landbouw bijwoonde, had ook de leden van zijn kabinet instructies gegeven niet op de verklaring te reageren. Hij wil pas een reactie geven als de ministers hun overleg beëindigd hebben.

Gisteren waren in ziekenhuizen in Brussel nog 150 personen opgenomen die bij de onlusten van dinsdag verwondingen hadden opgelopen. Omdat betogende boeren alle verkeerslichten buiten werking hadden gesteld of vernield in de straten waar zij doortrokken. Gisteren tweemaal zoveel auto-ongelukken in Brussel voorgevallen als normaal, aldus heeft de politie bekendgemaakt. Veel winkels, telefooncellen en kiosken zijn door de betogers vernield. Een schatting van de totale materiële schade is nog niet gegeven.

Nieuwsblad van het Noorden, 1971-03-25

Lardinois: „Overwinning voor Mansholt”

Melk en boter duurder door Brussels akkoord

De consumenten zullen binnenkort meer moeten betalen voor agrarische levensmiddelen. De melk wordt twee cent duurder (in februari is al één cent geheven). De boter wordt vier cent per pakje duurder. De consumentenprijs voor rundvlees zal met minder dan 6 procent stijgen alhoewel de oriëntatieprijs in de EEG met 6 procent omhoog gaat. De suiker wordt niet duurder.

Dit zijn de gevolgen van de prijsverhogingen die de ministers van landbouw van de EEG vanmorgen zijn overeen gekomen. Na een vergadering die 24 uur duurde, bereikten ze rond het middaguur een akkoord.

De totale kosten voor de structuurmaatregelen zal de gemeenschap in de komende vier jaar anderhalf miljard dollar kosten. Deze kosten kunnen echter bestreden worden uit wat in die vier jaar ter beschikking komt in de afdeling oriëntatie van het Europese Landbouwfonds, plus de reserves.

Nederland zou volgens minister Lardinois vanmorgen, afgemeten aan het aantal Nederlandse boeren op het totaal in de gemeenschap, in de komende vier jaar aan de hele structuurregeling een voordeel hebben. Dat komt doordat ons land al ‘n volledig apparaat heeft voor afvloeiing van boeren, waarvan een deel van de kosten regelrecht bij de gemeenschap gedeclareerd kan worden. De structuurmaatregelen gaan in op één januari van het volgend jaar.

Minister Lardinois zei ook nog, dat naar zijn mening landbouwcommissaris Mansholt het tot stand gebrachte als een duidelijke overwinning kan beschouwen. Zijn voorstellen zijn weliswaar tot ongeveer 20 procent van het oorspronkelijke teruggebracht, maar toch heeft

de heer Mansholt zijn beginsel door de raad geaccepteerd weten te krijgen en dat is een grote overwinning, aldus de Nederlandse minister.

De tarwe en rogge gaat drie procent (richtprijs) en 2 pct. (interventieprijs) omhoog. Voor gerst bedragen de verhogingen resp. vijf en vier pct. De melkprijs (richtprijs) gaat met 6 pct. omhoog. De interventieprijs voor boter stijgt met 16 ct. per kg.

Boeren tussen 55 en 65 jaar die de landbouw verlaten krijgen een premie die afhangt van de grootte van de grond die ze verlaten. Bovendien krijgen die boeren een jaarlijkse premie van 2100 gulden. Er kan ook een afvloeiingspremie ineens uitbetaald worden. De hoogte van de premies wordt door de nationale EEG-staten vastgesteld.

Een kwart van de genoemde 2100 gulden wordt door de EEG betaald. Voor boeren in benadeelde landbouwgebieden zal de EEG een bijdrage van 65 pct. verstrekken. Dit geldt voor gebieden waar nog geen afvloeiingsregelingen worden toegepast. (Het gaat hier om gebieden in Italië)

Boeren die uit de landbouw gaan en grond beschikbaar stellen krijgen geld voor omscholing en ook een inkomensgarantie voor de periode van omscholing. Landbouwerskinderen dienen volgens de EEG studiebeurzen te krijgen.

Voor de blijvers in de landbouw, die vakbekwaam zijn en een plan voor ontwikkeling van hun bedrijf hebben is er rentesubsidie beschikbaar. Die is ten hoogste 5 pct. Ten minste 3 pct. moet ten laste van de boer blijven.

Nieuwsblad van het Noorden, 1971-03-26

Gezonde landbouw ¹¹⁹

Het is dan toch weer gelukt in Brussel, waar de dag tevoren de woede van de boeren neerdaalde op de hoofden van mensen, die er ook niets aan konden doen. Dat waren in de eerste plaats de Brusselaars, die hun auto's zagen vernield en hun kiosken in vlammen zagen opgaan. En in de tweede plaats de ministers van Landbouw van de zes Europese landen, die in moeizame marathonzittingen trachtten het onverzoenlijke te verzoenen.

Dat onverzoenlijke is, dat aan de ene kant de landbouwers in Europa rechten laten gelden op een redelijk inkomen, terwijl aan de andere kant agrarisch te duur (in verhouding tot de wereldmarkt) en te veel wordt geproduceerd. Tot dusverre hebben wankelende compromissen er voor gezorgd, dat er binnen de EEG stabiele prijzen hebben geheerst, maar dat had als neveneffect, dat er boeren bleven produceren, die, als zij zonder meer waren blootgesteld geweest aan de wisselvalligheden van de Wereldmarkt, allang de ploeg erbij hadden moeten neerleggen.

De strijd, die zich in Brussel heeft afgespeeld, is tweërlei geweest. De boeren betoogden voor hogere prijzen en die hebben zij nu (toch wel ten koste van de consument) gekregen. Maar binnen de club van de ministers probeerde dr. Sicco Mansholt aan die prijsverhogingen ook structuurmaatregelen te koppelen en dat is hem na eindeloze moeite gelukt.

¹¹⁹ Zie plan: <http://www.digibron.nl/search/share.jsp?uid=00000000012ea8bc082266872ef83ac0&sourceid=1011>

Misschien lijkt het er op korte termijn op, dat de betogende boeren gewonnen hebben: Op langere termijn kan dr. Mansholt wel eens degene zijn, die de grootste winst heeft behaald. Voor uiteindelijke gezondmaking van de Europese landbouw is dat geen slechte zaak.

Leeuwarder Courant 1971-04-04

Administratie **boterbergen** naar
Limburg

Minister Lardinois van landbouw heeft besloten het Voedselvoorziening In- en Verkoopbureau (VIB) van Den Haag naar Zuid-Limburg te verplaatsen. Het gaat om werkgelegenheid voor een honderdtal personeelsleden. Het betrokken bureau verricht binnen de EEG interventie op het gebied van markt- en prijsbeleid voor landbouwprodukten (**boterbergen**) en treedt op als beheerder van de door de overheid voor nood-situaties gevormde voedselvoorraden. Zoals bekend zijn de **boterbergen** momenteel opgeruimd.

Leeuwarder Courant 1971-

05-14

Dries Bouwes van CCF over problemen condensmelk:

Roer moet om bij Export

(Van onze landbouwwredacteur)

Als de portiek van dr. Mansholt er toe leidt, dat de CCF van de buiten de EEG wordt afgesneden, dan zal de CCF met haar produkten een plaats op de EEG-markt moeten veroveren. Om die plaats te veroveren zullen wij er in moeten branden met lagere prijzen.

Dit deelde de directeur van de CCF, de heer A. A. Bouwes, gistermiddag mee aan een gezelschap bestaande uit leden van *Kamers van Koophandel* uit Rotterdam en Leeuwarden, die een bezoek brachten aan de fabriek in Leeuwarden.

Waar is de boterberg gebleven? vroegen de Rotterdammers. Die is verdwenen, antwoordde de heer Bouwes, Een overschotsituatie die meer dan veertig jaar geduurd heeft, is binnen de EEG plotseling verkeerd in een tekort, zij het dat Nederland nog wel een overschot heeft aan melk. Het lijkt erop, dat Nederland dat overschot kwijt moet op de EEG-markt.

De heer Bouwes zei de zuivelproducenten in de andere EEG-landen om steun te hebben gevraagd voor de voortzetting van het exportsubsidiebeleid naar derde landen, omdat anders de CCF voor de helft van zijn produktie van gecondenseerde melk een plaats moet zoeken op de EEG-markt. (De CCF ontvangt 400 miljoen kg melk, waarvan 200 miljoen buiten de EEG gaat).

Nog geen anderhalf jaar geleden heeft Brussel een beroep gedaan op de zuivelindustrie om de EEG-melkoverschotten weg te werken. Met name de coöperatie heeft zich op de surplusverwerking geworpen en nu komt Mansholt plotseling tot de ontdekking, dat er althans statistisch geen overschotten meer zijn.

Nu zegt men in Brussel gewoon, dat de investeringen die er gedaan zijn. „Fehlinvesderunen” geweest zijn. Deze situatie is de Nederlandse zuivelcoöperatie houdt mij sterk bezig en beang-

stigt mij, aldus de heer Bouwes. Het gehele subsidiebeleid is omgegooid en de industrie staat er naast, Daardoor is er verlies geleden.

Om een plaats op de EEG-markt te veroveren, zei de heer Bouwes bereid te zijn slechts vijftig procent van de vaste lasten van de fabriek in rekening te brengen. Een draaiende fabriek geeft minder verlies dan een stilstaande fabriek. Ook de EEG-parlementariërs, die eerder deze week in Friesland waren, had de heer Bouwes op deze zaak gewezen, zo zei hij.

Nieuwsblad van het Noorden, 1971-09-29

Drs. R. Zijlstra FNZ: ‘Zuivelexport in EEG afremmen, invoer bevorderen’

(Van een onzer correspondenten)

Drs. Rinse Zijlstra heeft vanmorgen de vergadering van de Algemene Nederlandse Zuivelbond FNZ. geopend met te stellen dat de zuiveloverschotten die de grootste blokkade op de weg naar de toekomst vormden, zijn verdwenen. „De EEG-commissie wil nu zelfs bevoegdheden niet alleen om de export naar derde landen af te remmen, maar ook om de invoer van zuivelprodukten in de EEG te stimuleren.”

De hogere zuivelprijzen, die daarvan het gevolg zijn, zullen naar schatting de opbrengsten van de export van Nederlandse zuivelprodukten 17.5 miljoen gulden hoger doen uitvallen dan die van vorig jaar en toen waren ze al bijna weer 600 miljoen gulden hoger dan het jaar daarvoor. Drs. Zijlstra noemde verder stabilisatie van de produktie en een stijgend inkomen in de EEG de meest wenselijke doeleinden. Voor landen, die van nature een voorsprong hebben in de zuivelsector, zoals Nederland, betekent dit dat ze hun produktie geleidelijk kunnen uitbreiden. Wel bevreesd was drs. Zijlstra voor een prijsexplosie, waarnaar sommigen in de EEG verlangen.

Leeuwarder Courant 1971-09-30

Zuivelbond FNZ. in Friesland

‘Gematigd optimisme over zuivelmarkt’

Geen nieuwe zuivelcrisis voor eind 1973

LEEWARDEN - De vergadering van de *Zuivelbond FNZ* stond gister praktisch geheel in het teken van een gematigd optimisme over de verdere ontwikkeling van de zuivelmarkt. Het gaat momenteel niet zo slecht in de zuivelsector, maar de situatie is mede op grond van de toenemende kosten nog steeds niet zo dat er voor de veehouders een inkomen overschiet dat een echte welvaart mogelijk maakt, dat zei de secretaris van de FNZ, dr. E. van de Wiel wel tijdens zijn mededelingen voor de algemene vergadering.

De melkprijs heeft met 38,34 cent per kg melk van 3,7 procent vet in augustus-september een ongekende hoogte bereikt, twee cent boven de EEG-prijzen. Dr. Van de Wiel verwachtte, dat de melkprijs voor de veehouders ongeveer drie cent boven die van vorig jaar zou liggen in het

lopende melkprijsjaar. Als oorzaak van de gunstige ontwikkeling zag dr. Van de Wiel de stagnatie in de EEG- en de wereldmelkproductie bij een jaarlijkse stijging van de vraag met een procent. Zeker tot de herfst van het volgende jaar zullen er geen overschotproblemen van betekenis meer ontstaan. Maar zeker weet je zo iets met de zuivelmarkt nooit, aldus de secretaris van de FNZ. Voor eind 1973 zag hij echter niet opnieuw ernstige zuiveloverschotten.

De EEG-Commissie stelt voor het volgende jaar een verhoging van de richtprijs van de melk van ruim twee procent voor, namelijk met 0,79 cent tot 38,28 cent per kg melk. Dr. Van de Wiel achtte deze verhoging onvoldoende. Het bodemprijsniveau moet minstens stijgen met het percentage van de algemene inflatie. Duidelijk is wel, dat de huidige gunstige ontwikkeling op de zuivelmarkt op geen stukken na het probleem van de ontoereikende inkomenspositie in de melkveehouderij oplost.

Het zou onjuist zijn uit het feit, dat de prijzen van de zuivelprodukten nu flink zijn uitgelopen en de zuivelwaarde belangrijk boven de basisprijs ligt, te concluderen dat nu best volstaan kan worden met de door Brussel voorgestelde geringe verhoging van de inleveringsprijzen, zeggende dat ze in de praktijk toch niet werken. Dat zou onjuist zijn, omdat we nooit zeker kunnen zijn van de ontwikkeling van de noteringen, aldus dr. Van de Wiel.

Van essentieel belang voor de toekomstige ontwikkeling op de zuivelmarkt achtte dr. Van de Wiel de toetreding van Engeland, Denemarken, Ierland en Noorwegen tot de EEG. Die toetreding zal effect beginnen te sorteren over ongeveer twee jaar.

Ter vergadering in de Frieslandhal werden vervolgens de zuivelproblemen uit de gezichtshoek van Denemarken, Duitsland en Engeland behandeld. De Deense landbouwwattaché uit Den Haag, de heer Kaara Milthers, verwachtte van de toetreding van Denemarken tot de EEG geen sterke stimulans voor de melkproductie in zijn land. De melkveestapel daalt daar voortdurend als gevolg van de slechte prijzen en andere ongunstige omstandigheden. Zelfs forse prijsstijgingen van de laatste tijd hebben de teruggang in de melkproductie niet kunnen stoppen.

Niet prijsgevoelig

De Nederlandse landbouwwattaché uit Bonn, ir. M. C. van Hamelen, zag in Duitsland de melkproductie ook niet direct weer stijgen. Twee groepen bedrijven laten het voornamelijk afweten, de kleine en de grote van meer dan 40 koeien, omdat een melker-veeverzorger in Duitsland 30.000 mark per jaar kost. Deze mededeling van ir. Van Hamelen verwekte grote opschudding in de zaal. Als factoren, die voor de zuivel in Duitsland van bijzonder belang zijn, noemde ir. Van Hamelen o.a. de geringe prijsgevoeligheid van de consumenten. Men koopt vlot duurdere produkten.

In Engeland stijgt het zelfvoorzieningspercentage met zuivelprodukten snel, constateerde drs. W. G. F. van Oosten, landbouwwraad bij de Nederlandse ambassade in Londen en Dublin. Een verhoging van de zuivelprijzen in Engeland tot EEG-niveau behoeft niet tot een stimulering van de melkproductie te leiden, omdat de Engelse regering de hoge prijs van drinkmelk kan laten zakken, zodat de zogenaamde poolprijs niet veel verandert. Wel heeft de verhoging van de boterprijs een duidelijke teruggang in de consumptie tengevolge gehad.

De vergadering van de FNZ werd door bestuursleden van meer dan honderd coöperatieve zuivelfabrieken in Nederland bijgewoond, zodat er meer dan duizend mensen in de Frieslandhal zaten. Velen van hen nemen vandaag met hun dames deel aan excursies door Friesland o.a. wordt een elfstedentocht per bus gehouden.

Geen boterberg en melkplas meer

Zuivel staat er nu goed voor

(Van onze correspondent In Den Haag)

De zuivel staat er goed voor. De bedrijfstak lijdt niet meer onder een „boterberg” en ook niet onder een „melkplas”. De grote overschotten zijn weggewerkt, de prijzen trekken aan en de opbrengsten bewegen zich ook opwaarts. Dit bleek gisteren tijdens een presentatie van de *Ko-ninklijke Nederlandse Zuivel Bond FNZ* die onder leiding van zijn nieuwe voorzitter drs. Rin-se Zijlstra, wat meer aan de weg gaat timmeren.

De bond bestaat nu 71 jaar. Hij is de overkoepelende organisatie voor de coöperatieve zuivel-industrie, die 87 pct. van het totaal aan Nederlandse melk verwerkt. Het aantal bij de FNZ aangesloten coöperatieve zuivelfabrieken is nu nog 100, in 1960 waren het er 331, zodat ook op dit terrein een sterke concentratietendens kan worden geconstateerd.

Het wegwerken van de befaamde overschotten heeft de zes landen enkele miljarden gekost. Nu is er van de boterberg nog een restje van 300.000 ton over. De melkplas, beter is te spreken van een melkpoederberg, is spoorloos. Het is zelfs moeilijk melkpoeder te krijgen. Volgens FNZ-voorzitter is er een grote uittocht geweest uit de veehoudersstand, een uittocht die nog gaande is; gemiddeld 100 melkveehouders per week stoppen met hun bedrijf. De melkproduktie in de EEG is gedaald, die in Nederland echter niet. De grote behoefte kon worden opgevangen.

Maar in plaats van overschotten is de situatie zo dat als de produktie maar enkele procenten daalt, al van schaarste kan worden gesproken. Gelet op het feit dat ons land tweederde van de zuivelexport der EEG-landen voor zijn rekening neemt, heeft deze sector een belangrijke maar kwetsbare positie.

de Vrije Zeeuw, 1971-11-18

FNZ.: Melk-prijs moet op ongelukkig moment omhoog

(Van onze parl. redactie)

DEN HAAG - De melkprijs moet omhoog omdat anders de voorziening in melk en melkprodukten in gevaar komt, niet omdat de zuivelindustrie kostenstijgingen heeft die moeten worden doorberekend. Dit zei drs. R. Zijlstra, voorzitter van de *zuivelbond FNZ*, gisteren in Den Haag op een persconferentie.

De FNZ overkoepelt een aantal coöperatieve zuivelfabrieken die samen 85 pct. van de Nederlandse melk verwerken. Nog deze week stelt de bond voor de aangeslotenen het prijsadvies op. Zijlstra kon nog niet zeggen welke verhoging zal worden geadviseerd, maar wel dat het minstens twee cent per liter zal zijn en hoogstens drie cent. Overigens zijn daarna de ondernemingen nog geheel vrij zelf een beslissing te nemen. Een prijsverhoging zal maandag a.s. ingaan.

In een jaar tijd, aldus Zijlstra, is de zuivelmarkt omgeslagen van overschotten (boterberg) naar schaarste. Kaas, boter en mager melkpoeder zijn zo sterk in prijs gestegen, dat de zuivelfabrieken aan het verwerken van melk tot kaas, boter en poeder thans meer kunnen verdienen dan aan verwerking tot consumptiemelk, pap, yoghurt en dergelijke.

Zonder verhoging van de melkprijs zou over het gehele jaar 1971 het verschil in „grondstofwaarde” (**of zuivelwaarde**) oplopen tot anderhalve cent per liter door de boer geleverde grondstofmelk. Het gevaar dreigt dat de industrie minder consumptiemelk gaat produceren om meer duur te verkopen kaas, poeder en ook boter te kunnen afzetten. Om dit te voorkomen wordt de melkprijs verhoogd. Overigens kan de overheid de fabrieken verplichten consumptiemelk te leveren, wanneer de melkvoorziening gevaar dreigt.

Limburgsch Dagblad 1971-12-02

Alarm rond boter-voorraad

BONN. 2 dec. - „In de EEG dreigt een nieuwe boterberg te ontstaan”, aldus menen althans Westduitse consumentenorganisaties. De voorraden zouden - volgens deze bron - al begin november weer zijn opgelopen tot 150-duizend ton met een waarde van circa 1-miljard gld. Alleen in West-Duitsland zou de voorraad circa 60-duizend ton belopen.

De consumentenbonden berekenen, dat, tengevolge van de steeds nog stijgende melkproductie, moet worden gerekend op een jaarlijkse aanwas met 100-duizend ton roomboter. Zij zijn van mening, dat het aanhouden van een winterreserve aan boter overbodig is, omdat het aanleggen van reserves in de vorm van andere voedingsvetten veel minder kostbaar is, en deze bovendien op elk gewenst tijdstip op de wereldmarkt kunnen worden aangevuld. Zij verdenken de Westduitse zuivelbedrijven ervan, niettegenstaande de weer oplopende voorraden, de prijs kunstmatig hoog en de aanbod laag te houden.

Woordvoerders voor de regering verklaarden echter, dat de Westduitse voorraden in de koelhuizen inderdaad circa 50-duizend ton bedragen, maar dat deze tegen de lente weer zullen zijn geslonken tot 15-duizend ton en die in de hele EEG tot circa 30-duizend ton. Bovendien rekent men in de EEG erop, dat de gesubsidieerde exporten van 100-duizend ton per jaar ook in de toekomst zullen doorgaan.

Fries Landbouwblad, 1971-12-03

Ingezonden: melk / overproductie

De hoge melkprijs inspireert tot het houden van meer koeien. Ik heb een paar machines buiten laten staan en in de loods een soort loopstal ingericht voor de hokkelingen. Op de jongveestallen kan ik nu weer een paar koeien méér houden. Dit voor elkaar brengende schoot me door het hoofd dat ik bezig was aan het fokken van een nieuw overschot aan melk. Vele collega-boeren zullen dat met mij doen. **Samen leggen we dan de basis voor de overproductie** en daarmee verband houdende een lagere melkprijs.

Eigenlijk is het toch wel een beetje dom. Ongeveer 90 pct van de melkproductie in Nederland wordt coöperatief afgezet. Zouden we nu samen niet in staat moeten zijn de productie te beheersen? We zouden het moeten zijn. We zijn het echter niet, getuige ons geharrewar met de Frico en de aangesloten verenigingen. We kunnen het in Friesland al niet eens worden laat staan in Nederland of Europa.¹²⁰ We zullen het straks wel weer merken in onze beurs.

Joure

Nieuwsblad van het Noorden. 1971-12-06

Dr. Mansholt laat zich niet ontmoedigen

'Wij leven op de top van onze welvaart'

(Van onze correspondent in Brussel)

„DE WELVAART?” We mogen blij zijn als onze kindskinderen een welvaart krijgen die ongeveer de helft is van die wij nu hebben. Door gaat het heen. Onderzoekingen tonen aan, dat op grond van de huidige verbruikstoename over enkele tientallen, zeg dertig, veertig jaar, grote tekorten gaan ontstaan aan de meest essentiële grondstoffen. We moeten er dus voor zorgen, dat deze grondstoffen eerlijk worden verdeeld en dat vergt beheer door de overheid. Aan dit soort vraagstukken kan zonder paniekstemming wetenschappelijk worden gewerkt en op dat gebied bestaat nog helemaal niets. Nee, wij leven op de top van onze welvaart en voor onze kindskinderen kunnen we niet meer verwachten dan zoiets als de welvaart in Rusland tijdens de tsaar.”

Zegsman van deze sombere toekomstvoorspelling is dr. Sicco L. Mansholt, beproefd lid van de *Europese Commissie*, schepper van een omstreden Europees landbouwstructuurbeleid, een onvervalste Europeaan.

Mansholt geeft graag zijn visie over de problemen van en in de EEG, problemen veelal, die de ontwikkeling van Europa naar een toestand zoals hij die ziet, in de weg staan. Een van de problemen is de dreigende handelsoorlog tussen Europa en de Verenigde Staten, als gevolg van de monetaire crisis.

„Als er een tarievenoorlog uitbreekt tussen Europa en de Verenigde Staten dan heeft niemand daarvan voordeel en zullen tenslotte de minder-ontwikkelde gebieden aan het kortste eind trekken”.

„Het voorkomen van zo’n handelsoorlog eist concessies: van onze kant even goed als van de zijde der VS. Maar bij het oplossen van dit soort vraagstukken, die zich in sommige opzichten min of meer onttrekken aan de ministerraad zoals die hier in Brussel bijeenkomt, missen wij vooralsnog een politiek gezicht van Europa”.

Handelsoorlog: niemand wenst die te zien uitbreken en iedereen beseft dat de gevolgen desastreus kunnen zijn. De ministers van financiën van de tien rijkste landen in de wereld zijn momenteel te Rome bijeen om te proberen de monetaire crisis, die in augustus van dit jaar begon, te bezweren. Dat vergt nieuwe verhoudingen tussen de muntsoorten in het kader van een nieuw internationaal monetair systeem, waarmee een verlamming van de wereldhandel en een economische stagnatie in de trant van de jaren ‘30 kan worden voorkomen

Ingewikkeld

¹²⁰ Europa heb ik er maar achter gezet.....(ZHN.)

De problemen zijn zeer ingewikkeld. Wij hebben te maken met handelspolitieke vraagstukken, de betrekkingen tot de onderontwikkelde gebieden, defensielasten en de interne politiek van de VS met het oog op de kredieten en buitenlandse investeringen, zijn betalingsbalans en de concurrentiepositie van de Amerikanen op de wereldmarkt. Een positie die zij bedreigd achten door de komende uitbreiding van de EEG en de voorrechten die de Gemeenschap toekent aan Middellandse Zee-landen en voor de industriële produkten van neutrale landen als Zwitserland en Zweden.

Mansholt, die kortgeleden in de VS was: „De Amerikanen achten die industriële preferenties in strijd met wat zij goed fatsoen noemen. Die kwesties liggen daar psychologisch moeilijk. Er heerst een groeiend wantrouwen ten opzichte van de buitenwereld, maar ook in eigen kring en er manifesteert zich een stijgende werkloosheid. Europa zal moeten pogen de VS te begrijpen en zijn deel bij te dragen aan de oplossing van de problemen terwijl Amerika de Europese wil tot het smeden van een grotere eenheid moet verstaan”.

„Dat is niet slechts een kwestie van de ministers van financiën of van het scheppen van een nieuw systeem. Want niets is standvastig in dit opzicht als aan de basis niet een natuurlijk evenwicht van de betalingsbalansen ligt”.

Tekort schieten

„Hier in Brussel is een gebrek aan economische en monetaire politiek. De wil om zo’n beleid te voeren kan er wel zijn, maar een duidelijk sterker geïntegreerde politiek ontbreekt: het forum er voor is er nog nauwelijks en de zogenaamde ‘Club van tien’ is tegen die vraagstukken niet opgewassen”.

„Van een gemeenschapspolitiek is eigenlijk geen sprake. Als EEG schieten wij tekort. Het is allemaal nog te zeer een kwestie van eenmansondernemingen: Nixon naar Pompidou, Brandt naar Nixon, Nixon naar Heath, Sato naar Nixon...”.

Mansholt filosofeert over de mogelijkheid om de internationale overeenkomst inzake handel en tarieven, Gatt, die nu alleen voor industriële produkten geldt, ook voor landbouwprodukten in werking te stellen: „Wij kunnen een nieuw hoofdstuk schrijven”.

En ook: „Er is een programma in de maak van dingen die we samen met de VS kunnen doen, opdat daar de extra invoerbelasting van 10 pct kan worden afgeschaft. Maar dat houdt ook in een devaluatie van de dollar en een revaluatie van andere muntsoorten. Ik hoop dat we in de loop van januari een akkoord kunnen sluiten voor de maatregelen op korte termijn, waarin ook op langer zicht afspraken worden gemaakt. Lukt dat niet, dan zullen de zes, of tegen die tijd de tien, landen van de EEG onderling weer vaste wisselkoersen moeten invoeren. Na half februari is geen uitstel meer mogelijk volgens de EEG-commissie, omdat dan de nieuwe landbouwprijzen moeten worden vastgesteld”.

Gedwongen

Is de EEG werkelijk al zover, dat men nu kan zeggen dat er bereidheid bestaat tot het inruilen van nationale belangen voor gemeenschapspolitiek?

Mansholt: „Die bereidheid bestaat niet als positieve politieke wil. Doch de landen worden door de noodzaak gedwongen, zo is het hier altijd gegaan. Wij zijn gedoemd tot een gemeenschappelijke politiek en daar wordt naar gezocht. Wij moeten monetaire stabiliteit vinden en dat kan pas, wanneer men bereid is een gemeenschappelijke politiek te voeren en vaste pariteiten te aanvaarden”.

„Het enige wat we hebben, is een gemeenschappelijke landbouwpolitiek en die komt door de monetaire toestand juist in gevaar. Maar voor de EEG is er altijd een motor: als je a gezegd

hebt, moet je ook b zeggen. Er is geen terug mogelijk, crisis na crisis duikt op, maar we moeten verder. Daarom is een Europese topconferentie, zoals we die in Den Haag al eens hebben gehad, wel gunstig zo volgend jaar in mei of juni”.

Is EEG-commissaris Mansholt dan nooit een teleurgesteld mens als hij het eindeloze geharrewar in de ministerraad gadeslaat, terwijl er toch zoveel gigantische belangen op het spel staan? Mansholt: „Ik heb me niet laten ontmoedigen door enkele jaren van tegenslag en frustratie. Er zijn ook veel dingen wonderlijk snel gegaan. De laatste stap in het landbouwstructuurbeleid wordt nu gezet. Na twaalf jaar van onderhandelingen zijn we zover en dat is een overwinning”.

Grote beslissing

Maar hij zegt ook, enkele uren nadat weer een marathon-vergadering vruchteloos was geëindigd en het visserijprobleem de toetreding van Groot-Brittannië, Noorwegen, Denemarken en Ierland voorlopig nog blijft blokkeren; „Wij staan op het punt de grootste beslissing te nemen die na de tweede wereldoorlog in Europa is gevallen. Het is toch te gek dat die in gevaar kan komen door een absoluut onbenullige kwestie als die van de visserijrechten”. Hij definieert de vergaderstijl eveneens: „Dat gefrustreerde domme gedoe van geen enkele concessie willen doen”.

Dr. Mansholt constateert dat een referendum zoals de Noren, Denen en Ieren dat zullen houden over toetreding op zichzelf een onmogelijke manier is om een belangrijke beslissing te nemen „Als dat in Engeland was gebeurd zou er immers een massaal nee uitgekomen zijn terwijl in het Lagerhuis toch een ruime meerderheid voor toetreding was”.

De socialist Mansholt spreekt mee in het verhaal: „Er gebeurt zoveel dat zich aan de greep van het Europese parlement onttrekt - er is geen duidelijke positiebepaling van de bevolking - het beleid ontwikkelt zich zonder zichtbare politieke leiding en dan wordt het gevaar van de technocratie erg groot. De bevolking voelt zich geenszins betrokken bij wat er in Brussel, in Europa geschiedt. In Europa moet erg veel gebeuren zonder dat in de bevolking politieke meningsvorming optreedt. De ministerraad van de EEG bevindt zich helemaal in een soort ivoeren toren. Ministers, maar ook veel regeringen vinden dat gemakkelijk en dat is gevaarlijk. Ik heb vanaf het begin, toen ik direct na de oorlog minister werd, altijd gevoeld dat we verantwoording moeten afleggen. Dat tegenspel waaraan hier sterke behoefte bestaat, speelt zich op Europees vlak nog veel te weinig af.

Ik pleit er voor dat er een Europees socialistisch congres komt, dat de vraagstukken op Europees niveau beoordeelt, besluiten neemt, die bindend zijn voor de nationale partijen. Even goed moet er dan bijvoorbeeld een liberale top komen. Dat is een kwestie van organisatorische opbouw met een institutionele opzet zoals die hier ook is. We moeten breken met de vage partijromantiek van vroeger. Dit is een keiharde zaak.”

Waarom? „Omdat,” zegt Mansholt, „we bijvoorbeeld rooibouw plegen op de grondstoffen. Dat vraagstuk is zo groot dat je nauwelijks kunt voorstellen dat er over vijf mijlen kustwater zo lang wordt gesproken. Als we daarmee maar lang genoeg doorgaan, is de vis inmiddels wel dood. Op dat punt moet Europa een beleid gaan voeren.”

Provinciale Zeeuwse Courant, 1971-12-08

Indien stijging norm te boven gaat

Minister: prijsmaatregel consumptiemelk mogelijk

DEN HAAG (ANP) - Als de consumptiemelkprijzen, vergeleken met de situatie van voor 22 november jl., omhoog gaan met meer dan twee cent per liter voor westelijk Nederland en een cent voor overig Nederland, zullen de ministers van economische zaken en van landbouw en visserij een prijsmaatregel nemen.

Drs H. Langman en ir P. J. Lardinois, hebben dit te verstaan gegeven toen zij maandag opnieuw overleg voerden met het *economisch overlegorgaan consumptiemelkondernemingen*. Minister Lardinois is bereid, in nader overleg met het *produktschap voor zuivel* en het *landbouwschap* te trachten, alsnog op andere wijze dan door prijsverhoging een oplossing te vinden voor de thans naar zijn mening tijdelijk optredende spanningen voor de consumptiemelkondernemingen. In het gesprek gaf hij van die bereidheid blijk.

Aanleiding tot het gesprek was het feit dat een ontwerp-verordening van het produktschap voor zuivel, waarmee de positieverbetering voor de consumptiemelkbedrijven langs andere weg dan prijsverhoging werd beoogd, door het bestuur van dat schap niet is aanvaard. De ministers handhaafden in dit nieuwe gesprek hun standpunt dat, na de landelijk toegepaste prijsverhoging met 3 cent per liter per 6 september jl, een verhoging per 22 november met meer dan twee cent (westen) respectievelijk een cent (overig Nederland) niet wordt gerechtvaardigd door de ontwikkeling; van de zuivelwaarde (de prijs die de boer voor zijn melk kan ontvangen bij verwerking tot zuivelprodukten). Zoals gemeld had het economisch overlegorgaan consumptiemelkondernemingen voor de 22ste november verhogingen met drie en twee cent willen adviseren. Het liet het echter bij twee en een cent omdat de ministers ook toen al met een prijsmaatregel dreigden.

Minister Lardinois deed de suggestie, verbetering van de positie der consumptiemelkbedrijven ten dele te zoeken in tijdelijke vrijstelling van enkele heffingen van het *produktschap voor zuivel* en het *landbouwschap*. Het produktschap voor zuivel kwam met een ontwerpverordening, waarbij die vrijstelling aan de consumptiemelkbedrijven werd gegeven ten laste van de zuivel-producerende bedrijven.) Het produktschapsbestuur wilde daar zoals gezegd, niet aan.

1972

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1972-01-06

Achtergronden van onze zuivelproduktie

Het melk- en zuivelbeleid (I)

Wanneer onze veehouders zeggen, dat zij te schriel worden bejegend is dat ten dele wel juist. De melkprijs volgt de stijging der produktiekosten niet op de voet. Vandaar dat er duizenden veehouderijbedrijven zijn die het in 1971 slecht hadden en die met zorg 1972 ingaan. Daar staan dan twee waarheden tegenover.

De eerste is, dat er veel verschil in produktiekosten en doelmatigheid is tussen de bedrijven. De tweede is, dat tal van grasbedrijven erin zijn geslaagd de stijging van de kosten meer dan goed te maken door verbeterde produktie. Het L.E.I. geeft in zijn publicaties meermalen goede voorbeelden van beide waarheden.

Van melk en zuivel is geen tekort

Van veehouderszijde wordt in de laatste maanden herhaaldelijk aangevoerd, dat er in de E.E.G. een schaarste aan melk en zuivel zou bestaan en dat men daarom, de produktie dient aan te moedigen door een betere prijsstelling. Dit argument is per se onjuist. Wat melk en zuivel betreft is de E.E.G. zelfvoorzienend en er is zelfs een kleine uitvoeroverschot. Nauwkeurig is dit niet te berekenen aangezien er nogal wat melk op de hoeve blijft, hier en daar, en doordat er een veelheid van produkten is. Tevens wordt van zekere zijde herhaaldelijk aangevoerd, dat de beruchte boterberg in 1971 is weggesmolten als sneeuw voor de zon en dat wij thans zelfs een tekort daarvan zouden hebben. Het is goed, even na te gaan in hoeverre dit klopt.

Hierbij moeten wij ervan uitgaan, dat melk tot een massa produkten kan worden verwerkt (koffiemelk, condens, room, vla, pap, yoghurt, drinkmelk enz.), maar dat kaas en boter hoofdprodukten zijn. Bij de kaasfabricage blijft alleen, wei over, die zonder meer geen produkt voor menselijke voeding is. Boter bereidt men hoofdzakelijk van room, zodat er taptemelk overblijft die hoofdzakelijk gebruikt wordt voor de bereiding van magere-melkpoeder, de bekende grondstof voor de kalvermelk. Zou er dus een tekort aan boter zijn, dait moest er tevens een tekort aan poeder zijn. Aan beide is echter geen reëel tekort. Om dit te begrijpen moet men weten, wat er in 1970 gebeurd is. Pas dan wordt de situatie van 1971 en 1972 duidelijk. In 1971 is nl. opnieuw enige voorraad van boter gevormd. Die voorraden zijn niet groot. Maar bij het huidige produktie en afzetapparaat zullen ze onherroepelijk aangroeien, tenzij we miljoenen besteden aan het opruimen ervan.

Waar bleef de boterberg

Van 1965 tot 1969 bedroeg onze boteruitvoer zo'n 50 miljoen kg. per jaar, maar in 1970 vloog hij plotseling omhoog tot 143 miljoen kg. Daarbij steeg de uitvoer naar de E. E.G. zelfs tot het negenvoud: van 7 naar 63 miljoen kg. en die naar derde landen steeg van 43 tot 80 miljoen kg. (dus in pct. weinig maar in kg. zeer veel). Tegelijk daalde het verbruik van verse boter van 36 naar 16 miljoen, kg. (waarbij echter het verbruik van goedkope boter steeg, nl. van 5 naar 19 miljoen kg.). Die goedkope boter bestond uit: bejaardenboter, soldatenboter, bakkerij boter enz. maar tevens uit koelhuisboter die *niet* tot een van deze werd verwerkt. Van 1965 tot 1969 kwam er jaarlijks maar 6 miljoen kg. koelhuisboter beschikbaar, maar in 1970 was dat 30 miljoen kg.! U ziet dus, welk een grote opruiming van boter er toen gehouden is.

Die koelhuisboter ontlokte drs. Schelhaas van, de *F.N.Z.* de verzuchting, dat de afzet daarvan zonde van het geld was. Hij bedoelde: nu gaan de mensen koelhuisboter eten i.p.v. verse boter (en hij levert juist verse boter). Een andere verzuchting was die van de heer Van Dam, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*: „Het E.E.G.-stelsel ter ondersteuning van de melkprijs leidt er automatisch toe dat bij een produktie die de vraag overtreft, het melkoverschot zich kenbaar maakt in ter interventie aangeboden weggeefboter en -magere melkpoeder”.

Het is goed deze waarheid nog eens onder ogen te zien, nu de verbittering over de te laag gestelde melkprijs zo aangewakkerd wordt door eenzijdige kostprijspublicaties. De kwestie is duidelijk: ware er geen overschot dan was er ook geen interventiepoeder en boter. Beide zijn er en beide zullen weer groeien. En dat kost veel geld.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1972-01-07

Achtergronden van onze zuivelproduktie

Het melk- en zuivelbeleid (Slot).

Wat het opruimen van de botervoorraden kostte is niet precies uit te rekenen. Er is nl. geen Nederlandse of E.E.G.-kostprijs van boter bekend. Deze varieert van streek tot streek en van fabriek tot fabriek. Daarom gaat men uit van de producentenprijs, dus van wat de boer krijgt voor zijn melkvet. Maar juist die prijs steeg in 1970 met 17 pct. en wel van *f*5,55 tot *f*6,16 dank zij de opruiming.

Wij nemen de laatste aan. Dan blijkt dat slechts 45 pct. van de gegeten en uitgevoerde boter een prijs opbracht die 85 à 90 pct. van de producentenprijs bedroeg en dat 55 pct. (dus meer dan de helft) wegging voor 45 pct. van die prijs. De uitvoer is nog nader te bezien.

Bij export maakt men verschil tussen boter (tot 84 pct. vet) en uitgesmolten boter (meer dan 84 pct. vet). Aan echte boter voerden wij in 1970 100 miljoen kg. uit voor *f*4,16 d.i. tweederde van de producentenprijs. Aan uitgesmolten, boter exporteerden wij 40 miljoen kg. voor *f*1,94 d.i. slechts één derde van de producentenprijs.

Wij kunnen nog lang doorgaan met statistische citaten. Het is duidelijk, dat het afgraven van de boterberg een peperdure aangelegenheid is geweest en dat er geen enkele reden voor de Zuivelorganisaties is om met veel fanfare den volke kond te doen dat het nu wel snor zit. Slechts één citaat om aan te tonen hoe erg het geweest is. Uit gegevens van het Produktschap blijkt, dat de Nederlandse boteruitvoer naar derde landen in 1970 plotsklaps verdubbelde (40 miljoen kg.). De prijs daalde daarbij slechts van *f*2,14 tot *f*1,94 per kg. f.o.b. maar, aldus het verslag, het kón al niet veel slechter meer ...

In 1972 zullen de voorraden boter en poeder opnieuw toenemen als de overheid geen kunstmatige afzet in het leven roept. Allerlei factoren wijzen daar op: de zeer geringe boterconsumptie, de gestegen melkproduktie per koe, het grotere aantal melkkoeien, de geringere lust tot ruilverkavelen (waarbij grasland altijd beter te exploiteren is dan bouwland. nl. als het slecht gelegen is), de malaise in de akkerbouw en het keiharde feit dat de huidige melkprijs voor goed gelegen en goed geleide veehouderijbedrijven van voldoende omvang uitstekend is.

De melkproduktie zal dus stijgen. Daaraan is niets te doen als men geen volledig landbouwbeleid wenst. Ook de minder gunstig gelegen veehouderijbedrijven zullen, trachten meer melk aan de weg te zetten. Dit zal de regering, dat is de gemeenschap, veel geld gaan kosten. Dat is niet zo erg, want het is het geld dat men uitgespaard heeft op de sanering van de melkveehouderij. Het is echter geld dat dan veel meer zal opvallen. De kritiek op de boer zal erdoor toenemen. Daar is niets aan te doen behalve een goede voorlichting en gebruik van de juiste argumenten. Waarborgen dat de boterbergen niet opnieuw aangroeien tot miljoenenverslindende gedrochten zijn intussen wel gewenst.

W. Boshuis.

Leeuwarder Courant 1972-01-12

PZ. v. Dam: ‘Zuivel heeft goed jaar achter de rug’

DEN HAAG - Het afgelopen jaar was voor de zuivel goed, aldus ir. B van Dam, voorzitter van het *produktschap voor zuivel* woensdag in zijn nieuwjaarsrede. De gunstiger situatie op de zuivelmarkt is o.a. ontstaan door een kleine vermindering van de Europese melkproduktie in de laatste jaren en ook door EEG-maatregelen ter vermindering van de melkveestapel.

De betere situatie op de zuivelmarkt blijkt ook uit andere gegevens. Zo was het totaal aan restituties dat in 1970 in Nederland moest worden uitgekeerd om export naar niet EEG-landen mogelijk te maken *f* 130 miljoen lager dan in 1970 toen *f* 620 miljoen werd betaald. De waarde van de uitvoer naar derde landen steeg, hoewel deze export kwantitatief daalde in vergelijking met 1970.

Over het restitutiebeleid van de EEG-Commissie hoeft Nederland niet ontevreden te zijn, aldus ir. Van Dam. Langzamerhand werkt het effect van de verlagingen voor de diverse produkten door. Ook valt de betere situatie af te leiden uit de mate waarin gebruik werd gemaakt van de interventiemogelijkheden. In 1970 werd 35.000 ton surplusboter ingeleverd, in 1971 slechts 300 ton. Politiek begrijpelijk, maar zakelijk onverklaarbaar is volgens de produktschapvoorzitter dat de EEG tot dusver de subsidie voor verwerking van magere melkpoeder tot kalvermelk niet heeft verlaagd.

De vraagzijde biedt voor de zuivel in de EEG niet veel gunstige vooruitzichten. Eventuele hoopvolle verwachtingen moeten vooral gebaseerd zijn op het in toom houden der melkproduktie. Voor Nederland is er één gunstig verschijnsel, omdat het kaasverbruik nog steeds stijgt ondanks de behoorlijke prijstoeneming. Onze kaassoorten Profiteerden daarvan meer dan evenredig.

Boterberg dreigt weer in EEG

(Van onze correspondent in Brussel)

Er dreigt opnieuw een boterberg te ontstaan in de EEG, doordat de wereldmarktprijs aanmerkelijk is gedaald onder de interventieprijs van de gemeenschappelijke markt. Met ingang van morgen wordt dan ook een restitutie ingevoerd op zogenaamde „bulkboter” van 146 gulden per honderd kilo.

In april 1971 was de exportrestitutie, die gelijk staat aan het verschil tussenn de EEG-interventieprijs en de wereldmarktprijs opgeheven, toen de zogenaamde boterberg - die ooit tot 400.000 ton reikte - eindelijk was weggewerkt. De voorraad, die toen in de pakhuizen lag, is inmiddels alweer tot 100.000 ton opgelopen. De EEG-boterprijs is bepaald op 657 gulden per honderd kilo - op de wereldmarkt wordt 511 gulden betaald.

Leeuwarder Courant. 1972-05-30

Fransen vrezen boterberg

EEG-Commissie wil boter wegwerken

BRUSSEL – Dreigt er in de Euromarkt weer een onverkoopbare boterberg? Cointat, de Franse minister van landbouw opgeschrikt door onrust onder de boeren van Bretagne, vreest van wel. De Commissie van de Euromarkt en Nederland zijn minder somber gestemd.

In de dinsdag begonnen zitting van de Ministerraad werd geconstateerd dat de uit de markt, genomen boter op het ogenblik 120.000 ton bedraagt (openbare opslag), waar nog 40.000 ton bij komen in particuliere opslag. Dat komt overeen met 1,5 maand consumptie.

De Ministerraad achtte bevordering van de afzet van boter wenselijk. Net als voorheen komt er een regeling om afgeprijsde boter ter beschikking van banketbakkerijen te stellen. In 1969 werd daardoor 40.000 ton boter weggewerkt, waarvan 10.000 ton in Nederland. De Commissie zal bovendien 18.000 ton boter reserveren voor voedselhulp en de mogelijkheden van een speciaal uitvoerprogramma naar derde landen nagaan.

De Ministerraad weigerde de Franse minister Cointat te volgen in zijn voorstel om restituties te bepalen voor de uitvoer van magere melkpoeder. Wel zullen de uitvoerheffingen worden afgeschaft die voorzien werden toen men in de Euromarkt schaarste m derhalve hogere prijzen vreesde.

Van 7 augustus – 7 oktober 600 ton per week

Kaasmakers beperken produktie

MEPPEL (ANP) -

Het grootste deel van de Nederlandse kaasmakerijen heeft besloten in de negen weken van 7 augustus tot en met 7 oktober de produktie zodanig te beperken, dat de landelijke kaasproduktie niet meer zal bedragen dan 6.000 ton per week. Dat is drie procent minder dan de produktie in hetzelfde tijdvak in 1971 en elf procent minder dan zonder beperking het geval zou zijn.

De overeenkomst tot produktiebeperking is tot stand gekomen na beraad binnen de twee jaar geleden opgerichte 'commissie produktiebeheersing kaas' en na overleg met niet in deze commissie vertegenwoordigde producenten. Zij is getekend door de volgende producenten: de *Frico* en de andere Friese zuivelcoöperaties, de Coöp Zuivelfabriek Assen, *Coberco* Gelderland-Overijssel, *Domo* (Beilen), *Nationale Coöperatieve Zuivelverkoopcentrale* NCZ (Amsterdam-Meppel), Coöp.Melkcentrale CMC (Den Haag) en Zuid-Nederlandse Melkindustrie.

Samen beheersen deze producenten ruim 80 procent van de Nederlandse kaasproduktie. Een neutrale instantie, waarvan de commissie produktiebeheersing de naam niet wilde noemen, zal bij deze bedrijven controle uitoefenen op de naleving der overeenkomst. Op overtreding staan sancties, welke dat zijn werd evenmin verteld.

Andere bedrijven doen op meer vrijwillige basis aan de produktiebeperking mee, zodat in totaal 85 tot 90 procent van de produktiecapaciteit erbij betrokken is. Vele bedrijven hadden trouwens de laatste weken hun produktie al vrijwillig beperkt. Daardoor was de landelijke produktie, in, juni en het begin van juli nog 6700 tot 6800 ton al gedaald tot 6200 ton I per week.

Een oorzaak van de overproduktie van kaas was de hoge melkproduktie in de maanden mei, juni en juli. De melkproederfabrieken namen niet het hele melkoverschot op, zodat een deel naar de kaasfabrieken ging. In augustus en september kan, blijkens de ervaring, een teruggang in de melkaanvoer worden verwacht. Daardoor komt in de poederfabrieken produktiecapaciteit vrij, waarmee men melk kan opvangen die anders naar de kaasfabriek zou zijn gegaan.

De 'commissie produktiebeheersing kaas' is van mening dat door de genomen maatregel de produktie en afzet van kaas weer in een juiste verhouding zullen worden gebracht, hetgeen voor het prijsniveau op korte en langere termijn van betekenis zal zijn. In de commissie zijn vertegenwoordigd *Frico*, *NVZ*, *Domo* en *Corberco*, zij heeft 'dwarsverbindingen' met andere producenten.

De boterberg blijft groeien

De Europese boterberg blijft stijgen. De opgeslagen voorraden bedragen op dit ogenblik 275.000 ton. Oorzaak: de veel te hoge melkproductie in Nederland, Frankrijk, België en West-Duitsland.

Vorig jaar op 1 augustus was er in de EEG 147.000 ton boter opgeslagen. Naast de hoge melkproductie stagneert ook de verkoop, omdat het eetpatroon veranderd is. In Duitsland bijvoorbeeld werd op het laatst van de jaren zestig 43.000 tot 44.000 ton boter maandelijks gebruikt: deze consumptie is gedaald tot 36.000 ton thans. De mensen denken meer aan hun gezondheid en eten minder vetstoffen.

Om tot grotere afzet te komen heeft de EEG een aantal maatregelen genomen. Zo zal binnenkort begonnen worden met boterverkoop aan Azië en het Midden-Oosten.

Leeuwarder Courant 1972-08-24

Hepkema: Discriminatie bij afzet

Boterberg in EEG naar 300.000 ton

RIJSWIJK - Op 8 augustus bedroeg de voorraad boter bij de interventiebureaus van de EEG-landen 178.700 ton. Bovendien was in koelhuizen 118.000 ton boter en room opgeslagen onder de vergoedingsregeling voor particuliere opslag. De totale botervoorraad bedroeg derhalve bijna 293.000 ton. De voorraad mager melkpoeder bij de interventiebureaus was 17.100 ton.

Nederland had op de genoemde datum een totale botervoorraad van 55.269 ton, waarvan 35.924 ton bij het interventiebureau (VIB). Melkpoeder was bij het interventiebureau niet aanwezig. Volgens het Franse persbureau AFP is de totale botervoorraad in Frankrijk meer dan 110.000 ton, terwijl ze in West-Duitsland ten minste even groot is.

Het *Produktschap* meldt voor de periode eind december 1971-begin augustus dit jaar voor Nederland een toeneming van de door veehouders aan de zuivelindustrie geleverde hoeveelheid melk met vijf procent. De boterproductie nam in die periode met 27 procent toe (van 83.200 ton een jaar eerder tot 105.732 ton nu), de productie van mager verstuivingspoeder, het grootste produkt in de melkpoedersector, met 23 procent. Frankrijk had in het eerste halfjaar 1972 produktiestijgingen van 10 procent voor melk, 16 procent voor boter en 7,5 procent voor melkpoeder.

De *Europese Commissie* heeft bij verordening de volgende wegen aangewezen waarlangs men mag trachten boteroverschotten kwijt te raken: a. verkoop voor (1,27 per kilo aan sociale instellingen. b. uitbreiding van de regeling, waarbij boter goedkoop kan worden geleverd voor verwerking in banketbakkerijprodukten, tot levering voor verwerking in consumptie-ijs.

Mr. Gerrit F. Hepkema, bestuurslid van het Produktschap, zag daar, in de woensdag gehouden bestuursvergadering, discriminatie van komen. Alleen de industriële ijsbereiders kunnen er namelijk van profiteren, omdat hun ambachtelijke collega's (beide groepen hebben in de EEG de helft van de markt) klare ijsmix" als grondstof gebruiken. Het Produktschap zal hier in

Brussel de aandacht op vestigen. Al waren er ook bestuursleden die de beschikbaarstelling van goedkope boter liefst niet verder wilden uitbreiden.

Leeuwarder Courant, 1972-09-20

Botervoorraad in EEG nu ruim 171.000 ton

RIJSWIJK - Op 13 september hadden de Interventiebureaus van de EEG-landen een botervoorraad van ruim 171.000 ton. Bovendien lag onder de vergoedingsregeling voor particuliere opslag ongeveer 130.000 ton in koelhuizen. In Nederland was de voorraad bij het Interventiebureau (VIB) 34.321 ton, de voorraad in particuliere opslag met vergoeding 21.063 ten.

Bij de genoemde EEG-interventievoorraad komen nog 22.000 en 6.600 ton, die in resp. Frankrijk en West-Duitsland bij de interventiebureaus zijn aangemeld voor overneming na 15 september. Er gaat echter ook wat af: hoeveelheden van resp. 2.846 en 4.605 ton, die de interventiebureaus bij een tweetal inschrijvingen goedkoop hebben verkocht voor verwerking in banketbakkerijprodukten. Bij de inschrijvingen werd een minimum-prijs gehanteerd, zodat de boter niet beneden f 199,10 per honderd kilo weggaat, zo is meegedeeld door het *Produktschap voor Zuivel* in Rijswijk.

Leeuwarder Courant 1972-10-19

Top boterberg bereikt in Zuivelschap?

RIJSWIJK — Bij de bespreking van de EEG-botersituatie in het bestuur van het Produktschap voor Zuivel suggereerde drs. H. Schelhaas (FNZ), dat de top van de botervoorraden zou zijn bereikt. Voorzitter ir. B. van Dam merkte daarover op: „We zullen het moeten afwachten”. Een feit is, dat de inleveringen bij de interventiebureau's van de EEG nog steeds doorgaan. (De botervoorraden in de EEG belopen ongeveer 350.000 ton, het dubbele van vorig jaar toen er vrees voor een tekort bestond.)

Belgische boeren: Veestapel uitbreiden ondanks boterberg

BRUSSEL, 21 september. - Ondanks een Europese boterberg van bijna 300.000 ton moet de veestapel in de EEG uitgebreid worden. Dat is, volgens de Belgische hoogleraar Brinkman, de zuivelspecialist van de Belgische Boerenbond, „de enige mogelijkheid om tot een grotere vleesproductie in Europa te komen. Aan vlees bestaat momenteel in de EEG een fors tekort. Uitbreiding van de veestapel zal weliswaar een verhoogde melkproductie tot gevolg hebben, maar die komt er toch. De produktie per koe wordt nog steeds hoger, aldus prof. Brinkman.

De Belgische zuivelspecialist is van mening dat de stijging van de melkproductie beslist niet te wijten is aan een verhoging van de melkprijs. Het boteroverschot weet hij onder meer aan wijzigingen in de voedingsgewoonten. Hij verweet de margarinefabrikanten campagnes te hebben gevoerd, die niet altijd op medischwetenschappelijk verantwoorde conclusies berustten.

Op de kaasmarkt, aldus prof. Brinkman, hebben de Nederlanders zo handig gemanoeuvreerd dat de Belgische kaasproducenten in grote moeilijkheden geraakt zijn. Ondanks de verhoging van de EEG-melkprijs verlaagden de Nederlanders de prijs voor Goudse kaas. De Belgische zuivelspecialist zag daarin een poging van de Nederlanders om de buitenlandse concurrentie te onderbieden en de kaasmarkt van de Zes (en straks van de tien) te veroveren.

Uit een door prof. Brinkman uitgebracht rapport blijkt, dat België in 1980 nog 50.000 melkveehouders zal hebben. In 1950 waren er dat nog 223.000 en in 1969 nog 117.207.

1973

Leeuwarder Courant, 1973-01-09

PZ. van Dam: Wel alle kaas naar Frankrijk

RIJSWIJK - Frankrijk zal met melkpoeder bereide Nederlandse kaas wel degelijk moeten toelaten. Dit meent in tegenstelling tot het syndicaat van Franse producenten van „Goudse” en „Edammer” kaas de voorzitter van het *productschap voor zuivel*, Ir. B. van Dam. Frankrijk behoort namelijk, net als Nederland en verscheidene andere landen in en buiten de EEG, tot de ondertekenaren van de „Code of principles”, een overeenkomst die international geldende maatstaven voor de samenstelling van zuivelprodukten bevat. Bereiding van zuivelprodukten uit melk die uit melkpoeder en melkvet wordt „gereconstrueerd”, is hierin toegestaan.

Ir. Van Dam deelde dit maandag in Den Haag mee in een nieuwjaarsbijeenkomst met de pers. Hij vertelde ook dat er in ons land waarschijnlijk geen druk gebruik zal worden gemaakt van de door de overheid geopende mogelijkheid, magere melkpoeder bij de kaasbereiding te gebruiken.

Ir. Van Dam maakt een vergelijking tussen de opmerkingen over de Nederlandse kaasprijs en de Leeuwarder kaasnotering, gemaakt door enerzijds het Franse syndicaat, anderzijds de Kamer van Koophandel te Gouda in zijn jaarverslag. De Fransen vinden dat Nederland zich schuldig maakt aan dumping doordat de Nederlandse melkveehouders minder voor hun melk krijgen dan hun Franse collega's, en betichten Nederland ervan de Leeuwarder kaasnotering te laag te houden. De Goudse Kamer van Koophandel zegt dat Nederlandse kaas in het buitenland tegen afbraakprijzen is verkocht terwijl, om de binnenlandse prijs te handhaven, de Leeuwarder notering kunstmatig in stand werd gehouden.

Conclusie van ir. Van Dam: als de een zegt dat hij te laag, de ander dat hij te hoog wordt gehouden, is die Leeuwarder notering zo gek nog niet. Kennelijk werd de Kamer van Koophandel geïnspireerd door kopers van kaas, terwijl de Franse fabrikanten uiteraard van een verkopersstandpunt uitgingen.

Leeuwarder Courant, 1973-01-10

Ir. B. van Dam in nieuwjaarstoespraak

Bijna negen miljard kg melk in Nederland

RIJSWIJK - Het is lang geleden dat in een jaar tijds de melkproductie en de melkaflevering aan fabrieken in ons land zo sterk zijn gestegen als in 1972: de produktie met 8,5 procent tot ruim 8,9 miljard kilo, de aflevering met 7,5 procent tot ongeveer 8.5 miljard kilo.

Ir. B. van Dam, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, vertelde het woensdag in zijn nieuwjaarsrede. Met die produktiestijging hebben de afzetmogelijkheden geen gelijke tred gehouden, zodat we opnieuw in een overschotsituatie verkeren en ook in de loop van dit nieuwe jaar zal er nog wel een onevenwichtige zuivelmarkt zijn. In Nederland, België. Frankrijk en West-Duitsland samen is de melkaflevering het afgelopen jaar 2,8 miljoen ton gestegen. Voegt men er de drie nieuwe EEG-leden Engeland, Denemarken en Ierland bij dan komt men voor

de zeven landen samen tot een aanvoerstijging met ongeveer vier miljoen ton of bijna de helft van de hele Nederlandse melkproduktie.

De Nederlandse produktietoeneming, vertelde de voorzitter, is voor twee derde toe te schrijven aan de uitbreiding van de melkveestapel (met vier procent tot bijna twee miljoen dieren), voor de rest aan de stijging van de gemiddelde melkgift per koe met honderd kilo tot 4.560 kilo.

De waarde van Nederlands totale zuivelexport heeft in het afgelopen jaar bijna f2.1 miljard bedragen, ongeveer f72 miljoen meer dan in 1971. Het aandeel hierin van de uitvoer naar EEG-partnerlanden steeg van 57 tot 58,5 procent.

‘s Voorzitters traditionele voorspelling voor de veehouder: In het melkprijsjaar april 1972-april 1973 een gemiddelde opbrengst van f40,25 per honderd kilo melk met 3,7 procent vet. Dat is iets minder dan de geldende richtprijs van f40,62 en ruim een gulden meer dan de melkopbrengst van 1971-'72, die aanzienlijk boven de toen geldende richtprijs lag.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1973-01-11

Voorzitter produktschap: 30 pct melk gekocht in winkels

Melkboer klem tussen stunt- en importmelk

RIJSWIJK (ANP) - Het lijkt erop dat de Nederlandse melkboer (of melkman) klem komt te zitten tussen importmelk en binnenlandse stuntmelk. Dit zou althans af te leiden zijn uit wat ir. B. van Dam, voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, woensdag in zijn nieuwjaarsrede vertelde over de ontwikkelingen op de consumptiemelkmarkt.

Nederlandse zuivelfabrieken hebben het afgelopen jaar 28 miljoen kilo of 1,7 procent minder consumptiemelk en consumptiemelkprodukten op de binnenlandse markt verkocht dan in 1971. Dat kwam mede doordat er meer uit West-Duitsland en België werd ingevoerd. Vooraf de import van Belgische gesteriliseerde melk nam vrij snel toe. In toenemende mate gaat dit produkt de Nederlandse consumptiemelk beconcurreren. Het wordt veelal verkocht in levensmiddelenbedrijven, die het voor lagere prijzen aangeboden hebben gekregen dan de Nederlandse melk.

Maar niet alleen ingevoerde melk wordt tegen lokprijzen verkocht. Het stunts met de melkprijs door supermarkets, cash- and carrybedrijven en dergelijke begint een steeds grotere omvang aan te nemen. Begin oktober kochten de huishoudingen 13 procent van de gepasteuriseerde melk voor prijzen, die vijf cent of meer per liter lager waren dan wat de aan de deur komende melkhandelaar voor flessenmelk vroeg. Veel melkhandelaren zien door deze prijsonderbieding hun afzet drastsch verminderen, aldus ir. Van Dam.

Dertig procent

De huishoudelijke aankopen van melk 'aan de deur' zijn, volgens gegevens van het *Nederlands Instituut voor Agrarisch Marktonderzoek*, tussen 1968 en vorig jaar gedaald van 85 tot 71 van de totale omzet. Bijna dertig procent van de melkaankopen geschiedt dus in de levensmiddelenwinkels. In de 71 procent voor de aankopen aan de deur is de omzet van de rijdende winkels inbegrepen. In de totale melkomzet hebben die nu een aandeel van 17 procent.

Rond een kwart van alle gepasteuriseerde volle melk (melk met ten minste 3,15 procent vet) wordt gekocht tegen prijzen die liggen onder de bij de melkhandelaren gangbare prijs. Dat is twee maal zo veel als een jaar geleden. Aan de minister van economische zaken is al gevraagd, het produktchap opnieuw de bevoegdheid te verlenen tot het vaststellen van minimumprijzen voor consumptiemelk en consumptiemelkprodukten. Het produktschapsbestuur vindt dat er sprake is van excessieve prijsconcurrentie, die de ambulante melkhandel in zijn bestaan bedreigt. Het vindt maatregelen op zo kort mogelijke termijn dringend noodzakelijk.

Melkproduktie

Het is lang geleden dat in een jaar tijds de melkproduktie en de melkaflevering aan fabrieken in ons land zo sterk zijn gestegen als in 1972: de produktie met 6,5 procent tot ruim 8,9 miljard kilo; de aflevering met 7,5 procent tot ongeveer 8,5 miljard kilo.

Met die produktstijging hebben de afzetmogelijkheden geen gelijke tred gehouden, zodat we opnieuw in een overschotsituatie verkeren en ook in de loop van dit nieuwe jaar zal er naar 's voorzitters verwachting nog wel een onevenwichtige zuivelmarkt zijn. In Nederland, België, Frankrijk en West-Duitsland samen is de melkaflevering het afgelopen jaar 2,8 miljoen ton gestegen. Voegt men er de drie nieuwe EEG-leden, Engeland, Denemarken en Ierland bij dan komt men voor de zeven landen samen tot een aanvoerstijging met ongeveer vier miljoen ton of bijna de helft van de hele Nederlandse melkproduktie.

Boter

Bij boter, zo zette de heer Van Dam uiteen, was van evenwicht tussen vraag en aanbod geen sprake. Van dit produkt werd 62000 ton ingeleverd bij het interventiebureau, dat er eind december nog 34.000 ton van in huis had, tegen een kleine 300 ton aan het begin van het jaar. Het binnenlandse boterverbruik, 29.000 ton, lag iets beneden dat van 1971, de uitvoer van boter en botervet, daalde met 13.000 ton tot 97.000 ton. Hoofdzakelijk zat dat in het botervet (daling 10.000 ton). De uitvoerwaarde, f 555 miljoen, was wel wat hoger dan in 1971. Dat kwam doordat de uitvoer naar de EEG-landen een lichte stijging vertoonde tot 65.000 ton.

Kaas

De kaasproduktie steeg van 306.000 tot 322.000 ton, waarvan 7.000 ton boerenkaas. Hadden de producenten zich niet eigener beweging een zekere zelfbeperking opgelegd, dan zou de produktie van fabriekskaas ongetwijfeld nog aanzienlijk hoger zijn geweest.

Toch was de verhouding tussen vraag en aanbod nog zo dat de kaasprijs vrijwel het hele jaar onder druk stond en zich nagenoeg niet kon losmaken van het lage niveau waarop hij in mei gekomen was. De waarde van Nederlands totale zuivelexport heeft in het afgelopen jaar bijna f 2,1 miljard bedragen, ongeveer f 72 miljoen meer dan in 1971. Het aandeel hierin van de uitvoer naar EEG-partnerlanden steeg van 57 tot 58,5 procent.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1973-01-22

Van het vaderlandse erf

Rond het melkvet is een hevige strijd te verwachten (I)

Slapende reus FNZ wordt wakker

Terwijl de Europese boterberg al hoger wordt en slechts met zeer grote kosten (dus: toelagen) afgegraven kan worden is er geen kijf op dat de vergrote E.E.G. een andere en betere situatie

zal kennen. Want het is wel waar dat de Britten boter eten, maar even waar is het dat grote invoerkontingenten voor Australië en Nieuw-Zeeland zijn vrijgehouden, terwijl Ierland en Denemarken hun boterproductie vermoedelijk zullen uitbreiden. Waarom ook niet? Wij doen het óók want het wordt goed betaald. Tweederde van de melkopbrengst, die toch al niet slecht is, haalt men uit de boteropbrengst, dus voor een groot deel uit gemeenschapsgeld.

Desondanks wordt boter zo zachtjesaan een artikel dat niet meer aan straatstenen van Nederland is kwijt te raken. Elders in de E.E.G. stijgt het verbruik van margarine. De oorzaken zijn bekend genoeg.

Wij eten teveel vet

In 1969 at iedere Nederlander 135,5 gram vet per dag, in 1970 en in 1971 vermoedelijk, 134,1 gram. U ziet, dat dit 60 gram te hoge vet verbruik tamelijk constant blijft. Ruim 40 % van dat vet komt uit margarine, 24 % uit vlees en spek, 16 % uit spijs- en slachtvetten en slechts 11,4 % uit melk. Onder invloed van de anti-vet-reklame zal het te hoge verbruik, naar men verwacht, gaan dalen maar de 5,3 % uit boter eveneens.

Boter is het klassieke voorbeeld geworden van de z.g. dure landbouwproductie in de EEG. Want iedereen vergelijkt de prijs van boter met die van margarine. Daarbij vergeet men, dat vrijwel alle spijsvetten en oliën die nodig zijn voor de bereiding van margarine de EEG onbelast binnen gekomen zijn, terwijl de boter een melkprodukt is en dus alle stijgingen van lonen, lasten e.a. kosten heeft, meegemaakt en nog dagelijks meemaakt. Daarbij gelieve men te bedenken, dat een groot deel van, de grondstoffen voor margarine uit ontwikkelingslanden komt, die dus maar armetierig betaald worden. In dien men iets zou willen doen: een flinke heffing op alle soorten vet die de EEG binnen komen zou een heel aardig potje vormen waaruit men de goedwillende ontwikkelingslanden zou kunnen helpen.

Dit had er natuurlijk al moeten zijn sinds 1967, toen de zuivelverordeningen van de EEG van kracht werden. Helaas, het zou thans het levensmiddelenpakket wat duurder maken en alleen dáárom al heeft het voorstel weinig kans. Hier heeft zowel de boer als de zuivelindustrie zich bij de neus laten nemen. Maar er is nog veel meer.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1973-01-23

Van het vaderlandse erf

Rond het melkvet is een hevige strijd te verwachten

Slapende reus wordt wakker (II)

F.N.Z. ontwaakte

Drs. Schelhaas van de F.N.Z. heeft te elfder ure eens een studie gemaakt van de vervangingsmiddelen voor melk en -zuivel, lees: margarine. Die studie is in F.N.Z.-kringen verspreid en levert weer andere studies op. Tevens werd een deel van het stuk gepubliceerd in het officieel orgaan van de F.N.Z. en daaruit blijkt, dat de zuivelreus (eens de grootste industrie van ons land) wakker gaat worden.

Allereerst is men er achter gekomen dat vele margarines altijd (bij hitte en kou) goed smeerbaar en houdbaar Zijn. Die eigenschappen wil men de boter ook gaan geven d.m.v. toevoegin-

gen. Ook wil men een wat soepeler beleid t.a.v. spullen waarin melkvreemde vetten zijn verwerkt.

Hoe belangrijk dat alles ook is, het zinkt in het niet bij de medische strijd. Zoals bekend vertelt de t.v.-reclame ons, dat er verband is tussen het eten van dierlijk vet en het optreden van hart- en vaatziekten. Er verschijnen zelfs pseudomedische rapporten om dit aan te tonen, al dan niet via de cholesterolkwestie. Wereldwijd bezien zijn er echter voldoende rapporten, die aantonen dat een te groot verbruik van vet hart- en vaatziekten begunstigt maar niet de keuze van de soort vet. Eigenlijk spreekt dat vanzelf, want zelfs boter bevat nog 40 procent onverzadigde vetzuren. Ook zijn er vele rapporten die aantonen, dat een eenzijdig gebruik van plantaardige vetten met linolzuur zeer ongezond is.

Het betreuwenswaardige is echter, dat in Nederland geen rapporten bestaan die deze feiten aantonen. De zuivelwereld geeft elk jaar vele tientallen miljoenen guldens uit aan reclame en marktonderzoek maar men is nog nooit toegekomen aan bestrijding van de dwaalleer die uit de reclame komt.

Nieuwe initiatieven

Kort geleden heeft minister Stuyt van Volksgezondheid bekend gemaakt dat hij wil ingrijpen bij de reclame voor voedings- en genotmiddelen. Wanneer het twijfelachtig is of de aanprijzingen van gunstige eigenschappen voor de gezondheid wel juist zijn, dan moet die reclame verboden worden, vindt hij.

Dat is dan rijkelijk laat, maar wanneer de zuivel-wereld verstek heeft laten gaan mag men zich daarover niet verbazen. Drs. Schelhaas pleit bovendien voor het stichten van een voedingsfysiologische afdeling bij het N.I.Z.O. (*Ned. Inst. voor Zuivelonderzoek*) in Ede. Ook moet dan het *Nederlands Zuivelbureau* voorlichting gaan geven op het gebied van de voedingsleer vooral over melkvet en melkeiwit. Deze beide stoffen zullen bovendien anders gewaardeerd worden: meer voor het eiwit en minder voor het vet. In de hele E.E.G. moet de boerderijmelk -mede uitbetaald worden naar eiwitgehalte. Enzovoorts.

Behalve de kritiek dat dit alles vele jaren te laat komt is er nog heel wat dat niet deugt. Allereerst vraagt men zich af waarom niet op grote schaal gebruik gemaakt is van uitstekende, langlopende (10 tot 20 jaar!) en vele personen omvattende Duitse en Amerikaanse proeven, die aantonen dat melkvet gezond is bij normaal gebruik. Vervolgens vraagt men zich af of de ontwikkeling in de Ver. Staten dan niet gevolgd is en waarom men daaruit geen conclusies heeft getrokken (verbod van reclame die boter en dierlijke produkten aantast). Ten slotte zal, juist doordat men zo laat komt, een groot deel van het publiek de voedingsvoorlichting van het Zuivelbureau argwanend bezien. Men zal concluderen, dat men te doen heeft met een groot lichaam, dat belangenvoorlichting kan betalen en dus de zaken naar zijn hand zet. Wij vrezen dit, omdat de tegengestelde reclame te lang heeft doorgesijpeld. Dit is reeds aan drs. Schelhaas gezegd ook.

Beter laat dan nooit? Laten wij het, bij gebrek aan een betere slogan, het daar dan maar op houden.

Er staat een nieuwe zuivelcrisis voor de deur, zegt Schelhaas.

NOORDWOLDE – „Er staat een nieuwe zuivelcrisis voor de deur. Een zuivelcrisis in de EEG van de negen”. Dit onheil voorspelde gistermorgen drs. Henk Schelhaas, secretaris van de zuivelbond FNZ op de rundveehouderijdag van de Coöperatieve landbouw aan- en verkoopcombinatie Steenwijk in café ‘*t Olde Vat* in Noordwolde. De heer Schelhaas verving zuivelbondvoorzitter drs. Rinse Zijlstra, die wegens „belangrijke landbouwpolitieke zaken” in Den Haag moest blijven.

De crisis tekent zich voor een deel af in de *boterberg*, aldus de heer Schelhaas. Het overschot zal eind maart 200.000 ton bedragen en verondersteld wordt dat er volgend jaar nog eens 200.000 ton bijkomt. De laatste jaren daalde het aantal melkkoeien enigszins, maar dat is nu weer stijgende; in Engeland, Ierland en Denemarken zelfs sterk stijgende. Dit klemte te meer, aldus de heer Schelhaas, omdat de ontwikkeling bij de afzet - ook bij andere produkties als boter - ongunstig is. De afzet van bijvoorbeeld condens en consumptiemelk is dalende er de vergrote EEG biedt daarvoor geen oplossing.

De EEG zuivelpolitiek heeft gefaald, zo zei de heer Schelhaas en doet dat nog. Toen de boterberg zich begon te vormen bleek een afslachting niet haalbaar. Een omschakelingsregeling staat al jaren op de agenda, maar blijft daarop, omdat ieder land voor zichzelf vecht. Er liggen nu acht voorstellen en die staan elkaar in de weg. De spankracht van de vergrote EEG is duidelijk minder dan vijf tot tien jaar geleden, zo constateerde hij. Het nationale belang is nog sterk en daar komt bij, dat er met de toetreding van Engeland een onzekere factor bij is gekomen. Komt Labour daar namelijk aan de regering, dan gaat men harde eisen stellen.

Een verdere inkomensachterstand voor de boeren achtte de heer Schelhaas niet aanvaardbaar. Om die te voorkomen moet een, harder gevecht geleverd worden dan in de laatste jaren. Laat staan dat er een aanzienlijke verhoging van de melkprijs in de lucht zit.

Niet groot

Per saldo vond hij het overschot echter niet groot: drie tot vier procent. Een evenwicht zou ook niet moeilijk te bereiken zijn als men maar één miljoen melkkoeien uit de markt wilde halen. Een vorige keer is dat ook gelukt, toen ging het echter om 500.000 melkkoeien. Zo’n regeling zou ingebouwd moeten worden, zei de heer Schelhaas, evenals een omschakelingsregeling en een heffing op Amerikaans graan. Verder vond hij het nodig, dat de kaasproduktie in de hand wordt gehouden en dat er een einde komt aan de onderlinge concurrentie op de consumptiemelkmarkt.

„Er is bepaald wel geld te verdienen”. Hij vond echter niet dat de boer directe inkomenstoeslagen moest aanvaarden. Die komen elk jaar weer op de landbouwbegroting en daar schopt elk jaar de publieke opinie tegenaan.

In het slot van zijn rede ging hij nog even in op het dierlijk vet, dat zo slecht zou zijn voor hart- en bloedvaten. Hij vond het merkwaardig dat de landbouw daar nog nooit op heeft gere-

¹²¹ Te kort aan vlees in 1973 – niet over genomen!

ageerd, op een enkele uitzondering na dan. Als voordelen van niet-dierlijke vetten noemde de heer Schelhaas: de lagere prijs, de soms betere kwaliteit, de beweerde voordelen voor hart- en bloedvaten en de agressieve advertenties.

De lagere prijs staat buiten ons bereik, zo stelde hij. Een goede research van landbouwszijde zou de kwaliteitsachterstand in kunnen halen en een agressieve advertentiecampaignede ook wel te realiseren. Blijft het vermeende nadeel voor het lichaam. Drs. Schelhaas stelde, dat de research op dit gebied beheerst wordt door de Unilever, geen onverdachte bron dus. Mocht er evenwel wat van waar zijn, dan is het nadeel van het dierlijke vet zeer gering. Veel margarine is slechter dan melkvet ooit zou kunnen zijn.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1973-02-15

Onbehagen over concurrentie van groot-winkelbedrijven

Demonstratie bijeenkomst melkhandelaren

DEN HAAG, 14-2. Ongeveer tweeduizend melkhandelaren uit heel Nederland, gewapend met talrijke spandoeken en borden met strijdbare opschriften en met luidruchtige toeters, een enkele voorzien van een reddingboei, zijn woensdag in Den Haag bijegekomen voor een demonstratieve vergadering.

Hun onbehagen gold de concurrentie, die grootwinkelbedrijven, supermarkten e.d. hun met beneden de inkooprijzen liggende verkoopprijzen concurrentie aandoen. Aan het eind van de bijeenkomst werd een resolutie aanvaard. Daarin wordt er bij de minister van economische zaken op aangedrongen maatregelen te nemen die een eind maken aan de „deastreuze prijszonderbiedingen”. Deze onderbiedingen, aldus de resolutie, zijn funest voor handel en klant. Een eerste maatregel ertegen is het in het leven roepen van een verantwoorde minimumprijs.

Direct na afloop van de vergadering ging een kleine delegatie de resolutie aanbieden aan staatssecretaris Oostenbrink van economische zaken. Hoofd van de delegatie was de Rotterdamse advocaat mr. J. L. Janssen van Raay, voorzitter van de actiegroep van de *Verenigde Nederlandse Melkhandel* die de protestdemonstratie had voorbereid. „Ik zal hem zeggen”, beloofde hij de vergadering voordat hij naar de staatssecretaris vertrok, „dat we besloten hebben niet de straat op te gaan - nog niet”.

Nog maar een begin

„U bent hier niet om te vragen, maar om te eisen” zo had mr. Janssen van Raay aan het begin van de ook door hem geleide bijeenkomst tot de melkhandelaren gezegd. De actiegroep ziet een minimummelkprijs alleen nog maar als een begin. De spreker vestigde - zoals ook in de eerder op de dag door de actiegroep gehouden persconferentie gebeurd was - de aandacht op de Belgische wet, die verkoop beneden inkooprijzen of met geringe winstmarge verbiedt.

De heer Kr. Okkerse, voorzitter van de *Verenigde Nederlandse Melkhandel*, samenwerkingsorgaan van de drie melkhandelarenorganisaties, zei dat de negenduizend Nederlandse melkhandelaren met complete ondergang worden bedreigd.

Dat groothandelbedrijven melk verkopen, dat er een verantwoord verschil is tussen afhaalprijs en bezorgprijs, daarentegen hebben de melkhandelaren geen bezwaar.

Dumping

Maar wat nu sinds enige maanden aan de gang is, gaat alle perken te buiten. De prijzen die grootwinkelbedrijven e.d. nu berekenen zijn al geen stuntprijzen meer, het zijn dumpingprijzen geworden.

De prijzen die de melkhandelaren mogen berekenen, aldus de heer Okkerse, zijn tot stand gekomen onder het wakend oog van het ministerie van economische zaken, waar men echt wel raad weet met een strak prijsbeleid ten aanzien van de noodzakelijke levensmiddelen. Om hun huidige prijsstelling van melk en melkprodukten mogelijk te maken, moeten de grootwinkelbedrijven z.i. de prijzen van andere produkten wel verhogen.

Minister Langman van economische zaken hoopt vrijdag of maandag a.s. te kunnen beslissen of hij het *Produktschap voor Zuivel* al of niet de bevoegdheid zal geven tot het vaststellen van een minimumprijs voor consumptiemelk. Het overleg hierover met andere bewindslieden hoopt hij deze week af te ronden.

Provinciale Zeeuwse Courant 1973-02-17

Minimumprijs voor melk, tegen stuntmelk supers

DEN HAAG (ANP) - Het *produktschap voor zuivel* mag - onder bepaalde voorwaarden - een minimumprijs vaststellen voor verpakte gestandaardiseerde melk met een vetgehalte van 3.2 procent. Dit heeft minister Langman (economische zaken) het produktschap vrijdag per brief meegedeeld.

De minimumprijs mag ten hoogste 69 cent per liter bedragen. Een andere voorwaarde van de minister is dat de voorzitter van het produktschap de bevoegdheid moet hebben om ontheffing te verlenen.

De voorwaarden voor ontheffing moet het produktschap vaststellen in overleg met de minister van economische zaken.

Minister Lankman heeft de bevoegdheid tot het vaststellen van een minimumprijs beperkt tot één jaar. Het produktschap heeft om een minimumprijs voor melk gevraagd in verband met de verkoop op grote schaal van goedkope melk door enkele grootwinkelbedrijven in het westen van het land.

Leeuwarder Courant, 1973-03-23

Consument merkt niets van andere landbouwprijzen

BRUSSEL - De nieuwe prijsvoorstellen voor de landbouw zullen niet van invloed zijn op de consumentenprijzen van de landbouwprodukten. Dat heeft landbouwcommissaris ir. Pierre Lardinois donderdag in Brussel in een toelichting op zijn prijsvoorstellen gezegd. Vooral in de Beneluxlanden en Duitsland zal de consument in de huidige actuele situatie bijzonder weinig

merken van de nieuwe prijzen. De vleesprijzen bijvoorbeeld liggen in deze landen nu al stukken hoger dan de huidige garantieprijzen, die voor de producent gelden. Het gaat er ons alleen maar om meer zekerheid voor de producent te scheppen, aldus Lardinois.

Boter zal in september als gevolg van de nieuwe prijsvoorstellen, in de EEG voor de consument goedkoper worden en wel (afhankelijk van het land) vijftien tot twintig procent. Men hoopt dat deze prijsverlaging er toe zal bijdragen om de boterberg van 400.000 ton sneller weg te werken.

Leeuwarder Courant, 1973-03-27

Halve boterberg naar Rusland?

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - De EEG-commissie en commissaris Lardinois in het bijzonder, staat voor een politiek zeer moeilijke beslissing. Zij betreft de afzet van boter uit de gemeenschap aan de Sowjet-Unie tegen de spotprijs van een gulden per kilo.

Twee weken geleden bedroeg de botervoorraad in de gemeenschap in openbare en particuliere opslag een 416.000 ton. De Sowjet-Unie heeft laten weten bijna de helft van deze voorraad, namelijk 200.000 ton, te willen aankopen. Op elke aan de Sowjet-Unie verkochte ton boter zou de gemeenschap uit het landbouwfonds meer dan f 4500 als restitutie moeten bijpassen. De verkoop aan de Sowjet-Unie van 200.000 ton gemeenschapsboter zou de gemeenschap bijna een miljard gulden kosten. Op de Russische markt zou de Euromarktboter voor niet meer dan 31 cent per pakje van de hand kunnen gaan.

Met dit alles dient men te bedenken dat wanneer de boter niet aan de Sowjet-Unie verkocht wordt en onverkocht blijft de gemeenschap voor de 200.000 aan de Sowjet-Unie af te zetten ton boter veel meer dan een miljard gulden zal moeten neertellen namelijk de volle interventieprijs. Verkoop aan de Sowjet-Unie betekent dus dat de schade nog enigszins wordt beperkt. Op de voor de hand liggende vraag waarom men de overtollige boter niet tegen lage prijzen binnen de gemeenschap probeert al te zetten is het antwoord dat pogingen daartoe in het verleden niet veel hebben opgeleverd omdat een groot deel van de consumenten eenvoudig geen boter meer wil.

De Politiek zo moeilijke beslissingen voor de Commissie vloeien voort uit het feit dat het EEG-regime melkproductie veel te aantrekkelijk maakt. Om deze tijd van het jaar kan men in 1972 in de gemeenschap haast van boterschaarste spreken. Dit jaar is er echter een overschot van 400.000 ton.

De totale boteromzet in de oude gemeenschap dat wil zeggen de gemeenschap van zes, bedraagt 1.100.000 ton. Wat nu aan de Sowjet-Unie zal worden afgezet bedraagt bijna een vijfde van die omzet. De vraag wat er te doen staat is geen zaak van de ministerraad. De commissie heeft hierover te beslissen nadat zij het zogenaamde beheerscomité om advies heeft gevraagd. Dit beheerscomité bestaat uit vertegenwoordigers van de ledenstaten die het wel niet eens zullen worden zodat de commissie zelf zal moeten uitmaken wat haar te doen staat.

Frico bouwt niet aan boterberg

HARGA - De botermakerij van de Frigo in Warga bereidt op het ogenblik 400 ton boter per week. Het bedrijf werkt op het ogenblik in drieploegendienst, waarbij het grootste deel van de boter in kleinverpakking naar Engeland gaat. Door het toetreden van Engeland tot de EEG is Finland als boterleverancier van dit land uitgevallen. Het Nederlandse produkt komt er ten dele voor de in plaats.

Wekelijks stuurt de Frigo 300 ton boter in pakjes naar het Verenigd Koninkrijk. De Frigo heeft in Londen afzet gevonden voor boter, die gemaakt is uit zomer- en winterroom, terwijl in Schotland vraag is naar witte boter uit winterroom. Verder is het boteroliebedrijf weer in werking gekomen door een plotselinge vraag naar boterolie uit India. De boterolie uit Warga is bestemd voor „recombined-milk”-fabrieken in dat land. Tot mei denkt men in Warga 1000 ton boterolie te kunnen produceren.

De Frigo draagt niet rechtstreeks bij tot de zogenaamde boterberg. Vorig jaar is in Warga 16.000 ton boter gemaakt, waarvan vijftien procent aan de boterberg gezet moest worden. Het merendeel vond een directe bestemming in de consumptie.

De Frigo produceert een derde deel van de Nederlandse boter, die in kleinverpakking aan de markt komt, van de totale Nederlandse boterproductie werd vorig jaar 31 procent bij de berg gevoegd, het laagste percentage, op Italië na, van de EEG-landen. Van de Franse produktie ging 38,7 procent bij de overschotten. Van de Duitse 33 procent en van de Belgische 40 procent. De percentages betreffen dat deel van de productie dat tegen het einde van het jaar nog als overschot te boek stond.

Leeuwarder Courant 1973-03-29

Boterberg

Tot mijn verbazing lees ik in de Leeuwarder Courant, dat Rusland de helft van de roomboter wil overnemen voor de prijs van een gulden per kilo. Nu wou ik de domme EEG-landen een raad geven. Verkoop de boter aan de EEG-landen zelf voor de prijs van twee gulden per kilo. Wat zou menig huismoeder blij zijn haar kinderen eens roomboter te kunnen geven voor vijftig cent per pakje. Ik heb ook gelezen dat men liever geen roomboter eet. Dit gelooft diegene die het schrijft vast zelf ook niet. Zeker die domme leiders van de EEG-landen niet. Dus, huisvrouwen, even maar de margarine voor de helft minder gebruiken en wij missen het overschot aan boter.

Leeuwarden,

B. van Zwol.

Boeren onder vuur¹²²

VOOR DE BOEREN in het Westen is er slecht weer op til: In de VS houden woedende huisvrouwen een kopersstaking tegen duur vlees en beraamt het Witte Huis een ingrijpende hervorming van het landbouwbeleid, wat wel zal uitdraaien op afbraak van overheidssubsidies.

In de EEG wil de nieuwe „groene paus” Pierre Laerdmois de steigerende boeren in een strak prijzengareel slaan. Het „Algemeen Dagblad” roept, dat de landbouw te lang de heilige koe van Europa is geweest, waarop de huisvrouw geen vat had en dat de boeren moeten afleren, constant op andermans zak te teren.

In Duitsland en Engeland kan men soortgelijke kreten, die de verhouding boer-consument op scherp zetten (polariseren) vernemen. De boeren krijgen de schuld van de stijgende prijzen van het voedselpakket. Hun wordt verweten, dat zij de consument dubbel laten dokken: eerst via subsidies, dus belastinggeld, en daarna via hoge prijzen. Hun beloning moet worden bevroren omwille van de inflatie-bestrijding. Zij mogen echter bij hun modernisering om hun kosten omlaag te krijgen het landschap vooral niet bederven. En er moeten nog veel meer boeren, liefst mét hun vee, weg-gesaneerd worden.

Het is een feit, dat het met de productie en vooral de distributie van agrarische producten nationaal en internationaal een janboel is: In de EEG is er naast een boteroverschot een vleestekort. Eerdere maatregelen tegen melkzeeën en boterbergen hebben tijdelijk tekorten veroorzaakt, die de melklevering weer omhoog dreven, terwijl de productiviteit snel toenam. In de Sovjet-Unie hebben wanbeleid en misoogsten een enorm graantekort veroorzaakt. Een van de gevolgen was, dat er veel vee moest worden afgeslacht wegens een tekort aan veevoer, wat weer een botertekort opleverde. De VS mogen de Sovjet-Unie nu graan leveren en de EEG een deel van zijn boterberg.

De boterberg en het vleesravijn in West-Europa bewijzen, dat de huidige landbouwpolitiek onhoudbaar is. De in de kapitalistische landen met subsidie gefokte overschotten gaat voor een krats naar het communistische moederland. Westerse consumenten mogen de Russische verbruikers subsidiëren. Het schijnt dan zelfs technisch nog mogelijk te zijn, dat die goedkope Euroboter uit de Sovjet-Unie via de handelssluisen van de DDR en de Bondsrepubliek in West-Europa de markt kan komen bederven. Bij dat alles komt, dat er in de arme landen dit najaar grote nood dreigt te ontstaan door de geslonken graanvoorraden en de gestegen prijzen. Deskundigen vrezen een nieuwe zuivelcrisis.

De boeren worden van alle kanten onder vuur genomen: Als inflatiemakers, die de kosten van levensonderhoud opjagen. Als parasieten, die via subsidies op gemeenschapsgeld blijven teren. Als milieu- en landschapsbedervers met hun nieuwe middelen, methoden en bedrijfsgebouwen waarmee zij hun productiekosten laag willen houden. De paar vette Jaren, die ze na veel magere jaren hadden veroverd dankzij enorme inspanningen, lijken voorbij.

Ook voor de Friese boeren wordt de zaak de komende weken in Brussel uitgevochten. Lardinois wil de prijzen met nog geen drie procent verhogen. Dat betekent voor de akkerbouw ongeveer de nullijn, terwijl er voor de melk iets bij zou komen. Lardinois wil deze prijsregeling koppelen aan de afbraak van compenserende maatregelen voor koerswijzigingen om zo iets

¹²² Opiniestuk van ‘N’, was regelmatig iets van geplaatst in de LC.

via de gehavende eenheid van de gemeenschappelijke landbouwmarkt te herstellen. Dat komt feitelijk neer op een bevrozing van de achterstand in inkomens, die de boeren nog bij andere groepen hebben. Omwille van de inflatie-bestrijding en de geld-sanering.

Zij, die klagen, dat de boeren via het voedselpakket de inflatie aanjagen, vergeten dat het voedselpakket een steeds geringer deel van het consumptie-budget uitmaakt. Zij vergeten ook, dat de prijzen van zuivelproducten over het algemeen lang zo snel en veel niet zijn gestegen dan die van andere industriële producten. Zij mogen bedenken, dat de boeren als men hun werktijden rekent vaak minder verdienen dan hun arbeiders, die weer een achterstand hebben bij de gewone industrie-arbeiders.

Men mag ook bedenken, dat de Nederlandse export van zuivelproducten één van de voornaamste bijdragen tot het in evenwicht houden van onze handelsbalans is. Land- en tuinbouw vormen nog altijd een belangrijke pijler van onze welvaart. Tienduizenden boeren en arbeiders zijn de afgelopen decennia stil weggetrokken van het platteland en hebben daar boerderijtjes en huizen vrijgemaakt voor stedelingen, die snakken naar groen, frisse lucht en rust. Zij hebben ook veel land vrijgemaakt voor wegen- en huizenbouw, recreatie en industrie.

Het is onredelijk en onzedelijk om de achtergebleven boeren aan te pakken juist nu zij de resultaten van hun inspanningen en opofferingen gaan ruiken. Een hervorming van het landbouwbeleid is zeker nodig. Maar die moet niet beginnen met emotionele kreten over hoge prijzen. Boer-zijn is niet een wijze van leven, maar een middel om te leven en anderen te laten leven. Boeren zijn zeker geen heilige koeien in onze gemeenschap. Die gemeenschap heeft hen wel te lang als werkeuzels misbruikt. De boeren hoeven zich daarom niet als zondebokken de door anderen aangerichte inflatie-woestijn in te laten sturen.

N.

Leeuwarder Courant, 1973-04-21

wel een erg lang verhaal!!!

Ingezonden: Boterschandaal

Er kan inderdaad van een boterschandaal gesproken worden, nu de boterexport uit de EEG naar Rusland in de publiciteit is gebracht. De betrokken autoriteiten wringen zich in alle bochten om duidelijk te maken, dat er naar hun mening geen andere en betere oplossing mogelijk is. Om eenzijdige stellingname te weerleggen, zou ik gaarne enige feiten naar voren willen brengen, waaraan tot nog toe te weinig of zelfs geen aandacht werd geschonken.

Als we als basis nemen, dat melk voor vier procent uit melkvet bestaat, dan betekent dit, dat honderd kilo melk vier kilo melkvet bevat, duizend kilo melk, veertig kilo melkvet, een miljoen kilo melk veertigduizend kilo melkvet en een miljard kilo melk dus veertig miljoen kilo melkvet. Nemen we als basis in de EEG een jaarlijkse produktie van honderd miljard kilo melk, dan betekent dit dus honderdmaal veertig miljoen oftewel vier miljard kilo melkvet (boter). Daarvan gaat naar Rusland 200.000 ton of 800 miljoen pakjes à dertig cent. De opbrengst hiervan is dus 800 miljoen keer dertig cent is 240 miljoen gulden. Stellen we dat zes miljard kilo melk bestemd is voor Nederland om er het melkvet aan te onttrekken, dan is dit zes honderdste keer 240 miljoen of 14,4 miljoen gulden. De Nederlandse consument betaalt per pakje boter rond twee gulden of bijna zeven keer zoveel, hetgeen betekent dat wij als volk zeven

keer 14,4 miljoen gulden, dus rond honderd miljoen gulden weggooien, waarvoor we dan die 14,4 miljoen terugkrijgen.

Blijft deze boter in de EEG en beschikbaar à dertig cent per pakje, dan zouden bijvoorbeeld een miljoen der laagst betaalde Nederlandse werknemers in feite een loonsverhoging van honderd miljoen minus 14,4 miljoen oftewel rond 86 miljoen gulden kunnen ontvangen - per werknemer 86 gulden. Gaat men uit van een beschikbaarstelling naar de norm van 12.000 à 13.000 gulden aan jaarlijksloon en wekelijks twee pakjes à dertig cent per gezin, dan zou dit voor een miljoen gezinnen in deze loonklasse twee miljoen pakjes à dertig cent of 600.000 gulden betekenen. Men betaalt echter twee gulden per pakje en dat maakt vier miljoen gulden. Het verschil per week is dus op die basis 3,4 miljoen gulden.

Bij export naar Rusland kost dit 800.000.000 (pakjes) keer *f* 1,70 (*f* 2 minus 30 cent) oftewel 1.360.000.000 gulden. Dit bedrag moet bij export naar Rusland door de EEG worden opgebracht. Voor Nederland betekent dit, op basis van zes miljard kilo melk, zes procent van 80 miljoen pakjes is 48 miljoen pakjes boter à *f* 1,70, maakt 81.600.000 gulden. Door voor een miljoen laagst betaalde Nederlandse gezinnen twee pakjes boter per à dertig cent beschikbaar te stellen, kan het exportverlies van 175 miljoen minus 81,5 miljoen rond tot 93,5 miljoen gulden worden teruggebracht.

Daarmee is het Nederlandse aandeel in de boterberg verdwenen, terwijl meteen een looncompensatie wekelijks van twee maal *f* 1,70 is *f* 3,40 voor die genoemde een miljoen Nederlandse gezinnen positief tot uitdrukking komt.

Uitgaande van het totale subsidiebeleid in ons land en bedenkend dat de melkproducenten de zgn. subsidie op andere wijze weer terugbetaalt, zelfs meer dan het ontvangene, betekent dit voor de staat geen extra aderlating. Integendeel, een bijdrage aan de inflatie-bestrijding. Vergelijkt men een en ander met de margarine-industrie of met de slavenlonen op de plantages, dan zou dit surrogaat-produkt als moordende concurrentie-factor van de kaart kunnen worden geveegd bij een enigszins vergelijkbare beloning ten overstaan van de laagst betaalden in de zuivelindustrie. In het kader der ontwikkelingshulp zou daar hier te lande wel eens wat meer aandacht kunnen worden besteed. Deze hulp komt niet ten goede aan de koelies en daarom is een heffing op de grondstoffen voor de margarineindustrie alleszins gerechtvaardigd. Stellen we de prijs van de boter naast de margarine ook op vijftig cent per pakje, dan wordt de toeslag *f* 1.50 en voor de genoemde 48 miljoen pakjes boter dus 48 miljoen keer *f* 1,50 is 72 miljoen gulden. De keuze is dan aan de Nederlandse consument zelf.

Stelt met het verbruik op één kilo boter, tegen vijf kilo margarine en nemen we aan ieder voor de helft, dan wordt dit drie kilo van elk en dan is meteen een rechtvaardiger en eerlijker concurrentie ontstaan. De onbelaste import van margarinegrondstoffen rechtvaardigt alleszins een toeslag op ons eigen natuurprodukt. Temeer nog waar de melkproducenten de afvalstoffen van de margarine-industrie in de vorm van veevoeder voor hoge prijzen overnemen. Zou dit niet gebeuren, dan moest het pakje margarine direct al in prijs worden verdubbeld, de mensonwaardige sociale toestanden met de lonen nog maar daargelaten.

Neen er is geen boterprobleem veroorzaakt door de boeren. Het probleem is de margarine in handen van de grootkapitalistische concerns, die met bedenkelijke methoden eerlijke concurrentie met ons natuurproduct onmogelijk maken. Aan een kostelijk natuurprodukt onvervangbaar en waaraan alles is ten koste gelegd om het die volmaaktheid te geven welke het thans bezit, wordt een waardering toegekend gelijk de uitwerpselen van mens en dier. Voor een pakje natuurboter dertig cent, dat is de waardering door de moderne Europese cultuurmensen eraan toegekend.

Terwijl in de tropische landen de baby's aan de verdroogde borsten der moeders sterven, menen de progressieven niets beters te kunnen bedenken dan de melk als eerste levensbehoefte naar de gierkelders te verwijzen. Maar ook om zich christelijk noemende regering bestaat het, deze zogenaamd overtollige boter voor een weggooiprijs te exporteren naar een land waarvan men weet dat het systeem erop gericht is, het onze te vernietigen. Men schaamt zich niet, ook nog bid- en dankstonden voor het gewas te houden. Diegenen die verantwoordelijk zijn voor het boterschandaal zou ik willen toeroepen: Weet wat jij doet! Voorwaar, ik zeg u, met het oordeel waarmee jij oordeelt, zult jij geoordeeld worden en met de maat waarmee jij meet, zult jij wedergemet worden!

Bengum,

M. B. de Vries.

Nieuwsblad van het Noorden,
15 november 1973, blz. 21

S. VAN DER PLOEG OOK UIT BESTUUR 'ZUIVEL'

De heer S. van der Ploeg, oud-voorzitter van de agrarische en voedingsbedrijfsbond NVV, heeft zich teruggetrokken als bestuurslid van het **produktschap** voor **Zuivel**, waarvan hij ook jarenlang plaatsvervangend voorzitter is geweest. In de bestuursvergadering van het schap heeft hij gisteren afscheid genomen.

S. vd. Ploeg werd kort daar na - 28 dec. -
Burgemeester van Oude Pekela.....

Limburgsch Dagblad 1973-12-17

Nieuwsblad van het Noorden, 1973-09-12

Zijlstra FNZ.: 'Wereld met EEG-melk meer mans'

Steeds meer ontwikkelt de EEG zich bij uitstek tot het melkproductiegebied van de wereld. Door de stagnatie of daling in de melkaanvoer elders in de wereld komen er steeds meer mogelijkheden voor de zuivelexport vanuit de EEG. Zo zijn er tekenen die erop wijzen dat de Verenigde Staten van Amerika een blijvende importbehoefte aan zuivelprodukten gaan vertonen.

De Nederlandse zuivelindustrie heeft in de afgelopen jaren een uitstekend exportapparaat opgebouwd. Van de wereldzuivelhandel neemt ons land ruim 20 procent voor zijn rekening. Dit zei Rinze Zijlstra in zijn openingsrede op de jaarvergadering van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond*.

Rinze Zijlstra pleitte, evenals een jaar geleden, weer voor een wereldvoedselpolitiek waardoor volgens hem een betere voedselvoorziening wordt gewaarborgd. Hij denkt aan het aanleggen van voedselvoorraden op strategische punten.

Kaasexport bereikt een recordhoogte

200 miljoen kg kaas over de grens

BERM – Vanmorgen is de 200 miljoenste kg kaas van het jaar over de grens gegaan op de autoweg van Arnhem naar het Roergebied. Het is voor het eerst, dat de Nederlandse zuivelhandel zoveel kaas in één jaar over de grens brengt. Het bedrag dat met deze export gemoeid is beloopt een 800 miljoen gulden.

De 200 miljoenste kilo is door de voorzitter van de *Bond van Zuiverkoopverenigingen* mr. Gerrit Hepkema overhandigd aan de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* ir. B. van Dam, die op zijn beurt de kaas overdroeg aan de voorzitter van de Duitse importeurs, dr. Scheer van Nuernberg.

Het was een idee van de *Frico* om aan de passage van de 200 miljoenste kilo extra aandacht te besteden en het *Nederlandse Zuivelbureau* te **Aken** organiseerde een hele plechtigheid rond de passage, die vanmorgen om elf uur in alle kou en guurheid van het weer gestalte kreeg o.a. met een toespraak van ir. B. van Dam.

Ir. Van Dam noemde de prestatie van de Nederlandse kaasexporteurs om nieuw wereldrecord omdat nog nooit eerder een land zoveel kaas heeft geëxporteerd, Nederland heeft zich kunnen handhaven als de grootste kaasexporteur ter wereld. Van de 610.000 ton kaas, die er in 1972 op de markt werd verhandeld kwam 31 procent, of 190 miljoen kg uit Nederland. Frankrijk, de naaste concurrent, lag 30.000 ton achter.

In 1959 werd voor het eerst 100.000 ton kaas uitgevoerd door Nederland, daaraan is toen geen bekendheid gegeven. Toen werd wel aandacht besteed aan het feit, dat de kaasproductie in een jaar de 200.000 ton is gepasseerd. Dit jaar bedraagt die produktie 315.000 ton.

Er blijft voldoende kaas in Nederland, aldus ir. Van Dam, om aan de groeiende vraag te voldoen. Sedert 1959 groeide het inwonertal van Nederland met twee miljoen en de consumptie van kaas per hoofd van de bevolking groeide met 1¼ procent tot 9 kilo. Productie en export van kaas hebben een stormachtige groei vertoond evenals de melkproductie. Een steeds groter deel van de melk wordt verkaasd, in 1959 nog 33,33 procent en dit jaar 36 procent.

De export van kaas richt zich in de eerste plaats naar de (zes) EEG-landen, die in 1972 73 procent van de kaas afnamen, waarvan Duitsland op zijn beurt 61 procent of 84.000 ton. Naar derde landen, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk, ging zeventien procent of 32.000 ton en naar de Britse markt 14,25 procent. Alle markten vertoonden een sterke groei.

1974

Leeuwarder Courant 1974-01-09

(met enige gegevens uit de PZC van 1974-01-14)

Zuivelindustrie rekent op meer melk in 1974

DEN HAAG - Ons land heeft een goede zuivelindustrie. „Dit is een industrie, die voor haar ontwikkelingsmogelijkheden onafhankelijk is van hetgeen het buitenland ons als energiebron of als grondstof op welke voorwaarden dan ook belooft te leveren. De bedrijfstak verschaft aan 30.000 mensen werk en indirect aan enkele honderdduizenden. Deze industrie maakt een groep belangrijke voedingsmiddelen en brengt daarnaast nog een exportpakket voort, dat in 1973 voor bijna 2.5 miljard gulden aan deviezen heeft opgeleverd”. aldus ir. B. van Dam, voorzitter van het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* in zijn nieuwjaarsrede.

De melkproductie heeft in 1973 9,33 miljard kg bedragen. Dit is 380.000 ton of ruim vier procent meer dan in 1972. De melkveestapel is daarmee gegroeid tot 2,1 miljoen dieren. De stijging van het aantal melk- en kalfkoeien met 130.000 stuks (6 procent) is groter geweest dan ooit in enig jaar is voorgekomen. Dit is vooral het gevolg van structurele veranderingen die zich in de melkveehouderij hebben voltrokken. Men houdt rekening met een verdere uitbreiding van de melkproductie, in 1974 mogelijk meer dan 0,6 mln. Kg melk meer dan in 1963 en melkveestapel met naar schatting 100.000 dieren.

De kaasverkopen in het buitenland blijven een stijgende lijn vertonen. In 1973 werd ruim 210.000 ton geëxporteerd, waarvan het grootste deel naar Duitsland werd verkocht. Nadat Engeland tot de EEG was toegetreten, nam de kaasexport naar dit land met ongeveer 30 procent toe. De waarde van de kaasexport bedroeg in 1973 f 825 miljoen, tegenover f 750 miljoen in 1972.

Ook de boterexport nam in 1973 toe, nl. met 7000 ton tot 170.000 ton. Een exportstijging vond ook plaats bij de gecondenseerde melk, de magere melkpoeder. Dit laatste vooral naar Amerika.

Leeuwarder Courant, 1974-01-12

Over een door het Produktschap uitgegeven boek:

„Beeld van de Nederlandse zuivel”

DE VEEMARKT

Het **Produktschap voor Zuivel** heeft een structuurstudie laten maken van de zuivelindustrie. „*Beeld van de Nederlandse Zuivel*” heet het boek van zo’n 600 bladzijden - het is voor twintig gulden te krijgen bij het secretariaat van het produktschap. Ir. B. van Dam, kan dit werk als een soort monument op zijn carrière als voorzitter van het produktschap zien.

In een commentaar op het boek heeft ir. Van Dam gezegd, dat uit de studie van Ir. E. J. Mulder ¹²³ de conclusie getrokken kan worden, dat concentratie in de zuivelindustrie niet aantoonbaar tot een betere melkprijs voor de boer heeft geleid. Ir. Mulder heeft namelijk uitgevonden,

¹²³ In onderstaande *Google* verwijzing – verder niets over gevonden – heeft men het over auteur D.E. De Roon ?

dat organisaties, die meer dan één fabriek exploiteren, gemiddeld evenveel melkgeld uitbetaalden als het gemiddelde van alle fabrieken. Overigens dekken de woorden van ir. Mulder het commentaar van ir. Van Dam niet helemaal omdat hij wat meer reserve in acht neemt ten opzichte van de conclusie.

Niettemin klopt het commentaar niet en evenmin is de suggestie van Ir. Mulder juist. De concentratie in Friesland heeft tot de opheffing geleid van tientallen kleine fabrieken, die op een gegeven moment niet meer met de melkprijs mee konden komen. Zij lieten soms volkomen uit het lood geslagen balansen achter bij hun opheffing. De fabrieken, die op het einde van de baan waren, hadden doorgaans geen enkele reserve meer en de boeren moesten feitelijk ter bede ondergebracht worden bij andere fabrieken, die dan op hun beurt aan het investeren moesten. Die investeringen bleken per kilo melk lager te zijn naarmate de fabriek groter was.

In Friesland bestaat geen enkele aanwijzing, dat nieuwe grote fabrieken duurder zouden werken dan oude kleine fabrieken. De laatste jaren komt uit de cijfers echter duidelijk naar voren, dat de kleine fabrieken niet mee kunnen komen in de melkprijs, zij het dat Opeinde daarop een uitzondering vormt. Kleine fabrieken kunnen uiteraard binnen een concentratie een zinvol bestaan leiden bij de produktie van aparte levensmiddelen, waarvoor geen grote vraag bestaat.

De heren Van Dam en Mulder hadden even op het kerkhof moeten kijken om te zien in welke categorie de slachtoffers zijn gevallen. Ze hadden dan gezien, dat hun methode tot het vaststellen van de invloed van de concentratie op de melkprijs op zijn minst enige aanvulling behoefde. Nu de concentratie in Friesland op een oor na gevild is, (??) laten we ons door een dik boek niet de pret ontnemen, ook eens gelijk te hebben gehad.

Ir. Van Dam heeft het boek met zijn commentaar wel midden in de belangstelling geplaatst en misschien verdient het dat ook wel. Zijn commentaar leidde ons onmiddellijk naar de bladzijden 71 tot 102, waar Ir. Mulder aan het werk is. De cijfers gaan tot 1970 en we zullen het boek snel moeten lezen om zijn stormachtige veroudering voor te blijven. [.....]

1974 Boek Produktschap voor Zuivel

Beeld van de Nederlandse zuivel: een structuurstudie

Bibliografische gegevens

Titel	Beeld van de Nederlandse zuivel: een structuurstudie
Auteurs	D.E. de Roon, B. van Dam
Bijdragers	Produktschap voor Zuivel (Netherlands),
Uitgever	Produktschap voor Zuivel, 1974
Lengte	427 pagina's

H. Schelhaas Nederlandse Zuivelbond FNZ :

„Nederland kan Europese zuivelschuur worden”

(Van een onzer verslaggevers)

„Nederland kan de melkschuur van Europa, en samen met Ierland, Denemarken. Noord-west-Frankrijk en Nieuw Zeeland van de wereld worden. Als de Europese Gemeenschap blijft bestaan zal de huidige expansieve groei van de Nederlandse melkveehouderij de komende jaren doorgaan. Nog lang niet alle troeven zijn uitgespeld en een verdere versterking van de positie der Nederlandse melkveehouderij is zeker mogelijk.”

Dit zei drs. H. Schelhaas secretaris ¹²⁴ van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond (FNZ)*, gisteren op de Veehouderijdag in Groningen. Annex met die functie ziet hij de strijd tegen het voedselprobleem in de wereld, waarvan het eiwittekort de kern vormt.

Volgens drs. Schelhaas is de melkproduktie een efficiënte eiwitproduktie, bijvoorbeeld drie tot vier keer zo efficiënt als de vleesproduktie.” Veel melkeiwit gaat nog steeds verloren, zoals in Frankrijk, waar de wei nog steeds een afvalprodukt van de kaas is.

Naar het oordeel van de heer Schelhaas is het verlenen van voedselhulp niet alleen een overheidstaak, maar ook een zaak van de Europese zuivelorganisaties.

Voor de Nederlandse melkveehouderij ziet hij naast de positieve kanten („gunstige” prijsontwikkeling, meer aanvragen voor rentesubsidies en veel minder bedrijfssluitingen) ook enkele wolkjes verschijnen. Zoals: het zuiveloverschottenprobleem (voor Nederland nog niet zo acuut), het wereldvoedselvraagstuk, de opkomst van vervangingsmiddelen, het arbeidsvraagstuk en als ernstigste kwestie de crisis binnen de EEG, waar Frankrijk voortdurend dwarsligger blijkt te zijn.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1974-02-25

FNZ. H. Schelhaas: ‘Perspektieven melkveehouderij’

„De Nederlandse melkveehouderij kan zich ontwikkelen in de schaduw van de achtergebleven structuur van de Europese melkveehouderij De EEG-melkveehouderij houdt als het ware een paraplu op voor de Nederlandse melkveehouderij. De buien vallen eerst in de gebieden met een achtergebleven structuur. Er moet heel wat gebeuren voor wij er serieus last, van krijgen”.

Gesteld werd dat het daarbij de Nederlandse melkveehouderij de laatste jaren niet slecht is gegaan. De grotere weidebedrijven in Noord-Nederland hebben volgens gegevens van het LEI in de jaren 1971 t/m 1973 arbeidsinkomens gehaald tussen de f 35.000,- en f 40.000.

Ook nationaal en economisch is de melkveehouderij een groeier. De melkproduktie stijgt de laatste jaren in Nederland met zo’n 5 tot 8 % per jaar. De exportopbrengsten stegen van f 1,16 miljard in 1968 tot f 2,4 miljard in 1973, dat is een stijging van ruim 100 %, terwijl de opbrengst van de gehele Nederlandse export steeg met circa 60 %.

¹²⁴ Schelhaas secretaris FNZ. ?? Naar mijn gegevens was in die tijd de heer E. vd. Wiel (1954 – 1974) en de heer W. M. Dijkstra (1974- ??) secretarissen van de FNZ. Mogelijk in 1974c een interim ???

Het bovenstaande maakte Drs. H. Schelhaas, secretaris van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond* FNZ, zijn gehoor duidelijk tijdens een inleiding die hij op 19 februari jl. hield voor de gezamenlijke veehouderijcommissies van de standorganisaties in Groningen.

Overschotten

Momenteel kent de zuivelmarkt nauwelijks overschotten. Eind maart zal nog slechts de minimaal benodigde voorraad van ca. 100.000 ton boter aanwezig zijn, en naar schatting een zelfde hoeveelheid mager melkpoeder. De laatste is, aldus de heer Schelhaas, gezien het schreeuwende eiwittekort een te verwaarlozen hoeveelheid. De Nederlandse kaasmarkt ziet er zelfs zeer gezond uit. Eind januari was de kaasvoorraad ruim 8.000 ton lager dan vorig jaar. De binnenlandse afzet steeg in 1973 met 4 %, de export met 11 %. Het ziet er naar uit dat dit jaar dezelfde groeipercentages gehaald kunnen worden. Dit betekent dat de Nederlandse kaasproductie dit jaar zonder moeilijkheden met ca. 31.000 ton zal kunnen toenemen.

De consument profiteert in ruime mate van het bestaan van de overschotten. Indien er bijvoorbeeld in het afgelopen jaar geen ruime voorraden zouden zijn geweest zou met het oog op de situatie op de wereldvoedselmarkt een zuivelproduktentekort zijn opgetreden met ongetwijfeld prijsverhogingen, vergelijkbaar met die van bijvoorbeeld de margarine. Nu kan gesproken worden van een rustige zuivelmarkt ontwikkeling.

Leeuwarder Courant 1974-06-14

FNZ-secretaris:

Dit jaar geen **boterberg**

DEN HAAG — Een nieuwe **boterberg** in de **EEG** is dit jaar zeer onwaarschijnlijk; eerder is een schaarste aan boter mogelijk. Dit zegt de econoom drs. H. Schelhaas, adjunct-secretaris van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ, in een marktoverzicht. Drs. Schelhaas rekent op een voortgaande expansie van de kaasindustrie.

Leeuwarder Courant 1974-06-27

Minister Ruud Lubbers genegeerd

Conflict om minimum melkprijs in zuivel

DEN HAAG - Het Produktschap Zuivel zet zijn streven naar verhoging van de minimumprijs voor verpakte volle melk met drie cent door. Woensdag besliste het bestuur dat deze prijs van 74 op 77 cent per liter moet komen. Minister Lubbers (economische zaken) heeft daarentegen laten weten slechts een verhoging tot 76 cent goed te zullen keuren.

Dit besluit werd door het Produktschap genomen na veel discussies, waarin vooral de rol van het Produktschap bij het totstandkomen van de melkprijzen aan de orde werd gesteld. Het eigenlijke probleem, de verslechterde positie van de zogenaamde straatmelkhandel, die terrein verliest mede door het leveren van de zuivelindustrie van laaggeprijsde melk aan de supermarkten, dreigde op de achtergrond te raken.

Met name de vertegenwoordigers van de melkhandel vonden dat het Produktschap niet moest wijken voor het afwijzende standpunt van minister Lubbers. Voorzitter ir. Barend van Dam betoogde dat het schap bevoegd is een verhoging van drie cent vast te stellen. De minister kan die alleen afkeuren als dat strijdig is met de wet of het algemeen belang. Van beide kan geen sprake zijn, vooral als een stijging van twee cent wel wordt aanvaard.

De melkhandel vindt een verhoging van twee cent te laag. Van die zijde werden suggesties gedaan voor het aangaan van een kort geding tegen minister Lubbers, omdat deze overtredingen van het ordelijk economisch verkeer zou uitlokken of bevorderen. Het bestuur zal in ieder geval een gesprek met de bewindsman aanvragen over de procedure van overleg bij de vaststelling van de minimumprijzen.

Felle discussies werden gevoerd over de bescheiden rol die het produktschap speelt bij de prijsvaststellingen. Van werknemerszijde werd de ondernemers verweten dat zij zaken als deze buiten het Produktschap om regelen, waarmee het bestaan van dit PBO-oragan rechtstreeks is gemoeid. Voorzitter Van Dam zei dat de melkprijzenchaos die nu bestaat, begonnen is toen de ondernemers rechtstreeks met de minister regelingen gingen maken.

Nieuwsblad van het Noorden 1974-08-07

Boterberg gestegen tot 250.000 ton

(ANP). De boterberg in de Europese Gemeenschap is gegroeid tot ruim 250.000 ton. Alleen al in het tweede kwartaal van dit jaar werd 150.000 ton boter opgeslagen in de koelhuizen. Ook de voorraad opgeslagen magere melkpoeder is de kwart miljoen ton gepasseerd.

De zuivelbedrijven in de EEG-landen verwerkten dit eerste half jaar nauwelijks meer melk dan in de eerste helft van 1973, maar er zijn aanwijzingen dat de vraag een verzadigingspunt heeft bereikt. In alle lidstaten (met uitzondering van Engeland) vermindert het boterverbruik.

De kaasconsumptie schijnt voorlopig haar hoogste stand te hebben bereikt. Een bijkomende factor is dat door de importstop van Italië veel melk overbleef, die ook nog eens verwerkt moest worden.

Leeuwarder Courant, 1974-08-08

Boeren-furie – onrust onder boeren

HET KABINET-Den Uyl krijgt door de boeren-furie onverwacht nog een hete zomer. De boeren hebben overheid en burgers hardhandig aan het verstand gebracht, dat het zo niet langer gaat. Honderd trekkers op een kruispunt zijn kennelijk overtuigender dan honderd preken van boeren-bisschoppen en dure agrarische voorlichters. Zulke wilde acties zijn een uiterste middel, dat snel zijn effect verliest en averechts kan gaan werken. Maar ieder weet nu hoe laat het is. De boeren en tuinders hebben ontdekt dat ze niet zo machteloos waren als ze vaak dachten. Dat nieuwe gevoel van „green power” heeft sommigen wat dronken gemaakt.

De nood der boeren is niet nieuw. Al jaren is er een gedwongen uittocht uit de boerenstand gaande. Al jaren zijn zij in welvaart en welzijn achtergebleven, terwijl zij steeds meer geld, arbeid, kennis en energie in hun bedrijf moesten steken. Zij moeten een sociale en technische revolutie verwerken en hebben tegelijk hun productie en de Nederlandse export sterk verhoogd. In ruil daarvoor hebben zij een onevenredig zware tol moeten betalen aan de opwaardering van de gulden en de oliecrisis. Dat lijkt op boete naar prestatie.

Deze boerenopstand is ook een onbetaalde rekening van de inflatie. Het is wellicht nog maar een begin. De galopperende geldontwaarding zal telkens weer andere groepen in het geweer brengen. Dr. Jelle Zijlstra heeft herhaaldelijk gewaarschuwd, dat inflatie de democratie ondermijnt. Het respect voor wet en orde heeft door de wilde boerenacties weer een geduchte knauw gekregen. Er hadden ongelukken kunnen gebeuren en er zullen ongelukken gebeuren als de wet niet beter in acht wordt genomen. Dit zijn gouden dagen voor extremisten van links en van rechts, die het lak aan democratie en democratische spelregels hebben.

Achter deze boeren-furie zit een driedubbele vertrouwenscrisis: In de eerste plaats heeft een deel der boeren het vertrouwen in de eigen organisaties verloren. Dat zijn vooral jongere boeren. Zij begrijpen de taal en tactiek van hun voormannen vaak niet meer. Er gaapt een kloof tussen vergader- en werkboeren. Er zijn voormannen, die zoveel baantjes en functies hebben verzameld, dat zij als het gaat spannen hun taak niet naar behoren kunnen vervullen. De band tussen organisatie en achterban moet worden hersteld. Zonder eendracht gaat het niet. Die eendracht moet zaterdag blijken.

Er heerst onder de boeren – van huis uit meestal gezagsgetrouw – ook een vertrouwenscrisis jegens de overheid: De boeren menen dat „Den Haag” de belangen van de Nederlandse agrariërs in Brussel onvoldoende behartigt. Zij vinden dat de overheid hen te veel dwars zit met allerlei milieu-eisen en lasten en te weinig hulp biedt. Minister Van der Stee van landbouw heeft met zijn gestuntel hun vertrouwen verspeeld. Kan hij het nog herstellen?

De Nederlandse agrariërs worden Europa-moe en hebben weinig vertrouwen meer in het landbouwbeleid van de EEG. Zij vergeten, dat, de Nederlandse boeren tot dusver veel meer vóór- dan nadeel van de EEG hebben gehad. Bij al hun verwensingen tegen Brussel moeten zij blijven bedenken, dat wanneer de Europese landbouwmarkt verder ineen zou storten, mee door toedoen van ons land, dit een ramp voor de Nederlandse boeren en tuinders zou betekenen. Er worden in de EEG steeds minder landbouwproducten geconsumeerd en steeds meer geproduceerd. Naast de vleesberg verrijst al weer een boterberg.

De prijzen moeten met stukken omhoog, eisen de boeren. Dat zal de productie verhogen en de consumptie verder doen dalen.

Veel agrariërs plegen politiek nogal „rechts” te denken. Zij eisen echter socialistische oplossingen voor de kwalen van het kapitalisme. De overheid moet hen beschermen tegen het geweld van de vrije markt dat hen de das omdoet. Daarom is het niet zo verstandig van de boeren om zich zo fel te keren tegen dezelfde overheid, die met subsidies en steun over de brug moet komen en daarbij dezelfde burgers tegen zich in het harnas te jagen, die de hogere prijzen en subsidies moeten opbrengen.

De woede en wanhoop van veel boeren en tuinders zijn begrijpelijk. Als hun bestaan redeloos wordt kunnen mensen radeloos worden en radeloos gaan reageren. Toch moeten de problemen in redelijk, zakelijk overleg worden opgelost. De boeren moeten oppassen voor elementen die in troebel water vissen en instincten losmaken, die uiterst bedenkelijk zijn en herinneren aan zwarte jaren. Uit een sfeer van bedreiging en geweld kan niets goeds voor de mens voortkomen.

Veel boeren zien hun weg naar de toekomst geblokkeerd. Een deel van hen kan het niet bolwerken. Dat is een menselijk drama, waaraan in Nederland te weinig aandacht is geschonken. Een goede misoogst in de VS kan veel van de huidige boerenproblemen oplossen. Het begint daar in het Amerikaanse Midden-Westen al aardig op te lijken. Zo'n misoogst kan o.a. de prijzen van granen en vlees opdrijven. Zij zal ook nieuwe hongersnoden in India en Afrika veroorzaken. Zo waanzinnig zit deze wereld in elkaar. Als in de woedekreten der boeren, die voor hun materiële bestaan vechten, ook de kreten konden doorklinken van de miljoenen hongrigen, die voor hun naakte leven vechten, dan kunnen zij nooit luid genoeg klinken.

N.

Leeuwarder Courant 1974-08-07

Boterberg van EEG op hoogste punt seizoen

BONN - De „boterberg” in de EEG bedraagt nu ruim 250.000 ton. (Volgens de boterbrief van de firma Buisman bedraagt de totale voorraad per 1 augustus 290.000 ton). In het tweede kwartaal van dit jaar werd alleen al circa 150.000 ton boter opgeslagen in de koelhuizen. Volgens de *Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle* in Bonn hebben de botervoorraden van de EEG de hoogste stand van dit seizoen bereikt. Ook de opgeslagen hoeveelheden magere melkpoeder hebben nu de kwart miljoen ton overschreden.

De zuivelbedrijven in de negen EEG-landen verwerkten in het eerste halfjaar weliswaar nauwelijks meer dan in hetzelfde tijdvak van 1973, doch er zijn aanwijzing dat de vraag een verzadigingspunt heeft bereikt. In alle lidstaten (met uitzondering van Engeland) vermindert het verbruik van boter. De kaasconsumptie schijnt voorlopig haar hoogste stand te hebben bereikt.

Leeuwarder Courant, 1974-08-31

Ingezonden: ‘Vleesberg uit Amerika’?

Op de voorpagina van uw blad van 24 augustus lees ik een paar berichten die een gewoon mens mens inziens slecht kan begrijpen. Het ene maakt melding van het feit, dat EEG-Commissaris Lardinois naar Amerika gaat vliegen omdat hij ongerust is over geruchten, dat de mais- en soyaoogst daar klein zal zijn. Het andere bericht maakt melding dat de vleesberg groeit naar 200.000 ton.

Nu is het toch moeilijk te begrijpen, vind ik, dat de Europese politici niet door hebben, dat onze vlees- en boterbergen, die we vaak voor bijna niets moeten verkopen, het gevolg zijn van het feit, dat we de Amerikanen voor dure prijzen van hun voedergranenbergen afhelfen.

Vrouwenparochie.

E. S. Veenstra.

(De voedselbergen in de EEG zijn niet het gevolg van duur voer uit Amerika, omdat rundvlees en boter slechts zeer ten dele geproduceerd worden op basis van geïmporteerde voeders. De bergen zelf zijn slechts enkele procenten van de totale produktie. De vleesberg maakt slechts twee tot drie procent van de totale rundvleesproduktie uit. Vorig jaar was er aanvankelijk een tekort, hetgeen tot snel stijgende prijzen leidde. Omdat de rundveehouders nog hogere prijzen verwachtten, hielden ze hun dieren vast tot ze vet dreig-

den te worden. Als iedere boer een dier een week langer houdt dan normaal, geeft dit al een marktverstoring. Toen het normale aanbod van vee met iets extra's op een gegeven moment toch weer aan de markt kwam, bleek deze markt niet meer te houden.

Vleesimporteurs hebben die toestand kennelijk zien aankomen. Zij vreesden dat de EEG-grenzen gesloten zouden worden en importeerden nog snel zo veel mogelijk vlees, waardoor de marktontwrichting nog verder toenam en een sluiting van de grenzen niet meer te voorkomen was.

Als commissaris Lardinois naar Amerika gaat om mais- en soya-export van Amerika open te houden, dan doet hij dat om de voedselvoorziening in Europa op gang te houden. Gevreesd moet namelijk worden, dat volgend jaar de prijzen van vlees sterk zullen stijgen, als de produktie ervan door de lage prijzen van het moment terugloopt. Hoge voerprijzen of tekorten zouden die teruggang nog verder stimuleren.

Voedseloverschotten zijn lastig maar tekorten zijn bijzonder vervelent. Politici, gewone mensen, proberen op de grens van de overschotten te blijven, maar de tien miljoen boeren, ook gewone mensen, in Europa hebben hun eigen calculaties, die doorkruist worden door de weersomstandigheden en soms door de politiek. Red.)

Leeuwarder Courant 1974-09-30

Melk mag niet zeven cent duurder worden¹²⁵

Afscheid voorzitter B. v. Dam

RIJSWIJK - De verordening van het *produktschap zuivel*, waarbij de minimum-prijs voor verpakte volle melk met zeven cent per liter wordt verhoogd zal de vereiste goedkeuring van de minister, van Economische Zaken en van Landbouw niet krijgen. Het produktschap heeft dit informeel vernomen. Een formele mededeling van het ministerie van Landbouw zal nog volgen.

Om de nu ontstane situatie te bespreken gaat het produktschapsbestuur woensdag een extra-vergadering houden in kasteel Oud-Wassenaar. Die ongebruikelijke plaats is gekozen omdat het bestuur en anderen daar diezelfde middag afscheid zullen nemen van produktschapsvoorzitter ir. B. van Dam, die met pensioen gaat. Men zal nu voordat men aan dat afscheidsfeest begint eerst nog zaken moeten doen.

¹²⁵ In de voorafgaande periode was er een 'conflict' ontstaan tussen het Produktschap en de regering, met name de minister van Economische zaken Ruud Lubbers, over de verhoging van de minimum melkprijs van – volle – consumptiemelk. Het was, wat ik begrijp, vooral een principiële kwestie. PZ. voorzitter v. Dam was van mening dat de minister het PZ. voortel *gewoon* moest over nemen, de minister besliste echter anders. Of dit mede de reden is geweest van het (onverwacht ?) opstappen van de heer van Dam, zonder regeling van een opvolger, is mij niet bekend. L.C. *De Veemarkt* schrijver merkte in zijn wekelijkse commentaar op dat de heer van Dam „zich had verslikt in de minimum melkprijs”.....(ZHN.)

1975

Provinciale Zeeuwse Courant, 1975-01-09

Zuivelexport steeg tot 3 miljard Melkproductie op weg naar 10 miljard kilo

RIJSWIJK (ANP) - Nederlandse melkkoeien hebben het afgelopen jaar het land en de wereld vijf procent meer melk geschonken dan in 1973, Nederlandse eters en drinkers hebben bijna 5,5 procent meer kaas en ruim 12 procent meer boter gegeten, maar 2,5 procent minder melk gedronken. De waarde van Nederlands zuivelexport is gestegen van f2,4 miljard tot f3 miljard.

Nederlandse melkproductie zal weldra de tien miljard kilo hebben overschreden. In 1974 was het nog 9,88 miljard kilo, 526 miljoen kilo of vijf pct. meer dan in 1973. Dit jaar zal er naar verwachting nog eens 400 miljoen kilo of vier pct. bijkomen, zodat de produktie 10.29 miljard kilo wordt.

Dit alles en nog veel meer is woensdag tijdens de eerste bestuursvergadering van het produktschap voor zuivel in het nieuwe jaar bekendgemaakt in een jaaroverzicht.

Voor de veehouders, heeft het produktschap uitgerekend, gaat de melk in het melkprijsjaar 24 maart 1974 - 1 februari 1975 gemiddeld f43,65 per honderd kilo opbrengen. Dat is minder dan de voor dat jaar gemiddeld geldende richtprijs van f44,70. In werkelijkheid plachten de veehouders echter de laatste jaren van hun fabrieken een à twee cent per kilo meer voor hun melk te ontvangen dan het produktschap had uitgerekend. Dat komt doordat de fabrieken ook de resultaten van nevenactiviteiten in hun uitbetalingsprijs laten doorwerken en door verschillen in taxatie van afschrijvingen, rente en bedrijfsrisico.

Dat er zoveel melk meer was kwam, net als in het voorgaande jaar, ook in 1974 weer doordat er zoveel meer koeien waren: er was een toeneming met 110.000 stuks of vijf pct. tot 2.210.000 melk- en kalfkoeien. Oorzaak daarvan was de verdere intensivering van de rundveehouderij, die gepaard is gegaan met een toeneming van de krachtvoergift per koe, een forse uitbreiding van de maisteelt en verandering in de huisvesting van het melkvee, met name door de bouw van ligboxenstallen. Dit jaar komen er naar verwachting nog eens 90.000 koeien bij.

De grotere aandacht voor haar maaltijden en behuizing is door de gemiddelde koe niet gehonoreerd met een aanzienlijk hogere melkgift: die liep met slechts 20 kilo per dier per jaar op tot 4.470 kilo.

Overheid tegen kuipje halfboter van 200 gram

RAALTE - De ministers van landbouw en economische zaken maken bezwaar tegen de wijze waarop het *Produktschap voor de Zuivel* halfvette roomboter op de markt wil laten brengen. Het Produktschap heeft zijn goedkeuring gehecht aan de halfboter van het *Nationale Boterbureau* in Raalte, dat het nieuwe produkt in kuipjes van 200 gram wil verkopen.

Roomboter, margarine en halvarine worden steeds verkocht in verpakkingen van 250 gram. Het gewichtsverschil is volgens de ministers visueel uiterst gering en ondanks die kleine lettertjes, die vertellen dat, er 200 gram in zit, vinden de ministeries de verpakking van halfboter misleidend voor de consument.

Als het Produktschap zou besluiten een verordening over de halfboter zodanig te wijzigen dat de verpakking wordt aangepast aan de andere produkten, zouden de ministers er geen moeite mee hebben.

Zoals bekend hebben de consumentenorganisaties ook al geprotesteerd tegen de afwijkende verpakkingen. Bovendien vinden zij dat halfboter geen nieuw produkt is en helemaal niet verkocht dient te worden. De zaak is nu voorgelegd ter arbitrage aan de ministers van justitie en sociale zaken.

Pleidooi voor 'uitstippen' van boter

UTRECHT (ANP) - In kringen van de zuivelhandel gaan steeds meer stemmen op om het rechtstreeks verkopen van boter uit het vat weer mogelijk te maken. Vooral in speciaalzaken is de belangstelling voor dit zgn. 'uitspitten' groot.

Dit blijkt uit een enquête, die de afdeling voor de detailhandel in boter, margarine, kaas of eieren heeft gehouden onder zuivelwinkeliers. De afdeling vraagt het *bedrijfschap detailhandel in melk en melk- en zuivelprodukten* er bij het *produktschap voor zuivel* op aan te dringen, het uitspitten van boter weer toe te staan.

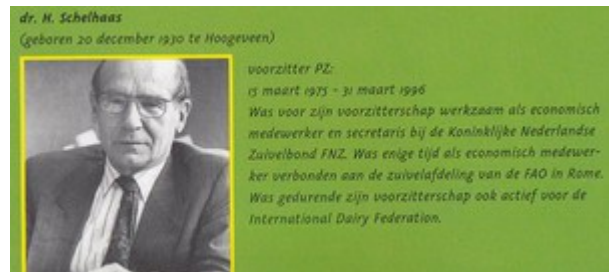
Sinds 1952 is het alleen toegelaten verpakte boter aan de consument te verkopen. Dit uit overwegingen van marktordening en hygiëne. In 1958 werd een verzoek om het verlood op te heffen afgewezen. Een voordeel van het uitspitten van boter is volgens de afdeling dat de consument elke gewenste hoeveelheid kan betrekken. Verder zegt de afdeling dat uitgespitte boter verser is en dat de klant 'oude verkoopgewoonten' waardeert. Uiteindelijk zal het uitspitten van boter leiden tot een hoger boterverbruik, aldus de afdeling. Volgens haar is het uitspitten van boter alleen mogelijk in winkels en niet bij bezorging aan huis.

Nw. voorzitter PZ. drs. Harm Schelhaas

Leeuwarder Courant 1975-03-20

Harm Schelhaas voorzitter van Zuivelschap

DEN HAAG — Tot voorzitter van het Produktschap voor Zuivel is benoemd drs. Harm Schelhaas te Wassenaar. Drs. Schelhaas volgt ir. Barend van Dam op. De 44-jarige heer Schelhaas is geboren op 20 december 1930 in Hoozevee. Na de HBS te hebben doorlopen in zijn geboorteplaats, studeerde de heer Schelhaas economie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. In 1956 trad hij bij de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond F.N.Z. in dienst als economisch medewerker. In 1967-68 was hij, eveneens als economisch medewerker, verbonden aan de zuivelafdeling van de FAO in Rome. In 1968 keerde hij terug naar de FNZ, bij welke organisatie hij sinds 1970 als secretaris (en vanaf 1974 als plaatsvervangend algemeen-secretaris) belast is met economische aangelegenheden.

Leeuwarder Courant 1975-04-05

Zuivelschap steekt vaan der illusies op

DE VEEMARKT.

HARMEN SCHELHAAS is de nieuwe voorzitter van de Produktschap voor Zuivel.

Hij volgt de realistisch denkende Barend van Dam op; Schelhaas koestert illusies. Hij meent dat hij met het zuivelschap wat kan doen voor kleine boeren, kleine handelaren, kleine arbeiders in ondernemingsraden, kleine fabrieken en ander kleingoed. Waarschijnlijk staat hij op het standpunt dat de groten zichzelf wel helpen.

Als produktschapvoorzitter begint hij op een gelukkig moment, de hemel is bewolkt en er zijn grote spanningen voor de zuivelmarkt. Er moet dus wat gebeuren. Schelhaas zal wel wat op plannetjes broeden. Nadat Van Dam verongelukt is in de regeling voor de consumptiemelkafzet, zal Schelhaas deze afzet aanpakken. Dat zal dan wel het laatste zijn wat we van de plannen van Schelhaas horen.

Drs. Schelhaas wil het secretariaat van het schap ook meer diensten laten verrichten voor de aangeslotenen, zoals onderzoek op sociaal en economisch terrein en het behulpzaam zijn van ondernemingsraden. Met het uitspreken van dergelijke gedachten is hij wel op alle zere tenen tegelijk gaan staan. Die ondernemingsraden lopen de vakbonden in de zuivel wat voor de voeten, omdat ze zich constructief opstellen in de onderneming, terwijl linkse activisten liever een anti-kapitalistische opstelling ziet. Misschien merken de vakbonden er ook wel niet zoveel van, want die hebben het veel te druk om elkaar vliegen af te vangen, hetgeen rond de afsluiting van de cao toch wel tot enige zieligheden heeft geleid.

De gedachtengang van Schelhaas inzake de bergboerenregeling kan in Nederland in eerste instantie op enige sympathie rekenen. Aan regionale specialisatie van de melkveehouderij in de EEG zal niet te ontkomen zijn, maar de bergboerenregeling houdt de produktie in stand daar waar men de concurrentie niet meer aan kan. De EEG is met die regeling op de foute weg, zegt Schelhaas.

Nergens in de EEG hebben melkveehouders zich zo duidelijk kandidaat gesteld om voor de melk in de EEG te zorgen als de Nederlandse boeren voorzover ze niet in de randstad wonen. In de randstad verspelen de melkende boeren kapitalen omdat hun afzet niet afgestemd is op de mogelijkheden, die er zijn. Straks wordt daar ook nog om de een of andere reden een „bergboerenregeling” van kracht. In de Alpen krijgen de boeren uitkeringen, omdat ze 600 meter boven de waterspiegel zitten, mogen dan de boeren, die zes meter onder water zitten, ook niet wat beuren om het landschap in stand te houden?

Leeuwarder Courant, 1975-05-29

Schelhaas: ‘Zuivelberg dient snel opgeruimd’

Produktschap voor Zuivel

LEEWARDEN - „Bij het opruimen van dreigende zuivelvoorraden heeft voedselhulp prioriteit boven de verwerking van melkpoeder in het veevoer volgens het zogenaamde gevleugelde swijnenplan”. Dat was de samenvatting van drs. Harm Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, van de discussies in het bestuur over de toenemende voorraden. Het bestuur van het schap vergaderde gisteren in Leeuwarden bij de Frico en het bracht bezoeken aan de Friese Zuuvelbond en aan de CCF.

In de bestuursvergadering werd wel naar voren gebracht, dat het wegwerken van de overschotten via voedselhulp te lang zal duren. Het verwerken in het veevoer zal veel sneller gaan. Bij de EEG zal voorts de gedachte aanhangig gemaakt worden van de schoolmelkvoorziening. Een studiec commissie van verschillende instellingen, die met het probleem te maken hebben, zal op korte termijn plannen uitwerken.

Een poging van bestuurslid Vzn Brenk om namens de middenstanders een verhoging van de melkprijs per half juni tegen te houden mislukte. De verhoging zou alleen de melkinrichtingen ten goede komen en niet de melkhandel. De minimummelkprijs gaat met een cent omhoog.

De heer Cees Schelling, *Voedingsbond NVV*, maakte van de gelegenheid gebruik om mee te delen, dat het Konsumentenkontaktorgaan, waarin ook de vakorganisaties zitten, bij hem nog nooit aan de bel heeft getrokken om inlichtingen over melkprijszaken. Hij zei dit naar aanleiding van een artikel in de LC, waarin verwondering over de houding van Konsumentenkontakt werd uitgesproken. De heer Schelhaas kon de houding van Konsumentenkontakt niet waarderen en meende dat dit orgaan wel eens overleg zou kunnen plegen.

Tussen het bestuur in de botercommissie van het schap bestaat verschil van mening over het uitspitten van boter in de winkels. Onderzoek heeft uitgewezen, dat dit reeds klandestien gebeurt en dat daarbij veel knoeierij voorkomt. De botercommissie wil dit uitspitten niet toestaan, omdat boter in de fabriek in lichtdichte wikkels behoort te worden verpakt omwille van de kwaliteit en de hygiëne.

Toegeven aan de eis tot het uitspitten is een hang naar valse romantiek zei dr. Francken namens de zuivelverkoopverenigingen. Het bestuur van het schap meende dat de afzet van boter er door bevorderd kan worden en het secretariaat zal een regeling op papier zetten. Dan kan men er altijd nog over praten, zei voorzitter drs. Harmen Schelhaas.

Leeuwarder Couraut 1975-08-14

Groen Europa vaart blind op nationalisme

beurtelings

drs. j. w. mares

hoofd voorlichting van landbouwschap te den haag

DE LAATSTE jaren is de stroom kritiek op het EEG-landbouwbeleid steeds groter geworden. Brussel, dat in de plannenmakerij van de Euromarkters voorbestemd was voor centrale machinekamer of de hersenkamer van de Europese éénwording, lijkt in de ogen der zwartkijkers nu op een geldverslindende Euro-moloch. De grote bedenkingen tegen met name het bommen geld kostend landbouwbeleid zijn tot in de politieke sferen doorgedrongen. Elk EEG-land dat zichzelf respecteert heeft vraagtekens geplaatst bij de huidige landbouwpolitiek in de gemeenschap.

De **Duitse Bondsrepubliek** heeft de kat in Brussel de bel aangebonden. Bondskanselier Schmidt, het sterkste anti-inflatiewapen dat onze oosterburen tot nu toe in de strijd gebracht hebben, heeft landbouwminister Erti op oorlogspad gestuurd in 1974. Het resultaat van deze krijgstoet is verwoord in een balans van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, een stuk dat de Europese commissie - het dagelijks bestuur van de EEG - in februari jongstleden op tafel legde. Dit landbouwbeleid zal eind september, begin oktober worden besproken door de Europese ministers van landbouw.

DE LANDBOUW-politieke problemen zijn inderdaad van grote omvang. Natuurlijk staat de Europese landbouwintegratie aan grote kritiek bloot. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid is in feite ook het trekpaard naar een Europees blok. Het meest kenmerkende is echter, dat de politieke leiders van de negen EEG-landen een fundamentele herziening van het landbouwbeleid nastreven maar in feite niet verder komen dan wat randwerk of het oppoetsen van politiek franjewerk. De enige drijfveer om het Europees landbouwbeleid te herzien is de enorme financiële rekening die menige regering zwaar op de maag ligt.

Toegegeven, het gemeenschappelijk landbouw-budget is niet gering en vraagt financiële offers. Aan de andere kant is angst ook een slechte raadgever zodat de fundamentele herziening van het beleid voorlopig waarschijnlijk niet te verwachten is. **Overigens slaan de kosten van het gemeenschappelijk landbouwbeleid gelijk aan een half procent van het totale bruto inkomen in de EEG.** Men zou dit bedrag zelfs kunnen verdedigen als een verzekeringspremie voor een regelmatige en voldoende voedselvoorziening. Dat laatste is immers één der hoofddoelstellingen van de EEG zoals deze in het Verdrag van Rome neergelegd zijn.

UIT HET bovenstaande volgt de vraag, of een beleid alleen maar beoordeeld mag worden op het criterium der kosten. Er zijn meerdere doelstellingen voor het Europees landbouwbeleid uitgezet. Het zou van eerlijkheid getuigen als men nagaat of beoordeelt, hoe deze doeleinden verwezenlijkt zijn of worden. In dit verband noemen we de voedselvoorziening tegen redelijk-

ke prijzen, de stabilisatie van de markt, verruiming van het handelsverkeer en redelijke inkomens voor de producenten.

Elk EEG-land pleegt wel enige verdraagzaamheid ten opzichte van de Brusselse kosten voor zover deze direct toevallen aan de eigen producenten of consumenten. Dat verklaart namelijk het feit dat Duitsland het gemeenschappelijk zuivelbeleid, dat toch al veertig procent van het landbouwbudget in de EEG opeist, op de operatietafel wil leggen. De echte Euro-Zuivelaars komen in dat land immers niet voor terwijl de Duitse Bondsrepubliek toch meebetaalt aan de zuiveloverschotten.

Soortgelijke nationalistische trekjes zullen ook opduiken als de Brusselse uitgaven teruggebracht worden. Het land waar de producenten of misschien de consumenten door de Brusselse besnoeiingen het meest getroffen worden is dan immers gauw bereid, nationale steunmaatregelen toe te passen. Een variatie op deze gedachte treft men in Frankrijk aan, waar de regering onder de vlag van sociale toeslagen een aanvulling aan de boer geeft, omdat de jongste Brusselse prijsverhogingen niet overeenstemmen met de regeringsbelofte, die aan de Franse boeren gedaan is.

DE VOORNAAMSTE kritiek op het geld verslindende Brusselse landbouwbeleid richt zich op het wegwerken van overschotten. Om het moeilijk te maken heet het dan officieel „structurele overschotten”. Men zal echter voortdurend met enkele vragen blijver zitten: wat is een overschot en wat heet structureel overschot? Een landbouwpolitiek zonder overschotten is nauwelijks mogelijk, omdat het agrarisch productieproces (een proces waarbij natuur, klimaat enzovoorts belangrijke rollen spelen) zelfs met Politieke instrumenten niet volledig in de hand gehouden kan worden.

Brussel wil in het kader van het gemeenschappelijk zuivelbeleid de producenten mee laten betalen voor de zuiveloverschotten (er dreigt een melkpoederoorlog van ongeveer 900.000 ton in de gemeenschap). Dat heet officieel financiële medeverantwoordelijkheid. Het zou eerlijker zijn om te zoeken naar een beleid, dat de bereidheid uitspreekt om werkelijke voedselhulp te bedrijven. Een dergelijk beleid vraagt dan wel offers van alle Europeanen en duldt niet dat de kosten ervan onder de mooie naam van financiële medeverantwoordelijkheid op de rug van een kleine groep producenten - in dit geval de melkveehouder - afgewenteld worden.

Leeuwarder courant 1975-08-21

Voorzitter zuivelschap:

Brussel laat zuivelmarkt links liggen

DEN HAAG - Ondanks een groot aantal voorstellen ma de EEG-Commissie met betrekking tot de zuivelmarkt is in Brussel zo goed als niets ondernomen voor verbetering van de situatie op de zuivelmarkt, aldus, drs. Harm Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* woensdag op een openbare vergadering van het schap.

Anders dan verwacht werd, aldus drs. Schelhaas, is dit jaar de melkaanvoer in de EEG nauwelijks gestegen. In het eerste half jaar waren de afleveringen slechts 0,3 procent hoger dan vorig jaar, een toeneming die nog geringer is dan de bevolkingsgroei. De wereldmelkproductie vertoont eenzelfde beeld. De huidige minder gunstige gang van zaken op de zuivelmarkt kan

dus niet verklaard worden uit de stijging van de melkproduktie. De oorzaken moeten elders gevonden worden.

Een belangrijke reden van de momenteel wat gedrukte zuivelmarkt noemde drs. Schelhaas de grote handelsvoorraden aan het begin van dit jaar. Een tweede belangrijke oorzaak van de huidige minder goede gang van zaken noemde hij de terugval van de export aan landen buiten de EEG. Zo bleef de Nederlandse afzet van kaas aan derde landen met 19.200 ton, circa 2.500 ton beneden die van vorig jaar, terwijl de export van gecondenseerde melk met 30.000 ton daalde tot 140.000 ton.

Leeuwarder Courant, 1975-09-18

Voorzitter Produktschap:

Inkomen veehouder hoogste voorrang in zuivelbeleid Europa

RIJSWIJK - Verbetering van de inkomenspositie van de melkveehouderij moet de hoogste voorrang hebben in het Europese zuivelbeleid. Drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, zei dit tijdens de gisteren gehouden bestuursvergadering in een commentaar op de memorie van toelichting bij de Nederlandse Landbouwbegroting.

Geheel onaanvaardbaar noemde de heer Schelhaas het voorstel van de *Europese Commissie*, de individuele melkveehouders, mede aansprakelijk te stellen voor de Europese zuiveloverschotten. Hetzelfde oordeel velde hij over het plan van de commissie, het prijsbeleid te gebruiken om het evenwicht op de zuivelmarkt te herstellen.¹²⁶

Veel positiever dan de Brusselse beleidsvoornemens vond drs. Schelhaas het voornemen van de Nederlandse minister van Landbouw, veelbelovende ontwikkelingen op het terrein van de afzet en verwerking van agrarische produkten te stimuleren. Ook wat de voedselhulp betreft is de instelling van de Nederlandse regering veel positiever dan die van de EEG, zo meende de Produktschapsvoorzitter.

Leeuwarder Courant 1975-09-19

Coberco beperk kaasproduktie nog extra

ZUTPHEN - De Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco in Zutphen, werkend in Gelderland en in Overijssel, heeft haar kaasproduktie nog wat verder beperkt dan met de landelijk werkende „*commissie produktiebeheersing kaas*” was afgesproken. De overgrote meerderheid van de Nederlandse kaasindustrie doet, via het overleg in deze commissie, dit jaar al geruime tijd aan de produktiebeheersing mee. In de achtweekse periode van 11 augustus tot 4 oktober is en wordt gemikt op een landelijke produktie van 27.200 ton per vier weken of gemiddeld 6.800 ton per week. Voor Coberco betekent dit een „produktierecht” van ruim 4.300 ton per vier weken, wat neerkomt op een beperking met 140 ton per week. In de twee weken

¹²⁶ Merk op dat dit 9 jaar later wel werd ingevoerd – de superheffing.....(ZHN.)

tussen 1 en 13 september heeft Coberco haar produktie, naast die 140 ton, nog extra beperkt met 240 ton per week.

Volgens *Coberco* kan hierdoor een positieve invloed worden uitgeoefend op het prijsniveau van de jonge kaas. Bovendien kan een beperkte bijdrage worden geleverd aan de noodzakelijke vermindering van de kaasvoorraden in Nederland, die op 9 augustus ruim 61.000 ton bedroegen. Het zal volgens Coberco nodig zijn die voorraad het komende najaar met enkele duizenden tonnen te verminderen, opdat het komende voorjaar een meer evenwichtige situatie op de kaasmarkt zal ontstaan. Aan een landelijke regeling van het produktieniveau van kaas voor de komende maanden zal niet kunnen worden ontkomen, aldus Coberco.

De export van kaas naar EEG-landen heeft overigens de afgelopen week weer een redelijke omvang bereikt, zodat van de produktie van begin augustus af geen kaas meer noodgedwongen aan de voorraden is ingeteerd. Eén van de redenen van de produktiebeheersing is - naast de toegenomen Europese produktie in de eerste helft van het jaar - het terugvallen van de Nederlandse export gedurende diezelfde periode.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1975-10-17

Vijf jaar gratis melkpoeder

Produktschap zuivel geeft miljoen voor voedselhulp

Van onze redactie economie

RIJSWIJK - Het *Produktschap voor Zuivel* zal één miljoen gulden beschikbaar stellen ter financiering van activiteiten die erop zijn gericht voedselhulp aan ontwikkelingslanden een optimaal effect te geven. Dit besluit is door het bestuur genomen mede op grond van een door het produktschap ingestelde studiegroep, die zich verdiept in een aantal aspecten van het beschikbaar stellen van zuivelprodukten als voedselhulp.

Het bestuur onderschrijft de door de studiegroep gedane aanbeveling, dat stappen moeten worden ondernomen, opdat de EEG voor een tijdsduur van bijvoorbeeld vijf jaar de verplichting aangaat jaarlijks 200.000 tot 250.000 ton magere melkpoeder gratis voor de ontwikkelingslanden beschikbaar te stellen.

De studiegroep is tot deze aanbeveling gekomen op grond van de mede op schattingen van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) gebaseerde conclusie, dat de behoefte aan melkeiwit in de ontwikkelingslanden vrijwel onbeperkt is. Dit legt, aldus de studiegroep, de welvarende landen de morele plicht op om (ook in tijden van schaarste) gratis of tegen concessionele prijs melkeiwit in de vorm van magere melkpoeder beschikbaar te stellen.

Het bestuur is van oordeel, dat het Nederlandse zuivelbedrijfsleven op het stuk van voedselhulp óók een daad dient te stellen. Vandaar dat, is besloten tot het beschikbaar stellen van één miljoen gulden uit de algemene middelen van produktschap, die door de Nederlandse melkveehouders en door de zuivelindustrie gezamenlijk worden opgebracht.

Nagegaan zal worden of dit bedrag wellicht kan worden ingepast in een hulpprogramma van de Nederlandse regering. Met name gaan wat betreft de bestemming van het beschikbaar gestelde geld, de gedachten van het bestuur uit naar de aansaf van mobiele apparatuur, met behulp waarvan in een ontwikkelingsland magere melkpoeder weer kan worden omgezet in

melk: naar de financiering van de opleiding van voedingsdeskundigen, die de inpassing van melkeiwit in het voedingspatroon van de ontwikkelingslanden kunnen bevorderen, en naar de financiering van research op het gebied van de toevoeging, van vitamines en smaakstoffen aan magere melkpoeder

1976

Provinciale Zeeuwse Courant, 1976-01-08

Voorzitter produktschap zuivel:

Schelhaas: 'Melkproductie boven tien miljoen ton'

(Van onze redactie economie)

DEN HAAG - Nederland produceerde en dronk in 1975 meer melk, maakte minder kaas en at meer boter. Maar met achter ons liggende jaar was voor de zuivel toch minder gunstig, omdat de afzet moeilijker was dan in 1974. Dit vermeldde drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap Zuivel*, in zijn woensdag gehouden nieuwjaarsrede.

De jaarlijkse melkproductie overschreed voor het eerst de tien miljoen ton: zij was in 1975 10.225.000 ton, en dat is 310.000 ton meer dan in 1974. Per koe werd gemiddeld 3 procent meer melk geproduceerd en de fabrieken leverden in totaal ook 3 procent meer af. Er werd ruim 1 procent meer melk verbruikt. Dat kwam voornamelijk door een hogere consumptie van karnemelk als gevolg van de mooie zomer.

De consumptie van volle melk loopt verder terug, maar de opmars van halfvolle en magere melk zet zich voort, evenals die van magere yoghurt (30 Procent). Voor kaas werd in het kader van de vrijwillige productiebeperking een daling van 4 procent bereikt. De productie van boerenkaas steeg in 1975 met 10 procent. De boterproductie steeg met ruim 30.000 ton tot boven de 200.000 ton. Het binnenlands verbruik steeg van 34.000 tot 35.000 ton.

Uitvoer

De uitvoer van zuivelprodukten had in 1975 een waarde van *f* 3,3 miljard, tegen bijna *f* 3 miljard in 1974. De afzet van Nederlandse zuivelprodukten op de binnenlandse en EEG-markt kon zich handhaven, en wist hier en daar vooruitgang te boeken. De uitvoer naar derde landen leverde een tegenvaller op.

Er wordt nu een onderzoek gehouden naar de positie van de bezorgende melkdetailhandel. Zolang onder meer op basis van de resultaten van dat onderzoek geen plan is opgesteld en in uitvoering is genomen, moet volgens het produktschapsbestuur de minimumprijs zodanig op peil zijn dat de bezorging niet verder wordt uitgehold. Daartoe is een verhoging van de minimumprijs met enkele centen noodzakelijk, zet drs. Schelhaas.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1976-02-05

Schelhaas: 'Kaasindustrie boert goed'

(Van onze redactie economie)

HAAFTEN - „Zonder overdrijving kan worden gezegd, dat de Nederlandse kaasindustrie een leidende rol speelt in de wereldzuiveleconomie”. Dit zei drs. H. Schelhaas, de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* in zijn openingstoespraak tot het bestuur van het schap. De produktiewaarde van de Nederlandse kaas was in 1975 ongeveer *f* 1,8 miljard gulden, de exportopbrengst bedroeg ongeveer *f* 1,1 miljard. Nederland neemt 25 procent van de wereldkaasex-

port voor zijn rekening. Bijna 40 procent van de melkaanvoer in ons land wordt tot kaas verwerkt.

Van de Nederlandse kaasproductie bleef in 1975 ongeveer 36 procent in eigen land, 51 procent werd naar EEG-landen geëxporteerd en 11 procent, naar andere landen. De afgelopen 10 jaar is de export naar de EEG steeds belangrijker geworden, het aandeel in de totale afzet steeg in die periode van 46 naar 51 procent.

Om in de komende jaren, ondanks een steeds fellere concurrentie van **Denemarken en Duitsland**, de Nederlandse kaasexport te kunnen verhogen, zal volgens drs. Schelhaas een grotere krachtsinspanning nodig zijn. Hij denkt daarbij aan een verdere opvoering van de kwaliteit, een vergroting van het assortiment en het realiseren van een grotere samenwerking tussen de exporteurs.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1976-06-02

Terzake: ‘Melkplas’

(Door Piet Bukman, voorzitter van de NCBTB)

Er wordt in Brussel driftig gewerkt aan plannen voor een nieuw zuivelbeleid. Vanwaar deze vernieuwingsdrang? Er zijn twee antwoorden denkbaar, die in feite niet zoveel van elkaar afwijken. Het eerste antwoord luidt: de melkproductie stijgt te snel ten opzichte van de vraag en het tweede: het zuivelbeleid gaat de gemeenschap te veel kosten. Aan elkaar geknoopt: er wordt meer geproduceerd dan de markt kan opnemen. Er moeten dus produkten voor Brusselse rekening uit de markt worden genomen, en dat kost veel geld, meer dan de regeringen van de lidstaten ervoor over hebben.

Nu is het bestaan van tijdelijke overschotten niets abnormaals. Er zijn circa 7 miljoen boeren in het Europa-van-de-Negen. Het is een illusie te menen dat het met zo’n groot aantal mogelijk zal zijn de produktie precies op de vraag af te stemmen. Maar zelfs al zou dat technisch en organisatorisch uitvoerbaar zijn, dan blijven er in ieder geval nog **weersinvloeden**, waardoor de produktie gemakkelijk ruim boven of onder de raming kan blijven.

Aan de andere kant - de vraagzijde - zijn er evenveel onzekerheden. Hoeveel melk de doorsnee-Europeaan zal drinken en hoeveel boter hij zal eten, laat zich wel bij benadering schatten, maar niet precies. In het consumptiepatroon zitten verschuivingen. Kortom: vraag en aanbod van dag tot dag op elkaar afstemmen, is onbegonnen werk. Het gaat niet. Om bij tegenslagen in de produktie toch de consument, te kunnen voorzien van het nodige, moet er eigenlijk een iets te grote produktiecapaciteit zijn De kans op tekorten is dan gering, de kans op tijdelijke overschotten echter vrij groot.

Zulke overschotten, bergen of plassen genaamd, al naar gelang de aard van het produkt, horen dus bij het systeem van zekerheid in de voorziening. Wat zich momenteel in de zuivelsector voordoet in Europa, gaat wat verder. Er is, naar men zegt, sprake van een te grote produktiecapaciteit, dat wil zeggen een produktiecapaciteit die wat groter is dan nodig om de voorziening, ook bij minder gunstige omstandigheden, te waarborgen. De overschotten, die daaruit ontstaan, noemt men structurele overschotten. Het is natuurlijk erg moeilijk te bepalen wanneer een bepaalde voorraad de grens passeert die het tot een structureel overschot maakt. Zeker is in ieder geval dat de Raad van Europese Landbouwministers niet meer bereid is de fi-

nanciële gevolgen van het Europese zuivelbeleid bij de huidige produktie volledig te blijven dragen. De ministers hebben in hun maart-marathon besloten dat de boeren maar moeten meebetalen. Daarvoor worden nu door Europese ambtenaren plannen uitgewerkt.

De boeren zijn uiteraard niet blij met zo'n boodschap. Te meer niet, omdat er nogal wat gerechtvaardigde kritiek is op bepaalde onderdelen van het Brusselse beleid. Zo zou de huidige melkpoedervoorraad nog niet half zo groot zijn, als men in Brussel tijdig was ingegaan op voorstellen uit het bedrijfsleven om permanent veel grotere hoeveelheden poeder ter beschikking te stellen in het kader van de voedselhulp; en zo zijn er nog wel meer voorbeelden te noemen van onjuist beleid, dat de huidige moeilijkheden groter doet zijn dan nodig was geweest.

Aan de andere kant voelt men als boeren uiteraard wel dat een te grote productiecapaciteit de markt voortdurend onder druk zal zetten, met alle nare gevolgen voor het inkomen. Daarom zijn de landbouworganisaties in Nederland en elders in Europa, zij het met de nodige tegenzin, toch bereid met de Brusselse organen mee te denken over een financiële bijdrage van de boeren aan het weer gezond maken van de situatie in de zuivelsector.

Men houdt echter terecht een hoop slagen om de arm, omdat men vreest dat de ministers er steeds gemakkelijker toe over zullen gaan de boeren mee te laten betalen aan het beleid. Die slagen om de arm zijn onder meer dat de financiële bijdrage tijdelijk moet zijn en beperkt van omvang. Voorts dat alle melk in Europa de last ervan moet dragen. Verder is men van mening dat Brussel van zijn kant ook een aantal extra stappen moet doen ter versterking van de fondsen die de boeren bijeen zullen moeten brengen. En ten slotte willen de boeren ook een vinger in de pap hebben bij de besteding van de gelden, die zij zelf moeten afstaan. In ieder geval wil men z'n geld niet in de grote pot laten vloeien, maar een duidelijke bestemming geven, zodat het effect op de vraag-aanbod-situatie ook meetbaar is. Allemaal redelijke voorwaarden.

Als aan die voorwaarden volledig wordt voldaan, dan blijft de hele operatie toch nog erg ingrijpend voor de veehouders, die er al niet zo rooskleurig voorstaan met hun inkomens, waarvoor bovendien zo onevenredig veel arbeidsuren moeten worden gemaakt. Dat moet men in Den Haag en Brussel wel goed in het oog houden.

Leeuwarder Courant, 1976-06-12

Plan om melkstroom in EEG te stoppen

Boeren slachtoffer inflatiebeleid

AMSTERDAM - Ir. Pierre Lardinois komt volgende maand met voorstellen om de Europese melkproduktie te beteugelen. Binnen een periode van drie jaar moet het evenwicht tussen vraag en aanbod in de zuivelsector hersteld worden. Volgens Lardinois is de zuivelproductie op het ogenblik tien procent te hoog.

De EEG-landbouwcommissaris deelde dit gister mee op een lunchbijeenkomst in Amsterdam. Hij noemde daar het gebrek aan een geharmoniseerd economisch en monetair beleid een van de belangrijkste bedreigingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid in de EEG. Het uitkeren van compenserende bedragen aan de grenzen heeft het redelijke overschreden. Deze re-

geling is meer op een anti-inflatiebeleid voor Engeland en Italië gaan lijken dan op een gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Andere bedreigingen voor het landbouwbeleid in de EEG noemde ir. Lardinois het zuiveloverschot en de export van landbouwprodukten uit de Verenigde Staten. Het zuiveloverschot wilde hij opheffen door een consumptieverhoging en een produktieverlaging. De boeren zullen een deel van het melkgeld moeten afstaan om de overschotten weg te werken.

Over de financiering met drie tot vier miljard gulden van het anti-inflatiebeleid in Engeland en Italië via het landbouwbeleid zet ir. Lardinois dat hij dit om financiële redenen onaanvaardbaar achtte, er wordt een begrotingspolitiek gevoerd, waarvan de Europese boeren het slachtoffer dreigen te worden. „Een dergelijke ontwikkeling kan ik niet in overeenstemming brengen met mijn verantwoordelijkheden”, zei de landbouwcommissaris, die eind dit jaar af treedt als lid van de EEG-Commissie.

Een van de oorzaken van het zuiveloverschot is de Amerikaanse export van sojabonen naar Europa, aldus ir. Lardinois. Uit die bonen worden grondstoffen voor margarine en veevoer gewonnen. Deze export breidt zich uit, terwijl Amerika weinig landbouwprodukten van Europa importeert. Dat zou anders moeten.

Leeuwarder Courant, 1976-07-07

naar elders

Grote en kleine boeren

INGEZONDEN:¹²⁷

Als de Veemarktschrijver stelt, dat het in de melkveehouderij dreigt uit te lopen op een botsing tussen **grupstal-boeren** en **ligbox-boeren** door de haat en nijdverhouding dan heeft hij het mis. Het gaat niet om de boeren als personen, maar om het EEG-beleid, dat deze ontwikkeling in de hand werkt. Dat beleid bevordert door middel van rente-subsidies dat er ligboxstallen op voordelige basis kunnen worden gebouwd. Voorwaarde is echter, dat de productiviteit belangrijk vergroot moet worden. Maar een groot aantal bedrijven kan niet aan die eis voldoen. Hiermee is echter de aanzet tot overproductie gegeven. Verder ontstaat hierdoor een oneerlijke concurrentie. Als zo'n beleid dan vastloopt en men wil de boeren mee laten dragen in het marktrisico via die cent-heffing per kilo melk dan meet de EEG met twee maten.

Dit onrecht nu wordt door de werkgroep „*Naar een beter zuivelbeleid*” onzes inziens bestreden. Deze werkgroep heeft niets met politiek te maken. Uit een gesprek met de Veemarktschrijver komt naar voren, dat er maar twee PSP-ers bij zijn en dan heet de zaak „links”. De schrijver trekt dan een lijn naar het fascisme. Maar links en fascisme zijn de uiterste tegenstellingen. Het fascisme ontstaat door een verkeerd beleid, hetzij in Nederland hetzij elders in de wereld, en het komt altijd uit de rechtse hoek. Een werkgroep die voor het recht opkomt zal zeker niet de kas van de coöperatie plunderen.

Maar mijn oor hoort wel beweren, dat één van de grootste ligbox-boeren boven de melkprijs een aardige kwantum-toeslag ontvangt. Die zal waarschijnlijk wel komen uit de melkplas van

¹²⁷ Ingezonden door J.L. Bakker, woordvoerder van de Werkgroep Beter Zuivelbeleid (WBZ) opgericht in 1974 door een groep boeren, die streefde naar verbetering van hun sociaal-economische positie, maar kritisch stond tegenover productieverhoging als middel daartoe; de groep kwam op voor duurzame landbouw en veeteelt en solidariteit met boeren in de EG en de Derde Wereld en was tegen de superheffing; de werkgroep is begin 1998 opgeheven. – Geen extra aandacht aan besteed (ZHN.)

de midden- en kleine bedrijven? Piet Houtsma wil de paraplu niet voor de EEG ophouden en dat hoeft ook niet. Maar het is ook onelegant om bij een ander onder de paraplu te kruipen om zelf droge voeten te houden. Als Duitsland het vertikt langer voor Sinterklaas te spelen blijft Houtsma met zijn boeren in de stortbui staan.

Al dat gepraat, dat die overproductie er niet zou zijn als de kleine boeren er maar niet waren, is even veel waard als de uitspraak, dat Friesland maar droog moet om de overproductie tegen te gaan. De Veemarktschrijver preekt wat minachtend over de uitspraak van prof. Krielhaas, dat er op de grote bedrijven vaak te veel wordt gevraagd van de geestelijke en lichamelijke spankracht van de boeren. Is de Veemarktschrijver ziende blind? De economische groei is geen middel tegen alles. Maar het is wel een droevige zaak dat tweederde van de wereld honger lijdt en wij de gelden niet beschikbaar willen stellen om de overproductie aan voedsel van slechts tien procent daar te brengen waar de nood het hoogst is.

Engelum.

J. L. Bakker

Provinciale Zeeuwse Courant, 1976-09-04

PZ. Schelhaas: ‘Honderdduizend arbeidsplaatsen in Europese zuivel op tocht

UTRECHT ANP - De werkgelegenheid in de Europese zuivelfabrieken zal de komende vijf jaar waarschijnlijk met in totaal vijf procent moeten verminderen. Dat is een verlies van circa 10.000 arbeidsplaatsen. Los daarvan moeten de komende 15 jaar per jaar 100.000 Europese melkveehouders ermee stoppen. Om een enigszins gezonde zuivelsituatie te krijgen, dient hun aantal van ruim twee miljoen te worden teruggebracht tot hoogstens een half miljoen.

Dat zegt voorzitter H. Schelhaas van het *produkschap voor zuivel* in ‘Bondig’, het blad van de *Voedingsbonden FNV*. Het verlies aan arbeidsplaatsen in de zuivelindustrie zal in ons land niet met forse ingrepen gepaard hoeven gaan. Er zullen geen gedwongen ontslagen vallen. Toch kunnen er in ons land gevoelige klappen vallen als er niet, spoedig een oplossing komt voor het zuivelprobleem. Gebeurt dat niet, dan kan dat volgens de heer Schelhaas de ondergang betekenen van de EEG. Van alle landen zou Nederland met z’n enorme exporten dan het zwaarst worden getroffen.

In de Nederlandse zuivelindustrie zouden dan 8.500 man met werkloosheid worden bedreigd. Het mes zou diep snijden in de condensindustrie, de kaassector en de melkpoederfabrieken. Alleen de consumptiemelk-sector zou buiten schot blijven, doordat deze zich vrijwel geheel met de Nederlandse markt bezig houdt. Schelhaas schat de kans dat de EEG wordt opgeblazen op 25 pct. Door de droogte is het probleem een maand of tien naar de toekomst verschoven, maar dan is toch wel het uur der waarheid aangebroken. Met name Duitsland en Italië pikken het niet meer, dat het zuivelbeleid handen vol geld kost en ook Engeland begint te sputteren

Veehouders kregen EEG-richtprijs niet

RIJSWIJK, 8-9. De melkprijs die de Nederlandse veehouders gemiddeld uitbetaald kregen is in 1975 voor het eerst beneden de EEG-richtprijs gebleven. De gemiddelde richtprijs voor dat jaar was f 49,54 per honderd kilo melk met 3,7 procent vet. Uitbetaald werd gemiddeld f 48,85 per honderd kilo met hetzelfde vetgehalte, dus 69 cent minder.

Het *Produktschap voor zuivel* heeft dit uitgerekend. De hoogste melkprijs, f 51,14 werd uitbetaald in Friesland. Tweede en derde waren Drenthe en Groningen met resp. f 49,99 en f 49,37. Hekkensluis was het „konsumtiemelkgebied” in het westen des lands (Noord- en Zuid-Holland en Utrecht) met f 47,66. Op een na laagste was Limburg met f 47,92, op twee na laagste Noord-Brabant met f 48,25.

Tankmelken

In de berekende gemiddelde uitbetalingsprijzen is rekening gehouden met de toeslagen voor boeren die met boerderijtanks werken. Schakelt men de extra-kosten en de toeslag voor dat „tankmelken” uit, dan wordt de gemiddeld voor alle melk uitbetaalde prijs f 48,10 per honderd kilo met 3,7 procent vet.

In werkelijkheid is het vetgehalte van de Nederlandse melk vorig jaar hoger geweest, namelijk gemiddeld 3,94 procent. Voor melk met dat vetgehalte werd gemiddeld f 50,36 betaald.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1976-09-16

FNZ. Voorzitter Drs. Zijlstra voor zuivelbond in Middelburg

Melkproductie moet in toom gehouden worden

MIDDELBURG – De melkproductie in Europa en vooral ook in Nederland moet in toom gehouden worden. Dat is de mening van drs. R. Zijlstra, voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ. De heer Zijlstra zei woensdag tijdens de algemene vergadering van de bond in Middelburg: „Het moet niet zover komen dat wij straks minder opgewekte gezichten in de krant tegenkomen die ons toeroepen: ‘ik verdrink in de melk, u ook?’ Hij verwachtte dat de melkproductie als gevolg van de droogte dit jaar in Europa wel een procent minder zal zijn dan vorig jaar, maar naar zijn oordeel heeft dat geen wezenlijke invloed op langere termijn.

De FNZ-voorzitter maakte duidelijk dat een verderstijgende melkproductie niet meer tegen stijgende prijzen zal kunnen worden afgezet. Hij merkte ook op dat het gat dat ontstaat tussen kosten en opbrengsten niet meer volledig gedicht lijkt te kunnen worden door hogere uitgaven uit het Brusselse landbouwfonds. Daarvoor is de politieke bereidheid niet meer voldoende aanwezig, met name niet in de Bondsrepubliek. De heer Zijlstra merkt verder op, dat de groeiende productie ook tot groeiende concurrentiestrijd op de afzetmarkten aanleiding kan geven. Hij koppelde aan zijn pleidooi voor een beteugeling van de melkproductie de stelling: 'Het meedenken aan het indammen van de Europese melkstroom is met name voor Nederland een zaak van welbegrepen eigenbelang.

In zijn toespraak somde de heer Zijlstra de volgende verlangens van de Zuivelbond op:

- probeer de afzet te vergroten; doe dat vanuit het besef dat het effect hiervan groter is naarmate de samenwerking tussen de afzetorganisaties verstevigd kan worden;
- tracht de voorraad melkpoeder, die eind juli nog 1.4 miljoen ton bedroeg, zo snel mogelijk tot redelijke proporties terug te brengen, dat wil zeggen tot 500.000 ton;
- tracht de boterconsumptie op peil te houden, vooral in Engeland, waar de grootste gevaren dreigen.

De heer Zijlstra maakte duidelijk dat het bij het overschot aan melk gaat om een typisch ‘rijke landenprobleem’. „Als ik de behoefte aan eiwit in de wereld erbij betrek is het begrip ‘overschot’ een woordgebruik dat met schaamrood gepaard moet gaan. De melkpoedervoorraad in de wereld is 2 miljoen ton. Bij een dagelijkse opname van 30 gram door 200 miljoen absoluut ondervoede kinderen zou deze 2 miljoen ton in een jaar zijn verdwenen. Ik moet het afzetprobleem derhalve zo formuleren dat de grote voorraden ontstaan door een gebrek aan koopkrachtige vraag”, aldus de FNZ. Voorzitter.

Hij voegde daaraan toe dat de algemene doelstelling op mondiaal niveau moet zijn de reële behoefte in de wereld om te zetten in een koopkrachtige vraag ‘ter begeleiding waaraan productiebevordering en voedselhulp in ontwikkelingslanden hoog in de internationale politieke rangorde geplaatst, dient te worden’.

Werkgelegenheid

De heer Zijlstra vestigde er in zijn rede de aandacht op, dat in de zuivelsector zeer veel mensen werkzaam zijn. Het gaat om een directe werkgelegenheid voor 200.000 mensen. Bijna 90.000 veehouders, ruim 23.000 werknemers in de zuivelindustrie - die de grootste werkgever is in de voedings- en genotsmiddelenindustrie - 30.000 mensen in de handel, het transport in de laboratoria nog duizenden bij toeleveringsbedrijven als veevoer en kunstmest. De heer Zijlstra: „Ook economisch mag zuivelindustrie zich laten zien. Een omzet in 1975 van ruim 8 miljard gulden, een stijging met ongeveer 14 procent in vergelijking met 1974, met een uitvoerwaarde van 3,3 miljard gulden. Een sector met goede sociale verhoudingen en een werkloosheidspercentage dat op minder dan 1 procent kan worden gesteld”.

Een schatting in procenten van de overproductie aan melk in de EEG gaf de FNZ-voorzitter woensdag zelf niet. Hij wees er wel op dat volgens landbouwcommissaris Lardinois de overproductie 10 procent bedraagt en volgens drs. Schelhaas van het *productschap voor zuivel* 5 tot 10 procent.

[.....]

Leeuwarder Courant 1976-09-25

Boterberg groeit naar 350.000 ton

BRUSSEL — Eind van dit jaar zal er in de EEG ongeveer 350.000 ton boter in voorraad zijn. Het betreft hier zowel de particuliere als de openbare opslag. Dat cijfer is verstrekt door de EEG-commissie. De normale voorraad aan het eind van het jaar is volgens de commissie 150.000 ton.

De nevels van de melkweg

(terzake: Door Mr. Gerard W. Smallegange¹²⁸)

Het is wat driest om je op te werpen als sterrenkundige, want astronomie ligt voor mijn gevoel vlak naast sterrenwielarij. Toch wilde ik ditmaal een poging wagen om de zuivel-melkweg wat te ontsluiten. Want het zuivel-zwerk is fors bewolkt en zolang er nevels, wolken en sluiers rondwaren is een lekeblik op die melkweg onmogelijk. Je hebt als consument, die in de krant leest over cautie-regelingen, E.E.G.-melkheffingen en basis- en interventieprijzen snel de neiging om je portie aan Fikkie te geven. Waarom moet het zo ingewikkeld?

Als u van mij op dit laatste een klaar en duidelijk antwoord verwacht, moet ik u teleurstellen. Ook wij die beroepshalve ons moeten bezighouden met deze verheffende zaken, krabben ons regelmatig en geërgerd op het hoofd en zien dan door de heffingen- en regelingenbomen het gehele melkgebeuren nauwelijks meer. Dan moet je eens rustig gaan zitten en het geheel weer eens op een rijtje zetten. Ondertussen ervaren wij het ondoorzichtige, versluisende en onoverzichtelijke van het E.E.G.-landbouwbeleid als een zeer groot bezwaar. Zowel voor producent als voor consument is een beleid dat achter rooksluiers en -gordijnen wordt geformeerd, onaantrekkelijk en dus een beetje verdacht.

Terug naar de melk. Ik zou proberen wat duidelijkheid te verschaffen rond de melkweg. De laatste weken leest en hoort u steeds weer over discussies rond de minimum-melkprijs. Het *produkschap voor de zuivel* stelde een verhoging van de minimum-melkprijs voor. In het produkschap zijn alle sectoren vertegenwoordigd: landbouworganisaties, (agrarische) vakbonden, zuivelindustriën zowel particulier als coöperatief, melkhandel van klein tot heel groot.

Zo'n produkschap is niet zomaar een clubje, nee het is een door de overheid ingesteld publiekrechtelijk orgaan. Dat laatste wil zeggen dat het de bevoegdheid heeft verordeningen uit te vaardigen. Zoals bijvoorbeeld een verhoging van de melkprijs. Voor zo'n verordening echter gaat werken is wel de goedkeuring vereist van én de minister van economische zaken én de minister van landbouw. Mag nu het produkschap zomaar uit de losse pols een verandering van de melkprijs voorstellen? Wis en waarachtig niet. Daarvoor zijn een stel spelregels ontworpen, ingewikkelder dan voor een bridgedrive.

Men mag slechts met voorstellen komen als: a. de zuivelwaarde veranderd is. of b. de produktie-kosten gewijzigd zijn. of c- in de gemiddelde bedrijfskosten verandering is gekomen. Deze fraaie begrippen vragen wellicht enige toelichting.

Het begrip zuivelwaarde slaat op wijzigingen in de zuivelprijzen. Dat kan door een besluit van E.E.G. in Brussel, maar het kan evengoed door veranderingen in de markt; b.v. door meervraag naar kaas op de wereldmarkt wordt de prijs hoger. 'Zuivelwaarde' staat dus vrij dicht bij de producent, de veehouder.

Het begrip produktiekosten slaat voornamelijk op de kosten die de zuivelfabrieken moeten maken. Een verandering in loonkosten kan de produktiekosten beïnvloeden. Produktiekosten staan dus dicht bij de zuivelindustrie.

Het derde begrip – gemiddelde bedrijfskosten - heeft vooral te maken met de (melk)-handel, de slijters, de detaillisten, de supermarkten en de groot-winkelbedrijven. Een verandering in hun kosten (ook vaak loonkosten) mag soms doorberekend worden.

¹²⁸ Mr. G. Smallegange was van eind 1975 tot dec.1993 landbouwdeskundige van de Provinciaal Zeeuwse courant, met een wekelijkse rubriek; *terzake*. Verder kom ik hem tegen als Secretaris van de CBTB (Zeeland?) en de latere Zuid-Nederlandse Boerenbond (secre. afd. Zeeland.)

Heel globaal waren dat zo'n beetje de spelregels die het produktschap moet hanteren bij de vaststelling van de (minimum)melkprijs. Op grond van dat geheel kwam het produktschap dit voorjaar tot conclusie (ik zal u de berekening besparen) dat eigenlijk een melkprijsverhoging van 5 cent nodig was om de gestegen kosten te compenseren. De ministers echter waren bikkelhard: na eindeloze discussies kwam men niet verder dan een verhoging van drie cent. Het enige wat de ministers wilden toezeggen was dat men dan in augustus graag opnieuw over een wijziging zou praten. Het resultaat van de voorjaarsbesprekingen was ontevredenheid bij de producent. Allicht, als je kosten niet gecompenseerd worden en de prijs toch al zo afgeroomd is, dan heb je weinig marge meer.

Nadat de augustus-besprekingen waren verzand (hoge groenteprijzen etc. - stem van de vakbeweging tegen) kwam het produktschap medio september zeer eensgezind met een nieuw voorstel - weer op grond van zeer wrochte berekeningen - van een minimum-melkprijsverhoging van twee cent. Minister Lubbers leek het helemaal eens te zijn met het produktschap - de berekeningen werden niet aangevochten - maar kon het toch met over het economische hart krijgen om ja te zeggen. Ik wil een maand uitstel om nog eens te denken, dat waren zo ongeveer z'n laatste woorden voor bij de plaat poetste.

Tot zover dit melk-feuilleton. Is nou die paar cent zo belangrijk, vraagt u zich af. Ja, voor de producent wel. U mag zelf eens narekenen wat een cent uitmaakt voor een boer die 50 koeien melkt (per koe per jaar $\pm$ 5.000 kg melk). Als u daarbij dan eens bedenkt de enorme schade die haast iedere veehouder deze zomer heeft geleden door de droogte en u voegt daar tenslotte aan toe al die keren in het verleden dat de veehouders al genoeg moesten nemen met een gedeeltelijke aanpassing van hun verhoogde kosten, dan zal het u wellicht ook onbegrijpelijk voorkomen dat een minister zo sjachert met uitstel.

Ja maar, de consument dan, wordt die niet weer de dupe van die twee cent verhoging? Nee, dat merkt hij nauwelijks, is ons antwoord. Die prijsverhoging geldt alleen voor volle melk en voor geen enkel ander zuivelprodukt. Omgerekend in de prijsindex voor levensonderhoud betekent die twee cent een 0,03 % verhoging. Da's geen bedrag om over te piekeren. Ondertussen is er nog geen woord gezegd over cutie-regeling, heffingen etc. waar ik in het begin van dit artikel over gewaagde. Maar dat komt nog wel en hopenlijk snel ook - want wat in het (melk)vat zit, verzuurt snel.

Nieuwsblad van het Noorden. 1976-10-26

Nederlandse boer vindt het een lachertje

‘De koe moet op dieet...’

PIET SWANENBURG

De koe moet op dieet. Niet zozeer om dat het beest te zwaarlijvig is geworden, maar het levert gewoon te veel melk en daarom zal de rood- of zwartbonte minder mogen eten. Gras behoort (nog) niet tot de streng verboden etenswaren op het afslanklijstje; wel voedsel waarin veel eiwitrijk soja is verwerkt.

Ramingen van de Europese Commissie in Brussel (het dagelijks bestuur van de EEG) wijzen erop dat de melkproductie in de Gemeenschap misschien met vijf tot tien miljoen ton vermindert kan worden als de koeien in Europa minder soja „slikken”.

In het afgelopen jaar hebben de koeien in de EEG-landen met z'n allen 2.500.000 ton eiwit-houdende grondstoffen gegeten. Ruim 75% daarvan zou met sojachroot (afvalprodukt van sojabonen) hebben bestaan. En tot tegenzin van de landbouwdeskundigen van de EEG heeft dit voedsel ertoe geleid dat de melkproduktie veel te hoog is geworden, en men met de handen in het haar tegen een melkpoederberg zit aan te kijken. Vandaar het EEG-plan voor een vermageringskuur van melkgevende koeien.

NIET SERIEUS

Het lijkt er niet erg op dat de eigenaren van de 2.229.000 melkkoeien die er in de Nederlandse weilanden grazen (telling van 1 augustus 1976) tegemoet zullen komen aan de versoeringsmaatregelen op veevoedergebied van de Europese Commissie. Ze vinden het maar een merkwaardig idee en in wezen neemt men de berichten uit Brussel niet helemaal serieus.

Waarnemend voorzitter van de Drentse CBTB, de heer J. Lensen in **Alteveer**. „Dit is schoppen tegen de benen van de veehouders. Men pakt het melkoverschotprobleem van de verkeerde kant aan. De Nederlandse boer heeft, mede in verband met de exportpositie altijd een kwaliteitskoe gefokt en daar moeten we mee doorgaan. Om een redelijk inkomen te behalen moet je als boer juist trachten de melkproduktie te verhogen. Dat is eveneens noodzakelijk om de investeringen die we de laatste jaren hebben gedaan rendabel te kunnen maken. Door een produktieve veestapel kun je ook je zelfstandigheid bewaren. Neen, de huidige gemiddelde melkproduktie van een koe, 4500 liter per jaar, zal niet mogen verminderen maar juist verhoogd moeten worden,” aldus veehouder Lensen

DERDE WERELD

Hij vindt dat men in Brussel beter kan proberen om goede afzetmogelijkheden voor zuivelprodukten te verkrijgen in de Derde Wereld.

Tegen het verstrekken van een premie voor het niet leveren van melk aan de boeren heeft de heer Lensen geen bezwaar „Het zal neerkomen op een overschakeling van melkvee naar slachtvee of van de melkveehouderij naar de akkerbouw. Kijk, dat zijn maatregelen waar ik nog wel kan inkomen, maar zeer beslist niet in een dieet voor koeien.....

Directeur H Nijhof van *DOMO-Bedum* in **Beilen** zegt het „vermageringsplan” van de Europese Commissie in eerste instantie als een mop te hebben beschouwd omdat hij zich niet kan voorstellen dat dit een reële manier is om het (in zijn ogen) vermeende overschot aan melk in de EEG weg te nemen „De taak van een veehouder is immers om tegen een zo laag mogelijke kostprijs te kunnen produceren; welnu dat kan alleen door een goede melkafgifte van de koe en niet door het dier op dieet te stellen”.

Volgens de heer Nijhof zal het in de veehouderij eerder moeten toegaan naar een hogere melkproduktie en dat is, zegt hij, zeer wel mogelijk omdat de koe nog niet aan haar top is voor wat betreft de melkafgift. Evenals de heer Lensen van de Drentse CBTB meent hij dat „Brussel op korte termijn moet toewerken naar een betere distributie van melk- en melkprodukten naar de arme landen. „Technisch gesproken is dat een haalbare kaart”.

ANDERE EIWITTEN

De heer B. Buizing Damsté, van Koopmans veevoederfabrieken in Leeuwarden ziet het niet zover komen dat de Nederlandse boer z'n koeien als karkassen in het weiland wil hebben. Zijn uitleg over de samenstelling van veevoeder komt erop neer dat soja weliswaar een hoog eiwitgehalte (40%) heeft, maar dat er genoeg andere stoffen zijn die in veevoeder kunnen worden verwerkt om koeien aan de nodige eiwitten te helpen „Lijnmeel- en cocosschilfers bij-

voorbeeld of verenmeel dat we van de destructiebedrijven kunnen betrekken Daar zit namelijk óók erg veel eiwit in. Trouwens in de zomermaanden krijgen koeien zonder bijvoeding van krachtvoer genoeg eiwit binnen dat in het gras zit. Ook hooi bevat veel van deze noodzakelijke bouwstof”, aldus de heer Buizing Damsté Hij zet het liefst een erg groot vraagteken achter de „afslankcursus-voor-koeien” zoals die in Brussel is bedacht.

Een woordvoerder van het ministerie van Landbouw en Visserij in Den Haag wil zover niet gaan. Hij merkt op dat men een en onder moet zien als een onderdeel van een aanpak van het structurele probleem van de overproductie. „In hoeverre een dieet voor koeien ooit zal worden ingevoerd is afhankelijk van de besprekingen die dezer dagen in Luxemburg worden gevoerd door de landbouwdeskundigen van de EEG. Daar valt nu nog geen zinnig woord over te zeggen”.

Als het aan de Nederlandse boer ligt zal het zover ook nooit komen.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1976-12-09

Landbouw en veeteelt

Melkproduktie blijft stijgen

RIJSWIJK, 6-12. Ondanks de droge zomer heeft Nederland dit jaar meer melk geproduceerd dan vorig jaar en voor 1977 wordt opnieuw een stijging verwacht.

Het produktschap voor zuivel raamt de totale produktie in 1976 op 10.510.000 ton, wat 289.000 ton of bijna drie procent meer is dan in 1975. Aan die produktie hebben 2.220.000 koeien meegewerkt, ongeveer even veel als vorig jaar. Gemiddeld per dier leverden ze 4.730 kilo melk, 110 kilo of bijna 2,5 procent meer dan in 1975. Hun melk bevatte gemiddeld 3,97 procent vet, 0,03 procent meer dan vorig jaar.

Van de totale produktie van ruim 10,5 miljoen ton is of wordt 10,1 miljoen ton aan de zuivel-fabrieken geleverd, 318.000 ton, meer dan vorig jaar.

Volgend jaar, zo verwacht het produktschap, zal er een totale melkproduktie zijn van 10.825.000 ton, 315.000 ton of drie procent meer dan dit jaar. Daar zullen 2.240.000 melk- en kalfkoeien (20.000 stuks of 1 procent meer dan dit jaar) voor zorgen, die gemiddeld per dier 4.830 kilo melk gaan geven, wat honderd kilo of ongeveer twee procent meer is dan dit jaar. Het vetgehalte zal nauwelijks merkbaar omhoog gaan: van 3,97 naar 3,98 procent.

Uitstel EEG-pakket-Lardinois

Zuivelberaad mislukt

Van onze correspondent)

BRUSSEL - Niet-agrarische politieke factoren zijn er de oorzaak van dat de landbouwministers van de Europese Negen het dinsdag niet eens konden worden over het 'zuivelplan' van Lardinois - een pakket maatregelen om de overproduktie van melk in de Europese Gemeenschap terug te dringen. Dit zei de Nederlandse minister van Landbouw Van der Stee dinsdagavond. Het wordt januari of februari voordat de negen toe zijn aan besluiten, aldus de Nederlandse bewindsman tijdens een onderbreking van het beraad.

Van der Stee noemde twee factoren die een besluit in de weg stonden: de diepgaande verdeeldheid over de door Europees landbouwcommissaris Lardinois voorgestelde invoering van de zogenaamde margarine-tax vijf landen zijn voor, vier, waaronder Nederland, fel tegen) en over de zogenaamde monetair compenserende bedragen. Dit is een financieel mechanisme om de eenheid van de landbouwprijzen in de gehele Europese Gemeenschap te handhaven, dat echter dit jaar naar schatting zeven miljard gulden zal zijn gemoeid

Van der Stee zei dat de Franse minister van landbouw Bonnet 'kennelijk op instructie van het Elysee' koppelingen aanbracht om de besluitvorming te blokkeren. De Fransman betoogde bijvoorbeeld dat het probleem van monetair compenserende bedragen (MCB's) zou worden aangepakt voordat hij aan het zuivelplan wilde meewerken. Van de MCB's profiteert voornamelijk Engeland: de voedselprijzen blijven er kunstmatig laag.

De Franse houding wordt ingegeven door politieke overwegingen, aldus welingelichte kringen. Omdat Duitsland het merendeel van de kosten van de monetair compenserende bedragen moet betalen (via zijn bijdrage aan het Europees landbouwfonds) is de houding van Bonn van doorslaggevend belang.

En Bondskanselier Schmidt zou de Engelse regering niet onder druk willen zetten om mee te werken aan een herziening van het stelsel van de MCB's.

Minister Van der Stee betreurde het uitstel. De kosten van het Europese zuivelbeleid zal binnen twee a drie jaar zo'n vier miljard dollar gaan bedragen, als de overproduktie van melk (ongeveer 10 procent) niet wordt aangepakt, zo zei hij. Als Europa geen orde op zaken stelt is het gemeenschappelijk landbouwbeleid een mislukking. Een produkt produceren ten koste van arbeid en offers waaraan geen behoefte bestaat is economische verspilling en in diepste wezen een stompzinnige politiek, aldus de Nederlandse minister.

Van het vaderlandse erg

1976 een verloren jaar voor de zuivelpolitiek

„Een verloren jaar voor de Europese zuivelpolitiek”, zei drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* op de laatst gehouden bestuursvergadering. Bestuursvergaderingen van produktschappen zijn openbaar en worden beschouwd als belangrijke conferenties inzake de handelspolitiek rond een bepaalde groep produkten. Ze zijn belangrijk, want produkt- en bedrijfsschappen hebben (tot groot verdriet van S.G.P., Boerenpartij en enkele andere groepen) verordenende bevoegdheden. Die bevoegdheden zijn al wat ingeperkt door de EEG maar ze zijn er nog steeds. Men moet echter vaststellen, dat de schappen meer verordenen dan dat zij ordenen.

Praten zonder oplossen

De melkaanvoer in de E.E.G. was in 1976 ruim 2 procent groter dan in 1975. Alleen België en Denemarken bleven wat achter, vooral door de droogte. Maar ons land deed mee aan de produktiestijging. Een buitenstaander snapt daar niets van, want hij herinnert zich de dorre en geblakerde weiden van afgelopen zomer. Het blijkt echter dat er voldoende ruw voeder te koop was en is om rundvee te houden en krachtvoeder uiteraard óók. De droogte heeft dus de produktie wél duurder gemaakt naar niet verlaagd, ook al zou zonder droogte de produktiestijging nog veel groter zijn geweest.

Drs. Schelhaas kijkt graag terug. Ook 1575 was een verloren jaar, zei hij. Waarom? Omdat de voorraden poeder en boter blijven stijgen. Het poeder nam in 1976 met 130.000 ton toe en de boter met 92.000 ton. Dat is niet veel, maar er was al zoveel ...

Dit fijne trekje ontgaat echter vele politici. Drs. Schelhaas meent echter dat het vraagstuk niet zit in de poeder- en boterbergen, want die ziet hij - **optimistisch als hij is** - nog wel slinken tot aanvaardbare voorraden. Het zit hem in de steeds stijgende produktie. Een paar normale zomers en de melkstroom overspoelt de dijken. Beter gezegd: dan gaat de gemeenschap ervoor bedanken die te betalen.

De man van het produktschap heeft een oplossing voor dit kwaad: een premieregeling voor het niet op de markt brengen van melk. De uitvinder van dit stelsel is Herr Wagner van het Deutscher Bauernverband. Het komt op het volgende neer: Boer Melkzemaar levert in 1976 van zijn 50 koeien precies 250.000 kg melk af, want hij houdt van ronde getallen. Als hij nu in 1977 slechts 200.000 kg melk aflevert, krijgt hij een premie over de 50 ton niet-geleverde melk. Nu zal Melkzemaar die 50 ton heus niet zelf opslurpen of in een sloot laten lopen of (beter) zijn land mee bemesten. Hij gaat gewoon wat minder koeien melken. Hij verdient dan wat minder en vandaar die premie.

„Dat nooit”

Schelhaas' stuiten thans op hevige tegenstand bij de boeren, omdat zij (terecht) vrezen dat de premie voor niet-geleverde melk niet zal opwegen tegen het gederfde inkomen. Ook druist het in tegen het natuurlijke streven naar productiviteitsstijging. Immers, als dat wegvalt keren de middeleeuwen terug. Nietwaar, zegt Schelhaas, want die boer gaat in plaats van melk iets anders produceren. Wat? Rundvlees natuurlijk, want als hij varkens of pluimvee gaat leren houden, is de markt daarmee meteen overvoerd. Hij moet rundvlees produceren en geen kalvervlees, want als hij zijn eigen kalveren gaat afmesten, bederft hij de boterham van de kal-

vermesters. Rundvlees dus. Helaas is ook daarvan een overschot (met zelfs een tijdelijk invoerverbod in de hele E.E.G.!), **nademaal een uitbreiding van de melkveestapel onvermijdelijk meer vlees betekent via kalveren, uitstoot en worstkoeien.**

Boer Melkzemaar kan dus beter wat minder koeien houden en wat méér strut. Nu gelooft niemand in ernst dat dit ooit werkelijkheid wordt. Er zit dan ook iets heel anders achter die plannen van het produktschap. Drs. Schelhaas weet beter dan wie ook, dat de melkproduktie stevig in de hand gehouden moet worden, omdat het anders steeds erger mis gaat. Hij weet óók dat je dit nooit doen kunt via de beurs van de boer. Bij een te lage melk prijs zal een veehouder trachten nóg meer melk te winnen. (in dezelfde tijd), om aldus nog enigermate aan zijn trekken te komen. Ook een hoge prijs wakkert de produktie aan, omdat dan steeds weer bouwland in gras gelegd wordt en de teelt van ruwvoerders aantrekkelijker wordt. U ziet wel dat melk en zuivel zeer ingewikkelde zaken zijn, waarbij het één aan het ander vastzit.

Noem het beest bij zijn naam

Het is duidelijk dat drs. Schelhaas pleit voor contigentering van de melkproduktie, zij het dan via een premie voor niet-geleverde melk. Bij het bepalen van zo'n premie immers moet je eerst vaststellen hoeveel melk je wel en hoeveel je niet wil belonen met een premie. Het is contigentering, maar drs. Schelhaas mijdt dit woord als de pest, wel wetend dat de handel hiertegen in het geweer komt. Het is echter tamelijk onnozel te menen dat er één regering in de E.E.G. is die ook maar iets voelt voor de genoemde premies. Want dat zijn premies ter vermindering van de produktiviteit. Veel beter is het contingenten vast te stellen waarvoor de richtprijzen en interventieprijzen gelden. Men kan dan aan boer en zuivelfabriek overlaten wat zij wensen te doen met het teveel geproduceerde. Dat komt dan immers niet meer ten laste van de gemeenschap.

In het produktschap werd ook hoopvol gesproken van stimulering van de afzet. Dat zou de grote oplossing zijn voor alle zuivelvraagstukken. Vol trots wees men op de invoer van boter, boterolie en poeder in de ontwikkelingslanden, die voortdurend stijgt. Wat er niet bij gezegd werd is, dat deze stijging nog niet eens zo groot is als de stijging van de produktie in de E.E.G. en dat ze met andere woorden niets oplost, hoe goed die handel overigens ook mag zijn.

Precies zo staat het met speculaties over de hongerende wereld. Die honger is er wel en de overschotten zijn er in de E.E.G. eveneens, maar er is nog niets dat er op wijst dat beide tot elkaar gebracht zullen worden.

1977

Provinciale Zeeuwse Courant, 1977-01-07

Voorzitter Zuivelschap Schelhaas:

EEG kent erger zaken dan overschottenprobleem

ZWOLLE (ANP) - De zorg om de zuiveloverschotten mag niet het zicht wegnemen op de andere twee problemen waar de Europese melkveehouderij mee worstelt, namelijk de te lage inkomens en de achtergebleven structuur, problemen die beide in wezen ernstiger zijn dan het overschottenvraagstuk

Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *produktschap voor zuivel* zei dit donderdag op de veehouderijconferentie van de *Nederlandse Christelijke Boeren en Tuindersbond C.B.T.B.* in Zwolle. Het overschottenprobleem, aldus de heer Schelhaas, is wel spectaculair, maar relatief gezien behoort het tot de kleinere problemen van de westelijke wereld. Het Europese zuivelbeleid zal dit jaar waarschijnlijk ongeveer zeven miljard gulden kosten, wat 0.4 procent is van de gezamenlijke begrotingen der EEG-lidstaten of 0.1 procent van het totale nationale inkomen van de gemeenschap. Van hongerend Azië en Afrika uit kan het overschottenprobleem zelfs als een luxe probleem worden beschouwd.

Toch is het nodig er iets aan te doen, want het huidige overschot in de EEG, te stellen op vijf a tien procent van de totale productie, blokkeert de oplossing van de beide andere problemen, die van inkomen en structuur. Bovendien was drs. Schelhaas niet erg gerust over de productieontwikkeling in de komende jaren. De reeds vooroplopende Nederlandse melkveehouderij is in staat, de productie nog verder op te voeren, hoeveel te meer geldt dit dan niet voor de melkveehouderij in tal van andere landen. Verder is er reden tot zorg over de ontwikkeling van het boterverbruik in Engeland - een land dat een kwart van de EEG-boterconsumptie voor zijn rekening neemt - als de boterprijs daar straks tot het EEG-niveau wordt opgetrokken.

Heffing

Voor het leggen van een productieheffing op de melk was de heer Schelhaas niet erg enthousiast. Bij zo'n heffing zou het volgens hem gaan om verlichting van de overheidsuitgaven. Andere argumenten, zoals 'medeverantwoordelijkheid van de producent' en 'een middel om de productie terug te dringen' zijn franje. Zijn bezwaar was dat een heffing geen geschikt middel is om op korte termijn de inkomens van de veehouderij te verbeteren.

Dat bezwaar zou echter vervallen, zo betoogde de heer Schelhaas, als de EEG-richtprijs met de heffing zou worden verhoogd. De consumenten zouden dan, via hogere prijzen voor de zuivelprodukten, de heffing betalen.

Daarvoor, aldus de produktschapsvoorzitter, zijn goede argumenten aan te voeren. Door de overschotten op de Europese zuivelmarkt staan namelijk de zuivelprijzen onder druk. De in het afgelopen jaar werkelijk aan de boeren uitbetaalde melkprijs ligt ongeveer twee cent per kilo beneden de richtprijs, tegen het jaar daarvoor een cent. De marktprijzen voor de zuivelprodukten zijn in dezelfde mate achtergebleven bij de richtprijs. Ook is de richtprijs minder verhoogd dan zonder overschotten het geval zou zijn geweest.

Consumenten.

Door dit alles hebben de Europese consumenten de laatste jaren voor produkten als kaas, consumptiemelk en boter aanzienlijk lagere prijzen betaald dan het geval zou zijn geweest bij

evenwicht op de zuivelmarkt. Dit voordeel zouden ze slechts voor een deel kwijtraken als de heffing in de zuivelprijzen zouden worden opgenomen. Degenen die het meest van de zuiveloverschotten hebben geprofiteerd, aldus drs. Schelhaas, zijn de consumenten, de grote verliezers zijn de melkveehouders.

Als zakelijk argument voor de heffing kan naar zijn mening gelden, dat deze zichzelf betaalt, zou hij vorig jaar al ingevoerd zijn en gebruikt zijn om de overschotten magere-melkpoeder weg te werken, dan zou het klimaat nu aanmerkelijk gunstiger zijn geweest voor een verhoging van de melkprijs. De Boeren zouden dan het komende jaar de heffing al meer dan terug kunnen verdienen. Afbreken van overschotten moet de eerste prioriteit hebben, vond drs. Schelhaas. Als de heffing daaraan kan meewerken, kon hij zich met het idee ervan wel verzoenen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1977-03-03

Europa houdt goedkope boter zelf

Geen subsidie meer op boter naar Rusland

(Van onze correspondent in Brussel)

De landen van de Europese Gemeenschap houden hun (goedkope) boter voortaan zelf. Voor de export van boter naar Oost-Europa zal niet langer de gebruikelijke subsidie worden gegeven. De Europese Commissie (het dagelijks bestuur van de Europese Gemeenschap) heeft daartoe gisteren besloten.

Vorige week kocht de Sovjet-Unie in totaal 36.000 ton boter op uit de Europese voorraden, wel met de gewone subsidie, die neerkomt op een bedrag van ongeveer f 1,26 per pakje. In politieke termen vertaald betekent het besluit dat de Europese Commissie voor Britse druk is gezwich. Dat gebeurde op smadelijke wijze: een reeks paniekerecties, verkeerde en zelfs voorlichting gingen vooraf aan de al even weinig overtuigende toelichting van landbouwcommissaris Gundelach.

„Er moet een beter evenwicht komen in de besteding van de beperkte belastinggelden ten behoeve van de afzet van boter in en buiten de Gemeenschap. Een aantal EEG-landen vindt dat de beperkte fondsen meer dan vroeger moeten worden gebruikt om het verbruik binnen de Negen op te voeren,” zo zei Gundelach, die Groot-Brittannië en West-Duitsland met name noemde.

Ander systeem

Het systeem van tevoren vastgestelde subsidies voor de export van boter naar onverschillig welk land buiten de Gemeenschap wordt vervangen door een systeem waarbij de Commissie drie dagen de tijd heeft om de bestemming van de exportboter te controleren en vervolgens subsidie te verstrekken. Volgens landbouwdeskundigen zal deze wijziging tot gevolg hebben dat voorlopig geen ton boter meer zal worden uitgevoerd.

Die consequentie doet vreemd aan tegenover de situatie dat de Europese boterberg (de voorraden in de koelhuizen) zo'n 200.000 ton bedraagt. Bij particuliere bedrijven is ook nog circa 150.000 ton boter opgeslagen. Omdat de melkproductie in lente en zomer het hoogst is lijkt tegen de herfst een boterberg van een half miljoen ton niet uitgesloten, zeker als de landbouw-

ministers van de Negen eind maart andermaal nalaten maatregelen te nemen om de melkproduktie in de EEG af te remmen.

In de Britse pers - waar een anti-EEG-verhaal nog altijd een prominente plaats krijgt - werd hoog opgespeeld over de verkoop van „goedkope Europese boter” aan de Russen. Er werd evenwel niet bij gezegd dat de opslagkosten voor boter (op termijn berekend) hoger zijn dan de gegeven subsidie. Export met subsidie blijft voor de Europese belastingbetaler de beste oplossing.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1977-05-06

Voorzitter Produktschap Schelhaas:

Zachte maatregelen voor zuivel raken goeddeels uitgeput

RIJSWIJK (Z.-H.) (ANP) - Het reservoir van ‘zachte’ maatregelen tot herstel van het evenwicht op de zuivelmarkt is met de besluiten die de EEG-ministerraad onlangs heeft genomen, goeddeels uitgeput.

Als het niet lukt met deze maatregelen vraag en aanbod in een betere verhouding tot elkaar te brengen, zullen zwaardere ingrepen nodig zijn, tenzij de veehouders gedurende lange tijd genoeg zouden willen nemen met lage melkprijzen en de hele gemeenschap leert leven met zuiveloverschotten.

Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *produktschap voor zuivel* betoogde dit in de woensdag gehouden bestuursvergadering. Hij stelde een paar aanvullingen voor op het nu door de Europese ministerraad vastgestelde programma. In de eerste plaats een premieregeling, nog voor de zomer in te voeren, *ter versnelling van de afvloeiing van oudere en kleine boeren*. Verder een regeling waarbij behalve de overschakeling van melk- op vleesproductie (daar hebben de Europese ministers nu voor gezorgd) ook de overschakeling van melk op andere produkten bevorderd wordt; bijvoorbeeld op voedergewassen en bepaalde granen. Tenslotte, meende voorzitter Schelhaas, zou de gemeenschap kunnen overgaan op een veel grootscheepser voedselhulpprogramma dan tot nu toe is uitgevoerd.

Voorzitter Schelhaas noemde een aantal maatregelen tot herstel van marktevenwicht op, waarvoor de georganiseerde landbouw en de zuivelindustrie de afgelopen jaren hebben gepleit: premie voor het niet in de handel brengen van melk; bevordering verwerking magere melkpoeder in varkens- en kippevoer; stimulering van de afzet via onder meer schoolmelkprogramma's en speciale verkoopprogramma's voor boter; bevordering internationale handel in zuivelprodukten. De door de EEG-ministers genomen besluiten betekenen in belangrijke mate een inwilliging van deze verlangens.

Voorzitter Schelhaas deelde de teleurstelling van de boeren over de in Brussel genomen prijsbesluiten en vond het eveneens teleurstellend, dat weinig of geen aandacht is besteed aan de verbetering van de achtergebleven structuur van de Europese melkveehouderij.

FNV-bonden terug in zuivelschap

RIJSWIJK (ANP)- De vertegenwoordigers van de voedingsbonden FNV zijn teruggekeerd in het produktschap voor zuivel. De bonden zijn teruggekomen van hun aanvankelijke besluit, definitief met dit schap te breken.

Een van de FNV-vertegenwoordigers, de heer W. Winter, legde in de woensdag gehouden vergadering van het produktschapsbestuur een verklaring af. Hij zei dat de federatieraad van de voedingsbonden, geadviseerd door het federatiebestuur, voldoende aanleiding heeft gevonden om de werkzaamheden in het schap te hervatten. Hij sprak hierover zijn vreugde uit en uitte de verwachting, dat, het machtsverwicht in het produktschap in de naaste toekomst ge-toetst zal kunnen worden aan de harde realiteit.

Het produktschapsbestuur aanvaardde een verordening, waarbij de heffing die de melkveehouders aan het schap verschuldigd zijn voor de periode 20 maart 1977 - 18 februari 1978 wordt verlaagd van 16 cent per honderd kilo melk tot niets. De minister van landbouw gaat deze heffing voor zijn rekening nemen. Dit is een van de elementen van de lastenverlichting die de veehouders krijgen nu de EEG-boerenmelkprijs voor 1977/'78 voor de Nederlandse boeren ver beneden het peil is gebleven dat zij en de Nederlandse minister van landbouw nodig achten.

Boerenverzet tegen beleid Brussel

(Door Piet Bukman, voorzitter NCBTB)

Zoals het er nu voor staat, krijgen de boeren per half september bijna een cent minder uitbetaald voor elke liter melk. Dat lijkt niet zo veel, maar op jaarbasis is het opeen doorsnee bedrijf met bijvoorbeeld veertig melkkoeien toch al gauw een bedrag van tegen de 2000 gulden. Ook dat zou zo'n ramp nog niet wezen, als er genoeg verdiend werd in de veehouderij. Helaas is dat niet het geval. De inkomens staan al enkele jaren onder zware druk. En al ziet het er op dit moment wat beter uit dan het afgelopen jaar, een vetpot is het bepaald nog niet. Waarom dan die cent eraf?

Al jaren lang vindt men in Brussel dat het Europese zuivelbeleid te veel kost. Men kijkt tegen de wassende melkstroom op en wil die nu keren door de boeren mee te laten betalen aan het beleid, door middel van het opleggen van een zgn **medeverantwoordelijkheidsheffing**: een mondvul. De beslissing hierover is dit voorjaar genomen in het kader van de moeizame onderhandelingen over de landbouwprijzen, en is dus onderdeel van een compromis. Als die steen eruit getrokken wordt, zit de kans erin dat het hele gebouw instort, zegt minister Van der Stee. En dat risico is hem te groot.

De boeren denken er heel anders over. Zij hebben van zo'n medeverantwoordelijkheidsheffing eigenlijk nooit willen weten. Toen zij echter noodgedwongen moesten kiezen tussen een prijsverlaging en een heffing, hebben zij uiteindelijk gekozen voor de heffing. Het was echter een keuze als tussen een hoge boete en een aantal dagen hechtenis: dat wil zeggen een keuze

tussen twee kwaden. Bovendien, zo zeiden de organisaties, moet eraan twee belangrijke voorwaarden worden voldaan. Ten eerste moet Brussel met z'n prijzen de kostenontwikkeling volgen, ten tweede moet er een actief beleid worden gevoerd om bestaande overtollige voorraden te ruimen. Noch aan de ene, noch aan de andere voorwaarde werd voldaan. De melkprijs werd dit voorjaar veel te laag vastgesteld in vergelijking met de kostenontwikkeling, en Brussel liet unieke kansen glijpen om tegen betrekkelijk lage kosten melkpoeder te ruimen. Die kansen waren er namelijk, toen de sojaprijs hoog was opgelopen.

De conclusie was toen gemakkelijk te trekken: de heffing zou moeten worden uitgesteld of er zou een nul-tarief ingevoerd moeten worden. De organisaties voerden daarbij nog een handvol argumenten aan. Allereerst de slechte inkomenspositie. Vervolgens het achterblijven van de melkproductie bij de verwachtingen, nog afgezien van de effecten van de premieregelingen die per 1 juli van kracht zijn geworden en die gericht zijn op het staken van de melkproductie. Voorts werd aangevoerd dat nog niet bekend is wat men precies met het heffingsgeld zou willen gaan doen. Het is tenslotte boerengeld. Dan mag je als boeren toch ook wel weten wat er mee gebeurt. En ten slotte twijfelde men eraan of alle landen de heffing wel per half september zouden invoeren.

Minister Van der Stee heeft hierin echter geen reden gezien om in Brussel actie te ondernemen in de richting van uitstel of invoering van het nul-tarief. Hij vindt dat de situatie, sinds de beslissing werd genomen, niet zo is veranderd dat er reden is om het compromis van toen op een punt open te breken. En zijn acht EEG-collega's schijnen er net zo over te denken.

Al met al geen wenkend perspectief voor de Europese melkveehouders, van wie overigens de Nederlandse verreweg de grootste bezwaren hebben tegen de heffing. In verschillende andere EEG-landen is de melkprijs meer omhoog gegaan dan hier; ofwel door maatregelen in het monetaire vlak, zoals bijvoorbeeld in Frankrijk, danwel doordat het land in kwestie nog in een overgangperiode zit die vooraf gaat aan het volledige lidmaatschap van de EEG, zoals Engeland. Onder zulke omstandigheden doet de heffing minder pijn.

Het is dus niet zo, dat de hele Europese boerenstand in grote eendracht te hoop loopt tegen dit stuk EEG-beleid. Dat maakt de kansen op een goede afloop niet beter. Tenzij men in een vleug van blijmoedig optimisme verwacht dat door middel van een goede besteding van het boerengeld de zuivelmarkt zo kan worden schoon geveegd, dat de prijsvorming weer veel gunstiger wordt. Aan die blijde verwachting zijn de boeren echter nog niet toe.

Leeuwarder Courant 1977-10-15

EEG-Commissie wil eind maken aan zuiveloverschot

Zuivelbeleid kost 6,8 miljard

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - De Europese boeren moeten hun productie meer afstemmen op de behoeften van de markt. Het huidige systeem van garantieprijzen voor landbouwprodukten kan geen stand houden, als er geen einde komt aan de enorme voedseloverschotten, vooral in de zuivelsector. Met deze waarschuwende woorden lijkt de *EEG-Commissie*, het dagelijks bestuur van de *Europese Gemeenschap*, de geesten van de boeren in de Negen rijp te willen maken voor een ingrijpende herziening van het gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Zowel voorzitter Roy Jenkins van de Commissie als landbouwcommissaris Finn Olav Gundelach hebben de afgelopen weken in toespraken gewaarschuwd dat de structurele overschotten die de gemeenschap elk jaar meer geld kosten, niet langer verantwoord kunnen worden. Jenkins zei vorige week in Londen dat voortaan bij de Europese prijspolitiek meer gelet zal moeten worden op de marktsituatie en de toekomstige vraag naar voedsel.

In een rede voor Duitse melkveehouders zei de Deense landbouwcommissaris Gundelach, dat investeringen die de produktie verhogen 'dringend afgeraden moeten worden'. Hij verbond hieraan de waarschuwing dat een te grote voortdurende belasting van het systeem van **interventieprijzen** onvermijdelijk zal leiden tot eisen naar maatregelen die de vrijheid van de producenten of zelfs van het garantiesysteem zullen beperken'.

In zijn rede, die buiten vakkringen weinig aandacht kreeg, noemde Gundelach de kritiek op de zeer grote overschotten in de zuivelsector gerechtvaardigd. „Niemand kan het verantwoorden wanneer jaar in jaar uit grote hoeveelheden melk worden geproduceerd, die niemand wil hebben en daarom tot boter en melkpoeder worden verwerkt, die ook niemand wil, zodat de belastingbetalers tenslotte de kostbare opslag en het opvoeren van (melkpoeder) aan vee moeten financieren”, aldus Gundelach.

De melkproduktie in de gemeenschap is al vele jaren groter dan de vraag. Ongeveer acht miljard kg melk - ongeveer tien procent van de totale produktie in de Negen - wordt aan de zuivelfabrieken afgeleverd, terwijl deze melk niet tegen marktprijzen binnen de Negen kan worden afgezet. Het zuivelbeleid kost de EEG dit jaar bijna 6,8 miljard gulden ofwel veertig procent van alle Europese landbouwuitgaven. De kostenstijging bedraagt volgend jaar twintig procent, zo is in Brussel al uitgerekend.

Meer melk

Gundelachs waarschuwing aan de melkveehouders geen investeringen te doen die gericht zijn op vergroting van de produktie, lijkt vooral in de Nederlandse situatie actueel. De investeringen in de zuivel- en pluimveesector gedurende de eerste helft van dit jaar waren in Nederland vijftig procent hoger dan in de eerste helft van 1976. Bij de EEG-Commissie bestaat de vrees dat veel investeringen gericht zijn op uitbreiding van de produktie.

Sinds 16 september is immers een zgn. medeverantwoordelijkheidspremie ingevoerd: voor elke kilo melk die bij de zuivelfabriek wordt afgeleverd moet de boer een heffing betalen van 1,5 procent van de interventieprijs. In de praktijk houdt de fabriek deze heffing in. Om hun toch al door kosteninflatie aangetaste inkomenspositie op peil te houden, zouden de veehouders de produktie kunnen opvoeren, bijvoorbeeld door investeringen die de produktiviteit verhogen.

De financiering van investeringen is meestal geen groot probleem: de Europese interventieprijs is immers de beste garantie voor de bank die de financiering verzorgt. Als nu evenwel blijkt dat de melkproduktie niet wordt afgeremd door de invoering van de medeverantwoordelijkheidspremie of in bepaalde produktiegebieden de heffing tot verhoging van de produktie heeft geleid, dan kan moeilijk aan wat Gundelach noemt 'beperking van het garantiesysteem' ontkomen worden.

Overproduktie

De EEG-landbouwcommissaris noemt nog een tweede argument waarom een einde moet komen aan de overproduktie van melk: de toenemende spanning tussen Noord en Zuid in de gemeenschap. Steeds vaker komt uit Italië en Zuid-Frankrijk het verwijt dat de gemeenschappelijke landbouwpolitiek voornamelijk 'noordelijke produkten' zoals melk en graan ten goede

komt en Middellandse Zeeproducten zoals tomaten, olijven, groenten en fruit en wijn ver-
waarloosd worden.

Gundelach vindt dat verwijt in zekere mate gerechtvaardigd. Nu Griekenland, Portugal en Spanje in Brussel op de stoep staan voor het lidmaatschap van de Europese Gemeenschap, wil Italië - een belangrijke importeur van voedsel in de gemeenschap - dat de verhouding tussen Noord en Zuid binnen de Negen meer in evenwicht wordt gebracht. De Italiaanse minister van landbouw Marcora zei het onlangs zo: „Voor de groenten, het fruit en de wijn uit het Zuiden moeten dezelfde garanties komen als voor de bieten uit Frankrijk en België en het rundvlees en de boter uit Beieren en Nederland”.

Uit het dure en rijke noorden van de gemeenschap importeert het arme Italië, zo luidt de redenering van Marcora, bijvoorbeeld boter tegen een prijs van 2200 lire per kilo. Op de wereldmarkt kost de boter slechts 800 lire per kilo. Het verschil moeten we betalen, aldus Marcora, die daaraan toevoegt: „Laat het Noorden dan ook de groenten en het fruit uit Italië tegen gegarandeerde prijzen afnemen in plaats van het uit Zuid-Afrika Israël en Californië te importeren”.

Op deze eis uit Italië zegt de EEG-Commissie vooralsnog „nee” met als belangrijkste argument dat de vergissingen die in het noorden van de EG zijn gemaakt - voedseloverschotten door het systeem van garantieprijzen - niet in het zuiden van de gemeenschap moeten worden herhaald. Maar dit argument heeft slechts beperkte waarde als aan de melkpoeder- en boterbergen geen einde komt.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1977-10-29

Goedkope boter rond kerst

BRUSSEL-DEN HAAG (ANP) Rond Kerstmis zullen de consumenten in de EEG goedkope boter kunnen kopen. De Europese commissie heeft vrijdag besloten, de lidstaten de gelegenheid te bieden in totaal, 72.000 ton uit de overschotvoorraden te verkopen met een prijsreductie van 70 rekeneenheden per honderd kilo, dat is 2,38 gulden per kilo of een kleine zestig cent per pakje. De Nederlandse overheid mag aan haar consumenten 4.000 ton slijten. Frankrijk 27.000 ton. West-Duitsland 24.000 ton Denemarken 2.500 ton, Ierland 2.000 ton. België en Luxemburg samen 5.500 ton

Engeland mag niet meedoen, omdat het al geregeld EEG-subsidie krijgt op zijn boterconsumptie

In Nederland heeft het *produktschap voor zuivel* een uitvoeringsregeling ter goedkeuring voorgelegd aan de ministers van landbouw en van economische zaken, waarin de maximale verkoopprijs van de goedkope boter gesteld wordt op 7 gulden per kilo (1,75 per pakje).

Verder zegt de door het produktschap ontworpen regeling dat de boter voor Nieuwjaar, in kleinhandelsverpakking moet zijn verpakt. De EEG-regeling noemt als verkoopperiode het tijdvak 15 november - 15 januari.

Het ministerie van economische zaken in Den Haag deelde desgevraagd mee, dat overleg over de uitvoering van EEG-regeling in ons land nog gaande is.

Aantal grootwinkelbedrijven: niet meer dan tien pakjes per klant

Goedkope boter gaat grif over de toonbank

DEN HAAG - zestien miljoen pakjes roomboter, die tussen vijftien novemher en 15 december als 'kerstboter' te koop worden aangeboden, blijken zeer grif over de toonbank' te gaan. Het voordelige aanbod is een gevolg van het EG-besluit om de ontstane **boterberg** zo snel mogelijk op te ruimen. Voor de Nederlandse consumenten werd een hoeveelheid van vierduizend of wel zestien miljoen pakje, van een half pond, beschikbaar gesteld. Nog niet achterhaalde fraudeurs blijken pakjes goedkope boter van f 1,75 van een nieuw wikkel te voorzien als 'normale' roomboter van f 2,30 per pakje aan te bieden.

Het ministerie van landbouw zal de komende weken extra controles uitvoeren om aan deze frauduleuze zaak een einde te maken. Het gaat hierbij om ongeveer 800.000 pakjes. Het verschil tussen de kerstboter en de normale roomboter is niet te proeven. Het enige verschil blijkt pas na verloop van enige tijd. Normale roomboter blijft in de koelkast veel langer houdbaar dan de kerstboter. Deze kerstboter is namelijk al van een wat oudere datum. Het is de oude voorraad vanuit de koelhuizen binnen de EEG.

Een aantal grootwinkelbedrijven heeft bepaald dat per klant niet meer dan tien pakjes van deze kerstboter mee naar huis genomen mag worden Volgens Albert Heijn sleepten klanten de boter met dozen tegelijk de winkels uit. Daardoor zou de voorraad, die aan deze winkels toegewezen was, binnen de kortst mogelijke tijd verdwenen zijn. Aanvulling van de voorraden blijkt niet mogelijk, omdat de aan Nederland door de EEG toegewezen 4000 ton inmiddels is gedistribueerd

Het ministerie van landbouw weigert te geloven dat huisvrouwen als de goedkopere boter is uitverkocht, zich zullen werpen op de normale boter van f 2.30 per pakje. „Daarom geloven we niet zo erg in een omvangrijke winst van de fraudeurs. Misschien krijgen ze zelf hun streken wel thuis, als blijkt dat de huisvrouw wel goedkope en geen dure boter koopt. Want als die kerstboter in nieuwe wikkel langer blijft liggen, loopt ook de winkelier, die zo'n partij heeft afgenomen, de kans dat zijn waar gauw bederft. En dan heb je de poppen aan het dansen”. Ook huisvrouwen die een voorraad van die goedkope boter hebben ingeslagen, zullen er goed aan doen deze voorraad zo spoedig mogelijk te consumeren

Overigens blijkt de belangstelling voor roomboter in ons land sterk te zijn afgenomen. De Melk Unie zegt nu nog maar 5 procent te produceren van wat men anders in dezelfde tijd van het jaar produceert. De Melk Unie zegt helemaal niet gelukkig te zijn met die kerstboter, omdat doorgaans in de decembermaand meer verse boter wordt verkocht dan normaal. Door deze 16 miljoen pakjes kerstboter wordt er minder normale boter verkocht. Bij de Melk Unie is de boterproductie daardoor vrijwel komen stil te liggen.

Konsumenten Kontakt waarschuwt ook uit te kijken met roomboter Al weken liggen ze in de winkel de banketstaven, pepernoten, chocoladeletters en marsepein „Als op de verpakking staat dat een banketletter met echte roomboter is bereid, betekend dat nog niet dat er alleen echte roomboter in zit. Het kan best met meer dan 1 procent roomboter zijn, zegt KK. De Warenwet geeft hiervoor geen bepalingen, dus maken de fabrikanten van dit gebrek gebruik. „Zolang hun banketbakker maar een fractie roomboter bevat, zijn ze op misleiding niet te pakken” zegt, Konsumenten Kontakt.

Het percentage roomboter, dat wordt gebruikt bij de bereiding van banket, varieert van 10 tot 100 procent. zegt Konsumenten Kontakt „Wellicht is er bij de bereiding van een goedkope banketstaaf minder roomboter gebruikt dan bij een dure. Maar vast staat dat niet. Wel staat vast dat staven die zeggen „met 100 procent roomboter” te zijn gebakken, dat ook werkelijk zijn”, aldus KK.

1978

Provinciale Zeeuwse Courant, 1978-01-19

Regeling loopt in maart af

Minimumprijs voor melk mogelijk niet verlengd

(Van onze redactie economie)

DEN HAAG - De minimumprijs voor melk staat op de tocht. Het lijkt niet uitgesloten dat de overheid de minimumprijsregeling, die per 1 maart afloopt, niet wil verlengen. Bij economische zaken staat in ieder geval het licht op rood, zo werd woensdag gesteld in de bestuursvergadering van het *produktschap zuivel*. Een delegatie gaat proberen tijdens voortgezet overleg het ministerie te overtuigen van de noodzaak de minimumprijs te handhaven. Inmiddels wordt de prijs nog niet verhoogd.

Indertijd werd de minimumprijs, na veel geharrewar, in de markt gelegd om met name de melkslijters te beschermen. Doordat zuivelproducenten tegen scherpe prijzen grote hoeveelheden aan supermarkten e.d. leveren, konden deze zaken zodanig ‘stunten’ dat de bezorgende melkhandel wordt benadeeld. Niettemin loopt het aandeel van de melkslijters in de totale afzet steeds terug. In 1977 van 40 naar 37 procent, tegen nog 60 procent in 1973.

De kwestie kwam in de produktschapsvergadering aan de orde, omdat van de kant der detailhandelaars was gevraagd de minimumprijs te verhogen. Aanleiding was de verhoging van de af-fabrieksprijs door de producenten per 2 januari jl. met 1.2 cent voor melk en met 1 cent voor produkten. Daardoor hadden de melkhandelaren zich genoodzaakt gezien voor melk en produkten 2 cent meer te gaan rekenen op die datum. Een verhoging, die „met stille trom” is doorgevoerd.

Geen reden

Inmiddels blijkt, aldus een deskundige, dat het ministerie weinig voelt voor verhoging van de minimumprijs op dit ogenblik, omdat daarvoor geen reden zou zijn uit een oogpunt van kostprijsberekening. Nu de producenten zich lijken te beraden om te komen tot een uniform gedrag tegenover alle leveranciers op het gebied van de afleveringsprijzen kan het ministerie afwijzend staan tegenover verlenging van de minimumprijs, omdat deze dan niet meer nodig is.

In consumentenkringen wordt al sedert jaren betoogd dat minimumprijzen in het algemeen niet gewenst zijn. In het geval van de melk, zo wordt daar gezegd, is niet aan te nemen dat de „straathandel” dank zij een minimumprijs in stand kan worden gehouden. Het grootwinkelbedrijf kan wellicht straks geen lagere prijzen meer bedingen bij de melkfabrieken, maar blijft dank zij zijn verscheidenheid aan artikelen in staat met andere prijzen te stunten en zo zijn aandeel in melk en melkprodukten te handhaven en wellicht te vergroten.

Bezorgd

In de zuivelsector trad vorig jaar geen teruggang van de export op, zoals in andere sectoren. Ondanks een ongeveer gelijke melkaanvoer steeg de opbrengst van f 3,8 miljard in 1976 naar ruim f 4 miljard in 1977. Dit zei drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *produktschap zuivel* in zijn nieuwsjaarsrede. Hij toonde zich overigens bezorgd over een mogelijke breuk in het produktschapsbestuur vanwege het geschil tussen werkgevers en werknemers over een nieuwe opzet voor dit schap.

Schelhaas constateerde dat het zuiveloverschottenprobleem in de EEG niet ernstiger is geworden. De voorraad melkpoeder is kleiner, die van boter weinig groter geworden. Het inkomensprobleem voor de melkveehouder is evenmin opgelost, zijn beloning ligt ook nu beneden die van een geschoolde werknemer op cao-basis. Het is overigens dringend nodig te regelen dat melkveehouders ook meer dan eenmaal per jaar vakantie kunnen nemen, zoals velen dat al doen

Het aantal melkveehouders daalde in 1977 met ongeveer 6000 tot 80.500. Binnen enkele jaren verwacht Schelhaas de mijlpalen van een gemiddelde melkproductie per koe van 5000 kg, een gemiddeld vetgehalte van 4 procenten een gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf van 30. Het aantal bedrijven zal blijven dalen, het nam sedert 1974 met 17.000 af, terwijl de productie gemiddeld 1.7 procent per jaar steeg en de omvang van de melk-veestapel gelijk bleef.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1978-02-01

Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie

(door Piet Bukman, voorzitter van CBTB)

De voedingsbonden FNV gaat uit de besturen van de produktschappen en voorzitter Schelling komt in het bestuur van het *Landbouwschap*. Voor ingewijden weliswaar geen verrassing, maar toch iets om even bij stil te staan. De publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, bedoeld om werkgevers en werknemers gezamenlijk beleidsverantwoordelijkheid te laten dragen voor het gebeuren in het bedrijfsleven, is eigenlijk alleen van de grond gekomen in sectoren, waar de kleine onderneming domineert in het beeld. Dat wil zeggen in het midden- en kleinbedrijf, maar vooral in de land- en tuinbouw. Klein zijn leent zich er in principe blijkbaar toe om veel samen te doen, samen te regelen. Grote ondernemingen doppen liever zelf hun boontjes.

Laat ik mij tot de agrarische sector beperken. Daar is sprake van **produktschappen**, waarin verschillende schakels van de bedrijfskolom (productie, verwerking, handel) met elkaar samenwerken; verticaal dus. Daarnaast zijn er **bedrijfsschappen**, die één schakel omvatten; horizontaal dus. Zo zijn er produktschappen voor zuivel, vee en vlees, groenten en fruit, akkerbouwprodukten en dergelijke. Van de horizontale PBO-organen is het Landbouwschap verreweg de belangrijkste.

De eigen verordenende bevoegdheden van de produktschappen zijn door de jaren heen sterk aangetast door ontwikkelingen in de Europese landbouwpolitiek. Het Landbouwschap heeft zijn verordenende bevoegdheden nooit erg tot ontwikkeling gebracht. Dit schap heeft zich in de praktijk ontwikkeld tot een samenwerkingsorgaan van de centrale landbouworganisaties en de werknemersorganisaties in deze branche. Het is op dit moment als het ware het toporgaan van de georganiseerde landbouw en als zodanig de voornaamste gesprekspartner van de minister van landbouw.

Wat is er nu aan de hand? De voedingsbonden FNV zeggen, dat zij niet meer mee willen doen in de produktschappen vanwege het feit, dat het evenwicht tussen verantwoordelijkheid en invloed te zeer verstoord is. Blijkbaar zonder uitzicht op beterschap. Men had de ondernemersorganisaties tot december 1977 de tijd gegeven om van de PBO wat te maken. Na het verlopen van dit ultimatum zou men opstappen. Hetgeen nu gebeurt is. De voedingsbonden FNV, de voedingsbond CNV trouwens ook, willen via de PBO gaan meebeslissen over de investeringen in de afzonderlijke ondernemingen. In het Landbouwschap gebeurt dit al geruime

tijd. Niet rechtstreeks, want wie zou het in zijn hoofd halen om via dit schap te gaan bedissen wat de boeren en tuinders ieder voor zich mogen investeren. Indirect wordt het investeringsbedrag echter wel beïnvloed. Namelijk via de landbouwpolitiek.

In het Landbouwschap wordt bepaald, waarvoor subsidieregelingen zullen worden bepleit en waarvoor niet. In dit schap wordt uitgedokterd wat men de overheid zal voorstellen aangaande het fiscale beleid voor boer en tuinder, inclusief fiscale maatregelen gericht op het bevorderen van investeringen. Daar hebben de werknemersorganisaties dus volop inspraak in.

In de produktschappen ligt de zaak anders, structureel anders. Daar komen de ondernemingen in verwerking en afzet in het vizier en die zijn doorgaans van een andere orde van grootte dan het doorsnee boeren- of tuindersbedrijf. Daar is de vraag of er rechtstreeks invloed uitgeoefend kan worden op het investeringsgedrag van de afzonderlijke ondernemingen veel reëler. De werkgeversorganisaties vinden, dat zoiets niet moet gebeuren.

In het rapport van de studiegcommissie van de landbouworganisaties en de coöperaties wordt ook nee gezegd: op goede gronden. Er wordt echter wel wat bij gezegd. Ten eerste: invloed van de werknemers is niet verwerpelijk, maar regel dat per onderneming. En ten tweede laat de produktschappen zich wél bezighouden met de toekomstmogelijkheden voor hun sectoren als geheel en het particuliere bedrijfsleven stimuleren om gerichte plannen te ontwerpen en vervolgens uit te voeren. Twee openingen dus.

Nu dit rapport op tafel ligt en minister Albada de Sociaal-Economische Raad heeft opgewarmd om een beetje haast te maken met het anderhalf jaar oude adviesaanvraag over de PBON is het bijzonder jammer, dat het FNV uit de produktschappen loopt. Zij hebben weliswaar de deur niet in het slot gegooid maar de weg terug is altijd moeilijk, zeker als die geheel afhankelijk wordt gemaakt van de bekering van anderen. Juist nu de produktschappen in een fase van herkansing terechtgekomen zijn, worden ze bestuurlijk uitgehold en zullen ze mede daardoor aan invloed verliezen.

Het Landbouwschap wordt bestuurlijk versterkt. Dat is op zichzelf een welkome zaak. Het gaat echter wel gepaard met een verzwaring van de hypothecaire last. Het zal namelijk nog duidelijker moeten tonen wat het waard is als samenwerkingsorgaan en als PBO-orgaan. Ik hoop dat het daarbij niet in een kramphouding terechtkomt. Dat kunnen de samenwerkende organisaties echter zelf voorkomen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 23/02/1978

MELKPRODUKTIE EEG IN 1977 TOEGENOMEN

RIJSWIJK (ANP) – De melkproduktie in de EEG is in 1977 met ongeveer twee procent toegenomen, van 102,6 tot 104,6 miljoen ton. De melkaanvoer bij zuivel-fabrieken steeg met 3 procent, van 83,7 tot 86,4 miljoen ton. Het produktschap voor zuivel heeft dit meegedeeld.

In Nederland steeg de jaarproduktie van 10.490.000 tot 10.650.000 ton, de aanvoer bij de fabrieken van 10.082.000 tot 10.100.000 ton. Nu ligt de aanvoer in ons land al geruime tijd zeven procent boven die van een jaar geleden.

Produktschap zuivel:

Afzet van melk in Nederland daalt

DEN HAAG - De afzet van Nederlandse consumptiemelk en consumptiemelkprodukten ligt sinds het begin van het jaar 2 procent lager dan vorig jaar, terwijl de melkaanvoer ongeveer 7 procent hoger ligt, aldus het overzicht van de marktontwikkeling van het *Produktschap voor Zuivel*.

Er is een toenemende productie geconstateerd van melkpoeder. Vooral ook door de gunstige exportpositie van de melkpoeder. De laatste tijd worden aanzienlijke hoeveelheden magere melkpoeder afgezet in Duitsland Dit is vanwege de hoge koers van de mark aantrekkelijker dan inlevering in Nederland.

De produktie van kaas is gestegen met ruim 8 procent. terwijl de export en afzet is vermindert.

Ook in het tijdvak 19 maart-15 april 1978 is er een lichte daling te constateren van de gemiddelde zuivelwaarde, welke grotendeels kan worden toegeschreven aan de seizoenmatige daling van de technische rendementen en aan enkele geringe prijswijzigingen. Verder moet worden afgewacht welke de invloed van de besluiten in Brussel op de prijzen van industrieproducten zal zijn, aldus het Produktschap

De kerstboter die gedurende 12 weken, eind vorig jaar-begin dit jaar, te koop was, heeft veel aftrek gehad bij grote gezinnen. Van alle Nederlandse huishoudingen heeft 47 procent minstens een maal kerstboter gekocht, 22 procent kocht uitsluitend kerstboter. Deze kerstboterkoopers waren verhoudingsgewijs sterk vertegenwoordigd in de grote gezinnen, de laagste sociale klasse en in het oosten en zuiden van ons land.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat juist die bevolkingsgroepen waar normaal geen of weinig boter wordt gekocht van de actie hebben geprofiteerd, zo zegt het Produktschap voor Zuivel.

Produktschap voor zuivel: productie breidt zich gestaag uit.

Premies voor buiten markt houden van melk verhoogd

DEN HAAG (ANP) - De melkproduktie in Nederland heeft zich in het eerste halfjaar van 1978 gestaag uitgebreid, zo meldt het secretariaat van het *produktschap voor zuivel*. In de eerste zes vierweekse periodes, dat is het tijdvak van Kerstmis vorig jaar tot 10 juni j.l., werd bij de zuivelfabrieken 5.053.000 ton melk afgeleverd, zes procent meer dan in de overeenkomstige periode van 1977 en ruim drie procent meer dan in het eerste halfjaar 1976. Dat het verschil met de eerste maanden van 1977 zo groot is komt mede doordat de produktie toen nog sterk negatief beïnvloed werd door de grote droogte van zomer 1976.

Het grootst was de toeneming in het Noorden en Oosten des lands. Voor het eerst kwam er in vier weken tijds in het hele land meer dan een miljoen ton melk binnen, dat was in de laatst geregistreerde periode, 14 mei tot 10 juni, en de preciese hoeveelheid was 1.021.000 ton. Voor de rest van het jaar verwacht het produktschaps-secretariaat ruim twee procent meer melk dan in de overeenkomstige periode van 1977 en bijna zeven procent meer dan in het tweede halfjaar 1976, toen de droge zomer ook de produktie in herfst- en wintermaanden nog klein hield. Vergelijkt men de verwachte melkaflevering in het tweede halfjaar 1978 met het, gemiddelde voor de overeenkomstige periodes van 1976 en 1977 dan komt men op een stijging met 4,4 procent.

Als een der oorzaken van geconstateerde en nog verwachte stijging van de melkproduktie noemt het produktschapssecretariaat een toeneming van het aantal melk- en kalfkoeien. Onze hele melkveestapel was volgens de uitkomsten van de periodieke twee procent groter dan een jaar tevoren en in de periode januari tot en met april waren er zes procent meer gedekte jonge koeien dan een jaar eerder. Verder zijn er in het eerste kwartaal 1978 minder runderen geslacht dan in het eerste kwartaal 1977.

De premies die boeren kunnen krijgen voor het niet afleveren van melk en voor het overschakelen van melk op vleesproduktie zijn verhoogd. Het ontwikkelings- en saneringsfonds heeft zijn regeling aangepast aan de wijziging van de EEG-regeling die er de grondslag-van vormt.

Voor het gedurende vijf jaar niet leveren van melk kan men nu, afhankelijk van de hoeveelheden die men in de twaalf maanden voor de aanvraag leverde, premies tussen 68 en 37 cent per kilo krijgen. De hoogste premie geldt als men 30.000 kilo of minder heeft geleverd, de laagste als het meer dan 120.000 kilo was. Wie een premie wil hebben voor het overschakelen mag vier jaar lang geen melk leveren. Hij krijgt dan 60 cent per kilo als hij de voorafgaande twaalf maanden 120.000 kilo of minder heeft geleverd. 37 cent per kilo als het meer dan 120.000 kilo was.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1978-09-22

Voorzitter produktschap zuivel:

Nederlands program zuivelontwikkeling derde wereld nodig

ROTTERDAM (ANP) - Nederland zou een nationaal ontwikkelingsprogramma moeten opstellen voor de zuivelsector in landen van de derde wereld. Drs. H. Scheijhaas, voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, opperde dat idee donderdag in Rotterdam, waar hij sprak tijdens de viering van het 25-jarig bestaan van de *Nederlandse vereniging van fabrikanten van gecondenseerde melk*. Nederland, aldus de produktschapvoorzitter, is wel de eerste zuivelexporteur ter wereld, maar komt achteraan wat betreft de technische en financiële hulp aan de ontwikkeling van de zuivelindustrie in de arme landen.

Landen als Denemarken, Finland en Zwitserland doen op dat gebied meer dan wij. De Nederlandse zuivelindustrie en de ministeries van landbouw en ontwikkelingssamenwerking zouden

er goed aan doen, samen in dit tekort te voorzien. Een belangrijke export naar derde landen. aldus Schelhaas, hoort hand in hand te gaan met hulp aan de ontwikkeling in de arme landen.

Hij pleitte voor stimulering van de commerciële zuivelexport, van de EEG naar de derde wereld en voor een verdubbeling van het huidige EEG-voedselhulpprogramma. Dat laatste zou daar mee nog nauwelijks het peil halen van het Amerikaanse zuivelhulpprogramma in de jaren 1955 tot 1970.

Drs. Schelhaas noemde een aantal naar zijn mening sterke argumenten om bij voedselhulp behalve aan graan ook aandacht te schenken aan zuivel. Enkele ervan: de EEG heeft een groot structureel overschot aan melkeiwit, melk en zuivel lenen zich beter voor gratis uitdeling aan kwetsbare groepen dan graan en lopen minder risico op de zwarte markt terecht te komen. Zuivelhulp betekent extra voedsel, terwijl het bij graanhulp vaak alleen om goedkopere zendingen maar niet om extra hoeveelheden gaat.

Schelhaas maakte de gecondenseerde melk industrie een compliment omdat ze de afgelopen vijftien jaar kans heeft gezien, het verlies van belangrijke afzetgebieden in Zuidoost-Azië te compenseren door het vinden van nieuwe afzetmarkten in het Midden-Oosten en in Noordelijk en centraal Afrika. Ons land is veruit de eerste wereldexporteur van condens, met een aandeel van 55 procent in de totale wereldhandel. Bijna tweederde van onze productie gaat naar ontwikkelingslanden.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1978-09-27

Van der Stee: beste middel om einde te maken aan Europese zuiveloverschotten

Garantieprijs melk bevroren

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - Een vrijwel bevroren van de Europese garantieprijs voor melk is volgens minister Van der Stee (landbouw en visserij) het beste middel om een eind te maken aan de enorme zuiveloverschotten in de Europese landbouw. De bewindsman zei dit in een commentaar op de voorstellen van Europees landbouwcommissaris Finn Olav Gundelach, om de toename van de melkproductie in de EG een halt toe te roepen.

Gundelachs voorstellen, waarin wegen worden aangegeven om het probleem van de boter- en melkpoederbergen in de EG aan te pakken, werden overwegend positief ontvangen door de landbouwministers van de Europese Negen. Alleen België en Luxemburg lieten negatieve geluiden horen.

Het meest effectieve middel om de melkproductie af te remmen is volgens Van der Stee de verhoging van de garantieprijzen gedurende vier a vijf jaar „sterk te laten achterblijven bij de kostenstijging”.

Een sterk gematigd prijsbeleid heeft volgens Van der Stee in Nederland - waar verhoudingsgewijs de grootste zuiveloverschotten in de Gemeenschap worden geproduceerd - een tweeledig effect: een groot aantal boeren zal het aantal koeien opvoeren (en daarmee de productie) om het inkomen op peil te kunnen houden, maar veel oudere boeren zullen afhaken. In de Euro-

pese gemeenschap als geheel zal het, zo zei Van der Stee na afloop van de Europese Raad van landbouwministers, een helse toer worden om de stijging van de melkproduktie tot staan te brengen.

Over de noodzaak van een krachtig ingrijpen liet Van der Stee geen twijfel bestaan: „Het is grof onrechtvaardig dat dit jaar in de Europese gemeenschap aan het zuivelbeleid (waar bijna twee van de zes miljoen boeren in de EG van leven) ongeveer tien miljard gulden wordt besteed, terwijl aan de wijnproduktie, waar ook zeer veel mensen voor hun inkomen van afhankelijk zijn, slechts een paar procent van dit bedrag word besteed”. In de afgelopen vier jaar zijn de kosten van het Europese zuivelbeleid verdubbeld, als gevolg van de overproduktie.

De Nederlandse bewindsman zei het meest te voelen voor het voorstel van Gundelach een variabele mede-verantwoordelijkheidsheffing te gaan toepassen als de produktie een vooraf vastgesteld niveau overschrijdt. Dat zou gemakkelijk kunnen werken, zo zei hij. Beperking van de mogelijkheid tot inlevering van zuivelprodukten (waarvoor geen markt is) bij de interventiebureaus van de Gemeenschap is een andere reële mogelijkheid, aldus Van der Stee. Invoering van een glijdende prijschaal bij de interventie (verlaging naarmate de produktie toeneemt) wees Van der Stee in zijn eerste persoonlijke reactie als onpraktisch af.

Hij noemde het, verheugend dat de Europese Commissie een quotasysteem had verworpen. Essentieel is het, volgens de Nederlandse bewindsman dat alle steunregelingen aan melkvee-houders in de EG worden beëindigd: „Het heeft geen zin om te dweilen als de kraan open staat”.

Duidelijk is dat over Gundelachs voorstellen inzake de zuivel pas bij de jaarlijkse prijsonderhandelingen in het voorjaar zal worden beslist Van der Stee is daarover bezorgd, omdat verwacht kan worden dat sommige lidstaten (te denken valt aan Italië) hun instemming zullen koppelen aan de verwezenlijking van eigen verlangens Duidelijk is evenzeer dat Gundelach de garantieprijs voor melk wil bevriezen als hij de komende maanden de indruk krijgt dat zijn voorstellen het in de ministerraad niet zullen halen.

De voorraden onverkoopbare boter en mager melkpoeder hebben de afgelopen maanden in de Europese Gemeenschap nieuwe records bereikt. Medio september omvatte de boterberg in de Negen bijna 500 000 ton (waarvan een kleine 75.000 ton in Nederland was opgeslagen). De voorraad magere melkpoeder bedroeg 891.960 ton. Daarbij dient nog te worden bedacht dat sinds september vorig jaar 140.000 ton melkpoeder is verwerkt in mengvoeders voor de varkens- en pluimveehouderij, op grond van een speciale regeling om de overschotten te doen verminderen.

De melkproduktie nam dit jaar overal in de Gemeenschap aanmerkelijk toe. In de eerste zeven á acht maanden werd in Nederland 6 procent meer melk. 14 pct meer boter en 33 pct meer magere melkpoeder geproduceerd in vergelijking met dezelfde periode van vorig jaar. De melkpoederproduktie steeg in alle EG-landen (Italië niet meegerekend) met gemiddeld bijna 17 procent. Voor melk bedroeg de toename in deze periode bijna 6 procent.

Drs. Schelhaas:

Aanvulling nodig kerstboter-actie

RIJSWIJK IANP) - De voor de deur staande kerstboter-actie (verkoop van overschot-boter tegen verlaagde prijzen) behoeft dringend aanvulling met andere acties. Voorzitter drs. Harm Schelhaas van het *produktschap voor zuivel* is die mening toegedaan en liet dat woensdag in de bestuursvergadering blijken. Welke aanvullende maatregelen het zouden moeten zijn, vertelde hij niet.

Wel dat, volgens een prognose van zijn schap, de EEG-botervoorraad aan het eind van dit jaar zal zijn gestegen tot 435.000 ton. tegen 270.000 ton eind 1977. Eind maart, dat is aan het eind van het melkproduktiejaar, zal er naar verwachting van het produktschap een voorraad van 300.000 ton zijn. Heel wat meer dan de 170.000 ton van eind maart 1978. Alarmerend is zo'n voorraad aan het begin van het seizoen nog niet vond Schelhaas, maar hij is toch wel zo groot dat de EEG er verstandig aan zou doen, op korte termijn te komen met aanvullende maatregelen om het verbruik te stimuleren.

De voorraden magere melkpoeder blijven dalen, vertelde voorzitter Schelhaas verder. Voorvorig, vorig en dit jaar waren die eind maart achtereenvolgens 1.178.000, 912.000 en 820.000 ton en voor eind maart volgend jaar wordt een voorraad van 650.000 ton verwacht. De daling is volgens Schelhaas voornamelijk te danken aan afzetbevorderende maatregelen van de EEG.

Vooraf de extra-afzet naar varkens- en pluimveehouderij. Als gewenste werkvoorraad in de EEG wordt veelal 500.000 ton genoemd.

Leeuwarder Courant 1978-11-08

Van der Stee wil bij zuivelonderhandelingen in Brussel handen vrij

Toenemende structurele overschotten

(Van onze redacteur in Den Haag)

DEN HAAG - Minister Fons van der Stee¹²⁹ (Landbouw en Visserij) wil zijn handen helemaal vrij houden voor de onderhandelingen over het wegwerken van zuiveloverschotten in de EEG. Hij wil niet vastgenageld zijn aan een Kamermotie voordat de onderhandelingen zullen worden gevoerd. Dat zei de minister vanmorgen in zijn antwoord op de kritische vragen uit de Tweede Kamer over het zuivelbeleid.

Minister Van der Stee zei dat er sprake is van toenemende structurele overschotten. Op het ogenblik is dat zuiveloverschot al gestegen tot 10 procent, terwijl volgens de minister 2 tot 3 procent overschotten een aanvaardbare hoeveelheid zou zijn. De vergroting van de vraag om

¹²⁹ KVP / CDA politicus, Fons van der Stee was van nov. 1973 tot mrt. 1980 minister van Landbouw in kabinetten Joop Den Uil. Ik plaats dit 'knipsel' om te laten zien dat niet alleen de heer Braks maar ook de Brabander F. vd Stee betrokken was bij – de latere – productiebeperking. (ZHN.)

de overschotten weg te werken is geen oplossing. Het moet aan de aanbodzijde gezocht worden.

Het voorlopige standpunt van de minister over het Europees zuivelrapport is dat hij de analyse en de hoofddoelstellingen ervan onderschrijft. Hij voelt net als de EEG-commissie niet voor inkrimping van de produktie zoals door de PvdA gisteren was gevraagd. „Geen contingentering, daar heb ik net als de commissie bezwaren tegen. Het zou namelijk betekenen dat er maximale hoeveelheden worden vastgesteld en dat leidt onvermijdelijk tot ongelijke behandeling van gebieden in Europa”.

De uiterst moeilijke onderhandelingen in de zuivel noemde Van der Stee een „understatement”. Hij zag de politieke onderhandelingen als „onoverkomelijk” aankomen. Bij de eerste meningspeiling binnen de EEG-ministerraad bleek dat de meerderheid van de lidstaten de commissie steunt. Alleen de Franse minister van landbouw denkt persoonlijk nog anders dan Brussel.

Van der Stee wees erop dat van de Nederlandse export er driekwart naar EEG-partners gaat. In ons zuivel- en inkomensbeleid zijn we zeer afhankelijk van de besluiten in Brussel, betoogde Van der Stee. Zijn uitgangspunt was dat de maatregelen voor de overschotten globaal moesten zijn. Het mogen geen maatregelen worden die bepaalde regio's of lidstaten zwaar treffen. Ze moeten over een aantal jaren uitgesmeerd worden. Omdat er nog geen concrete voorstellen van de commissie uit Brussel zijn, heeft het Nederlandse kabinet nog geen standpunt ingenomen.

Volgens Van der Stee mag een grote parlementaire discussie (waarom de PvdA in een motie van Arend Voortman vroeg) er niet toe leiden dat de Nederlandse onderhandelaars met „gehanden” naar Brussel gaan. „De onderhandelingspositie mag niet publiekelijk vastgelegd zijn. Ik had geen behoefte aan de motie van Voortman. „Ik heb er een grote hekel aan vastgenageld te zijn aan een motie. Ik ben altijd bereid overleg te plegen. Waarom moet de zaak in een motie vastgespijkerd worden?”.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1978-11-29

Produktschaps-voorzitter Ir Schelhaas:

Nederland slecht af bij mislukken van het Europese zuivelbeleid

ZWOLLE (ANP) - „De stormlopen tegen het Europese zuivelbeleid nemen in kracht toe, het gevaar is niet denkbeeldig dat dit beleid het zal begeven en dat daarvoor in de plaats het nationale beleid weer in ere zal worden hersteld”, zo waarschuwde drs. Schelhaas, voorzitter van het *produktschap voor zuivel* dinsdag tijdens de jaarvergadering van de *Overijsselse Landbouwmaatschappij* in Zwolle.

Nederland is dan volgens hem slecht af. „Gevreesd moet in dat geval worden, dat vele markten voor onze produkten zullen worden afgestoten. Voor Nederland als zuivel-exporterend land zou dat fataal zijn. Een slecht werkende gemeenschappelijke zuivelmarkt is altijd nog beter dan helemaal geen gemeenschappelijke markt”, meende de voorzitter van het produktschap voor zuivel.

Hij stoelde zijn angst op de opstelling van de Engelse en Duitse regeringsleiders. Schelhaas rangschikte hen onder de groep ‘buiten de landbouwsector, die weinig begrip heeft voor de al maar in omvang toenemende zuiveloverschotten’ Hun eenvoudige redering is volgens Schelhaas, er is steeds teveel melk in de EEG, maar evengoed gaan de boeren maar door het het produceren van nog meer melk en wat wordt er van gemaakt? Boter en magere melkpoeder, waarvan al een teveel is en waarom niemand vraagt. Dat kan zo niet doorgaan Het mes moet maar eens in de verkwistende Europese zuivelpolitiek”, Drs. Schelhaas bestempelde deze opvatting als simpel. Desondanks vreesde hij, dat deze stemming de Europese top van december zal typeren.

1979

Provinciale Zeeuwse Courant 1979-01-13

Minder melk moet

(Door Piet Bukman, voorzitter van de NCBTB)

Zolang het Europese landbouwbeleid bestaat, wordt het ook bekritiseerd. Of het is alleen goed voor grote boeren, of het houdt de kleinere te veel de hand boven het hoofd. Of het houdt te veel rekening met verbruikersbelangen, of het houdt de consumentenprijzen onverantwoord hoog. Of het biedt te veel ruimte aan importen van buiten, of het is juist te protectionistisch.

En ga zo maar door. Veel tegengestelde meningen dus. Over één punt bestaat echter niet zo veel verschil van mening meer en dat zijn de kosten. Vooral de ministers van financiën van de negen lidstaten vinden dat het landbouwbeleid te duur wordt. Daarbij wijzen zij in het bijzonder op de groeiende melkproduktie, die niet gepaard gaat met een even sterke groei van de afzet, waardoor er veel boter en magere melkpoeder bij de overheidsinstanties moet worden ingeleverd.

De landbouwproduktie schommelt van jaar tot jaar onder invloed van de weersomstandigheden. Wil men de voorziening van de Europese consument, veilig stellen en andere geregelde klanten ook niet in de kou laten staan, dan is een iets te grote produktiecapaciteit niet verkeerd, maar dan zijn tevens tijdelijke overschotten praktisch onvermijdelijk. De financiering daarvan moet men als gemeenschap in dat geval voor lief nemen. Dat is een soort verzekeringspremie.

Trendmatig.

Het zuivelprobleem van dit moment en van de komende jaren is echter meer dan een vraagstuk van een tijdelijk teveel. Er is sprake van een trendmatige produktiegroei, die de groei van de afzet overtreft. Het aantal factoren dat de groei in de hand werkt, is groter dan het aantal factoren dat de groei belemmert. En de markt kan de produktietoename die daaruit resulteert niet verwerken. Met andere woorden: de produktiecapaciteit is structureel te groot.

Bij produkten die niet onder een Brussels beleid vallen, de 'vrije' produkten, keert in zulke gevallen de wal liet schip. De prijzen zakken in elkaar.

Voor melk ligt, dat wat, anders. Het Europese zuivelbeleid ondersteunt de prijsvorming zodanig, dat de prijzen minder scherp reageren op een overschotsituatie.

Men kan inleveren. Dat betekent echter, dat er een andere wal is die het schip keert. Dat zijn de sterk oplopende kosten van deze inlevering.

Wil men het Europese zuivelbeleid in stand houden - en dat is goed voor producent, en consument, en wat Nederland betreft bovendien goed voor onze betalingsbalans - dan moeten er aanvullende maatregelen genomen worden om de produktieontwikkeling in de hand te krijgen en te houden. Dat heeft het **Landbouwschap**, het toporgaan van de Nederlandse land- en tuinbouw, afgelopen woensdag uit, gesproken. Daarmee is men door een bocht, in die zin, dat men hiermee heeft erkend dat het zuivelvraagstuk niet alleen opgelost kan worden door bestaande bergen af te graven en plassen te dempen, maar dat er in het beleid meer aandacht moet worden geschonken aan de wezenlijke oorzaak van de problematiek, en dat is de te snel groeiende produktiecapaciteit.

Tegenstroom

Als er in dat opzicht in de komende jaren een effectieve tegenstroom op gang gebracht kan worden, zonder dat men de bedrijfsontwikkeling blokkeert, heeft men de beste garantie dat het Europese zuivelbeleid en het landbouwbeleid in het algemeen in stand gehouden kan worden. En dat is het beste voor boeren, burgers en buitenlui, dus voor iedereen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1979-01-18

Voorzitter van Produktschap Zuivel H. Schelhaas:

‘Versterking Europese landbouwbeleid nodig’

RIJSWIJK (Z-H) (ANP) - De melkaanvoer in Nederland is vorig jaar met zeven procent gestegen, tegen één procent in 1977. Gemiddeld over die twee jaar was de stijging dus vier procent, evenveel als het EEG-gemiddelde. Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *produktschap voor zuivel* zei dit woensdag in zijn nieuwjaarsrede. Hij vond dat de ingewikkelde Europese landbouwproblematiek een versterking van de Europese landbouwpolitiek dringend nodig maakt.

De zuivelpolitiek moet in deze fase van melktechnologische vooruitgang in de landbouw, niet gericht zijn op prijsdruk, maar op uitbreiding van het arsenaal van op productiebeperking berichte middelen. Blijft men op prijsdruk vertrouwen dan komt men terecht in een moeras van blijvende druk op het landbouwkomen en desondanks stijgende produktie. Schelhaas was wel, omaat de huidige overvloedige produktie een te groot beslag legt op de Europese middelen, voor een verhoging van de huidige melkheffing (de aan de boeren opgelegde zogenoemde medeverantwoordelijkheidsheffing). Hij vond ook dat de Europese Gemeenschap, met wat meer begrip dan tot dusver, moet leren leven met de overschotten. De technische vooruitgang in de Europese landbouw heeft immers gunstige gevolgen voor de economie als geheel en voor de prijs van het voedelpakket in het bijzonder. Bovendien stelt zij de EEG in staat, bij te dragen aan bestrijding van de honger in de wereld,

Onverwacht verdwijnen

Drs. Schelhaas achtte het niet uitgesloten dat in de toekomst de Europese zuiveloverschotten vrij onverwacht zullen verdwijnen, door soortgelijke oorzaken als die welke in het begin van de jaren zeventig vrij onverwacht een eind hebben gemaakt aan de Amerikaanse landbouwoverschotten. Bij de premieregeling voor het niet-afleveren van melk en de regeling voor overschakeling van melkproduktie op andere produkties, zo vertelde drs. Schelhaas, waren vorig jaar in de hele EEG 724.000 melkkoeien betrokken, tegen 190.000 in 1977. Voor 1979 zijn al verplichtingen aangegaan voor 386.000 koeien. In totaal vielen de laatste drie jaar 1,3 miljoen melkkoeien onder een van beide regelingen. Daar waren 816 miljoen rekeneenheden (ongeveer 2,8 miljard gulden) mee gemoeid

Schelhaas pleitte voor verdubbeling van de huidige premie op het niet-afleveren en voor uitbreiding van de overschakelingsregeling tot een veelheid van andere in plaats van de melkproduktie aan te vatten activiteiten, waaronder bijvoorbeeld bosbouw en recreatie. De regeling zou aan die voor definitieve bedrijfsbeëindiging moeten worden gekoppeld. Verder wilde Schelhaas een premieregeling voor veehouders die hun melkproduktie willen beperken tot 60 of 80 procent van de huidige. Alternatieve bedrijfstvormen zouden daardoor kunnen worden

gestimuleerd. De zuivelvoedselhulp wilde Schelhaas in kwaliteit verbeterd en in hoeveelheid verdubbeld zien.

De EG-melkproductie, vertelde drs. Schelhaas, is zowel in 1977 als in 1978 met drie procent gestegen. De melkaanvoer bij zuivelfabrieken steeg in die jaren met resp. 3 en 5 procent. In Nederland, waar zoals gezegd de melkaanvoer in 1978 met zeven procent steeg, nam in dat jaar het aantal ligboxenstallen met 1500 toe tot ongeveer 15.300. Het aantal melk- en kalfkoeien per bedrijf is nu ruim 30 (een jaar geleden 27,5), de gemiddelde melkproductie per koe is 5050 kilo.

Het hoofdelijk verbruik in Nederland van consumptiemelk en aanverwante produkten daalde van 135,7 tot 134,2 kilo, het totale verbruik bleef ongeveer gelijk.

Hulp

Het bestuur van het produktschap heeft woensdag besloten één miljoen gulden beschikbaar te stellen voor zuivelvoedselhulp.

Het zuivelbedrijfsleven in Nederland wil dit bedrag fourneren voor de financiering van maatregelen die erop gericht zijn de voedselhulp aan de ontwikkelingslanden een optimaal effect te geven.

Voorts is in de vergadering een verordening vastgesteld met betrekking tot de minimumprijsregeling voor verpakte volle melk. Deze verordening maakt het onmogelijk deze minimumprijsregeling te ontduiken door het geven van kortingen of voordelen door bepaalde geschenken.

Leeuwarder courant 1979-02-01

Voorstellen EEG-Commissie

Strafheffing melk boeren met meer dan twaalf koeien

BRUSSEL - Bevriezing van de EEG-landbouwprijzen op het peil van vorig jaar en ingrijpende maatregelen om de overproductie van melk in de Europese Gemeenschap af te remmen - dat is de kern van de voorstellen voor de jaarlijkse prijsronde in de Europese Landbouwpolitiek, die woensdag door de EEG-Commissie, werden goedgekeurd. De landbouwministers van de Negen zullen zich de komende maanden over de voorstellen uitspreken. De Commissie stuurt aan op een heffing bij boeren met meer dan twaalf koeien.

Het teleurstellende van de voorstellen zit er vooral in dat de prijsstop van kracht wordt in de landen met harde munten (Duitsland en de Benelux), terwijl de prijzen in landen met zwakke munten tóch omhoog gaan in verband met de voorgestelde afspraak van de monetair-compenserende bedragen (mcb's) in die landen: 3 procent voor Ierland en 5 procent voor Frankrijk, Italië en Groot-Brittannië.

De veehouders in Nederland en Engeland worden het meest getroffen door de maatregelen die de EEG-Commissie heeft voorgesteld om de overproductie in de zuivelsector terug te dringen. Dit zei een Nederlands landbouwexpert in een eerste reactie op de voorstellen die het dagelijks bestuur van de EEG aan de ministers van landbouw van de Negen heeft voorgelegd.

Met ingang van 1 juni van dit jaar wil Gundelach de marktproducenten een „medeverantwoordelijkheidsheffing” van minimaal twee procent van de richtprijs opleggen. Momenteel bedraagt de heffing 0,5 procent. Maar de heffing zal bovendien variabel zijn. Drie keer per jaar zal de strafheffing opnieuw worden bekeken. Ze zal het dubbele bedragen van het percentage van de produktie-toename (gemeten aan een referentieperiode). Stijgt bijvoorbeeld de produktie met 2.5 procent dan zal de „strafheffing” vijf procent bedragen.

Slechts „kleine boeren” zullen van die maatregel worden uitgezonderd. Dat zijn die producenten die per jaar niet meer dan 60.000 liter melk produceren of die een bedrijf van hooguit 25 hectare hebben. (Bekend is dat een Nederlandse koe zo’n 5000 liter per jaar levert. Dat wil zeggen dat de Nederlandse boer minder dan twaalf koeien zou moeten bezitten om buiten de strafheffingsregeling te vallen). Alle uitzonderingsgevallen bijeen zullen niet meer dan dertig procent van de melkproducenten vormen. Met z’n allen zorgen die uitgezonderde boeren voor twaalf procent van de produktie, zo is in Brussel becijferd.

De Europese boerenbonden hebben geëist dat de landbouwprijzen met 4 tot 5 procent zullen worden verhoogd. Gundelach is daar fel tegen, maar inkomenstoelagen (voor kleine boeren) lijken wel haalbaar, zeker als ze nationaal worden genomen. Binnen zekere grenzen is een Europese bijdrage denkbaar, aldus Gundelach.

De opbrengst van de melkheffing van twee procent zou 2,8 miljard gulden bedragen als de melkproduktie dit jaar gelijk is aan die van 1978, hetgeen overigens niet te verwachten is, aldus Gundelach woensdag in een toelichting. Met dit bedrag wil hij de afzet van boter en melkpoeder, bevorderen. Zo zouden de exportsubsidies voor boter aanmerkelijk worden opgetrokken. Grotere subsidies zouden er ook komen voor het voeren van ondermelk aan kalveren en varkens.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1979-02-28;

Minister Van der Stee: Melkheffing buitensporig

(Van onze parlementaire redactie)

DEN HAAG - De voorgestelde „strafheffing” op de overproduktie van melk blijft onaanvaardbaar voor de Nederlandse regering. Volgens minister Van der Stee (landbouw en visserij) kan de heffing in het komende seizoen zelfs uitkomen boven de 10 procent. „Aan een formule die tot zulke buitensporige hoge heffingen kan leiden, zal ik mijn akkoord niet geven”. verklaarde de bewindsman dinsdag in de Eerste Kamer bij de behandeling van zijn begroting voor dit jaar. „Aan de vooravond van de onderhandelingen” wilde minister Van der Stee geen mededelingen doen over het standpunt van de regering, welke heffing eventueel wel aanvaardbaar zou zijn.

Minister Van der Stee, zei ernaar te streven de inpassing van Griekenland, Spanje en Portugal in de EEG zo geleidelijk mogelijk te laten gebeuren, omdat hierdoor de concurrentie voor de Nederlandse glastuinbouw groter wordt. Hij staat dan ook een „geleidelijke afbraak van de bestaande bescherming” voor.

De kerstboteracties van de afgelopen jaren hebben geleid tot een vergroting van de afzet met ongeveer 30 procent. Minister Van der Stee acht een herhaling van deze actie, die eerder eind 1977 en eind 1978 werd gevoerd, dan ook een goede zaak. Uit onderzoekingen van het Pro-

duktschap voor Zuivel is verder gebleken, dat in ons land een kortlopende actie, met een belangrijke afprijzing, het beste resultaat oplevert.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1979-05-09

vd. Stee: ‘Melkproductie alarmerend’

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - De reeds astronomische hoge kosten van het Europese zuivelbeleid zullen dit jaar met nog eens 2 miljard gulden toenemen. Oorzaak is de onverminderde stijging van de melkproductie in de Europese Gemeenschap. Dit zegt de Europese Commissie in een verslag over de zuivelproblemen dat aan de ministers van landbouw van de Negen is voorgelegd.

De Nederlandse minister Fons van der Stee sprak desgevraagd van een alarmerende ontwikkeling. De melkproductie - die al jarenlang in de EEG tot enorme melkpoeder- en boterbergen leidt - steeg vorig jaar met 4,5 procent ondanks allerlei remmende maatregelen. Dit jaar wordt een toename van 2,4 procent verwacht volgens een eerste, zeer voorzichtige schatting. Dat betekent een kostenstijging van 17 procent.

Ondanks het koude weer in het eerste kwartaal nam de melkproductie in Nederland alleen al met 7 procent toe. Minister van der Stee verwacht dat de stijging over het gehele jaar berekend in Nederland op zeker 5 procent zal uitkomen. Ondanks deze sombere vooruitzichten - de zuivel slokt nu al driekwart van de Europese landbouwbegroting op - houdt, hij vast aan een verhoging met 2 procent van de Europese landbouw-prijzen. Half juni willen de Negen daarover een beslissing nemen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1979-05-09

In onze reeks vraaggesprekken met de Nederlandse lijsttrekkers voor de Europese verkiezingen komt vandaag dr. A. Vondeling (PvdA) aan het woord

Overschotten! „je hebt de natuur niet in de hand”

[.....] Op de Europese landbouwpolitiek heeft Vondeling een heel wat zonniger visie dan zijn collega-lijsttrekkers. „Iedereen praat altijd maar over overschotten,” zegt hij, „maar die moet je meten in procenten van de totale productie. Productie en consumptie zijn nu eenmaal moeilijk op elkaar afstembaar. Je hebt de natuur niet in de hand. Men zit er overal mee, in Rusland en in het hyperkapitalistische Amerika. En bovendien: we kijken altijd naar die melkplas en die boterberg, maar in veel sectoren - vlees en fruit bijvoorbeeld - zijn er veel minder problemen”.

Desondanks is voor Vondeling een zinvol landbouwbeleid ondenkbaar zonder een structuurpolitiek, die er op gericht is zowel de consument als de producent aan zijn trekken te laten komen. De eerste door voldoende variatie,

goede kwaliteit en een zo laag mogelijke prijs. De tweede door het bieden van een minimum-bestaanszekerheid en een behoorlijke beloning. „Door het ontbreken van een behoorlijke structuurpolitiek zijn er ontzettend veel jonge mensen tot de bedrijfstak toegelaten, terwijl duidelijk was dat er voor hen geen boterham in zat. Vergeet niet dat het in de regel om gezins-bedrijven gaat, die niet volgens de gebruikelijke economische wetten reageren. Om hetzelfde inkomen te halen, gaan ze harder werken, méér produceren Ik geloof bovendien dat we - ook met het oog op de situatie in de Derde Wereld - naar een kleinschaliger landbouw toe moeten.”

Provinciale Zeeuwse Courant 1979-05-18

◀ [Stichting vd Landbouw](#)

Landbouwschap 25 JAAR 1954 – 1979 ¹³⁰

Terzake – Mr Gerard W. Smallegange

Zo in de loop van de laatste zeven á acht jaar heb ik vele malen het genoegen gesmaakt om als zogenaamd landbouwkundige praatjes en lezingen te houden over de land- en tuinbouw met haar roerselen voor een niet agrarisch gehoor. Dat niet-agrarisch gehoor varieerde van stedelijke huisvrouwen tot studenten; van Lions- en Rotaryclubs via velerlei politieke groeperingen tot een keur van actiegroepen en -voerders. Als je tijdens die lezingen iets vertelt over de wijze van organisatie binnen het agrarisch bedrijfsleven, komt steevast naar voren dat men wel iets afweet en van organisaties en (meestal) van het *Landbouwschap* maar van de verhouding tussen die beiden geen kaas heeft gegeten. Vaak denkt men dat het Landbouwschap het gefuseerde geheel is van de gezamenlijke Landbouworganisaties. Maar ja, hoe ‘t dan zit met die heffingen waarover destijds nogal wat soesa is gemaakt, daar heeft menigeen moeite mee.

Deze dagen wordt het 25-jarig bestaan van het Landbouwschap gevierd. Een goede reden, dunkt me, om heel kort opzet en doel van het Landbouwschap te schetsen en daarna een - persoonlijke - visie te geven op deze vorm van organiseren en functioneren van de landbouw in Nederland.

Al sinds het midden van de vorige eeuw kennen we in Nederland landbouworganisaties. Rond het begin van deze eeuw worden naast de algemene landbouworganisatie ook twee confessionele bonden opgericht, een katholieke en protestantse. In de jaren twintig kwam er een regelmatig contact tot stand tussen de drie landbouworganisaties. De crisisjaren dwongen de bonden tot een hechtere samenwerking. In de dertiger jaren ging bij de drie centrale landbouworganisaties (clo's) niet alleen de wens leven betrokken te worden bij het overleg over de crisismaatregelen van de overheid. Ook de uitvoering ervan wilden de organisaties in grotere mate zelf ter hand nemen. Er werd hiervoor een ontwerp-wet gemaakt, maar deze werd niet bij de Tweede Kamer ingediend

De landarbeiders werden in de dertiger jaren nog maar incidenteel bij het overleg van de boerenbonden betrokken. De ondernemers wilden toen slechts over sociale vraagstukken praten. Vlak voor de oorlog kwam het tot een regelmatig overleg tussen de landarbeidersbonden en de drie clo's in het 'Centraal Secretariaat van Land- en Tuinbouw'. Dit orgaan werd de onmiddellijke voorloper van de Stichting voor de Landbouw. Juist toen het, werk van het Centraal Secretariaat vruchten begon af te werpen, kwam door de oorlog langzaam maar zeker een eind aan de vrije organisaties.

¹³⁰ Het landbouwschap werd in 1995 opgeheven – administraties pas in 2001 – Meer hierover bij : http://www.ser.nl/nl/publicaties/overzicht%20ser%20bulletin/2010/februari_2010/06.aspx

Tijdens de oorlog werd het overleg illegaal voortgezet en vooral hierdoor kon al in juli 1945 de **Stichting voor de Landbouw** worden opgericht.

In deze Stichting waren zowel de drie landbouworganisaties vertegenwoordigd als de drie werknemersbonden (toen nog landarbeidersbonden genoemd). De Stichting - werkte zeer voortvarend aan haar eigen statuten en kwam zeer snel met een eigen ontwerp-wet voor een publiekrechtelijke organisatie voor de landbouw.

De overheid voerde echter een vertragingsprocedure vooral omdat ze een wet wilde maken voor het hele bedrijfsleven en niet alleen voor de landbouw.

Enfin, voor dat alles rond was gingen er nogal wat jaren heen zodat pas in 1954 de **Stichting voor de Landbouw** werd omgedoopt bij Koninklijk Besluit tot '**Landbouwschap**'. De instelling van het Landbouwschap was meer dan een naamsverandering alleen de Stichting voor de Landbouw was een privaatrechtelijke organisatie en het Landbouwschap werd een publiekrechtelijk lichaam: een organisatie waaronder van rechtswege iedereen valt die in de land- en tuinbouw werkt

De betrokkenen zijn dan ook gebonden aan de regelingen, die het Landbouwschap door zijn wettelijk vastgelegde bevoegdheden uitvaardigt. Nogal wat mensen stonden in het begin erg huiverig tegenover het Landbouwschap. Ook binnen de landbouworganisaties.

Zou het Landbouwschap de eigen organisatie niet gaan uithollen en de zelfstandigheid op de tocht zetten?

De start van het Landbouwschap was in de jaren 50 ook niet al te gelukkig. Men stond nogal ver van de boer af en de heffingen affaires (Hollandsche Veld) brachten nogal wat negatieve publiciteit.

In de zestiger jaren heeft het Landbouwschap zich meer en meer positief ontwikkeld. De verordenden bevoegdheid (een mogelijke basis voor impopulariteit) werd welbewust uiterst beperkt gehanteerd en het accent kwam vrijwel te liggen op samenwerking en algemene belangenbehartiging. De vorming van de E. E. G. heeft er ook veel aan bij gedragen dat het Landbouwschap de richting van samenwerking en belangenbehartiging opging.

Vlak na de oorlog werd aangenomen, dat er in de landbouwsector veel publiekrechtelijk geordend zou kunnen worden. Die veronderstelling was niet onjuist, maar er werd onvoldoende rekening gehouden met grote veranderingen die het Europese landbouwbeleid voor de ontwikkeling in de agrarische produktie met zich mee zou brengen. Meer en meer werd de landbouwpolitiek bepaald in Brussel. Het Landbouwschap ging zich dan ook meer dan voorheen richten op Brussel.

De samenwerking in organen van werknemers en werkgevers van de lidstaten kreeg steeds meer inhoud en waarde. Persoonlijk vind ik dat het Landbouwschap het resultaat is van een typisch Nederlandse constructie. Een op het eerste gezicht merkwaardig samenplaksel; in de praktijk echter werkt het voortreffelijk. Vanouds hebben in de landbouw en in vele andere sectoren van ons maatschappelijk leven, een naar confessies gescheiden optrekken. Als het erop aankomt echter weten we via een niet zo voor de hand liggende constructie, een vuist, een werkbaar geheel te maken. Want het kan beslist, niet ontkend worden dat het Landbouwschap zich een vaste plaats verworven heeft binnen de land- en tuinbouw.

Door een eensgezind en krachtig optreden groeide binnen de landbouwwereld het besef, dat men het niet meer kan stellen zonder een toporgaan, dat nationaal en internationaal moet strijden voor een groep, mensen die in getal flink begon terug te lopen. Mede door de sterke voor-

mannen die elkaar uitstekend aanvoelden wist het Landbouwschap een groot prestige op te bouwen. De enquête die zojuist gehouden is door 'De Boerderij' (onafhankelijk weekblad) bevestigt dat het overgrote deel van onze boeren en tuinders nu - in tegenstelling tot een goede 20 jaar geleden - grote waardering heeft voor het Landbouwschap.

Via dit schap hebben we als Nederlandse Land- en Tuinbouw een samenwerkingsorgaan waar men in nogal wat landen om ons heen en ook veraf (bijv de U S. A.) met jaloezie naar kijkt.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1979-06-07

Landbouwschap: Premie voor vrijwillig afslanken melkproductie

DEN HAAG (ANP) - Het bestuur van het *Landbouwschap* heeft zich woensdag unaniem uitgesproken voor een voorstel inzake een premieregeling voor veehouders, die op basis van vrijwilligheid hun melkproductie willen verminderen. Kritische kanttekeningen en vragen en blijken van onzekerheid over de uitwerking die de regeling zal hebben waren er wel. Het voorstel is per deelnemend bedrijf een melkproductievermindering tussen de tien en dertig procent mogelijk te maken en als premie de helft te geven van de richtprijs per kilo niet afgeleverde melk. Men heeft zich op die cijfers echter niet helemaal vastgelegd, zei voorzitter drs. J. Schouten, daar valt in de verdere discussie nog over te praten.

Het voorstel wordt nu ter bespreking en onderhandeling voor het EEG-forum gebracht langs twee wegen: via het COLxxx, het samenwerkingsorgaan van de internationale landbouworganisaties in de Europese Geenschap en via minister Van der Stee, als lid van de EEG-ministerraad.

De minister vertelde voorzitter Schouten heeft zich al positief en sympathiek over het voorstel uitgelaten. Ook hij had kanttekeningen, maar heeft zich al bereid verklaard het voorstel in de ministerraad in te brengen. Het Landbouwschap en de minister hebben al een afspraak gemaakt voor een nieuw gesprek, kortvoor de 18e juni, de datum waarop de EEG-landbouwministers over de nieuwe landbouwprijzen gaan praten.

Twee procent

Het bestuur van het Landbouwschap toonde bereidheid, een deel van de regeling te financieren uit de zogenaamde medeverantwoordelijkheidsheffing, maar voorzitter Schouten tekende daarbij aan dat het schap blijft staan op het standpunt, dat die heffing maximaal twee procent mag bedragen. De minister had ook gesuggereerd een verband te leggen tussen de regeling en de heffing.

Ook had de minister het schap gezegd te denken aan inkadering van de regeling in het EEG-prijsbeleid. Na kritische opmerkingen daarover uit de bestuursvergadering zei voorzitter Schouten dat hij daar niet zoveel moeite mee had: men biedt een regeling aan die het evenwicht op de zuivelmarkt kan vergroten en de kosten van het landbouwbeleid kan verminderen. Dan kan men ook aan de EEG vragen de melkveehouders in de toekomst in het melkprijsbeleid wat positiever tegemoet te treden.

De ontwerpregeling is opgesteld door deskundigen van het *Landbouwschap*, het *Produktschap voor Zuivel* en het *ministerie van landbouw*.

Zuiveloverschotten zullen meevallen

RIJSWIJK (ANP) - De zuiveloverschotten zullen dit jaar waarschijnlijk sterk meevallen. Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *Produktschap voor Zuivel* heeft woensdag in een bestuursvergadering deze verwachting uitgesproken. Hij grondde haar op het - als gevolg van het slechte weer - tijdelijk achterblijven van de EEG-melkproduktie en op de huidige goede zuivelafzet, vooral naar landen buiten de gemeenschap. De betere afzet op de wereldmarkt, vertelde drs. Schelhaas, heeft een gunstige invloed uitgeoefend op de Nederlandse zuivelexport
[.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1979-09-06

Zuivelvoorzitter: 'EEG moet weergod spelen'

Rijswijk (ANP) - "Neem de rol, die de weergoden dit jaar hebben gespeeld op de Europese zuivelmarkt, zo snel mogelijk over." Drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, richtte in de woensdag gehouden bestuursvergadering deze uitnodiging tot de Europese commissie en de EEG-raad van landbouwministers. Die weergoden hebben ervoor gezorgd dat de EEG-melkproduktie het eerste halfjaar van dit jaar wat minder snel is toegenomen dan voordien, namelijk met twee procent. Zal de EEG die zorg overnemen, dan dient de Europese commissie op korte termijn te komen met enkele praktische suggesties ter beteugeling van de melkproduktie.

De EEG-ministerraad zal ervoor moeten zorgen dat die maatregelen nog deze herfst van kracht worden, aldus Schelhaas.

Hij dacht met name aan een premiereregeling voor vrijwillige produktiebeperking en aan verbetering van de premiereregeling voor het niet afleveren van melk en van de regelingen voor vervroegde pensionering van melkveehouders.

Zo'n pakket maatregelen, meende de voorzitter, zal niet alleen het melkaanbod beteugelen, maar sluit ook logisch aan op de algemene tendens in Europa naar arbeidstijdverkorting, vooral tot uiting komend in vervroegd ophouden met werken.

Drs. Schelhaas kon melden dat de melkproduktie over de hele wereld gezien in het eerste halfjaar 1979 vrijwel gelijk is gebleven aan die in 1978. De wereldvraag steeg en het wereldprijspeil heeft op het ogenblik de neiging tot stijgen. Tegenover de produktievergroting van twee procent in de EEG stond een wat lagere produktie in Oosteuropese landen (met name Rusland) en een ongeveer gelijk gebleven aanbod in de Verenigde Staten.

Deze ontwikkelingen, aldus Schelhaas, bevestigen wat we al wisten: reeds bij tijdelijke stagnatie in de groei van het melkaanbod treedt prijsherstel op

Volgend jaar echter, aldus drs. Schelhaas, zal de melkproduktie opnieuw gaan stijgen, tenzij er alsnog spoedig maatregelen worden genomen om dit te voorkomen. In de EEG ligt de sleutel voor de oplossing, zou het hier lukken de melkproduktie enige jaren te stabiliseren, dan zijn de zuivelproblemen weliswaar niet in een slag opgeslokt, maar wel worden ze dan 'hanteerbaar', ook voor de EEG-schatkist.

Kamer verdeeld over afgraven zuivelberg

Gedwongen of vrijwillige beperking

(Van onze parlementaire correspondent)

DEN HAAG - De *Tweede Kamer* is sterk verdeeld over de manier waarop minister *Fons van der Stee* (Landbouw) het probleem van de zuiveloverschotten moet oplossen. PvdA en D66 menen dat niet valt te ontkomen aan contingentering (afspraken over hoeveelheden produktie). Maar het CDA en de VVD willen dat de boeren op vrijwillige basis de produktie beperken. Dat ons zuivelbeleid in uiterst moeilijk vaarwater is beland, werd duidelijk tijdens 1e behandeling van de begroting van landbouw, gisteren in de Tweede Kamer.

Arend Voortman (PvdA) zei gistermiddag dat steeds meer landbouw-economische analyses bevestigen dat er aan contingentering niet valt te ontkomen. „Landbouweconomen van naam, soms door het in moeilijkheden geraakte bedrijfsleven zelf te hulp roepen, leggen geduldig uit dat minder ingrijpende alternatieven niet toereikend zullen zijn. Volgens Voortman kan alleen in combinatie met een strafheffing op produktie-uitbreiding de invoering van een vrijwillige premiereregeling zin hebben.

Contingentering in de zuivel lijkt onvermijdelijk, aldus dr. Jan Terlouw gisteren namens D'66. De minister zegt dan wel dat hij het zuiveloverschot wel krachtig wil aanpakken, maar hij zegt niet hoe. Terlouw meent dat, welke maatregelen er ook genomen moeten worden, de prijzen wel kostendekkend moeten zijn. Hij vreesde dat de minister speelt met de gedachte van een prijsverlaging, gezien zijn opmerkingen zo nodig de omvang van de interventie te beperken.

Ir. Gerrit Braks (CDA) merkte op dat van de uitgaven van het Europese landbouwfonds meer dan 40 procent naar de zuivelsector gaat. „Het is begrijpelijk, dat die situatie veel kritiek uitlokt”, aldus Braks. Hij meende dat er in juni, toen er een nieuwe melkplas dreigde, onvoldoende maatregelen waren getroffen. De CDA-landbouwspecialist speelde met de gedachte van een aanvullend instrument zoals een heffing op produktieuitbreiding, die door Arend Voortman van de PvdA ook al was genoemd.

De VVD zei dat produktiebeheersing en de financiering van de Europese landbouwpolitiek weliswaar troefkaarten in EG-verband zijn, maar niet in het belang van de Nederlandse landbouwer. Woordvoerder Harry Waalkens zei gisteren dan vrijwillige beperking de voorkeur moest houden. Mocht EG-commissaris Gundelach in november met een beperking van de interventie in kwantitatieve zin komen, dan moet minister Van der Stee zich tegen dat EG-beleid verzetten.

In de Kamer maakt men zich ook ernstig zorgen over de inkomensontwikkeling in de landbouw. Tal van boeren verdienen inkomens die ver beneden het minimuminkomen liggen. Tijdens de behandeling van de begroting werd dan ook van verschillende kanten bij minister Van der Stee op maatregelen aangedrongen.

Melkfabrieken moeten ‘superheffing’ betalen

(Van onze correspondent)

BRUSSEL – De melkfabrieken¹³¹ in de *Europese Gemeenschap* moeten een superheffing gaan betalen over alle melk die ze in 1980 meer produceren in vergelijking tot dit Jaar. De heffing zal zo hoog worden, dat alle kosten voortvloeiend uit de stijging van de melkproductie gedekt zullen worden. Waarschijnlijk zal de superheffing 3 procent van de EG-garantieprijs voor melk bedragen.

Dit is het kernstuk uit het voorstel van Europees landbouwcommissaris Finn Olav Gundelach om een eind te maken aan de overproductie van melk in de Europese Gemeenschap. Zijn voorstel werd woensdag aanvaard door de Europese Commissie, het „dagelijks EG-bestuur”, en wordt nu voorgelegd aan de ministers van landbouw van de Europese Negen.

Omdat de melkproductie in de EG dit jaar zeker met 2 procent stijgt ten opzichte van 1978, zal de zogenaamde medeverantwoordelijkheid in 1980 van 0.5 tot 1.5 procent worden verhoogd. Deze heffing moet de veehouder betalen voor elke liter melk die hij bij de melkfabriek aflevert. In juni hadden de landbouwministers van de Negen al besloten dat de heffing tot 1.5 procent zou worden opgetrokken als de productie bleef stijgen.

Uitbreiding van de productie zou geen zin meer hebben, omdat de melkfabrieken uiteindelijk alle kosten zelf moeten betalen in de vorm van de superheffing. De fabrieken zullen de heffing uiteraard weer bij de aangesloten melkveehouders „in rekening brengen”. Voor de EG betekent Gundelach’s voorstel dat een effectief plafond tot stand komt voor de uitgave in de zuivelsector, die op het ogenblik 40 procent van alle Europese landbouwuitgaven opslokt.

In de nieuwe regelingen die Gundelach voorstelt, zijn geen uitzonderingen voorzien. Grote en kleine boeren zullen dus allen de 1,5 procent medeverantwoordelijkheidspremie moeten betalen. Hoe de melkfabrieken de superheffing op hun toeleveranciers gaan verhalen, laat de Europese Commissie uiteraard volledig aan de fabrieken zelf over. Het ligt uiteraard niet in de bedoeling dat de melkfabrieken bij hun nationale overheden gaan aankloppen om financiële hulp bij het betalen van de superheffing.

Leeuwarder Courant 1979-11-23

Geen kans voor Gundelachs zuivelplan

BRUSSEL - Geen schijn van kans om aangenomen te worden. Dat is het oordeel van Brusselse EEG-deskundigen over het plan van landbouwcommissaris Finn Olav Gundelach, om de overproductie van melk tegen te gaan. De Belgische landbouwminister Lavens liet al een „toetaal onaanvaardbaar” horen, enkele uren nadat Gundelach zijn plan voor de pers had toegelicht.

In 1980 kan 2,7 miljard gulden bezuinigd worden op de uitgaven in de zuivelsector, aldus Gundelach. De productie van melk, melkpoeder en boter slokt 40 procent van alle landbouw-

¹³¹ De Zeeuwse couranten schreven consequent ‘melkfabriek’ voor een zuivelfabriek! (ZHN.)

uitgaven van de EEG op. Maar de Deense landbouwcommissaris maakte wel een belangrijk voorbehoud: de Europese garantieprijs, die vanaf 1 april zullen gelden voor de Europese boeren, moeten nog worden vastgesteld.

De ministers van landbouw van de Negen zullen het voorstel tot bezuiniging in de melksector pas accepteren als ze een verhoging van de garantieprijs uit het vuur kunnen slepen. Gundelachs bezuinigingsplan zal dus bekeken worden in het licht van zijn Prijsvoorstellen voor het nieuwe landbouwjaar. Deze prijsvoorstellen komen pas tegen het eind van dit jaar.

De Deense landbouwcommissaris gaf donderdag de indruk zelf ook niet bijster te geloven in zijn voorstel. Dat zal op 10 december behandeld worden door de ministers van landbouw. Maar Gundelach drong niet aan op een beslissing.

1980

Provinciale Zeeuwsche Courant, 1980-01-17

Nederland nog steeds zuivelland nummer één

(Van onze redactie economie)

DEN HAAG - Nederland is nog steeds het eerste zuivelland ter wereld.

- Het aantal melkveehouders nam af, maar produktie steeg.
- Waarde zuiveluitvoer steeg in 9 jaar met f3 miljard.
- Drinkyoghurts zijn concurrenten van de frisdranken.
- Steeds meer melk uit België in consumptie.

Dat zijn een aantal belangrijke punten die drs. H. Schelhaas, de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, in zijn nieuwjaarsrede voor de bestuursvergadering van het produktschap aanstipte. Zo blijkt, dat vanaf 1970 tot en met 1979 het aantal melkveehouders met 38 procent is gedaald van 116.000 naar 72.000. Tegelijkertijd echter verdubbelde in die tien jaar tijd het aantal melkkoeien. De melkproduktie per melkveehouder werd in die periode dan ook ruim twee keer zo groot.

De zuivelhandel stond voor de niet geringe taak voor ongeveer 40 procent meer melk afzet te vinden. Hierin is men goed geslaagd, aldus drs. Schelhaas, mede dankzij de mogelijkheden die de EEG bood. Opvallend was vooral de sterke uitbreiding van de kaasafzet (55 procent) en die van de vol-melkpoeder (125 procent). De waarde van de zuiveluitvoer steeg van f1,8 miljard in 1970 naar ongeveer f4.5 miljard in 1979.

Opvallend was de toenemende betekenis van de zuivelafzet naar de OPEC-landen. Gecondenseerde melk en vol-melkpoeder werden voor het grootste deel geëxporteerd naar landen buiten de EEG. In 1979 ging van deze exporten ongeveer de helft naar de OPEC-landen, tegen resp. 20 en 31 procent in 1970. „Ook hieruit blijkt weer, dat het eerste en meest duidelijke resultaat van een stijging van de koopkracht in de derde wereld is een belangrijke toeneming van de vraag naar voedsel, waaronder melk en zuivelprodukten”, aldus Schelhaas.

Handelaren.

Onder invloed van de opkomst van nieuwe distributiemethoden en de gewijzigde koopgewoonten daalde het aantal melkhandelaren sterk, nl. van 9000 naar 5000 en het aantal melkbezorgers in loondienst van 1900 naar 600. Het aandeel van de aan huis bezorgde melk liep terug van 10 naar 34 procent.

„Nog steeds is Nederland het eerste zuivelland ter wereld, maar wel wordt naar mijn indruk de positie van de Nederlandse zuivel in de jaren tachtig sterker bedreigd dan aan het begin van de jaren zeventig”, zei drs. Schelhaas. Deze bedreiging komt van de kant van de concurrenten en van invloeden van buiten de zuivelsector. „Gedacht moet hierbij worden aan de toenemende kritische aandacht voor de relatie tussen gezondheid en voedingsmiddelen, alsmede voor de milieuproblematiek, de problemen rondom de ruimtelijke ordening en het gebruik van de schaarse grond. Het zal in de toekomst aanmerkelijk meer moeite gaan kosten de positie van de Nederlandse zuivel te handhaven dan in de zeventiger jaren het geval was”, zo meent Schelhaas.

In 1979 nam de melkproduktie in ons land met 2 procent toe. Onze zeer omvangrijke kaasexport - een kwart van de wereldhandel in kaas - steeg in 1979 met 10 procent. Naar EEG-land-

den - vooral naar Engeland - werd ongeveer 15.000 ton kaas meer uitgevoerd, naar landen buiten de EEG 10.000 ton meer.

Yoghurts.

De totale binnenlandse afzet van de Nederlandse consumptiemelkindustrie steeg van 1601 miljoen kg naar 1620 miljoen kg. Volgens drs. Schelhaas is deze stijging in belangrijke mate toe te schrijven aan de vraag naar de zogenaamde drinkyoghurts, die volgens hem in toenemende mate in concurrentie treden met de frisdranken. Daarnaast steeg het verbruik van uit België geïmporteerde melk. Ongeveer 13 procent van de melk die in de huishoudingen wordt geconsumeerd was van Belgische herkomst.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1980-01-17

Van koe naar fabriek

Melkveehouderij veranderde sterk in de zeventiger jaren

RIJSWIJK, 16-1. De Nederlandse melk is in de jaren zeventig het traject van koe naar fabriek langs een veel modernere weg gaan afleggen.

De ligboxenstal, de melkkoeltank op de boerderij en de rijdende melkontvangst kenden we in 1970 nauwelijks. Nu woont 42 procent van ons melkvee in ligboxenstallen, tachtig procent van de melk wordt in 40.000 tanks op de boerderijen gekoeld bewaard tot ze wordt opgehaald en 82 procent wordt opgehaald door zevenhonderd rijdende melkontvangsten.

Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *Produktschap voor Zuivel* noemde woensdag deze cijfers in zijn nieuwjaarsrede.

Hij vertelde ook dat het aantal melkveehouders in de tien jaren van 1970 tot en met 1979 is gedaald van 116.000 tot 72.000, dat is met 38 procent. De melkproductie steeg in die tijd met veertig procent. De melkproductie per melkveehouder en het aantal melkkoeien per bedrijf verdubbelden.

Geen contingentering

Politiek noch wat de structuur van de melkveehouderij betreft is de EEG rijp voor invoering van een contingentering van de melkproductie. Daarentegen is een systeem van vrijwillige productiebeperking onder de huidige omstandigheden een bijna ideaal middel. Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *Produktschap voor Zuivel* betoogde dit woensdag in zijn nieuwjaarsrede.

Kans op melkheffing (50 cent) is groter dan 90 procent

DRACHTEN - De kans, dat de melkheffing van vijftig cent per kilo overmelk er komt, is 90 tot 95 procent, zei Ir. Leen van der Giessen, van het *Landbouw-Economisch Instituut* (LEI) gisteravond op een bijeenkomst van de afdeling Bakkeveen van de *Friese ABTB* in Drachten. De EEG-Commissie heeft de uitvoering van de heffing wel bij de fabrieken en ondernemingen gelegd, maar dat deed ze om er af te wezen. Ir. Van der Giessen verwacht, dat het ministerie van landbouw richtlijnen aan de fabrieken zal verstrekken over de uitvoering.

Als dergelijke richtlijnen niet zouden worden gegeven, dan zou de heffing van fabriek tot fabriek verschillend worden uitgevoerd. Ir. Van der Giessen achtte het niet onwenselijk, dat de melkcontingenten per boer verhandelbaar zullen worden. Hij dacht aan een prijs van bijvoorbeeld een gulden per liter. Uit opmerkingen in de geheel bezette zaal van het parochiehuis bleek, dat verschillende boeren voor een gulden wel contingenten zouden willen kopen.

Ir. Van der Giessen had dit jaar de hoge heffing van vijftig cent per liter nog niet verwacht. Overigens is de toestand van de veehouderij dit jaar al triest nu de arbeidsinkomens terugvallen naar gemiddeld 65 procent van het overeenkomstige cao-loon in de landbouw. En dan moeten de ingrijpende maatregelen nog komen, merkte hij op.

Bedrijven met minder dan dertig melkkoeien zijn niet meer levensvatbaar en komen niet in aanmerking om bijvoorbeeld door een zoon te worden overgenomen. Er zijn nog 15.000 van zulke bedrijven in Nederland, waar de boer straks aangewezen zal zijn op de bijstandswet, als de prijsmaatregelen doorgaan.

De verhoging van de medeverantwoordelijkheidsheffing met een procent zal de boeren op de grote bedrijven 2000 gulden kosten en op de kleine bedrijven met gemiddeld 25 koeien en 5.000 kg melk kost het 750 gulden. Op die bedrijven is iedere teruggang al te veel, zei ir. Van der Giessen, en niet meer te dragen.

Dat is echter nog niet het ergste, zo voegde hij er aan toe. Het is de bedoeling de melkprijs eerst nog met anderhalf procent te verhogen zonder dat de boer dat in handen krijgt. Die anderhalf procent verdwijnt immers weer met de hogere heffing en met een verlaging van een halt procent van de monetaire compenserende bedragen, die ook als een soort heffing op de produkten ligt bij export.

Bij de prijsvoorstellen van Gundelach is geen rekening gehouden met een inflatie in Nederland van ongeveer zeven procent. Deze kostenstijging zal niet ongedaan gemaakt kunnen worden door een verhoging van de melkproduktie, zoals dat nu nog wel mogelijk is geweest.

De EEG komt nu met een heffing van vijftig cent op de overmelk, omdat andere oplossingen niet tot het beoogde doel, verlaging van de zuivelkosten in de EEG, zouden leiden. De melk levert de boer dan nog maar tien cent per liter op en daarvoor produceert hij het in geen geval.

¹³² De inhoud van deze lezing van de LEI man Leen van Giessen, bevat – bijna – het volledige plan, wat 4 jaar later werd ingevoerd. Zwlfs de overheffing – superheffing – was al 75 % van het melkgeld in 1980 (ZHN.)

De verantwoordelijkheid voor de 50 centsheffing wordt in de EEG-verordening bij de fabrieken gelegd.

DE EEG-Commissie laat het aan de afzonderlijke landen over hoe de verordening wordt uitgevoerd. Men neemt het woord contingentering niet in de mond maar het voorstel is niets andere dan een regelrechte contingentering met een bevrozing van de melkproduktie op het huidige niveau, zei ir. Van der Giessen. Men vermijdt het woord, omdat bij het gebruik ervan de EEG-Commissie voor een uniforme regeling in de hele EEG zou moeten zorgdragen. Nu is de minister genoodzaakt tot het verstrekken van richtlijnen voor een uniforme uitvoering.

Ir. Van der Giessen kon zich niet indenken, dat de heffing gelijkelijk over alle melk zal worden uitgesmeerd, wanneer er bij een fabriek meer melk komt dan vorig jaar. De boeren zullen dat niet aanvaarden. Dat betekent, dat je per boer de hoeveelheid melk moet vaststellen, waar bij vooral die boeren vast komen te zitten, die juist aan het uitbreiden zijn. Het lijkt mij voor de minister niet aanvaardbaar, dat deze mensen over de meerdere melk een heffing van 50 cent moeten betalen, zei ir. Van der Giessen.

Er zullen dus uitzonderingen moeten komen, ook voor boerenzoons, die hun vader opvolgen en voor boeren, die net een nieuw bedrijf in de Flevopolder zijn begonnen. Voor al die gevallen moet er een reserve-pot komen. Dat is mogelijk door niet uit te gaan van 99 procent maar van een maximum van 98 procent van de levering als kwantum voor het nieuwe jaar.

Bij de komende onderhandelingen over de melkprijs in de raad van landbouwministers, zal blijken, dat de meeste landen de heffing van 50 cent zullen aanvaarden. Nederland en Ierland zullen het meeste tegen zijn. Ierland zal wel een extra contingent in de wacht slepen, maar daar hoeft Nederland volgens ir. Van der Giessen niet op te rekenen. De Fransen komen wel aan hun trekken via een betere regeling voor de monetair compenserende bedragen. Misschien zit er nog enige speling in een iets hogere melkprijs over de hele lijn.

Leeuwarder Courant 1980-02-18

Commentaar: Brusselse plannen Gundelach niet acceptabel

BOEREN IN NOOD

„**ONAANVAARDBAAR**” hebben de Friese landbouworganisaties de voorstellen van de groene paus van Europa Gundelach voor de landbouwprijzen in de Europese Gemeenschap genoemd. „Onverteerbaar” heeft de *KLNC*-voorzitter ir. David Luteijn die plannen geheten, „onhaalbaar” de eerste man voor landbouwzaken van het *CDA in het Europees Parlement* Teun Tolman en „onbegrijpelijk” de voorzitter van het *Landbouwschap* drs. Joris Schouten.

Voor Friesland, dat zo sterk afhankelijk is van de melkveehouderij, zou het doorgaan van Gundelachs plannen economisch een ramp, sociaal een schandaal en menselijk een drama betekenen.

De boeren hebben een verhoging van de landbouwprijzen van zeven à acht procent nodig om hun kostenstijging enigszins te dekken en niet nog verder in inkomen achteruit te gaan. De *Europese Commissie* in Brussel wil echter maar 2.4 procent geven om de uitgaven van de EEG voor de landbouwmarkt te drukken. Bovendien wil zij een superheffing van vijftig cent leggen op elke liter die er méér wordt geleverd dan 99 procent van de vorig jaar afgeleverde melk. Als deze plannen zouden doorgaan zou dat de genadeslag voor vele Friese boeren betekenen.

Zij die de voorstellen om de uitgaven van Brussel voor de landbouw te besnoeien verdedigen komen met sprekende cijfers. Elk seconde geeft de Europese Gemeenschap 400 gulden voor de melkmarkt uit. Iedere koe in de EEG krijgt gemiddeld een subsidie van bijna 500 gulden per jaar voor melk die ze te veel heeft geproduceerd. De gemeenschappelijke landbouwmarkt slokt ruim driekwart van de uitgaven van de Europese Gemeenschap op. Dat deel wordt steeds groter, waardoor andere noodzakelijke uitgaven in de knel komen. Alleen voor de zuivel staat al 12,5 miljard gulden op de EEG-begroting, waarvan 4,5 miljard voor het opkopen van magere melkpoeder en 1.6 miljard voor de boter.

Er is weinig uitzicht op verbetering in deze toestand, mede doordat de melkproductie in de Europese Gemeenschap met gemiddeld twee procent per jaar stijgt. Ieder procent dat de Europese Gemeenschap méér op de landbouwprijzen toestaat kost haar per jaar bijna 400 miljoen gulden. De prijsverhoging van 7,9 procent die de Europese boerenorganisaties voor dit jaar hebben voorgesteld zou volgens deze vuistregel Brussel 2,8 miljard gulden extra kosten. Dat is een onhaalbare zaak.

Gundelach zegt dat men het prijsbeleid van de EEG voor de landbouw niet langer slechts als inkomensbeleid ten behoeve van de boeren mag beschouwen. De landbouwprijzen moeten meer worden aangepast aan de marktsituatie met haar vraag en aanbod. Maar het resultaat van Gundelachs plannen is wel dat de boeren worden gepakt in hun inkomen. Dat is sociaal des te minder te aanvaarden omdat hun inkomenspositie vergeleken met die van andere beroepsgroepen de laatste jaren voortdurend is verslechterd ondanks het feit dat zij hun productie hebben opgevoerd. Brussel lijkt de melkproductie te willen terugdringen door juist de goed producerende boeren het leven onmogelijk te maken.

Dit alles is in strijd met het Verdrag van Rome dat de boeren in de *Europese Gemeenschap* een redelijk inkomen, een menswaardig bestaan dus, belooft. Waarom zou men de overproductie van melk niet bestrijden met het geven van premies aan de boeren voor het niet produceren van melk in plaats van hen te straffen met heffingen? Bij dit alles mag ook wel eens worden bedacht dat de kosten van de Europese landbouwmarkt maar 0,7 procent uitmaken van het bruto nationaal product van de negen EEG-landen, terwijl de landbouw van Nederland alleen al goed is voor een kwart van zijn export.

De Nederlandse, Duitse en Franse boeren hebben al gedreigd met acties als men in Brussel en Straatsburg de heilloze plannen van Gundelach zou doorzetten. Bij zulke acties zou de bevolking van Friesland, ook haar partijen en besturen, solidair met de boeren moeten zijn, want de economische toekomst van deze provincie is mee in 't geding. De Nederlandse boeren mogen echter enige hoop putten uit het feit, dat Duitsland en Frankrijk met verkiezingen in het zicht geen maatregelen in de EEG zullen toestaan die de boeren in opstand brengen. N.

Kritiek op manier beheersing van melkproduktie

RIJSWIJK (ZH), 20-2. De beheersing van de melkproduktie, die de Europese Commissie met haar recente voorstellen wil bereiken, is op zichzelf een juiste doelstelling.

De marktontwikkeling gedurende de laatste twee maanden: een melkproduktievermindering door natuurlijke oorzaken, daardoor een prijsstijging, toont dat aan. De manier waarop de commissie tot produktiebeheersing wil komen: een „superheffing” op meerproduktie, die eigenlijk neerkomt op contingentering, is echter verkeerd.

Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *Produktschap voor zuivel* betoogde dit in de woensdag gehouden bestuursvergadering.

De „Superheffing”

De kansen dat de superheffing politiek haalbaar zal zijn sloeg hij beslist niet hoog aan. In een vergadering van enkele leidinggevende zuivelmensen uit een aantal EEG-landen was hem vorige week gebleken, dat de bezwaren tegen de in feite door de Europese Commissie voorgestelde contingentering in andere lidstaten nog feller leven dan in Nederland.

Schelhaas pleitte nogmaals voor verbetering van al bestaande produktiebeperkende maatregelen en voor de mede door zijn Produktschap voorgestelde premieregeling voor vrijwillige melkproduktievermindering.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1980-02-21

Voorzitter zuivelproductschap:

Wél beheersing produktie melk, geen superheffing

RIJSWIJK (ANP) - De beheersing van de melkproduktie, die de Europese Commissie met haar recente voorstellen wil bereiken, is op zichzelf een juiste doelstelling. De marktontwikkeling gedurende de laatste twee maanden: een melkproduktievermindering door natuurlijke oorzaken, daardoor een prijsstijging, toont dat aan. De manier waarop de commissie tot produktiebeheersing wil komen: een „superheffing” op meerproduktie, die eigenlijk neerkomt op contingentering, is echter verkeerd.

Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *produktschap voor zuivel* betoogde dit in de woensdag gehouden bestuursvergadering. De kansen dat de superheffing politiek haalbaar zal zijn sloeg hij beslist niet hoog aan. In een vergadering van enkele leidinggevende zuivelmensen uit een aantal EG-landen was hem vorige week gebleken, dat de bezwaren tegen de in feite door de Europese Commissie voorgestelde contingentering in andere lidstaten nog feller leven dan in Nederland. Schelhaas pleitte nogmaals voor verbetering van al bestaande produktiebeperkende maatregelen en voor de mede door zijn produktschap voorgestelde premieregeling voor vrijwillige melkproduktievermindering.

Over het marktverloop deelde drs. Schelhaas mee dat de zuivelwaarde, de theoretisch berekende opbrengst van de zuivelprodukten, de laatste twee maanden per kilo verwerkte melk ongeveer 3.5 cent hoger ligt dan de melkprijs, waarop vorig jaar bij het vaststellen van interventieprijsen voor boter en melkpoeder is gemikt. Ongewoon is zo'n prijsuitloop in de winter

niet, maar het inkomensprobleem van de boer is er niet mee opgelost: deze prijsstijging is alleen al nodig om de sterk gestegen kosten op te vangen.

Oorzaken

Schelhaas noemde drie oorzaken van de prijsstijging: sinds begin november vorig jaar is de Nederlandse melkproductie vrijwel gelijk aan die van een jaar geleden; de wereldmelkproductie was vorig jaar slechts een half procent hoger dan in 1978; er is op het ogenblik een goede vraag op de wereldmarkt, als gevolg van politieke spanningen, toenemende koopkracht in olieproducerende landen en in nieuwe industrielanden, toenemende wereldvoedselschaarste.

Een van de argumenten waarmee drs. Schelhaas de vrijwillige melkproductiebeperking verdedigde en de superheffing aanviel was, dat het door de Europese commissie voorgestelde superheffingsstelsel veel ingrijpender is dan het door haar onuitvoerbaar en onbetaalbaar genoemde stelsel van vrijwillige beperking. De commissie heeft het vrijwillige beperkingsstelsel niet serieus overwogen, vermoedde Schelhaas. Want het administratieve instrumentarium dat zij voor haar superheffings of contingeringsstelsel wil gebruiken kan zonder meer gebruikt worden voor het andere, zoveel eenvoudiger systeem, dat bovendien vele malen het erin gestoken geld terug zou kunnen verdienen, zo meende hij.

Over het EG-landbouwbeleid in het algemeen meent en de manier waarop dat beoordeeld wordt merkte drs. Schelhaas op dat versimpeling van de waarheid de landbouwbelangen te kort dreigt te doen.

Wil de EG nieuwe taken beginnen – op zichzelf nuttig en nodig – dan moet het geld daarvoor komen uit de 98 procent van de middelen die de lidstaten nu nog voor zichzelf houden en niet uit fondsen voor het (gemeenschappelijk) landbouwbeleid.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1980-05-22

Schelhaas: ‘Boterberg verdwenen dankzij goede gang van zaken op de Nederlandse zuivelmarkt’

(Van onze redactie economie)

DE HAAG- Nederland heeft geen boterberg meer. Ook de grote voorraden magere melkpoeder zijn geruimd. Voor het eerst sinds het bestaan van de gemeenschappelijke zuivelmarkt heeft ons land nog slechts de beschikking over een kleine voorraad boter aan de lopende vraag te kunnen voldoen. „Dit is het meest duidelijke symptoom van de relatief goede gang zaken op de Nederlandse zuivelmarkt”. Dit zei drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* tijdens een woensdag gehouden vergadering van het schap.

Als oorzaken van deze goede gang van zaken noemde hij onder meer:

- de melkproductie was de eerste vier maanden 1.5 procent lager dan in dezelfde periode van het vorig jaar,
- de produktie van vollemelkpoeder is met 52.000 ton 10 procent groter dan vorig jaar. In de afgelopen maanden is voor 50 procent meer uitgevoerd naar derde landen;
- ook de export van gecondenseerde melk naar derde landen ontwikkelt zich goed, in het begin van dit jaar nam de produktie met 4 procent toe.

- Door de grote exporten van kaas eind 1979, omstond begin 1980 een krapte. Door de iets tegenvallende export in de eerste maanden van dit jaar, kwam de voorraadpositie weer in evenwicht

Drs. Schelhaas zei dat ook in andere EEG-landen de zuivelvoorraden vrijwel zijn afgebouwd

Provinciale Zeeuwse Courant, 1980-06-11

Uitvloeisel voorzichtig financieel beleid

EG-commissie bezuinigt op exportsubsidies

BRUSSEL (ANP) - De EG-commissie in Brussel heeft dinsdag besloten forse verminderingen te gaan toepassen op de exportsubsidies die tot dusverre verstrekt werden op boter, magere melkpoeder en boterolie. Die reducties in de uitkeringen zijn aangebracht, aldus een woordvoerder van de commissie, omdat men ervan overtuigd is dat men in elk geval totdat de Europese ministerraad en het Europees parlement de EG-begroting voor dit jaar hebben aanvaard, een uiterst voorzichtig financieel beleid moet voeren.

De exportrestitutie voor magere-melkpoeder is teruggebracht van 50 tot 30 Europese reken-eenheden per honderd kilo, dat wil zeggen van 137,50 gulden tot 82,50 gulden per honderd kilo. Dat betekent dat de uitvoersubsidie op dit produkt nu ongeveer een derde is van die welke vorig jaar juni gold. De exportrestitutie voor boter is teruggebracht van 163 tot 100 Europese reken-eenheden per honderd kilo, dat is van 448,25 tot 275.- gulden per honderd kilo. Dat wil zeggen dat de exportsubsidie voor boter nu op ongeveer de helft ligt van die welke eind vorig jaar nog gold.

De exportrestitutie op boterolie is teruggebracht van 212 tot 130 Europese reken-eenheden per honderd kilo. Dat betekent dat de exportsubsidie voor dit produkt nu op ongeveer een derde ligt van het bedrag van een jaar geleden.

Uitvoer

De commissie is van mening dat deze maatregelen de export van genoemde produkten bepaald niet meteen stil zal leggen. De uitvoer van boter bijvoorbeeld zal dit jaar even groot, zo niet groter, zijn dan vorig jaar. Verwacht wordt een export van 435.000 ton boter plus boterolie samen.

De magere-melkpoeder-export zal maar iets beneden die van vorig jaar liggen, toen ze 480.000 ton omvatte. De commissie meent dat er dit jaar ook minder druk op de interventie (het innemen tegen vastgestelde prijzen) staat. In de eerste plaats wordt melk veel meer dan vroeger omgezet in kaas en volle-melkpoeder die gemakkelijker afgezet worden. Maar ook zal de boterproductie dit jaar 2,5 procent lager liggen dan vorig jaar en de productie van magere-melkpoeder zal 3 procent beneden die van 1979 blijven.

De voorraden in de interventiepakhuizen van de EG zijn op dit moment gering vergeleken met vorige jaren. Er ligt nu bijvoorbeeld slechts 154.000 ton magere-melkpoeder opgeslagen, terwijl dat vorig jaar in dezelfde periode 445.000 ton was. Ooit werd een voorraad van 1,4 miljoen ton bereikt. Aan boter heeft de EG nu 254.000 ton in interventieopslag, terwijl dat in juni vorig jaar 331.000 ton was en ooit wel eens 350.000 ton geweest is.

Forse export, zowel aan het eind van vorig jaar als in het begin van dit jaar, zijn daar oorzaak van. De export van boter naar de Sowjet-Unie, zo tekent de commissie nog aan, ligt dit jaar nog beneden het traditionele volume.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1980-08-01

Koeien trekken zich niet veel aan van het weer en geven melk

DEN HAAG, 31-7. Het vooruitzicht op een wat zorgelijke staltijd met niet al te veel voer verhindert de Nederlandse koeien niet in deze zonderlinge zomer flink wat melk te geven: bij erg nat weer wat minder, bij droog weer wat meer, maar week voor week meer dan een jaar tevoren.

Voordat half juni de zes regenrijke weken begonnen, had de melkaflevering juist een rekorduitschieter boven het peil van een jaar tevoren bereikt: zeven procent meer. In de natte periode zakte het af tot resp. 3 en 0,7 procent meer dan een jaar eerder in de weken eindigend op 12 en 19 juni.

Het *Produktschap voor Zuivel*, dat deze cijfers op papier heeft staan, heeft van de periode sinds 22 juli, de dag waarop de zon aan het Nederlandse zwerk terugkeerde, nog niet meer dan een indruk. Die indruk is dat de aflevering in de week tot 26 juli wel weer een paar procenten boven die van een jaar geleden kan zijn geweest.

Ruwvoederpositie

Het produktschap voorziet dat de ruwvoederpositie in de komende staltijd niet zo heel veel zal verschillen van die van de afgelopen staltijd. Door te droog weer en te nat weer na half juni heeft de ruwvoederwinning dit jaar een flinke klap gekregen, vooral kwalitatief, maar vorig jaar was er ook al zoiets aan de hand.

Slechter dan vorig jaar zullen de koeien het in de komende staltijd echter hebben, zo meent het produktschap, als de snijmais deze zomer niet goed meer bijkomt van de regenellende. Die snijmais heeft een flink aandeel in het wintervoerpakket: de afgelopen winter ongeveer twintig procent, tegen kuilgras 64 en hooi 12 procent.

Te lang gras

Volgens het proefstation voor de rundveehouderij in Lelystad hebben de veehouders, sinds het vorige week weer droog is geworden, een behoorlijke hoeveelheid ruwvoer kunnen winnen onder gunstige omstandigheden. Wel is veel gras binnengekomen dat, ten koste van de voe-

derwaarde, te lang is geworden, terwijl boeren in de overstroomde gebieden langs de rivieren nog helemaal geen voer hebben kunnen winnen. Erg best staat het er al met al met de wintervoedervoorziening nog niet voor, meent het proefstation.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1980-08-22

Jaarvergadering Produktschap Zuivel

Boterberg slinkt, maar EEG zuivelprobleem niet opgelost

RIJSWIJK, 21-8. Vooropgesteld dat het Europese zuivelprobleem geenszins is opgelost, kan worden geconstateerd dat tot dusver het grotere melkaanbod in de EEG niet heeft geleid tot grotere voorraden. Integendeel, medio augustus bedroeg de voorraad boter in openbare opslag 213.000 ton tegen 336.000 ton op het vergelijkbare tijdstip in 1979, terwijl onder de z.g. particuliere opslagregeling 167.000 tond boter was weggezet tegenover 212.000 ton vorig jaar. Dit betekent dat onder de officiële EEG-regelingen er per half augustus in totaal ca. 176.000 ton boter minder in voorraad was dan vorig jaar.

Deze problematiek kwam aan de orde tijdens de openbare bestuursvergadering op woensdag 20 augustus van het *Produktschap voor de Zuivel*.

De huidige EEG-zuivelvoorraden zijn niet veel meer dan molshopen vergeleken met de bergen van enige jaren terug. Voorzover nu kan overzien, zullen ze dit - met alle voorbehoud die de ongewisse zuivelmarkt vereist - waarschijnlijk tot het voorjaar 1981 blijven.

Volgens de prognose zal er eind maart 1981 - het begin van het nieuwe produktieseizoen - niet meer dan ca. 100 à 150.000 ton boter en evenveel mager melkpoeder in voorraad zijn, hetgeen gewenste reservevoorraden genoemd kunnen worden.

Wereldmarkt

De situatie op de wereldmarkt in de eerste helft van 1980 is als volgt, samen te vatten: in de westelijke landen (inkl. de Verenigde Staten) een stijgende melkaanvoer, tegenover een gelijkblijvende of licht stijgende vraag, in Rusland een daling van maar liefst 4,5 % en een toenemende vraag naar melk en zuivelprodukten, terwijl in de ontwikkelingslanden de melkproduktie ongeveer gelijk bleef en de vraag naar zuivelprodukten sterk steeg. Op vele markten is de EEG momenteel vrijwel de enige aanbieder.

Export

De export naar derde landen vindt - dankzij het systeem van pre-fixaties - steeds plaats tegen de relatief hoge exportrestituties van enkele maanden geleden. Eerst over enkele maanden - in november voor boter en in februari voor mager melkpoeder - worden de sterk verlaagde exportrestituties over de gehele linie van kracht.

De vrees is, dat tegen deze restituties nauwelijks nog uitvoer van enige omvang mogelijk zal zijn. De zuivelexport naar derde landen heeft de EEG dus het eerste halfjaar aanmerkelijk méér geld gekost. Hier tegenover staat echter de reeds gemelde afbouw van de voorraden boter en mager melkpoeder met als gevolg aanzienlijk lagere interventiekosten nu en in de nabije toekomst.

De EEG-zuivelmarkt is momenteel „schoon” en zal dit naar verwachting ook minstens tot het voorjaar van 1981 kunnen blijven. En hoewel het Europese zuivelprobleem hiermee nog geenszins is opgelost, is dit toch een hele stap vooruit vergeleken met enige jaren terug.

Productie ontwikkeling

De ontwikkeling van productie en afzet in de eerste zeven maanden van 1980 in ons land is als volgt samen te vatten:

- De reeds vermelde gering stijging van de melkproductie (+ 1%);
- Een toename van de kaasproductie met 3%;
- Een belangrijke toename van de productie van vol melkpoeder (+ 18%);
- Een toename van de productie van gekondenseerde melk (+ 4%);
- Een stabiele consumptiemelkafzet;
- Een ca. f3,- per 100 kg hogere zuivelwaarde;
- Een als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen - belangrijk lagere productie van boter (-16%) en mager melkpoeder (-18%).

Veevoeder tekort

In de EEG hadden in de achterliggende jaren productiebeperkende maatregelen genomen moeten worden, en het zou op zichzelf zinvol zijn te bepleiten, dat deze alsnog in de komende hersfst worden getroffen.

Er wordt nog niet aan forse maatregelen gedacht, zoals een superheffing of de invoering van een contingenteringssysteem, maar aan minder ver reikende ingrepen zoals een stimulering van producties waaraan in de EEG een tekort is - zo is er momenteel bijv. een groot tekort aan bos, terwijl de Gemeenschap verder een tekort aan veevoeder heeft - voorts aan het instellen van een scheurpremie en invoering van een regeling voor een vrijwillige beperking, van de melkproductie. Tezamen met de goede vraag uit de derde wereld zouden deze maatregelen een merkbare invloed kunnen hebben op de zuivelmarkt.

Melkprijzen

Van 93% van de door veehouders aan Nederlandse fabrieken afgeleverde melk zijn de betaalde melkprijzen over 1979 inmiddels bekend.

Voor 100 kg melk met 3,7 vet werd gemiddeld f56,70 uitbetaald. Dat is ca. f0,30 meer dan in 1978.

Vergelijkt men deze gemiddeld uitbetaalde melkprijs met de richtprijs, dan blijkt dat de melkprijs in 1979 ca. f1,48 op de richtprijs achter lag. In 1978 was dit f1,16.

De gemiddeld uitbetaalde prijzen per 100 kg melk met 3,7 vet bedroegen in de regio 's Noord, Oost, West en Zuid achtereenvolgens ca. f57,50, f56,50, f56,- en f56,35. Dit betekent voor de regio Noord een daling t.o.v. 1978 met ca. f0,15 en voor de regio's een stijging met resp. f0,65, f0,30 en f0,25 per 100 kg melk.

De verschillen tussen de regio's wat betreft de werkelijk uitbetaalde melkprijs zijn in 1979 dus kleiner geworden. De bij het werkelijke vetgehalte gemiddeld uitbetaalde melkprijs in 1979 bedraagt ca. f59,10. De uitkomsten in de regio's Noord, Oost, West en Zuid waren resp. f60,90, f58,90, f57,80 en f57,90.

De prijs van melk vrij gelaten

DEN HAAG, 1-9. Van maandag 1 september af, is de prijs van melk bij verkoop aan de consument vrij. De minimumprijs voor verpakte volle melk, reeds geruime tijd *f* 1.04 per liter, geldt niet meer.

Het Koninklijk Besluit, waarbij het bestuur van het *produktschap voor zuivel* de bevoegdheid kreeg tot vaststelling van een minimumprijs, heeft per 1 september zijn geldigheid verloren. Bij besprekingen met het ministerie van Economische Zaken, eind vorige week, heeft het produktschap gepleit voor verlenging van zijn bevoegdheid, maar het ministerie weigerde dit.

Wel kreeg het produktschap, naar van die kant werd meegedeeld. De toezegging dat er op-nieuw een regeling zal komen als de vrije prijs tot moeilijkheden zou blijken te leiden.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1980-09-04

Vrijlaten minimum melkprijs gaat niet door

Van Aardenne herstelt minimumprijs voor melk

(Van onze redactie economie)

DEN HAAG - De enkele dagen geleden uitgebroken „melkprijsoorlog” zal weer snel afgelopen zijn, waarschijnlijk volgende week. Minister Van Aardenne (economische zaken), die per 1 september de wettelijke minimumprijsregeling voor melk losliet, zal ervoor zorgen dat de regeling op korte termijn opnieuw van kracht wordt. Dat beloofde hij woensdag de Tweede Kamer vlak voordat vandaag een interpellatiedebat over dit onderwerp zou worden gehouden. Die discussie gaat niet door, aangezien VVD'er Van Erp, die wilde interpelleren, er nu van afziet omdat hij tevreden is met Van Aardenne's antwoord.

Blijft het feit dat de minister zo kort voordat de bevoegdheid afliep, vorige week vrijdag, pas overleg voerde. Zijn ministerie was door het *produktschap zuivel* en door organisaties uit de levensmiddelen- en melkhandel gewaarschuwd voor het opnieuw losbarsten van „prijsstunts”, die dan ook niet zijn uitgebleven. Van die kant vraagt men zich af waarom het ministerie niet naar die raadgevingen heeft geluisterd. De minimummelkprijs, zo zegt een deskundige, heeft namelijk gewerkt als een element dat ordening in de markt bracht. Als dit instrument er niet is worden kleine ondernemingen zonder meer „uitgemoord”, omdat de grootwinkelbedrijven hun kans grijpen en het leeuwendeel van de melkafzet naar zich toe trekken.

Ook voor veel consumenten, zoals ouderen is het verdwijnen van de zelfstandige melkhandel bijzonder nadelig. De afgelopen dagen is van alle kanten zware druk uitgeoefend op de minister om te komen tot herstel van de oude situatie en is aandrang op de Tweede Kamer uitgeoefend om zich met de zaak te bemoeien. De melkhandel had al met acties gedreigd en ook van de kant van sommige grootwinkelbedrijven was te kennen gegeven dat zij niet van deze chaos waren gediend. De nieuw vast te stellen minimumprijs zal vermoedelijk hoger liggen dan *f* 1.04. het tot 1 september geldende bedrag.

Minister: teleurgesteld

Nadat maandag grootwinkelbedrijven te kennen gaven weer te zullen „stunten” met de prijs, omdat die nu vrij is, zodat een chaotische situatie ontstond, had Van Aardenne’s ministerie al laten weten in zo’n geval de regeling weer in het leven te roepen. Er is nu een koninklijk besluit op dit punt te verwachten.

De minister is er, zo zegt hij, bij het niet verlengen van de regeling, van uitgegaan dat het bedrijfsleven in staat moest worden geacht ook zonder minimumprijzen te kunnen komen tot verantwoorde prijsvorming. Van Aardenne toont zich nu teleurgesteld dat men „daartoe kennelijk niet in staat is” De minister zegt in zijn brief aan de Kamer „dat de voorbereiding om opnieuw in te grijpen in de prijsvorming van melk al in een vergevorderd stadium is en afkondiging van het desbetreffende koninklijk besluit op een termijn van enkele dagen is te verwachten”.

Het *Produktschap Zuivel* moet de ondertekening van dit besluit afwachten om daarna bijeen te komen en van zijn bevoegdheid gebruik te maken. Vanwege deze procedure zal het dan ook enige tijd duren voordat er weer „een bodem in de markt ligt”, dat wil zeggen een wettelijke minimumprijs, die moet worden nageleefd. De regeling zal - naar men hoopt - in de eerste dagen van de volgende week zijn beslag krijgen. Dan is de „storm in het glas melk” dus weer bedwongen. Over dat feit hebben betrokkenen zich woensdag alvast gematigd tevreden getoond.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1980-09-06

Woensdag weer minimumprijs volle melk

DEN HAAG - Woensdag 10 september zal er weer een minimumprijs prijs voor verpakte volle melk bestaan, staan, zo wordt verwacht. De prijs zal hoger liggen dan voor 1 september, toen de regeling afliep, met een „melkprijsoorlog” als gevolg. In plaats van f 1.04 wordt nu gemikt op f 1.07 of f 1.08 per pak. Het bestuur van het *Produktschap zuivel* vergadert dinsdag 9 september om, door middel van een verordening de prijs voor de volle melk te bepalen. Aangenomen wordt dat op die dag het Koninklijk Besluit, waarbij aan het produktschap opnieuw de prijsbevoegdheid wordt verleend, van kracht zal zijn geworden. De dag daarna kan de „bodem” dan weer in de markt zijn gelegd.

Leeuwarder Courant, 1980-09-10

Jan Nijland stuitte melkcontingenten in CBTB-zuivel

BIDDINHUIZEN. - Enkele oudere Friese boeren leken de enigen te zijn, dit de contingentering van de Melkproduktie verwierpen. Ze deden dat energiek tijdens de bespreking van het zuivelbeleid op de bondsdag in de Nederlandse *Christelijke Boeren- en Tuindersbond* op de Flevohof. Ze hadden daarbij sectievoorzitter Jan Nijland op hun hand. Deze liet op een gegeven moment een proefstemming bij hand opsteken houden en toen waren er van de 150 aanwezigen een dertigtal, dat voor die contingentering was.

Tijdens de besprekingen zelf leek dat even anders uit te pakken, want de ene spreker na de andere, meest jongeren, pleitte voor contingentering, maar elk verstond daar nog wat anders onder dan de vorige spreker. Er kwam een voorstel om mensen met dertig koeien bij contingentering in ieder geval de gelegenheid te geven door te groeien naar 40, waarbij degenen met 80 wat moesten inleveren. Prompt kwam daarop uit een andere hoek van de zaal de mededeling dat het gemiddelde in de EEG op elf koeien per bedrijf ligt, zodat er dan nog wel wat groei-mogelijkheden waren.

Die melkproduktie moet echter beperkt worden. Dat was ook de conclusie, die Jan Nijland, voorzitter van de Friese CBTB, uit de besprekingen trok. We zien met angst en beven de toekomst tegemoet, zei hij. Bij uitbreiding van de produktie dient de uiterste voorzichtigheid betracht te worden. De acht andere EEG-landen liggen op de loer om de produktie van Nederland over te nemen en Nijland was er niet zo erg zeker van, dat na een contingentering van de melkproduktie de Nederlandse boeren wel weer aan de bak zouden komen.

Toen Nijland de aanwezigen voor een proefstemming had opgeroepen kwam de vice-voorzitter van de Friese CBTB, de heer Johannes Huisman, in verzet. Hij achtte de vraag van Nijland niet juist, omdat de discussie nog niet afgelopen was. Nijland meende namens de sectie, dat er voor contingentering eerst overleg gevoerd zou moeten worden met andere landen. Anders jagen wij de veehouderij in Nederland de vernieling in, zei hij. Een van de andere conclusies van de sectie zuivel was, dat de EEG-heffing op het melkgeld, de medeverantwoordelijkheidsheffing, gebruikt moet worden om de zuivelmarkt verder schoon te houden. De standpunten zullen bij de verdere uitwerking van het beleid van de CBTB nader uitgewerkt worden.

Bondsvoorzitter Piet Bukman zei in zijn jaarrede - zoals gedeeltelijke opgenomen in onze vorige editie - dat de onlustgevoelens in de landbouw terecht zijn en dat het weerstandsvermogen van de bedrijven terugloopt. Het overheidsbeleid inzake de zelfstandigen wreef zich. Hij laakte de zorgeloze en kortzichtige commentaren rond de betrekkelijk gunstige situatie op de zuivelmarkt, alsof die alleen bepalend is voor de toekomst van het EEG-landbouwbeleid. Wat er in de landbouwpolitiek aan de orde is is veel fundamenteeler dan wat we de afgelopen tien tot vijftien jaar met elkaar hebben besproken, zei Bukman. Wat de medeverantwoordelijkheidsheffing (EEG) op de melk betreft, zei hij, dat deze niet het beoogde effect heeft; de heffing is verworpen tot medefinanciering zonder uitzicht op betere tijden.

Drs. Rinse Zijlstra van Drachten gaf in een toespraak zijn visie op de EEG, die hij ondanks zijn „lekken en brekken, lekken en gebreken” in stand wilde houden. In Nederland is de tijd van de grote uitdeling voorbij en Zijlstra verwachtte een daling van de koopkracht van 0.5 tot 3,5 procent. Om uit de moeilijkheden te komen zal o.a. de arbeidsethiek of het plichtsbesef weer naar voren moeten komen. De discussies in de Tweede Kamer dienen inzake de sociale vraagstukken een zakelijker inslag te krijgen dan ze de laatste tijd hebben.

Drs. Zijlstra schetste de dreigende en de aanwezige voedselnood in de wereld. De honger zal voor drie miljard mensen een wezenlijke bedreiging vormen, zei hij. Voor de Nederlandse landbouw ligt in die wereld een belangrijke opgave, al houdt dat niet in, dat we de hongergebieden als dumpzones voor onze overschotten gaan beschouwen.

Kritiek op de zuivel is veel te overdreven

Rinse Zijlstra voor zuivelbond FNZ:

LEEWARDEN - De omvang van de kritiek op de zuivelpolitiek staat in geen verhouding tot de omvang van het financiële probleem, dat hiermee aan de orde is. Niettemin achtte dr. Rinse Zijlstra zich vanmiddag in de Harmonie te Leeuwarden, waar hij de algemene vergadering van de zuivelbond FNZ opende, realist genoeg om te weten, dat zijn becijferingen en conclusies het helaas, zoals hij zei, af moesten leggen tegen de beeldvorming, die rond de zuivelsector is ontstaan.

Drs. Zijlstra meende, dat er gewerkt moest worden aan een positieve beeldvorming van de zuivel; dat is bitter hard nodig in een land overvloeiende van melk en in een tijd, waarin veranderingen in de landbouwpolitiek op til zijn. Om financiële redenen is er kritiek op de zuivelpolitiek, maar de discussies over oplossingen zijn verwarrend en nog weinig eenduidig. De uitgaven voor de gemeenschappelijke landbouwpolitiek bedragen een procent van de overheidsuitgaven in de EEG-landen en dat is gezien de kritiek niet veel.

Het ene na het andere plan voor een oplossing van de zuivelproblemen wordt bedacht. Er zijn mensen, die een oplossing met algemene middelen nastreven en anderen, de detaillisten, die dat willen doen door ingrijpen in de individuele bedrijfsvoering van de boer. Zijlstra verzette zich daar tegen, omdat contingentering van de melkproductie per bedrijf voor de Nederlandse boeren verkeerd uitpakt; overigens noemde hij deze contingentering een vrijwel onmogelijke opgave.

In de discussie hanteert men het begrip zuivelbeleid met verschillende doeleinden. Het uitgangspunt van de FNZ is volgens Zijlstra, dat de veehouder op zijn bedrijf primair verantwoordelijk is en blijft voor omvang en aard van zijn produktie. Bestuur en directie van de zuivelcoöperatie zijn aansluitend daarop primair verantwoordelijk voor beslissingen inzake verwerking en afzet, waarbij de overheid de verantwoordelijkheid niet overneemt. Zuivelpolitiek zal daarbij nooit een inkomensgarantiepolitiek zijn.

Als het echter om een redelijk inkomen gaat, dan is een behoorlijk evenwicht tussen vraag en aanbod van belang. Produktiestabilisatie in de EEG is een zaak van welbegrepen eigenbelang. Als financieel-politieke realiteit dient volgens Zijlstra erkend te worden, dat een herziening van de landbouwpolitiek met name ten doel zal hebben het vaststellen van financiële limieten. Drs. Zijlstra pleitte in dit kader opnieuw voor een Europees overleg, waarbij EEG-Commissie, raad van ministers en bedrijfsleven deelnemen.

Doel van het gesprek zou moeten zijn de opstelling van een soort raamovereenkomst o.a. over het produktieniveau, die zich over een reeks van jaren zou moeten uitstrekken. Wanneer de uitgetrokken bedragen onvoldoende zouden zijn, zou de hoogte van de medefinancieringsheffing in de beschouwing kunnen worden betrokken, aldus Zijlstra. Zo lang zou de heffingschroef bij de boer niet aangedraaid moeten worden. Het is immers te dol om steeds grotere bedragen van veehouders te innen zonder op enigerlei wijze over zin en bestemming een akkoord te hebben bereikt.

Zijlstra meende, dat men in de zuivel voor een beslissende keuze komt. Vast staat, dat het huidige beleid niet ongewijzigd wordt voortgezet. Voor hem stond ook vast, dat een individuele

contingentering als een irreëel middel moet worden beschouwd. Dan blijft de weg van de globale EEG-produktiecontingentering over, waarbij de individuele verantwoordelijkheid behouden blijft en de financiële verantwoordelijkheid duidelijker wordt afgepaald.

Als die keuze niet gemaakt wordt, dreigt de zuivelpolitiek het tournooiveld van een soort ideologisch steekspel te worden. Interessant, maar weinig effectief, maar het is ook een riskante belangenstrijd tussen kleine, middelgrote en grote veehouders.

Over de organisatie van de zuivelindustrie sprekende zei de voorzitter van de 80-jarige FNZ, dat er in het Noorden de komende jaren nog de meeste beweging zal zijn. De positie van de regionale zuivelbonden, als de Friese Zuivelbond, is afhankelijk van dat fusie- en integratieproces. De zuivelbonden kunnen opgaan in geïntegreerde ondernemingen óf zij blijven zich bezig houden met algemene zuivelbelangenbehartiging. De taken zullen opnieuw scherp en doelbewust geformuleerd moeten worden. De FNZ zelf zal niet opgaan in een geïntegreerde nationale zuivelonderneming. Niet alleen dat deze onwaarschijnlijk is, maar naar Zijlstra's mening ook onwenselijk.

De belangenbehartiging in de zuivelsector is nu verbrokkeld en onsamenhangend en dient daarom volgens Zijlstra kritisch beschouwd te worden. Er is niet alleen sprake van verbrokkeling, maar ook van weinig coördinatie, onvoldoende gebruik van gemeenschappelijke deskundigheid en teveel competentie. De FNZ wil in de komende maanden pogingen doen daarin verbetering te brengen. Zelf zal de FNZ in eigen huis ook orde op zaken stellen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1980-10-16

Boter-export steeg aanzienlijk

Zuivelmarkt biedt vriendelijk aanzien

RIJSWIJK (ANP) - De zuivelmarkt ziet er op dit moment 'vriendelijk' uit. Dit heeft drs. Harm Schelhaas, voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, woensdag op een openbare vergadering van het schap in Rijswijk gezegd.

In de eerste negen maanden van dit jaar steeg de export van boter. Bovendien steeg de afzet in het binnenland aanmerkelijk: 20 procent meer dan vorig jaar. De produktie van boter in ons land daalde daarentegen in de eerste negen maanden met 16,5 procent.

De produktie van kaas steeg in deze periode met ongeveer 2,5 procent. Een toenemende binnenlandse afzet ging gepaard met een lichte daling van de export.

Volgens voorzitter Schelhaas daalde, zoals verwacht, de produktie van magere melkpoeder. Oorzaak hiervan is de toegenomen vraag naar 'volle' produkten. Zo steeg de produktie van niet-mager melkpoeder, vooral dankzij een zeer goede afzet naar derde landen, met bijna een kwart. De produktie van gecondenseerde melk steeg met 4 procent en in deze sector steeg de produktie van volle ongesuikerde gecondenseerde melk zelfs met 7 procent.

In de EG als geheel steeg de melkproduktie in de eerste twee kwartalen met slechts 1,4 procent. De grootste stijging deed zich voor in Frankrijk en West-Duitsland. De Nederlandse produktie steeg met 2,5 procent. In België, Engeland, Ierland en Denemarken daalde de aanvoer van melk.

Opmerkelijk hierbij is dat de grootste stijging van de melkproduktie zich voordeed in die landen die voorstander zijn van contingentering van de melkproduktie.

De gemiddeld uitbetaalde melkprijs voor 1979 was ongeveer twee gulden per 100 kilo hoger dan de berekende netto-prijs. Tussen de uitbetaalde melkprijzen kwamen per regio, en in nog sterkere mate per individuele onderneming, aanzienlijke verschillen voor.

Leeuwarder Courant, 1980-12-16

Drs. Joris Schouten in Bergum:

Zuivelfabriek moet superheffing innen

BERGUM - Drs. Joris Schouten, voorzitter van de Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond, heeft gisteravond op een vergadering van de CBTB van Tietjerksteradeel nog eens gepleit voor een superheffing van zestig tot zeventig procent op melk, die meer wordt geproduceerd dan op dit ogenblik. Hij wilde de heffing op 1 april 1981 laten ingaan en 1980 als basis hanteren. Wie moet die heffing innen? vroeg iemand in de zaal. De directeur van de zuivelfabriek? Nou, dan leeft die niet lang. Drs. Schouten vond toch dat de heffing via de zuivelfabriek binnen zal moeten komen. Daar heeft men namelijk de beste controle mogelijkheden.

„Nu zal men, zeggen: daar is een zuivelfabriek niet voor. Dat is waar, maar die staat wel ten dienste van de boeren”. Een ander vroeg hoe hij die individuele heffing wilde uitvoeren. Drs. Schouten: „Ik moet u zeggen dat ik dat niet weet”. Hij was er van overtuigd dat men tegen moeilijkheden aan zou lopen. Eerst wilde hij echter een standpunt bepalen. Daarna zou men eens moeten kijken of er uitzonderingen mogelijk zouden kunnen zijn voor jonge boeren, die net een bedrijf hebben overgenomen of voor boeren, die net veel geïnvesteerd hebben.

Wanneer men een omgekeerde volgorde zou nemen komt er niets van terecht. „En dan garandeer ik u dat op een andere manier wel last krijgt”. De heffing moet niet gaan over een hoeveelheid melk per hectare want dan is Nederland de klos. De boeren in de andere EEG-landen zouden er dan vrijwel buiten vallen. Ook moet men niet een bepaalde hoeveelheid melk per koe als uitgangspunt nemen, want dan vallen de klappen het hardst in Noordholland en Friesland. Nee, gewoon de opbrengst per bedrijf als basis nemen, aldus de heer Schouten.

Van de opbrengst – „maar ik hoop niet dat die er komt, want dat zou nog meer melk betekenen”- moeten exportsubsidies betaald worden. Iemand uit de zaal zag liever een superprijs met daarnaast een contingentering en Bonne Antonides voorspelde, zwanger in onheil: „De hiele EEG keilt hartstikke yn elkoar. De hiele bakkerij giet nei syn groatsje”.

Er is nog een mogelijkheid om de melkstroom in te dammen, zo zei de heer Schouten. Die zou via de teelt van suikerbieten moeten lopen. Nu wordt het contractenstelsel gehanteerd. Dat komt neer op 120.000 hektare suikerbieten per jaar. Zou men overgaan naar het mengprijssysteem dan zouden er wellicht 10.000 hectares suikerbieten bijkomen. In de veenkoloniën zou dan wat met suikerbieten gedaan kunnen worden en mogelijk dat een veehouder een weiland er voor om zou willen ploegen.

De heer Schouten vond verder dat er een prijsverhoging voor de landbouw van ongeveer vijftien procent moet komen. Dat betekent wel een verhoging van de kosten van het levensonderhoud met tien procent, „maar wij mogen niet het kind van de rekening worden”.

De ontwikkeling van de varkenshouderij noemde hij een „economisch wonder”. In een paar jaar tijd is de aflevering in Nederland gestegen van 4.5 miljoen varkens naar 15,5 miljoen. Andere EEG-landen proberen nu dammen tegen het Nederlandse varkensvlees op te werpen. [.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 31/12/1980; p. 3/57

ZUIVELARCHIEF VERBRAND

RIJSWIJK (ANP) – Het archief van het produktschap voor zuivel in Rijswijk is dinsdagmiddag door een brand grotendeels verwoest. Volgens de brandweer, die ongeveer drie uur bezig is geweest met het blussen van de brand, is de schade aanzienlijk.

De brand brak rond half vier uit op de bovenste etage van het gebouw waarin het produktschap gevestigd is. Volgens de brandweer van Rijswijk ontstond de brand door nog onbekende oorzaak in de archiefruimte van het produktschap. De meeste schade zou zijn ontstaan door de hevige rookontwikkeling. Er deden zich geen persoonlijke ongelukken voor.

1981

Leeuwarder Courant 1981-01-13

Friese boerentop frontaal tegen een superheffing melk

(Van onze landbouwredacteur)

OUDEGA - Er is een klein kansje, dat het inkomen van de boeren beter is met een superheffing op de meer geproduceerde melk dan bij een heffing over alle melk, meende Lei-onderzoeker Van der Giezen gisteravond na een lange avond debatteren in Oudega. Hij was de avond veel hoopvoller begonnen met zijn propaganda voor de superheffing of contingentering. Maar de hele zuivel- en landbouwtop van Friesland viel die avond over hem heen, zodat er nog slechts een kansje overbleef.

Met name Geart Hofstra van de *Friese Mij* en Cees Groot van de **Frico** waren frontaal tegen de Lei-man ingegaan. Het is op dit moment flauwe kul dat u over contingentering zit te spreken, zei Hofstra, die ambtenaren verder levensgevaarlijk noemde. Hij was doodsbenauwd voor ze. Drs. Groot wees op het grote gevaar van het standpunt van Van der Giezen bij de Brusselse besprekingen. Dat zijn politieke besprekingen, zei hij, waar Nederland zichzelf op een verkeerde plaats zet met te praten over de zaken, die Van der Giezen aansnijdt.

De kwestie kwam aan de orde op een zeer druk bezochte bijeenkomst van landbouworganisaties in Smallingerland in Oude ga onder voorzitterschap van Harm Kielstra. In eerste aanleg zei Van der Giezen: „Laten we het wagen met een superheffing; deze is uitvoerbaar.” Hij achtte het mogelijk om daarmee uit de problemen met de inkomens van de melkveehouders te komen.

Cees Groot nam Van der Gieten diens standpunt helemaal niet kwalijk. „Want het is een Hollander”, aldus het directielid van de Frico. Groot wilde een politieke dimensie aan het vraagstuk toevoegen, die Van der Giezen buiten beschouwing had gelaten. De kwestie van de bescherming van de zwakken in de samenleving laat de overheid via de belastingen lopen, daar moet de melk buiten gehouden worden, meende Groot.

Mocht de idee van Van der Giezen aanvaard worden, dan zullen er zoveel uitzonderingen geschapen worden, dat de Nederlandse boeren de last krijgen te dragen. Daarom moeten we niet te gauw zegen, dat het systeem hier wel kan worden uitgevoerd. Groot zag overigens geen heil in het systeem. Dat er naast een eventuele superheffing een hogere prijs voor de melk zou komen, daar geloofde Groot niets van. Hij wilde de handhaving van het huidige systeem, waarmee men het nog ver kan schoppen.

Dat was ook de mening van CBTB-voorzitter Jan Nijland en van de voorzitter van de *Friese Zuivelbond*, Sjoerd Boersma. Boersma en ook zuiveldirecteur Rikele Sytsema van **Opeinde** wezen op de snelle verbetering van de zuivelmarkt. De melkprijs zal de komende maanden niet tegenvallen als gevolg van de politieke spanningen in de wereld. Aanleiding voor deze hausse zag de heer Sytsema in afnemende zuivelvoorraden bij een toenemende melkproductie.

Joris

Jan Nijland noemde de verschillende geluiden over contingentering in de landbouw levensgevaarlijk. Hij constateerde dat landbouw en zuivel op de goede weg zijn om tot een eensluidend standpunt te komen. Geert Hofstra vulde dit aan met op te merken, dat hij het standpunt, dat Joris Schouten naar buiten heeft gebracht, betreunde. Gelukkig waren er uit de r.k.

boerenorganisatie signalen gekomen, dat men dat standpunt van Schouten niet als alleen zamligmakend beschouwt.

Sjoerd Boersma wees nog op de kostenverhogende werking in de zuivelindustrie van Van der Giezens standpunt. Hij vreesde dat de Nederlandse zuivel een voorsprong zou verliezen bij contingentering. Hij oogstte applaus voor zijn toespraak, die forumvoorzitter ir. Henk Veenland samenvatte met: „WIJ moeten het van slimmigheidjes hebben”.

De voorzitter van de Friese Mij., Geart Hofstra, legde uit, dat het *Landbouwschap* bij het *LEI* gevraagd had een onderzoek in te stellen naar de gevolgen van contingentering. Hij achtte het onjuist, dat een ambtenaar van het LEI een standpunt in de publiciteit brengt. Hofstra wees ook nog op de grote veranderingen, die er in de wereld op handen zijn in verband met de olievoorziening. De melkveehouderij moet zich juist nu niet in de versukkeling laten brengen. Contingentering is op dit moment funest, aldus Hofstra.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1981-01-15

Schelhaas verwacht ‘schone’ markt tot midden 1981

Vraag naar zuivelprodukten EEG voorlopig onverminderd

RIJSWIJK (ANP)-De situatie op de EEG-zuivelmarkt is in 1980 belangrijk verbeterd, vooral dankzij de stijgende afzet naar derde landen. De botervoorraad is tot een noodzakelijke reservehoeveelheid verminderd, de voorraad magere melkpoeder is eveneens zeer klein. De voorspelling dat de markt tot midden 1981 ‘schoon’, dus zonder overschotten, zal blijven lijkt verantwoord.

Drs H. Schelhaas, voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, die dit alles woensdag in zijn nieuwjaarsrede vertelde, durfde zijn voorsspelling te doen ondanks de ervaring, dat jaren van betrekkelijke zuivelschaarste in de gemeenschap nog wel eens zijn gevolgd door jaren met onverwacht grote overschotten. Zelfs de verwachting van een schone zuivelmarkt het hele jaar 1981 door leek hem niet van elke grond ontbloom.

Het ziet er naar uit dat de vraag uit derde landen naar zuivelprodukten uit de EEG - vol melkpoeder, gecondenseerde melk, kaas - voorlopig onverminderd krachtig blijft. Dit ondanks het feit dat de EEG de exportrestituties belangrijk heeft verlaagd, zodat de klanten meer moeten betalen. In Nederland, waar de boeren maar 19 procent ¹³³ meer melk naar de fabriek brachten dan in het jaar daarvoor, tegen een EEG-stijgingspercentage van 3,3, nam de zuivelexport met elf procent toe tot 5,2 miljard gulden. Voor dit jaar verwachtte Schelhaas een belangrijke verdere stijging van de exportwaarde, als gevolg van een stijging van de wereldmarktprijzen en de verlaging van de EEG-exportrestituties.

Onze boeren zullen over 1980 voor honderd kilo geleverde melk gemiddeld 58,60 gulden ontvangen, waarvan ze echter 80 cent medeverantwoordelijkheidsheffing moeten betalen, zodat 57,80 overblijft. Over 1979 kregen ze 56.37 gulden.

¹³³ ?? Vermoedelijk moet hier 1,9 % staan (ZHN.)

Stijging

De stijging van de melkprijs is volgens voorzitter Schelhaas onvoldoende geweest om het veehoudersinkomen op peil te houden. Dat de boeren meer geld voor hun melk kregen is vooral te danken aan de stijging van de kaasprijs.

Nederland heeft het afgelopen jaar 2,5 procent meer kaas. 3,7 procent meer gecondenseerde melk en 24 procent meer vol melkpoeder geproduceerd dan in 1979. Daarentegen daalde produktie van de beide voor inlevering in aanmerking komende produkten, boter en magere melkpoeder, met respectievelijk 11 en 14 procent.

Het aantal Nederlandse melkveehouders, meldde drs. Schelhaas, is het afgelopen jaar met vijfduizend of zes procent afgenomen, terwijl het aantal melkkoeien met twee procent steeg. Het gemiddelde aantal melkkoeien per bedrijf steeg van 32,5 tot 35,1. Schelhaas achtte een verdere verlaging van de EEG-zuiveluitgaven met ongeveer een miljard gulden mogelijk. Daarvoor is een kritische doorlichting van het huidige zuivelhuishoudboekje van de gemeenschap nodig en een realistische regeling met Rusland inzake de boterexport

In een beschouwing over een eventuele melkproduktiecontingentering - niet zijn eerste keus, maar het kan zijn dat dit nog eens onvermijdelijk wordt - merkte Schelhaas op, dat Nederland niet bereid is zijn eerstgeboorterecht voor een schotel linzenmoes op te offeren. Dit als antwoord aan zuivelmensen elders in de EEG, die vinden dat Nederland met de verdere ontwikkeling van zijn melkveehouderij en zuivelindustrie moet wachten totdat andere landen hun achterstand hebben ingehaald. De Nederlandse zuivel, aldus Schelhaas, heeft zijn vooraanstaande positie met hard werken en grote financiële offers opgebouwd.

Leeuwarder Courant 1981-01-15

Weinig verbetering voor melkende boer

Hans Lukkes over lopend jaar

GIEKERK - Ondanks de betere voerpositie verwacht Ir. Hans Lukkes in het lopende jaar geen belangrijke verbetering van de bedrijfsresultaten in de melkveehouderij. Die in het voorgaande jaar zijn slecht geweest. Ir. Lukkes deed zijn mededelingen gister op de eerste van de reeks bijeenkomsten van het accountantkantoor CCLB. De eerste werd onder leiding van de heer Dirk Stiksma gehouden in Giekerk.

Ir. Lukkes baseerde zijn conclusie op het feit, dat de melkprijs in de zomerperiode 1,5 cent hoger is geweest. Hij zei dat het zeer de vraag is of dat in het tweede halfjaar gehandhaafd blijft, als hij hoort wat er over de nabetaling over 1980 gezegd wordt. Door de daling van de kalverprijzen zal er van het meerdere melkgeld niets overblijven.

De ontwikkeling van de bedrijfsresultaten over het vorige boekjaar liet gemiddeld een drastische teruggang zien op (80) bedrijven van gemiddeld 37 ha met 81 melkkoeien. Ir. Lukkes kwam op een netto-overschot van bijna 30.000 gulden verlies bij een arbeidsopbrengst per ondernemer van 23.650 Sen. Tussen de bedrijven onderin bestaan enorm verschillen. Van deze groep van 80 bedrijven haalde er het voorgaande jaar nog 42 een netto-overschot, terwijl dat in 1979/80 met vijftien het geval was. Zeventien bedrijven hadden zelfs een negatief arbeidsinkomen tegen vijf het voorgaande boekjaar.

De groeiende verschillen tussen de bedrijven komen gemiddeld vooral overeen met de verschillen in kilo's melk per koe en het aantal melkkoeien per arbeidskracht. Ir. Lukkes vergeleek twee groepen van elk vijftien bedrijven, die een verschil van ruim 90.000 gulden in het

netto-overschot te zie gaven. Op de vraag hoe een productiebeperking op de achterblijvende groep zou werken, antwoordde hij dat daaruit een verhoging van de kostprijs zou kunnen voortvloeien.

CCLB-directeur Anton Jolink deed mee, dat de statuten van de CCLB. een coöperatie, veranderd zouden moeten worden, indien straks de accountants 'onafhankelijk' hun beroep moeten kunnen uitoefenen. De CCLB zou het bedrijf dan in een werkmaatschappij (b.v.) moeten onderbrengen, waarvan de commissarissen door de leden van de CCLB benoemd worden. Hij deed ook mee, dat de CCLB op een eigen computer gaat werken. De zogenaamde pachtersclaim bij bedrijfsoverdrachten zal wel van zijn scherpe kanten ontdaan worden.

Nieuwsblad vh Noorden 1981-01-16

INGEZONDEN: 'Met minder melk boer meer mans'

Werkgroep Beter Zuivelbeleid

EELDERWOLDE Het zuivelbeleid loopt de spuigaten uit, ieder jaar moet de boer weer meer produceren. Doordat 1ste de kosten schrikbarend omhoog gaan en 2de het levensonderhoud duurder wordt. Terwijl de melkprijs zo goed als niet omhoog gaat (+62 cent per liter). De enige manier om veehouder te blijven, is meer te gaan produceren.

Dit wordt in de hand gewerkt door het landbouwbeleid. Want de boer kan allerlei subsidies krijgen, zoals rentesubsidie. WIR, sanering. enz. Met deze subsidies kan de boer minder moeilijk uitbreiden. De consument krijgt aan de ene kant een goedkoop voedselpakket, terwijl ze aan de andere kant extra belasting betaalt voor al die subsidies en de afvloeiende boeren. Ieder jaar vloeien er vier- à vijfduizend boeren af. In de huidige situatie wordt het geld totaal verkeerd besteed. Het geld wordt niet gebruikt voor prijsverhoging van de landbouwproducten. Op deze wijze groeien de gigantische zuiveloverschotten rustig door.

De blijvende veehouders moeten steeds uitbreiden en harder werken. Boer en boerin op een veebedrijf werken 70 á 100 uur in de week. In het seizoen 1978-1979 zat 50 pct onder het minimuminkomen. De superheffing, die op komst is, kost alle boeren geld. Superheffing betekent: de boeren moeten zelf de groeiende overschotten betalen. Terwijl de boer in deze situatie gedwongen is en al enkele jaren een medeverantwoordelijkheidsheffing betaalde.

Bezwaren van de superheffing zijn:

1ste. Als de boer zijn eigen meerproductie moet betalen, die hij in 1981 meer produceert dan in 1980, is dit de ergste manier van contingentering, die er is (productiebeheersing). Want een boer die in het verleden heeft uitgebreid, kan doorgaan op de zelfde voet en degene, die nu begint met bedrijfsoverneming of ruilverkaveling, wordt de nek omgedraaid.

2de. Wordt de superheffing een mengprijs, dan kost dit iedere boer geld. Bij een melkgroei van 4 pct (zoals nu) leveren wij dan 2 cent per liter in. Dit is voor een bedrijf van 50 melk-koeien vijf à zesduizend gulden minder melkgeld. Als de superheffing ten doel heeft om de huidige overschotten weg te werken, dan zal dit ten koste van duizenden bedrijven gaan.

Wij als *Werkgroep Beter Zuivelbeleid* willen contingentering per VAK (Volwaardige Arbeidskracht) plus 10 cent prijsverhoging per liter. Dit invullen over de hele EEG, waarbij de EEG wordt ingedeeld in verschillende regio's. Iedere regio heeft een andere gemiddelde bedrijfsgrootte. Een gezinsbedrijf in onze regio is 1.3 VAK; deze krijgt een contingent van 160.000 liter toegewezen. Dit is een inkomstenverhoging van f 16.000. Een bedrijf, dat meer produceert per VAK kan minder gaan melken, bijv. een gezinsbedrijf van 320.000 liter kan 48.000 liter

melk minder gaan produceren voor hetzelfde melkgeld. Dit komt neer op ongeveer 10 koeien minder, dus kostenbesparing en dus een beter inkomen en kortere arbeidstijd. Een klein bedrijf kan blijven groeien tot een middenbedrijf in dit systeem.

Waar komt het dubbeltje voor de melkprijsverhoging weg? De EEG betaalt in 1980 12 á 13 cent per liter melk in de hele EEG om de overschotten weg te werken. Bij inkrimping van de overschotten kan de EEG zeker 6 á 7 cent van de melkprijs verhoging betalen. De consument is zeker bereid 3 cent hij te passen, mits het goed uitgelegd wordt.

Namens de werkgroep
'Beter Zuivel beleid',
Eelderwolde. WIM LUINGE

Provinciale Zeeuwse Courant, 1981-01-28

Voorzitter P.W. Blokland CBTB-West-Nederland

‘Zuivelbeleid handhaven’

GAPINGE – „Naar mijn mening dient, ten aanzien van het zuivelbeleid, de huidige medeverantwoordelijkheidsheffing te worden gehandhaafd. De opbrengst daarvan zou aangewend kunnen worden als premie voor de melkveehouders die bereid zijn minder te produceren. Ik zie daar nog wel ruimte voor. Want de keuze voor contingentering houdt handhaving van het huidige produktieniveau of verlaging ervan in. De kostprijs blijft daarentegen stijgen. En als, daar geen kostencompensatie tegenover staat dan betekent dat derving van inkomsten. Zeker de kleine bedrijven worden dan geraakt, je legt er als het ware een wal omheen. En hebben wij als CBTB het recht daartoe?”.

Dit zei dinsdagavond de voorzitter van de Christelijke Boeren- en Tuindersbond (CBTB) West-Nederland, P.W. Blokland uit Groot Ammers, tijdens de jaarvergadering van de afdeling Veere van zijn bond in het verenigingsgebouw te Gapinge ging hij voor zo’n dertig belangstellenden in op de actuele zaken in het landbouwbeleid. Behalve de (melk)veehouderij belichtte hij daarbij ook de situatie in de akkerbouw.
[.....]

FNZ R. Zijlstra: ‘Zuivel heeft goede vooruitzichten bij groei melkstroom’

Meer werk in klein bedrijf

LEEWARDEN - Ondanks een verder stijgende melkproduktie en hogere prijzen, heeft de afzet zich het afgelopen jaar gunstig ontwikkeld en zijn ook de vooruitzichten voor zuivel dit jaar hoopgevend. Drs. Rinse Zijlstra zei dit gistermiddag in de algemene vergadering van de *Friese Bond van Zelfstandige Melkhandelaren* in de Harmonie te Leeuwarden.

De FNZ-voorzitter (zuivelcoöperatie) verwachtte een verdere daling van de kleine voorraden in de EG naar 100.000 ton magere melkpoeder op het eind van het jaar; de botervoorraad zal teruglopen naar 75.000 ton. Een paar jaar geleden waren die voorraden nog een miljoen ton poeder en 271.000 ton boter.

Als redenen voor die daling zag Zijlstra de verslechtering van de voedselsituatie in de wereld. de oliedollars, die aan voedsel worden besteed, het falen van de landbouwproduktie in de communistische landen en de groei van de wereldbevolking. Als vijfde element noemde hij in Friesland de groeiende omzet aan kaas, boter, magere en halfvolle melk in de rijdende winkels.

De zuivelindustrie verwacht dit jaar 8.5 miljoen kg melk meer in Nederland te verkopen en twaalf miljoen kg meer in het buitenland. De boterconsumptie in Nederland gaat in stijgende lijn. Verwacht wordt een stijging van vijf procent, zei Zijlstra.

Geen superheffing

De Prijsverhogingen voor zuivel schatte drs. Zijlstra dit jaar op tien tot twaalf procent in Brussel. De door de veehouders zo gevreesde strafheffing op meerproduktie lijkt niet door te zullen gaan. Het gevolg is wel, dat de prijzen van het zuivelassortiment verhoogd zullen moeten worden. Op korte termijn zal die waarschijnlijk gering zijn. Zijlstra sprak verder nog van een bescheiden prijsverhoging in de rijdende winkels.

„Als ik de ketelmuziek van de politieke partijen, waarmee de kiezers uit hun schuilplaatsen moeten worden verdreven, probeer te herleiden tot een gemeenschappelijke melodie”, dan klinkt het volgende, aldus Zijlstra: de machinerie stukt, de inkomens groeien niet meer, er is minder te besteden.

Het zou wel eens kunnen zijn, meende Zijlstra, dat de huidige periode van bezinning, versobering en terughoudendheid, naast het risico van stagnatie in de omzet ook een voordeel kan betekenen voor de grote roep zelfstandige ondernemers en hun medewerkers, die in de voorgaande periode het slachtoffer werd van scherpe kostenstijgingen.

Als de overheid haar uitgaven weer in de hand kan krijgen en de economische gezondmaking zou langs die weg voortgezet worden, dan zag Zijlstra voor de zelfstandige ondernemingen, veehouders en voor hun coöperaties de voordelen van de aanpassing groter dan de nadelen

van de stagnatie. Dit laatste te meer omdat de huisvrouw bij een krappere portemonnee de levensmiddelen niet boven aan op het bezuinigingslijstje zal zetten.

Het verheugde Zijlstra dat er twintig nieuwe ondernemingen in de Friese melkhandel waren opgezet in 1980. Het scheppen van vele arbeidsplaatsen in kleine bedrijven wordt te weinig acht op geslagen. Er worden miljarden gestoken in grote bedrijven om deze in stand te houden, maar het over het hoofd zien van de kleinere zelfstandige bedrijven getuigt van een grote onderschatting van de mogelijkheden. In Amerika is de waarde van de zelfstandigheid en de kleine schaal reeds herontdekt, zei Zijlstra.

Leeuwarder Courant 1981-04-16

Komend halfjaar geen grote problemen op zuivelmarkt

Voorzitter H. Schelhaas van Zuivelschap:¹³⁴

RIJSWIJK - Voor het komende halfjaar dreigen op de zuivelmarkt nog geen grote moeilijkheden: het aanbod kan wel tegen de op dit moment geldende prijzen worden opgenomen. Een hernieuwde groel van de voorraden later in jaar laar is echter niet uitgesloten. Voorzitter drs. Harm Schelhaas van het *Produktschap voor Zuivel* zei dit in de gisteren gehouden bestuursvergadering. De *Europese Commissie* kan naar zijn mening dat opnieuw toenemen van voorraden voorkomen, als ze maar slagvaardig inspeelt op de marktontwikkeling. Met een doeltreffend marktbeheer kan men de markt schoonhouden en de praktijk heeft geleerd dat dit de kooplust stimuleert.

Schelhaas beoordeelde de prijsbesluiten van de EG-raad van landbouwministers van de zuivelprijs - een reële verhoging van de richtprijs voor melk met ongeveer negen procent, geen aanvullende heffingen - positief. De enige zorg die overblijft is het evenwicht op de zuivelmarkt. De enige maatregelen die de groei van de Europese melkproduktie enigszins binnen de perken zouden kunnen houden: premies voor het overschakelen van melk naar vlees en voor het niet in de handel brengen van melk zijn vervallen.¹³⁵

De prijsverhoging met negen procent, hoe gerechtvaardigd ook, zal volgens voorzitter Schelhaas de Europese melkproduktie niet afremmen. Ze zal de groei van die produktie echter evenmin sterk stimuleren, omdat ze in bijna alle Europese landen geringer is dan het inflatiepercentage. Wel is in de eerste drie maanden van dit jaar de EG-melkaanvoer twee procent hoger geweest dan in het eerste kwartaal van 1980, terwijl een verdere stijging ten opzichte van 1980 later in het jaar niet uitgesloten is.

Het zuiveljaar is gestart met een zeer gunstige voorraadpositie, aldus Schelhaas. Op 9 april was de botervoorraad in de EG 40 000 ton, goed voor een consumptie binnen de gemeenschap van negen dagen. Vorig jaar om dezelfde tijd was er een voorraad van 287.000 ton. De voorraad mager melkpoeder is 137.000 ton, tegen 155.000 ton een jaar geleden. Sinds 1974 is de voorraadpositie bij het begin van het melkprijsjaar niet zo gunstig geweest, aldus de voorzitter.

¹³⁴ Het Productschap voor Zuivel gaf regelmatig verklaringen / berichten uit. In deze MAP word daar minimaal aandacht aan besteed. Ze waren bijna altijd positieve, in die zin dat het goed ging met de afzet.....er waren op het zuivelfront weinig problemen! De heer Schelhaas was vermoedelijk een positief ingestelde man. (ZHN.)

¹³⁵ Niet duidelijk of hier de SLOM regeling van mei 1977 – aangepast in 1978 – wordt bedoeld? (ZHN.)

Wat de afzet betreft: in Europa kan op een stabiele vraag gerekend worden, de afzet op de wereldmarkt is meer aan schommelingen onderhevig. Wel is de wereldzuivelmarkt nu op een aantal punten aanzienlijk sterker dan toen hij in 1975 ineensloot. Terwijl in West-Europa en de Verenigde Staten de groei van de welvaart stagneert beschikken tal van landen in de derde wereld over aanzienlijk meer koopkracht dan zes jaar geleden, zoals Brazilië, Malakka, Taiwan en Zuid-Korea.

Schelhaas pleitte voor een verstandig exportrestitutiebeleid van de EG, ter voorkoming van een terugval in de vraag zoals in 1975. Voorts wilde hij intensiever overleg op grond van de vorig jaar gesloten wereldzuivelovereenkomst om een redelijk wereldprijsniveau vast te stellen, en voor effectieve produktiebeperkende middelen, te gebruiken bij te forse produktiestijging. Contingentering van de produktie wilde de voorzitter van het Zuivelschap niet. Wel wilde hij de overschakeling stimuleren van melk naar produkten of diensten waaraan Europa of de wereld een tekort heeft. De scheurpremie uit de oorlog (omzetting van weiland in akkerland) zou in aangepaste vorm terug kunnen komen.

De afgeschafte en fiscaal onaantrekkelijke premiëregeling voor het stopzetten van de melkproduktie zou door een verbeterde regeling kunnen worden opgevolgd. Het geld voor die regelingen, zo meende Schelhaas, kan komen uit de verhoging van de medeverantwoordelijkheidsheffing van twee naar twee en een half procent.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1981-08-20

Schelhaas: Fikse groei zuivelexport

RIJSWIJK (ANP) - De Nederlandse zuivelindustrie heeft in de eerste zeven maanden van dit jaar 21 procent meer volle melkpoeder uitgevoerd dan in de maanden januari tot en met juli van vorig jaar. De kaasuitvoer nam met tien procent toe, terwijl de export van gecondenseerde melk in deze periode een stijging van negen procent vertoonde ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Het *produktschap voor zuivel* heeft dit woensdag in Rijswijk meegedeeld.

De produktie van volle melkpoeder steeg in de eerste zeven maanden van 1981 met eenzelfde percentage als de uitvoer: 21. Ook de produktie van kaas en gecondenseerde-melkproduktie nam met respectievelijk vier en acht procent toe. Bij magere melkpoeder bleven zowel produktie als uitvoer ongeveer gelijk aan de situatie in dezelfde periode vorig jaar. Drs. H Schelhaas, voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, maakte verder bekend dat de kosten van het EG-zuivelbeleid dit jaar tien miljard gulden zullen bedragen.

Vorig jaar vielen deze kosten ruim drie miljard gulden hoger uit. Het zuivelbeleid van de EG neemt 18,5 procent van de totale begroting in beslag. In 1980 bedroeg het aandeel van de zuivel ruim 21 procent van de begroting, aldus Schelhaas.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1981-08-28

Het zuiveltij gekeerd

(Opinie: mr. Gerard W. Smallegange¹³⁶)

Als het komkommertijd is in de publiciteitsmedia, plegen sommige nieuwsgaarders nog wel eens ouwe beestjes van stal te halen. Het monster van Loch Ness en de hoeveelheid melk die onze runderachtigen produceren zijn voorbeelden van vaak opgeklopte verhalen uit de komkommerperiode van de laatste jaren. Geen berg was hoog genoeg of geen zee voldoende diep en/of uitgestrekt om de omvang van het Europese zuivel-overschot enigszins redelijk aan te geven. Daar kwam (en komt ook nog) bij dat een beetje trendmatige prater of schrijver - vooral degenen die niet gehinderd worden door een overvloed aan kennis van zaken - het kanken op de Europese Gemeenschap hoog in zijn vaandel voert. Vooral het Europese landbouwbeleid is onderwerp van beschimping. Kreten als failliet en schandalig behoren wat de EG betreft tot de modale woordenschat van menige spreker of schrijver die het over de Europese landbouwpolitiek heeft.

Nu is het landbouwbeleid de laatste jaren vrij duur geweest in Europees verband. Dat kan niemand ontkennen. Vooral de snel gegroeide voorraad van melk en zuivelprodukten heeft nogal wat kosten meegebracht. Maar het is beslist niet waar dat er sprake was van een totaal misluk, laat staan failliet beleid. Ook in de tijd dat men fantaseerde met termen als melkzeeën, boterbergen en poederwoestijnen die als 'structureel' ervaren werden en 'als een lawine van kosten' de Europese Gemeenschap om zeep hielpen, was er noch financieel noch structureel sprake van een failliete boedel, hoogstens van een duur beleid. Het is goed dacht ik in dezen de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, drs Schelhaas, nog eens te citeren:

'Het Europese landbouwbeleid is veel beter dan de naam die het heeft in bepaalde kringen. Om dit toe te lichten, wil ik er nog eens op wijzen dat werkeloosheid en overschotten symptomen van het zelfde kwaad zijn, namelijk het ontbreken van evenwicht tussen vraag en aanbod. In de industrie leidt dit tot ontslagen en werkeloosheid, in de landbouw kunnen de boeren gelukkig niet zomaar ontslagen worden en blijven zij hard aan het werk met als gevolg dat er landbouwoverschotten ontstaan'.

Het is trouwens ook goed erop te wijzen dat in de tijd van de allergrootste landbouwoverschotten ze altijd nog minder dan vijftientig miljard gulden kostten en dat de werkeloosheid in de EG (meer dan zeven miljoen man) minimaal 125 miljard per jaar kost, nog los van alle menselijk leed en maatschappelijke nadelen. Om Schelhaas nog eens aan te halen: *'Landbouwoverschotten hebben bovendien het voordeel dat ze altijd de consumentenprijs naar beneden drukken, met andere woorden de gemiddelde Europese burger heeft meer profijt dan nadeel van de landbouwoverschotten'.*

melk foetsie

De reden dat er niet meer over overschotten gesproken worden in de zuivel, zelfs niet in de komkommertijd is simpel: de structureel geachte grote overschotten zijn weg foetsie, als sneeuw voor de zon verdwenen. Hoe kan dat nou, vraag je je in arren moede af? Een paar jaar lang is je voorgehouden dat zelfs de veeboeren in Europa in hun eigen melk zouden verdrinken, en nu is er - zonder dat er ingrijpende maatregelen genomen zijn, geen druppel te veel in de Gemeenschap. De voorraad is zelfs aan de krappe kant - voldoende voor een paar weken.

Het antwoord op die vraag is ook vrij eenvoudig: dat komt bijna alleen door de ontwikkelingen op de wereldmarkt. In een aantal landen is de melkproductie teruggelopen. Vooral in de Sovjet-Unie, het land met de meeste melkkoeien ter wereld (veertig miljoen) kampt nu met grote moeilijkheden. De produktie loopt er vooral het laatste jaar sterk terug. Om in zijn tekorten te voorzien moet Rusland kopen op wereld-zuivelmarkt. De communisten gaat het

¹³⁶ Landbouwkroniekschrijver PZC: zie noot bij 1976-10-09

(ook) wat de zuivel betreft beslist niet voor de wind. Niet alleen in Rusland maar ook in heel Oost-Europa en communistisch Azië trekken de koeien de melk op en zit men met tekorten. Ook in Australië wil het niet boteren en blijft de melkproduktie achter. Trouwens binnen de EG mag er dan in totaal nog een lichte stijging te zien zijn, ook daar zijn er landen waar de produktie daalt. Ierland, Denemarken, Italië en Luxemburg geven hetzelfde beeld van teruglopen der produkten.

Een andere belangrijke factor op de wereld-zuivelmarkt is de nog steeds toenemende vraag van de olie-producerende landen. Deze hebben door een menigte aan oorzaken een groot tekort aan zuivel en melk en kopen vooralsnog liever op de wereldmarkt dan dat ze een eigen zuivelgerichte landbouw op poten zetten (voor dat laatste is trouwens meer dan geld en een goed klimaat nodig - vakmanschap is gelukkig moeilijk verkoopbaar) Ook een aantal NIC's (New Industrialising Countries, zogenaamde nieuwe industrielanden) zoals Taiwan, Zuid-Korea, Singapore en Brazilië hebben het te druk met het opzetten van nieuwe industrieën om aandacht aan de ontwikkeling van veehouderij te schenken

Ook zij zijn voor een groot deel gretige kopers op de wereld-zuivelmarkt van het laatste jaar Tenslotte moet ook vermeld worden dat de export vanuit de EG naar ontwikkelingslanden de laatste tijd erg aantrekt. Alles bij elkaar is dit de oorzaak geweest dat in korte tijd de overspannen zuivelmarkt in de Europese Gemeenschap zijn voorraden meer dan kwijt kan op de wereldmarkt. Voor de modale burger moge dit vrij abrupt gekomen zijn, zuivelexperts hebben deze ontwikkeling een jaar geleden al voorspeld. Wat de vooruitzichten betreft: er is geen enkele reden (behalve dan onvoorspelbare catastrofes) om aan te nemen dat de eerste één à anderhalf jaar er een ander beeld te zien zal zijn op de zuivel-wereldmarkt.

beter te veel

De Moraal. Weer is gebleken dat ook in onze hoogst moderne goed geregelde en geïndustrialiseerde Westerse wereld de landbouw heel iets anders is en blijft dan bijvoorbeeld een gloeilampenfabriek. In de laatste kan je de gewenste produktie tot het laatste gloeidraadje exact regelen. In de land- en tuinbouw - hoe modern en ontwikkeld ook - zal dat nooit lukken; de grillen van het klimaat en in mindere mate ook van de te verzorgen dieren en planten, blijven borg staan voor onzekerheden, dus voor pieken en dalen in de produktie.

Dat betekent dat men (om zeker te zijn van een voldoende voedselpakket en da's een primair vereiste voor ieder land) moet uitgaan van een constante voorzieningsgraad van iets boven de honderd procent. Dat mag dan soms wat kosten met zich meebrengen in tijden van te veel, maar dat is meer dan waard. Want twee procent te weinig van een bepaald voedingsprodukt is oneindig duurder en erger dan een paar procent teveel. De huidige ontwikkelingen in de zuivel bewijzen dat het EG-voedselbeleid voor de consument zo slecht niet is....

mr Gerard W. Smallegange.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1981-09-09

Amro Bank: Problemen melkveehouderij, 'Oplossing lijkt niet in zicht

Kosten zuivelbeleid zijn gevaar voor EG

AMSTERDAM (ANP) - De resultaten bij de melkveehouder zijn de laatste twee jaar vrij teleurstellend geweest terwijl de recente stijging van de krachtvoerprijzen weinig goeds voor

het lopende jaar belooft. Daarnaast laat het zich aanzien dat de wereldmarkt voor zuivel die vrij gunstig is geweest weer zal inzakken en de kosten van het Europese landbouwbeleid zal opdrijven. Dit zal tot gevolg hebben dat de lidstaten weinig geneigd zullen zijn tot een afdoende verhoging van de garantieprijzen.

Een oplossing voor de structurele moeilijkheden van de Europese zuivel lijkt niet in zicht en voor verbetering van de gemiddelde bedrijfsresultaten in de melkveehouderij zal weinig ruimte gelaten worden. Dit concludeert, de Amro Bank in een branchestudie over de melkveehouderij.

Per medio 1980 waren er in Nederland ruim 67.000 bedrijven met in totaal circa 2,4 mln melk- en kalfkoeien. Ruim 80 pct van de bedrijven was gespecialiseerd op melkgebied. Het aantal bedrijven loopt gestaag terug terwijl de veestapel groeit. In de periode 1950-1980 steeg het aantal melk- en kalfkoeien per bedrijf tot nagenoeg het vijfvoudige. Bij de grootste bedrijven komt een duidelijke concentratietendens tot uiting. In mei 1970 waren er slechts 52 bedrijven met 100 of meer melk- en kalfkoeien, negen jaar later waren dat er 2006. De voortschrijdende mechanisatie, die alleen bij grotere bedrijven tot kostenbesparing leidt, was de gangmaker van deze concentratie.

Jarenlang zijn de EG-maatregelen om de zuiveloverschotten te verminderen onvoldoende gebleken; slechts de laatste twee jaar is de situatie wat gunstiger geworden maar het staat geenszins vast dat de verbetering blijvend is. De kosten van het landbouwbeleid en met name het zuivelbeleid voor de Gemeenschap liepen daardoor steeds verder op en bij de slechte conjuncturele situatie van de laatste paar jaar wekte dat toenemende weerstand.

De noodzaak tot produktie- en kostenbeperking wordt met de dag dwingender omdat anders zelfs het voortbestaan van de Gemeenschap in gevaar komt.

De afgelopen tien jaar is de prijs van de consumptiemelk 75 pct gestegen. Bij boter was de prijsstijging slechts 31,5 pct, bij kaas 83,8 pct en bij rundvlees 74,5 pct. In totaal werd voeding 88,4 pct duurder en het gehele consumptiepakket zelfs 102,4 pct.

Ondanks gunstige markt zorgen in zuivelsector

BODEGRAVEN (ANP) – Sinds de tweede wereldoorlog, is de zuivelmarkt nog niet zo gunstig geweest als nu. Gedurende de eerste zes maanden van dit jaar was de opbrengst van Nederlands zuivelexport ongeveer 794 miljoen gulden groter dan in het eerste halfjaar 1980, namelijk 3,370 miljard gulden. Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *Produktschap voor Zuivel* vertelde dit woensdag in een bijeenkomst te Bodegraven.

Voor het hele jaar 1981 verwachtte hij een exportopbrengst van bijna zeven miljard gulden tegen 5,2 miljard in 1980 en 4,6 miljard in 1979.

De gunstige ontwikkeling op de zuivelmarkt weerspiegelt zich in de daling van de uitgaven voor de EG zuivelpolitiek van veertien miljard gulden vorig jaar tot tien miljard gulden dit jaar. Toch, aldus Schelhaas, zal de Europese zuivelpolitiek de komende jaren reden blijven geven tot politieke discussies en zorg. De politieke weerstand tegen het hoge percentage van de landbouwuitgaven in het EG-budget neemt toe.

De nieuw toegetreden landen zijn betrekkelijk arm sterk agrarisch gericht en hebben weinig belang bij het huidige zuivelbeleid, De nieuwe Franse regering is waarschijnlijk minder pro-landbouw dan de vorige.

Het herstel van de zuivelmarkt is dan ook net op tijd gekomen, vond Schelhaas. In de toekomst zullen overschotten zoals die in de afgelopen jaren voorkomen moeten worden voorkomen. De kosten van het zuivelbeleid zullen niet meer zo hoog kunnen worden als in 1980 en de exportrestituties zullen niet meer zo hoog mogen worden als twee jaar geleden. Schelhaas achtte het van groot belang dat de Europese melkproductie binnen de perken blijft - waarbij hij overigens een groei van ongeveer twee procent per jaar wel aanvaardbaar vond - en dat de vraag op de wereldmarkt verder blijft groeien.

Bijsturen

De produktschapsvoorzitter verklaarde zich een groot voorstander van het tijdig inbouwen van productiebijsturende maatregelen. Hij dacht aan premiereregelingen voor het omschakelen naar het verbouwen van eiwitrijke voedergewassen of naar recreatie en ook aan premiereregelingen voor vermindering of beëindiging van de melkproductie.

In een natuurlijk evenwicht op de zuivelmarkt kon Schelhaas niet zonder meer geloven. In Brussel worden echter hoogstens besluiten genomen als daartoe een absolute noodzaak op korte termijn bestaat. Schelhaas vreesde dan ook dat er pas weer serieus over productiebeperkende maatregelen zal worden gepraat als de zaak al min of meer uit de hand is gelopen. Dan zullen velen om uiteenlopende redenen een contingentering als onontkoombaar beschouwen.

De grote vrees van de Nederlandse zuivelsector is volgens, Schelhaas, dat de grote EG-landen maatregelen zullen weten door te drukken die deze sector dubbel of drie dubbel zullen pakken bijvoorbeeld door een constructie waardoor heffingen op de melkproductie onevenredig zwaar op de Nederlandse zuivelsector gaan drukken of maatregelen die onze zuivelexport extra treffen.

Schelhaas sprak in een bijeenkomst ter voorbereiding van het Nederlands Nationaal kaaskeurconours dat op 28 en 30 september in Bodegraven wordt gehouden.

FNZ. 1: 'Beste zuivelexport, geen nieuw beleid'

Voorzitter Rinse Zijlstra

DEN HAAG - De zuivelexport gaat dit jaar met dertig procent omhoog en de waarde van die export komt op zo'n zeven miljard gulden. Deze constatering zette drs. Rinse Zijlstra van Drachten gisteren tegenover de geluiden, die nog slechts kort geleden te horen waren alsof de zuivelpolitiek op een faillissement was uitgedraaid. Zijlstra deed dat als voorzitter in Den Haag bij de opening van de algemene vergadering van de FNZ, waar ook de Friese zuivelcoöperaties bij aangesloten zijn.

De totale omzet van de zuivelindustrie in Nederland zal dit jaar met tachtig procent stijgen bij een totale waarde van dertien miljard gulden. In Nederland met 63.000 veehouders is een zuivelindustrie opgebouwd, nu nog slechts 55 ondernemingen omvattende, die dertig procent van de Europese export voor haar rekening neemt. Die export gaat naar 140 landen.

Deze positie van de Nederlandse zuivelindustrie brengt met zich mee, dat de FNZ grote bezwaren heeft tegen het voornemen van de EG-Commissie om een nieuw handelspolitiek instrument in te voeren, dat de handel met derde landen verder moet reguleren door het afsluiten van lange-termijn-contracten tussen de EG en deze landen.

De zuivel heeft te maken met een plotseling optredende sterke vraag, waarvan de oorzaken ook een structureel karakter hebben. Drs. Zijlstra noemde daarbij de groei van de wereldbevolking, de stijgende koopkracht in de olielanden en de desastreuze voedselsituatie in de Oostbloklanden. Studies o.a. van de FAO wijzen voor de komende tientallen jaren op schaarste aan voedsel in bepaalde delen van de wereld naast overschotten elders.

Zijlstra vroeg zich af, wat in deze nieuwe situatie de meest passende zuivelpolitiek zou zijn. Hij herhaalde het standpunt van de zuivel, dat in nauw overleg met de landbouworganisaties eerder is geformuleerd: „Wij achten de huidige zuivelpolitiek, met als kern de interventie, de restitutiepolitiek en de gemeenschappelijke financiële verantwoordelijkheid, waarmee men in Brussel langzamerhand zeer behoorlijk weet te werken, de best mogelijke.” Met voldoening constateerde Zijlstra, dat ook voor de EG-Commissie een individuele productiecontingentering een onhanteerbaar middel is.

Ir. David Lutelijn, voorzitter van Landbouwschap en KNLC, zei in de bijeenkomst van de FNZ over de individuele contingentering, dat deze geen enkele zekerheid geeft voor toekomstige inkomensvorming, terwijl er een wapen tegen de Nederlandse zuivel uit kan ontstaan. Wel zal op langere termijn getracht moeten worden het aanbod van melk iets te laten na-ijlen op de vraag. Het streven moet gericht zijn op een zekere stabilisatie van de melkproductie in de EG en de groei dient in elk geval beneden de een procent per jaar te blijven.

Euro-parlementariër Teun Tolman zei dat er geen directe maatregelen ter beteugeling van de melkproductie te verwachten zijn, terwijl contingentering van de productie op individuele bedrijven in de Gemeenschap niet aanvaard zal worden, omdat ze niet uitvoerbaar en niet controleerbaar is. Hij verwachtte wel een heffing op oliën en vetten.

Zuivelbond FNZ. tijdens jaarvergadering.

FNZ.-2: 'Bedrijfsleven heeft geen behoefte aan subsidies'

DEN HAAG (ANP) - De overheid en het parlement moeten beseffen dat het bedrijfsleven geen enkele behoefte heeft aan de miljarden guldens aan subsidies die het kan krijgen. Dit zei drs. R. Zijlstra woensdag in Den Haag tijdens de jaarvergadering van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ*, waarvan hij voorzitter is.

Zijlstra noemde overheidssubsidies 'genadebrood': „In die zin dat eerst aan allerlei voorwaarden moet worden voldaan alvorens de subsidie kan worden overgemaakt”, aldus de FNZ-voorzitter. Zijlstra zei ook dat het bedrijfsleven in feite met subsidies het eigen geld weer terugkrijgt, omdat de overheid het vroeger uit het bedrijfsleven heeft weggehaald.

De voorman van de *Koninklijke Nederlandse zuivelbond* bedoelde dat de overheid in haar sociaal-economisch beleid eens moet afstappen van bescherming van zwakke bedrijven. Zij moet veeleer een beleid voeren van versterking van bedrijven die de potentie in huis hebben om krachtig te worden. De voorzitter van de FNZ pleitte voor 'economisering' van de politiek in plaats van 'politisering' van de economie zoals volgens hem op het ogenblik plaatsvindt. Zijlstra verwees in zijn betoog naar professor Tinbergen en het *Centraal plan bureau*, die volgens hem eerder tot dezelfde conclusies zijn gekomen.

Tijdens de jaarvergadering bleek dat de Nederlandse zuivelwereld wil dat de 'medeverantwoordelijkheidsheffing' op zo kort mogelijke termijn drastisch wordt verlaagd.

In zuivelkringen heerst algemeen de opvatting dat de Europese gemeenschap de anderhalf miljard gulden die zij in 1981 moeten opbrengen, te veel in de pot algemene middelen stopt.

De medeverantwoordelijkheidsheffing is een belasting van 2,5 procent die de boeren moeten betalen om bij te dragen aan de kosten van het zuivelbeleid van de EG. Ir. D. Luteijn, voorzitter van het *Landbouwschap*, zei tijdens de jaarvergadering van de FNZ dat er nog nauwelijks sprake is van werkelijke medeverantwoordelijkheid. „Zeker nu het erop lijkt dat het door ons afgedragen geld grotendeels naar de algemene middelen van de EG verdwijnt”. aldus Luteijn. De voorzitter pleitte voor verlaging van de heffing van 2,5 naar 0,5 procent. Het streven moet er volgend jaar op gericht zijn dat de produktie van melk in de EG stabiliseert en in elk geval niet meer dan één procent stijgt, aldus ir. Luteijn.

Over die inkomens zei hij dat de verscheidene organisaties en coöperaties in de zuivel er de laatste jaren niet in zijn geslaagd te voldoen aan hun belangrijkste taak: verbetering daarvan. De oorzaak hiervan zit niet in het gevoerde beleid, maar in externe factoren, aldus Luteijn. Drs. R. Zijlstra, voorzitter van de FNZ, gaf in zijn jaarrede de belangrijkste cijfers van 1981. Zo zal de omzet van de totale Nederlandse zuivelindustrie acht procent hoger uitvallen dan over 1980. Daarmee bereikt zij een waarde van dertien miljard gulden.

Ruim de helft hiervan, zeven miljard, levert de export op. Dat is een stijging van dertig procent ten opzichte van 1980. Zeventig procent van de wereldzuivelproduktie komt uit de EG, waarvan Nederland met zijn 55 ondernemingen dertig procent op zijn conto schrijft. De Nederlandse melkveehouderij zal volgens Zijlstra dit jaar zes procent meer voor zijn melk ontvangen dan vorig jaar. Op grond van deze cijfers verklaarde Zijlstra dat de zuivelbranche een

gezonde bedrijfstak is, hoewel er „bij onze veehouders heel wat zijn die in grote financiële moeilijkheden zijn geraakt”, aldus de voorzitter van De FN Z.

Leeuwarder Courant, 1981-10-21

C.B.T.B: ‘Contingentering in melk: dood in pot’

CBTB - voorzitter in Sneek

SNEEK - Ik hoop, dat wij in staat zullen zijn om een strak contingenteringssysteem in de melkveehouderij buiten de deur te houden, want dat is de dood in de pot. Met deze opmerking kwam de voorzitter van de *Nederlandse CBTB*, de heer Jaap van der Veen gisteravond aan het einde van zijn uiteenzettingen voor de gezamenlijke landbouworganisaties in Sneek.

Hij voegde er aan toe, dat in geval van een teveel aan melk de boer op de een of andere manier te weten moet komen hoe de markt er bij ligt. Om dat de boer duidelijk te maken, zou Van der Veen kiezen voor een globale aanpak, bijvoorbeeld door een superheffing of door een heffing op het „meer”. Er zijn ook mensen, zoals die van de werkgroep *Beter Zuivelbeleid*, die een individuele regeling willen, merkte hij op.

In zijn inleiding had de CBTB-voorzitter uiteengezet, dat de hoogontwikkelde landbouw in Nederland in een kwetsbare positie verkeert, terwijl van de produktie een groot deel de grens over moet. Ook dat is een kwetsbare zaak. Van der Veen stelde daartegenover, dat nog slechts vijf procent van de werkzame bevolking in de land- en tuinbouw bereid is risico's te dragen.

Toch zal de economie weer op gang gebracht moeten worden door de zeldzaam wordende groep van ondernemers, die investeringen willen doen.

Onjuist achtte Van der Veen het, dat het ministerie van landbouw meer moet inleveren op haar begroting dan het gemiddelde en hij was er niet over te spreken, dat de beperking juist voorlichters zou gelden. Gezien de nuttige functie van de landbouw voor de betalingsbalans zou er eerder reden zijn om de landbouw meer stimulansen te geven.

Er is in de landbouw immers een exportoverschot van tien miljard gulden.

Niettegenstaande een meevaller van vier miljard in het landbouwbeleid van de EG dreigt de positie van de landbouw te verslechteren. Bij het opstellen van de nieuwe begroting wordt het geld uit deze meevaller voor de komende jaren elders besteed. Bij een daling van de prijzen op de wereldmarkt ontstaan dan grote problemen. Er is reeds sprake van een herziening van het landbouwbeleid o.a. door een aanpassing van de landbouwprijzen naar die van de wereldmarkt.

Van der Veen wilde de medeverantwoordelijkheidsheffing (½ pct.) op de melk niet geheel laten verdwijnen, omdat hij vreesde, dat er dan een ander heffingenstelsel voor in de plaats zou komen, waarbij de Nederlandse melkveehouderij gepakt zou worden. Een gedifferentieerde heffing wil de landbouw vooralsnog niet.

Isolement dreigt

In Brussel dreigt voor Nederlandse onderhandelaars het gevaar, dat ze met hun stellingname in een isolement dreigen te geraken o.a. bij de prijs voor het aardgas en de heffing op graanvervangende produkten. We moeten trachten redelijk aan de praat te blijven, meende Van der Veen en we moeten oppassen voor een sfeer van „Nederlandertje pesten”. Men kijkt al met een scheef oog naar onze groeiende export en naar de manier, waarop we de zaken hier aan-

pakken. Een behoedzaam optreden is vereist om in het Brusselse overleg dat isolement te voorkomen.

Toen Van der Veen opmerkte, dat 1981 een redelijk jaar voor de melkveehouderij lijkt te worden, kreeg hij enige kritiek te verduren. De bijeenkomst in de lagere landbouwschool stond onder leiding van de heer Johannes Koopmans van Ijsbrechtum.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1981-10-22

‘Veehouderij zit dit jaar op rozen’

(TERZAKE / mr. Gerard W. Smallegange)

[.....]

De veehouderij zit - zeker in vergelijking met een tijd terug - dit jaar ook op rozen. De grote dreiging van een fors overschot aan zuivelprodukten is verdwenen als sneeuw voor de zon. De zuivelmarkt is zo roze en schoon als een jonge deerne die uit een schuimbad stapt. De heer Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, had het onlangs over de zuivelmarkt die er sinds de Tweede Wereldoorlog niet zo goed heeft uitgezien. Rinse Zijstra (en met hem David Luteyn zijn thans van mening dat de medeverantwoordelijkheidsheffing op zuivel (gecreeerd door EG-lieden om de boeren te laten meebetalen aan kosten van de overschotten), fors omlaag kan - er is immers geen teveel meer en waarom zou je dan als boer nog betalen voor iets dat er niet meer is? De afzet van onze zuivelprodukten op de wereldmarkt loopt als een trein en met name de kaas vindt een gretige aftrek tegen hoge prijzen

Ook voor de veehouderij hadden we een goed klimaat. Daardoor was er een overvloedige grasgroei en best hooi. Dat betekent twee voordelen - hogere melkproduktie per koe en minder kosten voor krachtvoer. Dat laatste produkt trouwens is ook goedkoper geworden. Dit enerzijds door de overvloedige soja-oogsten in de USA (soja is een belangrijk bestanddeel in krachtvoer voor vee) en anderzijds door de dollar die onder druk staat en de laatste weken aan het zakken is in waarde. Voorspoed komt zelden alleen. ook niet in de landbouw. Naast de akkerbouw en de zuivel valt er ook goed nieuws te meiden uit andere sectoren. De varkenshouders halen opgelucht adem [.....]

Zierikzeesche Nieuwsbode, 19/11/1981; p. 5/10

RIJSWIJK. Het Produktschap voor zuivel in Rijswijk gaat minister-president Van Agt een brief schrijven waarin het zijn grote bezorgdheid uit over de plannen van de Europese kommissie (de „regering” van Europa) met betrekking tot het te voeren beleid voor de zuivelsektor in Europa.

Onderzoek melkorganisatie:

Flessenmelk van supermarkt hoeft niet duur te zijn

(Van onze correspondent)

DEN HAAG - Het hoeft voor de consument niets uit te maken of grootwinkelbedrijven melk in karton dan wel in flessen verkopen. Het is beslist niet waar dat melk bijna dertien cent per liter duurder wordt indien het alleen maar in flessen mag worden verkocht. *De Nederlandse Melkorganisatie* (NMO) zegt dit in het vanmorgen gepubliceerde rapport „Kosten Melkverpakking”.

Op verzoek van het ministerie van volksgezondheid en milieuhygiëne heeft het NMO het onderzoek naar de kostenopbouw van eenmalige en retourverpakking uitgevoerd. Uit het onderzoek blijkt dat de totale kosten voor melk in retourverpakking die de rijdende melkhandel aflevert, drie cent per liter hoger is dan die in de eenmalige kartonnen verpakking. Voor de winkel is dit bedrag 4,4 cent en dus niet bijna dertien cent.

Zierikzeesche Nieuwsbode 1981-12-07

Zuivel ter sprake op de jongste hoofdbestuursvergadering ZLM

GOES, 2-12. Op de jongste vergadering van het Z.L.M. Bestuur is ook het zuivelvraagstuk aan de orde gekomen

Het Brusselse beleid m.b.t. de zuivel, zoals dat in de laatste maanden als voornemen wordt gepubliceerd, moet zonder meer zorgwekkend worden genoemd.

De omvang van de medeverantwoordelijkheidsheffing en de tegen de moderne veehouderijbedrijven gerichte maatregelen zijn voor Nederland niet acceptabel.

.....

1982

Leeuwarder Courant 1982-01-20

Schelhaas voor zuivelschap:

Landbouw moet los van EG-gelden

DEN HAAG - Het politieke getij in de EG ontwikkelt zich langzaam ten ongunst van de landbouw, zei drs. Harmen Schelhaas in zijn nieuwjaarsrede voor het *Produktschap voor Zuivel*. Er liggen derhalve voor de landbouwpolitiek gezien moeilijke jaren in het verschiet. De landbouw zal zich daarom minder afhankelijk moeten maken van de financiën van de *Euro-pese Gemeenschap*.

Op de zuivelmarkten is daarentegen sprake van een kerend getij in gunstige zin, maar Schelhaas waarschuwde dat nog niet alle problemen zijn opgelost. De zuivelpolitiek zal nog ruim tien miljard gulden gaan kosten en het zou verstandig zijn om met een concreet voorstel te komen voor omschakeling van de produktie van melk op die van eiwitrijke voedergewassen en op bosbouw en recreatie. Een geringe bijsturing is al voldoende om een redelijk evenwicht op de zuivelmarkt te handhaven.

Een vorm van contingentering van de melkproduktie achtte Schelhaas onontkoombaar, indien de zuivelvoorraden weer een omvang aannemen als enige jaren geleden. In de EG heeft de bewondering voor de voortrekkersrol van Nederland in de landbouw plaats gemaakt voor naijver. De EG-Commissie laat er de oren steeds meer naar hangen.

Het verwijt, dat de EG-melkprijs te hoog zou zijn vergeleken met melk op andere markten, wees Schelhaas af. Een prijsvergelijking met een reeks andere landen in de wereld leert anders. Voor ongeveer 98 procent van de wereldmelkproduktie ligt het binnenlandse prijsniveau aanzienlijk hoger dan het wereldmarktprijsniveau en de overgrote meerderheid van de melkproducerende landen heeft een melkprijs, die hoger is dan de binnenlandse EG-melkprijs.

Vorig jaar is Nederland naast de grootste zuivelexporteur ook de grootste importeur geworden, namelijk voor 2,7 miljard gulden. Het in de voor 1,6 miljard gulden aan exportrestituties, waarvan de helft betrekking had op zuivelprodukten uit andere EG-landen. De Nederlandse zuivelexport ziet blijkbaar mogelijkheden waar andere exporteurs deze niet zien, zei Schelhaas. Hij pleitte voor nog meer kaas in Nederland.

Leeuwarder Courant 1982-01-20

Melkprijs plus negen procent

Zijlstra: 'Het gaat erg goed met melk en zuivel'

IRNSUM - Ook drs. Rinse Zijlstra sprak gisteravond in Irnsum over een komende verhoging van de richtprijs voor melk van acht tot negen procent. Wel voegde hij er aan toe, dat in de desbetreffende voorstellen van de EG-Commissie er een aftrek zal kunnen worden toegepast op die verhoging door een verandering in de monetair compenserende bedragen een stelsel

van heffingen en toeslagen aan de binnengrenzen van de EG. Drs. Zijlstra, voorzitter van de coöperatieve zuivelbond FNZ, zei dit gisteravond op een bijeenkomst van de Rabobank in Irnsum.

Zijlstra deelde mee, dat er in Brussel nog een miljard gulden over is van de medeverantwoordelijkheidsheffing op de melk. Een commissie, waarin ook mr. Gerrit Hepkema van de *Frico* zitting heeft, zoekt voor dat bedrag een bestemming. Zijlstra wilde het bedrag gebruiken om de zuivelmarkt schoon te houden. Evenals de andere inleider, regiodirecteur Ben Varekamp van de bank, was hij tamelijk optimistisch gestemd over de vooruitzichten voor de veehouderij.

De zuivelexport uit Nederland is vorig jaar met dertig procent gestegen naar zeven miljard gulden. Zijlstra noemde 1981 een topjaar en de export van zeven miljard kenschetste hij als een geweldige prestatie. Een en ander wekt grote verbazing, waar de zuivel nog maar kort geleden nog als een hakkenkruk werd gezien.

De zuivelman verklaarde de gunstige gang van zaken uit een terugvallende produktie in de wereld en een voedselschaarste, waarbij een miljard mensen ondervoed zijn. Daarnaast noemde hij de moeilijkheden in het Oostblok en de stijgende koopkracht in de nieuwe rijke landen. De melkprijs lag in het vorige jaar zes procent hoger en zal in het lopende seizoen mogelijk negen procent hoger uitkomen. In dit kader verwachtte Zijlstra een verdere stijging van de melkproduktie van ruim twee procent in Nederland (EG 1,7), terwijl de zuivelfabrikanten menen een tot anderhalf procent meer te kunnen afzetten. In Brussel mag het zuivelbeleid echter niet meer kosten.

De heer Varekamp vestigde de aandacht op het toenemende kapitaalintensieve karakter van de landbouw. De jaarlijkse investeringen liepen op van twee miljard in 1975 tot 4,8 miljard in 1979, waarna een daling volgde. Het totaal van de activa verdubbelde in die tijd tot 100 miljard gulden, waarna als gevolg van de grondprijsdaling het bedrag zakte. De landbouw moet een steeds sterker beroep doen op vreemd vermogen, waar door de jaarlijkse rentelast steeg tot een miljard. Het familievermogen liep terug van 30 procent in 1973 tot zestien procent in 1980. De besparingen namen af, doordat de factoren arbeid en kapitaal niet voldoende beloond werden.

De verbetering van de inkomsten in de landbouw op het ogenblik is nog niet voldoende voor een volledige beloning van arbeid en kapitaal, aldus de regiodirecteur. In Friesland bedroeg het vreemd vermogen 22 procent van het geïnvesteerde kapitaal, een bedrag van anderhalf miljard gulden. Varekamp: een bewijs dat niet alle boeren in de greep en de macht van de Rabobank zijn gekomen. Het totaal van het vreemd vermogen in de Nederlandse landbouw bedroeg eind 1980 een 14,6 miljard gulden, waarvan 10,8 miljard afkomstig was van de Rabobank. De eigen vermogenspositie van de boeren is nauwelijks afgenomen.

Leeuwarder Courant, 1982-01-22

Bert Uri in Oosterwolde

Publiek slikt hoge prijsverbetering in landbouw niet

OOSTERWOLDE - Een prijsverhoging van negen procent of meer is politiek onverkoopt, zeker niet zonder afspraken over de produktie. Als die prijsverhoging in de krant komt,

dan kun je je voorstellen hoe daarop gereageerd wordt in een tijd, dat iedereen moet inleveren. Een dergelijke prijsverhoging is ook een enorme prikkel tot produktieverhoging. Zonder contingentering van de produktie of een extra-heffing op de melkprijs, gaat het niet. Ik verwacht, dat het effect van de komende prijsverhoging erg negatief voor de landbouw zal werken".

Met deze tirade drukte de socialistische ¹³⁷ landbouwjournalist Bert Uri, oud-hoofredacteur van Boerderij, de pret op een bijeenkomst van verschillende landbouwafdelingen in Oostervolde. Uri zat in een politiek forum voor een stampvolle zaal Hanenburg en naast hem zaten o.a. ir. David Luteijn, voorzitter van het Landbouwschap, en Ben Varekamp, regiodirecteur van de Rabobanken in Friesland.

Ir. Luteijn had er in een inleiding de aandacht op gevestigd, dat de helft van de bedrijven die in moeilijkheden verkeren dit mee te wijten heeft aan de technisch achterblijvende resultaten. Over de ontwikkeling van het landbouwbeleid in Brussel, zei Luteijn, dat het de goede kant lijkt op te gaan. De prijs van alle melk wordt gelijk, zonder aparte heffingen. Wel is er sprake van fondsvorming om voor de kleine bedrijven iets te doen op het gebied van de bedrijfsverbetering. Het melkprijsvoorstel van de EG Commissie zal wel op 9 procent neerkomen, namelijk door een verhoging van de inleveringsprijzen voor boter en melkpoeder. Verwacht wordt wel, dat de monetair compenserende bedragen voor Nederland worden afgebroken, hetgeen prijsverlagingen betekent.
[.....]

Leeuwarder Courant, 1982-03-19

Friese boer moet meer gaan melken

Drs. Douwe Keizer KvK Friesland:

LEEUWARDEN - De landbouw in Friesland zal de technologische ontwikkeling moeten kunnen volgen. Wij moeten een van de modernste gebieden in de wereld blijven mee om wille van de export van technische kennis naar andere landen. Drs. Douwe P. Keizer, adjunct-secretaris van de **Kamer van Koophandel in Friesland**, zei dit gisteravond in een inleiding voor de algemene vergadering van de *Friese Mij van Landbouw* in de Harmonie te Leeuwarden. Drs. Keizer pleitte voor een verdere opvoering van de melkproduktie in Friesland, omdat de Friese boer en zuivel hun marktaandeel kunnen handhaven en dat niet kwijtraken aan marginale producenten. Een gezonde economische ontwikkeling van de Friese landbouw achtte Keizer niet mogelijk, indien ook het andere bedrijfsleven zich niet fleurig ontwikkelt. Als daar stagnatie optreedt, zal dat zich ook meedelen aan de landbouw.

Keizer herinnerde er aan, dat Friesland eerder van een welvarend landbouwgebied wegzakte in verpaupering en zulks moet in de toekomst vermeden worden. De kans is echter levensgroot aanwezig dat het zich herhaalt. De industrie bevindt zich in een inkrimpingsproces en de dienstensector staat voor een fase van omvangrijke arbeidsuitstoot. Nu nog zorgen 12.000 boeren in Friesland voor de instandhouding van 25.000 tot 40.000 arbeidsplaatsen. De boer zal daar rekening mee moeten houden, als grootste werkgever in de provincie.

¹³⁷ Onderstreping door ZHN.: Dit is vermoedelijk een stuk van de vaste landbouwcorrespondent van de LC. De heer J. Zuidema – Sudema – was, om het zacht uit te drukken, geen groot voorstander van de politiek aan linker zijde.

De inleider pleitte er voor, dat de boeren de ontwikkelingen in de zuivel zelf in handen houden. De grondstof is niet de enige binding met zuivel. Als de boer er niet in slaagt de greep op de zuivel te handhaven, de Friese betrokkenheid te behouden, dan zal de technocratisering ongestoord doorgaan en dan zal vervreemding zijn lot zijn. Keizer pleitte evenals voorzitter Hofstra in zijn slotwoord voor een grotere maatschappelijke betrokkenheid van de boer. Dat is altijd een renderende investering geweest.

Stagnatie buiten de landbouw zal de groeiprocessen in de landbouw doen stagneren. Voorbeelden elders in Europa tonen aan, dat in een stagnerende regio de landbouw met de andere bedrijfstakken verpaupert. Een mogelijk economisch verval moet de landbouw enorm veront- rusten, aldus Keizer.

De melkveehouderij heeft slechte jaren achter zich, meende Keizer. De vooruitzichten voor de komende jaren zijn aanmerkelijk gunstiger. Helaas geldt dat niet voor de akkerbouw. Daar is de toekomst nog steeds vrij somber. Overigens zijn er ontwikkelingen gaande, waardoor de rente zal gaan dalen. De mogelijkheden om te investeren nemen toe, ook voor de Friese boer. Keizer zette wel eens vraagtekens achter de hoge melkprijs. Daar zitten namelijk gevaarlijke kanten aan. De boer is meer gediend met een betrekkelijk lage rentestand en lage energieprijzen dan met een nog veel hogere melkprijs, die in geen verband zou staan tot de produktiekosten op de efficiënte bedrijven.

Contingentering van de melkproduktie wierp Keizer ver van zich. De markt beheerst worden door de efficiënte producenten. Produktieverhoging moet niet alleen een wapen zijn om de marginale producenten van de markt te houden, maar dient ook om de absolute concentratie te vergroten. Er is geen andere weg dan opvoering van de produktie, aldus drs. Keizer. Onderhandelen daarover is een intellectuele vorm van tijdrekken en de tijd werkt in het voordeel van de doelmatige produktie.

Leeuwarder Courant, 1982-04-15

Voorzitter Friese Zuivelbond:

Dreigen met „straf” frustreert veehouders

LEEUWARDEN – „Als veehouders zijn wij in staat gebleken de kostprijs goed in de hand te houden en bovendien hebben wij een sterke bijdrage aan de gehele economie geleverd. Dan is het voor de veehouders toch zeer frustrerend dat telkens weer met - laat ik ze maar noemen - „strafmaatregelen” wordt gedreigd. Er wordt nu gesproken over een adequate verlaging van de interventieprijzen met ingang van 1 april 1983, wanneer de half procent groei wordt overschreden. Niet voor niets vormen de interventieprijzen echter de bodem in de markt.

Zelfs in een situatie met een redelijk evenwicht tussen vraag en aanbod dienen zij reeds als een soort middel van overheveling van ondersteuning van het seizoen van de hoge produktie naar de krappe winterperiode. Daarnaast vervullen zij een functie als daadwerkelijke ondersteuning van de marktprijzen. Zij fungeren in het vrije handelsverkeer als communicerend vat en het zou een illusie en een grote fout zijn te veronderstellen, dat men met een verlaging om deze redenen, de zaak in goede banen zou kunnen leiden”. Dat zei vanmorgen de heer Sjoerd Boersma, voorzitter van de *Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland* tijdens de opening van de ledenvergadering in Leeuwarden.

De heer Boersma zei dat de voorschot-melkprijs afgelopen winter zestien procent hoger is geweest dan een jaar daarvoor. Die verhoging kwam net op tijd, want veel veehouders was het water bijna tot de lippen gestegen. Sinds 1978 is het met inkomens snel bergafwaarts gegaan en velen dreigden in financiële moeilijkheden te komen. De oorzaak was: gebrek aan evenwicht op de landbouwmarkten. Hoe het met die inkomens ging heeft de *Europese Commissie* laten zien. Als men de inkomens van 1974 op 100 stelt dan waren die van de totale beroepsbevolking in 1981 110 en die van de landbouw 87.

Dat veranderde door het herstel van het marktevenwicht en doordat de boeren met minder inkomsten tot hogere prestaties kwamen. Voor de produkten konden toen betere prijzen worden bedongen. Deze ontwikkeling staat veel politici en economen als voorbeeld voor ogen in een tijd, waarin het slecht gaat met de economie.

Teleurstelling

De heer Boersma sprak er zijn teleurstelling over uit dat voor 1 april geen overeenstemming over de prijsvoorstellen werd bereikt. Uitstel - voorlopig tot 25 april - noemde hij een slechte zaak voor handel en boer. Voor produkten, die iets minder goed in de markt liggen, heeft dit al tot een prijsdaling geleid.

De landbouworganisaties hebben de nadruk gelegd op een verlaging van de medeverantwoordelijkheid sheffing. Dat had volgens de heer Boersma ook overwogen moeten worden. Hij voegde er wel aan toe dat als er gekozen moet worden tussen twee kwaden, een redelijke heffing minder invloed heeft op de netto-prijs voor de boer dan het verlagen van de interventie-prijzen. Het heffingsgeld kan, wanneer het goed wordt besteed, het algemeen beleid ondersteunen. Als de interventie-prijzen worden aangetast zullen de prijzen in haar totaliteit dalen.

„Dit zal onder andere ook de consument ten goede komen, waardoor dan direct weer een negatieve invloed op de producentenprijzen plaats heeft”.

De heer Boersma zei voorts dat het invoeren van lange-termijn-kaderovereenkomsten dreigt. De export dient echter een zaak te blijven van de individuele exporteurs. „Hier staan grote belangen op het spel en het is daarom bijzonder merkwaardig dat de centrale landbouworganisaties zich hiervan zo moeilijk laten overtuigen”.

Bewondering

[...] Hij stond even stil bij het feit dat het eiwitonderzoek en de melk 25 jaar geleden is begonnen. De vooruitgang daarin is minder geweest dan men had gehoopt. Het eiwit heeft bij de prijsstelling van de melk aanvankelijk te weinig gewicht in de schaal gelegd. „Meer melk” was de leuze in de jaren zeventig. Hij verwachtte echter dat verhoging van de gehaltenes de komende jaren meer aandacht zou krijgen.

Productie hoger

Tijdens de mededelingen zei secretaris ir. Wim de Graaf dat de eerste drie maanden van dit jaar de produktie in Friesland gemiddeld 4,8 procent hoger geweest is dan in de eerste maanden van vorig jaar. Het Nederlands gemiddelde lag 4,7 procent hoger. Extreem hoger in Friesland was het vetgehalte: 4,34 gemiddeld tegen 4,24 procent. Het eiwitgehalte ging met 0,03 procent omhoog. Gehaltenes zijn belangrijk, zo hield hij de zaal voor. De vetprijs is bijvoorbeeld zeven procent hoger dan vorig jaar en die van eiwit maar liefst 24 procent, waardoor die hoger dan de vetprijs is gekomen.

Het aantal melkveeouders zal dit jaar mogelijk minder snel dalen dan vorig jaar. De gemiddelde Friese boer haalt jaarlijks 300.000 kilogram melk uit zijn veestapel, tegen 150.000 kilo-

gram acht jaar geleden. Het aantal tankmelkers is gestegen tot 6000 van de 7100 coöperatieve boeren. De schade, die de rijdende melkontvangsten op de boerenerven veroorzaken neemt toe, het wordt, aldus de heer De Graaf, tijd dat daar eens over gesproken wordt. Anders zal dat op den duur moeilijkheden geven.

Leeuwarder Courant, 1982-06-17

Veel Friese boeren bleven in verlies

LEEWARDEN - Het netto-overschot op ruim 200 weidebedrijven in Friesland steeg in het afgelopen boekjaar met ruim 26.000 gulden, maar 60 procent van de bedrijven had nog een negatief netto-overschot, zo deelt ir. Ham Lukkes van de CCLB mee in een overzicht van de boekhoudingen. Het verlies bedroeg gemiddeld 5.000 gulden per bedrijven,

De groep bedrijven, die ir. Lukkes onderzocht, hebben gemiddeld 90 melkkoeien en een gemiddelde produktie van 500.000 kg melk. De verbetering van de resultaten was vooral het gevolg van een hogere melkprijs, die 9,4 cent per kilo hoger was. De opbrengsten stegen het afgelopen jaar met 69.000 gulden, (negentien procent). De kosten gingen met 42.000 gulden omhoog. (elf procent).

Tussen de bedrijven onderling bestonden opnieuw grote verschillen. Er was een duidelijk verband tussen de toename van het netto-overschot en de omvang van de veestapel zegt ir. Lukkes. Bij bedrijven tot 70 melkkoeien bedroeg het *f* 15.829, bij van 70 tot 100 *f* 23.024 en bij bedrijven met meer dan 100 koeien *f* 41.254.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1982-07-14

Voorstel COPA:

Beperk botenimport uit Nieuw-Zeeland fors¹³⁸

BRUSSEL (ANP, AFP) - Het voorstel van de *Europese Commissie* om de boterimport uit Nieuw-Zeeland volgend jaar te beperken tot 89.000 ton deugt niet. Die hoeveelheid is nog te groot; 65.000 ton is ruim voldoende, zo meent de COPA, het overkoepelende orgaan van de Europese boerenorganisaties. Alle boter uit Nieuw-Zeeland gaat naar Groot-Brittannië volgens een regeling die is getroffen toen het laatstgenoemde land in 1973 lid werd van de EG.

De regeling hield in dat Nieuw-Zeeland in 1981 94.000 ton mocht leveren, dit jaar 92.000 ton en volgend jaar 90.000 ton. De Europese Commissie wil dus al minder boter hebben dan de hoeveelheid waarin de regeling voorziet, maar dat gaat de COPA niet ver genoeg. Voor na 1983 moet er weer met Nieuw-Zeeland worden onderhandeld.

Het is de EG-landen al lang een doorn in het oog dat de Nieuw-Zeelandse boter naar Groot-Brittannië gaat en daar op het ogenblik een marktaandeel heeft van 25 a 30 procent. Ze zijn er

¹³⁸ In PZC van 13-10-1982 TERZAKE artikel met dit onderwerp, niet uitgewerkt wel als knipsel.

op uit zelf boter te leveren, zeker nu de zuivelexport in het algemeen niet goed loopt door de overschotten op de wereldmarkt.

In Nieuw-Zeeland is enige verontrusting ontstaan door de voorstellen van de Europese Commissie. Men had gerekend op een vermindering voor volgend jaar met 2000 ton, net als in de voorgaande jaren. De Nieuwzeelandse export van boter en kaas naar Groot-Brittannië is sinds de Britse toetreding tot de EG al met vijftig procent verminderd, aldus de Nieuwzeelandse Zuivelraad.

De regeling voor de import van landbouwprodukten uit Nieuw-Zeeland dateert van 1973. Via een jaarlijkse vaststelling van importcontingenten werd het land een behoud van afzetmarkten gegarandeerd die van levensbelang zijn voor zijn economie.

Leeuwarder Courant 1982-08-18

Schelhaas: Geen grote zuivelbergen

RIJSWIJK • Drs. Harm Schelhaas verwacht geen periode van te zuiveloverschotten, hoewel de zuivelsituatie moeilijker is dan een jaar geleden. Een kerstboteractie noemde de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* vanmorgen in de bestuursvergadering onwaarschijnlijk. De voorraad boter is nog van geringe omvang. De voorraad melkpoeder is met 500.000 ton in de EG wel aanzienlijk groter dan gewenst

De afzet van zuivelprodukten in de EG ondervindt nauwelijks invloed van de economische recessie, maar de wereldrecessie heeft wel invloed op de afzet naar landen buiten de EG. Met name de vraag naar vol en mager melkpoeder, boter en boterolie daalt beneden het peil van het vorige jaar.

De kaasproduktie steeg het eerste halfjaar met vijf procent, de afzet vertoont over de hele linie groei. De binnenlandse kaasconsumptie steeg in het eerste halfjaar met vier procent, de export naar EG-landen met negen en die naar niet EG-landen met 3,3 procent.

De consumptiemelkafzet kon zich aan elke recessietendens onttrekken. Tijdens het warme zomerweer steeg de consumptie met 7.3 procent. De export van gecondenseerde melk zal over het gehele jaar genomen ongeveer op hetzelfde niveau liggen. Met name de uitvoer naar Griekenland was groter.

Drs. Schelhaar vroeg zich af of de aarzende houding van de EG-Commissie tegenover de zuivelexport naar Rusland verstandig is. Wijziging van deze houding, die tot gevolg kan hebben dat het Westen het Russische aardgas mede met behulp van de export van zuivelprodukten gaat betalen, leek hem zeer het ovenwegen waard.

Minister Jan de Koning verwacht:

Drastisch optreden EG-Commissie bij zuiveloverschotten

ALKMAAR - Minister Jan de Koning van landbouw verwacht dit jaar binnen de Europese Gemeenschap grote overschotten aan boter en melkpoeder. De oorzaak is de stijgende melkproduktie in de Europese Gemeenschap met 2,7 procent en in ons land zelfs met 4.5 procent. Dit zal er volgens de minister toe leiden dat de Europese Commissie voor het volgend jaar met drastische maatregelen zal komen om de groeiende produktie in te dammen. Hij zei dit op de jaar vergadering van de *Christelijke Boeren- en-Tuindersbond*.

De minister zei te verwachten dat de *Europese Commissie* zal voorstellen het interventieprijspeil voor zuivelprodukten omlaag te brengen. De Koning voelt er niets voor weer te komen met superheffingen op de meerproduktie. Volgens hem mag goed ondernemerschap niet worden afgestraft. Ook hekelde hij de idee van een contingenteringsregeling. „Het is een illusie te menen dat een behoorlijke groep Nederlandse melkveehouders iets te winnen zou hebben bij een dergelijk beleid. De grenzen tussen groot- en kleinbedrijf liggen in EG-verband nu eenmaal op een volstrekt ander niveau dan in ons land”, aldus de minister.
[....]

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1982-09-27

Braks: Dit jaar vermoedelijk geen kerstboter

HILVERSUM - Minister De Koning van landbouw en visserij acht het „niet waarschijnlijk” dat eind van dit jaar opnieuw goedkope boter op de markt wordt gebracht om zo de boterberg weg te werken. De minister zei zaterdag voor de radio in De Rooie Haan van de Vara dat de zogenaamde kerstboteraktie waarschijnlijk niet herhaald zal worden.

Tijdens de landbouwwraad in Brussel is deze week de zaak van de oplopende botervoorraden in de EG aan de orde gekomen. Een van de mogelijkheden die toen zijn geopperd om de voorraden weg te werken gaat meer in de richting van sociale boterakties onder erkende noodlijders in bij voorbeeld EG-partners als Engeland, Ierland en Italië. Het ministerie van landbouw in Den Haag verwacht de beslissing over de keuze van de aktie tegen eind oktober.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1982-10-22

Recessie nauwelijks invloed op zuivelverkoop EG

BEILEN - De economische teruggang op de wereld tast de afzet van Nederlandse zuivelprodukten in eigen land en in de negen andere landen van de Europese gemeenschappen niet of nauwelijks aan. De voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel* drs. H. Schelhaas heeft dit woensdag gezegd.

Volgens hem zal de verkoop van kaas zelfs blijven stijgen. Het Nederlands Zuivelbureau heeft vorige week nog bekendgemaakt dat in Nederland gedurende de maanden januari tot en met juni ruim drie procent meer kaas is verkocht dan in het eerste half jaar van 1981. De uitvoer ervan is in dezelfde periode met een kleine zes procent gestegen.

De voorzitter van het Produktschap voorziet daarentegen wel een daling van de export naar landen buiten de E.G. Minder vraag naar zuivelprodukten als gevolg van afnemende koopkracht en een groter aanbod op de wereldmarkt zullen twee oorzaken daarvan zijn, meent Schelhaas.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1982-10-29

(toch) Goedkope kerstboter uit EG-voorraden

STRAATSBURG – De voorzitter van de Europese commissie, het dagelijks bestuur van de EG, de Luxemburger Gaston Thorn, heeft donderdag het Europees parlement toegezegd dat rond de kerst, de inwoners van de tien lidstaten van de gemeenschap zullen kunnen profiteren van goedkope roomboter. De commissie zal uit de voorraden van de EG 120.000 ton boter met een korting van dertig procent verkopen. De beslissing van de commissie is genomen onder druk van het parlement. Dat protesteerde onder meer vorig jaar heftig tegen de verkoop voor lagere bedragen van Europese boter aan de Sowjet-Unie „De Europese belastingbetaler en consument, en niet die uit de Sowjet-Unie, hebben als eerste het recht te profiteren van de voordelen van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek”, aldus het Europese parlement.

Nog geen Kerstboter

BRUSSEL (ANP) – Er is nog steeds geen definitief besluit over het rond Kerstmis in de winkels brengen van goedkope boter. Ook maandag heeft Frankrijk, in het speciale landbouwcomité van de EG, niet zijn fiat gegeven aan het voorstel van de EG-commissie om 120.000 ton van die goedkope boter beschikbaar te stellen aan de Europese consument.

Vandaag wordt weer gepraat. Inmiddels dringt de tijd, want voor het vervaardigen van speciale wikkels voor de kerstboter, het verpakken van die boter en het naar de winkels brengen is wel drie à vier weken nodig.

Maximumprijs Kerstboter twee gulden per pakje

BRUSSEL (ANP) – Rond de Kerstdagen komt er nu definitief goedkope Europese boter in de winkels. Frankrijk heeft namelijk dinsdag in Brussel zijn verzet tegen de voorstellen van de EG-commissie opgegeven.

In totaal komt er een hoeveelheid van 480 miljoen pakjes in prijs verlaagde boter ter beschikking. De maximumprijs zal twee gulden per pakje zijn. De kans bestaat dat in grootwinkelbedrijven de boter nog iets goedkoper wordt aangeboden.

● Kaas-export-record

ROTTERDAM (ANP) – De Nederlandse kaasexport heeft woensdag een nieuwe mijlpaal bereikt met de verscheping naar New York van het 300-miljoenste kilootje van dit jaar. Dat is negen jaar nadat een jaarlijkse export van 200 miljoen kilo werd bereikt, zo blijkt uit een mededeling van het produktschap voor zuivel.

De waarde van de dit jaar uitgevoerde kaas bedraagt ongeveer twee miljard gulden. De beste klanten zijn de Bondsrepubliek Duitsland, België, Algerije, Egypte en de Canarische Eilanden. Met een aandeel van 21 procent in de internationale kaashandel is Nederland het belangrijkste land van de wereld op dit terrein. Dat geldt ook voor melk, melkpoeder en boter. Kaas is in Nederland het belangrijkste zuivelproduct.

1983

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1983-02-17

Voorzitter drs. H. Schelhaas *Produktschap voor Zuivel*

Premies moeten arbeidstijd in melkveehouderij verkorten

RIJSWIJK/SCHOUWEN-DUIVELAND - De voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, drs. H. Schelhaas sprak tijdens de bestuursvergadering, woensdag 16 februari, over het terugbrengen van de arbeidstijd in de melkveehouderij. In deze sector is van een beperking van de arbeidsduur nog geen sprake. De gemiddelde arbeidsweek is zestig uur, een zevendaagse werkweek is nog normaal en de arbeidsgebondenheid is groot. Vaak ook krijgt de boerin - naast de zorg voor de huishouding - een deel van de last van het bedrijf mede te dragen. Het is zelfs niet uitgesloten, dat door de minder goede tijden, die er ook voor de melkveehouderij dreigen, de arbeidsdruk nog verder zal toenemen.

Naast deze sociale problematiek bestaat er nog een reden om de arbeidstijd in de melkveehouderij te verkorten. Op de zuivelmarkt dreigt, net als in de industrie, het evenwicht tussen vraag en aanbod verder te worden verstoord en nemen de voorraden weer toe. De economische recessie tast vooral de laatste maanden de afzet naar derde landen sterk aan. Tegelijk stagneert de afvloeiing van arbeid vanuit de melkveehouderij, zoals deze sinds de Tweede Wereldoorlog optrad, met name in de gebieden die zich van nature niet erg lenen voor de melkveehouderij.

Daardoor wordt de toeneming van de melkproduktie nog versterkt en mede daardoor is zij aanzienlijk groter dan de laatste jaren gebruikelijk was. „De ontwikkelingen op de zuivelmarkt geven momenteel reden tot zorg. De interventievoorraad boter in de EEG is in een jaar tijd van (half februari 1982 tot half februari 1983) gestegen van 25.000 ton naar 200.000 ton en die van mager melkpoeder van 275.000 ton naar 600.000 ton. Een verdere groei van de voorraden moet worden verwacht.”

„Ik wil opnieuw met klem aandringen op het inbouwen in de Europese zuivelpolitiek van middelen, die kunnen leiden tot arbeidstijdverkorting in de melkveehouderij”, aldus voorzitter Schelhaas.

- 1) Een regeling waarbij melkveehouders, bijvoorbeeld van 55 jaar en ouder, een premie krijgen indien zij in het komende jaar 20% minder melk afleveren dan het afgelopen jaar. Er kan op worden gewezen, dat in de EEG als geheel in 1979 26,7% van de boeren 55 jaar of ouder was en 7,1% zelfs 65 jaar of ouder;
- 2) Een z.g. premiereregeling voor het niet-afleveren van melk, eveneens voor oudere melkveehouders. Hierbij zouden melkveehouders zich kunnen verplichten tot aan de gebruikelijke pensioenleeftijd geen melk meer af te leveren en tevens ervoor te zorgen dat hun grond ook niet indirect gebruikt wordt voor de melkproduktie;
- 3) Een premiereregeling voor de omschakeling op de produktie van goederen en diensten waaraan geen overschotten dreigen, bijvoorbeeld eiwitrijke voedergewassen, alsmede hout en recreatie, die in sommige delen van de EEG een reëel alternatief bieden.

Financiering

De financiering van deze regelingen zou kunnen geschieden uit de opbrengst van de medeverantwoordelijkheidsheffing.

„Zoals bekend heeft de Europese Commissie voorgesteld, om - uitgaande van een algemene prijsverhoging voor landbouwprodukten van 5,5% - een aftrek van 2.2% voor te stellen op de

interventieprijzen voor mager poeder en boter. Het vervangen van een deel van deze aftrek door een verhoging van de melkheffing zou voldoende middelen opleveren om bovengenoemde regelingen te financieren. Het doel van de door mij genoemde regelingen is duidelijk: lagere zuivelvoorraden en betere sociale omstandigheden in de melkveehouderij”, zei Schelhaas.

Wellicht is het te laat om hierover bij de komen prijsbeslissingen reeds konkrete besluiten te nemen, maar in elk geval zou getracht kunnen worden de basis ervoor te leggen, zodat spoedig daarna wel tot besluitvorming in deze richting kan worden overgegaan.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1983-03-09

Voorzitter landbouwschap Schelhaas

Export landbouw lijdt nu pas echt onder crisis

RAALTE (ANP) - Voorzitter H. Schelhaas van het produktschap voor zuivel vreest dat de **economische crisis** dit jaar pas echt zal doorwerken in de export van de Nederlandse landbouwprodukten.

Op een bijeenkomst voor Drentse en Overijsselse boeren in Raalte stelde Schelhaas dinsdag dat die nadelige invloed op de export vooral wordt veroorzaakt door de geringere financiële mogelijkheden van de olielanden die hun inkomsten door de dalende olieprijs zien vermindern. Omdat die financiële moeilijkheden nog maar van recente datum zijn verwacht Schelhaas zeker de eerste één à twee jaar geen opleving van de landbouwuitvoer naar die landen. Veel zal volgens hem afhangen van de vraag of men er in slaagt de ineenstorting van het monetaire stelsel te voorkomen.

Schelhaas schaarde zich dinsdag overigens onder het gezelschap economen die menen dat de economische crisis het dieptepunt heeft bereikt. Tegen deze achtergrond moeten in zijn ogen de huidige problemen op met name de zuivelmarkt - die met grote overschotten kampt - als tijdelijk worden gezien en rechtvaardigen die niet zo'n ingrijpende maatregel als een contingentering van de melkproduktie in de Europese gemeenschap. Welke maatregelen Brussel ook neemt, de melkveehouderij komt naar het inzicht van Schelhaas niet aan de toepassing van nieuwe technieken om de produktie doelmatiger en daarmee zo goedkoop mogelijk te maken. Het verder verhogen van de produktiecapaciteit per koe past naar zijn mening wel degelijk in dat beleid, anders raakt Nederland achterop bij de Verenigde Staten, Engeland en Zweden, aldus Schelhaas in Raalte.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 17/03/1983; p. 5/14

Moeilijkheden op zuivelmarkt tijdelijk

WASSENAAR - De huidige moeilijkheden op de Europese zuivelmarkt, hoe ernstig ook, zijn van tijdelijke aard. Zij rechtvaardigen daarom niet het nemen van ingrijpende maatregelen zoals bijvoorbeeld een beperking (kontingentering) van de melkproduktie. Kontingentering dreigt de produktiestructuur tot het jaar 2000 vast te leggen, brengt een heleboel bureaucratie met zich mee en dreigt de Nederlandse zuivel van haar voorsprong te beroven, ten gunste van de vele te kleine Europese melkproducenten. Dit heeft drs. H. Schelhaas, voorzitter van het produktschap voor zuivel, woensdag gezegd in de openbare bestuursvergadering van het schap.

Nederlandse zuivel moet waken voor afgunst EG-partners

BIDDINGHUIZEN (ANP) - De Nederlandse zuivel moet er voor waken dat zij uit afgunst van EG-partnerlanden niet dubbel of zelfs driedubbel wordt gepakt.

Voorzitter drs. H Schelhaas van het *produktschap voor zuivel*, die deze waarschuwing woensdag bij de opening van het Zuivelpaviljoen in de Flevohof liet horen, verklaarde dat binnen de gemeenschap de neiging aanwezig is de groeimogelijkheden van de meest efficiënte bedrijven af te kappen ten gunste van de vele kleine, achtergebleven Europese bedrijven. Het grootste zuivelprobleem, het periodiek optreden van zuiveloverschotten, is volgens Schelhaas geen typisch Nederlands, maar een Europees probleem, dat ook alleen in Europees verband kan worden opgelost. Landbouwoverschotten zijn in de huidige westelijke samenleving zo goed als onvermijdbaar

Leeuwarder Courant 1983-06-23

Europese boterberg naar recordhoogte

BRUSSEL - Nog nooit in de geschiedenis van de Europese Gemeenschap is het boteroverschot zo groot geweest als dit jaar. De boterberg, die nog elke week met 15.000 ton onverkoopbare boter toeneemt, zal waarschijnlijk al de eerste helft van juli een omvang hebben bereikt van 600.000 ton, en vervolgens zeker nog doorgroeien tot september. Woordvoerder Martin Vasey van de Europese landbouwcommissaris Dalsager heeft dat vanochtend bevestigd.

Het vorige record dateert van 1978, toen eveneens 600.000 ton roomboter in de Europese koelhuizen lag, maar dat was pas aan het eind van de zomer.

* [Dit gigantische overschot wordt mede veroorzaakt doordat ook de Verenigde Staten met geweldige boteroverschotten kampen en deze op een toch al krimpende wereldmarkt proberen te verkopen.]

EG heeft intussen besloten 30.000 ton zwaar gesubsidieerde boter naar de Sowjet-Unie te exporteren voor de fancyprijs van 50 dollarcent - nog geen anderhalve gulden per pakje van een half pond. Wat de boter vervolgens in de Russische staatswinkels gaat kosten, is onbekend.

* [Overigens draagt de 30.000 ton naar Rusland te exporteren boter nauwelijks bij aan de oplossing van het overschotprobleem: het is niet meer dan de overtollige produktie van twee weken in de EG-lidstaten.

*[...] uit Limbursch Dagblad 1983-06-24

EG wil overschotten aanpakken

Braks boos over extra belasting veehouderij

BRUSSEL - Minister Braks van landbouw is „hoogst onaangenaam getroffen door het voorstel van de Europese Commissie om de intensieve veehouderij in de *Europese Gemeenschap* extra te gaan belasten. Dit voorstel maakt deel uit van een pakket bezuinigingsplannen, waarmee het dagelijks bestuur van de Gemeenschap de Europese landbouwwuitgaven wil verminderen. Die landbouw vergt dit jaar zo'n 42 miljard gulden van de Europese begroting van ruim 60 miljard, en daarmee zit Europa aan liet plafond van haar financiële middelen.

Als de Europese regeringsleiders op hun topconferentie begin december in Athene uiteindelijk akkoord zouden gaan met de voorstellen, dan verwacht de Commissie in 1984 al een bezuiniging van 6,25 miljard gulden op de landbouw. Desondanks zou uitbreiding van de eigen financiële middelen voor Europa nodig blijven, aldus de Commissie.

De Commissie wil de bezuinigingen op de landbouw vooral bereiken door de overproductie aan zuivel aan banden te leggen met behulp van lagere prijzen en produktiedrempels. Overeenkomstige maatregelen worden voorgesteld voor granen en vlees.

Overschotten

De groeiende zuivelvoorraden, die ontstaan door een snel groter wordende produktie en verminderende export, ziet de Commissie als het meest urgente probleem. In juni 1983 lag er 916.000 ton magere melkpoeder in de pakhuizen tegen slechts 396.000 ton vorig jaar. De boterberg is momenteel 613.000 ton hoog, vorig jaar ging het slechts om 44.000 ton. Verkoop van deze voorraden tegen lagere prijzen op de wereldmarkt of de opslag kosten veel geld.

De Europese Commissie ziet geen heil meer in speciale acties om de consumenten meer boter te laten eten, zoals de kerstboteracties. Het blijkt dat de totale consumptie daarvan nauwelijks groeit. De bedoeling is nu de zuivelproduktie aan de bron te gaan afremmen via de volgende maatregelen:

- een zeer terughoudende jaarlijkse of zelfs tweejaarlijkse prijsaanpassing, waarbij de prijzen ook bevroren of zelfs netto omlaag kunnen gaan;
- een produktiedrempel in die zin, dat boeren die meer melk bij de fabriek afleveren voor de interventie dan in 1981, over het meerdere een extra korting op de prijs moeten aanvaarden. De Europese Commissie gebruikt, dat geld om de kosten van de afzet en de opslag van de zuivelvoorraden te betalen;
- stopzetting van de aankoop door de Europese interventiebureaus van het teveel aan magere melkpoeder in de maanden oktober tot april. Die melkpoeder moet in deze periode maar als veevoeder worden gebruikt;
- snellere afbraak van de zgn. monetaire compenserend bedragen, de exportheffingen en subsidies waarmee de verschillen tussen de Europese munten worden gecompenseerd.

Oneens

Volgens zijn woordvoerder in Den Haag blijkt minister Braks wel tevreden over het pakket in het algemeen, omdat deze voorstellen in de richting gaan van de suggesties die Braks zelf al eerder in Brussel op tafel heeft gelegd voor de landbouw bezuinigingen. Geheel oneens is hij het echter met de heffing voor de intensieve veeteelt. Nederland heeft dit idee al in het verle-

den fel bestreden. Veel Nederlandse veehouders zouden met hun moderne bedrijven namelijk onder deze extra nieuwe heffing komen te vallen.

Voor de graansector, die ook in Nederland belangrijk is, wil de Commissie ook zeer terughoudende prijsaanpassingen doorvoeren om de Europese graanprijzen sneller gelijk te schakelen met de lagere wereldgraanprijzen. Door het graan goedkoper te maken, kan het ook gemakkelijker door de veevoederindustrie gebruikt worden maar is het momenteel nog te duur voor. De veevoederindustrie, die ook in Nederland belangrijk is, werkt momenteel veel met de zgn. graanvervangers, zoals maisgluten, die uit landen buiten de Europese Gemeenschap worden geïmporteerd. De Commissie wil de import daarvan beperken. Commissie-voorzitter Thorn bestreed dat dit protectionisme zou zijn. Als we van ons eigen boeren offers vragen, kunnen we landbouwprodukten uit andere landen niet vrij binnenlaten, redeneerde hij.

De Commissie wil voorts een belasting heffen op plantaardige oliën en vetten om de concurrentiepositie van boter te versterken. Die belasting, die zo'n 1,5 miljard gulden per jaar moet opbrengen, zal in Nederland ook niet met gejuich ontvangen worden, omdat dit de belangen van de consumenten van de grote Nederlandse multinational Unilever (margarines) kan schaden. De Europese Commissie heeft ook voor rundvlees, schapenvlees, groenten, fruit, olijfolie en wijn bescheiden maatregelen in het pakket opgenomen, voor de suikersector in het geheel niet.

Leeuwarder Courant 1983-09-08

Landbouwschap praat over superheffing melk

„Boeren moeten systeem bekijken”

(Van onze redacteur in Den Haag)

DEN HAAG - De superheffing voor boeren die boven de norm produceren, in combinatie met een premie voor hen die minder leveren, is en blijft voor het Landbouwschap bespreekbaar. Dat stelde voorzitter Jaap van der Veen gisteren vast tijdens een bestuursvergadering die voornamelijk was gewijd aan de voorstellen van de EG om op landbouwuitgaven te bezuinigen.

Van der Veen stelde dat het er nu nog niet om gaat uit te spreken dat een superheffing aanvaardbaar is. „Het systeem van een superheffing moet bekeken worden zonder dat we zeggen of het een aanvaardbare zaak is. Een oordeel zullen we later geven, maar we moeten niet afwachten wat anderen er van zeggen. In eigen kring moeten we discussiëren over de vraag of een superheffing een begaanbare weg is”.

De voorzitter van het Landbouwschap zei dat de boeren in ons land liever zonder zo'n instrument ter beheersing van de produktie zouden werken. „Maar het gaat nu nog om het bezien van slechte en minder slechte zaken. Overigens is het ondernemerschap te beleven met een dergelijke maatregel. Een superheffing heeft evenwel in zijn aard ook risico's”. Van der Veen trok deze conclusie na een lange discussie over heffingen en andere maatregelen. Het Landbouwschap blijkt nog behoorlijk verdeeld over deze kwestie.

Zo vond ir. David Luteijn van het *Kon. Ned. Landbouw Comité* (Friese Mij) dat de boeren moesten vasthouden aan het strak afwijzen van het afstraffen van moderne produkties. Hij had

principeel bezwaar tegen een heffing op meerproduktie. Als je de eerste stap in die richting zet, dan ben je op weg naar nationale omvangbepaling, waarschuwde hij.

Minder afwijzend was de voorzitter van de *Katholieke Boeren en Tuinders Bond*, Joris Schouten. Die wilde van contingentering per land niet spreken.

Een heffing op meer-produkt achtte hij evenwel bespreekbaar „Iedereen slooft zich uit de nadelen naar voren te brengen maar de goeie kanten van een heffing op meer worden niet genoemd. We hebben nog geen standpunt maar het is wel redelijk en noodzakelijk op een heffing op meer te studeren”, aldus Schouten.

Volgens Schouten komt een heffing op meer met te gelijktijd een premie op „het minst slecht” voor de Nederlandse melkveehouderij uit. Het is iets om stil bij te staan. Er zal wel melk weglekken, maar of dat veel is betwijfel ik. „Ik geloof niet dat een zwart circuit de sloten wit zal kleuren. Er wordt ook niemand verboden meer te produceren. Een boer krijgt alleen minder voor die meerdere melk.

Het Landbouwschap blijft overigens volgens Van der Veen na de discussies, vierkant een heffing in de zuivel afwijzen die de EG-commissie wil voor bedrijven die meer dan 15.000 kg melk produceren per hectare. Ook het bepalen van hoeveelheden aan de hand van cijfers van 1981 wijst het Landbouwschap van de hand. Afgesproken is dat allerlei commissies en groepen hun huiswerk nog eens maken voor een volgende vergadering. Gisteren besprak men de grote lijnen en de gevolgen van de Brusselse voorstellen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1983-09-09

Lichte daling zuivelexport

Warme zomer stimulans voor de melkprodukten

RIJSWIJK (ANP) - Het warme zomerweer heeft de consumptie van melk en melkprodukten gestimuleerd. De consumptie lag in de eerste acht maanden van dit jaar 0.6 procent boven die van vorig jaar, toen tijdens het warme zomerweer ook al sprake was van een hoge consumptie, aldus drs H. Schelhaas, voorzitter van het *produktschap voor zuivel*.

De melkaanvoer in ons land heeft tot nu toe dit jaar een sterk wisselend verloop gehad. Na de toch al hoge aanvoer in 1982 was er tot en met augustus sprake van een 4,2 procent hogere aanvoer. Tot mei lag die aanvoer zelfs ongeveer acht procent hoger, maar deze daalde als gevolg van de bijzonder ongunstige weersomstandigheden tot het niveau van vorig jaar of zakte daar zelfs nog anderhalf procent doorheen, sinds begin augustus is weer sprake van een stijging van circa vier procent. Voor de rest van het jaar wordt een aanvoer verwacht die iets boven het niveau van de vergelijkbare periode van vorig jaar ligt.

Onze zuivelexport vertoont voor het eerste sinds enkele jaren een kleine daling in de opbrengsten, aldus Schelhaas. In de eerste zes maanden van dit jaar bedroeg de opbrengst 3,8 miljard gulden, tegen vier miljard in de eerste zes maanden van 1982. De export binnen de EG steeg nog licht, maar de uitvoer naar derde landen daalde van 1,96 miljard naar 1,6 miljard gulden.

Harm Schelhaas op zilveren V.I.B.-feest

Boterberg groeit naar EEG- consumptie voor een jaar-consumptie

door jan van Lieshout

HOENSBROEK - Gerrit Braks liet zich de kaas niet van het brood eten. De minister van Landbouw en Visserij wilde evenals Pierre Lardinois, voorzitter van de hoofddirectie van de *Rabobank*, melk bij het broodje kaas, als wilde de bewindsman daarmee beduiden dat dat de oplossing van de zuiveloverschotproblematiek is, waarmee de Europese Gemeenschap kampt: drink meer melk en eet meer boter en kaas.

De promotie vond plaats tijdens de borrel, welke gisteren in het voormalig gemeentehuis van Hoensbroek bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het daar sinds kort domiciliërende *Voedselvoorzienings in- en verkoopbureau* (VIB) werd geschonken. Het onder de vleugelen van het ministerie van Landbouw opererende VIB heeft een belangrijke taak bij de ordening van de Europese landbouwmarkt.

Ter voorkoming van prijsbederf koopt het bureau overschotten weg, welke worden bewaard tot de vraag het aanbod weer overtreft. Daarnaast regelt het VIB de voedselhulp aan noodlijdende landen, classificeert het geslachte varkens en beheert het panden, waarin calorierijke biscuits zijn opgeslagen, waarmee bij calamiteiten de eerste honger van evacués kan worden gestild.

De feestredenaars kwamen met zware kost. Worden feestredes normaliter in majeur gesteld, de redenaars op het zilveren bestaansfeest van het VIB spraken in mineur. „We beleven momenteel de ernstigste zuivelcrisis sinds de Tweede Wereldoorlog”, aldus drs. Harm Schelhaas, voorzitter van het *produkschap voor zuivel*. „Op 29 september bedroeg de interventievoorraad ongeveer 620.000 ton boter. Het is zeker mogelijk dat tot april - het begin van het nieuw productieseizoen - de voorraad zal aangroeien tot 900.000 a 1.000.000 ton. Vervolgens zal deze voorraad bij ongewijzigd beleid en bij ongewijzigde marktontwikkelingen in de loop van de komende zomer kunnen toenemen tot tenminste 1,5 miljoen ton. Dat is ten naaste bij de EEG-consumptie voor één jaar. Het is de vraag of de EEG over voldoende koelhuisruimte beschikt om over een dergelijke hoeveelheid boter op te slaan.”

„Ondanks de grondige verstoring van de zuivelmarkt heeft de Raad van Landbouwministers tot nu toe nog geen enkele effectieve maatregel genomen, gericht op een herstel van het evenwicht of een beheersing van de boteroverschotten: Politiek aanvaardbare oplossingen zijn schaars. De bereidheid tot internationale samenwerking verkeert op een dieptepunt sinds de Tweede Wereldoorlog. Het is laag tij geworden voor elke vorm van internationale samenwerking. Toch zijn maatregelen dringend nodig”, aldus drs. Harm Schelhaas.

„Als Europa geen oplossing vindt voor die structurele zuiveloverschotten wordt de EG in haar voortbestaan bedreigd”. waarschuwde ir. Pierre Lardinois, de voorzitter van de hoofddirectie van de Rabobank, die een pikante schets van vijftientig jaar Europees landbouwbeleid gaf.

Steeds duidelijker wordt dat de monetair compenserende bedragen (mcb's) - „een uitvinding van de Fransen” -, welke in de zomer van 1969 „door de strot van de anderen werd gejaagd” en waartegen de door Pierre Lardinois geleide Nederlandse delegatie zich tijdens een tot in de ochtend durende zitting verzette, het zaad van veel kwaad is. De monetaire wanorde in de EG

verontrust de in Noorbeek geboren en getogen voorzitter van de hoofddirectie van de Rabobank.

Nieuwblad v/h Noorden, 1983-11-07

Met 't oog op de boer. ‘Superheffing’

(door Douwe Hollenga, medewerker van de Groninger Mij van Landbouw

Na de vele extremen wat betreft het weer in dit jaar kunnen we de laatste paar weken gelukkig spreken van rustig herfstweer. Het is inmiddels 1 november geweest en hier en daar loopt nog vee buiten. De melkveehouders kunnen in alle rust hun vee op stal zetten. Uiteraard zal men de stalruimte volledig benutten. Toch zal men nog wel een enkel dier moeten verkopen. Er lopen bij de zomerdag meestal meer koeien in het land dan de boer op stal kan houden.

Het tekort aan stalruimte is altijd al een reden geweest dat die laatste paar koeien voor 1 november nog naar de markt gingen. De vraag dient zich nu aan of dat in de toekomst ook het geval zal zijn. Het zou best eens zo kunnen zijn dat volgend jaar de melkveehouder er nog een selectie criterium bij krijgt, wanneer het gaat om het afstoten van koeien. Niet de stalruimte is dan het probleem, maar het feit dat een koe melk geeft is dan een reden dat de koe verkocht wordt. Vanwaar deze dulle situatie, zult u zich afvragen.

De achtergrond moet gezocht worden in de voorstellen van de E.G. voor het zuivelbeleid. Doordat er de laatste jaren meer uitgaven waren dan inkomsten zocht de EG naar mogelijkheden om hier weer wat evenwicht in te brengen. In verband met de zuivelvoorraden wil men ook bereiken dat de melkproduktie wordt gestabiliseerd of verlaagd.

Om de landbouwigingen van de E.G. te drukken zijn er drie mogelijkheden. In de eerste plaats kan men denken aan een verlaging van de prijs voor de melk. Men is het er wel over eens dat dit geen oplossing biedt. Om de gewenste melkproduktie te beperken is er dan een verlaging van de melkprijs nodig van 12 procent. De meeste veehouders in Europa zouden dan niet lang meer boer zijn.

De tweede mogelijkheid is de verhoging van de medeverantwoordelijkheidsheffing. Dit is een heffing die de boer reeds een aantal jaren moet betalen over elke liter melk die hij aan de fabriek levert. Deze heffing is er indertijd gekomen om geld naar Brussel te laten vloeien voor de uitvoering van het zuivelbeleid. Dit zou een tijdelijke heffing zijn, maar u weet niets is zo blijvend als het tijdelijke.

De derde mogelijkheid is een superheffing. Dit gaat om een extra hoge heffing op de melkproduktie die uitgaat boven een vastgestelde hoeveelheid van een bedrijf. Door de Europese Commissie is voorgesteld om deze superheffing nu in te voeren. Ook in 1977 heeft men dit al eens voorgesteld, maar het is toen niet doorgegaan. Momenteel lijkt het er op dat het wel door zal gaan. De Nederlandse minister van landbouw heeft reeds overal verkondigd dat hij vóór is en dat de superheffing de minst slechte oplossing is.

Grijze melk

Binnen de landbouw is men er nog niet helemaal uit waar men de voorkeur aan geeft. Vooral ook omdat bij het instellen van een superheffing er sprake is van een aantal onzekere factoren die men nog niet kan overzien. Het gaat om een Europese maatregel en geldt deze straks voor

alle boeren in Europa of zal men proberen de Nederlandse boer extra te pakken, omdat die het in het verleden zo goed heeft gedaan.

De Europese Commissie denkt aan een erg hoge heffing zodat het op geen enkele manier aantrekkelijk is om meer melk bij de fabriek af te leveren. Volgens de voorstellen zou deze melk nog maar 15 cent per liter opbrengen. Deze heffing zou moeten gelden voor de liters melk die de boer meer aflevert bij zijn fabriek dan het geval was in 1981 plus één procent. Dit houdt in dat bijna elke boer met een heffing wordt geconfronteerd. Alleen al door een goed selectie- en fokbeleid hebben de meeste boeren nu meer melk dan in 1981. Het lijkt mij dat bij het doorgaan van een heffing er een andere berekening van de basis moet komen anders komen er ongelukken van. Een boer is ook een mens en hij zal ook wegen zoeken om de superheffing te ontlopen. In landbouwkringen is er nu al sprake van het „grijze melkcircuit”. Hierbij gaat het er om de melk die onder de superheffing valt niet aan de fabriek te leveren, maar anders af te zetten. Wat denkt u van de verkoop rechtstreeks van de boerderij.

Ook de consument zal hier gebruik van maken. Zo tegen zes uur ‘s avonds is de boer met de laatste koeien aan het melken. Wanneer op dat moment de schoolmeester uit het dorp de stal binnen komt met een emmertje dan is de keus gauw gemaakt. Laat de boer de melk in de melktank vloeien dan krijgt hij 15 cent per liter. Laat hij de melk in het emmertje van de schoolmeester lopen dan kan hij net als voor de andere melk wel 75 cent beuren.

Ook is er de mogelijkheid dat de boer meer zelf kaas en boter gaat maken. Wanneer ergens een mester van stierkalfjes is gevestigd dan zal deze al gauw contact gaan zoeken met boeren in zijn omgeving, die te veel melk produceren. Hij wil voor deze liters melk al gauw meer betalen dan de zuivelfabriek.

Het grootste gevaar is echter dat de structurele ontwikkeling van de melkveehouderij een halt wordt toegeroepen. Het is van groot belang dat een super heffing, die er vrij zeker komt, niet leidt tot allerlei belemmeringen ten aanzien van de ontwikkeling van de melkveehouderij in het algemeen.

Provinciale Zeeuwse Courant 1983-11-11

Akkoord over superheffing melk op komst

Van onze correspondent; ATHENE - Onder de Europese landbouwministers groeit overeenstemming over een superheffing op de melkproductie. Door een dergelijke superheffing krijgt de boer voor de melk boven een bepaalde hoeveelheid, slechts een kwart van de gewone prijs. Hiermee hopen de landbouwministers de overproductie in de zuivel flink af te remmen.

De ministers hebben gisteren op de tweede dag van hun speciale zitting in Athene volgens de Nederlandse bewindsman Braks vooruitgang geboekt. „Een grote meerderheid is tot de conclusie gekomen dat de superheffing onvermijdelijk is. Alleen Ierland en Luxemburg wensen hem niet te aanvaarden”, aldus Braks. Grote punt van discussie wordt bij welke hoeveelheid de heffing precies moet ingaan, De meeste landen, inclusief Nederland, zijn er nu voor om uit te gaan van de productie van 1983 maar daar dan wel een bepaald percentage van af te trekken, anders komt er op korte termijn van de productieinkrimping niets terecht.

De ministers van financiën en buitenlandse zaken vergaderen ook in Athene Centraal in hun discussie staat momenteel de vraag hoe de Europese lusten en lasten eerlijker te verdelen zijn. Met name Groot-Brittannië profiteert te weinig van het Europese landbouwbeleid en moet daarom teveel aan Brussel afdragen Zeven verschillende voorstellen liggen reeds op tafel om een betere verdeling tot stand te brengen. De voorkeur lijkt nu uit te gaan naar een Deens plan wat echter nog steeds op fel verzet van Groot-Brittannië zelf stuit. De onderhandeling zitten niet vast maar de ministers maken weinig vooruitgang.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1983-12-05

'Landbouw verslindt teveel geld'

EUROPESE TOP WIL VEEL MINDER MELK

(Van onze correspondent)

ATHENE - Nederland moet zijn melkproduktie fors inkrimpen om, met andere Europese landen, een eind te maken aan de geldverslindende Europese zuiveloverschotten. Premier Lubbers en minister Van den Broek (buitenlandse zaken) hebben die boodschap zondag op de eerste dag van de Europese topconferentie in Athene duidelijk te horen gekregen.

De top moet oplossingen zien te vinden voor de grote financiële problemen die Europa al jarenlang in hun greep houden. Lukt dat niet dan dreigt Europa in 1984 gewoon failliet te gaan. Centraal in de discussie staan de grote zuiveloverschotten Momenteel is al 800.000 ton onverkoopte boter en 1,2 miljoen ton magere melkpoeder in de pakhuizen opgeslagen. De totale Europese melkproduktie is dit jaar zo'n 103 miljoen ton: die zou naar zo'n 98 à 100 miljoen ton moeten worden teruggeschoefd. Per land en per boer zou een productieplafond worden ingevoerd. Iedere liter melk die meer wordt geproduceerd, zou door een speciale superheffing slechts een kwartje inplaats van 75 cent opbrengen.

Nederland is, zo bleek uit mededelingen van minister Van den Broek, duidelijk bereid om aan die produktiebeperking mee te werken maar heeft er grote moeite mee als een aantal andere landen dat niet of slechts gedeeltelijk doet. In dat geval zou namelijk de last veel zwaarder worden voor de landen die overblijven.

Tot nu toe hebben echter Ierland, Griekenland, Italië, Frankrijk en zelfs Luxemburg al een uitzonderingspositie geclaimd. De zuivelbezuinigingen moeten zo'n 2,5 miljard gulden opbrengen. Eerdere plannen om ook in andere landbouwsectoren voor zo'n 5 miljard te korten zijn echter op de helling gezet en het is onzeker hoeveel daarvan terechtkomt. De discussie over de landbouw wordt vandaag (maandag) voortgezet.

De top van Athene is met grote spanning tegemoet gezien omdat het uitblijven van beslissingen dramatische gevolgen zou kunnen hebben. Niet alleen financieel maar ook politiek. De Griekse staatspresident Karamanlis waarschuwde zondagavond aan het banket dat „een spoedige onlossing van de problemen urgent is, willen we een crisis vermijden die de samenhang van de gemeenschap kan vernietigen”.

Premier Lubbers verklaarde gisteravond dat hij niet met de vuist op tafel zal slaan om speciale Nederlandse voordelen binnen te halen, maar dat het belangrijkste is Europa verder te helpen. Of de Britse premier Thatcher dat ook zo vindt, was zondag zeer de vraag. Volgens een woordvoerder van de Franse president Mitterrand vertoonde mevrouw Thatcher een „opval-

lende starheid”, in tegenstelling tot de negen andere Europese regeringsleiders. Mevrouw Thatcher wil voor alles een blijvende verlaging van de Britse bijdrage aan de Europese kas geregeld zien. Zij eiste zondagmiddag aan het begin van de vergadering dat men daarover eerst zou gaan praten, maar daartoe waren de andere landen niet bereid.

Leeuwarder Courant, 1983-12-24

Ontsteltenis in zuivelkringen

EG-Commissie gooit botermarkt kapot

(Vervolg van voorpagina)

LEEWARDEN - De verwachte daling van de boterprijs met 25 cent per kilo hangt samen met de haast twee maal zo hoge rentestand in Frankrijk en Ierland ten opzichte van West-Duitsland en ons land. Dientengevolge komt de opschorting van de betaling van de ingeleverde produktie daar harder aan dan hier. De situatie in Ierland en in Frankrijk bepaalt dan echter wel de prijs, waarvoor de boter bijvoorbeeld voor export naar de wereldmarkt wordt aangeboden.

Het gevolg zal zijn, dat de Nederlandse exporteurs praktisch afgesloten worden van de wereldmarkt, zodat hun boter meer dan voorheen ingeleverd moet worden bij de interventiebureaus van de EG. Een en ander kan de hele zuivelmarkt meeslepen, zij het dat de kaasmarkt op het ogenblik sterk staat als gevolg van het beperkte aanbod.

Fatale gevolgen kan de maatregel van de EG-Commissie krijgen in de boterhandel. De handel heeft tienduizenden tonnen boter voor rekening van de EG-Commissie opgeslagen, waarbij zij zelf het handelsrisico houdt. Ook deze boter zal een kwartje per kilo goedkoper worden, hetgeen per duizend ton een verlies van een kwart miljoen gulden oplevert. Op de zuivelbeurs in Leeuwarden werd gisteren de verwachting uitgesproken, dat met name de Duitse en Nederlandse boterhandel tegen dit aspect van de maatregel gezamenlijk en eventueel juridisch in actie zal komen.

1984

Leeuwarder Courant, 1984-01-04

Zuivelberg stijgt tot grote hoogte

(Van onze correspondent)

DEN HAAG - De Europese zuivelvoorraden zijn het afgelopen jaar tot een dramatische hoogte gestegen. In de koelhuizen ligt 680.000 ton boter, ongeveer 1 miljoen ton magere melkpoeder, terwijl 480.000 ton magere melkpoeder werd verwerkt in varkens- en pluimveevoer. De kosten van het Europese zuivelbeleid stegen van 8,5 miljard gulden naar 12 miljard gulden. De verliezen door de groei van de overschotten komen daar nog bij: 5,5 miljard gulden.

Volgens de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, drs. Harmen Schelhaas, zal de sterke groei van de zuiveloverschotten in Europa er waarschijnlijk toe leiden dat in het komend voorjaar een ingrijpende wijziging zal worden aangebracht in het zuivelbeleid van de EG. Volgens drs. Schelhaas moet rekening worden gehouden met invoering van een contingentering van de melkproductie voor alle 1,7 miljoen Europese melkveehouders.

Doordat via het interventiesysteem de overschotten uit de markt zijn genomen, werd de Nederlandse zuivelsector beschermd tegen de huidige zuivelcrisis, de ernstigste sinds de oorlog, aldus drs. Schelhaas. Ondanks deze crisis steeg onze zuivelexport naar EG-landen van 3,9 miljard gulden naar 4,1 miljard gulden. Een opvallende stijging vertoonde de kaasexport met maar liefst 4 procent. De exportwaarde van onze zuivelprodukten naar derde landen daalde van 4 miljard gulden naar 3,3 miljard gulden.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-01-09

Inkomens fors achteruit door superheffing

Maatregelen tegen directe verkoop melk door boeren

DEN HAAG (GPD) - De inkomens van de zuivelboeren in ons land zullen dit jaar zeker aanzienlijk meer dalen dan die van de andere Nederlanders. Dat is een direct gevolg van de zogenaamde „superheffing”. die mogelijk binnenkort door de EG zal worden gelegd op de melkproductie.

Dat zei minister van landbouw ir. G. Braks zondag voor de AVRO-radio. Vandaag praten de Europese landbouwministers weer over de zuivelproblemen. Braks verwacht dat veel boeren zullen proberen de gevolgen van die heffing te ontduiken door zelf rechtstreeks melk aan de consumenten te gaan leveren.

Maar de *algemene inspectiedienst* van zijn ministerie zal dit nauwlettend controleren en desnoods verbaliseren om een „grijs melkcircuit” te voorkomen. Dan zou namelijk de superheffing zijn effect verliezen als middel om de te grote melkproductie door de Nederlandse zuivelboeren te beperken.¹³⁹

¹³⁹ Zie knipsel van enkele drie weken later – 1984-02-02 – waarin Braks meldt dat er geen verbod op rechtstreekse melkverkoop komt bij de boer! (ZHN.)

Braks wees erop dat de zuivelproductie de laatste jaren toch weer met enkele procenten is gestegen terwijl een daling beoogd werd. Hij waarschuwde boeren ook niet te gaan investeren in uitbreiding van hun zuivelproductie. Boeren die dat toch doen, hoeven niet te rekenen op enige financiële steun van de overheid.

De superheffing zal bovendien van toepassing zijn op een periode „die zeker niet later ligt dan 1983”. Tot nog toe gaf de overheid een zekere garantie voor een opbeperkte hoeveelheid productie, zei Braks, maar daaraan komt nu een einde.

Braks erkende dat de boeren er door de superheffing wel eens zo’n 10.000 gulden in inkomen per jaar op achteruit kunnen gaan. Hij vindt dat echte niet onaanvaardbaar. Braks wees erop dat een boer als zelfstandige nu eenmaal bepaalde risico’s loopt.

De garantie dat de zuivelboeren ongeveer evenveel achteruit zullen gaan als bijvoorbeeld de ambtenaren en uitkeringstrekkers, wil Braks niet geven. Integendeel, hij verwacht dat de teruggang veel forser zal zijn. Boeren die daardoor in problemen komen, kunnen altijd een beroep doen op de Rijksgroepenregeling Zelfstandige Ondernemers, zei hij.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-02-01

Kamer onder voorwaarden akkoord met superheffing

Superheffing melk in EG mag maar drie jaar duren

DEN HAAG (ANP) - De tweede kamer gaat onder voorwaarden akkoord met de extra heffing die de Europese Gemeenschap wil instellen voor te veel geproduceerde melk. Deze zogeheten superheffing, die naar verwachting vooral de Nederlandse melkveehouder zal treffen, bedraagt ongeveer 56 cent voor elke te veel geproduceerde liter melk.

Tijdens de behandeling van de begroting van landbouw dinsdag in de tweede kamer had de VVD de meeste kritiek op de maatregel. VVD-woordvoerder Blauw verwacht van de superheffing geen structurele oplossing voor de landbouwproblemen van de EG. Dit ‘paardemiddel’ mag wat de VVD betreft dan ook niet langer dan drie jaar duren en moet tussentijds kunnen worden bijgesteld.

De VVD vreest dat de superheffing de ontwikkeling van de veeteelt tot stilstand zal brengen en dat het productieapparaat zal verouderen. Volgens Blauw zal het inkomen van de veehouders aanzienlijk meer dalen dan de 3,5 procent die minister Braks verwacht. Hij voorziet een daling van rond de tien procent.

CDA en VVD keerden zich tegen de plannen van de Europese commissie om naast de superheffing ook de intensieve melkveehouderij (meer dan 15-duizend liter melk per hectare) te belasten met een extra bijdrage van drie cent per liter. CDA-woordvoerder Van der Linden noemde een dergelijke maatregel een onaanvaardbare straf op goed ondernemerschap. De commissie zou zich er ongeloofwaardig door maken, omdat melkveehouders eerst met premies zijn aangemoedigd hun bedrijven te moderniseren, aldus Van der Linden. Het CDA is bereid de superheffing te accepteren als slotstuk van een reeks maatregelen om de landbouwuitgaven van de EG in de hand te houden. Ook de christen-democraten willen dat de maatregel een tijdelijk karakter draagt, maar noemden geen termijn.

CDA en VVD drongen er bij de minister op aan bij zijn EG-collega's voorstellen te doen voor een meer blijvende oplossing voor het terugdringen van de landbouwoverschotten in de gemeenschap. Dat kan volgens beide fracties onder meer door landbouwgronden aan te wenden voor houtproductie en bosaanleg. Volgens Van der Linden bevordert dit de werkgelegenheid en kan het probleem van de zure regen ermee worden aangepakt.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-02-02

MINISTER WEIGERT GARANTIE

Braks: geen verbod melkverkoop bij boer.

DEN HAAG (GPDI - Minister Braks van landbouw zal de verkoop van melk door boeren aan particulieren niet verbieden. Wel denkt hij dat doordat de EG een superheffing wil instellen op de overproductie van melk, de vrije verkoop door de boeren iets zal gaan toenemen.

De bewindsman is echter van mening dat die verkoop een marginaal karakter zal hebben. Berichten als zou Braks de vrije verkoop van melk willen verbieden, noemt hij „geruchten”. Minister Braks wil geen absolute garanties geven voor het voortbestaan van melkveehouderijen die als gevolg van de extra EG-heffing op te veel geproduceerde melk in de problemen komen. De minister zei dit woensdag in de kamer.

CDA-woordvoerder Van der Linden zei dinsdag dat het uit oogpunt van behoorlijk bestuur noodzakelijk is gedwongen bedrijfsbeëindiging als gevolg van de zogeheten superheffing (rond 56 cent per te veel geproduceerde liter melk) te voorkomen. Braks meent echter dat de overheid niet bij voorbaat het ondernemersrisico van de melkveehouders kan overnemen. Het bestuur van het Landbouwschap heeft de prijsvoorstellen van de Europese commissie gisteren verworpen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-02-02

SUPERHEFFING DREIGT

ZLM ‘wil duidelijkheid voor melkveehouders’

GOES - Onder de melkveehouders bestaat er zeer veel onrust over de superheffing op melk, die de Europese Commissie binnen de Europese Gemeenschap wil invoeren om het zuiveloverschot in te dammen. De onrust wordt in de hand gewerkt doordat er grote onduidelijkheid is over wat precies gebeuren gaat. Er is geen enkele zekerheid over de inhoud van de besluiten die in Brussel genomen zullen worden. Het is dan ook zaak dat in elk geval op korte termijn beslissingen genomen worden. Een en ander bleek tijdens een hoofdbestuursvergadering van de *Zuidelijke Landbouw Maatschappij* (ZLM.).

Snelle beslissingen zijn volgens de ZLM'ers niet alleen nodig om aan onzekerheid een einde te maken, maar ook om het markt- en prijsbeleid van de Europese Gemeenschap niet te ontwrichten. „Hoe langer men wacht, hoe pijnlijker de te verwachten maatregelen aankomen bij veel individuele veehouders”. aldus het hoofdbestuur. Er was bezorgdheid over het gemak

waarmee men van overheidszijde uitspreekt dat de melkveehouderij krachtig genoeg is om forse bezuinigingen op te vangen vanuit eigen vermogen. „Als het eigen vermogen met een laag rendement vervangen zou moeten worden door leningen met hoge rente, dan betekent dat voor vele bedrijven een onhoudbare situatie”.

Het hoofdbestuur was overigens ongerust over de algemene voorstellen van de Europese Commissie voor het markt- en prijsbeleid. Bij uitvoering van de voorstellen zal het inkomen van zeer veel landbouwers zwaar onder druk komen te staan - zo werd beweerd. Bij de overkoepelende organisatie *Koninklijk Nederlands Landbouw Comité* (KNLC) zal er op worden aangedrongen alles te doen om de ‘dreigende ontwikkeling’ te keren. Het hoofdbestuur stelde zich op het standpunt dat een verdere verhoging van de gasprijs voor de tuinbouw een niet te verteren zaak is.

.....

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-02-03

KRING VOORZITTER SANDERSE IN MIDDELBURG

CBTB fel gekant tegen een superheffing op melk

MIDDELBURG - De voorzitter van de Kring Walcheren van de Christelijke Boeren- en Tuinders Bond (CBTB), de heer W. J. Sanderse, wijst de 'superheffing' op melk fel af. Het invoeren van deze superheffing – een door de EG opgelegde ‘straf’ voor teveel geproduceerde melk - leidt tot een sterke inkomensvermindering voor de boeren. Dit verlies varieert jaarlijks tussen de 10.000 tot 30.000 gulden per bedrijf. De heer Sanderse zei dit donderdagavond tijdens de Kringvergadering, die de Walcherse CBTB hield in de Getuigeniskerk in Middelburg.

Het door de heer Sanderse berekende verlies wordt mede veroorzaakt door de verlaging van de melkprijs, die ongeveer 6,5 procent bedraagt. Hij wees er donderdagavond op, dat de superheffing, gecombineerd met de prijsverlaging voor de boeren, niet alleen grote inkomensoffers vergt, maar bovendien geen enkel uitzicht voor de toekomst biedt. „Dit voorstel getuigt van geen enkel beleidsvoornemen. Er spreekt geen enkele beleidsvisie uit. Bovendien is het inkomensondersteunende element volledig verdwenen”.

In een breder verband signaleerde de Kringvoorzitter dat de land- en tuinbouw de economische recessie tot nu toe redelijk hebben doorstaan. „Maar nu, op het moment dat hier en daar een economische zwaluw aan de horizon lijkt te komen, dreigt de land- en tuinbouw een klap te krijgen. Niet omdat het deze sector niet goed zou gaan, maar omdat de land- en tuinbouw een politieke speelbal dreigt te worden. De nieuwe prijsvoorstellen en de produktiebeperkende maatregelen zijn met name catastrofaal voor de melkveehouderij”, vond de heer Sanderse.

Kerngezond

Toch ziet de heer Sanderse toekomstmogelijkheden voor de totale agrarische sector, die hij ‘kerngezond’ noemde. Hij stelde dat het succes van een onderneming altijd gelegen is geweest in het vinden van de mogelijkheden die een bepaalde situatie biedt. In dit kader noemde hij de automatisering. Hij riep de agrariërs op de informatiestromen zelf in de hand te houden. „Anders pakt de commercie dit op. In dit opzicht is het 5 minuten voor 12”.....

Superheffing lijkt steeds meer fiche in het spel

(DE VEEMARKT)

DE MANIER WAAROP Van Kampen zijn vragen aan Teun Tolman stelde, was al wat verdacht. Als hij, Van Kampen, bij het van kracht worden van een superheffing het bedrijf van zijn buurman zou kopen, mocht hij diens „produktierechten” dan ook overnemen? Het leek Europarlementariër Tolman een redelijke zaak. Natuurlijk.

Een lichte verbijstering ging er door de grote zaal van De Klinke in Koudum, waar de landbouworganisaties de Friese politicus heengehaald hadden om zijn licht in het duister van de Europese landbouwpolitiek te laten schijnen. Het zuigende vraagje van Van Kampen onthulde de ondoordachtheid van het contingenteringssysteem via de superheffing, zoals minister Braks en een reeks epigonen dat propageren.

Het antwoord van Tolman aan Van Kampen hield in, dat de produktierechten of quota, die elk bedrijf worden toegewezen, verhandelbaar dienen te zijn. Maar het is juist de officiële lijn van Braks en zijn groep, dat die quota niet verhandeld mogen worden, want, zo is de redenering, dan komen we nooit weer van de contingentering af.

De huivering over de uitspraak van Tolman gold natuurlijk het feit, dat die verhandelbaarheid van de quota altijd is afgewezen, terwijl Tolman in een bepaald voorbeeld de overdracht wel normaal achtte. De vraag van Van Kampens was er overigens eentje met meer valluiken. Van Kampen sprak niet over melk, want als dat buurbedrijf nu een akkerbouwbedrijf is, hoe zit het dan? Natuurlijk, dat heeft geen melkrechten. Nee? En als dat bedrijf zich toelegt op de produktie van snijmais of andere produkten voor de melkveehouderij?

Tolman had die vraag ook al aan Poul Dalsager, de EG-landbouwcommissaris, gesteld in verband met een strafheffing, die boeren bedreigt die meer dan 15.000 kg melk per hectare melken. Dalsager had daarop geen antwoord weten te geven, maar zijn topambtenaren wilden voor de berekening van de 15.000 kg de hectares aangekocht ruwvoer wel meetellen vanwege de redelijkheid.

De Friese boeren slepen de laatste jaren veel snijmais aan uit Duitsland. Duitse hectares zouden mee de produktie quota voor de Friese boeren bepalen. Het is daarmee wel duidelijk in welk een afzichtelijk moeras van regelingen de boeren verzeilen, als de contingentering per bedrijf wordt ingevoerd. Het weekblad Boerderij berichtte eind november opgewekt, dat het ministerie van landbouw de volgende week een contingenteringsregeling klaar had. Kennelijk is die regeling diezelfde week nog in het moeras geraakt. Er is sedertdien niets meer van gehoord.

Onlangs werd op een andere vergadering aan Teun Tolman de vraag gesteld, waarom hij eigenlijk voor de superheffing als contingenteringsmiddel is. Het antwoord liet wat aan duidelijkheid te wensen over, maar het kwam er op neer, dat hij voor de superheffing was, omdat zijn positie in het Europarlement zulks meebracht. Tolman is een van de toppieten voor landbouwzaken in de christelijke democratische fractie van het parlement en enige plooibaarheid lijkt daarbij noodzakelijk.

Iedere boer, ook in Friesland, heeft de neiging een contingenteringsregeling te bedenken, waarbij hij persoonlijk buiten schot blijft, terwijl zijn buurman afgestraft wordt voor zijn productie. Een superheffing lijkt een afdoend middel om de productie op een bepaald peil te houden, maar aangezien niemand weet hoe de desbetreffende regeling er uit zal zien, is het uiteraard uitgesloten omtrent de heffing een standpunt in te nemen.

De superheffing is een paardemiddel genoemd. Dat houdt het maken van slachtoffers in en de vraag is, wie de slachtoffers zullen zijn. Men weet, dat zij in eerste aanleg onder de gemoderniseerde bedrijven zullen vallen. Bij boeren die over onvoldoende eigen vermogen beschikken om jaren met een te lage productie te kunnen draaien. Het bizarre in de discussie is, dat Braks en volgers heftig uitzonderingen op de regeling afwijzen, zij het dat ze juist een uitzondering willen voor die bedrijven, welke in het oog van buitenlanders als ene. Francois Mitterrand de boosdoeners zijn.

Onze veronderstelling is, dat Braks slechts in schijn voor de superheffing is om tijdens de onderhandelingen over de prijzen voor 1984/'85 een onderhandelingspositie te hebben. Er zou iets heel anders uit de bus kunnen komen dan de superheffing; de contingentering kan immers ook op een andere manier tot stand komen. De ruzie in de Nederlandse landbouworganisaties over de heffing lijkt echter geen schijn.

..... (volledig in MAP De Veemarkt)

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-02-16

‘De wekker wordt bij ons nooit verzet’

MELISKERKE - „Je voelt je een beetje machteloos. Je moet maar afwachten wat er gaat gebeuren. Ik lig er nog niet direct wakker van, maar een superheffing kan ik in elk geval niet opbrengen”. **Melkveehouder J. Vader** (54) van hoeve ‘Kroneveld’, gelegen onder rook van Middelburg, heeft vorig jaar een nieuwe ligboxenstal gebouwd, met tegelijkertijd uitbreiding van de veestapel: van 40 naar 80 koeien. Het kost hem een investering van zo’n 7500 gulden per koe. Een stap waarover vader enige jaren heeft gewikt en gewogen. Hij is min of meer gedwongen wat te doen. De oude, uit 1872 daterende, schuur is bouwvallig. Het wordt dus, mede op advies van de landbouwvoorlichting, een eigentijdse ligboxenstal.

Op het moment van de beslissing lijkt er geen vuiltje aan de lucht. De hoeve ‘Kroneveld’ - sinds 1919 beboerd door de familie Vader - heeft vanouds koeien, naast akkerbouw. Een gemengd bedrijf van 30 hectare, zoals er op Walcheren nog zoveel zijn. Vanaf 1975 is het een eenmansbedrijf. Overschakelen op volledige akkerbouw zit er niet in. De grond is van het tweede en derde soort en niet bijster geschikt voor akkerbouw. De heer Vader is derhalve aangewezen op de veehouderij en na de komst van de ligboxenstal is de akkerbouw, op wat snijmaisteelt na, helemaal verdwenen. Hij gaat ervan uit dat onder zijn 5 zonen zeker een opvolger zit. Van een superheffing is nog geen sprake, als het besluit valt.

Boer Vader zegt dat hij wel op de hoogte was van de zuiveloverschotten in de Europese Gemeenschap. „We dachten: het zal zo'n vaart niet lopen, ook niet met maatregelen. Maar nu komen ze steeds dichterbij”. Hij heeft er begrip voor dat de melkplas moet minderen. „Dat moeten ze dan wel over alle veehouders betrekken” De heer Vader brengt naar voren dat enkele jaren geleden er nog lang niet zoveel te doen was over overproductie. „Je hoorde er in elk ge-

val niet zoveel over, dus we hebben er ook niet zozeer bij stil gestaan. Ik heb gezegd, je moet wat durven ook. En voor de bedrijfsvoering ben ik blij met de nieuwe stal”.

Boer Vader in de ligboxenstal

Hij vindt het onjuist als alleen degenen die de afgelopen jaren een ligboxenstal bouwden, worden getroffen door een superheffing. „Ik hoop maar dat ik een ontheffing krijg, want anders kom ik goed fout te zitten”, stelt de heer Vader. Er komt bij dat hij ruim boven het gemiddelde zit. In de oude stal haalden zijn koeien een produktie van 6700 kilo per jaar. Dat zal weliswaar in de aanloopfase van de nieuwe stal minder zijn, maar daar staat een verdubbeling van het aantal dieren tegenover. In zijn totaliteit levert hij aanzienlijk meer melk af.

Niet alleen in de zuivelsector is er sprake van overproduktie. Ook de akkerbouwers in de Europese Gemeenschap gaan merken dat er van sommige produkten gewoon te veel is (althans, zolang het westerse economische systeem geldt). Veehouder Vader wijst erop dat akkerbouwers veel makkelijker kunnen schuiven met hun bouwplan. Als er teveel tarwe is, zijn er in beginsel andere mogelijkheden. „Een veehouder is verplicht koeien te houden. Hij heeft een gebouw gezet van 4 ton, hij kan moeilijk anders”, betoogt de heer Vader. „Je kunt bijvoorbeeld niet de helft van je stal afkappen en de helft van je geld terugkrijgen”.

Uit zijn verhaal blijkt dat het allemaal niet aangewaaid komt. Een melkveehouder moet hard sappen. Hij werkt, met flinke hulp van het gezin, 7 dagen in de week. Meestal 12 uur per dag. Op zondag staat Vader zelfs vroeger op, omdat hij anders niet op tijd in de kerk kan zijn. Met vakantie gaat hij niet, hooguit enkele dagen weg. Toch zegt hij: „Dat vele werk, ach, daar heb ik nooit hinder van gehad. Ik zit er van kinds af in. Ik werk in het algemeen met plezier”. Wat dat betreft is de heer Vader een prototype van de Zeeuwse melkveehouder: niet opzien tegen veel werk, liefde voor dieren, vakkennis hebben.

Landbouwvoorlichting: de heren Molhoek en Van der Meer.

De Zeeuwse melkveehouders boeren goed. Momenteel staat Zeeland wat melkproduktie per koe betreft bijna aan de top in Nederland. Met een jaargemiddelde van 5.750 liter melk per koe, neemt de provincie na Noord-Holland de tweede plaats in. De hoogste produktie is 7.600 liter, de laagste 3.800 liter.

.....
De dreigende superheffing máákt investeren weinig aantrekkelijk. Voorzichtigheid is geboden bij het overwegen van nieuwe uitbreidingsinvesteringen. Er blijft dan voor de boeren weinig anders over dan zich te richten op kostenbesparingen, zodat een zo gunstig mogelijk evenwicht tussen kosten en opbrengsten wordt bereikt. Maar of dat op den duur voldoende soelaas biedt is erg onzeker. Het zit er in dat zo'n superheffing dus min of meer automatisch een kille sanering inhoudt.

.....
De heer Molhoek en Van der Meer vinden het moeilijk in de huidige situatie adviezen te geven. „We weten niet wat er precies gebeurt”. Ze wijzen erop dat de destijds ingevoerde medeverantwoordelijkheidsheffing (ongeveer 2,5 cent per liter) averechts gewerkt heeft. De heffing was bedoeld om overschotten weg te werken, maar de boer ging juist uitbreiden om de kosten van de heffing weg te werken. De plannen voor de superheffing willen een dergelijke effect voorkomen.

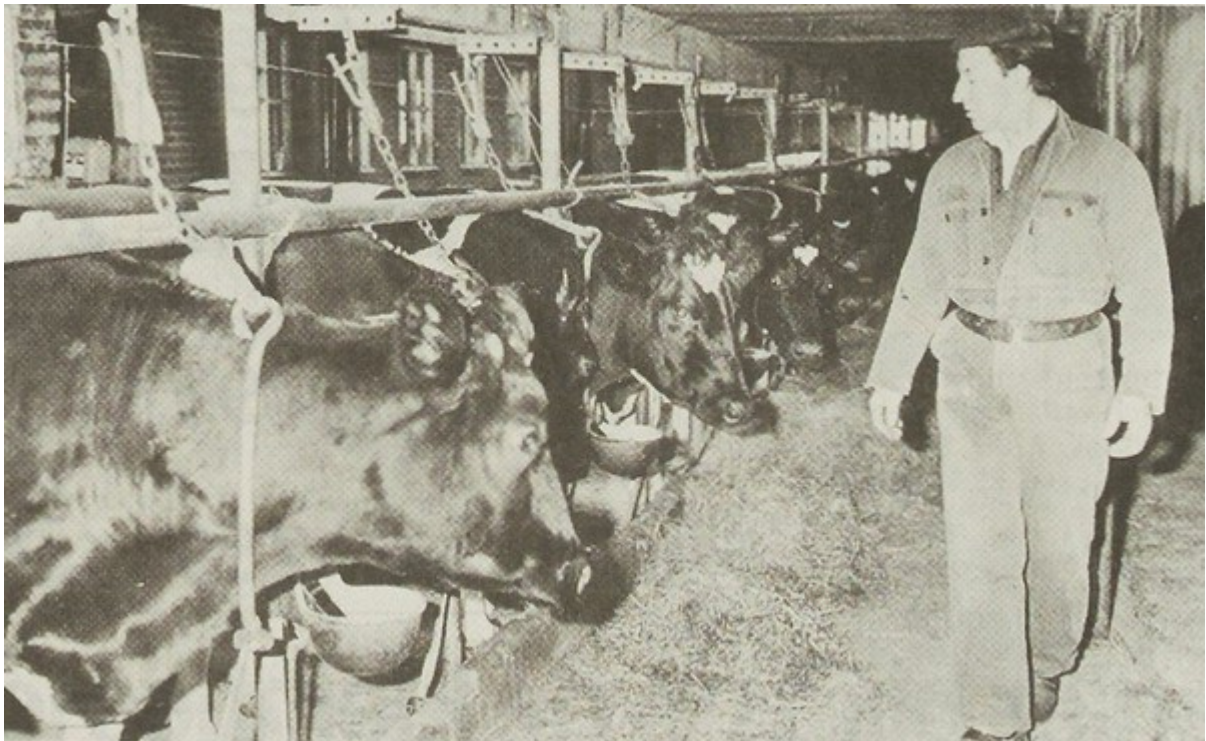
[...] De melkveehouders staat weinig anders te doen dan wachten.....

Vlakbij de kapel Hogelande begon de heer N. Vermuë (52) ruim 18 jaar geleden met 10 koeien en een landbouwbedrijf. Nu een bedrijf van 24 hectare, waarvan 3,5 hectare voor teelt van mais en voederbieten; een grupstal van 5 jaar oud: 70 tot 80 koeien, waarvan ruim 40 melkvee en de rest jongvee (kalveren. pinken) in opfok. Het is een ontmengd bedrijf, ofwel alleen veehouderij. De heer Vermuë haalt een produktie van 6500 kilo melk per koe. „Qua voeding en qua fokkerij blijf je bezig. Je wilt altijd beter. En als je het goed doet, wordt, het automatisch meer”, vertelt hij.

Bedrijfsgebonden

Voor de heer Vermuë loopt de wekker elke dag om halfzeven af, ook op zondag („bij ons wordt de wekker nooit verzet”). Hij werkt de klok rond en gaat niet met vakantie. „Vorig jaar zijn we één nacht weggeweest. We kunnen het wel betalen, maar ik heb er geen behoefte aan. Je bent gewoon bedrijfsgebonden; de een voelt dat meer dan de ander”. Hijzelf heeft er geen problemen mee. „Nooit klaar? Het is maar net hoe je er tegen aan kijkt. Rond melk- en voedertijd moet je in elk geval thuis zijn. En je weet nooit wat voor onverwachtse dingen gebeuren. Wij moeten niet te vroeg tevoren afspraken maken”.

Toen de heer Vermuë destijds voor de beslissing stond om te vernieuwen, koos hij voor een voorzichtige koers. Een grupstal, want een ligboxenstal had zeker 200.000 gulden méér gekost. Daar heeft hij nu, vooral met het oog op de toekomst, wel wat spijt van. „Door die superheffing kan een ligboxenstal niet meer. Dat is wel jammer. Ik zou voor mezelf niet willen uitbreiden. Ik zou het voor mijn gezin wel willen. Ik heb 4 jongens, die alle 4 wel willen opvolgen”. Boer Vermuë wacht noodgedwongen af. Hij erkent dat - het aantal werkuren buiten beschouwing gelaten - er tot nu toe een goed bestaan zit in de melkveehouderij. Voor hem is een zo goed mogelijke produktie vooralsnog belangrijker dan superheffingen. „Als je het landelijk gemiddelde van de melkproduktie meit halen kunt, dan ben je een sukkel”.

Boer Vermuë in zijn grupstal

'ONTKOMEN AAN SUPERHEFFING'

Driekwart boeren bereid minder melk te maken

DOETINCHEM (ANP) - Om te ontkomen aan de superheffing van de Europese Gemeenschap is driekwart van de Nederlandse melkveehouders bereid de produktie te verlagen tot onder het niveau vanwaar af de belasting moet worden betaald. Dit blijkt uit een onderzoek van het bureau Research en Marketing in Heerlen naar de mening van de boeren over het zuivelbeleid van de EG. De resultaten van het onderzoek worden woensdag gepubliceerd in het landbouwweekblad 'Boerderij'.

De Europese commissie (het dagelijks bestuur van de EG) wil iedere boer in de EG die meer melk produceert dan vooraf overeengekomen is, een boete laten betalen over het gedeelte dat hij teveel heeft gemolken.

Minister Braks van landbouw en twee van de drie landbouworganisaties zijn voor een superheffing. Uit het onderzoek blijkt dat driekwart van de boeren een superheffing niet het beste middel vindt om de overproduktie te bestrijden. Liever ziet de meerderheid van de melkveehouders invoering van een hectareheffing. Dat is een boete op een te hoge melkproduktie per hectare weiland. De Europese commissie denkt aan een grens van 15.000 kilo melk per hectare.

Minister Braks, het Landbouwschap, de landbouworganisaties en de zuivelindustrie zijn tegen invoering van een hectareheffing.

Wanneer een superheffing de boereninkomens nadelig beïnvloedt, gaat een op de vier melkveehouders er iets bij doen, staat verder nog in het onderzoek. Niet meer dan een procent gaf op melk zwart te gaan verkopen om het inkomen op peil te houden. (Zie ook pagina 9)

Lezing Veehouderijbelang: 'Streven naar hoogst mogelijke melkproduktie'

KAPELLE - Het gaat er, ondanks de superheffing op melk, om de hoogst mogelijke produktie per koe te halen. Wel zullen in de toekomst waarschijnlijk minder koeien gemolken moeten worden. Dat stelt het hoofd van de *Vereniging voor Veehouderijbelangen in Zeeland* (VVB), P. Hannewijk in het jaarverslag. Dat verslag loopt van 1 juli 1982 tot en met 30 juni 1983. Volgens Hannewijk geeft een hoge produktie per koe een garantie voor een lage kostprijs per kilogram melk. Daarom acht hij het ook zaak dat alleen gebruik wordt gemaakt van goed verervende stieren. De melkveehouders moeten dan ook niet alleen letten op netto melkgeld, maar alle belangrijke factoren, zoals vet/eiwitpercentage, in ogenschouw nemen.

.....

Kamer legt zich neer bij zuivelingreep

(van onze redacteur in Den Haag)

SDEN HAAG - De *Tweede Kamer* heeft zich vanmorgen voorlopig neergelegd bij de resultaten die minister Gerrit Braks heeft behaald in het Europese zuiveloverleg. Omdat het landbouwberaad morgen en zaterdag nog wordt voortgezet, gaf de Kamer de minister de ruimte om door te onderhandelen. Volgende week zal dan gedebatteerd worden als ook de top van Europese regeringsleider, heeft plaatsgehad. Dat zuivelboeren in de komende jaren behoorlijk in inkomen achteruitgaan, is een gevolg dat de Tweede Kamer in meerderheid heeft geaccepteerd.

„Door de ingrepen in het Europese zuivelbeleid moet er vooruitzicht marktherstel zijn”, aldus CDA-woordvoerder Jan van Noord vanmorgen. „Daar zit meer in dan het toezeggen van inkomenstoelagen”. De VVD'er Piet Blauw hield een pleidooi voor „een zo ruimhartig mogelijk prijsbeleid” voor de zuivelboeren. Want door de in te voeren superheffing op melk vallen voordelen als kwaliteitsverbetering en produktiestijging, die vooral in Nederland zijn bereikt weer weg.

Minister Braks liet er geen twijfel over bestaan dat hij nog niet denkt over compensatie aan Nederlandse boeren die in inkomen achteruitgaan als de zuivelmaatregelen worden ingevoerd. Hij wees erop dat het totale plaatje pas zaterdag rond zal komen als dan ook de gevolgen van de rundveeoverschotten zijn besproken en verwerkt. De problemen bij zowel de zuivel als de rundvee ontstonden door te grote produktie die een te groot beslag op de overheidsmiddelen legde. Er kan nu evenwicht in vraag en aanbod komen. Inkomensdoelstellingen voor de landbouw, waar de inkomens gelijk behoren te lopen met die buiten de landbouw, zijn nu even niet te realiseren.

Als er straks over enkele jaren weer een evenwicht bereikt is, dan komt er ook wel weer ruimte voor een hogere aandacht voor de inkomensdoelstelling. „Als straks de *Europese Commissie* moet gaan afwegen in een betere en evenwichtiger markt dan is de conclusie dat automatisch meer ruimte voor prijsverhogingen voor zuivelprodukten voor de boeren ontstaan”, aldus de voorspelling van Braks tegen de Kamerleden.

Braks beloofde zich ijzersterk te zullen verzetten tegen een zogenaamde mengprijs die ontstaat als per fabriek de hoeveelheden capaciteit worden vastgesteld en niet per individuele boer.

Leeuwarder Courant, 1984-03-15

Produktschapsecretaris in Drachten:

Brussel heeft nooit anders dan contingentering gewild

DRACHTEN - „Brussel heeft nooit wat anders voor ogen gehad dan contingentering van de melkproduktie en het bevroren van de prijzen”. Dat zei vanmorgen de heer Bep Rams secretaris van het *Produktschap voor Zuivel*, op een lezing voor oud-leerlingen van de rijksmiddelbare landbouwschool in Drachten. Het is niet zo geweest als de werkgroep *Beter Zuivelbeleid*

wilde: contingentering en verhogen van de prijzen. „Ik zal daar nu niet om lachen”. De heer Rams zei zich de angst van de boeren voor de superheffing (een zware heffing op melk, die boven de afgebakende hoeveelheid wordt geproduceerd) wel voor te kunnen stellen.

Nog meer heeft hem echter de onzekerheid aangesproken, die hij de laatste tijd op boerenbijeenkomsten was tegengekomen. Onzekerheid over het maar steeds uitblijven van een beslissing. Het produktschap is altijd tegen een superheffing geweest, maar de heer Rams vermoedde dat sommige boeren er in hun hart toch wel een beetje vrede mee zullen hebben. „Ik weet dat er in Friesland nogal wat geluiden geweest zijn de laatste tijd dat die superheffing toch nog wel een oplossing zou kunnen zijn.”

Het akkoord van Brussel kwam bij hen overigens als een donderslag bij heldere hemel. Hij had dat nooit verwacht, althans niet deze week. „Ik geloofde er helemaal niet in”. De oorzaak daarvan waren de grote verschillen die er heersten tussen de lidstaten. Wat hem ook verwonderde was de mate van vrijheid waarmee de contingentering uitgevoerd mag worden. De lidstaten mogen zelf de manier bepalen. Zelfs per regio onderling kan een verschillende aanpak gelden: of per bedrijf of per zuivelfabriek Alleen in de regio zal eenheid moeten heersen.

Uitzonderingen

Voor boeren, die erg door deze maatregel in problemen komen, zal er volgens de heer Rams een soort bureau komen waar men kan aankloppen. De vraag is alleen: Kan er wat voor dit soort „hardheidsgevallen” worden gedaan? Hij wist het antwoord nog niet, maar volgens hem staat het wel vast, dat de boeren samen voor de gevolgen van de uitzonderingen sullen opdraaien. Braks zal een soort „potje” moeten aanleggen. Een bepaald percentage van de melkproduktie voor deze uitzonderingen is evenwel niet afgezonderd. De lidstaten zoeken dat zelf maar uit. De eerder genoemde drie procent is niet in het akkoord opgenomen, aldus de heer Rams.

De secretaris van het produktschap ging nog even in op de noodzaak om maatregelen te nemen. Er is een overschot aan mager melkpoeder. Als er geld voor is - en dat is er niet - kun je daar wat van wegwerken in varkensvoer. Er is ook een groot boteroverschot. Dat kan niet anders worden weggewerkt dan met eten. „Het is een prachtig produkt. ik kan er de loftrompet niet genoeg over afsteken, maar de mensen moeten het eten. Punt, amen, uit...”

Het is voor 99 procent zeker, dat er per 1 april (de datum van 1 januari 1984, met terugwerkende kracht dus, is overigens niet van de baan, aldus de heer Rams) een regeling komt om de produktie te beperken. Men wil dan uitgaan van die van 1981 plus één procent in Nederland werd toen 12.056.500 ton melk aangeleverd (inclusief dat procent). Vorig jaar was die Produktie 12.908.000 ton. (Het „Friese aandeel komt neer op ongeveer eenzesde deel). Nederland moet dus zes tot zeven procent achteruit. En dat zit velen niet lekker en brengt anderen hopeloos in de problemen.

Is de maatregel blijvend, werd de heer Rams gevraagd. Zijn antwoord. Ik hoop dat God dat verhoede. Ik denk trouwens, dat dat niet het geval zal zijn, al zit men er wel een redelijk aantal jaren aan vast Geen mens kan voorspellen hoelang dit duurt”.

„Grijs circuit”

De heer Rams merkte op dat er ook toezicht – „Vraagt u mij niet hoe” - zal komen op het zogenaamde „grijze melkcircuit” : melk, die verdwijnt zonder in de fabriek te zijn geweest. Wij vond trouwens dat dat circuit weinig zal betekenen. Moeten boeren dan bordjes langs de weg

hebben met, „Verse melk te koop”, of moeten de boerinnen boerenkaas gaan maken, of moet je samen gaan werken en afspraken gaan maken met je buurman, die wat aan het afbouwen is? Hij zag weinig perspectief in dit middel van de kantlijn.

Leeuwarder Courant 1984-03-16

Ir. De Kroon op Graslanddag CAF in Bolsward:

„Superheffing over ‘83 de beste keuze voor de Friese boer”

BOLSWARD - In Friesland zijn de boeren door de bank genomen het beste af met een superheffing waarbij de resultaten van vorig jaar als uitgangspunt worden gehanteerd. Het is gezien de snelle groei van de bedrijven in de laatste paar jaar aantrekkelijker om de produktie van 1983 met zeven à acht procent te verlagen, dan te kiezen voor het resultaat van 1981 plus één procent.¹⁴⁰ De meeste boeren hebben in die korte periode immers in totaal een duidelijk hogere omzet weten te bereiken dan het verschil van beide componenten. In deze zin liet Ir. Cees de Kroon, consulent voor de Rundveehouderij en Akkerbouw in Noordwest-Friesland, zich donderdagmorgen in Bolsward uit. Hij sprak daar op uitnodiging van de CAF, die in *De Doele* een prima bezochte Graslanddag hield.

De heer De Kroon vond het ook daarom van belang 1981 niet als basis voor de toekomstige produktie van de melkveehouders te gebruiken, omdat er nadien een aantal uitzonderingsmaatregelen (voor onder anderen jonge boeren) zijn getroffen die voor de betrokkenen nadelig uitpakken, wanneer deze niet in de opzet zouden worden betrokken. Anderzijds erkende hij dat de boeren die vorig jaar uit eigener beweging al wat minder molken ongunstiger met hun kwantum uitkomen.

Hij zei te hopen dat niet iedereen („Zoals de boodschap lijkt”) straks tegelijk een deel van zijn veestapel afstoot. Wil men althans voorkomen dat de koeien tegen dumprijzen worden verhandeld. Verder waarschuwde hij er zijn gehoor voor, de kwaliteit van het grasland ook de komende tijd goed in de gaten te blijven houden. Dat geldt zeker voor de intensieve veeteelt, omdat er toch altijd behoefte blijft aan ruwvoer. Als het even kan moet dat uit eigen bedrijf komen, aldus de heer De Kroon.

[.....]

¹⁴⁰ Landelijk maakt het niet veel uit 1981: $12.185 + 1\% = 12.307$ en 1983: $13.207 - 7\% = 12.283$ (ZHN.)

CONSEQUENTIE VAN EG-AKKOORD

Melkproduktie moet 7 procent omlaag

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - De Europese landbouwprijzen worden voor het eerst in de geschiedenis van de Europese Gemeenschap bevroren, of zelfs verlaagd. De Europese landbouwministers bereikten hierover zaterdagmorgen, na 17 uur uitputtende onderhandelingen, unanieme overeenstemming. Nederland tekende wel verzet aan tegen de te ruime melkproduktie voor Ierland, maar kreeg hiervoor geen steun van de andere lidstaten.

Het landbouwpakket, dat vandaag ingaat,¹⁴¹ moet de snelle stijging van de Europese landbouwwuitgaven afremmen en de geldverslindende overschotten aan boter, magere melkpoeder, granen en rundvlees terugdringen. „Het gaat om een fundamentele wijziging van het systeem. Er was in Europa geen instrument om de produktiegroei te beheersen en daartoe is nu een ruime eerste stap gezet”, aldus minister Braks.

De landbouwministers zijn er echter niet in geslaagd de landbouwwuitgaven voor 1984 binnen de begrote 42 miljard gulden te houden. De verschillende compromissen die nodig waren om een akkoord te bereiken, kosten veel geld. „Voor 1984 is er van de besparingen weinig terechtgekomen. Op langere termijn zal het pakket echter zeer positieve gevolgen hebben voor de beheersing van de landbouwwuitgaven”, zei minister Braks. Het is overigens nog onduidelijk waar de vijf miljard gulden vandaan moet komen die de Europese landbouw dit jaar extra gaat kosten.

De Ieren zijn, ondanks het Nederlandse verzet, vergaand tegemoet gekomen. Zij mogen hun produktie van 5,3 miljoen ton melk in 1983 dit jaar nog eens met 245 000 ton uitbreiden en dat niveau handhaven voor de komende jaren. Ook Italië hoeft niet aan produktie-inkrimping mee te doen, en voorts krijgen Noord-Ierland (plus 65 000 ton) en Luxemburg (plus 25 000 ton) nog ruimere melkquota toegewezen. De overige landen moeten hun melkproduktie daarentegen drastisch inkrimpen: voor Nederland zo'n 7 procent.

De totale Europese melkproduktie waarvoor de prijs gegarandeerd is, zakt daardoor van 103,7 miljoen ton in 1983 naar 99,7 miljoen ton in 1984 en 98,7 miljoen ton in de volgende vier jaar. De melkproduktie zou aanvankelijk met nog een miljoen ton meer worden beperkt. Voor de Nederlandse boeren betekent de superheffing een inkrimping van hun produktie van ruim 13 miljard liter in 1983. naar ongeveer 12 miljard liter in 1984 en nog een kleine extra verlaging daarna.

Overleg

Minister Braks gaat binnenkort met de diverse organisaties overleggen over de manier van uitvoering. Hij benadrukte zaterdag dat de aanvankelijke bezuinigingsvoorstellen de Nederlandse boeren nog harder hadden kunnen treffen. Voorgesteld waren onder meer een speciale heffing op de intensieve veeteelt en een drastische afbraak van het systeem van exportsubsidies. Via een monetaire truc (met de Duitse mark als spilkoers) wordt nu voorkomen dat de verlaging van de exportsubsidies voor de Nederlandse boeren een extra prijsreductie van zo'n drie procent zou opleveren. Het nieuwe pakket voorziet in een prijsverlaging van een procent

¹⁴¹ Werd 1 april 1984 (ZHN.)

voor rund- en varkensvlees, gerst, mais, olijfolie, gedroogde voedergewassen, erwten en bonen, vlas en hennep, tafelwijn en zonnebloemzaad. De prijzen voor melk, schapevlees, suiker, rogge en wintertarwe worden bevroren.

Besluitvorming in de EG

uit evaluatienota Superheffing ministerie 1990 *

Besluit van 1984

Het quotum stelsel in de zuivelsector is door de Raad aanvankelijk ingevoerd voor vijf opeenvolgende perioden van 12 maanden tot 1 april 1989. In februari 1988 is de melkquotering als onderdeel van het stabaliteitsbesluit verlengd tot 1 april 1992.

Bij de inwerkingtreding van de quotering in 1984 is voor de meeste lidstaten een gegarandeerde totale hoeveelheid vastgesteld overeenkomende met de melkleveranties aan zuivelfabrieken in 1981, verhoogd met 1%. Bij wijze van overgangsmaatregel zijn de gegarandeerde totale hoeveelheden voor de eerste periode van 12 maanden berekend op basis van de melkleveranties in 1981, verhoogd met 2%.

Op grond van de bijzondere omstandigheden voor de melkveehouderij in Ierland, Italië en later Spanje zijn de gegarandeerde totale hoeveelheden voor deze lidstaten vastgesteld op basis van de melkleveranties in 1983.

* zie verder bijlage-03

Leeuwarder Courant, 1984-04-03

Braks won ten koste van verliezen eigen troepen

Rinse Zijlstra – FNZ – over landbouw-akkoord:

(Van één onzer redacteuren)

DEN HAAG - Zaterdag voor een week heeft minister Gerrit Braks (Landbouw en Visserij) in Wolvega het bijna-akkoord van Brussel verdedigd. Hij kreeg zowaar enig applaus. Gisteren in Den Haag deed hij het op zijn eigen ministerie opnieuw met dit verschil dat hij nu over een definitieve versie kon spreken. Applaus klonk er niet, maar dat gebeurt ook zelden op persconferenties. Mogelijk dat hier en daar een consument de handen op elkaar zal brengen voor het feit dat een pakje boter twintig tot dertig cent minder gaat kosten. De minister had zelf ook moeite om de „met-verve-houding” van Wolvega vast te houden. Aan het slot moest hij erkennen dat hij en zijn collega's uit de Europese Gemeenschap over de grote voorraden melkpoeder (1.000.000 ton), roomboter (900.000 ton), rundvlees (500.000 ton), olijfolie- en wijnplassen en rozijnenberg „niet hebben durven praten”.

Er is geen geld voor om ze op te ruimen. Er is bovendien geen markt voor, „zelfs geen geforceerde ook al zou het Rusland zijn”, zei de bewindsman. De enige uitkomst is dat de voorraden - voorzover dat mogelijk is - het veevoer ingaan. Braks hoopt op betere tijden. Hij zou het liefst willen dat de voorraden in één keer weggingen. Dan zou de markt schoon zijn. Voor zo'n operatie moeten de lidstaten diep in de beurs tasten. Als dat gebeurt kunnen de overschotten het beste buiten de EG worden „weggegeven”. De maatregelen, die in Brussel zijn genomen, zullen die voorraden ongemoeid laten. Ze zullen er hoogstens toe bijdragen dat de opslag in koel- en pakhuizen niet groter wordt.

Het is al enkele keren eerder betoogd: de akkoorden van Brussel treffen de veehouders zwaar. De Friese boeren zullen er vijftien- tot twintigduizend gulden op achteruit gaan, zo heeft *Friese Mij*-voorzitter Geart Hofstra enkele weken geleden uitgerekend. De Friese *CBTB* liet een paar dagen later weten dat er in Friesland alleen al zo'n vijfhonderd boeren zullen gaan behoren tot de zogenaamde „hardheidsgevallen”, dat wil zeggen dat ze aan de rand van de ondergang dreigen te komen als er voor hen geen extra maatregelen komen. „Braks heeft de slag om de Europese Gemeenschap gewonnen ten koste van zware verliezen aan eigen troepen”. zo omschreef drs. Rinse Zijlstra, voorzitter van de *Zuivelbond FNZ*, gisteren de situatie.

Waar het vooral om gaat is de superheffing, een extra zware heffing van vijfenzeventig tot honderd procent op melk, wie meer geproduceerd wordt dan in 1981 (plus één procent). Minister Braks wilde gisteren nog niet zeggen hoe die maatregel uitgevoerd zal worden. Hij zal er overleg over plegen met de landbouworganisaties. „Wij zullen al onze inventiviteit moeten aanwenden om de brokken zo gering mogelijk te doen zijn”, aldus Zijlstra. „Vermindering van kosten vangt de verliezen niet op”.

In Friesland hoopt men maar dat de contingenten verdeeld mogen worden op basis van de produktie van 1983 (Landbouwschap en FNZ ruziën daar nog over). De omstandigheden van dat jaar zouden er toe kunnen leiden dat Friesland wat groter contingent krijgt dan wanneer andere jaren als uitgangspunt worden genomen. Elk land mag bepaalde percentages van de produktie afzonderen voor het oplossen van de probleemgevallen - die vijfhonderd in Friesland dus.

Vet

Behalve de hogere melkproduktie wordt ook een plotselinge verhoging van het vetgehalte in de aangeleverde melk bestraft. De melkprijs wordt namelijk mede door dat vetgehalte bepaald. Als de ondermelk nu naar de kalveren zou gaan zou de resterende melk een hoog vetgehalte overhouden. Dat zou het inkomen van de boer minder zwaar treffen. Een verhoging van een half tot één procent vet wordt gerangschikt onder „fraude” liet men gisteren op het ministerie van landbouw weten. Een trendmatige verhoging, die het resultaat is van een veranderde fokkerij, valt daar buiten, maar men stond nog al rap klaar niet het woord „frauduleus”.

Alles overziende was minister Braks gisteren niet helemaal ontevreden. „Wat moest ik anders? Als er geen besluiten zouden zijn genomen dan zouden onze markten door de immense voorraad in elkaar zijn geklapt met als gevolg enorme prijsverlagingen. Nu hebben wij bereikt dat wij in de toekomst weer enig perspectief hebben”.

Drs. Zijlstra erkent dat ook. Als er geen besluiten waren genomen was de ramp voor de Nederlandse boeren nog groter geweest. „De Nederlandse zuivel en de Nederlandse veehouderij staan samen erg sterk in de wereld. We zullen het op den duur misschien wel redden, maar toch blijft het een feit dat we de EG hebben gered met het opnieuw vaststellen van nationale quota. Dat betekent dat we over enkele jaren weer over elkaar heen rollen om die quota vast te kunnen stellen”.

Erg moeilijk heeft Braks het gehad met de Ierse eisen. Ierland mag de produktie namelijk wel verhogen en Braks vindt dat dat land de laatste jaren al een „gigantische ontwikkeling heeft gehad”. Ierland is al op vijf procent van de Europese melkplas gekomen. Nederland weliswaar op twaalf procent, maar daar „hebben wij ook recht op”, aldus de minister. Wat Braks tot zijn eigen verdiensten aanmerkt, als gevolg van zijn dwarsliggerij, is dat Ierland geen perspectief heeft om meer te groeien. „Het besluit is eenmalig” aldus de minister. Drs. Zijlstra wil de minister nog niet op voorhand geloven. „De quota zijn voor twee jaar ingevuld. Dan zullen we

opnieuw bekijken hoe wij er voor staan. Dat zal Ierland ongetwijfeld ook doen”. Braks: „Willen ze dan meer dan vinden ze mij tegenover zich”.

De Nederlandse minister klampte zich gisteren vast aan wat de andere lidstaten (buiten Ierland dan) uit het akkoord hadden gekregen. Het leek hem voor zijn Westduitse collega erg moeilijk om zijn boodschap in het zuiden van de Bondsrepubliek te verkopen. En over het algemeen: „De gemeenschap functioneert niet zo ideaal als men zou wensen. Ik hoop dat het niet gelijk behandelen van burgers in de gemeenschap weerstanden op zal roepen”.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-04-14

Braks gevolg EG-akkoord

Melkveehouder moet 8,35 procent korten

DEN HAAG (ANP) - De Nederlandse melkveehouder moet zijn productie dit jaar met gemiddeld 8,35 procent verminderen in vergelijking met vorig jaar. Op alles wat hij meer produceert is de zogenoemde superheffing van toepassing. Voor iedere teveel geproduceerde liter melk moet de melkveehouder 75 procent van de richtprijs inleveren, hetgeen neerkomt op ongeveer 56 cent.

Dit is het gevolg van een besluit van minister Braks van Landbouw en Visserij over de invulling door ons land van de superheffing op de melkproductie, waartoe de ministers van Landbouw van de Europese Gemeenschap eind vorige maand in Brussel hebben besloten.

Braks heeft de vaste commissie voor landbouw van de Tweede Kamer maandagavond schriftelijk op de hoogte gebracht. Vanmiddag vergadert de commissie met Braks over diens besluit. Maandag heeft Braks met het Landbouwschap opnieuw over de invulling gesproken.

Braks is niet tegemoet gekomen aan de eis van het schap, boeren die de laatste jaren nauwelijks hun productie hebben uitgebreid en dus geen schuld hebben aan de groei van de zuiveloverschotten op een of andere manier steun te verlenen.

Volgens berekeningen van het Landbouwschap zou die steun enige tientallen miljoenen gulden per jaar kosten, terwijl de minister meent dat het zeker enige honderden miljoenen gulden zal kosten. Het Landbouwschap zal de leden van de kamercommissie vanmorgen over zijn standpunt informeren.

Premier Lubbers verklaarde anderhalve week geleden na afloop van het kabinetsberaad dat Braks een voorstel moest uitwerken om de boeren tegemoet te komen in de negatieve gevolgen van het akkoord. Tegelijkertijd stelde hij nadrukkelijk dat het kabinet er niet al te grote bedragen voor wil uittrekken.

De EG-landbouwministers hebben beslist dat de melkproductie terug moet naar het niveau van 1981 en dat in het op 1 april begonnen seizoen 1984-1985 de gegarandeerde productie niet meer mag bedragen dan 99,7 miljoen ton melk en in de vier daarop volgende seizoenen 98,7 miljoen ton. Vorig jaar lag die productie op 103,7 miljoen ton. Nederland moet terug van 12.85 miljoen ton naar 12,052 miljoen ton dit seizoen en 11.929 miljoen ton de volgende seizoenen. Omdat de productie in die laatste drie jaar in ons land nog is gegroeid moeten de boeren gemiddeld 6,6 procent terug.

De bewindsman heeft daar nu nog eens 1,75 procent bovenop gelegd om enige ruimte te krijgen voor probleemgevallen. Het komt er dus op neer dat de meeste boeren iets meer moeten inleveren om een aantal collega's te helpen.

Probleemgevallen zijn onder andere boeren die in de afgelopen jaren (1982-1984) nog fors hebben geïnvesteerd of die door ziekte in hun veestapel of natuurrampen (overstromingen, extreme regenval) een sterke tijdelijke vermindering van hun produktie hebben gehad.

In een toelichting op de ontwerpverordening die de minister naar de Kamer heeft gestuurd schrijft hij verder dat de heffing met terugwerkende kracht in gaat op **1 april 1984**. De heffing geldt per individuele ondernemer en Nederland wordt, als een regio gezien, zodat er niet per gebied met verschillende produktiehoeveelheden kan worden gewerkt.

Het opleggen van de heffing wordt opgedragen aan het *Produktschap voor Zuivel*. Het vaststellen van de hoeveelheid die een bedrijf heffingvrij mag produceren en van de uitzonderingen lopen via het ministerie.

Provinciale Zeeuwse Courant 1984-04-18

BRAKS: TEN GUNSTE VAN NIET-GROEIERS

Melkveehouders moeten nog 0,3 pct meer korten

DEN HAAG (ANP) - De melkveehouders zullen hun produktie dit jaar om de superheffing te ontlopen niet met gemiddeld 8,35 procent moeten beperken maar met gemiddeld 8,65 procent. De extra korting van 0,3 procent is bestemd om melkveehouders van wie de produktie de afgelopen jaren niet is gegroeid minder te korten.

Minister Braks van landbouw en visserij heeft de vaste kamercommissie voor landbouw dinsdagavond toegezegd dat hij vandaag het besluit waarin de superheffing wordt vastgelegd in deze zin zal wijzigen. Verder wilde hij geen concrete steunmaatregelen toezeggen.

CDA. CPN. VVD, SGP en PvdA hadden den de minister nadrukkelijk gevraagd de niet-groei-ers meer te ontzien. Voor de laatste partij is de minister echter niet ver genoeg gegaan. De PvdA wil een bodem, die melkveehouders die hun produktie sinds 1981 niet hebben uitgebreid, garandeert dat zij hun produktie met niet meer dan twee of drie procent ten opzichte van 1981 hoeven terug te schroeven, zonder de superheffing te hoeven betalen. Braks wilde deze toezegging niet doen.

Direct na het paasreces, 2 of 3 mei wil de PvdA opnieuw overleg hierover met de bewindsman. De invulling van de superheffing moet evenwel al op 1 mei bij de Europese commissie in Brussel zijn aangemeld.

De PvdA-er Tazelaar noemde het niet acceptabel dat melkveehouders van wie de produktie de laatste jaren niet¹⁴² is gegroeid net als hun collega's die wel meer melk produceren 8,35 procent, moeten inleveren. Zij zouden daarmee zo'n vier tot vijf procent zakken onder hun produktie van 1981, terwijl de Europese Commissie en de EG-ministers van landbouw terug willen naar de melkproduktie-omvang van 1981 plus nog één procent daarbovenop. Omdat de niet-groei-ers voor die tijd wel zijn meegegroeid en dus hebben meegewerkt aan de groei van de overschotten, achtte hij een korting van twee tot drie procent gerechtvaardigd.

¹⁴² 'niet' toegevoegd in tekst (ZHN.)

Van Noord (CDA) en Blauw (VVD) deelden die mening maar gingen niet zo ver een bodem te eisen. Blauw kreeg de minister niet mee in zijn wens ons land in regio's te verdelen. Hij pleitte daarvoor, omdat in de laatste drie jaar de melkproduktie niet overal even sterk is gegroeid. In het westen is een achterstand ontstaan Door voor het gehele land een korting te hanteren moeten met name daar de boeren naar verhouding meer inleveren. Braks stelde nadrukkelijk dat er op zijn begroting thans geen ruimte is om melkveehouders financieel tegemoet te komen Specifieke lastenverlichting is in strijd met de gemeenschappelijke markt.

Braks wees er op zich altijd te hebben verzet als in andere EG-landen dergelijke gedachten leefden. Wel zegde hij toe in Brussel te willen onderzoeken of de 20 miljoen gulden die ons land uit de EG-pot krijgt voor steun aan kleine melkveehouders voor directe inkomenstoeslag kan worden aangewend.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-04-18

Superheffing brengt boeren in geldnood

TILBURG – „De superheffing zal een groot aantal boeren in grote financiële problemen brengen. Naast een soepele toepassing van de rijksgroepsregeling zelfstandigen zal gezocht moeten worden naar vormen van tijdelijke financieringsmaatregelen om de liquiditeit van de bedrijven veilig te stellen”. Dit stelt de *Noordbrabantse Christelijke Boerenbond* (NCB) na afloop van een reeks van 11 voorlichtingsbijeenkomsten over de superheffing die melkveehouders voor teveel geproduceerde melk moeten gaan betalen. Er kwamen 4500 bezoekers (de Zeeuwse bijeenkomst was in Kloosterzande).

De NCB constateert dat meer dan ooit nodig is dat via lastenverlichting voor het agrarisch bedrijfsleven een stimulans gegeven wordt aan het ondernemerschap in land- en tuinbouw. „Dit is van wezenlijk belang voor land- en tuinbouw zelf, maar ook voor onze economie en onze samenleving, die een gezonde agrarische sector niet kunnen missen”. Andere conclusies die de rooms-katholieke standsorganisatie getrokken heeft naar aanleiding van de informatiebijeenkomsten

- de superheffing moet soepel worden uitgevoerd, met gevoel voor speciale situaties;
- het is absoluut noodzakelijk dat er meer speelruimte komt voor bijzondere problemen;
- er moet een premie op mindere produktie en of bedrijfsbeeindiging komen;
- een oplossing moet ook worden gevonden voor veehouders die zich gespecialiseerd hebben in de kalveropfok, doordat de melkveehouders in vele gevallen zelf weer jongvee gaan opfokken. dreigt hun bestaan in gevaar te komen.

De NCB gaat voor de vragen en knelpunten aandacht vragen van de landelijke koepel (KNBTB) en het landbouwschap. waarbij ook wordt beklemtoond dat er zonnig snel bijgestuurd moet kunnen worden.

Gevolgen superheffing 'Bij Frico-Domo 200 man te veel'

Van onze correspondent

WOLVEGA - Door de superheffing heeft de zuivelgigant *Noord-Nederland* (Frico-Domo) momenteel tweehonderd mensen te veel aan het werk. Dat zei gisteren directeur W. Kranenburg, tevens hoofddirecteur van zuivelfabriek *De Takomst* te **Wolvega**. De Takomst is een van de negentien fabrieken van Noord-Nederland. De in EG-verband opgelegde productiebeperking is er de oorzaak van dat in het Noorden 200 miljoen kilogram melk minder moet worden geproduceerd.

Niet alleen voor de boeren heeft dat gevolgen, ook de zuivelfabrieken zullen dat de komende tijd aan den lijve ondervinden. Volgens Kranenburg is het niet uitgesloten dat op korte termijn na de sluiting van de fabrieken in **Makkinga** en **Ruinerwold**, nog meer zuivelfabrieken van Noord-Nederland dichtgaan. Bij „Noord-Nederland” werken momenteel zo'n 3000 mensen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1984-05-07

FNV-bestuurder.

Superheffing dekmantel ontslagen Frico/Domo'

Van een onzer verslaggevers

BEILEN/GRONINGEN - Distictsbestuurder *D. Heine* van de *Voedingsbond FNV* is er van overtuigd, dat bij het noordelijke zuivelconcern *Noord-Nederland* (Frico-Domo) meer dan 200 mensen hun baan zullen verliezen. Die banen, aldus Heine, gaan niet verloren omdat dit zuivelconcern getroffen wordt door de EG-superheffing. Volgens de FNV-bestuurder wordt die superheffing alleen gebruikt als dekmantel voor de ontslagen, die het gevolg zullen zijn van interne reorganisatie binnen *Noord-Nederland*.

Hoofddirecteur drs. S.W. Meihuizen van *Noord-Nederland* ontkent, dat er binnen het concern over massale ontslagen is gesproken. „Een getal van 200 (eind vorige week genoemd door hoofddirecteur W. Kranenburg van de zuivelfabriek *De Takomst* te **Wolvega**, red) is volledig uit de lucht gegrepen. Met de vakbonden hebben we afgesproken, dat voor het eind van dit jaar een studie, met het oog op eventuele bedrijfssluitingen, afgerond zal zijn. Tot die tijd is ieder getal speculatief. Wij willen gezamenlijk met ondernemingsraad en vakbonden optrekken. Dat weet ook Heine. Onze geheimen kunnen in een luciferdoosje en dan is die nog niet half vol,” aldus drs. Meihuizen.

FNV-bestuurder Heine heeft echter het sterke vermoeden, dat de uitlating van directeur Kranenburg bedoeld is om „stemming te maken, zodat de werknemers de zaak stukje bij beetje zullen accepteren. Maar voor ons staat het vast, dat er geen enkel gedwongen ontslag mag vallen. Vallen die toch, dan is het oorlog in de zuivelindustrie.”

Drachtige koeien nu massaal naar slacht

WOERDEN (GPD) - Veeboeren in het westen des lands blijken in reactie op de Europese zuivelmaatregelen veel drachtige koeien naar de slachterij te brengen. Nu de rundvleesprijzen onder druk van de superheffing op teveel geproduceerde melk gekelderd zijn, hopen deze boeren nog een redelijke prijs voor hun koeien te beuren, aangezien drachtige koeien in het algemeen goed in het vlees zitten.

Dat zegt directeur A. van Leeuwen van de Melkunie in Woerden. Als voorbeeld noemde hij een slachtbedrijf dat zo'n 1100 zwangere koeien had verwerkt. Van Leeuwen sprak van een paniecreactie op de Europese bezuinigingen, die bij de Melkunie tot problemen kunnen leiden in de vorm van een te geringe melkaanvoer.

Van Leeuwen bracht naar voren dat de Westnederlandse boeren meer last hebben van de EG-maatregelen dan de boeren eiders in het land, omdat de Westnederlandse melkproductie de afgelopen jaren minder was gestegen. Hij adviseert zijn leden in elk geval te zorgen de maximaal toegestane hoeveelheid melk te produceren. „Want wie weet met wat voor correcties we volgend jaar weer geconfronteerd worden”.

Volgens adjunct-directeur Timmers heeft Woerdense zuivelfabriek in de afgelopen weken ongeveer 4 procent minder melk geproduceerd dan vorig jaar, maar dat had volgens de Brusselse afspraken 8 procent minder moeten zijn. „Als dat de hele zomer zo doorgaat en als de boeren in september te horen krijgen hoeveel boete ze daarvoor zullen krijgen, trappen zij op de rem. En dat is buitengewoon lastig, aangezien de vraag naar melk en melkprodukten door het jaar heen vrijwel stabiel is”, aldus Timmer, die schat dat de aanvoer in het najaar met 12 procent kan dalen.

Leeuwarder Courant 1984-05-21

Minister Braks: In toekomst handel in melkrechten

TERSCHELLING - Het verhandelen van melkrechten zal in de toekomst mogelijk worden. „Het niet verhandelbaar stellen is niet te handhaven”, verklaarde zaterdag landbouwminister Gerrit Braks tijdens de bijeenkomst van de Nederlandse Bond van Handelaren in Vee op Terschelling. Volgens Braks is uit sociale overwegingen besloten om voorlopig de melkquota de eerste vijf jaar te binden aan de grond. Het zou gedaan zijn ter bescherming van de kleine melkproducenten nadat er zwaar verzet gerezen was tegen de zogenaamde grondloze melk.

Van de zijde van de veehandelaren kwam kritiek op de huidige EG-regeling om de melkplas in te dammen. Men waarschuwde minister Braks dat het binden van de melk aan de grond, zal leiden tot onevenredige prijsverschillen in landbouwgronden. Pinkeweide zou in prijs dalen en grond met melkrechten zou in prijs stijgen, zo werd gesteld.

Overigens werd door ing. Tans van de directie Marktordeningsvraagstukken van het ministerie van Landbouw en Visserij, de vrije handel in teveel geproduceerde melk niet uitgesloten. Hij achtte een en ander zeker mogelijk. „Maar het hangt er van af of er door de handelaren een markt voor gevonden kan worden”, zo waarschuwde hij.....

NADRUUK OP KOSTENBEWAKING EN KWALITEIT

Veehouders weten gevolgen superheffing op te vangen

GOES - De Zeeuwse melkveehouders zullen in het algemeen de nadelige gevolgen van de superheffing - bedoeld om de melkplas in de Europese Gemeenschap in te dammen - goed weten op te vangen. Het zal wel zaak zijn veel aandacht te besteden aan kostenbeheersing en kwaliteitsverbetering. Wat dat betreft is het kennisniveau van de Zeeuwse veehouders voldoende genoeg.

Hoewel de superheffing een inkomensdaling oplevert, is er geen enkele aanleiding te veronderstellen dat daardoor de melkveehouderij als agrarische bedrijfstak verdwijnt. Naar het zich laat aanzien zullen in Zeeland geen boeren stoppen door de invoering van de produktiebeperking. De omvang van de Zeeuwse veestapel zal met ongeveer 8 percent teruglopen. Eén en ander blijkt uit opmerkingen van ir W. Tacken, directeur landbouw en voedselvoorziening in Zeeland, en ing J. Zonderland, specialist bij het consultantschap voor akkerbouw en rundveehouderij.

Ze blikken terug op de druk bezochte voorlichtingsbijeenkomsten die de provinciale directie voor de landbouw in Zeeland hield (opkomstpercentage ruim 80). „Ik heb met respect gekeken naar het vermogen van de betrokken boeren om de consequenties van de ingrijpende maatregel te aanvaarden. Er zijn weinig groepen in de samenleving, die op zo’n rustige wijze een inkomensaanslag verwerken”, wil Tacken graag kwijt. „Er was natuurlijk individuele emotie, maar we hebben niet op het scherp van de snede gebalanceerd”. Als gevolg van de superheffing moet elke melkveehouder in Nederland 8,65 procent in produktie achteruit (met als richtjaar 1983). Over alles wat teveel wordt afgeleverd, wordt slechts 17 cent per liter betaald (terwijl de kostprijs tegen 60 cent ligt).

Er zijn drie groepen waarvoor uitzonderingsbepalingen - minder achteruitgang - kunnen worden gemaakt: investeerders, rampgevallen en minigroeiers. Tacken en Zonderland maken duidelijk dat de kritiek van de veehouders zich in het bijzonder richtte op de zware aanslag op boeren die pas een nieuwe investering hebben gepleegd (20 procent korting op uitbreidingen). Bij de minigroeiers was de centrale vraag vooral: waarom moeten wij een korting aanvaarden, terwijl we niet hebben bijgedragen aan het overschot. Ir Tacken: „We hadden in Nederland voor iedereen hetzelfde uitgangspunt kunnen kiezen: 1983 - 6,6 procent en verder de groeten. Maar om te voorkomen dat nogal wat gevallen onder de trein zouden komen, hebben we gezegd dat er ruimte moest komen voor uitzonderingsgevallen en is het 1983 - 8,65 procent geworden. Dat is inderdaad een duidelijk beroep op de solidariteit”.

Groot punt

De superheffing kent een grondgebonden karakter van de produktiehoeveelheden. De twee deskundigen noemen die bepaling ‘een groot punt’. Heffingsvrije hoeveelheden melk zijn alleen over te dragen onder gelijktijdige overdracht van grond.

Een melkveehouder die een deel van zijn grond voor bijvoorbeeld akkerbouw gaat gebruiken, raakt voor dat deel de heffingsvrije hoeveelheid kwijt. Vrije handel in heffingsvrije hoeveelheden melk is er niet bij. Volgens Tacken is de bepaling onder meer ingebouwd vanwege: het handhaven van de typische bedrijfsvoering in de melkveehouderij; het inperken van de effecten voor andere vormen van land- en tuinbouw; het instandhouden van bepaalde landschap-

pen. Controle erop acht hij moeilijk. „Het vereist een voortdurende administratieve bewaking van alle melkveehouderij-bedrijven. Dan heb je wel een torenflat van 15 verdiepingen nodig voor alle papieren”.

De directeur landbouw en voedselvoorziening wijst erop dat minister ir G. Braks inmiddels heeft toegezegd deze bepaling op de helling te zetten. Ing. Zonderland vestigt er de aandacht op dat juist in een gebied als Zeeland, waar nogal wat gemengde bedrijven zijn en waar weiland makkelijk is om te scheuren in bouwland, de grondgebondenheid een rol speelt.

Ir Tacken onderstreept dat de boer de nadruk moet gaan leggen op kostenvermindering en doelmatiger werken in plaats van op opbrengstvermeerdering. Minder koeien betekent in elk geval minder directe kosten.

Doordat eerst de slechtere koeien verdwijnen, zal vanzelf de kwaliteit van de veestapel toenemen. Daarbij heeft Tacken goede hoop dat de prijsontwikkeling op termijn de huidige inkomensdaling zal compenseren. Hij voegt eraan toe dat de Nederlandse veehouderij in technische bedrijfsvoering en fokkerij vaak leidende posities vervulde. „Ik zie niet in dat zulks verdwijnt. We kunnen aan kop blijven. De capaciteiten van de veehouders staan borg voor een verdere rationalisering van het productieproces”.

Krap ‘n jaar geleden - de honderdste ligboxenstal werd in gebruik genomen - verkondigde ir Tacken dat de Zeeuwse melkveehouderij te laat wakker was geworden. „De superheffing onderstreept dat. Er is in Zeeland een achterstand, vooral in bedrijfsstructuur: de melkgift per dier is uitstekend: de afzet naar zuivelblokken goed. Maar het inhalen van de achterstand is door de superheffing moeilijk geworden. Als men eind jaren zeventig had aangehaakt, zou er minder pijn zijn”. Ing. Zonderland merkt in dit verband op dat nieuwe investeringen - die tot nog toe altijd met productie-uitbreiding gepaard gingen - vrijwel worden geblokkeerd. Er is dan in elk geval ook heffingsvrije grond nodig.

Onder meer dat gegeven maakt uitvoering van een landinrichtingsproject op Walcheren (30 procent van de cultuurgrond voor de sector veehouderij) juist aantrekkelijk, naast de mogelijkheden die heffingsvrije grond van het bureau beheer landbouwgronden kan bieden.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-06-07

'ZO NODIG NAAR RAAD VAN STATE'

ZLM is bereid tot actie tegen superheffing melk

OOSTBURG - De ZLM-ledenraad is bereid actie te voeren tegen de superheffing op melk indien de ontwikkelingen dat nodig maken. Dit werd duidelijk in een in Oostburg gehouden vergadering van de ledenraad van de *Zuidelijke Landbouw Maatschappij* (ZLM). De voorzitter van die raad, A. J. G. Doeleman, dreigde in deze bijeenkomst een paar duidelijke gevallen, waarin boeren in de problemen komen door de superheffing, voor te leggen aan de Raad van State, om het ministerie van landbouw op die wijze te dwingen tot het doen van uitspraken.

Hij maakte verder gewag van een grote onzekerheid onder de boeren die de superheffing moeten betalen. Een onzekerheid die voortkomt uit onduidelijkheid, aldus Doeleman

De ZLM-voorzitter vond het onjuist dat de agrariërs nu bestraft worden als ze te veel melk produceren, terwijl de overheid in het verleden de melkveehouders juist tot uitbreiding van productie gestimuleerd heeft. Hij pleitte dan ook voor uitbreiding van de door de boeren als maximum toegestane hoeveelheid te produceren melk. Dat moet volgens Doeleman direct door de overheid gefinancierd worden of anders via het stimuleren van een beeindigingsregeling voor de veehouderij.

.....

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-06-23

‘GEEN SCHULD AAN MELK OVERPRODUKTIE’

Bio-dynamische boeren tegen EG-superheffing

DEN HAAG (ANP) - De 45 melkveehouders in ons land die op biologisch-dynamische wijze hun bedrijf voeren, willen ontheffing van de superheffing. Zij vinden dat zij ten onrechte gepakt worden door deze EG-heffing die is ingevoerd om de melkproductie in de EG-lidstaten in te dammen.

Daardoor gaan zij er veel meer in inkomen op achteruit dan andere melkveehouders, die verantwoordelijk zijn voor de overproductie. Bovendien vrezen zij dat de verbruiker van hun melk en melkprodukten zal afhaken of gedwongen zal zijn meer voor die produkten, die toch al duurder zijn, te betalen.

De „b.d. boeren”, verenigd in de Stichting ‘Boerenoverleg’, en de Nederlandse Vereniging tot Bevordering der Biologisch-dynamische Landbouwmethode hebben hun bezwaren vrijdagmorgen kenbaar gemaakt tijdens overleg met enkele topambtenaren van het ministerie van landbouw en visserij. Bij die gelegenheid hebben zij tevens 5.300 handtekeningen overhandigd van b.d. consumenten die hun eis steunen.

Biologisch-dynamische boeren proberen op een voor mens en dier milieuvriendelijke manier te produceren. Zij gaan uit van de grondgebondenheid en hebben gekozen voor een extensieve veehouderij. De grond wordt anders bemest en bewerkt en de dieren worden anders gevoerd. De meeste b.d. boeren zijn de afgelopen jaren van de intensieve veehouderij op de b.d. methode overgestapt. Om dat te kunnen doen hebben zij vrijwillig al hun melkproductie beperkt. In sommige gevallen hebben boeren hun veestapel met zo’n vijftig procent teruggebracht. Naast die vrijwillige beperking moeten zij nu nog verder terug om de superheffing te ontlopen. De b.d. boeren voeren aan dat zij nauwelijks kunnen voldoen aan de vraag naar hun produkten en dat zij dus niet verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor de huidige overproductie. Door de superheffing dreigen ze nu nog verder achterop te raken.

Niet alleen moeten zij inleveren, maar ook worden zij beperkt in hun groei mogelijkheden. Bij de b.d. methode duurt het zeker zeven tot tien jaar voor de grond zich heeft aangepast aan de nieuwe bewerking en bemesting en optimaal gaat produceren. De 45 melkveehouders hebben een gezamenlijke oppervlakte van 1.270 hectare en houden in het totaal 1.330 melkkoeien. Per melkkoe ligt de gemiddelde jaarlijkse productie op zo’n 4.600 kilogram melk, zo’n 800 kilogram onder het totale Nederlandse gemiddelde. De productie van de b.d. melkveehouders is slechts een fractie van de totale Nederlandse melkproductie die vorig jaar bijna 13 miljard kilogram was.

EEN OP DRIE STUURT BEZWAARSCHRIFT'

Massaal protest boeren tegen melk-toewijzing

DEN HAAG, ENSCHEDE (GPD) - Naar schatting 15.000 melkveehouders hebben protest aangetekend tegen de hen toegewezen melkproduktie op basis van de EG-richtlijnen.

Doordat de termijn waarbinnen de boeren hun protest kenbaar kunnen maken opnieuw verlengd is tot eind juli, wordt op het ministerie van Landbouw en Visserij verwacht dat het aantal tot 20.000 op zal lopen. Door de enorme papierwinkel die dit met zich meebrengt vreten de melkveehouders een complete chaos.

In overleg met het Landbouwschap en het bedrijfsleven wordt nog overlegd hoe aan de protesten tegemoet gekomen kan worden. Een woordvoerder van het ministerie zei geen schatting te kunnen maken van het aantal melkveehouders dat alsnog een hogere melkproduktie zal worden toegestaan.

De Nederlandse regering heeft zich in EG-verband vastgelegd op een productievermindering van melk van 8,65 procent¹⁴³. Op basis van de produktiecijfers van 1983 heeft het ministerie voor elke melkveehouder de maximale produktie voor dit jaar vastgesteld. Wat meer wordt geproduceerd wordt belast met de zogenaamde superheffing van 56 cent per extra liter melk.

Formulieren

Alle melkveehouders hebben een formulier thuisgekregen waarin bezwaren tegen de toegemeten hoeveelheid kenbaar kunnen worden gemaakt.

Er zijn uitzonderingsgevallen waarin de bezwaren zullen worden gehonoreerd: boeren die in de afgelopen jaren grote investeringen hebben gepleegd, de categorie die de afgelopen jaren al niet gegroeid is en in geval van calamiteiten, zoals bijzonder slechte weersomstandigheden in 1983. Over de juiste invulling van deze categorieën wordt nog overleg gevoerd. Op basis van wat aan bezwaren is binnengekomen bij de districts bureaushouders wordt nu geschat dat een derde van de (in totaal ongeveer 63.000) melkveehouders bezwaar zullen maken tegen de toegewezen quotering. Het Landbouwschap verwacht dat zo'n 7.000 a 8.000 boeren niet in aanmerking zullen komen voor tegemoetkomingen.

Chaos

Voor de melkveehouders dreigt de procedure echter een chaos te worden. In een vergadering van de Overijsselse Landbouw Maatschappij (OLM) sprak men vrijdag van „een grote rot-zooi”.

Onder de veehouders is de regeling het gesprek van de dag. Velen zullen mogelijk pas in september horen of de door hen geleverde melk nu drie kwartjes of twee dubbeltjes heeft opgebracht en dat kan duizenden guldens aan inkomsten schelen.

De invoering van de superheffing blijkt niet alleen voor de boeren uit te draaien op een kleine ramp, ook zijn er nu al problemen in de veevoederindustrie. Er is beduidend minder vraag naar bijvoorbeeld krachtvoer.

¹⁴³ Niet juist! Is 6,6 % voor Nederland (knipsel 1984-04-14) . 8,65 is opgelegd om kosten ‘knelpunten’ te voorkomen

Verder vrezen de melkverwerkingsbedrijven na september problemen als de, afrekeningen bij de boeren binnenkomen. De mogelijkheid bestaat dan dat er op hetzelfde moment veel vee zal worden afgestoten en dat dat weer tot gevolg zal hebben dat er vooral in het westen van het land een tekort zal ontstaan aan melk voor afgeleide produkten zoals vla enz. Ook zal de prijs van de consumptiemelk dan al onder hevige druk komen te staan.

Nieuwsblad van het Noorden, 1984-06-30

Voorzitter Meihuizen van DOMO/FRICO:

Door superheffing melk en kaas mogelijk duurder

Van een onzer verslaggevers

BEILEN - Komende herfst moet de consument mogelijk meer betalen voor zuivelprodukten als melk en kaas. Dit als gevolg van de superheffing, die tot doel heeft de melkproduktie te drukken. De directie van de Coöperatieve Melkproductenbedrijven *Noord-Nederland B. A.* (DOMO/FRICO), heeft dit gisteren in **Beilen** bekend gemaakt tijdens de ledenraadsvergadering.

Volgens drs. S. W. Meihuizen, voorzitter van de centrale directie van de Noordelijke zuivelreus, zou 'de nog onbekende invloed van de superheffing wel eens van meer betekenis kunnen zijn dan nu nog algemeen wordt verwacht'. In herfst en winter dreigt, aldus drs. Meihuizen, zeer waarschijnlijk een tekort aan melk. Dit kan voor buitenstaanders tot de 'onbegrijpelijke' situatie leiden dat, ondanks produktie-overschotten binnen de EG in de winkel meer geld moet worden neergeteld.

Betere spreiding van niet door de superheffing belaste melkproduktie melk, zodat optimaler bij de vraag wordt aangesloten, zou het probleem moeten oplossen. De zuivelgigant overweegt daarom de produktie van wintermelk te stimuleren door extra toeslagen.

Voorzitter G. de Jong van het bestuur van de zuivelcoöperatie bepleitte, indien hier toe wordt besloten, snel maatregelen te nemen.

Wanneer de spreiding van de melkproduktie niet kan worden verwezenlijkt, moet de daling van de grondstofaanvoer in de winter op peil worden gehouden door technische kunstgrepen, zoals het aanhouden van grotere voorraden tijdens de zomermaanden en het tot poeder verwerken van melk. Dit werkt echter kostenverhogend.

De Jong signaleert als vervelend bijverschijnsel, dat door het dreigende wintermelktekort handelaren proberen bij veehouders melk op te kopen.

Voorraad van een miljoen ton

Nieuwe ruzie als EEG boterberg, wil slijten

BRUSSEL - De Europese Commissie wil dit jaar ten minste 50.000 ton meer dan zes maanden oude boter kwijt en in de komende jaren zeker 150.000 ton per jaar. Dit is in Brussel meegedeeld nadat de directeur-generaal voor landbouw van de EG, Claude Villain, had bekendgemaakt dat de commissie maar zelf had besloten om de landbouwuittgaven vast te stellen nu de ministerraad er geen kans toe heeft gezien.

In diplomatieke kringen in Brussel gelooft men dat de verlaagde prijzen waartegen de commissie de boter op de markt wil brengen voor nieuwe ruzie kunnen zorgen met de Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland, de voornaamste concurrenten van de EG op de wereldmarkt voor boter. Volgens zegliden van de EG is de gemeenschap echter van plan zich te houden aan de minimumprijs van 1200 dollar per ton van de GATT (Algemene Overeenkomst inzake Tarieven en Handel).

Goedkoper

Een woordvoerder van de commissie verklaarde dat het heel wat goedkoper is om de boter in grote partijen aan de Sowjet-Unie te verkopen dan haar in pakjes van 250 gram op de markt in de EG-landen aan te bieden, zoals sommige Europese politici hebben voorgesteld. De Europese Commissie zal overigens pas in het najaar besluiten of er dit jaar ook goedkope kerstboter op de markt zal komen. Volgens de woordvoerder is het behoorlijk duur om de botervoorraad in de EG - ongeveer een miljoen ton - te verkleinen in verband met de hoge kosten van administratie, verpakking en distributie en de lage prijzen op de wereldmarkt. Hij deelde mee dat de commissie ook 50.000 ton boter per jaar tot boterolie wil laten verwerken, een produkt dat in grote delen van het Midden-Oosten en het Verre Oosten als spijsolie wordt gebruikt.

Nieuwsblad van het Noorden. 1984-07-28

Nederland – zuivelland

Er wordt de laatste tijd in de media veel aandacht besteed aan het Europees zuivelbeleid en de superheffing. Dat is niet onterecht, want het beleid dat de *Europese Gemeenschap* op dit punt voert raakt velen. Bovendien nemen de Nederlandse veehouderij en zuivel internationaal gezien een belangrijke plaats in. Het is goed op dit punt de cijfers eens te laten spreken.

Miljardenzaak

Vorig jaar werd bij de Nederlandse zuivelindustrie 13 miljard kilogram melk aangevoerd, afkomstig van 62.000 melkveehouderijbedrijven met een totale melkveestapel van 2,5 miljoen koeien. De melkverwerkende industrie betaalde de veehouders naar schatting 9 miljard gulden voor die melk uit. 36% van voornoemde melkplas werd door de zuivelfabrieken verwerkt tot diverse soorten kaas, ongeveer 13% tot consumptiemelk en consumptiemelkprodukten, 10% tot gecondenseerde melkprodukten (inclusief koffiemelk), 30% tot diverse soorten melkpoeder en 11% tot diverse overige produkten.

Nu wordt bijvoorbeeld een produkt als boter vooral bereid uit het melkvet dat vrij komt bij de produktie van melkpoeder en andere produkten.

Wanneer de zuivelindustrie de voornoemde 13 miljard kilogram dan ook verwerkt heeft, dan bedraagt de totale grondstofwaarde in guldens uiteindelijk zo'n 12 miljard gulden. Ruim 60% van de waarde hiervan ofwel ongeveer 6,5 miljard gulden, wordt door ons land geëxporteerd, waardoor de zuivel zeker een belangrijke peiler van onze nationale economie is.

Hoe belangrijk de rol van de Nederlandse zuivel op de wereldmarkt is, blijkt ook uit de volgende cijfers. Hoewel slechts 2½% van de wereldmelkproductie van Nederlandse koeien afkomstig is, is het aandeel van Nederland in de wereldboterhandel toch maar liefst 24%, in de wereldkaashandel 27%, in de wereldhandel in vol melkpoeder 30% en in gecondenseerde melk zelfs 60%. Het aandeel dat onze zuivelexport door dit alles aan de Nederlandse betalingsbalans levert bedraagt ruim 8 miljard gulden.

Zaak van velen

Bij de zuivelproductie zijn bovendien grote aantallen mensen betrokken. Op de genoemde 62.000 melkveehouderijbedrijven zijn circa 110.000 personen bezig met het verzorgen van het vee, het melken, het voeren en het winnen van voer voor het vee. Naar schatting zijn verder ruim 15.000 mensen dagelijks bezig met het fabriceren en toeleveren van de produkten die de boer daarbij nodig heeft (krachtvoer, kunstmest, apparatuur, ziektebestrijding).

Daarnaast zijn in de zuivelfabrieken die de melk verwerken (inclusief opslag, administratie en onderzoek) ook nog eens zo'n 21.000 mensen werkzaam. De gehele handelsschakel, het vervoer, de verzekering en de opslag tenslotte is ook nog eens goed voor zo'n 25.000 personen. Dat maakt, dat alles bij elkaar genomen, meer dan 170.000 personen met hun gezinnen direct afhankelijk zijn van het reilen en zeilen in de melkveehouderij. Waarbij dan ook nog bedacht moet worden, dat vele industrieën en bouwondernemingen aan de melkveehouderij en daarmee verbonden industrie een goede klant hebben en dat ook bedrijven als de leerfabrieken en de vee- en vleeshandel nauw met deze bedrijfstak verbonden zijn. De Nederlandse melkveehouderij geeft dan ook aan velen direct en indirect werk.

Neerwaartse spiraal

Er staat dan ook nogal wat op het spel, als we spreken over die superheffing, die de gemoederen thans nogal bezighoudt. Die heffing moet de melkproductie in de EG afremmen en straft vooral veehouders die hun vak goed verstaan en veel produceren. Dat gebeurt door op de te veel geproduceerde melk een boete van ongeveer twee kwartjes per liter te leggen.

Die superheffing nu, dreigt de ontwikkelingen in de sector volledig stil te leggen en dat zou wel eens tot gevolg kunnen hebben, dat Nederland internationaal gezien achter gaat lopen en dat ons land internationale markten verspeelt, omdat er onvoldoende grondstof is om deze markten te bedienen. Daarbij komt nog, dat niet alleen op het Europees landbouwbeleid sterk wordt bezuinigd. Ook op het nationale vlak levert de sector nogal wat in, onder andere door bezuinigingen op voorlichting en onderzoek, terwijl de sector bovendien met steeds meer lastenverzwaringen wordt geconfronteerd. Door dit alles zou de concurrentiepositie van onze zuivel in de komende jaren wel eens terug kunnen lopen, met alle consequenties van dien voor dus de werkgelegenheid van velen.

Het kabinet, dat herstel van economie en werkgelegenheid hoog in het vaandel zegt te hebben, zou over die aspecten van het huidige beleid zeker eens beter na moeten denken.

Nationale ombudsman stelt onderzoek in naar superheffing voor melkveehouders

DEN HAAG (ANP) - De Nationale Ombudsman stelt een onderzoek in naar de superheffing voor melkveehouders. Hij wil weten of de minister van Landbouw en Visserij op tijd en adequaat maatregelen heeft genomen om de uitvoering van de Beschikking Superheffing zo snel en soepel mogelijk als wenselijk is te laten verlopen. Dit heeft de Nationale Ombudsman maandag bekendgemaakt.

In een toelichting heeft de Nationale Ombudsman, dr J. F. Rang, desgevraagd meegedeeld dat hij op eigen initiatief tot het onderzoek heeft besloten. Hij zal minister Braks van Landbouw en Visserij vragen om uitleg van de beschikking en de wijze waarop die wordt uitgevoerd. De betrokken landbouworganisaties zal hij vragen wat zij vinden van de wijze waarop de beschikking wordt ongevraagd.

Bij zijn besluit tot het onderzoek is Rang afgegaan op berichten die in de pers verschijnen zijn. Ook is hij benaderd door landbouworganisaties en individuele melkveehouders. Met name in de Nederlandse landbouwvakpers, vaak bladen die zijn verbonden aan de organisaties, wordt regelmatig geklaagd, ook door individuele melkveehouders, over de ondoorzichtigheid van de beschikking.

De ministers van landbouw van de Europese Gemeenschap hebben eind maart besloten de superheffing in te voeren om de overproductie van melk een halt toe te roepen. Ons land moet in vergelijking met vorig jaar daarom zijn productie met 8.65 procent terugschroeven. Over de meer-productie moeten de melkveehouders een boete, de superheffing, betalen. Die komt neer op 7,5 procent van de richtprijs voor melk. Dat is ongeveer .56 cent per liter melk.

De afhandelrijke EG-lidstaten mogen zelf bepalen hoe zij de productie willen beperken. Krachtens de beschikking in ons land hebben de individuele melkveehouders vorige maand te horen gekregen hoeveel melk zij dit jaar vrij van de heffing mogen produceren. De beschikking laat de ruimte voor probleemgevallen andere heffingvrije hoeveelheden vast te stellen. Melkveehouders die menen hiervoor in aanmerking te komen kunnen bij de minister daartoe een verzoek indienen. Door het ministerie worden die verzoeken thans op een rijtje gezet.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1984-08-23

Veel melkveehouders willen groter melkquotum dan beschikking superheffing

DEN HAAG - Bijna tienduizend van de ongeveer 80.000 melkveehouders in ons land hebben een verzoekschrift ingediend voor een groter melkquotum dan zij thans op grond van de beschikking superheffing hebben gekregen. De *nationale commissie superheffing* zal minister Braks zo snel mogelijk advies uitbrengen over deze verzoekschriften, waarna de minister een beslissing zal nemen. Een woordvoerder van het ministerie van landbouw en visserij heeft dit desgevraagd meegedeeld.

Om de overproduktie van melk in de Europese Gemeenschap in te dammen besloten de EG-ministers van landbouw eind maart tot het instellen van de superheffing. In vergelijking met vorig jaar moet de melkproduktie in ons land met gemiddeld 8,65 procent omlaag. Volgens nog voorlopige cijfers van het Produktschap voor Zuivel produceerden de Nederlandse melkveehouders vorig jaar 13,2 miljard kilogram melk.

Inmiddels hebben een kleine 50.000 melkveehouders van het Produktschap, dat als een soort administratiekantoor optreedt, bericht gekregen hoe veel melk zij heffingvrij mogen produceren. Over elke liter die zij teveel produceren wordt de heffing gerekend, die ongeveer 56 cent per liter bedraagt.

De meeste melkveehouders hebben in hun verzoekschrift - het ministerie heeft de stand gegeven zoals die op 10 augustus was - meerdere redenen aangevoerd waarom zij menen voor een groter quotum in aanmerking te een groter quotum in aanmerking te komen. In 5.708 gevallen voerden zij aan dat zij de laatste jaren nog fors hebben geïnvesteerd in hun bedrijf. In 3.354 gevallen wordt een calamiteit aangevoerd, zoals brand of ziekte in de veestapel. 10.902 maal is als argument opgegeven dat de groei van het bedrijf de laatste jaren bewust al is tegengehouden.¹⁴⁴

Bovendien is ongeveer elfduizend maal een beroep gedaan op artikel 19 van de beschikking. Dat artikel biedt de mogelijkheid om op grond van andere uiteenlopende redenen een hoger quotum te vragen.

Op 22 september loopt de tweede periode van drie maanden af waarin de superheffing van kracht is. Daarna zal worden bekeken hoeveel melk de melkveehouders hebben afgeleverd aan de zuivelfabrieken en volgt een eerste verrekening. In vergelijking met dezelfde periode vorig jaar is de hoeveelheid geleverde melk tot nu toe bijna vier procent lager.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-08-29

ZEEUWSE MELKVEEHOUDERS WACHT FIKSE HEFFING

Braks komt op Prinsjesdag met opkoopregeling melk.

DEN HAAG (ANP) - Minister Braks van Landbouw en Visserij komt op Prinsjesdag met een opkoopregeling voor melk. Hij wil melkveehouders die afzien van hun krachtens de superheffing toegestane produktie in een aantal jaren een vergoeding geven. De hoeveelheid melk die op die manier vrijkomt wil de bewindsman gebruiken om andere melkveehouders meer produktieruimte te geven. Braks heeft dit dinsdagmiddag aangekondigd.

Hij wilde niet zeggen hoeveel geld hij wil uittrekken voor de opkoopregeling. Binnen zijn begroting voor 1985 is daarvoor wel inmiddels de ruimte, zo verklaarde Braks. De minister is tevens in overleg met de banken om voor melkveehouders die door de superheffing financieel worden getroffen een liquiditeitsregeling te treffen. Door bepaalde garanties te geven, bijvoorbeeld via het Borgstellingsfonds, zou het banken gemakkelijker gemaakt moeten worden melkveehouders die in acute financiële problemen zijn geraakt of dreigen te raken te helpen

¹⁴⁴ Mogelijk moet dat laatste getal, 10902, lager zijn, bv. 901, om aan 'bijna' 10.000 te komen! (ZHN.)

De bewindsman heeft dinsdag ook een principe-besluit genomen over ongeveer 13 000 bezwaarschriften die melkveehouders hebben ingediend omdat zij de hun toegewezen hoeveelheid melk die zij vrij van superheffing mogen produceren te laag vinden. Voor een aantal van hen betekent het dat zij meer zullen mogen produceren. Om hoeveel van de 13.000 melkveehouders het precies gaat is echter nog niet bekend

De ongeveer 60 000 Nederlandse melkveehouders moeten dit seizoen, dat loopt van april '84 tot april '85 hun gezamenlijke produktie in vergelijking met 1983 (ruim 12 miljard kilo melk) met 6,6 procent omlaag brengen. Gemiddeld moeten zij zelfs 8.65 procent omlaag. Het verschil van 2,05 procent is bedoeld als ruimte om uitzonderingsgevallen nog iets te laten groeien. Over alles wat zij meer produceren moet een boete, de superheffing, worden betaald van ongeveer 56 cent per liter (75 procent van de richtprijs voor melk).

De helft van de melkveehouders heeft, zo deelde Braks mee, bezwaar aangetekend tegen de hoeveelheid melk die zij toegewezen hebben gekregen.

Zeeland

In vergelijking met vorig jaar is de produktie van de Nederlandse melkveehouders tot nu toe met 4,2 procent teruggelopen Regionaal zijn er grote verschillen In Friesland, Groningen en Drenthe is de daling 4.9 procent, in Overijssel en Gelderland 5.5. in Utrecht. Zuid- en Noord-Holland 5.1 en in Zeeland. Noord-Brabant en Limburg 0,2 procent. Na 22 september komt voor de melkveehouders de eerste afrekening. Braks wil niets weten van uitstel van de afrekening. Zonodig zal de betaling worden afgedwongen. Die kon in Zeeland, Brabant en Limburg oplopen tot zo'n twaalfduizend gulden per bedrijf

De bewindsman heeft geen uitzondering willen maken voor de alternatieve landbouw, die daar wel om had gevraagd. Een uitzonderingspositie voor een speciale groep is volgens hem in strijd met de algemene strekking van de maatregel. „Melk is melk”, aldus de bewindsman. Hoe het wordt geproduceerd maakt niet uit. Wel heeft hij de mogelijkheid opengesteld voor melkveehouders die rechtstreeks aan de consument leveren, bij voorbeeld boerenkaas, onderling melk uit te wisselen Dat zou via een soort pool moeten, zodat de totale hoeveelheid toch gelijk blijft.

Zwart circuit

Braks heeft verklaard dat de Algemeene Inspectiedienst van zijn ministerie opdracht heeft om te onderzoeken of er een zwart melkcircuit is ontstaan, doordat melkveehouders melk buiten de boeken om aan opkopers verkopen. Als melkveehouders worden betrapt, worden hun illegale verkopen bij hun produktie opgeteld, zodat zij over het te veel geproduceerde ook normaal de heffing moeten betalen.

Leeuwarder Courant 1984-08-30

Landbouwschap staakt overleg over superheffing

DEN HAAG - Het dagelijks bestuur van het Landbouwschap heeft besloten zijn twee leden in de landelijke commissie superheffing met onmiddellijke ingang terug te roepen en het overleg over de uitvoering van de superheffing voorshands te staken. Het zal de vertegenwoordigers van het landbouwbedrijfsleven in de provinciale commissies adviseren uit die commissies te stappen. Een woordvoerder heeft dit gistermiddag na afloop van het spoedoverleg met minister Braks van landbouw en visserij meegedeeld.

Het Landbouwschap had de minister in dat overleg gevraagd zijn dinsdagmiddag bekendgemaakte plannen voor een opkoopregeling van melkrechten op twee concrete punten te herzien, maar de bewindsman wilde aan die wensen niet tegemoet komen. Het schap had gevraagd de regeling onmiddellijk te laten ingaan en niet pas op 1 januari 1985 en wilde de hoeveelheid melk voor uitzonderingsgevallen bij de superheffing ruimer te doen zijn dan 0,3 procent van de totale produktie.

Leeuwarder Courant 1984-09-01

is eerste deel! Volledig in MAP De Veemarkt

DE OPKOOPREGELING MELKQUOTUM

De Veemarkt

DE OPKOOPREGELING voor leveringsrechten van melk heeft tot doel die rechten over te dragen aan degenen, die behoefte hebben aan meer leveringsrechten dan ze gekregen hebben. In enkele andere landen, Frankrijk voorop, wordt die regeling beschouwd als de essentie van de hele melkregeling. In Nederland zou men door deze herverdeling van melkrechten in de allereerste plaats de grootste onrechtvaardigheid van de melkregeling kunnen opheffen.

Men kan zich voorstellen, dat een boer met een miljoen kg melk aan leveringsrecht deze rechten tegen betaling bij Braks inlevert. Braks kan dan 200 koeien elders stallen; twintig boeren elk tien koeien meer. Daar komt dan wel de vraag achter vandaan, welke twintig boeren. Twintig toeren, die van dertig op veertig koeien worden gebracht en die dan over vier jaar met het bedrijf stoppen? Of moeten die melkrechten gaan naar bedrijven, die voor de toekomst investeren en die meehelpen Nederland door een moeilijke periode te slepen?

De kwestie is of de overheid met behulp van de opkoopregeling de verdere modernisering van de landbouw bevordert met als alternatief het instandhouden van de huidige landbouwstructuur, welke uitzichtloos is.

De Tweede Kamer is in eerste aanleg akkoord gegaan met de melkregeling en de superheffing. Op het ogenblik nestelt de bureaucratie zich in de puinhopen en ze zal er moeilijk uit te krijgen zijn. De politici voelen nattigheid en willen zo gauw mogelijk van de superheffing af, het sluitstuk van de melkregeling.

Wanneer de superheffing slechts een levensduur is beschoren van enkele jaren, is de verhandelbaarheid van de leveringsrechten een moeilijke zaak, duurt het langer dan is handel in die rechten niet alleen onontkoombaar maar ook direct wenselijk. Maar kunnen ze dan ook over de landsgrenzen heen verhandeld worden, zoals dat een vrij handelsverkeer in de EG betaamt?

EEN APART PROBLEEM vormt de verhuizing van de rechten over de fabrieksgrenzen. De zuivelcoöperatie ZOH ligt in haar volle lengte van Oosterwolde tot Winschoten in een gebied met Frico-Domo (Noord-Nederland). Het melkprijsverschil tussen beide coöperaties kan dit jaar oplopen tot een cent vier vijf. Daar zal al heel gemakkelijk een verhuizing van rechten van de ene naar de andere coöperatie plaats vinden.

De coöperaties zullen aanvankelijk de overeengekomen grensregelingen in acht nemen, maar in de grensgebieden kunnen spanningen ontstaan, wanneer krachtige ZOH-boeren grond gaan kopen of huren in het gebied van Frico-Domo. De grensregelingen zijn trouwens ook niet wa-

terdicht en daar komt nog bij, dat het uittreegeld van Frico-Domo op tien cent per kilo melk ligt. Een boer die van de Frico naar de ZOH wil, kan in een drie jaar uit het hogere melkgeld zijn uittreebedrag betalen.

.....

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-09-06

CDA EN VVD POSITIEF OVER VERVROEGING

Opkoopregeling melk nog voor Prinsjesdag

DEN HAAG (ANP) - De opkoopregeling voor melk, waarmee minister Braks van Landbouw en Visserij ruimte wil scheppen om melkveehouders die door de superheffing in de problemen komen te helpen, zal nog voor Prinsjesdag, 18 september, van kracht worden. Melkveeouders die besluiten hun produktie geheel te stoppen krijgen voor iedere kilogram heffingvrije melk die zij inleveren 65 cent. Zij mogen dan voor de duur van de superheffing, voorlopig vijf jaar, geen melk meer produceren, maar kunnen hun bedrijf wel op andere wijze voortzetten.

Dit heeft de bewindsman woensdagmiddag bekendgemaakt tijdens overleg met de vaste Kamercommissie voor landbouw. CDA en VVD hebben in een eerste reactie positief gereageerd op de regeling. De PvdA heeft daar moeite mee. Braks wilde de regeling aanvankelijk op 1 januari 1985 laten ingaan. Daartegen bestond vanuit het landbouwbedrijfsleven groot verzet. De melk die door de opkoopregeling vrijkomt, of liever gezegd de produktieruimte, wil minister Braks onder andere toespelen aan groepen melkveehouders die de continuïteit van hun bedrijf in gevaar zien komen als zij geen extra ruimte krijgen.

Voorwaarden

De minister heeft aan de regeling wel een aantal nadere voorwaarden gesteld. In eerste instantie moeten de melkveehouders de produktie van melk volledig stoppen. Later wil hij bezien of de EG-regeling de mogelijkheid biedt ook gedeeltelijk met de produktie te stoppen. Er is een bovengrens van 250.000 kilogram per bedrijf. Een bedrijf met een produktie van dergelijke omvang valt onder de middenbedrijven in ons land en telt ongeveer 40 tot 45 koeien.

De minister heeft tevens bekendgemaakt dat per 1 januari uit het geld dat hij voor de regeling heeft vrijgemaakt een deel wordt bestemd voor een opvangregeling voor werknemers op melkveehouderijen die dreigen te worden ontslagen. Voor bedrijven die als gevolg van de superheffing in directe financiële nood dreigen te komen komt een overbruggingsregeling, hoogstwaarschijnlijk in het kader van het Borgstellingsfonds. De minister wil tevens proberen met de melkproduktie die vrijkomt te voorkomen dat de melkveehouders volgend jaar nog eens 1 procent gemiddeld moeten korten op hun produktie. zoals aanvankelijk was voorzien.

Het algemeen bestuur van het Landbouwschap dat woensdagmorgen over de superheffing sprak wilde een prijs per kilogram ingeleverde melk van minstens 75 cent of zelfs één gulden. Ook wilde het geen plafonering en de mogelijkheid om gedeeltelijk met produktie te stoppen. Na zwaar onderhandelen met Braks is het dagelijks bestuur 's middags uiteindelijk akkoord gegaan met de regeling zoals die er nu ligt. „Wij hebben toegestemd omdat andere belangen zwaarder wegen. Wij wilden snel meer ruimte”, aldus voorzitters drs. J. J. Schouten.

Er is afgesproken dat de prijs ineens of in drie jaarlijkse termijnen wordt uitbetaald, hetgeen de melkveehouders belastingtechnisch meer mogelijkheden biedt. De melkveehouders mogen tevens in gedeelten hun produktie beëindigen. Dat heeft markttechnisch voordelen.

Voorkomen wordt dat er in één keer een groot aantal koeien die moeten worden afgestoten op de markt komen, waardoor de prijzen onder druk zouden komen. Minister Braks heeft het Landbouwschap meegedeeld dat hij voor de regeling de eerstkomende drie jaar 50 miljoen gulden per jaar beschikbaar heeft. Ondanks aandringen van het Landbouwschap heeft de minister nog niet gezegd of hij de eerste verrekening van de boetes met ongeveer drie maanden wil uitstellen. Eind deze maand gaan de boetes de deur uit.

Leeuwarder Courant 1984-09-06

duplo van voorgaande

Minister Braks koopt melkquota van boeren op

Minister: 65 cent per kilo

DEN HAAG - Minister Braks begint op korte termijn met het opkopen van produktierechten voor melk bij boeren die minder willen melken. De minister is bereid 65 cent per kilo produktierechten te betalen en hij wil deze rechten beschikbaar stellen aan boeren die een dusdanige lage toewijzing van melkrechten hebben gekregen, dat ze in moeilijkheden dreigen te komen. Voor de regeling is vijftig miljoen gulden per jaar beschikbaar gedurende drie jaar.

Aanvankelijk was de minister van plan om pas volgend jaar met opkopen te beginnen, want dan komt er pas geld beschikbaar. De landbouworganisaties wilden de regeling eerder hebben en stapten toen uit het overleg met de minister. De afgelopen dagen heeft de minister met de voorzitter van het Landbouwschap, drs. Joris Schouten, een nieuwe regeling in elkaar gestoken, welke gistermiddag aan de Kamercommissie voor landbouw werd gepresenteerd. De PvdA stelde zich in de commissie terughoudend op ten aanzien van de regeling. Het CDA en de VVD waren positiever.

Van de ongeveer 60 000 melkveehouders in Nederland hebben er 13 000, op niet nader in de *Beschikking Superheffing* gespecificeerde gronden bezwaar gemaakt tegen de aan hun toegevoegde hoeveelheid melk die zij heffingvrij mogen produceren. Door de *Landelijke Commissie Superheffing* waren die 13000 in twintig groepen verdeeld, waarvan er zes, zo maakte Braks vorige week bekend, in aanmerking kwamen voor een extra hoeveelheid melk. De bewindsman had daarvoor 0.3 Procent van de totale Nederlandse produktie, zo'n 36.000 ton, tot zijn beschikking. De vertegenwoordiger, van het Landbouwschap in de landelijke commissie vonden die hoeveelheid veel te weinig. Met de opkoopregeling komt er nu meer melk beschikbaar om boeren in moeilijkheden te helpen met een extra toewijzing.

De minister heeft aan de regeling een aantal nadere voorwaarden gesteld. In eerste instantie moeten de melkveehouders de produktie van melk volledig stoppen. Later wil hij bezien of de EG-regeling de mogelijkheid biedt ook gedeeltelijk met de produktie te stoppen. Er is een bovengrens voor een extra toewijzing van 250.000 kilogram per bedrijf. De minister heeft tevens bekendgemaakt dat per 1 januari uit het geld dat hij voor de regeling heeft vrijgemaakt een deel wordt besteed voor een opvangregeling voor werknemers op melkveehouderijen die dreigen te worden ontslagen.

Voor bedrijven die als gevolg van de superheffing in directe financiële nood dreigen te komen, komt een overbruggingsregeling, hoogstwaarschijnlijk in het kader van het Borgstellingsfonds. De minister wil tevens proberen met de melk die vrijkomt te voorkomen dat de melkveehouders volgend jaar nog eens 1 procent gemiddeld moeten korten op hun productie, zoals aanvankelijk was voorzien.

Het algemeen bestuur van het Landbouwschap dat gisteren over de superheffing sprak, wilde een prijs per kilogram ingeleverde melk van minstens 75 cent of zelfs één gulden. Ook wilde het geen plafonering en de mogelijkheid om gedeeltelijk met productie te stoppen.

De prijs van 65 cent en de bovengrens van 250.000 kilogram bieden volgens Schouten voorlopig voldoende ruimte. Ook is afgesproken dat de prijs ineens of in drie jaarlijkse termijnen wordt uitbetaald, hetgeen de melkveehouders belastingtechnisch meer mogelijkheden geeft. De melkveehouders mogen tevens in gedeelten hun productie beëindigen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-09-07

WAARSCHUWING MINISTER BRAKS:

Zeeuwse melkveehouders produceren veel te veel

MIDDELBURG - De melkveehouders in de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg werken tot op heden niet of nauwelijks mee aan het indammen van de zuiveloverschotten. Zij produceren nog veel te veel melk en dat zal hen, als daar geen verandering in komt, veel geld kosten. Deze waarschuwing uitte de minister van Landbouw en Visserij, ir G. Braks, donderdag op de landelijke Bondsdag van de CBTB die in de Middelburgse Schouwburg werd gehouden.

„Eind augustus hadden de Nederlandse melkveehouders gezamenlijk 4.3 procent minder melk geproduceerd dan in dezelfde periode van het vorig jaar. Het streven is gericht op een vermindering van 6,6 procent. Het frappante is nu dat in de regio zuid (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) tot nu toe slechts 0.5 procent minder melk werd afgeleverd. Daarom ook zal, als deze tendens zich niet wijzigt, de regio zuid een fors bedrag aan superheffing moeten gaan betalen en dat, zal in die provincies dan ook het hardst aankomen”, aldus de minister.

Zoals bekend is die superheffing (een soort geldboete) in het leven geroepen om de melkproducenten te dwingen minder melk op de markt te brengen. Het resultaat daarvan moet het terugbrengen van de zuiveloverschotten in de hele Europese Gemeenschap zijn. „Die voorraden zijn op het ogenblik schrikbarend groot en van een teruggang is geen sprake, integendeel, de voorraad blijft nog groeien”, We zijn nog lang niet uit de zorgen”, zei Braks.

De minister kondigde verder aan dat er op Prinsjesdag (18 september) concrete mededelingen worden gedaan over ‘een aanmerkelijke en structurele overheidsbijdrage in de keuringskosten (onder andere van vlees en vee) voor de land- en tuinbouw’. „Die maatregel is beslist van betekenis voor de internationale concurrentiepositie van agrarisch Nederland”, zo liet de heer Braks gisteren weten. Hij liet zich niet uit over de hoogte van de financiële bijdragen, omdat hij zijn mond niet voor Prinsjesdag voorbij mag praten.

Opkoopregeling

De minister ging verder in op de opkoopregeling voor melk, waaraan hij, zoals gemeld, woensdagmiddag ruchtbaarheid heeft gegeven. Met die opkoopregeling wil de minister ruimte scheppen om melkveehouders, die door de superheffing in de problemen komen, te helpen. Hij deelde gisteren in Middelburg mee dat er inmiddels bij het Ministerie dertigduizend verzoeken zijn binnengekomen van melkveehouders die om ontheffing hebben gevraagd van het aantal kilo's melk dat ze mogen produceren. Dat is precies de helft, want Nederland telt zestigduizend melkveehouders

De heer Braks: „Dit betekent niet dat deze grote aantallen verzoeken om ‘heffingsvrije melk’ ook kunnen worden gehonoreerd. Heel wat van de duizenden melkveehouders die een verzoek- of bezwaarschrift hebben ingediend, kunnen we niet helpen aan ‘meer melkproductie’ Daarover wil ik geen misverstand laten bestaan. Wel is het zo, dat we nu met grote zorgvuldigheid en voortvarendheid de ingekomen verzoeken en bezwaren kunnen behandelen. Ik verwacht dat iedereen in oktober een antwoord heeft gekregen”.

Uit de hand

Minister Braks ging verder in op de moeilijkheden die het Europese landbouwbeleid met zich meebrengt. „Dit beleid is in feite uit de hand gelopen. Denk maar aan de overschotten en de kosten die daarvan weer het gevolg zijn. Het landbouwbeleid is té geïsoleerd gebleven en daardoor is een onevenwichtige situatie ontstaan. Er moet iets gebeuren, zeker nu Portugal en Spanje als EG-partners voor de deur staan”.

„Het Europese landbouwbeleid zal zich daarom sterker moeten gaan richten op de realiteiten van de markt. Beleidsombuigingen zijn dus onvermijdelijk geworden. Voor de direct betrokkenen (de boeren en tuinders) is dat vaak erg pijnlijk. De superheffing is wat dat betreft een duidelijk voorbeeld. Maar het doorgaan met het tot op heden gevoerde beleid is volstrekt onmogelijk geworden. Ook de Nederlandse land- en tuinbouw zal door de zure appel heen moeten bijten’, aldus de minister van Landbouw en Visserij.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-09-13

BOEREN GEEN TEGEMOETKOMING

Superheffing werkt: boterberg geslonken ¹⁴⁵

RIJSWIJK (ANP) - Het ziet ernaar uit dat de superheffing haar doel zal bereiken. De productie van boter en mager melkpoeder is lager dan vorig jaar. De boterberg is niet verder gegroeid en de voorraad mager melkpoeder daalt al.

Dit heeft drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *produkschap voor zuivel*, woensdag gezegd. Het doel van de superheffing - een boete voor boeren die meer melk produceren dan minister Braks van Landbouw toestaat - is om de groei van de gigantische zuivelvoorraden in Brussel te stuiten.

Minister Braks hoopt dat de melkproductie ook in het Zuiden van ons land verder zal afnemen, omdat anders de veehouders daar straks met een gigantische superheffing komen te zitten. Op een tegemoetkomende houding van de overheid hoeven zij in dat geval niet te reke-

¹⁴⁵ Wat dus niet klopte volgens knipsel van 1984-10-16! (ZHN.)

nen. waarschuwde de minister van Landbouw woensdag tijdens overleg met de vaste Kamercommissie voor Landbouw en Visserij
Gebleken is dat de melkveehouders in het noorden van het land zich beter aan de produktiebeperking houden.

Zowel Blauw (VVD) als Van der Linden (CDA) drukten de minister op het hart af te zien van het toekennen van inkomenstoeslagen in het eerste jaar van de superheffing. Van der Linden meent dat daartoe de afgeschafte *Monetair Compenserende Bedragen* (MCB's) structureel moeten worden ingezet. Anders komt het neer op een kermisgeld van een paar honderd gulden per boer, stelde hij. Volgens de minister zal het echter wel tot een uitkeringsregeling komen. Formeel zijn er geen EG-bezwaren tegen het inzetten van de MCB's, maar het EG-gedeelte daarin komt dan te vervallen. En daarover zal de Europese Commissie moeten beslissen. Braks beloofde in Brussel te zullen nagaan hoe de situatie in de andere EG-landen is ten aanzien van een partiële beëindigingsregeling. Persoonlijk staat hij daar nogal terughoudend tegenover

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-09-18

EG OPTIMISTISCH OVER MELKPRODUKTIE

Veehouders betrapt op ontduiken superheffing

DEN HAAG/BRUSSEL (ANP) - De Algemene Inspectiedienst van het ministerie van Landbouw en Visserij heeft tegen acht veehouders in Noord-Brabant en Zuid-Holland proces-verbaal opgemaakt wegens het ontduiken van de superheffing voor melk.

In totaal gaat het om 480.000 liter melk die in België is afgezet. Een woordvoerder van het ministerie van Landbouw en Visserij heeft dit maandagavond bevestigd.
Het ministerie is al geruime tijd bezig met een landelijk onderzoek naar dit soort praktijken.

Met de superheffing die de EG-landbouwministers in maart instelden om de overproduktie af te remmen is het ook binnen EG-verband nog niet alles koek en ei. De eerste inhouding van die heffing plus de afdracht ervan aan Brussel zou eigenlijk medio november moeten plaatsvinden. Maar Italië wil een uitstel tot mei volgend jaar, terwijl ook Frankrijk deze regeling wil „versoepelen”. De Denen en de Britten spraken zich echter uit voor een strikte toepassing van de regeling. Minister Braks vindt dat de regels strikt toegepast moeten worden, maar heeft desondanks begrip voor stemmen die om soepelheid bij beroepsgevallen - in Nederland 30.000 - vragen, verklaarde hij na het landbouw beraad in Brussel.

De EG-commissie in Brussel is over het geheel redelijk optimistisch over het verloop van de melkproduktie in Europa. Ze denkt dat het doel van de besluiten van maart van dit jaar, namelijk om tot een behoorlijke teruggang van die produktie te komen, bereikt kan worden. Dat heeft maandag de Europese landbouwcommissaris, de Deen Paul Dalsager, in de Europese Landbouwrapport verklaard. In augustus lag de melkproduktie in de EG zo'n vijf procent beneden die van vorig jaar op hetzelfde tijdstip, aldus Dalsager. Ook in Nederland is de produktie met zo'n vijf procent gedaald.

Ierland echter - dat de produktie als enige met 4,6 mag laten groeien in 1984 - vroeg maandag om nog een 1,1 procent extra, hetgeen door de raad met weinig instemming ontvangen werd.

Chaos groeit over melk en amoniak

De Veemarkt

DE BELANGSTELLING voor de opkoopregeling van heffingvrije melkquota is onder de melkveehouders gering. Bij de *Friese Mij* en bij de Friese *CBTB* hebben zich enkele boeren gemeld, die nader kwamen informeren, maar ze deden dat in het besef, dat er niet veel te halen is. Minister Braks zegt wel 150 miljoen gulden toe, maar zijn collega Ruding haalt de grootste helft toch meteen fiscaal weer bij de verkoper van het quotum vandaan.

De boer die van zijn quotum af wil, kan beter zijn land erbij verkopen, want dan hoeft hij van de grondprijs geen belasting te betalen, ook wanneer die prijs door het quotum bepaald wordt. Mogelijk komt Ruding daardoor nog op een idee door bij grondverkoop toch nog een bedrag te pakken als prijs voor het quotum.

Een en ander geeft aan, in welk een vreemde situatie de boeren verzeild zijn geraakt als gevolg van de melkregeling, die dit jaar uit de grond is gestampt met alle vreemdigheden die er aan een revolutiebouwsel kunnen zitten. Er zullen meer eigenaardigheden aan het licht komen. Minister Braks mag ze vergaren tot de oogst binnen is en hij politiek niet langer houdbaar is. Dat is hij al niet meer, maar bruikbaar als pakezel voor de vreemdigheden is hij nog wel en die pakezel wordt dan zondebok.

De landbouworganisaties verwachten nog veel gejammer over de onrechtvaardige superheffing. In *Ons Friese Platteland* wilde CBTB-secretaris Sjoerd Hoekstra al afspreken, dat er op iedere vergadering slechts een kwartiertje superheffing zou zijn. We horen *Beter Zuivelbeleid* al juichen. Voor het besluit over de heffing viel, kon er ook maar een kwartiertje over gepraat worden.

Nu is de hoogste wijsheid, dat de superheffing van alle kwaden de minst kwade is, en op de speciale avond voor de superheffing in Damwoude bleek, dat de boeren zich bij de melkregeling neergelegd hebben, hoewel ze persoonlijk voor een verhoging van hun quotum vechten. Dat hangen ze niet aan de grote klok om geen slapende buurlui wakker te maken met hun daverende redeneringen, welke ze voor meer melk naar minister Braks hebben gestuurd.

In een maatschappij, waarin geen kansen voor het individu zijn, gelooft toch elk, dat hij de uitzondering is, die het in de wereld gaat maken. Laat anderen over revolutie praten, hij gaat zijn eigen eenzame weg, de doodlopende weg. Het onderwerp superheffing is kennelijk ook doodgepraat en verder zit elk op zijn eigen eindje weg.

[.....]

De boeren lieten zich gelaten meevoeren. Schuldbewust leken ze afscheid te nemen van de jaren achter ons, die we telkens de vette jaren horen noemen, om zich een positie te verwerven in de magere jaren. Spanning is er alleen nog om de individuele beschikkingen op de bezwaarschriften en over het wel of niet innen van de superheffing. Als het innen van de heffing uitgesteld wordt en een dreiging blijft tot Sint Juttemis, dan is het feest groot beneden de grote rivieren. De zuidelijken trekken zich minder aan van de melkregeling dan elders het geval is.

Er lijkt in Brabant een groot vertrouwen te bestaan, dat de individuele bezwaarschriften gehonoreerd zullen worden en dat er veel extra quotum wordt toegewezen aan de bezwaarden. In het Noorden geeft dat onrust, want de meerdere melk voor het Zuiden moet toch ergens vandaan gehaald worden. Als de massale overschrijding van het quotum in Nederland aanhoudt en de boeren zullen hun produktie pas op het laatste moment richten op hun individuele toewijzing, dan zou dat ook betekenen, dat er aan het einde van het EG-melkprijsjaar een enorme

vermindering van de melkaanvoer optreedt. In Damwoude werd opgemerkt, dat die verlaging dan de hele zomer voortduurt.

DE BEDRIJFSVERGROTING in de melkveehouderij is met de regeling van de melkproductie een eind teruggedraaid. In de nieuwe situatie is er op alle bedrijven een stalruimteoverschot en een onderbezetting van de capaciteit. Hoe de ruimte opgevuld zal worden, moet nog blijken, maar het ligt voor de hand, dat er een verdere verschuiving van de melkveestapel van de kleine naar de grotere bedrijven optreedt.

Dat is echter een veronderstelling, want niemand weet nog wat in Nederland de nieuwe sociale verhoudingen zullen zijn, als gevolg van de daling van de laagste inkomens en de groeiende druk der werkloosheid. De melkveehouderij moet rekening houden met een lage melkprijs in de komende jaren en dat is bij de productiebeheersing niet alleen fnuikend voor de kleine bedrijven, maar ook voor de grotere, voor de ligboxenstallen die geen goede leiding hebben.

De inkomensverschillen in die groep bedrijven zijn zo enorm groot, dat er ondernemingen beëindigd zullen moeten worden. Er komen straks ligboxenstallen vrij voor jonge boeren die nu nog in te krappe Friese stallen werken.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-10-04

DOOR ONDUIDELIJKHEID ROND MELKHEFFING

Groeiende spanning onder de Nederlandse melkveehouders

DEN HAAG (ANP) - Er is een groeiende spanning onder de melkveehouders als gevolg van de superheffing, de boete op te veel geproduceerde melk. Schuld daaraan is de nog steeds bestaande onduidelijkheid over de uitvoering van de regeling en de hoeveelheid melk die de melkveehouders heffingvrij mogen produceren. Dit bleek woensdag tijdens de vergadering van het algemeen bestuur van het Landbouwschap.

Volgens P. Blokland, voorzitter van de afdeling melkveehouderij van het schap en lid van het algemeen bestuur voor de *Christelijke Boeren- en Tuindersbond*, verklaarde dat agrariërs in ons land zelden zijn geconfronteerd met een regeling, die zoveel begrenzings kent als de *Beschikking Superheffing*. „Iedere grens heeft zijn eigen problematiek.

Het *Koninklijk Nederlands Landbouw Comité* is van mening dat het met de uitwerking van de beschikking van het ministerie van Landbouw en Visserij niet goed gaat. „Er valt moeilijk over te schakelen van een globaal naar een individueel gericht beleid”, aldus bestuurslid W.J. Lokhorst. De voorlichting van de overheid schiet volgens hem te kort en de verontrusting neemt toe. „We zijn in een razend tempo onderweg naar het punt waarbij het georganiseerde agrarische bedrijfsleven de verantwoordelijk niet meer kan dragen.”

Afrekening

Blokland meende dat de wens van sommige melkveehouders snel een eerste afrekening te krijgen over het eerste halfjaar (opdat iedereen voor lopig weet wat hij eventueel aan

boete moet betalen), niet moet worden gehonoreerd, omdat niet alle melkveehouders weten hoeveel zij nu precies mogen produceren. Krachtens het besluit dat de EG-ministers van Landbouw eind maart namen moeten de eerste boetes deze maand worden betaald. Binnen de ministerraad wordt nu gesproken over verschuiving van die betaling naar begin volgend jaar.

Zuivelfabrieken

De ministers van landbouw hebben met de superheffing de verkeerde afslag genomen, zo zei voorzitter drs. Rinze Zijlstra van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond* FNZ (de coöperatieve zuivelfabrikanten in ons land), woensdag tijdens de algemene vergadering van zijn organisatie in Breda.

De tussenbalans van de in april van kracht geworden superheffing opmakend zei Zijlstra dat deze in elk geval laat zien dat de produktie stagneert en terugloopt met een procent of vier. „Evenwel houdt dit in dat tot en met maart nog acht procent produktie teruggenomen moet worden, wil althans de strafheffing ontlopen worden.

Op de melkveehouderijbedrijven leidt dit tot inkomensoffers. De veevoederindustrie levert 20 tot 25 procent minder. In de zuivelindustrie heeft het gevolgen voor de verwerkingsstructuur. „Ik heb de overtuiging dat versneld enkele honderden arbeidsplaatsen op de verdwijnslijst komen”, aldus Zijlstra.

Leeuwarder Courant, 1984-10-10

Geart Hofstra erg verbaasd over melk in Noord-Brabant

NIJ BEETS - Met de grootste verbazing bekijkt de voorzitter van de *Friese Mij van Landbouw*, de heer Geart Hofstra, de ontwikkeling van de melkproduktie in de verschillende delen van het land. Wat er in de hoofden van de zuidelijke boeren om gaat, begrijpt hij niet. Verwachten ze dat de superheffing hun deur voorbij gaat? Die heffing komt wel, meende Hofstra en als de Brabantse boeren er aan willen ontkomen, zullen ze wel achttien procent met de produktie terug moeten voor april.

Bij de uitvoering van de melkregeling en de toewijzing van de quota zijn wij in de pet getrokken, zei Hofstra. Hij doelde daarbij op de investeerdersregeling, waarbij boeren die een nieuwe stal naast de verouderde ligboxenstal plaatsten, een melktoewijzing krijgen voor beide stallen. In Friesland wilde de commissie-Anema daar een stokje voor steken, maar ze is door minister Braks teruggefloten. Het blijkt nu dat een groep nieuwbouwers, zonder dat ze er zelf op aasden, voor de nieuwe stal 400 000 kg melk extra krijgen. Doordat er in Brabant veel oude stallen aan vernieuwing toe waren, en dus vervangen werden, krijgen de desbetreffende melkveehouders zo een dubbele melktoewijzing. Er vindt zo een overheveling van melk uit het Noorden naar het Zuiden plaats en daarvan profiteert de toch al goed uitbetalende *Campina* met zijn boeren.

Hofstra was van oordeel, dat de superheffing ook na vijf jaar niet zal verdwijnen een normale ontwikkeling in de melkveehouderij te houden, dient het melkquotum verhandelbaar te zijn. De boeren wisten niet dat die heffing zou komen, ook al werd er al twintig jaar dreigend over de melkoverschotten gesproken. De boeren zullen meer politieke druk moeten gaan uitoefenen, nu ze in de gevarenzone komen. De Friese Mij organiseert op het ogenblik een soort lobby welke op alle politieke niveaus werkzaam zal zijn. Hofstra vreesde, dat de produktiebeper-

king volgend jaar op tien procent gesteld zal worden, gehoord de gesprekken in de ambtelijke wandelgangen. Hij achtte een dergelijke beperking een onmogelijkheid. De heffing dient niet eerder dan in april volgend jaar geïnd te worden.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1984-10-12

Superheffing wordt voor de helft geïnd

DEN HAAG - De superheffing, de boete die melkveehouders moeten betalen voor te veel geproduceerde melk, zal over het eerste half jaar dat deze EG-regeling van kracht is (vanaf april) slechts voor de helft worden geïnd. De Deen Poul Dalsager, landbouwkommissaris van de Europese Commissie (het dagelijks bestuur van de EG) heeft dit, zo heeft een woordvoerder van het ministerie van landbouw en visserij in Den Haag meegedeeld, bekendgemaakt.

Volgens de woordvoerder is nog niet duidelijk of de oorspronkelijke datum van 15 november, waarvoor de heffing moet worden geïnd, gehandhaafd blijft. Ook is nog niet duidelijk wanneer de andere helft over het eerste half jaar zal worden geïnd.

De georganiseerde Nederlandse landbouw heeft de laatste maanden aangedrongen op uitstel van de betaling of, als dat niet mogelijk is, gedeeltelijke opschuiving van de betaling, zoals nu is besloten. Een woordvoerder van het Landbouwschap, noemde het besluit van de commissie donderdag daarom „niet onwelkom”.

Het landbouwschap vreesde dat een groot aantal melkveehouders in directe financiële problemen zou komen als zij voor 15 november de volledige heffing zouden moeten betalen. De heffing bedraagt 75 procent of ongeveer 56 cent voor iedere liter melk die de boeren boven hun toegewezen quotum produceren. Het schap voerde bovendien als bezwaar aan dat veel boeren nog steeds niet weten hoeveel zij nu precies mogen produceren. Dat zou er toe kunnen leiden dat zij, op grond van hun voorlopig quotum, nu heffing moeten betalen, terwijl later blijkt dat dat niet of slechts gedeeltelijk zou moeten.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-10-16

Werknemersregeling melkvee rond

Melkproduktie loopt met 7 procent terug

DEN HAAG (GPD) – De melkproduktie is vorige week teruggelopen met 7 procent. Volgens de in Brussel gemaakte afspraken moeten de Nederlandse veehouders hun produktie dit jaar met 8,65 procent beperken. Over het meer geproduceerde moeten de boeren een superheffing betalen.

Volgens deskundigen van het Productschap voor zuivel zullen de boeren de opgelegde produktiebeperking wel halen. De zuivelfabrikanten verwachten, dat de melkproduktie de komende maanden wel eens 10 procent minder zal kunnen zijn.

De produktie van consumptiemelk is met 2 procent gedaald. Daarnaast vertoonde de invoer van consumptiemelk een stijging met 6 procent. Deze melk komt in hoofdzaak uit België.

Volgens het Produktschap krijgen de Belgische boeren voor hun melk minder uitbetaald dan de Nederlandse boeren. „Daardoor kan de verkoopprijs ook lager zijn dan bij ons. Omdat de grenzen binnen de Europese Gemeenschap nu eenmaal open zijn, kan deze goedkopere Belgische melk zonder problemen hier worden ingevoerd”, aldus het Produktschap.¹⁴⁶

Opmerkelijk is dat de kaasexport van 1 januari tot en met 6 oktober met 10.000 ton is gestegen. Een grote klap kreeg de export van gecondenseerde melk zonder suiker naar Nigeria. Door de financiële problemen waarin dit land verkeert worden importen aan strenge voorwaarden gebonden. Verwacht wordt, dat de export naar Nigeria helemaal stil komt te liggen. Tegen het wegvallen van deze export staat een stijging van de export van gecondenseerde melk naar de Arabische olieproducerende landen.

Dit jaar is in ons land de produktie van boter met 9.5 procent gedaald. In de eerste drie weken van september lag de boterproduktie zelfs 20 procent lager dan in september vorig jaar. Toch moest van deze produktie in de afgelopen week nog ongeveer 1500 ton boter aan de boterberg worden toegevoegd.

Het Voedselvoorzienings In- en Verkoopbureau beschikte op 12 oktober over een boterberg van 191.025 ton. Deze voorraad is in een jaar tijds met 80.000 ton toegenomen

De produktie van magere melkpoeder daalde dit jaar al met 36 procent De export nam enigszins toe Op 12 oktober bedroeg de magere melkpoederberg in ons land 31.539 ton, tegenover 56.444 ton op hetzelfde tijdstip in 1983. Binnen de Europese Gemeenschap daalde de melkpoederberg tot beneden de 900.000 ton.

Het Landbouwschap heeft met de minister van landbouw onder meer overeenstemming bereikt over de werknemersregeling. Werknemers van bedrijven die door de superheffing in liquiditeitsmoeilijkheden komen, kunnen op de regeling terugvallen als een werknemer gebruik maakt van de opkoopregeling of van de zogenaamde liquiditeitsregeling, op grond waarvan de onderneming in aanmerking komt voor een overbruggingskrediet.

Leeuwarder Courant 1984-10-17

Kerstboter halve prijs

BRUSSEL - De EG-Commissie komt straks weer met goedkope kerstboter op de markt. Landbouwcommissaris Poul Dalsager wil in een keer 200 miljoen kilo oude boter opruimen. Hij wil de boter voor de helft van de prijs aan de consument verkopen met een subsidie van vier gulden per kilo. Een ander deel van deze boter wil Dalsager naar Rusland en het Midden-Oosten versturen. De **boterhandel vreest een enorme verstoring van de normale handel in het binnenland en bij export naar het Midden-Oosten. Wel wijst men er op, dat het ten dele om erg oude koelhuisboter gaat.**

Europese boterexporteurs die minimaal 50.000 ton boter per keer kunnen afzetten hetzij in de Sowjet-Unie hetzij in het Midden-Oosten krijgen het recht zo'n zelfde hoeveelheid, maar dan oude boter, goedkoop in te kopen.

¹⁴⁶ Zie knipsel over 'zwarte melk' stukje over 'melkmakelaar' in knipsel 1990-03-22 (ZHN.)

Tekort door superheffing

Melkunie moet melk invoeren

WOERDEN - De Melkunie, met 6700 leden één van de grootste zuivelcoöperaties in ons land, moet elke week 450.000 liter melk uit West-Duitsland en België invoeren, omdat er in ons land nu te weinig geproduceerd wordt.

Dat komt door de superheffing, een boete van 56 cent per liter die de veehouders krijgen voor „teveel” geproduceerde melk. De boeren zijn verplicht om gemiddeld 6,6 procent minder te produceren dan vorig jaar. In de EG is er nog steeds een overschot aan melk.

Directeur Krol van de in het West-Nederland opererende Melkunie stelt dat zijn onderneming moet importeren om de klanten niet kwijt te raken en om de machines in bedrijf te houden. De Melkunie verwacht overigens niet dat de melkprijs als gevolg van de invoer verhoogd moet worden.

Krol houdt er rekening mee dat er de komende maanden nog meer melk geïmporteerd moet worden. Er zijn wel maatregelen genomen om melkimport op langere termijn te vermijden. De veehouders in West-Nederland hebben inmiddels al tegen de melkimport geprotesteerd.

De Melkunie had de problemen bij de aanvoer al voorzien, en een premie van 15 cent per liter bovenop de normale prijs van 75,50 cent gegeven voor extra geproduceerde melk. Het aanbod van melk bleef echter ook na die maatregel achter bij de vraag. Ook de coöperatieve melkproduktbedrijven Noord-Nederland denken binnenkort moeilijkheden te krijgen bij de melk-aanvoer. Dit bedrijf overweegt ook melk te gaan invoeren.

Zelfde inhoud als bovenstaande plus:

In de herfst en winter is de melkaanvoer altijd geringer dan in de warmere seizoenen. Reden waarom de zuivelindustrie in die periode de boeren vaak een betere prijs biedt in de hoop dat zij hun produktiepatroon veranderen. Die bonusprijs blijkt nu niet langer voldoende te zijn, zegt de Melkunie. De meeste boeren willen hun produktie niet uitbreiden om de superheffing te ontlopen.

MELKUNIE KOOPT IN BELGIE EN W.-DUITSLAND

Melkinvoer nodig door superheffing van de EG

WOERDEN (ANP) – Tot het einde van het jaar ziet de zuivelfabriek Melkunie met twintig productiebedrijven zich genoodzaakt elke week 450.000 kilo melk in België en de Bondsrepubliek Duitsland te kopen. Door de uitwerking van de zogeheten superheffing krijgen de zuivelfabrieken niet voldoende melk aangevoerd om hun marktaandeel te kunnen behouden.

Dat heeft een medewerker van de Melkunie dinsdag bevestigd. Sinds 1 april zijn melkveeboeren gebonden aan een maximum produktie. Als zij toch meer produceren moeten ze een boete – de superheffing- betalen. De Europese Gemeenschap heeft deze straf bedacht om de overschotten van zuivelprodukten niet verder te laten groeien.

In de herfst en winter is de melkaanvoer altijd geringer dan in de warmere seizoenen, maar nu willen de meeste boeren niet boven hun produktiegrens uitgaan om de superheffing te ontlopen

De Melkunie ziet haar buitenlandse inkopen als een tijdelijk verschijnsel. De inwerkingtreding van de superheffing heeft nogal een schokeffect teweeggebracht, in agrarische kringen, zo zegt ook de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond* FNZ. Volgend jaar verwacht de Melkunie minder last te hebben van deze „kinderziekte” van de superheffing.

De melkfabrieken Campina en Domo kopen overigens al jaren melk in het buitenland, maar dat heeft volgens woordvoerders niets met de superheffing te maken. Het gaat daarbij trouwens om kleine hoeveelheden. Ook het Landbouwschap zegt dat het geen nieuw verschijnsel is, maar wijst er wel op dat fabrieken waarvan een groot deel van de produktie uit consumptiemelk bestaat, door de produktiebeperkende maatregel „half Europa afkomen” om maar voldoende melk te vinden die handel en werkgelegenheid in stand houdt.

Het Landbouwschap signaleert wel een nieuw gevaar voor de Europese zuivelhandel in het internationale effect dat de superheffing veroorzaakt. Volgens het schap vallen er gaten in de handelskanalen tussen EG-landen en andere landen, waar producenten uit Australië en Nieuw-Zeeland snel inspringen.

Overigens is het schap nogal in zijn wiek geschoten door een nieuwe wijziging die minister Braks van Landbouw eerder deze maand in de superheffing heeft aangebracht.

Volgens de nieuwe bepaling mogen veeboeren hun koeien niet meer dan 15.500 kilo melk per hectare per jaar laten produceren. Melkveehouders die voor de inwerkingtreding van de superheffing grond aan hun landerijen hebben toegevoegd, kunnen daar nu niets meer mee doen, zegt het schap.

De minister waarschuwde in Utrecht tijdens de grootste vakbeurs in de wereld op het gebied van intensieve veehouderij voor uitbreiding van deze sector in ons land. Het is wel begrijpelijk dat, individuele melkveehouders die worden getroffen door de superheffing proberen over te stappen op een of andere vorm van intensieve veehouderij, maar uitbreiding brengt op dit moment grote risico's met zich mee aldus Braks.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1984-10-29

Eerste inning superheffing in november

DEN HAAG (ANP) - De eerste inning van de superheffing op melk vindt plaats in november. Het ministerie van Landbouw en Visserij heeft dit bekendgemaakt.

De inning van deze superheffing, de boete die melkveehouders moeten betalen voor te veel geproduceerde melk, een EG-regeling die sinds april van kracht is, gaat over de periode april-september 1984. De inning wordt door de zuivelfabrieken verzorgd. Van het verschuldigde

bedrag over deze periode zal overigens maar vijftig procent worden geïnd. De andere helft wordt aan het eind van het melkprijsjaar 1984-1985 tegelijkertijd met de eindafrekening geïnd, aldus het ministerie.

Melkveehouders die voor 15 oktober een verzoekschrift om een andere heffingsvrije hoeveelheid hebben ingediend, krijgen van het ministerie een maand uitstel, voorzover hun verzoek nog in behandeling is.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-11-02

Superheffing bemoeilijkt bedrijfsovername voor jonge melkveehouders

UTRECHT (ANP) - Jonge melkveehouders die een bedrijf willen overnemen worden daarin bemoeilijkt door de superheffing, de regeling van de Europese Gemeenschap om het melkoverschot in te dammen. Voor een groot aantal jongeren is overname zelfs niet meer mogelijk. Dit concludeert het *Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt* (NAJKi in zijn donderdag verschenen nota „*Wie melkt er voort?*” Studenten van de Landbouwhogeschool in Wageningen hebben in samenwerking met jonge boeren het onderzoek verricht voor de agrarische jongerenorganisatie. Gebleken is dat de rentabiliteit op de bedrijven terugloopt, wat betekent dat er meer kosten worden gemaakt dan er inkomsten zijn.

Een groot probleem vormt ook de produktieuitbreiding die is slechts mogelijk door het aankopen van „grond met melk”. Alleen voor bedrijven met veel financiële reserves is dit volgens het NAJK mogelijk. Dit kan leiden tot het verdwijnen van 20.000 tot 40.000 vooral kleinere bedrijven. Ons land telt nu nog ruim 60.000 melkveehouderijbedrijven.

Als mogelijk alternatief zien de agrarische jongeren een prijsverhoging voor de melk, gekoppeld aan de superheffing. Door de heffing zullen de boeren hun produktie beperken. Dat heeft een daling van de EG-zuiveluitgaven tot gevolg: Met het vrijkomende geld kunnen de prijzen worden verhoogd.

Leeuwarder Courant, 1984-11-03

Kaasprijs loopt op bij daling aanvoer – productiebeperking

LEEWARDEN – De kaasprijs op de Leeuwarder zuivelbeurs ging met vijf cent per kilo omhoog bij een goede vraag en een dalende produktie wegens een geringer melkaanbod. De verhoging kwam toch enigszins als een verrassing, daar de concurrentie op de voornaamste afzetmarkt, de Westduitse, toeneemt.

De veertiendaagse Goudse ging in prijs met vijf cent omhoog naar het recordbedrag van f 6.60 per kilo. Deze verhoging sleepte de prijzen van alle andere soorten mee. De prijsontwikkeling is het gevolg van de jaarlijks tegen december stijgende vraag naar kaas. De produktie heeft wekenlang boven de 10.000 ton gelegen, maar is nu dalende en bevindt zich op 9700 ton. De kaasfabrikanten hebben afspraken gemaakt de produktie terug te brengen naar

9400 ton per week. Invloed op de produktie heeft ook de tijdelijke stillegging van de kaasmakerij in Winterswijk, waar een nieuwe kaasmakerij wordt ingericht. Er is daardoor een uitval van 300 ton capaciteit per week.

Verwacht wordt, dat de kaasproduktie dit jaar de recordomvang van 500.000 ton zal bereiken, hetgeen met name het gevolg is van een groeiende export, welke dit jaar met vijf tot zes procent toeneemt. Eind oktober bedroeg de wekelijkse export van kaas 6400 ton, zodat er slechts 3300 ton voor de binnenlandse consumptie en de opslag overbleef. Een steeds belangrijker aandeel van de produktie wordt gevormd door de Maasdammer, de zoete notige gatenkaas, waarvan de produktie dit jaar zal oplopen tot 30.000 ton tegen 23.000 ton in 1983. Deze kaas gaat in hoofdzaak naar Duitsland en Amerika, maar plotseling blijkt ook dat er een gat voor deze soort in Italië, waar de Nederlandse kaasexporteurs nooit een voet aan de grond hebben kunnen krijgen.

Kerstboter later

Het botervet, dat bij de kaasfabricage vrij komt, wordt praktisch geheel tot inleveringsboter verwerkt, omdat de Nederlandse boter door EG-maatregelen uit de markt is geprijsd. De boterhandel probeert aan de slag te blijven met buitenlandse boter. Strubbelingen in de GATT over de Franse boterhandel met Rusland hebben tot opschorting geleid van de desbetreffende EG-verordening, waarin echter ook de regeling van de kerstboter is opgenomen. Verwacht wordt dat de kerstboter nu niet eerder dan in de tweede week van december aan de markt zal komen. Dat is ongeveer drie weken later dan de oorspronkelijke planning

Nieuwsblad van het Noorden. 1984-11-07

Produktschap heeft problemen met computer

Verrekening heffing met zuivelboeren uitgesteld

Van onze correspondent

DEN HAAG - Administratieve problemen met de computer van het *Produktschap voor Zuivel* hebben de *Algemene Zuivelbond* FNZ (coöperatieve zuivelindustrie) genoodzaakt af te zien van de verrekening van de superheffing met de melkveehouders. De superheffing zou omstreeks 15 november door de zuivelfabrieken met de boeren verrekend moeten worden.

Of de fabrieken de heffing zelf zullen betalen is nog niet duidelijk, want op het secretariaat van de coöperatieve zuivelindustrie was men dinsdagmiddag nog niet in staat met een afgerond bericht te komen over het besluit van de FNZ. Bij de Friese Zuivelbond was men erg verbaasd over de mededeling dat de FNZ besloten had dat de zuivelindustrie niet tot inning van de heffing zou overgaan. De FNZ, waar de zuivelbond ook federatief bij is aangesloten, zou hoogstens adviserend kunnen optreden.

Voorzitter Sjoerd Boersma en secretaris mr. H. Smit zijn vorige week op het ministerie van landbouw geweest om daar te spreken over de juridische problemen, die zich speciaal in de noordelijke zuivelindustrie zouden voordoen wanneer de fabriek de superheffing met de boer zou verrekenen.

De noordelijke zuivelcoöperatie heeft een constructie waarbij de fabriek geen opkoper van de melk is in de zin van de beschikking voor de superheffing.

Als een boer zijn fabriek juridisch zou aanspreken als deze de superheffing inhoudt, heeft de fabriek geen poot om op te staan. Op het ministerie van landbouw zou men de *Friese Zuivelbond* te verstaan hebben gegeven dat er in dit geval „vrijwaring” van rechtsvervolgning zou zijn. De voorzitter van de FNZ, drs. Rinse Zijlstra, heeft deze kwestie ook aangesneden op een bijeenkomst van melkveehouders in Drachten.

Zijlstra repte niet van de computerproblemen maar noemde de gegevens waarop de heffing gebaseerd is, onvolledig en onvoldoende betrouwbaar.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1984-11-14

MILDERE SITUATIE VEEHOUDERS

Inning van Superheffing drie maanden uitgesteld

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - De Nederlandse veehouders krijgen van de Europese Gemeenschap drie maanden uitstel voor het betalen van de zogenaamde ‘superheffing’, de heffing op de teveel geproduceerde melk. Eigenlijk zouden de betalingen per 15 november moeten plaatsvinden, maar de landbouwministers van de EG werden het dinsdag in Brussel eens over een uitstel tot 15 februari.

De superheffing zal dan worden geïnd op basis van de produktiesituatie van 31 december van dit jaar. De boeren krijgen daarmee enkele maanden meer de tijd om hun melkproduktie aan te passen aan de normen die daarvoor door de Europese Gemeenschap zijn gesteld.

Formeel moet de Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de EG, nu eerst de verordeningen voor de superheffing aanpassen, maar landbouwminister Braks sprak dinsdag de verwachting uit dat dit niet tot problemen zal leiden. Een toezegging van de Commissie is er echter nog niet.

Per 15 november zouden alle Nederlandse melkveehouders ongeveer 50 tot 60 miljoen gulden op tafel hebben moeten leggen. Door het uitstel wordt er nu al rekening mee gehouden dat de uiteindelijke afdracht per 15 februari 1985 hooguit de helft van dit bedrag zal zijn.

Oorzaak voor het uitstel was de houding van de Franse minister Rocard, die gisteren weliswaar verkondigde zich aan een nationaal melkquotum te willen houden, maar geen mogelijkheden zei te zien om een superheffing aan zijn boeren op te leggen. De Europese Commissie vindt dat een onaanvaardbaar gedrag en heeft al gedreigd met juridische stappen. Alle andere EG-landen houden zich wel aan de afspraken.

Om nu de Fransen de tijd te geven orde op zaken te stellen, is het uitstel afgesproken. Niet is vastgelegd of de melkveehouders per 15 februari meteen de hele superheffing op tafel moeten leggen of bij wijze van voorschot eerst de helft.

Volgens minister Braks ontstaat voor de Nederlandse boeren nu ‘een mildere situatie’. Hij zei er niet bang voor te zijn dat het uitstel van de betaling juist tot vergroting van de melkproduktie zal leiden. „Integendeel, het gaat momenteel erg goed met de beperking van de produktie”, aldus de bewindsman.

De meeste landen hebben de hun opgelegde beperking al bijna gehaald. Nederland heeft de produktie al met 4,9 procent verminderd. Dat moet 6,6 procent worden.

De Nederlandse boerenorganisaties vinden het besluit van de landbouwministers een goede zaak. Via het Landbouwschap hebben deze organisaties al enkele weken geleden gepleit bij minister Braks om te komen tot uitstel van de inning.

Leeuwarder Courant, 1984-11-19

EG loost 200.000 ton boter naar Rusland

LEEUWARDEN - In Leeuwarder zuivelkringen bestaat de stellige overtuiging, dat een Franse boterexporteur een contract met de Sowjet-Unie heeft afgesloten voor de levering van 200.000 ton boter uit de interventievoorraden. Deze hoeveelheid komt overeen met een vijfde deel van de Europese boterberg. De EG-Commissie heeft ongeveer twee miljard gulden in dit deel van de berg gestoken. Van dit geld ziet ze slechts weinig terug.

Het contract is afgesloten door de Franse firma Interagra, waar Doumenc de scepter zwaait. Van hem is bekend, dat hij een erg gemakkelijke entree in de Moskouse handelskantoren heeft. De leverantie bestaat voor de helft uit betrekkelijk verse koelhuisboter, terwijl de andere helft uit nauwelijks consumeerbare twee jaar oude boter bestaat.

De EG-Commissie geeft op de verse boter een subsidie van f4,51 per kilo en op de oude boter, die in koppelverkoop meegaat, zit een subsidie van f7,34 per kilo. De interventieprijs van boter bedraagt f8,73, de prijs, waarvoor de handel de boter aan de berg zet.

Een deel van de boter zal naar verwachting in directe consumptie gaan in Rusland, maar de oude boter is alleen geschikt voor verwerking in andere produkten. Deze boter zou ook als boterolie naar Rusland kunnen gaan. De transactie zal officieel pas over twee maanden bekend worden, want dan komt het in de statistieken van de EG. De transactie is overigens geheel in overeenstemming met het Brusselse beleid in dezen.

Over de levering van deze boter is al lang gesproken, maar bij de uitvoering ontstaat vertraging, doordat in het GATT bezwaren tegen de lage prijs naar voren kwamen van andere boter-exporterende landen.

In de boterhandel is men ingenomen met de transactie. Het ruimt echt op, zei Ton te Wierik, directeur van de Koninklijke Buisman, zulks in tegenstelling tot de afzet van kerstboter, welke grotendeels in de plaats komt van de traditionele afzet. „Geen hond koopt meer verse boter,” zei te Wierik, die verder meedeelde, dat de verse boter op het ogenblik in Nederland weer in de interventiepakhuizen terecht komt.

Te Wierik is er van overtuigd, dat de boter voor Rusland ook echt weg is en niet weer op de een of andere manier in de Europese markt opduikt. Wel is het mogelijk, dat er over de transactie politiek ongenoegen zal ontstaan, maar de opslag van de koelhuisboter kost ook goud. Voor de belastingbetaler is deze afzet naar Rusland de voordeligste oplossing, aldus Te Wierik.

EG-commissie: 'superheffing vóór 1985 innen'

BRUSSEL (ANP) - De EG-commissie in Brussel wil dat alle EG-lidstaten op 15 december het eerste deel van de superheffing op melk innen. Dat is de heffing die verschuldigd is op te veel geproduceerde melk over de periode april tot en met september van dit jaar. In Nederland is die superheffing 56 cent per te veel geproduceerde liter melk. Een woordvoerder van de commissie heeft dat woensdag in Brussel bekendgemaakt.

De commissie wil absoluut dat de lidstaten zich houden aan het quota-systeem voor de melkproductie waartoe eind maart van dit jaar door de Europese landbouwministers is besloten Zij heeft geconstateerd dat verscheidene EG-lidstaten nog weinig of niets gedaan hebben om dit systeem goed op poten te zetten Tegen die lidstaten gaat ze een procedure instellen die ertoe kan leiden dat ze voor het Europese Hof van Justitie worden gebracht. De Europese landbouwministers hadden er op aangedrongen het innen van de heffing uit te stellen tot 15 februari.

Minister Braks van Landbouw heeft woensdag nog eens verklaard dat hij hoe dan ook vasthoudt aan het tijdelijke karakter van de superheffing, de boete die boeren krijgen als zij meer melk produceren dan de minister toestaat. Landelijk betekent dit, dat dit seizoen (van voorjaar tot voorjaar) 6,6 procent minder melk mag worden gemolken dan in 1983 /'84.

Nieuwsblad van het Noorden 1984-11-28

Als gevolg van superheffing

Dreigend melktekort in Noorden

Door onze sociaal-economische redacteur

LEEWARDEN - De grote zuivelconcerns in het Noorden van het land kunnen te maken krijgen met een tekort aan melk. Dit als gevolg van de beperking van de Nederlandse melkproductie (door de superheffing). Als de afzet van zuivel sterk zou gaan aantrekken, moeten bedrijven als CCF in Leeuwarden en de Domo-Frico-combinatie mogelijk melk bijkopen in het buitenland.

„Dat zou wel een erg wrange situatie worden voor de Nederlandse boeren”, aldus CCF-directeur *A. J. Kranendonk*, gisteren tijdens een vergadering van de *Friese Maatschappij van Landbouw*, „omdat je die extra melk dan zou moeten kopen in landen met een overschot (Frankrijk, Ierland) en die zijn nu juist in hoge mate verantwoordelijk voor de invoering van de superheffing”.

Kranendonk sloot niet uit, dat Nigeria (vroeger een grote klant) straks weer zuivel gaat importeren, waardoor bij CCF een tekort van 100 miljoen kilo melk per jaar zou kunnen ontstaan. De Noordelijke zuivelbedrijven denken overigens de komende winter niet met een tekort te kampen te krijgen.

Al meer dan 1.200 aanmeldingen voor melkopkoopregeling

DEN HAAG - Ruim 1.200 melkveehouders hebben zich tot woensdag aangemeld voor de melkopkoopregeling van minister Braks van Landbouw. Samen hebben zij een produktiequotum van 97.000 ton melk. Voor elke kilogram melk die zij inleveren krijgen de boeren 65 cent premie. Dat kost de minister, die de produktieruimte gebruikt om andere melkveehouders meer produktie te geven, 63 miljoen gulden.

Voorzitter drs. Joris Schouten heeft dit woensdag meegedeeld tijdens de vergadering van het *Landbouwschap*. De meeste aanmelders komen uit de provincies Gelderland (321), Noord-Brabant (195), Overijssel (164) en Drenthe (140). In de overige provincies variëren de aantallen van zestien tot 96.

Braks heeft voor de regeling in totaal 150 miljoen gulden uitgetrokken, dat aan melkveehouders die geheel stoppen met de melkproduktie vanwege belastingtechnische aspecten over maximaal drie jaar wordt uitbetaald. De melkveehouders die in aanmerking komen mogen per jaar niet meer dan 250.000 kilogram melk produceren. Zij kunnen wel gewoon doorboeren, maar mogen zo lang de superheffing in de Europese Gemeenschap van kracht is niet opnieuw beginnen met de melkveehouderij.

De melkveehouders die willen stoppen hebben nog tot 1 februari de tijd om zich aan te melden. Oorspronkelijk sloot de aanmeldingstermijn op 1 december maar, vanwege de aanvankelijk geringe belangstelling heeft de minister de termijn in overleg met het Landbouwschap verlengd.

Per week komen er nu volgens P. Blokland van de Christelijke Boeren- en Tuindersbond, hij is voorzitter van de afdeling melkveehouderij van het schap en lid van de landelijke commissie beschikking superheffing, een paar honderd bij.

Uitstel betalingstermijn

Het Landbouwschap heeft minister Braks woensdag opnieuw gevraagd de betalingstermijn voor het eerste gedeelte van de superheffing (56 cent voor iedere liter melk die de boeren boven hun toegestane hoeveelheid produceren) uit te stellen. De Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de EG dat is belast met de uitvoering van de regeling, heeft die termijn onlangs met een maand opgeschoven tot 15 december.

Het schap wil die datum over de voor de boeren dure maand december (aflossingen, rentes) heen tillen. Schouwen: „Als de commissie vasthoudt aan de nu gekozen datum zal dat veel mensen voor een bijna onmogelijke opgave plaatsen. Ik vind dat de landbouwministers volgende week dan ook een uiterste poging moeten doen om de commissie alsnog op andere gedachten te brengen.” Maandag en dinsdag is in Brussel de maandelijkse raadsvergadering van de EG-landbouwministers.

Uitstel nodig tot maart

Braks weigert innen van de superheffing

BRUSSEL (ANP) - Nederlandse melkveehouders behoeven niet op 15 december een eerste voorschot op de superheffing op melk te betalen. Minister Gerrit Braks (landbouw) heeft dinsdag in Brussel gezegd dat hij niet tot inning van de heffing (56 cent per te veel geproduceerde liter melk) zal overgaan. Het *Produktschap voor Zuivel* heeft hij van zijn besluit al op de hoogte gebracht.

Braks heeft dat besluit eigenmachtig genomen. Het druist in tegen de verordening van de Europese landbouwrraad van eind maart van dit jaar.

Braks heeft er nadrukkelijk bijgezegd dat hij de superheffing niet int in afwachting van een nader standpunt van de EG-commissie in Brussel. Braks verwacht dat ook andere EG-lidstaten niet op 15 december de superheffing bij hun melkveehouders gaan invorderen.

In de landbouwrraad van dinsdag hebben verscheidene EG-landbouwministers er bij de EG-commissie sterk op aangedrongen de inning van het eerste deel van de superheffing uit te stellen tot het einde van het melkprijsjaar, dat wil zeggen tot eind maart volgend jaar.

Ook in de vorige landbouwrraad was er door de ministers al grote druk op de EG-Commissie uitgeoefend. Die hield toen echter voet bij stuk. Dat heeft ze nu ook gedaan. Ze weigerde dinsdag een voorstel tot uitstel van de inning in te dienen, zelfs nadat negen EG-lidstaten (Denemarken viel uit de boot) in een gemeenschappelijke verklaring de commissie om het indienen van zo'n voorstel hadden gevraagd. De EG-landbouwministers kunnen de verordening (Europese wetgeving) die ze in maart van dit jaar vaststelden niet eigenmachtig wijzigen. Dat kan pas als de EG-commissie een voorstel tot wijziging bij de landbouwrraad indient. De indruk bestond in Brussel dat Poul Dalsager, de Europese landbouwcommissaris, de ministers wel terwille wilde zijn, maar dát hij de overige commissieleden niet mee kan krijgen. „Ik denk dat de commissie serieus genomen wil worden op het eind van de rit”, aldus Braks (de huidige commissie treedt op 4 januari af en maakt dan plaats voor een nieuwe commissie waarin Frans Andriessen de landbouwportefeuille krijgt).

In elk geval tot dat er van de commissie een reactie op de verklaring van de negen EG-lidstaten komt zal Braks in ons land de superheffing niet invorderen. Komt er weer een negatieve reactie van de EG-commissie op deze raadsverklaring „dan zal ik nader beraad voeren met de collega's uit de andere EG-lidstaten”, aldus Braks.

Braks heeft zijn besluit vooral genomen nadat duidelijk werd dat in Frankrijk („een van de grootste melk producerende lidstaten”) de superheffing in elk geval niet op 15 december geïnd kan worden wegens administratieve problemen, „Dat is niet acceptabel”, aldus de Nederlandse bewindsman. Braks vindt overigens dat het systeem van de superheffing in zoverre goed werkt dat onder de dreiging er van de melkproductie in de EG fors terugloopt.

Een uitstel van de inning van de superheffing komt minister Braks niet slecht uit want hij heeft nog steeds 17.500 beroepszaken van melkveehouders tegen de superheffingsregeling ter afdoening liggen. In totaal hebben er van de 58.000 Nederlandse melkveehouders destijds 30.000 in een verzoekschrift om ontheffingen gevraagd.

EG-Commissie houdt vast aan innen superheffing vóór 1985

BRUSSEL/ DEN HAAG/ STRAATSBURG -(ANP) - De EG-commissie blijft erbij dat het eerste voorschot op de superheffing voor te veel geproduceerde melk op 15 december betaald moet worden. Een woordvoerder van de commissie zei woensdag in Brussel: „In de wekelijkse vergadering van de EG-commissie is over deze zaak kort gesproken en het standpunt dat de commissie inneemt is niet veranderd.”

Dinsdag zei de Nederlandse minister van landbouw Braks in Brussel dat hij de superheffing in Nederland niet zal invorderen in afwachting van de reactie van de EG-commissie op een verzoek van de landbouwwraad om de superheffing pas aan het eind van het melkprijsjaar (eind maart 1985) te innen, „Als er geen voorstel tot wijziging van de datum van inning komt, zal ik mij nader met mijn landbouwcollega's van de andere EG-lidstaten beraden”, aldus de Nederlandse bewindsman dinsdag in Brussel.

Het dagelijks bestuur van het Landbouwschap juicht het besluit van minister Braks om de inning uit te stellen toe

Het schap is nog steeds voorstander van inning op z'n vroegst half februari.

Europarlementariër Eisso Woltjer (PvdA) leverde woensdag in Statsburg kritiek op de mededeling van Braks dat hij de superheffing voorlopig niet zal innen. Woltjer zei „Dergelijke suggesties zijn levensgevaarlijk. Boeren krijgen de indruk dat het niet zo'n vaart zal lopen en dat van uitstel afstel zal komen”. Volgens Woltjer is er geen sprake van afstel.

Braks heeft woensdag tijdens de bondsjaarvergadering van de Katholieke Land- en Tuinbouwbond LTB, gezegd dat door alle uitzonderingsgevallen voor boeren die een hogere heffingvrije hoeveelheid hebben gekregen de daarvoor beschikbare ruimte van 2,05 procent (ongeveer 260.000 ton melk) al is overschreden. De bewindsman merkte in dat verband tevens op, dat als aan alle probleemgevallen tegemoet wordt gekomen de korting volgend jaar zeker hoger dan 10 procent uit zal vallen

Voor het lopende melkjaar, tot april 1985, bedraagt de gemiddelde hoeveelheid die de melkveehouders ten opzichte van hun produktie over 1983 moeten inleveren 8,65 procent.

De minister heeft woensdag tijdens het geregeld overleg met het Landbouwschap gezegd dat hij de wens van de Tweede Kamer over de verstrekking van 60 miljoen gulden compensatiegeld wil uitvoeren.

Dat betekent dat 40 miljoen gulden zal worden gebruikt voor structuurverbetereinde maatregelen in land- en tuinbouw en 20 miljoen voor een melkopkoopregeling, waarvoor overigens al 150 miljoen gulden is uitgetrokken

Het Landbouwschap, dat een andere verdeling voorstond (20 miljoen rechtstreeks als inkomens toeslag uitbetalen), legt zich bij de wens van de Kamer neer, zo heeft een woordvoerder van het schap na afloop van het overleg verklaard

SUPERHEFFING VOOR 31 MAART

DEN HAAG (ANP) - Minister Braks van Landbouw heeft met zijn collega's van België, de Bondsrepubliek Duitsland en het Verenigd Koninkrijk overeenstemming bereikt over de inning van de superheffing. Afsproken is dat de heffing op de op dit moment te veel geproduceerde melk zal worden opgelegd aan de melkveehouders en dat die uiterlijk 31 maart van het volgend jaar moet zijn betaald. De vier landen zullen dit uitgangspunt verder uitwerken in nationale regeling. Een woordvoerder van het ministerie heeft dit vrijdag meegedeeld.

Gezien het zeer globale karakter van de afspraak tussen de vier bewindslieden is nog niet duidelijk op welke datum de Nederlandse melkveehouders de heffing, 56 cent voor iedere liter melk die zij boven de toegestane hoeveelheid hebben geproduceerd, moeten betalen. Volgens de woordvoerder zou het kunnen dat de betaling over enkele weken moet plaats vinden of dat de melkveehouders gefaseerd kunnen betalen. Voorlopig staat alleen vast dat de heffingsaanslagen per 15 december of -vanwege de administratieve problemen- enige dagen later de deur uitgaan en dat in ieder geval de heffing voor 31 maart 1985 moet zijn betaald. Hoeveel tijd er is met de nadere uitwerking van de afspraak is niet bekend.

De ministers zullen de Europese Commissie op de hoogte stellen van hun afspraken. Als de Commissie er niet mee akkoord gaat kan zij tegen de vier landen stappen ondernemen.

Zij kan bijvoorbeeld een bedrag ter grootte van de verschuldigde heffing op de landbouwvoorschotten die aan de nationale lidstaten worden uitbetaald inhouden. In dat geval zou de Nederlandse overheid de betaling aan de boeren via landbouwuittkeringen en -subsidies moeten voorschieten.

EG-boete voor Nederland 50 miljoen gulden

BRUSSEL (ANP) - De weigering van landbouwminister Gerrit Braks om op 15 december de superheffing op te veel geproduceerde melk in te vorderen gaat ons land in januari 1985 50 tot 65 miljoen gulden kosten.

De EG-Commissie heeft woensdag in Brussel besloten geen genoegen te nemen met die weigering van Braks en enige van zijn Europese collega's.

In EG-Commissiekringen is woensdagavond bevestigd dat de Commissie besloten heeft om in januari 25 procent in te houden van de voorschotten in de zuivelsector die een aantal EG-landen in januari uit Brussel moeten ontvangen.

Melkveestapel 5 pct kleiner

DEN HAAG (GPD) - De omvang van de melkveestapel is als gevolg van de invoering van de superheffing op teveel geproduceerde melk 5 procent kleiner dan vorig jaar.

Half oktober telde de totale rundveestapel in ons land 5.268.000 dieren. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn er 128.000 melkkoeien minder dan vorig jaar.

Ook bij de dieren jonger dan een jaar trad een sterke daling op. In vergelijking met vorig jaar daalde het aantal van deze zeer jonge dieren met ruim 6 procent. Het aantal bevruchtte dieren was half oktober 31.000 stuks kleiner dan vorig jaar.

BRAKS STELT EEN GRENS

harde maatregelen van een man uit de praktijk

In de werkkamer van minister Braks lijkt alles klein. Het enorme bureau verdwijnt in het niets doordat het maar een klein hoekje van de kamer in beslag neemt. Een grote ronde vergadertafel en een flink dressoir vinden er gemakkelijk plaats, terwijl de forse kerstboom nauwelijks opvalt. Een gezellige werkkamer is het niet. Misschien wel doordat Braks maar weinig tijd heeft om daar aandacht aan te besteden. De ontwikkelingen in de Nederlandse en Europese landbouw nemen hem geheel in beslag.

Nog nooit eerder speelden er op dit gebied zoveel kwesties tegelijk. De overproductie in EG-verband bestaat al langer, een boterberg en melkplas zijn niets nieuws. Wel is daar dan nu de invoering van de superheffing, de EG-regeling die een einde aan dat overschot moet maken. Alle zuivelboeren krijgen een productiequotum melk toegevoegd. Producenten zijn meer, dan moeten zij boete, ofwel superheffing betalen.

Die regeling was nog maar net ingevoerd, of daar was het „wetje van Braks”. Volkomen onverwacht en met onmiddellijke ingang werden de uitbreiding en nieuwe vestigingen van kippen- en varkensmesterijen verboden. Dit omdat Nederland geen raad meer weet met de mest die deze dieren produceren. Nu al is er een overschot aan mest, en is de mest een forse belasting voor het milieu. Nieuwe en grotere bedrijven zouden het probleem alleen maar verergeren.

Verontwaardigd

Agrarisch Nederland was verontwaardigd, vooral omdat Braks niet met de betrokkenen had overlegd

„Toch geloof ik, dat de laatste maatregel meer begrip dan kritiek oproept”, zegt Braks. „Iedereen kon op z’n klompen aanvoelen dat er een keer een grens gesteld moest worden. Op grond

van onze ervaringen met de superheffing hebben we tot deze zeer ongebruikelijke procedure besloten. Over de invoering van een superheffing wordt al jaren gesproken. Dat heeft ertoe geleid dat velen zich hebben ingedekt op grond van de vrees en de zekerheid dat er grenzen gesteld zouden worden en er maatregelen zouden komen.

Daardoor moeten we nu een groot deel van het geld, dat is gereserveerd voor „noodgevallen”, besteden aan de mensen die kort geleden hebben geïnvesteerd. Dat bedrag doe je anderen eigenlijk te kort. Daarom heb ik bij de meststoffenwet gedacht: „Je zult er niets van weten, ik overleg niet, en de wet treedt in werking zodra ‘hij bekend wordt’”. Maar zoiets moet uitzonderlijk blijven, en dat is het ook. Daarbij is het een tijdelijke regeling. Als 1 januari ‘86 de meststoffenwet en de bodembeschermingswet van kracht worden, dan vervalt de interimwet en is uitbreiding dus weer mogelijk. Het enige wat mest dan zal moeten doen, is betalen voor de overlast die hoort bij deze produktie”.

Toch zal een nieuwe fokkerij beginnen dan wat ondoenlijk worden door de hoge kosten die dat men zich mee zal brengen. Voor groei in deze sector lijkt geen plaats.

Onderwijzer

Braks „Als ik een jonge boer was, die op de middelbare landbouwschool zat en ik zou niet het vooruitzicht hebben dat ik het ontwikkelde bedrijf van mijn vader kon overnemen, dan zou ik me behoorlijk genomen voelen. Dan zit je eigenlijk in dezelfde situatie als die jongeman die met grote ambitie zegt: ik wil onderwijzer worden, ik ga naar de pedagogische academie. Hij doet het goed en komt niet aan de bak”.

Gelukkig

„Maar als ik een varkensboer was die zijn bedrijf al had voltooid, dan zou ik een zeer gelukkig iemand zijn. De prijzen zijn redelijk goed. En dan zou ik misschien wel hetzelfde doen als sommige varkensboeren nu ook hebben gedaan, ik zou bloemen naar de minister sturen. Want eindelijk heeft er eens iemand een lijn getrokken in een ontwikkeling die zonder meer bedreigend was naar de toekomst toe. En dan gaat het niet alleen om het milieu. De produkten van de veehouderij zouden op den duur ernstig te lijden krijgen van de overproduktie van mest. De vruchtbaarheid van de bodem zou op den duur ernstig te lijden krijgen van de overmaat aan mineralen. Deze bedreigen bovendien de gezondheidstoestand van de dieren en de kwaliteit van de geteelde produkten. En daar is de landbouw ook niet mee gebaat”

„Het is geen nieuwe situatie, daar troost ik mezelf maar een beetje mee. Toen ikzelf in de midden 50’er jaren op de boerderij zat, zat ik daar met vijf broers en met vijf zussen. En in de hele buurt waar ik woonde waren er allemaal grote gezinnen en kleine bedrijfjes. Nu heb je te maken met grotere bedrijven en kleinere gezinnen. Dus het aantal getroffen, ook met betrekking tot bedrijven die over te nemen zijn, is veel geringer. Het is geen excuus, maar ik wil maar zeggen dat we op dit moment grenzen trekken op een zeer hoog en ver ontwikkeld niveau”.

Cijfers

Braks illustreert deze uitspraak met enkele cijfers. In 1960 werden er jaarlijks vier miljoen varkens geslacht. Afgelopen jaar waren dat er achttien miljoen. De melkproduktie is de laatste jaren gegroeid van vijf miljard liter naar 12 miljard liter per jaar. En deze groei heeft noodzakelijk na 1981 plaats gehad.

„Zolang ik minister ben heb ik gewaarschuwd voor de consequenties van overproduktie. Maar een boer is een zelfstandig ondernemer, die zelfstandig beslissingen en daarmee risico's neemt. En dan nu die risico's, afwentelen op de overheid zou ik volstrekt in strijd vinden met het zelfstandig ondernemerschap”.

„Als we de superheffing eerder hadden doorgevoerd, hadden we nu niet met de problemen gezeten. Maar ook nu hoeven we eigenlijk niet eens zoveel terug. Het probleem is dat we de laatste twee jaar zo sterk gegroeid zijn, terwijl de markt toen al verzadigd was. En de overheid trekt zich natuurlijk niet helemaal terug. Als we een marktevenwicht hadden willen bereiken, hadden de prijzen 15 tot 20 procent omlaag moeten. Dat zou volstrekt asociaal geweest zijn.

Perspectief

Is er nog toekomst voor de landbouw, en hoe ziet die eruit?

„Het komt nu allemaal tegelijk” zegt Braks. „maar het zal in de toekomst als een goede zaak worden beschouwd omdat nu voorkomen is dat de problemen nog veel groter worden. Zo wordt dat ook in de brede lagen gezien. Het enige probleem is dat je die mensen die je persoonlijk raakt dit nauwelijks uit kunt leggen”.

„Met deze maatregelen geef je de landbouw perspectief voor de huidige situatie. Ik kan de boeren geen grote groei in het vooruitzicht stellen voor de basisprodukten van de land- en tuinbouw. Maar op het gebied van de hoogwaardige landbouwprodukten als zaaizaad, pootgoed en fokvee kunsten we nog erg veel meer doen omdat we een grote voorsprong hebben op de ontwikkelingen waar ter wereld ook. We moeten ons meer gaan concentreren op deze activiteiten. terwijl het hoge niveau van onze basisprodukten moeten vasthouden”.

Andriessen

Van Braks is bekend dat hij ter zake kundig is. Een man uit de praktijk, die na enkele jaren werken op het boerenbedrijf van zijn ouders de mulo en de avond-hbs voltooide. Inmiddels werkte hij al als assistent bij de Landbouwvoorlichtingsdienst. Na de Landbouwhogeschool kwam Braks op het ministerie van landbouw. Daarna vervulde hij jarenlang verschillende functies in Brussel

Op de post landbouw in de EG zal binnenkort de Nederlander Andriessen beginnen. Ervaren in het reilen en zeilen van de Europese Gemeenschap. Maar heel wat minder ervaren op het gebied van de landbouw. „Hij heeft lang genoeg in de politiek gezeten om te weten waar de knelpunten in de landbouw zich bevinden”, geeft Braks als commentaar. „Daarnaast wordt bij bijgestaan door een zeer goed ambtelijk apparaat dat, zeer veel routine heeft op landbouwgebied. Ik ben erg ingenomen met zijn benoeming. Door het feit dat een Nederlander goed is bevonden om de verantwoordelijkheid voor de landbouwportefeuille te dragen blijkt dat ondanks alle kritiek op agrarisch Nederland in het buitenland er ook nog zeer veel waardering en vertrouwen is. En Andriessen is een overtuigd Europeaan, dat is in zijn functie eigenlijk wel zo belangrijk, omdat de Europese eenheid voor Nederland en voor de Nederlandse landbouw van zeer groot belang is”.

Bijlagen¹⁴⁷

Bijlage-01 Ministers van landbouw vanaf 1980

Bron: Wikipedia

Periode	Kabinet	Minister	
1977-1981	Van Acht I	Fons van der Stee (CDA)	19 dec. 1977 t/m 4 mrt 1980
		Gerrit Braks (CDA)	4 mrt. 1980 t/m 11 sept. 1981
1981-1982	Van Acht II	Jan de Koning (CDA)	11 sept. 1981 t/m 29 mei 1982
1982	Van Acht III	Jan de Koning (CDA)	29 mei 82 t/m 4 nov. 1982
1982-1986	Lubbers I	Gerrit Braks	4 nov. 1982 t/m 14 jul. 1986
1986-1989	Lubbers II	Gerrit Braks	14 jul. 1986 t/m 7 nov 1989
1989-1994	Lubbers III	Gerrit Braks	1990
		Bert de Vries	1990
		Piet Bukman	1990 1994
1994-1998	Kok I	Jozias van Aartsen	
1998-2002	Kok II	Haijo Apotheker / Laurens Jan Brinkman	
2002-2007	Balkenende 1 tm III	Cees Veerman	
2007-2010	Balkenende IV	Gerda Verburg	

¹⁴⁷ Bijlagen nog niet compleet, nog beter uitzoeken, te rommelig, deel verplaatst naar de site (ZHN.)

Kabinetten

Kabinet + eb MP.	Minister-Landbouw	Partijen	Verk.	Aantreden	Demissionair	Aftreden	Dagen
Schermerhorn-Drees		KVP, SDAP, ARP, VDB	1937	24 juni 1945	16 mei 1946	3 juli 1946	374
Beel I	Sicco Mansholt (PvdA)	KVP, PvdA	1946	3 juli 1946	7 juli 1948	7 augustus 1948	766
Drees-Van Schaik [1]	Sicco Mansholt (PvdA)	KVP, PvdA, CHU, VVD	1948	7 augustus 1948	24 januari 1951	15 maart 1951	950
Drees I [1]	Sicco Mansholt (PvdA)	KVP, PvdA, CHU, VVD		15 maart 1951	25 juni 1952	2 september 1952	537
Drees II [1]	Sicco Mansholt (PvdA)	PvdA, KVP, ARP, CHU	1952	2 september 1952	13 juni 1956	13 oktober 1956	1502
Drees III [1]	Sicco Mansholt (PvdA) 10jr.	PvdA, KVP, ARP, CHU	1956	13 oktober 1956	11 december 1958	22 december 1958	800
Beel II	S. Staf (CHU)	KVP, ARP, CHU		22 december 1958	12 maart 1959	19 mei 1959	148
De Quay	Victor Marijnen (KVP) 4 jr.	KVP, VVD, ARP, CHU	1959	19 mei 1959	15 mei 1963	24 juli 1963	1527
Marijnen	Barend Biesheuvel (ARP)	KVP, VVD, ARP, CHU	1963	24 juli 1963	27 februari 1965	14 april 1965	630
Cals	Barend Biesheuvel (ARP)	KVP, PvdA, ARP		14 april 1965	14 oktober 1966	22 november 1966	587
Zijlstra	Barend Biesheuvel (ARP) 4 jr.	KVP, ARP		22 november 1966	15 februari 1967	5 april 1967	134
De Jong	P. J. Lardinois (KVP)	KVP, VVD, ARP, CHU	1967	5 april 1967	28 april 1971	6 juli 1971	1553
Biesheuvel I	P. J. Lardinois (KVP) 6 jr.	KVP, VVD, ARP, CHU, DS'70	1971	6 juli 1971	19 juli 1972	9 augustus 1972	400
Biesheuvel II	P. J. Lardinois (KVP) < 1-1-'73 J. Boersma (ARP) > 1-1-'73	KVP, VVD, ARP, CHU		9 augustus 1972	29 november 1972	11 mei 1973	275
Den Uyl	Fons vd Stee (KVP) 5 jr.	PvdA, KVP, ARP, PPR, D66	1972	11 mei 1973	22 maart 1977	19 december 1977	1683
Van Agt I	Gerrit Braks (KVP)	CDA, VVD	1977	19 december 1977	26 mei 1981	11 september 1981	1362
Van Agt II	Jan de Koning (CDA)	CDA, PvdA, D66	1981	11 september 1981	12 mei 1982	29 mei 1982	260
Van Agt III	Jan de Koning (CDA)	CDA, D66		29 mei 1982	8 september 1982	4 november 1982	159
Lubbers I	Gerrit Braks (CDA)	CDA, VVD	1982	4 november 1982	22 mei 1986	14 juli 1986	1348
Lubbers II	Gerrit Braks (CDA)	CDA, VVD	1986	14 juli 1986	3 mei 1989	7 november 1989	1212
Lubbers III	G.Braks (CDA) <19-9-90 12 jr. Bert de Vries CDA <10 dgn > Piet Bukman >28-9-1990	CDA, PvdA	1989	7 november 1989	10 mei 1994	22 augustus 1994	1749
Kok I (Paars I)	J. v Aartsen (VVD) 4 jr.	PvdA, VVD, D66	1994	22 augustus 1994	6 mei 1998	3 augustus 1998	1442
Kok II (Paars II)	H. Apotheker (D66) < 7-6-'99 L. J. Brinkhorst D66 > 8-6-'99	PvdA, VVD, D66	1998	3 augustus 1998	16 april 2002	22 juli 2002	1449
Balkenende I	C. Veerman (CDA)	CDA, LPF, VVD	2002	22 juli 2002	16 oktober 2002	27 mei 2003	309
Balkenende II	C. Veerman (CDA)	CDA, VVD, D66	2003	27 mei 2003	30 juni 2006	7 juli 2006	1137
Balkenende III	C. Veerman (CDA) 5 jr.	CDA, VVD		7 juli 2006	21 november 2006	22 februari 2007	230
Balkenende IV	Gerda Verburg (CDA) 3 jr.	CDA, PvdA, ChristenUnie	2006	22 februari 2007	20 februari 2010	14 oktober 2010	1330
Rutte	Staatss. Henk Bleker (CDA)	VVD, CDA	2010	14 oktober 2010	23 april 2012		

Link:

Pdf: Over 50 jr. 'Koelhuis' Landbouw te Zutphen

http://www.zuivelhistorienederland.nl/_wp_pdf/1973-34-OO_50-jr-De-Landbouw_10-06-2007.pdf

Film VRT 1982 veranderingen EG landbouw / 8 min ook Mansholt

http://euscreen.eu/play.jsp?id=EUS_7DC14DD17F2B4E1EA25014C9E1C6CB63

EU rapport Quotum en andere prijsontwikkelingen zuivel 2010 – ook opgehaald

http://ec.europa.eu/agriculture/milk/quota-report/com-2010-727_nl.pdf

60 Jr. FNZ Boek *Tussen Wereldoorlog en Euromarkt*

Blz. 43 PZ. Voorzitter B.v Dam: 'Ervaringen met de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de zuivel

Blz. 125 H. Schelhaas: 'Concentratie in de zuivelindustrie gedurende de laatste 10 jaar.'

http://www.zuivelhistorienederland.nl/_wp_pdf/1960_tussen-wereldoorlog-en-euromarkt_15-04-2007.pdf

Belgische site met informatie

<http://www.bcz-cbl.be/www/>

Van *Boterberg naar biobased* de Nederlandse landbouw in perspectief J. Peerlings e.a.

Blz. 155 172 Roel Jongeneel Komen en gaan van het Melkquotum:

http://books.google.nl/books?id=bfS5IU7SEgC&pg=PA22&dq=lei+publicaties+boterberg&hl=nl&source=gbs_selected_pages&cad=3#v=twopage&q=lei%20publicaties%20boterberg&f=false

http://books.google.nl/books?id=bfS5IU7SEgC&pg=PA22&dq=lei+publicaties+boterberg&hl=nl&source=gbs_selected_pages&cad=3#v=twopage&q=lei%20publicaties%20boterberg&f=false

Het EU zuiveloverschot, Drie wegen naar lager melkaanbod: 1985 A.S. Friedeberg – Uni-lever medewerker!!

http://esbonline.sdu.nl/esb/images/1985_0082_tcm445-256055.pdf

Afschaffen melkquota in 2015: *Besluitvorming bij Europees Landbouwbeleid*..... scriptie Spruijt – de Gelder, E.U. Rotterdam (aug. 2010)

<http://oathesis.eur.nl/ir/repub/asset/7840/Spruijt-de%20Gelder.pdf>

Nederlandse Europarlementarissen – 1958 2010

<http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/pubs/Eurocommissarissen/Eurocommissarissen.pdf>

E.E.G. 1968-1980**ONTWIKKELING VAN DE MELKVEESTAPELS,
MELKPRODUKTIE EN MELKAANVOER**

EU9			
D	Duitsland	L	Luxemburg
F	Frankrijk	VK	Verenigd Koninkrijk
I	Italië	IRL	Ierland
NL	Nederland	DK	Denemarken
B	België		

Melkkoeien (x 1.000 st.) 2 jaar en ouder 1)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	26.164	5.878	7.830	3.679	1.865	1.067	61	3.358	1.164	1.262
1969	25.875	5.848	7.773	3.555	1.916	1.066	62	3.309	1.152	1.194
1970	25.012	5.561	7.688	3.214	1.899	1.000	62	3.337	1.124	1.127
1971	24.356	5.414	7.227	3.165	1.895	973	63	3.347	1.180	1.092
1972	25.009	5.466	7.402	3.256	2.023	1.000	68	3.482	1.182	1.130
1973	25.570	5.487	7.683	3.051	2.171	1.018	72	3.545	1.389	1.154
1974	25.279	5.393	7.751	2.927	2.215	997	73	3.387	1.406	1.130
1975	24.808	5.395	7.549	2.883	2.196	980	70	3.249	1.380	1.106
1976	25.017	5.388	7.627	2.897	2.197	986	66	3.318	1.436	1.102
1977	25.026	5.417	7.512	2.945	2.212	974	68	3.327	1.484	1.087
1978	25.299	5.443	7.491	3.010	2.308	981	68	3.384	1.513	1.100
1979	25.268	5.443	7.452	3.074	2.343	978	67	3.352	1.503	1.056
1980	24.209	5.448	7.133	3.013	2.367	971	69	3.294	1.449	1.066
Andere koeien 2 jaren ou- der (incl. buffel-koeien) (x 1.000 stuks)1)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	5.058	76	2.223	1.142	-	-	3	1.175	398	41
1969	5.049	88	2.270	955	-	-	7	1.243	443	43
1970	5.186	105	2.297	846	-	28	7	1.330	528	45
1971	5.209	95	2.301	785	-	29	6	1.405	541	47
1972	5.459	100	2.279	763	-	40	2	1.546	650	49
1973	6.056	153	2.478	796	-	66	6	1.824	684	49
1974	6.199	157	2.456	772	-	67	6	1.955	690	96
1975	6.136	140	2.681	744	-	72	6	1.834	563	96
1976	6.010	131	2.660	763	-	77	8	1.747	533	91
1977	5.872	141	2.640	758	-	88	9	1.641	512	83
1978	5.911	155	2.731	760	-	107	11	1.598	476	74
1979	5.865	154	2.753	753	-	121	14	1.536	453	81
1980	5.879	172	2.855	750	-	135	13	1.469	419	65

Productie (x 1.000 t.) koe- melk (alle koeien)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	95.576	22.272	27.900	10.035	7.710	3.912	222	14.009	4.324	5.192
1969	95.031	22.357	27.486	9.658	7.975	3.919	217	14.190	4,283	4,946
1970	94.433	22.021	27.276	9.391	8.239	3.756	230	14.512	4.290	4.718
1971	95.754	21.362	27.639	9.358	8.392	3.664	231	14.960	4.507	4.641
1972	98.917	21.669	28.846	9.917	8.951	3.712	243	15.981	4.724	4.874
1973	99.554	21.458	29.291	9.750	9.354	3.736	243	16.484	4.416	4.822
1974	100.307	21.799	29.470	9.538	9.915	3.834	262	16.287	4.291	4.911
1975	101.175	21.902	29.686	9.444	10.221	3.762	259	16.240	4.561	5.100
1976	102.649	22.431	29.536	9.625	10.490	3.742	261	16,659	4.678	5.227
1977	105.118	22.773	30.215	9.892	10.612	3.794	264	17.316	4.941	5.311
1978	108,926	23.560	30.850	10.090	11.363	3.981	273	17.996	5.331	5.482
1979	110.925	24.000	31.400	10.500	11,600	4.050	275	18.100	5.600	5.400
1980 5)	113.800									
Productie (x 1.000 t.) Koemelk uitsluitend van melkkoeien	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	88.693	22.121	23.845	9.455	7.710	3.912	215	12.532	3.781	5.122
1969	88.005	22.216	23.307	9.060	7.975	3.919	211	12.650	3.795	4.872
1970	87.164	21.856	22.963	8.884	8.239	3.756	217	12.870	3.742	4.637
1971	87.177	21.165	23.275	8.903	8.392	3.611	218	13.204	3.853	4.556
1972	91.195	21.490	24.474	9.484	8.951	3.657	232	14.067	4.054	4.786
1973	91.281	21.266	24.850	9.350	9.354	3.611	239	14,316	3.566	4.729
1974	91.437	21.508	24.900	8.987	9.915	3.709	251	13.913	3.436	4.818
1975	91.982	21.604	24.855	8.960	10.221	3.621	24e	13.856	3.699	4.918
1976	93.644	22.165	24.613	9.131	10.490	3.592	250	14.384	3.974	5.045
1977	96.186	22.523	25.142	9.456	10.612	3.623	249	15.168	4.275	5.138
1978	100.239	23.291	25.850	9.727	11.363	3.766	256	15.971	4.691	5.394
1979	102.771	23.927	26.548	10.093	11.662	3.778	256	16.345	4.938	5.225
1980 5)	105.700	24.800	27.800	10.700	11.870	3.880	256	16.400	4.894	5.100

Aanvoer (x 1.000 t.) Koemelk 2)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	74.295	18.381	19.549	6.713	7.161	2.915	198	11.812	2.799	4.767
1969	74.011	18.601	18.879	6.782	7.446	2.798	195	11.953	2.835	4.522
1970	73.715	18.371	18.619	6.851	7.737	2.662	202	12.202	2.791	4.280
1971	74.442	17.994	19.137	6.921	7.913	2.618	204	12.557	2.891	4.207
1972	78.586	18.523	20.659	6.992	8.472	2.790	219	13.433	3.062	4.436
1973	80.187	18.812	21.104	7.068	8.891	2.715	226	13.693	3.149	4.529
1974	80.876	19.076	21.166	7.147	9.464	2.806	239	13.315	3.045	4.618
1975	81.775	19.367	21.375	6.822	9.864	2.771	236	13.315	3.308	4.718
1976	83.966	20.046	21.502	6.952	10.15	2.791	239	13.829	3.608	4.845
1977	86.706	20.578	22.131	7.186	10.21	2.835	239	14,659	3.923	4.939
1978	90.734	21.443	22.708	7.387	10.95	2.986	246	15.385	4.497	5.124
1979	93.333	22.050	23.591	7.939	11.22	3.045	251	15.574	4.634	5.026
1980	96.182	22.951	24.977	8.259	11.57	3.089	250	15.637	4.590	4.918
Gem, melkgift per Melkkoe kg./jr.	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	3.446	3.771	3.064	2.718	4.246	3.762	3.583	3.796	3.485	3.925
1969	3.364	3.780	2.977	2.463	4.276	3.673	3.459	3.767	3.260	3.861
1970	3.369	3.737	2.954	2.499	4.300	3.523	3.500	3.889	3.248	3.884
1971	3.485	3.806	3.027	2.770	4.419	3.611	3.516	3.957	3.428	4.043
1972	3.744	3.969	3.386	2.997	4.723	3.857	3.683	4.203	3.436	4.383
1973	3.650	3.891	3.357	2.872	4.624	3.611	3.515	4.111	3.017	4.185
1974	3.576	3.921	3.241	2.946	4.567	3.643	3.486	3.925	2.474	4.175
1975	3.639	4.006	3.207	3.061	4,614	3.632	3.397	4.091	2.631	4.352
1976	3.775	4.108	3.260	3.167	4.777	3.665	3.571	4.427	2.880	4.561
1977	3.845	4.180	3.296	3.264	4.830	3.674	3.773	4.571	2.977	4.662
1978	3.962	4.300	3.451	3.250	5.137	3.869	3.765	4.800	3,162	4.898
1979	4.062	4.396	3.544	3.353	5.052	3.851	3.765	4.830	3.264	4.750
1980 5)	4.184	4.556	3.731	3.481	5.066	3.971	3.765	4.898	3.256	4.830

Gem. vetgehalte van koemelk (%)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	3,75	3,74	3,70	3,60	3,85	3,33	3,69	3,81	3,60	4,25
1969	3,75	3,77	3,69	3,56	3,85	3,31	3,68	3,80	3,60	4,25
1970	3,76	3,80	3,68	3,53	3,85	3,33	3,72	3,83	3,60	4,23
1971	3,76	3,79	3,69	3,50	3,88	3,33	3,70	3,82	3,59	4,25
1972	3,78	3,81	3,73	3,50	3,94	3,38	3,69	3,84	3,60	4,28
1973	3,79	3,83	3,74	3,49	3,95	3,38	3,72	3,86	3,54	4,26
1974	3,78	3,81	3,74	3,51	3,91	3,38	3,71	3,85	3,48	4,24
1975	3,78	3,81	3,73	3,51	3,94	3,40	3,69	3,82	3,51	4,22
1976	3,78	3,83	3,74	3,54	3,96	3,41	3,74	3,78	3,51	4,24
1977	3,79	3,82	3,76	3,54	3,97	3,41	3,79	3,80	3,53	4,22
1978	3,81	3,85	3,77	3,53	3,99	3,49	3,84	3,82	3,53	4,28
1979	3,82	3,84	3,80	3,49	4,02	3,50	3,83	3,90	3,51	4,24
1980	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Melkaanvoer: melkproduktie	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	83,8	83,1	82,0	71,0	92,9	74,5	92,1	94,3	74,0	93,1
1969	84,1	83,7	81,0	94,9	93,4	71,4	92,4	94,5	74,7	92,8
1970	84,6	84,1	81,1	77,1	93,9	70,9	93,1	94,8	74,6	92,3
1971	85,4	85,0	82,2	77,7	94,3	72,5	92,2	95,1	75,0	92,3
1972	86,2	86,2	84,4	73,7	94,6	76,3	94,4	95,5	75,6	92,7
1973	87,8	88,5	84,9	75,6	95,1	75,2	94,6	95,6	88,3	95,8
1974	88,5	88,7	85,0	79,5	95,5	75,7	95,2	95,7	88,6	95,8
1975	88,8	89,6	86,0	76,9	95,7	76,5	95,2	96,2	89,4	95,9
1976	89,8	90,4	87,4	76,1	96,8	77,7	95,6	96,1	93,5	96,0
1977	90,3	91,4	68,0	76,0	96,3	78,3	96,0	96,6	94,5	96,1
1978	90,5	92,0	88,4	76,2	96,1	79,6	96,9	96,2	91,8	96,7
1979	91,0	92,2	88,9	77,4	96,2	80,6	98,0	95,3	93,8	96,2
1980 5)	91,0	92,5	89,8	77,2	97,0	79,6	97,6	95,4	93,9	96,4

1) December tellingen

2) Inclusief buffelmelk en aan fabrieken afgeleverde hoeveelheden room omgerekend in melkequivalent

3) Berekend aan de hand van het aantal melkkoeien in december van het voorgaande Jaar

4) Berekend aan de hand van de produktie van melkkoeien

5) Ramingen

Bronnen:

Eurostat: Landbouwstatistisch jaarboek, jaargangen 1979 t/m 1980

Eurostat: Dierlijke Produktie, nr. 1/2 - 1980

Agra-Europe: 22ste jaargang, nr. 14 d.d. 6 april 1981

E.E.G. 1968-1980 ONTWIKKELING VAN DE PRODUKTIE VAN BOTER EN KAAS (x 1.000 metrieke ton)

Boterproductie totaal 1)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	1.651	538	531	68	118	98	7	54	77	160
1969	1.598	522	513	67	112	97	7	58	78	144
1970	1.542	505	481	67	121	92	7	65	73	131
1971	1.499	471	474	71	124	85	7	67	76	124
1972	1.688	498	539	79	163	91	8	96	78	136
1973	1.735	513	550	79	169	88	8	96	86	146
1974	1.662	511	543	71	172	91	8	59	75	137
1975	1.719	520	559	62	205	93	8	48	86	139
1976	1.797	543	554	67	203	91	8	90	103	39
1977	1.801	535	551	72	179	84	8	134	107	131
1978	1.952	564	559	77	212	98	8	163	132	140
1979	1.954	568	576	80	203	97	8	161	130	131
1980 x)	1.900	574	573	80	175	90	8	171	115	114
Waarvan fabrieksboter 1)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	1.573	524	500	63	118	76	7	52	73	160
1969	1.514	510	474	62	112	73	7	57	75	144
1970	1.464	494	446	62	121	68	7	64	7	131
1971	1.427	462	442	66	124	62	7	66	74	124
1972	1.622	489	509	74	163	72	8	95	76	136
1973	1.676	510	523	74	169	67	8	95	84	146
1974	1.605	508	517	66	172	70	8	53	74	137
1975	1.664	519	535	56	205	72	8	47	83	139
1976	1.743	542	531	62	203	70	8	89	99	139
1977	1.750	533	532	68	179	64	8	133	102	131
1978	1.896	563	543	72	212	77	8	162	119	140
1979	1.903	567	557	80	203	77	8	158	122	131
1980 x)	1.856	573	550	79	181	70	8	170	111	114

Kaasproduktie, totaal 2)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	2.139	437	694	469	250	33	1	120	29	106
1969	2.236	471	739	464	270	35	1	120	27	109
1970	2.329	493	781	466	279	39	1	130	29	111
1971	2.483	523	819	476	307	41	1	162	33	120
1972	2.650	550	869	506	323	40	1	184	46	131
1973	2.675	564	881	508	334	39	1	182	39	127
1974	2.877	595	916	518	379	42	1	217	59	150
1975	2.927	619	943	500	377	40	2	234	60	152
1976	2.995	651	970	537	385	41	2	203	49	157
1977	3.171	692	1.023	553	417	46	2	207	54	177
1978	3.279	713	1.063	583	426	44	2	215	50	183
1979	3.414	733	1.115x)	601	441	42	2	234	57	189
1980 x)	-	772	-	-	-	47	2	234	49	221
Waarvan fabriekskaas 2)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	2.027	432	675	388	244	32	1	120	29	106
1969	2.124	467	712	390	264	34	1	120	27	109
1970	2.223	489	758	394	273	38	1	130	29	111
1971	2.372	520	794	402	300	40	1	162	33	120
1972	2.532	547	844	424	316	39	1	184	46	131
1973	2.570	563	859	434	328	37	1	182	39	127
1974	2.779	595	892	452	372	41	1	217	59	150
1975	2.e20	618	919	421	371	39	2	234	60	152
1976	2.889	649	950	457	382	40	2	203	49	157
1977	3.050	691	987	479	408	45	2	207	54	177
1978	3.134	713	1.031	481	416	43	2	215	50	183
1979	3.301	732	1.085	527	434	41	2	234	57	189
1980 x)	3.423	771	1.110	543	447	46	2	234	49	221

Voetnoten behorende bij produktietabellen boter/kaas E.E.G. 1968 - 1980

1) Uitgesmolten boter en boterolie inbegrepen, behalve in Nederland en Ierland.

2) Zonder zuivere schape-, geite- en buffelkaassoorten, en zender smeltkaas en produkten op basis van smeltkaas;

de cijfers voor Frankrijk zijn echter inclusief schape- en geitekaassoorten,

x) Voorlopige cijfers.;

E.E.G. 1968-1980 ONTWIKKELING VAN DE PRODUKTIE VAN MELKPOEDER EN CASEINE
(x 1.000 metrieke tonnen)

Mager melkpoeder 1)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	1.532	457	699	-	104	121	5	96	29	21
1969	1.456	437	668	-	88	114	5	90	38	16
1970	1.438	432	654	-	96	103	6	94	34	19
1971	1.435	438	633	-	86	91	7	109	47	24
1972	1.771	544	709	-	118	110	10	166	66	48
1973	1.802	507	723	-	145	105	12	156	103	52
1974	1.789	536	685	-	178	115	14	105	102	53
1975	1.937	562	730	-	206	117	13	105	135	69
1976	2.000	574	715	-	190	111	13	170	164	63
1977	1.969	559	696	-	155	101	13	247	45	53
1978	2.144	595	682	-	217	131	13	272	170	64
1979	2.053	625	660	-	193	129	13	233	148	52
1980 x)	2.050	635	707	-	170	113	12	237	40	36
Niet mager melkpoeder 2)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	229	29	51	1	43	20	-	24	13	48
1969	254	31	61	1	54	18	-	24	15	50
1970	242	31	55	1	60	17	-	21	19	38
1971	290	32	65	1	68	37	-	28	14	45
1972	301	38	81	1	71	31		25	15	39
1973	381	94	100	2	79	30	-	22	16	38
1974	355	62	96	2	85	27	-	27	11	45
1975	335	53	94	2	90	20	-	19	11	46
1976	369	56	96	2	108	25	-	16	9	57
1977	489	70	117	3	133	44	-	19	3	72
1978	514	88	139	2	135	23	-	20	28	79
1979	571	97	1s6	2	137	33	-	20	19	77
1980 x)	689	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Gecondenseerde melk 3)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	1.364	443	790	13	477	36	-	174	1	30
1969	1.390	452	181	13	499	79	-	199	1	26
1970	1.422	435	198	3	496	19	-	247	1	13
1977	1.412	461	196	14	480	7	-	239	2	13
1972	1.341	451	179	13	473	7	-	205	2	11
1973	1.318	423	170	7	489	7	-	209	1	12
1974	1.352	453	171	8	516	8	-	184	1	11
1975	1.242	453	142	3	458	8	-	169	1	8
1976	1.317	453	161	3	494	8	-	187	1	10
1977	1.397	478	151	4	522	7	-	229	..	6
1978	1.321	492	136	3	489	8	-	186	..	7
1979	1.318	489	123	3	514	8	-	175	..	6
1980	1.360	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Caseine & caseinaten 4)	EUR 9	D	F	I	NL	B	L	VK	IRL	DK
1968	32	7	20	-	s	-	-	s	..	5
1969	32	9	17	-	s	-	-	s	..	6
1970	29	10	14	-	s	-	-	s	..	5
1971	36	12	19	-	s	-	-	s	..	5
1972	39	13	22	-	s	-	-	s	..	4
1973	39	4	22	-	s	-	-	s	..	2
1974	42	14	27	-	s	-	-	s	..	1
1975	28,9 x	13,8	12,7	-	s	-	-	s	1,9	0,5
1976	29,9	12,7	12,6	-	s	-	-	s	4,0	0,6
1977	40,6 x	2,8	19,5	-	s	-	-	s	7,6	0,7
1978	47,6 x	4,8	20,8	-	s	-	-	s	11,3	0,7
1979	65,9 x	16,3	31,6	-	s	-	-	s	13,7	4,3
1980 x)	.	.	.	-	s	-	-	s	.	.

1) Inclusief karnemelkpoeder

2) room in poedervorm en melkpoeder van gedeeltelijk afgeroomde melk inbegrepen

3) de produktie van „chocolate cramb” in het Verenigd Koninkrijk en de Republiek Ierland niet inbegrepen;
de produktie van koffiemelk in Nederland inbegrepen;

4) gegevens t/m 1974 volgens OECD, gegevens vanaf 1975 EUROSTAT;

S - Statistische geheimhouding;

x) voorlopige cijfers

E Interventievoorraden boter in de E.E.G, per 1 april (1968 – 1972) (1.000 ton)

	1968	1969	1970	1971	1972
West-Duitsland	66,8	92,5	81,8	19,4	
Frankrijk	72,5	135,5	76,7	6,5	
Italië	0,3	-	-	-	
Nederland 2)	15,7	35,8	52,5	0,5	
België 1)	4,7	6,2	8,8	0,4	
Luxemburg	-	-	0,2	-	
E.E.G.	160,0	270,0	220,0	26,8	58,0

1) 1968-1969 inclusief Luxemburg Bron: Commissie der E.E.G.-Directoraat Generaal Landbouw

2) knipsel LD 1969-12-04: eind december 1968 54,2 / eind december 1969, 66,0 (incl. particuliere opslag 81,0

Interventievoorraden Boter in de E.E.G. (1973 - 1981) (1.000 ton)

	<----- 1 januari ----->			<----- 1 april ----->			<----- 1 september ----->		
	1973	1974	1975	1973	1974	1975	1973	1954	1975
West-Duitsland	113,7	60,4	30,4	118,2	53,3	19,9	115,0	86,5	56,6
Frankrijk	129,3	60,7	45,4	27,9	31,9	22,5	100,4	100,7	93,2
Italië	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nederland	35,7	17,9	14,7	31,3	2,4	-	42,8	31,4	49,8
België	24,6	9,8	10,4	21,0	5,4	3,8	17,6	17,2	19,0
Luxemburg	1,4	1,0	0,6	1,9	0,2	0,1	1,4	1,2	1,5
Ver. Koninkrijk	67,9	29,4	29,6	-	1,1	-	43,8	60,4	36,8
Ierland	14,5	7,5	7,8	3,5	-	-	18,3	14,2	15,3
Denemarken	5,6	9,9	1,4	6,5	6,1	-	15,0	7,6	8,0
E.E.G.	392,7	196,6	140,3	310,3	100,4	46,4	354,3	319,2	280,2

	<----- 1 januari ----->			<----- 1 april ----->			<----- 1 september ----->		
	1976	1977	1978	1976	1977	1978	1976	1977	1978
West-Duitsland	21,1	92,9	98,7	33,9	97,9	117,2	124,5	147,7	193,4
Frankrijk	66,6	89,7	17,6	60,6	39,0	3,4	133,8	69,9	89,4
Italië	-	-	8,8	-	-	5,8	-	4,9	1,1
Nederland	31,1	23,0	34,6	13,3	23,2	13,4	57,0	90,2	71,6
België	14,7	10,8	10,1	7,4	5,7	7,0	18,7	15,2	22,7
Luxemburg	1,1	1,4	1,2	-	1,3	1,7	1,9	2,7	3,0
Ver. Koninkrijk	19,4	22,4	6,4	-	-	6,6	41,0	58,7	56,8
Ierland	5,4	-	11,0	-	-	4,2	21,5	25,3	29,0
Denemarken	2,1	9,7	8,9	0,7	9,6	6,0	12,9	13,0	12,1
E.E.G.	161,4	253,5	197,2	113,4	176,7	165,3	411,3	422,7	479,1

	<----- 1 januari ----->			<----- 1 april ----->			<----- 1 september ----->		
	1979	1980	1981	1979	1980	1981	1979	1980	1981
West-Duitsland	164,4	188,5	129,4	166,6	201,3	34,5	246,0	208,1	
Frankrijk	60,9	36,7	37,9	25,7	25,4	7,9	116,7	69,3	
Italië	0,2	0,6	0,3	-	-	-	1,5	1,0	
Nederland	63,9	56,2	29,5	31,4	20,2	3,5	77,8	45,3	
België	22,5	24,6	8,8	15,5	18,0	0,7	39,8	10,1	
Luxemburg	2,7	1,4	0,8	1,6	1,5		3,0	1,1	
Ver. Koninkrijk	63,1	48,6	23,6	35,2	28,7	3,6	74,3	42,9	
Ierland	24,5	11,9	7,8	-	2,9	0,1	15,9	7,6	
Denemarken	9,0	2,0	1,6	9,0	0,9	-	9,8	3,1	
E.E.G.	411,2	370,7	237,5	291,0	298,8	50,2	578,1	388,5	

Bron: ZMP, Eurostat

Als gevolg van afronding kunnen kleine verschillen in de optelling voorkomen,

F Interventievoorraden mager melkpoeder in de E.E.G. per 1 april (1968 – 1972) (x 1.000 ton)

	1968	1969	1970	1971	1972
West-Duitsland	-	37,7	113,3	40,4	10,9
Frankrijk	47,5	129,2	95,4	5,1	-
Italië	-	-	-	-	-
Nederland	-	21,8	5,1	-	-
België	4,5	25,9		-	-
Luxemburg	-	-		-	-
E.E.G.	52,0	214,6	213,8	45,5	10,9

Interventievoorraden mager melkpoeder in de E.E.G. (1973 – 1981) (x 1.000 ton)

	<-----	1 januari	----->	<-----	1 april	----->	<-----	1 september	----->
	1973	1974	1975	1973	1974	1975	1973	1974	1975
West-Duitsland	30,4	58,1	140,1	30,9	36,6	186,4	50,0	122,1	314,6
Frankrijk	2,2	49,1	114,4	2,2	42,2	148,7	45,3	103,3	338,6
Italië	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nederland	18,6	8,6	32,0	-	0,5	38,8	8,8	2a,7	131,9
België	15,7	21,1	45,9	15,7	12,0	44,4	28,1	39,0	97,5
Luxemburg	0,4	-	1,0	0,6	-	1,8	-	0,8	5,7
Ver. Koninkrijk	58,0	27,6	29,0	5,8	28,3	11,0	30,1	27,8	22,1
Ierland	30,5	-	-	-	-	0,8	-	-	39,4
Denemarken	4,5	0,7	4,2	-	0,1	8,1	0,6	3,5	39,4
E.E.G.	160,3	165,2	366,6	55,2	119,7	440,0	162,9	321,2	989,2
	<-----	1 januari	----->	<-----	1 april	----->	<-----	1 september	----->
	1976	1977	1978	1976	1977	1978	1976	1977	1978
West-Duitsland	346,3	581,8	595,6	395,4	567,5	553,0	583,7	665,5	555,9
Frankrijk	385,0	304,3	89,8	379,1	228,8	23,1	389,0	184,7	33,2
Italië.	-	-	3,3	-	-	7,2	-	5,9	6,2
Nederland	146,0	44,8	62,7	145,4	10,8	62,6	77,0	56,7	56,7
België	101,7	100,2	73,6	108,0	45,4	51,9	120,0	68,9	82,4
Luxemburg	7,0	7,0	11,6	8,1	6,4	6,1	10,1	9,8	5,0
Ver. Koninkrijk	24,1	7,8	72,4	32,1	6,1	57,9	44,4	41,5	70,9
Ierland	56,0	56,0	23,4	60,9	-	23,3	103,0	20,0	45,3
Denemarken	45,8	29,0	31,6	53,0	33,1	24,3	45,5	38,4	31,0
E.E.G.	1.112,5	1.130,7	969,4	1.182,1	896,6	809,4	1.369,8	1.094,3	886,6
	<-----	1 januari	----->	<-----	1 april	----->	<-----	1 september	----->
	1979	1980	1981	1979	1980	1981	1979	1980	1981
West-Duitsland	460,9	213,3	155,4	371,0	150,3	104,3	333,1	185,9	
Frankrijk	19,9	0,1	9,8	8,5	0,1	9,1	6,4	10,6	
Italië	1,1	-	47,0	4,8	-	33,0	-	36,5	
Nederland	0,8	-	-	-	-	-	0,4	-	
België	75,8	7,5	6,2	45,4	3,4	6,2	27,1	9,9	
Luxemburg	4,7	1,4	5,2	-	0,9	-	4,3	0,4	
Ver. Koninkrijk	59,0	1,7	2,5	29,3	1,2	2,5	15,3	1,8	
Ierland	26,6	3,2	0,4	17,9	0,9	-	15,2	0,4	
Denemarken	25,1	0,0	-	19,8	-	-	3,7	-	
E.E.G.	673,8	227,2	221,3	501,3	156,9	155,1	405,5	245,5	

Als gevolg van afronding; kunnen kleine verschillen; in de optelling voorkomen.

PUBLIEKRECHTELIJKE ORGANISATIES.

Bron: ZJB. 1959/'60 III-7

Produktschap voor Zuivel.*

Gevestigd: 't Hoenstraat 5-7, Tel. 01700-183025 en Laan van Meerdervoort 84, Tel. 01700-323890 te 's-Gravenhage.

Instelling:

Krachtens de *Instellingswet Produktschap voor Zuivel* van 2 februari 1956, Stbl. 1956, No. 93, is het Produktschap ingesteld voor de ondernemingen waarin:

melk wordt gewonnen;

melk of daaruit verkregen produkten worden be- of verwerkt tot produkten, welke, al dan niet na verdere be- of verwerking, tot menselijk voedsel kunnen dienen, dan wel uit melk verkregen produkten worden verwerkt tot caseïne;

de handel - met uitzondering van de aanvoer-, transit- en driehoekshandel - wordt uitgeoefend in melk of in daaruit verkregen produkten, welke, al dan niet na verdere be- of verwerking, tot menselijk voedsel kunnen dienen.

Taak:

Aan het Produktschap is overgelaten de regeling of nadere regeling van de volgende onderwerpen:

- a) de aangelegenheden verband houdende met het economisch verkeer tussen verschillende stadia van voortbrenging en afzet;
- b) de registratie van de ondernemingen, waarvoor het Produktschap is ingesteld;
- c) het verstrekken van de voor de vervulling van de taak van het Produktschap nodige gegevens;
- d) de voor de vervulling van de taak van het Produktschap nodige inzage van boeken en bescheiden en bezichtiging en opneming van bedrijfsmiddelen en voorraden van ondernemingen.

Aan het bestuur van het Produktschap voor Zuivel is, bij beschikking van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening van 28 april 1958 (In- en Uitvoerbeschikking Produktschap voor Zuivel 1858) o.m. De bevoegdheid overgedragen tot het verlenen van in- en uitvoervergunningen ingevolge de Landbouwwet en tot het opleggen van in- en uitvoerheffingen ten behoeve van het Landbouw-Egalisatiefonds voor produkten volgens schema, opgenomen in Hoofdstuk XII

* Zie meer over PZ. in gedenkboek 50 jaar 'Produktschap Zuivel 1956 – 2006' – 2007

Bestuur:

Het paritair samengestelde bestuur van het Produktschap voor Zuivel telt 18 leden, waarvan aangewezen door:

- a. organisaties van ondernemers voor de ondernemingen op het gebied van:
 1. de veehouderij en het boerenkaasmakersbedrijf 3 leden
 2. de melk-, melkprodukten- en zuivelproduktenindustrie 3 leden
 3. de groothandel in melk- en zuivelprodukten 2 leden
 4. de detailhandel in melk en melk- en zuivelprodukten 1 lid
- b. organisaties van werknemers voor de ondernemingen op het gebied van:
 5. de veehouderij en het boerenkaasmakersbedrijf 3 leden
 6. de melk-, melkprodukten- en zuivelproduktenindustrie 3 leden
 7. de groothandel in melk- en zuivelprodukten 2 leden
 8. de detailhandel in melk en melk- en zuivelprodukten 1 lid

De namen der bestuursleden zijn (in de volgorde van vorenstaande opsomming der benoemde organisaties): (ZJB. 1959/'60)

- (1) J. F. ABMA, W. HIJkoop, P. J. LOONEN;
- (2) W. WIJNEN, OKKINGA, Dr. E. van de WIEL, G. J. BLINK;
- (3) Ir. J. B. RITZEMA van IKEMA, G. POSTHUMUS;
- (4) D. van KAMPEN;
- (5) J. KOSTER, A. de VRIES, A. P. C. GULICKX;
- (6) J. BOUMA, S. van der PLOEG, Chr. HEYNEN;
- (7) C. Z. de VRIES, Mr. W. BRAK en
- (8) A. H. SCHUT.

[.....]

Dagelijks Bestuur: G. J. BLINK, A. P. C. GULICKX, P. J. LOONEN, S. van der PLOEG, A. de VRIES en Dr. E. van de WIEL.

V o o r z. : Ir. B. van DAM.

Plv. voorzitters : S. van der PLOEG en Dr. E. van de WIEL.

Secretarissen: P. C. MINDERHOUD, Mr. H. P. W. RADIER, J. A. TJADEN.

Het Produktschap heeft [...] gewestelijke afdelingen:

‘Sluiswachter aan de melkstroom’

Het *Produktschap voor Zuivel* vervult een sluiswachtersfunctie bij het sturen van de melkstroom, is overlegcentrum, verschaft informatie, doet aan belangenbehartiging enz. Verder worden via het produktschap het Nederlands Zuivelbureau en het Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek door het zuivelbedrijfsleven gefinancierd.

Het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* in openbare vergadering bijeen in de vergaderzaal van het gebouw van het produktschap te Rijswijk.

Aan de boorden van Neêrlands melkstroom vinden om en nabij 175.000 landgenoten een bestaan voor henzelf en de hunnen. Zij vormen de volgende stammen: de melkveehouderij, met pakweg 95.000 boerenbedrijven waar ca. 150.000 personen bij de melkproductie betrokken zijn, de zuivelindustrie met 25.000 werkers en tenslotte de 30.000 ondernemers en betaalde krachten omvattende handel in melk en zuivelprodukten.

Deze stammen zijn voor hun levensonderhoud direct afhankelijk van het profijt dat zij weten te trekken uit de (prijs)niveaueverschillen in de achtereenvolgende stadia van productie, verwerking en verhandeling van de melk c.q. van de daaruit bereide produkten¹⁴⁸.

Deze gemeenschappelijke afhankelijkheid van het gebegren langs de melkstroom heeft tussen deze stammen een nauwe band gesmeed, doch zij brengt tegelijkertijd een latente spanning met zich tussen hen en tussen leden van eenzelfde stam onderling, veroorzaakt door een (óók in de coöperatieve sfeer) niet altijd te vermijden botsen van belangen.

Deze band en die latente spanning vormen de fundamenteën, waarop een door deze stammen gezamenlijk bestuurde instelling is opgetrokken: het *Produktschap voor Zuivel*.

Dit produktschap laat bij voortduring een waakzaam oog rusten op de sluizen waarlangs de vorengenoemde prijsniveaueverschillen tot stand (moeten) komen, maar óók op de stroomgedeelten buiten deze sluizen. Het doet dit ingevolge zijn opdracht:

- alert zijn op ontwikkelingen van allerlei aard op het aan zijn zorg toevertrouwde terrein en:

¹⁴⁸ Daarnaast verdienen nog grote aantallen Nederlanders hun brood indirect in en om de zuivel. Werkers bijvoorbeeld in de toelevering van veevoeder en kunstmest, veterinaire zorg, loonwerkerij, melk en zuiveltransport, machineindustrie, verpakkingsector, energievoorziening enz. waren zijn rechtsvoorgangers ermee belast.

- het verkeer over de melkstroom zo ongestoord mogelijk laten verlopen door het zondig treffen (of bevorderen) van hierop gerichte maatregelen.

Deze sluiswachtersfunctie vervult het PZ sinds 1956. Daarvóór – de noodzaak tot regulering heeft sinds de dertiger jaren in de zuivel immers nooit ontbroken! – waren zijn rechtsvoorgangers ermee belast.

Accentverschuiving

Naarmate de tijd voortschrijdt, wijzigen zich de omstandigheden. Na 1956 is de taakuitoefening door het produktschap dan ook wel wat veranderd.

Aanvankelijk droeg deze instelling autonoom de zorg voor de bepaling en uitvoering van het nationale zuivelbeleid, waarnaast dan nog enkele medebewindstaken werden vervuld, door de overheid aan het PZ gedelegeerd. Nadat in de zestiger jaren een EEG-zuivelbeleid gestalte had gekregen, boette het beleidsbepalende werk van het produktschap aan betekenis in en gingen adviserend optreden en uitvoerende (medebewinds)activiteiten relatief wat meer aandacht vragen.

Toch heeft deze accentverschuiving de positie en de betekenis van het PZ als instelling van en voor het zuivelbedrijfsleven in wezen niet beïnvloed. Zijn in de wet vastgelegde taakomschrijving is dan ook niet veranderd. Bovendien is de positie van het produktschap nog onderstreept door ná 1956 tot stand gekomen wettelijke voorschriften. Deze verplichten de Nederlandse overheid namelijk om géén beslissingen te nemen over maatregelen op zuivelgebied, dan nadat hierover het advies te hebben ingewonnen van het *Produktschap voor Zuivel* als woordvoerder van het gezamenlijke zuivelbedrijfsleven.

En om de betekenis van het produktschap wat minder formeel te belichten: de bepaling van het zuivelbeleid is weliswaar altijd een belangrijke activiteit geweest van het PZ, doch daarnevens (èn naast zijn in de adviserende en in de uitvoerende sfeer liggende werk) verricht het *Produktschap voor Zuivel* nog vele andere functies die - direct of indirect stellig van even groot nut zijn voor het vaderlandse zuivelbedrijfsleven en allen die daarin een bestaan vinden.

Overlegcentrum

Zo is het *Produktschap voor Zuivel* in de eerste plaats het platform, waarop alle in de zuivel werkende groeperingen elkaar ontmoeten: de melkproducenten, de melkverwerkende industrie en de handel; zowel de ondernemers in deze sectoren als zij die er in loondienst zijn. Een platform tot het plegen van onderling overleg over hen allen rakende zaken, voor het gezamenlijk zoeken van oplossingen voor zich voordoende problemen en tot het gemeenschappelijk uitstippelen van de weg, waarlangs de Nederlandse zuivelwereld zich naar gemeenschappelijke opvatting het best kan ontplooiën.

Inbreng en inspraak

In dit kader past ook de collectieve belangenbehartiging: de tweede belangrijke functie van het produktschap.

Voor de behartiging van de Nederlandse zuivelbelangen in de ruimste zin is een grondige - op de dagelijkse praktijk berustende - kennis van zaken onontbeerlijk. De primaire informatie waarop deze „know-how” berust, verzamelt het PZ-secretariaat bij het bedrijfsleven. Die informatie wordt vervolgens voortdurend uitgediept in studies in commissieverband, waarbij vanzelfsprekend (door de „vrije organisaties” aangewezen) vertegenwoordigers van de betrokken sectoren van het zuivelbedrijfsleven hun kennis en inzichten inbrengen. Op deze wijze worden - met zorgvuldige afweging van alle interessen - de standpunten bepaald, waarop het produktschap en zijn functionarissen zich baseren bij de behartiging van de Nederlandse zuivelbelangen.

Al in de tijd van het nationale zuivelbeleid onderhield het PZ nauwe contacten met de Nederlandse overheid, die de door het produktschap getroffen maatregelen moest sanctioneren. Deze goede contacten bewijzen nog steeds hun waarde, nu echter om de stem van het Nederlandse zuivelbedrijfsleven te kunnen laten horen in adviezen die erop zijn gericht het in de EEG te voeren zuivelbeleid zo verantwoord mogelijk van opzet te maken, en bovendien te voorkomen dat onze nationale zuivelbelangen in het gedrang komen bij de verdere uitbouw van dit regime en bij de uitvoering die eraan wordt gegeven.

Wat dit laatste betreft, verkeert het PZ (en dus het gehele Nederlandse zuivelbedrijfsleven) bovendien in de gelukkige omstandigheid, dat functionarissen van het produktschap deel uitmaken van de Nederlandse delegatie naar het Brusselse Comité van Beheer inzake zuivelaangelegenheden. Weliswaar in hun kwaliteit van onbezoldigd rijksambtenaar, maar tóch beschikkend over (en zich in hun standpuntbepaling basierend op) bij het PZ aanwezige inzichten.

Overigens, niet alleen in EEG-verband komen kwesties aan de orde die de Nederlandse zuivelbelangen raken, maar eveneens in het raam van organisaties zoals de FAO, de OESO en het GATT. Ook bij de in die kringen daarover gevoerde besprekingen zijn vertegenwoordigers van het produktschap regelmatig aanwezig, hiertoe veelal uitgenodigd door de Nederlandse overheid, die maar wat graag beschikt over de bij deze instelling aanwezige kennis.

Informatie

Verzamelt het secretariaat van het Produktschap voor Zuivel een stroom van inlichtingen uit het bedrijfsleven, anderzijds houdt het óók in omgekeerde richting een voortdurende informatieverschaffing op gang.

In de „Brusselse regelingen” en in de daarop gebaseerde uitvoeringsmaatregelen wordt veelvuldig wijziging gebracht. Wat dit betreft hoeft men slechts te denken aan de bij het grensoverschrijdende handelsverkeer verleende c.q. ingevorderde restituties en heffingen of aan betaalde resp. geheven bedragen ter overbrugging van monetaire onevenwichtigheden en (ten opzichte van enkele later tot de EEG toegetreden lidstaten nog bestaande) prijsverschillen. Voor het zuivelbedrijfsleven is het van belang snel kennis te hebben van de wijzigingen in deze toeslagen en heffingen. Zodra het produktschap, via een directe telexverbinding met Brussel, deze mutaties heeft doorgekregen, worden zij dan ook nog dezelfde dag per circulaire aan het bedrijfsleven doorgegeven. Jaarlijks worden 300 à 350 van dergelijke circulaires verstuurd.

Om het bedrijfsleven nóg spoediger kond te doen van deze veranderingen, worden deze door het produktschap bovendien op geluidsbanden „gezet”. De op deze banden ingesproken teksten worden zo'n 200 keer per jaar gewijzigd. Geïnteresseerden kunnen de banden afluisteren door het draaien van de telefoonnummers 070 - 906840 t/m 906844. Van deze mogelijkheid maakt het bedrijfsleven zeer veel gebruik!

Zonder overdrijving kan worden gesteld dat, dankzij dit informatiesysteem, de Nederlandse zuivelexporteurs sneller dan hun collega's elders kunnen beschikken over voor hen onmisbare inlichtingen.

Iets waarbij allen die langs de melkstroom hun bestaan vinden, baat hebben!

Serviceverlening

De serviceverlening door het produktschap krijgt op nog andere manieren gestalte. Zo is het PZ-secretariaat altijd bereid - en daartoe ook in staat, doordat het direct of indirect is betrok-

ken bij de voorbereiding van de „Brusselse besluiten” - het bedrijfsleven te informeren over de interpretatie die moet worden gegeven aan de EEG-regelingen. Steeds meer bedrijfsgenoten ontdekken dat een telefoontje hierover (of over andere problemen) naar de betrokken afdelingen van het Produktschap voor Zuivel - 070 - 907740 - snel verhelderend werkt.

125.000 documenten; één miljard gulden

De servicegedachte spreekt óók uit het streven de restituties e.d., die exporteurs claimen in verband met afgehandelde uitvoertransacties, te betalen binnen één week nadat de betrokken exportdocumenten bij het PZ zijn ontvangen. Over het algemeen wordt dit streven met succes bekroond, vooropgesteld dat de op de transacties betrekking hebbende papieren in orde worden bevonden.

De spoed die het produktschap in dit opzicht betracht, heeft tot resultaat dat de Nederlandse zuivelexporteurs als regel sneller dan hun collega's in de andere EEG-landen kunnen beschikken over het hun toekomende geld uit de gemeenschapspot.

Om een idee te geven van de aantallen zaken waarom het gaat:

- jaarlijks ontvangt het PZ circa 125.000 exportdocumenten;
- aan restituties, toeslagen e.d. verrekent het produktschap per jaar een miljard gulden met het bedrijfsleven.

He zal duidelijk zijn dat, waar hiermee zulke bedragen zijn gemoeid, een snelle afhandeling van zaken door het *Produktschap voor Zuivel* de liquiditeitspositie van de gehele Nederlandse zuivelwereld ten goede komt en, gelet op de hoge rentestand, voor het gehele zuivelbedrijfsleven profijtelijk is.

Inzichtverwerving en inzichtverschaffing

Om ontwikkelingen van allerlei aard tijdig te kunnen onderkennen, houdt het PZ continu een betrouwbaar statistisch beeld bij van wat er in de zuivel, nationaal en internationaal, gebeurt. Dit beeld wordt door analyses van het verzamelde materiaal, waar nodig, nog verscherpt. Daarnaast worden prognoses gemaakt, wordt marktonderzoek verricht, worden kostprijsontwikkelingen nauwkeurig gevolgd c.q. op hun consequenties bezien en worden studies gewijd aan zuivelzaken die actueel zijn of dit beloven te worden. Een deel van de gegevens die het produktschap voor allerlei doeleinden verzamelt, is - zeker in verwerkte vorm - voor het bedrijfsleven eveneens belangrijk. Dit materiaal is dan ook, vastgelegd en uitgewerkt in rapporten en nota's, voor geïnteresseerden verkrijgbaar.

Regulering: alléén waar strikt nodig

In zijn marktregulerend optreden is het produktschap terughoudend, teneinde het zuivelbedrijfsleven zo min mogelijk in zijn handelen te belemmeren.

Van de marktordenende maatregelen die het Produktschap voor Zuivel wél heeft getroffen, zijn enkele minimumprijsregelingen het meest saillant. Voorgeschreven is bijvoorbeeld dat Nederlandse kaas niet beneden bepaalde prijzen naar enkele met name genoemde landen mag worden uitgevoerd, zulks om handelspolitieke moeilijkheden met deze landen te voorkomen. En dan is er de minimumprijs voor verpakte volle melk, enkele jaren geleden in het leven geroepen om orde te scheppen in de chaos die ging ontstaan op de consumptiemelkmarkt, van welke chaos de melkdetailhandel en de melkveehouderij de dupe dreigden te worden.

Financier

Om deze (globale) opsomming van de activiteiten van het PZ af te ronden: een functie van het produktschap die vaak over het hoofd wordt gezien, is die van financier van activiteiten die het gehele Nederlandse zuivelbedrijfsleven ten voordeel strekken.

De uitgaven van het *Nederlands Zuivelbureau* bijvoorbeeld (dit jaar geraamd op f 42,7 miljoen) worden geheel door het PZ bekostigd: voor 62 % uit de opbrengst van daartoe door het produktschap speciaal opgelegde heffingen op de produktie van kaas en boter en op de aflevering van consumptiemelk, en voor de overige 38 % uit de eigen middelen van het produktschap.

Voorts voorziet het *Produktschap voor Zuivel* ook (met een subsidie in 1975 ad f 11,3 miljoen) voor vrijwel 100 % in de uitgaven van het *Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek*. Daarnaast is het PZ de grootste deelnemer in het stichtingskapitaal van „*Flevohof*” en is de subsidie die het produktschap jaarlijks verleent aan de *Stichting Public Relations Land- en Tuinbouw* op één na de grootste die deze stichting ontvangt.

Dit was dan het profiel van het Produktschap voor Zuivel, de instelling die alles doet wat in haar macht ligt om Neêrlands melkstroom, en wat daar mee te maken heeft, in goede banen te leiden. Niet aan de (melk)weg timmerend, doch bescheiden. Zoals het een sluiswachter betaamt

J. Hoogland

Bijlage-15

In- en Verkoopbureau voor Zuivel (I.V.Z.). *

(Ingesteld bij beschikking van de Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visserij van 29 Januari 1942.) Directeur: N. H. BLINK.

Adres: Hoofthofskade 1, 's-Gravenhage. Tel. 01700-185240.

I. Taak en bevoegdheid.

Het In- en Verkoopbureau voor Zuivel is een Commercieel Lichaam als bedoeld in artikel 14 van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941,

Volgens het vastgestelde reglement heeft het Bureau tot taak:

- a) het aankopen, verkopen en opslaan en het zo nodig in verband daarmee be- en verwerken en doen be- en verwerken van melk- en zuivelproducten;
- b) het verlenen van medewerking tot uitvoering van door of vanwege de Minister genomen maatregelen op het gebied van de voedselvoorziening en van de verordeningen van het Bedrijfschap voor Zuivel, wanneer deze maatregelen of verordeningen deze medewerking vorderen.

Het Bureau is rechtspersoon en wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door de directeur,

II . Werkzaamheden.

- a) Aankoop van vrijwillig aan het Bureau aangeboden boter, kaas, melkpoeder en eventuele andere zuivelproducten, opslag en afzet daarvan;
- b) Het in opdracht van het Bedrijfschap voor Zuivel in loondienst doen denatureren van melkpoeder;
- c) Verkoop van in beslag genomen zuivelproducten op verzoek en ten behoeve van Provinciale Voedselcommissarissen;
- d) Medewerking tot uitvoering van door of vanwege de Minister genomen maatregelen op het gebied van de voedselvoorziening en van verordeningen van het Bedrijfschap voor Zuivel.

* Bron: Zuiveljaarboek 1955 /'56 III-5

Voedselvoorziening in- en verkoopbureau (V.I.B.) *

Ingesteld bij Landbouwwet 1957, in werking getreden 7 juli 1958

Taak: (voor zover betreft „Zuivel”)

- a) het aankopen, verkopen en opslaan en het zo nodig in verband daarmee be- en verwerken en doen be- en verwerken van melk- en zuivelproducten;
- b) het verlenen van medewerking tot uitvoering van door of vanwege de Minister genomen maatregelen op het gebied van de voedselvoorziening en van de verordeningen van het Bedrijfschap voor Zuivel, wanneer deze maatregelen of verordeningen deze medewerking vorderen.

* Bron: Zuiveljaarboek 1963 / '64 blz. 79

TABEL-07 Alle jaargegevens in lijst 1945-2012

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg./ ⁸⁾	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1944		1.162	3.377 / ?	11,86	2.583	40 / 40 / 0	49,1 / 49,5		
1945		1.116	3.046 / 3,52	12,83	2.546	37 / 43 / 0	39 / 36 / 0		
1946		1.279	3.158 / 3,38	12,81	3.911	66 / 64 / 0	54 / 53 / -		
1947		1.326	3.050 / 3,52	14,79	3.918	65 / 49 / 15	53 / 50 / 0		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86/17,0	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90/17,5	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64 / 20,0	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		
1952		1.485	3.775 / 3,68	25,27/20,6	5.601	145 / 55 / 78	73 / 28 / 50		
1953		1.505	3.880 / 3,71	24,00	5.830	159 / 78 / 86	83 / 29 / 53		
1954		1.548	3.870 / 3,72	25,51	5.863	163 / 64 / 92	82 / 32 / 52		
1955		1.510	3.850 / 3,75	25,59	5.725	173 / 67 / 89	74 / 33 / 45		
1956		1.490	3.980 / 3,79	26,11	5.822	167 / 69 / 91	77 / 32 / 32		
1957	142.000	1.493	3.985 / 3,82 / 3,21	29,36/28,52	5.876	177 / 72 / 86	76 / 42 / 36		
1958		1.525	4.110 / 3,81 / 3,32	32,69/28,85	6.234	187 / 83 / 98	91 / 57 / 44		
1959		1.565	4.075 / 3,85 / 3,34	33,11/28,90	6.399	205 / 83 / 106	80 / 47 / 40		
Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1960	116.332	1.628	4.205 / 3,88 / 3,35	29,43	6.721	203 / 86 / 109	99 / 54 / 39		
1961	109.433	1.676	4.155 / 3,91 / 3,36	29,51	6.952	213 / 91 / 108	97 / 58 / 31		
1962	103.972	1.751	4.200 / 3,92 / 3,32	29,34/26,10	7.283	225 / 92 / 109	102 / 63 / 32		
1963	100.871	1.750	4.095 / 3,91 / 3,34	33,01	7.020	215 / 97 / 118	95 / 68 / 41		
1964	96.967	1.685	4.130 / 3,82 / 3,35	34,34	6.971	215 / 93 / 106	90 / 58 / 25		
1965	91.560	1.723	4.200 / 3,86 / 3,32	38,02	7.151	221 / 96 / 119	103 / 54 / 35		
1966	86.420	1.764	4.150 / 3,82 / 3,33	39,41	7.242	235 / 97 / 135	100 / 50 / 48		
1967	80.363	1.787	4.225 / 3,83 / 3,30	39,73	7.520	270 / ?			
1968		1.865	4.250 / 3,85 / 3,39	42,66	7.791	250 / 101	118 /	15,7 ^{5)>}	— ^{5)>}
1969		1.903	4.190 / 3,85 / 3,33	41,07	7.915	270 / 10,3	112	35,8	21,8
1970	67.167	1.896	4.340 / 3,85 / 3,33	41,08	8.252	279 / 107	121	53,5	—
1971		1.912	4.440 / 3,80 / 3,36	46,14	8.399	307	124	0,5	—
1972		1.977	4.540 / 3,95 / 3,39	48,12	8.940	323	163	?	—
1973		2.113	4.440 / 3,95 / 3,37	49,84	9.313	334	169	31,3	—
1974		2.199	4.450 / 3,91 / 3,41	51,34	9.837	379	172	2,4	0,5
1975	57.995	2.218	4.650 / 3,94 / 3,37	56,49	10.286	377	205	—	38,8
1976		2.238	4.740 / ? / 3,35	60,34	10.562	385	203	13,3	145,4
1977		2.202	4.825 / ? / 3,37	63,61	10.600	417	179	23,2	10,8
1978		2.247	5.020 / ? / ?	64,05	11.324	426	212	13,4	62,6
1979		2.326	5.030 / 4,00 / ?	64,52	10.565	441	203	37,4	-
Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boter- bergmln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1980	46.977	2.356	5.036 / 4,00 / 3,34	66,40	11.851	462	181	20,2	—
1981		2.381	5.170 / 4,06 / 3,35	72,36	12.185	483	183	3,5 ^{5)<}	— ^{5)<}
1982		2.439	5.300 / 4,09 / 3,35	77,58	12.821	500	218		
1983		2.526	5.305 / 4,12 / 3,34	79,31	13.207	502	271		
1984		2.549	5.210 / 4,12 / ?	80,24	12.732	533	242		
1985	45.418	2.367	5.330 / 4,17 / 3,39	81,34	12.525	541	230		
1986	45.418	2.288	5.710 / ?	79,86	12.710	553	265		
1987	43.414	2.100	5.650 / ?	80,02	11.717	570	199		
1988	41.569	1.971	5.910 / ?	86,41	11.430	582	170		
1989	40.847	1.913	6.025 / ?	80,19	11.375	590	180		

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boter- bergmln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1990	39.288	1.878	6.010 / 4,37 / 3,46	?	11.273	616	178		
1991	45.000 ⁷⁾	1.852	6.090 / ?	82,25	11.085	634	163		
1992	43.000	1.775	6.140 / ?	79,45	10.980	661	149		
1993	40.500	1.747	6.270 / ?	79,40	10.953	663	147		
1994	38.900	1.698	6.405 / ?	77,15	10.935	652	128		
1995	37.465	1.708	6.613 / 4,40 / 3,48	76,01	11.280	680	132		
1996	36.258	1.665	6.626 / 4,44 / 3,48	?	11.535	688	128		
1997	34.596	1.591	6.803 / 4,41 / 3,46	75,98	10.489	704	135		
1998	33,337	1.442	6.827 / 4,40 / 3,46		10.955	650	147		
1999	31.719	1.588	7.034 / 4,32 / 3,44		11.173	659	140		
Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld Euro/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ^{1) 3)} mln. kg.	Boter ^{1) 4) 6)} mln. kg.	Boter- bergmln. kg.	M-Melkp. mln. kg
2000	29.467	1.504	7.296 / 4,38 / 3,47	32,80	11.155	684	130 / 141		
2001	27.926	1.546	7.096 / 4,44 / 3,46	34,80	10.970	641	130		
2002	26.396	1.486	7.187 / 4,43 / 3,46	33,50	10.677	639	119		
2003	25.004	1.478	7.494 / 4,43 / 3,47	32,05	10.677	658	116		
2004	24.332	1.471	7.415 / 4,42 / 3,48	31,50	11.075	659	101		
2005	23.527	1.433	7.560 / 4,39 / 3,49	30,50	10.905	672	119 / 167		
2006	22.301	1.420	7.744 / 4,39 / 3,48	30,00	10.994	714	125		
2007	21.313	1.413	7.879 / 4,41 / 3,38	35,00	11.134	730	129		
2008	20.700	1.466	xxxx / 4,34 / 3,50	36,50	11.295	722	124		
2009	20.268	1.489	7.871	27,50	11.550	721	158		
2010	19.805	1.479	8.075 /	33,25	11.795	753	181 / ? / 157 ₂₎		
2011									
2012									

- 1) productie / consumptie / export mln. kg.
- 2) schatting
- 3) Is ook kaasimport 2000 120 Mln. kg. en 2010 200 Mln. kg.
- 4) Is ook boterimport 2000 50 Mln. kg en 2010 38 Mln. kg.
- 5) Interventievoorraad 1 april, vlak voor de *nieuw melk*
- 6) Soms met boterolie xx / yy y is incl. boterolie
- 7) Melkveebedrijven gegevens tot 7) zij LEI gegevens daarna /CBS-PZ gegevens. Lei is lager, verschil zit mogelijk in gecombineerde bedrijven. Indien mogelijk hogere CBS en PZ gegevens gebruiken
- 8) xx/garantieprijs

Koelhuisopslag uit tekst

1946	1946-12-03	Klachten over te veel boter	7 mln. Kg in koelcel	
1948	1948-03-11	Boteropslag meer dan behoefte	3 mln. Koelh. voor export	20 mln voor export
1951	1951-10-13		14 Mln. in koelcel oktober	‘Dit is niet groot’
1952	1952-02-21		Slechts 1 Mln. in voorraad	

Melkprijs garantieprijs

Bron:	Periode	Garantieprijs / vet – cm ct / kg / % – ct/kg.	Opmerking
1945-04-14-PZC	15-4-1945 –	16 ct (boer)	Slijters aan de boer in Zeeland
1946-01-17-VSSD	28-10-1945 –	19 ct ook verkooppr.	Toeslag slijters 4.5 tot 7.5 ct
1947-04-24-PZC	27-4-1947 –	14 ct	Was 21.5 slijters en 18.5 fabriek
1948-03-03-PZC	Nov. 1947 – nov. 1948	18.3 / 3.3 %	Winter = 20 ct en zomer = 17.5 ct
1948-06-30-PZC		Over 47 nog 1 ct. extra	Dmv. F 12.50 per melkkoe
1948-11-05-PZC	Nov. 1948 – nov 1949	17,50 / 3,5	
1949-10-27-PZC	Nov. 1949 – nov 1950	17,75 / 3,5	Later naar 18 ct.
1950-11-22-PZC	Nov. 1950 – nov 1951	17,5 / 3,5	
1951-10-31-PZC	Nov. 1951 – nov 1952	20,00 / 3,5	Extra 0,25 voor c.m.
1952-11-22-PZC	Nov. 1952 – nov 1953	20,00 / 3,5% cm. 22,6	
1953-11-27-PZC	Nov. 1953 – nov 1954	20,60 / 3,7 = 19,5 / 3,5	22,6 voor cm.
1954-12-29-PZC	Nov. 1954 – nov 1955	22,00 / 3.7% cm. 25.0	Op zand + 1,7
1955-04-28			Voor het eerst bijbetalen
1955-12-30-PZC	Nov. 1955 – nov 1956	22,4 / 3.7 % cm 25.0	Op zand + 1,7
1956-03-30-PZC			Afrekening 22,595 ct
1956-04-21-PZC	Nov. 1955 – nov 1956	22,80 / 3,7 % cm. 26 ct.	veel gedoe in 1e en 2e k.
1956-07-25-PZC	Nov. 1955 – nov 1956	23,00 / 3,7 % cm. 26 ct.	Na veel gedoe in 1e en 2e k.
1957-03-14-PZC	Nov. 1956 – nov 1957	28,40 / 3,7 % cm. 26 ct.	Verhoging melkboer melk
1957-12-21-ZD	Nov. 1957 – nov 1958	29,8 0 / 3,7 % cm.32.45	
1958-03-04-ZD	Nov. 1957 – nov 1958	28,89 / 3,7 % cm. 32.45	Voor 5 mld kg. melk
1958-10-14-PZC	Nov. 1958 – nov 1959	28,90 / 3.7% cm. 31.10	Voor 5 mld kg. melk
1959-10-29-ZZNB	Nov. 1959 – nov 1960	28,90 / 3.7% cm. 30.60	Voor 5 mld kg. melk
1959		28,90	PZ v Dam 1960-01-13

LEF begroting nog veel onduidelijk

	WP jr.-boek	Herziene begroting	Landbouw begroot (LEF totaal)	Landbouw herzien	Melkvee ZF/LEF	Opmerking
1945						
1946						
1947						
1948						
1949						
1950	50-03-23					1e Zuivelfonds
1951	52-07-01				45	
1952	53-01-29		310	197	70 / 80	
1953	Www/begr.			80 nadelig		cm van LEF>ZF
1954			100	100		
1955	Www/begr.		64			
1956	57	6681	366	404	VII=152 /	
1957	58	8249	409	657		
1958	59	8552	587 (326) ²⁾	832 (589)	/ 475	
1959	60	9569	799 (567)	670 (447)		
1960	61	9545	520 (292)	630 (368)	213 /	
1961	62	9494	671 (321) 258*	683		* melk
1962	63	11456	694	630	179 / 314	
1963	64 -88	12250	807 (215) ²⁾	Omhoog bijgest.	153 / 272	
1964	65 -82	14066	691 (317) ²⁾	711 (312) ²⁾		
1965	66 -78	16439	909 ³⁾ (167) ²⁾	522 (227) ²⁾		
1966	67 -79	18859	955 ³⁾ (139)	624+ (317)		
1967	68 -73	21210	1062 ³⁾ (132)	739 +(220)		
1968	69 -71	24133	1027 ³⁾ (175)	767 +(284)		
1969	70 -248	26.872	1308 ³⁾ (242)	1068 (512)		Naar EEG
1970	71 -248	29524	1596 ³⁾	1148 (666)	199	
1971	72 - 260	34835	1020 ³⁾	1059 ¹⁾	99	
1972	73 - 246	38264	1061 ³⁾ 1)	1079	57 ⁴⁾	
1973		43.081	1069#		44	EEG 1,180
1974		51068	1417#		44#	
1975		62815	1550#		69#	
1976		77909	1486#		63#	EEG raming 2 Mld. 6)
1977						
1978						

voorlopig

- 1) zonder nabetaling LEF nw. EEG regeling
- 2) waarvan (xx) LEF
- 3) totaal bedrag uit rijksbegr www 1974 blz. 96
- 4) LEF A is nationaal deel. B = EEG; niet bekend

- 5) EEG Begroting 1975 t/m 1977 op 450 mln. - uit rijksbegr. wwv 1974 blz. 104
- 6) EEG Begroting 1977 2,000 Mln. Afdracht 550 mln. +EEG interne heffingen 300 + EEG invoerechten 1.143 mln) wwv Rijksb. 1977 blz.45

1957 tot 1968Bron: zie ¹⁴⁹⁾

Inleiding over beginjaren Zuivelbeleid E.E.G. 1957 – 1968

Als men een verslag wil opstellen van het gemeenschappelijke zuivelbeleid gedurende de eerste tien jaar na het in werking treden van de „Verordening (EEG) nr. 804/68 van de Raad van 27 juni 1968 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelprodukten” ontkomt men niet aan een korte beschouwing over de voorgeschiedenis van het tot stand komen van deze verordening.

Wij dienen dan in gedachten nog ruim een tiental jaren verder terug te gaan, naar 25 maart 1957, toen te Rome het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap werd ondertekend.¹⁵⁰ De verwachtingen waren hoog gespannen, ook wat de landbouw betreft. Weliswaar vormden de bepalingen met betrekking tot de landbouw slechts een uitermate bescheiden onderdeel van het Verdrag, maar de doeleinden waren gesteld en de richtlijnen om de doelstellingen te bereiken, aangegeven.

De doeleinden waren: de produktiviteit van de landbouw te doen toenemen, de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard te verzekeren, de markten te stabiliseren, de voorziening veilig te stellen en redelijke prijzen bij de levering aan verbruikers te verzekeren. Deze doeleinden zouden moeten worden bereikt door het geleidelijk tot stand brengen van een gemeenschappelijk landbouwbeleid, waarvoor 12 tot 15 jaar beschikbaar zouden zijn.

In het E.E.G.-verdrag was gesteld dat de Commissie van de *Europese Economische Gemeenschap*, zodra het Verdrag in werking zou zijn getreden, een conferentie van de lid-staten bijeen zou roepen om de hoofdlijnen van een gemeenschappelijk landbouwbeleid uit te stippen. De deelnemers aan deze conferentie, die van 3 tot 11 juli in **Stresa** werd gehouden, hebben een resolutie aangenomen, waarin de algemene uitgangspunten van het toekomstige landbouwbeleid werden aangegeven.

De conferentie wenste de landbouw geplaatst te zien binnen het kader van het gehele bedrijfsleven, de conferentie erkende de algemene doelstellingen van het Verdrag inzake de uitbreiding van het handelsverkeer binnen de Gemeenschap en met de landen buiten de Gemeenschap, terwijl zij aan het agrarische gezinsbedrijf een grote betekenis toekende. Tevens werd door de conferentie gewezen op het onevenredig toenemende aanbod als gevolg van gestegen en nog stijgende produktiviteit en als gevolg van maatregelen tot verhoging van het agrarische inkomen. Reeds toen (20 jaar geleden) zagen deskundigen dus al de koppen van de onweerswolken die later zulke slagregens zouden veroorzaken.

In de resolutie was ook gesteld dat de doelstellingen van het eigenlijke beleid dienden te zijn gelegen in een coördinatie tussen enerzijds een beleid gericht op onderlinge structuuraanpas-

¹⁴⁹ Onderstaande tekst is de inleiding afkomstig uit ‘10 jaar Zuivelordering = 10 jaar zuivelbeleid?’

Een *Produktschap voor Zuivel* uitgave (schrijver/samensteller A. vd. Berg ea. – 1979) Dit, naar mijn idee moeilijk toegankelijke geschrift, is uitgegeven naar aanleiding van het 10 jarig bestaan van de EEG verordening (EEG) nr. 804/68 van de Raad van 27 juni 1968, die ging over een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelprodukten.....

¹⁵⁰ Onderstreping tekst door ZHN.

sing en anderzijds het marktbeleid. Bij de onderlinge structuuraanpassing diende gestreefd te worden naar geringere kostprijsverschillen en naar beloningen voor arbeid en kapitaal die vergelijkbaar zijn met die welke in de overige sectoren van het economische leven zouden kunnen worden ontvangen. Reeds aan het begin van de totstandbrenging van het gemeenschappelijke landbouwbeleid wist men dus al waar de knelpunten lagen en welke vraagstukken bij deze totstandbrenging een doorslaggevende rol zouden spelen.

Noch door de Raad van Ministers noch door de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap is op deze, toen nog verhulde, waarschuwingen en constateringën adequaat gereageerd. De Raad van Ministers (van Landbouw) verdiepte zich teveel in detailvraagstukken als verlaging van de douanerechten en de globalisering van de bestaande onderlinge contingenten, terwijl op het algemeen politieke vlak de presentatie als eenheid naar buiten en het interne geharrewar over de bevoegdheden van Raad en Commissie tegenover die van de nationale regeringen dat deel van de beschikbare energie opeiste dat beter aan de gang van zaken in het agrarische bedrijfsleven besteed had kunnen worden. Daarnaast was de Commissie soms zo voortvarend met het doen van voorstellen dat de Raad het niet bij kon benen.

Toch moet men toegeven dat in de eerste jaren een aanzienlijke vooruitgang op de weg naar de eenwording viel te constateren. Met de afschaffing der douanetarieven werden belangrijke vorderingen gemaakt, de nationale contingenten werden verhoogd, men hield zich redelijk aan de gemaakte afspraken en van de gevaren voor de toekomst, die tijdens de conferentie te Stresa waren gesignaleerd, viel nog niet zo veel te merken: de toenemende produktie kon nog op redelijke wijze worden afgezet.

Zo werkte men naar een zeker gemeenschappelijk landbouwbeleid toe en in 1963/1964 was men zo ver dat men de te volgen gang van zaken voor de verschillende sectoren van de landbouw in verordeningen kon neerleggen. Voor de zuivelsector gebeurde dat op 5 februari 1964 bij Verordening No. 13/64/EEG van de Raad houdende de geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de zuivelsector.

De belangrijkste bepalingen zijn op 1 juli 1964 in werking getreden. In artikel 1, lid 1 wordt de doelstelling duidelijk uiteengezet: „Teneinde de geleidelijke ontwikkeling van de gemeenschappelijke markt en van het gemeenschappelijke landbouwbeleid te verzekeren wordt in de sector melk en zuivelprodukten geleidelijk een gemeenschappelijke ordening der markten tot stand gebracht, die, naast een prijsregeling en een interventieregeling, een stelsel van heffingen medebrengt, dat van toepassing is op het handelsverkeer tussen de lid-staten onderling, alsmede tussen de lid-staten en derde landen”.

Dat tegenover de heffingen bij invoer uit andere lidstaten, restituties bij uitvoer naar die lidstaten kunnen worden toegepast, komt in artikel 14, lid 1, aan de orde, terwijl de mogelijkheid van het verlenen van subsidies bij uitvoer naar derde landen min of meer werd weggemoffeld in artikel 14, lid 2: „Teneinde de uitvoer naar derde landen tegen de in de internationale handel geldende prijzen mogelijk te maken, kan het verschil tussen deze prijzen en de prijzen in de uitvoerende lid-staat worden overbrugd door een restitutie”.

Met betrekking tot de bij invoer uit andere lid-staten toegepaste heffingen werd in artikel 2, lid 5, bepaald dat „de intracommunautaire heffingen aan het einde van de overgangperiode zouden worden afgeschaft”. Dit zou dan zodanig moeten gaan dat „het handelsverkeer tussen de lid-staten zich geleidelijk en regelmatig tot aan de totstandkoming van de gemeenschappelijke markt ontwikkelt, met inachtneming van de op de markten der lid-staten beschikbare hoeveelheden zuivelprodukten van eigen produktie of afkomstig uit de andere lid-staten”.

Het creëren van deze mogelijkheid tot het instellen van een heffing in het handelsverkeer met de andere lid-staten en derde landen bracht de Raad ertoe „de toepassing van enig ander douanerecht of enige andere heffing van gelijke werking als die welke in deze verordening wordt genoemd” en „de toepassing van enige kwantitatieve beperking of maatregel van gelijke werking” onverenigbaar met de toepassing van de verordening te verklaren.

In dit verband moet ook nog gewezen worden op artikel 10, waarin wordt gesteld dat „iedere lid-staat is gemachtigd op de uitvoer van zuivelprodukten naar de lid-staten een compenserend bedrag te heffen ten hoogste gelijk aan de invloed van de nationale steunmaatregelen op de prijs van deze produkten, mits deze lid-staat bij de invoer van deze zelfde produkten uit de overige lid-staten een subsidie, ten hoogste gelijk aan het bovenbedoelde compenserende bedrag, toekent”.

Weinig kon men toen vermoeden dat hiermee in feite de grote problematiek van de laatste jaren werd geraakt: tenslotte is het stelsel van de „groene koersen” met de daarmee gepaard gaande monetaire compenserende bedragen ook een kwestie van steun aan de producenten, althans wat de landen met gerevalueerde munt (de "slang"-landen) betreft.

In de landen met onafhankelijk zwevende valuta worden door de monetaire compenserende bedragen in feite de consumenten gesteund.

Terugkerend tot de in Verordening No. 13/64/EEG neergelegde voornemens: van belang is hier nog het in artikel 18 tot uitdrukking gebrachte streven om geleidelijk tot een gemeenschappelijke richtprijs te komen: „Gedurende de overgangsperiode dienen de verschillen tussen de nationale richtprijzen geleidelijk zodanig te worden verminderd dat aan het einde van de overgangsperiode een gemeenschappelijke richtprijs voor melk als enig prijsdoel voor de Gemeenschap bestaat”. De marktprijzen voor melk en zuivelprodukten dienden op overeenkomstige wijze te worden aangepast.

Gedurende de volgende jaren slaagde men er inderdaad in de in Verordening 13/64/EEG van de Raad van 5 februari 1964 vastgelegde voornemens te realiseren. Wat de sector melk en zuivelprodukten betreft kon medio 1968 door de Raad van Ministers worden afgekondigd: "Verordening (EEG) nr. 804/68 van de Raad van 27 juni 1968 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelprodukten", welke verordening op 29 juli 1968 in werking is getreden.

In deze verordening is inderdaad voorzien in één gemeenschappelijke richtprijs, in gemeenschappelijke interventieprijzen, in gemeenschappelijke heffingen bij invoer uit derde landen en in een vrij handelsverkeer tussen de lid-staten. Bovendien werd alle steun verboden waarvan het bedrag wordt vastgesteld in verhouding tot de prijs of de hoeveelheid van de produkten (uitgezonderd de steunmaatregelen, genoemd in artikel 92, lid 2, van het E.E.G.-verdrag).

Is er in de jaren 1964-1968 op het gebied van het gemeenschappelijke zuivelbeleid dus wel het een en ander tot stand gebracht, op economisch gebied ging de ontwikkeling van de zuivelmarkt zorgen baren en gaf zij aanleiding tot toenemende financiële lasten. Trouwens niet alleen in de zuivelsector waren moeilijkheden ontstaan, de gehele landbouw in West-Europa dreigde in een impasse te geraken. In 1968 achtte de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap het dan ook noodzakelijk bepaalde maatregelen te nemen om de landbouw weer in het goede spoor te brengen en op 10 december 1968 is door de toenmalige Commissaris voor de landbouw, ir. S.L. Mansholt, aan de Raad van Ministers een aantal documenten aangeboden, het "Programma Landbouw 1980", dat als "**plan-Mansholt**" de wereld is ingegaan en is neergelegd in een "Memorandum inzake de hervorming van de landbouw in de Eu-

ropese Economische Gemeenschap". Hoewel uiteindelijk in de praktijk weinig van dit "plan-Mansholt" is verwezenlijkt, lijkt het toch nuttig om de belangrijkste punten van dit plan te memoreren, al is het alleen maar om aan te tonen dat het zo vaak gehoorde verwijt dat de Commissie alles maar op zijn beloop heeft gelaten, niet gegrond is.

(‘Plan Mansholt’) Allereerst wordt de "balans van de Europese landbouw" opgemaakt. Gedurende de jaren 1956 - 1966 beliep de jaarlijkse verhoging van de produktie 3,3% (plantaardige produkten 3,6%, dierlijke 2,9%) bij een aantal in de landbouw werkende mensen van in 1950 20 miljoen en in 1970 (geschat) 10 miljoen. (Hier worden de cijfers uit het "plan-Mansholt" aangehaald, omdat deze cijfers (uiteraard geldend voor de zes oorspronkelijke E.E.G.-landen) het uitgangspunt voor het in het "plan" ontworpen beleid voor de toekomst en de voorgestelde maatregelen vormen). De arbeidsproduktiviteit was in de tien jaar van 1956 tot 1966 dan ook met 7% gestegen, een stijging die groter was dan die welke in de industrie plaatsvond.

De prijzen voor landbouwprodukten hadden zich tijdens dezelfde periode op uiteenlopende wijze ontwikkeld. Na een periode van algemene stijging - inzonderheid van 1962 tot 1965 - waren de producentenprijzen in sommige lid-staten merkbaar gedaald: Duitsland, Italië, België. In de overige landen was het tempo van de stijging afgenomen. De prijzen van produktiemiddelen voor de landbouw en de lonen zijn in alle lid-staten geregeld blijven stijgen. Dit heeft tot gevolg gehad dat de verhouding tussen de prijzen voor landbouwprodukten en de prijzen voor produktiemiddelen, alsmede de lonen, ten nadele van de prijzen voor landbouwprodukten werd gewijzigd.

Het verbruik van een groot aantal landbouwprodukten nam in de Gemeenschap minder sterk toe dan de produktie. Het groeipercentage van de totale consumptieve bestedingen bedroeg tussen 1960 en 1965 jaarlijks 3,6; voor de periode 1965 - 1970 werd nog slechts 2,7 verwacht en een verdere daling werd door de Commissie als vaststaand aangenomen. Deze ontwikkeling werkte ten nadele van de landbouw, waarvan de totale ontvangsten tijdens de periode 1960 - 1965 jaarlijks slechts met 2,5% waren toegenomen en tijdens de periode 1965 - 1970 naar verwachting slechts met 1,9% zouden toenemen.

Tengevolge van dezelfde ontwikkeling werd in bepaalde sectoren van de landbouw de zelfvoorzieningsraad overschreden en begonnen zich moeilijkheden voor te doen, met name bij zuivel, suiker, zachte tarwe en enkele soorten fruit. Het bleek namelijk dat juist bij produkten waarvan overschotten waren ontstaan, de afzetmogelijkheden op de wereldmarkt zo beperkt waren dat, ondanks het verlenen van restituties bij uitvoer naar derde landen, de uitvoer niet zodanig kon worden opgevoerd dat de overschotten daar van de handen konden worden gedaan.

Het ontstaan van deze overschotten bracht ook een stijging mee van de financiële lasten die aan de ondersteuning van de markten zijn verbonden. Terwijl de zes lid-staten in 1960 in het kader van hun nationaal landbouwbeleid ongeveer 500 miljoen rekeneenheden hebben uitgegeven ter ondersteuning van hun markten, was dit bedrag in 1967 gestegen tot ongeveer 1,5 miljard rekeneenheden, de middelen van het Europese Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw inbegrepen. Voor 1968/1969 beliepen de geraamde uitgaven van de afdeling Garantie van het Landbouwfonds alleen al ongeveer 2 miljard rekeneenheden.

De belangrijkste oorzaak van het achterblijven van de inkomens bij voor sommige produkten steeds toenemende overschotten was volgens de Commissie gelegen in de slechte landbouwstructuur: de bedrijven zijn te klein. Omstreeks 1965 bedroeg de gemiddelde grootte van het

landbouwbedrijf in de Gemeenschap slechts ongeveer 11 ha, tweederde van het totale aantal bedrijven beschikte over minder dan 10 ha en ongeveer 20% van alle bedrijven had tussen de 10 en 20 ha cultuurgrond.

Ook bij de melkveehouderij was de situatie zeer ongunstig. Meer dan 80% van de melkveehouders in de Gemeenschap bleken 10 melkkoeien of minder te hebben, tweederde daarvan had slechts 5 koeien of minder. Van de ruim 4 miljoen melkveehouders hadden er slechts 75.000 meer dan 20 melkkoeien (en dat terwijl één arbeidskracht zeker 40 koeien kan verzorgen :)

Het gevolg van dit geringe produktievermogen van de bedrijven is dat de landbouwers een zeer intensieve produktiemethode moeten toepassen teneinde toch aan een minimum-inkomen te komen. Aanpassing aan de marktomstandigheden is voor deze landbouwbedrijven niet mogelijk: op deze bedrijven is men gedwongen zoveel te produceren als de technische vooruitgang mogelijk maakt en kan men zich niet permitteren rekening te houden met de marktontwikkeling. Het economische gevolg hiervan is dat het prijs- en marktmechanisme bij deze slechte structuren niet werkt. Een ander gevolg van de ongunstige bedrijfsstructuur is dat het boereninkomen achterblijft bij dat van andere bevolkingsgroepen, waarbij men in 1968 concludeerde dat de afstand groter werd.

Om de boeren nog enigszins de hand boven het hoofd te houden zijn de regeringen zowel bij het vaststellen van de prijspolitiek als van de garantie uitgegaan van sociale, niet van economische overwegingen. Een prijs- en garantiebeleid op basis van sociale overwegingen leidt echter tot verstoring van de markt en legt de samenleving hoge lasten op zonder doeltreffend tot een verbetering van de positie van de landbouwende bevolking bij te dragen.

Dat hier nog zo diep op een analyse uit 1968 wordt ingegaan vloeit daaruit voort dat de analyse grotendeels ook nu nog van kracht is en dient tevens om aan te geven dat ook tien jaar geleden reeds duidelijk was waar de knelpunten liggen.

In verband met de hiervoor geschetste situatie kwam de Commissie tot de conclusie dat slechts door het hervormen van de bedrijfsstructuur tot eenheden waar de boer volledig rationeel werk kan vinden en de investeringen rendabel worden, een redelijk inkomen kan worden verkregen en dat de prijspolitiek pas dan een bijdrage kan leveren om de produktie aan de consumptie aan te passen.

De hiervoor genoemde feiten en overwegingen hebben de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap er eind 1968 toe gebracht een "Programma Landbouw 1980" te ontwerpen teneinde:

- de landbouw te helpen om uit zijn inferieure positie te geraken;
- de landbouw te helpen zich te bevrijden uit de boeien van een verouderde structuur;
- het de boeren en hun kinderen mogelijk te maken vrij hun positie in de maatschappij te kiezen. Dit zal slechts mogelijk zijn als er voldoende aanbod is van nieuwe arbeidsplaatsen in de verschillende gebieden en als er aan een jonge generatie voldoende scholing en opleiding wordt geboden;
- in de landbouw tot bedrijfsvormen te komen waarin de investeringen rendabel zijn en economisch verantwoord volledige werkgelegenheid wordt gevonden;
- te bereiken dat de markt door middel van het prijsmechanisme weer tot normale werking komt, d.w.z. dat de produktie zich weer naar de vraag oriënteert op basis van rationele bedrijven.

Teneinde deze doeleinden te bereiken heeft de Commissie toen tweërlei maatregelen voorgesteld, t.w.

- maatregelen ten behoeve van degenen die naar een ander beroep willen overgaan of hun werkzaamheden willen stopzetten;
- maatregelen ten behoeve van degenen die in een gemoderniseerde landbouw werkzaam willen blijven.

Voor hen die uit de landbouw vertrekken zouden - ongeacht hun leeftijd - volgens de Commissie de volgende maatregelen moeten worden genomen;

- alle landbouwers-eigenaars die hun werkzaamheden in de landbouw stopzetten en hun grond beschikbaar stellen voor de verwezenlijking van het programma "Landbouw 1980" ontvangen een structuurverbeteringspremie (b.v. achtmaal de pachtwaarde). Deze grond zal ofwel aan produktie-eenheden of aan moderne landbouwondernemingen toegewezen worden ofwel aan het gebruik voor landbouwdoeleinden worden onttrokken;
- deze landbouwers kunnen, als zij hun grond verkopen of in pacht geven aan produktie-eenheden of moderne landbouwondernemingen of de grond ter beschikking stellen voor de andere doeleinden van het programma (b.v. bebossing), tevens in aanmerking komen voor' de daarbij getroffen voorzieningen (uit te keren premies). Landbouwers die hun grond voor een periode van 18 jaar verpachten aan een produktie-eenheid of moderne landbouwonderneming kunnen op het ogenblik waarop de pachtovereenkomst wordt gesloten, een uitkering ineens ontvangen overeenkomende met de constante waarde van de pacht voor de eerste negen jaren, berekend op basis van een rendement van 3% van de waarde van de grond;
- teneinde tot een grotere beroepsmobiliteit van de landbouwbevolking te komen, kunnen de zelfstandige landbouwers, de loontrekkenden en de medewerkende gezinsleden studiebeurzen ontvangen, waardoor hun kinderen hun opleiding na het einde van de leerplichtige leeftijd kunnen voortzetten. De jaarlijkse bijdrage van de Gemeenschap zou ongeveer 600 rekeneenheden kunnen bedragen.

Personen ouder dan 55 jaar komen in aanmerking voor een jaarlijkse inkomenstoelage als zij hun werkzaamheden in de landbouw stopzetten en hun grond voor de verwezenlijking van het onderhavige programma wordt bestemd. Ook de landarbeiders in vaste dienst en bepaalde medewerkende gezinsleden van het betrokken bedrijfshoofd kunnen op bepaalde voorwaarden voor deze toeslag in aanmerking komen. Om de overgang naar een ander beroep te stimuleren zullen alle landbouwers tussen 55 en 65 jaar deze toeslag mogen cumuleren met een beroepsinkomen buiten de landbouw.

Voor personen die naar een ander beroep willen overgaan, zijn in het "Programma Landbouw 1980" voorstellen opgenomen ten aanzien van onderwijs en beroepsopleiding in de landbouwgebieden en omscholing (hiervoor zouden bijdragen uit het Europees Sociaal Fonds moeten komen). Aan degenen die na beëindiging van de omscholing in een andere streek werk hebben gevonden, zou een herinstallatievergoeding toegekend kunnen worden.

De Commissie was van mening dat, indien de maatregelen, voorzien in het "Programma Landbouw 1980" ten gunste van personen die naar een ander beroep wensen over te gaan of hun activiteit willen stopzetten, de verwachte gevolgen te zien zouden geven, de actieve agrarische bevolking zou verminderen van 10 miljoen mensen in 1970 tot 5 miljoen mensen in 1980.

Ten behoeve van degenen die in een gemoderniseerde landbouw werkzaam willen blijven voorzag het "Programma Landbouw 1980" in de eerste plaats in maatregelen welke gericht zijn op de verbetering van de produktiestructuur.

Zo heeft de Commissie voorgesteld voor de verschillende produktietakken produktie-eenheden te vormen van een dusdanige grootte dat toepassing van de meest efficiënte produktiemethoden mogelijk is en het optimale gebruik van de produktiefactoren gewaarborgd is. Een produktie-eenheid kan één enkel bedrijf betreffen of kan ontstaan uit het besluit van verscheidene bedrijfshoofden die samenwerken om gemeenschappelijk de voortbrenging van een produkt op zich te nemen (gedeeltelijke fusie).

Wat de omvang van deze produktie-eenheden betreft dacht de Commissie bij akkerbouw aan 80-120 ha, voor de melkproduktie aan 40-60 koeien, voor de vleesproduktie aan 150 á 200 runderen.

Daarnaast heeft de Commissie voorzien in de mogelijkheid om z.g. moderne landbouwondernemingen te stichten die een bevredigend inkomen verschaffen en redelijke levensomstandigheden mogelijk moeten maken. Deze moderne landbouwondernemingen zullen hun oorsprong vinden af in één enkel bedrijf dat vergroot wordt óf in verschillende bedrijven welke worden samengevoegd. In dit laatste geval zullen zij, anders dan bij de produktie-eenheden, alle grond die elk bedrijf bezit, in gemeenschappelijk gebruik hebben ingebracht en hun vee, hun uitrusting en hun materiaal hebben samengevoegd, dit alles met het oog op een gemeenschappelijke exploitatie.

Om de oprichting en de exploitatie van de moderne landbouwondernemingen en de produktie-eenheden te vergemakkelijken, zullen de wetgeving en de van overheidswege ingestelde regelingen, indien nodig moeten worden aangepast en zal er een steunregeling moeten worden ingevoerd. Daarbij zal de volgende steun kunnen worden verleend:

- investeringssteun - voor andere doeleinden dan rollend materiaal en veestapel - tot een gemiddelde hoogte van 30% (kapitaal- en rentesubsidies): geen steun voor niet aan de grond gebonden produktierichtingen, voorzichtigheid bij het verlenen van investeringssteun voor de produktie van overschotprodukten;
- het verlenen van een garantie die het verkrijgen van leningen vergemakkelijkt wanneer er onvoldoende waarborg in de vorm van onroerende goederen aanwezig is;
- voor de moderne landbouwondernemingen: aanvangssteun tot een gemiddeld bedrag van 5.000 rekeneenheden.

De financiële hulp op nationaal plan van de lid-staten ten gunste van de landbouwbedrijven zou volgens de Commissie meer en meer aan de moderne landbouwondernemingen en de produktie-eenheden ten goede moeten komen. Van 1975 af zal deze hulp voor eze ondernemingen en bedrijven gereserveerd moeten worden.

[.....]

BIJLAGE-17

Uit Historisch Nieuwsblad nr.2 2001
Economische geschiedenis

Het Plan-Mansholt

Harm Evert Waalkens: ‘Sicco Mansholt had het beste met de boer voor’

Door: Bas Kromhout

Dertig jaar geleden – ca. 1971 – accepteerde de Europese Unie de plannen van commissaris Sicco Mansholt om de Europese landbouw radicaal te moderniseren. Nu dat beleid desastreus gevolgen blijkt te hebben voor milieu, dierwelzijn en gezondheid, moet volgens PvdA-kamerlid Harm Evert Waalkens het roer opnieuw om. ‘Ik verwacht net zo’n enorme weerstand als in 1971’.

Mestoverschot, varkenspest en BSE hebben het imago van de Nederlandse boer beschadigd. Veel boeren klagen op hun beurt dat ze op de rand van het bankroet komen te bungelen als de overheid ze niet tegemoet wil komen. Toch was de landbouw ooit de trots van de Europese Gemeenschap. Op geen enkel ander terrein werd de integratie zo voortvarend ter hand genomen.

Dat was te danken aan de Groninger Sicco Mansholt (1908-1995). Deze socialistische herenboer en verzetsman werd direct na de oorlog als minister in het kabinet-Schermerhorn-Drees verantwoordelijk voor de voedselvoorziening. Hij kende Willem Drees persoonlijk, doordat hij hem in de oorlog illegaal voedsel had gebracht. Mansholt was een uitgesproken voorstander van een verenigd Europa. In 1958 werd hij naar Brussel geroepen om commissaris voor het landbouwbeleid te worden.

In de jaren zestig lanceerde Mansholt een revolutionair plan om de landbouw in Europa te moderniseren. Kleine familieboerderijen moesten plaatsmaken voor grootschalige en rationeel gerunde bedrijven. In 1971 – precies dertig jaar geleden – slaagde Mansholt er na nachtenlang onderhandelen in zijn plan door de Europese raad van ministers te loodsen. Er kwam protest. Duizenden boeren betoogden in Brussel tegen het plan-Mansholt. Daarbij viel een dode.

Kort daarna maakte Mansholt de overstap van sociaal-democratische vooruitgangsdenger naar groene radicaal. Het verzet van zijn collega-boeren, soms omgezet in persoonlijke dreigementen, had hem aangeslagen. Bovendien werd begin jaren zeventig duidelijk dat het moderne leven het milieu onherstelbare schade toebracht. In juni 1971 bracht de Club van Rome een eerste conceptrapport uit. Direct nam Mansholt de fakkel over. In februari 1972 schreef hij de voorzitter van de Europese Commissie, Franco-Maria Malfatti, een brief die internationaal veel beroering teweegbracht. Mansholt riep Europa op het roer om te gooien met de invoering van ecotaxen, brandstof distributie en recycling.

Toen Malfatti plotseling aftrad, maakte Sicco Mansholt diens termijn vol als commissievoorzitter. Oudejaarsdag 1972 ging hij met pensioen. Samen met zijn 24-jarige vriendin Petra Kelly werkte hij daarna aan diverse voorstellen voor een ecologische politiek. De relatie hield geen stand. Mansholt keerde na twee jaar terug naar zijn vrouw Henny en betrok met haar een boerderij in Drenthe. Van daaruit bleef hij tot zijn dood in 1995 het Europese landbouwbeleid – in grote mate zijn eigen erfenis – bekritiseren.

PvdA-kamerlid Harm Evert Waalkens weet als geen ander wat Mansholt heeft betekend voor de landbouw. Behalve landbouwwoordvoerder is hij zelf boer in het oosten van Groningen. Niet gehinderd door nostalgie houdt hij op zijn bedrijf in Finsterwolde de idealen van ‘Sicco’ hoog.

Hoe herinnert u zich de commotie rond de landbouwhervorming van Sicco Mansholt?

‘Ik stond in 1971 aan het begin van mijn carrière als boer. Ik liep stage op Jutland toen de discussie over het plan-Mansholt in alle hevigheid losbarstte. Het was een enorme sprong die Sicco Mansholt wilde maken, terwijl daarvoor veranderingen in de landbouw altijd stapsgewijs waren verlopen. In Denemarken waren veel boeren met kleinschalige gezinsbedrijven, die tegen Mansholt te hoop liepen. Ik begreep die emoties wel. Waar ik me over verbaasde was de felheid waarmee ook de boeren in Nederland op het plan reageerden. Vooral in Groningen hadden we wat betreft de schaalvergroting al een voorsprong. Dat was historisch zo gegroeid. Sinds de zeventiende eeuw gold voor alle landerijen het zogenaamde bekleemrecht. Groningse boeren hadden een eeuwigdurende pacht, waarbij het land niet mocht worden opgedeeld. Daardoor hadden de bedrijven al een redelijke omvang.

Ik dacht: laten we niet de bedreigingen, maar de kansen die het plan-Mansholt biedt vooropstellen. Ik heb er toen mede voor gezorgd dat Sicco Mansholt naar Groningen kwam om zelf zijn ideeën uit te leggen. Per slot van rekening had hij het beste met de boeren voor. Hij toleerde niet dat ze economisch zouden achterblijven. Zijn motto was: als het goed gaat met de landbouw, dan gaat het met de hele maatschappij goed.’

Wat vond u van Mansholt als persoon?

‘Sicco was een rijzige man met een enorme uitstraling. In gesprekken met boeren stelde hij zich kwetsbaar op. Maar als hij kritiek kreeg werd hij fel. Bij spreekbeurten stelde hij al zijn autoriteit in het geweer om zijn toehoorders te overtuigen. Zijn helderheid en bewogenheid hebben mij persoonlijk geroerd. Hij moet eenzaam zijn geweest, want hij werd door zijn collega-boeren zelden begrepen.’

Hoe ging u zelf met Mansholts plannen aan de slag?

‘Het idee van grote landbouwbedrijven sprak me enorm aan. Ik heb met anderen samengewerkt om vijf bedrijven bij elkaar te voegen. Ik heb daar met Sicco over gepraat en hij was er enthousiast over. Het paste ook bij Oost-Groningen, met zijn rode oorsprong. We hebben een maatschap opgericht en ons toegelegd op akkerbouw en melkvee. Later ben ik als enig lid overgebleven. Op het bedrijf zie je precies de ontwikkelingen terug die Sicco Mansholt dertig jaar geleden in gang heeft gezet. Dat is niet bewust gegaan, maar als je de film terugdraait vallen de stukjes in elkaar. Tegenwoordig leg ik mij toe op biologische veeteelt. Ook dat strookt met Sicco’s ideeën. In het tweede deel van zijn carrière kwam hij terug van zijn oude, industriematige aanpak. Zo kwam hij terecht in het vaarwater van de groenen.’

Wat ging er mis met de Europese landbouw?

‘De rationalisering was doorgeschoten. De grootste fout van Sicco Mansholt werd “het lek van Rotterdam” genoemd. Mansholt maakte de hele Europese landbouwketen sluitend, maar hield de Rotterdamse haven open voor import van voedingsstoffen uit de Derde Wereld. Nederlandse landbouwbedrijven konden daar dankzij hun ligging maximaal van profiteren. Zij voerden grote hoeveelheden goedkoop veevoer in. Aan de ene kant leverde dat welvaart op, aan de andere kant betekende het een zware belasting voor het milieu. Al die mineralen zijn via de mest in de Nederlandse bodem terechtgekomen.

Verder berokkende de industriematige veehouderij enorme schade aan het dierenwelzijn. Onze hebzucht ging over de lijken van dieren. Vergeet ook niet de anonimisering van het voedsel met alle gevolgen van dien. We hebben koeien tot kannibalisme gedwongen door ze diermeel te voeren. Zo is de BSE-crisis ontstaan.

Toen Sicco Mansholt dat alles de in de gaten kreeg, was het te laat. Na 1972 was hij niet meer in de positie om zelf de mammoettanker te keren. Hij heeft de moed gehad te wijzen op de zwakke plekken in zijn eigen beleid. Toch is hij zwaar bekritiseerd. Zijn herpositionering werd uitgelegd als een enorme draai. Mansholt zou hebben gefaald.'

Wat zou er volgens de 'late' Sicco Mansholt nu moeten gebeuren?

'Sicco heeft gezegd: gebruik de schaalvoordelen uit de fase van de industriematige aanpak om een rendabele ecologisch verantwoorde landbouw op poten te zetten. Het oosten van Groningen is van oudsher een graanteeltgebied. Daar zit nu de klad in. Een deel van de grond wordt momenteel gereserveerd voor recreatiebossen, om de werkgelegenheid in dit gebied op te krikken. Ik heb Sicco eens gevraagd wat de akkerbouwers met de overige landerijen moeten beginnen. Hij zei: laat ze nieuwe regionale specialiteiten maken, zoals hammen, bier en zuivel van hoge kwaliteit. Zoek de nichemarkten op. Dat doe ik ook, door op biologische wijze zwartbont en Franse runderen te houden. Die leveren het beste vlees dat er is. Ik ben er wel iets te vroeg mee begonnen, want de stimulansen uit de markt en de overheid blijven nog achter.

Ondertussen willen boeren die op intensieve wijze varkens of kippen houden zich graag in Groningen vestigen. Zo'n "roze" of "gevederde" invasie moeten we absoluut tegenhouden. Ik criminaliseer die boeren niet, zoals wel eens wordt beweerd. Maar we weten allemaal wat voor schade de bio-industrie elders in het land heeft aangericht en daar zitten wij in het noorden niet op te wachten.

Sicco Mansholt maakte zich in zijn latere leven ook sterk voor de inpassing van de landbouw in het landschap. Ieder landschap heeft zijn eigen identiteit en die moeten we bewaren en versterken. We hebben in Nederland mooie "identiteiten" zoals de Achterhoek, Zuid-Limburg of het Waterland. Dat wil niet zeggen dat we terug moeten naar de kleinschalige landbouw, zoals Geert Mak die beschrijft in *Toen God verdween uit Jorwerd*. Dat boek heb ik in het rijtje "nostalgie" gezet. Alsof het vroeger allemaal zo prima was. Mak schildert een decor dat geen recht doet aan de tijd. Als er mensen uit de Amsterdamse grachtengordel mijn bedrijf bezoeken, hoor ik voortdurend: "Goh, Harm Evert, moeten die stallen van jou per se zo groot en blokkerig zijn?" Ja, dat moet. Ik ben geen keuterboer met één koe, één ezel en een paar kippen. De dagen van Paulus Potter zijn voorbij.'

Inspireert Sicco Mansholt u ook als politicus?

'Net als hij pleit ik voor een radicale landbouwhervorming. De intensieve veehouderij moet drastisch worden gesaneerd. Dat doet geweldig zeer, maar het is niet meer dan een logische correctie op de ontsporingen van de afgelopen decennia. Aan de andere kant moeten perspectieven worden geboden aan wie zijn bedrijf echt kwalitatief wil verbeteren. Maar structurele ondersteuning van landbouwactiviteiten is einde oefening. Veel boeren zeggen dan dat ze "recht" hebben op dat geld. Dat snap ik niet. Als er een markt is voor jouw producten, waarom vraag je dan geen hogere prijs? Als er geen markt is moet je wat anders gaan doen.

Die mening wordt mij door veel collega-boeren in de regio niet in dank afgenomen. Sommigen zien mij als een verrader. Omdat ik in de politiek zit hopen ze dat ik hun zaakjes wel even zal regelen. Dat overkwam Sicco ook. Als Kamerlid ben ik een belangenafweger, geen belan-

genbehartiger. Ik moet ook rekening houden met milieu en ontwikkelingssamenwerking. Als we Nederlandse landbouwproducten bovenmatig subsidiëren kan dat negatief uitwerken op de armere productielanden. Overigens ben ik blij dat ik niet enkel Kamerlid ben. Ik houd niet van dat dossiervreten en kommaneuken. Als boer kan ik telkens weer de grauwsliur van Den Haag wegwassen in het heldere licht van Oost-Groningen.'

Onder Mansholt was landbouw de motor van Europa. Is dat nu nog zo?

'Het agrarisch belang in Europa is niet meer zo groot als toen. De solidariteit waar Sicco Mansholt als een echte Europeaan voor stond is tegenwoordig ver te zoeken. Ieder land valt terug op zijn eigen belang. Kijk maar naar de arrogantie van de Duitsers, die beweerden dat zij geen gekke koeien hadden. De grootste omslag zullen de nieuwe lidstaten in Oost-Europa moeten maken. Als je het huidige model van de Europese Unie naar dat gebied wilt uitbreiden, wordt het veel te kostbaar. Daarom moet Brussel nu door het vuur springen en de landbouw radicaal hervormen. Net als tijdens Mansholts schaalvergroting kan Nederland daar gidsland in zijn. Dat er boeren zullen afvallen is onvermijdelijk. Daarom verwacht ik net zo'n enorme weerstand als in 1971. Protesteren is zo langzamerhand een boerentraditie. De rijks-wacht moet de stokken maar vast

